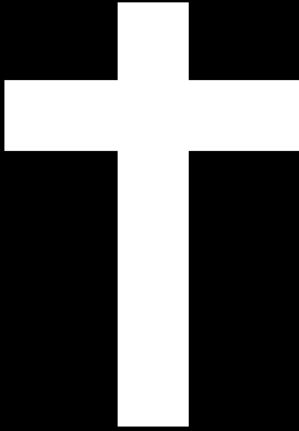

Tte Pa'ali Me
Skököl tö Se' a

New Testament and Shorter Old Testament in Bribri
(CS:bzd:Bribri)

Tte Pa'ali Me' Skëköl tö Se' a

New Testament and Shorter Old Testament in Bribri (CS:bzd:Bribri)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bribri

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Bribri

bzd

Costa Rica

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament and Shorter Old Testament

in Bribri

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
70b70297-578d-5d61-9b6f-3119201e28ca

Contents

Génesis	1
Éxodo	68
Jonás	95
Mateo	98
Marcos	151
Lucas	184
Juan	240
Hechos	281
Romanos	328
1 Corintios	349
2 Corintios	369
Gálatas	382
Efesios	391
Filipenses	399
Colosenses	405
1 Tesalonicenses	410
2 Tesalonicenses	415
1 Timoteo	418
2 Timoteo	425
Tito	430
Filemón	433
Hebreos	435
Santiago	453
1 Pedro	459
2 Pedro	466
1 Juan	470
2 Juan	476
3 Juan	477
Judas	479
Apocalipsis	482

Íyi ulitane e' wì tkënewami

Génesis

Si'kuaië yëkküö i' kiè *Génesis*, e' wà kiane chë, *íyi ulitane e' wì tkënewami*. Yëkküö i' blatëule bôt tsjini. Et tsjini e' dör capítulo et dō capítulo dabom eyök kǐ et (1–11). Iët tsjini e' dör capítulo dabom eyök kǐ bôt dō capítulo dabom skeyök (12–50). Et tsjini e' tō se' a íyi kōs e' wì pakè. Ká jaì ena ká i' e' yōne kewe. Nies ñiwe, nañewe, diwö, si'wö ena bëkwö e' yōne tsawe. Es ñies dayë, ká sí, iyiwak, se' wëpa ena alaköpa, e' kōs yō' Skëköl tō, e' pakè yëkküö et tsjini tō. Nies wës s'ditsö tsá e'pa tō i' sulu wamblë' ena i' o' Skëköl tō ie'pa tsatkoie inuí yökǐ, e' tso' kitule yëkküö et tsjini kǐ. Nies wës s'ditsö pone'mi ká wa'ñe senuk ditséwö wa ditséwö wa ena i' kuëkǐ s'ttö tso' tajë kuä'kǐ kuä'kǐ, e' kōs pakè yëkküö et tsjini tō.

Yëkküö iët tsjini tō ikkachë se' a tō wës Israel aleripa e'pa dë'bitü wëm eköl kiè Abraham e' wa. Israel aleripa wa Skëköl tō ibikeitsétke ká ulitane wakpa tsatkök inuí yökǐ. As e' wà tkö, e' kuëkǐ Skëköl tō Abraham klö' iwák a. Abraham erblë' Skëköl mik buaë, e' kuëkǐ Skëköl tō ittë me' ie' a. E' tso' kitule yëkküö iët tsjini kǐ.

Ttë me' Skëköl tō Abraham a, e' ë me'itö Abraham alá Isaac ena Isaac alá Jacob e'pa a. Jacob ñe' ë kiè ñies Israel. E' kuëkǐ ie' aleripa kièsö Israel aleripa. Yëkküö iët tsjini ë kǐ its'o' kitule tō wës Skëköl tō Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa tsatké'bitü ibolökpa kōs yökǐ as ttë me'itö ie'pa a e' wà tkö wake'.

Skëköl tō íyi ulitane yō'

¹ Tsawe ta ká jaì ena ká i', e' yō'at Skëköl tō. ² Mik ie' tō íyi ulitane tsá yō'mi, etá ká wa'ñe kè kǐ i' ku' yës. Ká sí kè ta'. Di' ë me'r' iskjë. Ká dör ttsetseë. Erë Skëköl Wiköl shkōar di' tsaka.

³ Etá Skëköl tō iché: “i'ká ñinú!”

Etá ká ñine. ⁴ Ie' tō isué tō ká ñiwe e' dör buaë, e' méatitö ñiweie. Ká ttsetse, e' méatitö nañeweie. ⁵ Ñiwe, e' kiéitö ñiwe. Ká ttsetseë, e' kiéitö nañewe. Ekkë kanewéitö ká tsawe a.

⁶ E' bule es ta' ie' tō iché: “iyónú wës skátke kkō dapee es di' shuá iblatoie as kè iwöierwane ñi a!”

⁷ Etá es iyuéitö di' blatoie. Es di' atë ká jaishet ena ká i' kǐ. ⁸ Ì yuéitö, e' kiéitö kākölttö. Ekkë kanewéitö etá ká de böt.

⁹ E' bule es ta' ie' tō iché: “i'di' atë ká i' kǐ, e' e' dapa'úka ek tsjini éme as iyök poppo dōka!”

Etá es iyōne. ¹⁰ Wé iyök poppo deka, e' kiéitö iyök. Wé di' dapaneka, e' kiéitö dayë.

Ie' isué tō e' kōs dör buaë. ¹¹ E' ukuökǐ ta' ie' tō iché: “iyök kǐ íyi kuá ulitane tskínú! Kākö wör ta' ese, ñies kal ulitane wör ta' ese kōs tskínú iwakmik iwakmik.”

Etá es ekkëpa tskine. ¹² Es iyök kǐ íyi kuá ulitane tskine kākö wör ta' iwakmik iwakmik, ñies kal wör ta' iwakmik iwakmik. Ie' tō isué tō ekkëpa kōs, e' dör buaë. ¹³ Ekkë kanewéitö etá ká de mañat.

¹⁴ E' bule es ta' ie' tō iché: “i' dalöburta' yónú ká jaì a! Ekkëpa dör buaë ká blatoie ñiwe nañewe, ñies ikkachoie mik ta' diwö de kawö tköwoie, ñies ká shta'woie ena duas tköke e' jchenoie. ¹⁵ Ekkëpa kōs dalöburke tajë ká i' kǐ.”

Etā es iyōne. ¹⁶ Es ie' tō ì dalöburtā' tajē ese yuéat bōk. Ikibiie dör ká ñiwoie ñiweie. Wéne dalöbur diöshet e' dör olo'bunoie nañeweie. ¹⁷ Ekkēpa méatitō ká jai a dalöbunoie ká i' kī ¹⁸ ñiē nañeē, ñies ká ñiwe ká nañewe e' blatoie. Ie' tō isué tō ekkēpa dör buaē. ¹⁹ Ekkē kanewéitō etā ká de tkël.

²⁰ E' bule es tā ie' tō iché: “¡Iyiwak serke di' a dayē a, e' kōs yōnú tajē! ¡Ñies dù ulitane yōnú aš iur kashuk a!”

²¹ Etā es iyiwak blubluē serke dayē a, ekkēpa yuéitō. Ñies iyiwak kōs serke di' a ena dayē a ekkēpa yuéitō iwakmik iwakmik. E' sù dù ulitane yuéitō, iwakmik iwakmik.

Ie' isué tō ekkēpa kōs dör buaē. ²² Etā iyiwak yuéitō e'pa a ie' er buaē ché ttē i' wa: “a' alōnú tajē, di' kōs, dayē kōs, e' wà iōkā tajē. Ñies aš dù alör tajē ká wañe.”

²³ Ekkēpa kanewéitō etā ká de skel.

²⁴ E' bule es tā ie' tō iché: “¡Iyiwak serke ká sí kī, e' ulitane yōnú iwakmik iwakmik! ¡Iyiwak uru, iyiwak kañiru, iyiwak e' kuke iski, ekkē kōs yōnú iwakmik iwakmik!”

²⁵ Etā es ie' tō iyiwak ulitane yué ká sí kī iwakmik iwakmik. Ie' tō isué tō ekkēpa kōs dör buaē.

²⁶ E' ukuōkī tā ie' tō iché: “Ditsō yuōsō wēs se' es aš ie'pa tkōkašō ká i' kōs wōkirie. Nima, dù, iyiwak uru, iyiwak kañiru, iyiwak e' kuke iski, ekkē kōs tso' ká i' kī, e' atdaē ie'pa ulā a.”

²⁷ Mik Skököl tō s'ditsō tsá yō',

etā iyuéitō wēs ie' es;

Ie'pa yuéitō wēm eköl ena alaköl eköl.

²⁸ Ie' er buaē ché ie'pa a i' es:

“A' ala'r kōkā tajē,

a' alōnú tajē ká ulitane kī.

Ká i' kōs e' kané ú a' tō.

Nima, dù, ena iyiwak ulitane ekkēpa kōs wōkir a' dör, e' wà ú.”

²⁹ E' ukuōkī tā Skököl tō iché ie'pa a: “Ye' ttō tso'. Íyi kuá kōs wōrtā' ñarta', ese méatyō a' a ñē. Ñies kalwō ulitane katarta' ku'yarta' ese kōs méatyō a' a katē ku'yē. ³⁰ Erē iyiwak kañiru, iyiwak uru ena dù, ekkēpa kōs a kakō méatyō katē.” Etā es iate. ³¹ Ie' isué tō ekkē kōs dör buaē shutē. Ekkē kanewéitō etā ká de teröl.

2

¹ Es ká jai ena ká i', ñies íyi ulitane tso' ikī, e' yōne one se. ² Ká de kul etā ì kōs yō'bituitō e' yōne one, e' kuēkī diwō e' wa ie' kē kanēblēne. ³ E' diwō wa kē ie' kanēblēneia ká i' yuök e' kuēkī ie' iché tō diwō e' dör buaē. Ñies ie' iché tō semana bit e' diwō bata e' dör batse'r se' a.

Skököl Jehová tō s'ditsō tsá yuē

⁴ I' dör ká jai ena ká i' tsá yōneat, e' pakē.

Mik Skököl Jehová tō ká jai ena ká i' e' yō', ⁵ e' kēwō ska' tā kam ie' tō kalī patkō ká i' kī, ñies kē yi ku' ká kanéuk. E' kuēkī kam kal kuá tskir ena kam kakō tskir. ⁶ Erē di' tskirke íyök a, e' tō íyök kōs nuweke. ⁷ Etā Skököl Jehová tō íyök yuē s'ditsōie eköl wák dör wēm. Etā ie' tō iwōikē iyik a tā iyōne se'ie tse'ka.

⁸ E' ukuökí tã ie' tö kã buaala yué ekwöki diwö tskirke e' ëka, kã kiè Edén eë. Etã wëm yö'itö, e' méatitö kã buaala e' a senuk. ⁹ Eë ie' tö kal ulitane wër bua'buäë, ñies iwö dör buäë katano ese tské. Kã buaala e' shushã, ie' tö kal tské bölka. Kal elka dör sene michoë e' kéli. Kal iëlka e' dör iyi buäë ena iyi suluë ese jchënoie e' kéli.

¹⁰ Edén kã shua di' tskirke etö, e' tö kã buaala nuweke. Wé kã e' kkö döwa eë di' e' ulã jchërke döka tkëtö. ¹¹ Di' ulã etö kiè Pisón. E' tkökemi kã kiè Havilã, e' kos a. Kã e' ki oro tso'. ¹² Oro e' dör oro bua'buä. Ñies kiö masmas bua'buä, ese tso' ena ak bua'buä kiè ónice ese tso'. ¹³ Di' ulã etö tkökemi kã kiè Cus, e' kos a. E' kiè Guihón. ¹⁴ Iulã etö skã mir kã kiè Asiria diwö tskirke, e' ëka. E' kiè Tigris. Etã di' ulã bataie, e' kiè Éufrates.

¹⁵ Mik Skëköl Jehová tö wëm tsémi méat kã buaala atë Edén e' shua as ikaneütö, as ikkö'nütö, ¹⁶ etã ie' tö ttè dalöiëno i' mé ia: “Kã buaala e' kéliwö ulitane katëmbö. ¹⁷ Erë iyi buäë ena iyi suluë ese jchënoie e' kéliwö kë katar. Mik kal e' wö katëbö, etã be' duöwaraë. E' kueki kë ikatar.”

¹⁸ E' ukuökí tã ie' tö iché: “Kë idör bua' wëm a senuk ekörla. Súyö ie' a wapie yué eköl ikimuk buäë.” ¹⁹ Etã iyiwak yö'itö iyök wa ekké kos debitü iwã wëm a suë tö ima ie' tö ikië mekamí. Tã wës wëm tö ikië méka es iahtë. ²⁰ Es wëm tö iyiwak uru ena iyiwak kañiru, ñies dü, ekké kos kiè méka. Erë kë ie' kímuk kune buäë ie' wapieie.

²¹ Etã Skëköl Jehová tö wëm kapöwéwã tajë, e' dalewa ie' tö ichane yéttsã etö, e' chkã wöiëwãneitö. ²² Ichane e' yuëitö alakölie tã idebitü iwã wëm a.

²³ Mik wëm tö isuë, etã ichéitö:

“i' je' dör ye' wák dichéwö ena ye' wák chkã! Alaköl dë'ka wëm wa, e' kueki ikirdaë alaköl.”*

²⁴ E' kueki wëpa kë serpaia iyë ena imí e'pa dapömik, iserdawã alaköl tã. Ie'pa böl serdaë ñita, tã imía wës wák eköl ë es.

²⁵ E' këska' tã wëm ena alaköl iëtër sume, erë ie'pa kë wã jaë jcher.

3

S'ditsö tö Skëköl ttö dalösewéwã

¹ Tkabë tso' etö, e' erbikö tajë s'kitö'woie iyiwak kañiru yö' Skëköl Jehová tö, ekké kos tsatã. Kã et tã ie' tö alaköl a ichaké:

—i' Moki Skëköl tö iyë'at a' a tö kã buäë shua kal ulitane tso', e' wö kë katar yës?

² Alaköl tö iüté:

—Au, e' kë dör es. Ie' tö sa' a iché tö kal ulitane wö katarmi. ³ Erë kal àr kã i' shushãë, e' wö kë katanuk, kë e' kanuk sa' a. E' wamblé sa' tö, etã sa' duöralur.

⁴ Etã tkabë tö iché alaköl a:

—Au, e' dör kache. A' kë duöpawã. ⁵ Ie' wã ijcher buäë tö mik kalwö e' katéwa a' tö, etã i' dör buäë, i' dör suluë e' jcherdaë a' wã wës ie' wák wã ijcher es.

⁶ Etã alaköl isuë tö kalwö e' wër buäë katë. Ie' éna ikatak iyi jchënoie buäë. E' kueki ie' tö kalwö batséë, katëwaitö. E' ukuökí tã ie' tö imé iwëm a, etã iwëm ikatéwa ñies. ⁷ E' bet tã i' dör sulu, i' dör buäë ese ane ie'pa éna, etã ie'pa wã ijchenewã tö ie'pa iëtër sume. Etã ie'pa tö kal kiè higuera, e' köyök yué banoie e' wa ie'pa e' patrëwã.

⁸ Siwã' bitsirke tsáji, etã wëm ena ilaköl tö Skëköl Jehová shkökedur kã buäë shua, e' ttsé. E' yöki ie'pa e' blélur kal tso' tajë ese shua.

* 2:23 Hebreoie ttè kiane yënuK wëm e' dör ish ena ttè kiane yënuK alaköl e' dör isha.

⁹ Erë Skëköl Jehová tö wëm kié tã ichaké:

—¿Wé be' tso'?

¹⁰ Wëm tö iüté:

—Ye' tö ittse tö be' shkokedur ká buaala shüa. Ye' dur sume, e' kuekí ye' suane be' yöki. E' kuekí ye' e' bléwa be' yöki.

¹¹ Eta Skëköl tö ie' a iché:

—¿Yi be' a iché tö be' dur sume? Ichö ña tö kalwö yé'yö be' a tö kë ikatar ¿e' katébö?

¹² Ie' tö iüté:

—Be' tö ye' a alaköl me', ye' wapieie, e' tö ye' a kalwö mé katè. E' katéwayö.

¹³ Eta Skëköl Jehová tö alaköl a ichaké:

—¿Iök bö iwamblé?

Ie' tö iüté:

—Tkabè tö ye' kítéka, e' kuekí ye' tö kalwö e' katéwa.

¹⁴ Eta Skëköl Jehová tö tkabè a iché:

—Ì wamblé be' tö, e' kuekí ye' tö be' a iché tö iyiwak kos shüa be' ë weirdäë michoë. Këkraë be' shkoraë e' kuule be' batsí kí tã be' kkö a ká po mirawa. ¹⁵ Be' ena alaköl meraqtyö ñi bolökie. Be' aleripa kos ena alaköl aleripa kos, e'pa aqé ñi bolökie ñies. Alaköl aleri eköl tö be' wökir shka'weraë ena be' tö ie' klö kaniñak shka'weraë.

¹⁶ E' ukuökí tã ie' tö iché alaköl a:

—Mik be' alà kurketke etã be' weirdäë siarë, idalë'r tajë e' ttseraëbö. Erë be' kí be' wëm kiardaë ena ie' döraë be' wökirie.*

¹⁷ E' ukuökí tã ie' tö iché wëm a:

—Be' tö be' alaköl ttö iüté, kalwö yé'yö be' a tö kë ikatar, e' wà katébö. E' kuekí be' weirdäë ñies. Be' kuekí iyök sulu'wërawayö. Be' kanëblöraë darërëë be' chkè yuloie. ¹⁸ Íyök kí dika'chka ena kãkö sulusi, alördaë. Ñies kalwö kañiru katerabö. ¹⁹ Be' kaqwöta kanëblök darërëë chkoie dö mik be' duowa, miãne iyökie wës be' dö r kuaë es etã. Be' yöne iyök wa, e' kuekí be' dörane iyökie.

²⁰ Wëm tsá yöne, e' kië Adán. Ilaköl dö r se' mì tsá. E' kuekí Adán tö ikië méka Eva.†

²¹ Eta Skëköl tö datsi' yué ie'pa a iyiwak kkuölit wa, tã ie'pa paiéitö. ²² Eta ie' tö iché: “Íñe ì dö r buaë ena ì dö r suluë, e' jcher ditsö wã wës se' wã ijcher es. E' kuekí dö' ie'pa mi', sene michoë e' kéli wöbatsök katè tã iser michorak.”

²³ E' kuekí ie' tö wëm ena ilaköl yéttsa ká buaala tso' Edén e' a, tã ipatkëmiitö íyök wakanéuk. Íyök wa wëm yöne e' kí ipatkëmi kanëblök. ²⁴ Ie' tö itrè'wëshka, e' ukuökí tã ì ttse'ka pik tã' tso' ká jai a kië kërüb, e'pa tulëwãitö ká buaala e' ñalé ska' diwö tskirke e' ëka ikkö'nuk. Ñies tabè wöñarke dalölöë ratkear siwa' kí, e' méatitö as kë yi döwãia sene michoë kéli ska'.

4

Caín tö iël kië Abel, e' ttéwa

¹ Eta Adán sene Eva tã. Eva duneka tã ilà kune wëm. Ikië mékaitö Caín.* Mik alà kune, etã Eva tö iché: “Jehová tö ye' kímé, e' kuekí ye' alà kune eköl

* **3:16** Mik be' alà kurketke...ie' döraë be' wökirie: Ñies ttë e' mane'wëgmisö i' es: Be' éna e' alakka be' wëm kí, erë ie' e' alöraka be' kí. † **3:20** Eva: Hebreoie s'kië e' wã kiane chë ttse'ka. * **4:1** Caín: Hebreoie s'kië e' wã kiane chë ye' ulã a ide.

wëm.”² E' ukuökj ta ilà skà kune ek, e' kiè Abel, Caïn ël tsirla. Abel tō obeja alōweke. Caïn tō dalì kuatkeke.

³ Ká et ta, Caïn wa idali wōne, ese kak mí mè Jehovah á idalōioie. ⁴ Eta Abel wa ie' icha mí ñies. Ie' obeja tsá bua'buwa, ese kak mí ie' wa mè Jehovah á. Abel ena ì méitō e' wër buaë Jehovah wa. ⁵ Erë ie' kē wa Caïn ena ì méitō e' sune es, e' kuëkj Caïn uluneka tajë, iwō yée suluë. ⁶ E' kuëkj Jehovah tō Caïn á ichaké: “¿Iök be' ulune wō yée sulu? ⁷ Be' tō ì bua' úpa, e'ma be' jañuke tsuleë. Erë ì sulu wamblébō, e' kuëkj ì sulu e' métër bër be' panuk namuie e' aloka be' kji. Erë be' ké e' alökka iki.”

⁸ Ká et ta, Caïn tō iël Abel kiémi kañika. Mik ie'pa demi kañika, eta eë Caïn ñippéka iël ta eta iël ttéwaítō. ⁹ E' ukuökj ta bet, Jehovah tō Caïn á ichaké:

—¿Wé be' ël Abel?

Caïn tō iüté:

—Ye' kē wa ijcher. Ye' kē dör ie' kkō'nukwak.

¹⁰ Skëköl tō ie' á iché:

—¿Iök bö iwamblé es? Be' ël ttéwabō, e' pë tēne tajë iyök kji, e' nuí tso' be' kji. E' kji ye' kawōta be' we'ikök. ¹¹ E' kuëkj be' weirdaë iyök kji wé be' tō be' ël pë tkō'wé, e' kji be' yerattsayō. ¹² Be' kanëblōmi tajë, erë kē wa wörpa buaë. Be' kawōta shkök ká wa ñe, kē á eno ta' yēs.

¹³ Eta ie' tō Jehovah iüté:

—E' darërë ye' á. Kē ye' á idalë'ttsënu. ¹⁴ I'ñe be' tō ye' uyéttsa ká i' kji, e' ukuökj ta ye' kawōta shkök ká wa ñe kamië, kē á eno ta'. Be' kē ku'ia ye' ta, e' kuëkj yi ye' kuéwa, ese tō ye' tterawa.

¹⁵ Erë Jehovah tō iüté:

—Yi be' ttéwa, ese kji weirdaë siarë tajë iskieie.

Eta Skëköl tō iwakyuëe iwà kkachioie as yi tō ikuéwa, ese kē tō ittōwa. ¹⁶ Eta Caïn e' yéttsa Jehovah wörkj ta imía ká kiè Nod eë, ká e' atë Edén diwō tskirke e' kke.

¹⁷ Eta Caïn sené ilaköl ta. Iduneka ta ilà kune wák dör wëm, e' kiè Enoc. E' ukuökj ta Caïn tō ká yué et, kiè mékãitō ilà kiè wa Enoc. ¹⁸ Enoc dör Irad yé. Irad dör Mehujael yé. Mehujael dör Metusael yé. Metusael dör Lámeç yé.

¹⁹ Eta Lámeç senéwa alakölpa böi ta. Eköl kiè Adá, eköl kiè Silá. ²⁰ Eta Adá dë' alàè kiè Jabal. E' aleripa dör iyiwak alōukwakpa e' serke úla yöule datsi'tak wa ese á. ²¹ Ie' ël kiè Jubal. E' aleripa dör ma'ma kicha ta' guitarra sù ena ma'ma pulé sù ese bla'uwakpa. ²² Silá dë' alàè ñies kiè Tubal-Caïn. E' aleripa dör tabechka kiè bronçe ena hierro ese stë. E' kutá kiè Naamá.

²³ Ká et ta Lámeç tō iché ilakölpa á:

“A Adá, a Silá, ye' ttō ttsó:

Wëm eköl duladula tō ye' shkaō',

e' kuëkj ye' tō ikötwa.

²⁴ Yi tō Caïn ttéwa, e' tō iské tuëraë siarë,

erë yi tō ye' ttéwa, e' tō iské kji tuëraë jaishet shutë.”

²⁵ Adán alà skà kékane ilaköl ta wák wëm. Eva tō iché: “Skëköl tō ye' á alà ské mé eköl, Caïn tō Abel kōtwa, e' skéie.” E' kuëkj ie' tō ikië méka Set.†

²⁶ Ñies Set de alàè wák wëm kiè mékãitō Enós. E' kéwō ska' ta s'ditsō tō Skëköl á iyi tsá ki'mi ena idalōië'mi ikië Jehovah e' wa.

† 4:25 Set: Hebreioe s'kiè e' wà kiane chë ie' tō imé.

5

Adán aleripa

¹⁻² Mik Skéköl tō s'ditsō tsá yō', etā iyuéitō wēs ie' wák es. Ie'pa yuéitō wēm ena alaköl. Ie' er buaē ché ie'pa a. Ie' tō ie'pa yué, e' diwō shà tã ikiè mèkãitō s'ditsō. I' dōr Adán aleripa e'pa kiè.

³ Mik Adán k̄i duas de cien eyök k̄i dabom mañayök (130), etã ie' alà kune eköl, e' dōr wēs ie' wák es, ikiè mèkãitō Set. ⁴ E' ukuök̄i tã ie' k̄i seneiã duas cien paryök (800). E' shuã ie' ala'r k̄i kune wēpa ena alakölpa. ⁵ Es ie' k̄i duas deka s̄eraã cien sul̄iyök k̄i dabom mañayök (930) etã ie' blēnewã.

⁶ Mik Set k̄i duas de cien eyök k̄i sk̄el (105), etã ie' alà wēm kiè Enós, e' kune. ⁷ E' ukuök̄i tã ie' k̄i seneiã duas cien kuryök k̄i kul (807). E' shuã ie' ala'r k̄i kune wēpa ena alakölpa. ⁸ Es ie' k̄i duas deka s̄eraã cien sul̄iyök k̄i dabom eyök k̄i bök (912) tã iblēnewã.

⁹ Mik Enós k̄i duas de dabom sul̄iyök (90), etã ie' alà wēm kiè Cainán, e' kune. ¹⁰ E' ukuök̄i tã ie' k̄i seneiã duas cien paryök k̄i dabom eyök k̄i sk̄el (815). E' shuã ie' ala'r k̄i kune wēpa ena alakölpa. ¹¹ Es ie' k̄i duas deka s̄eraã cien sul̄iyök k̄i sk̄el (905) tã iblēnewã.

¹² Mik Cainán k̄i duas de dabom kuryök (70), etã ie' alà wēm kiè Mahalalel, e' kune. ¹³ E' ukuök̄i tã, ie' k̄i seneiã duas cien paryök k̄i dabom tk̄eyök (840). E' shuã ie' ala'r k̄i kune wēpa ena alakölpa. ¹⁴ Es ie' k̄i duas deka s̄eraã cien sul̄iyök k̄i dabom (910) tã iblēnewã.

¹⁵ Mik Mahalalel k̄i duas de dabom teryök k̄i sk̄el (65), etã ie' alà wēm kiè Jéred, e' kune. ¹⁶ E' ukuök̄i tã, ie' k̄i seneiã duas cien paryök k̄i dabom mañayök (830). E' shuã ie' ala'r k̄i kune wēpa ena alakölpa. ¹⁷ Es ie' k̄i duas deka s̄eraã cien paryök k̄i dabom sul̄iyök k̄i sk̄el (895) tã iblēnewã.

¹⁸ Mik Jéred k̄i duas de cien eyök k̄i dabom teryök k̄i bök (162), etã ie' alà wēm kiè Enoc, e' kune. ¹⁹ E' ukuök̄i tã, ie' k̄i seneiã duas cien paryök (800). E' shuã ie' ala'r k̄i kune wēpa ena alakölpa. ²⁰ Es ie' k̄i duas deka s̄eraã cien sul̄iyök k̄i dabom teryök k̄i bök (962) tã iblēnewã.

²¹ Mik Enoc k̄i duas de dabom teryök k̄i sk̄el (65), etã ie' alà wēm kiè Matusalén, e' kune. ²² Ie' tō Skéköl ttō ē dalōieke. Matusalén kune, etã ie' k̄i seneiã duas cien mañayök (300). E' shuã ie' ala'r k̄i kune wēpa ena alakölpa. ²³ Es ie' k̄i duas deka s̄eraã cien mañayök k̄i dabom teryök k̄i sk̄el (365). ²⁴ Ie' sene' buaē Skéköl tã, e' kuek̄i kã et tã Skéköl wã ie' mítser ttsé'ka, e' kuek̄i kē ie' ku'ia.

²⁵ Mik Matusalén k̄i duas de cien eyök k̄i dabom paryök k̄i kul (187), etã ie' alà wēm kiè Lámeç, e' kune. ²⁶ E' ukuök̄i tã, ie' k̄i seneiã duas cien kuryök k̄i dabom paryök k̄i bök (782). E' shuã ie' ala'r k̄i kune wēpa ena alakölpa. ²⁷ Es ie' k̄i duas deka s̄eraã cien sul̄iyök k̄i dabom teryök k̄i sul̄itu (969) tã iblēnewã.

²⁸ Mik Lámeç k̄i duas de cien eyök k̄i dabom paryök k̄i bök (182), etã ie' alà kune wēm. ²⁹ E' kiè mèkãitō Noé.* Mik ie' tō ilà kiè mèka, etã ie' tō iché: "Jehová tō iyök suluwã. E' kuek̄i se' kawõtã kaneblok darērē ikuatkoie; erē alà i' tō se' keraē ɛnuk." ³⁰ Noé kune, e' itök̄i Lámeç k̄i seneiã duas cien sk̄eyök k̄i dabom sul̄iyök k̄i sk̄el (595). E' shuã ila'r k̄i kune wēpa alakölpa; ³¹ Es ie' k̄i duas deka s̄eraã cien kuryök k̄i dabom kuryök k̄i kul (777) tã iblēnewã.

³² Noé k̄i duas de cien sk̄eyök, e' itök̄i ila'r kune mañal. Ikibi kiè Sem. Ishu êk kiè Cam. Iбата êk kiè Jafet.

* 5:29 Noé: Hebreoie s'kiè e' wã kiane chē ɛnuk.

6

S'ditsö ì sulu ë wambleke këkraë

¹⁻² Mik s'ditsö alonémi taië ká i' kǐ, etá Skëköl ala'r* tó isuë tó s'ditsö alá busipa dör bua'buaala. E' kuekǐ ie'pa tó busipa wa ie'pa wöbatse ese tsélur. ³ Erë Jehová tó iché: "Ditsö dör duöta'wa ese wakpa. I'ñe ta ye' kè tó kawó mepaiá ditsö a seno ká taië. Es iserdaë duas cien eyök kǐ dabom böyök (120), ekkë ulat."

⁴ Mik Skëköl ala'r bak senuk s'ditsö alá busipa ta alá koka ie'pa ta, etá e' këska' ta wëpa blublüë, kakkeë, esepa welepa bak ká i' kǐ. Nies e' ukuökǐ wëpa esepa bakia. E'pa dör pé' darërë kkeaulekǐ taië ia'chki ta ese.

⁵ Jehová tó isuë tó s'ditsö tó ì sulu ë wambleke taië shute. Ì suluë ë bikeitseke ie'pa tó këkraë. ⁶ E' kuekǐ Skëköl er a idalënëne taië. Ie' tó ibikeitsé: "Kë yö ditsö yuöpa." ⁷ Etá ie' iché: "Ditsö yö' ye' tó ká i' kǐ, súyö e'pa ewëwa. Nies iyiwak qos serke ká si kǐ, e' ewerawayö. ¿Iie ye' tó ie'pa yö'?" ⁸ Erë wëm tso' eköl kië Noé, e' sueke Jehová tó er bua' wa.

Noé tó kanò bërie yuë

⁹ Ttè ikkë dör Noé pakè.

Noé dör wëm yësyësë Skëköl wörki. Këkraë ie' tó Skëköl ttò dalöieke buaë. Ie' eköl ë serke wës Skëköl kǐ ikiane es. ¹⁰ Ie' ala'r dör mañal wëpa kië Sem, Cam, ena Jafet.

¹¹ Skëköl wörki s'ditsö tso' e' wamblök sulu ëme, ñippök taië shute. ¹² Ie' tó isuë tó taië íyi suluë ë tso' íyök kǐ. ¹³ E' kuekǐ ie' tó Noé a iché: "Ye' tó ibikeitsétke tó ditsö qos tso' ká i' kǐ e' ewerawayö se. Ie'pa ñippöke taië shute ká i' kǐ. E' kuekǐ ye' tó ditsö qos tso' ká i' kǐ e' ewerawa seraá di' taië wa. ¹⁴ E' kuekǐ kanò yuö etó bërie kal bua'bua ese wa, e' shu blató. Kanò wöar tso' ipamík, e' wötó kiöchka dalolo bötsböts ese wa u'rki ena ishüa as di' kè tköwajia. ¹⁵ Kanò yuö batsǐ metro döka cien eyök kǐ dabom mañayök kǐ skel (135 metros) ekkë. Nies ishóló yuö metro döka dabom böyök kǐ böt kǐ shaböts (22,5 metros) ekkë. E' sù ispé yuö metro döka dabom eyök kǐ mañat kǐ shaböts (13,5 metros) ekkë. ¹⁶ Kanò kǐ u yuöka, erë kanò kkö kǐ iulat múat metro shaböts. Kanò shu blató mañat kuö. Nies iwékkö yuö et kanò spé mik shkowaie kanò a. ¹⁷ Di' patkerayö íyi tso' ttsé'ka ká i' kǐ e' qos ewöwa. Ekkë duörawa seraá ká wa'ñe. ¹⁸ Erë ye' ttè meraë be' a tó be' tsatkeraëyö kanò a di' yöki. Be' ala'r ena be' alaköl ena be' yakpa, e'pa tsúmi e' ta kanò a. ¹⁹ E' sù iyiwak kuá'kǐ kuá'kǐ tso' ká si kǐ, e' iömi kanò a etó wë'ñe etó alaki as tsatkër wës be' es. ²⁰ Iyiwak qos iö kanò a. Iyiwak kuá'kǐ kuá'kǐ urta', iyiwak uru, dö iyiwak e' kuke iski, e' qos iömi kanò a, etó wë'ñe etó alaki, as kè iduölur. ²¹ Nies chké ulitane dapa'ú blö be' a ena iyiwak a katè."

²² Etá ekkë qos wakanewé Noé tó se wës Skëköl tó iché ia es.

7

Di' bak taië ká i' kǐ

¹⁻⁴ E' ukuökǐ ta Jehová tó Noé a iché: "I'ñe kuiki ta ye' tó kalǐ patkeraë ká i' kǐ döka ká dabom tkëyök (40) ñie nañe. ¡E' wa íyi ulitane yö' ye' tó tso' ttsé'ka

* **6:1-2** Skëköl ala'r: Kë s'wa ijcher mokǐ tó yi chéitö es. Welepa tó ibikeitsé tó e' dör Skëköl biyöchökwakpaie ö aknamaie erë Jesús tó iché tó esepa kè a senukwá s'ditsö ta (Marcos 12.25). Welepa ská tó ibikeitsé tó e' dör s'ditsö wésele ser suluë. Ì wamblekerakitö ese kè wër buaë Skëköl wa, e' ë jcher se' wa.

ká sí kǐ, e' kōs ewerawayō yēs! Erē ye' tō isué tō ditsō ulitane shuā be' ě serke buaē yēsýēsē wēs ye' kǐ ikiane es. E' kuēkǐ be' e' iōkǎ kanò ǎ be' yamipa kōs tǎ. N̄ies iyiwak batse'r* kōs ese tsúmi dōkǎ kuktō wē'ñe kuktō alaki. Erē iyiwak kē dōr batse'r, ese tsúmi etō wē'ñe etō alaki. E' sù ñies dù kuā'kǐ kuā'kǐ tsúmi dōkǎ kul wē'ñe kul alaki ǎs kē ierwa. Kōs ttē chéyō be' ǎ, e' wakaneú es." ⁵ Etǎ e' kōs wakanewé Noé tō yēsýēsē wēs Jehová tō ié' ǎ iché es.

⁶ Mik di' bak tajē kǎ i' kǐ, etǎ Noé kǐ duas tso' cien teryōk (600). ⁷ Ie' e' iéka kanò ǎ ila'r ena ilakōl ena iyakpa e'pa kōs tǎ e' tsatkōk di' alōrke tajē e' yōkǐ. ⁸⁻⁹ Iyiwak batse'r, e' sù iyiwak kē dōr batse'r, iyiwak e' kuke ibatsǐ' kǐ ñies dù, ekkē kōs dewǎ kanò ǎ Noé tǎ bōlka bōlka wēs Skékōl tō iché iǎ es.

¹⁰ Kǎ de kul, etǎ di' tō kǎ katémitke. ¹¹ Noé kǐ duas de cien teryōk (600), kǐ si' et kǐ kǎ dabom eyōk kǐ kul (17). E' diwō shǎ tǎ iyōk tskirólone tǎ di' tso' idikǐǎ e' deka tajē kǎ wa'ñe. N̄ies kǎ jaishet kkōburólone tǎ di' biteshka tajē kalǐie kǎ i' kǐ. ¹² Etǎ kalǐ yēne darērēē dōkǎ kǎ dabom tkéyōk (40) ñiē nañeē. ¹³ Kalǐ yēnemi, e' diwō shǎ tǎ Noé e' iéka kanò ǎ ila'r tǎ. Ila'r kiē Sem, Cam ena Jafet. E' sù ilakōl, iyakpa mañal, e'pa e' iéka ñies ie' tǎ kanò ǎ. ¹⁴ Ie'pa tǎ iyiwak ulitane dewǎ kanò ǎ, iyiwak uru, iyiwak kañiru, iyiwak e' kuke jskǐ kǐ ena dù ulitane. Ekkē kōs dewǎ kanò ǎ ie'pa tǎ. ¹⁵ Iyiwak kōs ekkē dewǎ kanò ǎ bōlka bōlka. ¹⁶ E' shuā imí wē'ñe etō alaki etō, wēs Skékōl tō iché iǎ es. E' one yēs tǎ, Skékōl tō kanò wékkō wótéwa.

¹⁷ Etǎ kalǐ yēnemiie dōkǎ kǎ dabom tkéyōk (40). Wēs di' alōr mirkǎ es kanò batsemirkaitō. ¹⁸ Es di' kǐ alōnemi tajē tǎ kanò batsemirkaitō buaē. ¹⁹⁻²⁰ Es di' alōnekǎ tajē kabata kōs blubluē, e' tsatǎ jaishet dō metro kul ekkē. ²¹ Es kōs íy tso' ttsē'ka kǎ sí kǐ, ekkēpa duolur di' ǎ sē. Dù kōs, iyiwak uru kōs, iyiwak kañiru kōs, iyiwak e' kuke jskǐ kōs, ñies s'ditsō ekkēpa kōs duolur yēs. ²² I kōs tso' kǎ sí kǐ ttsē'ka, e' enewa sē. ²³ Erē Noé ena ì tso' ie' tǎ kanò ǎ, e'pa ě tsatkēne. Etǎ imalepa kōs e' enewa. Es ñies iyiwak ulitane ewéwa di' tō. Dù ulitane, iyiwak uru, iyiwak kañiru dō iyiwak e' kuke jskǐ, ekkē kōs enewa serǎǎ. ²⁴ Es di' atē iyōk kǐ kǎ dōkǎ cien eyōk kǐ dabom skeyōk (150) ekkē.

8

Di' sinewǎne

¹ Erē Skékōl kē éna Noé chē'wa. N̄ies iyiwak ulitane tso' Noé tǎ kanò ǎ e' kē chē'wa ie' éna. Ie' tō siwa' patké ǎs itō di' siūwǎne kǎ wa'ñe. Etǎ di' pasinemine enaena. ² Iyōk tskirólone e' wótēnene. N̄ies kǎ jaishet kkōburólone e' wótērulunene. Etǎ kalǐ wōklōnewǎ kē yērku'ia. ³ Di' tso'ia e' pasirmirne enaena. Kǎ de cien eyōk kǐ dabom skeyōk (150), etǎ di' sirmir éme. ⁴ E' kǐ si' de terōl (6) diwō de dabom eyōk kǐ kul (17), etǎ erpa kanò sinekǎ kabata kiē Ararat e' kǐ. ⁵ Etǎ di' pasinemiie. Si' de dabop (10), e' tsǎ diwō, etǎ kabata kakkeē ese wēnemitke.

⁶ E' kǐ kǎ de dabom tkéyōk (40), etǎ Noé tō kanò wékkō tsitsir kkōppé. ⁷ Ie' tō dù ölö sù, e' émi et. Erē dù e' kē dē'iane kanò ǎ ie' urke wishwish dō mik di' sine etǎ. ⁸ E' ukuōkǐ tǎ ie' tō nubōl émi et isuōie tō kǎ sinene. ⁹ Erē di' tso'ia iyōk kǐ, kam isirwǎ, e' kuēkǐ nubōl dene kanò ǎ. Kē ie' wǎ kǎ ulat poppo kune e' tkowǎ. Noé tō nubōl klō'wéwǎ ulǎ wa tǎ itséwǎneitō kanò ǎ.

* 7:1-4 Iyiwak batse'r: E' wǎ kiane chē iyiwak kē dōr ñǎ ie'pa ǎ. Se' welepa tō iché iyiwak skítane.

10 Ie' tō iskā pané dōkₐ kₐ kul, eₜₐ ie' tō nubōl skₐ émine. 11 Kₐ tuinemitke ta nubōl dene, e' wₐ kal ulatska debitū ikₐ kᵢ. Es Noé éna iane tō íyōk kᵢ sirmir. 12 Ie' tō iskā pané dōkₐ kₐ kul, eₜₐ ie' tō nubōl skₐ émine. Nubōl e' kē dē'iane.

13 Mik Noé kᵢ duas tso' cien teryōk kᵢ et (601), eₜₐ íyōk pasinene. Eₜₐ si' kewe, e' tsá diwō, ie' tō kanò kᵢ u tso' e' kléttsₐ. Eₜₐ ie' isué tō íyōk pasinene. 14 Kawō de si' et kᵢ diwō dabom böyōk kᵢ kul (27), eₜₐ ie' isué tō íyōk pasinene sₑraₐ. 15 Eₜₐ Skēkōl tō ie' a iché: 16 “Be' e' yōttsₐ kanò a, be' alakōl ta, be' ala'r ta, be' yakpa ta ñies. 17 Es iyiwak ulitane yōlurbō se. Dù ena iyiwak uru ena iyiwak e' kuke iskᵢ e' kōs yōlurbō kanò a, aₛ imi' kₐ wa'ñe alōnuk tajē kₐ wₐ iōkne.”

18 Es Noé alakōl ena ila'r ena iyakpa, e'pa e' yélur kanò a. 19 Es ñies iyiwak ulitane, uru ena kañiru ena iyiwak e' kuke iskᵢ, ñies dù e' kōs e' yéttₛₐ kanò a se. 20 E' ukuōkᵢ ta ie' tō ák kataté ka'ie* et Jehová a. E' bata kᵢ ie' tō iyiwak batse'r ese jché ña'wéitō etō etō Jehová dalōioie. Ñies dù batse'r jchéitō ña'wéitō Jehová a etk etk. 21 Mik ishklé alar buaé, e' demi Jehová ska' ta ittseitō ta ibikeitséitō: “Erē ditsō iₐ duladula dōkₐ kēchke, eₜₐ i sulu ē bikeitsekeitō. Erē kē yō kₐ sulu'wepawaia ie'pa kuekᵢ. Es ñies kē yō i kōs tso' tsts'ka e' ewēwaia wₑs yō iewéwa es.

22 “Kₐ i' tso'ia,
eₜₐ dalí kuatkērmi, iwà wōrmi;
kₐba tso', kₐsₑ tso' ñies;
kₐlᵢ tso', duas tso' ñies;
kₐ ñiwe tso', kₐ nañewe tso' ñies.”

9

Skēkōl Jehová tō ittē mé Noé a

1 Eₜₐ Skēkōl er buaé ché Noé a ñies ila'r a ta ichéitō ie'pa a: “A' alōnú tajē. Kₐ wa'ñe wₐ iōne a' ala'r wa. 2 Ditsō yōkᵢ iyiwak ulitane suardaē. Iyiwak ulitane urke kashuk a ena iyiwak serke kₐ sᵢ kᵢ ena iyiwak serke dayé a, e' kōs aₜₑ a' dikᵢa. 3 Iyiwak ulitane ena kalwō ena kₐkō e' katēmi a' tō wé kiane a' kᵢ ese. E' kōs méatyō a' a' katanōie. 4 Chkē ulitane katēmi a' tō, erē kē ikatar ipé ta, se' serke s'pé mik e' kuekᵢ. 5 Se' serke s'pé mik, e' kuekᵢ kē se' meneₐt ñi ttōkwa, e' nuᵢ ta'. Yi tō ekōl ttéwₐ, ese kichatērdaē. E' sᵢ iyiwak wé tō s'ttéwₐ, ese kawōta ttéwₐ ñies. A' wé tō s'ttéwₐ, ese nuᵢ patuēraeitō ye' a.

6 “Skēkōl tō s'ditsō yō' wₑs ie' es,
e' kuekᵢ yi tō se' ttéwₐ,
ese wák kawōta' ttéwₐ wake'.
7 Erē a' alōnú tajē,
kₐ wa'ñe wₐ iō ala'r wa.”

8 Ñies Skēkōl tō iché Noé a ena ila'r a: 9-10 “I'ñe ye' ttē mukeₐt a' a ena iyiwak e' yéttₛₐ kanò a a' ta, e' kōs a. 11 Mokjē ye' tō a' a' iché tō ye' kē tō ditsō ena iyiwak tso' kₐ wa'ñe, e' kōs ewepawaia di' wa. Di' kē dōpaia kₐ wa'ñe sulu'ukwₐ wₑs itka es.” 12-13 Ye' tō shkaba' tkekear mò shₐ iwₐ kkachoie a' a ena ditsō ulitane a tō ye' ttē méatyō a' a ena iyiwak kōs a kekraē. 14 Mik ye' tō mò patké ta e' shₐ shkaba' tkēne e' wērmi, 15 eₜₐ ye' éna iane tō ye' ttē me'atbak a' a ena iyiwak kōs a tō kē ye' tō ditsō ena iyiwak ulitane ewepawaia

* 8:20 Ák kataté kₐ'ie: E' wₐ kiane ché si'kuaie altar.

di' wa. ¹⁶ Es mik shkaba' tkëne mò shuḡa e' suéyö, etḡ bet ye' éna idaḡ tö ye' ttë me'at ditsö a ena iyiwak kḡs a michoë kekraë. ¹⁷ E' dör iwà kkachöie tö ye' ttë me'atbak ditsö ulitane a ñies iyiwak tso' ká i' kḡ e' kḡs a." Es Skëköl tö Noé a iché.

Noé alà kiè Cam e' kě wḡ iyě dalö tḡ'

¹⁸ Noé ala'r e' yě'lur kanö a, e'pa kiè Sem, Cam ena Jafet. Cam dör Canaán yě. ¹⁹ E'pa mañal dör Noé ala'r. Ie'pa aleripa tö ká wà iéne.

²⁰ Noé dali kuatkëmi. E' shuḡa uva kuatkëitö. ²¹ Ká et tḡ ie' tö uva diö shkòshkò e' yé tḡ e' tö ie' ttékḡ tajë. Ie' datsi' yéttḡsḡ tḡ iḡnewa iškḡ sume iu a. ²² Cam dör Canaán yě, mik e' tö iyě sué sume, etḡ ie' miḡ ibiyö chök iēlpa bōl e'pa a. ²³ Erë Sem ena Jafet e'pa kě éna iyě tēr sume e' suak. E' kuëkḡ ie'pa tö datsi' klö'wéwḡ, imékarakitö e' o' bataki tḡ ie'pa shkëmi tsikka iwötrélur bānet dö wé iyě tēr eḡ tḡ ipabakéwḡ datsi' e' wa.

²⁴ Noé tté tajë blo' tö e' tḡ'nekḡ. Mik ie' wḡ ijchēnewḡ ilà tsirla êk kě wḡ ie' dalöiēne', ²⁵ etḡ ichéitö:

“¡As Canaán kawö tkö suluë!

¡Ie' weirdäë siarë shutḡ klöulewḡ iēlpa bōl e'pa kanè mésoiaie!”

²⁶ E' ukuökḡ tḡ ikḡ chéitö:

“¡Jehová dör Sem Këköl as e' kḡkarka!

As Canaán aleripa kanēblö Sem aleripa a ikanè mésoiaie.

²⁷ As Skëköl kawö buaë mù Jafet a as ie' alör michoë.

As Jafet ditséwöpa ser Sem yamipa ska'.

As Canaán aleripa kanēblö ie' a klöulewḡ ikanè mésoiaie.”

²⁸ Di' bak tajë ká i' kḡ, e' ukuökḡ tḡ Noé sene'iaḡ duas cien mañayök kḡ dabom skeyök (350). ²⁹ Mik ie' blēnewḡ, etḡ ie' kḡ duas tso' cien suliyök kḡ dabom skeyök (950).

10

I' dör Noé aleripa kiè

¹ Noé ala'r kiè Sem, Cam ena Jafet. Di' bak tajë e' ukuökḡ tḡ ie'pa wák ala'r kune. Ikkëpa dör Noé aleripa kiè.

² Jafet ala'r wëpa dör Gómer, Magog, Madai, Javán, Tubal, Mésec, ena Tirás.

³ Gómer, e' ala'r wëpa dör Asquenaz, Rifat, ena Togarmá. ⁴ Javán e' ala'r wëpa dör Elisá, Tarsis, Quitim ena Rodanim. ⁵ E'pa kḡs dör Jafet aleripa. Ie'pa ñi blatérak ulawa ulawa. Es iká yuérakitö tseë iwakpa a dayë kkömik. Ittö kuḡ'kḡ kuḡ'kḡ iwakpamik.

⁶ Cam ala'r wëpa dör Cus, Misraim, Fut, ena Canaán. ⁷ Cus ala'r wëpa dör Sebá, Havilá, Sabtá, Raamá ena Sabtecá. Raamá ala'r wëpa dör Sebá ena Dedán. ⁸ Cus dör wëm kiè Nimrod, e' yě. Nimrod de kēweie blu' darërëë ká i' kḡ. ⁹ Jehová ttö wa Nimrod dör yëria poë. E' kuëkḡ ttë i' meneat se' a: “Be' dör yëria poë Skëköl ttö wa wës Nimrod es.” ¹⁰ Mik Nimrod bak ká kiè Sinar, e' wökirie etḡ ká e' shuḡa ká tso' tkël kiè Babel, Érec, Acad, ena Calné. E' kḡs dör ká bua'ie ese. ¹¹ Wëm e' yéttḡsḡ Sinar a eköl kiè Asur. E' miḡ ká bānet. Etḡ eḡ ie' ká yué tkël kiè Nínive, Rehobot-ir, Quélah ena Resen. ¹² Resen dör ká bērie. E' atḡ Nínive ena Quélah, e' shushḡ.

¹³ Etá Misraim aleripa míá ie'pa ikké wakpaie: ludeowak, anameowak, lehabiwak, naftuhiwak, ¹⁴ patruseowak, casluhítawak, ena caftoritawak. Filisteowak datse caftoritawak wa.

¹⁵ Canaán dör Sidón yé. Sidón dör ie' alà tsá. Ie' alà skà kiè Het. ¹⁶ Canaán aleripa míá ie'pa ikké wakpaie: jebuseowak, amorreowak, gergeseowak, ¹⁷ heveowak, araceowak, sineowak, ¹⁸ arvadeowak, semareowak ena hamateowak. Ká tajè tá e' wakpa kōs ñi blabatsérak ponemi ká kuá'kí kuá'kí. ¹⁹ Canaánwak ká atè ká kiè Sidón dōwá ká kiè Gaza. Gaza atè ká kiè Guerar e' kke. Nies ie'pa ká atè dōwá ká kiè Lesa diwō tskirke e' kke. Lesa atè ká tkèl kiè Sodomá, Gomorra, Admá ena Seboím e' kke. ²⁰ E' wakpa kōs dör Cam aleripa. Ie'pa ñi blabatsérak ulawa ulawa. Es iká yuétörak tseè iwakpa á. Ittō kuá'kí kuá'kí iwakpamik.

²¹ Nies Sem dè' alàè, e' dör Jafet èl kibi èk. Heber ala'r kōs dör Sem aleripa. ²² Sem ala'r dör Elam, Asur, Arfaxad, Lud ena Aram. ²³ Aram ala'r dör Ûz, Hul, Guéter ena Mas. ²⁴ Arfaxad dör Sélah yé. Sélah dör Heber yé. ²⁵ E' ukuòkí tá Heber alà de bōl. Ekōl kiè Péleg.* E' kēwō ska' tá sulitane ñi blabatsérak, e' kuèkí ikiè mékaitō es. Ièkōl kiè Joctán. ²⁶ Joctán ala'r dör Almodad, Sélef, Hasar-mávet, Jérah, ²⁷ Hadoram, Uzal, Diclá, ²⁸ Obal, Abimael, Sebá, ²⁹ Ofir, Havilá, ena Jobab. E'pa kōs dör Joctán ala'r. ³⁰ Ie'pa serke ká micho ká kiè Mesá tkörō ká kiè Sefar e' shūulat á. Sefar atè kabata á, wé diwō tskirke, e' kke. ³¹ E' wakpa kōs dör Sem aleripa. Ie'pa ñi blabatsérak ulawa ulawa. Es iká yuérakitō tseè iwakpa á. Ittō kuá'kí kuá'kí iwakpamik.

³² Pè' kōs ekkèpa dör Noé aleripa kiè kitule wēs iditsewō kuá'kí kuá'kí ena wé iserke ká kuá'kí kuá'kí es. Di' bak tajè, e' ukuòkí tá se' alōnene tajè e' ñi blabatsérak ká wa'ñe.

11

Skèkōl tò s'ditsō ké ttök kuá'kí kuá'kí

¹ Kuaè tá sulitane ttōke ttè etōkicha è wa. ² Mik ie'pa míyaldak diwō tskirke, e' èkà, demirak kakkue kiè Sinar eè, etá eè ie'pa e' tséat senuk. ³ Ká et tá ie'pa iché ñi á: “Mishkarak skauchka yuók blok sù, e' kukuèsō bó' á as imi'á darèrèè u' yuoie.” Es iwakanewérakitō ák skéie. Nies kiòchka dalolo bōtsbōts ese wa ibatsérakitō ì tso' shūtuule ese skéie. ⁴ E' ukuòkí tá iská chénerakitō ñi á: “Mishkarak ká blublú yuók. E' shūá u' yuósō kakkèè dōká ká jai á. Es se' e' chōmi buaè kèkèpa tajè ena kè se' kawōtá ñi blabatsök ká wa'ñe.”

⁵ Erè Jehová e' éwa isaukrak tò ie'pa ká blublú yueke ena u' kakkèè yuekerakitō. ⁶ Etá ie' tò ibikeitsé: “Ie'pa dör ká etkè wak ena ittörak etkè ñies, e' kuèkí ie'pa tò kanè ì kékami. E' ukuòkí tá kè ì á ie'pa wöklōnuk. Ie'pa sermi wēs ie'pa kí ikiane es. ⁷ E' kuèkí sýyō ie'pa kè ttök kuá'kí kuá'kí as kè ñni ttō ania.”

⁸ Es Jehová tò iblabatsérak ká wa'ñe. Eè ie'pa ká yué e' kanè wōpanere. ⁹ Ká e' kí Jehová tò ie'pa kè ttök kuá'kí kuá'kí ena iblabatsérakitō ká wa'ñe. E' kuèkí ká e' kinewá Babel.*

Sem aleripa

¹⁰ I' dör Sem aleripa kiè. Di' bak tajè, e' ukuòkí duas bök, e' kēwō ska' tá Sem kí duas tso' cien eyök (100). Etá ie' alà kune wēm kiè Arfaxad. ¹¹ Arfaxad

* **10:25** Péleg: Hebreoie s'kiè e' wà kiane ché ñi blabatsè. * **11:9** Babel: Hebreoie s'kiè e' wà kiane ché chilineka.

kune, e' ukuöki Sem kǐ seneiā duas dekā cien skeyök (500), etā ie' ala'r skà kune wëpa ena alakölpä.

¹² Mik Arfaxad kǐ duas tso' dabom mañayök kǐ skel (35) etā ie' alà kune wëm, e' kiè Sélah. ¹³ Sélah kune, e' ukuöki tā Arfaxad kǐ seneiā duas cien tkëyök kǐ mañal (403), etā ie' ala'r skà kune wëpa ena alakölpä.

¹⁴ Mik Sélah kǐ duas tso' dabom mañayök (30), etā ilà kune, e' kiè Heber. ¹⁵ Heber kune, e' ukuöki tā Sélah kǐ seneiā duas cien tkëyök kǐ mañal (403), etā ie' ala'r skà kune wëpa ena alakölpä.

¹⁶ Mik Heber kǐ duas tso' dabom mañayök kǐ tkël (34), etā ilà kune, e' kiè Péleg. ¹⁷ Péleg kune, e' ukuöki tā Heber kǐ seneiā duas cien tkëyök kǐ dabom mañayök (430), etā ie' ala'r skà kune wëpa ena alakölpä.

¹⁸ Mik Péleg kǐ duas tso' dabom mañayök (30), etā ilà kune, e' kiè Reú. ¹⁹ Reú kune, e' ukuöki tā Péleg kǐ seneiā duas cien böyök kǐ sulǐtu (209), etā ie' ala'r skà kune wëpa ena alakölpä.

²⁰ Mik Reú kǐ duas tso' dabom mañayök kǐ bök (32), etā ilà kune, e' kiè Serug. ²¹ Serug kune, e' ukuöki tā Reú kǐ seneiā duas cien böyök kǐ kul (207), etā ie' ala'r skà kune wëpa ena alakölpä.

²² Mik Serug kǐ duas tso' dabom mañayök (30), etā ilà kune, e' kiè Nahor. ²³ Nahor kune, e' ukuöki tā Serug kǐ seneiā duas cien böyök (200), etā ie' ala'r skà kune wëpa ena alakölpä.

²⁴ Mik Nahor kǐ duas tso' dabom böyök kǐ sulǐtu (29), etā ilà kune, e' kiè Térah. ²⁵ Térah kune, e' ukuöki tā Nahor kǐ seneiā duas cien eyök kǐ dabom eyök kǐ sulǐtu (119), etā ie' ala'r skà kune wëpa ena alakölpä.

²⁶ Mik Térah kǐ duas tso' dabom kuryök (70), e' ukuöki tā ie' ala'r kune mañal. Ala'r e'pa kiè Abram, Nahor ena Harán.

Térah ala'r

²⁷ E'pa dör Térah ala'r. Térah dör Abram, Nahor ena Harán, e'pa yé. Harán, e' dör Lot yé. ²⁸ Harán blênewā kewe iyé Térah e' yöki ká kiè Ur ee. Ká e' āte Caldea. Ie' blênewā wé ie' kune ee.

²⁹ Abram senéwā alaköl kiè Sarai, e' ta. Nahor senéwā alaköl kiè Milcá, e' ta. Milcá dör Harán alà busi ena Iscá kutà. ³⁰ Sarai kē dōtā alàè.

³¹ Térah e' yéttsā Ur, dör caldeawak ká e' a. Ie' alà Abram ena itala kiè Lot dör Harán alà ena iyák kiè Sarai e'pa miá ie' ta. Warma ie'pa mǐrō dōkā ká kiè Canaán ee, erè ie'pa demi ká kiè Harán, etā ee ie'pa e' tséat senuk. ³² Ee Térah blênewā. Ie' kǐ duas tso' cien böyök kǐ skel (205).

12

Jehová tté Abram ta

¹ Mik Abram bak senuk ká kiè Ur ee, etā Jehová tò ie' a iyè': "Be' ká ena be' ditséwōpa ena be' yé yamipa, e' múat tā be' yúshka senuk, ká kkachekeyō be' a ee. ² Ká e' kǐ ye' tò be' aleripa alōweraè tajè. Ie'pa dōraè ká tajè wakpaie. Ye' er buaè chōraè be' a. Ye' tò pè' tajè keraè be' kkeökkā tajè. Nies be' er buaè chōraè pè' tajè a. ³ Wëpa er buaè ché be' a, esepa a ye' er bua' chōraè. Wëpa tò alibché be' kǐ, esepa we'ikerayō. Be' batamik ye' er buaè chōraè ká ulitane wakpa a."

⁴ Etā Abram e' yéttsā ká kiè Harán wes Jehová tò ie' a iyè' es. E' késka' tā ie' kǐ duas tso' dabom kuryök kǐ skel (75). Ie' miá Canaán. ⁵ Etā ie' wā iyamipa mǐtser seraa. Ilaköl kiè Sarai ena ilayök kiè Lot ena iyi ulitane tso'rak iwā,

ekke kōs mītserak iwā. Ñies Harán wakpa welepa tso' ie' wā kanè mésoie, e' mītser ie' wā. Mik ie' demi Canaán, ⁶ eṭa ie' tkami ká kōs ekke dömi ká kiè Siquem aṭe Canaán eē. Eē ká aṭe kiè Moré. Eē kōs klō àr elka. Canaánwakpa a ká e' dör ká dalöiërta' ese. (E' kēwō ska' ta' Canaánwakpa serkeia eē.) ⁷ Eṭa eē Jehová e' kkaché Abram a ta' ichéitō ia: “Ká i' meraeyō be' ditséwō a.”

Eṭa Abram tō ák kataté ka'ie et' iyiwak jchoie Jehová dalöioie eē Jehová e' kkeyē' ie' a e' kuekī. ⁸ E' ukuōkī ta' imía ká dör kabataie aṭe Betel diwō tskirke e' ēka. Eṭa eē ie' sené ekuölö. Ká e' aṭe Betel ena ká kiè Ai e' shuulat a. Eē ie' tō ák ská kataténe et. Eē ie' tō Jehová dalöié. ⁹ E' ukuōkī ta' Abram miá enaena Néguéb kke.

Abram miá Egipto

¹⁰ E' kēwō ska' ta' ketba tkēnewā poē ká e' kī. Kē i' ta' katé wé Abram serke eē. E' kuekī ie' miá Egipto senuk ekuölö. ¹¹ Abram dökemitke Egipto eṭa ilaköl Sarai, e' a' ichéitō: “Ye' ttō ttsō. Ye' wā ijcher buaē tō be' dör buaala. ¹² Mik Egipto wakpa tō be' sué tō be' dör buaala, eṭa ie'pa tō ichèmi: ‘Wì dör wēm wì alaköl.’ Eṭa ye' tterawā ie'pa tō be' kuekī eré ie'pa be' meraat senukwā ie'pa ta. ¹³ E' kuekī, be' we'ikéyō, ichō ie'pa a tō ye' dör be' aké as kē itō ye' ttōwā be' kuekī as ye' kawō tkō buaē.”

¹⁴ Mik Abram demi Egipto, eṭa Egipto wakpa isué tō Sarai dör alaköl buaala. ¹⁵ Ká e' blú kuēblupa tō isué ñies tō Sarai dör alaköl buaala. E' kuekī ie'pa miá ichök blu' a tō alaköl e' dör buaala. Eṭa imītserak iwā blu' wé a.

¹⁶ Eṭa Egipto blú tō Abram kkō'né buaē Sarai dalèrmik. Tajé ie' tō Abram a iyiwak uru kakmé. Obeja, baka, burro ena kameio e' kakméitō ie' a. Se' ñies kakméitō ie' a kanè mésoie wēpa ena alakölpa. ¹⁷ Eré Sarai kuekī Jehová tō Egipto blú ena iyamipa we'iké tajé. Duè méka tajé ie'pa kī. Kawō darèrèè mékaitō ie'pa kī. ¹⁸ E' kuekī Egipto blú tō Abram tsuk patké ta' ichéitō ia: “¿Iök bö iwamblé ye' ta es? ¿I' kuekī be' kē wā ye' a iyène tō alaköl i' dör be' alaköl? ¹⁹ Be' tō ye' a iyé' tō ie' dör be' kutà. E' kuekī tsir eṭa ye' senéwā ie' ta. I' be' alaköl, itsúmine ta' be' yúshka.” ²⁰ Eṭa Egipto blú tō ishkékpa patké Abram yöktsā ká e' kī ilaköl ta' ena i' kōs tso' ie' wā ekképa ta.

13

Abram ena Lot ñi blabatsélor

¹ E' ukuōkī ta' Abram ena ilaköl e' yélur Egipto miáne Néguéb. Ie' iyi kōs mītserak iwā sraa. Ie' alayök Lot e' miá ie'pa ta' ñies. ² Abram dör iyi blu' tajé. Ie' wā oro tso'. Ie' wā inuköl tso' tajé. Ñies ie' wā iyiwak tso' tajé. ³ Néguéb eē ta' ie' miáne enaena dö Betel. Betel eē ta' ie' miáne tkörö wé ie' bak senuk kewe eē. Ká e' aṭe Betel ena Ai e' ulat shushā. ⁴ Ká e' a' ie' wā ák katatéulebak ka'ie, eē ie' tō Jehová dalöiéne.

⁵ Lot dör ñies iyi blú tajé wēs iyéla Abram es. Iyiwak tso' tajé ie' wā obeja ena baka. Se' tso' ie' wā ñies kanè mésopaie. ⁶ Eré wé ie'pa serke ká e' kī kakō kē ku'ia' ie'pa iyiwak kōs a katé. Ie'pa kē ché'kaia' ñi o'mik. ⁷ Abram ena Lot e'pa iyiwak kkō'nukwakpa ñippōke, ñi wōñatkōke. Ñies pē' tso' tke kenet ká e' kī. E' wakpa dör canaánwak ena fereseowak. ⁸ Ká eṭa ta' Abram tō iché Lot a: “Se' dör ñi yami. Kē imène buaē tō se' ñippō. Ñies se' iyiwak kkō'nukwakpa ñippōke ème e' kē dör buaē. ⁹ Ká saü wì ká bua' tso'. Be' ishustō wéne wa be' wōbatse, e' a' be' yúshka. Be' mí wì ēka, e' ta' ye' mí dià ēka. Eṭa be' mí dià ēka, e' ta' ye' mí wì ēka.”

¹⁰ Etā Lot ká kǐ sué kamië, etā kos di' kiè Jordán, e' kkömik ká buaë tso', e' kǐ sué ie' tō. Etā ie' tō isué tō ká e' dör buaë dö ká kiè Sóar eë. Buaë di' tso' wes ká buaë yò' Jehová tō es ena wes Egipto es. (E' kǐwō ska' tǎ kam Jehová tō ká kiè Sodoma ena ká kiè Gomorra, e' böt eüwa.) ¹¹ Etā kačkue tso' Jordán di' kkömik e' shušhte Lot tō, etā e' wa ie' mía. Es ie'pa ñi blabatsélor. ¹² Abram e' tséat senuk Canaán. Lot mía senuk Jordán kačkue kǐ, eë ká tso' tseé. Ie' sené tsjinet ká kiè Sodoma e' o'mik. ¹³ Sodoma wakpa, serke suluë. Ie'pa ì sulu è wambleke kekraë Jehová wōa.

¹⁴ Lot mía e' ukuòkǐ tǎ, Jehová tō iché Abram a: “Wé be' tso' eë ká kǐ saü bua'ie shkit wōwǐ wōiǎ diǎ èka jai èka ká wa'ne tō çis idör?” ¹⁵ Ká kos kǐ suébō, e' meraëyō be' a ena be' aleripa a kekraë. ¹⁶ Ye' tō be' aleripa alōweraë tajë wes ýok po tajë es. Wes ýok po kǐ shǎrtǎ' es be' aleripa alōrdáe kǐ ishtarpa yi a. ¹⁷ Ká i' kos meraëyō be' a. E' kueǓkǐ be' yú iwelbök seraá.”

¹⁸ Etā Abram e' yéttsǎ tǎ imía senuk kós klō wökir àr tajë dör wëm kiè Mamré e' icha eë. E' atǎ tsjinet ká kiè Hebrón eë. Eë Abram tō ák skà kataté ka'ie Jehová dalóioie.

14

Abram tō ilayök Lot, e' tsqtké

¹ E' kǐwō ska' tǎ blu'pa tso' tkël. Eköl kiè Amrafel, e' dör ká kiè Sinar, e' blú. Iëköl kiè Arioc, e' dör ká kiè Elasar, e' blú. Iëköl skà kiè Quedorlaómer, e' dör ká kiè Elam, e' blú. Etā ibata èk kiè Tidal, e' dör ká kiè Goim, e' blú. ² Blu'pa skà tso' dōkǎ skǎl e' eköl kiè Bera, e' dör ká kiè Sodoma, e' blú. Iëköl kiè Birsá, e' dör ká kiè Gomorra, e' blú. Iëköl kiè Sinab, e' dör ká kiè Admá, e' blú. Skà kiè Seméber, e' dör ká kiè Seboím, e' blú. Ibata ekké e' dör ká kiè Bela, e' blú. Ká e' kiè Sóar ñies. E' kǐwō ska' tǎ blu'pa dōkǎ tkël ñe' e' kǐkǎ ñippök blu'pa skà dōkǎ skǎl ñe' tǎ. ³ Blu'pa skǎl e'pa tō ñippök wakpa dapa'wé ek tsjini ñippök blu'pa tkël e'pa tǎ kačkue kiè Sidim eë. Eë dayé wölö me'r bérie kiè Mar Muerto.

⁴ Blu'pa dōkǎ skǎl e'pa bak senuk iwakpa tǎ dōkǎ duas dabom eyök kǐ bök (12), blu' kiè Quedorlaómer, e' dikǐǎ. Mik e' kǐ duas de dabom eyök kǐ mañal (13) etā ie'pa kǐ éna Quedorlaómer tté dalóiakǐǎ. Ie'pa e' kǐkǎ ñippök ie' tǎ. ⁵ E' kǐ duas de ek etā Quedorlaómer e' yéttsǎ mía ñippök ibolókpa tǎ. Blu'pa dōkǎ mañal dör ie' klépa, e' miyal ie' tǎ ñippök. Ie'pa mía ká kiè Astarot Carnaim tǎ eë ie'pa e' alékǎ refaitawak kǐ. E' ukuòkǐ tǎ ie'pa e' alékǎ zuzitawak kǐ, ká kiè Ham eë. E' ukuòkǐ tǎ ie'pa e' alékǎ emiwak kǐ, e' wakpa ká kiè Savé-quiriataim. ⁶ E' ukuòkǐ ie'pa e' alékǎ horeowak kǐ kabata kiè Seír eë. Etā itótiémi ie'pa tō dö tkörö ká kiè El-parán eë. Ká e' atǎ kǐ sir poë, e' kkömik. ⁷ Etā eë ie'pa bitene itō wane dö ká kiè En-mispat. Ká e' kiè Cadés ñies. Ie'pa e' alékǎ Amalec aleripa kǐ tǎ iká klō wéwarakitō. Ñies ie'pa e' alékǎ amorreowak kǐ. E' wakpa ká kiè Hasesón-tamar. E' ukuòkǐ tǎ ie'pa mi'ke ñippök blu'pa skǎl tǎ. E' kueǓkǐ blu'pa skǎl e' dapa'wéka Sidim kékkue kǐ blu'pa tkël kǐnuk ñippoie.

⁸⁻⁹ Etā Sodoma blú ena Gomorra blú ena Admá blú ena Seboím blú ena Bela blú (Bela kiè Sóar ñies), blu'pa skǎl ekképa ñi dapa'wéka Sidim kékkue kǐ ñippoie, Quedorlaómer, e' dör Elam blu', e' tǎ ena blu'pa tso' ie' tǎ e'pa tǎ ñies. Blu'pa e'pa dör Tidal, e' dör Goim blu'. Iëköl dör Amrafel, e' dör Sinar blu'. Bata èk dör Arioc, e' dör Elasar blu'. Es blu'pa tkël miyal ñippök blu'pa skǎl tǎ. ¹⁰ E' kǐwō ska' tǎ Sidim kékkue kǐ kiöchka dalolo bötsbötš ese dapé tso' tajë. Mik Sodoma wakpa ena Gomorra wakpa tkayal ñippé yökǐ etā ie'pa shabötš anemi kiöchka dapé tso' tajë ese a. Imalepa tkayalmi kabata shüa.

11 Es blu'pa dōka tkēl e'pa e' aléka blu'pa skel ki. Eta ie'pa tō chkewō ena íyi bua'buatso' Sodomā ena Gomorra e' kōs klō'wéwarakitō tā iponemirak. 12 E' kéwō ska' tā Abram alayōk Lot serke Sodomā. E' mītserak iwā, es ie' dali kōs e' mītserak iwā ñies.

13 Eta ñippē shuā wēm tkashkar ekōl, e' wā ibiyō mí Abram a. Abram e' dōr hebreowak. Ie' serke tsinet wēm kiē Mamré dōr amorreowak e' kōs klō wōkir ar eē. Mamré dōr Escol ena Aner ēl. Ie'pa wa Abram wēr buaē.

14 Mik Abram tō ibiyō ttsé, eta ie' kanē mēsopa kune ie' u a, e'pa dapa'wēitō dōka cien mañayōk ki dabom eyōk ki pākōl (318) ilayōk tsatkoie. Eta ie'pa míyal blu'pa tkēl itōki dōka ká kiē Dan eē. 15 Eta nañewe ie'pa demi me'ie ñippémiie blu'pa tā. Eta ie'pa tō blu'pa tōiēmi tkōrō ká kiē Hobá eē. Hobá ate ká kiē Damasco e' wōwí. 16 Eta i kōs minetser blu'pa wa, e' kōs yélur ie'pa tō blu'pa ulá a. Es Abram tō ilayōk Lot e' tsatkée. Ñies i tso' ilayōk wā e' kōs dene iulá a. Ñies alakōlpa ena pē' malepa tso' klōulewā e'pa kōs tsatkée ie' tō.

Melquisedec er buaē ché Abram a

17 Mik Abram e' aléka Quedorlaómer ki, e' sù blu'pa mañal shkōke ie' tā, e'pa ki. E' ukuōki tā ie' bitene de Savé kékkue ki. Kakkue e' kiē ñies Blu' Kékkue. Eta eē Sodomā blú de ie' ñaletsuk ie' shké'uk. 18 Ñies ká kiē Salem, e' blú kiē Melquisedec, e' dōr Skékōl dōr íyi ulitane tsata e' sacerdote. Ie' tō pan ena vino yéttsa. 19 Eta ie' er buaē ché Abram a ttē i' wa:

“Skékōl dōr íyi ulitane tsata, e' tō ká jai ena ká i' yō’.

Ie' tō be' kímē as be' kawō tkō buaē kekraē.

20 Ie' dōr íyi ulitane tsata, e' kíkōkasō.

Ie' tō be' kímē e' alōkka be' bolōkpa ki, e' kueki ikíkōkasō.”

Eta íyi kōs de Abram ulá a ñippē shuā, e' mú blatēsō dōka dabop tā e' tsá eyōk yéttsaítō méitō Melquisedec a Skékōl dalōioie. 21 E' ukuōki tā Sodomā blu' tō iché Abram a:

—Sa' yamípa tsatkée be' tō, e'pa múne ye' a. Erē dali kōs e' tsúmi be' tō be' a.

22 Erē Abram tō iūtē:

—Au. Jehová dōr Skékōl íyi ulitane tsata, e' tō ká jai ena ká i' yō', ie' a ye' kablétke 23 tō i kōs dōr be' icha, e' kē tsepaatyō yēs. Dō be' datsi'takla ō be' klōkkuō kicha kē tsepaatyō etkla wē'ia as kē be' ichō tō be' íyi wa ye' blune.

24 Kē i kiane ye' ki ye' wák a. Chkō kōs ñítke ye' kanē mēsopa tō, e' ē dōr wē' ye' a. Erē wépa dare ye' tā ñippōk bulu'pa tā kiē Aner ena Escol ena Mamré, as ie'pa wā dali kakmi' kōs ikawōtā tsukmi ekōl ekōl ekkē.

15

Jehová tō ittē mé Abram a

1 E' ukuōki tā Jehová ttē Abram tā kabsueie, eta ichéitō ia:

—A Abram, kē be' suanuk. Ye' dōr be' tsatkōkwak. Íyi buaē merayō be' a tajē shute.

2-3 Erē Abram tō iūtē:

—A Skékōl, ye' wák alá kē tā, e' kueki i kōs memibō ye' a e' kē dōr íie bua' ye' a. Ye' íyi kōs atdaē ye' kanē méso kiē Eliézer dōr Damasco wak e' ulá a. Erē ie' dōr o'ka.

4 Eta Jehová tō iūtē:

—Be' wák alà kúrdaë, e' kě dör o'ka.

⁵ Età Jehovah wà Abram mıtser u'rki, ta ichéitō iā:

—Ká saú buaë siwā' kī. Běkwō saú ta ishta'ú. ¿Be' a ishtarmi? E'ma bua', es be' aleripa alórdaë tajē.

⁶ Età Abram erblē Jehovah mik, e' kueki iklō'wéitō wes pē' buaë yēsyesē es.

⁷ Età ichéitō iā:

—Ye' dör Jehovah. Ye' tō be' yē'ttsa caldeawak ká kiè Ur e' a ká i' moie be' a ena be' aleripa kōs a.

⁸ Età Abram ie' a ichaké:

—A Skéköl, ¿wes e' jchermi ye' wà yēsyesē tō ká i' dōmi ye' ulā a?

⁹ Jehovah tō iūtē:

—Baka ena chibo ena obeja e' kōs kī duas tso' mañal, ese tsúbitu ña etō etō.

Ñies nuböl et ena ipupula et, e' tsúbitu ña.

¹⁰ Età Abram wà iyiwak kōs ekkē debitu Jehovah a. Età ie' tō iyiwak e' ttélur télor shushāë. Shābōts méwaitō wí wa shābōts méwaitō i' wa. Es iate ñi wōshāë. Erē dù kě tēnane ie' wā es. ¹¹ Età ölö dettsa iyiwak chkā dalērmik, erē Abram tō ibukueke chkē kī. ¹² Ká tuinemitke, età Abram kapowā tajē. E' bet Abram pamik ká míā ttsettseē shutē se' suawē ekkē.

¹³ Età Jehovah tō iché iā:

—Be' wà ijchenú buaë tō be' aleripa serdaë ká kuā'kī kī wes ká kuā'kī wakpa es. Eē ie'pa klördawā kanè mésopeie kě patuēta'. Ie'pa weirdaë dōkā duas cien tkēyök (400), ekkē ulatök. ¹⁴ Erē ká wē wakpa tō ie'pa we'ikera, e' wakpa ské we'ikerayō siarē. E' ukuōkī ta be' aleripa yērdattsā ká e' a. Ie'pa wā iyi bua'buā tuē darērēë ese miraë tajē iwákpa a. ¹⁵ Età mik be' kēnewā etā be' duōwāmi buaë, kě weir ta'. Es be' michoë be' dēütōpa itōkī. ¹⁶ Età mik be' aleripa tso' ká kuā'kī ñe' a e'pa de dōkā tkētōkicha, etā ie'pa dōrane ká i' kī. Ká i' wakpa, kiè amorreowak, kam e'pa tō i' sulu wamblō dō wē' ishuloie. E' kueki be' aleripa kě dōpane ká i' kī bet.

¹⁷ Katuine de kamië, etā i' dettsā tabechka ukuöie, e' shūā shkļē batrōke tajē. Ñies kuātak sí wōñarke tajē ese dettsā ta itkami iyiwak chkā blatēule tkēter eē, e' shushā. ¹⁸ Età Jehovah tō ttē mé Abram a i' es:

—Ká i' meraëyō be' aleripa a. Di' kiè Egipto di* eemi dōkā di' kibi kiè Éufrates, ká ekkē kōs meraëyō be' aleripa a. ¹⁹ I'ñe ta ká e' dör quenitawak, quenizitawak, cadmoneowak, ²⁰ hititawak, fereseowak, refaitawak, ²¹ amorreowak, canaánwak, gergeseowak ena jebuseowak e'pa kōs wakpa ká.

16

Abram alà kune kiè Ismael

¹ Abram alaköl Sarai, e' kě dōta' alàë. Ie' wà alaköl tkēr eköl kanè mésoie kiè Agar. E' dör egiptowak. ² Età Sarai tō iché Abram a:

—Isaú tō Jehovah kě wā ye' a alà mène. E' kueki be' senú ye' kanè méso Agar ta. Età isalema ie' batamik alà dōmi ye' ulā a.

Età Abram tō Sarai ttō iūtē. ³ Età Sarai tō egiptowak tso' ie' wà kanè mésoie, e' tsébitu, mé iwēm a alakölie. E' kēwō ska' ta ie'pa sené Canaán e' kī duas de dabop. ⁴ Età Abram senéwā Agar ta, etā Agar dunekā. Mik ie' isuē tō ie' dunekā, etā ie' tō iwōkir Sarai suémi suluë. ⁵ Età Sarai tō iché Abram a:

* **15:18** Egipto dí: E' kě dör di' bērie tso' Egipto kiè Nilo e'. E' dör di' tsitsirla tso' Egipto ena Canaán e' shushā.

—¡Be' iane iwiiie tö Agar tö ye' suëke suluë! Ye' wák tö be' a Agar me' alakölie i' ta idurtke e' wà kurdäë, etä ie' e' ttsöke jaishet ye' tsata. ¡As Jehová tö se' a ichö tö yi iane iwiiie, ye' ö be'!

⁶ Etä Abram tö iiüté:

—Ye' ttö ttsö, be' kanè méso tso' be' ulä a. Be' iú wes be' éna iwak es.

E' ukuöki ta Sarai tö ikanè méso we' ikémi tajë. E' kuëki Agar tkashkar. ⁷ Etä Jehová biyöchökwak bua'ie, e' tö ikué di' tum o' mik ká wé kë yi ku' ese ska'. Di' tum e' tso' ñalä micho ká kiè Sur e' kkömik. ⁸ Etä Jehová biyöchökwak bua'ie tö ie' a ichaké:

—A Agar, Sarai kanè méso, ¿Wé be' bite? ¿Wé be' micho?

Ie' iiüté:

—Ye' tkashkar ye' wökir Sarai yöki.

⁹ Etä ie' iché ia:

—Be' daköne be' wökir ska' ta idalöiö bërë.

¹⁰ Ie' tö ikí ché ia:

“Ye' be' aleripa alöweraë tajë. Kë yi a ishtanuk ekkë.

¹¹ Be' eriarke, e' ttsé Jehová tö, e' kuëki së be' dur, e' wà kune, ta ikiè múkabö Ismael.*

¹² Be' alä döraë wes burro pupula kë urutërta' es.

Ie' ñippöraë darërë sulitane ta. Ñies sulitane ñippöraë ie' ta.”

Ie' serdaë kekraë ñippök iëlpa ta.

¹³ Jehová tté Agar ta, e' ukuöki ta Agar tö iché: “Skököl ye' sué, e' wák suéwayö.” E' kuëki ie' tö Skököl kié i' es: “Skököl tö ye' sué e'.” ¹⁴ E' kuëki ñies di' tum e' kiè mékaitö: “Skököl tso' e' ye' suëke”. Di' tum e' tso' Cadés ena Béred e' shushaë.

¹⁵ E' ukuöki ta Abram alä kékä Agar ta e' wà kune wák wëm. Abram tö ikiè mékä Ismael. ¹⁶ Ismael kune, e' kèwö ska' ta Abram kí duas tso' dabom paryök kí teröl (86).

17

Jehová tö ittè mé Abraham a, e' wà kkacho méqtitö

¹ Mik Abram kí duas tso' dabom suliyök kí sulitu (99), etä Jehová e' kkaché ie' a ta iché ia:

—Ye' dör Skököl Diché Ta' Íyi Ulitane Tsata e'. Be' senú yësyësë ye' wörki kekraë, ² e' ta ye' tté meraë be' a tö be' aleripa alördaë tajë be' itöki.

³ Etä ie' e' téwä iski iwötsa méwä iyök kí. E' dalewa Skököl tso' ttök ie' ta, ta ichéitö ia:

⁴ —Ye' tté meke be' a e' dör i' es: Be' döraë ká tajë wakpa yéie. ⁵ E' kuëki j'ñe ta be' kë kiëia Abram. Ye' tö be' tkékä ká tajë wakpa yéie, e' kuëki be' kiè mékayö Abraham.* ⁶ Ye' tö be' aleripa alöweraë tajë. Ie' pa döraë blu'paie ena ká tajë wakpaie. ⁷ Kekraë ye' dör be' Kököl ñies be' aleripa Kököl. Kawö e' mekeyö be' a. ⁸ I'ñe ta be' serke Canaán, ká e' qos meraëyö be' a ena be' aleripa a. E' atë ie' pa ulä a kekraë. Ye' dör ie' pa Kököl.

⁹ Skököl tö iskà chéne Abraham a:

* **16:11** Ismael: Hebreoie s'kiè e' wà kiane chë Skököl tö ittsé. * **17:5** Abraham: Hebreoie s'kiè e' wà kiane chë ká wakpa tajë, e' yé.

—Erë be' ena be' aleripa kōs e' kawōtā ttè muk ye' a ñies. ¹⁰ E' dōr i' es: A' wēpa kōs kawōtā itōttola kkuōlitla tōk tsir. ¹¹ E' kuēkj a' wēpa kōs e' wakyuō es. E' tō ikkacheraē tō se' ttè me' ñi a. ¹² Kēkraē kōs a' ala'r kurke wēpa, ñies a' kanè mēsopa ala'r wēpa, mik e' kī kâ de pākōl, etā a' kawōtā iwakyuōk es. ¹³ A' kawōtā iuk krōrōē ala'r kōs kurke a' u a ekkēpa tā. Es ttè me'tkeyō a' a, e' atē wakyōule a' chkā kī kēkraē. ¹⁴ Wēm kē wakyōule, ese kē wā ye' ttō dalōiēne, e' kuēkj kē ikawō tā'ia senuk a' shua.

¹⁵ Ñies Skēkōl tō iché Abraham a:

—Be' alakōl kē kiēia Sarai. I'ñe tā ikirdaē Sara. [†] ¹⁶ Ye' er buaē chōraē ie' a as ie' alà kōka be' a. Mokj ye' er buaē chōraē ie' a. Ie' dōraē kâ tajē wakpa miē. Ñies ie' aleripa shū dōraē blu'paie.

¹⁷ Abraham skā e' tēwane įskī iwōtsa méwaitō iyōk kī. E' dalewa ijañéka tā ibikeitséitō: “¿Ye' kī duas tso' cien eyōk (100), wes e' dōmi yēie? ¿Sara kī duas tso' dabom suljyōk (90), etā wes ie' dōmi alàe?”

¹⁸ Erë ie' tō iché Skēkōl a:

—jBe' mú er buaē chō Ismael a!

¹⁹ Erë Skēkōl tō iūtē:

—Au, e' kē dōr es. Be' alakōl Sara, e' dōraē alàe tā ikiē múkabō Isaac. Ttè me'yō be' a e' ē meraneyō ie' a ena ie' aleripa a kēkraē. ²⁰ Kē ye' éna Ismael ché'wa. Ye' tō ie' kimerāē ñies. Ye' tō ie' ala'r alōweraē tajē as ileripa dō tajē kâ i' kī. Ismael dōraē s'blu'pa dōka dabom eyōk kī bōl e'pa yēie. Ie' aleripa alōrdaē tajē. ²¹ Erë ttè me'tkeyō be' a e' atdaē be' alà kurdaē kiē Isaac e' a. Be' alà e' keraka Sara tō duas iēk wa kawō ikkē tā.

²² Mik Skēkōl ttè one Abraham tā, tā imia. ²³ E' wōshaē Abraham tō ilà Ismael e' tottola kkuōlitla tēe tsir. Ñies ie' wā kanè mēsopa tso' kune ie' u a ena wēpa tōule ese, e'pa kōs tottola kkuōlitla tēeitō tsir wes Skēkōl tō iyē'ia es. ²⁴⁻²⁵ Mik Abraham kī duas tso' dabom suljyōk kī sulitu (99) ena ilà kī itso' dabom eyōk kī mañal (13) etā ie'pa tottola kkuōlitla tēne tsir.

²⁶⁻²⁷ Es e' diwō ē wa Abraham ena ilà tottola kkuōlitla tēne tsir. Ñies wēpa dōr ie' kanè mēsopa, e'pa kōs tottola kkuōlitla tēne tsir.

18

Jehová tō iché Abraham a tō alà meraēyō be' a

¹ Kâ et dibata a tā Abraham tkēr ie' ukkō a. Ie' u tso' wé wēm kiē Mamré e' kōs klō wōkir ar ee. Ie' tkēr ee etā Jehová e' kkaché ie' a. ² E' wā pakē i' es: Abraham wōkékā tā ie' isuē tō wēpa de iēter ie' wōrkī mañal. E' suē ie' tō tā bet ie' e' kēka, mīa ie'pa ñaletsuk tā ie' e' tēwā įskī tā iwōtsa méwā iyōk kī ie'pa shkē'woje. ³ Ie' tō iché:

—A kēkēpa, be' we' ikēyō, kē be' minuk bet. ⁴ Ye' mi' di' tsuk a' klō skuoie, e' ukuōkī tā a' enū bēre kal i' dikīa. ⁵ A' detke ye' ska', etā ilē mekeyō a' a ñē as a' diché iērne shkoie.

Etā ie'pa tō ie' iūtē:

—E'ma iú wes be' tō iché es.

⁶ Abraham tkawā iu a, tā ichéitō Sara a:

—Bet, harina bua'buayulō kilo dōka dabom böyōk (20) ekkē, e' wa pan yuō.

⁷ E' ukuōkī tā bet ie' wák tūnemi baka pupula shushtōk wé bua'buaye ese klō'wēwaitō. E' mītser ie' wā méitō ikanē méso ekōl a. Bet tā ikanē méso tō

[†] **17:15** Sarai: Erë s'kiē e' ena Sara ttsēr bēre kuā'kī, erē iwā dōr ñies. Iwā kiane chē blu' alà busi ō alakōl dalōiērtā' tajē ese. Skēkōl tō ie' kiē mane'wé es iwā kkachōie tō ttè mēne Abraham a e' wā dōraē ie' kī ñies.

ikanewé ie' a katé. ⁸ Abraham tò baka chkà ena baka tsu'diò wösi ena baka tsu'diò pa'alí e' mé ie'pa a. Ie'pa tulur chkök kal àr ukkò a e' dikija. E' dalewa Abraham dur ie'pa tiök eë.

⁹ E' dalewa ie'pa tò ichaké Abraham a:

—¿Wé be' alaköl kiè Sara e'?

Ie' iüté:

—Ie' tkër weshke.

¹⁰ Eta ie'pa eköl tò iché ia:

—Duas ièk e' wa ye' döne be' pakök. E' kèwö ta be' alaköl Sara alà ta'tke.

E' dalewa Sara tkër Abraham tsikka u wékkò a. Ie' tso' ie'pa ttöke, e' ttsök.

¹¹ Abraham ena ilaköl, e' dewatke kèkèpala. Bànet Sara kè tò alakölpä duè suéta'ia. ¹² E' kueki Sara kè a jañè wöklönuk ta ibikeitsé: “¿Wes ye' tò ttè 'i klò'wèmi tò sa' kèrulunetke e' dõmi alàè?” ¹³ Jehovah tò iché Abraham a:

—¿Ì kueki Sara jañéka? ¿Ì kueki ie' tò iché: “¿Wes ye' kènewatke e' dõmi alàè?” ¹⁴ Kè ì ta ye' a darèrè. Duas ièk ye' döne, eta' ie' alà ta'tke.

¹⁵ Sara suane e' kueki ichéitò: “Kè ye' jañine'.”

Erè Jehovah tò iché ia:

—E' kè dör es. Moki be' jañéka.

Abraham kköché Jehovah a Sodoma wakpa tsatkö

¹⁶ E' ukuöki ta ipakökwakpa e' duèkarak ta imiyal dö wé Sodoma kí wène eë. Abraham tò ñalé mére e' choat ie'pa a. ¹⁷⁻¹⁹ Eta Jehovah tò ibikeitsé: “Abraham aleripa alördäe tajè diché ta' tajè. Ye' tò iyè'at ie' a tò ie' batamik ye' er buaè chöraè ká ulitane wakpa a. Ye' tò ie' shukit as ie' tò ila' rna ileripa a ichö tò ye' ttè dalöio ñies tò ì kos buaè yèsyèsè e' ú. Es ì kos ye'yö ie' a e' weraëyö. E' kueki ye' kawötä ichökia tò iök ye' mí Sodoma.” ²⁰ E' kueki ie' tò iché Abraham a:

—Sodoma wakpa ena Gomorra wakpa e' wamblökerak sulué tajè shute, e' ché sultane tò. ²¹ E' kueki ye' mia eë isaük tò yène ie'pa e' wamblöke sulué ichök wes ye' a ikkatène es.

²² Eta Abraham pakökwakpa bøl e' yéttsa mia Sodoma. Erè Abraham aë dur Jehovah ta. ²³ Ie' e' skéwa tsinet Jehovah ska' ta ichakéitò ia:

—¿S'ser mokiè esepa ewèwamibö se' sulusipa ta? ²⁴ Isalema s'ser mokiè esepa tso' Sodoma dökä dabom skeyök (50), eta ¿ká e' wakpa ewèwamibö seraä? ¿Kè be' tò ilo'yepa ie'pa ki s'ser mokiè tso' dökä dabom skeyök (50), e'pa kueki? ²⁵ ¡Moki be' kè tò s'ser yèsyèsè esepa ewepawa se' sulusipa ta ñita! Kè bö iwamlepa es. ¡E' kè wamblërpa! Be' dör sultane shulökwak e' kueki ¿wes e' kè tò se' shulepa yèsyèsè?

²⁶ Jehovah tò iüté:

—S'ser mokiè esepa kuéyö dökä dabom skeyök (50) e' ta e'pa dalèrmik kè ye' tò imalepa ewepawa.

²⁷ Eta Abraham tò iská chéne ia:

—Be' dör Skököl. Ta ye' dör wes ká po ena muluchka es be' wöa. E' tò be' chaké tajè kè suane. Isalema s'ser mokiè esepa kianeia skel (5) as idökä dabom skeyök (50). ²⁸ Skel e' kianeia, e' ta e'pa è kueki ¿ká e' wakpa ewèwamibö?

Jehová tò iüté:

—S'ser mokiè esepa kuéyö dökä dabom tkéyök ki skel (45), e' ta kè ye' tò ká e' wakpa ewepawa.

²⁹ Abraham tò iská chaké:

—Dö' dabom tkéyök (40) è tso', e' ta ¿be' tò ká e' wakpa ewèwami?

Jehová iūtét:

—Au, kē yō ká e' wakpa ewepawa dabom tkēyök (40) e' dalërmik.

³⁰ Etā Abraham tō ikí ché ia:

—Tajē be' tsiriwéyō, e' kuēkí kē be' ulunuk ye' kī. Dō' s'ser yēsýēsē tso'ia dabom mañayök (30) ē.

Jehová tō iūténe:

—Au, dabom mañayök (30), e'pa dalërmik kē yō iewepawa.

³¹ Abraham tō ikí chaké ēme:

—A ye' Kéköl, tajē yō be' dalōsēwēwā be' chakök i' es, erē ká kī s'ser mokjē tso' dabom böyök (20) ē, e' tã e'pa kuēkí, çká e' wakpa ewewamibō?

Jehová tō iūtét:

—Au, ie'pa dabom böyök (20), e' ē dalërmik kē ye' tō ká e' wakpa ewepawa.

³² Abraham tō ikí chaké tã ichéitō ia:

—Kē be' ulunuk ye' kī. I' ē chakekeyō be' a. S'ser mokjē esepa tso' dōka dabom eyök (10) ē, e' tã çwēs bö iwēmi? çká e' wakpa ewewamibō?

Jehová tō iūtét:

—Dabom eyök ē dalërmik kē ye' tō ká e' wakpa ewepawa.

³³ Mik ie'pa tté one ñitã etã Jehová míane. Abraham biteñe ie' u a.

19

Skököl tō Sodoma ena Gomorra wakpa ewéwa

¹ Ká tuinemitke tã Skököl biyöchökwakpa böl e'pa demi ká kiè Sodoma eē. Abraham alayök kiè Lot, e' tkēr ká e' kköiëulewã e' wékkö a.* Mik ie' tō Skököl biyöchökwakpa sué, etã ie' e' kékã ie'pa shke'uk. Ie' e' téwã iski iwötsã méwaitō iyök kī. ² Ie' tō iché ie'pa a:

—A kékëpa, ye' kköchö a' a tō a' kapörö ye' ska'. Eē a' klö skuömi etã bule bla'mi a' mi'mine.

Ie'pa iūtét:

—Au. Kē be' tkinuk. Sa' kapömi u'rki.

³ Erē Lot kköché tajē ie'pa a. Bata ekkē tã ie'pa míyal ie' u a. Mik ie'pa dewã weshke, etã ie' tō ie'pa a chké yulé buaē. Pan kē wötuule iwölöwoka wa ese yuéitō ie'pa a. Ie'pa chké.

⁴ Kam ie'pa kapölur e' yökí Sodoma wakpa wëpa debitü tajē. E'pa tō Lot u kköiëwã shkit. Ie'pa ulitane, duladulapa dō kékëpaē, e'pa kulémi Lot wōã.

⁵ Ie'pa tō ichaké ãneule:

—I'ñe wëpa böl debitü be' u a çwé e'pa? ¡Ie'pa yölor ¡e sa' a u'rki as sa' serka ie'pa tã kēsik wa!

⁶ Lot e' yétsã ttök ie'pa tã. Ukkö wötéwaitō buaē itsikka. ⁷ Ie' tō ie'pa a iché: —A yamipa, ye' kköchö a' a tō i sulu e' kē wamblar ie'pa tã. ⁸ Ye' alã busipa tular böl kam ser wëpa tã, e'pa yekeluryō a' a as a' tō iwamblō ie'pa tã wēs a' kī ikiane es. Erē kē i wamblar sulu ye' pakökwakpa dewã ye' ska', e'pa tã.

⁹ Erē ie'pa iūtét:

—¡Be' e' sköu bānet! Be' kē dör ká i' wak. Be' kē a i yēnuk sa' a. ¡E' kuēkí be' we'ikeraē sa' tō ie'pa sē tsatã!

E' ukuökí tã iwe'ikémi ie'pa tō tã idemirak u wékkö batsökök. ¹⁰ Etã Lot pakökwakpa ulã tiéwã u'rki ukkö a Lot tséwã weshke. Etã ie'pa tō ukkö wötéwã. ¹¹ Pë' sulusi kōs wöbla sulu wélur ie'pa tō, kē wawëneia. Duladulapa

* **19:1** ká e' kköiëulewã e' wékkö a: E' kēwö skã tã ká ulitane dör kköiëule ese kē wékkö tso'.

dō kēkēpaē e'pa kos wōbla sulurulune. E' kueḡi ie'pa shtrineḡa ukkō yulōk. Kē ie'pa ḡa ikune. ¹²⁻¹³ Lot pakōkwakpa tō iché ia:

—Tajē ká i' wakpa kkatēne e' ttē demi Jehová wō kī. E' kueḡi sa' patkéitō ie'pa eḡkwa. Ie'pa eḡekewa sa' tō yēs. E' kueḡi be' yamipa eḡka kī tso' ká i' kī, e' ta' e'pa yōlur. Be' alà duladulapa ta' o' be' alà busipa ta' o' be' nuakipa ta', o' be' yamipa kás tso' ká i' kī, e' ta' jiyōlur bet tsūmi kamiē!

¹⁴ Etā Lot mīa ḡēpa ttē meule senukḡa ila'r busipa ta' e'pa weblōk ta' iché iarak:

—iA' e' kōka! iA' yúshka! Jehová tō ká i' eḡekewa.

Erē ie'pa tō ibikeitsé tō ie' kalōke ie'pa ta'. ¹⁵ Ká ñirketke, e' ulatōk ta' Skēkōl biyōchōkwakpa tō iché Lot a:

—Sa' tō ká i' eḡekewa. Kē be' duakḡa, e' ta' jbet, be' e' kōka! jBe' alakōl ena be' ala'r busipa tsūmi!

¹⁶ Erē ie' e' ukeia enaē. Erē Jehová er buaē ché ie' a, e' kueḡi Skēkōl biyōchōkwakpa tō iklō'wēḡa iulā a yēttsa. E' sū ñies ilakōl ena ilā busipa yélur ie'pa tō Sodoma a itsatkoie. ¹⁷ Mik ie'pa tō iyēttsarak bánet etā Skēkōl biyōchōkwakpa tō iché ie'pa a:

—iA' tunú as a' tsatkēr! jKē a' ká i' saḡkīa tsikkane yēs! jE' sū kē a' e' wōklō'uk kaḡkue i' kī! jA' éna e' tsatkak, e' ta' a' yúshka etkēme kabata a!

¹⁸ Erē Lot tō iché ia:

—iA' kēkēpa, au, a' we'ikēyō! ¹⁹ A' tō ye' kímé tajē. A' tō ye' tsatké duōḡa ulā a, erē kē ye' shkak kabata a. Ye' ibikeitsé tō i' sulu datse ká i' eḡkwa, e' tō ye' kuēmi ñalā kī etā ye' duōḡami. ²⁰ Ká tsitsir tso' iē tsinet, eē ye' tkōshkarmi. Kaḡwō mú ña shkōḡa eē e' tsatkoie. Moki e' dōr ká tsir.

²¹ Etā ie'pa ekōl tō iūtē:

—Ye' be' ttō tse, e' kueḡi yō iweke ḡes be' tō ye' a' ikiē es. Ká chébō ye' a' e' kē eḡeḡu'wayō. ²² Erē be' yú etkēme eē. Kē ye' a' i' wamblēnuk kam be' dōmi e' dalewa.

E' kueḡi ká e' kiē Sóar.†

²³ Mik ká ñine etā Lot demi Sóar. ²⁴ Etā azufre wōñarke bō'ie e' patkébitu Jehová tō tajē Sodoma ena Gomorra kī. ²⁵ Ká e' wakpa eḡēḡa bō' tō yēs. Ñies dalikua kos tskirke ká e' kī e' ñanewā seraḡ. ²⁶ Erē Lot alakōl dami itōkī. E' tō ká suē itsikka. Bet ie' yōnane dayē wōsiie shkē'ka.

²⁷ Bule es bla'mi ta' Abraham mīane wē ikapaké Jehová ta' eē. ²⁸ Sodoma ena Gomorra kī suēitō ta' ishklé batrōke tajē ḡes tē blublu ña'wēsō es. ²⁹ Es Skēkōl tō ká e' wakpa eḡēḡa. Erē i' ki' Abraham tō ie' a, e' ska' ie' er de, e' kueḡi ie' tō Lot tsatkēe.

Lot alà busipa alà kēḡa ie' ta'

³⁰ Sodoma ena Gomorra eḡēḡa Skēkōl tō, e' ukuōki ta' Lot suane senukia Sóar. E' kueḡi imīa senuk kabata a ila'r busipa bōl ta'. Eē ie'pa mañal sené ákuk a.

³¹ Ká et ta' ilā busi kibi tō iché itsirla a:

—Se' yē kēnewatke etā kē ḡē ḡēpa ta' senuk se' ta' ḡes alakōlpa malepa ḡēpa ta' es. ³² E' kueḡi se' yē ttōkašō blo' wa etā se' ser ie' ta', etā es se' ulā a alā dōmi.

³³ E' nañewe ta' ie'pa tō iyē ttēka blo' wa tajē, etā ilā busi kibi ēk sené ie' ta'. Erē ie' tteke blo' tō tajē, e' kueḡi kē ie' éna i' aḡeia. ³⁴ Bule es ta' ilā busi kibi tō iché itsirla a:

—Bō ittso', ye' sené se' yē ta'. I'ñe nañewe iskā ttōkašō blo' wa. Etā be' senū ie' ta'. Etā es se' bōl ulā a alā dōmi.

† 19:22 Sóar: Hebreoie ká kiē e' wà kiane chē ká tsir.

³⁵ E' nañewe ta ie'pa tö iyě skà ttékà blo' wa. Eta ilà busi tsirla sené ie' ta. Erě ie' tteke blo' tö taiě, e' kuekji kě ie' éna i aneia. ³⁶ Es ilà busipa bōl e' bukluwéka iyě wa. ³⁷ Eta ikibi ěk alà kune kiè mékaītō Moab. I'ñe ta Moab aleripa datse e' batamik. ³⁸ Ñies itsirla de alàë, kiè mékaītō Ben-amí. I'ñe ta amonwak datse e' batamik.

20

Abraham ena Abimélec

¹ Abraham e' yéttsa Mamré a, mía tkörö ká kiè Négueb ee. Eta ie' e' tséat senuk ká kiè Guerar ee. Guerar ate Cadés ena Sur e' shushaë. ² Ie' tö ká e' wakpa a iché tö Sara dör ie' kutà. Ká e' blú kiè Abimélec, e' tö Sara tsuk patké alakolie e' a. ³ Erě nañewe ta ie' kapowa e' dalewa, Skéköl tté ie' ta kabsuë a ta iché ia:

—Alaköl tsuk patkébō e' wēm ta', e' kuekji be' duōwami.

⁴ Erě kam ie' ser Abraham alaköl ta, e' kuekji ie' iūtē:

—A kēkēpa, ye' kē kī e' nuī ku' ɿwes e' ttēwamibō? ⁵ E'ma Abraham wák tö ye' a iché tö alaköl e' dör ie' kutà. Ñies ilaköl tö ye' a iché tö Abraham dör ie' akē. E' kuekji ye' tö i kōs wé er bua' wa. Kē ye' wā iwamblēne er sulu wa.

⁶ Skéköl tö iskà iūtēne kabsuë a ta ichéitō ia:

—Ye' éna iane buaë tö be' tö iwé er bua' wa. E' kuekji kě ye' wā be' kàne ie' kōkwa as be' kě tö i sulu wamblō ye' kī. ⁷ Abraham dör ye' tteköl, e' kuekji bet be' yú ilaköl mukne ia. Ie' tö ye' a ikieraë as be' seriā tts'ka. Erě be' kě dē'ne imukne, e' ta be' ena be' yamipa kōs duōralur.

⁸ Bule es bla'mi ta Abimélec shkēne ikanē mēsopa kiéitō ta i suéitō kabsuë a e' kōs pakéitō ie'pa a. Mik e' ttsé ie'pa tö eta taiě ie'pa suanéka iyōkī.

⁹ Eta Abimélec tö Abraham kié ta iché ia:

—ɿlōk be' tö iwamblé sa' ta es? Be' kuekji Skéköl tö sa' pauñé ewēwa, erě Skéköl tö sa' pauñé es, eta ɿi sulu wambléyō be' ta? Íyi ese kē kawō ta' wamblēnuk. ¹⁰ Be' tö i sulu wamblé ye' ta, eta ɿi dör iwà?

¹¹ Abraham tö iūtē:

—Ye' tö ibikeitsé tö ká i' kī kě yi tö Skéköl dalōieta'. Ye' suane dō' a' ye' ttēwa ye' alaköl yottsā ye' ulà a. ¹² Erě iyēne tö ie' dör ye' kutà. Ie' yě dör ye' yě, erě ie' mi kě dör ye' mi. Ñies ie' dör ye' tayē. ¹³ Mik Skéköl tö ye' a iyē' tö be' e' yōttsa be' yě ká a, eta yō iché ye' alaköl a: “Ká wa'ñe wé se' demi, eta ichō tö ye' dör be' akē.”

¹⁴ Eta Abimélec tö Sara méne iwēm Abraham a. Ñies iyiwak kakméitō Abraham a obeja ena baka. Ñies kanē mēsopa kakméitō ie' a wēpa ena alakōlpa. ¹⁵ Eta ie' iché Abraham a:

—Ye' ká saú seraā wé wa be' wōbatse e' kī be' yú senuk.

¹⁶ Eta Sara a ichéitō:

—Ye' tö inuköl wōmulé kakmé be' akē a dōka mil ekkē. E' dör i sulu wambléyō be' ta be' wakpa ulitane wōa e' patuōje. Es be' kě jaēneia.

¹⁷ Eta Abraham tö Skéköl a ikié tö Abimélec ena ilaköl duōke, e' bua'úne. Eta Skéköl tö ie'pa bua'wéne. ¹⁸ Alakōlpa kōs tso' Abimélec u a, e'pa shū mo'wā Jehová tö as kē idōiarak alàë Sara kuekji. Ie'pa kōs shū wōtséene Jehová tö.

21

Sara alà kēka Abraham a

1 Ì ye' Jehovahá tò Sara a tò be' alá kòraká, e' wà tka wës iyëne bak es. 2 Erë Sara ena iwëm dör kèkèpalatke, erë ie' duneká e' wà kune. Alá e' kune mik Skèkòl tò ikéwò ye' ie' a etá. 3 Sara alá kune wëm e' kiè mèkà Abraham tò Isaac. 4 Mik Isaac kì ká de pàkòl, etá Abraham tò itóttola kkuòlilita téé tsir wes Skèkòl tò ie' a iyë' es. 5 E' kéwò ska' tã Abraham kì duas tso' cien eyòk (100). 6 Etá Sara tò ibikeitsé: “Skèkòl tò ye' jañawéka. Mik sulitane wa ijchenewá tò ye' de aláè etá tajè ie'pa jañumi ye' ta. 7 Kam ye' alá kòka etá kè yi a iyënik tò ye' dõmi aláè. Erë i' tã ye' alá kéká Abraham a, ie' kènewatke etá.”

Agar ena Ismael uyétsa bánet

8 Etá Abraham alá Isaac de bërie tã itsu'batsée e' kéwò tkò'wé Abraham tò tajè. 9 Etá Sara tò isué tò Abraham alá kune egiptowak kiè Agar e' tã kiè Ismael, e' tò Isaac wayueke suluë. 10 E' kuekì Sara miá ichòk Abraham a: “Ì kos tso' be' wà mè se' alá Isaac a, e' kè kawò tã' blatè se' kanè méso e' alá a. E' kuekì iyuòshkar aláè.”

11 Ismael dör Abraham alá ñies e' kuekì i ché Sara tò e' tò ie' eriauwé tajè. 12 Erë Skèkòl tò iché ia: “Be' aleripa chòkle e'pa dóraè Isaac wa. E' kuekì kè be' tkinuk be' alá kibi èk kì ena imì kì. Ì kos ché Sara tò e' ú. 13 Be' alá kune a' kanè méso tã, ñies e' aleripa alòweraëyò tajè, ie' dör be' alá e' kuekì.”

14 Etá bule es bla'mi tã Abraham tò Agar a chké mé. Ñies di' méitò ia iyiwak kkuòlit yöule di' tsoje ese a. E' tiéká ie' tò seraá itsi kì tã iyuéshkar ilá Ismael e' tã. Agar miá shkémi éanas wé kè yi serku' ese ska' ká kiè Beerseba e' èka. 15 Mik idi' enewa, etá ilá tkésaritò kal dikja. 16 Ie' kè kì ilá kiane sué duòkwa, e' kuekì imiá e' tkésér kukuie. Mik ie' e' tkésér iski etá ilá iémi.

17 Ilá juke e' tésé Skèkòl tò tã bet Jehovahá biyòchòkwak bua'ie e' tò Agar a ichaké ká jaì a: “¿A Agar wës be' de? Kè be' suanuk. Be' alá tkér juç e' ttsé Skèkòl tò. 18 Be' yú be' alá yulòk. Ikòkà ulá a kè arwa. Ye' tò ie' aleripa alòweraë tajè.”

19 Etá Skèkòl tò Agar a di' tum kkaché et. Ie' miá di' e' tsuk, iyiwak kkuòlit a e' méitò Ismael a yè. 20 Skèkòl tò Ismael kkò'né buaè. Ie' talane sené ká wé kì kè yi ku' kiè Parán eé. Ie' de suléname buaè. 21 Ie' kibine tã imì tò iulabatséwa alakòl dör egiptowak ese tã.

Abraham ena Abimélec tò kawò mé ñi a

22 E' kéwò ska' tã blu' kiè Abimélec miá ttòk Abraham tã. Ie' ñippòkwakpa wòkir, kiè Ficol, e' mí ie' wapie. Etá Abimélec tò iché Abraham a:

—Sa' wà ijcher tò Skèkòl be' kimeke tajè ì kos wèkebò e' wa. 23 E' kuekì be' ttè mú ye' a íe Skèkòl wò wa tò be' kè tò ì sulu wamblepa ye' kì ñies ye' ala'r kì ena ye' aleripa kos e'pa kì. Be' ttè mú ye' a tò be' er bua' chòraè ye' a wës ye' er buaè ché be' a es. Ñies be' ttè mú ye' a tò be' er buaè chòraè ká i' wé be' serke e' wakpa a.

24 Abraham tò iüté:

—Tò. Es ye' ttè mé be' a.

25 Erë Abimélec wakpa tò di' tum biule yè'ttsa et Abraham wakpa ulá a. E' chaké Abraham tò ie' a. 26 Ie' tò iüté:

—Erpa be' ye' tkiwéwá ttè e' wa. Kè bö ichöpa ye' a, e' ma kè ye' wà ijcher. Brör çyi tò e' wambélé be' kì?

27 Abraham tò baka ena obeja kakmé Abimélec a etá ie'pa bøl kawò mé ñi a. 28 E' ukuòkì tã Abraham tò iobeja alakipa pupula e' dapa'wé dòkà kuktò ek tsjini. 29 Mik e' sué Abimélec tò etá ie' tò Abraham a ichaké:

—¿Ì kuekì be' iyiwak kuktò dapa'wé ek tsjini?

³⁰ Abraham tö iüté:

—Iyiwak kuktö, e' meke ye' tö be' a iwà kkachoie tö mokj ye' tö di' tum e' bi'.

³¹ Ie'pa böi kawö mé ñi a eë e' kueki ká e' kinewá Beerseba.*

³² Ie'pa kawö mé ñi a, e' ukuöki tá Abimélec ena Ficol e'pa biteyal filisteowak ká a. ³³ Etá Abraham tö kal kuá kiè tamarisco ese kuatké elka Beerseba. Eë ie' tö Jehová dör Skéköl yöbiè e' dalöié. ³⁴ Eë ie' sené ká tajè filisteowak ká a.

22

Skéköl tö Abraham ma'wé ilà wa

¹ E' ukuöki tá Skéköl tö Abraham ma'wé tö mokj ie' tö idalöieta'. Ie' chakéitö:

—A Abraham.

Abraham tö iüté:

—¿Í?

² Etá Skéköl tö iché ia:

—Be' alà eköl è kiè Isaac e' dalèr be' éna tajè, e' tsümi Moria. Mik be' demi eë, etá ye' tö be' a kabata kkacheke, e' ki be' alà ttowá tá ña'úwa ye' a ye' dalöioie.

³ Bule es bla'mi tá Abraham e' kéka tá burro payuëitö. Bö' jchéitö tsëmi. Etá ie' mia wé Skéköl tö ie' a iyè eë ilà ena ikanè mésopa böi e'pa tá. ⁴ E' böiki es tá Abraham tö ká yène ie' a e' kí sué kamiè. ⁵ Etá ie' tö iché ikanè mésopa a:

—Íe a' e' tsúat burro i' tá. Ye' ena ye' alà, sa' micho kabata jai a Skéköl dalöiök, e' wa sa' döne.

⁶ Etá Abraham wa bö' mí e' ppékaitö Isaac kuli' ki. Tabela ena bö'ka bö' batsoie e' mí Abraham wa. Etá imíyal ñita. ⁷ Etá Isaac tö iché iyè a:

—A, yéwö.

Abraham tö iüté:

—A alà, ¿i kiane be' ki?

Isaac tö iché ia:

—A Yéwö, bö' tso' se' wa, ñies bö'ka, erè ¿wé obeja pupula ttekwá Skéköl a e'?

⁸ Iyè tö iüté:

—A alà, Skéköl wák tö e' meraè se' a.

Ie'pa mir ñita. ⁹ Mik ie'pa demi wé Skéköl tö iyè Abraham a eë, etá Abraham tö ák kataté et ká'ie. E' ukuöki tá ibö' dapa'wéka ká' e' ki tá ilà klö'wéwaitö payuëwá mékaitö bö' bata ki. ¹⁰⁻¹¹ Ie' tabela klö'wéwá ilà ttowá ña'wé Jehová a. E' wöshá tá Jehová biyöchökwak bua'ie e' tö Abraham chaké siwá ki:

—¡A Abraham, a Abraham!

Ie' tö iüté bet:

—¿Í?

¹² Jehová biyöchökwak bua'ie e' tö iché ia:

—¡Be' alà ké shká'war, ké ittarwá! Be' wák alà eköl ème e' ké kkëone be' wa ye' yöki. E' wa ye' wa ijcher tö mokj be' tö ye' dalöieta' tajè.

¹³ E' wöshá Abraham tö isué tö obeja wé'ne e' malítséwá idula' a kal tsitsir chale a. Ie' tö iyiwak e' klö'wéwá jché ña'wéwá ilà skéie Jehová dalöioie. ¹⁴ Ie' tö ká e' kiè méka i' es: “Í kiane se' ki e' mera Jehová tö.” E' kueki i'ñe tá se' tö ichekeia: “Í kiane se' ki, e' merdaè se' a Jehová kébata a.”

* **21:31** Beerseba: Hebreoie ká kiè e' wá kiane chè ttè mène ñi a e' di' tum biule ö Obeja kuktö e' di' tum biule.

15-16 Jehovah biyöchökwak bua'ie e' tö Abraham skà kié ká jai a ta ichéitö ia:
—Jehová tö iché: 'Buaë be' tö ye' dalöieke, be' alà eköl ë, e' méttسابö ye' a.
17 E' kuëki ye' er buaë chöraë be' a tajë. Be' aleripa alöweraëyö tajë wes bëkwö tso' tajë ká jai a es, wes tsa'wö tso' tajë dayë kkömik es. Nies ie'pa e' alöraka ibolökpa ki kekraë. 18 Be' tö ye' ttö dalöie, e' kuëki be' aleripa batamik ye' er buaë chöraë ká ulitane wakpa a.'

19 Eta Abraham biteane wë ikanè mésopa atéat ee ta imiyal seraa ñita dömine Beerseba wé ie' serke ee.

Nahor ala'r

20-23 E' ukuöki ta biyö debitu Abraham ki tö ie' ël kiè Nahor, e' alaköl kiè Milcá, e' ala'r de paköl (8). E' alà ko'k kiè Uz. Imalepa kiè dör Buz, Quemuel, e' dör Aram yë, Quésed, Hazó, Pildás, Idlaf ena Betuel e' dör Rebeca yë.

24 Nahor alaköl skà tso' kiè Reumá, e' ta ie' ala'r kékä tkël. E'pa kiè dör Teba, Gáham, Tahas, ena Maacá.

23

Sara blënewa

1 Mik Sara ki duas tso' cien eyök kí dabom böyök kí kul (127), 2 eta ie' blënewa ká kiè Quiriat-arbá ate Canaán ee. Nies ká e' kiè Hebrón. Abraham schöne e' iëitséitö siarë. 3 Ie' tkër idëütö nu o'mik e' e' kékä ta imía ttök hititawakpa ta, ta ichéitö ie'pa a:

4 —Erë ye' dör ká kua'ki wak serke a' shua 4 ë, erë ká wataü ña pöie ye' dëütö blowä.

5 Ie'pa tö iüté:

6 —A këkëpa, be' we'ikè sa' tö, sa' ttö tso. Sa' a ta be' dör këkëpa tajë e' serke sa' shua. E' kuëki be' dëütö nu blö sa' pö bua'ie ese a. Sa' ulitane kë tö ichepa be' a tö kë iblar sa' pö a.

7 Ie' e' duékä ie'pa wörki ta ie' e' tkéwä kuchë ki ie'pa dalöiök 8 ta ichéitö ie'pa a:

—Mokj a' ki ikiane tö ye' dëütö nu blëwayö ië a' ká a, e' ta wëm kiè Efrón dör Sóhar alà, e' a ichö 9 tö ákuk tso' ie' ká kkö a kiè Macpelá e' wataüttsa ye' a ye' yamipa pöie. Ye' tö ipatuëmi ie' a kos ituë ekkë. Es ákuk e' ate ye' ulà a a' shua.

10 Eta Efrón dör hititawak e' tkërñak ie'pa shua, e' tö Abraham iüté darërë as iyamipa ena kos daparke ká e' wékkö a e'pa tö ittö tso. Ie' tö iché Abraham a:

11 —A këkëpa, kë ye' tö ákuk watuepa be' a. Ká e' nies ákuk tso' ia, e' kakmekeyö be' a ë. Ye' yamipa kos tso' ië e'pa tö ye' ttö tso tö ká e' kakméyö be' a. Be' dëütö nu blö ee.

12 Erë Abraham e' tkéwäne kuchë ki ká e' wakpa wörki 13 ta ichéitö ie' a sulitane wörki:

—Ye' ttö tso. Be' pablëyö tö ká e' ské klö'ú ye' ulà a. E' ukuöki ye' dëütö nu blekewayö.

14 Ie' tö iüté:

15 —A këkëpa, ye' ttö tso. Ká e' ské dör inuköl wömulë döka cien tkëyök (400), erë inuköl ekkë ë, kë e' ki se' tkinuk. Be' dëütö nu blö ee.

16 Eta kos ie' tö ká ské ché imalepa wörki e' mène buaë Abraham a, ekkë patuëttsaitö.* 17-18 Es Efrón ká tso' Macpelá ate Mamré diwö tskirke e' ëkä e'

* **23:16** Es ie'pa wöblar iyi watauk ñi a. Erë Efrón tö iché tö ká e' kakméitö Abraham a erë e' kë yëne. Nies e' ane Abraham éna, e' kuëki ie' tö Efrón patué bërë kos Efrón ie' a iché ekkë.

de Abraham ulà a iákuk tã ena kal tso' kôs iki e' tã. Hititawak ena sulitane dami kã e' wékkö a e'pa kôs dör kã tõe e' ttekölpã.

¹⁹E' ukuöki tã, Abraham tö idëütö nu bléwã ákuk tuéitö Macpelá eë. Kã e' atë Mamré atë Canaán e' o'mik tsjinet (Mamré kiè ñies Hebrón). ²⁰Kã e' watuéttsã ie' a hititawak tö. Es kã e' ena ákuk e' de Abraham ulà a iyamipa pöie.

24

Abraham tö alaköl yulök patké Isaac a

¹Abraham dewã kékëpalaie. Ie' a Jehová er buaë ché iyi ulitane wa. ²Kã et tã ie' tö ikanè méso kibi kié. E' dör ie' iyi kôs e' kueblu. Ie' tö iché ia:

—Be' ulà múwã ye' tu' dikjã iwã kkachöie tö mokj i kiekeyö be' a e' wawëraëbö. ³Jehová dör kã jai ena kã i' e' Këköl e' wörkj be' ttè mú ye' a mokjè tö ye' alà kè kar senukwã Canaán jë se' serke e' alékölpa tã. ⁴Be' yú kã wé ye' manét eë, etã eë alaköl yulö eköl ye' yamipa shuã senukwã ye' alà tã.

⁵Ie' tö iüté:

—Dö' alaköl kè bitu ye' tã, e' tã ¿wes ye' iwëmi? ¿Buaë idir be' a tö be' alà mi' ye' wã dö wé be' manét eë?

⁶Ie' iüté:

—jAu, kè ye' alà tsarmi eë! ⁷Jehová dör kã jai Këköl, e' tö ye' yë'ttsã ye' yë u a ena ye' yamipa kã a. Ie' tö ittè me' ye' a tö kã i' meraëitö ye' aleripa a. Ie' tö ibiyöchökwa patkeraë be' kímuk alaköl tsukbitu ye' yãkie. ⁸Alaköl kè shkak be' tã, e' tã kè be' tkinuk. Kè be' kàne iskã yulök. Erë kè ye' alà tsarmi eë.

⁹Etã ikanè méso ulà méwã ie' tu' dikjã tã ittè mé ia tö iweraë wes iük patkéitö es. ¹⁰E' ukuöki tã ie' tö iwökir iyi kôs bua'buã, ese shtë tsëmi kãkmè. Ekkè kôs payuëitö iyiwak kiè kameio e' kï döka dabop. Etã ie' miã iyiwak wëttsè tkörö Nahor atë Mesopotamia eë. ¹¹Mik ie' demi tsjinet Nahor, etã kã tuirketke. Diwö ekkè tã kã e' alékölpa mi'ke di' tsuk. E' wöshã tã ie' de di' tum biule e' kkömik tã ikameio kéitö e' tulökser enuk eë. ¹²Etã ie' tö iché Skëköl a: “A Jehová, be' dör ye' wökir Abraham e' Këköl. Ye' kímú j'ñe ñies er buaë chö ye' wökir a. ¹³Jë di' tum biule o'mik ye' e' tsukeat bërbër ë kã i' busipa tso' di' tsuk e' dalewa. ¹⁴Kawö mú ñã tö wëne ëk a ye' iché: ‘Be' kakö' ówa ye' a di' kãkmú yè', as e' tö ye' iütö: ‘Be' di' yó ñies be' kameio a ikãkmekeyö.’ Es ye' éna iãne tö e' ëk shushtë be' tö Isaac a alakölie. Es ye' wã ijchërmí tö be' er bua' ché ye' wökir a.”

¹⁵Etã kam i chekeitö e' or, etã ie' isuë alaköl datse eköl kakö' bune kuli' kï di' tsöie. E' dör Rebeca, ie' dör wëm kiè Betuel e' alã busi. Betuel mi dör Milcã ena iyé dör Nahor. Nahor dör Abraham ël. ¹⁶Rebeca dör busi buaala kam iser wëm tã. Ie' miã dötsã di' tum biule e' a ikakö' wã iök. ¹⁷Mik imífke etã Abraham kanè méso tunemi itökj tã iché ia:

—Be' we'ikëyö, di' dami be' wã e' kãkmú ñã ye'.

¹⁸Ie' tö iüté,

—A kékëpa, be' di' yó.

E' bet ie' kakö' éwa klö'wéwã ulà a tã di' méitö ia yè. ¹⁹Mik ie' di'yé one tã Rebeca tö iché ia:

—Ye' mí di' tsuk ñies mè be' kameio a.

²⁰Bet ikakö' wã ka'wéitö wé iyiwak di'yöke e' a tã imí di' kï tsuk iyiwak a. Es iwéitö kameio ulitane a. ²¹E' dalewa Abraham kanè méso tso' isaük bëre, wã dör tö ie' kï ikiane jchenowã yësyësè tö Jehová tö ie' kímé i dalërmik ie' shkö e' wa as idötsã buaë ö au. ²²Mik kameio di'yé one, etã ie' tö ula'tsio sù es dör

gramo teröl ese tkéwā busi yik a. Ñies ulaio méitō böt, e' es dör cien gramos tsata. ²³ Etā ie' tō iché ia:

—Be' we'ikèyö, ichö ña ζYi alà busi be' dör? ζYe' chömi i'ñe nañewe be' yé u a kapökrö ye' kanè mésopa tā?

²⁴ Ie' iüté:

—Ye' dör Betuel alà busi, e' dör Milcá ena Nahor alà wëm. ²⁵ Sa' u a a' chömi. Ñies a' kameio a chké tso'.

²⁶ Etā Abraham kanè méso e' tkéwā kuchē kī Jehová dalöiök ²⁷ tā ichéitō: “Jehová dör ye' wökir Abraham e' Këköl. E' kīkōkka ye' tso'. Këkraë ie' tō ye' wökir Abraham kimeke buaë. Këkraë ie' er buaë chöke ye' wökir a. Ie' wā ye' debitū buaë ñalā kī dō íe ye' wökir yamipa u a. E' kuekī ikīkékayö.”

²⁸ Rebeca tunemi shkālālaë imi u a i kos tka ie' tā e' pakök. ²⁹⁻³⁰ Ie' aké kié Labán, e' tō ula'tsio sué ena ulaio sué ikutā ulā a. Ñies i ché Abraham kanè méso tō e' tté tséitō. E' kuekī ie' biteā ññaletsuk di' tum biule a. Ie' de Abraham kanè méso ska' e' tso'ia ikameio tā di' tum biule ska'. ³¹ Etā Labán tō iché ia:

—Jehová tso' be' tā buaë. iMishka ye' ska'! ζWes be' e' tsukeat u'rki? Ye' u kanewétke be' a ñies kameio a.

³² Es Abraham kanè méso biteā ie' tā. Eë ie' tō dali tso' kameio kī e' éwa tā itíitō. E' ukuökī tā ie' wā di' debitū Abraham kanè méso a ena iwapiëpa a klō skuoie.

³³ Mik ie'pa tō itíe, etā Abraham kanè méso tō iché:

—Kë ye' chkōpa kam ye' tō iök ye' debitū e' wā pakō a' a etā.

Labán tō iüté:

—E' ma ichö. ζÍ dör iwà?

³⁴ Ie' tō iché:

—Ye' dör Abraham kanè méso. ³⁵ Jehová tō ikimé tajë. Ie' tō iblu'wé tajë. Obeja, baka, orochka, inukölchka, kanè mésopa wëpa ena alakōpa, kameio ena burro, e' kos méitō ia tajë. ³⁶ Ñies ilaköl Sara e' tō alà mé ia eköl wák wëm ikënewatke etā. Í kos tso' ye' wökir wā e' méitō ilā a. ³⁷ Ie' tō ye' ké tté muk ie' a. Ye' a ichéitō: ‘Ye' alà kë kar senukwā Canaán wé ye' serke e' alékōpa tā. ³⁸ Be' yú wé ye' yëpa tso' eë tā alaköl yulö eköl ye' yàkie ye' ditsewö shūa.’ ³⁹ Ye' tō iüté: ‘A ye' wökir Abraham, ζdō' alaköl kë bitū ye' tā?’ ⁴⁰ Ie' tō ye' iüté: ‘Këkraë ye' serke buaë Jehová wōa, e' kuekī ie' tō ibiyöchökwaq patkeraë be' tā as be' kawö tkö buaë ñalā kī, ñies as alaköl kùbō ye' yàkie ye' yamipa ye' yé wa e'pa shūa. ⁴¹ Erë ye' yamipa kë éna ilà busi patkak be' tā, e' tā kë be' tkinuk. Kë i tté tā ia be' kī.’

⁴²⁻⁴⁴ “E' kuekī ye' debitū i'ñe di' tum biule ska'. Eë ye' tō ikié Jehová dör ye' wökir Abraham e' Këköl e' a: ‘tō mokī be' ye' kimeke alaköl yulök ye' wökir Abraham yàkie, e' tā as e' bitū ye' ska' íe di' tum biule ska'. Mik ye' tō ie' a di' kak kié, etā as imùitō ye' a ena ichöitō: Ñies ye' tō be' kameio a ikakmeke. Es ye' isuëmi tō alaköl e' shushtë be' tō ye' wökir yàkie.’ ⁴⁵ Mik e' chekeyö e' erketke, etā ye' isué tō Rebeca datse ikakö' bune ikuli' kī. ⁴⁶ Mik ie' di' yinetke etā ye' tō ie' a iché: ‘Be' we'ikèyö, di' dami be' wā e' kakmú ña ye'. E' bet ikakö' éwaitō tā ichéitō: ‘Be' di' yö. Ñies imekeyö be' kameio a.’ Ie' ye' a di' mé ñies ye' kameio a. ⁴⁷ E' ukuökī tā ye' tō ie' a ichaké: ‘ζYi alà busi be' dör?’ Ie' iüté: ‘Ye' dör Betuel alà busi e' dör Nahor ena Milcá alà.’ Etā ula'tsio sù e' tkéwāyö iyik a ena ulaio tkéwāyö böt iulā a. ⁴⁸ E' ukuökī tā ye' e' tkéwā kuchē kī tā Jehová dalöiyö. Ie' dör ye' wökir Abraham e' Këköl e' kīkékayö. Ie' wā ye' debitū buaë yësyësë busi shukititō ye' wökir yamipa shūa ilā a e' ska'. ⁴⁹ Es ζa' er

buaë chöke ye' wökir a? ¿A' e' chöke ikimuk er bua' wa? Ichö ña i' ta yësyësë ima a' tö ichë, es ye' éna iarmi tö ì wëmiyö.”

⁵⁰ Etä Labán ena Betuel e'pa tö iüté:

—E'ma i' kōs debitu Jehová ttō wa. E' kuëki kë wës sa' a ì onuk. Kë sa' a ì yënuq yës. ⁵¹ I' Rebeca. Itsúmi be' wökir a senukwa ilä ta wës Jehová ki ikiane es.

⁵² Mik Abraham kanè méso tö ttë e' ttsé, etä ie' e' tkéwa kuchë ki iwōtsa méwa iyök ki Jehová dalöiök. ⁵³ E' ukuökj ta ie' tö iyi yöule orochka wa ena inukölchka wa ñies datsi' bua' bua' e' tajë yélur méitō Rebeca a. Ñies ie' tö ikakmé Rebeca akë a ena imi a. ⁵⁴ E' ukuökj ta ie' ena iwapiepa chké di'yé ta ikapere eë. Bule es ta ití'nerak ta Abraham kanè méso tö iché:

—Ye' miáne ye' wökir ska'.

⁵⁵ Erë Rebeca akë ena imi e'pa tö iché iä:

—Rebeca kë tsarmi bet. Kawō mú ie' a as ie' e' tsüat sa' ta ká dabop, e' wa wë' be' wa imi' mi.

⁵⁶ Erë ie' tö iché ie'pa a:

—Kë ye' wöklö'ukia a' tö. Jehová tö ye' kímé as ì kōs dötsa buaë ye' a. E' kuëki ye' ömi ye' wökir u a.

⁵⁷ Ie'pa tö iüté:

—Sa' mi Rebeca kiök chakë ¿ima ichëmiitō?

⁵⁸ Etä Rebeca kiérakitō ta ichakérakitō iä:

—A Rebeca ¿be' shkak wëm i' ta?

Ie' tö iüté:

—Tō.

⁵⁹ Es ie'pa tö Rebeca ena alaköl tso' ie' kkö'nuk këkraë e'pa a kawō mé as imi' rak. Ñies Abraham kanè méso ena iwapiepa kōs e'pa a kawō mérakitō as imi' rak. ⁶⁰ Ie'pa mitke ta Rebeca yamipa er buaë ché ie' a ttë i' wa:

“A sa' yami,

As be' alör tajë shütëë.

As be' aleripa e' alökä ibolökpa kōs ki.”

⁶¹ Etä Rebeca ena ikanè méso pa e' tulékä ie'pa kameio ki ta imiyal Abraham kanè méso itökj.

⁶² E' kéwō ska' ta Isaac serke Néguëb wé di' tum biule tso' kië “Skököl tso' e' tö ye' suëke” eë, e' dene iyë ska'. ⁶³ Tsälj ta Isaac e' yétsa shkök kabikeitsörami. E' wōshä ta ie' isuë tö kameio datse tseë. ⁶⁴ E' wōshä Rebeca tö ie' suë ñies ta ie' e' éwa kameio ki. ⁶⁵ Rebeca tö ichaké Abraham kanè méso a:

—¿Wëm doä wj se' kke, e' dör yi?

Ie' iüté:

—E' dör ye' wökir Isaac.

Etä Rebeca wō pabakéwa datsi'tak wa.

⁶⁶ Abraham kanè méso tö ì kōs tka ie' ta e' paké Isaac a. ⁶⁷ E' ukuökj ta Rebeca mítser Isaac wa imi Sara blënewä e' u a. Es Isaac sënëwa ie' ta. Isaac éna Rebeca dalër tajë, es ie' er pabléne imi blënewä e' kuëki.

25

Abraham ena Queturá e'pa aleripa

¹ Abraham alaköl ské tséwa kië Queturá. ² Ie' ala'r kékä Abraham ta wëpa dökä teröl. E'pa kië dör Zimrán, Jocsán, Medán, Madián, Isbac ena Súah.

³ Jocsán dör Sebá ena Dedán, e'pa yë. Dedán aleripa e' ditséwö dökä mañal kië

asurwak, letuswak ena leumwak. ⁴ Madián ala'r wëpa kiè Efá, Éfer, Hanoc, Abidá ena Eldaá. E'pa kos dör Queturá aleripa.

⁵⁻⁶ Ì kos tso' Abraham wa e' atë Isaac ulà a. Erë kam Abraham duõwa, e' yöki ie' tó iyi kakmé ilakõlpa malepa ala'r a. Ie'pa patkémítõ senuk ká bänet atë diwõ tskirke e' ëkã kamië as kã iku'rak Isaac ska' tsinet.

Abraham blënewa

⁷ Abraham sene' duas cien eyök kí dabom kulyök kí skel (175) seraa ⁸ eta iblënewa buaë ikënewatke kã weine siarë. Es ie' michoë idëütõpa itõki. ⁹⁻¹⁰ Ila'r Isaac ena Ismael e'pa tó inú blé ilakõl Sara pö e' o'mik ákuk kiè Macpelá eë. Ákuk e' atë Mamré diwõ tskirke e' wa. Ká e' bak hititawak kiè Efrón dör Sóhar alà e' ulà a. Ká e' watõ'ttsa hititawak tó Abraham a. ¹¹ Abraham blënewa, e' ukuõki tã Skëkõl er buaë ché Isaac a. Ie' e' tsëat senuk tsinet di' tum biule kiè "Skëkõl tso', e' ye' suëke" eë.

Ismael ala'r

¹² Ismael dör Abraham alà Agar tã. Agar dör Abraham alakõl Sara, e' kanè méso e' dör egiptowak. Ikkë dör Ismael ala'r e'pa kiè ¹³ wes ikunerak es: Nebaiot, e' dör ilà tsá. E' itõki Quedar, Adbeel, Mibsam, ¹⁴ Mismá, Dumá, Masá, ¹⁵ Hadar, Temá, Jetur, Nafis ena ibata kiè Quedmá. ¹⁶ E'pa kos dör Ismael ala'r dõkã dabom eyök kí bõl (12). Ie'pa ká kiérak iwákpa kiè wa. Ie'pa kos dör iwakpa ká wõkirpa.

¹⁷ Ismael kí duas de cien eyök kí dabom mañayök kí kul (137) tã iblënewa. Es ie' michoë idëütõpa itõki. ¹⁸ Ie' aleripa míã senuk Havilá ena Sur e' shushã. Ká e' atë Egipto wõshaë Asiria ñalé kke. Ie'pa serke eë bänet Abraham aleripa malepa yöki.

Jacob ena Esau kune

¹⁹ Ttè'i' dör Isaac dör Abraham alà, e' pakè. ²⁰ Isaac kí duas de dabom tkëyök (40) tã isenëwa Rebeca tã. Rebeca dör Betuel e' alà busi ena Labán kutá. Ie'pa dör arameowak serke ká kiè Padán-aram eë. ²¹ Rebeca kã dõ aläë. E' kueki Isaac tó Jehová a ikie as Rebeca dõ aläë. Jehová tó ittõ tsé tã Rebeca dunekã e' wakpa dör klõ. ²² Erë klõpa ñippõke tajë ie' shuã. E' kueki ie' ibikeitsé: "Ye' weirke i' es, e'ma ziók ye' sermiia?" E' kueki ie' míã iwã chakõk Jehová a. ²³ E' tó ie' a iché:

"Be' shuã ala'r tso' bõl.

Mik ie'pa de këchke, etã ikibi ëk dõraë itsirla kanè mésoie.

Ie'pa aleripa dõraë ká bõt ñi bolõkpa ese wakpa.

Itsirla aleripa dõraë diché kibiie ikibi aleripa tsatã.

E' kueki ie'pa ñippémitke kam ikur e' yöki."

²⁴ Rebeca këwõ de, etã klõpa kune wëpa. ²⁵ Ikewe ëk kune e' tsã dör mashmash ipakõ shamamaë. Ie' kiè mékãitõ Esau. * ²⁶ Alà tsá kune e' klõulewa iël tsirla wã iklõ kaniñak a iulá et wa. E' kueki ikiè mékãitõ Jacob. † Mik Rebeca klõpa kune etã Isaac kí duas tso' dabom teryök (60).

Iyë wa ì tso' mekeat Esau a e' këwõ watuéttsaitõ

²⁷ Klõpa kibinetke. Esau dör yëria poë. Ie' wõbatsõ sulu yëble wa. Erë iël Jacob, e' kã dör es. Ie' serke bërë. Ie' wõbatsõ senuk u a ë. ²⁸ Iyiwak kañiru

* **25:25** Esau: Esau kiè ñies Seir. Hebreoie Seir wã kiane chë pakõ. Génesis 36.8 saü. † **25:26** Jacob: Hebreoie s'kiè e' wã kiane chë s'klõ kaniñak.

tteke Esaú tō e' chká wa Isaac wōbatsō suluë. E' kueḱi Isaac kḱi Esaú kiar kibiie Jacob tsąta. Erë Rebeca kḱi Jacob kiar kibiie Esaú tsąta.

²⁹ Ká et ta Jacob tso' ulók. E' dalewa Esaú debitu shtrinewa tajë datse kañika. ³⁰ Ie' iché Jacob a:

—Be' we'ikèyō, ì alé be' tō mat se kakmú ye' a ñè. Sulu ye' dué bli wa. E' kueḱi Esaú kiè Edom† ñies.

³¹ Jacob tō iiuté:

—Keweie ì mekeat se' yé tō be' a be' dör ilà kibi e' kueḱi, e' kèwō mútsa ye' a chkö i' skéie.

³² Esaú tō iché:

—Ye' tteke bli tō dö' e' tō ye' ttèwa, e' ta ì mekeat se' yé tō ye' a çlie bua' e' dör ye' a?

³³ Jacob tō iḱi ché ia:

—I' ta be' ttè mú ye' a tō mokḱi be' tō ye' a imeke.

Etā Esaú tō ittè mé Jacob a yēsyesè Skèköl wōa. Es ì mekeat iyé tō ie' a, e' kèwō métsaitō Jacob a. ³⁴ Jacob tō chkö mé ia pan ta. Mik Esaú chké one di' yé one, ta ie' e' kéká ta imía. Ie' dör ilà kibi e' ulà a iyi bua' kèwō tso', e' kè kḱi ie' tkine yēs.

26

Isaac mía Guerar

¹ E' kèwō ska' ta ketba ane tajë ká e' ḱos kḱi wes ibak Abraham kèwō ska' ta es. E' kueḱi Isaac mía Guerar wé filisteowak blú serke kiè Abimélec ee. ² Ee Jehovah e' kkaché ie' a ta ichéitō ia: “Kè be' minuk Egípto. Be' e' tsúat wé ye' be' a iché ee. ³ Be' senúia ká i' kḱi. Ye' tso' be' ta. Ye' er buaé chōraë be' a. Ká i' ḱos meraëyō be' a ñies be' aleripa a. Es ye' ttè muke be' a wes kewe ime'yō be' yé Abraham a es. ⁴ Be' aleripa alōweraëyō tajë wes bèkwō tso' tajë es. Ká i' ḱos merayō be' aleripa a. Ñies ie'pa batamik ye' er buaé chōraë ká ulitane wakpa a. ⁵ Abraham tō ye' ttè ḱos e' iutè' buaë. Ttè mé ye' tō ie' a e' ḱos blè' buaë ie' tō e' kueḱi ye' tō ttè buaë e' meke be' a ñies.”

⁶ Isaac e' tséat senuk Guerar. ⁷ Ká e' wakpa tō Isaac a ichaké: “çRebeca dör be' yaie?” Erë ie' suane ichök: “Ie' dör ye' alaköl.” E' kueḱi ie' iché: “Ie' dör ye' kutá.” Ie' tō ibikeitsé tō ká e' wèpa tō ie' ttèwami ilaköl buaala kueḱi.

⁸ Isaac kḱi ká de tajë ee. Ká et ta, ká e' blú kiè Abimélec, e' tō isué ukkō tsitsir a tō Isaac tso' ilaköl Rebeca peñuk. ⁹ Bet itsuk patkémiiitō ta ichéitō ia:

—çMokḱi tō alaköl se' dör be' alaköl? çI' kueḱi be' tō iyé kuaë tō ie' dör be' kutá?

Isaac tō iiuté:

—Ye' ibikeitsé tō isalema a' ye' ttèwami ie' kueḱi.

¹⁰ Erë Abimélec tō iché ia:

—çI' kueḱi i' wamblébō sa' ta? Tsir etā wëm wele senéwa ie' ta, e' ta iekkè ta be' tō sa' ké ì sulu wamblök Skèköl wōa.

¹¹ Abimélec tō iché sulitane a:

—A' isie tō Isaac tsiriwé ö ilaköl tsiriwé, e' ta e' tterawa.

¹² Duas e' wa Isaac tō dali kuatké, wà wōne buaë, Jehovah er buaë ché ie' a e' kueḱi. ¹³ Ie' de iyi blú tajë. Tajë iyi tso' ie' wa. ¹⁴ Ie' wa obeja ena baka tso' tajë. Ñies kanè mēsopa tso' tajë ie' wa. E' kueḱi filisteowak er ttsè'r suluë ie'

† 25:30 Edom: Hebreoie s'kiè e' wà kiane chè mat.

kj. ¹⁵ E' kuekij ie'pa tö di' tum bi' iyé Abraham e' kanè mésopa tö, e' qos wötéwa iyök wa. ¹⁶ Bata ekké tã Abimélec tö iché Isaac a:

—Be' yöne iyi blu' tajé sa' tsatã, e' kuekij jbe' yúshka!

¹⁷ Etã Isaac míã senuk Guerar kakkue kj. ¹⁸ Eë di' tum bi' iyé tö, e' wöté'wa filisteowak tö iyé blénewã ukuökij tã, e' qos biéneitö tã ikié mékaitö wes iyé tö ime'ká es. ¹⁹ Ká et tã ie' kanè mésopa tso' di' tum biök ká e' kj, etã ie'pa tö di' tum a di' tuökekã tajé ese kué et. ²⁰ Eré ká e' obeja kkö'nukwakpa debitu ñippök Isaac obeja kkö'nukwakpa tã. Ie'pa tö iché tö di' tum e' dör ie'pa icha. E' kuekij Isaac tö di' tum biule e' kié mékã “Ñippök.” ²¹ E' ukuökij tã Isaac kanè mésopa di' tum skã bié et, e' kj iskã ñippéрак. E' kuekij di' tum biule e' kié mékaitö “Se' ñi bolök.”

²² Ie' míã kamié ká e' kj, eë di' tum skã biéitö et. E' ké kj iñi bunerak. Ie' iché: “I'ñe tã Jehová tö kã bua' mé se' a wè' tã se' serdaé buaé.” E' kuekij ká e' kié mékaitö “Ká tso' tajé se' a.”

²³ E' ukuökij tã ie' míã Beerseba. ²⁴ E' nañewe Jehová de ie' ska' tã ichéitö iã:

“Ye' dör be' yé Abraham e' Këköl.

Ye' tso' be' tã, e' kuekij ké be' suanuk.

Abraham dör ye' kanè méso e' dalérmik ye' er buaé chöraé be' a, ñies be' aleripa alöweraëyö tajé.”

²⁵ Eë Isaac tö ák kataré et kã'ie iyiwak jchoie Jehová dalöioie. Eë ie' sené tã ikanè mésopa tö di' tum bié et eë.

Isaac ena Abimélec kawö mé ñi a

²⁶ Ká et tã, Abimélec datse Guerar debitu ttök Isaac tã. Iyamipa debitu böl ie' tã. Eköl kié Ahuzat. Iëköl kié Ficol. E' dör Abimélec ñippökwakpa wökir.

²⁷ Isaac tö iché iã:

—A' éna ye' ar sulué. A' ye' yö'shkar a' ká kj. Etã çïök a' do ye' ska'?

²⁸ Ie'pa tö iüté:

—Sa' isué tö Jehová tso' be' tã. E' kuekij sa' biteã be' a ichök tö kawö mùwasö ñita. ²⁹ Sa' ké wã be' tsirioule i wa. Këkraé sa' tö be' kímé. Mik be' manetwã, etã sa' ké wã i tté ku' a' kj. I'ñe tã iwénewã tö be' a Jehová er buaé chöke tajé. E' kuekij be' tté mú sa' a tö be' ké tö i sulu wamblepa sa' kj.

³⁰ Etã Isaac tö kawö buaé tkö'wé ie'pa tã, chké wa di'yé wa. ³¹ Bule es bla'mi tã ie'pa tö ikawö mé ñi a tö ké ñippöiarak. E' ukuökij tã ie'pa e' chéat ñi a er bua' wa.

³² E' diwö shã tã Isaac kanè mésopa tso' di' biök, e'pa wã ibiyö de tö sa' di' kué. ³³ Ie' tö di' e' kié mékã Sebá.* E' kuekij i'ñe tã ká e' kiéiã Beerseba.

³⁴ Mik Esau kj duas de dabom tkëyök (40), etã ie' senéwã alakölpa böl tã. Eköl kié Judit e' yé kié Beerí, e' dör hititawak. Iëköl kié Basemat e' yé kié Elón, e' dör hititawak ñies. ³⁵ Alakölpa böl e'pa tö Isaac ena Rebeca eriawékã tsiriwékã tajé.

27

Isaac er buaé ché Jacob ena Esau a

¹ Isaac dewã këképalatke. Ie' ké wöbla wawëriã. Ká et tã ilã kibi Esau e' kiéitö tã ichéitö iã:

—iA alà!

* **26:33** Sebá: Hebreoie di' biule kié e' wã kiane ché tté mène ñi a.

Esau tö iiüté:

—A yéwō, ¿i?

² Etā Isaac iché iā:

—Be' tö isúē' tò ye' kēnewatke dö' wēkkē alè tā ye' duōwā. ³ E' kuekī ye' kī ikiane tò be' kuabōt klō'ú tā be' yú ye' a yēblök. ⁴ Etā iwakaneú ña buaē wēs ye' wōbatsō iwa es, tā itsúbitu ña katè. E' wa ye' er buaē chōke be' a kam ye' duōwā e' yōkī.

⁵ Erē Isaac ttōke Esau tā e' ttsé Rebeca tö. E' kuekī mik Esau míā yēblök kañikā ⁶ etā bet ie' tö iché Jacob a:

—A alà, ye' ttō ttsō. Ye' tö be' yē ttsé ttök be' èl Esau tā, tā iché iā: ⁷ “Be' yú yēblök, e' wakaneú ña buaē tā itsúbitu ña katè. E' ukuōkī tā ye' tö be' a íyi qos bua' e' kēwō mekeyō be' a Jehová wōrkī kam ye' duōwā e' yōkī.” ⁸ E' kuekī ye' ttō ttsō buaē. ⁹ Be' yú chibo pupula bua' bua' ese tsúbitu ña bōtō tā ikanewēkeyō buaē wēs be' yē wōbatsō iwa es. ¹⁰ E' ukuōkī tā be' tö chké tsúmi be' yē a as iñuitō. Es íyi qos e' kēwō atmi be' a be' èl skéie.

¹¹ Erē Jacob tö iché imi a:

—Ye' èl pa shamamaē. Ye' kē dōr es. ¹² Ye' yē tò ye' kēmi, e' tā ittšewami tö ye' idir, etā ie' ichēmi tò ye' tso' ie' dalōseukwā. Ie' kē er buaē chepa ye' a. E' skéie ie' er sulu chōraē ye' kī.

¹³ Erē imi tö iiüté:

—A alà, as ie' er sulu chō ye' kī. Ye' ttō iütō. Be' yú chibola chéyō be' a e' tsuk.

¹⁴ Etā Jacob míā chibola tsuk e' debitu iwā imi a. E' kanewé imi tö buaē wēs Isaac wōbatsō iwa es. ¹⁵ Ilà kibi Esau datsi' tso' blēule u a e' bua' bua' yéttsā iékaítō ilà tsirla kī. ¹⁶ E' ukuōkī tā chibola kkuölit wa Jacob ulà ena ikuli' patrēwāitō. ¹⁷ Chkō bua' ena pan yuétkeitō, e' méitō Jacob a tsēmi iyé a.

¹⁸ Jacob dewā iyé ska' tā ichéitō iā:

—A yéwō.

Isaac tö iiüté:

—A alà, ¿be' dōr ye' alà wēne èk?

¹⁹ Ie' iiüté:

—Ye' dōr Esau, be' alà kibi èk. Ì chébō ña, e' kanewétkeyō. Be' e' tkōser iyiwak ttéyō e' katök. E' ukuōkī tā be' íyi buaē e' kēwō mekebō ye' a, e' mú ye' a.

²⁰ Erē Isaac tö ichaké iā:

—A alà, ¿wēs be' ulà de iyiwak e' ska' bet?

Ie' iiüté:

—Jehová dōr be' Kēköl e' tò ye' kímé e' wa ikuéwayō bet.

²¹ Isaac tö iché iā:

—Be' e' skōwā ye' o' mik pattsèyō tò mokīē be' dōr ye' alà Esau.

²² Ie' e' skéwā iyé o' mik as ipattsōitō. Isaac tö iché:

—Be' ttō e' dōr Jacob ttō. Erē be' ulà e' dōr Esau ulà.

²³ Jacob ulà kō shamamaē wēs iël kibi ulà es, e' kuekī Isaac kē éna iane buaē tò e' dōr Jacob. Mik ie' er buaē chōketke ilà a, ²⁴ etā iskā chakéneitō:

—¿Mokī be' dōr ye' alà Esau?

Ie' iiüté:

—Tō, ye' dōr Esau.

²⁵ Iyé tö iché iā:

—A alà, iyiwak ttébō kanewébō e' mú ña katè as ye' er buaē chō be' a.

Ie' tö iyé tié ñies vino mé iā yē. Isaac chké, vino yé. ²⁶ E' ukuōkī tā ichéitō iā:

—A alà, be' e' skōwā ye' o'mik ye' wōalattsō.

²⁷ Mik Jacob e' skēwā iyē wōalattsök, etā iyē tō idatsi' alattsé tā ier buaë ché ilà a ttè ikkē wa:

“Tō, ipaalar wēs ye' alà paalar es.

Ie' paalar buaë wēs kañikā kkō'nè Jehová tō e' alar ē.

²⁸ As Skëköl tō be' a mò wōli mè kekraë be' dalikua kī.

As ie' tō be' dalikua kōs e' wōù buaë

as be' wā trigowō tā' tajē ena vino tā' tajē.

²⁹ Kā kuā'kī wakpa tajē as e' dō be' kanè mēsopaie.

As ie'pa e' tulōwārak kuchē kī be' wōrkī be' dalōiök.

As be' mú dō be' ēlpa wōkirie.

As ie'pa e' tulōwā kuchē kī be' wōrkī be' dalōiök.

Wēpa er sulu ché be' kī, esepa kī Skëköl er sulu ské chōraë.

Ñies wēpa er buaë ché be' a, esepa a Skëköl er buaë ské chōraë.”

³⁰ Isaac er buaë chétke Jacob a tā Jacob míatke. E' bet tā Esau tso' yēblök e' dene. ³¹ Ñies ie' tō chké alé buaë, e' mí iwā iyē a tā ichéitō iā:

—A yēwō, dūla ttéyō e' alí katō. E' ukuökī tā be' er buaë chōke ye' a e' chō ña.

³² Isaac tō ichaké:

—¿Yi dōr be'?

Ilà tō iüté:

—Ye' dōr Esau be' alà kibi.

³³ Isaac tkinewā painékā tajē tā ichéitō:

—E'ma ¿yi dare yēblök, e' wā chké debitū ña? E' katéwayō seraā kām be' dō e' yōkī. E' a ye' er buaë chétke. Es ie' a ye' er buaë chē e' atetke.

³⁴ Mik Esau tō i ché iyē tō e' ttsé, etā ie' erianekā anekā tajē tā ichéitō:

—¡A yēwō, ye' a er buaë chō ñies!

³⁵ Erē Isaac tō iüté:

—Be' èl datke ye' kītō'uk e' a ye' er buaë chétke be' skéie.

³⁶ Esau tō iüté:

—Wēe' ie' kiè Jacob. I' tā bōtōkicha iwambléitō ye' tā i' es. Be' íyi kéwō mekehō ye' a ye' dōr be' alà kibi e' kuékī, e' kéwō yē'ttsā ye' ulā a ie' tō kuaë. I'ñe tā be' er buaë chōke ye' a e' yéttšaitō ye' yōkī. ¿Warma be' er buaë chōke ye' a e' ké tā'ia?

³⁷ Isaac tō iüté:

—Ittsō. Ye' tō ie' mékatke be' wōkirie. Ye' tō be' aleripa kōs e' métke ie' kanè mēsopaie. Ñies ye' tō ichétke as chkewō ena vino dō ie' ulā a tajē. A alà, ¿i memiā ye' tō be' a i' tā?

³⁸ Erē Esau tō ikī ché iyē a:

—A yēwō ¿be' er buaë chōke sa' a e' dōr etké? ¡Ye' a er buaë chō ñies! Eta Esau iéka tajē.

³⁹ Isaac tō iché iā:

“Be' serdaë wé mò wōli ké tā' tajē ese ska'.

Eē be' dalikua ké wōrpa buaë.

⁴⁰ Be' ñippōraë tabè wa o'ka tā iíyi kuékī, e' mik be' serdaë.

Be' dōraë be' èl kanè mésoie.

Erē mik be' ñippémi ie' tā,

etā be' e' yōrattsā ie' ulā a.”

Jacob tkashkar Esau yōkī

⁴¹ Isaac er buaë ché Jacob a Esau skéie. E' kuęki Esau éna suluë Jacob arke. Ie' ibikeitsé: “Ye' yě duökewatke. Mik iduowa e' kėwō tka, etā ye' ęl terawayō.”

⁴² Mik Rebeca wā ijchēnewā tō Esau tō ięl bikeitsé ttēwā, etā Jacob tsuk patkėitō tā iché iā:

—A alā, ittšō. Be' ęl Esau e' pablōke tō ie' be' tterawā. ⁴³E' kuęki ye' ttō ttsō. Be' tkōshkar bet ye' akē kiē Labán serke Harán e' u a. ⁴⁴⁻⁴⁵Be' e' tsuāt ie' ska' ká tajē dō mik be' ęl er buanene be' kī ena i sulu wamblėbō e' chowane ie' éna etā. E' ukuōki tā ye' tō be' tsuk patkeraē, e' wa be' dōne. ŷYe' kē kī ikiane tō ye' alār bōl e' duōwā diwō etkē a!

⁴⁶E' ukuōki tā Rebeca tō iché Isaac a:

—Esau alakōlpa dōr hititawak e'pa tō ye' shtriwėtke tajē. Jacob senéwā alakōl ese tā, e' tā ye' mú duōwā.

28

¹ Etā Isaac tō Jacob kié tā ishķę'wėitō tā ichėitō iā:

—Kē be' senukwā canaánwak tā. ²Be' yú be' duōchke kiē Betuel serke Padán-aram e' ska'. Eę be' senúwā be' nau Labán alā busipa e' ekōl tā. ³Skėkōl Diché Tā' İyi Ulitane Tsata as e' er buaë chō be' a. Nies as ie' tō be' aleripa alōū tajē ká wa'ñe. ⁴Ie' tō iyē'atbak Abraham a tō ká i' meraėitō ie' a. E' kī se' serke shkal. As ie' er buaë chō be' a ena be' aleripa a węs ie' er buaë yě' Abraham a es as ká i' dō a ulā a.

⁵Es Isaac tō Jacob patkėmi Padán-aram. Jacob demi inau Labán ska'. Labán dōr arameowak kiē Betuel, e' alā. Ie' dōr Rebeca akē. Rebeca dōr Jacob ena Esau e'pa mī.

Esau senéwā Mahalat tā

⁶Esau wā ijchēnewā tō Isaac er buaë ché Jacob a nies tō ipatkėmiitō ká kiē Padán-aram senukwā eę. Nies ie' wā ijchēnewā tō mik iyě er bua' ché Jacob a etā ichėitō iā:

—Kē be' senukwā canaánwak tā.

⁷Nies ie' wā ijchēnewā tō Jacob mīa ká kiē Padán-aram węs iyě ena imi tō iché iā es. ⁸Es ie' éna iane tō iyě kē kī ikiane tō ie'pa serwā canaánwakpa tā. ⁹E' kuęki ie' mīa alakōl skā yulōk Ismael dōr Abraham alā e' ska'. Eę ie' senéwā Ismael alā busi kiē Mahalat e' tā, e' dōr Nebaiot kutā. Es alakōl kī tsėwāitō ekōl e' kē dōr canaánwak węs imalepa es.

Jacob kabsué Betel

¹⁰Etā Jacob e' yęttsā Beerseba michoē Harán. ¹¹Ie' michoē wé kātuine iķi tā eę ikapere. Ak méwāitō wōkir kataie, e' kī ie' kapōwā. ¹²Eę ie' kabsué. Ie' isué tō klōkata batsjē tkēr iskī ibata dōka ká jai a. E' kī ie' isué tō Skėkōl biyōchōkwakpa shkōke wōk wa'k. ¹³Nies ie' isué tō Jehová dur ie' o'mik tā ichėitō iā: “Ye' dōr Jehová. Ye' dōr be' talā, Abraham, ena be' yě, Isaac, e'pa Kėkōl. Ká i' wé be' tēr, e' meraėyō be' a ena be' aleripa a. ¹⁴Ie'pa alōrdaē tajē węs ká po es. Ie'pa michoē senuk ká wa'ñe. Ye' er buaë chōraē ká ulitane wakpa a be' ena be' aleripa e'pa batamik. ¹⁵Ye' tso' be' ta. Ye' tō be' kķō'neraē ká wa'ñe wé be' mir eę. Be' dōrane ye' wā ká i' kī. Kē yō be' we'ikepa. Ttē kōs méyō be' a, e' wawęraėyō es.”

16 Mik Jacob t̄i'neka, eta ie' ibikeitsé: “Mok̄i Jehová tso' ká i' k̄i, e' k̄e j̄cher ye' wa.” 17 Tajē ie' suane ta ibikeitséitō: “Ká i' d̄or batse'r tajē. j̄ġe d̄or Skēkōl wé! j̄ġe d̄or ká jai wékkō!”

18 Bule es ta Jacob e' kék̄a bla'mi. Ák méw̄aitō iwōkir kataie, e' kék̄aitō duék̄aātītō iwā kkachōie tō ká e' d̄or batse'r. Kiō téitō ák bata k̄i iwā kkachōie tō ká e' tso' Skēkōl dalōioie. 19 Ká e' kiē mane'w̄étt̄sane ie' tō Betel* Kewe ta ká e' kiē Luz.

20 Ee ie' tō ittē mé Jehová a i' es: “Be' tso' ye' ta ena ye' kkō'né be' tō i' ye' mir eta, ena be' tō ch̄kē ena datsi' mé ye' a, 21 ñies ye' dene buaē ye' yē ska', e' k̄os wébō ye' a, e' ta be' klō'weraēyō ye' Kēkōlie. 22 Ák duék̄ayō i', e' d̄or iwā kkachōie tō ĩe be' dalōiērdaē. A Skēkōl, i k̄os mekebō ye' a, e' mú blatēsō dōka dabop ta e' tsá eyōk meraneyō be' a.”

29

Jacob demi Labán ska'

1 E' ukuōk̄i ta, Jacob mía pē' s̄erke diwō tskirke e' ēka. 2 Ee ie' tō di' tum biule sué et kañik̄a. E' pamik obeja daparke mañayōk enuk ee di' e' yekerakitō e' kuēk̄i. Di' tum biule kkō k̄i ákkue b̄erie me'r et. 3 Iyiwak kkō'nukwakpa wōblanewatke tō as iyiwak ulitane daparka ee, e' ukuōk̄i ta ákkue skeuke di' tum biule kkō k̄i as iyiwak di'yō. Iyiwak di'yane one ta ie'pa tō ikkō pabakéwane ákkue wa. 4 Jacob tō iyiwak kkō'nukwakpa a ichaké:

—A yamipa, ĩká wé wakpa a' d̄or?

Ie'pa tō iūtē:

—Sa' d̄or Harán wakpa.

5 Ie' tō iskà chakéne:

—ĩA' wa wēm kiē Labán d̄or Nahor alà, e' s̄ule?

Ie'pa tō iūtē:

—T̄o, e' s̄ule sa' wa.

6 Ie' tō ichaké:

—ĩIs ie' tso'?

Ie'pa tō iūtē:

—Ie' tso' bua'. Isaú. W̄i busi datse e' d̄or ie' alà kiē Raquel e'. Ie' datse iyē iyiwak wétt̄sē.

7 Ie' tō iché:

—Ká tso'ia' ñiwe. Diwō tso'ia' k̄ak̄kē iyiwak dapa'wōwā ek ts̄iní. ĩ kuēk̄i a' k̄e tō di' mè ia ta iēm̄irak ch̄kōk.

8 Erē ie'pa tō iūtē:

—Kē sa' a e' wambl̄enuk. Sa' kawōt̄a ipanuk. Mik obeja de s̄eraa, eta sa' tō di' tum kkō ppekeka ta di' meke sa' tō iyiwak a.

9 Ie' ttōke ie'pa ta, e' dalewa Raquel debitū iyē iyiwak wétt̄sē, ie' d̄or iyē iyiwak kkō'nukwak e' kuēk̄i. 10 Jacob tō Raquel sué inau iyiwak wétt̄sē, e' bet ie' t̄unemi di' kkō kék̄a ta iyiwak a di' méitō. 11 E' ukuōk̄i ta Raquel sh̄kē'wéitō wōalatséitō ta ie' iékaie t̄sē'ne buaē kuēk̄i. 12 Ie' tō iché ia: “Ye' d̄or Rebeca alà ena Labán nauyō.” E' bet ta Raquel t̄unemi ichōk iyē a.

13 Mik Labán tō inauyōk ttē t̄sē, eta bet it̄unemi iñaletsuk. Ipaklō'wéw̄aitō ta iwōalatt̄sēitō ta im̄t̄ser iwā iu a. ĩ k̄os tka Jacob ta e' pakéitō inau a. 14-17 Ta Labán tō iché ia: “Mok̄iē be' d̄or ye' yami ēka.”

* 28:19 Betel: Hebreoie kiē e' wā kiane chē Skēkōl wé.

Jacob senéwá Lía ena Raquel tá

Labán alá busi böł, ikibi êk kiè Lía, itsirla êk kiè Raquel. Lía wöbla e' kě dör buaala* erë Raquel dör buaala wa'ñe.

Jacob sené Labán ska' dō si' et. E' ukuōki tá Labán tō iché ia:

—Be' dör ye' yami, erë be' kě kawōtā kanēblök ye' a' éme. Ichō ña çkos be' tō ye' ña'wēmi? ¹⁸ Jacob wöbatse Raquel wa, e' kuēki ie' tō Labán iūtē:

—Be' tō kawō mé ye' a' senukwā Raquel tá, e' tá e' skéie ye' kanēblöke be' a' dōka duas kul.

¹⁹ Labán tō iūtē:

—Ye' a' tá e' dör buaē. Be' je' a' ye' tō imēmi buaē. Ye' kě éna imak o'ka a. Be' e' tsúat ye' ska'.

²⁰ Es Jacob kanēblē' dōka duas kul Raquel dalērmik. Erë ie' ki Raquel kiane tajē, e' kuēki kawō ekkē e' t̄tsitō ká bērbēr ē. ²¹ Mik duas kul tka, etā Jacob tō iché Labán a:

—Kawō yē'yō be' a, e' detke. Kawō mú ye' a' senukwā be' alá busi Raquel tá.

²² Etā Labán tō sulitane a' ishkeñé tō a' shkō ulabatsè e' kēwō tkō'uk. ²³ Erë katuine, e' shuā Lía mí ie' wā Jacob a' Raquel skéie tá Jacob kapé ie' ta. ²⁴ Labán tō ikanē méso eka kiè Zilpá, e' me'tke Lía a' ikanē mésoie. ²⁵ Bule es bla'mi tá Jacob tō isuéwā tō e' dör Lía. Ie' míā Labán ska' tá ichéitō ia:

—¿I wamblé be' tō ye' tá? Ye' kanēblé be' a' Raquel dalērmik. ¿Iök be' tō ye' kitō'wé es?

²⁶ Labán tō iūtē:

—Íe sa' wöblar tō alá busi kibi ese serkewā keweie, e' itōki itsirla êk. ²⁷ Se' kawōtā Lía ulabatsöke e' kēwō tkō'uk dōka ká kul. Mik kēwō e' tka, etā ye' tō be' a' Raquel meke ñies. Erë be' kawōtā skā kanēblökne ye' a' duas kul Raquel dalērmik.

²⁸ E' dör buaē Jacob a. Mik Lía ulabatsè kēwō e' diwō tka, etā Labán tō Raquel mé Jacob a' alakölie ñies. ²⁹ Ñies ie' tō ikanē méso eka kiè Bilhá e' mé Raquel a' ikanē mésoie. ³⁰ Es Jacob senéwā Raquel tá ñies. Erë ie' kawōtā kanēblökne skā Labán a' dōka duas kul, erë ie' éna idalēr kibiie Lía tsata.

Jacob ala'r

³¹ Jehová tō isué tō Jacob kě ki Lía kiane bua'ie. E' kuēki Lía a' alá méitō. Erë Raquel kě dōta' aláē. ³² Lía dunekā alá kune tá ie' tō iché: “Ye' eriarke tajē e' sué Jehová tō, e' kuēki i'ñe tá ye' dalērdaē ye' wēm éna.” E' kuēki ikiè mékaitō Rubén.†

³³ E' ukuōki tá ie' alá skā kune eköl tá ichéitō: “Ye' wēm kě tkine ye' ki e' sué Jehová tō e' kuēki alá skā méitō ye' a.” E' kuēki ikiè mékaitō Simeón.‡

³⁴ Ie' alá skā kēka tá ichéitō: “Ire' ye' ala'r deka mañal e' kuēki ye' wēm éna ye' dalērmi kibiie.” E' kuēki ikiè mékaitō Leví.§

³⁵ E' ukuōki tá ie' alá skā kēka tá ichéitō: “I'ñe tá ye' tō Jehová kikekeka.” E' kuēki ikiè mékaitō Judá.* Etā ekkē ē ie' alá dē'.

* **29:14-17** Lía wöbla e' kě dör buaala: Hebreoie ttē e' wā kě jcher se' wā bua'iewā. Isalema e' wā kiane chē Lía wöbla dör buaala. † **29:32** Rubén: Hebreoie s'kiē e' wā kiane chē ye' eriane e' suéitō.

‡ **29:33** Simeón: Hebreoie s'kiē e' wā kiane chē ittšök. § **29:34** Leví: Hebreoie s'kiē e' wā kiane chē ñita.

* **29:35** Judá: Hebreoie s'kiē e' wā kiane chē Skēköl kīkēkasō.

30

Raquel ala'r

1 Mik Raquel tö isué tö ie' kē dō alāē, eṭa ie' sibineka iēl kī. Ie' tö iché iwēm a:

—Be' kē tö ye' a alā mē, e' ṭa ye' duōrawa.

2 Jacob uluneka ie' kī ṭa ichéitō ia:

—Ye' dōr Skēkōl kalī, e'ma ye' a alā mermi be' a. Ie' wák tö be' méat kē dō alāē.

3 Ie' tö iūtē:

—Ittsō, ye' kanē méso kiē Bilhá, e' ṭa be' sēnú. Mik ie' alā kēka eṭa e' dōr wēs ye' alā es. Es ye' dōraē alāē ie' batamik.

4 Es ie' tö ikanē méso Bilhá e' mé iwēm a alakōlie, e' ṭa Jacob sēné. 5 Ie' ṭa Jacob alā kēka. 6 Raquel tö iché: “Skēkōl tö ye' tsátkē buaē. Ie' tö ye' ttō ttsé ṭa alā méitō ye' a wēm.” E' kuēkī ie' tö ikiē méka Dan.*

7 E' ukuōkī ṭa Bilhá alā skā kune Jacob ṭa. 8 Raquel tö iché: “Ye' ñippé tajē ye' ēl ṭa eṭa ye' e' aléka iki.” E' kuēkī ikiē mékaitō Neftalí.†

9 Mik Lía tö isué tö ie' kē dē'ia alāē, eṭa ie' tö ikanē méso kiē Zilpá, e' mé Jacob a alakōlie. 10 Zilpá alā kēka Jacob ṭa. 11 Lía tö iché: “iḏaa i mēne ye' a!” E' kuēkī ilā kiē mékaitō Gad.‡

12 E' ukuōkī ṭa Zilpá alā skā kēka Jacob ṭa. 13 Lía tö iché: “iYe' ttsē'r buaē! Ire' alakōlpa kōs tö icheraē tö be' ttsē'r buaē.” E' kuēkī ilā kiē mékaitō Aser.§

14 Trigo wō alirke e' kēska' ṭa Rubén miá kañika. Eḡ ie' tö kalwō kiē mandrágora* e' alí kué. E' bite iwā imi Lía a. Mik Raquel tö kalwō e' sué ṭa ichéitō Lía a:

—Be' we' ikēyō, kalwō debitu be' alā wā be' a, e' kakmū ña.

15 Lía tö iūtē:

—¿Be' kē a wē' idir tö be' wā ye' wēm mītser? iKīie ṭa be' éna kalwō debitu ye' alā wā ye' a, e' yaktsa ye' ulā a!

Erē Raquel tö iché ia:

—Kalwō e' skéie i'ñe nañewe ye' wēm patkekeyō be' ṭa kapök.

16 Kaṭuirketke ṭa Jacob tso' kaneblök e' debitu ṭa Lía miá iñaleṭsuk ṭa ichéitō ia:

—Ye' tö ye' alā mandrágora e' mé Raquel a, e' skéie be' kawōṭa kapök ye' ṭa i'ñe nañewe.

E' nañewe Jacob kapé ie' ṭa. 17 Eṭa Skēkōl tö Lía ttō ttsé ṭa iduneka ṭa ilā skā kune Jacob ṭa. Es ie' alā deka skēl. 18 Lía tö iché: “Ye' tö ye' kanē méso mé ye' wēm a e' skéie Skēkōl ye' a alā i' mé.” E' kuēkī ilā kiē mékaitō Isacar.†

19 E' ukuōkī ṭa Lía alā skā kēka Jacob ṭa, e' ṭa ideka teröl. 20 Ie' iché: “Skēkōl tö ye' a i buaē kakmé. Ire' ye' ala'r de teröl. E' kuēkī ye' wēm éna ye' dalërdaē jaishet.” E' kuēkī ilā kiē mékaitō Zabulón.‡

21 Bata ekkē ṭa ie' alā skā kune alaköl. E' kiē mékaitō Dina. 22 Erē ñies Raquel kímé Skēkōl tö. Ie' tö ala'r mé ia wēs Raquel tö ikié ia es. 23 Ie' duneka ṭa ilā

* **30:6** Dan: Hebreoie s'kiē e' wā kiane chē Skēkōl tö s'tsátkē buaē. † **30:8** Neftalí: Hebreoie s'kiē e' wā kiane chē ñippök. ‡ **30:11** Gad: Hebreoie s'kiē e' wā kiane chē kawō buaē mēne. § **30:13** Aser: Hebreoie s'kiē e' wā kiane chē ittsē'r buaē. * **30:14** mandrágora: Ká e' kēwōska ṭa ie'pa tö ibikeitseke tö mandrágora wō katé alakōlpa tö, e' ṭa e' tö ie'pa kímēmi dök alāē. † **30:18** Isacar: Hebreoie s'kiē e' wā kiane chē ské. ‡ **30:20** Zabulón: Hebreoie s'kiē e' wā kiane chē kakmeule.

tsá kune kiè mékãitö José. Ie' tö iché: “Ye' jaène' siarè e' yéttsa Skëköl tö ye' kî.
 24 Jehová mú tö ye' a alá kí mè iã eköl.” E' kuëkî ikiè mékãitö José. §

Jacob iyiwak alöne tajë

25 José kune e' ukuökî tã Jacob tö iché Labán a:

—Ye' òmine ye' kaska'. 26 Ye' alakölpã ena ye' ala'r e'pa mú ye' a as imi'rak ye' ta. Ye' kaneblétke be' a ie'pa skéie. Be' wã ijcher buaë tö kos ye' kaneblé be' a.

27 Erë Labán tö iüté:

—Be' we'ikèyö. Be' e' tsúatia senuk ye' ska'. Ye' tö itótké tö Jehová er buaë ché ye' a be' batamik. 28 Ichö ñã kos be' kî inuköl kiane be' kanè skéie, e' ma ekké ye' be' patuëmi.

29 Ie' tö iüté:

—Be' wã ijcher tö ye' kaneblé buaë be' a. Ñies ye' tö be' iyiwak kkö'né buaë be' a. 30 Mik ye' dë'bitü be' ska', etã be' kè wã ì ku' tajë. I'ñe tã be' wã ìyi tso' tajë. Jehová er buaë ché be' a ye' kuëkî. Erë ¿mik ye' kaneblömi ye' wák a? Ye' wöché yamipaë.

31 Labán tö iskà ché iã:

—¿Kos be' kî ikiane tö be' patuëyö?

Ie' tö iüté:

—Be' kè tö ye' patauk. Erë ì chekeyö be' a e' iütö, e' tã ye' tö be' iyiwak kkö'nemi. 32 I'ñe ye' mi'ke be' iyiwak shushtök. Obeja kos dalolo ena chibo kos wöaule shkitshkit ö ulaulã ese klö'wekeyö ye' wák a e' patuöie. 33 Mik be' de ye' iyiwak sauk tã eë be' isuëmi tö obeja dalolo ö chibo wöaule shkitshkit ö ulaulã ese è tso', e' tã be' wã ijcherwami tö ye' dör wëm yësyësë. E' kè dör es, e' tã be' wã ijcherdaë tö ye' tö be' iyiwak ekiblë.

34 Labán tö iüté:

—Tö, buaë idir. Iüsö wës be' iché es.

35 Erë e' diwö shã tã ie' mía ie' iyiwak shushtök. Ie' chibo kos tso' wöaule skëkshkëk ö ulaulã ese yéluritö. Ñies ie' obeja kos tso' dalolo ese yéluritö tã iméitö ila'r wëpa a kkö'nè. 36 E' ukuökî tã iyiwak yélur ie' tö e' wëttsë ie' mía shkë dö kã mañat Jacob yökî. Etã Jacob kawötã Labán iyiwak malepa e' kkö'nuk.

37 Erë Jacob tö kal kuã'kî kuã'kî dö mañalka e' ulã aki téë. Elka kiè álamö, skã kiè almendro, skã kiè castaño. Kal ulã kkuölit takla jchéloritö as iwër wöaule saruru skëkshkëk. 38-39 E' ukuökî tã kal ulã e' tulëwãitö wé iyiwak daparke di'yök e' wöshaë. Eë iyiwak wöbatsöke ñi wa. Iyiwak wöbatsöke ñi wa kal ulã ñe' wöshaë e' ala'rla kos tskirke wöaule skëkshkëk ö shkitshkit ö ulaulã. 40 Iyiwak tskirke wöaule e' kos dapa'wéitö bánet ie' wák a. Ese wë'ñe kos uyëwãitö Labán iyiwak kos wöaule ö dalolo ese a as tskir wöaule ö dalolo. Es ie' iyiwak alörke tajë bánet, kè ku' Labán icha tã ñita. 41 Mik iyiwak bua'buã ese wöbatsöke ñi wa, etã ie' tö kal ulã ñe' tulëwã wé iyiwak di' yöke eë. Es ie'pa tö kal ulã wöaule e' suë mik iwöbatsöke ñi wa e' dalewa. E' ala'rla tskirke kos e'pa dör wöaule. 42 Erë mik iyiwak sí po ese datse, etã ie' kè tö kal ñe' tulëwã. E' kuëkî iyiwak sí po ese ala'rla kos tskirke e' dör Labán icha. Erë wé bua'buã ese dör ie' icha. 43 Es ie' de ìyi blú tajë. Obeja ena kanè mësopa wëpa ena alakölpã ñies kameio ena burro e' kos tso' ie' wã tajë.

§ 30:24 José: Hebreoie s'kiè e' wã kiane chè ilè kîmú.

31

Jacob tkakshkar Labán yöki

¹ Erë Jacob tö ittse tö Labán ala'r dulakölpa tö icheke: “Jacob tö se' yë iyi qos e' klö'wéwa, e' wa ie' e' blu'wé tajë.” ² Nies ie' tö isuë tö Labán kë tö ie' suëia buaë wes kenet es. ³ Eta Jehovah tö ie' a iché: “Be' yüne be' yépa kaska' wé be' yamipa tso' ee. Ye' michoë be' ta be' kkö'nuk.”

⁴ Jacob tö Raquel ena Lía tsuk patké dö wé ie' tso' obeja wëttsë ee ⁵ ta ichéitö ia:

—Ye' wa ijchenewa tö a' yë kë ki ye' kianeia wes kenet es. Erë ye' yë e' Këköl tso' ye' ta kekraë ye' kimuk. ⁶ A' wa ijcher buaë tö ye' kaneblé a' yë a mokj. ⁷ Erë ie' tö ye' kitö'wé kekraë ye' kanë ské wa. Erë Skëköl kë wa ie' a ikéwö mène as i sulu wamblöitö ye' ki. ⁸ Mik ie' tö ye' a iché: “Ye' be' patueke iyiwak wöaule shkitshkit ese wa”, eta iyiwak ulitane pane wöaule shkitshkit ëme. Mik ie' tö ye' a iché: “Ye' be' patueke iyiwak wöaule shkëkshëk ese wa”, eta iyiwak ulitane pane wöaule shkëkshëk ëme. ⁹ Es Skëköl tö a' yë iyiwak yë'lur më ye' a.

¹⁰ “Iyiwak wöbatsöke ñi wa e' kéwö ska' ta ye' kabsuë tö iyiwak wë'ne wöbatsöke iláki wa, e' qos wák dö'r wöaule shkëkshëk ena shkitshkit ena ulaula.

¹¹ Kabsuë e' a, Skëköl biyöchökwak ye' chaké ye' kië wa ta ye' iüté: ‘¿I?’ ¹² Ie' ye' a iché: ‘Isaü bua'ie ta be' isuëraë tö iyiwak wë'ne wöbatsöke iláki wa, e' qos dö'r wöaule shkëkshëk ena shkitshkit ena ulaula. Ì sulu qos wamblé Labán tö be' ki, e' suëyö, e' kueki ye' tö iwé es. ¹³ Ye' dö'r Këköl dë'bitu be' wörki ká kië Betel ee e'. Eë be' tö ák du'kaat ye' dalöioie. Eë be' tö kawö me' ye' a. Be' e' kóka bet, be' e' yöttsa ká i' a. Be' yüne wé be' kune ee.’”

¹⁴ Eta Raquel ena Lía e'pa tö iüté:

—Kë sa' a sa' yë daliukuö ta'ia. ¹⁵ Nies sa' suë sa' yë tö suluë wes o'ka es. Kjie ta sa' watö'tsaitö be' a, sa' ské klö'itö buaë e' ewëwaitö yës. ¹⁶ E'ma qos Skëköl tö iyi yë'lur sa' yë ulá a, e' dö'r sa' icha ena sa' ala'r icha. E' kueki i qos ché Skëköl tö be' a e' iütö.

Jacob e' yëttsa Padán-aram

¹⁷⁻¹⁸ E' ukuöki ta Jacob tö ila'r ena ilakölpa e'pa ké e' tkökka kameio ki. Ie' iyiwak qos ena ie' iyi qos dë' ie' ulá a Padán-aram ikanë skéie, e' patkëmiitö keweie ie' yöki. Eta ie' e' yëttsa micho iyë Isaac ska' Canaán. ¹⁹ Labán mia ká bánet ioveja köyök tök, e' dalewa ie' wa iyi diököl tso' dalöie e' qos bléwami Raquel tö. ²⁰ Jacob kë wa iyëne Labán a tö ie' mi'keä. Es ie' tö ikité buaë. ²¹ Ie' tkashkar. Ýi tso' ie' wa e' qos wëttsë. Bet ta ie' tkattsa di' kië Éufrates, e' wishet. Eë ta ie' micho ká kië Galaad e' ká köwö ki.

Labán tö Jacob tötié

²² Jacob bakshkar e' ki ká de mañat, eta Labán wa ijchenewa tö ie' bakshkar. ²³ Eta ie' mia itöki iyamipa ta. Ká de kul ta ie' tö ikué Galaad ká köwö ki. ²⁴ E' nañewe Labán kabsuë tö Skëköl de ie' wörki ta ichéitö ia: “Ye' ttö ttsó. Kë be' káne ttök Jacob ta kësik wa.”

²⁵ Ie' de wé Jacob úla tulur Galaad ká köwö ki ee. Eë ie' ena iyamipa, e'pa tö iúla tuléka kapowaie ñies. ²⁶ Ie' tö iché Jacob a:

—¿Ì wamblé be' tö i' es? ¿Iök be' tö ye' kitö'wé i' es? Be' wa ye' alá busipa bitetser wes ñippökwapka tö s'tsëmi es. ²⁷ ¿Ì kueki be' ye' kitö'wé? Be' tkashkar akir ye' yöki. Be' e' biyö chópa ye' a, e'ma kawö buaë tkö'wé ye' tö a' wëttsë ttsëne buaë wa, ma'ma kicha ta' ese wa ena sabak blar buaë ese wa. ²⁸ Kë

be' wā kawō méne ye' a ena ye' ala'r busipa ena ye' duöchkepa e'pa a as sa' e' chōat ñi a. Be' tō iwamblé wēs pē' suluē es. ²⁹ Ye' wā diché tso' a' ulitane tsajioie buaē, erē eniā nañewe be' yé e' Kēkōl tō ye' a iché: 'Ye' ttō ttsō. Kē be' kane ttōk Jacob tã kēsik wa.' ³⁰ Be' mitkene be' yé u a wēs be' kī ikiane tajē es, etã çlie be' tō ye' wā íyi diököl tso' dalöie e' ekiblē?

³¹ Etã Jacob tō iüté:

—Ye' suane be' yōki. Ye' ibikeits dö' be' ye' yōki be' ala'r busipa yēttsane er sulu wa. ³² Yi wā be' íyi diököl tso' dalöie e' tso', e' tã as e' wák duōwã. Se' yamipa kōs tso' íe se' sauk, e'pa wōrkī be' yú be' íyi yulök. E' kuēbö, e' tã itsūmi.

Erē ie' kē wā ijcher tō Raquel tō iyé íyi diököl e' blē'wabitu.

³³ Etã Labán tkawã Jacob úla a ie' íyi yulök. E' ukuōki tã ie' tkawã Lía úla a. Ñies Lía ena Raquel kané mēsopa bōl e'pa úla shuyulitō. Erē kē ie' wā ikune. Ie' e' yēttsã Lía úla a míã Raquel úla shuyulök. ³⁴ E' dalewa Raquel tō iyé íyi diököl bléwã kameio tsjkuō dikia tã ie' wák e' tkéka ibata kī. Labán tō ie' úla ulitane shuyulé erē kē iwã ikune yēs. ³⁵ Raquel tō iché íã:

—A yēwō, kē be' ulunuk ye' kī. Ye' e' kōkãmi be' wōrkī, erē ye' duōke sik duē wã.

Labán tō ie' íyi diököl yulé tajē. Erē kē ie' wā ikune. ³⁶ E' kuēki Jacob uluneka tajē tã ichéitō Labán a:

—Çí sulu wambléyō be' kī, e' kuēki be' ye' tōtié dö íe? ³⁷ Be' tō ye' íyi kōs e' shuyulé tã çbe', ì kuēbö? E' tulō íe se' yamipa wōrkī as ie'pa tō ichō tō yi ttē dōr mokie, be' ö ye'. ³⁸ Ye' kaneblé' be' a duas dōkã dabom böyök (20), e' dalewa tã be' chibo ena be' obeja e' kōs tskirke bua'buā. Be' iyiwak bobokpa kē tkēulettsã yēs. Ñies kē ye' wā be' obeja pupula ē kataulewa. ³⁹ Namu tō be' iyiwak ttéwã, e' tã kē ye' wā inú dē'bitu. E' nuí pato' ye' tō be' a. Ñiwe ö nañewe be' iyiwak ekiblélur akblökwakpa tō, e' patauk be' tō ye' ka'. ⁴⁰ Ñiwe ye' tteke kãba tō. Nañewe tã ye' tteke kasē tō. Kē ye' kapowã buā. ⁴¹ Ye' kaneblé' be' a duas dabom böyök (20) etã es ye' bak weinuk kēkraē. Ye' kaneblé' duas dabom eyök kī tkēl (14) be' alã busipa dalërmik. E' ukuōki tã ye' skã kaneblé' duas teröl be' iyiwak kuēki, erē be' bak ye' kitō'uk kēkraē ye' kané ské wa. ⁴² Abraham ena ye' yé Isaac e'pa Kēkōl kē kúpa ye' tã, e' ma be' ye' patké'bitu ulã wōchka. Erē Skēkōl tō isué tō ye' siarla, e' kaneblé' tajē, e' kuēki ie' tō be' wōuñe eniã nañewe.

Jacob ena Labán e'pa kawō mé ñi a

⁴³ Etã Labán tō Jacob iüté:

—Be' alakōlpa dōr ye' alã busipa. Be' ala'r dōr ye' duöchkepa. Obeja kōs e' dōr ye' icha. Ì kōs suēbö íe, e' dōr ye' icha ē. Çwēs ye' a ye' alã busipa ena ye' duöchkepa e'pa ormi? ⁴⁴ E' kuēki be' shkō. Mishka kawō muk ñi a. Es se' wã ijcherdaē tō wēs se' kawōtã ñi dalöiök.

⁴⁵ Eē tã Jacob tō ák duéka ek ie'pa kawō muke ñi a e' wã kkachioie. ⁴⁶ Ie' tō iché iyamipa a:

—Ák dapa'ú íe.

Ie'pa ulitane tō ák dapa'wé tã ichkérak ák dapaule e' o'mik. ⁴⁷ Etã Labán tō kã e' kié mékã iwák ttō wa "Jegar Sahadutá". Ñies Jacob tō ikié mékã iwák ttō wa "Galaad."* ⁴⁸ Labán tō iché:

—Íñe ák ikké dapa'wéatsō kawō mēsö ñi a e' wã kkachioie.

* **31:47** Galaad: Kã e' kié dōr bōt erē iwã kiane chē ñies. E' dōr ák dapaule kawō mēne e' wã kkachioie.

E' kuękį Jacob tō ká e' kiè méka es. ⁴⁹ Ká e' kine ñies Mispá, wà dör tō Labán tō iché:

—Mik kě se' ñi suneia, etá as Jehová tō se' saú tō wēs se' ñi wamblöke. ⁵⁰ Be' tō ye' ala'r busipa we'iké ö be' senéwa alakölpá kuá'kį tá, e' tá e' sueraë Skéköl tō. Eré kě yi ku' e' sauk chéne ye' a, eré Skéköl wák tō isueraë.

⁵¹ Etá Labán tō ikį ché Jacob a:

—Ák dur i' ena ák dapaule i' e' dapa'wéyö se' böi shushäë. ⁵² Ák dur i' ena ák dapaule i' e' dör se' böi a iwá kkachoie tō ię ě se' kawötá dökwa. Kě ye' tköpami be' kker ñippök be' tá. Ñies kě be' tköpami ye' kker ñippök ye' tá. ⁵³ Abraham dör be' duöchke ena Nahor dör ye' duöchke, e'pa Kéköl eköl ě, as e' tō se' shulö.

Etá Jacob tō kawö mé mokię Labán a Skéköl dalöieke iyé Isaac tō e' wörki. ⁵⁴ E' ukuökį tá ie' tō iyiwak jché ña'wé Skéköl dalöioie eę. Ie' tō iyamipa kié chkök. Ie'pa ulitane chké tá ikaperö eę.

⁵⁵ Bule es bla'mi tá Labán tō iduöchkepa ena ila'r busipa e'pa wöalattsé e' choat ie'pa a. Ie' tō iché iarak: a' mú kawö tkö buaë kękraë. E' ukuökį tá imichoné ikaska'.

32

Jacob tō Esaú ma'wé er bua'wé

¹ E' ukuökį tá Jacob mir ě wé imíró eę. Ñala kį Skéköl biyöchökwakpa de ie' ska'. ² Mik e'pa suéitö, etá ichéitö: "I'pa dör Skéköl ñippökwapka." E' kuękį ie' tō ká e' kiè méka Mahanaim.*

³ Etá ie' tō ikané mėsopa patkemi biyö muk ie' ěl Esaú a tō ie' datse. Ie' ěl serke ká kiè Seir atę EDOM eę. ⁴ Ie' tō ichémi ikané mėsopa a: "A' tō ichö ye' ěl a: 'Be' ěl Jacob datse be' wöki be' kané mésoie. Ie' tō ichébitų be' a: Duas ikké kos ye' sené Labán ska'. ⁵ Ye' wá baka tso' ena obeja tso' ena burro tso' tajé. Ñies kané mėsopa tso' ye' wá tajé wēpa ena alakölpá. Be' dör ye' kęképa. Be' a tté i' patkémiyö as be' tō ye' kiöwa er bua' wa.' "

⁶ Mik ibiyö wakpa dene, etá ie' a ichéitö:

—Sa' dare be' ěl ska', e' wák datse bet be' shkę'ųk. Etá ie' wá wēpa datse e' tá döká cien tkęyök (400).

⁷ Mik e' ttséitö, etá tajé ie' suane. Tajé ie' kabikeitséka wēs ye' e' ũmi. E' kuękį ie' tō iyamipa ena ikané mėsopa ena iobeja ena ibaka ena ikameio e' kos blabatsélor böi tsjini. ⁸ Ie' ibikeitsé tō isalema ye' ěl ñippömi ek tsjini tá, e' dalewa ięk tsjini tköshkarmirak. E' kuękį ie' iblabatsélor es. ⁹ E' ukuökį tá ie' tō iché Skéköl a: "A Jehová, be' dör ye' talá Abraham ena ye' yé Isaac e'pa Kéköl. Be' ye' a iyé: 'be' yúne be' yamipa ska', etá ye' tō be' kįmeraë as be' kawö tkö buaë.' ¹⁰ Be' er bua' ché ye' a. Be' kě wá ye' meätule bėrbėr ě. Warma e' kě dör ye' siarla e' a. Ye' bakmi di' Jordán wį a kě wá i tá, e' kęwö ska' tá ye' wá shko kéli ě dami. Eré i'ñe tá ye' wöché tajé iyiwakie ena se'ie blabatsule böi tsjini. ¹¹ Be' we'ikęyö, ye' tsatkö ye' ěl Esaú e' ulá a. Ye' suane ie' yökį dö' ie' datse ñippök ye' tá; ñies dö' ye' alakölpá ena ye' ala'rla e'pa kos ewēwa ie' tō. ¹² Be' tō ye' a iyé'atbak yęsyēsē tō be' tō ye' kįmeraë as ye' kawö tkö buaë. Ñies be' tō iyé' tō ye' aleripa alördaë tajé wēs dayé tséwö kě shtartą' es."

¹³ E' nañewe ie' kapere eę. Iyiwak tso' ie' tá eę e' shuşhté ie' tō kakké ie' ěl a. ¹⁴ Ikké şuşhté ie' tō: chibo alaki döká cien böyök (200); chibo wē'ñe döká dabom böyök (20); obeja alaki döká cien böyök (200); obeja wē'ñe döká

* 32:2 Mahanaim: Hebreoie ká kiè e' wá kiane ché ñippökwapka böltēpa.

dabom böyök (20); ¹⁵ kameio alaki pane ñiköl ilà ta, ese dōka dabom mañayök (30); baka alaki dōka dabom tkëyök (40); baka wë'ñe pupula dōka dabop (10); burro alaki dōka dabom böyök (20); burro wë'ñe dōka dabop (10). ¹⁶ E' ukuökì ta iyyiwak ekkè kōs tulëitō ikanè mësopa a iwakmik iwakmik ulawa ulawa ta ichéitō iarak:

—A' yú ye' yōkì kewe. Ká ulat múat iyyiwak a ulat ulat as kè iwöierwá ñita.

¹⁷ Etá kanè méso kewe patkëmiitō e' a ichéitō:

—Mik be' tō ye' èl kué ta ie' tō be' chaké: “¿Yi be' wōkir? ¿Wé be' micho? ¿Sekké dōr yi iyyiwak?”, ¹⁸ etá iütō: “A kékëpa, iyyiwak i' kōs e' kak patké be' kanè méso Jacob tō be' a. Ie' wák datşə sa' itōkì.”

¹⁹ E' sù ikanè mësopa malepa patkëmiitō iyyiwak wëttsë, e'pa a ichémiitō ñies:

—Mik a' tō Esau kué, etá ichō iá es è. ²⁰ Kè a' éna ichökwa ché iá: “A kékëpa, be' kanè méso Jacob e' datşə sa' itōkì.”

Ie' tō ibikeitsé: “Iyyiwak patkëmiyō keweie ye' èl a e' dōr as ie' er buarne ye' kì. E' ukuökì ta ye' wák tō isuëmi. Es ie' tō ye' kiëwami er bua' wa.” ²¹ Es iyyiwak kak patkëmiitō keweie ie' yōkì. Erè ie' wák e' tséat kapōkrō ie' úla a.

Jacob ñippé kapa wa Skëköl ta

²²⁻²³ E' nañewe Jacob e' kéká. Ie' tō ilakōlpa bōl ena e'pa kanè mësopa bōl ena ila'r dōka dabom eyök kì eköl e'pa kōs dapa'wëitō ta iuyōktsa kè di' Jaboc wışhet ñies i' kōs tso' iwá ekkè uyéttsaitō. ²⁴ Ie' e' tséat eköl. Eé ta wëm de eköl ie' ska' ta ie'pa ñippé kapa wa darèrè dō ká ñine etá. ²⁵ Erè wëm e' tō isué tō kè ie' e' alōpaká Jacob kì. E' kuëkì ie' tō itéwá itu' wöierkewa e' kì ta itu' wöyënettsa.

²⁶ Etá wëm ñe' tō iché ie' a:

—Ká ñirkewatke e' kuëkì ye' öwa.

Ie' tō iüté:

—Kè be' tō ye' a kawō bua' mè, etá kè ye' tō be' epamine.

²⁷ Wëm tō ie' a ichaké:

—¿Ima be' kiè?

Ie' tō iüté:

—Ye' kiè Jacob.

²⁸ Wëm tō iché iá:

—Kè be' kiëia Jacob. Be' kirdaë Israel.† Be' ñippé Skëköl ta ñies s'ditsō ta etá i' kiane be' kì e' de be' ulá a, e' kuëkì be' kiè mékayō es.

²⁹ Jacob tō ie' a ichaké:

—Ichō ña, ¿Ima be' kiè?

Ie' iüté:

—¿Iōk be' kì ye' kiè kiane jchenuk?

Eé ta wëm ñe' er bua' ché ie' a. ³⁰ Ie' tō ká e' kiè méka Penuel.‡ Ie' tō iché: “Erè ye' tō Skëköl wák suéwá ye' wōbla wa, erè kè ye' du'wá.” E' kuëkì ká e' kiè mékai'tō es.

³¹ Mik ie' tkökemitke Penuel, etá diwō tskine. Erè ie' tu' wöyënettsa, e' kuëkì ie' shkōrami shaotshaot. ³² Ie' tēnewa itu'kicha kì, e' kuëkì dō ikkè ta ie' aleripa kōs kè tō iyyiwak tu'kicha katetá'.

33

Esau er buanene Jacob kì

† 32:28 Israel: Hebreoie s'kiè e' wá kiane ché ñippé Skëköl ta. ‡ 32:30 Penuel: Hebreoie ká kiè e' wá kiane ché Skëköl wō.

¹ Mik Jacob tò isué tò ie' èl datse ena wëpa tajë datse ie' wà dōka cien tkëyök (400), età ie' tò ila'rla blabatsé. E'pa méitō Líá a ena Raquel a ena e'pa kanè mésopa bōl a. ² Kanè mésopa bōl e'pa patkëmiitō keweie ila'r ta. E' ukuōki ta ie' tò Líá ena ila'r patkëmi. Bata ekkë Raquel ena ilà José e'pa patkëmiitō. ³ Età ie' wák tkami kewe ie'pa yōki. Ie' mirwà ie' èl wōrkì e' dalewa ie' wōemi dō iski es iwōōmir dōka kuktōkicha (7 veces). Es ie' demi tsinet iël wōrkì. ⁴ Età Esau tñebitū ie' wōkì, ta ipaklō'wéwaitō ikuli' a ta iwōalattséitō ta jérak ñita. ⁵ E' ukuōki ta Esau tò Jacob alakōlpa ena ila'rla e'pa sué ta ichakéitō iá:

—¿Wikkëpa dōr yi?

Jacob tò iiüté:

—A kékëpa, Skëkōl tò ala'rla wikkëpa mé ye' a.

⁶ Età ilakōlpa kanè mésopa e'pa de ila'rlaè ta iwō éwarak dō iski. ⁷ E' ukuōki ta Líá de ila'rè ta ie'pa wōéwa iski ñies. Bata ekkë ta Raquel de ilà José ta età ie'pa wōéwa dō iski ñies. ⁸ E' bet ta Esau tò ie' a ichaké:

—Iyiwak kuéyō ñalá kì ulawa ulawa ¿ie e' dōr?

Ie' iiüté:

—E' dōr as be' er buarne ye' kì.

⁹ Esau tò iiüté:

—Au, kě be' tkinuk ye' kì. Ye' wà itso' tajë. E' tsúat be' wák tò.

¹⁰ Erë Jacob tò iská ché iá:

—Au, kě be' tò ye' ttè watōktsa. Be' er buanene ye' kì e' ta íyi kakmekeyō be' a e' klō'ú. Be' tò ye' kiéwa buaë. Be' suéneyō e' dōr buaë ye' a wës Skëkōl wák suéyō es. ¹¹ Tajë Skëkōl tò ye' blu'wé. Kě i kianeia ye' kì. E' kueki ye' be' pablè tò íyi kakméyō be' a e' tsú ye' ulà a.

Jacob tò iyiwak watké iá tajë, e' kkëpa iël Esau tò iyiwak tsé iulà a. ¹² Esau tò iché iá:

—E'ma mishka ñita. Ye' mi'ke kewe.

¹³ Erë Jacob tò iiüté:

—A kékëpa. Be' wà ijcher bua' tò ye' ala'r ià tsitsirla. Ñies obeja ena baka tso' alàè e' bikeitséyō dō' ishtirirwà ta iduōlurmi sèkka ká etkëme. ¹⁴ Ye' a ta buaë idir tò be' yu'tke kewe, età wë' ye' do be' itōki enaena wës ye' iyiwak ena ye' ala'rla shkōmir es. Es ye' mir ie'pa ta dō be' serke Seír ee.

¹⁵ Età Esau tò iiüté:

—E'ma buaë idir. Kawō mú ña ye' kanè mésopa welepa mukat be' a be' kimoie.

Erë Jacob tò iiüté:

—Au, ¿iōk be' e' we'ikō ye' wà ekkë chōkle?

¹⁶ E' ē diwō ta Esau miane Seír iyamipa ta. ¹⁷ Erë Jacob míá ká kiè Sucot* ee. Eë ie' u yué iwák a. Ñies iyiwak wé chali'wéitō. E' kueki ká e' kiè mékaitō Sucot.

¹⁸ Es Jacob manétat Padán-aram dō Canaán. Ie' dettsa buaë. Ie' sené ká kiè Siquem, e' wōsha. ¹⁹ Wé ie' tò ká yué e' tuéttsa ie' tò. E' ské dōr inukōl wōmule dōka cien eyök (100). Hamor dōr Siquem yé, e' ala'r tò ká watué Jacob a. ²⁰ Ká e' a Jacob tò ák kataté et ká'ie iyiwak jchoie Skëkōl dalōioie. E' kiè mékaitō El-elohé-israel.†

* **33:17** Sucot: Hebreoie ká kiè e' wá kiane ché u yöule chalichali. † **33:20** El-elohé-israel: Hebreoie kiè e' wá kiane ché Israel Këkōl diché ta' tajë.

34

Dina dalösewéwə Siquem tö

¹ Jacob alà busi Lía tã kiè Dina, ká e' tã e' míã ká e' wakpa busipa pakök. ² Etã Hamor e' dör heveowak e' dör ká e' wökir, e' aladulaköl kiè Siquem e' tö Dina sué. Etã ie' tö iklö'wéwə tã isenékã itã kèsik wa. ³ Erè ie' wöbatse Dina wa tajè tã ipablèitö tajè. ⁴ Etã ie' tö iché iyè a:

—A yéwö, be' yú kékèpa Jacob ska' ilà busi kiöktsa ye' a as ye' serwã ie' tã.

⁵ Ì sulu wamblé Siquem tö Dina tã e' jchenewã Jacob wã. Erè ie' aladulakölpa tso' kañikã iyiwak kanéuk, e' kuekí ie' kè wã iyène ie'pa a. ⁶ E' dalewa Hamor dör Siquem yé e' míã Jacob ska' ttök ie' tã.

⁷ Mik Jacob aladulakölpa dene u a, etã ì wamblène Dina tã e' jchenewã ie'pa wã. E' tö ie'pa uluwékã tajè. Siquem senékã Jacob alà busi tã e' dör iyi sulué Israel aleripa a. E' kè kawö tã' wamblé es. ⁸ Erè Hamor tté ie'pa tã, tã ichéitö ia:

—Ye' aladulaköl Siquem, e' wöbatse tajè a' kutã wa. A' we'ikèyö kawö mú ie' a senukwã ie' tã. ⁹ Es a' yörmi sa' yamipaié. Es sa' serwãmi a' alà busipa tã. Nies a' serwãmi sa' alà busipa tã. ¹⁰ A' e' tsuat senuk sa' shuã. A' senú sa' ká a wé a' kí ikiane ee. A' tö iyi wataú ena iyi taú. A' tö ká taú. Kè yi tö a' wöklö'wepa.

¹¹ Nies Siquem tté Dina yé tã ena ikèpa tã, etã ichéitö ia:

—Ye' a' pablè tö ye' tté klö'ú. Ye' tö a' a' iyi kakmeraé kôs a' kí ikiane ekkè.

¹² Kôs iské* dör e' tsatã a' tö ye' a' ikí kié, e' tã ekkè meraëyö a' a. E' kè kí ye' tkine. Ye' tö iyi meraé tajè a' a, erè kawö mú ye' a' senukwã be' kutã tã.

¹³ Erè Siquem tö ie'pa kutã dalösewéwã, e' kuekí ie'pa tö ie' ena iyè iuté kachè wa. ¹⁴ Ie'pa tö iché ia:

—Kè sa' a' sa' kutã menuk wèpa kè tottola kkuölitla tëule tsir, esepa a. E' dör sulué sa' a' jaè tajè. ¹⁵ Es è sa' tö a' iütèmi. A' wèpa kôs tottola kkuölitl téé tsir wës sa' es, e' tã sa' tö a' ttö iütèmi. ¹⁶ Es a' serwãmi sa' alà busipa tã. Nies sa' serwãmi a' alà busipa tã. Es sa' sermi a' tã ñita wës ká etkè wakpa es. ¹⁷ Erè kè a' wã a' tottola kkuölitla tëne wës sa' tö iché a' a es, e' tã sa' míyalne ká i' kí. Sa' kutã mítserne sa' wa.

¹⁸ Etã Hamor ena ilà Siquem e'pa a imène buaë. ¹⁹ Tajè duladula e' kí Jacob alà busi kiane, e' kuekí bet iwéitö wës ie'pa tö iché es. Ie' dalö tajè iyè ska' imalepa tsatã. ²⁰ E' kuekí ie' míã iyè tã ká kköiëule e' wékkö a. Eë ká e' wakpa ñi dapa'uke tté shuloie. Eë Siquem ena iyè míã ttök iká wakpa tã. Tã ichéitö iarak:

²¹ —Pè' debitú íe er buaë se' tã. Ie'pa de senuk se' tã, iyi taúk ena iyi wataúk se' shuã. Ká tso' wé' ie'pa a. Se' serwãmi ie'pa alà busipa tã. Nies ie'pa serwãmi se' ichapa tã. ²² Etã as se' dö ká etkè wakpaie ie'pa tã ñita, etã s'kawötã iúk wës ie'pa tö iché es. Ie'pa tö iché tö se' wèpa ulitane kawötã itöttola kkuölitla tök tsir wës ie'pa wöblane iúk es. ²³ Etã kôs ie'pa wã iyiwak tso', ì tso' e' döraë se' icha. Sö ichö ie'pa a' tö. Etã es ie'pa e' tsukeat senuk se' shuã.

²⁴ Etã wèpa tso' ká e' kí kibinetke, e'pa ulitane a buaë idir. Etã ie'pa kôs tottola kkuölitla télor tsir.

²⁵ E' ukuökí bökkí es tã mik e' dalërkeia tajè kè wa ie'pa e' tsatkèr, etã Jacob aladulakölpa dör Dina akèpa kiè Simeón ena Leví, e'pa míyal Siquem, etã ká e' wakpa wèpa télurdakitö seraa tabè wa. ²⁶ Es ie'pa tö Hamor ena ilà Siquem

* 34:12 iské: E' kèwö ska' tã ie'pa wöblar tö ilà busipa watuëke inuáki a.

e'pa ttéwā tabè wa. Ie'pa tō ikutà yéttsā Siquem u a tā imíyal. ²⁷ Ká e' wēpa ttélur seraā. E' ukuōkī tā Jacob aladulakōlpa malepa debitū tā íyi kōs tso' ká e' kī e' tsémirakitō. ²⁸ Es ie'pa wā obeja ena baka ena burro ena íyi kōs tso' ká kköiēulewā e' a, ñies i kōs tso' kañikā e' mítser. ²⁹ Ñies íyi tso' kōs u a, e' mítser ie'pa wā seraā. Ala'rļa kōs ena alakōlpa kōs e'pa klō'wélur ie'pa tō ie'pa kanè mésopaie. ³⁰ Etā Jacob tō iché Simeón ena Leví a:

—A' tō se' tsaié. A' kuēkī ká i' wakpa e' dōr canaánwak ena fereseowak e'pa ulurdaē se' kī tajē. Ie'pa ñi dapa'uraē ñippök se' tā. Kē se' wā ñippök'wakpa tā' tajē, e' kuēkī ie'pa e' alōrakā se' kī. Ye' ena ye' yamīpa kōs ttelurdaē ie'pa tō.

³¹ Erè ie'pa tō iüté:

—¿İma ie'pa erbikō tō ie'pa wā sa' kutà mi'mitser wēs alakōlpa sulusi es?

55

Skököl er buaē ché Jacob a Betel

¹ E' ukuōkī tā Skököl tō iché Jacob a: “Be' yú senuk Betel. Eē ák katatō ka'ie ye' dōr be' Kēköl e' kkayè' be' a mik be' bakshkar Esaú yōkī etā, e' dalōioie.”

² Etā Jacob tō iché iyamīpa a ena kōs itso'rak ie' tā, e'pa a ñies:

—Íyi diököl tso' a' wā dalōiè, ese kōs tulōttsā bet. A' kuō tā a' datsi' mane'úlor. ³ Mishkarak bet Betel. Eē ye' tō ák katateke et ka'ie iyiwak jchoie Skököl dalōioie. Ie' tō ye' kīme' mik ye' bak erianuk tajē etā. Ie' tō ye' kköna' kōs ye' káka're ekkè.

⁴ E' bet tā íyi diököl tso' ie'pa wā dalōiè ese tulérakitō Jacob a. Ñies ikukuōio kōs, e' tulérakitō Jacob a. E' kōs wötéluritō kōs klō ter tsinet Siquem e' dikīa.

⁵ Etā ie'pa e' yélur. Erè ká tso' tsinet tsinet e' wakpa kōs suawéka tajē Skököl tō, e' kuēkī e'pa kē wā ie'pa tōiēne.

⁶ Etā Jacob ena iyamīpa kōs demi ká kiè Luz atē Canaán. Ká e' kiè ñies Betel. ⁷ Etā eē ák katatéitō et ka'ie iyiwak jchoie Skököl dalōioie. Eē Skököl e' kkayè' ie' a mik ie' bakshkar ièl yōkī etā. E' kuēkī ák katatéitō e' kiè mékaitō El-Betel. * ⁸ E' ukuōkī tā ká e' a Rebeca kkö'nukwak bak kiè Débora, e' blēnewā tā inú blēwarakitō kōs klō ter eē e' dikīa. Kal e' ter ká kiè Betel e' o'mik. Jacob tō ká e' kiè méka “İè kéli”.

⁹⁻¹⁰ Mik Jacob biteane Padán-aram dene Canaán, etā Skököl e' kkachéne etōkichane ie' a. Etā Skököl er buaē ché ie' a i' es:

“Be' kiè Jacob,
erè be' kē kièia es.
İñe tā be' kiè mékayō Israel.”

Skököl tō ie' kiè mane'wéttsa, ¹¹ e' ukuōkī tā ichéitō ia:

“Ye' dōr Skököl Diché Tā' İyi Ulitane Tsatā e';

Be' ala'r ena be' alerīpa alōnú tajē.

Be' alerīpa alōrdaē tajē,

e'pa dōraē ká tajē wakpaie.

Ñies ie'pa shuā blu'pa dōraē.

¹² Ká me'bakyō Abraham a ena Isaac a,

e' méyō be' a ñies be' alerīpa a.”

* 35:7 El-Betel: Hebreoie kiè e' wā kiane ché Skököl tso' Betel.

13 Mik Skëköl tté one Jacob tã, tã imía. 14 Eë Jacob ák duéka ek së sù. Ák e' kî ie' tò kiö ena vino té iwà kkachöie tò e' dör batse'r Skëköl a. 15 Ká e' kiè mèkãitö Betel.

Raquel blënewa

16 E' ukuökî tã ie'pa e' yélur Betel míyal Efrata. Kam ie'pa dömi Efrata e' tso'ia elkeë, etã Raquel alà kurketke e' diwö de. E' tò Raquel kiri'wëwã tajë erë kè iwà kur yës. 17 Ie' tso'tke suluë ichök etã ikkò'nukwak dur ee, e' tò iché ia: "Kè be' suanuk. Be' alà kune. E' wák dör wëm." 18 Etã Raquel wake' duökewatke, isiwa' bata tkökeia, e' shua ilà kiè mèkaãtitö Ben-oni.† Erë ilà yé tò ikiè mane'wë Benjamín.‡

19 Es Raquel blënewa. Inú wötëwarakitö Efrata ñalé kî. I'ñe tã ká e' kiè Belén. 20 Etã wë Raquel nu bléwaítö e' kî ák duéka ek Jacob tò iwà kkachöie. I'ñe tã ák e' tkëria Raquel pö kkachöie.

21 Etã Israel§ michöë wë imi'kerö ee. Ie' e' tsëat senuk ká kiè Migdal Éder e' wishkë. 22 Ie' tò ká yué sënöie ee, e' ukuökî tã ilà Rubén sënëka ie' alaköl kiè Bilhá e' tã, e' jchënewã ie' wã.

Jacob aladulakölpã

Jacob aladulakölpã döka dabom eyök kî böi (12). 23 Ie' ala'r Lía tã e'pa dör Rubén, e' dör ikibi, ñies Simeón, Levi, Judá, Isacar ena Zabulón. 24 Ila'r Raquel tã e'pa dör José ena Benjamín. 25 Raquel kanè méso kiè Bilhá, e' tã ila'r dör Dan ena Neftalí. 26 Lía kanè méso kiè Zilpá, e' tã ila'r dör Gad ena Aser. E'pa dör Jacob aladulakölpã kune Padán-aram e'pa.

Isaac blënewa

27 Jacob mineã iyë Isaac sauk ká kiè Mamré ee. Ká e' kiè ñies Arbá ö Hebrón. Ká e' a Abraham ena Isaac bak senuk. 28-29 Isaac kënewatke. Mik ie' kî duas tso' cien eyök kî dabom paryök (180), etã iblënewã mía idëütöpa itökî. Ila'r Esaú ena Jacob e'pa tò inú wötëwã.

36

Esaú aleripa

1 I'pa dör Esaú aleripa. Esaú kiè ñies Edom. 2 Esaú sënëwã canaánwak alakölpã mañal tã. Eköl dör Adá, e' dör hititawak kiè Elón, e' alà busi. Iëköl kiè Oholibamá, e' dör Aná alà busi ena heveowak eköl kiè Sibón, e' talá. 3 Bata êk kiè Basemat, e' dör Ismael alà busi ena Nebaiot kutá. 4 Adá alà tsã kune e' kiè Elifaz. Basemat alà kiè Reuel. 5 Oholibamá ala'r kune mañal. E'pa kiè dör Jeús, Jaalam ena Coré. E'pa dör Esaú ala'r kune mik ie' bak senuk Canaán etã e'pa.

6 Esaú wã ilakölpã ena ila'r wëpa ena ila'r busipa ena imalepa kôs serke ie' ska' e'pa kôs míyal ie' wã e' tã senuk ká bánet iël Jacob e' yökî. Ñies ie' wã iyiwak kôs ena ì kôs dë' ie' ulá a Canaán, e' mítser seraã. 7 Esaú ena Jacob wã íy tso' tajë. E' kuëkî ie'pa kè chë'kaia ñita. Kè ì ku'ia wë' ie'pa böi iyiwak a katë. 8 E' kuëkî Esaú (e' kiè ñies Edom) e' mía senuk Seír kébata a.

9 I' dör Esaú aleripa bak senuk Seír kè kówö kî, e'pa kiè edomwak. 10 I'pa dör Esaú ala'r: Elifaz e' dör Esaú alà Adá tã, ena Reuel e' dör Esaú alà Basemat tã.

† 35:18 Benoni: Hebreoie s'kiè e' wã kiane chë ye' eriane e' alé. ‡ 35:18 Benjamín: Hebreoie s'kiè e' wã kiane chë ye' ulá bua'kka e' alé. § 35:21 Israel: E' dör Jacob kiè pa'ãlî me'ka Skëköl tò ikî e'.

¹¹ Elifaz ala'r dör Temán, Omar, Sefó, Gatam ena Quenaz. ¹² Elifaz alaköl skà bak eköl kiè Timná, e' t̄a ilà t̄a' eköl kiè Amalec. E'pa dör Esaú alaköl kiè Adá e' uyökpa.

¹³ Reuel ala'r dör Náhat, Zérah, Samá ena Mizá. E'pa dör Esaú alaköl kiè Basemat e' uyökpa.

¹⁴ Esaú alaköl kiè Oholibamá, e' dör Aná alà busi ena Sibón talà. Ie' ala'r dör Jeús, Jaalam ena Coré.

¹⁵ I'pa dör Esaú aleripa e'pa ditséwöpa wökirpa:

Esaú alà kibi kiè Elifaz e' aleripa dör: Temán, Omar, Sefó, Quenaz, ¹⁶ Coré, Gatam ena Amalec. E'pa dör Elifaz aleripa e'pa ditséwöpa wökirpa bak senuk Edom. Ie'pa dör Adá uyökpa.

¹⁷ Esaú alà kiè Reuel e' ala'r dör: Náhat, Zérah, Samá ena Mizá. E'pa dör Reuel ditséwöpa wökirpa bak senuk Edom. Ie'pa dör Basemat uyökpa.

¹⁸ Esaú alaköl kiè Oholibamá e' dör Aná alà busi. Ie' ala'r dör: Jeús, Jaalam ena Coré. E'pa dör Oholibamá ditséwöpa wökirpa.

¹⁹ E'pa dör k̄os dör Esaú (kiè ñies Edom) e' aleripa. E'pa dör ie'pa ditséwöpa wökirpa.

²⁰ I'pa dör wēm dör horeowak eköl kiè Seír, e' ala'r. Ie'pa bak senuk Edom ñies. Ie'pa kiè dör: Lotán, Sobal, Sibón, Aná, ²¹ Disón, Éser, ena Disán. E'pa dör Seír ala'r wēpa. Ie'pa dör horeowak wökirpa bak senuk Edom. ²² Lotán ala'r dör Horí ena Hemam. Lotán kutà dör Timná. ²³ Sobal ala'r dör Alván, Manáhat, Ebal, Sefó ena Onam. ²⁴ Sibón ala'r dör Aiá ena Aná. Ká e' t̄a Aná tso' iyé kiè Sibón e' burro k̄kō'nuk e' dalewa ie' tō di' tum kué taiè ká sí po e' a. ²⁵ Aná alà wēm kiè Disón. Ie' alà busi kiè Oholibamá. ²⁶ Disón ala'r dör Hemdán, Esbán, Itrán ena Querán. ²⁷ Éser ala'r dör Bilhán, Zaaván, ena Acán. ²⁸ Disán ala'r dör Us ena Arán.

²⁹ Horeowak wökirpa dör Lotán, Sobal, Sibón, Aná, ³⁰ Disón, Éser, ena Disán. E'pa dör horeowak wökirpa iyamipa wa. Ie'pa bak senuk Seír.

³¹ I'pa dör Edom blu'pa, k̄am Israel aleripa blúpa dō e' yōk̄i. ³² Bela, e' dör Beor alà, e' de Edom wakpa blúie. Ie' ká kiè Dínhaba. ³³ Bela blēnewa e' skéie Jobab yöne blu'ie. Ie' dör Zérah alà. Ie' datse Bosrá. ³⁴ Jobab blēnewa e' skéie Husam datse Temán e' yöne blu'ie. ³⁵ Husam blēnewa e' skéie Hadad dör Bedad alà e' yöne blu'ie. Bedad e' ali'k̄a Madián wakpa k̄i ká kiè Moab eē. Husam ká kiè Avit. ³⁶ Hadad blēnewa, e' skéie Samlá yöne blu'ie. Ie' ká kiè Masrecá. ³⁷ Samlá blēnewa, e' skéie Saúl yöne blu'ie. Ie' ká dör Rehobot. Ká e' at̄e di' k̄kō a ts̄inet. ³⁸ Saúl blēnewa, e' skéie Baal-hanán yöne blu'ie. Ie' dör Achor alà. ³⁹ Baal-hanán blēnewa, e' skéie Hadad yöne blu'ie. Ie' ká kiè Pau. Ie' alaköl kiè Mehetabel, e' dör Matred alà busi ena Mezaab talà.

⁴⁰ I'pa dör Esaú aleripa kiè iyamipa wa ñies iká wa: Timná, Alvá, Jetet, ⁴¹ Oholibamá, Elá, Pinón, ⁴² Quenaz, Temán, Mibsar, ⁴³ Magdiel ena Iram. Esaú kiè ñies Edom. E'pa k̄os dör Edom ká blu'pa wē isenerak iká k̄i eē.

37

¹ Jacob e' ts̄eāt senuk Canaán wē iyé bak senuk eē. ² Ttè i' dör Jacob aleripa e' pakè.

José ena iēlpa

Jacob alà kiè José, mik e' k̄i duas tso' dabom eyök k̄i kul (17) et̄a ie' tso' iyé obeja k̄kō'nuk iēlpa t̄a. Iēlpa dör iyé alakölpa kiè Bilhá ena Zilpá, e'pa ala'r. Et̄a i' sulu k̄os wambleke iēlpa tō ie' wōwa, esé kkateke s̄eraq ie' tō iyé a.

³ Ie' kune mik iyé Jacob kēnewatke eṭa. E' kuęki Jacob kḷ ie' kiar ila'r malepa tsata. E' kuęki Jacob tō datsi' yué ie' a kḷtkēule buaē. ⁴ Erē mik ie' ēlpa wā ijchenewa tō ie'pa yé kḷ ie' kiar ie'pa ulitane tsata eṭa ie'pa éna iar suluē, kē ishke'weta'.

⁵ Ká et ṭa ie' kabsuē e' pakéitō iēlpa a. E' kuęki ie'pa éna suluē ie' kḷ ane. ⁶ Ie' tō ikabsuē paké iēlpa a i' es:

—Ye' ttō tṣó. Ye' kabsuē e' pakekeyō a' a. ⁷ Ye' kabsuē tō se' ulitane tso' kaneblök kañika dali shuā. Se' tso' dali wōshtök e' tsatésō ettsak ettsak. Ye' tō isuē tō bet ye' icha e' duéka bua' shkē'ka. A' ichapa e' dapa'wé ye' icha pamik shkit ṭa e'pa tō ye' icha dalóie.

⁸ Eṭa iēlpa tō iūté:

—¿Be' éna iwā chak tō be' dōraē sa' blúie? ¿Sa' serdaē be' dikia?

Ie' kabsuē ena wēs ipakéitō ie'pa a, e' kuęki ie'pa éna suluē ie' kḷ ane.

⁹ E' ukuōki ṭa ie' ská kabsuēne, e' pakéitō iēlpa a ñies. Ie' tō iché ie'pa a:

—Ye' kabsuē tō diwō ena si'wō ñies bēkwō dōka dabom eyök kḷ et (11), e' kōs tō ye' dalóieke.

¹⁰ Mik ie' tō ikabsuē e' paké iyé a ena iēlpa a, eṭa iyé tō iuñé:

—¿Ì kiane chē be' kḷ kabsuē e' wa? Tṣeskua be' mi ena be' ēlpa ena ye', sa' kawōṭa be' dalóioök.

¹¹ Ie' ēlpa éna iar suluē. Erē iyé tō ibikeitsé tajē: ¿Ì kébisuē José tō es?

José watuétṣa iēlpa tō

¹² Ká et ṭa José ēlpa míyal dō Siquem iyé iyiwak wētṣē kākō yulök. ¹³ Eṭa Jacob tō iché José a:

—Be' ēlpa tso' tṣinet Siquem iyiwak kkō'nuk. Ye' kḷ ikiane tō be' yú isaṭuk.

Eṭa José tō iūté:

—E' buaē. Ye' mí isaṭukrak.

¹⁴ Jacob tō iūté:

—Ēkēkē. Be' yú be' ēlpa saṭuk, is itso'rak, is iyiwak tso' ñies. E' wa be' wā ye' a itté dōmine.

Eṭa Jacob tō ie' patkēmi. Ie' e' yétṣa Hebrón ké kkue kḷ mía Siquem. ¹⁵ Eḷ ie' shkōdur chō kañika, e' kuęwā wēm eköl tō ṭa e' tō ie' a ichaké:

—¿Ì yulök be' tso'?

¹⁶ Ie' tō iūté:

—Ye' tso' ye' ēlpa yulök. ¿Be' ké wā ijcher wé ie'pa tso' ye' yé iyiwak kkō'nuk?

¹⁷ Wēm e' tō iūté:

Ie'pa ké ku'ia ē. Ie'pa mineyalbak. Ye' ittō tṣérak tō ie'pa mi'keā Dotán.

Eṭa ie' mía iēlpa yulök. Eṭa ie'pa kuéitō Dotán. ¹⁸ Eṭa iēlpa tō ie' sué kamiē tō ie' datṣe. Kam idō e' dalewa iēlpa kawō mérak ñi a ie' ttowa. ¹⁹ Ichéakitō ñi a:

—Kabsaṭukwak datṣe. ²⁰ Ittōwasō. Inú batrōōmisō kauk ké a di' ṭa' ese a. Eṭa ichōsō tō iyiwak sulusi ie' katéwa. Es ie' kabsuē e' ké wā tkōpa yēs.

²¹ Mik Rubén tō ttē e' tṣé, eṭa ie' éna iēl tsatkak. E' kuęki ie' tō iché iēlpa a:

—Kē ittarwā. ²² Kē a' tō ie' pé tkō'uk. A' tō iōmi kauk i' a. Kē a' ulā mukka iki.

Rubén éna José tsatkak tṣémine iyé a, e' kuęki ie' tō iché ie'pa a es. ²³ Erē mik José debitū iēlpa ska', eṭa ie'pa tō ie' datsi' kḷtkēule bua', e' yétṣa. ²⁴ Eṭa iklō'wéwarakitō batréemi, kauk tso' di' blóie, erē ké iwā ṭa' ese a.

²⁵ E'ukuōki ṭa ie'pa e' tuléwa chkök, e' shuā ie'pa isuē tō tajē Ismael aleripa datṣe. E'pa datṣe Galaad michoē Egipto dali dami iwā e' watauk. Kameio kḷ

ie'pa wa kiō alar buaë e' dami. N̄ies kiō masmas kiè b̄alsamo ena mirra e' dami iwa. ²⁶ Et̄a Jud̄a tō iché iēlpa a:

—Se' ēl ttēwasō ta e' tté blésō, e' ta e' wa çì buaë dōmi se' ulà a? ²⁷ Ye' iché buaë idir tō iwataut̄sasō Ismael aleripa a. Ie' dōr se' ēl se' yami ekka, e' kuēki kē sō ittōwa.

E' mène buaë iēlpa a. ²⁸ Mik iyi wataukwakpa dat̄se Madián e'pa tkami ee, et̄a ie'pa tō iēl yét̄sa kauk a watuēt̄tsarakitō Ismael aleripa a inukōl wōmule dōka dabom bōyōk (20) ské ekkē. Es Ismael aleripa wa José minetser Egipto.

²⁹ Mik Rubén debitu kauk kkō k̄i, et̄a kē iēl ku'ia. E' tō ie' eriauwé tajē. E' kuēki idatsi' jchēlor. ³⁰ E' ukuōki ta, ie' m̄ia iēlpa ska' ta ichéitō ie'pa a:

—Se' ēl tsirla kē ku'. Çwēs ye' e' ùmi?

³¹ Et̄a ie'pa tō chibola ttēwa ta e' pé wa José datsi' patiēkarakitō. ³² Et̄a datsi' e' patkém̄iitō iyē a ta ichémi ia: “Datsi' i' kué sa' tō. Ì saú bua'ie. Çkē idōr be' alà datsi'?”

³³ Et̄a Jacob tō iché: “iTō, i' dōr ye' alà datsi'! Iyiwak sulusi wésele tō ye' alà ttēwa katéwa.” ³⁴ Et̄a Jacob tō idatsi' jchēloyar eriane kuēki. Et̄a datsi' tso' iēno mik schōnewa ese iékaitō. Et̄a ilà blēnewa e' eriaitséitō ká tajē. ³⁵ Et̄a ila'r, wēpa ena alakōlpa, e'pa kōs de ie' pablök, erē kē ie' pablēr yēs. Ik̄i iuke tajē shutē ilà dalērmik. Ie' tō iché: “Ye' schō eriaitséraē dō mik ye' duowa ekkē, es ye' dōraē ie' ska'.”

³⁶ Et̄a madiánwakpa demi Egipto. Eē ie'pa tō José watuēt̄tsa wēm kiè Potifar e' a. Wēm e' kanēblōke Egipto blú a. Potifar dōr Egipto blú tsatkōkwakpa e' wōkir.

38

Judá ena Tamar

¹ E' kēwō ska' ta Judá e' batsét̄sa iēlpa yōki m̄ia senuk wēm kiè Hirá e' ska'. E' serke ká kiè Adulam. ² Eē Judá tō alakōl suē ekōl. E' dōr wēm canaánwak kiè Súah e' alà busi, e' ta ie' senéwa. ³ E' ukuōki ta iduneka ta ilà kune wēm, e' kiè mék̄aitō Er. ⁴ E' ukuōki ilà skā kune wēm, e' kiè mék̄aitō Onán. ⁵ E' ukuōki ta ilà skā kune wēm, e' kiè mék̄aitō Selá. E' kune mik ie' serke ká kiè Quezib, eē eta.

⁶ Judá tō alakōl yulé senowaie ilà kibi kiè Er e' ta. E' kiè Tamar. ⁷ Et̄a Er serke suluē shutē Jehová wōa. E' kuēki Jehová tō ittēwa. ⁸ Et̄a Judá tō iché Onán a:

—Be' kawōta senukwa be' dabökōt ta alà kōka be' ēl blēnewa e' a wēs se' wakpa a imeneat̄bak es.

⁹ Onán éna iane tō ie' alà kurmi kōs ischō ta, e' kē dōr ie' wák ala'r. E' kuēki mik ie' serke ischō ta, et̄a bet ta ie' e' skéu b̄anet as kē alà kōka ischō ta. Es ie' kē wa iēl a iditséwō meneat̄. ¹⁰ E' dōr suluē ichök Jehová a, e' kuēki ie' tō Onán ttēwa n̄ies. ¹¹ Et̄a Judá tō iché iyak Tamar a:

—Be' yú senuk be' yē u a wēs schō es dō mik ye' alà Selá talane et̄a.

Erē Judá tso' Tamar kitō'uk. Ie' ibikeitsé tō Selá duōwami wēs iēlpa duolur es. Es Tamar minea senuk iyē ska'.

¹² Ká de tajē ta Judá alakōl dōr Súah alà busi e' blēnewa. Ie' schō kēwō tka ta ie' m̄ia ká kiè Timnat, wé itso'rak ie' obeja köyök tōk eē. Ie' yami kiè Hirá e' dōr adulamwak, e' mí ie' ta ie' wapiōuk. ¹³⁻¹⁴ Tamar tō isuē tō Judá alà kiè Selá, e' detke kēchke erē kē ie' senéwa ie' ta. E' wa ie' wa ijchenewa tō Judá tō ie' kitō'wé Selá wa. E' kuēki mik ie' wa ijchenewa tō inuaki m̄ia Timnat iobeja köyök tōk, et̄a ie' e' paiōke schōie e' mane'wét̄tsaneitō. Iwō pabakéwa

datsi'tak wa as kē yi a iwērwa. Etā imía ká kiè Enaim. Eē ie' e' tkésēr Timnat ñalé kkō a.

¹⁵ Mik Judá tō Tamar sué tã ie' ibikeitsé tō e' dör alaköl sulusi iwö pabakéwa e' kuëki. ¹⁶ Etã ie' mía iwökí. Kē ie' wã ieri ta' tō e' dör ie' yàk. Etã ichéitō iã:

—¿Se' ser ñita?

Etã Tamar tō iché iã:

—¿Ì meke be' tō ye' a iskéie?

¹⁷ Etã Judá tō iüté:

—Ye' chibo patkōke be' a etō iskéie.

Ie' iüté:

—Èkèkè. Erè be' íyi tsá múat ye' a dō mik be' tō chibola patké etã.

¹⁸ Judá tō ie' a ichaké:

—¿Ì kiane be' kí tō ye' imèat be' a?

Etã ie' tō iüté:

—Be' tabechka tso' e' kiè shtoié, e' múat ye' a ikichaè. Ñies be' shko kéli múat ye' a.

Judá tō imé iã tã ie' sené ie' tã. Etã alaköl dunekã. ¹⁹ E' ukuökí tã Tamar mía iu a etã idatsi'tak wa iwö pabakéwa e' yéttsaitō. Etã ie' e' paiéne schö es.

²⁰ E' ukuökí tã Judá tō chibo patkémí iyami adulamwak e' ulã a as ie' tō imù alaköl a as alaköl e' tō ie' íyi méat alaköl ulã a e' mùbitüne. Erè ie' yami kē wã alaköl e' kuneia. ²¹ Etã ie' tō kã e' wakpa a ichaké:

—Alaköl sulusi e' dör enaimwak atéat ñalã ska', ¿wé e'?

Etã ie' pa tō iüté:

—Íe alakölpa sulusi kē dē'.

²² Etã ie' biteane Judá wörki tã ichéitō iã:

—Kē ye' wã alaköl kune. Ye' tō ichaké kã e' wakpa a. Ie' pa tō ye' a iché: 'Íe alakölpa sulusi kē dē'.'

²³ Judá tō iüté:

—As ye' íyi tsúatitō es kē yi tō sa' jaèwepa. Kē ye' iane iwiie. Ye' tō ichibo patkémí be' ulã a, erè kē be' wã alaköl kune.

²⁴ Etã si' mañat ulatök tã Judá kí biyō de tō:

—Be' yàk Tamar e' sene' wëpa kuã'kí tã. Ie' dunekã.

Etã Judá tō iché aneule:

—Ílyöttsã tã ña'úwa!

²⁵ Erè mik ie' yekettsã ie' pa tō ttèwa, e' wöshã ie' ttè mémi inuãki a: “Yi íyi a'tser ye' ulã a i', e' wák tō ye' duéka. Be' isaú. ¿Yi kiè shto tabechka i' ikichaè ena shko kéli i'? ¿e' suule be' wã?” ²⁶ Mik Judá tō ie' íyi suéwa iyàk ulã a tã ichéitō: “Alaköl i' dör buaè. Kē ye' wã iulabatse ye' alã Selá tã. Ye' e' wamblé sulu ie' kí.” Etã kē ie' seneia ie' tã.

²⁷ Tamar alã kune klō wák dör wëpa. ²⁸ Itsörke e' wöshã, etã eköl ulã dettsã kewe. Etã ie' kkō'nukwak tō datsi'kicha batsé e' muéwã ilã ulã mik tã ichéitō: “Í' èk kune kewe.” ²⁹ Erè e' wöshãè bet tã alã ulã tiéwane etókichane etã ièk kune keweie. Etã ikkō'nukwak tō iché iã: “¿Wes be' kune keweie?” E' kuëki ikiè mékãitō Fares. ³⁰ E' ukuökí tã, iulã a datsi'kicha tkër batsé e' kune, e' kiè mékãitō Zérah.

39

José tkashkar Potifar alaköl ulã a

* **38:29** Fares: Hebreoie s'kiè e' wã kiane ché tkabitú keweie.

¹ José minetsarak iwá Egipto. Ká e' kǐ wēm tso' eköl kiè Potifar, e' tò ie' tuéttsa Ismael aleripa a. Wēm e' kanebloke Egipto blú a. Ie' dör Egipto blú tsatkökwakpa wökir. ² Erë Jehová tso' José ta, e' kuëki ì kōs kanewekeitō e' dökettsa buaë iwökir egiptowak e' ska'. ³ Iwökir tò isuë tò Jehová tso' José ta, e' kuëki ì kōs kanewekeitō e' dökettsa buaë. ⁴ E' kuëki iwökir kǐ ikiiarke tajë. Ie' tò iméka ie' wák kǐmukwakie. Nies imékaitō ie' íyi kōs e' kuëbluie. Ie' wá íyi kōs tso' e' kk'onekaitō. ⁵ Mik Potifar tò ie' méka íyi kōs kuëbluie, etá Jehová er buaë chémi Potifar a. Ie' íyi kōs tso' iu a ena kañika e' kōs mir buaë. ⁶ José tò Potifar íyi ulitane kk'onekaitō buaë. E' kuëki Potifar kē wökǐ ì wēneia yēs. Ì ñak ie' éna e' ē bikeitsekeitō.

José wák dör bua'bluka. ⁷ Ká de ikǐ tajë etá iwökir alaköl wöbatseka iwa. Ká et ta ie' iché ia:

—Be' senúka ye' ta.

⁸ Erë José kē wá ie' ttè iutène ta ichéitō ia:

—Ye' ttō ttsō. Ye' wökir íyi ulitane méat ye' ulá a sunoie. Ye' tso' íe, e' ta kē ie' tkine ie' íyi kōs kǐ. ⁹ Ye' tso' ie' u kuëblu kibiie. Ye' wökir kē wá ì kk'one ye' kǐ. Be' ē kē meneat iwá ye' a be' dör ie' alaköl e' kuëki. ¿Wes ye' tò ì sulu i' wamblēmi be' ta? ¿Wes ye' tò ì sulu wamblēmi Skéköl kǐ?

¹⁰ Kekraë alaköl tò ie' a icheke: “Be' senú ye' ta.” Erë ie' kē tò iütetá yēs. Ie' tò iulawaté kekraë. ¹¹ Ká et ta ie' tkawá weshké íyi kanéuk etá iwökir alaköl e' ē tkēr. ¹² Etá iwökir alaköl tò ie' klō'wéwá idatsi' a ta ichéitō ia:

—Be' senú ye' ta.

Erë ie' tkashkar iulá a míá tuneule. Ie' datsi' yēnettsaat alaköl ulá a. ¹³ Mik iwökir alaköl tò isuë tò José datsi' atē ie' ulá a ¹⁴ etá ie' tò ikanè mésopa kié ta ichéitō ie' pa a:

—Isaú, ye' wēm wá hebreowak dē'bitú e' tso' se' wayuök. Ie' dewá ye' ska'. Ie' senakka ye' ta kēsik wa erë ye' aneká tajë. ¹⁵ Mik ie' ittsé tò ye' aneká tajë ta ie' tkashkar tuneule. Ie' datsi' yēnettsaat e' atē ye' ulá a.

¹⁶ E' ukuökǐ ta ie' tò José datsi' blé kkaýēnoie iwēm a mik idene etá. ¹⁷ Mik iwēm deme, etá ipakéitō ia ta ichéitō ia:

—Be' wá hebreowak dē'bitú kanè mésoie, e' tkawá weshké ye' ska'. Ie' senakka ye' ta. ¹⁸ Erë mik ye' aneká tajë, etá ie' tkashkar tuneule ta idatsi' atē tēr íe. ¹⁹ Es be' kanè méso tò ye' dalōsēwéwá.

Mik iwökir tò ttè e' ttsé etá iluneká tajë. ²⁰⁻²¹ José klō'wéwáitō wötökwa patkéitō wé Egipto blú bolökpa tso' wötëule eë. Erë Jehová tso' José kǐmuk s'woto wé a nies. Ie' er bua' chöke ia. Ie' tò s'woto wé wökir kē er bua' chök ia. ²² S'woto wé wökir tò iméka s'tso' wötërulewá malepa kōs kuëbluie. José tò ì kōs wēke s'woto wé a e' kēwō meke. ²³ Jehová tso' José ta. Ie' tò ikǐmeke as ì kōs döttsa buaë ie' a. E' kuëki ì kaneweke José tò e' kē suëku'ia s'woto wé wökir tò tò isimir.

40

Kabsuë böt e' wá paké José tò

¹⁻² E' ukuökǐ ta wēm dör Egipto blú a vino mukwakpa e' pa kuëblu ena wēm dör blú a pan yuökwa e' pa kuëblu, e' pa bōl tò iblú tsiriwéka. E' kuëki ie' uluneká ie' pa kǐ ³ ta ie' pa patkéitō wötëwá ikkö'nukwakpa kuëblu e' u a s'woto wé tso' e' a. Eë José tso' wötëule nies. ⁴ Etá Egipto blú kk'onekaitō buaë e' kuëblu tò José kē wépa bōl ñe' pa kk'onekaitō. Eë ie' pa sené wötëule ká tajë.

⁵ Ká et nañewē tā ie'pa bōl kabsuē kuā'kī kuā'kī. E' wà dōr kuā'kī kuā'kī. ⁶ Bule es bla'mi tā José debitu isauk. Ie' tō isuē tō ie'pa eriane. ⁷ E' kuēkī ie' tō ie'pa a ichakē:

—¿lōk i'ñe tā a' wō wēr siar?

⁸ Ie'pa tō iüté:

—Sa' kabsuē, erē kē yi ku' sa' a iwà pakōk.

Ie' tō iché ie'pa a:

—¿A' kē wā ijcher tō Skēkōl tō s'kabsuē e' wà chēmi se' a? ¿Ima a' kabsuē? E' chō ña.

⁹ Eta blu' a vino mukwakpa kuēblu e' tō ikabsuē paké ia tā ichéitō:

—Ye' kabsuē tō uva kicha me'r ye' wōsha ¹⁰ e' ulà tso' mañat. E' dapēneka e' wōrkua bune tajē tā iwōrkua miñe iwōlliie e' yua' tso' tajē. ¹¹ Egipto blú tkā' a'tser ye' ulà a. E' a uwawōli diō tuéeyō. E' ukuōkī tā ye' wák tō imé blu' a. Es ye' kabsuē.

¹² José tō iché ia:

—Be' kabsuē e' wà kiane yēnuk i' es: Be' tō uva kicha ulà kébisuē mañat. E' wà kiane yēnuk ká mañat. ¹³ Ká mañat tā blu' tō be' shuleraē. Be' kané meraneitō be' a. Vino meranebō ie' a wēs be' tō iō' kuaē es. ¹⁴ Be' we'ikēyō, mik iwà tka, eta kē be' éna ye' chōkwa. Ye' tté chō blu' a as itō ye' yōttsa iē. jBe' er buaē chō ye' a! ¹⁵ Ye' dōr hebreowak e' ekiblē'wabitu ie'pa tō. Ye' kē wā i sulu wambléne. Ye' tso' wōtēule ē.

¹⁶ Mik blu' pan yuōkwakpa kuēblu e' tō isuē tō José tō iyami kabsuē e' wà paké tā idettsa buaē eta ie' tō ie' icha paké ia ñies. Ie' iché:

—Ye' kabsuē tō ye' wā kkō dami mañal ye' wōkir kī, e' a pan saruru dami.

¹⁷ Kkō tkēr kákkē ék e' a pan dami blu' a daklili. Erē pan dami ye' wā kkō a ye' wōkir kī e' ñeke dù tō.

¹⁸ Eta José tō iché ie' a:

—Be' kabsuē e' wà kiane yēnuk i' es: kkō mañal e' dōr ká mañat. ¹⁹ E' wà kiane chē tō ká mañat tā blu' tō be' kuli' tōkōk patkeraē, tā be' nu kichatkeraka kal ulà a. Dù tō be' nu katerawa.

²⁰ Ká de mañat tā blu' tō iduéswo tkō'wé chké wa di'yè wa tajē ikuēblupa ulitane kaneblōke ie' a e'pa a. E' shūa ie' tō ivino mukwakpa kuēblu ena ipan yuōkwakpa kuēblu e'pa bōl tsukbitu patké s'wōto wé a ikuēblupa ulitane wōrkī. ²¹ Vino mukwakpa kuēblu e' a ikané mēneitō. Ie' tō blu' a itka' mēne wēs kuaē es. ²² Erē pan yuōkwakpa kuēblu, e' patkēmi nu kichatkēka wēs José tō iyē' es. ²³ Erē vino mukwakpa kuēblu e' kē er añaia José ska'.

41

Egipto blú kabsuē bōtōkicha e' wà paké José tō

¹ Duas de bōk, e' ukuōkī tā Egipto blú kabsuē tō ie' dur di' kiè Nilo e' kkōmik.

² Ie' isuē tō baka deyal di' a kuktō. E' dōr baka bua'buāē jani'janila. E' iēter chkök kuachka shūa. ³ E' itōkī baka skà deyal kuktō di' a. Erē e' dōr suluē sí sulula. E' míyal di' kkōmik baka malē o'mik. ⁴ Eta baka sí sulula kuktō, e' tō baka bua'buāē kuktō e' katélur.

Eē tā blu' tī'neka. ⁵ E' ukuōkī tā bet ie' kapowane tā ikabsuēne tō i' talarke kuō sū kiè trigo e' klō elka ē a ila'k deka kul. Ila'k e' dōr bua'buāē iwō blubluē.

⁶ E' itōkī iska' tskine e' klō elka ē a ila'k deka kul ñies, erē sulula idir. Siwa' datse diwō tskirke e' kke e' tō isiwéwa ña'wéwa suluē mía wō yabé ē. ⁷ Eta ila'k kul siulewā sulu e' tō ila'k bua'buā katélur seraa.

Blu' tì'neka tã iéna iáne tò ie' kabsauke moki. ⁸ Erè bule es bla'mi ta ie' kabsué e' tò ie' eriawéka. E' kueki ie' tò Egipto iyi tótkókwakpa ena iyi jcher tajè ese wakpa, kòs tsuk patké. Ie' kabsué e' pakéitò ie'pa a. Erè ie'pa ulitane kè a ie' kabsué e' wà ane. ⁹ Etã vino mukwakpa kueblu e' tò iché blu' a:

—A blu', erpa ye' éna idaa tò sulu ye' e' wamblé. ¹⁰ Mik be' uluneka tajè be' pan yuókwakpa kueblu kí ena ye' kí, etã be' tò sa' wótkwã patké' be' kkò'nukwakpa kueblu e' wé a. ¹¹ Kã et nañewe tã pan yuókwakpa kueblu kabsué. Ye' kabsué ñies. Sa' kabsué e' wà tã' ulawa ulawa. ¹² Ee wém dur ekól duladula hebreowak, e' dör s'wöto wé wókir e' kané méso. Ie' a sa' tò sa' kabsué e' paké tã ie' tò iwà ché sa' a. ¹³ ¡Iwambléne yèsyèsé wés ie' tò sa' a iyé' es! Ye' dene ye' kané a tã iékól nu kichatkéka kal ulá a.

¹⁴ Etã blu' tò José tsuk patké tã iyéttsarakitò bet s'wöto wé a. José tsã téé buaé, e' paié buaé, tã ide ie'pa wã blu' wörki. ¹⁵ Blú tò iché ia:

—Ye' kabsué erè kè yi éna iwà ane. Erè ie'pa tò iché ye' a tò buaé be' tò s'kabsué e' wà paké.

¹⁶ Ie' tò iüté:

—A kéképa e' kè yénuk ye' a. Erè Skéköl tò e' chémi be' a be' kímoie.

¹⁷ Blu' tò iché ia:

—Ye' kabsué tò ye' dur di' kiè Nilo e' kkómik. ¹⁸ Ye' isué tò baka deyal di' a kuktò. E' dör baka bua'buáé jani'janila. E' iéter chkók kuachka shuã. ¹⁹ E' itóki baka skà deyal di' a kuktò. Erè e' dör sulué sí pola. ¡kè ye' wã baka suule sí poé sulué kã i' a ekké chók! ²⁰ Etã baka sí sulula kuktò, e' tò baka bua'buáé kuktò e' katélur. ²¹ Baka sí sulué e' tò baka bua'buáé katélur erè kè iwèr tò ikatélur. Itso'ia sí poé wés kenet es.

“Ee tã ye' tì'neka. ²² Etã bet ye' skà kapowane tã ye' skà kabsuéne tò i' talarke kuó sù e' kló elka é a ila'k deka kul. Ila'k e' dör bua'buáé iwó blublué. ²³ E' itóki iskã tskine e' kló elka é a ila'k deka kul ñies. Erè e' ala'k dör sulula. Siwã' datse diwó tskirke e' kke' e' tò isiwéwã ña'wéwa sulué miã wó yabé é. ²⁴ Etã ila'k kul siulewã sulu e' tò ila'k bua'buáé katélur seraã. E' kòs pakéyo s'tótkókwakpa a erè ie'pa shuã kè yi a iwà ane yés.”

²⁵ Etã José tò blu' iüté:

—A kéképa, be' kabsué bötökicha, e' wà dör etké. ¡ weraé Skéköl tò kukuie e' chök ie' tso' be' a kabsué a kam iwà tkó e' yöki. ²⁶ Baka bua'buáé ena ala'k bua'buáé e' wà dör etké, e' dör duas kul. ²⁷ Baka sulula sí poé deka' ibua'buáé itóki ena ala'k sulué siulewã siwã' wã, e' wà dör etké. E' dör duas kul skà. E' duéswó wa ketba ardaé s'kí dō duas kul e'. ²⁸ ¡ weraé Skéköl tò kukuie e' chök ie' tso' be' a wés ye' tò be' a ichétke es. ²⁹ Kewe dali wördaé tajè Egipto kòs a doka' duas kul. ³⁰ E' ukuóki tã duas skà datskene kul e' dör ketba tajè duéswó. Bli e' tò Egipto kòs sulu'werawã. E' kueki duas kul buaé e' a dali wöne tajè e' kè arpaia yi éna. ³¹ Bli ardaé tajè darèrè, e' kueki dali wónebak tajè e' peli kè wërpaia yés. ³² A kéképa, be' kabsué bötökicha, e' wà kiane ché tò Skéköl tò iweráé mokjé. Bli doraé se' kí bet.

³³ A kéképa, be' kawöta wém yulök ekól erbikó buaé wã iyi jcher tajè ese. E' múka kã kuebluie. ³⁴ ¡kaneú i' es: wépa yuló as ie'pa mi' Egipto kòs a daliwó kak blók daliwó tso' tajè duas kul e' dalewa. Mik daliwó tso' doka' sako skel etã ikíó ia' sako e' blénoie ketba yöki. ³⁵ Ie'pa a ichó tò daliwó ñe' kòs dapa'ú bánet bánet kã tso' kòs Egipto e' a. E' kkò'nuk patkó be' wák tò sulitane tioie. ³⁶ Es daliwó blérdaé a' wakpa ulitane a as ie'pa kè ttó ketba tò mik ketba duéswó de s'ki etã.

José yöne Egipto wókirie

37 Ì ché José tò ie' a e' mène buaë ie' a ena ikueḅlupa kōs e'pa a. 38 E' kuēkḅ ie' tò iché ie'pa a:

—Wēm i' a Skēkōl Wikōl tso'. Kē se' a wēm skà kūrpa wēs ie' es.

39 Eta' ie' tò iché José a:

—Skēkōl tò iyi ulitane ikkē e' kkaché be' a. E' kuēkḅ be' erbikō buaë, be' wā iyi jcher tajē sulitane tsāta. 40 Be' tkekekayō ye' ká kōs e' wōkirie. Sa' wakpa kōs tò be' ttō dalōieraë. Ye' ekōl ē dōr kibiie be' tsāta, ye' dōr blu' e' kuēkḅ. 41 I'ñe ye' tò iché tò be' dōr Egipto wōkir kibi. 42 Eta' blu' tò iulatsio tso' iwā ikka shtoie, e' yēttsa iēwā José ulatska a. José paiérakitō datsi' bua'buā ese wa. Nies bulē dōr oro ese iēwaitō José kuli' a et. 43 E' ukuōkḅ tā ie' tò José ké e' tkōkkā shkōk karreta shkōke ie' karreta itōkḅ e' kḅ. Ie' tò ie'pa wēlepa patkēmi kewe ichōk pē' a aneule: “¡A' e' skōl! ¡Kawō mú se' wōkir kibi datse as e' tkōmi!” Es ie' tò José yué Egipto wa'ñe e' wōkirie.

44 Eta' blu' tò iché José a:

—Ye' dōr Egipto blú erē kē yi a ì onuk ká i' kḅ, be' kē wā ikéwō mène e' ta.

45 Ie' tò José kiē mékā Safenat-panéah egiptowak ttō wa. Ie' tò tayē kiē Asenat e' mé José a sēnowaie. E' dōr wēm kiē Potifera e' alá busi. Potifera dōr egiptowak sacerdote* ekōl. Ie' kanēblōke ká kiē On eē. Es José atē Egipto wa'ñe e' wōkirie. 46 Mik ie'pa wā José dē'bitu blu' ska', e' kēwō ska' tā ie' kḅ duas tso' dabom mañayōk (30).

José e' chéat blu' a tā imítke ikaneuk Egipto kōs a. 47 Duas kul tsá shuā dali wōne tajē shute. 48 Daliwō e' kōs kak dapa'wé José tò tā ibléitō ká wa'ñe. Wé dali e' wōne ese wakpa ká a ibléat u tso' daliwō blóie ese a. Es ibléitō ká ulitane tso' Egipto e' a. 49 Ie' tò daliwō dapa'wé tajē wēs dayē tséwō kē ishtar es. E' kuēkḅ ie' kē wā ishtaneia.

50 Ketba kēwō kam dōwā e' yōkḅ José alakōl kiē Asenat, e' alá kune bōl wēpa. 51 Mik ilā tsá kune, eta' José tò iché: “Skēkōl tò ye' bak erianuk ena ye' yamipa e' kōs chōwéwa ye' éna.” E' kuēkḅ ikiē mékaitō Manasés.† 52 Mik ilā skà kune, eta' ie' iché: “Skēkōl tò ye' a alá mé ká wé kḅ ye' bak weinuk tajē eē.” E' kuēkḅ ikiē mékaitō Efraín.‡

53 Duas kul dali wōne tajē Egipto e' tka. 54 E' ukuōkḅ tā duas kul skà debitu e' dōr ketba poē duéswō wēs José tò iyē' es. Ketba de ká wa'ñe erē Egipto kōs a chkewō tso'. 55 Mik Egipto wakpa teketke ketba tò, eta' ie'pa míā iblú a chkewō kiōk. Ie' tò iché iarak: “A' yú José ska' tā ì kōs chéitō a' a e' wā iutō.”

56 Mik ketba de ká wa'ñe, eta' José tò dali tso' blēule iwé a e' kōs kkōppée chkewō watuō Egipto wakpa a. Ketba kḅ datse tajē shute. 57 Ká ulitane wakpa a kē ì ku'ia katanoie, e' kuēkḅ ie'pa de Egipto chkewō tauk José ska'.

42

José ēlpa míā Egipto

1 Mik Jacob wā ijchenewā tò chkewō tso' Egipto watuē, eta' ila'r a ichéitō: “¡Iōk a' iēter ñi sauk ē? 2 Ye' a iyēne tò chkewō tso' Egipto. A' yú eē chkewō tauk as kē se' duōlur ketba wā.”

3 Eta' José ēlpa dōka dabop, e'pa míyal Egipto chkewō tauk. 4 Erē Jacob kē wā ilā Benjamín, e' dōr José ēl táie imi wa, e' patkēnemi iēlpa tā ie' ibikeitsé

* 41:45 sacerdote: Sacerdote i' kē dōr wēs i'ñe itso' es. E' skéie ie'pa dōr egiptowakpa siwā e' wa kanēukwakpa. † 41:51 Manasés: Hebreoie s'kiē e' wā kiane chē ichōwéwa ye' éna. ‡ 41:52 Efraín: Hebreoie s'kiē e' wā kiane chē alá kēkā ò dali wōr.

dö' ì tkò ita ñala k̄i. ⁵ Ketba tso' tajë Canaán e' kueki tajë Canaánwakpa míyal chkwö taúk Egipto. Esepa shuá Jacob ala'r mirwarak chkwö taúk ñies.

⁶ José dör Egipto ká kueblu. Ie' tō chkwö watueke sulitane datse itauk e'pa a. Mik iēlpa demi iwörki, etā ie'pa wöewa dö iski ie' dalöiök. ⁷ Ie' tō ie'pa suéwa bet tō ie'pa dör iēlpa. Erē ie' e' éwa iyöki wes kē ie' wā isuule es. Kē ie' e' kkayēnewā ie'pa a tō ie' dör ie'pa ēl. Etā ie' tō iēlpa chaké kēsik wa:

—¿Wé a' sekkēpa bite?

Ie'pa tō iūtē:

—Sa' bite Canaán chkwö taúk be' ska'.

⁸ Ie' tō ie'pa suéwa, erē ie'pa kē wā ie' sunewa. ⁹ Ie' tō iēlpa kēbisu' e' anewa ie' éna. Ie' tō iché ie'pa a:

—A' dör sa' bolökpa datse sa' sauk tō wes a' dōwami ñippök sa' ta e' aloka sa' k̄i.

¹⁰ Ie'pa iūtē:

—A kēkēpa, e' kē dör es. Sa' kē dör a' bolökpa. Sa' debitu chkwö ē taúk. ¹¹ Sa' kos i' e' yé dör eköl ē. Sa' serke buaē yēsyesē. Kē sa' dör yi bolökpa.

¹² Ie' tō ichéne ie'pa a:

—Au. A' sekkē tso' kachök. A' datse sa' ká sauk tō wes a' dōwami ñippök sa' ta e' aloka sa' k̄i.

¹³ Erē ie'pa tō iūtē:

—Sa' tso' be' wörki wes be' kané mésopa es. Sa' dōka dabom eyök k̄i bōl (12). Sa' yé dör eköl ē. Sa' serke Canaán. Sa' ēl tsirla ēk e' atē sa' yé ta. Iēköl blēnewatke.

¹⁴ Erē ie' tō iskà chénerakia:

—Ye' ichétke tō a' dör sa' bolökpa. ¹⁵ Egipto blú ttō wa yō iché a' a tō a' kē wā a' ēl tsirla e' dē' iē, e' ta a' kē mi'pa ká i' k̄i. Es ye' isuēmi tō a' ttō mok̄i. ¹⁶ A' eköl yú a' tsirla tsukbitu. A' malepa atē wötēule. Es ye' wā ijchermi tō a' ttōke e' dör mok̄i. E' kē yēne, e' ta a' dör sa' bolökpa. E' chéyō Egipto blú ttō wa.

¹⁷ Ie' tō ie'pa wötēwā sekkā dōka ká mañat. ¹⁸ Ká de mañat etā ie' tō iché iarak:

—Ye' tō Skéköl dalötseta'ka. Ì cheke ye' tō a' a e' ú, e' ta ye' kē tō a' ttōkwa patkepa. ¹⁹ Yēne tō a' dör wēpa ttō mok̄i ese, e' ta a' eköl múat wötēule. A' malepa yúne, chkwö tsúmi a' yamipa tteke ketba tō e'pa a. ²⁰ E' ukuök̄i ta a' ēl tsirla e' tsúbitu ye' a suē. Es ye' tō isuēmi tō a' ttōke e' dör mok̄i. E' kē dör es, etā a' duóralur.

Etā ie'pa tō iché: “E' dör buaē sa' a.” ²¹ Etā ichéraitō ñi a:

—Mok̄iē se' e' wamblē' suluē se' ēl José ta. Mik ie' kköyē' tajē se' a tō ì sulu kē wamblar ie' k̄i erē se' isu' tō tajē ie' eriane, erē kē e' ska' se' tkine. E' nu' k̄i se' weirke i'ñe.

²² Etā Rubén tō iūtē:

—Ye' tō iyē' a' a: “Kē ì wamblar José k̄i.” Erē a' kē wā ye' ttō iūtēne. E' kueki i'ñe ta se' kawōta' idu'wā e' nu' patauk.

²³ José ttōke iēlpa ta egiptowak ttō wa e' pakekene o'ka tō ie'pa a iwakpa ttō wa. E' kueki ie'pa kē wā ijcher tō ie'pa ttōke e' ane ie' éna. ²⁴ Mik ie' tō ie'pa ttōke e' ttsē, etā ie' e' skéttsa' míā bánet iuk. Mik ie' er dekane ttoie, etā ie' dene ie'pa ska'. Ie' tō Simeón yóktsa' patké ta ipayuēwarakitō iēlpa wörki. ²⁵ E' ukuök̄i ta ie' tō ikané mésopa patké iēlpa sku' wa iök chkwö wa. Ñies ichéitō iarak: “Ie'pa chkwö e' ské iōwā iwakpa bil ekkē sku' a. Ñies chkē bakōmirakia ñe ñala k̄i.” Etā ie'pa tō iwé wes ie' tō iché iarak es. ²⁶ E' ukuök̄i ta ie'pa tō ichkwö méka' iburro k̄i ta imiyal.

²⁷ Mik ie'pa demi ñala k̄i wé ie'pa kapökerö eē et̄a ie'pa eköl tō isku' a burro chkö tso' e' k̄kō wöttsée iburro tioie t̄a isuē tō inuköl àr sku' shuā. ²⁸ Ie' tō iché iēlpa a:

—j̄lsaú! Ye' inuköl mébitune ie'pa tō e' àr sku' a.

Ie'pa ulitane suane tajē eriane tajē. Ichérakitō ñi a:

—¿Ì wamblök Skéköl tso' se' t̄a?

²⁹ Mik ie'pa demine Canaán, et̄a ì tka ie'pa t̄a Egipto e' k̄os pakérakitō iyē a. Ie'pa tō iché iā:

³⁰—Ká e' wōkir e' tté sa' t̄a kēsik wa. Ie' tō iché tō sa' dör ie'pa bolökpa. ³¹ Sa' tō iché iā: “Sa' serke buaē. Kē sa' dör yi bolökpa. ³² Sa' dōk̄a dabom eyök k̄i bōl. Sa' yē dör eköl è. Sa' èl eköl blēnewatke, iēköl atē sa' yē t̄a Canaán.” ³³ Et̄a ie' tō sa' iūtē: “A' ttō mok̄i, e' t̄a a' èl eköl e' múat̄ iē ye' ska' et̄a chkewō tsūmi a' yamipa a. ³⁴ Erē a' èl tsirla èk e' tsūbitū ña suē. Es ye' w̄a ijchermi tō a' ttō mok̄i. A' tō iwé es, e' t̄a ye' tō a' èl èmimine. Ñies a' íyi tuēmi bua' sa' k̄á i' k̄i.”

³⁵ Mik José èlpa tso' isku' wakkauk, et̄a ie'pa isuē sku' a inuköl deyal parratulewā. Mik e' suē, et̄a ie'pa tkirulune iyē ñies. ³⁶ Jacob tō iché iarak:

—A' tso' ye' muk̄at alà kē t̄a'. José blēnewā se' yōk̄i. Simeón ñies, kē ku' se' t̄a'. I' t̄a Benjamín kiane tsēmi a' k̄i darē wa. Kēkraē ye' weirke.

³⁷ Rubén tō iché iyē a:

—Bejamín múmi ye' a. Ye' tō ikkō'neraē buaē. Ye' w̄a idörane be' a. Ye' kē w̄a iedē'ne, e' t̄a ye' alà bōl e' ttōlur.

³⁸ Ie' tō iūtē:

—Ye' alà kē m̄ine a' t̄a. Iēl José du'wā t̄a ie' è dawaia. Dō' ì sulu tkō ie' t̄a ñala k̄i, e' t̄a kēkēla i' duōmiwā ilà dalērmik t̄a a' iane iwiie.

43

Benjamín èlpa w̄a im̄tser Egipto

¹ Ketba tkēneia darērē Canaán. ² Chkewō dē'biturak iwā Egipto, e' enewa. Et̄a Jacob tō iché ila'r a:

—A' yúne chkewō skà t̄auk se' a.

³ Erē Judá tō iūtē:

—Wēm tso' eē e' tō iyē' sa' a yēsýesē: “A' kē w̄a a' èl tsirla dē' iē, e' t̄a a' kē tō ye' suepa.” ⁴ Be' tō sa' èl tsirla émi sa' t̄a, e' t̄a sa' mi'mi chkewō t̄auk be' a.

⁵ Erē be' kē tō iēmi sa' t̄a, e' t̄a kē sa' m̄ine. Wēm e' tō sa' a iché: “A' kē w̄a a' èl tsirla dē' iē, e' t̄a kē a' tō ye' suepa.”

⁶ Jacob tō iūtē:

—¿Iök a' tō ì sulu wambleke tajē ye' k̄i? ¿Iök a' tō iché wēm e' a tō a' èl skà tso'ia eköl?

⁷ Ie'pa tō iūtē:

—Wēm e' tō sa' chakéw̄aie darē wa: “¿A' yē tso'ia t̄tsē'ka? ¿A' èl skà tso'?” Kē wēs sa' a ionukia. Sa' kawōt̄a iūtök yēsýesē. Sa' kē w̄a ijcher tō wēm e' tō sa' a ichémi: “A' èl tsūbitū ye' a suē.”

⁸ Judá tō iché ie' a:

—Se' senakia, e' t̄a be' alà òmi ye' t̄a. Ye' tō ikkō'neraē. Es be' ena sa' ena se' ala'r k̄os kē duōpalur ketba w̄a. ⁹ Ye' e' chō ie' skéie. Ì de wēs ie' t̄a, e' nuí tueraeyō. Ye' kē w̄a ie' dē'ne be' ska', e' t̄a ye' iane iwiie kēkraē. ¹⁰ Kē sō kawō chōuk tajē. Warma i' t̄a sa' daretke bōtōkicha.

¹¹ Iyē tō iūtē:

—E' ma kë wes ionuk. A' tö iú i' es: A' sku' a iyi bua' bua' tso' se' ká a, ese kak tsúmi wëm e' a. Bálsamo elkela ena bul alí elkela ena kiö masmas ena mirra ena kalwö wödalo katanoie ese qos kak tsúmi ia elkela. ¹² Nies inuköl tsúmi ia jaishet döká bötökicha. Wé a' wá idé'ne e' tsúmine múne ia a' wák ulawa dö' ie' wöá ká ché'wa. ¹³ A' yúne wëm e' ska'. Alà tsúmi. ¹⁴ Skëköl Diché Tā' Íyi Ulitane Tsatá e' a ikiéyö as wëm ñe' tö a' saù er siaré wa ta imú tö be' é! ena Benjamín óbitune. Ye' áte alá kè tá', eré ¿wes ye' e' ùmiaa?

¹⁵ Etá Jacob ala'r tö iyi kak ié, ñies inuköl ié jaishet döká bötökicha. Nies Benjamín mírak iwá tá imíyal. Mik idemirak José ska' ¹⁶ etá ie' isué tö Benjamín debitú ie'pa wá. Ie' tö iché iu kueblu a:

—Wépa wíkké tsúmi ye' u a. Be' yú baka ttókwá elka e' kaneú se' a. Ie'pa chköke í'ne ye' tá dibata a.

¹⁷ Etá iu kueblu tö iwakanewé wes ichéitö ia es. Imítserak iwá e' tá José u a.

¹⁸ Eré tajé ie'pa tkinewa imítserak iwá José u a e' kueki. Ie'pa ttóramirak ñitá: Ie'pa tso' se' kitó'uk. Ie'pa tö inuköl ié'mi se' sku' a e' nuí tkéne se' mik. E' nuí kueki ie'pa tö se' kló'werawá kaneblök ie'pa a kané mésopaie kë patué tá' ese. Nies se' iyiwak kló'werawarakitö nuí ki.

¹⁹ Mik ie'pa demi u wékkó a, etá ie'pa de tsinet u kueblu wörki ²⁰ tá ichéraitö ia:

—A këképa, suköt sa' dè' íe chkwö taúk. ²¹ Eré sa' dè'mi wé sa' kapökerö ee tá sa' sku' qos kkó wóttsee tá e' a qos sa' tö chkwö tó' e' inuköl kuéne sa' tö seraa. E' debitúne sa' wá mène. ²² Nies sa' wá inuköl ská de chkwö kí tuóie. Eré kë sa' wá ijcher yi tö sa' inuköl ié'kane sa' sku' a.

²³ U kueblu tö iüté:

—Ké a' tkinuk. Ké a' suanuk. Ye' tö a' chkwö pató' e' inuköl klóo'. A' Kéköl dör a' yé Kéköl ñies, e' tö inuköl e' ié'wá a' sku' a.

E' ukuökí tá ie' tö Simeón yéttsá tsémi wé iélpa tso' ee. ²⁴ E' ukuökí tá imítserak iwá seraa José u a. Etá di' méitö iarak kló skuoie. Nies iburro tiéraitö. ²⁵ Ie'pa wá ijchenewá tö ee ie'pa chköke José tá dibata a. E' kueki ie'pa wá iyi kak de ie' a e' dapa'wérakitö mè ie' a.

²⁶ Mik ie' dewá weshke, etá ie'pa wá iyi kak de e' mé ia. Ie'pa wóewaie dö iski idalóioök. ²⁷ Ie' tö ie'pa shké'wé tá ichakéitö:

—A' yé de këképalatke yé' a' tö ye' a suköt ¿is e' tso'? ¿Idobyërkeia?

²⁸ Ie'pa ská wóewane dö iski tá ichéitö:

—A këképa, tö, sa' yé tso' buaé. Ie' dobyërkeia.

²⁹ Etá José ká sué ipamik shkit, tá Benjamín dör iél ekka imi wa ena iyé wa e' suéitö. Etá ichéitö ie'pa a:

—A' él tsirla yé' a' tö ¿e' dör wí?

Ie' tö iché Benjamín a:

—A alá, Skëköl er buaé chö be' a. ³⁰ Ie' tö iél suéwa e' tö ie' ttsé'wé buaé ta ie' iakka. Bet tá ie' e' skéttsá mía wé ikapöke ee iuk. ³¹ Mik ie' ié one tá ier pabléne tá iwó skuéé tá imíane iélpa ská tá ichéitö: “Chkö watiö bet.”

³² José tiéraitö bánet. Iélpa tiéraitö bánet. Egiptowak chköke José u a e'pa tiéraitö bánet ñies. Hebreowak dör ñá egiptowak a' e' kueki ie'pa kë a kawó tá' chkö ie'pa tá ñitá. ³³ José tö ie'pa tulókwá patké chkök ñi o'mik wes duas tso' iki es dö ibataé. Ie'pa tö ibikeitsé: “¿Wes ie'pa wa se' duéswó jcher?” E' kueki ie'pa tkinewá tajé tá iñi suéka. ³⁴ Ie'pa dène chké tso' José mesa kí e' wa. Es iméitö ulitane a. Eré Benjamín a chké méitö kibiie döká skétökicha iélpa dène e' tsatá. Ie'pa chké tajé blo'yé José tá ttsé'ne buaé.

44

José tká' tso' iwá wayè

¹ E' ukuökj tã iu kueblu kiére José tò tã ichéitö iã:

—Ie'pa sku' kôs wã iökã chié chkewö wa. Nïes ie'pa inuköl iökãne isku' kôs kkö kj. ² Nïes ye' tkã' yöle inukölchka wa tso' ye' wã wayè e' iökã ie'pa ël tsirla e' sku' kkö kj, inuköl chkewö patuö e' tã ñita.

Etã u kueblu tò iwakanewé wës José tò iché iã es. ³ Bule es bla'mi diwö tskine tã José tò iëlpa a kawö mé shkökne iu a iburroë. ⁴ Kam ie'pa dömi kamië, etã ie' tò iché iu kueblu a:

—Be' yú ie'pa itöki. Mik be' ikué, etã ichö iã: 'Ye' e' wé buaë a' tã, ¿iök a' e' wamblé sulu ye' kj? ¿iök a' tò ye' wökir tkã' yöle inukölchka wa, ⁵ e' dör wayè ena íyí tötökoie, e' bléwãbitü a' tò? A' e' wamblé suluë.'

⁶ Mik ie' ikuérak, etã ichéitö wës iwökir tò iché iã es. ⁷ Etã ie'pa tò iüté:

—¿iök be' tò ttè e' ché sa' a es? Kë ekkë chök sa' e' wamblöpa. ⁸ Sa' bitë Canaán tkörö íe inuköl mine sa' sku' a e' mukne. ¿Wës be' ibikeitsëmi tò sa' tò inukölchka ö orochka e' bléwãmi be' wökir u a? ⁹ Sa' sku' shuyulö. Yí icha a ikuébö, as e' wák duöwã. Sa' malepa atë be' kanè mésopaie.

¹⁰ Ie' tò iché ie'pa a:

—Iwã tköraë wës a' tò iché es. Erë wé ëk sku' a ikunewã e' ë döraë ye' kanè mésoie. A' malepa kë iane iwiie. A' mi' mine buaë.

¹¹ E' bet ie'pa ulitane tò isku' éwa ískj tã ikkö wöttsélor. ¹² U kueblu tò sku' shuyulérak ikibi ëk kéwe dö itsirla Benjamín ska'. Etã Benjamín sku' kkö a tkã' ár. ¹³ Ie'pa datsí' jchélor ériane tajé kueki. Ie'pa dali payuéne burro kj tã ibiteyalne José ska'. ¹⁴ Mik Judá ena iëlpa demine José ska', etã José duria. Ie'pa wöéwa ískj iwörkj. ¹⁵ E' dalewa ie' tò iché iaraka:

—¿iök a' e' wamblö es? ¿A' kë wã ijcher tò wëm dör wës ye' es, e' s'tötkë buaë?

¹⁶ Judá tò iüté:

—¿Ima sa' tò be' iütëmi? ¿Ì wa sa' tò be' a ikkachëmi tò sa' kë wã ì sulu wamblëne? Ì wamblëule sulu sa' wã e' sué Skéköl tò. I' sa' iëter be' wörkj. Sa' klö'ú be' kanè mésoie. Yí sku' a be' tkã' kune e' klö'ú ñies.

¹⁷ Erë ie' tò iüté:

—Kë ye' a e' wamblë nuk es. Yí sku' a ye' tkã' kune, e' ë atë ye' kanè mésoie. A' malepa mi' mine buaë a' yé ska'. Kë yí tò a' tsiriwëpa.

Judá kköché siãrla Benjamín dalërmik

¹⁸ Etã Judá debitü José wörkj tsjnet, etã ichéitö iã:

—A këképa, be' we'ikëyö, mishka ttök se' böi ë. Be' dalö dör wës Egipto blú dalö es e' kueki kë be' ulunuk ye' kj. ¹⁹ Be' tò sa' a ichaki' tò sa' yé tã', sa' ël skã tã'. ²⁰ Sa' tò be' iüté' tò, sa' yé tã' këképalatke, ñies sa' ël tã' eköl iã duladula. E' kune mik sa' yé kënewatke etã. Sa' be' a iyë' tò sa' yé kj tajé ilã tsirla ëk kiar. Alã e' ë atëat imi a. Ie' ël blënewã. ²¹ Be' tò sa' a iyë' tò alã e' tsübitü suëyö. ²² Sa' tò be' a iyë' tò kë ie' döpa. Kë ie' a iyë' menukat ekörla. Mik ie' tò iyë' méat eköl, etã iyë' duöwãmi ie' dalërmik. ²³ Erë be' sa' a iyë' tò sa' kë wã ie' dë', e' tã be' kë sa' kiepawa.

²⁴ “Mik sa' dë'mine sa' yé wörkj, etã ì kôs yé' be' tò sa' a, e' paké sa' tò ie' a.

²⁵ Ie' tò sa' a iché: 'A' yúne chkewö taük.' ²⁶ Erë sa' tò iüté: 'Sa' kawötã sa' ël tsirla tsükmi. Sa' kë wã ie' mine, e' tã wëm e' kë tò sa' kiepawa.' ²⁷ Ie' tò sa' iüté: 'A' wã ijcher buaë tò ye' alaköl e' tò ye' a alã mé böi ë. ²⁸ Iaiãë eköl mineã

ye' yökḷi, kē ye' wā isuneia. Ye' iklö'wé tö ie' kötwā iyiwak sulusi tö. ²⁹ A' wā ye' alā bata i' mıtser ta ḷi sulu tka ie' ta ḷāla wā, e' ta wö'kela i' duōrawā eriar ē wā. Itka es, e' ta a' iane iwiiē.

³⁰⁻³¹ “Sa' yē éna ilā dalēr tajē. E' kuęki sa' demine ie' ska', erē ie' isuē tö ilā tsirla kē dē'ne sa' wā, e' ta ie' duōrawā eriar ē wā. E' wiie sa' iardaē. ³² Ye' tö ye' yē a iyē': ‘Ye' e' chō be' alā tsirla kkō'nuk. Ye' kē wā idē'ne, e' ta ye' iane iwiiē kekraē.’ ³³ E' kuęki ye' kköchō be' a' tö ye' tsúat be' kanē mésoie, alā tsirla skéie. Ie' ömi as imi' iēlpa ta. ³⁴ Alā tsirla kē minene ye' ta, e' ta ıwes ye' mi'mine ye' yē ska'? Ye' kē ki ye' yē kiane suē weinuk siarē.”

45

José e' chéka iēlpa a

¹ José kē a iwöklöneia ikanē mésopa ulitane tso' kanēblök eē e'pa wörki. E' kuęki ie' tö iché ie'pa a aneule: “A' kōs yúshka bánet. Sa' múat sa' wakpa ē.” Es mik José e' chéka iēlpa a, e' ta ikanē mésopa kē ku' yēs ie' ta.

² Etā ie' iéka tajē, e' tsé Egipto wakpa tö. Egipto blú a itté demi tö José tso' iuk. ³ José tö iché iēlpa a:

—Ye' dör José. ıSe' yē tso'ia ttsē'ka?

Ie'pa tkirulune tajē suane José yökḷi, e' kuęki kē ie'pa a ie' iütēneia. ⁴ José tö iché ie'pa a:

—A' shkōwā tsinet ye' o'mik.

Mik ie'pa e' skéwā tsinet, e' ta ie' tö iché ie'pa a:

—Ye' dör a' ēl José watō'ttsa a' tö tsēmi Egipto e'. ⁵ Skéköl tö ye' patkē'bitu iē a' yökḷi kewe s'tsatkoie ketba ulā a. E' kuęki kē a' erianuk, kē a' tkinuk ye' watō'ttsa a' tö e' kuęki. ⁶ Ketba de e' ki duas de bök. Etā duas skēl kianeia. E' shūā íyi kōs kuatkēmīsō erē kē itskirpa yēs. ⁷ Erē Skéköl tö ye' patkē'bitu ká i' ki a' yökḷi kewe as a' aleripa kē erwa as Skéköl tö a' tsatkō ie' diché tajē e' wa. ⁸ Es Skéköl wák tö ye' patkē'bitu iē, e' kē dör a' ye' watō'ttsa e' kuęki. Skéköl tö ye' méka Egipto blú pattökwakie. Ye' dör ie' u kuēblu ena Egipto wa'ñe wökir. ⁹ A' yúne bet ye' yē ska' ta ichō ia: ‘Be' alā José ttē i' patkébitu be' a: Skéköl tö ye' méka Egipto ká kōs, e' wökirie. Be' shkō ye' sauk bet. Kē bö ipanuk tajē. ¹⁰ Be' serdaē ká kiē Gosen eē be' yamipa kōs ta, ñies be' iyiwak kōs ena i' kōs tso' be' wā ekkē ta. ¹¹ Ketba duéswō kianeia skēl. E' kuęki ye' tö chkewō meraē a' ulitane a' as a' wā chkewō tso' wē'. ¹² Ye' ēl Benjamín ena a' ulitane tö ichēmi ye' yē a' tö mokḷi ye' wák ttē a' ta. ¹³ Ipakō ye' yē a' tö ye' dör Egipto wökir. Ñies i' kōs suē a' tö iē, e' pakō ia. ıYe' yē tsūbitu bet iē!

¹⁴ Etā José tö iēl Benjamín paklō'wéwā ta iéka. Es Benjamín tö José paklō'wéwā ta iē ñies. ¹⁵ Etā José tö iēlpa kōs wōalattsé, ñi paklō'wéwarak ta iđerak. Etā erpa iēlpa er deka ttök ie' ta.

¹⁶ Etā Egipto blú u a' ttē demi tö José ēlpa debitu ie' ska', e' tö Egipto blú ena ikuēblupa kōs e'pa ttsē'wé buaē. ¹⁷ Etā Egipto blú iché José a:

—Ichō be' ēlpa a: ‘A' chkewō payuō iyiwak ki ta a' yúne Canaán. ¹⁸ Etā a' yē ena a' yamipa kōs e' tsūbitu ye' a. Ká tso' Egipto e' bua'ie mekeyō a' a. Ñies chkewō tso' Egipto e' bua'ie mekeyō a' a.’ ¹⁹ Ñies ichō ie'pa a: ‘karreta tsúmi tajē a' alakōlpa ena a' ala'r ena a' yē e'pa kōs tsōbitu. ²⁰ Egipto íyi tso' bua'bu a' kakmeraēyō a' a. E' kuęki kē a' tkinuk i' tso' a' wā e' ki.’

²¹ Etā Jacob ala'r tö iwé i' es. José tö karreta mé ie'pa a wēs Egipto blú tö iché es. Ñies chkō méitō ie'pa a ñē ḷāla ki. ²² Ñies datsi' pa'ālī mé iarak

e' mane'wõie. Erë Benjamín a datsi' kakméitō sketōkicha iënoie. Ñies inukōl wōmule méitō iā dōkₐ cien mañalyōk (300). ²³ İy bua'buā tso' Egipto e' kak patkémi iyē a payōule burro kī dōkₐ dabop. Ñies trigowō ena pan ena chkwēwō skā e' payuēitō burro dabop skā kī iyē a ñē ñalₐ kī. ²⁴ Mik José ēlpa mitke, etₐ José tō iché ie'pa a:

—Kē a' mīₐ ñippōk ñalₐ kī.

²⁵ İe'pa e' yétsₐ Egipto a demi Canaán iyē ska'. ²⁶ Etₐ ie'pa tō iché iyē a: “Be' alₐ José tso'ia ttsē'ka. İe' tso' Egipto kₐ kōs e' wōkirie.” Ttē e' tō Jacob wōkrawēwₐ tajē. Kē utejₐ. İe' kē wₐ ttē e' klōone. ²⁷ Erë mik ie'pa tō i kōs yē' José tō ie'pa a e' paké iyē a, ñies mik Jacob tō karreta patké José tō ie'pa tsoṃi e' suē, etₐ ie' er dekanē ttsē'ne buāē. ²⁸ Etₐ ie' iché: “E' ē kata ye' a, ye' alₐ José tso'ia ttsē'ka. Ye' mi'ke isaṁk kam ye' blērₐ, e' dalewa.”

46

Jacob mīₐ Egipto

¹ Etₐ Jacob e' yétsₐ iu a. İ kōs tso' iwₐ e' mītser seraₐ. Mik idemirak kₐ kiē Beerseba eē, etₐ iyiwak ñₐ'wéitō iyē Isaac, e' Kēkōl dalōioie. ² E' nañewe Skēkōl ttē ie' tₐ kabsueie tₐ ikieitō ikie wa:

—A Jacob.

Jacob tō iiütē:

—İ?

³ Etₐ Skēkōl iché ia:

—Ye' dōr be' Kēkōl. Ye' dōr be' yē Kēkōl. Kē be' suanuk shkōkmi Egipto. Eē ye' tō be' aleripa alōweraē tajē. ⁴ Ye' mi'ke be' tₐ Egipto. Ñies ye' wák tō be' aleripa yerattsane kₐ e' a. Ñies mik be' duōkewatke etₐ José tso' be' o'mik.

⁵ E' ukuōkī tₐ Jacob e' yétsₐ Beerseba a. Etₐ ie' ala'r tō ie' iekₐ karreta patkē' Egipto blú tō ie'pa tsoṃi e' a. Ñies ie'pa ala'r ena ie'pa alakōlpa e'pa iēkarakitō karreta a. ⁶ Etₐ Jacob mīₐ Egipto iyamipāē sē. İe' baka kōs ena ie' obeja kōs e' mītser ie' wₐ. Ñies i kōs dē' ie' ulₐ a Canaán e' mītser ie' wₐ seraₐ. ⁷ İla'r kōs ena isibayōkpa kōs e'pa mīₐ da'a Egipto.

⁸ İkkēpa dōr Israel aleripa mineyal Egipto. E'pa dōr Jacob ena ila'r.

Rubén, e' dōr Jacob alₐ kibi ēk. ⁹ Etₐ Rubén ala'r kiē: Hanoc, Falú, Hesrón, ena Carmí.

¹⁰ Simeón ala'r kiē: Jemuel, Jamín, Óhad, Jaquín, Sóhar, ena Saúl. Saúl mī dōr canaánwak.

¹¹ Leví ala'r kiē: Guersón, Quehat ena Merarí.

¹² Judá ala'r kiē: Er, Onán, Selá, Fares ena Zérāh. (Er ena Onán, e'pa blēnewₐ Canaán.) Fares ala'r kiē Hesrón ena Hamul.

¹³ Isacur ala'r kiē: Tolá, Puvá, Job ena Simrón.

¹⁴ Zabolón ala'r kiē: Séred, Elón ena Jahleel.

¹⁵ E'pa kōs dōr Jacob ala'r kune Padán-aram Líₐ tₐ. İe'pa kutₐ kiē Dina, e' kune eē ñies. Jacob aleripa kōs wēpa ena alakōlpa e' dōkₐ dabom mañalyōk kī mañal (33).

¹⁶ Gad ala'r kiē: Sefón, Haguí, Esbón, Suní, Erí, Arodí, ena Arelí. ¹⁷ Aser ala'r kiē: İmná, İsvá, İsví ena Bería. İe'pa kutₐ kiē Sérāh. Bería ala'r kiē Heber ena Malquiel. ¹⁸ E'pa dōr Jacob aleripa Zilpá tₐ, e' mé Labán tō ilₐ busí Líₐ, e' a ikanē mésoie. İe'pa kōs dōkₐ dabom eyōk kī terōl (16).

¹⁹ Jacob alakōl kiē Raquel, e' ala'r kiē José ena Benjamín. ²⁰ José ala'r dōr ilakōl Asenat tₐ e'pa kiē Manasés ena Efraín. İe'pa kune Egipto. Asenat dōr

wēm kiè Potifera, e' alà busi. Potifera dör egiptowak awá eköl. Ie' kaneblöke ká kiè On ee. ²¹ Benjamín ala'r kiè Bela, Béquer, Asbel, Guera, Naamán, Ehi, Ros, Mupim, Hupim ena Ard. ²² E'pa dör Jacob aleripa Raquel ta. Ie'pa kōs dōka dabom eyök kī tkēl (14).

²³ Dan alà kiè Husim. ²⁴ Neftalí ala'r kiè: Jahseel, Guní, Jezer, ena Silem. ²⁵ E'pa dör Jacob aleripa ilaköl Bilhá ta, e' mé Labán tō ilà busi Raquel a ikanè mésoie. Ie'pa dōka kul (7).

²⁶ Jacob ta iyamipa ekka mīne Egipto, e' wakpa dōka dabom teryök kī teröl (66). Ie' ala'r e' alakōlpa, kē shtāne ishūa. ²⁷ José ala'r kune Egipto e'pa dör bōl. Jacob yamipa dē'mi Egipto dōka dabom kuryök (70) seraa.

²⁸ Eta Jacob tō ilà Judá patkēmi kewe José a ibiyōchōk: “Be' shkō Gosen ye' ñaletsuk.” Eta mik ie'pa demi Gosen, ²⁹ eta José tō ikanè mésopa ké ie' karreta yōkša tsēmi iyē ñaletsōie. Mik idemi iyē ska' eta iyē paklō'wēwaitō eta ie' iē tajē. ³⁰ Eta Jacob tō iché José a:

—Ire' ye' blērwaṃi buaē! Ye' be' suēne buaē, be' serkeia e' kueki.

³¹ Eta José tō iché iyamipa kōs a:

—Ye' mīa Egipto blú a a' biyōchōk tō 'ye' ēlpa ena ye' yē yamipa kōs serke Canaán e'pa debitu e' tsukat ye' ska'. ³² Ie'pa dör iyiwak alōukwakpa. E' kueki ie'pa baka kōs ena ie'pa obeja kōs ena i kōs tso' ie'pa wa e' debitu ie'pa wa.

³³ Mik Egipto blú tō a' chaké: ‘¿I dör a' kanè?’, ³⁴ e' ta ichō ia: ‘Kēkraē sa' kanè dör iyiwak alōuk wēs sa' tsá bak es.’ Egiptowak kē kane senuk obeja alōukwakpa ta ñita, e' kueki Egipto blú kawō mēmi a' a' senuk Gosen.

47

¹ Eta José mīa ibiyō muk Egipto blú a ta ichéitō ia: “Ye' yē ena ye' ēlpa serke Canaán, e'pa debitu iē. I' ta ie'pa tso' Gosen. Ie'pa obeja ena baka ena i kōs tso' iwā e' debiturak iwā seraa.” ² José tō iēlpa shushtë dōka skel ta imītser iwā Egipto blú ska' as ie' tō iwakpa saū. ³ Eta Egipto blú tō José ēlpa a ichaké:

—¿I dör a' kanè?

Eta ie'pa tō iūtē:

—A kēkēpa, sa' dör obeja alōukwakpa wēs sa' tsá bak es. ⁴ Ketba meneka tajē sa' kaska'. Sa' iyiwak a kē chkē ta'ia, e' kueki sa' bitea senuk ká i' kī. Be' we'ikē sa' tō, kawō mú sa' a' senuk Gosen.

⁵ Eta Egipto blú tō iché José a:

—Be' yē ena be' ēlpa de senuk be' ta. ⁶ Ká tso' Egipto e' wē kiane be' kī e' mú ie'pa a senioie. Kōs ká tso' Egipto e' bua'ie dör Gosen e' mú ie'pa a senioie. Be' yamipa shūa wēpa tso' iyiwak kkō'nē buaē, e' ta esepa mūka ye' iyiwak kkō'nuk.

⁷ Nies José wā iyē Jacob mí kkachē Egipto blú a. Jacob tō Egipto blú shke'wē er bua' wa. ⁸ Eta Egipto blú tō ie' a ichaké:

—¿Kōs duas tso' be' kī?

⁹ Jacob iūtē:

—Ye' kī duas de cien eyök kī dabom mañayök (130) shkōk wī a dià a. Kawō e' kē dör tajē. E' tka ye' kī darērē. Erē kam ye' kī duas dō kōs ye' yēpa kī duas bak ekkē.

¹⁰ E' ukuōki ta Jacob e' chēat Egipto blú a ta imía. ¹¹ Eta José tō ká bua' bua' tso' Egipto, e' mé iyē ena iēlpa a senioie wēs Egipto blú tō iché es. Ká e' ate Ramsés. ¹² Nies ie' tō chkewō meke iyamipa a kōs ila'rla tso' u a u a ekkē.

José tō chkewō watuē Egipto wakpa a

¹³ Ká ulitane kē iyi wōria, e' kueḵi ketba kī tkērke poē. Ketba tō s'tteke tajē Canaán ena Egipto. ¹⁴ Chkewō tué Egipto wakpa tō ena Canaánwakpa tō, e' ské ḵos blé José tō Egipto blú u a. ¹⁵ Mik Egipto wakpa ena Canaánwakpa inukōl enewa seraa, eṭa Egipto wakpa mía José ska' ṭa iché ia:

—iBe' sa' a chkewō mú! Kē sa' inukōl ṭa'ia. Kē idōr bua' tō e' ē kueḵi be' tō sa' méttṣa duōkwā ketba a.

¹⁶ Eṭa ie' tō ie'pa iūtē:

—A' kē wā inukōl ṭa'ia, e' ṭa a' iyiwak tsúbitu ña, e' skéie ye' tō a' a chkewō meke.

¹⁷ Egipto wakpa wā kabaio ena obeja ena baka ena burro e' ḵos mí ie' a. E' skéie ie' tō chkewō mé ie'pa a dō duas ek. ¹⁸ Duas e' tka eṭa ie'pa míyalne ie' ska' ṭa iskà ché ia:

—Be' wā ijcher buaē tō kē sa' wā inukōl ṭa'ia. Ñies sa' iyiwak ḵos, e' dōr be' icha. Sa' ká ē tso'ia sa' wā ena sa' wakpa, e' ē tso'ia sa' wā mè be' a ¹⁹ Sa' wákpa ṭaú. Sa' ká ṭaú ñies. E' skéie iyiwō mú sa' a. Sa' kanebłmi sa' wákpa ká a Egipto blú a. Es sa' aṭe Egipto blú kanè mēsopaie. Eṭa chkewō ē memibō sa' a aṣ kē sa' duōlur ketba wā ena sa' ká kē weir ē ichōk.

²⁰ Egipto wakpa tō ikā watuētṣa José a ketba kueḵi. Es Egipto ká ḵos de Egipto blú ulà a. ²¹ Ñies Egipto wakpa ḵos aṭe blu' kanè mēsopaie. ²² Ie'pa sacerdotepa ká e' ē kē tone José wā. Egipto blú tō chkewō kakmeke ie'pa a, e' kueḵi ie'pa kē wā ikā watōnettṣa.

²³ E' ukuōki ṭa José tō iché Egipto wakpa a:

—A' wákpa ḵos ena a' ká ḵos e' to'tṣa ye' tō se' blú a, e' kueḵi i'ñe ṭa a' ḵos aṭe ie' ulà a. Iyiwō i' tsúmi a' tō ṭa ikuatkō. ²⁴ Mik iwōne ṭa iyiwō tso' dōka saco skēl, eṭa itsá yōtṣa sacco e' mè Egipto blú a. Iyiwō éyōk aṭe e' dōr a' a kuatkē, ñies a' yamipa ulitane a ñanoie.

²⁵ Eṭa ie'pa tō iūtē:

—Be' tō sa' tsatké ketba ulà a. Be' er bua' sa' ṭa. E' kueḵi sa' e' chōke Egipto blú kanè mēsopaie.

²⁶ Es José tō kawō mé Egipto wakpa a tō iyiwō tso' dōka sacco skēl e' tsá yōtṣa sacco e' mè Egipto blú a. I'ñe ṭa e' wekeia ie'pa tō es. Egipto sacerdotepa ē kē kawōṭa iyiwō tsá muk Egipto blú a, ie'pa ká kē dē' Egipto blú ulà a e' kueḵi.

Jacob tō ittē bata ché José a

²⁷ Es Israel aleripa e' tséat senuk Gosen, ká e' aṭe Egipto. Ká e' ḵos de ie'pa ulà a. Eṭa ie'pa alōne tajē. ²⁸ Jacob sene'ia ká e' a duas dōka dabom eyōk kī kul (17). Duas de ie' kī cien eyōk kī dabom tkēyōk kī kul (147).

²⁹ Mik ie' tō ittē tō iduōkewatke, eṭa José tsuk patkēitō ṭa ichēitō ia:

—Mokī be' er buaē chak ye' a, e' ṭa be' ulà múwā ye' tu' dikia iwà kkachōie tō mokī i' kiekeyō be' a e' waweraēbō. Ye' nu kē wōtarwā Egipto. ³⁰ Mik ye' blēnewā mía ye' dēūtōpa itōki, eṭa ye' nu yōtṣa ká i' kī tsúmi wōtewā ie'pa pō a.

Eṭa José tō iūtē:

—Es yō iweraē.

³¹ Iyé tō iché ia:

—Ichō ña mokī Skékōl wōrki tō be' iweraē es.

Eṭa José tō ittē mé mokī iyé a. Eṭa Jacob wōmewā ika' kī ṭa Skékōl kikékaitō.

¹ E' ukuöki tã ie'pa wã biyö debitu José a: "Be' yé duöke tso' suluë." Etã José míã isauk ila'r böi mí iwã e' tã. ² Mik ie'pa tö iché Jacob a tö José debitu be' sauk, etã ie' e' tkékã isulú wa ikã k̄i. ³ Etã ie' tö iché José a:

—Skököl Diché Ta' Íyi Ulitane Tsatã e' e' k̄kayë' ye' a kã kiè Luz atë Canaán eë. Eë ie' er buaë yë' ye' a ⁴ tã ichéitö ñã: "Ye' tö be' aleripa alöweraë tajë. Ie'pa döraë kã tajë e' wakpaie. Kã i' meraëyö ie'pa a, e' atdaë ie'pa ulã a kékraë michoë." ⁵ Be' ala'r böi, Efraín ena Manasés, e'pa kune kam ye' dö Egipto e' yöki. Ie'pa tsétköyö wës ye' wák ala'r es wës ye' ala'r Rubén ena Simeón döer ye' ala'r es. ⁶ E' kuëki kã meraëyö ie'pa a wës ye' wák ala'r a es. Ie'pa itöki be' ala'r skã kurmi, e'pa döer be' wák a. Erë ie'pa döer Efraín ena Manasés ëlpa, e' kuëki kã ñe' kak döraë ie'pa ulã a ñies. ⁷ Mik ye' manét Padán-aram e' demi Canaán dökettsatke Efrata, etã eë ñalã k̄i be' mí blënewã ye' yöki. Eë ye' tö ie' nu blë'wãat Efrata ñalé k̄i. (Í'ñe tã kã e' kiè Belén.)

⁸ Mik Jacob tö José ala'r sué etã ichakéitö:

—¿Sëpa döer yi?

⁹ Ie' tö iüté:

—I'pa döer ye' ala'r mé Skököl tö ye' a kã i' k̄i.

Etã iyë tö iché iã:

—Ie'pa tsübitu ye' ska' as ye' er bua' chö ie'pa a.

¹⁰ Jacob kënewatke e' kuëki iwöbla kë wawëriã buaë. E' kuëki José tö ila'r patkëmi tsinet iyë o'mik. Etã Jacob tö italapa paklö'wë wöalattsé. ¹¹ E' ukuöki ichéitö José a:

—Ye' ibikeits tö ye' kë tö be' suepaia, erë Skököl tö kawö mé ye' a be' ena be' ala'r suoie.

¹² Etã José tö ila'r skétsã iyë o'mik tã iwöëwa dö iski iyë dalöioie. ¹³ E' ukuöki tã ila'r böi klö'wëwãitö iulã a. Efraín mí José ulã bua'kka, Manasés mí José ulã bakli'kka. Es itsëmiitö iyë ska'. Etã Efraín atë Jacob ulã bakli'kka, Manasés atë Jacob ulã bua'kka. ¹⁴ Erë Jacob ulã bua'kka mékã Efraín dur ie' ulã bakli'kka e' wökir k̄i. Erë e' döer alã tsirla. Etã iulã bakli'kka mékãitö Manasés dur ie' ulã bua'kka e' wökir k̄i. Erë e' döer alã kibi. Es Jacob ulã tsétkö w̄i'kë iö'kë. ¹⁵⁻¹⁶ Etã ier bua' ché José a i' es:

“As Skököl er buaë chö ala'r böi i' a kékraë.

Ye' yëpa bak Abraham ena Isaac, e'pa bak Skököl e' dalöiök,

e' tö ye' kkö'nami kuaë dö ikkë tã.

Ie' tö ye' tsatké kékraë íyi sulusi ulã a.

As ala'r i' wa kë ye' chöwa sulitane éna kékraë.

Ñies ye' yëpa bak Abraham ena Isaac as e'pa kë chöwa sulitane éna kékraë.

As ala'r i' alör tajë kã ulitane k̄i.”

¹⁷ Jacob ulã bua'kka mékã Efraín wökir k̄i, e' kë mëne José a buaë. E' kuëki ie' tö iyë ulã bua'kka e' klö'wëwã mékã ilã kibi döer Manasés e' wökir k̄i. ¹⁸ E' dalewa ichéitö iã:

—¡A yëwö, kë idör es! I' döer alã kibi. Be' ulã bua'kka múkã i' wökir k̄i.

¹⁹ Erë iyë kë wã ionë es. Ie' tö iché iã:

—¡A alã, e' jcher ye' wã, e' jcher ye' wã! Ie' alördaë tajë, ie' döraë këkëpa tajë. Erë itsirla ëk e' döraë këkëpa tajë shutë ikibi tsatã. Ñies ie' aleripa döraë kã tajë e' wakpaie.

²⁰ Es e' ë diwö wa Jacob er buaë skã ché italapa a i' es:

—Mik Israel aleripa er buaë cheke ñi a etä ie'pa tö icheraë ñi a i' es: 'As Skëköl er buaë chö be' a wës Efraín ena Manasés e'pa a er buaë yëne es.'

Es Jacob er buaë ché Efraín a, Manasés a imëne, e' tsatä. ²¹ E' ukuöki ta José a ichéitö:

—Ye' duökewatke erë Skëköl tö a' kkö'neraë. Ie' wa se' aleripa mirane Canaan wë se' yëpa bak senuk eë. ²² Ye' tö ká bua'ie méat be' a ime'bakyö be' ëlpa a e' tsatä. Ká e' kië Siquem. E' yë'ttsä ye' tö amorreowak ulä a ñippë wa.

49

Jacob tö ittë bata ché ila'r kôs a

¹ Jacob tö ila'r kié e' ska' ta ichéitö ie'pa a: "A' e' sköwä ye' o'mik. Ì tköraë a' ta e' wä chekeyö a' a:

² "A ala'r!a, a' e' sköwä tsinet ye' ttö ttsök, ye' dör a' yé. Ye' ttö ttsö.

³ "A Rubén, be' dör ye' alä kibi.

Be' dör ye' diché tsá e' alé.

Be' dalöiërta' tajë, be' diché ta' tajë be' ëlpa tsatä.

⁴ Erë j'ñe ta kē idör es.

Be' dör wës di' yölie es kē iwöklör yës.

Be' tö ye' dalöseö'wä. Be' sene'ka ye' alaköl ta.

E' kuëki be' kē dalöiërpaia wës kö'k es.

⁵ "Simeón ena Leví, e'pa dör ñi ëlpa;

ie'pa tabè tso' ñippoie ë.

⁶ j'wé ie'pa e' dapa'uke eë ye' kē shkak!

Ie'pa tö wëpa kótulur kësik ë kuëki.

Baka wë'ñe klökicha blublu e' télorakitö éanas.

⁷ Ie'pa kësik dör suluë ichökle

e' kuëki ie'pa kawö tköraë suluë.

j'Ye' tö ie'pa aleripa powerami senuk ië'pa malepa aleripa shua wä a diä a!

⁸ "A Judá, be' ëlpa tö be' kikeraka tajë.

Be' bolökpa klö'wëwaraë be' tö ikulí a,

es be' e' alöraka ie'pa ki.

Be' ëlpa ekka e' wöörawa iski be' dalöioie.

⁹ j'A Judá, be' dör ye' alä!

Be' dör wës ma' name alä es.

Mik ñ ttéitö ta ikaté one,

etä ie' e' wöéwa e' téwa iski wës ma' name kéchke es.

¿Yi dömi ie' tsiriük?

¹⁰ Judá aleripa döraë blu'paie tajë kekraë dö mik iblú chök de etä.

Blu' e' ttö iüteraë sulitane tö.

¹¹ Ie' tö iburro pupula muëke uva shua.

Ñies idatsi' skuöke uva diö wa.

¹² Ie' wöbla dör daloloë uva diö tsatä.

Ie' kà dör saruruë baka tsu'diö tsatä.

¹³ "Zabulón serdaë dayë kkömik.

Eë tajë kanö irirke ese ké tso'.

E' ká kkō dōrawā Sidón kkōmik.

14 “Isacar dōr wēs iyiwak tso' dali oie diché ta' tajē ese e' mùtēr enuk iwé a es.

15 Mik ie' isuē tō ká e' dōr buaē senoiē ñies enoiē,
etā ie' tsjwō kī dali dekanē kaneblōk.
Ie' e' mēttsā kaneblōk kanē mésoie, kē tkine e' kī.

16 “Dan ditséwō shuā s'shulirdaē buaē yēsyesē wēs Israel aleripa e' ditséwō malepa es.

17 Dan dōraē wēs tkabē chōk tso' ñalā kkō a tō kabaio kuē iklō a tā iwák brutāne itsjwōkka ese es.

18 “¡A Jehová, ye' tso' be' panuk tō ye' tsatkō!

19 “Gad ppök ñippōkwakpa dōraē tajē.
Erē ie' tō ie'pa pperaē, itōtiēraē.

20 “Aser ká kī chkē kata' buaē tskirdaē.
Ì wōrke qōs e' dōr buaē shuṭe mēne buaē blu'pa a.

21 “Neftalí dōr wēs suli alaki dur áie ala'rla ta' bua'buuāla ese es.

22 “José dōr wēs burro kañiru suē dur di' tum kkōmik es,
wēs burro pupula kañiru suē dur ká tukir kī es.*

23 Kuabōt namépa éna sulu iar,
ie' kī kuabōt uyérakitō kēsik wa.

24 Erē ie' ulā diché darērē;
e' wa ie' wā ishcame' shuirikar darērēē,
kē ulā shtrirta'wā yēs.

Skëköl tō ie' a diché e' mé.
Skëköl e' dōr Jacob Këköl e' diché ta' tajē.
Skëköl e' dōr Israel aleripa kkō'nukwak.
Ie' tō Israel aleripa tsatkeke.

25 A José, be' yē e' Këköl tō be' kimeke kekraē.

E' dōr Skëköl Diché Ta' Íyi Ulitane Tsata,

Ie' er buaē chōraē be' a.

Kālī buaē patkeraē ie' tō be' daliwō kī.

Ñies be' a di' atdaē buaē iyōk kī as be' dalikua talar buaē.

Be' aleripa alakōlpa ala'r dōraē tajē, ñies be' iyiwak dōraē tajē.

Es Skëköl er buaē chōraē be' a.

26 Be' yē er buaē yē' be' a,
e' tkōka ye' yē er buaē yē' ye' a e' tsata.

Skëköl tō José shukit iēlpa shuā iwōkirie,
e' a ie' er buaē chō michoē wēs kabata yōbiē kē ertā'wa es.

27 “Benjamín dōr wēs chichi kañiru kēsikie ese es;

bla'mi tā iyiwak ttéwāitō katē,

tsálij tā ibata watiéwāitō.”

* 49:22 José dōr wēs burro...ká tukir kī es: Ñies hebreoie ttē e' mane'wēmiso' i' es: José dōr wēs kal tskirke di' kkōmik es; tkakā iké kkōiēule e' mik buaē, ñies iwōrdaē tajē.

28 E'pa dör Israel ditséwöpa daia itökî dökâ dabom eyök kî böt (12), e' yépa tsá. Es ie'pa yé tö ie'pa a iché mik ie' tö ittè bata ché ie'pa a eta.

Jacob blénewa

29 Jacob tö iché ila'r wépa a: “Ye' blérkewa e' kéwö dökewatke. Mik ye' blénewa, eta ye' nu blöwa ákuk a ká wé ye' yamipa nu bléne ee. Pö e' até wém kiè Efrón dör hititawak e' ká a. 30 Ká e' até Macpelá Mamré wöshaë. Ká e' até Canaán. Ká e' ena ákuk e' wato'ttsá Efrón tö Abraham a as Abraham tö iyamipa nu blö ee. 31 Ee Abraham ena ilaköl Sara, ñies Isaac ena ilaköl Rebeca, e'pa nu bléne. Ee ye' tö ye' alaköl Lía, e' nu blé'wa ñies. 32 Ká e' ena ákuk e' wato' hititawak tö.”

33 Mik Jacob tö ttè e' kôs ché one eta ie' e' téwane ika' kî ta iblénewa míá idéütöpa itökî.

50

1 Eta José tö iyé nu paklö'wéwa wóalattséitö ta ijé tajé. 2 E' ukuökî ta ie' tö egiptowak dör s'nu kanéukwakpa e'pa kié iyé nu kapeyökwa as ké inurwa. Eta es ikanewérakitö. 3 Ikanewérakitö dökâ ká dabom tkéyök (40 días), ekké kawö kiane ikanewoie e' kuekî.

Egiptowak tö ischö eriaitsé kawö dökâ dabom kuryök (70 días). 4 E' ukuökî ta José tté Egipto blú kueblupa ta, ta ichéitö ie'pa a:

—A' éna er bua' chak ye' a, e' ta a' yú ichök Egipto blú a 5 tö mik ye' yé duökewatke, eta ie' tö ye' ka' ie' a ttè muk Skéköl wörkî tö inú blerawayö ákuk kane'at ie' wák tö até Canaán e' a. E' kuekî kawö mú ña ie' nu tsomi bléwa ee. Mik ye' ibléwa ta ye' dotkene.

6 Eta Egipto blú tö iüté:

—Be' yú be' yé nu blökwa wes ie' tö be' a iki' es.

7 Eta José míá iyé nu blökwa. Egiptowak kueblupa kôs e'pa míyal ie' ta.

8 Jacob yamipa ekka ena José yamipa ekka ena iélpa e'pa kôs mí ñies. Ie'pa ala'r ena ie'pa iyiwak e'pa é atéat Gosen. 9 Ñies pé' mí tajé karreta kî ena kabaio kî. Es pé' mí tajé José ta. 10 Mik ie'pa demi ká kiè Goren-ha-atad até tsinet di' Jordán diwö tskirke e' kker ee, eta ee ie'pa ulitane tö Jacob nu wöterkewa e' kéwö tkö'wé dalö tajé wa. Ee José tö iyé eriaitsé dökâ ká kul.

11 Mik canaánwak serke ee, e'pa tö Jacob nu wöterkewa kéwö tkö'wé e' sué, eta ie'pa tö iché: “Mokî egiptowak tö s'nu wöterkewa e' kéwö tkö'wéke dalö tajé wa.” E' kuekî ká e' kiè méka ie'pa tö Abel-Misraim.* Ká e' até tsinet di' kiè Jordán e' kkömik.

12 Es Jacob ala'r tö iyé nu kanewé wes ie' tö iyé' ie'pa a es. 13 Ie'pa wa inú mitsér Canaán ibléwarakitö ákuk yöule Abraham wa iyamipa pöie e' a. E' até Macpelá. E' wato'ttsá hititawak kiè Efrón tö Abraham a. Ká e' até Mamré wöshaë. 14 Mik José déütö nu bléne one, eta ie' biteane Egipto. Ie' élpa ena pé' ulitane mine ie' ta e'pa kôs biteyalne ie' ta.

José élpa suanéka ie' yöki

15 Jacob blénewa e' ukuökî ta José élpa tö ibikeitsé: “Isalema José éna sulu se' arke. Í kôs wamblè' se' tö ie' kî e' skéie se' we'ikeraeitö.” 16 E' kuekî ie'pa ttè mémi ie' a: “Kam be' yé blérwa, 17 eta ie' tö sa' a iché tö ichö be' a: ‘Í kôs sulué wamblè' sa' tö be' kî, e' olo'yö sa' kî.’ E' kuekî sa' kköchö be' a tö e' olo'yö sa' kî. Sa' tö be' yé e' Kéköl dalóieke e' kuekî.”

* 50:11 Abel-mizraim: Hebreoie ká kiè e' wà kiane chè egiptowak schö eriaitsé.

Mik biyö e' demi José a, etä ie' ié siarë. ¹⁸ Etä iëlpa demi iwöki. Ie'pa wöéwa dö iski idalöioie ta ichérakitö:

—I' sa' de be' wörki. Sa' dör be' kanè mésopa.

¹⁹ Etä ie' tö ie'pa iuté:

—Kë a' suanuk. Ye' kë a' shulinuk Skëköl skéie. ²⁰ A' íyi sulu bikeits wamblè ye' ki, erè e' mane'wéttsane Skëköl tö buaè se' ki. E' wa tajè pé' tsatkëne i'ñie ta. ²¹ E' kuëki kë a' suanuk. Chkewö meraëyö a' a' ena a' ala'r kôs a.

Es ie' tö ie'pa a' iché er buaè wa. E' tö ie'pa ttsë'wëne buaë.

José blënewa

²² José ena iyë alikpö yamipa e'pa sene'ia Egipto. Ie' sene' döka duas cien eyök ki dabom eyök (110). ²³ Ie' tö ilà Efraín talapa e' ala'r suéia. Ñies ie' tö ilà Manasés e' alà kiè Maquir e' ala'r suéia.

²⁴ Ká et ta ie' tö iché iëlpa a: “Ye' duökewa e' kéwö kianeia tsir. Erë Skëköl wák tö a' kimeräe. Ie' tö a' yelurdaë ká i' ki. Ká yë'bakitö mè Abraham a ena Isaac a ena Jacob a e' a' tsemiraëitö.” ²⁵ Etä ie' tö iëlpa kié as ie'pa ttè mù ie' a Skëköl wörki. Ie' tö ie'pa a' iché: “Skëköl tö a' yerattsa ká i' ki. Mik e' tka, etä ye' sik tso' blëule e' tsúmi e' ta.”

²⁶ Mik ie' blënewa Egipto, etä ie' ki duas de cien eyök ki dabom eyök (110). Ie' nu kapeyanewa as kë inurwa e' iënewa s'nu kélkuö a.

Israel aleripa yërulune Egipto

Éxodo 1.1–20.21

Yëkkuo i' kiè si'kuaie *Éxodo*, e' wà kiane chë yërulune. Kam sa' tò yëkkuo i' mane'u' seraa se'ie, ishəbōts mane'o' sa' tò dō capítulo 20.21. Ì mane'o' sa' tò e' blatëule mañat tsiní. Et tsiní e' dör capítulo et dō capítulo dabom eyök kí skël (1-15). Ièt tsiní e' dör capítulo dabom eyök kí teröl dō capítulo dabom eyök kí pàköl (16-18). Ibata èk tsiní e' dör capítulo dabom eyök kí sulítu dō capítulo dabom böyök (19-20).

Et tsiní e' tò se' a ipakè tò ì bak Israel aleripa ta' ie'pa mía Egipto e' tsatkök ketba yöki e' ukuöki. Kewe ie'pa kawō tka buaë Egipto. Ie'pa ena ie'pa iyiwak alöne tajë. Ká tka tajë ta' egiptowak suanémi dō' Israel aleripa e' alōka ie'pa kí. E' kueki ie'pa tò Israel aleripa sué suluë ta' iwe'ikérakitō siarë. Ie'pa kérakitō kanëblök darërëe kë patuëta'. Erë Skëköl tò ie'pa weirke e' sué ta' wëm kékaitō eköl ie'pa yöktsa egiptowak ulá a. Wëm e' kiè Moisés, e' è tò yëkkuo i' kit. Skëköl e' kkayë' ie' a ta' iwák kiè yë'itō ia. E' ukuöki ta' ipatkéitō Israel aleripa yöktsa Egipto. Moisés tò iché Egipto blú a tò Israel aleripa ömine. Erë Egipto blú kë éna Skëköl ttō iütak. E' kueki Skëköl tò egiptowak we'iké siarë tsakjé ie' diché tajë wa. E' wa ie' tò ikkaché ie'pa a ena Israel aleripa a tò yi dör ie'. Skëköl tò Israel aleripa tsatkée yéttsa Egipto ie' diché tajë wa, e' wa ie'pa de ie' ichaie ena ie' de ie'pa Këkölíe. Ie'pa yénetsa Egipto e' kéwō tkó'ük ie' tò ie'pa patké duas bit ekké.

Ièt tsiní e' tò se' a ipakè tò wës Skëköl tò ie'pa wëttse' ena ie'pa kime'itō shkótkkō ká sir poë wë kë yi serku' ee. Erë ie'pa tò ie' tsiriwé tajë kabene wa, erë ie' tò ie'pa tié ena ie'pa tsatkéitō ibolökpa yöki er bua' wa.

Ibata èk tsiní e' tò se' a ipakè tò Skëköl ena Israel aleripa ttë me' ñi a. Mik ie'pa de Sinaí kébata a, etá ie' tò ittë dalöieno mé ie'pa dōka dabop. Ie' tò iché ie'pa a tò ie'pa tò ie' ttë dalöieno e' kos iüté buaë, e' ta' ie'pa dōraë ie' wák icha chökíe ena ie'pa a ie' er buaë chōraë ká malepa wakpa tsata.

Israel aleripa tso' Egipto e'pa weine tajë

¹⁻⁴ Israel kiè ñies Jacob e' ala'r dë'mi Egipto ie' ta, e'pa kos yamipa ta'. Ie'pa kiè Rubén, Simeón, Leví, Judá, Isacar, Zabulón, Benjamín, Dan, Neftalí, Gad ena Aser. ⁵ Jacob yamipa mine ie' ta Egipto e'pa dōka dabom kuryök (70) seraa. Erë José, e' tso'tke Egipto kewe iyamipa yöki.

⁶ Kawō tka tajë, etá José ena iëlpa blërulune. Ñies iyamipa dë'mi Egipto ie'pa ta, e'pa kos blërulune se'. ⁷ Erë Israel aleripa alöne tajë, e' kueki ie'pa de diché ta' tajë. Ie'pa tso' Egipto wa ñe.

⁸ E' ukuöki ta' blu' ské tkëneká eköl e' kë wá José paké jcher. Ie' tò iché egiptowak a: ⁹ "Ye' ttō ttsó. Israel aleripa dör tajë. Ie'pa diché tkōka se' diché tsata, dō' ie'pa e' alōka se' kí. ¹⁰ Mik se' bolökpa ñippōmi se' ta, e' ta dō' ie'pa ñi woiōka se' ppök se' bolökpa ta, ta es imi'miyal se' yöki. E' kueki se' tò ibikeitsō bua'iewá tò wës se' tò ie'pa wóklō' wëmi as kë ikí alör tajë."

¹¹ E' kueki egiptowak tò iwókirpa patké Israel aleripa we'ikök kanë darërë wa as ieriyardak. Ie'pa tò ikérak ká yuök böt chkewō dapa'woie Egipto blú a. Ká e' kiè Pitón ena Ramsés. ¹² Israel aleripa we'ikeke ie'pa tò siarë, erë ikí alörkerak tajë. E' kueki egiptowak suarke tajë ie'pa yöki.

¹³ Egiptowak tō ie'pa ké kanebłök kēsik wa. ¹⁴ E' tō ie'pa ɛriawé tajē. Ikérakitō skaɯchka yuök shtrót shtrót u yuoie. Nies ikérakitō kanebłök kañika kanè ulitane ɯk. Es Israel aleripa kōs we'ikérakitō siarē. ¹⁵ E' kīie tã Egipto blú tté alakōlpa kiè Sifrá ena Puvá e'pa tã. Ie'pa dōr hebreowak* alakōlpa alá kūrke e' kanéukwakpa. Ie' tō iché ie'pa a:

¹⁶ —Mik a' tō hebreowak alakōlpa alá kūrke, e' kaneweke, e'tã isaú çì iwák dōr? Iwák wēm e' tã ittōwa. Iwák dōr alakōl, e' tã imúat, ké ittarwa.

¹⁷ Eré alakōlpa e'pa tō Skékōl dalōieta'. E' kuęki ie'pa kē wã Egipto blú ttō iūtēne wēs itō iché es. Ie'pa ala'r wēpa méat ttsē'ka. ¹⁸ E'tã Egipto blú tō ie'pa kiére tã ichéitō iarak:

—çłók a' tō iwamblé es? çłók a' tō ala'rla wēpa e' méat ttsē'ka?

¹⁹ Ie'pa tō iūtē:

—Hebreowak alakōlpa ké alá kūr wēs egiptowak alakōlpa es. Ie'pa alakōlpa dōr darērē. Ie'pa alá kūr bet buaē. Mik sa' demi, e'tã ie'pa alá kūnetke.

²⁰⁻²¹ Es Israel aleripa kí alōnèmi tajē. Ie'pa diché kí iērke tajē. Sifrá ena Puvá e'pa tō Skékōl dalōieta'. E' kuęki Skékōl tō ie'pa kímé, ala'r méitō ie'pa a tajē.

²² E'tã Egipto blú tō ikuęblupa ulitane a kawō mé tō hebreowak ala'rla wēpa kune kōs e' ōmi di' kī. Alakōlpala ē múat.

2

Moisés kune'

¹ E' kēwō ska' tã wēm ekōl dōr Leví aleri, e' senéwa alakōl dōr Leví aleri nies ese tã. ² E'tã ie' alá ská kēka e' dōr wēm. E'tã imi tō isué tō alala buaala, e' kuęki ibléwaitō dō si' mañat. ³ Mik imi kē a ilá blēneia, e'tã ie' kkō yulé et, patię buaē kiōchka tso' chkuā'chkuā ese wa aš kē a di' tkōwa. E' ukuōki tã alala iéwaitō kkō a, méreitō di' kiè Nilo e' kkōmik kākō tso' e' shuā. ⁴ E'tã alala kutã e' duēsér kamie ikī sauk tō wēs idōmi.

⁵ E' ukuōki tã Egipto blú e' alá busi mĩa kuök di' a. E' dalewa tayēpa tso' ie' wã ikanè mésopaie e'pa shkō iēter ákitō kī. E'tã ie' tō kkō sué kākō shuā. Ikanè mésopa ekōl patkémiitō itsukbitu. ⁶ E'tã ie' tō ikkōkēka tã isué tō alala wēm a'ria ekōl e' iuke. Ie' isué ɛr siarē wa tã ichéitō:

—Bébēla i' dōr hebreowak.

⁷ E' wōsha bebēla kutã de tã ichéitō ia:

—çBe' kī ikiane tō ye' mi' tayē hebreowak yulök ekōl be' a alala sę kkō'noie aš itala'uitō itsu' wa?

⁸ E'tã Egipto blú alá busi tō iūtē:

—Be' yú iyulök.

E'tã bebēla kutã mĩa imi yulök tã idebitu iwã. ⁹ E'tã Egipto blú alá busi tō iché alá mĩ a:

—Alá i' tsūmi kkō'nú ña tala'ú ña buaē. Ye' tō be' patueke iki. E'tã imi wã ilá mítser tala'wè. ¹⁰ Mik alá de bērie, e'tã imi wã ibitetserne Egipto blú alá busi a. E'tã ie' tō ikłō'wé wēs ie' alá ękka es. Ikiè mékãitō Moisés.* Ie' tō iché:

—Ye' tō iyē'ttsã di' a.

E' kuęki ie' tō ikiè méka es.

Moisés tso' Egipto e' tkashkar

¹¹ Moisés kibineone. Kã et tã ie' mĩa iyamipa hebreowak, e'pa pakök. E'tã ie' tō isué tō iyamipa weirke siarē kanebłök darērē. E'tã ie' isué tō egiptowak

* **1:15** hebreowak: E' kiè nies Israel aleripa. * **2:10** Moisés: Hebreoie s'kiè e' wã kiane chē iyēulettsã.

eköl tso' iyami hebreowak eköl e' ppök siarë. ¹² Etä ie' ká sué ká wa'ñe. Kë ie' wä yi sune. E' dalewa ie' tö egiptowak e' ttëwä inü wötëwä ie' tö ttsa'wö a. ¹³ Bule es tä ie' skà e' yéttsa, etä ie' isué tö hebreowak böi tso' ñippök ñita. Ie' tö iëköl tso' eköl ppök, e' a iché:

—¿Iök be' tso' be' yami ppök?

¹⁴ Etä hebreowak e' tö iüté:

—¿Yi tö be' tkéka sa' wökirie sa' shulökwakie? ¿Be' tso' ye' bikeitsök ttëwä wes egiptowak kötwabö es?

Mik ttë e' ttsé Moisés tö, etä e' tö ie' suawé. Ie' ibikeitsé: “Ie'pa wä ijchenewä tö ye' tö egiptowak kötwä.” ¹⁵ Mik e' jchenewä Egipto blü wä, etä ie' tö Moisés ttökwa patké. Erë Moisés tkashkar ie' yöki, miä senuk ká kië Madián eë. Eë ie' e' tkére di' tum biule kkömik.

¹⁶ Ká e' a sacerdote† serke eköl kië Reuel. E' alà busipa dökä kul. E' diwö wa alà busipa e'pa dë'bitü di' chkök kulé' a mè iyë iyiwak a yè. ¹⁷ Etä iyiwak kkö'nukwakpa skà wëpa debitü busipa trë'wëmi. Etä Moisés e' kékä e' tö busipa tsatkée. Etä ie' tö di' mé iyiwak a. ¹⁸ Mik ie'pa demine iyë ska', etä iyë tö ie'pa a ichaké:

—¿I' wa i'ñe a' dene bet?

¹⁹ Ie'pa tö iüté:

—Egiptowak eköl tö sa' tsatkée iyiwak kkö'nukwakpa ulà a. Ie' di' yéttsa mé iyiwak a.

²⁰ Iyë tö iché ia:

—¿Wé wëm e'? ¿Iök a' iméat ekörla? A' yú itsukbitü as ichkö se' tä.

²¹ Es Moisés e' tséat senuk wëm e' ska'. E' ukuöki tä Reuel tö ilä busi kië Séfora, e' mé Moisés a senuwäie itä. ²² Etä Moisés alà kékä eköl kië mékaitö Guersón† wä chéitö: Ká i' ki ye' dör o'ka.

²³ Dwas tka tajë, etä Egipto blü blënewä. Erë Israel aleripa kköchökeia tajë kekraë kanë darërëë kuëki. Ie'pa kköchöke tajë e' ttsé Skököl tö. ²⁴ Ttë me'bak ie' tö Abraham a ena Isaac a ena Jacob a e' wä tsä detke kanewë. E' kuëki ie' tö ibikeitsé tö Israel aleripa kimeräyö i' tä. ²⁵ Ie' tö ie'pa sué tä ie' éna iane tö i tköke ie'pa tä.

3

Skököl tö Moisés patké Israel aleripa tsatkök

¹ Ká et tä Moisés tso' inuäki Jetró,* e' iyiwak kkö'nuk. Inuäki kanëblöke sacerdoteie Madián. E' dalewa ie' wä inuäki iyiwak mtsër ká sir po, e' jaišet, demi Skököl kébata kië Horeb† eë. ² Etä eë Jehová biyöchökwak bua'ie e' e' kkachëwä ie' a bö' wörkueie tajë kal tsir elka shua. Moisés tö isuwä bua'ie tä isué tö kal wöbatëka tajë bö'ie, erë kë ñarwa. ³ Etä Moisés tö ibikeitsé: “¿Wí dör i? Ye' mí isauk i kuëki kal wí kë ñarwa.”

⁴ Mik Jehová tö isué tö Moisés dökewatke tsinet bö' ñarke e' o'mik isauk, etä Skököl tö ichaké:

—¡A Moisés! ¡A Moisés!

Moisés tö iüté:

—¿I'?

⁵ Etä Skököl tö iché ia:

† 2:16 sacerdote: Kë se' wä ijcher yësyëš tö sacerdote wëse e' dör, erë kë idör wes i'ñe itso' es. † 2:22

Guersón: Hebreoie s'kië e' wä kiane chë ká bánet wakpa. * 3:1 Jetró: E' dör Moisés nuäki. Ie' kië

ñies Reuel ena Hobab. † 3:1 Horeb: E' kië ñies Sináí.

—Kě be' dōkwa tsinet. Wě be' dur e' ké dōr batse'r, e' kueki be' klōkkuō yōttsa. ⁶Ye' dōr be' yě e' Kěkōl ena be' yěpa bak ká iaiäe kiè Abraham, Isaac ena Jacob e'pa Kěkōl.

Moisés suane Skěkōl saukwa, e' kueki ie' e' wōpabakéwa. ⁷Erě Jehová tō iché ia:

—Ye' isué tō wépa dōr ye' icha tso' Egipto e'pa weirke siarē. Ie'pa kkōchōke taiē ikanē wōkirpa ulā a e' ttsyō. Ye' wā ijcher buaē tō iweirkerak siarē. ⁸E' kueki ye' dē'ttsa ie'pa tsatkōk egiptowak ulā a. Ye' tō ie'pa yerattsā ká e' kī. Ye' wā ie'pa miraē ká taiē buaē ese kī. Ká e' kī iyi ulitane tskir buaē, iwā wōr buaē shūte.† Ká e' kī pē' tso' taiē. E'pa ditséwōpa dōr canaánwak, hititawak, amorreowak, fereseowak, heveowak, ena jebuseowak. ⁹Ittsō, ye' tō Israel aleripa kkōchōke e' ttsyē. Ye' tō isué tō egiptowak tō ie'pa we'ikeke siarē. ¹⁰E' kueki ye' tso' be' patkōk Egipto blú ska' Israel aleripa dōr ye' icha e'pa yōkukur Egipto a. Be' yú Egipto.

¹¹Erě Moisés tō iché ie' a:

—¿Yi ye' dōr e' dōwami Egipto blú wōrkī Israel aleripa yōkukur ie' ulā a?

¹²Ie' tō iūtē:

—Be' kē mi'pa ekōrla. Ye' tso' be' ta be' kimuk. Mik be' tō Israel aleripa yélur Egipto a, eta' a' tō ye' dalōieraē kabata i' kī. E' wa be' wā ijcherdaē tō ye' wák tō be' patkē'.

¹³Erě Moisés tō ie' iūtē:

—Dō' ye' miā ta ye' tō iché ie'pa a: “A' yěpa bak iaiäe e' Kěkōl tō ye' patkē' a' tsatkōk.” Dō' ie'pa tō ye' a' ichakē: “¿Ima e' kiè?”, e' ta' ¿i chēmi ye' tō ie'pa a?

¹⁴Eta' ie' tō iūtē:

—Ye' dōr yi tso'tke e'. Ichō ie'pa a tō Ye' Tso'tke e' tō ye' patké a' ska'.

¹⁵Skěkōl tō ikī ché Moisés a:

—Ñies ttē i' chō Israel aleripa a: ‘Se' yěpa bak ká iaiäe kiè Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa Kěkōl kiè Jehová^S e' tō ye' patké a' tsatkōk.’ Ttē e' chō ie'pa a. Ye' kiè dōr Jehová i' dōr ye' wák kiè kekraē. Kiè i' wa ye' kirdaē aishkuō ta kekraē. ¹⁶Be' yú Israel aleripa kueblupa dapa'uk ta ttē i' ichō ie'pa a: ‘Jehová, dōr se' yěpa bak ká iaiäe kiè Abraham, Isaac ena Jacob e'pa Kěkōl e' e' kkeyē' ye' a ta ye' a iyē'itō tō ie' tō a' weirke siarē egiptowak ulā a e' suē. ¹⁷Ñies ye' a iyē'itō tō a' tsatkerāeitō egiptowak tso' a' we'ikōk e'pa ulā a. Ie' wā a' miraē ká buaē ese kī. Ká e' kī iyi ulitane tskir buaē, iwā wōr buaē shūte. Ká e' wakpa ditséwōpa dōr canaánwak, hititawak, amorreowak, fereseowak, heveowak, ena jebuseowak.’ Ttē e' chō ie'pa a. ¹⁸Israel aleripa kueblupa tō be' ttō tseraē ta be' yú ie'pa ta Egipto blú ska' ta ttē i' chō ie' a: ‘Jehová dōr hebreowak Kěkōl, e' dē'bitu sa' wōkī. E' kueki sa' ōmi ká mañat shkar ekkē wé kē yi ku' ese ska' iyiwak ña'uk Jehová dōr sa' Kěkōl e' dalōioie.' Ttē e' chō ie' a. ¹⁹Erě ye' wā ijcher buaē tō ie' kē tō ie'pa a kawō e' mepa éanas. Ye' kawōta ie'pa yōktsa ye' diché taiē e' wa. ²⁰E' kueki ye' diché taiē e' kkacheraēyō egiptowak a. I' weraēyō ie'pa shūa e' tō ie'pa tkiweraē. E' wa ie'pa we'ikeraēyō siarē. E' ukuōki ta Egipto blú tō Israel aleripa erami as imi'yal. ²¹Ñies ye' tō egiptowak keraē ie'pa dalōiōk taiē. E' kueki mik a' e' yōkettsa Egipto a, eta' a' kē minuk ulā wōchka. ²²Israel aleripa e' alakōlpa qos e'pa tō iyi yöle inukōlchka wa ō orochka wa ō datsi' ese kak kieraē egiptowak alakōlpa serke bānet ō

† **3:8** Ká e' kī iyi ulitane tskir buaē, iwā wōr buaē shūte: Ttē e' dōr Hebreoie i' es: Wě baka tsu'diō ena bul alí shkōke di'ie. **S 3:15** Jehová: Hebreoie kiè e' wī dōr ye' tso'tke.

iserkerak Israel aleripa u a esepa a, e' qos ieraë a' ala'r tö. Es a' tö iyi bua'buatso' tajë Egipto e' yerattsa ie'pa ulà a.

4

¹ Erë Moisés tö iüté:

—Ie'pa kë tö ye' ttö klö'wëpa. Kë itö ye' ttö iütëpa. Ie'pa tö ye' a icheraë: “Jehová kë dë'bitü be' ska.”

² Eta Skëköl Jehová tö ie' a ichaké:

—ÿ! a'tser be' wä ulà a?

Moisés tö iüté:

—Ye' shko kéli.

³ Jehová tö iché ia:

—iuyömi jski!

Eta Moisés tö iuyémi jski. E' wöshä tä ishko kéli yönane tkabëie. Moisés e' skéu iyöki bet ⁴ erë Jehová tö iché ia:

—i'klö'úwä ikirë bata a ulà wa!

Eta Moisés tö iklö'wëwä eta imiáne shko kéliie.

⁵ Eta Jehová tö iché ia:

—Mik be' dene Egipto, eta be' tö iü es as ie'pa tö iklö'ü mokj tö ye' dör a yëpa bak kâ iaiaë kië Abraham, Isaac ena Jacob e'pa Këköl e' e' kkaché be' a.

⁶ I' tä be' ulà tiúwä be' batsj' a.

Eta Moisés ulà tiëwä ibatsj' a. Mik ie' ulà yëttsa, eta ie' isuë tö iwölineka saruruë duë kië lepra e' wä. ⁷ Eta Skëköl tö iché ia:

—Be' ulà skà tiúwane be' batsj' a.

Eta Moisés tö iwë es. Mik ie' ulà yëttsane, eta ie' ulà buanene buaë. ⁸ E' ukuöki tä Skëköl tö iché ia:

—ÿ! kkachéyö be' a kewe e' kë klönerak iwä, ñies ie'pa kë wä be' ttö iütëne, e' tä iët skà ú. Isalema e' klö'wëmi ie'pa tö. ⁹ Erë e' qos wa ie'pa kë wä be' ttö klöne be' ttö iütëne e' tä di' chkökä di' kibi a e' tötttsä kâ sí kj. Mik e' ténettsä kâ sí kj eta di' miaraë péie.

¹⁰ Moisés tö iüté:

—iAyëwë! iA ye' Këköl! Ye' siarala, kë tto buaë. E' kë dör i'ñe ñeme be' ttöke ye' tä eta. Es ye' wák dër kâ iaiaë. Ye' ttö enaë. Ye' kë a s'iütër buaë.

¹¹ Erë Jehová tö iüté:

—ÿ! tö a' a' kkö méat? Ye' wák tö a' méat kë tto ö kë kukuö wattser. Ñies a' wöbla kë wawër ö a' wöbla wawër e' qos méat ye' wák tö a' a. ¹² E' kuekj be' yú. Mik be' ttöke, eta ye' tso' be' tä. ÿ kiane ye' kj tö be' tö ichë, e' kkacheraë ye' tö be' a.

¹³ Erë Moisés tö iché ia:

—iA këkëpa! Ye' kköchö be' a tö o'ka patkömi ye' skéie.

¹⁴ Eta Jehová uluneka ie' kj tä ichéitö ia:

—E' ma be' ël Aarón dör Leví aleri çjma e' bikeitsè be' tö? Ye' wä ijcher tö ie' ttö buaë. Ie' tso'tke ñalä kj datse be' ska'. Mik ie' tö be' suë, eta e' tö ie' ttsë'wëmi buaë. ¹⁵ ÿ qos chak be' éna e' qos chö Aarón a as ie' tö ichöne. Ye' wák tö a' bö! kimeräe as a' ttö buaë. ÿ kiane ye' kj tö a' tö iwë e' kkacheraë ye' tö a' a. ¹⁶ Aarón ttöraë be' skéie. Ie' döraë be' ttekölie wës be' dör ye' tteköl es. ÿ cheke ye' tö be' a e' cherane be' tö ie' a tä e' cherane ie' tö a' yamipa a. ¹⁷ Shko kéli se' tsümi. E' wa i' kë or yi a' ese wëraëbö. Ie'pa wökrardawä iweblök.

Moisés miáne Egipto

18 E' ukuökij ta Moisés míane inuaki, Jetró ska' ta ichéitö ia:

—Kawö mú ña. Ye' kawöta shkökmine Egipto ye' yamipa sauk tö itso'iarak tsts'ka.

Etä Jetró tö iüté:

—Èkëkë. Be' shkõ wöbla wa.

19 Moisés tso'ia Madián, etä Jehová tö iché ia:

—Yi kji be' kiarke ttëwa Egipto, e'pa blërulune. Kë ì dalö ta'ia be' kji eë. E' kuëkj be' yüne Egipto.

20 Etä Moisés tö ilaköl ena ila'r tkéka burro kji ta imiyal Egipto. Ie' wa Skëköl shko kéli dami ulä a.

21 Jehová tö ie' a iché:

—Mik be' demi Egipto, etä ye' tö diché me'bak be' a ì kë or yi a ese wöje, e' wakaneü kröröe Egipto blú wörkj. Erë ye' tö ie' a er suluë meraë as kë ie' tö Israel aleripa ömine. 22 Etä ttë i' chõ ie' a: 'Jehová tö iché be' a: Israel aleripa dör wes ye' alä wëm tsá es. 23 Ye' tö be' a ichétke tö ie'pa ömine as imi'yalne ye' kjkökka. Erë be' kë wa ie'pa a kawö mène as imi'yal. E' kuëkj be' alä wëm tsá e' tterawayö.' Ttë e' chõ ie' a.

24 Moisés ena iyamipa minia ñala kji etä wé ie'pa kapökerö ñala kji, eë Jehová debitu Moisés ska' ittökwa. 25 Erë Moisés alaköl Séfora e' tö ak di'dië klö'wéwa e' wa ilä tottola kkuölit té tsir. E' kkuölit takla pé wa ie' tö Moisés klö patié ta ichéitö Moisés a: "Mokj be' tso'ia ye' wëmie pé i' wa."

26 Etä Jehová tö Moisés émi. (Séfora tö ilä tottola kkuölit té tsir e' kuëkj ie' tö iché Moisés a tö "be' tso'ia ye' wëmie pé i' wa.")

27 Etä Jehová tö Aarón a iché: "Be' yú Moisés ñalé yulök wé kë yi serku' eë." Aarón mía Moisés ñalé yulök ta ie' ikuë Skëköl kébata a. Eë ishke'wéitö wöalattsé wa. 28 Etä ì kos chök Jehová tö Moisés patkë', e' pakéne Moisés tö Aarón a. Ñies ì kë or yi a ese kkayë' Jehová tö Moisés a wawë e' kos pakéneitö Aarón a.

29 E' ukuökij ta ie'pa böi míyal Israel aleripa kuëblupa dapa'ukka kapakök ie'pa ta. 30 Ì kos yë' Jehová tö Moisés a e' pakéne Aarón tö Israel aleripa kuëblupa a. Ñies ì kë or yi a ese kkayë' Jehová tö Moisés a e' kos wé Moisés tö Israel aleripa ulitane wörkj.

31 Israel aleripa tö Aarón ttë klö'wé. Mik ie'pa éna iane tö Jehová éna ie'pa dalërke, ñies tö ie'pa weirke siarë e' suéitö, etä ie'pa e' wöéwa iskj ie' dalöiök.

5

Moisés ena Aarón tté Egipto blú ta

1 E' ukuökij ta Moisés ena Aarón míyal Egipto blú ska' ta ichéitö ia:

—Jehová dör Israel aleripa e' Këköl, e' tö iché be' a tö e'pa dör ie' icha. Ie'pa ömi as imi'yal wé kë yi serku' eë kawö tkö'uk ie' dalöioie.

2 Erë Egipto blú tö iüté:

—¿Yi dör Jehová? Ye' kë wa ie' suule. Ye' kë kawöta ie' ttö iütök. Ye' kë kawöta Israel aleripa ökmi. E' kuëkj kë ye' tö Israel aleripa epami.

3 Etä ie'pa tö iché:

—Hebreowak Këköl e' dë'bitu sa' wöki. E' kuëkj sa' ömi ká mañat shkar ekkë wé kë yi ku' ese ska' iyiwak ña'uk sa' Këköl Jehová e' a idalöioie dö' ie' tö sa' wömëttsa duökwa duë a ö tabë a.

4 Erë Egipto blú tö iüté:

—A Moisés. A Aarón. ¿Iöök a' kî ie'pa kiane wöklö'wè ikanè a? ¿A' ena a' yamipa yúshka kaneblök!

⁵ Nies Egipto blú tò iché ie'pa a:

—I'ñe ta Israel aleripa tso' tajè ká i' kî, etá ¿wes a' kî ikiane tò ie'pa kè kaneblöia?

⁶ E' diwö wa Egipto blú tò iché ikanè wökirpa a:

⁷ —Tala'chka kósi e' kè tsarbituia Israel aleripa a skauchka shtrót shtrót yuoie wes se' tò ikanewèrö es. As ie'pa wákpa mi' itsuk. ⁸ Erè ikórak iyuök kos kekraè iyuekerakitö ekkè, kè wöarwa yès. Ie'pa bikènak è tajè, e' kuekî ie'pa arkerak: '¡Mishka iyiwak ña'uk se' Kèköl a!' ⁹ Ie'pa kî kó kaneblök darèrèè. Kanè mú ie'pa a tajè as kè itö kachè iütö.

¹⁰ Etá ikanè wökirpa miyal ta ichéitörak Israel aleripa a: —Egipto blu' tò kawö mé tò kè a' a tala'chka kósi tsarbituia. ¹¹ I'ñe ta a' wakpa kawötá iyulök wé a' ikué, e'ma eé itsúbitü. Erè a' kawötá iyuök kos a' iyueke kenet ekkè, kè wöarwa.

¹² Etá Israel aleripa mía Egipto ká wa'ñe kachka èse yulök tala'chka skéie.

¹³ Kanè wökirpa tò ikérak kaneblök kèsik wa ta ichekerakitö ie'pa a kekraè: "A' tò iyuö kos a' tò iyueke kenet mik sa' tò tala'chka mekeia a' a ekkè."

¹⁴ Egiptowak tò Israel aleripa welepa me'ka ñi wökirie. E'pa ppeke egiptowak tò ttsa' bata wa ta ichekerakitö ie'pa a:

—¿I' kuekî a' kè wá iyöne chki ena i'ñe wes kenet es?

¹⁵ Etá Israel aleripa kanè wökirpa miyal kköchök Egipto blú wöa. Ie'pa tò iché ia:

—A kèképa. ¿I' kuekî be' tò be' kanè mésopa we'ikè es? ¹⁶ Tala'chka kè mèneia sa' a, erè ie'pa kî ikiane tò sa' tò iyuè kos sa' a tala'chka merkeia ta iyörke ekkè. Ie'pa tò sa' kè kaneblök kèsik wa. Nies sa' ppekeitö siarè. ¿A kèképa, be' wakpa iane iwiie!

¹⁷ Egipto blú tò ie'pa iüté:

—¿A' dör bikèwakpa wöchka! E' kuekî a' icheke kekraè: "¡Mishka ká bānet iyiwak ña'uk Jehová a!" ¹⁸ ¿A' yúshka kaneblök! Erè kè tala'chka kósi merku'ia a' a, erè a' kawötá iyuök kos kenet a' tò iyueke ekkè.

¹⁹ Mik Israel aleripa kanè wökirpa a iyène tò ie'pa kawötá iyuök kekraè kos iyuekerakitö kenet ekkè, etá ie'pa eriane tajè. ²⁰ Ie'pa e' yélur Egipto blú ska de wé Moisés ena Aarón tso' ie'pa panuk eé. ²¹ Ie'pa tò iché iarak:

—I' wamblé a' tò sa' kî e' kuekî as Jehová tò a' we'ikö. Egipto blú ena ikuèblupa e'pa éna sa' ar suluè. A' iane iwiie. E' dör wes a' wakpa tò tabè mé ie'pa a as sa' ttöwá ie'pa tò es.

Moisés kköché Skèköl a

²² Etá Moisés tò iché Jehová a:

—A Jehová. ¿Iöök be' tò Israel aleripa we'ikeke siarè? ¿Iöök be' tò ye' patkè'bitü ie? ²³ Mik ye' dè'bitü ttök Egipto blú ta' be' ttö wa, etá ie' tò wépa dör be' icha e'pa kî we'iké siarè. Dö ikkè ta iweirkeia iwák suè. Erè be' kè wá i' one yès ie'pa tsatkoie.

6

¹ Etá Jehová tò ie' iüté:

—Kukuie bö isuraè tò wes ye' tò Egipto blú we'ikeraè. Ye' diché tajè e' wa ye' tò ie' keraè ie'pa ökmi. Ye' diché wa ye' tò ie' keraè ie'pa patkökmi iká kî.

Skèköl tò Moisés ská patkémine Egipto blú ska'

² Ñies Skëköl tō iché Moisés a:

—Ye' dör Jehová. ³ Mikā ye' e' k kayë' Abraham a ena Isaac a ena Jacob a, eta ye' iché tō ye' dör Skëköl Diché Ta' İyi Ulitane Tsata e'. Erë ye' kië Jehová, e' kē yēne ye' wā ie'pa a. ⁴ Ye' tō ttē me' ie'pa a. Ye' tō iyē'at ie'pa a tō kâ kië Canaán e' merayō a' aleripa a. Eē ie'pa bak senuk wes o'ka kâ es. ⁵ İñe ye' wā ijcher tō ie'pa weirke siarë. Egiptowak tō ie'pa keke kaneblök darërëë kësik wa. E' kuëki ttē me'bak ye' tō ie'pa a e' wawekeyō i'ñe ta. ⁶ E' kuëki be' yú ichök ie'pa a tō ye' dör Jehová. Egiptowak tō a' we'ikeke siarë kanë darërëë wa, e' kōs ulā a a' yerattsa ye' tō. Ye' tō egiptowak we'ikeraë siarë ye' diché tajë e' wa. Es a' tsatkeräe ye' tō egiptowak ulā a. ⁷ Ye' tō a' klō'weraë ye' ichapaie. Ye' dōraë a' Këköl. A' wā ijcherdaë tō ye' dör Jehová. Ye' dör a' Këköl. A' wā ijcherdaë tō ye' tō a' yē'lur egiptowak bak a' we'ikök kanë darërëë wa e' ulā a. ⁸ Ye' wā a' miraë kâ muk ye' kablë' Abraham, Isaac ena Jacob e'pa a eē. Kâ e' meraë ye' tō a' a. E' atdaë a' a. Ye' dör Jehová e' tō iché es.

⁹ Eta Moisés tō ttē e' skâ chéne Israel aleripa a. Erë ie'pa eriarke tajë kanë darërë kuëki. E' kuëki ie'pa kē wā ittō iütēne. ¹⁰ Eta Jehová tō iché Moisés a:

¹¹ —Be' yú ichök Egipto blú a tō kawō mú ye' ichapa a e' yöktsa Egipto a.

¹² Erë Moisés tō Jehová iüté:

—Israel aleripa kē tō ye' ttō iüté, eta çwes Egipto blú ye' ttō iütēmi? Ye' kē ttō buaë.

¹³ Eta Jehová tō Moisés ena Aarón e'pa patkëmi ichök Israel aleripa a ena Egipto blú a tō “Jehová tō sa' patkë Israel aleripa yökulur Egipto.”

Moisés ena Aarón ditséwöpa

¹⁴ İ' dör Moisés ena Aarón ditséwö datse iyëpa wa:

Rubén e' dör Jacob alā wēm tsá, e' ala'r dör Hanoc, Falú, Hesrón ena Carmí. Ditséwöpa datse ie'pa wa e'pa kōs dör Rubén aleripa.

¹⁵ Simeón ala'r wëpa dör Jemuel, Jamín, Óhad, Jaquín, Sóhar ena Saúl. Saúl mi dör cananeawak. Ditséwöpa datse ie'pa wa e'pa kōs dör Simeón aleripa.

¹⁶ Leví sene' duas dōka cien eyök kī dabom mañayök kī kul (137). İ'pa dör ila'r wëpa ikibi êk dō ibata êk: Guersón, Quehat, ena Merarí. ¹⁷ Guersón ala'r wëpa dör Libní ena Simí. ¹⁸ Quehat sene' duas cien eyök kī dabom mañayök kī mañat (133). İe' ala'r wëpa dör Amram, Ishar, Hebrón ena Usiel. ¹⁹ Merarí ala'r wëpa dör Mahli ena Musí. Ditséwöpa datse ie'pa wa e'pa kōs dör Leví aleripa.

²⁰ Amram sene'wā iyëchke kië Jocabed e' ta. E' dör Moisés ena Aarón mi. Amram sene' duas cien eyök kī dabom mañayök kī kul (137).

²¹ Ishar ala'r wëpa dör Coré, Néfeg ena Zicrí.

²² Uziel ala'r wëpa dör Misael, Elsafán ena Sitrí.

²³ Aarón sene'wā alaköl kië Eliseba e' ta. E' dör Aminadab alā busi ena Nahasón kutā. E' ala'r wëpa kië Nadab, Abihú, Eleasar ena Itamar.

²⁴ Coré ala'r wëpa dör Asur, Elcaná ena Abiasaf. Ditséwöpa datse ie'pa wa e'pa kōs dör Coré aleripa.

²⁵ Eleasar dör Aarón alā, e' sene'wā Futiel alā busi ta. E' alā kune kië Finees. E'pa kōs datse iyë tsá kië Leví e' wa.

²⁶ Aarón ena Moisés e'pa patkë' Jehová tō Israel aleripa yökulur Egipto a dapauleka wes ñippökwakpa tajë e' dapa'ù es. ²⁷ Aarón ena Moisés e'pa ut Egipto blú ta as ie' tō kawō mù ie'pa a Israel aleripa yöktsarak Egipto a.

Aarón tté Egipto blú ta Moisés skéie

28 Mik Jehová tté Moisés tso' Egipto e' ta, 29 eta ichéitō ia:

—Ye' dör Jehová. Ì kōs chekeyō be' a e' skà chōne Egipto blú a.

30 Erē Moisés iūtē:

—A Jehová, ye' kē tto buaë, eta ζwes Egipto blú ye' ttō iūtēmi?

7

1 Eta Jehová tō iché Moisés a:

—Ye' ttō ttsō. Be' òl Aarón ttōraë Egipto blú ta be' skéie wes ye' ttekōlpa ttōke ye' skéie es. 2 Ì kōs chekeyō be' a, e' cherane be' tō Aarón a ta Aarón tō icherane Egipto blú a as ie' tō kawō mù a' a Israel aleripa yōktsarak Egipto a. 3 Erē ye' tō Egipto blú er darë'wekewa. Ì kē or yi a ese werayō Egipto ye' diché tajē e' wà kkachōie. Ie'pa wōkrardawā isauk. 4 Egipto blú kē tō a' ttō iūtepa. Erē ye' tō egiptowak we'ikeraë siarē ye' diché tajē e' wa. Es ye' tō Israel aleripa yeralur. Ie'pa dör ye' a wes ñippōkwakpa tso' tajē es. Ie'pa dör ye' icha. 5 Egiptowak we'ikéyō siarē ye' diché tajē wa ñies Israel aleripa yétsayō e' ukuōkī ta egiptowak tō isuëraë tō mokië ye' dör Jehová.

6 Moisés ena Aarón e'pa tō iwakanewé wes Jehová tō iché ie'pa a es. 7 Mik ie'pa tté Egipto blú ta eta Moisés kī duas tso' dabom paryök (80). Aarón kī duas tso' dabom paryök kī mañat (83).

Aarón shko kéli yōnane tkabëie

8 Jehová tō iché Moisés ena Aarón a:

9—Egipto blu' tō a' a iché: 'Ì kē or yi a ese ú', e' ta ichō Aarón a tō ishko kéli iuyōmi įskī as iyōnar tkabëie Egipto blú wōrkī.

10 Eta Moisés ena Aarón miā Egipto blú ska' eta ie'pa iwé wes Jehová tō iché ie'pa a es. Aarón tō ishko kéli uyēmi įskī Egipto blú ena ikueblupa e'pa wōrkī ta iyōnane tkabëie. 11 Eta Egipto blú tō wēpa wā iyi jcher tajē ena ie'pa awápa esepa tsuk patké. Ie'pa tō ikanewé ñi suë isiwé wa. 12 Ie'pa shko kéli uyēmi įskī ñies ta iyōnane ñies tkabëie. Erē Aarón shko kéli tō Egipto shko kéli katéwarak seraa. 13 Erē Egipto blú er téwa darërëë wes Jehová tō iyē' es. Ie' kē wā ie'pa ttō iūtēne yēs.

Jehová tō di' yuë pëie

14 E' ukuōkī ta Jehová tō iché Moisés a:

—Egipto blu' er téwa darërëë. Kē ie' éna Israel aleripa akmine. 15 Bule bla'mi mik ie' miā di'kka, eta be' yú ttōk ie' ta. Ie' panú di'kka. Shko kéli yōnane tkabëie e' kéli tsūmi. 16 Ie' a ichō: 'Jehová dör hebreowak Kékōl, e' tō ye' patké ichōk be' a tō ie' ala'r ōmine as imi'rak ie' kīkōkka ká wé kī kē yi serku' eë. İkkē ta kam bö ie' ttō iūtō yēs.' 17 E' kuëkī Jehová tō ye' patké ichōk be' a: 'Ire' bö isuëraë tō mokië ie' dör Jehová. Mik ye' tō di' ppéitō Egipto blú e'pa wā e' wa, eta di' miaräë pé wōchka. 18 Nima duölurdaë. Di' alaburdakā suluë. Egiptowak kē a di' e' yanuk, tajē ie'pa dako'wekaraëitō.'

19 Ñies Jehová tō iché Moisés a:

—Ichō Aarón a tō ie' shko kéli klō'ú ta ikōka di' kos tso' ie'pa wā yè ese tsaka. Di'la, batsōri, di' wōblë, di' bló tso' ese kōs tsakā ie' ulā kōka as imi'a pëie. İS imiaräë pé wōchka di' bló ulitane yōule kal wa ö ak wa ese a!

20 Eta Moisés ena Aarón iwakanewé wes Jehová tō iché ie'pa a es. Aarón tō ishko kéli kēka e' wa di' ppéitō Egipto blú ena ikueblupa wōshagë. Eta di' kōs ekkē miā pëie. 21 Nima kōs duolur. Di' alanewā suluë kē yar egiptowak a. İKā wa'ñe di' miā pé wōchka!

²² Erë egiptowak awápa tó iwé ñies isiwé wa. E' kuëkí Egipto blú er téwa wës Jehová tó iyé' es. Ie' ké wá Moisés ena Aarón ttó iüténe yës. ²³ Ie' míáne iu á. Kë tkine íyi kôs kí. ²⁴ Egiptowak kôs ké á di' yar e' kuëkí ie'pa tó di' wöblé bié di' kkömik di' manene yottsäie.

Jehová tó egiptowak we'iké siarë bukuë' wa

²⁵ Jehová tó di' kiè Nilo e' suluw'wá e' kí ká de kul,

8

¹ Etá ie' tó iché Moisés á:

—Be' yú Egipto blú ska' tã ichö iá: 'Jehová tó ye' patké ichök be' á i' es: Ye' ichapa ömine as imi' ye' dalöiök. ² Kë be' tó ie'pa èmi, e' tã ye' tó bukuë' alöwerakã tajë a' ká kí a' we'ikoie. ³ Di' Nilo á bukuë' alördaë tajë shütëë. E' e' yöralur di' á mirawá be' u á. Idörawá weshké wé be' kapöke eë, be' kã' kí. Ñies idörawá be' kueblupa u á ena be' yamipa kôs e'pa u á. Ie' tiurawá wé a' ulöke ese á ena wé a' pan wötuöke ese kôs á. ⁴ Bukuë' urdakã be' kí ena be' kueblupa kí ena kôs be' ká wakpa tso' e'pa kí.'

⁵ Etá Jehová tó Moisés á iché:

—Ichö Aarón á tó ie' ulá ena ie' shko kéli kóka di' kibi ena di' tsitsir ena batsöri kôs ekkë tsakã as bukuë' döka di' á Egipto kôs wá iökka.

⁶ Aarón tó ishko kéli kékã Egipto di' kôs tsakã. Etá Egipto ká wa'ñe bukuë' alönekã tajë. ⁷ Erë egiptowak awápa tó iwé ñi suë isiwé wa. Ie'pa tó bukuë' alöwékã ñies. ⁸ E' ukuökí tã Egipto blú tó Moisés ena Aarón e'pa tsuk patké tã ichéitö ie'pa á:

—A' tó ikiö Jehová á tó bukuë' yölor ye' kí ena ye' ká wakpa kôs kí ñies. E' yéluritö etá ye' tó a' yamipa émimi as imi' iyiwak ña'uk Jehová dalöioie.

⁹ Etá Moisés tó Egipto blú iüté:

—Ichö ña tó ¿Mik be' kí ikiane tó ye' tó ikié Jehová á be' kí ena be' kueblupa kí ena be' ká wakpa kôs kí as bukuë' kë tó a' tsiriwëia tã iatdaë di' é á?

¹⁰ Egipto blú iüté:

—Ikió Jehová á bule.

Etá Moisés tó iché ie' á:

—E' wá tköraë wës be' kí ikiane es as be' wa ijcher tó kë yi dör wës sa' Këköl Jehová es. ¹¹ Bukuë' e' yölurdane be' u á atdaë di' é á. Kë itö be' tsiriwëpiaá. Ñies be' kueblupa ena be' ká wakpa kôs kë tsiriwëpiaaitö.

¹² Etá Moisés ena Aarón e' yétsã Egipto blú wöwa. E' ukuökí tã Moisés ikié Jehová á tó bukuë' patké'bitu Egipto blú kí e' trë'úmi ie' yöki. ¹³ Etá Jehová tó iwakanewé wës Moisés tó ikié iá es. Bukuë' tso' egiptowak u á iupamik u'rki e' kôs duolur. ¹⁴ Egiptowak tó bukuë' nu kôs shtë dapa'wé tajë. E' nu alabunekã suluë ká e' kôs á. ¹⁵ Erë mik Egipto blú tó isué tó ie' tsatkëne bukuë' ulá á, etá ier téwãne darërëë wës Jehová tó iyé' es. Kë ie' wá Moisés ena Aarón ttó iüténe.

Mulu'shwak patké tajë Jehová tó ie'pa kí

¹⁶ E' ukuökí tã Jehová tó iché Moisés á:

—Ichö Aarón á tó ie' shko kéli kóka siwá kí e' wa iyök po ppö as imi'á mulu'shwakie Egipto wa'ñe.

¹⁷ Etá iwakanewérakitö es. Aarón tó shko kéli kékã tã iyök po ppéitö iwa etá iyök po tso' Egipto wa'ñe e' míã mulu'shwakie e' iënekã se' kí ñies iyiwak kôs kí. ¹⁸ Egiptowak awápa ima'wé mulu'shwak alöukká isiwé wa, erë kë iwá

yöne ie'pa a. E' dalewa mulu'shwak iënekä tajë ie'pa ki ñies iyiwak ki. ¹⁹ Etä iwépa tó iché Egipto blú a:

—i'l' dör Skëköl kanè mokì!

Erë ie' er tēwā darërë wēs Jehová tó iyë' es. Kë ie' wā ie'pa ttō iutëne.

Ö iëkä tajë Skëköl tó ie'pa ki

²⁰ E' ukuöki tã, Jehová tó iché Moisés a:

—Bule bla'mi Egipto blú mi'ke di'kka, e' kuëki be' e' kōkä bla'mi tã be' yú ñi kukwã itã. Ichö ie' a: 'Jehová tó ye' patké ichök be' a i' es: Ye' ichapa ömine as imi' ye' kíkōkka. ²¹ Kë be' tó ie'pa èmine, e' tã ye' tó ö tajë patkeraë be' ki ena be' kuëblupa ki ena kōs be' kã wakpa tso' e'pa ki. Ö iërdakã egiptowak u kōs ekkë ki dö iyök ki. ²² Mik e' wã de a' ki, etã ö patkeraëyö a' ë ki. Wë ye' ichapa serke Gosen eë ö kë suepasö yës. Es be' éna iarmi tó mokì ye' dör Jehová, e' durse kã i' ki. ²³ Be' kã wakpa e'pa ë we'ikeraë ie' tó. Erë ye' ichapa kë we'ikepayö. E' wã tkōraë bule.'

²⁴ Es Jehová tó iwakanewé. Ö dettsã chkaie Egipto blú u a ena ikuëblupa u a ñies Egipto wa'ñe e' a. Ö tó Egipto kã kōs klö'wéwã se, sulu'wéwã yës.

²⁵ Etä Egipto blú tó Moisés ena Aarón tsuk patké tã ichéitö ie'pa a:

—A' yú, e'ma a' Këköl a iyiwak ña'uk. Erë kë a' e' yökulur Egipto a.

²⁶ Moisés tó iutë:

—Kë e' dör buaë es. Sa' iyiwak ña'weke sa' tó sa' Këköl Jehová e' a, e' dör iyiwak dalöieke a' tó skëkölise ese. A' tó sa' sué iyiwak ese ña'uk, e' tã a' tó sa' ttëwãmi ák wa. ²⁷ Sa' kawötã shkök dö kã mañat dö wé kë yi serku' ese ska'. Eë sa' tó iyiwak ña'weke sa' Këköl Jehová a wēs kawö méatitö sa' a es.

²⁸ Egipto blú tó iché:

—A' kë mîne kamië shütë, e' tã ye' tó a' èmimirak wé kë yi serku' ese ska', iyiwak ña'uk a' Këköl Jehová e' a. A' Këköl Jehová a ikiö ye' ki.

²⁹ Moisés tó iutë:

—Mik ye' e' yëttsã ie, etã ye' miã Jehová a ikiök be' ki as ö pormi be' yökì ena be' kuëblupa yökì ena be' kã wakpa kōs e'pa yökì. Erë kë be' tó sa' kütö'ukia. Kë be' tó Israel aleripa wöklö'uk as imi' iyiwak ña'uk Jehová a.

³⁰ Mik Moisés e' yëttsã Egipto blú wōwa, etã ie' ikié Jehová a. ³¹ Etä Jehová tó iwé wēs Moisés tó ikié ie' a es. Es ö po'wémiitö Egipto blú yökì ena ikuëblupa yökì ena ikã wakpa kōs e'pa yökì. Kë ö a'teia etkla wë'ia. ³² Erë Egipto blú er skã tēwãne darërë. Kë ie' wā Israel aleripa anemi.

9

Jehová tó egiptowak iyiwak ttélur

¹ E' ukuöki tã Jehová tó iché Moisés a:

—Be' yú ttök Egipto blú tã, tã ichö ia: 'Jehová dör hebreowak Këköl, e' tó iché i' es: Ye' ichapa ömine as imi' ye' kíkōkka. ² Be' kë tó ie'pa èmine, be' tó ie'pa wöklö'wekeia, ³ e' tã ye' tó dué mekaraë be' iyiwak kōs e' ki ye' diché tajë wa. Be' kabaio, be' burro, be' kameio, be' baka ena be' obeja ekkë kōs duölurdaë. ⁴ Erë Israel aleripa iyiwak ulitane kë duöpalur etö wë'ia. Es ye' tó ikkachaë tó ie'pa dör ye' ichapa.'

⁵ Etä Jehová tó ikéwö méwã i' es:

—E' kōs wëraëyö bule.

⁶ Bule es tã Jehová tó iwé. Egiptowak iyiwak kōs e' duolur. Erë Israel aleripa icha kë du'wã etö wë'ia. ⁷ Egipto blú tó Israel aleripa icha sauk patké

etā ie' isué tō mok̄i Israel aleripa icha kē du'wā etō wē'ia. Erē ie' er kitēwā darērēē. Kē ie' wā Israel aleripa a kawō mēne as imi'rak.

Jehová tō duè mék̄a egiptowak k̄i skuēkie

⁸ E' ukuōk̄i t̄a Jehová tō iché Moisés ena Aarón a:

—Muluchka tso' bō'kkō a e' klō'ú t̄a as Moisés tō iuyō siwa' k̄i Egipto blú wōrk̄i. ⁹ Muluchka e' po ardaē Egipto kōs e' k̄i. E' tskirdane ie'pa k̄i skuēkie ñies iyyiwak k̄i.

¹⁰ Etā Moisés ena Aarón muluchka klō'wé bō'kkō a t̄a imiā Egipto blú ska' t̄a e' wōrk̄i Moisés tō muluchka uyé siwa' k̄i. Etā egiptowak mik imonek̄a skuēkie. Ñies iyyiwak kōs mik imonek̄a skuēkie. ¹¹ Egipto awápa k̄i skuēk tskinek̄a tajē wēs imalepa es, e' kuēk̄i ie'pa kē dé' Moisés wōrk̄i. ¹² Erē Jehová tō Egipto blú er darē'wēwā as kē itō Moisés ena Aarón ttō iutō wēs ie' tō iyé' es.

Mò wōsi sēsēē ese patké Jehová tō egiptowak k̄i

¹³ E' ukuōk̄i t̄a Jehová tō iché Moisés a:

—Be' e' kōk̄a bule bla'mi etā be' yú Egipto blú a ichök: 'Jehová dör hebreowak Kēköl, e' tō ichè be' a i' es: Ye' ichapa ömi as imi'rak ye' k̄ikōk̄ka. ¹⁴ Kē be' wā ye' ttō iutēne i' t̄a, e' t̄a ye' tō iyi sulusi kōs patkeraē be' k̄i ena be' kuēblupa k̄i ena a' wakpa kōs e' k̄i. Es be' wā ijcherdaē tō kē yi ku' ye' tsatā ká wa'ñe. ¹⁵ Ye' mú k̄i ikiane, e'ma ye' tō iyi sulusi me'k̄abak be' k̄i ena be' yamipa ulitane k̄i a' eukwa ká i' k̄i. ¹⁶ Erē ye' wā be' tso'iā ttsē'ka as be' tō ye' diché tajē e' saū, ñies as yi dör ye' e' tté pakar ká wa'ñe. ¹⁷ Erē be' er dör suluē kēkraē. Kē bō ye' ichapa Israel aleripa émi. ¹⁸ Bule ikkē mò wōsi sēsēē ese patkeraēyō a' k̄i tajē. E' dardaē tajē a' k̄i tkōk̄a kenet idarke Egipto e' tsatā. ¹⁹ Mò wōsi ardaē e' tō a' tso' u'r̄k̄i ena a' iyyiwak kōs tso' kañik̄a e' ttēmilar sē. E' kuēk̄i a' iyyiwak ena i' kōs tso' a' wā kañik̄a e' blök patkō u dikiā as itsatkēr.'

²⁰ Etā Egipto blú kuēblupa welepa suane Jehová ttō yōk̄i. E'pa tō iyyiwak blé, ñies ikanè mēsopa blé u dikiā. ²¹ Erē imalepa kē wā Jehová ttō klōne, e'pa tō icha meāt u'r̄k̄i. ²² Etā Jehová tō Moisés a' iché:

—Be' ulā kōk̄a siwa' k̄i as mò wōsi sēsēē ese dar tajē Egipto kōs a. E' ardaē ie'pa k̄i ena iyyiwak k̄i ñies idaliwō tso'rak iwā e' k̄i.

²³ Mik Moisés tō shko kéli kēk̄a siwa' k̄i, etā Jehová tō alá bla'wé tajē wōñawētō tajē dōts̄a iyōk̄ k̄i etā mò wōsi sēsēē ákwōie e' patkēitō Egipto kōs a. ²⁴ Es Jehová tō mò wōsi sēsēē ese patké tajē Egipto ká wa'ñe a. Etā mò wōsi ese darke tajē ena ká wōñarke tajē, kē iwōklōrtā. Kē yi wā e' suule yēs Egipto. ²⁵ Etā mò wōsi e' bitēshka tajē i' kōs tso' ká áie a e' k̄i, se' k̄i ena iyyiwak k̄i ñies. Dalí kuá kōs pēluritō sulu'wēluritō. Kal tso' ká wa'ñe e' ulā jchērolone. ²⁶ Erē ká kiē Gosen, wé Israel aleripa sērke, e' a' mò wōsi kē dane yēs.

²⁷ Etā Egipto blú tō Moisés ena Aarón tsuk patké t̄a ichéitō iā:

—Ire' yō isué tō ye' e' wamblé suluē. Jehová e' tté dör mok̄iē. Etā ye' ena ye' ká wakpa sa' iane iwiie. ²⁸ Tajē alá blarke ñies mò wōsi darke tajē e' kē dalē'ttsēneiā sa' a. Jehová a' ikiō tō iwōklō'üne, e' t̄a ye' tō a' ekemi. Kē yō a' wōklō'wēiā.

²⁹ Etā Moisés tō iutē:

—Ye' e' yētts̄a ká i' a t̄a bet ye' ikieke Jehová a, etā mò wōsi ena alá wōñarke kōs e' wōklōrdawā as be' wā ijcher tō Jehová dör ká wa'ñe e' wák. ³⁰ Erē ye' wā ijcher buaē tō be' ena be' kuēblupa kam tō Sa' Kēköl Jehová e' dalōiō.

³¹ Età daliwö kiè lino e' tso' wörkuaie ena cebada e' wö ta'tke, e' kuëkj iweinewa se. ³² Erë daliwö kiè trigo ena centeno, kë e' dé' wes kam iwörkua bur e' kuëkj.

³³ Mik Moisés e' yéttsa ká e' a mía bānet, etā eē ie' tö ikié Jehová a. Etā bet ta mò wösi kë daneia ñies ká kë wõñaneia. Kalj tajë e' kë yëneia. ³⁴ Mik Egipto blú tö isuë tö kalj kë yërku'ia, mò wösi kë darku'ia ena alá kë blarku'ia, etā ie' e' wambléne suluë. Kë ie' é er darë'newa ñies ikuëblupa. ³⁵ Es Egipto blú er téwa darërëë. Kë iwā Israel aleripa a kawö mène as imi'yal wes Jehová tö iyë'ia Moisés ttè wa es.

10

Jehová tö ditski patké tajë Egipto

¹ E' ukuökj ta Jehová tö Moisés a iché:

—Be' yúne Egipto blú ska'. Ye' tö ie' ena ikuëblupa er téwa darërëë as ie'pa tö isaü tö ye' diché tajë, e' wa ì kë or yi a ese wë ye' tö tajë. ² Ye' tö ie'pa er téwa darërëë as be' tö ipakö be' ala'r a ena be' talapa a tö wes egiptowak we'ikéyö ñies wes ì kë or yi a ese wéyö tajë ie'pa wörkj. Es a' ulitane wā ijcher tö ye' dör Jehová.

³ Etā Moisés ena Aarón míyal Egipto blú ska' etā ichéitö ia:

—Jehová dör hebreowak Këköl, e' tö ichè i' es: “¿Mik be' tö ye' ttö dalösewemirö? Ye' ichapa ömi as imi' ye' kükökkā. ⁴ Kë be' tö ie'pa èmi bule, e' ta ditski patkeraëyö a' ká kj. ⁵ Ditski tö a' ká wā ierawa tajë, kë a íyök ulat wëneia. A' daliwö bata méat mò wösi tö e' kos katerawaitö yës. Ñies kal ulitane katerawaitö seraa. ⁶ Ñies ditski dōrawā tajë be' u kos a ena be' kuëblupa u a ena egiptowak kos u a. ¡Íyi i'se kë sūle a' yépa bak ká iaiaë e'pa wā ie'pa tsá dë'bitü ká i' kj dō ikkë ta!”

Moisés tté one ta ie' e' wötrée ta imía. ⁷ E' bet ta Egipto blú kuëblupa tö iché iblú a:

—¿Mik ta wëm e' kë tö se' we'ikèia? A blu', ie'pa ömi ie'pa Këköl dör Jehová, e' kükökkā. A blu', ¿be' kë wā isune tö se' ká sulunewatke seraa?

⁸ Etā Egipto blú tö Moisés ena Aarón tsük patkéne etā ichéitö ia:

—A' yúshka Jehová dör a' Këköl, e' kükökkā. Erë keweie a' tö ye' a ichö tö ¿a' wénepa é mi'ke?

⁹ Moisés tö iüté:

—Sa' kawötā shkökmi sekkā. Sa' kawö tajë tkö'uke Jehová a. E' kuëkj sa' ala'r ena sa' kékëpa, e'pa kos kawötā shkökmi. Ñies sa' obeja kos ena sa' baka kos e' mi'ke sa' wā.

¹⁰ Etā Egipto blú tö iché ia:

—¡Iwënewā wōshak tö a' erbiköke suluë ye' kj! ¿Ima a' erbikö tö Jehová tö a' kimèmi as ye' tö a' ömi a' alakölpaë ena a' ala'rë? ¹¹ Kë iwamblërpa es. A' wëpa kibineone esepa é yú Jehová kükökkā es a' kj ikiane e' kuëkj.

Etā Egipto blú tö ie'pa tsükmi ké ie' yökj. ¹² Erë Jehová tö iché Moisés a:

—Be' ulā kōkā Egipto kj as ditski bitü Egipto kos wā iökā ñies dalikua bata méat mò wösi tö e' kos katökwa.

¹³ Etā Moisés tö ishko kéli kékā Egipto kj etā Jehová tö siwā' patkébitü diwö tskirke e' kke Egipto kos kj ñië nañë. Bule es bla'mi ta siwā' wā ditski debitü.

¹⁴ Ditski tö Egipto ká kos e' wā iéwā tajë. Ekkë kë sūle yi wā ká iaiaë es kë yi tö isuepaiane. ¹⁵ Es ditski dapanekā ká kos ekkë kj. Kë a íyök ulat ta'ia. Dali

kuá ena kalwö e' qos bata méat mò wösi tò e' katélur ditski tò yës. Egipto qos a kakö qos kal kô qos e' kē atēiā yës.

¹⁶ E' bet tā Egipto blú tò Moisés ena Aarón e' pa tsuk patké tā iché ia:

—Ye' e' wamblé sulu a' Kéköl dör Jehová e' kī ñies a' kī. ¹⁷ Ye' kköchö a' a' i'ñe è tò a' tò e' olo'yö ye' kī. Ikiö a' Kéköl dör Jehová e' a' ye' kī tò ditski è tré'ülur ye' kī as kē sa' duölur.

¹⁸ Moisés e' yéttsa Egipto blú u a' tā bet ikiéitö Jehová a'. ¹⁹ Eta Jehová tò siwā' e' wötréene tsikka darëre e' wā ditski mítser anene dayë kië Dayë Mat, e' kī. Eta ditski kē atē yës Egipto. ²⁰ Erë Jehová tò Egipto blú er sulu téwane darëreë. Ie' kē wā Israel aleripa a' kawö mène as imi'rak.

Jehová tò ká ttsetseë patké Egipto kī

²¹ Eta Jehová tò Moisés a' iché:

—Be' ulà kōka siwā' kī as ká tserwā ttsetseë shuteë.

²² Eta Moisés ulà kēka eta ká tsenewa miā ttsetseë Egipto ká wa'ñe kī dōka ká mañat. ²³ Kē yi wa' yami serke tsinet e' sune yës. Kē yi a' e' yēnuksa wē itkër eë dōka ká mañat. Erë Israel aleripa u a', eë je' ká olo tso' dalölö.

²⁴ Eta Egipto blú tò Moisés tsuk patké tā iché ia:

—A' yúshka Jehová kīkōkka. A' ala'r qos tsūmi. Erë a' obeja ena a' baka e' qos múat.

²⁵ Eta Moisés tò iüté:

—Au. Be' kawōtā kawō muk sa' a' sa' iyiwak tsukmi ña'wë sa' Kéköl dör Jehová e' a' idalöioie. ²⁶ E' kīie tā sa' icha qos, e' michoë sa' wakpa wā. Sa' iyiwak shushteke sa' tò ña'wë sa' Kéköl Jehová a' iķikokaie. Kam sa' dōmi eë eta kē sa' wā ijcher iyiwak isie ètö kiane sa' kī ña'wë Jehová a'. E' kueķi kē sa' tò sa' iyiwak mepaāt yës.

²⁷ Eta Jehová tò Egipto blú er sulu téwā darëreë. E' kueķi ie' kē wā kawō mène Israel aleripa a' as imi'rak. ²⁸ E' kīie tā Egipto blú tò iché Moisés a':

—Be' e' yōttsa ië. Be' e' kkö'nú ye' yōki. Be' dene ye' sauk, e' tā be' duōrawā.

²⁹ Eta Moisés tò iüté:

—Buaë hō iché es. Kē ye' dē'iane be' sauk.

11

Ala'r wēpa kibi esepa duōralur e' biyöché Moisés tò

¹ E' ukuöķi tā Jehová tò iché Moisés a':

—Ye' tò Egipto blú ena egiptowak ulitane e' bata we'ikekeia. E' ukuöķi tā Egipto blú tò a' erami, e' kīie ie' wák tò a' ulitane uyerattsā da'āie ikā kī. ² Eta ichö Israel aleripa ulitane a, wēpa ena alakōlpa tò iyi yöule orochka wa ena inuköłchka wa, ese kak kiö egiptowak serke ie'pa pamik esepa a.

³ Eta Jehová tò egiptowak ké Israel aleripa dalöiök tajë. Egipto blú kueblupa ena egiptowak ulitane e'pa tò iklö'wë tò Moisés dör kēkēpa tajë.

⁴ Eta Moisés tò iché Egipto blú a':

—Jehová tò ichè i' es: Ká shaböts nañewe ye' mi'ke Egipto qos a. ⁵ Ala'r wēpa kibipa e' qos duōralur. Egipto blú tso' s'wōkirie e' alà wēm kibi duōrawā, ñies egiptowak malepa icha qos dō s'siarēpa tso'rak iwā iyiwō woie esepa icha duōralur ñies. Ñies iyiwak uru alà wē'ñe kibi ese qos duōralur. ⁶ Sulitane iuraë tajë Egipto qos a. Kē ese tsëule yi wā es, ñies kē yi tò ese ttsepaia es. ⁷ Erë Israel aleripa shua kē chichi isie arpa yës se' wōa ena iyiwak wōa. Es a' wa ijcherdaë tò ye' dör Jehová e' tso' Israel aleripa kīmuk, erë egiptowak we'ikök ye' tso'.

⁸ Età Moisés tò ikí ché iá:

—Be' kuęblupa kọs dọraē ye' ska', etā ie'pa e' tkọrawā kuchē kị ye' wọrkị tā ikkọchọarak ye' a: 'Be' yúshka. Be' yamipa tso' kọs be' tā e'pa tsúmírak ñies.'

Etā Moisés ulune taiē e' yéttsa Egipto blú wọrkị. ⁹ E' ukuọkị tā Jehová tò iché Moisés a:

—Egipto blu' kě tò a' ttọ iutepa as ye' tò ì kẹ or yi a ese kị ù taiē Egipto.

¹⁰ Íyi ekké kọs wé Moisés ena Aarón tò Egipto blú wọrkị, eré Jehová tò ie' er daré'wéwa as kě itò ittò iutò. E' kuękị ie' kě wā kawọ mène Israel aleripa a as imi'yal.

12

Israel aleripa tsatkène e' kẹwọ

¹ Jehová tò iché Moisés ena Aarón tso' Egipto e'pa a:

² “Si' i' dọraē a' a' duas si' tsawe kẹkraē. ³ Israel aleripa ulitane a ichó: 'Si' i' e' diwọ dabop (10) etā u bitkuwe ekké wakpa tò obeja ò chibo ese wé'ñe pupula yulọ etò katè ila'r tā. ⁴ U wakpa wẹlepa kě dör taiē, kě a chké ekké katarwā, e' tā ie'pa tò iyamipa tso' iupamik esepa kiò chkök ie'pa tā ñitā kọs iwakpa dọka ekké ena kọs ie'pa a ikatar ekké. ⁵ Obeja ò chibo wé'ñe bua'buwa, kě kị ì sulu ku' kị duas tso' ek ese yulọ etò. ⁶ E' bló. Si' i' e' diwọ de dabop kị tkél (14) e' tsáli etā a' wā iyiwak tso' bléule ese ttó u a u a. ⁷ E' ukuọkị tā a' tò ikló'ú tā u wé a' tò ikateke, e' wékkó kátke patiúka a' tò ipé wa. ⁸ Ká e' nañewe chké e' kató katuuale bö' a' ár bacha'bacha tā ñies pan kě yóule iwólówọka wa, ese tā. ⁹ Kě ikatar aki ena paliule elkela wé'ia. Ichká kọs, iwókir, ikla'tska, ena inattse e' kọs kawótā kakuéwa bö' a. ¹⁰ Kě a' tò ibata mukat dō bule es. Ibata atēia, e' tā inā'úlor bö' a. ¹¹ Mik a' chköketke etā a' e' paió, a' klókuó ió, a' shko kéli kló'ú. Ye' dör Jehová e' tò a' tsatkeke e' kẹwọ tkó'weke a' tò, e' kuękị a' chkö bet.

¹² “ Ìñe nañewe ye' tkóraē Egipto ká kọs a egiptowak ala'r tsá wem esepa ttókulur. Ñies ie'pa iyiwak ala'rla tsá dör wé'ñe e' kọs tteralur ye' tò. Es kékólpa kọs tso' egiptowak wā dalóie e' we'ikeraē ye' tò taiē. Ye' wák dör Jehová e' tò iché es. ¹³ U kọs a wé a' tso' e' wékkó ta'oule ipamik iyiwak pé wa e' dör a' wakpa a ikkachoie. Mik ye' tò pé e' sué, etā ye' damitkó u e' ttómik. Mik ye' tso' egiptowak we'ikó siarē, etā e' kě dọpa a' ska'.

¹⁴ “ A' kawótā kawó e' tkó'uk. A' kawótā itkó'uk kẹkraē duas bit ekké ye' dör Jehová e' dalóioie. ¹⁵ Ká dọka ká kul e' shua e' kě kawó tā pan yóule iwólówọka wa ese ñuk. E' kuękị kawó tkó'weke e' diwọ tsá etā pan wólówọka kọs ese tulóttsa a' u a. Yi tò pan yóule iwólówọka wa ese ñe ká kul e' shua, e' tā ese wák kě kawó tā senuk Israel aleripa shua. ¹⁶ Kawó tkó'weke e' tsá diwó etā a' e' dapa'úka ek tsjní éme ye' dalóioie. Ñies e' diwó bata tā a' e' dapa'úkané. Ká tsá ena ibata, e' diwó kě a' kawó tā kaneblók yés, ù è alirmi a' a. ¹⁷ Kawó kié Pan Ké Yóule Iwólówọka Wa, e' kẹwó tkó'uk a' kawótā. E' è kẹwó wa ye' tò a' yerattsa Egipto a seraa. E' kuękị a' kawótā e' kẹwó tkó'uk. E' kẹwó tkó'weraē a' tò kẹkraē. E' meneat dalóie a' a' ena a' ditséwọpa datse a' itókí aishkuó tā e'pa kọs a. ¹⁸ Si' i' dör duas si' tsá, e' diwọ dabom eyök kị tkél (14) e' tsáli a' kě kawó tā pan yóule iwólówọka wa ese ñuk dō si' i' kị diwó de dabom böyök kị et (21), e' tsáli etā a' tò inèmine. ¹⁹ Kawó kul e' shua a' kě kawó tā pan wólówọka seuk u a. Yi tò pan yóule iwólówọka wa ese ñe ká kul e' shua, ká kuękị wakpa ò Israel aleripa, e' tā ese wák kě kawó tā senuk Israel aleripa shua. ²⁰ E' kuękị ì kọs yóule pan wólówọka wa, ese kě ñar yés. Wé a' tso'rò ee tā a' kě kawó tā pan yóule iwólówọka wa, ese ñuk.' ”

21 Etā Moisés tō Israel aleripa kuēblupa dapa'wé t̄a ichéitō iā: “A' wakpa bil ekkē yú obeja ö chibo klö'uk etō etō, tsúmi a' u a' yamipa a. Ittōwā, Jehová tō se' tsatkere i'ñe, e' kēwō tkō'woie. 22 Ipě klö'ú tka' a. Etā kakō kiē hisopo e' ulā klö'ú eyök, e' nuúka pē wa, e' wa u wékkō kätke patiúka. Kē a' e' yökulur u a kam ká ñir e' yōki. 23 Mik Jehová tkōmi egiptowak ttökulur, etā ie' tō u wékkō e' kätke suē iauleka pē wa etā ie' damitkō u e' ttōmik. Es Jehová kē kawō mēpa ibiyöchökwak tō s'ttekelur e' a' a' ttökulur weshke. 24 A' kawōtā ttē i' kōs dalöiök kekraē, ñies a' aleripa kōs datse a' itōki e'pa kawōtā idalöiök. 25 Mik a' demi ká yē' Jehová tō tō imeraē se' a ee, etā a' kawōtā kawō i' tkö'uk. 26 Mik a' ala'r tō ichaké a' a: ‘¿Iök se' tō kawō i' tkö'weke?’, 27 etā a' kawōtā iütök: ‘Iyiwak i' ttekesö Jehová dalöioie ie' tō se' tsatké' egiptowak ulā a' e' kuēki. Mik ie' bakmi egiptowak ttökulur, etā ie' bakmi se' Israel aleripa u ttōmik kē dé'wa. Es ie' tō se' yamipa tsatké'lor.’”

Etā Israel aleripa e' tkélur kuchē ki Jehová dalöioie. 28 E' ukuöki t̄a ie'pa mía iwakanewé wes Jehová tō iché Moisés ena Aarón a es.

Ala'r wēpa kibipa esepa duolur

29 Ká shāböts Jehová tō egiptowak ala'r wēpa kibipa esepa kōs ttélur sēraa. Egipto blú tso' s'wökirie e' alā wēm kibi e' duowa. Egiptowak malepa icha kōs dö s'tso' wötēule s'wōto wé a e'pa ala'r wēpa kibipa e'pa duolur ñies. Ñies iyiwak alā wē'ñe kibi e' kōs duolur. 30 E' nañewe Egipto blú ena ikuēblupa ñies egiptowak kōs e'pa e' kékarak sēraa iuk ěme. Kē u ku' yēs e' kē a' s'nu ku'. 31 E' nañewe Egipto blú tō Moisés ena Aarón tsuk patké t̄a ichéitō iā:

—A' yúshka a' yamipaē. A' e' skō bánet sa' yōki. A' yúshka Jehová kikökka wes a' tō iyē' kuaē es. 32 Iyiwak kōs tsúmi wes a' ki ikiane es. A' yúshka sa' yōki. Ñies a' kköchö Jehová a' as ie' ye' kímù.

33 Etā egiptowak tō iché Israel aleripa a: “A' yúshka betbet sa' yōki. A' kē mine e' t̄a sa' ulitane duóralur.” 34 Israel aleripa tō harinachka, kē wōtuule iwölöwōka wa, ese patrēwā tka'ē idatsi' a iéka ppéka kuli' ki t̄a imíyal. 35 Ie'pa tō orochka ena inukölchka ena datsi' e' kōs kak kié egiptowak a wes Moisés tō iyē' iā es. 36 Jehová tō egiptowak ké Israel aleripa dalöiök e' kuēki ie'pa tō íyi kōs kak kiérakitō e' mé Israel aleripa a. Es Israel aleripa tō egiptowak íyi bua'buwa e' kōs tsémi.

Israel aleripa e' yélur Egipto a

37 Israel aleripa e' yélur Ramsés, míyal Sucot. Ie'pa wēpa kibineonetke dōka 600.000. Alakölpā ena ala'rla kē shtaöule. 38 Ie'pa t̄a pē' kuā'kipa mí ñies tajē. Ñies iyiwak múrak iwā tajē obeja ena chibo ena baka. 39 Egiptowak tō Israel aleripa ka' e' yöktsā bet kē wa kawō meneat ie'pa a' uloie, e' kuēki ie'pa wa harinachka mir kē iwölöwōka t̄a'. E' wa ie'pa pan yué ñalā ki.

40 Israel aleripa bak sēnuk Egipto duas dōka cien tkēyök ki dabom mañayök (430). 41 Ie'pa sēnē Egipto duas dōka cien tkēyök ki dabom mañayök (430) tas, etā e' nañewe wōshaē t̄a ie'pa e' yélur Egipto a iditsēwō wa iditsēwō wa wes ñippökwapka tajē es. 42 E' nañewe Jehová tō ie'pa kkō'né buaē as ie'pa e' yölur Egipto a. E' kuēki nañewe e' kēwō kawōtā tkö'wē wōñine wa duas bit ekkē kekraē Jehová dalöioie.

Wes Israel aleripa ké itsatkēne e' kēwō tkö'uk

43 Jehová tō iché Moisés ena Aarón a:

“Ye' tō a' tsatkeke egiptowak ulā a e' kēwō tkō'uk a' kawōtā i' es: Kā kuā'kī wakpa esepa kē kawō tā' obeja ö chibo tteke a' tō e' kēwō ska' tā ese chkā katök. ⁴⁴ Erē kā kuā'kī wakpa wēpa ena alakōlpa wēpa to'ttsatke a' tō kanē mésoie ena e' wēpa tottola kkuölit tēule tsir, esepa ē tō ikatēmi. ⁴⁵ Erē kā kuā'kī wakpa tso' shkar ö kanēblök inuköl klō'uk, esepa kē kawō tā' ikatök. ⁴⁶ A' kawōtā chke e' katök wēshke. A' kē kawō tā' chke e' tsukmi u'rki yēs. Nies a' kē kawō tā' idichēwō pukwā. ⁴⁷ Israel aleripa ulitane kawōtā kawō e' tkō'uk. ⁴⁸ Erē a' shuā kā kuā'kī wak tso' senuk esepa éna kawō e' tkō'wak a' tā Jehová dalōioie e' tā as itō itkō'ũñak. Erē kewe ie'pa tō iyamipa wēpa ulitane tso' ie' u a' e'pa keraē itōtola kkuölit tōk tsir. E' ukuökī tā ie'pa kawō tkō'wēmi a' tā a' yamipaie. Erē wēpa kē tottola kkuölit tēule tsir esepa kē kawō tā' a' kawō tkō'uke e' chke katök. ⁴⁹ A' ulitane ena kā kuā'kī wakpa serke a' shuā e' kawōtā ttē i' dalōiök ñikkēē.”

⁵⁰ Israel aleripa tō ttē i' kōs iyté wēs Jehová tō iché Moisés ena Aarón a es. ⁵¹ E' diwō Jehová tō Israel aleripa yélur Egipto iditséwō wa iditséwō wa wēs ñippōkwakpa tajē es.

13

¹ Jehová tō iché Moisés a:

² “Israel aleripa ala'r wēpa kibi esepa kōs dör batse'r ye' a. Nies a' iyiwak alā tsā wē'ñe e' kōs dör batse'r ye' a. E' kueki e' kōs blō ye' a.”

³ Etā Moisés tō iché Israel aleripa a: “I'ñe Jehová tō a' yekettsa Egipto a ie' diché tajē e' wa. Kā i' a' a' weine siarē kanēblök egiptowak a kē patuē tā'. E' kueki a' er anú diwō i' ska'. A' kē kawō tā' pan yöule iwölōwōkā wa ese ñuk. ⁴ I'ñe a' e' yökettsa, si' i' kiē Abib e' a. ⁵ Mik a' demi kā muk Jehová kablē' se' yēpa bak kā iaiāē e'pa a ee, etā a' kawōtā kawō i' tkō'uk si' i' a. Kā e' kī iyī ulitane tskir buaē, iwā wör buaē shuē. Kā e' dör canaanwak, hititawak, amorreowak, heveowak ena jebuseowak, e'pa kā. ⁶ A' kawōtā kawō i' tkō'uk i' es: Kā kul shuā a' kē kawō tā' pan yöule iwölōwōkā wa ese ñuk. Kawō e' diwō bata, etā kawō tkō'weraē bua'ie Jehová dalōioie. ⁷ Kawō kul e' shuā a' kē kawō tā' pan yöule iwölōwōkā wa ese ñuk. Pan wölōwōkā ena pan yöule iwölōwōkā wa ese kōs kē kawō tā' se'wē a' tō a' kā kōs e' a. ⁸ E' diwō tā' a' tō ichō a' ala'r a: Kawō e' tkō'weke se' tō, e' wā dör tō Jehová tō se' yē'lur Egipto a. ⁹ Ie' tō se' yē'ttsa Egipto a idiché tajē wa, e' kueki se' dör ie' icha. Mik se' tō kawō e' tkō'weke, etā e' tō se' ulitane a ieri meraē as Jehová ttē kī se' er me'rie. E' dör wēs se' e' wakyuō se' wōtsā kī ena se' ulā kkuē kī es. ¹⁰ E' kueki a' kawōtā kawō e' tkō'uk duas bit ekkē idiwō i' ē wa.

¹¹ “Kā iaiāē Jehová tō iyē'at a' yēpa a tō ie' tō canaanwak kā meraē a' a. Mik ie' wā a' demi kā e' a, ¹² etā a' kawōtā a' ala'r wēpa kibi esepa kōs blōk ie' ē a e'pa kōs dör ie' icha, e' kueki. Nies a' iyiwak parke kōs wē'ñe, e' kibi kōs e' dör ie' icha, e' kueki ese kawōtā blē ie' ē a. ¹³ Etā obeja wē'ñe pupula ö chibo wē'ñe pupula e' mú a' tō burro alaki e' alā wē'ñe kibi e' skēie burro alā tsatkoie. Erē a' kē a' e' patuak es, e' tā burro alā wē'ñe kibi e' kuli' pūwā. Es a' kawōtā a' ala'r wēpa tsā kune esepa kōs skēie iyiwak muk itsatkottsā. ¹⁴ Aishkuō tā mik a' ala'r tō a' chakeke tō: ‘jōk a' tō ikanewē i' es?’, etā iūtō: ‘Jehová tō se' yē'ttsa Egipto a idiché tajē e' wa. Eē se' bak weinuk siarē kanēblök kē patuē tā'. ¹⁵ Mik Egipto blū er tē'wā darērēē, ie' kē wā kawō mēne se' a' e' yöktsane ie' kā a, etā Jehová tō egiptowak ala'r wēpa tsā kune e'pa kōs ttélur. Nies iyyiwak alā wē'ñe kibi e' kōs ttéluritō. E' kueki se' tō se' iyiwak alā wē'ñe kibi, ese kōs

meke Jehová a. Nies se' ala'r wëpa tsá kune, ese skéie iyiwak mekesö Jehová a itsatkottsá. ¹⁶ E' kueki kawö i' tkö'ú as kē a' éna ichöwa tö Jehová tö a' yē'ttsa Egipto a idiché tajē e' wa. E' dör wes se' e' wakyuð se' wötsa kī ena se' ulá kkue kī es.' ”

Jehová tö Israel aleripa wëttseke mò wa

¹⁷ Mik Egipto blú tö Israel aleripa émi, etá Skëköl tö ibikeitsé tö Israel aleripa mú kē ñippö filisteowak ta, e' ta ie'pa bitumiane Egipto. E' kueki ie' kē wa ie'pa wëttsenemi ñalá michoë filisteowak ká a e' wa, e' dör ñalá yēsýēsē. ¹⁸ E' kueki ie' tö ie'pa wëttsemi bānet kamiē ñalá tköke ká sir po e' shua döttsa dayē kiē Dayē Mat e' ska'.

Israel aleripa e' yē'lur dapauleká wes ñippökwakpa tajē e' e' dapa'ù es. ¹⁹ Moisés wá José sik kēchke e' mítser ie'pa ta ñita. Kam José blērwa e' yöki ie' tö iyē' iēlpa a: “Moki Skëköl dörane a' tsátkök. Mik e' wá tka, etá ye' sik tsúmi a' ta.” Es ie'pa tö kawö mé ñi a. E' kueki Moisés wá José sik mítser ie'pa ta.

²⁰ Etá Israel aleripa e' yélur ká kiē Sucot míyal ká kiē Etam, eē ie'pa e' tséat. Ká e' atē ká sir po e' kkömik tsinet. ²¹ Niwe ta Jehová tö ie'pa wëttseke mò ar tajē alabo e' wa. E' mir ie'pa yöki kewe ñalá kkachöie ie'pa a. Nañewe ta mò e' wöñarke bö'wöie dalöburke. E' wa ie'pa shkömir wes ká ñiwe es. ²² Niwe ta mò e' mir kekraē ie'pa yöki kewe. Nañewe ta mò e' wöñarke bö'wöie e' mir ie'pa yöki kewe.

14

Israel aleripa tkattsá Dayē Mat a

¹ Etá Jehová tö iché Moisés a:

² “Ichö Israel aleripa a: A' yúne a' itö wane ta a' e' tsúat ká kiē Pi-hahirof e' wöshá. Ká e' atē ká kiē Migdol ena dayē kkömik e' shushá, ká kiē Baal-sefón, e' wöshá. E' wöshá dayē kkömik tsinet úla yuö. ³ Es Egipto blú tö ibikeitseraē: 'Israel aleripa kē wá ijcher wé imi'mirö. Ie'pa cholurmi ká sir po, e' shua.' ⁴ Erē ye' tö ie' er terawá darērē as ie' tö a' tötiumi. Ye' e' alöraká ie' kī ena ñippökwakpa kos kī, e' wa ye' dalöierdaē tajē. Egiptowak ulitane wá ijcherdaē tö moki ye' dör Jehová.”

Etá Israel aleripa tö iwakanewé es. ⁵ E' dalewa Egipto blú wöki ibiyö demi tö Israel aleripa tkayal. Ie' ena ikuëblupa erbikéne kua'kī ta ichérakitö ñi a: “¿Wes se' tö ì wamblé i' es? ¿Iie se' tö Israel aleripa émi ta yi kanëblömiia se' a?”

⁶ E' ukuöki bet ta Egipto blú tö ikarreta tso' ñippoie e' tsuk patké ta ñippökwakpa patkéitö ñi dapa'uk. ⁷ Etá imía Israel aleripa itöki karreta ñippoie ibua'bua döka cien teryök (600) ekké. Egipto karreta ñippoie e' malepa kos mírak iwá ñies. Karreta kos e' a ñippökwakpa wökir shköke ek ek. ⁸ Jehová tö Egipto blú er darē'wéwa as ie' mi' Israel aleripa itöki erē ie'pa yēnettsa Egipto a Jehová diché tajē wa.

⁹ Etá Egipto ñippökwakpa mirwá kabaio kī, karreta kī, e'pa kos tö Israel aleripa tötiumi kuérakitö wé Israel aleripa tso' dayē kkömik ká kiē Pi-hahirof e' o'mik ena ká kiē Baal-sefón, e' wöshá. ¹⁰ Mik Israel aleripa isué tö egiptowak datse, e' tö ie'pa suawé tajē. Ie'pa kköché tajē Jehová a tö sa' tsátkö. ¹¹ Moisés a ichérakitö:

—¿Ima be' ikló'wé pö kē ta' Egipto, e' kueki be' tö sa' yē'ttsa duökwa íe ká sir po shua? ¿Iök bö iwamblé es sa' ta? ¿Iie be' tö sa' yē'lur Egipto a? ¹² Kuaē sa'

tò be' a iyè' Egipto: 'Sa' múat kanèblök bèrè egiptowak a. ¡Sa' weirke siarè kanèblök egiptowak a, e' dör bua' sa' a duökulur íe ká sí poè a e' skéie!

¹³ Erè Moisés tò iütè:

—Kè a' tò egiptowak suèpaia. E' kueki kè a' suanuk. A' e' tkòwà darèrè. Íñe Jehovah tò a' tsatkeræe e' saú. ¹⁴ Kè se' tkinuk i kî. Jehovah ñippöraè se' skéie.

¹⁵ Jehovah tò iché Moisés a:

—¡kè be' kköchökia ye' a! Ichö ie'pa a tò a' shkó wöwí è. ¹⁶ Be' shko kéli kóka dayè tsaka as dayè blatènar ñalaie shkotkò poppo dayè shua. ¹⁷ Erè ye' tò ie' er terawà darèrè as ie' tò a' tötiumi. Ye' e' alörakà ie' kî ena iñippökwakpa kos kî, e' wa ye' dalöierdaè tajè. Egiptowak ulitane wà ijcherdaè tò mokî ye' dör Jehovah. ¹⁸ Egiptowak ulitane wà ijcherdaè tò mokî ye' dör Jehovah.

¹⁹ E' wöshaè tá Skéköl biyöchökwak mirwà Israel aleripa yöki kewè e' e' mane wéttsane ie'pa tsikkane. Nies mò àr tajè alabo e' mía ie'pa tsikkane. ²⁰ Es mò e' àte Egipto ñippökwakpa ena Israel aleripa e' shushà. Egiptowak kke mò ettaie dör ttsettseè, e' kueki ie'pa tso' ká ttsettse a. Erè Israel aleripa kke mò e' dalöburke tajè ká ñiwe sù. E' kueki egiptowak kè ulà dè' Israel aleripa ska' e' nañewè.

²¹ Età Moisés ulà kékà dayè tsaka tá Jehovah tò siwà' bitsiwéka darèrèè datse diwö tskirke e' èka. E' bitsine nañeè dayè kî. E' tò dayè blatée shushà. Es Jehovah tò ká ulat poppo yué ñalaie dayè shua ie'pa a shkotkò. ²² Ie'pa tkami ká poppo a. Es dayè wötukî àte wí'kè iö'kè.

²³ Età egiptowak ñippökwakpa mirwà kabaio kî ena karreta kî e'pa kos tò Israel aleripa tötíemi dayè a. ²⁴ E' bla'mi ká ñirketke età mò wöñarke bò'wöie e' shua Jehovah tso' egiptowak sauk. Ie' tò ie'pa suawéka tajè e' tò ie'pa wöà ká chówéka tajè. ²⁵ Nies ie' tò ie'pa karreta wöshki kos e' wötélur dô a as kè ishkö bet. Ie'pa tò iché ñi a:

—Mishka Israel aleripa yöki. Jehovah tso' ñippök se' tá ie'pa tsatkoie.

²⁶ Jehovah tò iché Moisés a:

—Be' ulà kóka dayè tsaka as iwöierwane Egipto ñippökwakpa kî.

²⁷ Moisés ulà kékà dayè tsaka. Mik ká ñine, età dayè wöiènewane es. Mik egiptowak mí tkökshkar, età dayè wöiènewa ie'pa kî. Es Jehovah tò ie'pa ewéwa dayè a. ²⁸ Es Egipto ñippökwakpa mineyal Israel aleripa itöki e'pa kos durulune seraa dayè a ikabaioè. Egipto blú ñippökwakpa e' kè àte yès ttsè'ka. ²⁹ Erè Israel aleripa tkami buaè dayè a dô wíshet ká sí kî, dayè wötukî wí'kè iö'kè e' shushà.

³⁰ E' kéwa Jehovah tò Israel aleripa tsatkée egiptowak ulà a. Ie'pa tò egiptowak nu sué dayè kkömik. ³¹ Mik ie'pa tò isué tò wes Jehovah tò egiptowak ewéwa idiché tajè e' wa, età ie'pa tò ie' dalöie tajè. Ie'pa er blé ie' mik ñies itteköl Moisés e' mik.

15

Moisés tò Jehovah kikéka ttsè wa

¹ Moisés ena Israel aleripa ttsé Jehovah kikóka ttsè i' wa:

“Ye' ttsöke Jehovah dalöioie.

Kabaio tajè ena iwákpa kos e' ewéwaitö dayè a.

Es ie' e' alé tajè shutè ie'pa kî.

² Ye' tso' ttsök Jehovah è a.

Ie' tò ye' a idiché mé. Ie' tò ye' tsatkée.

Ie' dör ye' Këköl. Ye' kawötä ie' kïkökkä buaë.
 Ie' dör ye' yë Këköl. Ye' tö ie' dalöieraë er mokï wa.
 3 Ie' dör ñippökwa darërëë bua'ie.
 Jehovah e' dör ie' kië.

4 Egipto blú karreta tso' ñippoie ena ie' ñippökwa
 e'pa kôs émi dayë a Jehovah tö.
 Egipto blú ñippökwa bua' bua
 e'pa kôs duolur sê Dayë Mat a.
 5 Ie'pa katsirulune dayë shua wës ák es.
 Dayë iskië e' ë me'r ie'pa kï.

6 A Jehovah, be' ulà bua'kka diché tajë,
 e' wa be' tö be' bolökpa batsélor.

7 Ie'pa demi ñippök be' ta,
 erë ie'pa kôs ewéwa be' tö be' diché tajë, e' wa.
 Be' ulunekä ie'pa kï,
 ta ie'pa ñanewä wës kakö sí es.

8 Dayë wöikébö darërëë
 ta iwöklönewaie wï'kë iö'kë
 miä wës ká ukuó es.
 Dayë wöklönewa, kë shkökü'ia.

9 Be' bolök e' ttsékä tajë ta iché:
 'Ye' mi' ie'pa itökï wéyö ikuérö
 ta eë ì mirwarak iwä e' yerattsayö iulä a,
 e' wä tierayö kôs ye' kï ikiane ekkë.
 Ye' tabè yerattsä ñnaléka,
 e' wa yö ie'pa tterawä.'

10 Erë be' tö dayë wöiké ta e' tö ie'pa ttélur.
 Ikatsinewä dayë a wës tabechka es.

11 A Jehovah,
 ¡Wépa skä kiekerakitö "skëköl", esepa kôs tsatä be' dör!
 ¡Kë yi dör batse'r tajë wës be' es!
 ¡Kë yi diché ta' tajë wës be' es!
 ¡Ï kë or yi a ese wë be' tö buaë, e' tö sulitane tkiwëwä!
 ¡Sulitane kawötä be' kïkökkä!

12 Be' ulà bua'kka kékä
 ta iyök tö ie'pa maléwa.

13 Be' tö sa' tsatkée. Be' éna sa' dalër tajë,
 e' kuekï be' tso' sa' wëttsuk.
 Be' wä sa' mi'ke be' diché wa dö wé be' wák serke eë.

14 Mik ká ulitane wakpa wä e' jchenewä,
 etä ie'pa painuraë suane ë wä.

Filisteowak krardawä suane ë wä,
 15 Edomwak wökirpa chkerdawä suane ë wä,
 Moabwak wökirpa painuraë tajë.
 Canaánwak ulitane kësik kôs e' chörawa yës.

16 A Jehovah, ¡as ie'pa tkirwa! ¡as ie'pa suar tajë!
 Be' diché wa as ie'pa at kë tiria suane kuekï
 dö mik sa' ulitane dör be' icha e'pa tka etä.

17 A Jehová,
 Sa' tseramibö döka be' kabata buaë e' a.
 Eë sa' serdaë buaë kekraë.
 Kabata e' shukitbö be' a senoië.
 Eë be' wák e' wé yué e' dö'r yöbië.

18 Jehová tso' se' wëttsuk s'blúie kekraë.”

María tō Jehová kíkéká ttsè wa

19 Mik Egipto blú ñippökwa pka wā dayë a kabaio kī, karreta kī, etā Jehová tō dayë woiëwane ie'pa kī erë Israel aleripa tka buaë ká poppo a. 20 E' ukuökī tā Jehová tteköl kië María, e' dö'r Aarón kutà, e' tō ma'ma klö'wéwā ttoie, tā alakölpā kōs mī ie' itōkī klötökerak es ima'ma blardami. 21 E' dalewa María ttsöke l' es:

¡A' ulitane ttsö Jehová kíkoka!
 Kabaio ena iwákpa uyéwaitö dayë a.
 Es ie' e' alékā ie'pa kī.

Jehová tō di' bacha'bachaë e' bua'wéne.

22 Moisés tō Israel aleripa ké e' yöktsā Dayë Mat e' kkömik. Ie'pa míyal ká sir poë kië Sur e' a. Eë ie'pa shkére ká mañat etā kē ie'pa wā di' kune yè yës. 23 Mik ie'pa demi ká kië Mará, etā eë di' tso' bacha'bachaë, kē yar ie'pa a. E' kuekī ká e' kië mékarakitö Mará*

24 Etā Israel aleripa tō Moisés chémi suluë. Moisés chakérakitö: “¿Ï yémisö?” 25 Etā Moisés tō Jehová a ikié tō sa' kímú. Etā Jehová tō ie' a kal tsitsir kkaché elka e' iéwaitö di' a etā di' baché chowa de buaë yè.

Eë Jehová tō ittë dalöiëno mé ie'pa a, ñies ie'pa ma'wéitö isuoie tō ie'pa tō idalöiëmi. 26 Ie' tō iché ie'pa a: “Ye' dö'r Jehová. Ye' dö'r a Kéköl. Ye' dö'r a bua'ukwak. Ì cheke ye' tō a' a e' tse a' tō, e' iüté a' tō ñies a' sené buaë wës ye' kī ikiane es, e' tā ye' kē tō a' we'ikepa ì sulu patké'yö egiptowak kī ese wa.”

27 E' ukuökī tā ie'pa demi ká kië Elim. Eë di' tum tso' döka dabom eyök kī böt (12). Ñies ì klö tso' dikó klö sù ese tso' dabom kuryök (70). Eë ie'pa e' tsëat di' kkömik tsjnet.

16

Jehová tō Israel aleripa tié chké kië maná e' wa

1 E' ukuökī tā Israel aleripa ulitane e' yélur ká kië Elim míyal ká sir poë kië Sin eë. Ká e' atë Elim ena Sinaí, e' shushā. Ie'pa e' yé'ttsā Egipto e' kī si' de et kī shaböts. 2 Etā eë ká sir poë shuā ie'pa ttémi tajë kësik wa Moisés ena Aarón kī. 3 Ie'pa tō iché iarak:

—Jehová tō sa' ttöpalur Egipto! Eë sa' e' tulökeser ù tukurkā wà iëule chikchië chké wa e' o'mik tā sa' bak iwā katök wé' kōs sa' kī ikiane ekkë. Erë a' wā sa' dë'bitü ká sir po i' a sa' ulitane ttowā bli wa.

4 Jehová tō iché Moisés a:

—Súyö pan da'wë siwa' kī a' a. E' shtö ká bit ekkë. Erë ishtö kōs ñnar ká etkë ekkë è. Ye' kī ikiane suë tō wépa tō ye' ttö iütëmi ena wépa kē tō ye' ttö iütëpa. 5 Ká de teröl e' bule es tā a' tō chké kī shtö wé' katar ká böt ekkë. Es a' tō iü kekraë.

* 15:23 Mará: Hebreoie Mará e' wà kiane chë ì bacha'bacha.

6 Età Moisés ena Aarón tò iché Israel aleripa a:

—I'ñe tsáli tã a' tò isuëraë tò mokì Jehová tò se' ye'lur Egipto a. 7 A' ttöke kësik wa e' tssé ie' tò, e' kuekì bule bla'mi tã ie' wák olo tajë dalölöë e' suëraë a' tò. Ì cheke ie' tò sa' a e' ë chökne sa' tso' a' a. E' kuekì a' kë ulurku' sa' kì. A' ulurke ie' kì.

8 Nies Moisés tò iché iarak:

—A' ulurke tajë e' suë Jehová tò. E' kuekì i'ñe tsáli tã ie' tò iyiwak chká patkeraë a' a. Bule bla'mi tã pan patkeraëitò a' a ñè tajë kos a' kì ikiane ekkë. Sa' kë dör yi, as a' ulur sa' kì. A' ulurke Jehová kì.

9 E' ukuökì tã Moisés tò iché Aarón a:

—Ichö Israel aleripa a' tò a' ttöke kësik wa e' tssé Jehová tò e' kuekì a' e' dapa'ú Jehová wörkì.

10 Aarón tso' ttök ie'pa tã, e' dalewa ie'pa ulitane ká suë ká sir po e' ëka. Ie'pa isué tò Jehová olo dalölöë dettsã mò tso' ie'pa wëttsuk e' a. 11 Etã Jehová tò iché Moisés a:

12—Israel aleripa ttöke kësik wa, e' tsséyö. Be' ttö ie'pa tã, tã ichö iarak: 'I'ñe tsáli a' tò iyiwak chká kateraë. Bule bla'mi tã a' tò pan ñeraë kos a' kì ikiane ekkë. Es a' wa ijcherdaë tò ye' dör Jehová, e' dör a' Këköl.'

13 Ká e' tsáli tã tajë dù debitu kablö sù. E' tò wé ie'pa serke e' wà iéwa sëraa. Etã bla'mi tã upa kos shkëne mò wöli ë. 14 Mik mò wöli kaneka, etã itöã iskì ì atë taklaie sabubula. 15 E' kë suule Israel aleripa wã. E' kuekì mik ie'pa tò isué, etã ie'pa tò iché ñi a: “¿Diö dör i?” Etã Moisés tò iché iarak:

—E' dör pan mé Jehová tò a' a ñè. 16 Ie' tò ichè tò a' kawötã iuk i' es: A' tò ishtë eköl eköl kos a' tso' u a e' a ñnar ekkë ë. Ishtë skátke böt ulatök wák eköl eköl a.

17 Etã Israel aleripa ishtë wës ikéwö mène es. Welepa tò ishtë bërëbërë, welepa tò ishtë kibiie. 18 Mik ie'pa tò ima'wé, etã wé tò ishtë tajë ese icha kë bata atë. Wé tò ishtë bërëbërë ese icha deka wë'. Ie'pa ulitane tò ishtë eköl eköl kos ñnar ekkë ë. Es sulitane iñè wë'.

19 Moisés tò iché ie'pa a: “Kè a' kawö tã pan e' blök dö bule es.”

20 Erë welepa kë wã Moisés ttö iütëne. E'pa tò icha bata blé dö bule es. E' a öña iënekã ena ilabunekã suluë. E' kuekì Moisés ulunekã ie'pa kì.

21 Mik diba ba'nebitu, etã pan e' diarolone, e' kuekì ie'pa wakpa bik tò ishteke bla'mi kos ñnar ekkë. 22 Erë mik ká de teröl, etã ie'pa ishtë dö ñnar ká böt ekkë. E' dör skátke tkël wák eköl eköl a. Etã Israel aleripa wökirpa mía ichök Moisés a. 23 Etã Moisés tò iché ia:

—Jehová tò ichè tò a' kawötã iuk i' es: Bule dör ëno diwö. Diwö e' dör se' a ie' dalöioie. A' kë kawö tã ulök e' diwö wa. E' kuekì ì aleke a' tò e' alö i'ñe. Ibata atë e' blö ñè bule.

24 Etã ie'pa tò iwé wës Moisés tò iché es. Ie'pa tò chké bata e' blé dö bule es. Etã kë ilane sulu, kë ia öña iënekã. 25 Etã Moisés tò iché ie'pa a:

—I'ñe dör ëno diwö e' dör se' a Jehová dalöioie. I'ñe kë ì kuepa a' tò ñè u'rki. E' kuekì chké bata atë e' ë ñú. 26 A' ishtëmi kekraë dö ká teröl. Erë e' bule es dör ëno diwö, e' diwö kë a' tò ì kuepa u'rki.

27 Etã ëno diwö shuã ie'pa welepa míyal chké shtëk, erë kë iwã ì kune yës.

28 Etã Jehová tò iché Moisés a:

—¿E'ma kos a' tò ye' ttè dalösewemirö? 29 A' éna ianú tò ye' dör Jehová, ye' tò ëno diwö me'atbak a' a. E' kuekì ëno diwö e' chki es ye' tò a' a chké meke tajë ñè ká böt ekkë. E' kuekì a' ulitane kawötã senuk weshké ë ëno diwö wa. Kè a' patkëne bánet.

30 E' kuękĭ Israel aleripa ęnuka diwö e' wa, kę kanablėnerak.

31 Israel aleripa tö chkė shteke e' kiė męka maná* İwà chkà dör saruruė węs suiyök es. E' dör blo'bloė węs pan yöule bul alı wa es.

32 E' ukuökĭ ta Moısés tö ichė:

—Kanė i' me[†] Jehová tö se' a: 'Maná e' iö skátke böt ekkė ta ibló a' aleripa a kkachė as ie'pa tö chkė me' ye' tö a' a ká sir poė e' a mik a' ye'ttsayö Egipto etā, e' saü.'

33 Etā Moısés tö ichė Aarón a:

—Tkā' klö'ü et, e' a maná iö skátke böt ekkė. E' blö Jehová wörki as a' aleripa tö isaü.

34 Etā Aarón tö maná e' blė wė Jehová a İyi tso' blėule, e' kėlkuö wöshāė węs Jehová tö iyė' Moısés a es.

35 Israel aleripa bak maná ñuk dö mik ie'pa demi wė pė' serke eę etā. E' dör Canaán kkömik. İe'pa bak maná ñuk duas dökā dabom tkėyök (40) sęraa.

36 (İ wa Israel aleripa tö maná ma'wė, e' kiė ie'pa tö gomer. E' wà dör skátke blublu böt ekkė. E' dör litro böt ulatök.)

17

Ák a di' dettsa

1 Israel aleripa ulitane e' yélur ká sir po kiė Sin eę ta imía ñala kĭ ęnaena węs Jehová tö iyė' iarak es. İe'pa demirak ká kiė Refidim, eę ie'pa e' tséat. Erė eę di' kė ta' ie'pa a yė. 2 E' kuękĭ ie'pa tö Moısés a di' kiė kėsik wa. İe'pa tö ichė ie' a:

—İSa' a di' mú yė!

Moısés iiütė:

—İ kuękĭ a' tö ye' a di' kiė kėsik wa? İlök a' tö Jehová wöñatkeke?

3 İe'pa ęrsine tajė e' kuękĭ ie'pa tö di' kiekerak kėsik wa Moısés a. İe'pa tö ichė ie' a:

—İlök be' tö sa' ena sa' ala'r ena sa' İyiwak e' ye'lur Egipto a ttėwā ęrsir wa?

4 Etā Moısés kköché tajė Jehová a ta ichėitö İa:

—İWęs ye' ie'pa i' wėmi? İTsir etā ie'pa ye' ttėwā ák wa!

5 Jehová tö iiütė:

—Be' yú ie'pa wėttsė kęweie. A' kuęblupa welepa tsúmiñak. Be' shko kėli wa be' tö di' kiė Nilo e' buk, e' tsúmi. 6 Be' yú Horeb kėbata* a. Eę ye' be' paneke ák bėrie tso' e' ska'. Mik be' tö ák e' ppė be' shko kėli wa, etā di' dörattsā tajė ie'pa a yė.

Etā es Moısés tö iwakanewė Israel aleripa kuęblupa wörki. 7 Israel aleripa tö di' ki' kėsik wa, e' kuękĭ Moısés tö ká e' kiė męka Meribá.† Nies ie'pa tö iyė', "Sa' kė wā iklöne tö Jehová tö sa' kĭmėmi." E' kuękĭ Moısés tö ká e' ská kiė męka Masá.‡ Eę ie'pa tö Jehová wöñatkė' e' kuękĭ.

Amalec aleripa ñippė Israel aleripa ta

8 Amalec aleripa debitu ñippök Israel aleripa ta Refidim. 9 Moısés tö ichė Josué a:

—Be' tö se' wėpa welepa shushtö tsúmi ñippök Amalec aleripa ta. Bule ye' tso' kabata wöbata kĭ Skėköl shko kėli yaar.

* 16:31 maná: Hebreoie maná e' wà kiane chė İDiö dör İ? * 17:6 Horeb kėbata: Kábata e' kiė ñies Sinaí kėbata. † 17:7 Meribá: Hebreoie kiė e' wà kiane chė ñippė. ‡ 17:7 Masá: Hebreoie kiė e' wà kiane chė s'ma'wė.

¹⁰ Età Josué tō iwakanewé wēs Moisés tō iché iā es tã imíyal ñippök Amalec aleripa tã. E' dalewa Moisés ena Aarón ena Hur míyal kabata wōbata kī. ¹¹ Mik Moisés ulà kékā, etã Israel aleripa e' alōke ibolōkpa kī. Erē mik ie' ulà éwa, etã Amalec aleripa e' alōke ie'pa kī. ¹² Ie' ulà shtrinewã tajē, e' kuekī ie'pa ák yulé ie' a' e' tkoie. Ñies Aarón ena Hur e'pa tō ie' kímé iulã bōt kökkā siwã kī as kē ishtrirwã. Es ie' ulà se'wé ñie siwã kī dō katuine ekkē. ¹³ Es Josué ena Israel aleripa e' alékā Amalec aleripa kī tabé wa.

¹⁴ Etã Jehová tō iché Moisés a:

—A' ñippè i' e' paké shtōkã yēkkuō kī as a' wakpa kē éna ichōwa kekraë. Ichō Josué a tō ye' tō Amalec aleripa ulitane ewerawa yēs.

¹⁵ Etã Moisés tō ák dapa'wékā kã'ie et iyiwak ña'woie Jehová dalōioie. E' kiè mékãitō “Jehová diché wa se' e' alékã.”[§] ¹⁶ Ie' tō iché:

“i'Ye' ulà kékā Jehová a ikiök as ie' tō se' kímül
Jehová ñippōraë Amalec aleripa tã kekraë!”

E' kuekī ie' tō ikiè mékã es.

18

Jetró de Refidim Moisés pakök

¹ Jetró dör kã kiè Madián e' sacerdote ena Moisés nuaki.* Kōs Skököl tō Moisés ena Israel aleripa kíme', e' jcher ie' wã. Ñies ie' wã ijcher tō wēs Jehová tō Israel aleripa yē'lur Egipto a. ² Moisés tō ilaköl Séfora e' patkē'mi iyē ska'. ³ Ie' tō ilã busi kiéwã buaë ila'r bōl tã. Séfora alã eköl kiè Guersón. Moisés tō iyē': “Ye' sene' kã kuã'kī kī wēs kã kuã'kī wakpa es.” E' kuekī Moisés tō ikiè mékã Guersón† ⁴ Ilã eköl kiè Eliézer. Moisés tō iyē': “Ye' yē Kököl e' dē'bitū ye' kímuk. E' tō ye' tsatké' Egipto blú ulã a.” E' kuekī ie' tō ikiè mékã Eliézer†

⁵ Moisés ulã yuékã Skököl kēbata o'mik tsinet. Etã eē inuaki Jetró e' de Moisés alaköl ena ila'r bōl, e'pa tã. ⁶ Jetró tō iché Moisés a:

—Ye' dör Jetró, be' nuaki, ye' debitū be' pakök. Be' alaköl ena be' ala'r bōl e'pa de ye' tã ñies.

⁷ Moisés e' yéttã tã inuaki shké'wéitō buaë dalōie wa wōalattse wa. E' ukuökī tã idewarak weshké. ⁸ Wēs Jehová tō Israel aleripa tsatké' Egipto blú ena egiptowak ulã a ñies wēs ie' tō ie'pa kkö'né ì sulu tka ie'pa tã ñalã wa etã, e' kōs paké Moisés tō inuaki a.

⁹ Kapakè e' tō Jetró ttsē'wé buaë. Jehová er bua' ché tajē Israel aleripa a. Ie' tō ie'pa tsatké'lor egiptowak ulã a. E' kuekī Jetró ttsē'ne buaë. ¹⁰ Ie' tō iché Moisés a:

—As sulitane tō Jehová kíkōkã. Ie' tō be' ena be' wakpa kōs tsatké'lor buaë Egipto blú ena egiptowak ulã a. ¹¹ Ire' ye' tō isuë tō mokī Jehová dör wépa kiekerakitō “skököl” esepa ulitane tsatã. Yi bak a' we'ikök kēsik wa, e'pa kōs we'ikéitō siarē.

§ **17:15** Jehová diché wa se' e' alékã. Iwakpa tō wã Moisés tō ikiè Jehová nisi, e' wã kiane chē Jehová dör ye' bandera. Wēsua e' kiéitō es ie' ulã kékã Jehová a wēs bandera kékã es, e' wa ie'pa e' alékã e' kuekī.

* **18:1** Jetró: E' kiè ñies Reuel, e' dör Moisés tayē kiè Séfora e' yē. Éxodo 2.21 saŭ. † **18:3** Guersón:

Hebreoie s'kiè Guersón wã kiane chē kã kuã'kī wak. † **18:4** Eliézer: Hebreoie s'kiè Eliézer wã kiane chē ye' Kököl dör ye' kímukwak.

¹² Eta Moisés nuaki, Jetró, e' tō iyiwak klō'wéwə etō ña'wéitō Jehová a idalōioie. Ñies íy skà méitō ie' a idalōioie. E' ukuōkī tā Aarón ena Israel aleripa kuēblupa debitū chkök Moisés nuaki tā Jehová dalōioie.

Moisés tō s'shulōkwakpa kí yulé

¹³ Bule es tā Moisés e' tkéser ikula' kí Israel aleripa shulōk. Ie'pa e' dapa'wé iēter ie' wörki ñiē bla'mi dō tsáli as Moisés tō ishulōrak. ¹⁴ E' kōs sué Moisés nuaki tō tā ichéitō Moisés a:

—¿Ì wamblök be' tso' ie'pa tā? Be' ē e' tkéser ie'pa shulōk tā ie'pa iēter ñiē be' panuk.

¹⁵ Moisés tō iüté:

—E' ma ie'pa wák de ye' ska' ittšök tō ima Skéköl tō ichē. ¹⁶ Mik ie'pa welepa ñippöke ñita, eta ie'pa datse ye' ska' tā ye' tō ie'pa ttē shuleke. Ñies ye' tō ie'pa patteke Skéköl ttē wa.

¹⁷ Moisés nuaki tō iché ia:

—Weş be' tō iweke e' kē dör buaē. ¹⁸ Be' shtrirwami. Ñies ie'pa tso' be' wörki e'pa shtrirwami. Kanē e' e' alökami be' kí. Kē be' a iwöklönuk ekörla. ¹⁹ A Moisés, ye' tō be' patteke e' ttsó. As Skéköl tō be' kímü. Be' kawötā ttök Skéköl tā ie'pa skéie. Be' kawötā ie'pa ñippöke e' chök Skéköl a as ie' tō ichō be' a tō weş ishuleke. ²⁰ Ie'pa wöbla'ú Skéköl ttē wa. Ikkachō ie'pa a weş ie'pa kawötā senuk yēsýesē. Ichō ie'pa a tō ì kiane Skéköl kí tō ie'pa tō iwē. ²¹ Erē be' kawötā a' wēpa shushtök tseē be' kímuk ttē shuloie. Wēpa serke yēsýesē, Skéköl dalōieta' tajē, kē e' watauta'ttsa ì sulu wambloie, esepa shushtō Israel aleripa shulōk be' tā. Ishulōkwakpa blatō i' es. Israel aleripa mil biyök (1000) e' kōs kí ishulōkwakpa múka eköl eköl. Mil biyök e' kōs blabatsólor cien eyök (100) cien eyök dōka dabop. Cien biyök e' kōs kí ishulōkwakpa múka eköl eköl. Cien biyök e' kōs blabatsólor dabom skeyök (50) dabom skeyök. E' kōs kí ishulōkwakpa múka eköl eköl. Dabom skeyök kōs e' blabatsólor dabom eyök dabom eyök dōka skēl. E' kōs kí ishulōkwakpa múka eköl eköl. ²² Ie'pa tō Israel aleripa kōs ttē shuleraē kekraē be' skéie. Erē ttē wé kē shulinuk ie'pa a ese bituraē ie'pa wā be' ska' shulé. Ttē wé shulirmi ie'pa a' tā ese shuleke ie'pa tō. Eta es be' kí kanē e' öštömi. Ie'pa tō be' kímèmi kanē e' wa. ²³ Skéköl tō be' ké iwakanéuk, ñies be' tō iwakanewé es, e' tā be' a ikatatkërmi. Ñies Israel aleripa kōs m' mine iu a ttsē'ne buaē.

²⁴ Eta Moisés tō inuaki ttō iüté. Iwakanewéitō weş inuaki tō iché ia es. ²⁵ Ie' tō Israel aleripa shua wēpa didir ese shushtē. E'pa mékaitō Israel aleripa shulōkwakpaie. Welepa meneka mil biyök e' kōs kí ishulōkwakpaie. Welepa skà meneka cien biyök e' kōs kí ishulōkwakpaie. Welepa skà meneka dabom skeyök e' kōs kí ishulōkwakpaie. Welepa meneka dabom eyök e' kōs kí ishulōkwakpaie. ²⁶ Ie'pa tō Israel aleripa ttē shuleke kekraē. Ttē wé darērēē, ese mí ie'pa wā Moisés a shulé. Eta ttē wé tottola, ese shuleke ie'pa tō. ²⁷ E' ukuōkī tā Moisés nuaki e' chéat ie' a tā imiane ikaska'.

19

Israel aleripa demi Sinai

¹ E' ukuōkī tā Israel aleripa e' yélur Refidim a demirak Sinai. Ie'pa e' yē'lur Egipto, e' kí si' de böt kí ká et. Sinai dör ká sir poē. Eē ie'pa e' tséat Sinai kēbata o'mik tsjnet. ³ Eta Moisés mía kabata a ttök Skéköl tā. Eē Jehová tō ikiē tā ichéitō ia:

—Ttè cheke ye' tō be' a e' chōne Israel aleripa a. E'pa dōr Jacob aleripa. ⁴ Ichō ie'pa a: 'Ye' tō egiptowak we'ik e' su' a' tō. N̄ies a' wā ijcher tō wēs ye' wā a' dē'bitū buaē jē ye' wōrkī wēs pu wā ilala mi' ipik kī es. ⁵ Kā ulitane wakpa dōr ye' icha. Erē ye' ttō iūtē a' tō seraa, n̄ies ttē mekesō n̄i a' e' wā iūtē a' tō buaē, e' t̄a kā ulitane wakpa shūa a' dōraē ye' icha chōkie. ⁶ A' dōraē ye' sacerdotepaie. A' dōraē batse'r ye' a.' Ttē i' kōs chō Israel aleripa a.

⁷ Etā Moisés biteane, e' tō Israel aleripa kueblupa kōs dapa'wē. Ì ché Jehová tō ie' a e' kōs chéneitō ie'pa a. ⁸ Ie'pa ulitane tō iūtē n̄ikkēē:

—Ì kōs ché Jehová tō e' wā iūteraē sa' tō.

Etā Moisés míane ttē e' chōkne Jehová a. ⁹ Etā Jehová tō iché iā:

—Ye' ttō ttsō. Mochka tērdawā kabata kī taiē e' shūa ye' datse ttōk be' t̄a as Israel aleripa ulitane tō ye' ttōke be' t̄a e' ttsō. Es ie'pa tō be' ttē klō'weraē kekraē.

Etā ima Israel aleripa tō iūtē e' chéne Moisés tō Jehová a. ¹⁰ Jehová tō iché iā:

—Be' yú Israel aleripa batse'uk i'ñe ena bule. N̄ies ichō iarak: 'a' datsi' skuōlor.' ¹¹ Ye' dōr Jehová, e' datse böiki Sinaí kēbata a ie'pa ulitane wōrkī, e' kuekī ie'pa batse'ú as ie'pa tso' batse'r böiki yōkī. ¹² Kabata wakyuō shkit as kē yi mītkō e' wīshet. Ichō iarak: 'A' kē a kawō t̄a' shkōkwā iwakyōne e' wīshet. N̄ies a' kē a kawō t̄a' shkōkwā tsinet ipamik. Wépa tkawā e' wīshet esepa duōrawā. ¹³ Yi mīwā eē ese kē kawō t̄a' kē ulā wa. Ese kawōt̄a ttēwā ak wa ò sulē wa. Kē a' tkinuk tō se' idir ò iyiwak idir, a' kawōt̄a ittōkwā. Mik a' tō duk blar ttsē e' ē t̄a a' dōmiwā tsinet kabata o'mik.'

¹⁴ Etā Moisés biteane tō Israel aleripa batse'wē t̄a ie'pa ulitane datsi' skuōlor. ¹⁵ Moisés tō iché iā:

—A' ulitane e' kkō'nú batse'ne böiki yōkī. E' dalewa kē a' senukkā alakōlpa t̄a.

¹⁶ Böiki es bla'mi t̄a kabata a k̄a wōñane alá blane taiē. Mō taiē dettsa kabata e' kī. Ie'pa tō ittse tō duk blane taiē, e' tō ie'pa suawē taiē painékaie. ¹⁷ Etā Moisés tō Israel aleripa tso'rak iwákpa u a' e'pa yélur tsēmi Skékōl wōrkī. Ie'pa e' wōklō'wérak kabata kuli' a tsinet. ¹⁸ Jehová dettsa Sinaí kēbata kī bö' shūa, e' kuekī kabata e' mīa shklē ēme. Shklē e' wēr wēs tē shklē butrō es. Kabata kōs wōtirke darērēē. ¹⁹ Duk kī blarke taiē shūte. Moisés ttōke t̄a Skékōl tō ie' iūteke alá blar ttsēē.

²⁰ Jehová dettsa kabata k̄akkeē, e' wōbata kī t̄a Moisés kiékaitō eē. Moisés tkakā eē, ²¹ t̄a Jehová tō iché iā:

—Be' e' ōwane t̄a ichō ie'pa a: 'Kē a' tkōkbitū wē iwakyōule e' iōshet ye' weblōk dō' ie'pa duōlor taiē.' ²² N̄ies wēpa kanēblōke ye' a sacerdotepaie esepa kawōt̄a e' batse'uk buaē dō' n̄ies ye' tō ie'pa ttēlurmi.

²³ Etā Moisés tō Jehová iūtē:

—Be' tō sa' kē iwakyuōk as kē ie'pa dōwā kabata a tsinet. E' kuekī kē ie'pa bitūpa kabata i' a.

²⁴ Etā Jehová tō iché Moisés a:

—Be' yúne t̄a Aarón tsúbitū e' t̄a. Erē a' sacerdotepa ena Israel aleripa malepa e'pa kē kawō t̄a' shkōkbitū wē ye' tso' eē dō' ye' tō ie'pa ttēlur.

²⁵ Etā Moisés biteane Israel aleripa ska' t̄a ì ché Jehová tō ie' a e' chéne ie' tō ie'pa a.

20

Ttè dalöiëno dökq dabop

¹ Skëköl tté ta ichéitö i' es:

² “Ye' dör Jehová. Ye' dör a' Këköl. Ye' tö a' yë'lur Egipto wé a' bak weinuk siarë kanè wa eë.

³ “Kë a' kawö ta' këkölpa skà dalöiök. Ye' ë dalöiö a' Këkölie.

⁴ “Kë a' kawö ta' i diököl yuök dalöië yës. I kos tso' ká jai a ena ká i' a ena dayë a ena iyök dikja, e' kos diököl kë yuar a' tö dalöië. ⁵⁻⁶ Ye' dör Jehová. Ye' dör a' Këköl. A' tö këkölpa kuä'kí dalöië, e' kë dalë'ttsënuke ye' a. Wépa ye' suë suluë esepa we'ikeraëyö, ñies ileripa dö inukököpaë e'pa we'ikeraëyö. Erë wépa tö ye' dalëritseke ena ye' ttè dalöiëno e' iuteke, esepa ena iëtkuöpa dökq mil e' dalëritseraëyö. E' kuëki kë a' e' tulökwa kuchëwö kí iyi ñekkë kos wörki idalöiöie.

⁷ “Ye' dör Jehová. Ye' dör a' Këköl. Ye' kië kë aritsar éanas iyi sulu wambloie. Yi tö e' wamblé ese wák we'ikeraëyö.

⁸ “Eno diwö e' blö Ye' ë dalöiöie. E' kë chökwa a' éna. ⁹ Semana bit e' a kawö tso' kul. Kawö teröl e' dör a' wákpa a kanebloie. ¹⁰ Erë kawö teröl e' bule es e' dör eno diwö ye' dalöiöie. E' këwö a a' kë kawö ta' kaneblok. Ñies a' ala'r ena a' kanè mésopa ena a' iyiwak ena ká kuä'kí wakpa serke a' ska', e'pa kos kë kawö ta' kaneblok e' diwö a. ¹¹ Ye' dör Jehová. Ye' tö ká i' ena ká jai ena dayë ena iyi ulitane e' kos yö' ká teröl shua. E' bule es ta ye' eni', e' kuëki kawö e' batseo'yö me'atyö a' a eno diwöie ye' dalöiöie.

¹² “A' yë ena a' mi e'pa dalöiö as a' ser ká tajë ká mekeyö a' a e' a.

¹³ “Kë a' kawö ta' s'ttökwa.

¹⁴ “Kë a' kawö ta' s'senewabak dalöseukwa.

¹⁵ “Kë a' kawö ta' akblök.

¹⁶ “Kë a' kawö ta' s'kkatök kachè wa.

¹⁷ “Kë a' kawö ta' o'ka u kkechök. Ñies ilaköl ena ikanè mésopa, alakölpa ö wépa, ena iyyiwak kos ena i kos tso' iwa, ese kë kkechar.”

Israel aleripa suane Skëköl yöki

¹⁸ Mik Israel aleripa ulitane tö alá blarke e' ttsé ena iwöñarke e' suë ñies duk blarke tajë e' ttsé ena shklë butrökeká tajë kabata a e' suë, etä e' yöki ie'pa suane tajë painékarak tajë. Ie'pa iëter isaük kamië. ¹⁹ E' kuëki ie'pa tö iché Moisés a:

—Be' ttö sa' ta, etä sa' tö be' ttö dalöieraë. Erë kë sa' kí ikiane tö Skëköl ttö sa' ta dö' sa' duölur.

²⁰ Moisés tö iüté:

—Kë a' suanuk. Skëköl dettsa a' ma'uk isuöie tö mokí a' tö ie' dalöieke. Ie' kí ikiane tö a' tö ie' ttö dalöië as kë a' tö i sulu wamblö.

²¹ Ie'pa a'te isaük kamië. Moisés ë miä tsjinet mö tajë wé Skëköl tso' eë.

Jonás dör Jehová ttéköl e' pakè

Jonás

Yëkkuö i' tō se' a ipakè tō i bak Israel aleri eköl kiè Jonás e' ta. Ie' kanablè Skèköl ttekölíe duas cien paryök ena duas cien kuryök kī dabom skeyök (800-750 AC) e' shū ulatök kam Jesucristo kur e' yōki.

Skèköl kè wā ie' patkène Israel aleripa malepa pattök wes Skèköl ttekölpa malepa patkèitō es. E' skéie ie' tō ie' patkè' ká kiè Nínive, e' wakpa pattök. Nínive dör ká kiè Asiria e' ká kibi. Asiria wakpa dör Israel aleripa bolökpa kibi. Ie'pa serke suluè tajè shütè Skèköl wōa. E' kuekī ie' tō Jonás patkè ichök ie'pa a tō ká de dabom tkëyök etā ie'pa erdawa. Jonás wā ijcher tō Skèköl tō s'suè er siarè wa. Ie' ibikeitsé: “Nínive wakpa er mane'wé, e' ta ie'pa nuí olo'yeräe Skèköl tō ie'pa kī.” Erè ie' kī ikiane tō Skèköl tō ie'pa ewèwa, e' kuekī ie' kè shkakmi ie'pa pattök. E' skéie ie' tō ima'wé tkökshkar bānet Skèköl yōki. Erè Skèköl tō ie' wöklö'wé ta ipatkémi Nínive wakpa pattök wake'. Ie'pa er mane'wé, e' kuekī Skèköl kè wā ie'pa eḡnewa.

Yëkkuö i' wa se' éna iane tō Skèköl tō ká ulitane wakpa suè er siarè wa. Í sulu wamblekesö ese nuí olo'yak ie' éna se' kī. Ie' kī ikiane tō se' er mane'uú ie' a as kè ie' tō se' we'ikō.

Jonás kè éna Jehová ttō iütak

¹ Etökicha ta Jehová tō iché itteköl kiè Jonás dör Amitai alá, e' a: ² “Be' yú ká kibi kiè Nínive ee, ta ichö ká e' wakpa a wes a' e' wamblö e' dör suluè ye' wōa, e' kuekī ye' tō a' ewerawa.”

³ Erè ie' kè éna Jehová ttō iütak. E' kuekī ie' tkashkar iyōki. Ie' mía dayè kkömik ká kiè Jope wé kanò irirke ee. Eḡ ie' tō kanò kué etō mitke ká kiè Tarsis e' patuèitō shkomi ta ie' e' iéka iki ta imía.

⁴ Erè Jehová tō sèrkè patké ie'pa kī tajè darèrèè. E' tō kanò uyé tajè dō wësua itskirwami. ⁵ Etā kos ie'pa tso' kanò a, e'pa suane tajè. Ie'pa eköl eköl tō ikieke aneule iwák kèköl a: “¡Sa' tsatkō, sa' tsatkō!” Etā dali kos tulétsami dayè kī as kè kanò katsirwa.

Erè Jonás e' a'wa kanò shūa dali bló wé a, ee ie' kapötèr tajè. ⁶ Etā kanò ñakökwak mía dō wé ie' kapötèr ee ta iché ia:

—¿Iök be' kapötèr? ¡Be' e' kōka! Be' kèköl a ikiö as ie' tō se' tsatkō. Isalema ie' se' suèmi er siarè wa ta se' tsatkèmiitō.

⁷ E' dalewa kanò wakpa malepa tō iché ñi a:

—Mishka itötök isuḡie yi iane iwiie e' kuekī se' weirke i' es.

Etā iwène tō Jonás idir. ⁸ E' kuekī ie'pa iché ie' a:

—Ichö sa' a, ¿i kuekī i sulu i' tköke se' ta? ¿Iök be' e' iébitu kanò i' a? ¿Wé be' datse? ¿Yi ditséwö be' dör?

⁹ Ie' iüté:

—Ye' dör hebreowak. Jehová dör Skèköl tso' ká jai a e' dalöiökwak ye' dör. Ie' tō dayè ena ká i' yö'at.

¹⁰⁻¹¹ Ie' tō ie'pa a ipakè tō ie' tso' tkökshkar Jehová yōki. Mik e' ttsé ie'pa tō ñies isuerakitō tō dayè kī ulune tajè, etā ie'pa suane tajè shütè. Ie'pa tō ie' a ichaké:

—¿I wèmi sa' tō be' ta as sèrkè wöklörwā?

¹² Ie' tō iüté:

—Ye' wá ijcher buaë tò ye' kueki sèrkè i' bitsineka tajë a' ki. E' kueki ye' uyómi dayë a etá sèrkè wóklórdawá.

¹³ Erë kanò wákpá tò kanò iklémi darèrëë as irirka. Erë kè ie'pa diché dè'ka, dayë kí ulune tajë e' kueki. ¹⁴ Etá ie'pa tò Jehová a ikié i' es: “A Jehová, kè sa' maktšá duókwa wëm i' kueki. I' uk be' tso' sa' ta, e' wekebò weš be' kí ikiane es. E' kueki wëm i' kè kí i' nuí ta', e' ta' sa' tò ie' uyekemi dayë a e' nuí kè marka sa' ki.”

¹⁵ E' ukuöki ta' ie'pa tò Jonás uyémi dayë a, etá sèrkè wóklönewa ta' dayë míane almië. ¹⁶ Mik kanò wákpá tò e' sué, etá ie'pa suane tajë Jehová yöki ta' idalóierakitò tajë. E' ukuöki ta' ie'pa tò iyiwak jché ña'wé mè Skèköl a idalóioie, ñies ie'pa tò ttè mé ie' a tò sa' tò be' dalóieraë.

¹⁷ Etá Jehová tò nima bérie šuṭe patké etó Jonás mulukwa. Etá nima e' tò imuléwa ta' eḡ nima šuṭa ie' sené dōka ká mañat ñië nañeë.

2

Jonás tté Jehová ta

¹ Etá Jonás tté Jehová dör ie' Kèköl e' ta' nima šuṭa, ² ta' ichéitò ia' i' es:

“A Jehová, ye' eriarke siarë,
e' šuṭa ye' tò be' a ikié tò ye' tsatkö,
etá be' tò ye' iṭté.

Ye' tso'tke ká dià kaška' s'duulewa kè a,
eḡ ye' be' a ikié tò ye' kimú,
etá ye' ttò ttsébö.

³ Be' ye' uyémi dayë a iskië dayë dikia,
ye' kitëulewa dayë wa.

Dayë urke tajë e' patkébö, e' tka ye' kikke.

⁴ Ye' ittšé tò ye' kè ku'ia be' wörki.

Ye' ibikeitsé tò ye' kè dè'iane be' wé buaë e' a.

⁵ Dayë tajë, e' šuṭa ye' anemi.

Ye' kikke, ye' pamik, ye' dikia, e' dör dayë ème.

Dayë a itò'kõnu tso', e' malitséka ye' wókir mik tajë dayë šuṭa.

⁶ Ye' anemi dayë a dō iskië,

dō wé kabata bitukeka eḡ.

Ye' ittšé tò ye' wötënewá da' a ká dià kaška'.

Erë, a Jehová, be' dör ye' Kèköl,

be' dör ye' yétsane s'duöwa ulá a dekaṇe ttsé'ka.

⁷ A Jehová, mik ye' ittšé tò ye' duökewatke,

etá ye' be' a ikié tò ye' tsatkö,

etá i' kiéyö, e' ttsébö be' wé buaë e' a.

⁸ Wépa tò iyi diököl dalóieke be' skéie,

e'pa kè tò be' dalóieku'ia.

⁹ Erë ye' tò wéstela cheraë be' a kekraë,

iyiwak jcheraë ña'weraëyö be' a be' dalóioie.

Ye' ttè mé be' a, e' waweraëyö.

¡A Jehová, be' è a sa' tsatkërmi!”

¹⁰ E' ukuöki ta' Jehová tò nima patké Jonás tuókšá ká sí kí, ta' ituétsaitö.

3

Jonás tō Jehová ttō iūtē

¹ Etā Jehová tō iská chéne Jonás a: ² “Be' yú ká kibi kiè Nínive eē tā ì chekeyō be' a, e' chō ká e' wakpa a.”

³ Etā ie' tō Jehová ttō iūtē. Ie' mīa Nínive. E' dōr ká bērie. Shkotkō ká e' shuā, e' dōr ká mañat wañe. ⁴ Jonás shké ká e' shuā ká et wañe tā ie' tō icheramí ká e' wakpa a aneule: “Ká i' kī ká de dabom tkēyōk (40), etā a' erdawa.” ⁵ Etā Nínive wakpa qōs erblé Skékōl mik. E' kuekī ie'pa qōs, ēsepala ena dalōiērtā, e'pa qōs tō iché: “S'kawōtā batsōk, ñies s'kawōtā datsi' ajaē ese iōk iwā kkachoie tō se' er mane'wé.” Etā es ie'pa tō iwé.

⁶ Mik ttē e' ttsé Nínive blū tō, etā ie' e' kēkā ikulé kī, tā idatsi' bua'buāē iētēkēr iwā, e' yēttsā skéie datsi' ajaē iékaitō tā ie' e' tkēsēr iskī muluchka kī. ⁷⁻⁹ Etā ie' tō ttē patké ká e' ulitane wakpa a. Ttē e' tō iché i' es: “A' ulitane kē káne chkök di'yōk yēs. Ñies kē a' káne a' baka ena a' obeja tiök. A' ulitane kawōtā datsi' ajaē iōkka. A' kkōchō Skékōl a' diché qōs wa as a' e' wamblō suluē ese qōs nuī olo'yōitō a' kī. Ñies a' e' wamblō suluē, ese qōs olo'yō. Isalema ie' er mane'umine, etā ie' er buarmine se' kī, etā ie' kē tō se' ewepawa. Ttē i' dōr ye' dōr a' blū e' ttē ena a' wōkirpa ttē, e' kuekī a' ulitane kawōtā idalōiök.”

¹⁰ Etā ie'pa tō ttē e' iūtē buaē. Ie'pa e' wamblō suluē ese qōs olo'yérakitō. Mik e' suē Skékōl tō, etā ie' ibikeitséne kē yō ie'pa we'ikepa wēs ye' ibikeits es.

4

Jonás ulunekā Skékōl kī

¹ Erē e' kē dōr bua' Jonás a tā ie' ulunekā tajē. ² Ie' iché Jehová a:

—A Jehová, be' isuē. Mik ye' tkēria ye' kaska', etā ye' iyē' tō be' er buaē chōraē Nínive wakpa a. Ye' wā ijcher tō be' dōr es, e' kuekī ye' bakshkar Tarsis. Ye' wā ijcher tō be' kē ulurta'kā bet. Be' er tottoē. Be' sa' suē er siarē wa. Mik sa' tō ì sulu wamblé tā sa' er mane'wé, e' tā bet e' nuī olo'yé be' tō sa' kī, kē sa' we'ikē wēs be' sa' pauñē es. ³ A Jehová, e' kuekī ye' be' a' iché ye' ttōwā, e' dōr bua'ie ye' a.

⁴ Erē Jehová tō ie' a' ichaké:

—¿Ima be' ibikeitsē tō be' wā kawō tā' ulunukā sē es?

⁵ Etā Jonás e' yēttsā Nínive mīa diwō tskirke e' kke tā eē úla yuékaitō e' blóie diba yōkī. Eē ie' e' tkēsēr ì tkōmi Nínive wakpa tā e' wā panuk. ⁶ Etā Skékōl Jehová tō kalkua tskéka elka tala wékaitō Jonás tsaka as ikī ttsē'r buaē. E' tō ie' ttsē'wé buaē. ⁷ Erē bule es bla'mi ká ñine etā Skékōl tō ì patké kalkua katōkwa tā isinewā duowā. ⁸ Mik diwō deka, etā ie' tō siwā' darērēē ba'baē e' patké diwō tskirke e' kke Jonás kī. Diba ane darērēē Jonás wōkir kī, tā ie' tō ittse tō ie' siwā'arkewā. Ibikeitséitō “¡Ye' mú duowā!” Ie' iché, “Ye' duowā, e' dōr bua'ie ye' a.”

⁹ Erē Skékōl tō iché ie' a:

—¿Ima be' ibikeitsē tō be' wā kawō tā' ulunukā kalkua sinewā e' kuekī? Ie' iūtē:

—Tō, ye' wā kawō tā'. ¡Ye' ulune tajē mik ye' duowā etā e' olone!

¹⁰ Etā Jehová tō iché ie' a:

—Kal kuá kē tkéne be' wa, kē talane kē kaneone be' wa. E' tskine talane ká et nañewe ē, bule es nañewe tā iduowā, e' dalēne be' éna. ¹¹ Etā ¿wēs ye' kē éna Nínive wakpa dalēnuk? Ie'pa dōr tajē, ie'pa ala'rla tso' tajē dōkā 120.000 kē wā ijcher ì dōr buaē, ì dōr suluē. Ñies ie'pa iyiwak tso' tajē.

Jesús Tté Buaë Kit Mateo tö Mateo

Wëm bak eköl kiè Mateo e' tö yëkküò i' kit. Ñies ie' kiè Leví. Ie' dör Israel aleripa eköl. Jesús tö ie' ki' ittökataie (Mateo 9.9 saü), erë e' yöki ie' bak kanablök inuköl patuëke Roma wökirpa a ese shtök. Erë mik Jesús tö ie' ki' ittökataie, etä ie' mineaie Jesús ta.

Ì q' Jesús tö su' Mateo tö iwák wöbla wa, ese tso' kitule yëkküò i' ki. Ñies ì su' ie' tö ena ì ttsë'itö Jesús tö s'wöbla'weke e' a, ese kit ie' tö.

Kä iäiaë Skëköl tö iyë' tö wëm döraë eköl Israel aleripa tsatkök e' paneke ie'pa tö. S'tsatkökwak e' kiè Mesías hebreoie ena griegoie ikiè Cristo. Se'ie kiè e' mane'wësö wë pairine'bitü idi' wa s'blúie e'. Mateo tö yëkküò i' kit bua'ie Israel aleripa a ikkachoie tö s'tsatkökwak ñe' dör Jesús.

Jesucristo yëpa bak (Lucas 3.23-38)

¹ Jesucristo dör se' blú bak kiè David e' aleri, David dör Abraham aleri. Jesucristo yëpa bak qos e'pa wëpa kiè dör i' es:

² Abraham alà dör Isaac, e' alà dör Jacob, e' ala'r dör Judá ena iëlpa. ³ Judá ala'r dör Fares ena Zérah, e'pa mi dör Tamar. Fares alà dör Hesrón, e' alà dör Aram. ⁴ E' alà dör Aminadab, e' alà dör Nahasón, e' alà dör Salmón. ⁵ E' alà dör Booz, e' mi dör Rahab. Booz alà dör Obed, e' mi dör Rut. Obed alà dör Jesé, ⁶ E' alà dör se' blú bak David e'.

Se' blú bak David, e' alà dör Salomón, e' mi bak Urías ta kewe. ⁷ Salomón alà dör Roboam, e' alà dör Abías, e' alà dör Asá. ⁸ E' alà dör Josafat, e' alà dör Joram, e' alà dör Ozías. ⁹ E' alà dör Jotam, e' alà dör Acáz, e' alà dör Ezequías. ¹⁰ E' alà dör Manasés, e' alà dör Amón, e' alà dör Josías. ¹¹ E' ala'r dör Jeconías ena iëlpa. E' këwö ska' ta Israel aleripa klö'wëlur Babilonia wakpa tö ta itsëmirakitö Babilonia.

¹² Israel aleripa aneyalne Babilonia, e' ukuöki ta Jeconías alà kiè Salatiel e' kune. Ie' alà dör Zorobabel, ¹³ E' alà dör Abihud, e' alà dör Eliaquim, E' alà dör Azor. ¹⁴ E' alà dör Sadoc, e' alà dör Aquim, e' alà dör Eliud. ¹⁵ E' alà dör Eleazar, e' alà dör Matán, e' alà dör Jacob. ¹⁶ E' alà dör José, e' dör María wëm. María dör Jesús mi. Jesús dör wë pairine'bitü idi' wa s'blúie e'.*

¹⁷ Es Abraham këwö ska' dökä David kune', etä Jesús ditsëwö alöne dökä dabom eyök ki' tkëtökicha (14). Ñies David këwö ska' dökä Israel aleripa minetsër Babilonia, etä Jesús ditsëwö alöne dökä dabom eyök ki' tkëtökicha (14). Ñies Israel aleripa minetsër dökä wë pairine'bitü idi' wa s'blúie e' de, etä Jesús ditsëwö alöne dökä dabom eyök ki' tkëtökicha (14).

Jesucristo kurke e' biyö yëne (Lucas 2.1-7)

¹⁸ I' dör Jesucristo kune' e' pakè: Ie' mi kiè María. E' bakiä busi kam ser wëm ta, erë ittë me'bak senukwä wëm kiè José e' ta. Kam ie'pa serwä ñita, kam ie'pa ñi kōwä, etä María buklunekä Wiköl Bats'e'r diché wa. ¹⁹ José dör wëm buaë yësyësë, e' kuëki ie' kē éna María jaëwakkä sulitane wörki. E' kuëki ie' tö ibikeitsé: “Süyö imëät bërë.” ²⁰ Ie' tso'ia ibikeitsök ta ikapowä ta ikabsuë

* **1:16** wë pairine'bitü idi' wa s'blúie: E' dör Mesías si'kuaie.

tö Skëköl biyöchökwak de eköl e' tö ie' a' iché: “A José, David aleri, María buklunekä e' dör Wiköl Batse'r diché wa. E' kuëkj kē be' suanuk senukwä ie' ta. ²¹ Ie' alä kūrdaë eköl wäk wēm. Ikië múkãbō Jesús† Ie' tö iwakpa tsatkeräë sene sulu nuŷ yökī, e' kuëkj ikië múkã es.” Es Skëköl biyöchökwak ttë José ta.

²² E' kōs tka es as ì ye'atbak Skëköl tö itteköl wa e' wä tkō, e' tö iché:
²³ “Busi eköl kē wä wēm kaule e' buklurdakä, e' alä kūrdaë wäk wēm, ikirdaë Emanuel.”‡

(s'kië e' wä kiane chë: “Skëköl tso' se' ta”).

²⁴ Mik José tī nekane, etä ie' tö iwé wes Skëköl biyöchökwak tö ie' a' iché es. Ie' ulabatséwä María ta. ²⁵ Erë alä kam kūr, e' yökī ie'pa kē ñi kãnewä. Mik alä kune, etä José tö ikië mékã Jesús.

2

Wëpa yöule İyi tötkök bëkwö wa esepa de Jesús sauk

¹ Jesús kune' kã kië Belén atë Judea ee. E' këwö ska' ta wēm eköl kië Herodes e' dör kã e' blú. Etä wëpa wëlepa datse kã kamië atë diwö tskirke e' kke, e'pa de Jerusalén. Ie'pa dör İyi tötkök bëkwö wa esepa. ² Ie'pa tö ichaké:

—¿Wé alala kune judiowak blúie e'? Sa' tö ibëkwö su' sa' kaska', e' kuëkj sa' de İerö idalöiök.

³ Mik Herodes tö ttë e' ttsé, etä e' tö ie' ena Jerusalén wakpa kōs tsiriwëkarak tajë. ⁴ E' kuëkj ie' tö sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttë dalöieno wa wakpa kiëttsã seraa ta ichaké ie'pa a:

—¿İma a' iché? Wé pairine'bitü İdi' wa s'blúie, ¿wé e' kūrmi?

⁵ Ie'pa tö İutérak:

—Ie' kūrdaë Belén atë Judea ee. Skëköl tteköl tö ikitat i' es:

⁶ Skëköl tö iché:

Belén atë Judea, e' wakpa a' ye' iché tö a' shuä blu' kardakä eköl, e' tö ye' icha dör Israel aleripa e'pa wëttseraë. E' kuëkj a' kã dör kã bua'ie wes Judea kã bua'ie malepa tso' es.*

⁷ Mik Herodes tö ttë e' ttsé, etä ie' tö wëpa tö İyi tötköke bëkwö wa ñe'pa kië akir ijchenowä tö mik ie'pa tö bëkwö e' su'mi, kōs e' kī kã de. ⁸ Ie' tö ie'pa a' iché:

—A' yú Belén. Alala e' yulö bua'ie. Mik a' tö İkué, etä İbiyö chö ye' a' as ñies ye' mi' idalöiök.

⁹⁻¹⁰ Mik blu' tö ttë e' ché one, etä ie'pa mýal. Etä bëkwö su' ie'pa tö ikaska', e' suëne ie'pa tö ñalä wa. E' tö ie'pa ttsé'wëne buaë shute. Wé bëkwö mirwa e' wa ie'pa mi'ke dö wé bëkwö e' wöklö'wëwä ee. Bëkwö e' wöklö'wëwä wé alala e' tso' e' u' tsakã. ¹¹ E' ukuökī ta ie'pa dewä u a' ta ie'pa tö alä ena imi María kué. Ie'pa e' tulëwä kuchë kī ta idalöierakitö. Kalkuöla dérak İwä e' kköyëttsarakitö ta orochka ena ì masmas ña'wë ena mirra, ese mérakitö alä a. ¹² E' ukuökī ta ie'pa a' İyëne kabsuë a' tö ie'pa kē minukne Herodes ska'. E' kuëkj ie'pa mýalne ikã kī ñalä kuä'kī wa.

José ena María tkashkar mýal Egipto

† 1:21 Jesús: S'kië e' wä kiane chë S'tsatkōkwak. ‡ 1:23 İsaías 7.14 * 2:6 Miqueas 5.2

¹³ Wëpa tō iyi tötkeke bëkwō wa e'pa ponemine, e' ukuōkī tã José kabsué tō Skëköl biyöchökwak eköl tō ie' a iché: “Be' e' kōka, María ena ilà klō'ú tã be' tkòshkar Egipto. Blu' Herodes tō alala sē yuleraë ttëwã, e' kuekī be' e' tsúat senuk eë dō mik ye' tō be' a iché etã.”

¹⁴ Etã ie' tī'nekã e' kékã tã alà ena María klō'wéitō tã e' nañewe imíyal Egipto. ¹⁵ Eë ie'pa sēné dō mik Herodes blēnewã ekkë. E' tka es as itkō wēs Skëköl tō iyë itteköl wa es. Ie' tō iyë: “Ye' alà tso' Egipto, e' kiēne ye' tō.”†

Herodes tō kawō mé ala'rla ttökulur

¹⁶ Blu' Herodes wã ijchenewã tō wëpa tō iyi tötkeke bëkwō wa, e'pa kē wã ie' ttō dalöiēne', etã e' tō ie' uluwékã tajë. Belén ena kã tso' ipamik e' a ala'rla wëpa kurke kōs, e'pa ttökulur patké ie' tō seraã kam kī duas dō bök e' yökī. Wëpa tō iyi tötkeke bëkwō wa e'pa tō bëkwō su' kōs e' kī kã de, e' yë' ie'pa tō Herodes a. E' wa ie' tō ikëwō yë'ttsã tō duas dōketke bök e' kī. E' kuekī ie' tō ala'rla wëpa kurke e' këwō ulatök, esepa kōs ttökulur patké.

¹⁷ Es ì yë' Skëköl kië Jeremías e' tō, e' wã tka. Ie' tō iyë':

¹⁸ “Kã kië Ramá eë ittsēne tō tajë ie'pa ijuke aneule kköchöke siarë. Eë alakōlpa dör Raquel aleripa e'pa ijuke ila'rla jëitsök. Ila'rla kōs ttélur, e' kuekī ie'pa kē er pablërta'.”

María ena ilà ena José e' yétsã Egipto biteyalne Israel

¹⁹ Blu' Herodes blēnewã, e' ukuōkī tã José tso' Egipto, e' kabsué tō Skëköl biyöchökwak eköl tō ie' a iché: ²⁰ “Wëpa éna alà ttakwa, e'pa blërlunetke. E' kuekī be' e' kōka tã María ena ilà klō'ú tã a' yúshkane Israel.”

²¹ Etã José e' kékã tã María ena ilà klō'wéitō tã ie'pa biteyalne Israel. ²² Erë mik ie'pa wã ijchenewã tō Herodes alà kië Arquelao e' tso'ne Judea blúie iyë skéie, etã ie' suane senuk eë. Etã ie' kabsué tō Skëköl tō ie' a iché: “A' yúshkane Galilea.” E' kuekī ie'pa míyalne Galilea. ²³ Mik ie'pa de Galilea, etã ie'pa míyal senuk kã kië Nazaret eë. E' tka es as i yë' Skëköl ttekōlpa tō e' wã tkō wé ichéitō: “Ie' kirdaë Nazaret wak.”

3

Juan S'wöskuökwak tō s'patté

(Marcos 1.1-8; Lucas 3.1-9,15-17; Juan 1.19-28)

¹ E' këwō ska' tã Juan S'wöskuökwak de Skëköl ttë pakök kã sir poë wé kē yi serku' atë Judea eë. ² Juan tō ie'pa a ichéke: “Ì blúie Skëköl tso' e' këwō dewatke tsinet, e' kuekī a' er mane'ú ie' a.”

³ Skëköl tō Juan yë' itteköl Isaiás wa i' es:

“Kã sir poë wé kē yi serku' tajë, eë yile ttöraë aneule, e' tō icheraë:

‘A' er mane'ú Skëköl datse e' yökī,

e' dör wēs ñalã yuësö yësyësë ie' yökī es.’ *”

Es Isaiás tō iyë'at.

⁴ Juan datsi' yöule kameio köyök wa; ikipamo e' dör iyiwak kkuölit. Ie' chkë dör ditski ena bulali. ⁵ Jerusalén wakpa ena kã malepa tso' Judea e' wakpa de tajë ie' ttöke e' ttsök. Ñies kã tso' di' Jordán kkömik, e' wakpa de. ⁶ Ì sulu kōs wambleke ie'pa tō e' chekekarakitō tã Juan tō iwöskueke Jordán a.

⁷ Erë mik Juan tō isuë tō fariseowakpa ena saduceowakpa de tajë as ie' tō ie'pa wöskuölor etã ie' tō ie'pa a iché: “¡A' dör s'kitō'ukwakpa suluë wēs tkabë

es! ¿Yi tö a' a' iché tö a' tkömishkar Skëköl tö a' we'ikeraë siarë e' ulä a? ⁸ A' senú yësyësë, e' wa iwërwa mi tö mokï a' er mane' wëtke Skëköl a. ⁹ Kë a' tö ibikeitsök tö a' dör Abraham aleripa, e' ë kuëkj Skëköl kë tö a' we'ikepa. Ye' tö a' a' iché tö Skëköl kï ikiane, e' ta ie' tö ak ikkë yuëmi Abraham aleripaie. ¹⁰ Ie' dör wës kal bikökwa es. Ie' tso'tke kal ulitane kë wörtä' ese kos bikökök ña'wëwa bö' a. ¹¹ Mokï ye' tö a' wöskueke di' a iwä kkachöie tö a' er mane' wëtke Skëköl a. Erë ye' itökï idatse eköl, e' tö a' ierawa Wiköl Batse'r a' ana bö' a. Ie' dör këkëpa tajë ye' tsata, e' kuëkj ie' klökkuö ë tsëmi e' kë dör ye' siarla e' a. ¹² Ie' tö s'wöpperaë wës iyiwö wöppësö es. Ibuabua bleraëitö idichakuö a, erë isulusi uyerawaitö bö' kë wöitta' wa e' a."

Jesús wösune

(Marcos 1.9-11; Lucas 3.21-22)

¹³ Jesús e' yëttsa Galilea demi Jordán di'kka wé Juan tso' eë as e' tö iwöskuö.

¹⁴ Kewe ta Juan kë éna ie' wöskuak, ie' tö iché ia:

—Warma be' kawötä ye' wöskuök. ¿Wes be' do ye' ska' as ye' be' wöskuö?

¹⁵ Ie' tö iüté:

—I dör yësyësë Skëköl wöa, ese kos kawötä wë se' tö es, e' kuëkj imuatsö es i'ñe ta.

Etä Juan tö ie' ttö iüté. ¹⁶ Jesús wösune e' e' duëkane di' a e' wösha ta ká jai kköbunane ta ie' isué tö Skëköl Wiköl bite ie' kï nuböl sù. ¹⁷ Etä ttö tsëne datse ká jai a e' tö iché: "Se dör ye' alä dalër tajë ye' éna, e' wër buaë shutë ye' wa."

4

Bë tö Jesús erkiöwë

(Marcos 1.12-13; Lucas 4.1-13)

¹ E' ukuökï ta Skëköl Wiköl tö Jesús tsëmi ká sir poë wé kë yi serku' eë as bë tö ie' erkiöü i sulu wamblök. ² Eë ie' sené dökä ká dabom tkëyök (40), kë chkane yës. Ekkë ta ie' dué bli wa. ³ Bë debitü ie' ska' ta ichéitö ia:

—Be' dör Skëköl Alä, e' ma ichö ak sekkëpa a tö a' yönü chkeie.

⁴ Jesús tö iüté:

—Au. Skëköl yëkkuö tö iché: 'Kë se' senuk chkë ë mik. E' skéie i kos cheke Skëköl tö e' mik se' serke.*

⁵ E' ukuökï ta bë wa ie' mitsër Jerusalén dör ká batse'r eë ta itsémikaitö Skëköl wé kakkeë e' bata kï ⁶ ta ichéitö ia:

—Be' dör Skëköl Alä, e' ma be' e' batröömi döttsa iski. Skëköl yëkkuö tö iché: 'Skëköl tö ibiyöchökwakpa patkeraë be' kkö'nuk.

Ie'pa tö be' klö'weraka iulä a as be' klö kë tërwa ak kï yës.†

E' kuëkj be' e' batröömi döttsa iski.

⁷ Etä Jesús tö iüté:

—Au. Ñies Skëköl yëkkuö tö iché: 'A' kë kawö ta' Skëköl dör a' Këköl e' wötsiriuk.‡

⁸ E' ukuökï ta bë tö ie' tsëmi kabata kakkeë a, ta eë ká kos wës ká tköke ekkë, ñies iyi bua'buä tso' ikï, ese kkachéitö ie' a seraä bet. ⁹ Ie' tö iché ia:

—Be' e' tkëwa kuchëwö kï ye' wörkj ye' dalöiök Skëköl, e' ta i kos sué be' tö e' meraëyö be' a.

¹⁰ Erë Jesús tö ie' iüté:

* 4:4 Deuteronomio 8.3 † 4:6 Salmo 91.11-12 ‡ 4:7 Deuteronomio 6.16

—A Satanás, Skëköl yëkkuö tō ichè: ‘Skëköl dör a' Këköl, e' ë dalöiö a' tō Skëkölíe, ie' ë a' senú.’⁸ E' kuëkí be' yúshka.

¹¹ Etá bē tō Jesús méat wák míá bánet. Tā Skëköl biyöchökwakpa de Jesús ska' ikimuk.

*Kanè mène Jesús a' e' tsá wéitö Galilea
(Marcos 1.14-15; Lucas 4.14-15)*

¹² Mik Jesús wā ijchenewā tō Juan S'wöskuökwak wötéwarakitö s'wöto wé a, etá ie' dene Nazaret atë Galilea eë. ¹³ Erë kē ie' atë senuk Nazaret. Ie' míá senuk Cafarnaüm, e' atë batsöri kiè Galilea e' kkömik. Cafarnaüm atë zabalónwak ena neftalíwak e'pa ké a. ¹⁴ Itka es as i kit Skëköl tteköl Isaías tō yëkkuö kī e' wà tkö es. Ie' tō iyé':

¹⁵ “Zabalónwak ena neftalíwak, e'pa serke di' kiè Jordán e' wışhet batsöri kkömik.

Ie'pa serke Galilea wé ñies pē' kē dör judiowak esepa serke eë.

¹⁶ Ie'pa serke wēs se' serke stuí a' es e' kē wā Skëköl sūule.

Ie'pa dör wēs s'duulewā es.

Erë eköl doia, e' tō ie'pa er ñi'weraë Skëköl ttē wa

wēs ká olo tō ká ñiwe es.”*

Es Isaías tō iyé'at.

¹⁷ E' ukuökí tā Jesús tō s'pattémitke tā ichéitö: “Ì blúie Skëköl tso' e' kēwö dewatke tsjinet, e' kuëkí a' er mane'ú ie' a.”

*Jesús tō nima klö'ukwakpa döka tkël e'pa kié ittökatapaie
(Marcos 1.16-20; Lucas 5.1-11)*

¹⁸ Jesús shkōrami batsöri kiè Galilea e' kkömik, eë ie' tō wēpa sué böi ñi' èlpa. Eköl kiè Simón, e' kiè ñies Pedro. Iëköl kiè Andrés. Ie'pa kanè dör nima klö'uk. Ie'pa tso' ikla' uyök batsöri a' nima klö'woie. ¹⁹ Ie' tō ie'pa a' iché:

—A' shkō ye' tā. A' yueraëyö s'ditsö klö'uk ye' a' ye' ttökataie.

²⁰ E' bet tā ie'pa tō ikla' tuléat tā imíyal ie' tā.

²¹ E' wī'kie ie' tō wēpa skà sué böi ñi' èlpa kiè Santiago ena Juan, e'pa dör Zebedeo ala'r. Ie'pa tulur kanò a' iyé tā kla' wöyüök, ie'pa kiémi ie' tō e' tā. ²² E' wōshā tā ie'pa tō íkanò ena iyé méat tā imíyal ie' tā.

*Jesús tō s'wöbla'wé tajë
(Lucas 6.17-19)*

²³ Jesús shké Galilea kōs a' s'wöbla'uk judiowak ñi' dapa'wo wé kōs a. Ì blúie Skëköl tso', e' tté buaë pakekeitö, ñies s'duöke kōs, i dalërke s'mik kōs, ese bua'wëkeitö. ²⁴ Ie' tté bunekā Siria kōs a. E' kuëkí pē' wā tajë iyamipa duöke duè daklilíe wā ese debitü ie' ska'. Wēlepa a' aknama tso', wēlepa siwā' arke irörö, wēlepa kraulewā, esepa kōs bua'wéneitö.

²⁵ Etá pē' datse Galilea, Decápolis, Jerusalén, Judea ena ká atë Jordán wışhet, e'pa mī'ke tajë ie' tā.

5

Jesús tō ittökatapa wöbla'wé kabata a

¹ Mik Jesús tō isué tō pē' dapané tajë, etá ie' míá kabata tukir kī tā eë ie' e' tkésér tā ittökatapa de ie' ska'. ² Ie' tō ie'pa wöbla'wémítke ttē i' wa:

*Í wër buaë Skëköl wa
(Lucas 6.20-23)*

- 3 “Wépa morke Skëköl ë mik, esepa tso' i blúie ie' tso' e' a, e' kuëkí ayëcha buaë esepa.
 4 “Wépa eriarke siarë, esepa er pablërdaë, e' kuëkí ayëcha buaë esepa.
 5 “Wépa e' wöökewa diöshët, esepa a ká i' merdaë, e' kuëkí ayëcha buaë esepa.
 6 “Wépa tö sene yësyësë ese kos ieitseke chkè ena di'yè tsata, esepa ulà a iwà döraë, e' kuëkí ayëcha buaë esepa.
 7 “Wépa tö s'malepa suëke er siarë wa, esepa suëraë Skëköl tö er siarë wa, e' kuëkí ayëcha buaë esepa.
 8 “Wépa er maneneë, esepa tö Skëköl suëraë, e' kuëkí ayëcha buaë esepa.
 9 “Wépa tö s'er bua'wekene ñi kí, esepa kieraë Skëköl tö ila'r, e' kuëkí ayëcha buaë esepa.
 10 “Wépa weirke iserke yësyësë e' kuëkí, esepa tso' i blúie Skëköl tso' e' a, e' kuëkí ayëcha buaë esepa.

11 “Ayëcha buaë mik pë' tö a' cheke suluë, a' we'ikeke, a' kKateke kachè wa ye' dalërmik. 12 Ká jai a i buaë merdaë a' a iskéie, e' kuëkí mik ese tköke a' ta, eta' a' tssë'nú buaë kaneë. Es ñies Skëköl ttekölpa bak a' yöki kewe e'pa weine.

*A' dör wës dayë katanoie es
(Marcos 9.50; Lucas 14.34-35)*

- 13 “A' dör wës dayë es ká i' wakpa a. Erë dayë kë kke ta'ia, e' ta kë ibuarpaiane. Kë iia' iie bua' ta ikeukemi ñala kí ta pë' dakölor iki.

A' dör wës bö'wö es

14 “A' dör wës bö'wö es ká i' wakpa a. U tso' tajë kabata kí, e' kë blënukwä, e' wëne kamië. 15 Kë yi tö bö'wö tskepaka ta ibléwaitö ö ipatkéwaitö kalkuö dikia. E' skéie itkekekaitö kákke sulitane tso' u a esepa wö a ká ñi'woje. 16 Es ñies a' senú buaë yësyësë sulitane wörki as e' saü ie'pa tö ta a' Yë tso' ká jai a e' kíkarka.

Ttë dalöiëno kit Moisés tö e' ché Jesús tö

17 “Kë a' tö ibikeitsök tö ye' dë'bitü i kit Moisés ena Skëköl ttekölpa tö yëkuö kí, e' wöshökwa. E' skéie ye' dë'bitü as iwà tkö wës itso' kitule es. 18 Mokí ye' tö a' a ichè tö ttè e' kë watërpattsa etkla wë'ia kam ká jai ena ká i' erwa e' yöki; ttè e' kos wà tköraë. 19 E' kuëkí yi tö ttè e' wele dalösewekewa, erë ttè tsir idir, ena o'ka wöbla'wekeitö idalöseukwa, ese döraë s'ësela imalepa blúie Skëköl tso' esepa dikia. Erë yi tö ttè e' dalöieke ena o'ka wöbla'wekeitö idalöiök, ese döraë kékë tajë imalepa blúie Skëköl tso' esepa tsata. 20 E' kuëkí ye' tö a' a ichè tö a' kë ser yësyësë tköka s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ena fariseowakpa tsata, e' ta a' kë döpa i blúie Skëköl tso' e' a.

*S'ulurke ñi kí ese ché Jesús tö
(Lucas 12.57-59)*

21 “A' wa ittseüle tö iyënebak ká iaiaë a' yëpa a: ‘Kë a' kawö ta' s'ttökwa,’ ñies ‘Yi tö s'ttëwa, ese wák kichatërdaë.’ 22 Erë ye' tö a' a ichè tö yi uluneka iyami kí, ese kichatërdaë. E' kúie ta yi tö iyami ché suluë, ese kichatërdaë. Ñies yi tö iyami kichatëttsa, ese kí inuí tso' tajë tö ipatkerami bö' ké a.

²³ “E’ kuęki a’ wā ilē mí mè kạ’ tso’ íyi moka Skėköl a e’ kị tạ ee a’ ęna iạnewạ tọ a’ yami wele wạ ilē ttē tso’ a’ kị, ²⁴ e’ tạ ì mí a’ wạ mè e’ múat ee, kẹ imar. A’ yú a’ yami er bua’ukne a’ kị. E’ ukuökị tạ a’ yúne ì meke a’ tọ e’ mú.

²⁵ “Yile wạ a’ mí kkatē s’shulọ wé a, e’ tạ mik a’ dami ñala kị ie’ tạ, etạ ishulọ ie’ tạ as’ ie’ kẹ tọ a’ múttsạ s’shulökwak ulà a. A’ kẹ tọ iwé es, e’ tạ s’shulökwak tọ a’ merattsa s’shkėkipa ulà a tạ esepa tọ a’ wöterawạ s’wöto wé a. ²⁶ Mokị ye’ tọ a’ a’ ichè tọ a’ kẹ döpattsạ dö mik a’ tọ inuj patuéttsạ seraa etạ.

S’senewabak dalösewẹwạ ese ché Jesús tọ

²⁷ “A’ wạ ittseule tọ iyėnebak: ‘Kẹ a’ kawọ tạ’ s’senewabak dalöseukwạ.’
²⁸ Erẹ ye’ tọ a’ a’ ichè tọ yi tọ o’ka alaköl sué tạ ikkechéitọ, e’ tạ e’ wa isenewabak dalösewẹwaitọ ịer a.

²⁹ “E’ kuęki a’ wöbla bua’kka tọ a’ keke ì sulu wamblök, e’ tạ iyöttsạ kọumi bānet. A’ yese alē kẹu a’ tọ, e’ dör bua’ie a’ uyẹwạ bö’ kẹ a’ wa’ñe e’ tsatạ. ³⁰ A’ ulà bua’kka tọ a’ keke ì sulu wamblök, e’ tạ itöö uyómi bānet. A’ yese alē kẹu a’ tọ, e’ dör bua’ie a’ uyẹwạ bö’ kẹ a’ wa’ñe e’ tsatạ.

Se’ ñi öwa ese ché Jesús tọ

(Mateo 19.9; Marcos 10.11-12; Lucas 16.18)

³¹ “Ñies iyėnebak: ‘Wēm tọ itayē ẹwa, ese wák kawötạ ñi owa yėkkuö muk ia.’
³² Erẹ ye’ tọ a’ a’ ichè tọ wēm tọ itayē ẹwa, kẹ dör itayē trer kuęki, e’ tạ e’ wa ese tọ itayē wömēttsami isenewabak dalöseukwạ* Ñies wēm wele senẹwạ tayē ese tạ, e’ wa e’ tọ tayē senewabak dalösewẹwạ.

S’ttè mè ñi a Skėköl wörki ese ché Jesús tọ

³³ “Ñies a’ wạ ittseule tọ iyėnebak kạ iạiaẹ a’ yẹpa a: ‘A’ ttè mé Skėköl wörki, etạ e’ wạ uk a’ kawötạ mokię.’ ³⁴ Erẹ ye’ tọ a’ a’ ichè tọ kẹ a’ kawọ tạ’ ttè muk ñi a Skėköl wörki ö ilè skà wa. Kẹ a’ kawọ tạ’ ttè muk ñi a kạ jai wa, e’ dör wé Skėköl tkēr s’blúie e’ kuęki. ³⁵ Kẹ a’ kawọ tạ’ ttè muk ñi a kạ i’ wa, e’ dör Skėköl klö tkokaie e’ kuęki. Kẹ a’ kawọ tạ’ ttè muk ñi a Jerusalén wa, e’ dör Skėköl dör s’blú, e’ kẹ, e’ kuęki. ³⁶ Ñies a’ wakpa kẹ a’ a’ tsạ ẹ manenuk saruru ö dalolo, e’ kuęki a’ kẹ kawọ tạ’ ttè muk ñi a i’ es: ‘Í chéyö e’ kẹ yene, e’ tạ ye’ wökir töö.’ ³⁷ E’ kuęki mik a’ ttè meke ñi a, tạ a’ tọ icheke, “tö”, etạ e’ dör tọ; mik a’ tọ icheke, “au”, etạ e’ dör au. A’ tọ ì skà chéne bānet, e’ tạ e’ dör sulué.

Se’ e’ tsatkö s’sulusipa yökị ese ché Jesús tọ

(Lucas 6.29-30)

³⁸ “A’ wạ ittseule tọ iyėnebak: ‘Yi tọ o’ka wöbla tskẹwạ, ese wák kawötạ wöbla ské tskẹwạ. Yi tọ o’ka kà pẹwạ, ese wák kawötạ kà ské pẹwạ.’ ³⁹ Erẹ ye’ tọ a’ a’ ichè tọ kẹ a’ e’ tsatkök pẹ’ sulusipa yökị. E’ skėie yi tọ a’ ppẹ a’ aswö bua’kka kị, e’ tạ a’ aswö etta mú ia ppẹ. ⁴⁰ Yi tọ a’ kkatē s’shulökwapka wörki a’ paio kiane ikị e’ kuęki, e’ tạ a’ paio mú ia, ñies a’ paio kịkke mú ia. ⁴¹ Yi tọ a’ kẹ idali tsukmi kėsik wa dö kilómetro et†, e’ tạ ikị tsúmi dö kilómetro böt. ⁴² Yi tọ a’ a’ ilè kak kié, e’ tạ imú ia. Ñies yi tọ a’ a’ íyi kié peitule, e’ tạ ipeitö ia.

S’bolökpa ché Jesús tọ

(Lucas 6.27-28,32-36)

⁴³ “Ñies a’ wạ ittseule tọ iyėnebak: ‘S’yamipa dalėritsö erẹ s’bolökpa saú sulu.’
⁴⁴ Erẹ ye’ tọ a’ a’ ichè: A’ bolökpa dalėritsö. Wẹpa tọ a’ we’ikeke, esepa kị ikiö

* **5:32** itayē wömēttsami...e’ dalöseukwạ: Ttè i’ wạ ąmi se’ ęna ñies i’ es: “e’ tạ ie’ tso’ itayē sauk wẹs alaköl trerťa’ es. † **5:41** E’ kẹwö skà tạ Roma ñippökwapka wạ kawọ tạ’ judiowak kók idali tsukmi dö kilómetro etk.

S'yé a tö ikimú. ⁴⁵ A' tö iweke es, e' ta e' wa a' tso' ikkachök tö mokj a' dö a' Yé tso' ká jai a e' ala'r. Ie' tö diba patkeke s'ser buaë ena s'ser sulu esepa k̄i. Nies ie' tö kalj patkeke s'ser yësyësë ena s'ser sulu esepa k̄i. ⁴⁶ Wépa tö a' dalëritseke esepa ë ské dalëritseke a' tö, e' ta çwes Skëköl tö i buaë mëmi a' a' iskéie? Nies inuköl shtökwakpa Roma wökirpa a e'pa tö iweke es. ⁴⁷ A' tö a' yamipa ë shkë'weke, e' ta ç i buaë weke a' tö s'sulusipa tsata? Nies pë' kë tö Skëköl dalöie esepa tö iweke es. ⁴⁸ A' senú buaë yësyësë wes Skëköl dö S'yé tso' ká jai a e' ser buaë yësyësë es.

6

Jesús tö s'wöbla'wé tö wes se' ké s'siarëpa kimuk

¹ "iA' ë kkö'nú! Mik a' tö i buaë weke s'kimoie, eta kë iwar sulitane wörki as ie'pa tö a' kkeöka. A' tö iwé es, e' ta Skëköl dö S'yé tso' ká jai a, e' kë tö i mepa a' a' iskéie.

² "E' kuëki mik a' tö s'siarëpa kimeke, eta kë e' tté pparaká sulitane kukua wes e' ökwakpa es. Ie'pa tö iweke ie'pa ni dapa'wo wé a ena ñala wa as sulitane tö ie'pa kkeöka. Mokj ye' tö a' a' ichë tö pë' tö ie'pa kkeekëka e' ë dö ie'pa icha ské. ³ Erë mik a' tö s'siarëpa kimeke, eta a' tö iü bërë, kë ichar yi a. ⁴ Es Skëköl tö i kos tso' blëule ese suëke, e' tö i buaë meraë a' a' iskéie.

Jesús tö s'wöbla'wé tö wes se' ké ttök S'yé ta

(Lucas 11.2-4)

⁵ "Mik a' ttöke S'yé ta, eta kë a' ttök sulitane wörki wes e' ökwakpa es. Sulu ie'pa wöbatsö e' duökser ttök S'yé ta ie'pa ni dapa'wo wé a ena wé pë' daparke taië ká áie ese ska' as ikkearká. Mokj yö ichë a' a' tö ie'pa icha ské detke iulá a s'raa. ⁶ Erë mik a' ttöke S'yé ta, eta a' yúwa a' úshu a, ukkö wötowa eë a' ttö Skëköl dö a' Yé e' ta bërë. A' tö iweke es, e' ta Skëköl tö i kos tso' blëule ese suëke, e' tö i buaë meraë a' a' iskéie.

⁷ "Nies mik a' ttöke S'yé ta, eta kë a' ttök wes pë' kë tö ie' dalöie e'pa ttöke ie'pa këkölpa ta es. Ie'pa ttöke tté etkë wa taië batsjé kë wá ta'. Ie'pa tö ibikeitseke tö ikëkölpa tö ie'pa ttö ttsëmi ie'pa tté taië e' kuëki. ⁸ Kë a' tö iuk wes ie'pa es. I' kiane a' k̄i e' jcher Skëköl wá kam a' tö ie' a' ikiö e' yöki. ⁹ A' ttö ie' ta i' es:

'A Sa' Yé tso' ká jai a,
as be' dalöiö sa' tö i ulitane tsata.

¹⁰ As be' dö sa' blúie da'áie.

I' kiane be' k̄i as e' or ká i' k̄i
wes iorke ká jai a es.

¹¹ Chkë kiane sa' k̄i i'ñe s'enoie e' mú sa' a.

¹² Sa' nuì olo'yó sa' k̄i

wes sa' tö s'malepa k̄i inuì olo'yeke es.

¹³ Kë sa' marttsa tö i sulu tö sa' erkiöü,
e' skéie sa' tsatkö yi dö sulu ichök* e' yöki.'

¹⁴ "S'malepa nuì olo'yeke a' tö ie'pa k̄i, e' ta ñies S'yé tso' ká jai a, e' tö a' nuì olo'yeraë a' k̄i. ¹⁵ Erë a' kë tö s'malepa k̄i inuì olo'yé, e' ta S'yé kë tö a' nuì olo'yepa a' k̄i.

Jesús s'wöbla'wé tö wes se' ké batsök

* **6:13** Yi dö sulu ichök: E' dö bë kië Satanás e'.

16 “Mik a' batsöke Skëköl a, etä kē a' e' ök siarē wēs e' ökwakpa es. Ie'pa e' öke siarēla as s'malepa tō isaū tā ikkeökarakitō ibatsökerak e' kueki. Mokī ye' tō a' a' ichē tō ie'pa icha skē detke ie'pa ulā a. 17 Erē mik a' batsöke, etä a' wöskuö, a' tsaiklö, 18 as s'malepa kē tō isaū tō a' tso' batsök. S'yē kē wërta' e' tō iyi ulitane tso' blēule e' suēke. A' batsö ie' ē wōa tā ie' tō iske meraē a' a' buaē.

Íyi bua'buā blō ká jai a
(Lucas 12.33-34)

19-21 “Wé a' iyi bua'buā tso' blēule eē a' er me'rie. E' kueki kē a' tō iyi bua'buā blök ká i' kī. Ká i' kī powak se' iyi sulu'wēkewa, ñies akblökwakpa tō iekibleke. E' skēie, a' iyi bua'buā e' blō ká jai a. Eē powak kē döpa iyi sulu'ukwa ñies akblökwakpa kē döpa iyi ekiblök.

S'wöbla buaē ena s'wöbla suluē
(Lucas 11.34-36)

22 “S'wöbla dör wēs bö'wō es s'chka kōs a. E' kueki s'wöbla dör buaē, e' ta se' chka kōs e' a' ká olo tā buaē. E' dör wēs se' er dör buaē es, i' kōs dör buaē yēsýesē ese kī se' er me'rie. 23 Erē s'wöbla kē dör bua', e' tā s'chka kōs e' tso' stuī a. E' dör wēs se' er suluē es, i' sulu kōs ese kī se' er me'rie. Erē se' er buaē e' mīane suluē stuīe, e' tā e' dör suluē ichökle.

¿Yi dör a' wökir?
(Lucas 16.13)

24 “Wé klöulewa kanē mésoie, ese kawötā iwökir ē ttö dalöiök. Ie' wökirpa chöpa bö, e'ma ie' kawötā eköl ē dalöiök ena ieköl watöksa. Es a' kē a' er menukwa Skëköl kī ena inuköl kī ñita.

Kē a' tkinuk i' kī
(Lucas 12.22-31)

25 “E' kueki ye' tō a' a' ichē: Ì kiane a' kī señoie chkeie, di'ie, datsi'ie ñie, ese kōs kē kī a' tkinuk. S'tso' ttsē'ka e' kē dör chkök ēme, ñies s'chka kē dör datsi' ē ioie. 26 Dù saū a' tō. Ie'pa kē tō i' kuatketā i' wöshtetā, ie'pa kē tō chke bletā, erē S'yē tso' ká jai a' e' tō ie'pa tieke. Ie' ena a' dalēr taiē dü kōs tsatā. 27 A' tkirke taiē e' kī, e' kē tō a' a' kawō kī mepa señoie ekuölö ē.

28 “¿Ì kueki a' tkirke datsi' kī? Ma'ma wörkua bua'buāala ese saū wēs italar, kē kaneblötā, kē datsi' yuetā. 29 Erē blu' bak kiē Salomón, e' wā iyi ulitane bua'buāē bak taiē, erē ye' tō a' a' ichē tō ie' datsi' bua'buā kē wēr buaē wēs ma'ma wēr es. 30 Kākō suésō i' ñe, bule tā iñanewa, erē Skëköl tō ikítkeke buaala iwörkua wa. Ie' tō kākō kítkeke es, je' yitā ie' tō a' kianeia erblök buaē ie' mik, esepa paieraē! 31 E' kueki kē a' tkinuk. Kē a' e' chakök, ¿Ì ñemi sa' tō?' ö ¿Ì yēmi sa' tō?' ö ¿Ì wa sa' e' paiömi?' 32 Pē' kē tō Skëköl dalöie esepa tkirke taiē iyi kōs ekkē kī. Erē i' kōs kiane a' kī e' jchertke a' Yē tso' ká jai a' e' wa. 33 E' kueki i' kōs blúie ie' tso' ena i' dör yēsýesē ie' a' ese kī a' er múwa kewe. A' tō iweke es, e' tā ñies iyi ñekkē kōs döraē a' ulā a. 34 Diwō bit ekkē iyi tso' kī tkine e' dör wē' se' a. Bulebök se' tkirmi i' tkömi eē e' kī, e' kueki kē a' tkinuk ikī i' tā.

7

Kē a' tō s'kichatök
(Lucas 6.37-38,41-42)

1-2 “Ttē wa a' tō s'malepa kichaté e' ē wa Skëköl tō a' kichateraē. Wēs a' tō s'malepa wēke e' sū a' weraē Skëköl tō. E' kueki kē a' s'kichatök as Skëköl kē tō a' kichatö. 3 Kaltak jchēla tsir tso' a' yami wöbla a, e' suē a' tō, erē ¿i kueki

kaltak bërie tso' a' wák wöbla a, e' kě sune a' wá? ⁴ ¿Wes a' tō ichëmi a' yami a: 'súyö be' wöbla a kaltak jchëla tsir tso' e' yëttsa'? Erë kaltak bërie tso' a' wöbla a, ¿e' kě sune a' wá? ⁵ ¡A' e' öke suluë! Kaltak bërie tso' a' wöbla a e' yöttsa kewe, es a' yami wöbla a kaltak jchëla tsir tso' e' wërmi a' a buaë yëttsa.

⁶ “Í dör batse'r ese kě tularrtsa chichi a dō' ie'pa bitune a' jchöklor. Ñies a' íyi bua'buá*, ese kě tularrtsa köchi a, ie'pa tō ññataraë ikla'tska wa.

Í kiane a' kĭ, ese kiö Skëköl a
(Lucas 11.9-13; 6.31)

⁷⁻⁸ “Wépa tō íyi kieke Skëköl a, esepa a imeraë ie' tō; wépa tō íyi yuleke ie' ska' esepa tō ikueraë; wépa tō ie' chakeke, esepa kierawá ie' tō weshkë. E' kuekĭ ì kiane a' kĭ e' kiö ie' a, etá ie' tō a' imeraë; e' yulö ie' ska', etá a' tō ikueraë; ie' chakö, etá ie' tō a' kierawá weshkë.

⁹ “Kě a' wéne tō ák mepa ilá a pan kiéitö e' skéie. ¹⁰ Ñies kě a' tō tkabë mepa a' alá a nima kiéitö e' skéie. ¹¹ A' dör pë' suluë erë e' tō íyi buaë meke a' alá a. ¡E' yitá buaë S'yé tso' ká jai a, e' tō íyi buaë meraë yi tō ie' a ikieke ese a!

¹² “A' senú s'malepa tá wes a' kĭ ikiane tō ie'pa ser a' tá es. Ttë e' a' ì kit Moisés ena Skëköl ttekölpá tō yëkkü kĭ e' kôs wöiëulewá. E' kuekĭ a' senú es.

Senë michoë wëkkö e' dör tsir
(Lucas 13.24)

¹³ “Senë michoë e' wëkkö dör tsir; e' a' a' shkōwá. S'weir micho e' ññalé ena iwëkkö dör shoë; tajë s'mi'ke iki. ¹⁴ Erë senë michoë e' wëkkö dör tsir ena ññalé kĭ darërëë shka', wépa tō ikuë esepa kě dör tajë.

Kal buaë ena kal suluë
(Lucas 6.43-44)

¹⁵ “A' e' kkö'nú kachökwa kpa e' chö tō ie'pa dör Skëköl ttekölpá esepa yöki. Ie'pa e' ö tō ie'pa dör buaë wes obeja urula es, erë ie'pa er suluë wes iyiwak sulusi es. ¹⁶ Wes ie'pa e' wamblöke, e' wa a' tō isuerawá pë' wése idir. ¿Wé a' wá isuule tō uwawö ö higowö e' shtetá'sö dika' kicha mik? ¹⁷ Kal buaë kôs ese wö dör buaë, erë kal sulusi kôs ese wö dör suluë. ¹⁸ Kal bua'buá kě wörtá' kalwö sulusiie. Ñies kal sulusi kě wörtá' kalwö bua'buáie. ¹⁹ Kal kôs kě wör buaë, ese bikeeke tá ññawëkewa bö' a. ²⁰ Es a' tō kachökwa kpa suerawá wes ie'pa e' wamblö e' wa.

Jesús tō icheraë 'kě ye' wá a' suüle'
(Lucas 13.25-27)

²¹ “Wépa tō ye' a' icheke: 'A Skëképa, a Skëképa', kě esepa döpa wá sërä ì blúie Skëköl tso' e' a. Erë wépa serke wes ye' Yé tso' ká jai a e' kĭ ikiane es, esepa ë dörawá. ²² Aishkuö tá mik a' wöchakirketke a' nuĭ kĭ e' kěwö de, etá tajë ie'pa tō ye' a' icheraë ì es: 'A Skëképa, be' ttö wa sa' ut Skëköl ttekölie, be' ttö wa sa' tō aknama uya'lur, be' ttö wa ì kě or yi a ese o' sa' tō tajë.' ²³ Erë ye' tō ie'pa iññataraë: 'Kě ye' wá a' suüle yës. A' e' wamblö suluë. ¡A' yúshka bánet ye' yöki!'

Uyuökwa bö
(Marcos 1.22; Lucas 6.47-49)

²⁴ “E' kuekĭ yi tō ye' ttö ttsé tá iwá iññateke, ese dör wes wëm eköl tō u yué es. E' tō u chkĭ töbië ññkië ká dör ák ë ese a. ²⁵ Kalĭ yëne tajë, di' pone tajë, sër kě tka tajë, e' kôs tène u e' mik, erë u kě anerö, ichkĭ tuluulewá ák a e' kuekĭ. ²⁶ Erë yi tō ye' ttö ttsé, erë kě iwá iññatekĭ, ese dör wes wëm eköl kě kabikeitsötá es.

* 7:6 íyi bua'buá: E' dör perla si'kuáie.

E' tò u yué tsa'wö a ta chki atë jalëjalë. ²⁷ Kalì yëne tajë, di' pone tajë, sërke tka tajë, e' kôs tëne u e' mik ta ianerö iski ta kë ì ta'ia iwa."

²⁸ Mik Jesús ttë one ta wës ie' tò s'wöbla'weke e' tò sulitane tkiwëwä. ²⁹ Ie' tò ie'pa wöbla'weke ttë moki, diché ta' tajë, ese wa. E' kë dör wës s'wöbla'uk ttë dalöieno wa wakpa s'wöbla'weke es. E' kueki ie'pa wökrnewä ittsoök.

8

Wëm eköl kiri'weke lepra tò e' bua'wé Jesús tò
(*Marcos 1.40-45; Lucas 5.12-16*)

¹ Mik Jesús biteatkene kabata a, etä tajë pë' dami ie' itöki; ² e' shua wëm debitu eköl ie' ska' kiri'weke lepra* tò. Ie' e' tkëwä kuchë ki Jesús wörki ta ichéitö:

—A këkëpa, be' ki ikiane, e' ta be' a ye' buarmine as ye' batse'rne.

³ Jesús tò ikëwä ulä wa ta ichéitö ia:

—Tö, ye' ki ikiane. Be' dene batse'r.

E' wöshä ta ie' buanene, kë ki lepra ku'ia. ⁴ Jesús tò iché ie' a:

—Ittsö, kë ichar yi a. Be' yú e' kkachök sacerdote a. Ì muk Moisés tò a' ka' e' batse'woje, e' tsúmi mè Skëköl a iwä kkachöie tò be' buanene.

Kanë méso eköl bua'wéne Jesús tò
(*Lucas 7.1-10; Juan 4.43-54*)

⁵ Mik Jesús de Cafarnaúm, etä Roma ñippökwakpa dökä cien ese wökir de eköl ie' ska' kköchök, ⁶ ta ichéitö ia:

—A këkëpa, ye' kanë méso duladula eköl kirinewä tajë. Ie' me'r u a ka' ki pa dalërke tajë kranewä.

⁷ Jesús tò iüté:

—Ye' mí ibua'ukne.

⁸ Ñippökwakpa wökir tò iüté:

—A këkëpa, be' döwä ye' u a e' kë dör ye' siarla e' a. Erë ikëwö ë mú ta ye' kanë méso buardane. ⁹ Ye' wökirpa ta', e'pa ttö iütök ye' kawöta. Ñies ye' dör ñippökwakpa tajë e'pa wökir, ie'pa kawöta ye' ttö iütök. Mik ye' tò eköl a icheke: 'Be' yú', ta imí. Eköl a ye' tò icheke: 'Be' dou', ta ide. Ñies ye' tò icheke ye' kanë méso a: 'Iyi ú' ta iwéitö. Ye' iklö'wé tò be' wä kawöta ta' iyi ulitane tsata, e' kueki ye' wä ijcher tò be' tò ikëwö mé, e' ta ye' kanë méso buardane.

¹⁰ Mik Jesús tò e' tse' ta' e' tò ie' tkiwëwä. Ichéitö pë' dami ie' itöki e'pa a:

—Moki ye' iché a' a tò Israel aleripa kôs shua kë ye' wä yi kune erblök ye' mik wës wëm i' es. ¹¹ Ye' tò a' a iché tò mik ì blúie Skëköl tso' e' kéwö de da'äie, etä pë' kë dör judiowak tso' ká wa'ne, esepa döraë tajë e' tkökser chkök se' yépa bak kié Abraham ena Isaac ena Jacob e'pa ta. ¹² Erë warma wépa e' tulökeseer ee esepa uyardattsa bánet stui ké a. Eë ie'pa iuraë siarë ikä yiltdawä weine kueki.

¹³ Etä Jesús tò iché ñippökwakpa wökir a:

—Be' yú u a ta itköraë wës be' erblé ye' mik es.

E' wöshä ta ikanë méso buanene.

Jesús tò Pedro yäk bua'wéne
(*Marcos 1.29-31; Lucas 4.38-39*)

* **8:2** Lepra: E' dör duë s'méwöie ese. Judiowak tò iklö'wé tò duë e' tò yi tteke ese dör ñá. Esepa batsetktsa bánet kë a kawö ta' senuk pë' malepa shua. Ñies ie'pa kë a kawö ta' shkökwa Skëköl wé a.

¹⁴ Jesús mía Pedro u a ta ie' isué tö Pedro yàk me'r ka' kǐ kiri'wéke duè dalölö tö. ¹⁵ Ie' tö iké iulá kǐ ta duè dalölö tö iéwa ta ie' e' kéka ta ilé yuléitö ie' a ñè.

Jesús tö s' duöke tajë esepa bua'wéne
(*Marcos 1.32-34; Lucas 4.40-41*)

¹⁶ Ká tuirketke ta tajë ie' pa wa pë' a aknama tso' esepa debitu Jesús ska'. Ittö ë wa ie' tö wimblupa ñe' trë'wéyal seraa. Ñies s'kirirke e' pa bua'wéneitö seraa. ¹⁷ E' tka es as i yé'at Skëköl tteköl kiè Isaías e' tö, e' wà tkö. Ie' iyé': "Se' duè kos e' yétsa ie' tö se' kǐ, Se' weirke kos e' mitsër ie' wa se' yökǐ bánet."†

Wëpa böi e' yuak Jesús ttökatapaie
(*Lucas 9.57-62*)

¹⁸ Mik Jesús tö isué tö pë' dapaneka tajë ipamik, eta ie' tö iché ittökatapa a: "Mishka batsöri wishet." ¹⁹ Eta s'wöbla'ukwak ttè dalöiëno wa eköl de ie' ska' ta ichéitö ia:

—A S'wöbla'ukwak, ye' shkak be' ta be' ttökataie ká wa ñe wé be' mǐrö eë.

²⁰ Jesús tö iüté:

—Bakli' u ta' ñies dúla u ta', erë ye' dör S'ditsö Alà e' ké wa u ta' sënioe.

²¹ Eta wëm skà dör ie' klé eköl e' tö ie' a iché:

—A kékëpa, kawö mú ña, mik ye' yé blënewa ta inú wötökwa, e' ukuökǐ ye' mi'ke be' ta.

²² Jesús tö iüté:

—I' ta be' shkó ye' ta. Wëpa dör wës s'duulewa es Skëköl wöa, as esepa tö iyamipa nu blö.

Sërkë wöklö'wé Jesús tö
(*Marcos 4.35-41; Lucas 8.22-25*)

²³ Eta Jesús e' iéka kanò a ittökatapa ta ta imíyal batsöri kǐ. ²⁴ Ie' pa mirwaja e' shua siwa' batsineka tajë tö di' uyéka tajë ta kanò a di' iënekami. Erë ie' kapöme'r. ²⁵ Eta ittökatapa de ie' ska' ta itü'wéka ta ichéitör ia:

—¡A Skëképa, se' tsatkö! ¡Se' duölurmi!

²⁶ Ie' tö ie' pa iüté:

—¿I' kueki a' suane sekké? Wësua a' ké erblökü' ye' mik bua'ie.

Eta ie' e' kéka ta siwa' ena di' yöli uñéitö ta iwöklönëwa míane alamië. ²⁷ Ie' pa tkinëwa tajë ta ñni chakéka:

—¿Yi dör wëm wǐ? ¡E' ttö dalöieke siwa' tö ena di' tö!

Jesús tö wëpa böi a aknama tso' e' pa bua'wé
(*Marcos 5.1-20; Lucas 8.26-39*)

²⁸ Mik Jesús demi batsöri wishet ká kiè Gadara eë ta wëpa böi a aknama tso', e' pa e' yétsa pö ké a de ie' ska'. Ie' pa e' wamblörak sulué e' kueki ké yi shkötá' ñala e' wa. ²⁹ Ie' pa tö ichémi aneule:

—Be' dör Skëköl Alà. ¿I'ök be' de sa' tsiriuk? ¿Be' debitu sa' we'ikök kam sa' kéwö dö e' yökǐ?

³⁰ Eë tsinet köchi iëter tajë chkök. ³¹ Aknamapa tso' tajë e' pa kköché Jesús a:

—Be' tö sa' uyeketsa, e' ta kawö mú sa' a e' tiukwa köchi tso' tajë jai a.

³² Ie' tö iché ie' pa a:

—A' yúshka eë.

Eta aknamapa kos e' yélur wëpa a ta e' tiélur köchi a. E' bet ta köchi kos poneka tunemirak ká spé mik brutolonemi batsöri a ta eë iduolur.

³³ Kõchi kkò' nukwakpa tkayalmi. Mik ie'pa de ká kibi kị, etá ie'pa tò ì kọs tka wẹpa a aknamapa bak e'pa tẹ, e' tté ppéka. ³⁴ Etá ká e' wakpa kọs míá Jesús ska'. Mik ie'pa de, etá ie'pa kkóché ie' a: "Be' e' yóttsa sa' ká a."

9

Jesús tò wẹm ekól kraulewá e' bua'wéne (Marcos 2.1-12; Lucas 5.17-26)

¹ E' ukuókị tẹ Jesús e' iéka kanó a tẹ imiáne itó wa demi Cafarnaúm wé ie' serke eé. ² Etá eé ie'pa wá wẹm kraulewá ekól mítser Jesús ska' ka'la kị. Mik Jesús tò isué tò mokị ie'pa erblé ie' mik, etá ie' tò iché wẹm kirirke e' a:

—A yami, be' er kuú, ì sulu kọs wamblébó, e' nuí olone be' kị.

³ Etá s'wóbla'uk tté dalóieno wa wakpa wẹlepa tò ibikeitseke: "Í ché ie' tò e' wa ie' tso' Skékól chók sulué." ⁴ Eré ì bikeitsók ie'pa tso' e' suéwá Jesús tò bet. E' kuekị ie' tò ie'pa a ichaké:

—¿Í kuekị a' tso' íyí sulu bikeitsók? ⁵ Ye' tò wẹm i' bua'wẹmine as ishköne, e' tẹ zwes a' tò ikló'wẹmi tò ye' ké a inuú olonuk ikị? ⁶ Ye' dör S'ditsó Alà, sú e' tò a' a ikkachè tò ye' wá kawó tẹ ká i' a nuí olo'yoie.

Etá ie' tò iché wẹm kraulewá e' a:

—Be' e' kóka, be' ka'la kóka tẹ be' yúne be' u a.

⁷ Etá ie' e' kéká tẹ imiáne iu a. ⁸ Mik e' sué pé' tso' ee e'pa tò, etá ie'pa suane tajé. Ie'pa tò isué tò Skékól tò diché tajé mé s'ditsó ekól a, e' kuekị ie'pa tò Skékól kíkéká tajé.

Jesús tò Mateo kié ittókataie (Marcos 2.13-17; Lucas 5.27-32)

⁹ E' ukuókị tẹ Jesús e' yéttsa tẹ imía, e' tò wẹm sué ekól kié Mateo,* e' dör inukól shtókwak Roma wókirpa a. Ie' tkér ikaneblóke e' wé a. Tẹ Jesús tò ie' a iché:

—Be' shkó ye' tẹ ye' ttókataie.

Etá ie' e' kéká tẹ imía Jesús tẹ.

¹⁰ E' ukuókị tẹ Jesús de ittókatapa tẹ Mateo u a chkök. Ie'pa tulur chkök, e' dalewa inukól shtókwakpa Roma wókirpa a esepa tajé ena pé' sulusipa ská deyalñak e' tulésér chkök Jesús tẹ. ¹¹ Mik e' sué fariseowakpa tò, etá ie'pa tò Jesús ttókatapa a ichaké:

—¿Iók a' wóbla'ukwak chkóke inukól shtókwakpa ena pé' sulusipa ská tẹ?

¹² Jesús tò ittse tẹ ichéitó iarak:

—Wépa ké kirirku' esepa ké kị s'kapeyókwak kiane. Eré wépa kirirke, esepa kị ikiane. ¹³ Skékól tò iyé' iyékkúo kị: 'Iyiwak jchéule mè ye' a, ese ké kiane ye' kị. Ye' kị ikiane tò a' ñi saú er siaré wa.'† A' e' yuó tté e' wa. Ye' ké dè'bitú wépa e' tso' tò ie'pa ser buaé yésyèsé esepa kiök ye' ttókataie; ye' dè'bitú pé' sulusipa kiök ye' ttókataie.

Í kuekị Jesús ttókatapa ké batsóta' (Marcos 2.18-22; Lucas 5.33-39)

¹⁴ Juan S'wóskuókwak ttókatapa de Jesús ska' tẹ ichakérakitó ie' a:

—Sa' ena fariseowakpa batsóke tajé. ¿Í kuekị be' ttókatapa ké batsó?

¹⁵ Jesús tò ie'pa iuté:

* **9:9** Mateo: E' dör yékkúo i' shtókwak. Ie'pa wóblane e' chók wẹs o'ka ché es, e' kuekị ie' ké wá iyéne ye'. † **9:13** Oseas 6.6

—Mik s'kiule ulabatsè ese kèwö tkö'uk ta çwes ie'pa eriarimi wëm ulabatske e' tso'ia ie'pa ta e' dalewa? Erë ikèwö dōraē etā ie' miratser ie'pa yöki. E' je' ta ie'pa batsōraē.

¹⁶ “Kē yi tō datsi' kēchke wōyuepawā datsi'tak pa'alī wa. Datsi'tak pa'alī wöklōneka, e' tō datsi' kēchkela shūkuēēke ta ikī jcheeke tajē. ¹⁷ Nies vino kē tērtā'kā iyiwak kkuōlit yöule ibloie ese kēchke a. Itēkašō es, e' ta mik ibacha'nebitu, etā ikkuōlit kēchke jchēemiitō. Es vino ena ikkuōlit weirwami ēme. E' kuēki vino tekeka ikkuōlit pa'alī a, es vino ena ikkuōlit kē weirpawa.”

Jesús tō Jairo alā busi shkē'wékane nīes alakōl ekōl bua'wénéitō
(*Marcos 5.21-43; Lucas 8.40-56*)

¹⁸ Jesús tso'ia ttök, e' dalewa judiowak wökir debitu ekōl ie' ska' ta ie' e' tkéwa kuchē kī ta ichéitō:

—Nīkōl ye' alā busi blēnewā. Erë be' shkō, be' ulā mūka ikī ta ishkerdakane.

¹⁹ Jesús e' kēka ta imīā ittōkatapa ta judiowak wökir itōki. ²⁰⁻²¹ E' shūā alakōl ekōl dewā tsinet Jesús tsj kker. E' du'mi alakōlpa duē wā e' kī duas de dabom eyök kī bök (12). Ie' tō ibikeitseke: “Jesús datsi' bata ē kēwayō, e' ta ye' buanene.” E' kuēki idatsi' bata kēwaitō. ²² Erë Jesús wōtrée ta isuētō ta ichéitō ia:

—A alā busi, be' er kuū. Be' erblē ye' mik, e' kuēki be' buanene.

E' wōshā ta ie' buanene buaē.

²³ Mik Jesús de Jairo u a, etā ie' tō isuē tō ma'ma bla'ukwakpa detke s'nu blērketke e' kuēki, nīes pē' iūke tajē. ²⁴ Ie' tō ie'pa a iché:

—A' e' yölor, busila kē du'wā, ikapōme'r ē.

Ie'pa tō Jesús jañeitséka tajē, ²⁵ erë ie' tō ie'pa ké e' skökmi bánet. E' ukuōki ta ie' dewā weshkē ta busila ulā klō'wéwaitō ta busila e' kēka. ²⁶ E' tté buneka ká e' qos a.

Wēpa bōl kē wōbla wawēr e'pa bua'wéné Jesús tō

²⁷ Jesús e' yétsā eē ta wēpa bōl kē wōbla wawēr mirwā ie' itōki, e'pa arke:

—jA Jesús, s'blú David bak e' aleri, † sa' saū er siarē wa!

²⁸ Mik Jesús de u a, etā ie'pa bōl de ie' ska'. Ie' tō ie'pa a ichaké:

—¿A' tō iklō'wé tō ye' a a' buarmine?

Ie'pa tō iūtē:

—A kēkēpa, tō, sa' tō iklō'wé.

²⁹ Etā Jesús tō ie'pa wōbla ké ta ichéitō ie'pa a:

—Wēs a' erblōke ye' mik es iwā ordaē.

³⁰ Etā ie'pa wōbla buanene. Ta Jesús tō iché ie'pa a:

—Kē a' kāne ichök yi a yēs.

³¹ Erë ie'pa mīyal ta i wé Jesús tō e' paké ie'pa tō ká e' wakpa ulitane a.

Wēm kē tto ekōl e' bua'wé Jesús tō.

³² Wēpa bōl wōbla buanene e'pa mīyal, e' bet ta pē' wēlepa wā wēm kē tto, ese debitu ekōl Jesús ska', e' a aknama tso'. ³³ Mik Jesús tō aknama trē'wēshkar, etā wēm ttékane buaē. Pē' tso' e' e'pa tkirulune ta ichérakitō:

—Kē yi wā iyi wīse suule Israel aleripa shūā.

³⁴ Erë fariseowakpa tō iché:

—Bē, e' wák diché wa ie' tō ie'pa trē'wéyal.

Jesús tō pē' suē er siarē wa

† 9:27 David aleri: Es ie'pa tō wé pairine'bitu idi' wa s'blúie kitulebak tō idatse e' ē kiē. E' wā kiane chē si'kuaiē El Mesias.

³⁵ Jesús shkòke ká qos tso' Galilea blublu ñies tsitsir e' a. Ie' s'wòbla'weke judiowak ñi dapa'wò wé qos tso' e' a. Ì blúie Skèkòl tso' e' tté buaè pakekeitò. Ñies s'kirirke qos, idalërke s'mik qos, e' bua'wekeitò. ³⁶ Ie' tò isuè tò ie'pa eriarke siarè, weinetke siarè wës obeja kè kkò'nukwak ta' es, e' kuekì ie'pa suèitò er siarè wa. ³⁷ Ie' tò ichè ittòkatapa a:

—Mokì, ye' a ta' ie'pa dör wës iyiwò tso'tke wè'iaè shtè es, erè ishtòkwakpa kè dör tajè. ³⁸ E' kuekì a' tò ikiò kanè wák a tò ishtòkwakpa patkò.

10

Jesús tò ittekòlpa tsá e'pa a kawò mé

(Marcos 3.13-19; Lucas 6.12-16)

¹ Jesús tò ittòkatapa dabom eyòk kì bøl (12), e'pa kié e' ska' ta' kawò méitò ie'pa a wimblupa sulusi trè'woyal ñies s'kirirke duè ulitane wà esepa bua'wone.

² Ie'pa ekkèpa dör ñies Jesús ttekòlpa tsá, e'pa kiè i' es: kewe dör Simón, e' kiè ñies Pedro ena ie' èl kiè Andrés; Santiago ena ièl kiè Juan, ie'pa dör Zebedeo ala'r; ³ Felipe ena Bartolomé; Tomás ena Mateo dör inukòl shtòkwak Roma wòkirpa a e'; Santiago dör Alfeo ala, ena Tadeo; ⁴ Simón Celote ena Judas Iscariote tò Jesús wòmekettsa aishkuò ta' ibolòkpa a e'.

Jesús tò ittòkatapa patkèmi s'wòbla'uk

(Marcos 6.7-13; Lucas 9.1-6)

⁵ Wèpa dabom eyòk kì bøl (12), ñe'pa patkèmi Jesús tò ta' ipattèitò i' es: “Kè a' minuk pè' kè dör judiowak esepa ká a. Ñies kè a' minuk Samaria. ⁶ A' yú Israel aleripa ká a, ie'pa dör wës obeja chòwa es. ⁷ A' yú ipakòk tò ì blúie Skèkòl tso' e' kèwò dewatke. ⁸ S'kirirke bua'üne, s'duowa shkè'ükane, s'kiri'weke lepra tò, esepa bua'üne as ibatse'rne. Ñies aknamapa yòttsa. E' diché mène a' a ème, e' kuekì kè yi ña'war iki.

⁹⁻¹⁰ “Kè ì tsarmi. A' kè kawò ta' inukòl tsukmi yès. Ñies sku', datsi' skà, klòkkuò, shko kéli ese qos kè tsarmi. Kaneblòkwak chkòmi i kanewekeitò e' ské wa, e' kuekì kè ì tsarmi.

¹¹ “Mik a' demi ká tsitsir ò ká blublu a, eta' yi tò a' kièwami er bua' wa ese yulò. Mik a' ikué, eta' e' è u a' kapörò a' tso' ee' e' dalewa. ¹² Mik a' dewa u e' a, eta' ie'pa qos serke ee' e'pa shkè'ú er bua' wa. ¹³ Ie'pa tò a' kièwa er bua' wa, e' ta' Skèkòl er buaè chòraè ie'pa a. Erè ie'pa kè wa a' kinewa er bua' wa, e' ta' kè Skèkòl er buaè chòpa ie'pa a. ¹⁴ U wele wakpa ò ká wele wakpa kè wa a' kinewa buaè ò kè éna a' ttò tsak, e' ta' a' e' yòlur u e' a' ò ká e' a' ta' kapo tso' a' klòttò mik e' ppöò iwà kkachòie ie'pa a tò ie'pa dör Skèkòl bolòkpa. ¹⁵ Mokì, ye' tò a' a' ichè tò aishkuò ta' mik a' wòchakirketke a' nuì kì, eta' ká e' wakpa wòmèrdattsa weinuk tajè Sodoma ena Gomorra wakpa bak senuk sulué e'pa tsata.

Jesús ttòkatapa weirdaè ie' kuekì

¹⁶ “Ye' ttò tso'! Ye' tò a' patkekemi pè' shua wës obejala èmi namu tso' tajè, e' shua es. E' kuekì a' senú wòsh wa wës tkabè es; erè ñies a' senú bèrè wës nuböl es. ¹⁷ A' tso' erkì. A' miraè ie'pa wa s'shulòkwakpa ulà a, ñies a' burdaè siarè judiowak ñi dapa'wò wé a. ¹⁸ Ie'pa wa a' miraè duèser s'wòkirpa ena s'blúpa wòrkì ye' tté kuekì. Es a' tò ye' tté pakeraè ie'pa a, ñies ká ulitane wakpa a. ¹⁹ Mik ie'pa tò a' métttsa s'shulòkwakpa ulà a, eta' kè a' tkinuk ì chèmi a' tò e'

tsatkoie. E' wöshā tā Skëköl tö ttè eraë a' er ā chë ie'pa ā. ²⁰ Es kē a' ttōpa a' wāk er wa, e' skéie S'yë Wiköl tö ttè eraë a' er ā chë.

²¹ "Mik e' kēwō de, etā welepa tö iël wōmerattsā ttēwa, iyë tö ilā wōmerattsā, ñies ala'r e' kōrakā iyë ena imi kkatōk ās ittōwā. ²² Sulitane tö a' sueraë suluë ye' tté kuëki. Erë a' isie e' tkēwā darërëë dōkā bata ekkë, e' tsatkërdaë. ²³ Mik ie'pa tö a' we'ikeke kā wele ki, etā a' tkōshkar iyōki, a' yū kā kuā'ki ā. Mōki ye' tö a' ā ichë tö kām ye' dōr S'ditsō Alā e' dōne, e' yōki a' kē dōpa Israel kē kōs ā.

²⁴ "Wé wōblarke e' kē dōr iwōbla'ukwak tsatā. Ñies kanè méso kē dōr iwōkir tsatā. ²⁵ E' dōr wē' wé wōblarke e' ā tö idō wēs iwōbla'ukwak es. Ñies e' dōr wē' kanè méso ā tö idō wēs iwōkir es. U wōkir kiérakitō Beelzebú* je' yitā iyamipa cherarakitō suluë!

*Yi yōki se' kē suanuk
(Lucas 12.2-7)*

²⁶ "E' kuëki kē a' suanuk ie'pa yōki. Kē i ku' blëulewā e' kē kkayërpa aishkuō tā, ese kōs jcherdane. ²⁷ Ì chéyō a' ā akir bërë, e' chōne sulitane kukua. Ñies i kōs chéyō bërë asas a' kukuō ā, e' chōne aneule sulitane ā. ²⁸ Kē a' suanuk yi tö s'ttetā'wā esepa yōki. Ie'pa tö s'chkā ē ttēwāmi erë ie'pa kē ā s'wiköl duōkwā. E' skéie Skëköl yōki a' suanú. Ie' tö s'chkā ñies s'wiköl ewëwami bō' kē ā.

²⁹ "Dúla bōt tuë tottola inuköl etk wōshkila ē, erë dúla kē artā'wa iski S'yë kē wā ikéwō mène e' tā. ³⁰ E' yitā a' kkō'neraëitō buaë dō ā tsākō bitō tso' shtaqule ie' wā. ³¹ Ie' ā tā a' tuë tajë tkōkā dúla tso' tajë ese tsatā. E' kuëki kē a' suanuk.

*Wépa kē jaëne Jesús ki
(Lucas 12.8-9)*

³² "Yi e' chō sulitane wōrkī tö ie' dōr ye' ttōkata, e' tā ñies ese cheraëyō ye' Yë tso' kā jai ā e' wōrkī tö ie' dōr ye' ttōkata. ³³ Erë yi tö iblë s'malepa wōrkī tö ie' kē dōr ye' ttōkata, e' tā ñies ibleraëyō ye' Yë tso' kā jai ā e' wōrkī tö ie' dōr ye' ttōkata.

*Jesús tté kuëki se' ñi blabatsōlordä
(Lucas 12.51-53; 14.26-27)*

³⁴ "Kē a' tö ibikeitsök tö ye' dë'bitu ās a' ser bërë ñita kā i' ki. Ye' kē dë'bitu ās a' ser bërë ñita, e' skéie ye' dë'bitu a' mukka ñippök. ³⁵ Ye' dë'bitu ās ilā wëm ñippō iyë tā, ās ilā busi ñippō imi tā ena ās iyāk ñippō iyāk tā. ³⁶ Es yamipa ekka dōraë ñi bolōkpaie ye' tté kuëki.

³⁷ "Yi éna iyë ö imi dalër tkōkā ie' éna ye' dalër e' tsatā, ese kē dōpa ye' ttōkataie. Ñies yi éna ilā wëm ö ilā busi e' dalër tkōkā ie' éna ye' dalër e' tsatā, ese kē dōpa ye' ttōkataie. ³⁸ Yi kē e' chō weinuk dō ittēwā krus mik tā iser wēs ye' ttōkata es, ese kē dōpa ye' ttōkataie. ³⁹ Yi e' tsatkak ittēwā yōki, ese kē ulā ā sene michoë dōpa. Erë yi e' mettsā ttēwā ye' dalërmik, ese ulā ā sene michoë dōraë.

*Wēs Skëköl tö iské meraë se' ā
(Marcos 9.41)*

⁴⁰ "Yi tö a' kiéwā er bua' wa, e' dōr wēs ye' kiéwāitō er bua' wa es. Ñies yi tö ye' kiéwā er bua' wa, e' dōr wēs ye' patkë' e' kiéwāitō er bua' wa es. ⁴¹ Yi tö Skëköl tteköl kiéwā er bua' wa Skëköl tteköl idir e' kuëki, e' tā ese ā i meraë Skëköl tö ittekōlpa ā, ese merdaë ñies. E' sū yi tö s'ser yësyësë ese kiéwā er bua' wa isërke yësyësë e' kuëki, e' tā ese ā i meraë Skëköl tö s'ser yësyësë esepa ā,

* 10:25 Beelzebú: E' dōr bé, e' ē kië Satanás.

ese merdaë ñies. ⁴² Yi isie tö di' kakla ë mé ye' ttökata ësela a yè, ye' ttökata idir e' kueki, e' ta mokı ye' tö a' a ichè tö ese a iské patordaë buaë."

11

Juan S'wöskuökwak ttökata e'pa de ilè chakök Jesús a

(Lucas 7.18-35)

¹ Mik Jesús tö ittökata dabom eyök ki böi (12) e'pa wöbla'wé one, etä ie' mia ká tso' tsinet ese a s'wöbla'uk ena Skököl ttè buaë e' pakök.

² Juan S'wöskuökwak tso' wötëule s'woto wé a, ee ie' tö i weke Cristo tö e' tté tsé. E' kueki ie' tö ittökata welepa patké iska'. ³ Ie'pa tö ichaké ia: "¿Be' dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie yëule idatse e' ö yi skà panëia sa' tö?"

⁴ Jesús tö ie'pa iuté: "A' yúne Juan ska' ta i kos sué a' tö, i kos tté a' tö, e' pakóne ie' a. ⁵ Ipakö ie' a tö s'wöbla kè wawër, esepa wöbla wawënëne; s'kraulewä kè shko, esepa shkëne; wépa kiri'weke lepra tö, esepa buanene batse'nene; s'kukuö kè watsër, esepa watsënene; s'duowa shkënekane; ñies Skököl ttè buaë e' pakane s'siarëpa a. ⁶ Yi kè yöki ye' sulune, ayëcha buaë ese!"

⁷ Mik ie'pa míyalne, etä Jesús tö Juan tté pakémitke pè' a, ta iché ie'pa a: "Mik a' dè'rö ká sir poé wé kè yi serku' ee Juan sauk, etä ¿ima a' erbikö wëm wése suëmi a' tö? A' kè dè'rö wëm èse, kabikeitsö wı a dia a wës kua'kò wöppè siwa' tö es, ese sauk. ⁸ A' kè dè'rö wëm ese sauk, e' ta ¿wëm wése sauk a' dè'rö? A' kè dè'rö wëm e' paiö datsi' bua'buwa wa ese sauk. A' wa ijcher tö wépa e' paiö es esepa serke blu' u a. ⁹ Erè ¿wëm wése sauk a' dè'rö? A' dè'rö wëm dör Skököl tteköl ese sauk. Ye' tö a' a ichè tö mokı Juan dör Skököl tteköl, erè ie' kè dör ese ë. Ie' dör Skököl tteköl tsata. ¹⁰ Skököl yëkuö ki itso' kitule wé Skököl tö ichè wé pairi'bitütö idi' wa s'blúie a' a:

'Ye' tso'tke ye' ttè pakökwak patkök be' yökı kewe be' ñalé yuök.*"

Skököl ttè pakökwak e' dör Juan. ¹¹ Mokı, ye' tö a' a ichè tö s'ditsö ulitane tso'tke dö ikkè ta, e'pa shüa kè yi ku' Juan S'wöskuökwak tsata. Erè i blúie Skököl tso' e' a wé dör ësela shütëë e' dör Juan tsata.

¹² "Mik Juan S'wöskuökwak s'tsä pautmi dö ikkè ta, wépa blúie Skököl tso' esepa weirke siarë. Pè' kësik suluë esepa éna ie'pa ewakwa. ¹³ Kam Juan tö s'pattömi e' yökı Skököl ttekölpa kos ena Moisés, e'pa tö iyë'bak tö Skököl datse se' blúie. ¹⁴ A' éna iklö'wak es, e' ta Juan dör Skököl tteköl kié Elías yëuletke tö idatskene e'. ¹⁵ ¡A' éna ye' ttö tsak, e'ma ikukueblö bua'ie!"

¹⁶ "¿¿ima a' chëmi ye' tö? ¿Wës a' dör? A' dör wës ttè i' tö ichè es: Ala'rla tso' inuk u itöki. Shäbötspa arke tajë ta icheke iyamipa a: ¹⁷ 'Sa' tö pulë bla'wé, erè a' kè klötëne'; sa' tö s'eriar tseittsé, erè a' kè jine.'. ¹⁸ E' wä dör tö Juan de batsötä', blo' kè yötä', ta a' tö ichè tö aknama tso' ie' a. ¹⁹ E' ukuökı ta ye' dör S'ditsö Alä, e' de kè batsötä', blo' yeta', ta a' ye' cheke tö ye' chkö tajë, ye' blo' yè tajë ñies tö ye' dör inuköl shtökwakpa ena pè' sulusipa malepa, esepa sini'. A' tö ye' cheke es, erè isuerasö bulebök ta tö wépa serke wës Skököl siwé tö ichè es esepa dör yësyësë."

Ká mañat wakpa weirdaë siarë

(Lucas 10.13-15)

²⁰ Etä ká wépa ki Jesús tö i kè or yi a ese o' tajë ká malepa tsata, e' wakpa kè er maneone Skököl a. E' kueki ie' tö ie'pa ché ttè i' wa: ²¹ "A Corazın wakpa, a Betsaida wakpa, jwéstela ina a' ta! İ kè or yi a ese o' ye' tö tajë a' wörki, erè

* **11:10** Malaquías 3.1

a' kē er maneone. E' úpa ye' tō Tiro ena Sidón wakpa wörki, e'ma ká iaiaē ie'pa er maneō'bak. Ie'pa tō eriane datsi' ajaē iē'kabak, ñies ie'pa e' tké'kabak muluchka kī iwà kkachoiē tō ie'pa er mane'wé Skéköl a. ²² E' kuekī ye' tō ichē tō aishkuō tā mik a' wōchakirketke a' nuī kī, e'tā a' wōmerdattsa weinuk tajē shūte Tiro ena Sidón wakpa tsata. ²³ A Cafarnaüm wakpa, kē a' tō ibikeitsök tō Skéköl wā a' mi'mitser ká jai a. Ie' tō a' patkerami diōshet wé s'wimblu weirke ee. Ì kē or yi a ese wéyō tajē a' wörki, erē a' kē er maneone. E' úpa ye' tō Sodoma wakpa suluē wörki, e'ma ie'pa tso'ia dō ikkē tā. ²⁴ E' kuekī ye' tō ichē tō aishkuō tā mik a' wōchakirketke a' nuī kī, e'tā a' wōmerdattsa weinuk tajē shūte Sodoma wakpa tsata.”

A' kos erblō Jesús mik

(Lucas 10.21-22)

²⁵⁻²⁶ E'tā Jesús tō ichē: “A ye' Yē, be' dör iyi ulitane tso' ká jai a ena ká i' a e' Kéköl. Ttē buaē blē'wā be' tō pē' wā siwā' jcher iskiē ena erbikō tajē esepa yöki, erē ikkachébō s'ēsepala a. Es be' kī ikiane, e' kuekī be' tō iwé es. E' kuekī be' kīkékayō.”

²⁷ Jesús ttē iYē tā one tā ichéitō pē' tso' ee e'pa a: “Ye' Yē tō iyi ulitane méat ye' ulā a. Ye' dör Skéköl Alā, kē yi wā ijcher mokī tō wes ye' dör, e' jcher ye' Yē ē wā. Ñies kē yi wā ijcher mokī tō wes ye' Yē dör, e' jcher ye' ē wā. Ñies wépa a ye' éna ikkachak esepa wā ijchermi. ²⁸ A' eriarke tajē, weirke siarē iyi ulitane dikīa wēs dali ekkeē dikīa s'shtrirwā es. A' shkō ye' ska', e'tā a' enuraē ye' batamik. ²⁹⁻³⁰ Ye' ser bēre, ye' er buaē, e' kuekī a' e' tiúwā ye' ttē dikīa. Ttē wa ye' tō a' wōbla'wēke, e' kē dör darērēē, e' kē tō a' we'ikepa wēs. E' kuekī a' e' wōbla'ú ye' wa tā a' enuraē buaē.”

12

Jesús ttōkatapa tō trigo wöikléē eno diwō a

(Marcos 2.23-28; Lucas 6.1-5)

¹ E' kēwō ska' tā, eno diwō a, Jesús dami trigo shūa tā ittōkatapa dué bli wā. E' kuekī ie'pa tō trigo wöiklérami tā ikatér Amirakitō. ² Mik fariseowakpa tō isue, e'tā ie'pa tō ichē Jesús a:

—Isaü, be' ttōkatapa tso' ì kē kēwō tā' wē eno diwō a, ese uk.

³ Ie' tō ie'pa iüté:

—Ì o' David tō ká iaiaē ¿e' kē aritsule a' wā Skéköl yēkkuō kī? Etōkicha tā ie' ena iklépa dué bli wā. ⁴ E' kuekī ie' dewā Skéköl wé a tā pan meule Skéköl a e' klō'wéitō tā inéitō. Pan e' kē kēwō tā' ñē ie' ena iklépa a, sacerdotepa ē a ikéwō tā' ñē. Erē a' éna iane tō e' kē dör suluē Skéköl wōa. ⁵ Ñies ¿a' kē wā iaritsule ttē dalöiēno kit Moisés tō e' kī tō erē sacerdotepa kanēblöke Skéköl wé a eno diwō a, erē e' kē wa ie'pa tō idalōsewēku'wā? ⁶ Ye' tō ichē a' a tō ierō se' dur eköl, e' dör Skéköl wē tsata. ⁷ Skéköl tō iyē' iyēkkuō kī: 'Iyiwak jchēule mé ye' a, e' kē kiane ye' kī. Ye' kī ikiane tō a' ñi saü er siarē wa.* Ttē e' wā anúpa a' éna mokīē, e'ma kē s'kī ì nuī tā' ese kē kkatēpa a' tō. ⁸ Ye' dör S'ditsö Alā, e' wā kawō tā' ichök tō ì dör buaē ö ì dör suluē wē eno diwō a.

Jesús tō wēm eköl ulā siulewā e' bua'wéne

(Marcos 3.1-6; Lucas 6.6-11)

⁹ E' ukuökī tā Jesús dewā ie'pa ñi dapa'wō wé a. ¹⁰ E'tā ee wēm tkēr eköl ulā etk siulewā. Ie'pa éna Jesús kkatāk ilē kī e' kuekī ie' a ichakérakitō:

* 12:7 Oseas 6.6

—¿Ima be' tō ibikeitsè? ¿Kawō meule se' a Moisés ttè a s'buawōne eno diwō a ò au?

¹¹ Ie' tō ie'pa iutè:

—A' obeja anemi etō kauk a eno diwō a, e' ta a' miraë iyōktsa. ¹² E' yitā se' tueta' tajè obeja tsata, e' kuëki kawō tso' se' a s'kimoie eno diwō a.

¹³ Eta' ie' tō iché wēm ulā siulewā e' a:

—Be' ulā shulōō.

Tā ie' ulā shulée tā ibuanene buaë wēs iulā iët es. ¹⁴ Fariseowakpa e' yëttsa tā ileritsérakitō “¿wēs sō Jesús ttèwami?”

Jesús dör Skëköl kanè méso bua'ie e'

¹⁵ E' jchēnewā Jesús wa, e' kuëki ie' miā bānet. Tajè pè' dami ie' itōki e'pa shuā ikirirkerak e'pa kōs bua'wēne ie' tō. ¹⁶ Ie' tō iché ie'pa a:

—Kē ye' ttè pparā. ¹⁷ Ie' tō iché ie'pa a es as iwā tkō wēs Skëköl tteköl kiè

Isaías tō iyè' es, e' tō iyè' i' es:

¹⁸ Skëköl tō ichè: “I' dör ye' kanè méso shukit ye' tō,

e' dalèr tajè ye' éna, ie' wēr ye' wa buaë shute.

Ye' Wiköl meraëyō ie' a,

tā ie' tō sene yēsyesè wā pakeraë ká ulitane wakpa a.

¹⁹ Ie' serdaë bèrè. Kē yi wōñaktkepa ie' tō.

Kē i' chepa ie' tō aneule. Kē yi tō ie' ttō tsepa ñalā kī.

²⁰ S'weirke siarè, esepa kē kī we'ikepa ie' tō,

Se' kē diché tā'ia esepa kimerāë ie' tō

dō mik ie' e' alōrakā i sulu kōs kī sene yēsyesè wa eta.

²¹ Ká ulitane wakpa tō ie' ē paneraë e' tsatkoie.”†

Fariseowakpa tō Jesús kkatè

(Marcos 3.20-30; Lucas 11.14-23; 12.10)

²² Eta' ie'pa wa wēm ekōl a aknama tso' ese debitu Jesús ska, e' kē wōbla wawēr, kē tto. Jesús tō ibua'wēne tā iwōbla wawēnene ñies ittékane. ²³ Ie'pa kōs tkirulune iweblök tā ñni chakérak: “¿A' iché wí dör s'blú bak David, e' aleri?”

²⁴ Mik i' ché ie'pa tō, e' ttsé fariseowakpa tō, eta' ie'pa tō iché: “Beelzebú dör bë, e' diché wa ie' tō ie'pa trè'wekeyal.”

²⁵ Erè i' bikeitseke ie'pa tō e' suéwaitō, e' kuëki ie' tō iché ie'pa a:

“S'serke ká etkè kī e' ñi blabatsélor ñippök ñita, kē wōklör, e' tā ie'pa wákpa è ñi eurawa. Ñies ñi yamipa e' kékā ñippök ñita, kē wōklör, e' tā ie'pa mir wa'k ème. ²⁶ Es ñies Satanás mú tō iklépa trè'wéyal, e' tā ie' tso' ñippök iwakpa è tā. ¿Wēs i' blúie ie' tso' e' sermiia? ²⁷ Ye' tō aknamapa trè'úpayal Beelzebú diché wa, e' tā ¿yi diché wa a' klépa tō itrè'wēmiyal? Ie'pa kē a' itrénukyal Beelzebú diché wa, e' kuëki ¿wēs a' tō ye' kkatèmi tō ye' tō itrè'wekeyal Beelzebú diché wa? A' wák klépa tō iwā kkacheraë tō a' ttè kē dör mokī. ²⁸ Ye' tō aknamapa trè'wéyal Skëköl Wiköl diché wa, e' tā e' wā kiane chè tō i' blúie Skëköl tso', e' kéwō detke a' a.

²⁹ “¿Wēs yi mi'miwā wēm diché tajè† ese u a' ie' íyi ekiblök kam ie' tō iwák maüwā e' yōki? Es ème íyi ekiblèrmi.

³⁰ “Yi kē a' ye' dör bua', ese dör ye' bolök. Yi kē tō ye' kīmè imalepa tsukbitü Skëköl ska', ese tō ie'pa po'wékemi.

† 12:21 Isaías 42.1-4 † 12:29 Wēm diché tajè: E' wā kiane chè Satanás. Jesús dör wé dör ie' íyi ekibleke e'.

31 “E' kueḱi ye' tō ichè tō ì sulu ḱos wambleke a' tō ñies Skèkōl chè sulu ḱos e' nuḱ olo'yèmiitō a' ḱi. Erè yi tō Wikōl Batse'r ché suluè, e' nuḱ kè olorpa iḱi.
32 Ñies yi tō ye' dōr S'ditsō Alà, e' ché suluè, e' nuḱ olo'yèmi Skèkōl tō iḱi. Erè yi tō Wikōl Batse'r ché suluè e' nuḱ kè olorpa iḱi i'ñe ta ñies aishkuō ta.

Kal buaë ena kal suluë

(Lucas 6.43-45)

33 “Kal wèrkewā iwō ḱi. Kal buaë, ese wō dōr buaë; kal sulu, ese wō dōr sulu. 34 iA' dōr suluè wēs tkabè chōk es! A' er dōr suluè, ¿wēs a' ttōmi buaë? Ì bikeitsekēsō, e' è chekesō. 35 Wēm dōr buaë ese serke buaë, ttō yēsēsē ie' er dōr buaë e' kueḱi. Wēm dōr suluè, ese serke suluè, ttō suluè ie' er dōr suluè e' kueḱi. 36 Ye' tō a' a' ichè tō aishkuō ta mik a' wōchakirketke a' nuḱ ḱi e' kēwō de, eṭa ttē sulu chè a' ulitane tō shabatshabat e' ḱi a' wōchakirdaë. 37 A' wakpa ttē wa a' shulirdaë. A' tō ttē buaë cheke, e' ta Skèkōl tō icheraë tō kè a' ḱi ì nuḱ ta'. Erè a' tō ttē sulu cheke, e' ta ie' tō icheraë tō a' ḱi nuḱ tso'.”

Fariseowakpa tō ì kē or yi a ese kié suë

(Marcos 8.12; Lucas 11.29-32)

38 Eṭa fariseowakpa ena s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa wēlepa tō ichè Jesús a:

—Ì kē or yi a ese ú sa' a iwā kkachoie tō mokḱ be' patkè'bitḱ Skèkōl tō.

39 Ie' tō ie'pa iūtè:

—A' dōr pè' suluè e' kè tō Skèkōl dalōiè wēs trèr wakpa kè tō imaso dalōiè es. A' tō ye' a' iḱi tō ì kē or yi a ese uyō iwā kkachoie tō mokḱ Skèkōl tō ye' patkè'bitḱ. Erè ye' tō ilè weraë etōkicha ěme iwā kkachoie e' dōr wēs ibak Jonás dōr Skèkōl tteḱōl e' ta es. 40 Ie' seṇe' nima bērie e' shūa dōka ká mañat ñiè nañeë, es ñies ye' dōr S'ditsō Alà, e' seṛdaë iyōk shūa ká mañat ñiè nañeë. 41 Mik Jonás tō Nínive wakpa paut, eṭa ie'pa er maneḱ' Skèkōl a. Erè i'ñe ta ye' dur ié e' dōr ie' tsata, erè a' kè er mane'ù Skèkōl a. E' kueḱi aishkuō ta mik a' wōchakirketke a' nuḱ ḱi, eṭa Nínive wakpa e' kōrakā ie' wōrkḱ a' kkatōk. 42 Aishkuō ta mik a' wōchakirketke a' nuḱ ḱi, eṭa alakōl datse ká bānet diwō tsḱirke e' o'mik, bak iká blúie, e' e' kōrakā ie' wōrkḱ a' kkatōk tō a' dōr pè' suluè. Ká iaiāe alakōl e' dè'bitḱ datse kamië se' blú bak Salomón wa iyi jcher tajè e' ttō ḱittsōk. Erè i'ñe ta ye' dur a' shūa e' dōr Salomón tsata, erè a' kè tō ye' ttō iūtè. E' kueḱi alakōl e' tō a' kkateraë.

Wimblu sulusi dene wēm a

(Lucas 11.24-26)

43 “Mik wimblu sulusi trēneshkar yile a, eṭa imía ká sir poë wé kè yi ku' ese ska'. Ie' tso' ká yulōk señoie erè kè ie' wā ikune. E' kueḱi ie' ibikeitsè: 44 ‘Ye' miane wé ye' trēneshkar ee seṇuk.’ Mik ie' demine wēm e' a, eṭa ie' tō isuë tō wēm dōr wēs u shuiriule buaë maneneë kè a' yi ku' es. 45 Eṭa ie' mía iyamipa ḱi yulōk dōka kul suluè shuṭe ie' tsata ta ie'pa ḱos de seṇuk wēm e' a. Wēm e' miane suluè shuṭe ḱenet tsata. Es iwamblérdaë a' dōr pè' sulusipa e'pa ta.”

Jesús mī ena iēlpa debitḱ ie' weblōk

(Marcos 3.31-35; Lucas 8.19-21)

46 Jesús ttōkeia pè' ta e' shūa ié mī ena iēlpa ena ikutapa e'pa iēter u'rḱi. Ie'pa ttak ie' ta. 47 Yile tō ibiyō ché ie' a:

—Be' mī ena be' ēlpa ena be' kutapa e'pa shkō be' weblōk.

48 Erè Jesús iūtè:

—¿Yi dōr ye' mī ena ye' ēlpa ena ye' kutapa?

49 Etā Jesús tō ie' a ittōkatapa kkaché ulà wa tã ichéitō:

—Isaú, ie'pa dör wes ye' mi ena ye' elpa ena ye' kutapa es. 50 Yi serke wes ye' Yē tso' ká jai a e' kī ikiane es, esepa dör wes ye' el ena ye' kutà ena ye' mi es.

13

Tē kuatkōkwak ttē

(Marcos 4.1-9; Lucas 8.4-8)

1 E' ē diwō wa Jesús e' yéttsa u a mía batsōri kkōmik tã eē ie' e' tkésēr. 2 Pē' debitū tajē ie' ska', e' kuekī ie' e' iéka kanō a tã eē ie' e' tkésēr ie'pa wōbla'uk. Ie'pa ulitane atē ká sí kī batsōri kkōmik. 3 Ie' tō ttē tsākīē kleē ie'pa a. E' et dör i' es: “Wēm ekōl mía tē kuatkōk ppé ululu ěme* 4 Mik ie' tso' iwō ppōk, etā ditsōwō wēle anewa ñalā ska' tã dū debitū tō ikatéwa. 5 Ditsōwō wēle anewa áklo a wé íyōk kē tã' tajē ese ska'. Íyōk kē tã' tajē, e' kuekī bet tã itskinēka. 6 Erē kē iwí kicha tã' tajē, e' kuekī mik dība anēka ikī etā isinēwa. 7 Ditsōwō wēle anewa dika'chka shūa. Dika'chka ena ditsōwō talane ñitā, erē dika'chka e' alékā ikī. 8 Erē ditsōwō wēle anewa íyōk bua'buwa kī, e' tskine talane wōne buaē. Wēle wōne dōka cien eyōk (100) elka elka, wēle dabom teryōk (60), wēle dabom mañayōk (30). 9 ¡A' éna ye' ttō ttsak, e'ma ikukueblō bua'ie!”

Í kuekī Jesús tō s'wōbla'wēke kleaule

(Marcos 4.10-12; Lucas 8.9-10)

10 Etā Jesús ttōkatapa debitū ie' ska' tã ichakérakitō ia: “Í kuekī be' tō ie'pa wōbla'wēke kleaule?” 11 Ie' tō ie'pa iutē: “Í blúie Skékōl tso' e' ttē blēulewā e' kēwō meneat a' a wà jchēnoie, erē pē' malepa a kē imeneat es. 12 Yi wā ttē e' jcher ese a imerdaē as ie' wā ikī jcher bua'ie. Erē yi kē éna ianāk, ese wā i jcher bērebēre e' yerattsane iyōkī. 13 Í wēke ye' tō e' suēke ie'pa tō, erē ie'pa kē éna iwā ane. Í cheke ye' tō e' ttseke ie'pa tō, erē ie'pa kē tō ittseku' er mokī wa, ie'pa kē éna iwā iutak. E' kuekī ye' kapakōke ie'pa tã es. 14-15 Es iwā tkōke ie'pa tã wes Skékōl ttekolpā kiē Isaías tō iyē' es, e' tō iyē' i' es:

‘Ká i' wakpa er mía darērē, kē ì dē'wajā.

Ie'pa kukuōña wōtēwā darērē as kē iwattsēr,

ie'pa tō iwōbla tsmiwēwā as kē iwawēr.

Ie'pa tō iwē es as ie'pa kē éna iwā ar, as ie'pa kē er mane'ù ye' ska' tã ye' tō ie'pa bua'wē.

E' kuekī ie'pa tō ittseraē je', erē kē ie'pa éna iwā arpa,

ie'pa tō isuēraē je', erē kē ie'pa tō iklō'wēpa.†

Es Isaías tō iyē'.

16 “Erē a' wōbla wawēr buaē, a' kukuōña wattsēr buaē, e' kuekī ayēcha buaē a'. 17 Mokī ye' tō a' a ichē tō Skékōl ttekolpā tajē ena ká iaiaē s'bak ser yēsyesē e'pa tō ì suē a' tō ena ì tse a' tō e' kkeyē' siarē suē ena tse, erē ie'pa kē wā isūne ittseñe.

Tē kuatkōkwak ttē e' wā paké Jesús tō

(Marcos 4.13-20; Lucas 8.11-15)

18 “Ittsō, ì kleéyō tē kuatkōkwak ttē wa, e' wā pakekeyō a' a. 19 Pē' wēlepa tã itkōmi wes ditsōwō arwa ñalā ska' es. Esepa tō ì blúie Skékōl tso' e' ttē tse, erē ie'pa kē éna iwā ane. Bē de tã ttē buaē yéttsa ie'pa er a. 20 Wēlepa skā

* 13:3 tē kuatkōk ppé ululu: E' kēwō ska' tã pē' wōblar tē kuatkōk wō ppélur tē kōs e' kī. † 13:14-15 Isaías 6.9-10

ta itkōmi wēs ditsōwō arwa áklo a es. Esepa tō Skēkōl ttē ttsé ta iklō'wérakitō ttsé'ne buaē wa. ²¹ Erē ie'pa kē wì kicha ta' tajē, e' kuēkì ie'pa tō iklō'wé ekuōlō ě. Mik ie'pa weinemitke Skēkōl ttē kuēkì, etā ie'pa anemine bet. ²² Welepa skā ta itkōmi wēs ditsōwō arwa dika'chka shūa es. Esepa tō Skēkōl ttē ttsé, erē ie'pa tō iyi tso' ká i' kì ese bikeitseke kibiie. Ie'pa er me'rie inukōl kì ena i tso' ká i' kì tō s'ttsé'weke buaē ese kì. E' kōs tō Skēkōl ttē kui'wēwa ie'pa er a ta kē idē'ttsa buaē wēs ikiane es. ²³ Erē welepa skā ta itkōmi wēs ditsōwō arwa iyōk bua'buwa kì es. Esepa je' tō Skēkōl ttē ttsé ta iwā ane buaē ie'pa éna ta iwā dettsa buaē wēs ikiane es. Ie'pa dōr wēs iyi kuá wōr buaē es wele wōne dōka cien eyōk (100), wele dabom teryōk (60), wele dabom mañayōk (30).”

Kakō kuā'kì tkēne trigo shūa e' tté

²⁴ Jesús tō ttē skā kleéne ie'pa a i' es: “Í blúie Skēkōl tso' e' ta itkōke wēs itka wēm ekōl tō trigowō kuatké iká a e' ta itka es. ²⁵ Nañewe ie'pa kapolur e' dalewa ibolōk debitū ekōl kakō dōr trigo suē ese wō kuatké trigo shūa ta iwák miá. ²⁶ Mik trigo wōne, etā iwēnewa tō ñies kakō kuā'kì tso'. ²⁷ Ikanē mēsopa miá ta iché kané wák a: ‘A kēkēpa, be' tō trigowō bua'buwa kuatké be' ká a ta ¿wēs e' a kakō kuā'kì tso'?’ ²⁸ Ie' tō ie'pa iutē: ‘Ye' bolōk wele tō iwamblé ye' kì.’ Ie'pa tō ie' a ichaké: ‘¿Be' kì ikiane tō sa' mi' kakō ñe' yōkular?’ ²⁹ Erē ie' tō ie'pa iutē: ‘Au, imúat es. A' tō kakō yéttsa e' ta trigo yérttsami itā ñies. ³⁰ Imúat as italar ñita dō mik itērketke etā. E' wa ye' tō itōkwakpa patkeke kakō tōk kewe muē eyōk eyōk ña'wēwa bö' a. E' ukuōkì ta ye' tō trigowō tōk patkeke blé wé ye' iyiwō blōke e' wé a.’”

Mostaza wō tté (Marcos 4.30-32; Lucas 13.18-19)

³¹ Ttē skā kleéne Jesús tō ie'pa a i' es: “Í blúie Skēkōl tso' e' dōr wēs mostaza wō kuatkēsō ká a es. ³² E' wō dōr tsirlala iyiwō ulitane dikia. Erē mik italane ta e' dōr iyi kuá tsitsir ulitane tsata. E' miá kalie ta dù datse u yuōk iulā tsaka.”

Pan wōlōwōka tté (Lucas 13.20-21)

³³ Jesús tō ie'pa a ttē skā kleéne i' es: “Í blúie Skēkōl tso' e' dōr wēs pan wōlōwōka wōtuē tayē tō harinachka mañayōk a es. E' tō harinachka e' kōs wōlōwēka tajē.”

Jesús tō s'wōbla'weke kleaule (Marcos 4.33-34)

³⁴ Ttē e' kōs kleé Jesús tō ie'pa a. Mokì ie' kē wā i pakane ie'pa a kē kleaule. ³⁵ Ie' tō s'wōbla'wé es, e' wa i yē'bak Skēkōl ttekōl ekōl tō e' wā tka, e' dōr i' es: “Ye' tō s'wōbla'weraē kleaule. Ttē tso' blēule ká iaiāē ká i' yōne e'tami, ese kkacherayō ie'pa a.”[†] Es Skēkōl ttekōl tō iyē'.

Kakō kuā'kì tté e' wā paké Jesús tō

³⁶ Etā Jesús e' chéat pē' a ta imiá u a. Ittōkatapa de ie' ska' ta iché ie' a: “Kakō kuā'kì wakléébō, e' wā pakō sa' a.” ³⁷ Ie' tō ie'pa a iché: “Yi tō trigowō kuatké, e' dōr ye' dōr S'ditsō Alā e'. ³⁸ Tē wé kì ikuatkéne e' dōr ká i'. Trigowō e' dōr wépa blúie Skēkōl tso' esepa. Kakō kuā'kì e' dōr wépa dōr bē icha esepa. ³⁹ Ibolōk tō kakō kuā'kì kuatké e' dōr bē ě. Ilir kēwō e' dōr ká i'

[†] 13:35 Salmo 78.2

erkewatke e' k'ewö. Itökwakpa e'pa dör Skököl biyöchökwakpa. ⁴⁰ Wēs ie'pa tō kakō kuā'kī yéttsa uyéwā bö' a, es itkōraē kā i' erkewatke eṭā. ⁴¹ E' k'ewö ska' ṭā ye' dör S'ditsō Alā e' dōraē İyi ulitane blúie da'āie. Ye' tō ye' biyöchökwakpa patkeraē wépa tō o'ka keke i sulu wamblök ena wépa e' wamblō sulu esepa kōs shtökkā. ⁴² İe'pa uyerawarakitō bö' taiē a, eē İurarak ñies ikā yilidawarak iweir kuēkī. ⁴³ Erē s'ser yēsēsē, esepa dalöburdaē wēs diwō es wē S'yē tso' ie'pa blúie eē. İA' éna ye' tō ttsak, e'ma ikukueblō bua'ie!

İyi tuē darērēē blēulewā e' ttē

⁴⁴ “İ blúie Skököl tso' e' dör wēs İyi tuē darērēē ese blēulewā yile kā a es. E' kuē wēm eköl tō ṭā e' tō ie' ttsē'wē buaē. E' kuēkī ie' tō iblēwane ṭā imía ṭā i kōs tso' iwā, e' watuēttsaitō. E' ské wa ie' tō kā e' tuē. Es İyi tuē darērēē e' de ie' ulā a.

Ákwōla bua'buā tuē darērēē e' ttē

⁴⁵ “Ñies i blúie Skököl tso' e' dör wēs ákwōla bua'buā yuleke İyi wataukwak eköl tō tuē es. ⁴⁶ E' tō ákwōla bua'buā ichök tuē darērēē shuṭe ese kuéwā ṭā imía ṭā i kōs tso' iwā e' watuēttsaitō. E' ské wa ie' tō ákwōla bua'buā e' tuēttsa.

Kla' ttē

⁴⁷ “Ñies i blúie Skököl tso' e' dör wēs kla' uyé wēpa welepa tō dayē a es. E' tō nima klō'wé taiē tsākiē buaē ena suluē. ⁴⁸ Mik ie'pa tō kla' yéttsa kā sí kī ṭā ie'pa e' tulēsēr nima shušhtök; İbuā'buā iéka kkō a ṭā isulusi uyémi bánet. ⁴⁹ Es itkōraē mik kā i' erkewatke eṭā. Skököl biyöchökwakpa bituraē s'shüşhtök; s'sulusipa michoē bánet, s'ser yēsēsē michoē bánet. ⁵⁰ S'sulusipa kōs uyerawā Skököl biyöchökwakpa tō bö' taiē e' a, eē ie'pa İuraē siarē, kā yilidawā iweir kuēkī.”

İyi pa'ālī ena İyi kēchke e' ttē

⁵¹ Jesús tō ittökātapa a ichaké:

—İTtē ekkē kōs wā āne a' éna?

⁵² İe'pa İiuté:

—Tō.

İe' tō ie'pa a iché:

—E' kuēkī mik s'wōbla'uk ttē dalöiēno wa wakpa ese eköl e' yué buaē i blúie Skököl tso' e' ttē wa, eṭā ie' tō s'wōbla'wēmi buaē ttē kēchke wa ñies ttē pa'ālī wa. İe' dör wēs u wāk wa İyi tso' blēule İblo a es. Ese wā İjcher mik ṭā ikēchke ö İpa'ālī kiane yéttsa s'malepa kimoie.

Nazaret wakpa tō Jesús watéttsa

⁵³ Mik Jesús ttē kleē one, eṭā imía ⁵⁴ demi Nazaret, e' dör ie' wāk kā. Eē ie' tō s'wōbla'wēmitke judiowak ñi dapa'wō wē tso' eē e' a. Wēs ie' tō ie'pa wōbla'wēke e' tō ie'pa tkiwéwā. İe'pa tō iché ñi a:

—İWé ie' e' yué ttē taiē ekkē wa? İWēs i kē or yi a ese wé ie' tō buaē? ⁵⁵ İİe' wī yē kē dör se' İyi yuök kaltak wa e'? İİe' mi kē dör María? İİe' ēİpa kē dör Santiago, José, Simón ena Judas? ⁵⁶ İÑies ie' kutapa kē serku' se' shuā? Eṭā i kōs wēke ie' tō İwé e' bite ie' wa?

⁵⁷ İe'pa kē éna ie' ttē klō'wāk. Erē ie' iché ie'pa a:

—Kā wa'ñe Skököl tteköl dalöiērtā, erē iwāk kā kī ena iwāk u a eē kē İdalöiērtā'.

⁵⁸ İe'pa kē erblēne ie' mik, e' kuēkī i kē or yi a ese kē one ie' wā taiē eē.

14

Juan S'wöskuökwak kötəwə
(*Marcos 6.14-29; Lucas 9.7-9*)

¹ E' kəwō ska' tə Herodes dör Galilea blú, e' tō Jesús tté ttsé, ² e' kuəki ie' tō iché ikanè mésopa a: “Wēm ñe' dör Juan S'wöskuökwak shkənekəne e'. E' kuəki ie' wə diché tso' i kə or yi a ese wōje.”

³ Herodes tō Juan klō'ukwə patkē wötə'waitō s'wōto wé a, e' kuəki ie' tō Jesús ché es. Ie' sene' Herodías ta, e' dör ie' əl kiè Felipe e' alaköl. ⁴ E' yè' Juan tō ie' a: “Kə be' kawō ta' senuk be' əl alaköl ta.” E' kuəki Herodes tō Juan wötökwa patkē'.

⁵ Herodes éna Juan ttakwə erē ie' suane pē' yōki, ie'pa tō iklə'wé tō Juan dör Skəköl tteköl e' kuəki. ⁶ Erē mik Herodes tō iduéswo kəwō tkō'weke, etə Herodías alà busi e' klóté s'kiule tso' tajé e'pa wörki. E' wēr buaè Herodes wa. ⁷ E' kuəki ie' tō iché ie' a yēsēsē Skəköl wörki: “Mokī ye' tō iché, i kiè be' tō ye' a, e' meraēyō be' a.” ⁸ Etə ie' tō iché Herodes a wēs imi tō ie' a iyē' es:

—Juan S'wöskuökwak ttökwa patkō tə iwökir mú ye' a kulé' a iwā kkachōie tō mokī ittəwarakitō.

⁹ Etə blu' Herodes erianekə tajé, erē ie' tō itté métké s'kiule tso' e'pa kukua, e' kuəki ie' tō ikəwō mé. ¹⁰ Ie' tō Juan kuli' tōkōk patké s'wōto wé a. ¹¹ E' ukuōki tə ie'pa wə iwökir debitu kulé' a mé busi a tə ie' tō imé imi a.

¹² Juan ttōkatapa de tə inú tsémirakitō wötəwə. E' ukuōki tə ie'pa mīa tə ibiyō ché Jesús a.

Pē' dōkə mil skeyök e' tié Jesús tō
(*Marcos 6.30-44; Lucas 9.10-17; Juan 6.1-14*)

¹³ Mik Jesús tō biyō e' ttsé, etə ie' mīa kanō kī ekōrla bānet wé kə yi serku' ese ska'. Mik pē' wə ijchənewə tō ie' mīa, etə ie'pa mīyal itōki batsōri kkōmik klō wa. ¹⁴ Mik Jesús e' yéttsə kanō a, etə pē' tso' tajé ipanuk e' suētō. Ie'pa suētō er siarē wa. S'kirirke kōs demi ie'pa wə e' bua'wētō. ¹⁵ Ká tuirketke, e' kuəki ittōkatapa de ie' ska' tə ichérakitō ie' a:

—Ká de tsālī, kə yi serku' ié. Ie'pa yuōmi əs ie'pa mi' pē' serke tsinet eə ilē tauk ñē.

¹⁶ Ie' tō ie'pa iūté:

—Ie'pa kə kawōtə mi'kyal; ie'pa tiō a' tō.

¹⁷ Ie'pa tō iūté:

—Pan skəl ena nima bōtō e' ə tso' sa' wə.

¹⁸ Ie' tō iché:

—Itsūbitū ña.

¹⁹ Etə ie' tō pē' ké e' tulōkser iškī ta'tsi kī. E' ukuōki tə ie' tō pan skəl ena nima bōtō e' klō'wé ta iká sué ká jai a tə wəstela chéitō Skəköl a. Tə pan blatéitō mé ittōkatapa a əs ie'pa tō iwatiō pē' a. ²⁰ Ie'pa ulitane chké de wé'. Iyata atə e' shtérakitō iēne dōkə kkōla dabom eyök kī bōk. ²¹ Ie'pa chké e'pa dōkə mil skeyök (5.000) wəpa ə, alakōlpa ena alə'rla kə shtəne.

Jesús shkē dī' kī
(*Marcos 6.45-52; Juan 6.16-21*)

²² E' ukuōki tə Jesús tō iché ittōkatapa a: “A' e' iōkə kanō a, a' yúshkatke ye' yōki kəwe batsōri wışhet.” Ie' tō iché pē' malepa a: “A' yúne a' u a.” ²³ E' ukuōki tə ie' mīa ekōrla kabata a ttök S'yé tə. Mik ká tuine, etə ie' tso'ia kabata a. ²⁴ E' dalewa ittōkatapa mirwə batsōri kī demitke elkeè. Siwə' bitsirke tajé ie'pa kke wōiá, e' tō di' uyeke tajé tərke kanō mik. ²⁵ Ká ñirketke etə Jesús mīa ie'pa ska'

shkōrami di' kǐ. ²⁶ Erë mik ie'pa tō isuë tō ie' shkōdatse di' kǐ, etā e' tō ie'pa tkiwéwā suawé taië tā ianekararak:

—jWimblu datse se' kker!

²⁷ Erë ie' iché ie'pa a:

—jA' er kuú! Kê a' suanuk, ye' idir.

²⁸ Etā Pedro tō iché ie' a:

—A Skékēpa, mokǐ be' idir, e' tā kawō mú ye' a shkōk di' kǐ dō be' ska'.

²⁹ Etā Jesús tō iüté:

—Be' shkō ye' ska'.

Etā Pedro e' yéttsa kanò a shkémi di' kǐ dō Jesús ska'. ³⁰ Erë mik ie' isuë tō siwā' bitsirke darërëë, etā ie' suanéka taië tā iwōtunewāmi di' a tā ianekā taië:

—jA Skékēpa, ye' tsatkō!

³¹ E' bet tā Jesús tō iklō'wé iulā a tā iché ia:

—jWësua be' erblōke ye' mik bërëbërë! ¿Ì kuekǐ be' ibikeitséka bötböt?

³² Mik ie'pa bōl e' iéka kanò a, etā siwā' wöklōne. ³³ Ie'pa kōs tso' kanò a, e'pa e' tulésēr kuchë kǐ Jesús wörkǐ idalōioie tā ichérakitō:

—jMokǐ be' dör Skékōl Alà je'!

Jesús tō s'kirirkepa bua'wé Genesaret (Marcos 6.53-56)

³⁴ Itkattsarak batsōri wīshet demirak Genesaret. ³⁵ Mik ká e' wakpa tō isuë tō Jesús idir, etā ie'pa tō itté ppéka ká e' kōs a. Ie'pa wā s'kirirke mi'ke ie' ska' as ibua'ütō. ³⁶ S'kirirke esepa kkōchōke ie' a tō ie'pa a ie' datsi' bata ë mú kēwā. Wépa kōs tō iké e'pa buanene.

15

Ì tō se' ia'wèmi ñáie (Marcos 7.1-23)

¹ Fariseowakpa ena s'wōbla'uk ttè dalōiëno wa wakpa serke Jerusalén, e'pa wēlepa debitǔ Jesús ska'. Ie'pa tō ie' a ichaké:

²—¿Ì kuekǐ be' ttōkatapa kē tō se' yēpa bak e'pa ser e' dalōiè? Ie'pa chkō ulā kē pakōule.

³ Ie' tō ie'pa iüté:

—¿Ì kuekǐ Skékōl ttè dalōiëno e' dalōsewēkewā a' tō a' wakpa ser dalōioie?

⁴ Skékōl iyë'at: 'A' yé ena a' mi e'pa dalōiö,* ñies ie' tō iyë'at: 'Yi tō iyë ö imi ché suluë ese wák wōmerdatsa ttēwā.† ⁵ Erë a' icheke tō se' a iyërmi s'yë a ö s'mi a i' es: 'Ì kōs tso' ye' wā a' kimoie, e' meuletke Skékōl a‡, e' kuekǐ kē ye' a a' kimenuk ì wa'. ⁶ A' tō icheke tō yi isie e' ché, ese wák kē kawōtaia iyë ö imi kīmuk. Es Skékōl ttè dalōiëno ñe' dalōsewēkewā a' tō a' wakpa ser iüté wa. ⁷ jA' e' ö suluë! Buaë Isaías tō a' yë' mik ie' iyë':

⁸ Skékōl tō ichè: 'Pë' ikkēpa tō ye' dalōieke kkō ë wa, erë ie'pa er tso' kāmīë ye' yōkǐ.

⁹ È ichōkle ie'pa mi'ke ye' wé a' ye' dalōiök.

Ttè wa ie'pa s'wōbla'weke e' dör s'ditsö ttè dalōiëno ë. §
Es Isaías tō iyë'at.

¹⁰ E' ukuökǐ tā ie' tō pē' tso' eë e'pa kié tā ie' iché iarak:

* **15:4** Éxodo 20.12; Deuteronomio 5.16 † **15:4** Éxodo 21.17; Levítico 20.9 ‡ **15:5** meuletke Skékōl
a: Ie'pa tō iché es erë ie'pa ulā a itso'ia, e' wakanewèmi ie'pa tō wēs ie'pa kǐ ikiane es. § **15:9** Isaías
29.13

—A' tö ye' ttö ttsö, iwà anú a' éna. ¹¹ Ì ñeke a' tö ese kē tö a' ia'wepa ñáie Skéköl wöa. Erē ì sulu wambleke a' tö tskirke a' er a ese je' tö a' ia'weraē ñáie.

¹² Età ittökåtapa de ie' ska' tã ie' a ichaké:

—¿Be' wã ijcher tö ì chekebö e' tö fariseowakpa uluwé?

¹³ Ie' tö ie'pa iüté:

—Fariseowakpa esepa dör wes íyi kuá kē tkēnewa ye' Yē tso' ká jai a e' wã es, e' kuëkj ie'pa yērdattsã wiē. ¹⁴ Ie'pa múat es. Ie'pa dör wes s'wöbla kē wawēr ese tö o'ka wöbla kē wawēr e' ulaiē es, e'pa böl tköaraē kauk a.

¹⁵ Età Pedro tö iché ie' a:

—Ttē waklébö ñe' wã pakö sa' a.

¹⁶ Ie' tö iüté:

—¿Ñies a' kē éna iwà ane? ¹⁷ ¿A' kē éna iane tö ì ñekesö ese mi'ke s'ñawi a e' ukuökj tã iwekettsasö? ¹⁸ Erē ì sulu tskirke a' er a ese tö a' ia'wēmi ñáie.

¹⁹ Ì sulu bikeitseke a' tö, s'ttēwã, sēnewabak dalösewēwã, trē, akblē, s'kkatē kachē wa ñies ñi chē sulu ese kos tskirke a' er a. ²⁰ Íyi ese tö a' ia'weraē ñáie. Erē a' chkö kē ulã paköule e' kē tö a' ia'wepa ñáie.

*Tayē eköl kē dör judiowak e' erblé Jesús mik
(Marcos 7.24-30)*

²¹ Etã Jesús ena ittökåtapa míyal ká kiē Tiro ena Sidón eē. ²² Etã tayē eköl serke eē dör cananwak, e' ardatse tajē Jesús itökj:

—A kēkēpa be' dör David aleri, ye' saü er siarē wa. Ye' alã busi kirirke tajē a aknama tso'.

²³ Erē Jesús kē wã ie' iütēne yēs. Etã ittökåtapa kköché ie' a:

—Tayē ardatse tajē se' itökj, ì kiane ie' kī e' mú ie' a as imi'a.

²⁴ Ie' tö ie'pa iüté:

—Skéköl tö ye' patkē' Israel aleripa ē kīmuk. E'pa dör wes obeja chöwa siarē es.

²⁵ Etã tayē dewã e' tkéwã kuchē kī Jesús wörkj tã ichéitö ia:

—¿A kēkēpa, ye' kīmú!

²⁶ Jesús iüté:

—Kē idör buaē ala'rla chkē yéttsã mè chichi a.

²⁷ Tayē tö iché:

—A kēkēpa, e' yēne; erē chkē mulé darke jskj e' ñeke chichi tö.

²⁸ Etã Jesús iché ie' a:

—A tayē, be' erblé mokj ye' mik, e' kuëkj ì kiane be' kī e' de be' ulã a.

E' wöshã tã ilã busi buanene.

S'kirirke ese bua'wēne Jesús tö

²⁹ Etã Jesús ena ittökåtapa biteyalne batsöri kiē Galilea e' kkömik. Etã ie' tkakã kabata tukir kī tã eē ie' e' tkésēr. ³⁰ Tã pē' de tajē ie' ska', e'pa wã iduepa de Jesús wörkj. Iduepa kē shko, kē wöbla wawēr, kē tto, ulã ö klö suluulewã ñies s'kirirke duē ulitane wã ese kos bua'wéitö. ³¹ Pē' ulitane tso' eē isaük e'pa wökrarulune. Ie'pa tö isué tö kē s'tto esepa ttékane, s'ulã ena s'klö suluulewã esepa buanene, kē s'shko esepa shkéne, ñies kē s'wöbla wawēr, esepa wöbla wawēne. E' kuëkj ie'pa tso' Israel aleripa Kéköl kīkökkã tajē.

Wēpa döka mil tkēyök e' tié Jesús tö

(Marcos 8.1-10)

³² Etã Jesús tö ittökåtapa kié tã ichéitö ie'pa a:

—Siarē ye' wa pē' ikkēpa wēr. Ie'pa tso' ye' tã e' kī ká de mañatk tã kē ie'pa wã ì ku' ñē. Kē ye' éna ie'pa patkak u a kē chkaule dö' isiwa'arwarak ñalã kī.

³³ Etā ittōkatapa tō iché iā:

—Erē ká i' a kē yi serku'. ζWes sa' tō pan kuēmi taiē pē' ekkēpa tioie?

³⁴ Ie' tō ie'pa a ichaké:

—ζKos a' wā pan tso'?

Ie'pa iūté:

—Sa' wā pan tso' kul (7), ñies nima tso' elkela.

³⁵ Etā ie' tō pē' kē e' tulōkser iski ³⁶ tā pan kul ena nima e' klō'wéitō tā wéstela chéitō Skékōl a tā iblatéitō mé ittōkatapa a tā ie'pa tō iwatié pē' a. ³⁷ Pē' ulitane chké de wē' tā ibata a tē e' iēne dōkā kkō kul. ³⁸ Ichkérak e'pa dōkā mil tkēyōk (4.000) wēpa ē, alakōlpa ena ala'rla kē shtane. ³⁹ Jesús tō pē' yuémine tā ie' e' iékā kanò a tā imía ká kiè Magdala ee.

16

Fariseowakpa tō i kē or yi a ese uk ké suē

(Marcos 8.11-13; Lucas 12.54-56)

¹ Fariseowakpa ena saduceowakpa wēlepa de Jesús ska'. Ie'pa éna ie' tsaiak, e' kuēki ie'pa tō ikié ie' a tō i kē or yi a ese úitō iwà kkachoié tō mokí ie' patkē'bitū Skékōl tō.

² Erē ie' tō ie'pa iūté: “Tsáli tā a' tō icheke, ‘Ká tanewā mat bule dība ardaē buaē’; ³ bla'mi tā a' icheke, ‘Ká tanewā mat kalí monekā ttsetseē tā kalí yērdāē.’ A' éna iane buaē mik tā dība armi mik tā kalí yērmi, etā ζwes i tkōke i'ñe tā e' kē wā ar a' éna? ⁴ A' dōr pē' suluē e' kē tō Skékōl dalōiē wes trēr wakpa kē tō imaso dalōiē es. A' ye' a ikié tō i kē or yi a ese uyō iwà kkachoié tō mokí Skékōl tō ye' patkē'bitū. Erē ilē weraēyō etōkicha ēme iwà kkachoié, e' dōr wes Jonás tā ibak es.”

Etā ie' tō ie'pa méat tā imía bánet.

Fariseowakpa pan wölōwōkā e' paké

(Marcos 8.14-21)

⁵ Jesús ena ittōkatapa demi batsōri wışhet, erē ittōkatapa éna ilē chowa tsēmi ñē. ⁶ Ie' iché ie'pa a:

—Ye' ttō ttsó. A' e' kkō'nú fariseowakpa ena saduceowakpa pan wölōwōkā e' yōki.

⁷ Ittōkatapa iché ñi a:

—iKē se' wā i dē' ñē!

⁸ I' chök ie'pa tso' e' suéwāitō tā ichéitō ie'pa a:

—ζI kuēki a' tso' ichök ñi a tō kē se' wā i dē' ñē? iKam a' erblō ye' mik mokíē!

⁹ ζKam a' éna iwā ar? Pan skel wadē'yō wēpa dōkā mil skeyōk (5.000) ekké a, ζe' chowa a' éna? Etā ζkkō bik ibata kit a' tō? ¹⁰ Ñies pan kul wadē'yō wēpa dōkā mil tkēyōk (4.000) ekké a, ζe' chowa a' éna? E' ukuōki tā ζkkō bik ibata kit a' tō? ¹¹ ζWes a' kē éna iane tō ye' kē ku' i ñekesō ese chök? A' e' kkō'nú fariseowakpa ena saduceowakpa pan wölōwōkā ese yōki.

¹² Etā ie'pa éna iane tō Jesús kē ku' pan wölōwōkā tso' se' wā ese chök. Ie'pa éna iane tō ttē wa fariseowakpa ena saduceowakpa tō s'wōbla'wēke e' chök ie' tso'.

Pedro tō iché tō Jesús dōr wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e'

(Marcos 8.27-30; Lucas 9.18-21)

¹³ Mik ie'pa de ká kiè Cesarea Filipino, etā Jesús tō ittōkatapa a ichaké:

—Ye' dōr S'ditsō Alà, ζima e' cheke pē' tō ye' dōr yi?

¹⁴ Ie'pa iūté:

—Welepa tö icheke tö be' dör Juan S'wöskuökwak. Welepa skà tö icheke tö be' dör Skèköl tteköl bak kiè Elías shkenekane e'. Welepa skà tö icheke tö be' dör Skèköl tteköl bak kiè Jeremías ö Skèköl ttekölpa skà bak e' wele.

¹⁵ Ie' tö ie'pa a ichaké:

—Erë çima a' ichè, ye' dör yi?

¹⁶ Simón Pedro tö iüté:

—Be' dör wé pairine' bitü idi' wa sa' blúie e'. Be' dör Skèköl chók Alà e'.

¹⁷ Jesús iché ie' a:

—A Simón, Jonás alà, ayècha buaè be' dör. Ì ché be' tö e' kè mène s'ditsö wa be' a, e' mé ye' Yè tso' ká jai a e' tö be' a. ¹⁸ E' kueki ye' be' a ichè tö be' dör Pedro (kiè e' wà kiane ché ák). Be' dör wës ák dör u katabloie es, e' wa ye' ichapa kí dóraè tajè. Ì kos tso' dö duèwà diché, e' kè e' alòpaka ie'pa kí. ¹⁹ Ì blúie Skèköl tso' e' wékkò kkóppóo kéwö meke ye' tö be' a. Ye' tö kawö meke be' a ye' tté buaè pakök as Skèköl dö s'tso' tajè e' blúie. E' dör wës blu' eköl kanè méso tö blu' wékkò kkóppèe as s'döwajia es. Ì kè kéwö mène be' wà ká i' a, ese kè kéwö mène Skèköl wà. Nies i kéwö mé be' tö ká i' a, ese kéwö me' bak Skèköl tö.

²⁰ E' ukuöki tã Jesús kè wà ittòkatapa káne yi a ichök tö ie' dör wé pairine' bitü idi' wa s'blúie e'.

*Jesús e' biyö ché tö ie' tterawa
(Marcos 8.31–9.1; Lucas 9.22–27)*

²¹ E' ukuöki tã Jesús tö itsá ché ittòkatapa a:

—Ye' kawötã shkòkmi Jerusalén, eë judiowak kueblupa ena sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttè dalöièno wa wakpa tö ye' we'ikeraè tajè. Ye' tterawa erè e' kí ká de mañat etã ye' shkerdakane.

²² Pedro tö ie' kiémi bánet tã iuñémiitö:

—¡A Skèkèpa, kè e' char! ¡E' mü kè dör es! ¡Kè e' wamblènuke be' tã!

²³ Erè ie' e' wötrée Pedro kke tã iché:

—¡A Satanás, be' yúshka bánet ye' yöki! Be' tso' ye' wöklö'uk. Be' kè tö iyi suè wës Skèköl tö isueke es; be' tö isueke wës s'ditsö tö isueke es.

^{24–25} Ie' tö iché ittòkatapa a:

—Yi e' tsatak ittèwà yöki, ese kè ulà a sene michoè döpa. Erè yi e' mettsa ttèwà ye' dalèrmik, ese ulà a idóraè. E' kueki yi e' yuak ye' ttòkataie, ese kè káne tkinukia e' kí. E' skéie ikawötã e' chök dö ittèwà wötèulewà krus mik ekkè. Es ie' kawötã shkòk ye' itöki. ^{26–27} Ye' dör S'ditsö Alà, e' dóraè Skèköl olo tã tajè e' a, nies Skèköl biyöchòkwakpa tã. Ye' tö sulitane patuèraè eköl eköl wës iser es. E' kueki iyi ulitane tso' ká i' a e' de' a' ulà a, erè sene michoè kè dè' a' ulà a, e' tã e' dör çjie bua' a' a? Sene michoè kè patörpa i wa. ²⁸ Mokí ye' tö a' a ichè tö a' tso' íe, e'pa welepa tö ye' dör S'ditsö Alà, e' datse blu'ie e' suèraè kam iblèrurur e' yöki.

17

*Jesús tö ilo tajè e' kkaché ittòkatapa a
(Marcos 9.2–13; Lucas 9.28–30)*

¹ E' kí ká de teröl, etã Jesús wà Pedro ena Santiago ena Juan dör Santiago èl, e'pa mítser e' tã ká bata kakkè ese kí. ² Eë ie'pa wö shaè ie' manenettsa míã ku'a'ki, iwö olobune wës diwö es, nies idatsi' manenettsa míã saruruè wönarke dalölöè. ³ E' bet tã ie'pa tö Skèköl ttekölpa bak ká iaiaè kiè Moisés ena Elías e'pa suè kapakök ie' tã. ⁴ Etã Pedro tö iché ie' a:

—A Skëkëpa, buaë se' tso' íe. Be' kǵ ikiane, e'ma ye' tō úla yuëka mañatkuela; etkue be' a, etkue Moisés a, etkue Elías a.

⁵ Ie' ttōkeia e' wōshā tā mochka wōñarke dalölöë ese tō ie'pa kitëwā. Mochka shuā ie'pa tō ttō tstsé tō ichè: “Së dör ye' alà dalër tajë ye' éna, e' wër buaë shuṭe ye' wa. Ie' ttō iutō.”

⁶ Mik e' tstsé ittōkatapa tō tā ie'pa suanëka tajë, e' kuëkǵ ie'pa e' télur wōwakköt.

⁷ Jesús dewā ie'pa o'mik tā ie' tō ie'pa këwā tā ichéitō ie'pa a:

—A' e' kōka; kē a' suanuk.

⁸ Mik ie'pa tō ká sué, eṭā ie'pa isué tō kē yi ku'ia, Jesús ë dur.

⁹ Ie'pa bitëtkene wa'k, eṭā Jesús tō ie'pa a ichè:

—Í sué a' tō e' kē pakar yi a dō mik ye' dör S'ditsö Alà, e' ttëwā shkenekane e' ukuökǵ.

¹⁰ Ie'pa tō ie' a ichakè:

—¿Í kuëkǵ s'wōbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa tō icheke tō Elías kawōṭā dökne kewe wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' yökǵ?

¹¹ Ie' tō ie'pa iutë:

—E' yëne tō Elías datsekene kewe. Ie' tō ì kōs kanewëketke kewe wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' yökǵ. ¹² Erë ye' tō a' a' ichè tō ie' dë'bak, erë ie'pa kē éna iane tō ie' idir. Ie'pa tō iwe'ik siarë wës ie'pa kǵ ikiane es. Es ñies ie'pa tō ye' dör S'ditsö Alà e' we'ikeraë.

¹³ Ie'pa éna iane tō ie' tso' Juan S'wōskuökwak e' chök.

Duladula eköl tteke aknama tō e' bua'wëne Jesús tō

(Marcos 9.14-29; Lucas 9.37-43)

¹⁴ Mik Jesús ena ittōkatapa demine wé pé' daparke tajë ie' panuk ee, eṭā wëm de eköl ie' ska' tā ie' e' tkëwā kuchë kǵ Jesús wörkǵ tā ichéitō ia:

¹⁵ —A kékëpa, ye' alà saú er siarë wa. Ie' kirirke siarë, wëkkë alè tā iljineka, mikle tā ie' anerö bö' a, mikle tā di' a. ¹⁶ Kam be' dō eṭā ye' wā idebitü be' ttōkatapa a erë ie'pa kē a ibuarne.

¹⁷ Jesús tō iché:

—A pé' kē erblōṭā' Skëköl mik, a' kē éna ká ane. ¿Mik ye' sermirö a' ta? ¿Kōs ye' tō a' dalë'ttsemirö? Kabëla ñe' tsübitü ña.

¹⁸ Eṭā ie' tō aknama uñé tā itrë'wëshkar duladula a. E' wōshā tā duladula buanene buaë.

¹⁹ E' ukuökǵ tā ittōkatapa tté ie' tā bānet. Ie'pa ie' a ichaké:

—¿Í kuëkǵ sa' kē a aknama e' trëneshtar?

²⁰ Ie' iché ie'pa a:

—A' kē erblökü' Skëköl mik mokǵie e' kuëkǵ. Mokǵ ye' tō a' a' ichè tō a' erblōpa Skëköl mik tsir mostaza wō dör tsirla ekkë, e' tā a' tō ichëmi kabata wǵ a: 'Be' e' skōttsā yúshka bānet', tā imiraā bānet. A' erblöke mokǵ Skëköl mik, e'ma kē ì dör darërë a' a' wë. ²¹*

Jesús skà e' biyö ché tō itterawa

(Marcos 9.30-32; Lucas 9.43-45)

²² Mik Jesús ena ittōkatapa ñi dapa'wé Galilea, eṭā ie' tō ie'pa a ichè:

—Ye' dör S'ditsö Alà, e' wömerdatsā pé' ulā a, ²³ tā ye' tterawarakitö, erë e' kǵ ká de mañat tā ye' shkerdakane.

Ttè e' tō ie' ttōkatapa eriauwé tajë.

Inuköl shteke Skëköl wé kanëwoie ese patuë Jesús tō

* **17:21** Yëkkuö këchke wële tō versículo 21 kǵ kuötkëka. E' tō iché i' es: Erë aknama ese yërmittsā ikie Syé a ena batsé e' ë wa.

²⁴ Mik Jesús ena ittökatapa de Cafarnaúm, et̄a pē' tō inuköl shteke Skëköl wé kanéwoie e'pa de Pedro ska' t̄a ie' a' ichaké:

—¿Be' wöbla'ukwak tō inuköl patuekesö Skëköl wé kanéwoie e' patueta'?

²⁵ Pedro tō ie' iuté:

—Tō, ipatueta'.

E' ukuöki t̄a mik Pedro de weshke, et̄a Jesús tté ie' t̄a kewe t̄a ichéitō ie' a':

—A Simón, ¿ima be' ibikeitsé? ¿Yi ña'weke ká wökirpa tō, iká wakpa ekka ö pē' kua'ki?

²⁶ Pedro tō iituté:

—Pē' kua'ki.

Jesús tō iché:

—E' yēne, e' kuëki ila'r kē kawōt̄a ipatauk. ²⁷ Erē ipataùsö as ie'pa kē ulurka se'ki. E' kuëki be' yú batsörri kkomik et̄a biklō' uyömi di' a. Et̄a nima tsá kli'wé be' tō e' kkö shuppöó, eē be' tō inuköl kueraē et. E' tsümi ie'pa patuoie, e' dör wē' se' bōl nuì patuoie.

18

Yi dör ibua'ie Skëköl wöa

(Marcos 9.33-37; Lucas 9.46-48)

¹ E' kēwö ska' t̄a Jesús ttökatapa de ie' ska' t̄a ie' a' ichakérakitō:

—Ì blúie Skëköl tso' e' shüa ¿yi dör ibua'ie imalepa tsata?

² Jesús tō alala kié eköl duésér ie'pa shushaē ³ t̄a ichéitō ie'pa a':

—Mokj ye' tō a' a' iché tō a' kē er mane'ù as a' dō wes alala i' es, e' t̄a a' kē dōpawā ì blúie Skëköl tso' e' a. ⁴ Yi er mane'wé t̄a ie' e' wöwa wes alala i' es, ese dōraē ibua'ie ì blúie Skëköl tso' e' a. ⁵ Yi tō alala i' se kiéwā ye' ttō wa, ese tō ye' wák kiéwā.

A' tso' wösh wa ì tō s'ké ì sulu wamblök ese yöki

(Marcos 9.42-48; Lucas 17.1-2)

⁶ “Yi tō ikkëpala erblöke ye' mik, esepa eköl kē ì sulu wamblök, esepa weirdaē tajē shütē tkökā ák wawoie muéwā ikuli' a' batrèemi dayē a' e' tsata.

⁷ Ýi tso' tajē s'erkiöwoie ì sulu wamblök, e' kuëki wéstela ìna ká i' wakpa t̄a. Kekraē ì sulu tso' s'erkiöuk, erē yi tō s'ké ì sulu wamblök, wéstela ìna esepa t̄a.

⁸ “A' ulā ö a' klō tō a' kē ì sulu wamblök e' t̄a ittō uyömi bánet. A' dōwā sene micho a' ulā etkē ö klō etkē, e' dör buaē. E' skéie a' uyéwā bö' ñar michoē e' a' ulā bötkē ena klō bötkē e' dör suluē. ⁹ Nies s'wöbla tō s'ké ì sulu wamblök, e' t̄a iyöttsā uyömi bánet. A' dōwā sene micho a' wöbla ek ē wa, e' dör buaē. E' skéie a' uyéwā bö' ñar michoē e' a' wöbla böké, e' dör suluē.

Obeja chowa e' pakè

(Lucas 15.3-7)

¹⁰⁻¹¹ “A' e' kkö'nú, ikkëpala kē watarttsā. Ye' tō a' a' iché tō Skëköl biyöchökwakpa tso' ie'pa kkö'nuk e'pa tso' kekraē ye' Yé tso' ká jai a' e' wörki ie'pa tté chök.

¹² “¿Ima a' tō ibikeitsé? Wëm eköl wā obeja tso' dōka cien t̄a e' etō chowa, e' t̄a ¿ì wëmi ie' tō? Obeja dōka dabom suliyök ki sulitu (99) e' meraat ie' tō kañikā t̄a imía obeja chowa e' yulök. ¹³ Mokj ye' tō a' a' iché tō mik ie' tō ikué, et̄a ie' ttsē'nene buaē tkökā imalepa kē chē'wa e' tō ie' ttsē'wē e' tsata. ¹⁴ Es Skëköl dör a' Yé tso' ká jai a', e' kē ki ikiane tō ikkëpala chōwa ekla wē'ia.

Wes se' ké er buanukne ñi kị
(Lucas 17.3)

15 “A' yami wele tò ì sulu wamblé a' kị, e' ta' a' yú ie' ska' ta' ì sulu wambléitò e' chõ ie' a, e' shulõ a' bõl ã tò. Ie' tò a' ttõ iuté, e' ta' a' er buanene ñi kị. 16 Erè ie' kè wà a' ttõ iutène, e' ta' a' yamipa tsúmi ekõl õ bõl, ttè kị a' tò ie' kkatè e' ttekõlie as ior wes itso' kitule es. E' tò ichè, “Ttè kos shulekesõ età ittekõlpa kiane bõl õ mañal ichoie tò mokị idir õ au.” 17 Erè kè ie' wà e'pa ttõ ttsène, e' ta' ichõ ye' icha erule e' kukua. Ñies kè iwà ie'pa ttõ iutène, e' ta' isaú wes pè' kè tò Skèkõl dalòie es õ wes inukõl shtõkwakpa Roma wõkirpa a' e'pa suè es.

18 “Mokị ye' tò a' a' ichè tò ì cheke a' tò tò e' dõr suluè ká i' a, ese cheraè Skèkõl tò tò e' dõr suluè. Ñies ì cheke a' tò tò e' dõr buaè ká i' a, ese cheraè Skèkõl tò tò e' dõr buaè.

19-20 “Ye' tò ì skà chekene a' a: Wé a' bõl õ mañal ñi dapa'wé ye' ttõ wa, eé ye' tso' a' ta. E' kuekị a' bõl er mewa ñikkèè ká i' a ilè kiök ye' Yé tso' ká jai a' e' a, e' ta' imeraèitò a' a.”

21 Età Pedro dewà Jesús ska' ta' ichakéitò:

—A Skèkèpa, ¿bitõkicha ye' yami tò ì sulu wamblé ye' kị, e' olo'yèmiyõ ikị? ¿Mokị dõ kul ekkè?

22 Ie' iüté:

—Kè ye' tò be' a' ichè kul ã. Ye' ichè tò be' kawõtà inuì olo'yök ikị kekraè bitõkicha ekkè*

Blu' er buaè ché ikanè méso ekõl a

23 “Í chéyõ a' a e' wà pakekeyõ ttè i' wa. Ì blúie Skèkõl tso' e' dõr wes blu' ekõl éna nuì shulak ikanè mésopa ta' es. 24 Ie' tò ie'pa nuì shulémitke età ikanè méso ekõl debitu ie'pa wà ie' wõrkị, e' wà nuì tso' tajè shutè† 25 Ie' kè a' nuì ekkè patorpa, e' kuekị blu' tò ie' ena ilakõl ena ila' r ena ì kos tso' iwà e' watauktsà ké inuì ekkè patuoie. 26 Ikanè méso e' tkéwà kuchè kị blu' wõrkị ta' ikkõché tajè ie' a: ‘Be' we'ikèyõ, ye' panú bère tsir, e' wa ye' tò be' patuètttsà seraa.’ 27 Blu' ie' suè er siarè wa, e' kuekị iñarke kos e' olo'yéitõ ikị seraa ta' iémine bère.

28 “Erè mik kanè méso e' mía, età ie' tò kanè méso ièkõl kué ña'weke ie' tò elkela ã† Ta' iklõ'wéwaitõ ikuli' a' tuéwà darèrèè ta' ichéitõ ia: ‘Be' ñarke ye' ulà a, e' pataútttsà ña!’ 29 Ta' ièkõl e' tkéwà kuchè kị ie' wõrkị ta' ikkõché tajè: ‘Be' we'ikèyõ, ye' panú bère tsir, e' wa yõ be' patuètttsà seraa.’ 30 Erè ie' kè wà ièkõl kkõchõke e' iutène. Ie' tò iwõtõkwà patké s'wõtõ wé a' dõ mik inuì patuètttsaitõ seraa età. 31 Mik kanè mésopa malepa tò ittsè, età e' tò ie'pa eriwéwé tajè. E' kuekị ie'pa mía blu' ska' ta' ichékà seraa. 32 Età blu' tò kanè méso e' kiök patké ta' ichéitõ ia: ‘Be' dõr pè' suluè! Ye' tò be' kị be' nuì tajè e' olo'ya' seraa be' kkõyè' ye' a' e' kuekị. 33 ¿Ì kuekị be' kè wà be' yami sune er siarè wa wes ye' be' su' es?’ 34 Età blu' ulunekà tajè, e' tò ikanè méso wõtõkwà patké as iwe'ikõ ie'pa tò siarè dõ mik inuì patõnetttsà seraa età. 35 Es ñies a' yami tò ì sulu wamblé a' kị e' nuì kè olo'yè a' tò ikị er mokị wa, e' ta' ye' Yé tso' ká jai a' e' tò a' we'ikeraè siarè.”

* 18:22 kekraè bitõkicha ekkè: Griegoie e' dõr dabom kuryök dõkà kuktõkicha (70×7). † 18:24 nuì tajè shutè: Ttè i' dõr inukõl kiè talento e' mil dõkà dabop. I'ñe ta' e' ské dõr dólares dõkà millón dõkà dabom skeyök (50,000,000) ‡ 18:28 elkela ã: Ttè i' dõr inukõl kiè denario ese dõkà cien.

19

Se' ñi òwa ese ché Jesús tò

(Mateo 5.31-32; Marcos 10.1-12; Lucas 16.18)

¹ Mik Jesús tò ttè ekkè ché one, età ie' e' yéttsa Galilea mía Judea tà itkattsa Jordán a wíshet. ² Tajè pé' dami ie' itòkí e'pa shua wépa kirirke esepa kos bua'wéitò.

³ Età fariseowakpa welepa de ie' ska' tà ie'pa tò ie' a ichaké itsaioie:

—¿Wépa a kawó tà' itayè owa íyi ulitane kuekí?

⁴ Ie' tò ie'pa iüté:

—Ì tso' kitule Skèkòl yèkkuò kí, ¿e' kè sune a' wa? E' tò iché tò tsawe tà Skèkòl tò se' yò' wèm ena alakòl. ⁵ Ie' tò iyè': 'E' kuekí wépa kè serpaia iyè ena imì e'pa dapòmik, tà iserdawa alakòl tà. Ie'pa bøl serdaè ñitá tà ie'pa mía wes wák ekòl è es.* Es ikiteat ⁶ e' kuekí ie'pa kè ià bøl, ie'pa yöne wes wák ekòl è es. E' kuekí wépa batséwa Skèkòl tò esepa kè batsókòk yi tò.

⁷ Età ie'pa tò ie' a ichaké:

—E' dör es, e' tà ¿i kuekí Moisés tò iyè'at tò wèm tò itayè éwa, ese wák kawöta ñi owa yèkkuò muk iá?

⁸ Ie' iüté:

—A' er darèrè, e' kuekí Moisés tò kawö me' a' a' a' tayè ökwa, erè tsawe tà kè idör es. ⁹ Ye' tò a' a' iché tò yi tò itayè éwa, kè dör itayè trèr kuekí, ese tò alakòl skà tséwane, e' tà e' wa isenewabak kewe e' dalösewéwaitò.

¹⁰ Jesús ttòkatapa tò iché ie' a:

—E' dör es e' tà bua' idir sa' a' tò kè sa' alakòl tsùwa.

¹¹ Ie' tò ie'pa iüté:

—Ì ché a' tò e' kè dör sulitane a, e' dör wépa a imène esepa è a.

¹² Wépa welepa dör kachir ie'pa wák dè'ka es e' kuekí. Welepa skà yueke s'kapeyökwakpa tò kachirie. Iskà tso' esepa serke kachirie i blúie Skèkòl tso' e' kané kuekí. Wépa sermi es, esepa senú es.

Jesús tò ikié S'yé a ala'rla kí

(Marcos 10.13-16; Lucas 18.15-17)

¹³ Pé' wa ala'rla debitü Jesús ska' as ie' ulà mùka iki ena ikiö S'yé a iki. Erè ittòkatapa tò pé' uñélor. ¹⁴ Erè ie' tò iché:

—As ala'rla bitü ye' ska'. Wépa dör wes ie'pa es, esepa blúie Skèkòl tso', e' kuekí kè iwöklò'waria.

¹⁵ Età ie' ulà méka ie'pa kí, e' ukuökí tà imía bánet.

Inukòl blú ekòl tò Jesús a ichaké

(Marcos 10.17-31; Lucas 18.18-30)

¹⁶ Wèm ekòl debitü Jesús ska' tà ie' a ichaké:

—A S'wòbla'ukwak, ¿i buaè wèmi ye' tò as sene michoè dō ye' ulà a?

¹⁷ Ie' tò iüté:

—¿Ì kuekí be' tò ye' chaké i dör buaè ese kí? Skèkòl ekòl è dör buaè. Be' kí sene michoè kiane, e' tà ttè me'atbak ie' tò dalöieno e' dalöiò.

¹⁸ Ie' tò Jesús a ichaké:

—¿Ttè wéne?

Ie' iüté:

* 19:5 Génesis 2.24 saü.

—‘Kë a' kawö ta' s'ttökwa, kë a' kawö ta' s'senewabak e' dalöseukwa, kë a' kawö ta' akblök, kë a' kawö ta' s'kkatök kachë wa, ¹⁹ a' yë ena a' mi dalöiö, ñies a' malepa dalëritsó wes a' wákpa e' dalër es.’†

²⁰ Duladula tö ie' a' iché:

—Ttë e' kôs dalöië'bitu ye' tö iaiaë. Etä çì skà kianeia?

²¹ Ie' iüté:

—Be' éna i buaë kôs wak seraä, e' ta' be' yú ta' i tso' be' wa, e' wataútsa seraä ta' iské mútsa s'siarëpa a. E' ukuöki ta' be' shkô ye' ta' ye' ttökataie. Es ta' íyi buaë tajë döraë be' ulà a' ká jai a.

²² Duladula dö'r inuköl blú tajë, e' kueki mik ie' tö e' ttsé etä ie' erianekä tajë ta' imiatke.

²³ Etä Jesús tö iché ittökatapa a:

—Moki ye' tö a' a' iché tö inuköl blúpa a darërëë idir dökwa i blúie Skëköl tso' e' a. ²⁴ Iskà chëneyö a' a' tö inuköl blúpa a dökwa i blúie Skëköl tso' e' a e' dö'r darërëë tköka kameio tkömi datsi' yuo diké ese wöukla a e' tsata.

²⁵ Mik e' ttsé ie'pa tö, etä ie'pa tkinewa tajë ta' ichéitörak:

—E' dö'r es e' ma çyi tsatkërmi?

²⁶ Ie'pa webléitö ta' ichéitö:

—E' kë onuk s'ditsö a' wes, erë Skëköl a' íyi ulitane ormi.

²⁷ Etä Pedro tö iché ia:

—Sa' tö íyi ulitane me'at ta' sa' bite' be' ta. Çì dömi sa' ulà a' skéie?

²⁸ Ie' tö ie'pa iüté:

—Moki ye' tö a' a' iché tö mik ká i' manerketkene buaë aishkuö ta, etä ye' dö'r S'ditsö Alà e' döraë ká ulitane blúie olo ta' tajë. Ñies a' dö'r ye' ttökatapa, e' pam' tulöraşer blu' kulé döka dabom eyök kí böt e' kí, Israel ditséwöpa döka dabom eyök kí böt e'pa wëttsuk. ²⁹ Wépa kôs tö iu ö iëlpä ö ikutapa ö iyë ö imi ö ila'r ö iká ese méat ye' tté kueki, e' ta' e'pa ulà a' iské dörane tajë shutëë, ñies aishkuö ta' sene michoë döraë ie'pa ulà a. ³⁰ Erë i'ñe ta' se' tajë tso' kewe esepa döraë bataie ena se' tso' bataie i'ñe ta' esepa döraë keweie.

20

Kanë mésopa patuë e' tté

¹ ‘Ì blúie Skëköl tso' e' ta' itköke wes itka wëm eköl ta es. E' míä bla'mi kanë mésopa yulök ie' uva tso' tkëule e' kanëuk. ² Ie' tö iché ie'pa a: ‘Ye' tö a' patuëke kôs s'patorke ká etk ekkë, e' dö'r denario etk.’ E' dö'r buaë ie'pa a ta' ie' tö ie'pa patké kaneblök. ³ Diwö de sulitu (9) etä kanë wák míäne kanë mésopa skä yulök etä eë ie' tö isuë tö wëpa tulur ñalä ska' kë ku' kaneblök. ⁴ Ie' tö ie'pa a' iché: ‘A' yú kaneblök ye' kanë a' ta' ye' tö a' patuëke kôs s'patorke moki ekkë.’ Etä ie'pa míä kaneblök. ⁵ Diwö de bata a' ta' ie' míä kanë mésopa skä yulök etä ie' tö ie'pa patké kaneblök. Ñies tsälj diwö de mañat etä ie' míä kanë mésopa skä yulök ta' ie'pa patkéitö ñies kaneblök. ⁶ Diwö döketke skël etä ie' míä kanë mésopa skä yulök, eë ie' tö wëpa kué iëter kë ku' kaneblök. Ie' tö ie'pa a' ichaké: ‘çlök a' iëter ñie' ië kë ku' kaneblök?’ ⁷ Ie'pa tö iüté: ‘Kë yi wa sa' a' kanë mène.’ Etä ie' tö ie'pa a' iché: ‘A' yú kaneblök ye' a.’

⁸ ‘Mik ká tuine, etä kanë wák tö iché ikanë mésopa pataukwak a: ‘Kanë mésopa kiö etä ie'pa pataú. Wépa debitu' bataie, e'pa pataúmi kewe, ta' wépa debitu' kewe, e'pa pataú bataie.’ ⁹ Etä kanë mésopa debitu' kaneblök tsälj diwö

† 19:19 Éxodo 20.12-16; Deuteronomio 5.16-20; Levítico 19.18

skel, e'pa patone kewe. Ie'pa kos patone denario et et. ¹⁰ Mik kanè mésopa debitu kaneblok kewe, e'pa patorketke eta ie'pa to ibikeitsé: 'Sa' patorke aishet sa' malepa tsata.' ¹¹ Erè ie'pa kos patone denario et et è. ¹² E' to ie'pa kabewéka ta iché kanè wák a: 'Wépa ikképa debitu bataie kanéblé bərbérla è, e' skéie sa' kanéblé ñiè, ña'wé diba to, ñies shtrine tajé. Eta ¿wes be' to ie'pa patuè kos be' to sa' patuè ekké?' ¹³ Erè kanè wák to ikanè méso eköl iuté: 'A yami, ye' ké ku' i sulu wamblok be' ta. Se' ttè mé ñi a to ye' be' patuèke denario etk. ¹⁴ E' kueki be' inuköl klö'ú ta be' yúshka. Wém debitu kaneblok ibataie ese a ye' éna inuköl mak kos ye' to be' a imé ekké eta ¿wes ide? ¹⁵ Ye' a kawö ta' i wak ye' éna ye' inuköl wa, ese woie. Ye' to ilè kakmeke yile a, ¿e' to be' ukyéweke ye' kí?'

¹⁶ "Es s'tso' bataie esepa dóraè keweie ena s'tso' keweie esepa dóraè bataie."

Jesús e' biyö chéne to ie' tterawa pé' to
(*Marcos 10.32-34; Lucas 18.31-34*)

¹⁷ Jesús ena ittökatapa dabom eyök kí böi (12), e'pa mirka Jerusalén ta ie' to ie'pa kié bānet ta ichéitö ia:

¹⁸ —Se' mirka Jerusalén i', eta ee ye' dör S'ditsö Alà, e' merdattsa sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttè dalöièno wa wakpa ulà a. Ie'pa to ye' kichateraè. ¹⁹ Ye' merattsarakitö pé' ké dör judiowak esepa ulà a. E'pa to ye' wayueraè pperaè siarè ta ye' tterawarakitö wötèule krus mik. Erè e' kí ká de mañat, eta ye' shkerdakane.

Santiago ena Juan e'pa mi to kawö kié Jesús a
(*Marcos 10.35-45*)

²⁰ Santiago ena Juan dör Zebedeo ala'r e'pa mi de ie'pa ta Jesús ska' ta ie' tkéwa kuché kí iwörki ilè kioie ie' a. ²¹ Jesús to ie' a ichaké:

—¿I kiane be' kí?

Ie' to iüté:

—Ye' to be' a kawö kieke to mik be' tkèneká s'blúie, eta ye' alà eköl tkówa be' ulà bua'kka, eköl be' ulà bakli'kka s'wéttsuk be' ta.

²² Ie' iüté:

—I kieke a' to e' ké wà jcher a' wa. ¿Ye' tka' wayarmi a' a? ¿A' e' ché weinuk wes ye' weirdaè es?

Ie'pa to iüté:

—Tö, sa' dirmi.

²³ Ie' iché:

—Mokí ye' tka' wayeraè a' to, a' weirdaè wes ye' es. Erè e' tkökser ye' ulà bua'kka ö ye' ulà bakli'kka, e' ké kéwö menuk ye' a. E' tso'tke ye' Yé wa klöule yi a imekeitö esepa a.

²⁴ Mik ttè e' tsewa ittökatapa malepa döká dabom eyök (10) e'pa to, eta ie'pa uluneká ie'pa böi ñe' kí. ²⁵ Erè ie' to ie'pa ulitane kié ta iché ia:

—A' wa ijcher to pé' ké to Skéköl dalöiè, esepa wökirpa kos e' alökeká ie'pa kí kekraè, ñies iblúpa to ie'pa patkeke késik wa. ²⁶ Erè a' ké kàne e' wamblok es. E' skéie, a' isie e' yuak a' wökirie, ese kawötá e' wöökwa imalepa dikia diöshet ikanè mésoie. ²⁷ Ñies a' isie e' yuak ibua'ie a' malepa tsata, ese kawötá e' muktsá imalepa a kanè mésoie. ²⁸ Ye' dör S'ditsö Alà, e' ké dé'bitu as yi to ye' kimù. Ye' dé'bitu ie'pa kimuk ena e' muktsá ttéwa pé' tso' tajé e' nuì skéie. E' kueki a' kawötá e' wöökwa a' malepa kanè mésoie.

Wépa böi wöbla ké wawër e'pa bua'wé Jesús to
(*Marcos 10.46-52; Lucas 18.35-43*)

²⁹ Jesús ena ittōkatapa e' yéttsa Jericó, e'pa itōkī pē' mirwā tajē. ³⁰ Etā wēpa bōl wōbla kē wawēr, e'pa tulur ñalā ska'. Mik ie'pa tō ittse tō Jesús dami, etā ie'pa tō iché aneule:

—¡A kēkēpa, s'blú David bak e' aleri, sa' saú er siarē wa!

³¹ Pē' tō wēpa e' uñeke as ie'pa siwā'blōwā, er ie'pa kī anekā tajē:

—A kēkēpa, David aleri, sa' saú er siarē wa

³² Jesús e' duésér ta wēpa wōbla kē wawēr e'pa kiéitō tā ie'pa a ichakéitō:

—¿I kiane a' kī?

³³ Ie'pa iūté:

—A kēkēpa, sa' wōbla bua'ú.

³⁴ Ie' tō ie'pa sué er siarē wa tā ie'pa wōbla kéitō. E' wō shā tā ie'pa wōbla buanene tā imíyal ie' tā.

21

Jesús demi Jerusalén

(*Marcos 11.1-11; Lucas 19.28-40; Juan 12.12-19*)

¹ Mik Jesús ena ittōkatapa demi tsinet Jerusalén, ká kiè Betfagé tso' Olivo kēbata a ee, etā ie' tō ittōkatapa kié bōl ² tā ichéitō iarak:

—A' yú wī u wēne erulee ee. Mik a' demi ee, etā bet tā a' tō burro alaki kueraē etō moulewā ena ilala dur iō'mik. E' wōtsōō tā itsūbitū ña. ³ Yile tō a' a ichaké, e' tā iūtō: 'Skēkēpa kī ikiane, e' wa ie' tō imēne.'

⁴ Itka es as i yē'atbak Skēkōl ttekol tō e' wà tkō es. Ie' tō iyē':

⁵ "Ichō Jerusalén wakpa a:

'Ye' ttō tso, a' blú datse a' ska' e' tkēuleka burro kī.

Ie' dōr pē' bēre kē e' ttsōtā'ka.

Ie' datse burro alala kī, e' dōr iyiwak tso' dalí oie ese.' »*

Es Skēkōl ttekol tō iyē'at.

⁶ Ittōkatapa míyal tā iwérakitō wes Jesús tō iché ie'pa a es. ⁷ Ie'pa wā burro alaki ena ilala bitetsēr Jesús a. Ie'pa tō ipaio kikkē méka burro alala kī tā Jesús e' tkéka iki. ⁸ Pē' tso' tajē e'pa tō ipaio kikkē shuélor ñalā kī, ñies wēlepa tō kal kō télor shuélor ñalā kī Jesús ñalé tsoie. ⁹ Pē' mirwā keweie Jesús yōkī ñies itōkī, e'pa ulitane arke tajē:

—¡Ie' i' dōr se' blú bak David e' aleri, e' kīkōkasō! Ayēcha buaē ie' datse Skēkōl ttō wa. ¡Skēkōl tso' ká jai a e' kīkōkasō!†

¹⁰ Mik ie' dewā Jerusalén, etā e' wakpa aláneka tajē tā ichaké:

—¿Yi dōr ie'?

¹¹ Pē' datse tajē ie' tā, e'pa tō iūté:

—E' dōr Jesús. Ie' dōr Skēkōl ttekol datse Nazaret aṭe Galilea e'.

Jesús tō Skēkōl wé batse'wé

(*Marcos 11.15-19; Lucas 19.45-48; Juan 2.13-22*)

¹² Etā Jesús dewā Skēkōl wé a. Etā wēpa tso' ee iyi taúk ena iyi wataúk e'pa kōs trē'wéyal ie' tō. Inukōl mane'uk‡ wakpa mesa trélurkaitō. Ñies nubōl wataúkwakpa kula' trélurkaitō. ¹³ Ie' iché ie'pa a:

—Skēkōl tō iyē'at iyēkkuō kī: 'Ye' u kirdaē tto ye' tā wé',§ erē a' tō iia'wéka akblo wéie.

* **21:5** Zacarías 9.9 † **21:9** Salmo 118.26 ‡ **21:12** inukōl mane'uk: Judiowak a inukōl tso' wakanewē Skēkōl wé ē a, e' tuékene ie'pa tō inukōl ēse wa. § **21:13** Isaiás 56.7

14 Etā s'wöbla kē wawēr ena kē s'shko bua' esepa debitu Jesús ska' Skököl wé a ta ie' tö ie'pa bua'wé. 15 Ala'rla tso' eē e'pa tö iché aneule: 'ʃs'blú bak David, e' aleri kikókasó!' Mik sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttē dalöiēno wa wakpa tö ì wé Jesús tö e' sué, ena ima ala'rla tö ie' ché e' ttsé, etā ie'pa ulunekā taiē 16 tā ichéitörak Jesús a:

—Ì chök ala'rla tso', ¿e' ttsé be' tö?

Ie' tö ie'pa iüté:

—Tö, e' ttséyo. Erē ima e' chē Skököl yēkkuö tö, wēsua e' kē suule a' wā. E' tö iché:

'A Skököl, ala'rla ena bēbēpala tsu'yökeia, esepa kēbö e' kikókka.*

17 Etā ie' tö ie'pa méat tā imía ká kiē Betania eē. Eē ie' kapére.

Higo klö siwéwa Jesús tö

(Marcos 11.12-14,20-26)

18 Bule es bla'mi tā Jesús michone Jerusalén tā ie' mirwā ñala wa tā ie' dué bli wā. 19 Ie' tö higuera klö ter elka sué tā imía iwö yulök katē. Erē kē iwö tā', ikö ē arwā taiē. E' kueki ie' tö iché kal e' a:

—¡Kē be' wörpaia yēs!

E' wösha tā higuera klö sinewami. 20 Mik e' sué ittökatapa tö, etā e' tö ie'pa tkiwéwa taiē, e' kueki ie'pa tö ie' a ichaké:

—¿Wes higuera klö sinewā bet'?

21 Ie' tö ie'pa iüté:

—Moki ye' tö a' a iché tö a' erblé Skököl mik moki, kē ibikeitsule bötböt, e' tā ì wé ye' tö, e' ormi a' a ñies. E' kjie tā a' tö ichēmi kabata wī a: 'Be' e' sköttsa iē anúwa dayē a', e' tā es iwā tkoraē. 22 A' erblé Skököl mik moki, e' tā ì qos kiē a' tö ie' a' e' wā dōraē a' ulā a.

¿Yi tö kawö mé Jesús a?

(Marcos 11.27-33; Lucas 20.1-8)

23 E' ukuöki tā Jesús dewā Skököl wé a, eē ie' tso' s'wöbla'uk. Etā sacerdotepa wökirpa ena judiowak kuēblupa de ie' ska' tā ichaké ia:

—¿Yi ttö wa be' tö iyi ikké weke? ¿Yi tö e' kēwö mé be' a?

24 Ie' iüté:

—Ñies ye' tö a' a ilē chakeke, e' iüté a' tö, e' tā ye' tö a' a icheke tö yi tö ikéwö me' ye' a. 25 ¿Yi tö Juan patkē' s'wöskuök? ¿Skököl tso' ká jai a e' ö s'ditsö?

Ie'pa ñi iütēmi tā ichérakitö: "Se' tö ichēmi tö Skököl tö kawö mé Juan a, e' tā ie' tö se' iütēmi: 'Etā ¿i kueki a' kē wā ie' ttē klöone?' 26 Pē' ulitane tö iklö'wé tö Juan dör Skököl tteköl. Se' suane ie'pa yöki, e' kueki kē se' a iyēnuk tö Juan a kawö me' s'ditsö tö." 27 E' kueki ie'pa tö iüté:

—Kē sa' wā ijcher.

Ie' tö ie'pa a iché:

—Es ñies ye' kē tö a' a ichepa tö yi tö ye' a kawö mé iyi ikké wöje.

Ala'r böi e' tté

28 Jesús tö ie'pa a iché:

—Ttē kleekeyö a' a e' tso' a' tö. Wēm eköl alā dör böi wēpa, e' debitu ilā eköl ska' kewe tā ichéitö ia: 'A alā, be' yú kanēblök i'ñe ye' uva tso' tkēule e' a.' 29 Ilā tö iüté: 'Kē ye' mīne.' Erē e' ukuöki tā ie' tö ibikeitséne kuā'ki tā imía. 30 E' ukuöki tā iyē mía ilā iököl ska' tā ichéitö ia: 'Be' yú kanēblök ye' uva tso' tkēule e' a.' Ilā iüté: 'Ēkēkē ye' mi'ke.' Erē ie' kē mīne.

* 21:16 Salmo 8.3

Etā Jesús tō ie'pa a ichaké:

31-32 —¿Ima a' tō ibikeitsé? Ala'r böi, ¿e' wéne tō iyé ttō iüté?

Ie'pa tō ie' iüté:

—Wéne a ichéitō kéwe e'.

Ie' iché ie'pa a:

—Juan S'wōskuōkwak dē'bitū sene yēsýēsē ñalé kkachök a' a, eré a' ké wā ie' ttē klōone. Eré inuköl shtōkwakpa Roma wōkirpa a ena alakölpa sulusipa, esepa tō ie' ttē klō'wé. E' sué a' tō eré ké a' er maneone ie' ttē klō'woie. E' kuéki mokí ye' tō a' a iché tō ie'pa esepa dōrawā a' skéie ì blúie Skéköl tso' e' a.

Uva kanéukwakpa sulusipa e' tté
(Marcos 12.1-12; Lucas 20.9-19)

33 Iskā kleekeyō a' a, e' ttsō. Kané wák eköl tō uva kuantké tajé tā ikkōiéwaitō buaé, kaük biéitō uva diō tuoie. Ñies úla yuéitō kakkéé uva kkō'noie. E' ukuōki tā ie' tō ipeitēat wēpa wēlepa a as ie'pa tō ipataū ie' a iwōrke e' kak wa. E' ukuōki tā ie' mīa ká bánet. 34 Mik uvawō aline tso'tke wē'iäē shtè, etā ie' tō ikané mēsopa wēlepa patkēmi ie' icha tsuk. 35 Eré kanéukwakpa tō ikané mēsopa klō'wéwā, eköl ppérakitō siarē, eköl ttéwarakitō, eköl shka'wérakitō tajé ák wa. 36 Etā kané wák tō ikané mēsopa skā patkēmine tkōkā kuaé ipatké'itō e' tsatā. Eré kanéukwakpa tō iwamblé ie'pa tā wēs ie'pa tō iwamblé' wēpa dē'rō kuaé e'pa tā es.

37 “Bata ekkē tā ie' tō iwák alā patkēmi tā ie' ibikeitsé: ‘Ye' alā idir, e' kuéki ie'pa tō idalōieraē.’ 38 Eré mik ie'pa tō ilā sué, etā ie'pa iché ñi a: ‘Ie' wī dōr ká i' wak alā, ká i' atdaē ie' ulā a. Ittōwāsō etā es se' ulā a ká i' atdaē.’ 39 E' kuéki ie'pa tō iklō'wéwā yéttsa bánet tā ittéwarakitō.”

40 Etā Jesús tō iché:

—Ye' tō a' a ichaké: ¿Ima a' tō ibikeitsé? Mik kané wák dene etā ¿i wēraē ie' tō kanéukwakpa e'pa tā?

41 Ie'pa tō iüté:

—Ie' tō pē' sulusipa e'pa tteralur er sulu wa tā uva kané meraneitō kanéukwakpa kuā'kīpa tō ipatuēraē buaé mik ikéwō dōke bit ekkē esepa a.

42 Etā ie' tō iché ie'pa a:

—Ye' tté tso' kitule Skéköl yēkkuō kī, ¿e' ké sūne a' wā? E' tō iché:

‘Ák watē'ttsā u yuōkwakpa tō e' yōnene ák bua'buaiē.

E' kaneō' Skéköl tō,

tā e' tō s'ttsē'wēke buaé, s'tkinewā iweblök.'†

Es Skéköl yēkkuō tō iyé'at.

43 E' kuéki yō iché a' a tō ì blúie Skéköl tso' e' kané mēne a' a, eré e' yerattsaitō a' ulā a tā imeraeitō pē' kuā'kīpa tō iwakaneweraē buaé esepa a. 44 Es yi klastkéne ák e' mik ese parolordaē ena yi kī ák e' anekā ese yalitdawā idikīā.

45 Mik sacerdotepa wōkirpa ena fariseowakpa tō ì kleé Jesús tō ñe' ttsé, etā ie'pa tō isuéwā tō ie' tso' ie'pa chök. 46 E' kuéki ie'pa éna ie' klō'wakwā eē. Eré pē' tō iklō'wé tō ie' dōr Skéköl tteköl, e' kuéki ie'pa suane pē' yōkī tā ké ie'pa wā iklōnewā.

22

Blu' alā ulabatske e' tté
(Lucas 14.15-24)

† 21:42 Salmo 118.22-23

1 Etā Jesús tō ttē skā kleé ie'pa a i' es: 2 “Ī blúie Skékōl tso' e' tā itkōke wēs itka blu' ekōl tā es. E' tō ilā ulabatske e' kēwō tkō'weke. 3 Ie' tō ikanē mēsopa patké wēpa kiule kōs e'pa a ichōk: 'Blu' alā ulabatske e' diwō de, a' shkō ikēwō tkō'uk.' Erē ie'pa kē shkak. 4 E' ukuōki tā blu' tō ikanē mēsopa kuā'kī skā patkēmi e'pa a ichéitō: 'Ichō wēpa kiule kōs a tō ye' iyiwak bua'buāē e' duotke alinetke, katē ē kianeia. E' kuekī a' shkō ye' alā ulabatske e' kēwō tkō'uk.' Etā ie'pa mīyal e' chōk wēpa kiule e'pa a. 5 Erē wēpa kiule kōs e'pa kē wā blu' ttō iūtēne. Ie'pa ekōl mīā ikanē kī, ekōl mīā īyi watauk 6 tā imalepa tō blu' kanē mēsopa klō'wēwā tā iwe'ikérakitō siarē, ñies wēlepa ttēwarakitō. 7 Etā blu' ulunekā tajē ie'pa kī tā ie' tō iché iñippōkwakpa a: 'A' yū ie'pa kōs ttōkukur, ñies ie'pa u kōs ña'ūwa.' 8 E' ukuōki tā ie' tō iché ikanē mēsopa a: 'Īyi ulitane tso'tke ye' alā ulabatske e' kēwō tkō'wōie, erē wēpa kiule e'pa dōr pē' suluē, e' kuekī ye' kē tō kawō mēpa ie'pa a ye' alā ulabatske e' kēwō tkō'uk. 9 E' kuekī a' yū bet ñāla kibi kōs ese kī tā pē' kōs suē a' tō e'pa a ishkeñū kawō tkō'uk ye' tā.' 10 Etā ikanē mēsopa mīyal ñāla kōs kī tā pē' kōs kuē ie'pa tō, pē' buāē ena pē' suluē, esepa dapa'wēkā wē ie'pa tso' ikēwō tkō'uk e' wē a. Es iwé wā iēne tajē.

11 “Erē mik blu' de wēpa dapane e'pa sauk, etā wēm ekōl suēitō kē e' paiēule wēs ikāwōtā e' paiōk ulabatsē kēwō tkō'wō es. 12 E' kuekī blu' tō ie' a iché: 'A yami, ħwēs be' dewā? Be' kē e' paiēule ulabatsē kēwō tkō'wō ese datsi' wa.' Erē wēm e' kē wā blu' iūtēne yēs. 13 Etā blu' tō iché ichkō watiōkwakpa a: 'Wēm i' ulā ena iklō mouwā a' tō tā iuyōttsā bānet stui kē a, eē ie' ĵurāē siarē, ikā blardaē iweir tajē e' kuekī.' 14 Ttē e' pakéyō a' a e' wā dōr i' es. S'tso' tajē kiule aš Skékōl klō'urakitō iblúie, erē wēpa shukitbakitō esepa kē dōr tajē.”

S'wōkirpa patauk, e' ttē

(Marcos 12.13-17; Lucas 20.20-26)

15 E' ukuōki tā fariseowakpa mīyal tā ittérak ñita: “ilē chakōsō Jesús a aš ie' tō ilē sulu chō ikkatoie.” 16 E' kuekī ie'pa tō iklēpa wēlepa ena Herodes klēpa wēlepa patkēmi ie' a ichakōk. Ie'pa tō ie' a iché:

—A s'wōbla'ukwak, sa' wā ijcher tō kēkraē be' ttō mokjē. Be' tō sulitane suēke ñikkēē. İma pē' tō be' cheke e' kē kī be' tkine. E' kuekī be' tō s'wōbla'weke yēsēsē Skékōl ñālé ttē wa. 17 E' kuekī ichō sa' a, ħīma be' tō ibikeitsē? Roma wōkir kibi patuēsō ħe' dōr buāē ö kē idōr buāē?

18 Ie' tō isuēwā tō ie'pa tso' ie' chakōk er sulu wa, e' kuekī ie' iūtē i' es:

—A' e' ö suluē, ħī kuekī a' tso' ye' ma'uk tsaiē? 19 Inukōl tso' a' wā Roma wōkir patuōie, e' kkachō ye' a et.

Tā ie'pa wā inukōl wōshki ese debituiā et. 20 Etā ie' tō ie'pa a ichaké:

—ħYi diōkōl ena yi kiē me'rka iki?

21 Ie'pa iūtē:

—Roma wōkir kibi.

Etā ie' tō ie'pa a iché:

—E' ma kōs Roma wōkir kibi icha, ese mú ie' a, tā kōs Skékōl icha ese mú ie' a.

22 Mik ie'pa tō e' ttsé, etā ie'pa tkinewā. Ie'pa tō imēat tā imīyal.

ħS'duolur e' shkermikane ö au?

(Marcos 12.18-27; Lucas 20.27-40)

23 E' ē diwō wa, saduceowakpa wēlepa de Jesús ska'. E' wakpa tō iklō'wē tō s'duowā e'pa kē shkenukkane. Ie'pa tō ie' a ichaké:

24—A s'wöbla'ukwak, Moisés tö se' a iyë'at tö wëm blënewa kë alà ate, e' ta ie' ël kawötä ischö tsukwa as ilà kōkà iël blënewa, e' a. 25 Etökicha sa' shuä wëpa bak dōkà kul nì ëlpa. Ikibi alaköl tséwa, erë iblënewa kë alà ate. E' ukuökj ta ie' itōkij iël tö ischö tséwa, 26 erë ñies e' blënewa kë alà ate. Es itka iël skà ta ñies imalepa kos e'pa ta. Ie'pa kul blërulune kë alà ate yës. 27 Bata ekkë ta ñies ilaköl blënewa. 28 Wëpa kul e'pa bak alaköl eköl ë ta. Mik s'duowa e'pa shkënekane, eta çwëne dömi ie' wëm chōkie?

29 Ie' tö ie'pa iüté:

—A' kë wä Skëköl yëkuö suule, ñies ie' diché kë jcher a' wä, e' kuëkj a' wōä ká chowa. 30 Mik s'duolur e'pa shkënekane, eta wëpa ena alakölpa kë serpawäia ñita. E'pa míyal wes Skëköl biyöchökwakpa tso' ká jaì a' kë sërta'wä ñita es. 31 ÇA' kï kiane jchëno tö mokj s'duowa e'pa shkerdakane? Ì yë' Skëköl tö a' a iyëkuö kï çe' kë aritsule a' wä? Ie' tö iyë' Moisés a: 32 'Ye' dör Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa Këköl.* Ie' kë dör s'duowa e'pa Këköl. ¡Ie' dör s'ttsë'ka e'pa Këköl! E' kuëkj se' wä ijcher tö s'duowa e'pa shkerdakane.

33 Mik pë' tö ttë wa Jesús tö s'wöbla'wëke ñe' ttsé, eta ie'pa tkirulune.

*çskëköl ttë dalöiëno e' isie dör ikibiie?
(Marcos 12.28-34)*

34 Mik fariseowakpa wä ijchënewa tö Jesús tö saduceowakpa siwä'blöwëwä ttë mokj wa, 35 eta ie'pa eköl dör s'wöbla'ukwak ttë dalöiëno wa, e' tö ie' a' ilë chaké itsajioie:

36 —A S'wöbla'ukwak, Skëköl ttë dalöiëno çe' wëne dör ibua'ie imalepa tsatä?

37 Ie' iüté:

—'Këké dör a' Këköl, e' dalëritsö a' er kos wa, a' wák kos wa ena a' erbiké kos wa.' 38 Ttë e' dör ibua'ie ttë dalöiëno malepa kos tsatä. 39 Erë e' itōkij ttë skà tso', e' dör wes iët ñe' es, e' tö ichë: 'A' malepa dalëritsö wes a' wákpa e' dalër es.' 40 Ttë dalöiëno kos kitbak Moisés tö ena Skëköl ttekölpa tö yëkuö kï, e' wöiënewa ttë böt ñe' ë a'.

*çWë pairine'bitu idi' wa s'blúie e' dör yi aleri?
(Marcos 12.35-37; Lucas 20.41-44)*

41 Fariseowakpa daparkeia, 42 e' dalewa Jesús tö ie'pa a' ichaké:

—ÇIma a' tö wë pairine'bitu idi' wa s'blúie e' chë, tö yi aleri idir?

Ie'pa ie' iüté:

—E' dör s'blú bak kië David e' aleri.

43 Eta ie' iché ie'pa a:

—E' dör es, e' ta çwes David tö iki' ie' Këköl? David tö iyë' Skëköl Wiköl wa i' es:

44 'Skëköl tö iché ye' Këköl a:

Be' e' tkösër ye' ulà bua'kka dalöiëno taië,

dō mik ye' tö be' bolökpa mërö be' klō dikjia eta.'†

45 Ie' dör David aleri, e' ta çwes e' kiëmi David tö ie' Këköl?

46 Kë yi' a' ie' iütëneia yës. E' ukuökj ta kë yi' kësik dë'kaia ie' a' ì skà chakök.

* 22:32 Ye' dör Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa Këköl: Mik ttë e' ché Skëköl tö Moisés a, eta Abraham, Isaac ena Jacob e'pa blërulunebak ká iaiäë. Wes ie' tö ichë, e' wä kiane chë tö ie'pa tso' ttsë'ka Skëköl ta. Éxodo 3.6 saü. † 22:44 Salmo 110.1

23

*Fariseowakpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa kkaté Jesús tö
(Marcos 12.38-40; Lucas 11.37-54; 20.45-47)*

¹ E' ukuöki ta Jesús tö iché ittökatapa a ena s'tso' tajë e' kukua: ² S'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ena fariseowakpa a kawö mène ttè dalöiëno me'atbak Moisés tö e' wà pakök se' a. ³ E' kueki i kos dalöiök a' ké ie'pa tö e' dalöiö. Erë i dalöiök ie'pa tö a' ké ese kë dalöieta' ie'pa wákpa tö. E' kueki kë ie'pa waköwar a' tö. ⁴ Ie'pa tö ttè dalöiëno tajë darërëë ese meke s'malepa a wà dalöië. E' dör wes dali êkkeë ië s'ki es, erë ie'pa kë tö iketa'wa iulatska ë wa s'kimoië. ⁵ I kos weke ie'pa tö e' dör s'ditsö ë wö wa e' oie tö ie'pa dör pë' buaë. Skököl ttè wele kitule datsi'tak ki, ese mueke ie'pa tö iwötsa ki ena iulà ki e' kitkoie. Nies ie'pa wöbatsö idatsi' kïtkök datsi'tak batsibatsi' chalala buaala ese wa. ⁶ Wé ie'pa kawö tkö'uke nies nï dapa'wö wé a ese ska' kula' tso' skëképa dalöiërta' tajë esepa a, ese ki ie'pa wöbatsö e' tköksër. ⁷ Nies ie'pa ki iklar tö pë' tö ie'pa shké'wë wes këképa dalöiërta' tajë ese shké'wë es wé pë' tso' tajë e'pa wöwa. Ie'pa wöbatsö tö pë' tö ie'pa kië 's'wöbla'ukwak'.

⁸ "Erë a' ulitane dör nies ë, e' kueki kë a' nï kiök 's'wöbla'ukwak.' A' wöbla'ukwak e' dör eköl ëme e' kueki kë a' nï kiök es. ⁹ Nies a' ulitane yë dör eköl ëme, e' dör Skököl tso' ká jai a e'. E' kueki kë yi kiar ká i' a 'S'yë.' ¹⁰ Nies a' wökir dör eköl ëme, e' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'. E' kueki kë a' nï kiök 's'wökir.' ¹¹⁻¹² Yi e' tséká tajë, esepa wöardawa; erë yi e' wöéwa diöshët, esepa kïkardaká. E' kueki wé dör ibua'ie a' shua ese kawötá e' wöökwa kané mésoie imalepa kïmuk.

¹³⁻¹⁴ "JA s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa, a fariseowakpa, wéstela ina a' ta! JA' e' ö suluë! I blúie Skököl tso' e' wékkö wötekewa a' tö s'malepa yöki as kë ie'pa döwa. A' kë mi'wa, nies wépa shkakwa esepa wöklö'weke a' tö.

¹⁵ "JA s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa, a fariseowakpa, wéstela ina a' ta! JA' e' ö suluë! A' shköke ká kos ekkë ki s'yulök as ië' yuö a' ttökataie. Mik a' ikué, eta' iyué a' tö i sulu wamblökwak tajë tköká a' wákpa tsatá. Es ie' weirdaë siarë bö' ké a' wa' es.

¹⁶ "JA' dör wes sulaiökwakpa wöbla kë wawër es! jWéstela ina a' ta! A' icheke: 'Yi tö ttè mé Skököl wé wa, ese kë kawötá iütök kröröë. Erë yi tö ttè mé orochka tso' wötëule Skököl wé mik e' wa, e' ta e' wà kawötá iütë.' ¹⁷ JA' kë er ta! JA' dör wes s'wöbla kë wawër es! JI dör ibua'ie, orochka tso' Skököl wé mik e' ö Skököl wé tö orochka batse'wé e'? ¹⁸ Nies a' tö icheke: 'Yi tö ttè mé ká tso' iyi moká Skököl a e' wa, e' ta ese kë kawötá iütök kröröë. Erë yi tö ttè mé iyo me'rká ká nï' ki e' wa, e' ta e' wà kawötá iütë.' ¹⁹ JA' dör wes s'wöbla kë wawër es! JI dör ibua'ie, iyi me'rká ká nï' ki e' ö ká' tö ibatse'wé e'? ²⁰ Yi tö ttè mé ká nï' wa, ese kë ku' ttè muk ká nï' ë wa, nies ie' tso' ttè muk kos i tso' iki e' wa. ²¹ Yi tö ttè mé Skököl wé wa, ese kë ku' ttè muk Skököl wé ë wa. Nies ie' tso' ttè muk Skököl serke eë e' wa. ²² Yi tö ttè mé ká jai wa ese tso' nies ttè muk Skököl kulé wa. Nies itso' ttè muk Skököl wák tkër ikulé ki e' wa.

²³ "JA s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa, a fariseowakpa, wéstela ina a' ta! JA' e' ö suluë! Kaköla tso' iëno chké a kië menta ena anís ena comino ese kos tsá meke a' tö Skököl a. E' dör buaë erë ttè dalöiëno e' bua'ie kë dalöië a' tö. E' dör sene yësyësë, ena nï saü er siarë wa ena erblö Skököl mik mokí kë ilo'yeta'. Nies e' kos dalöiök a' kawötá. ²⁴ JA' dör wes sulaiökwakpa wöbla kë wawër es! E'

dör wēs a' tō schō'wak wōppée tā a, erē kameio maléwā a' tō wa'ñe, kē ittš'ēne a' wa.

²⁵ “¡A s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa, a fariseowakpa, wēstela ina a' ta! ¡A' e' ō suluē! A' dör wēs a' tka' kōs pa skueke a' tō ikikkē ē es. A' wēr buaē erē a' er suluē. A' dör akblōkwakpa. A' kī s'yamipa iyi kōs kianettsa a' ē a. ²⁶ ¡A fariseowakpa, a' dör wēs s'wōbla kē wawēr es! Tka' ttō skuōō kēwe, es ñies ikikkē pa sune.

²⁷ “¡A s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa, a fariseowakpa, wēstela ina a' ta! ¡A' e' ō suluē! A' dör wēs pō pateule saruruē es. Ese wēr buaē ikikkē, erē ishūā s'nu diché tso' tajē, e' dör ñā suluē. ²⁸ A' dör wēs pō ese es, a' e' ō tō a' dör pē' buaē yēsýēsē, erē a' er dör suluē. A' dör e' ōkwakpa.

²⁹ “¡A s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa, a fariseowakpa, wēstela ina a' ta! ¡A' e' ō suluē! A' tō Skēkōl ttekōlpa bak ká iaiāē e'pa pō yuekene pa'alī. Ñies ì yué a' tō as s'ser yēsýēsē bak e'pa kē chōwa a' éna, ese kītkeke a' dör buaē.

³⁰ E' dalewa a' icheke: 'Sa' tkōpa sa' yēpa bak ká iaiāē e'pa kēwō ska' tā, e'ma kē sa' wā ie'pa sini'kune Skēkōl ttekōlpa ttōkukur.' ³¹ Mik e' cheke a' tō, etā a' e' chōkēkā tō a' dör wēpa tō Skēkōl ttekōlpa kōtukur, e'pa aleripa. ³² Wēs a' mir e' wa iwēnewā tō ì sulu wamblē'mi a' yēpa tō ese kī wambleraē a' tō dō ibataie.

³³ “¡A' dör suluē wēs tkabē es, wēs tkabē ichōk es! ¿Wēs a' tkōmishkar kē wōmerpattsā weinuk dō' kē a? ³⁴ Ittsō, ye' tō Skēkōl ttekōlpa ena s'pattōkwakpa ena s'wōbla'ukwakpa ye' ttē wa, esepa patkeraē a' a. Erē a' tō ie'pa wēlepa tterawā, wēlepa skā wōterawā a' tō krus mik ttēwā, wēlepa skā pperaē siarē a' tō tsa'bata daloie wa a' ñi dapa'wō wé a. Ie'pa yuleraē a' tō iwe'ikeraē a' tō ká wa'ñe. ³⁵ E' kuekī s'ser yēsýēsē kōtukur a' yēpa tō mik Abel kōtwā Caín tō dōkā mik Zacarías dör Berequías alá e' kōtwā a' yēpa tō ká' tso' iyi mokā Skēkōl a' e' ena ie' wé e' shūshā, e' nuí kōs kierane ie' tō a' a. ³⁶ Mokī ye' tō a' a ichē tō s'ser yēsýēsē kōs kōtukur a' yēpa tō, e' nuí kī a' ena wēpa dör wēs a' es esepa weirdaē siarē.

Jesús eriane Jerusalén wakpa dalērmik (Lucas 13.34-35)

³⁷ ¡A Jerusalén wakpa, Skēkōl ttekōlpa kōs ttekewā a' tō kekraē! Ñies ittē pakōkwakpa patkeke ie' tō a' a, e'pa ttekewā a' tō ák wa. ¡Wekkē ye' erkiē tō ye' mú a' dapa'wē e' ska' wēs dakro mitchke tō ila'rla dapa'wē ipik dikīā es, erē kē a' kī ikiane ye! ³⁸ Ye' ttō tšō, Skēkōl kē tō a' ká kkō'nepaia. ³⁹ Ye' tō a' a ichē tō i'tami a' kē tō ye' suepaia dō mik ye' dene etā. E' kēwō ska' tā a' tō ye' cheraē: '¡Ayēcha buaē yi datšē Skēkōl ttō wa e'!

24

Jesús tō iché tō Skēkōl wé olordawā (Marcos 13.1-2; Lucas 21.5-6)

¹ Jesús e' yéttšā Skēkōl wé a' tā imiā tā ittōkatapa de ie' ska' tā Skēkōl wé ena u bua'buā skā tso' ipamik, e' k'kaché ie'pa tō ie' a. ² Erē ie' iché:

—Mokī ye' tō a' a ichē tō u kōs tso' bua'buāē suē a' tō íe, e' olordawā seraa, iékwō ē kē a' tpa ñi bata kī.

¿I wa sō isuēmi tō ká i' erkewatke? (Marcos 13.3-23; Lucas 21.7-24; 17.22-24)

³ E' ukuōkī tā ie'pa míyal kabata kiē Olivo eē. Jesús e' tkēsēr tā ittōkatapa de ie' ska' tā ie' ē a' ichakē:

—Ichö sa' a çmik İyi ekkë wamblërmi? Çl' wa sö İsuëmi tö be' dotkene, ñies tö ká i' erkewatke?

⁴⁻⁵İe' tö İe'pa İutë:

—Tajë pë' datse e' chök tö İe'pa dör ye'. Icherarakitö: 'Ye' dör wë pairine'bitü İdi' wa s'blüie e', ta pë' kİterarakitö tajë. E' kuëki a' tso' wösh wa as kë yi tö a' kİtö'ü. ⁶Ká tajë wakpa ñİppöke tajë wı a' dıa a' e' İıyö tseraë a' tö. E' wake' tköraë erë ká i' erwami e' kİaneİa. E' kuëki kë a' tkinuk e' wa. ⁷Ká kuä'kİ kuä'kİ wakpa ñİppöraë ñİta. Nİes İ tö ká wötİ'weraë ká wa'ñe. Nİes ká tseë wakpa tteraë bli tö tajë. ⁸Erë İyi ekkë kōs dör erpa s'tsá weİrketke kam ye' döne e' yöki ese. E' dör wes alaköl alá kurketke ta İkirir es.

⁹'A' merdattsa we'İkë. A' ttelurdaë pë' tö. Sulitane tö a' suëraë suluë ye' ttë kuëki. ¹⁰E' këwö ska' ta wëpa erblé ye' mik, esepa tajë tö ye' waterattsa. İe'pa ñİ sauraë suluë, ñies welepa tö İeltëpa wömerattsa İbolökpa ulá a. ¹¹Kachökwakpa e' chö tö İe'pa dör Skëköl ttekölpä esepa dōraë tajë. İe'pa tö s'kİtö'weraë tajë. ¹²İ sulu kİ wamblërdaë tajë şuṭe, e' kuëki s'kİbiİe kë tö İmalepa dalëritsepaİa. ¹³Erë İ e' tkëwa darëreë dōka bata ekkë, esepa tsatkerdaë. ¹⁴İ blüie Skëköl tso' e' ttë buaë pakardaë ká wa'ñe as ká ulitane wakpa wa İjcher, e' ukuökİ ta ká i' erdawa.

¹⁵"Skëköl tteköİ bak kİë Daniel, e' tö İkit İyëkuö kİ tö İ sulusİ tö İ dör batse'r e' İa'wë ñaİe, e' dōrawa Skëköl wë a' İİa'ukka ñaİe, (İyi tso' yëkuö İ' sauk, e' éna İwá anü). Mik e' suë a' tö, ¹⁶etá wëpa serke Judea e'pa tköyalmİ kaḃata a; ¹⁷İyi tso' u bata kİ* esepa tkōshkar kë dōkwane weshkë İyi tsukmi. ¹⁸Ñies İyi tso' kaneblök kañİka esepa kë dōkwane weshkë İdatsİ' yöktsa. ¹⁹E' këwö ska' ta alakölpa alá kurketke ena alakölpa tsu' muke İlä a' İwëstela İna esepa ta! ²⁰⁻²¹S'dİtsö weİrdaë tajë şuṭe. Mik ká İ' yöne dō İkkë ta kë s'we'İkule ekkë, ñies kë s'weİrpa aİshkuö ta ekkë. E' kuëki İkiö Skëköl a' as kë İwamblër a' ta İyuëdiö ktska' ö eno İiwö a. ²²E' këwö kë wööpawa Skëköl tö, e'ma kë İyi İse atukİa ttse'ka. Erë e' këwö wöerawİtö, wëpa şukİtbakİtö esepa dalërmik.

²³⁻²⁴"Kachökwakpa e' kōraká e' chök tö İe'pa dör wë pairine'bitü İdi' wa s'blüie e' ö Skëköl tteköİ wële. E'pa tö İ kë or İyi a' ese weraë s'kİtö'wöİe tö İe'pa ttë dör mokİë. Dō wëpa şukİt Skëköl tö, esepa mü kİtërmi, e'ma İkİtërdaë. E' kuëki İyİle tö a' a' İcheke: 'İsaü, wë pairine'bitü İdi' wa s'blüie e' dur İe', ö 'İsaü, İe' dur wİe', e' ta kë a' tö İklö'war. ²⁵İttsö, İyi ekkë İıyö chëtkeyö a' a' keweİe. ²⁶E' kuëki mik İe'pa tö İcheke a' a': 'İsaü, wë pairine'bitü İdi' wa s'blüie e' tso' ká wë kë İyi serku' ee', etá a' kë minuk İsauk. Mik İe'pa tö İcheke a' a': 'İsaü, İe' tso' İe' blëulewa', etá kë a' tö İklö'war. ²⁷Ye' dör S'dİtsö Alá, mik e' dene, etá sulitane tö İsuëraë wes alá wōñar tö ká İlo ppëe ká wa'ñe e' suëşö es. ²⁸Sulitane wa İjcher tö wë öİö daparke tajë, ee' İlë nu tër. Es ñies mik ye' dene, etá sulitane wa İjcherdaë.

İesús dōrane İlo ta' tajë

(*Marcos 13.24-37; Lucas 17.26-30,34-36; 21.25-33*)

²⁹"S'weİne e' këwö tka, e' bet İiwö wötuirdawa, ñies si'wö kë wōñarpaİa. Bëkwö darolordaë ena İ kōs tso' ká İai a' e' wötİrdaë. ³⁰Etá sulitane tö İyi suëraë ká İai a' İwá kkaçhoİe tö ye' dör S'dİtsö Alá, e' datsene bet. Ká ulitane wakpa suardaë tajë e' yöki, İe'pa İİuraë tajë ta bet İe'pa tö İsuëraë tö ye' datse kashuk a' mō a' dİché ta' tajë İlo ta' tajë. ³¹Duk İlardaë tajë ta ye' İıyöchökwakpa patkeramİyö wëpa şukİtbakyö, esepa dapa'ukka ek tsİnİ

* 24:17 u bata kİ: E' këwö ska' ta İe'pa u tsabata dör kkuëİe, e' kİ İe'pa şhköke.

ême. Ie'pa tö iyuleraë kâ wa'ñe dō wé kâ i' bata ərkerö eë ena wé kâ jai bata ərkerö eë.

³² "A' e' wöbla'ú ttè ikkè wa iwà saú higo klō wa: Mik iulatska tso' ulölöla ena ərpa iköyök tskirdoka, eṭa a' wā ijcher tö duas dewatke tsjinet. ³³ Es ñies mik a' tö isuë tö iyi ekkè wamblërke, eṭa a' wā ijchenú tö ye' datskene, e' diwö dewatke tsjinet. ³⁴ Mokj ye' tö a' a' ichè tö iyi ekkè wamblërdaë wépa dör wés a' es esepa kam ərwa e' yöki. ³⁵ Kashuk ena kâ i' ərdaewa, erë ye' ttè michoë e' kè ərpaewa yës.

³⁶ "Erë e' kèwö e' diwö kè jcher yi wā. Skèköl biyöchökwakpa tso' kâ jai a, e'pa kè wā ijcher, ñies ye' dör Skèköl Alà e' kè wā ijcher. S'yë ë wā ijcher.

³⁷ "Ye' dör S'ditsö Alà, mik e' dene eṭa e' kèwö dör wés Noé këska' es. ³⁸ E' këska' ta kam di' tajë tkö e' yöki, ie'pa tso' chkök, di'yök, senukwā wés kekraë es dō mik Noé dewā ikanò bérie e' a eṭa. ³⁹ Erë ie'pa kè ku' ipanuk yës eṭa di' dettsa tajë ie'pa kji, e' tö ie'pa ulitane ttélur. Es itköraë mik ye' dör S'ditsö Alà e' dene eṭa. ⁴⁰ E' kèwö ska' ta wëm böi tso' kaneblök ese eköl mira iwā ta iëköl atdaë. ⁴¹ Alakölpa böi tulur ak wawök, ese eköl mira iwā ta iëköl atdaë.

⁴² "E' kuëki a' tso' ərki. A' kè wā ijcher tö diwö wekkè a' Kèköl dörane. ⁴³ A' wā ijcher buaë tö u wák mú wā ijcher tö wekkè akblökwak datse, e'ma kè ikapapawā iyöki, kè itö kawö mepa yi a dökwa iyyi ekiblök. ⁴⁴ Es ñies ye' dör S'ditsö Alà, e' datskene mik a' kè ku' ye' panuk eṭa, wés akblökwak es. E' kuëki a' tso' ərki.

Kanè méso buaë ena kanè méso suluë e' tté (Lucas 12.41-48)

⁴⁵ "Kanè méso yësyësë kabikeitsö buaë, ese merakā iwökir tö imalepa kuëbluie ie'pa tiök kekraë mik kè iku' e' dalewa. ⁴⁶ Iwökir dene ta ikuëitö iwakanëuk wés iyëneia es, e' ta ayëcha e' dör buaë ie' a. ⁴⁷ Mokj ye' tö a' a' ichè tö kanè méso ese merakaitö ie' wā iyi tso' kos e' kuëbluie. ⁴⁸ Erë kanè méso ñe' dör suluë tö ibikeitsé tö kè iwökir döpane bet. ⁴⁹ E' kuëki ie' tö imalepa ppémi. Ñies ie' chkémi, blo' yémi bloblopa ta. ⁵⁰ Erë idiwö ena ikéwö kè wa ie' ku' ipanuk, eṭa iwökir dörane ⁵¹ ta iwe'ikeraitö siarë wömerattsa weinuk e' ökwakpa ta. Ie'pa iurarak siarë, ikà blardaë iweir kuëki.

25

Busipala dökā dabop e' tté

¹ "I' blúie Skèköl tso' e' ta itköraë wés itka ulabatsé a es. Busipala dökā dabop e' e' yélur ibö'wöla wa wëm ulabatsöke, e' ñaletsuk. ² Busipa skel e'pa dör kabikeitsötä' buaë esepa, erë imalepa skel kè dör es. ³ Wépa kè kabikeitsötä' buaë e'pa wā ibö'wöla ë mí, kè wā bö'wö diö kji mine. ⁴ Erë wépa kabikeitsötä', e'pa wā ibö'wöla mí, ñies idiö kji mirak iwā. ⁵ Erë wëm ulabatsöke, e' kè dè' bet, iwötkënekā e' kuëki. E' dalewa busipa shtrine ta ikapolur. ⁶ Kâ shaböts ta ie'pa tö ittsé tö iarakerak: 'i'wëm ulabatsöke, e' datse! iA' yú iñalëtsuk!' ⁷ Eṭa busipa kos e' kékā ta ibö'wöla wötskémirakitö. ⁸ Eṭa busipa kè kabikeitsötä' e'pa tö iché imalepa a: 'A' bö'wö diö kákmú sa' a as sa' bö'wöla kè wöitwā.' ⁹ Erë ie'pa iüté: 'Au, sa' tö imé a' a, e' ta kè idöpakā se' ulitane kji. E' kuëki a' yú a' icha taük wé iwatorke eë.' ¹⁰ Eṭa ie'pa miyal bö'wö diö taük. E' dalewa wëm ulabatsöke e' de, eṭa wépa wā bö'wö diö kji mí e'pa dewā wëm ulabatsöke e' ta iulabatso wé a ta iwékkö wötënewā. ¹¹ E' ukuökj ta busipa malepa debitu ta ichakeke u'rki: 'iA kékëpa, a kékëpa, ukkö kköppöo sa' a!'

¹² Erë wëm ulabatsöke e' tō ie'pa iutē: 'Mokj ye' tō a' a' ichè tō kē ye' wā a' suule.'

¹³ "Ye' tō a' a' ichè tō a' kē wā ijcher ì kēwō, ì diwō ye' dōmine e' kuēkj a' tso' erki.

Inukōl mène wakanewè e' tté
(Lucas 19.11-27)

¹⁴ "Ñies ì blúie Skèkōl tso' e' tã itkōraē wēs itka wëm ekōl mi'kea kamiē kã kuā'kj a' ese tã es. Ie' tō ikanè mēsopa kié tã iché ie'pa a: 'Ye' inukōl wakanewé ye' a' buaē aš ikj klōr.' ¹⁵ Ikanè méso ekōl a' ie' tō inukōl kié talento* eš mé mil skēl (5.000). Ièkōl a' ie' imé mil bōt (2.000). Etã iskã a' ie' tō imé mil et ē (1.000). Ie' tō ie'pa a' imé kōs ie'pa a' iwakanewé ekkē. E' ukuōkj tã ie' mīa. ¹⁶ Wéne a' imène mil skēl, e' tō iwakanewé buaē. Ie' tō ikj klō'wé mil dōkã skēl. ¹⁷ Es ñies wéne a' imène mil bōt, e' tō ikj klō'wé mil dōkã bōt. ¹⁸ Erë wéne a' imène mil et, e' mīa tã iyōk biéitō e' a' itō iwōkir inukōl wōtēwã.

¹⁹ "Kã de tajē etã ie'pa wōkir dene e' tō ie'pa kié isuōie tō kōs ie'pa tō inukōl kj klō'wé. ²⁰ Wéne a' imène mil skēl, e' de kewē iwōkir ska'. Ie' wã inukōl kj debitū mil dōkã skēl. Ie' iché iwōkir a: 'A kèkēpa, be' tō ye' a' inukōl me' mil skēl, e' kj klō'wéyō mil dōkã skēl.' ²¹ Iwōkir tō iché ie' a: 'E' dōr buaē, be' dōr kanè méso buaē yēsýesē. Inukōl elkela me'yō be' a' e' wakanewé be' tō yēsýesē. E' kuēkj ye' tō ìyi skã meraē be' a' tajē wakanewé. Be' shkōwã ttsē'nú buaē ye' tã.' ²² E' ukuōkj tã wéne a' imène mil bōt e' de tã ichéitō: 'A kèkēpa, be' tō ye' a' inukōl me' mil bōt, e' kj klō'wéyō mil dōkã bōt.' ²³ Iwōkir tō ie' a' iché: 'E' dōr buaē, be' dōr kanè méso buaē yēsýesē. Inukōl elkela me'yō be' a' e' wakanewé be' tō yēsýesē. E' kuēkj ye' tō ìyi skã meraē be' a' tajē wakanewé. Be' shkōwã ttsē'nú buaē ye' tã.'

²⁴ "Erë kanè méso a' imène mil et, mik e' de, etã ie' tō iché iwōkir a: 'A kèkēpa, ye' wã ijcher tō be' dōr wëm er darèrēē ese. Be' tō ìyi wōshteke wé kē be' wã ikuatkēne eē. Ñies ì kē dōr be' icha ese klō'wékewã be' dōr. ²⁵ E' kuēkj ye' suane be' yōkj dō' ye' tō be' inukōl chwōwēwã. E' kuēkj be' inukōl blé ye' tō iyōk a'. I' be' inukōl dene ye' wã be' a.' ²⁶ Etã iwōkir tō iūtē: 'Be' dōr kanè méso suluē, bikèr tajē ese. Be' iché tō ye' tō ìyi wōshteke wé kē ye' wã ikuatkēne eē ena ì kē dōr ye' icha ese klō'wékewayō, ²⁷ e' tã be' tō ye' inukōl blōpa inukōl bló wé a' aš eē ikj klōr. Be' ikaneúpa es, e' ma ye' dene etã ye' inukōl ena ikj klōne, e' de ye' ulã a.' ²⁸⁻²⁹ Etã ie' tō iché: 'Wé wã ìyi tso' e' a' ikj merdaē. Erë wé kē wã ì ku', ì tso' e' wã elkela e' yerattsa iyōkj. E' kuēkj inukōl me'yō ie' a', e' yōttsã ie' ulã a' tã imú wé wã itso' dōkã 10.000 e' a'. ³⁰ Etã kanè méso suluē i' e' uyōttsã stui kē a, eē pē' suluē ñurarak siarē ikã blardaē iweir kuēkj.'

Jesús tō kã ulitane wakpa shuleraē

³¹ "Ye' dōr S'ditsō Alã, e' dōrane s'blúie olo tã tajē ye' biyōchōkwakpa kōs tã. Mik ye' dene, eta ye' e' tkōrakã blu' kulé kj kã ulitane wakpa shulōk. ³² Ie'pa dapardaē ye' wōrkj tã ye' tō ie'pa blabatseraē wēs iyiwak kō' nukwak tō obeja ena chibo blabatsē es. ³³ S'ser yēsýesē esepa dōr wēs obeja es, ie'pa merawã ye' tō ye' ulã bua'kka. S'ser suluē esepa dōr wēs chibo es, ie'pa merawã ye' tō ye' ulã baklj'kka. ³⁴⁻³⁶ Etã ye' tō icheraē wépa tso' ye' ulã bua'kka e'pa a: 'Ye' dōr a' blú. Ye' yē er bua' ché a' a'. Mik ye' du' bli wã, etã a' tō ye' dé; mik ye' bak ersinuk, etã a' tō ye' a' di' me'; a' kē wã ye' suule, erë a' tō ye' kiéwã buaē a' u a'. Ye' bak datsi' kē tã, etã a' tō ye' a' datsi' kakme'; ye' bak duōk siarē, etã

* **25:15** talento: E' dōr ie'pa inukōl kié denario e' mil terōl (6.000). Denario et e' dōr s'kaneblō kã et e' ské ekkē.

a' dè' ye' kìmuk; ye' bak wõtëulewā s'wōto wé a, eṭā a' dè' ye' sauk. E' kuekī a' shkōwā i blúie ye' tso' e' a, e' kōs yōulebak a' a kam ká i' yōr e' yōkī.' ³⁷ Erè s'ser yēsýēsè e'pa tō ye' a' ichakeraè: 'A Skèkèpa, sa' kè wā ijcher. ¿Mik sa' tō be' su' tō be' tteke bli tō, e' dè' sa' tō? ¿Mik sa' tō be' su' tō be' tteke ersi tō, e' a' di' me' sa' tō? ³⁸ ¿Mik be' dè' bitū sa' u a, kè sūle sa' wa, e' ki'wā buaè sa' tō? ¿Mik sa' tō be' su' datsi' kè tā, e' a' datsi' kakme' sa' tō? ³⁹ ¿Mik sa' tō be' su' tō be' duōke ò be' wõtëulewā s'wōto wé a, e' sauk sa' dè'?' ⁴⁰ Eṭā ye' tō ie'pa iṭteraè: 'Mokī ye' tō a' a' ichè tō mik a' tō i'yi ekkè buaè o' ye' yamīpa siarè ikkèpa a, eṭā e' dōr wēs a' tō ye' wák a' iwè es.'

⁴¹⁻⁴³ "E' ukuōkī tā ye' tō icheraè wépa tso' ye' ulà baklī'kka e'pa a: 'Ye' du' bli wā, erè a' kè wā ye' dène; ye' bak èrsinuk, erè a' kè wā ye' a' di' mène. Ye' dè' a' ska', kè sūle a' wā, erè a' kè wā ye' kinewā a' u a; ye' bak datsi' kè tā, erè a' kè wā datsi' mène ye' a; ye' bak duōk ena wõtëulewā s'wōto wé a, erè a' kè dè' ye' sauk. E' kuekī a' wōmeulettsābak weinuk siarè. A' e' skōttsā ye' yōkī. A' yūshka bō' ñar michoè yōule bē ena iklépa we'ikoie e' a.' ⁴⁴ Erè ie'pa tō ye' a' ichakeraè: 'A Skèkèpa, e' kè jcher sa' wā. ¿Mik sa' tō be' su' tō be' duōke bli wā? ¿Mik sa' tō be' su' tō be' ersine? ¿Mik be' dè' sa' u a? ¿Mik sa' tō be' su' datsi' kè tā? ¿Mik sa' tō be' su' duōke ò wõtëulewā s'wōto wé a? ¿Mik sa' kè wā be' kímene?' ⁴⁵ Eṭā ye' tō ie'pa iṭteraè: 'Mokī ye' tō a' a' ichè tō mik a' kè wā i'yi ekkè one s'siarèpa ikkèpa a, eṭā e' dōr wēs kè a' wā ye' wák a' igne es.' ⁴⁶ S'ser suluè esepa michoè weinuk, erè s'ser yēsýēsè esepa ser michoè buaè ye' tā."

26

Judiowak wōkirpa tō Jesús aleritsé klō'wèwā

(*Marcos 14.1-2; Lucas 22.1-2; Juan 11.45-53*)

¹ Mik Jesús tō s'wōbla'wé kōs e' one, eṭā ie' tō ichè ittōkatapa a:

²—A' wā ijcher tō bōiki se' tō Se' Yépa Yèrulune Egipto e' kèwō tkō'weke. E' kèwō ska' tā, ye' dōr S'ditsō Alà, e' wōmerdattsā ttèwā wõtëulewā krus mik.

³ E' kèwō ska' tā sacerdotepa wōkirpa ena judiowak kueblupa ñi dapa'wé sacerdotè kibi kiè Caifás, e' u a. ⁴ Ee' ie'pa tō Jesús aleritsé kitō'wé iklō'wōwā ttèwā. ⁵ Erè ie'pa ichè ñi a:

—Kè sō iwamblè Se' Yépa Yèrulune Egipto e' kèwō tkō'wekesō e' a' as pè' kè shutīrka tajè.

Kiō masmas tékā alakōl ekōl tō Jesús kī

(*Marcos 14.3-9; Juan 12.1-8*)

⁶ Jesús tso' Betania, Simón kiri'uk lepra bak, e' u a. ⁷ Ie' tkèriā mesa kī chkök. Eṭā alakōl ekōl de ie' ska', e' wā kiō masmas tuè darèrèè ese debitū, e' mi' ie' wā iukkuō yōule ák bua'buwa wa ese a. Eṭā kiō e' tékaitō Jesús wōkir kī. ⁸ Erè mik e' sué ittōkatapa tō, eṭā ie'pa ulunekā tā ichè:

—¿Iōk kiō se' we'ikéwa ie' tō éanas? ⁹ Iwatormittsā inukōl tajè skéie s'siarèpa kimoie.

¹⁰ E' ttsé Jesús tō tā ie' tō ichè ie'pa a:

—¿Iōk a' tso' alakōl i' tsiriuk? Ýi buaè wéitō ye' a. ¹¹ S'siarèpa tso' kekraè a' shua, erè ye' kè ku' kekraè a' tā. ¹² Kiō tékaitō ye' kī ye' kanéwōie kam ye' nu wōtèrwa e' yōkī. ¹³ Mokī ye' a' a' ichè tō ká wa'ñe wé Skèkōl ttè buaè pakarke, ee' ipakardaè ñies tō ie' tō i' buaè o' ye' a. Es e' kè chōpawa yi éna.

Judas tō Jesús watké

(*Marcos 14.10-11; Lucas 22.3-6*)

¹⁴ Jesús ttōkatapa dabom eyök kī bōl, e'pa ekōl dōr Judas Iscariote, e' míā sacerdotepa wōkirpa ska' ¹⁵ tā ie' tō ichè ie'pa a:

—¿Kos a' tō ye' patuèmi Jesús wòmottsá a' á?

Etá ie'pa tō inukólchka wōshki mé ie' á dōká dabom mañayök (30). ¹⁶ E'tami ie' tō kawō yulèmi bua'iewá Jesús wòmottsá.

Jesús tō Judiwak Yépa Yërulune Egipto e' kèwō bata tkò'wé

(Marcos 14.12-25; Lucas 22.7-23; Juan 13.21-30; 1 Corintios 11.23-26)

¹⁷ Kawō kiè Pan Kë Yöule Iwölöwōká Wa* e' kèwō tsá diwō dewatke. Etá Jesús ttókatapa de ie' ska' tá ie' á ichaké:

—¿Wé be' kǐ ikiane tō sa' tō Se' Yépa Yërulune Egipto kèwō tkò'wèkesö e' chké kanewé?

¹⁸ Ie' tō ie'pa iuté:

—A' yú Jerusalén, wëm yè' ye' tō a' á e' u á tá ichö ie' á: 'S'wöbla'ukwak be' á ichök ké: Ie' kèwō dökewatke. Ie' datse be' u á kawō tkò'wèkesö e' tkò'uk sa' tá.'

¹⁹ Ie'pa tō iwé wës ie' tō ie'pa á iché es tá eë ie'pa tō ichké kanewé.

²⁰ Mik katuinetke, etá ie' tkër mesa kǐ chkök ittókatapa dabom eyök kǐ böi e'pa tá. ²¹ Ie'pa chköke, e' dalewa ie' tō iché ie'pa á:

—Mokǐ ye' tō a' á ichè tō a' eköl tō ye' wömerattsá.

²² Ie'pa erianeká taië tá ichakémi ie' á eköl eköl:

—A Skëképa, ¿ye' alè idir?

²³ Ie' tō ie'pa iuté:

—A' tso' ye' tá pan nuuk tká' etkë á ñè, e' eköl ye' wömerattsá. ²⁴ Ye' dör S'ditsö Alà, e' tá itköräë wës itso' kitule Skëköl yëkkuö kǐ es. Erë wëstela ina yi ye' wömekettsá, e' tá. Buaë idir wëm e' á tō kë ikunúpa.

²⁵ Etá Judas tō iwömekettsá, e' tō ie' á ichaké:

—A S'wöbla'ukwak, ¿ye' alè idir?

Ie' iüté:

—Be' wák e' chéka.

²⁶ Ie'pa tso'ia chkök, e' shüá pan klö'wéitö tá e' kǐ wëstela chéitö Skëköl á tá iblatéitö tá iwà tié ie'pa á tá ichéitö:

—Pan se dör ye' chká, e' ñú a' tō.

²⁷⁻²⁸ E' ukuökǐ tá tká' á vino tso', e' klö'wéitö tá e' kǐ wëstela chéitö Skëköl á tá iméitö ie'pa á tá ichéitö:

—Vino se dör ye' pë. Ye' tterawá e' pë tërdaë, e' wa ttè pa'alǐ me' Skëköl tō e' wà de. Ye' ttèwa, e' wa s'tso' taië e'pa nuì olo'yarmi. E' kuekǐ a' ulitane tō ikak yö. ²⁹ Ye' tō a' á ichè tō vino kë yepaiayö dö mik i blúie ye' Yé tso' e' kèwō de da'áie, etá iskà yeraneyö a' tá.

Pedro tō icheraë tō ie' kë wá Jesús suule

(Marcos 14.26-31; Lucas 22.31-34; Juan 13.36-38)

³⁰ Etá ie'pa tō Skëköl ttseitssé, e' ukuökǐ tá ie'pa míyal Olivo kébata á. ³¹ Jesús tō iché ie'pa á:

—I' nañewe a' ulitane tköyaldaë. A' ye' meraat ekörla. E' dör wës itso' kitule Skëköl yëkkuö kǐ es, e' tō ichè: 'Obeja kkö'nukwak ttewaraëyö tá obeja pordami wǐ a' dià á.'[†] ³² Erë mik ye' ttéwá shkënekane, e' ukuökǐ tá ye' miraë Galilea a' yökǐ kewe.

³³ Pedro tō ie' á iché:

—Erë ie'pa ulitane be' memiät ekörla, erë ye' kë tō be' mepaät.

* **26:17** Kawō kiè Pan Kë Yöule Iwölöwōká Wa: Kawō e' tkò'wëke Israel aleripa dö ká kul, e' diwö tsá kiërakitö Se' Yépa Yërulune Egipto e' kèwō. † **26:31** Zacarias 13.7

³⁴ Ie' tō iūtē:

—Moki ye' iché be' a tō i' nañewe, kam dakro ar, e' yōkī be' icheraē mañatōkicha tō be' kē wā ye' suule.

³⁵ Pedro tō ie' a iché:

—Erē ye' ttēmiwarakitō be' ta, erē kē ye' ichēpa tō kē ye' wā be' suule. Etā ie'pa ulitane ttōke es ēmē.

Jesús ttē S'yē tā Getsemaní
(*Marcos 14.32-42; Lucas 22.39-46*)

³⁶ E' ukuōkī tā Jesús mīa ittōkatapa tā kā kiē Getsemaní ee. Ie' tō iché ie'pa a: —A' atē tular iē, e' dalewa ye' mīa wishkē ttōk S'yē tā.

³⁷ Etā iē' wā Pedro ena Zebedo ala'r bōl, e'pa mītsēr e' tā. Etā ie' erianemi chkenewāmi tajē. ³⁸ Ie' tō iché ie'pa a:

—Ye' eriane tajē ttsēsua ye' ttēwamiitō ekkē. A' e' tsūat iē ye' tā, kē a' kapōkwā.

³⁹ Ie' mīa wishkē tā ie' e' kēutēr wōwakkōt iskī tā ikiēitō Skēkōl a i' es: “A yēwō, i' tkōraē ye' tā e' dōr wēs iyi bacha'bachaē yēwasō es. E' mú ulā a ye' yēmittsa, e'ma ye' yōttsā iulā a. Erē kē iwar wēs ye' kī ikiane es, iū wēs be' kī ikiane es.”

⁴⁰ E' ukuōkī tā ie' dene wē ittōkatapa tular ee tā ie'pa kuēitō kapōtular tā ichēitō Pedro a:

—¿A' kē wā kapēwā wōklōne dō hora ek ē ye' tā? ⁴¹ Kē a' kapōkwā. A' ikiō Skēkōl a as i' sulu tō a' erkiōweke ese kē e' alōkā a' kī. Moki a' ēna i' buaē wāk, erē a' dīché kē dē'kā iwā uk, e' kuēkī a' a' darērēē idir.

⁴² Etā ie' skā mīane wishkē ttōkne S'yē tā tā ichēitō: “A yēwō, i' tkōraē ye' tā e' mú ulā a ye' yēmittsa, e'ma ye' yōttsā iulā a. Erē iū wēs be' kī ikiane es.”

⁴³ Mik ie' dene, etā ie'pa kuēneitō kapōtular; ie'pa wōbla surirkewa kapē wā e' kuēkī. ⁴⁴ Ie' skā mīane wishkē ttōk S'yē tā, i' tā idare mañatōkicha. Etā ittēne wēs ittē kuaē es. ⁴⁵ E' ukuōkī tā ie' dene wē ie' tō ittōkatapa mañal méat ee tā ie' tō iché ie'pa a:

—¿A' kapōtulariā enukeiā? Ye' dōr S'ditsō Alā, e' diwō dekatke mēttsā pē' sulusipa ulā a. ⁴⁶ A' e' kōkā, yi tō ye' wōmekettsā, e' dotke i' tā. Mishka ie' panuk.

Jesús klō'wēwā ibolōkpa tō
(*Marcos 14.43-50; Lucas 22.47-53; Juan 18.2-11*)

⁴⁷ Jesús tso'ia' ttōk, e' dalewa ittōkatapa dabom eyōk kī bōl (12), e'pa ekōl kiē Judas, e' debitū pē' tā tajē. E' wakpa debitū tabē kī ena kal wōlō kī. Ie'pa patkē'mi sacerdotēpa wōkirpa ena judiowak kuēblupa tō. ⁴⁸ Judas dōr iwōmēttsā e' tō ie'pa a iyē'bak: “Wē shkē'wēkeyō wōalattsē wa, e' dōr ie', iklō'ūwā a' tō.” ⁴⁹ Etā ie' de Jesús ska' tā iché iā:

—¿A S'wōbla'ukwak!

Tā iwōalattsēwāitō. ⁵⁰ Jesús tō iché ie' a:

—A yami, i' uk be' de, e' ū.

Etā pē' datse Judas tā e'pa de Jesús ska' tā iklō'wēwarakitō.

⁵¹ Etā ie'pa iēter ee Jesús tā e'pa ekōl tō itabē yēttsā tā e' wa sacerdotē kibi e' kanē méso kukuōña tēttsā. ⁵² Jesús tō iché ie' a:

—Wēpa ñippōke tabē wa, esepa dōrakā tabē kkō a. E' kuēkī be' tabē blōwāne ikkuōlit a. ⁵³ ¿Be' kē wā ijcher tō ye' kī ikiane, e'ma ye' tō ikiēmi ye' Yē a tā ie' tō ibiyōchōkwakpa tajē dōkā 70.000 e' patkēmi ye' tsatkōk? ⁵⁴ Erē ye' tō ikiē es, e' tā ¿wēs Skēkōl yēkkuō kī itso' kiture e' wā tkōmi? E' tō ichē tō i' suluē tkōke ye' tā e' kawōtā tkōk es.

55 Etā ie' tō ichaké pè' ekkèpa a:

—¿Ì kuekì a' bite ye' klò'ukwā tabè kì kal wölö kì wēs akblökwakpa klò'wèwā es? Kèkraè ye' bak e' tköksr Skèköl wé a s'wöbla'uk, erè a' kè wā ye' klöönewā.

56 Erè ì tköke i' e' dör as iwā tkö wēs Skèköl ttekölpa tō ikitatbak Skèköl yèkkuö kì es.

E' wöshā tā ie' ttökatapa kōs tkayalmi tō iméat ekörla.

Jesús demi ie'pa wā Caifás wörki

(Marcos 14.53-65; Lucas 22.54-55,63-71; Juan 18.12-14,19-24)

57 Etā pè' tō Jesús klò'wèwā e'pa tō ie' tsémi sacerdote kibi kiè Caifás e' u a. Ee s'wöbla'uk ttè dalöièno wa wakpa ena judiowak kueblupa kōs daparke.

58 Erè Pedro datse ie'pa itökì kamiè döttsā sacerdote kibi e' u pamik, ee ie' e' tséat tkèr Skèköl wé shkèkpa tā isaük tō ì tkömi.

59 Etā sacerdotepa wökirpa ena judiowak wökirpa malepa tō ttè yuleke Jesús kkatöie as ie'pa tō iwömüttsā ttèwā. 60 Tajè pè' de ie' kkatök kachè wa, erè kè yi wā ie' kkatène wè' ie' wömottsā ttèwā. Bata ekkè tā idebitu böl ikkatök kachè wa, 61 e'pa tō iché:

—Wèm se tō iyè' tō ie' a Skèköl wé olorwāmi, e' yuèkamineitö ká mañat shua.

62 Sacerdote kibi e' kékā tā ichaké Jesús a:

—¿Kè be' ie'pa iuteku' yès? ¿Ñe' ie'pa be' kcateke, e' dör ì?

63 Erè Jesús siwā'bléwā ie'pa yöki. Etā sacerdote kibi tō ichaké ie' a:

—Ichó sa' a yèsyèsè Skèköl chök e' wörki tō ¿be' dör ie' Alà? ¿Be' dör wé pairine'bitu idi' wa sa' blúie e'?

64 Ie' iüté:

—Wēs be' iché es idir. Ye' tō iché a' a tō ye' dör S'ditsö Alà, e' sueraè a' tō tkèrka Skèköl diché tā' tajè íyí ulitane tsatā e' ulā bua'kka dalöiértā' tajè. Nies ye' datskene kashuk a mò a' e' sueraè a' tō.

65 Etā sacerdote kibi e' datsi' jchéè ikkachoie tō ilunekā tā ichéitö:

—Ì ché ie' tō, e' wa ie' tso' Skèköl chök suluè. ¿Íie se' kì ikkatökwakpa kì kiarmiia? Ttè suluè chéitö, e' ttsétkesö. 66 ¿Íma a' tō ibikeitsé?

Ie'pa tō iüté:

—Ie' wák íane iwiie, e' kuekì ikawötā ttèwā.

67 Etā ie'pa wirituöke Jesús wö kì tā itekerakitö tajè. Welepa tō ippé iwö kì

68 tā ichéraitö:

—Be' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e', e'ma sa' a ichökā ¿yi tō be' ppé?

Pedro tō iblé tō kè ie' wā Jesús suule

(Marcos 14.66-72; Lucas 22.56-62; Juan 18.15-18,25-27)

69 Pedro tkèriā sacerdote kibi e' u pamik tā alaköl kaneblöke u e' a, ese de eköl ie' ska' tā ichéitö ía:

—Be' nies dör Jesús Galilea wak e' klé eköl.

70 Erè ie' tō iblé sulitane tso' e'pa kukua. Ie' tō iché:

—Ye' kè éna íane tō ì chök be' tso'.

71 Ie' miā ukkó tkèr kañika ee tā alaköl skà tō isuè e' tō iché imalepa a:

—Ie' i' dör Jesús Nazaret wak e' klé eköl.

72 Etökichane Pedro tō iskà ché:

—ÍYe' iché Skèköl wörki tō ye' kè wā wèm e' suule!

73 E' kuölö tā wépa tso' ee e'pa debitu ie' ska' tā ichéitö:

—Mokì be' dör ie'pa éltè wak, be' ttö ie'pa ttö ttsèè.

74 Etā ie' iché:

—Skëköl wörki yö ichë tö iwëm e' kě sũule ye' wã! Kě idör es, e'ma as ye' kichatër.

E' wöshãë dakro ane, ⁷⁵ tã ì yë' Jesús tö ie' a e' anewã ie' éna, e' dör i': 'Kãmdakro ar, e' yökì be' tö icheraë mañatökicha tö be' kě wã ye' sũule.' Etã ie' e' yëttsã miã kañikã tã eë ie' ié tajë siarë.

27

Jesús mítser Pilato wörki

(*Marcos 15.1; Lucas 23.1-2; Juan 18.28-32*)

¹ Mik kã ñine, etã sacerdotepa wökirpa ena judiowak kuëblupa kos ñi dapa'wëkã ileritsök tö "¿wes sô Jesús ttëwami?" ² Ie'pa wã imítser moulewã më Pilato a. Pilato tkë'kã Roma wökir kibi tö Israel aleripa kě wökirie.

Judas e' ttëwã

³ Judas tö Jesús wato'ttsabak, mik e' wã ijchenewã tö moki Jesús wömenettsã ttëwã, etã e' tö ie' eriawëne tajë. E' kuëkì ie' miã sacerdotepa wökirpa ena judiowak kuëblupa ska' tã inuköl mëne ie' a mañayök (30), e' mëneitö ie'pa a. ⁴ Ie' ichë ie'pa a:

—Ì sulu wambléyö. Wëm kě kì ì sulu nuí tã', ese wöméttsayö ttëwã.

Erë ie'pa tö ie' iutë:

—¡E' kě kì sa' tkine! ¡E' wërke be' wöki!

⁵ Etã ie' inuköl e' uyémine Skëköl wé shuã tã imiã e' kuli' skékã tã, es ie' e' ttëwã.

⁶ Etã sacerdotepa wökirpa tö inuköl e' shtékã tã ichërakitö:

—Inuköl i' dör s'kötulewã ské, e' kuëkì ñã idir. Kě iienukwã inuköl tso' Skëköl a iyi kanéwoie ese a.

⁷ E' kuëkì ie'pa ttë mé ñi a tö kã tauttsasö iwa yuè pöie pë' datse kã bánet blënëwã ié, esepa nu blóie. Etã kã kië Skauchka Yuökwaq Ké e' tué ie'pa tö.

⁸ Ie'pa tö kã e' tué s'kötulewã ese ské wa, e' kuëkì dō ikkë tã kã e' kië Kã Tone S'kötulewã Ské Wa. ⁹ Iyi ekkë kos tka wes Skëköl tteköl kië Jeremias tö iyë' atbak es. Ie' tö iyë': "Israel aleripa tö iské mékã inukölchka wöshki dökã dabom mañayök (30), ekkë klö'wé ie'pa tö, ¹⁰ tã e' wa ie'pa tö kã kië Skauchka Yuökwaq Ké e' tué wes Skëköl tö ye' a iyë' es."*

Es Jeremias tö iyë'at.

Pilato tö Jesús a ichaké

(*Marcos 15.2-5; Lucas 23.3-5; Juan 18.33-38*)

¹¹ Jesús mítser ie'pa wã Pilato dör kã e' wökir e' ska' tã e' tö ie' a ichaké:

—¿Be' dör judiowak blú?

Ie' iutë:

—Tö, wes be' iché, e'ma es idir.

¹² Sacerdotepa wökirpa ena judiowak kuëblupa tö ie' kkateke Pilato a, erë Jesús kě wã ie'pa iutëne yës. ¹³ E' kuëkì Pilato tö ie' a ichaké:

—Ie'pa tö be' kkateke tajë ¿e' kě ttsëne be' wã?

¹⁴ Erë ie' kě wã iutëne yës, e' tö Pilato tkiwëwã darërë.

Jesús méttã ttëwã Pilato tö

(*Marcos 15.6-20; Lucas 23.13-25; Juan 18.38-19.16*)

¹⁵ Judiowak Yëpa Yërulune Egipto, e' këwö wa Pilato wöblar s'wötëulewã s'wöto wé a ese yöktsã eköl émine wé kiane pë' kì e'. ¹⁶ E' këwö ska' tã wëm

* 27:10 Jeremias 19.1-13; 32.6-9

tso' wötëule eköl kiè Barrabás kkekaulekà tajë judiowak shuà. ¹⁷ E' kuëkì mik ie'pa e' dapa'wë tajë, età Pilato tò ie'pa a' ichaké:

—¿S'wötëulewà wëne kiane a' kì tò ye' tò iyëttsane a' a: Barrabás ö Jesús kiekerakitö wë pairine'bitü idi' wa s'blúie e'?

¹⁸ Ie' tò isuëwà tò ukyëne wa sacerdotepa wökirpa tò Jesús me'ttsà ie' ulà a. E' kuëkì ie' tò ie'pa a' ichaké es.

¹⁹ Ie' tkërkaia s'shulo kulé kì, età ilaköl tò ichök patké ie' a: “Nañewe ye' tò Jesús kébisué, e' tò ye' tsiriwétka tajë, e' kuëkì be' kè e' tiük wëm ser yësyësë e' ta.”

²⁰ Erë sacerdotepa wökirpa ena judiowak kuëblupa tò pë' ulitane dakiñé ta ichéraitö: “Ikiö Pilato a' tò Barrabás ömine erë Jesús ttöwà.”

²¹ Pilato tò ie'pa a' iskà chakéne:

—¿Wëpa böi i', wë kiane a' kì tò ye' tò iëmine?

Ie'pa iiüté:

—¡Barrabás ömine!

²² Ie' tò ie'pa a' ichaké:

—Età ¿wes Jesús kiekerakitö wë pairine'bitü idi' wa s'blúie e' wëmiyö?

Ie'pa iiüté:

—¡Ittöwà wötëulewà krus mik!

²³ Ie' tò ichaké ie'pa a:

—¿Ì kuëkì? ¿Ì sulu wambléitö?

Erë ie'pa kì arke:

—¡Iwötöwà krus mik!

²⁴ Ie' tò isué tò ie' kè a' Jesús tsatkënuwë, pë' kì arkeka tajë, e' kuëkì ie' tò di' tsuk patké ta' iulà skué ie'pa ulitane wörkì iwà kkachochie tò ie' kè iane iwiie. Ie' iché:

—Wëm i' patkeraëyö ttëwà erë e' nuí kè ku' ye' kì. E' nuí ardaë a' ulitane kì.

²⁵ Età ie'pa ulitane iiüté:

—Sa' ena sa' ala'r kos as e' kì inuí ar.

²⁶ Età Barrabás émi ie' tò. E' ukuökì ta' ie' tò Jesús ppök patké tsa' bata daloie wa, ta' imëttsaitö iñippökwakpa ulà a' wötëwà krus mik.

²⁷ Età Pilato ñippökwakpa wà Jesús mítser s'wökirpa wë kiè Pretorio e' pamik ta' ee' ie'pa tò ñippökwakpa malepa kos kiéttsà dapa'wë ek tsini Jesús pamik.

²⁸ Ie'pa tò Jesús datsi' yëttsà ta' datsi' mat daloshdalosh ese wa ipaiéraitö blu'ie. ²⁹ Ñies dika'kicha yué wöshkiie, e' tkëkarakitö iwökir kì blu'ie. Kuaköl wölö méraitö ie' a' iulà bua'kka wës blu' es. E' ukuökì ta' ie'pa e' tkëwà kuché kì ie' wörkì iwayuoié ta' ichéraitö:

—¡Be' dör judiowak blú! ¡Be' kíkökkà sa' tso'!

³⁰ Ñies ie'pa wiritué ikì tajë, ta' kuaköl wölö a'tser iulà a, e' yëttsarakitö, e' wa ipiéraitö tajë iwökir kì. ³¹ Mik iwayué one, età datsi' mat daloshdalosh, e' yëttsarakitö ta' iwák datsi' iékanerakitö ikì ta' imítserak iwà wötëwà krus mik.

Jesús wötëne krus mik

(Marcos 15.21-32; Lucas 23.26-43; Juan 19.17-27)

³² Mik ñippökwakpa wà Jesús dami e'pa e' yélur ee, età wëm eköl kué ie'pa tò ñalà kì kié Simón, e' dör Cirene wak. Ie' kè ie'pa tò Jesús krus tsukmi.

³³ Mik ie'pa de ká kiè Gólgota ee (Gólgota wà kiane chë s'wökirdiche), ³⁴ età ie'pa tò vino shütuule kapöli bacha'bachaë wa, ese mé Jesús a' yè. Erë mik ie' tò ipattsé, età ie' kè wà iyanewa.

³⁵ Mik ie'pa tō iwōté krus mik one, e' ukuōkī tā ie'pa iné ñi ma'wōie sué tō wēs ie'pa tō ie' datsi' blatemi ñi a. ³⁶ E' ukuōkī tā ie'pa e' tuluésér ikkō'nuk as kē yi itsatkō. ³⁷ Kaltak kī itso' kitule tō ichè: "I' dōr Jesús dōr judiowak blú e'", e' batséwarakitō ie' wōkir tsākā. E' kit ie'pa tō iwā kkachōie tō ñi nūi kī ie' wōtēnewā krus mik.

³⁸ Etā ñies wēpa bōl akblōkwakpa wōtēwarakitō krus mik, ekōl iulā bua'kka, ekōl iulā baklī'kka. ³⁹ Pē' tkōke eē e'pa tō icheke sulu, iwōkir wōtiŋkerak iwōā, es ichekerakitō:

⁴⁰ —¡Be' sē tō Skēkōl wé tkekettsa, tā ká mañatk ē tā be' tō iyuekane! Mokī be' dōr Skēkōl Alā, e'ma be' e' tsatkō, be' e' ōwa krus sē mik.

⁴¹ Es ñies sacerdotepa wōkirpa ena s'wōbla'uk tte dalōiēno wa wakpa ena judiowak kuēblupa, e'pa tō ie' wayueke. Ie'pa ñi a ichōke:

⁴² —O'kapa tsatkéitō erē ie' wák kē a e' tsatkēr. Mokī ie' dōr Israel aleripa blú, e'ma as ie' e' ōwa krus wí mik, e' iarma tā sa' erblōmi ie' mik. ⁴³ ¿Ie' kē wā sá a iyēne tō ie' dōr Skēkōl Alā? ¡Ie' erblōke Skēkōl mik e' kī ikiane, e'ma as e' tō itsatkō!

⁴⁴ Dō ñies akblōkwakpa bōl wōtēulewā krus mik ie' o'mik, e'pa tō ie' cheke sulu.

Jesús duowa

(Marcos 15.33-41; Lucas 23.44-49; Juan 19.28-30)

⁴⁵ Mik diwō de bata a, etā ká mīa ttsetseē ká wa'ñe, dō tsālī diwō de mañat ekkē. ⁴⁶ E' wōshā tā Jesús anekā tajē tā ichè: "Elí, Elí, ¿lemá sabactani?" (e' wā kiane chè: A ye' Kēkōl, a ye' Kēkōl, ¿iōk be' ye' we' ikéttsa?)

⁴⁷ Mik wēlepa tso' eē, e'pa tō tte e' ttsé tā ichérakitō:

—Wēm wí tso' Skēkōl ttekōl bak kiē Elías, e' kiōk.

⁴⁸ Etā ie'pa ekōl tunemi tō suiyōk nuwéka vino shkōshkō wa, e' tkéka kuakōl bata kī tā itkéwā ie' kkō mik as ikuyōitō. ⁴⁹ Erē imalepa tō iché ie' a:

—Imúat bēr, ipanusō sué tō Elías datse itsatkōk.

⁵⁰ Etā ie' skā anene tajē tā iwikōl emiitō. Es iduowā. ⁵¹ E' wōshā tā Skēkōl wé a ie'pa wā datsi' buririē ese shūquar u blatoie e' jchēnane kákkē dōttsā iski. Ñies ká wōti'neka tā ák blublu tskirolone. ⁵² Etā pō kkōburoolone tā s'batsē' rpa blērulune, esepa tajē shkēnekane ⁵³ e' yélur ipō a. Ie' du'wā shkēnekane, e' ukuōkī tā ie'pa de Jerusalén dōr ká batse'r eē, tā tajē pé' tō ie'pa sué.

⁵⁴ Roma ñippōkwak ekōl dōr capitán ena imalepa tso' ie' tā Jesús kkō'nuk, mik e'pa tō ká wōti'ne ena i kōs tka eē e' sué, etā ie'pa tkirulune tā iché ñi a:

—Mokī wēm wí dōr Skēkōl Alā je'.

⁵⁵ Ñies alakōlpa manetwā Galilea Jesús tā ikimuk, e'pa tso' ñak tajē ie' kī sauk kamiē. ⁵⁶ E'pa ekōl dōr María Magdala wak, iekōl dōr María dōr Santiago ena José e'pa mi, iekōl dōr Zebedeo ala'r, e'pa mi.

Jesús nu wōtēne pō a

(Marcos 15.42-47; Lucas 23.50-56; Juan 19.38-42)

⁵⁷ Wēm ekōl tso' kiē José Arimatea wak, e' dōr inukōl blú, ñies ie' dōr Jesús klé ekōl. Mik ká tuirketke, ⁵⁸ etā ie' mīa Pilato ska' Jesús nu kiōk. Pilato tō imuk ké ie' a. ⁵⁹ Ie' wā imítser patrēwā datsi' ukuō bua'buasaruru maneneē ese wa. ⁶⁰ E' ukuōkī tā ie' tō ibléwā ákuk bine pa'alī iwák nu blóie e' a. Ie' tō ák bērie trémi dō pō kkō mik, e' wa iwōtēwā. E' ukuōkī tā imía. ⁶¹ Erē María Magdala wak ena María skā, e'pa atē tulur pō kkō wōshā.

Jesús nu blēne e' kkō'né Shkēkpa tō

⁶² E' bule es e' dör eno diwö, etä sacerdotepa wökirpa ena fariseowakpa míyal ñitá ttök Pilato ta. ⁶³ Ie'pa iché ia:

—A këkëpa, sa' éna ianewá tö mik kachökwak e' bak ttsë'ka, etä ie' tö iyë' tö ie' duowá e' kî ká de mañat etä ishkerdakane. ⁶⁴ E' kueki sa' tö be' a ikié tö pö kkö'nuk patkó doka ká mañat dö' ittökatapa dö inú ekiblökwa ta i' ukuökî ta ichënerakitö sulitane a tö ishkenekane. E' wërakitö es, e' ta' e' dör kachë tajë shute tköka ikache kewë e' tsata.

⁶⁵ Pilato tö iché ie'pa a:

—Së a' wá ñippökwakpa tso', a' yú ikkö'nuk bua'iewá kos a' a ikkö'narmi ekkë.

⁶⁶ Etä ie'pa míá pö a ta' i'yi batsëwarakitö pö kkö mik as kë yi mi'waja eë. Ie'pa tö ñippökwakpa méat pö kkö'nuk, etä iwákpa míyal.

28

Jesús shkenekane

(Marcos 16.1-8; Lucas 24.1-12; Juan 20.1-10)

¹ Eno diwö tka, e' bule es e' dör domingo e' ñirketke ta María Magdala wak ena María ská, e'pa míyal Jesús pö sauk. ² E' wösha ta Skëköl biyöchökwak eköl tso' ká jai a' de, etä í tka darëreë. Ie' míá pö a ta' ák bastkër e' trëuitö bánet ta ie' e' tkésér ikî. ³ Ie' wönarke dalölöë wës alá wöñar es, idatsi' damiwa saruruë wës suiyök es. ⁴ Mik ñippökwakpa tö e' sué, etä ie'pa tkirulune painékarak siwa' arulune suane ë wá, atë wës s'duowá es. ⁵ Etä Skëköl biyöchökwak tö iché alakölpá a:

—Kë a' suanuk. Ye' wá ijcher tö a' tso' Jesús kote'wá krus mik, e' nu yulök. ⁶⁻⁷ Erë ye' de a' a ichök tö kë ikü' íe, ishkenekane wës ie' tö iyë' atbak es. A' shkó wé ie'pa tö inú me'wá e' tö weblök. E' ukuökî ta a' yú bet ibiyö chök ittökatapa a: 'Ie' shkenekane, e' mir a' yöki kewë Galilea, eë a' tö isueräë.'

Jesús e' kkaché alakölpá a

⁸ Etä alakölpá míyal shkálaläë. Ie'pa suane erë ñies ie'pa ttsë'ne buaë. Ie'pa tunemirak ibiyö muk Jesús ttökatapa a. ⁹ E' wösha ta Jesús de dur ie'pa wörki ta ie'pa shké'wëitö. Ie'pa dewá ie' ska' ta ie'pa e' tuléwá kuchë kî ta iklö paklö'wëwarakitö ta idalöierakitö. ¹⁰ Ie' tö iché ie'pa a:

—Kë a' suanuk. A' yú ichök ye' ttökatapa a tö a' yú Galilea ta eë a' tö ye' sueraë.

Ñippökwakpa patoule kachök

¹¹ Alakölpá míyal, e' dalewa ñippökwakpa tso' pö kkö'nuk e'pa welepa míyal Jerusalén ta i' kos tka e' pakéraitö seraá sacerdotepa wökirpa a.

¹² Sacerdotepa wökirpa míyal ttök judiowak kuehlupa ta. Ie'pa ttë mé ñi a: "Sú sô ñippökwakpa patuë inuköl tajë wa as ie'pa ichö wës se' kî ikiane es."

¹³ Ie'pa tö iché ñippökwakpa a:

—A' ichö tö nañewë a' kapolur e' dalewa Jesús ttökatapa debitu' e' wá inú mítser. ¹⁴ A' wökir kibi wá ijchenewá, e' ta' sa' ttöraë ie' ta' a' tsatkoie. Es kë i' tköpa a' ta.

¹⁵ Etä ñippökwakpa tö inuköl e' klö'wé ta ichéraitö wës ie'pa ké ichök es. Dö j'ñe ta kachë e' pakekeia judiowak tö.

Jesús tö ittökatapa patké ie' ttë pakök ká ulitane wakpa a

(Marcos 16.14-18; Lucas 24.36-49; Juan 20.19-23)

¹⁶ Etā Jesús ttōkatapa dabom eyök kǐ eköl (11), e'pa míyal Galilea kabata a wé ie' tō ie'pa a iyē' ee. ¹⁷ Mik ie'pa tō isué, etā ie'pa tō idalöié, erē ie'pa wēlepa tō ibikeitséka bōtbōt. ¹⁸ Ie' de ie'pa ska' tā ichéitō:

—Skököl tō ye' tkē'ka iyi ulitane wōkirie ká jai a ena ká i' a. ¹⁹ E' kuēki a' yú ká ulitane a s'yuök ye' ttōkatapaie. Ie'pa wōskuö S'yě ena ye' dör ilà ena Wiköl Batse'r e' ttō wa. ²⁰ Ñies ttē kos wà dalöiök a' ka' ye' tō, e' wa ie'pa wöbla'ú as ñies ie'pa tō iwà dalöiö. Ye' ser michoë a' tā kēkraë. Erē ká i' enawatke, erē ye' kē tō a' mepaät a' wakpa ë.

Jesús Tté Buaë Kit San Marcos tò Marcos

Yi tò yëkkuò i' kit e' kiè Marcos. Nies ie' kiè Juan Marcos. Ie' kě dör Jesús ttekölpa tsá dabom eyök kǐ bōl e'pa ekōl. Erě wele tò ibikeitsè tò ie' dör Pedro klé. E' kuekǐ pē' tajē tò ibikeitsè tò Pedro tò ie' kǐme' yëkkuò i' shtök. Nies ie'pa ibikeitsè tò Marcos bak senuk Jerusalén, e' kuekǐ i' o' Jesús tò ena i' yē'itō e' әне buaë ie' éna.

Jesús dör Skëköl alà e' dē'bitu ká i' kǐ e' tò íyi buaë o' tajē sulitane a ie'pa wörki. E' kit Marcos tò yëkkuò i' kǐ. Ie' kǐ ikiane tò sulitane wa ijcherwa. Nies wes Jesús weine tajē ena iwötēnewa krus mik e' paké ie' tò tajē. Jesús weine tajē ena idu'wa, e' ukuökǐ ishkenekane, e' kuekǐ idiché ta' tajē tkōka se' bolök Satanás tsata. I'ñe ta' kekraë ie' tso' se' kimoie, e' kiane Marcos kǐ tò se' wa ijcher. E' kuekǐ ie' tò yëkkuò i' kit.

Marcos i' tté tso' kitule Hechos 12.12,25; 13.5,13; 15.36-39 ena 2 Timoteo 4.11 e' kǐ. Erě kě s'wa ijcher yēsyesē tò mik ie' tò yëkkuò i' kit, erě se' tajē tò ibikeitsè tò ikititō Jesús kune' e' kǐ duas de dabom skeyök (50) ena dabom kuryök (70) e' shu' ulat.

Juan s'wöskuök tò s'patté

(Mateo 3.1-12; Lucas 3.1-9,15-17; Juan 1.19-28)

¹ Jesucristo dör Skëköl Alà, e' tté buaë dör i' es.

² Ká iaiaë Skëköl tteköl kiè Isaías e' tò ikitat yëkkuò kǐ, e' ichè i' es: Skëköl tò ichè: "Ye' tso'tke ye' tté pakökwaq patkök be' yökǐ kewe, be' ñalé yuök.*

³ Ká sir poë wé kě yi serku' ee' ie' ttöraë әнеule:

'A' er mane'ú Skëköl datse e' yökǐ,

e' dör wes ñalá yuèsō yēsyesē ie' yökǐ es.' "†

Es Isaías tò iyè'at.

⁴ Es Juan S'wöskuökwaq tso' ká sir poë wé kě yi serku' ee, e' tò s'pattémi i' es: "A' er mane'ú Skëköl a as a' nu' olo'yōitō a' kǐ ta' a' e' wöskuölor iwá kkachoié."

⁵ Jerusalén wakpa ena ká malepa tso' Judea e' wakpa kos döke ie' ttöke e' ttsök. Ie'pa e' wamblō sulu kos e' chekekarakitō ta' Juan tò iwöskuekelor di' kiè Jordán e' a.

⁶ Juan datsi' yöule kameio köyök wa; ikipamo yöule iyiwak kkuölit wa. Ie' chké dör ditski ena bulali. ⁷ Tté pakeke ie' tò ie'pa a i' es: "Ye' itökǐ idatse ekōl, e' dör kéképa tajē ye' tsata, e' kuekǐ ie' klökkuò kicha ē kě wötsēnanuk ye' siarla e' a. ⁸ Ye' tò a' wöskueke di' a, erě ie' tò a' ierawa Wikōl Batse'r a."

Juan tò Jesús wöskué

(Mateo 3.13-17; Lucas 3.21-22)

⁹ E' kéwō ska' ta' Jesús e' yétsa Nazaret ate Galilea ee, e' de Jordán ta' ee Juan tò ie' wöskué. ¹⁰ Mik ie' wösune e' e' duékane di' a, e' wösha ta' ie' isué tò ká jaí kkōbunane ta' Skëköl Wikōl bitē ie' kǐ nuböl sü. ¹¹ Eta' ttō ttsēne datse ká jaí a, e' tò ichè: "Be' dör ye' alà dalér tajē ye' éna, e' wēr ye' wa buaë shute."

Satanás tò Jesús erkiöwé i' sulu wamblök

(Mateo 4.1-11; Lucas 4.1-13)

* 1:2 Malaquías 3.1 † 1:3 Isaías 40.3

12 E' ukuökᵢ tᵃ Skëköḷ Wiköl tō Jesús ké shkökmi ká sir poë wé kē yi serku' ee. 13 Eë iyiwak sulusi tso' tajë. Eë ie' sené ká dabom tkëyök (40), e' dalewa Satanás tō ie' erkiöwé i sulu wamblök. Skëköḷ biyöchökwakpa tō ie' kímé.

Jesús tō ie' kanè wawémitke Galilea
(Mateo 3.1-12; Lucas 3.1-9,15-17; Juan 1.19-28)

14 Juan klö'wëwarakitō wötëwá s'wöto wé a, e' ukuökᵢ tᵃ Jesús míá Galilea Skëköḷ ttë buaë e' pakök. 15 Ie' s'patteke i' es: "Í blúie Skëköḷ tso' e' këwö dewatke tsinet. E' kuekᵢ a' er mane'ú ie' a tᵃ ie' ttë buaë e' klö'ú."

Jesús tō nima klö'ukwakpa döka tkël e'pa kié
(Mateo 4.18-22; Lucas 5.1-11)

16 Mik Jesús shkórami batsöri kié Galilea e' kkömik, etᵃ wëpa böḷ suéitō. E'pa döḗ Simón ena iël Andrés. Ie'pa döḗ nima klö'ukwakpa. Ie'pa tso' ikla' uyök batsöri a nima klö'woie.

17 Jesús tō ie'pa a iché:

—A' shkō ye' tᵃ. A' yueraëyö s'ditsö klö'uk ye' a ye' ttökataie.

18 E' bet tᵃ ie'pa tō ikla' tuléat tᵃ míyal ie' tᵃ.

19 E' wᵢ'kie Jesús tō Santiago ena iël kié Juan e'pa sué. Ie'pa döḗ Zebedeo ala'r. Ie'pa tulur kanò a ikla' wöyüök. 20 E' wöshᵃ tᵃ Jesús tō ikiémirak e' tᵃ. Etᵃ ie'pa tō iyé méat ikanè mésopa tᵃ kanò shüᵃ tᵃ imíyal Jesús tᵃ.

Jesús tō aknama trë'wëshkar wëm eköl a
(Lucas 4.31-37)

21 Ie'pa demi ká kié Cafarnaúm ee. Eno diwö a Jesús tkawᵃ judiowak ñi dapa'wö wé a tᵃ ie' tō s'wöbla'wémitke. 22 Ie' tō s'wöbla'weke ttë mokᵢ diché tᵃ tajë ese wa. E' kē döḗ wës s'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa tō s'wöbla'weke es. E' kuekᵢ e' tō wëpa tso' ittök e'pa tkiwëwá. 23 Etᵃ ee wëm eköl tso' e' a wimblu sulusi tso' e' tō iché a neule:

24 —A Jesús Nazaret wak, ¿ie be' tso' sa' tsiriük? ¿Be' debitu sa' eukwa? Ye' wᵃ be' süule. Ye' wᵃ ijcher tō be' döḗ yi döḗ batse'r patkë'bitü Skëköḷ tō e'.

25 Jesús tō wimblu e' uñé:

—¿Be' siwᵃ'blöwᵃ, be' e' yöttsᵃ wëm se a!

26 Wimblu sulusi tō wëm siwᵃ' éwa tᵃ iᵃnekᵃ tajë tᵃ ie' yéttsᵃ iᵃ. 27 Sulitane tkinewᵃ iweblök tᵃ iñi chakérak:

—¿Wí döḗ i? ¿Ie' s'wöbla'weke ttë pa'ali wa ena diché wa dö wimblupa sulusi kéitō e' yöktsᵃ tᵃ ittō iutérakitō ekké!

28 E' bet tᵃ ie' ttë bunekᵃ Galilea kᵃs a.

Jesús tō Simón yàk bua'wéne
(Mateo 8.14-15; Lucas 4.38-39)

29 Mik ie'pa e' yélur ñi dapa'wö wé a tᵃ Jesús míá Simón ena Andrés e'pa u a. Santiago ena Juan mí ie' tᵃ. 30 Eë Simón yàk me'r kᵃ' kᵢ kiri'weke duè dalölö tō, e' ché ie'pa tō Jesús a. 31 Etᵃ ie' e' skéwᵃ tᵃ iklö'wéitō iulá a tᵃ ikímé e' tkökser. E' bet tᵃ duè dalölö ie' éwa tᵃ ie' e' kékᵃ ilé yulök ie'pa a ñè.

Jesús tō tajë s'kirirke esepa bua'wéne
(Mateo 8.16-17; Lucas 4.40-41)

32 Ká tuine diwö míwatke tᵃ s'kirirke ena wëpa a aknama tso' esepa kᵃs debiturak iwᵃ Jesús ska'.[†] 33 Ká e' wakpa kᵃs e' dapa'wékᵃ ukkö a. 34 Etᵃ ie'

[†] 1:32 Diwö e' döḗ eno diwö, e' kuekᵢ s'kirirke kᵃs kē dē' ie'pa wᵃ Jesús ska' ñiwe. Ie'pa kē a kawö tᵃ kanëblök eno diwö a. Ie'pa a tᵃ fyi ö yile tsémi e' döḗ kanè. E' kuekᵢ ie'pa tō s'kirirke tsémi Jesús ska' diwö míwatke e' ukuökᵢ, ekké eno diwö erkerö e' kuekᵢ.

tö duè ulitane bua'wéne pé' tso' tajë e'pa a. Ñies aknamapa tajë trë'wéyalitö. Erë aknamapa wä ijcher yi dör ie', e' kuëki ie' kë wä kawö mène ie'pa a ttök.

Jesús tö Skëköl ttë paké judiowak ñi dapa'wo wé a
(Lucas 4.42-44)

³⁵ Kä ñirketke iä ttsettseë, tã Jesús e' kékã miã bánet wé kë yi ku' ese ska' ttök S'yë tã. ³⁶ Etã Simón ena iwapiepa míyal ie' yulök. ³⁷ Mik ikuéwarakitö, etã ie'pa ie' a iché:

—Sulitane tso' be' yulök.

³⁸ Erë ie' tö ie'pa iüté:

—Mishka ká tso' tsinet tsinet ese a. Ñies eë ye' ké Skëköl ttë pakök, eseie ye' dë'bitü.

³⁹ Es Jesús shké ká tso' Galilea e' kos a ttë pakök judiowak ñi dapa'wo wé kos a, ñies aknama trë'ukyal.

Wëm eköl kiri'weke lepra tö e' bua'wéne Jesús tö
(Mateo 8.1-4; Lucas 5.12-16)

⁴⁰ Wëm eköl kiri'weke lepra tö, e' e' skéwã Jesús o'mik tã ie' e' tkéwã kuchë kï tã iché ia:

—Be' kï ikiane, e' tã be' a ye' buarmine as ye' batse'rne.

⁴¹ Jesús tö ie' sué er siarë wa tã ikéwaitö ulã wa tã iché:

—Tö, ye' kï ikiane. Be' dene batse'r.

⁴² E' wöshã tã wëm buanene batse'nene. ⁴³⁻⁴⁴ E' ukuökï Jesús tö ie' a iché:

—Ye' ttö ttsö, ì tka be' tã e' kë char yi a. Be' yú e' kkachök sacerdote a. Ì muk Moisés tö a' ka' e' batse'woie e' tsúmi mè Skëköl a iwã kkachöie.

⁴⁵ Erë wëm miã tã ie' e' kékã ì tka itã e' pakök sulitane a. E' kuëki Jesús kë a e' kkayënuke wé pé' tso' tajë ese ska'. Ie' kawötã e' tsukat kañikã wé kë pé' ku' ese ska', erë kã wa'ñe wakpa datse ie' ska'.

2

Wëm eköl kraulewã e' bua'wéne Jesús tö
(Mateo 9.1-8; Lucas 5.17-26)

¹ Kã wekkë alë kuökï tã Jesús dene Cafarnaúm. Mik pé' wä ijchenewã tö ie' tkër u a, ² etã tajë ie'pa e' dapa'wé ie' ska' kë chë'kaia wëshkë, kë chë'kaia ukkõ a ekkë. Ie' tso' Skëköl ttë pakök ie'pa a. ³ E' dalewa wëpa dökã tkël wä wëm kraulewã kë karkã debitü eköl kã'la kï. ⁴ Erë tajë s'tso', e' kuëki kë wës ie'pa tkömi wëshkë Jesús ska'. E' kuëki ie' tsakã u tsãbata jchéé* ie'pa tö tã iduë émirakitö enaë e' a döttsã iski. ⁵ Mik Jesús tö isuë tö mokï ie'pa erblé ie' mik, etã ie' iché ikirirke e' a:

—A alã, ì sulu kos wamblébö, e' nuï olone be' kï.

⁶ Erë s'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa wëlepa tulur eë, e'pa ibikeitsè: ⁷ “¿Ì kuëki wëm wí ttö es? Skëköl è a se' nuï olo'yarmi. Ì ché ie' tö e' wa ie' tso' Skëköl chök suluë.” ⁸ Erë ì bikeitsök ie'pa tso' e' suéwã Jesús tö bet. E' kuëki ie' tö ie'pa a ichaké:

—¿Ì kuëki a' tö ibikeitseke es? ⁹ Ye' tö s'kraulewã diö bua'wëmine as ishköne, e' tã ¿wës a' tö iklö'wëmi tö ye' kë a inuï olonuk ikï? ¹⁰ Ye' dör S'ditsö Alã, sù e' tö a' a ikkachè tö ye' wä kawö tã' kã i' a nuï olo'yoie.

Etã ie' tö iché wëm kraulewã e' a:

¹¹ —Be' e' kókã, be' kã'la kókã tã be' yúne u a.

* **2:4** u tsãbata jchéé: Ie'pa u tsãbata dör kkueie, e' kï ie'pa shköke.

¹² Bet tã ie' e' kéka, ika'la kéka, tã imía sulitane wörki. E' tã ie'pa qos tkiwéwa tã ie'pa tã Skéköl kíkéka tajë tã ichéraitö:

—Kë se' wã iyi wíse suule yës.

*Jesús tã Leví kié ittökataie
(Mateo 9.9-13; Lucas 5.27-32)*

¹³ E' ukuöki tã Jesús míane batsöri kkömik tã pé' e' dapa'wéka ie' ska' tã ie' tã ie'pa wöbla'weke. ¹⁴ Ie' domitkö tã ie' tã inuköl shtökwak Roma wökirpa a e' sué eköl tkër ikaneblöke e' wé a. E' dör Leví dör Alfeo aladulaköl. Ie' tã iché ia:

—Be' shkó ye' tã ye' ttökataie.

Etã ie' e' kéka tã imía Jesús tã.

¹⁵ E' ukuökí Jesús tso' chkök Leví u a. Pé' shkóke tsakië Jesús tã, e' kueki inuköl shtökwakpa ena pé' sulusipa skà tulurñak chkök ie' ena ittökatapa tã.

¹⁶ S'wöbla'uk ttë dalóieño wa wakpa welepa dör fariseowakpa. Mik e'pa wele tã Jesús sué tã ichkóke pé' esepa tã, etã ie'pa tã ichaké ittökatapa a:

—¿Iök a' wöbla'ukwak chkóke inuköl shtökwakpa tã ena pé' sulusipa skà tã?

¹⁷ Jesús tã ittsé tã ichéitö iarak:

—Wépa kë kirirku' esepa kë ki s'kapeyökwak kiane, eré wépa kirirke esepa ki ikiane. Ye' kë dë'bitü wépa e' ttsö tã ie'pa serke yësyësë esepa kiök. Ye' dë'bitü pé' sulusipa kiök.

*¿I kueki Jesús ttökatapa kë batsötã'
(Mateo 9.14-17; Lucas 5.33-39)*

¹⁸ Etökicha tã Juan S'wöskuökwak ttökatapa ena fariseowakpa tso' batsök, etã pé' welepa de Jesús ska' tã ichakéraitö ie' a:

—Juan S'wöskuökwak ttökatapa ena fariseowakpa klépa batsöke. ¿I kueki be' ttökatapa kë batsö?

¹⁹ Jesús tã ie'pa iüté:

—Mik s'kiule ulabatsé kéwö tkö'uk, etã ¿wes ie'pa batsömi wëm ulabatske e' tso'ia ie'pa tã e' dalewa? Ie' tso'ia ie'pa tã, e' dalewa ie'pa kë batsöpa. ²⁰ Eré ikéwö döraë etã ie' mi'datser ie'pa yöki. E' je' tã ie'pa batsöraë.

²¹ “Kë yi tã datsi' këchke wöyuepawã datsi'tak pa'alí wa, datsi'tak pa'alí wöklönekã, e' tã datsi' këchke shukuëë tã ikí jchëë tajë. ²² Nies kë yi tã vino pa'alí tepakã iyiwak kkuölit yöule ibloie ese këchke a. Itékasö es, e' tã mik ibacha'nebitü, etã ikkuölit jchëemittö. Es vino ena ikkuölit weirwami éme. E' kueki vino pa'alí tekekã ikkuölit pa'alí a.”

*Jesús ttökatapa tã trigowö butsé eno diwö a
(Mateo 12.1-8; Lucas 6.1-5)*

²³ Etökicha tã eno diwö a, Jesús dami trigo shua tã ittökatapa tã trigowö butsémi ishkörami e' dalewa katë. ²⁴ Fariseowakpa tã ie' a ichaké:

—Sa' ttö ttsö, ¿i kueki be' ttökatapa tso' i kë kéwö tã' wë eno diwö a ese uk?

²⁵ Eré ie' iüté:

—Etökicha kã iaiaë mik David ena iklépa du' bli wã tã kë ie'pa wã i dami ñë, etã i o' ie' tã ¿e' kë aritsule a' wã Skéköl yökuö ki? ²⁶ Mik Abiatar dör sacerdotë kibi, e' kéwö ska' tã David dewã Skéköl wé a tã pan meule Skéköl a e' ñéitö tã ñies iméitö iklépa a ñë. Sacerdotepa ë a pan ese kéwö tã' ñë. Eré a' éna iane tã i o' David tã e' kë dör suluë Skéköl wöa.

²⁷ Ie' tã ikí ché:

—Eno diwō meneat s'ditsō kimoie, erē s'ditsō kē yöne eno diwō ē batseitsök. ²⁸ E' kueki ye' dör S'ditsō Alà, e' wā kawō ta' ichoie tō ì dör buaē ö ì dör suluē wē eno diwō a.

3

Wēm ulà siulewā e' pake

(Mateo 12.9-14; Lucas 6.6-11)

¹ Jesús skā dewane judiowak ñi dapa'wō wé a, ta eē wēm tkēr eköl ulà etk siulewā. ² Ie'pa éna ie' kkatok ilē kī, e' kueki ie'pa tso' ie' weblök tō wēm ñe' bua'wēmine ie' tō eno diwō a. ³ Ie' tō iché wēm ulà siulewā e' a:

—Be' e' kōka ta be' e' duōser íe sulitane wōshāē.

⁴ Ie' tō ie'pa a iché:

—¿Í kéwō ta' se' a wē eno diwō a: ì buaē ö ì suluē? ¿S'tsatkōk ö s'ttōkwā?

Erē ie'pa siwā'blēwā ie' yöki. ⁵ Ie' tō ie'pa weblē kēsik wa. Ie'pa er darērē e' tō ie' eriwé. Ie' iché wēm a:

—Be' ulà shulōō.

Tā ie' ulà shulée ta ibuanene. ⁶ Etā fariseowakpa ponemi, e' bet ta ie'pa ñi dapa'wēka Herodes klépa ta ileritsök Jesús ttowaie.

Tajē pē' tso' batsōri kkōmik

⁷ Etā Jesús míā ittōkatapa ta batsōri kkōmik ta tajē Galilea wakpa míyal ie' ta. ⁸ Ñies pē' tso' tajē eē datse Jerusalén ena Judea ká malepa a. Ñies ie'pa datse Idumea ena Jordán wishet ena ká wé Tiro ena Sidón ate eē. Ie'pa tō ì kos weke Jesús tō e' tté tse' e' kueki ie'pa de iweblök. ⁹⁻¹⁰ S'kirirke tajē bua'wétke Jesús tō, e' kueki imalepa tajē e' uyōkekā ie' kī ikōkwā. E' kueki ie' tō iché ittōkatapa a tō kanō tsūbitū tērtke dō' ie'pa tō ye' tuēwā darērē.

¹¹ Mik wēpa a wimblupa sulusi tso' esepa tō ie' sué, etā ie'pa e' tulélur kuchē kī ie' wōa ta iarkerak:

—¡Be' dör Skéköl Alà!

¹² Erē ie' tō ie'pa a iché kēsik wa:

—¡Kē ye' tté pparka!

Jesús tō ittekōlpa tsá dabom eyök kī bōl e'pa shushté

(Mateo 10.1-4; Lucas 6.12-16)

¹³ E' ukuōki ta Jesús míā kabata a. Etā wēpa kiane ie' kī kiè, e'pa kiéitō ta ibiterak ie' ska'. ¹⁴ Ie' tō ie'pa shushté dabom eyök kī bōl shkōk ie' ta ena patkēmi ie' tté pakōk. E'pa kiè mékaitō ittekōlpa tsá. ¹⁵ Ie'pa a diché méitō aknama trē'ukyal. ¹⁶ Ie'pa kiè i' es: Simón, e' kiè mékaitō Pedro; ¹⁷ Santiago ena iel Juan, e'pa dör Zebedeo aladulakōlpa, e'pa kiè skā mékaitō Boanerges (kiè e' wā kiane chē “wēpa dör wes alá es”); ¹⁸ Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás ena Santiago dör Alfeo alá; ena Tadeo, Simón Celote, ¹⁹ ena Judas Iscariote tō Jesús wōmekettsā aishkuō ta ibolōkpa a e'.

Jesús ena Beelzebú

(Mateo 12.22-32; Lucas 11.14-23; 12.10)

²⁰ E' ukuōki ta Jesús dewā u a ittōkatapa ta. Etā tajē pē' ñi dapa'wēkane kē wa ie'pa chko ekkē. ²¹ Mik Jesús yamipa ekka wa ijchenewā tō wes ie' tso', etā ie'pa de itsukmi iyērke tō ie' alīnekā e' kueki.

²² Ñies s'wōbla'uk ttē dalōieno wa wakpa datse Jerusalén e'pa tō Jesús ché i' es: “Beelzebú dör bē e' tō wēm wí éna ká chōwéwa, e' diché wa ie' tō aknama trē'wekeyal.”

²³ Età Jesús ikiéttsarak tã ikleéitö iarak i' es: “¿Wes Satanás e' trë'ùshkarmi? ²⁴ S'serke ká etkë kî e' ñi blabatsélor ñippök ñita, kë wöklör, e' tã ie'pa wákpa mir wa'k éme. ²⁵ Ñies ñi yamipa e' kékã ñippök ñita, kë wöklör, e' tã ie'pa mir wa'k éme. ²⁶ Es ñies Satanás klépa mú ñi blabatsélor ñippök ñita, e' tã idiché wöarwami tã ierdawarak.

²⁷ “Kë yi mî'pawã wëm diché tajë ese u a ie' íyi ekiblök kam ie' tó iwák maùwã e' yöki. Es éme íyi ekiblërmi.

²⁸ “Mokî ye' tó a' a iché tó ì sulu qos wambleke a' tó, ñies Skëköl cheke a' tó sulu qos e' nuí olo'yèmiitö a' kî. ²⁹ Erë yi isie tó Wiköl Batse'r ché suluë, ese kë kî inuí olorpa, itso' ikî kekraë.”

³⁰ Ie'pa iyë' tó wimblu sulusi tó ie' éna ká chówëwa e' kuëkî Jesús tó e' ché ie'pa a.

Jesús mî ena iëlpa de iweblök

(Mateo 12.46-50; Lucas 8.19-21)

³¹ E' ukuökî tã Jesús mî ena iëlpa ena ikutapa e'pa debitu ie' yulök, erë ie'pa kë dë'wã weshke. Ie'pa tó ikiök patké. ³² Pë' tulus ie' pamik e'pa tó iché ia:

—Be' mî ena be' ëlpa ena be' kutapa e'pa shkô be' weblök.

³³ Ie' iüté:

—¿Yi dör ye' mî ena ye' ëlpa ena ye' kutapa?

³⁴⁻³⁵ Wëpa tulus ie' pamik e' suéitö ëk tã ichéitö:

—Yi isie tó ì kiane Skëköl kî ese wë, ese dör wes ye' ël ena ye' kutà ena ye' mî es. E' kuëkî ie'pa ikkëpa dör wes ye' mî ena ye' ëlpa ena ye' kutapa es.

4

Të kuatkôkwak tté

(Mateo 13.1-9; Lucas 8.4-8)

¹ Etökicha tã Jesús s'wöbla'wëmitke batsöri kkömik. Pë' dapane tajë ipamik, e' kuëkî ie' e' iéka kanò tkërkî tsinet ese etó a. Eë ie' e' tkéser ie'pa wöbla'uk. Ie'pa qos atë batsöri kkömik ie' ttö ttsök. ² Eë ie' tó ttë tsakjé kleé ie'pa a iwöbla'wöie, e' et dör i' es: ³ “A' tó ittso. Etökicha tã wëm eköl mîã të kuatkök ppé ululu éme* ⁴ Mik ie' tso' iwö ppök, etã ditsöwö wele anewa ñalã ska' tã dù debitu tó ikatéwa. ⁵ Ditsöwö wele anewa áklo a wé íyök kë tã' tajë ese ska'. Íyök kë tã' tajë, e' kuëkî bet tã itskine. ⁶ Erë kë iwí kicha tã' tajë, e' kuëkî mik dîba anekã ikî, etã isinewa. ⁷ Ditsöwö wele anewa dika'chka shua. Dika'chka ena ditsöwö talane ñita, erë dika'chka e' alékã ikî, kë wöne. ⁸ Erë ditsöwö wele ane íyök bua' bua kî ese tskine talane wöne buaë. Wele wöne dökã dabom mañayök (30) elka elka, wele dabom teryök (60), wele cien eyök (100).”

⁹ Etã ie' tó ie'pa a iché: “¡A' éna ye' ttö ttsak, e'ma ikukueblö bua'ie!”

Ì kuëkî Jesús tó s'wöbla'weke kleaule

(Mateo 13.10-17; Lucas 8.9-10)

¹⁰ Mik Jesús atë dur ekörla, etã ittökatapa dabom eyök kî bül ena iklépa welepa skà de ie' ska' tã ichakerakitö ia:

—Ttè wà kleébö, ¿ima e' wà dör?

¹¹ Ie' ie'pa iüté:

—“Ì blúie Skëköl tso' e' tté blëulewã, e' këwö meneat a' a iwã jchënoie. Erë pë' tso' tajë kë éna ye' tté klö'wak, esepa a ye' ikleeke ¹² as ie'pa tó iweblö je',

* 4:3 të kuatkök ppé ululu: Ie'pa wöblar të kuatkök wö ppélur të qos e' kî.

erë kē ie'pa a iwà wër, ñies as ie'pa tō ittsō je', erë kē ie'pa a iwà ar as kē ie'pa er mane'ù tã inuì kē olor ie'pa k̄j."†

Tē kuatkōkwak ttē e' wà paké Jesús tō
(Mateo 13.18-23; Lucas 8.11-15)

13 Etã ie' tō ie'pa a iché: "Ttē kleéyō ñe' wà kē ane a' éna, e' tã çwes a' éna imalepa wà armi? 14 Wé tō ditsōwō kuatké, e' dör wé tō Skëköl ttē pakeke ese. 15 Pè' welepa tso' e'pa tã itkōmi wës ditsōwō arwa ñalã k̄j es. Esepa tō Skëköl ttē ttsé erë bet Satanás de iska' tã Skëköl ttē yétsa ier a. 16 Welepa skã tã itkōmi wës ditsōwō arwa áklo a es. Esepa tō Skëköl ttē ttsé tã iklö'wérakitō ttsé'ne buaë wa. 17 Erë ie'pa kē wì kicha tã' tajë, e' kuek̄j ie'pa tō iklö'wé ekuölö ë. Mik ie'pa weinemitke Skëköl ttē kuek̄j, etã ie'pa anemine bet. 18 Welepa skã tã itkōmi wës ditsōwō arwa dika'chka shuã es. Esepa tō Skëköl ttē ttsé, 19 erë ie'pa tō íy tso' kã i' k̄j ese bikeitseke kibiie. Ie'pa er me'rie inuköl k̄j ena ì skã tso' kã ik̄i tō s'ttsé'weke buaë ese k̄j. Ese kos tō Skëköl ttē kui'wéwã ie'pa er a tã kē idë'ttsã buaë wës ikiane es. 20 Erë welepa skã tã itkōmi wës ditsōwō arwa íyök bua'buã k̄j es. Esepa tō Skëköl ttē ttsé tã iklö'wé tã iwà dettsã buaë wës ikiane es. Ie'pa dör wës íy kuá wör buaë es. Wele wōne dôkã cien eyök (100), wele dabom teryök (60), wele dabom mañayök (30)."

Bö'wō ttē
(Lucas 8.16-18)

21 Etã ie' tō iché iarak: "Kē yi tō bö'wō tskepaka tã iblëwãitō kalkuö dik̄jã ö ka' dik̄jã. E' skéie itkekekaitō kákke kã ñi'woie. 22 Es ñies kē ì ku' blëulewã kē jchenukwã aishkuö tã. Ese kos k̄kayërdaë. 23 Íyí éna ye' ttō ttsak, e'ma ikukueblö bua'ie!"

24-25 Ñies ichéitō: "Yi e' yuak buaë ye' ttē wa, ese a ik̄j meraëyō as iéna iwà ar buaë. Erë yi kē e' yuak ye' ttē wa, ese yök̄i ì bikeitséitō tō ane ie' éna, ese kos yërdattãne. E' kuek̄j ì cheye ye' tō a' a' e' kukueblö. A' tō iwé es, e' tã a' éna iarri buaë, ñies Skëköl tō a' k̄imeraë as ik̄j ar a' éna."

Íyí kuatkè ttē

26 Ñies Jesús tō iché: "Í blúie Skëköl tso' e' tã itkōke wës itkō iyiwō kuatké wëm eköl tō ese tã es. Ie' tō ikuatké tē k̄j 27 tã iméat bërè. Kã bit ekkè ie' kapökewã nañewe, ñiwe tã ie' t̄i'rke tã íyí kuatkéitō e' tskine, talane erë ie' kē éna iane tō wës itskine wës italane. 28 Íyök ë tō itskeke. Kewe ikua tskine, e' ukuök̄j tã iwörkuane, e' ukuök̄j tã iwōne. 29 Mik ikéwō de shtë, etã wëm mía ishtëkkã."

Mostaza wō ttē
(Mateo 13.31-32; Lucas 13.18-19)

30 Ñies Jesús tō iché: "Í blúie Skëköl tso' çwes e' dör? Çtté wé wa ye' tō ikleëmi? 31 E' dör wës mostaza wō tkèsö es. E' wō dör tsirlala iyiwō ulitane dik̄jã. 32 Erë mik ikuatkënewã, etã italar íy kuá tsitsir ulitane tsatã. E' ulã dôkã w̄i'w̄ië, e' tsakã dù u yuöke."

33 Es Jesús tō ie'pa a ikleé tajë wës ttē i' es dö wé ie'pa éna iane ekkè. 34 Ie' kē wã ì pakane ie'pa a kē kleaule. Erë iwà kos pakekeneitō ittōkatapa a banet kē kleaule.

Siwã' taië e' wöklö'wé Jesús tō
(Mateo 8.23-27; Lucas 8.22-25)

35 E' tsálj mik kã tuine, etã Jesús tō iché ittōkatapa a:

† 4:12 Isaías 6.9-10

—Mishka batsöri wışhet.

³⁶ Pë' tso' tajë e'pa méarakitö tã ie' iékarak kanò a Jesús tso' e' a tã imíyal. Kanò skà mirwã ie'pa tã tseë. ³⁷ E' bet tã siwã' bitsineka tajë tó di' uyékã tajë e' tó kanò wà iekekã.

³⁸ Erë ie' kapóme'r kanò ñak a wökir kata kï, eë ittökåtapa ie' tï'wékã tã iché iã:

—¡A s'wöbla'ukwak! ¿Se' duökelur e' kã kï be' tkine?

³⁹ Etã ie' e' kékã tó siwã' uñë tã iché di' a:

—¡Be' e' shtëwã bër!

Etã siwã' wöklöne di' wöklöne míane alamië. ⁴⁰ Etã ie' tó ittökåtapa a iché:

—¿Ì kuekï a' suane sekkë? ¿Kam a' erblö ye' mik?

⁴¹ Ie'pa kï tkinewã tajë tã ñni chakékã:

—¿Yi dör wëm wí? ¡E' ttö dalöieke siwã' tó di' tó!

5

Wimblu sulusi trë'wéyal Jesús tó

(Mateo 8.28-34; Lucas 8.26-29)

¹ Ie'pa demi batsöri wışhet kã kië Gerasa* eë. ² Mik Jesús e' yéttsã kanò a, etã wëm ekòl a wimblu sulusi tso' e' yéttsã de Jesús ska'. ³ Wëm e' serke pö ké a. Kë imonukwã tabechka kichaie wa ì wa. ⁴ Tseë imonere iulã a ena iklö a tabechka kichaie wa erë ibatsëloritö. Kë yi diché tã' wë' iwöklö'woie. ⁵ Ñië nañeë ie' shköke pö a ena kabata a arke tajë, ñies ie' e' shkã'uke ák wa. ⁶ Erë mik ie' tó Jesús sué kamië, etã ie' tñebitü e' tkéser kuchë kï Jesús wö shaë ⁷ tã ichéitö iã aneule:

—¡A Jesús, be' dör Skëköl dör íyi ulitane tsatã e' Alà! ¿Ìök be' de ye' tsiriük? ¡Ye' kköchöke be' a Skëköl wörkï tó kã ye' we'ikar!

⁸ Jesús tó ie' a ichétke: “¡A wimblu sulusi, wëm se öwa!” E' kuekï ie' tó iché Jesús a es.

⁹ Etã Jesús tó ie' a ichaké:

—¿Ìma be' kië?

Ie' iüté:

—Ye' kië Tajë Wakpa, sa' dör tajë e' kuekï.

¹⁰ Etã ikköchöke tajë Jesús a: “Kë sa' patkar kamië.” ¹¹ Eë tsinet kabata kuli' a tajë köchi iëter chkök. ¹² Etã aknamapa kköché ie' a:

—Sa' patkómi köchi a. Kawö mú sa' a e' tiükwã ie'pa a.

¹³ Etã ie' tó kawö mé iarak tã wimblupa sulusi e' yélur wëm e' a tã ië' tiëwarak köchi a. Köchi ekkëpa dökã mil böyök ulatök (2.000). Etã köchi ponekã tunemirak kã spē mik brutolonemi batsöri a tã eë iduolur.

¹⁴ Köchi kkö'nukwakpa tkayalmi tã ittë pépëkarakitö kã e' wa'ñe a. Tajë pë' de iweblök. ¹⁵ Mik ie'pa de Jesús ska' tã wëm a aknama bak e' suérakitö. E' tkër datsi' iéne éna kã anene buaë, e' tó ie'pa suawé. ¹⁶ Wëpa tó ì tka wëm a aknamapa bak e' tã ena köchi tã e' sué, e'pa tó ipakéne imalepa a. ¹⁷ Etã ie'pa kköché Jesús a: “Be' e' yötttsã kã i' a, be' yú bánet.”

¹⁸ Mik Jesús dene kanò a tã wëm a aknama bak, e' kköché ie' a: “Ye' shkakmi be' tã.” ¹⁹ Erë Jesús kë wa ikéwö mène ie' a. Ie' iché iã:

—Be' yüne be' u a be' yamipa ska'. Ì buaë wé Skëköl tó be' a ena wës ie' tó be' sué er siarë wa, e' kos pakó ie'pa a.

* 5:1 Gerasa: Yëkküö këchke wële tó kã e' kië Gadara ö Gergasa. Mateo 8.28 sqü.

²⁰ Età wëm míá tã ì wé Jesús tò ie' a e' pakéitö ká tso' Decápolis e' wakpa a. Ie'pa kôs tkinewã ittsök.

*Jesús tò Jairo alà busi shké'wékane ñies alaköl bua'wéneitö eköl
(Mateo 9.18-26; Lucas 8.40-56)*

²¹ Mik Jesús dene kanò kî batsöri iqshet, etã batsöri kkömik tajë pë' e' dapa'wékã ie' ska'. ²² E' dalewa wëm debitu eköl kië Jairo. E' dör judiowak ñi dapa'wö wé e' wökir eköl. Mik ie' tò Jesús sué, etã ie' e' téwã wöwakköt Jesús wörki ²³ tã ikköché tajë ie' a:

—Ye' alà busi duökewatke. Be' shkó ulà mukka iki as ibuarne tã iserne.

²⁴ Etã Jesús míá ie' tã. Tajë pë' dami Jesús tã e' tãrdami ie' mik. ²⁵ E' shua alaköl dami e' du'mi alakölpa duè wã e' kî duas de dabom eyök kî bök (12). ²⁶ Tajë ie' weine s'kapeyökwakpa ulà a ena ì kôs tso' ie' wã e' ewéwaitö yës ie'pa kî, erë kè ibuanene, e' skéie imir wa'k ëme. ²⁷⁻²⁸ Ie' wã Jesús tté ttsëule e' kuekî ie' ibikeitsé: “Jesús datsi' bata ë kéwãyo e' tã ye' buanene.” E' kuekî ie' e' skéwã Jesús tsj kker pë' shua tã idatsi' kéwaitö. ²⁹ E' bet tã ipë wöklöne tã ie' ittsé e' kî tò ibuanene. ³⁰ E' bet Jesús ittsé tò ilè tka ie' diché wa, e' kuekî ie' tò pë' tso' ipamik e' kôs sué ëk tã ichakéitö iã:

—¿Yi tò ye' datsi' ké?

³¹ Ittökatapa tò ie' a iché:

—¿Kë be' wã isune tò tajë ie'pa tãrdami be' mik? Tã wës be' tò ichaké: “¿Yi tò ye' ké?”

³² Erë ie' tò wépa tso' ipamik e'pa kî weblé iã isuoie tò yi ie' ké. ³³ Alaköl buanene e' painéka tajë suane wa. Ì tka ie' tã e' ane ie' éna, e' kuekî ie' debitu e' tkéwã kuchë kî Jesús wörki. Ì kôs tka ie' tã e' chékaiã yësyesë. ³⁴ Etã Jesús ie' a iché:

—A alà busi, be' erblé ye' mik, e' tò be' bua'wéne. Be' yúne bërë. Be' buanene.

³⁵ Ie' ttökeiã alaköl tã e' dalewa welepa bitë Jairo u a e'pa wã ibiyö de Jairo a tã ichéitörak:

—Be' alà busila blénewatke. ¿Iök s'wöbla'ukwak tsiriwëiabö?

³⁶ Erë ì cheke ie'pa tò e' kè kî Jesús tkine. Ie' tò Jairo a iché:

—Kë be' tkinuk. Be' erblö ye' mik ë.

³⁷ E' ukuökî tã ie' míá Jairo u a. Pedro ena Santiago ena Santiago ël kië Juan e'pa ë mí ie' wã, kè ie' wã yi skà mine e' tã. ³⁸ Mik ie'pa demi Jairo u a, etã tajë pë' dapanekã e' tröke juke tajë siarë. ³⁹ Jesús dewã weshké tã ichéitö ie'pa a:

—¿Ì tso' a' aláuk? ¿Ì kuekî a' juke? Busila kè du'wã, ikapöme'r ë.

⁴⁰ Etã ie'pa tò ie' wayué ena ijañeitsé, erë ie' tò ie'pa ké e' yökulur. Etã alà yë ena imi ena wépa de ie' tã, e'pa ë mí ie' wã e' tã ushü a wé alà nu me'rka eë. ⁴¹ Ie' tò iulã klö'wéwã tã ichéitö iã:

—Talita kum. (tté e' wã kiane chë: “A tayëla, ye' be' a iché, be' e' kôka.”)

⁴² E' bet tã busila e' e' duékã shkë'ka tã ishkémi. E' tò ie'pa tkiwéwã tajë. (Tayë e' kî duas tso' dabom eyök kî bök.) ⁴³ Erë Jesús tò ie'pa a iché: “Ì tka i' e' kè char yi a.” E' ukuökî tã ie' iché: “Alà se tiö.”

6

*Jesús dene Nazaret
(Mateo 13.53-58; Lucas 4.16-30)*

1 E' ukuöki ta Jesús e' yétsa ká e' a mía ittökatapa ta iwák ká a. 2 Mik eno diwö de, eta ie' tö s'wöbla'wémitke judiowak ñi dapa'wo wé a. Tajë pé' daparke eë. Mik ie'pa tö ie' ttö ttsé, eta itkirulune ta iñi chakérak:

—¿Wé ie' e' yué tté tajë wa? ¿Wes ie' ulá de tté buaë iskië ese ska'? ¿Wes i kē or yi a ese wéitō? 3 ¿Ie' kē dōr kaltak kanéukwak bak kaneblök ijerō e'? ¿Ie' kē dōr María alá? ¿Ie' kē dōr Santiago, José, Judas ena Simón e'pa él? ¿Ñies ie' kutapa kē serku' se' shua?

E' kuëki kē ie'pa erblēne ie' mik. 4 Erē ie' tö iché iarak:

—Ká wa'ñe Skéköl tteköl dalöiërta', erē iwák ká ki ena iyamipa shua ena iwák u a eë kē idalöiërta'.

5 Eë iekkē ta i kē or yi a ese kē one ie' wa. Ie' ulá méka welepa kirirke esepa ki ta ibuanerak, erē e' kē dōr tajë. 6 Ká e' wakpa kibiiepa kē erblēne ie' mik, e' tö ie' tkiwéwa.

*Jesús tö ittökatapa patkēmi s'wöbla'uk
(Mateo 10.5; Lucas 9.1-6)*

E' ukuöki ta Jesús mía ká tsitsirpa tso' tsinet ese a s'wöbla'uk. 7 Ie' ttökatapa dabom eyök ki böl e'pa kiéitō ta ipatkémirak böl böl. Ie' kawö mé iarak wimblupa sulusi tré'woyal. 8 Ie' tö iché iarak:

—Kē i tsarmi, shko kéli e' è tsümi. Sku' kē tsarmi, chkō kē tsarmi, inuköl kē tsarmi. 9 Klökkuō ena datsi' iömi, e' è mik a' mi'mi, erē datsi' ki kē tsarmi.

10 Ñies ie' iché ia:

—Mik a' dewa u wele a, eta a' e' tsuat eë dō mik a' míyal ká bánet ekkē. 11 Ká wele wakpa kē wa a' kinewa buaë ö kē ki a' kapaköke e' kiane ttsé, e' ta a' e' yölor eë ta kapo tso' a' klöttō mik e' ppōō. E' tö ie'pa a ikkacheraë tö ie'pa dōr Skéköl bolökpa.

12 Eta ittökatapa míyal s'pattök i' es: “A' er mane'ú Skéköl a.” 13 Ñies ie'pa tö aknama tré'wéyal tajë. Ñies tajë s'kirirke esepa ki ie'pa tö kiö té ta ibuanenerak.

*Juan S'wöskuökwak kötewa
(Mateo 14.1-12; Lucas 9.7-9)*

14 Eta Jesús tté buneka ká wa'ñe, e' kuëki itté ttsé ñies blu' kié Herodes e' tö. Welepa tö icheke:

—Jesús dōr Juan S'wöskuökwak shkenekane e', e' kuëki ie' wa diché tso' i kē or yi a ese woie.

15 Welepa ská tö icheke:

—Ie' dōr Skéköl tteköl bak kié Elías e' shkenekane.

Welepa ská tö icheke:

—Skéköl tteköl idir wes Skéköl ttekölpa ia'chki es.

16 Erē tté ekké ttsé Herodes tö ta ichéitō:

—Ie' dōr Juan kuli' tökök patkē'ye' tö e' shkenekane.

17 Herodes tö iché es ie' tö Juan S'wöskuökwak klö'ukwa patkē' wötewa s'wōto wé a Herodías kuëki. Herodías dōr Herodes èl kié Felipe e' alaköl, erē Herodes sene'wa ie' ta. 18 Erē Juan tö iyë' Herodes a: “Kē be' kawö ta' senuk be' èl alaköl ta. E' wa be' tso' tté dalöiëno dalöseukwa.”

19-20 E' kuëki Herodías uluneka Juan ki ta ie' ki ikiane ttewa. Erē Herodes wa ijcher tö Juan dōr wëm yëysë ena batse'r ese, e' dalöiekeitō tajë, e' kuëki ikkö'nekitō. Ie' tö Juan kapaköke e' tseke er bua' wa, erē kē iëna iane i wëmiitō. Ie' tö Juan dalöieke es, e' kuëki Herodías kē a wes Juan or. 21 Erē mik Herodes tö iduéswo kéwō tkō'weke, eta Herodías isuë wes iulá dōmi Juan ska'. Herodes tö ikuëblupa ena iñippökwa wōkirpa ena wépa dalöiërta'

tajë serke Galilea esepa kiéttsa ikéwō tkō'uk. ²² Mik ie'pa tso' ikéwō tkō'uk, etā Herodías alà busi dewā tā iklōté ie'pa wōrkj. E' wēr buaë Herodes ena imalepa tso' chkök ie' tā, e'pa wa, tā ie' iché tayë busi a:

—İ kiane be' kĭ e' kiō ye' a tā ye' tō be' a imeraë.

²³ Etā ie' tō iché ia ttè mokĭ wa Skëköl wōrkj sulitane kukua:

—İ kōs kiëbō ña, e' mekeyō be' a. Kā kōs wōkirie ye' tso', e' kiō ña tā e' merayō be' a shushaë.

²⁴ Etā tayë busi mía, tā imì chakéitō:

—İ kiëyō?

Tā imì iüté:

—Juan S'wōskuōkwak wōkir kiō ia.

²⁵ Ie' míane bet blu'tkēr eē tā iché ia:

—Ye' kĭ ikiane tō írō Juan S'wōskuōkwak wōkir tsūbitū ña kulë' a iwà kkachioie tō mokĭ ittëwarakitō.

²⁶ Etā blu' erianekā tajë, erë ie' tō ittè métke s'kiule tso' e'pa kukua, e' kuekĭ kē ie' a ionuk wēs. ²⁷ E' kuekĭ bet ie' tō ñippōkwak patkémi eköl Juan wōkir tsuk. Etā ñippōkwak mía s'wōto wé a tā Juan kuli' téé, ²⁸ tā iwōkir tsébitū kulë' a méitō tayë busi a, tā tayë busi tō imé imi a.

²⁹ Mik Juan ttōkatapa wā ijchēnewā tā ie'pa debitū inū kōkkā tsémi wōtëwā.

Pë' döka mil skeyök e'pa tié Jesús tō

(Mateo 14.13-21; Lucas 9.10-17; Juan 6.1-14)

³⁰ Mik Jesús ttekōlpa tsá e'pa dene ie' ska', etā i kōs wé ie'pa tō ena i kōs wa ie'pa s'wōbla'wé e' pakérakitō ie' a. ³¹ Pë' datse tajë míyal iské datsene kē wa ie'pa chkoia ekkë, e' kuekĭ ie' iché ittōkatapa a:

—Mishka enuk bánet wé kē yi ku' ese ska'. ³² Etā ie'pa míyal bánet kanò kĭ wé kē yi serku' ese ska'. ³³ Erë ie'pa míyal e' sué pë' tō tajë ñies pë' tō isuëwā tō ie'pa e' idir. Etā pë' kōs serke eē e'pa míyal tuneule ipanuk wé ie'pa irirke eē demi kewé. ³⁴ Mik Jesús e' yéttsa kanò a, etā pë' tso' tajë ipanuk e' suéitō. Ie'pa wēr ie' wa wēs obeja kē kkō'nukwak tā es, e' kuekĭ ie'pa suéitō er siarë wa. Etā ie' e' kékā ie'pa wōbla'uk ttè kuā'kĭ kuā'kĭ tajë wa. ³⁵ Kā detke tsáli tā, ittōkatapa de ie' ska' tā ichérakitō ie' a:

—Kā de tsáli, kē yi serku' ie'. ³⁶ Ie'pa yuömi as ie'pa mi' pë' serke tsĭnet ena ká tso' tsĭnet ese ska' ilë taük ñè.

³⁷ Erë ie' tō ie'pa iüté:

—Ie'pa tiō a' tō.

Ie'pa iüté:

—İ Be' kĭ kiane tō sa' mi' chké taük ie'pa tioie? Chké ekkë tuĭie inuköl kiane s'kaneblömi dö kā cien böyök e' ské ekkë.

³⁸ Ie' tō ie'pa a ichaké:

—İ Kōs a' wā pan tso'? A' yú iweblök.

Ie'pa dare iweblök tā ichéitō ia:

—Pan tso' skel ena nima bötō.

³⁹ Etā ie' tō iché ie'pa a:

—Pë' kōs kō e' tulöksër ta'tsi kĭ erule erule.

⁴⁰ Etā pë' e' tulésër cien eyök, welepa e' tulésër dabom skeyök. ⁴¹ E' ukuökĭ tā ie' tō pan skel ena nima bötō e' klō'wé tā ikā sué ká jaì a tā wëstela chéitō Skëköl a. E' ukuökĭ tā ie' tō pan ena nima blaté tā iméitō ittōkatapa a as ie'pa tō iwatiō pë' kōs a. ⁴² Ie'pa ulitane chké de wë'. ⁴³ Pan ena nima bata atë e'

shtëra⁴⁴kitō iēne dōka kōla dabom eyōk kī bōk. Wēpa kēchkepa chké esepa dōka mil skeyōk (5.000).

Jesús shkē di' kī
(Mateo 14.22-27; Juan 6.16-21)

⁴⁵E' ukuōkī tā Jesús tō iché ittōkatapa a: "A' e' iōka kanō a, a' yúshkatke ye' yōkī kewe batsōri wíshet Betsaida kker." Ie' tō iché pē' malepa a: "A' yú a' u a." ⁴⁶E' ukuōkī tā ie' mīa kabata a ttōk S'yē tā. ⁴⁷Ká tuine tā kanō demi batsōri shushāē. Ie' e' tsēat ekōrla ká sí kī. ⁴⁸Ie' tō isuē tō ie'pa kaneblōke darērē kanō patkoie siwā' bitsirke ie'pa kke wōiá e' kuēkī. Ká nīrketke tā ie' mīa ie'pa ska' shkōrami di' kī. Ie' tkōkemitke tsīnet ie'pa o'mik. ⁴⁹⁻⁵⁰Erē mik ie'pa isuē tō ie' shkōdatse di' kī, etā ie'pa ibikeitsē tō wimblu idir, e' tō ie'pa tkiwēwā tajē tā iānekarak. Erē bet tā ie' iché ie'pa a:

—¡A' er kuú! ¡Kē a' suanuk! Ye' idir.

⁵¹Etā ie' e' iēka kanō a tā siwā' wōklōne. Ie'pa tkirulune tajē iweblōk. ⁵²Ie'pa er dōr daloie, e' kuēkī Jesús tō pē' tajē dē' pan skēl ē wa, e' wā kē dē'wā ie'pa er a. E' kuēkī ie'pa tkirulune tajē ekkē.

Jesús tō s'kirirke bua'wē Genesaret
(Mateo 14.34-36)

⁵³Itkattarak batsōri wíshet demirak Genesaret tā eē kanō muéwarakitō. ⁵⁴Ie'pa e' yélur kanō a tā e' wōshā tā pē' tō Jesús suēwā tō ie' idir. ⁵⁵Etā itūnerak ká e' wañe ibiyō chōk. Mik pē' tō ittse, etā ie'pa tō s'kirirke tsēmi wē ittserakitō tō Jesús tso' eē. ⁵⁶Ká wañe wē ie' mir, wē s'tso' tajē o bērebērē, etā pē' tō s'kirikepa tulekeser nāla shāē tā ikkōchōkerak ie' a tō ie'pa a idatsi' bata ē mú kēwā. S'kirirke kōs tō ikē, esepa buanene.

7

Ì tō se' ia'wēmi nāie
(Mateo 15.1-20)

¹Fariseowakpa ena s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa welepa datse Jerusalén e'pa debitu Jesús ska'. ²Mik ie'pa tō isuē tō Jesús ttōkatapa welepa chkōke ulā kē pakōule, etā e' kī ie'pa tō icheke suluē. ³(Fariseowakpa ena judiowak malepa kōs tō ie'pa yēpa bak e' ser klō'wē darērē. E' kuēkī kē ichkōtā'rak kē ulā pakōule wēs ie'pa a imeneat es. ⁴Mik ie'pa dare chkwō tāuk, etā kē ichkōtā'wa kam ulā pakōr e' yōkī. Es ie'pa wā íyi ese skā tso' tajē dalōiēno. Nies tka', kulē', ù, ka' ekkēpa kōs pakueke ie'pa tō.) ⁵E' kuēkī fariseowakpa ena s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa tō Jesús a ichakē:

—¿Ì kuēkī be' ttōkatapa kē tō se' yēpa bak e' ser e' ttē dalōiē? ¿Ìōk ichkōrak nā ulē wa?

⁶Ie' tō ie'pa iutē:

—Buaē Isaías tō a' e' o sulu e'pa yē' mik ie' tō iyē':
'Skēkōl tō ichē: Pē' ikkēpa tō ye' dalōiē kō ē wa,
erē ie'pa er tso' kamiē ye' yōkī.

⁷È ichōkle ie'pa mi'ke ye' wē a ye' dalōiōk.

Ttē wa ie'pa s'wōbla'wēke e' dōr s'ditsō ttē dalōiēno ē.'*

Es Isaías tō iyē'at.

⁸A' tō Skēkōl ttē watēttsā s'ditsō ser e' ttē dalōioie.

⁹Nies ie' iché iarak:

* 7:7 Isaías 29.13

—Skëköl ttë dalöiëno e' méat a' tō bānet a' wákpa ser e' ttë dalöioie. ¹⁰ Moisés tō iyë: 'A' yë ena a' mî e'pa dalöiö.† Nies ie' tō iyë'at: 'Yi tō iyë ö imî ché suluë ese wák wömerdattsa ttëwä.† ¹¹ Erë a' icheke tō se' a' iyërmi s'yë a' ö s'mî a' i' es: 'Î kôs tso' ye' wä, e' dör corbán' (e' wä kiane chë tō imeulettsa Skëköl a'S). E' kuëkî kē ye' a' a' kîmenuk î wa. ¹² Nies a' tō icheke tō yi isie e' ché, ese kē kawötajä iyë ö imî kîmuk. ¹³ Es a' wákpa ser e' ttë wa a' tō s'yueke, e' iütë wa a' tō Skëköl ttë dalöiëno e' dalösewëkewa. Î sulu ese skä wambleke a' tō tajë.

¹⁴ E' ukuökî ta ie' tō pë' tso' eë e'pa kié ta ie' iché iarak:

—A' ulitane tō ye' ttö tso', iwä anü a' éna. ¹⁵⁻¹⁶ Î ñeke a' tō e' kē tō a' ia'wëpa ñáie Skëköl wöa. Erë î sulu wambleke a' tō tskirke a' er a' ese je' tō a' ia'wëraë ñáie.*

¹⁷ Mik ie' tō pë' méat dewä wëshkë, etä ittökåtapa tō î kleë ie' tō e' wä chakë ie' a'. ¹⁸ Ie' tō ie'pa iütë:

—¿Nies a' kē éna iwä ane? ¿A' kē éna iane tō î kôs ñekewasö e' kē tō s'ia'wëpa ñáie? ¹⁹ Î kôs ñekewasö e' kē mi'ku'wä s'er a, e' mi'kewä s'ñawi a e' ukuökî ta iwekettsasö. E' kuëkî e' kē tō s'ia'wëpa ñáie.

(Ttë e' wa ie' kî ikiane chë tō chkë ulitane dör batse'r.) ²⁰ Nies ichéitö:

—Î sulu wambleke a' tō tskirke a' er a' ese je' tō a' ia'wëraë ñáie. ²¹ Î sulu bikeitseke a' tō, trë, akblë, s'ttëwä, ²² senewabak dalösewëwä, o'ka íyi kkechë, î kôs sulu wambël, s'malepa wöyuë, s'malepa wörieikë, ukyëne, ñi chë suluë, e' tstsëka, î kôs dör yësyësë ese watëttsa, ²³ íyi ese kôs tskirke a' er a' e' tō a' ia'wëraë ñáie.

Tayë eköl kē dör judiowak e' erblë Jesús mik (Mateo 15.21-28)

²⁴ E' ukuökî ta Jesús miä ká kië Tiro e' kker. Eë ie' e' tséat yile ska'. Ie' kē kî ikiane tō yi wä ijcherwä tō ie' tso' eë; erë kē ie' a' e' blëne. ²⁵ E' bet busila eköl a' wimblu sulusi tso', e' mî wä ijchenewa ta imiä ta ie' tkëwä kuchë kî ie' wörki. ²⁶ Alaköl e' kē dör judiowak, e' dör ká kië Sirofenicia e' wak. Etä ikköché ie' wöa:

—Aknama tso' ye' alà busi a' e' trë'úshkar.

²⁷ Erë ie' tō iché ia:

—Kë idör buaë alà'rla chkë yëttsa mè chichi a. E' kuëkî as ye' ala'r chkö kewe.

²⁸ Erë tayë tō ie' iütë:

—A kékëpa, e' yëne; erë s'ala'r chköke e' kamulë darke iski ese ñeke chichi tō.

²⁹ Jesús tō ie' a' iché:

—Buaë be' iütë, e' kuëkî be' yüne bërë. Aknama trëneshkartke be' alà busila a.

³⁰ Mik alaköl e' demine u a, etä ilà busila kuëitö ka' kî. Aknama kē ku'ia' ie' a.

Wëm eköl kukuö kē wattsër e' bua'wë Jesús tō

³¹ Jesús e' yëttsa Tiro tkami Sidón demi Galilea batsöri Decápolis kker. ³² Eë pë' wä wëm debitü eköl ie' ska' e' kē kukuö wattsër ena kē tto buaë. Ie'pa tō ikië Jesús a: “be' ulà múka ikî as ibuarne.” ³³ Jesús wä imítser bānet wë kē yi

† 7:10 Éxodo 21.17 † 7:10 Levítico 20.9 § 7:11 meuletke Skëköl a: Ie'pa tō iché es, erë ie'pa ulà a itso'ia' e' wakanewëmi ie'pa tō wës ie'pa kî ikiane es. * 7:15-16 Yëkkuö këchke wële versículo 16 kî kuötkëka, e' tō ichë: ¡A' éna ye' ttö ttsak, e'ma ikukueblö bua'ie!

ku' ee, ta iulatska tiéwa wëm kirirke e' kukuöuk bök a ta iwiri wa iku' kéwa.
³⁴ E' ukuöki ta ká suéitö ká jaì a, isiwa' tkéka ta ichéitö wëm a:
 “iEfatá!” (e' wà kiane ché ie'pa ttö wa: “iKukuö shubunú!”)
³⁵ E' bet ta wëm kukuö ena ittö buanene ta ittéka buaë. ³⁶ Jesús tö iché iarak
 tö kè ichar yi a. Erè kos e' ché ie' tö ie'pa a, e' tsatä ie'pa tö ikí chekeia. ³⁷ Ie'pa
 tkirulane taië iweblök, ta ichérakitö, “iì kos weke ie' tö buaë dö s'kukuö
 kè watsër ese bua'wéitö ta iwattséne buaë, ñies s'me' bua'wéitö ta ittékane
 buaë!”

8

Pë' döka mil tkëyök e'pa tié Jesús tö *(Mateo 15.32-39)*

¹ Etökicha ta pë' e' dapa'wéne taië Jesús ska', e'pa kè wa ì ku' ñè. Ta ie' tö
 ittökataka kié ta ichéitö ie'pa a:

²—Siarè ye' wa pë' ikképa wër. Ie'pa tso' ye' ta e' ki ká de mañatka ta kè ie'pa
 wa ì ku' ñè. ³ Welepa datse kamië. E' kueki dö' ye' tö ipatkéminerak u a kè
 chkaule ta isiwa' arwamirak ñala ki.

⁴ Etä ittökataka ie' iüté:

—Erè çì wa se' tö ie'pa tiëmi ká i'se a wé kè yi serku' ee?

⁵ Ie' tö ie'pa a ichaké:

—çKos a' wa pan tso'?

Ie'pa iüté,

—Kul (7).

⁶ Etä ie' tö pë' ké e' tulökser iski ta pan kul klö'wéitö ta wéstela chéitö Skéköl
 a ta iblatéitö mé ittökataka a watië pë' a, etä es ie'pa tö iwé. ⁷ Ñies nima
 tsitsirla tso' rak iwä elkela e' ki wéstela chéitö Skéköl a ta ittökataka patkéitö
 iwatiök. ⁸ Pë' ulitane chké de wë' ta chké bata aṭe e' shtérakitö iëne döka kkö
 kul. ⁹ Ichkérak e'pa döka mil tkëyök (4.000) ulatök. E' ukuöki ta Jesús tö ie'pa
 yuëmine ¹⁰ ta ie' e' iéka kanö a ittökataka ta miyal ká kié Dalmanuta ee.

Fariseowakpa tö ì kè or yi a ese uk ké sué *(Mateo 16.1-4; Lucas 12.54-56)*

¹¹ Fariseowakpa debitü Jesús ska' ta ittémirak ie' ta kësik wa. Ie'pa éna ie'
 tsaiak, e' kueki ie'pa tö ie' a ikié tö ì kè or yi a ese wéitö iwä kkachöie tö mokì
 ie' patkë'bitü Skéköl tö. ¹² Jesús siwa' tkéka iskië ta ichéitö:

—çÌ kueki ì kè or yi a ese kieke a' tö iwä kkachöie tö yi döer ye'? Mokì yö a' a
 iché tö ese kè kkayërpa a' a.

¹³ Etä ie' tö ie'pa méat ta ie' e' iékane kanö a ta imía batsöri wišet.

Fariseowakpa pan wölöwoka e' paké *(Mateo 16.5-12)*

¹⁴ Etä Jesús ttökataka éna ilè chowa tsëmi ñè. Pan etkë mirak iwä e' ta kanö
 a. ¹⁵ Jesús iché iarak:

—çA' tso' wösh wa! A' e' kkö'nú fariseowakpa pan wölöwoka e' yöki. Ñies a'
 e' kkö'nú Herodes pan wölöwoka e' yöki.

¹⁶ Ittökataka iché ñi a:

—çKè se' wa ì ta' ñè! ¹⁷ Jesús wa ijchenewa, ta ie' iché iarak:

—çÌ kueki a' tso' ichök ñi a tö a' kè wa ì ta' ñè? çKam a' éna iwä ar? çKam
 a' wa iwä jcherwa? çA' er darèrè dö ekké? ¹⁸ A' wöbla ta' çe' kè wawër? A'
 kukuöña ta' çe' kè watsër? çA' kè éna ianeaia? ¹⁹ Mik ye' tö pan skël wadë'
 wëpa döka mil skëyök (5.000) ekké a, etä çkkö bik ibata kit a' tö?

Ie'pa iikuté:

—Dabom eyök k_i bök (12).

²⁰ —Ñies mik ye' tō pan kul (7) wadē' wēpa dōka mil tkēyök (4.000) ekkē a, etā ħkō bik wā iē' a' tō ibata wa?

Ie'pa iikuté:

—Kul (7).

²¹ Etā ie' iché iarak:

—Ĥkam a' ēna iwā ar?

S'wōbla kē wawēr ekōl e' bua'wēne Jesús tō

²² E' ukuōk_i tā idemirak Betsaida tā wēm wōbla kē wawēr ese debitū ekōl pē' wā Jesús a tā ikkōchōkerak ie' a' tō ikō ulā wa as ibuarne. ²³ Etā ie' tō iklō'wēwā iulā a tā iyéttsaitō bānet. Eē ie' tō iwōbla bök nuwēka wiri wa tā iulā mēka iki tā ichakéitō. “ĤBe' wōbla wawēne?” ²⁴ Etā wēm tō ká weblé tā iché:

—Pē' suēkeyō erē ye' wa iwēr wēsua kal shkōke suē.

²⁵ Etā Jesús ulā mēkane iwōbla k_i tā wēm tō ká suē krereē tā iwōbla wawēnene buaē. Íyi ulitane suēitō buaē. ²⁶ Etā Jesús tō ipatkémine iu a tā iché ia:

—Kē be' mi'ktkō pē' shuā.

Pedro tō iché tō Jesús dōr wē pairine'bitū idi' wa s'blúie e'

(Mateo 16.13-20; Lucas 9.18-21)

²⁷ E' ukuōk_i tā Jesús ena ittōkatapa míyal ká tso' tseē atē Cesarea Filipo e' a. Ñāla k_i Jesús tō ie'pa a ichaké:

—Ĥima pē' tō iché, ye' dōr yi?

²⁸ Ie'pa iikuté:

—Welepa tō icheke tō be' dōr Juan S'wōskuōkwak. Welepa skā tō icheke tō be' dōr Skēkōl ttekol bak kiē Elías shkēnekane e'. Welepa skā tō icheke tō be' dōr Skēkōl ttekolpa skā bak e' wele.

²⁹ Ie' tō ie'pa a ichaké:

—Erē Ĥima a' iché, ye' dōr yi?

Pedro tō iikuté:

—Be' dōr wē pairine'bitū idi' wa sa' blúie e'.

³⁰ Erē Jesús kē wā ie'pa kane yi dōr ie', e' chōk yi a.

Jesús e' biyō ché tō itterawa

(Mateo 16.21-28; Lucas 9.22-27)

³¹ Jesús tō ie'pa a itsá ché:

—Ye' dōr S'ditsō Alā, e' weirdaē tajē. Judiowak kueblupa ena sacerdotepa wōkirpa ñies s'wōbla'uk tte dalōiēno wa wakpa tō ye' waterattsā. Ye' tterawa, erē e' k_i ká de mañat etā ye' shkerdakane.

³² Ttē e' chéitō ie'pa a wōshak. Erē Pedro tō ie' kiēmi bānet tā iuñemiitō.

³³ Erē Jesús e' wōtrée tā ittōkatapa weblé krereē tā Pedro uñéitō i' es:

—ĤA Satanás, be' yúshka bānet ye' yōki! Be' kē tō íyi suē wēs Skēkōl tō isuēke es; be' tō isuēke wēs s'ditsō tō isuēke es.

³⁴⁻³⁵ E' ukuōk_i tā ie' tō ittōkatapa ena pē' malepa kié e' ska' tā ichéitō:

—Yi e' tsatkak ittēwā yōk_i, ese kē ulā a sene michoē dōpa. Erē yi e' mettsa ttēwā ye' dalērmik ena ye' ttē buā e' dalērmik, ese ulā a idōraē. E' kuek_i yi e' yuak ye' ttōkataie, ese kē kane tkinukia e' k_i. E' skéie ie' kawōtā e' chōk dō ittēwā wōtēulewā krus mik ekkē. Es ie' kawōtā shkōk ye' itōk_i. ³⁶ Íyi ulitane tso' ká i' a, e' de a' ulā a, erē sene michoē e' kē dē' a' ulā a, e' tā e' dōr Ĥie bua' a' a?

³⁷ Sene michoē kē patorpa i wa. ³⁸ Mik ye' dōr S'ditsō Alā, e' dene ye' Yē olo

ta', ñies ibiyöchökwa^{pa} batse'r e'pa ta, e^{ta} wépa jaëne ye' ki pë' sulusipa kē tō Skëköl dalöie wës trër wakpa kē tō imaso dalöie es esepa wörki, esepa ki ye' jaërdaë ñies.

9

¹ Ñies ie' tō iché ie'pa a:

—Mokí ye' tō a' a ichè tō a' tso' íe, e' welepa tō ì blúie Skëköl tso' e' kēwō de diché ta', e' sueraë kam iblërulur e' yōki.

Jesús tō ilo taië e' kkaché ittökatapa a
(Mateo 17.1-13; Lucas 9.28-36)

² Ká teröl ukuöki ta Jesús mía ká bata kakkeë e' ki. Pedro, Santiago ena Juan e'pa mítser iwa e' ta. E^{ta} ee' ie'pa wō shaë ie' manenettsa mía kuá'ki. ³ Ie' datsi' manenettsa mía dalölöë saruruë, kē yi a ká wa'ñe datsi' sunuk as idöttsa saruruë es. ⁴ E^{ta} ie'pa tō Skëköl ttekölpá bak ká iaiäë kië Elías ena Moisés e'pa sué kapakök Jesús ta. ⁵⁻⁶ Ie'pa tkinewa taië. Pedro kē éna ì a^{nei}a chë, e' kuëki ichéitō Jesús a:

—¡A S'wöbla'ukwak, buaë se' tso' íe! Sú sa' tō úla yuëka mañatkuela, etkue be' a, etkue Moisés a, etkue Elías a. ⁷ E^{ta} mochka tō ie'pa kitéwa ta e' shua ie'pa tō ttō tse tō ichè: “Së dö^r ye' alà dalër taië ye' éna, e' ttō tso.” ⁸ E' bet ta ie'pa ká sué ipamik ta ie'pa isué tō kē yi ku'ia, Jesús ë dur ie'pa ta.

⁹ Ie'pa datskene wöwa'k ta Jesús tō ie'pa a ichè:

—Ì sué a' tō e' kē pakar yi a dö mik ye' dö^r S'ditsö Alà, e' ttéwa shkenekane e' ukuöki.

¹⁰ E' kuëki ie'pa tté iwakpa ë ñi ta. Erë ie'pa ñi chaköke: “Ie' ttéwa shkenekane ¿ima e' wà dö^r?” ¹¹ Ie'pa tō Jesús a ichaké:

—¿Ì kuëki s'wöbla'uk tté dalöiëno wa wakpa tō icheke tō Elías kawötá dö^{kne} kéwe wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' yōki?

¹² Ie' iütérak:

—E' yëne tō Elías datse kéwe. Ie' tō ì kos kaneweketke kéwe wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' yōki. Erë ¿ì kuëki Skëköl yëkkuö tō ichè tō S'ditsö Alà, e' weirdaë ena iwatërdatta? ¹³ Ye' tō a' a ichè tō Elías dë'bak, e^{ta} ie'pa tō iwe'ik siarë wës ie'pa ki ikiane es. E' bak wës ie' tté tso' kitule Skëköl yëkkuö ki es.

Kabëla eköl a aknama tso' e' bua'wéne Jesús tō
(Mateo 17.14-21; Lucas 9.37-43)

¹⁴ Mik idenerak wé ittökatapa malepa tso' ee, e^{ta} ie'pa isué tō taië pë' tso' ipamik. Ñies isuëitörak tō s'wöbla'uk tté dalöiëno wa wakpa welepa ñi iütöke ie'pa ta. ¹⁵ Mik pë' tō Jesús sué, e^{ta} iwö krarulune ta itunemirak ishke'uk.

¹⁶ Ie' tō ichaké ittökatapa a:

—¿Ì ki a' ñi iütöke?

¹⁷ Wëm eköl tō iché ie' a:

—A s'wöbla'ukwak, íe ye' wa ye' aladulaköl debitü be' a. Wimblu sulusi tso' ia e' kuëki kē itto. ¹⁸ Ká wa'ñe wé ie' tso' ee' wimblu tō ie' éna ká chöwekewa ta ikéure ískí ta shuya deka ikkō a, iká blarke ñi mik ena ikranewa. Be' ttökatapa a ikíyö tō wimblu e' trë'úshkar erë kē ie'pa a ñone.

¹⁹ Jesús tō iüté:

—¡A pë' kē erblötá' Skëköl mik! ¿Mik ye' sermirö a' ta? ¿Kos ye' tō a' dalë'ttsemirö? Kabëla ñe' tsúbitü ña.

²⁰ Etā ie'pa wā kabēla mītsēr Jesús ska'. Erē mik wimblu sulusi ñe' tō Jesús sué tā kabēla painuwékaitō tajē anerō iskī e' trékā burup burup tā ikkō a shuya deka. ²¹ Jesús tō kabēla yě a ichaké:

—¿Mik i' wamblēnemi ie' tā?

Iyē tō iūté:

—Mik ie' iā tsirlala e'tami. ²² Tajē wimblu tō ie' ma'wé ttēwā. Mikle ta iuyéwaitō bō' a ö di' a ittowaie. Sa' saú er siarē wa. Ilē ormi be' a, e'ma sa' kimú.

²³ Jesús tō iūté:

—¿Wes bö ibikeitsēmi tō ye' kē a ionuk? Yi erblöke Skéköl mik, jese a i kos ormi!

²⁴ Etā kabēla yě tō iché aneule:

—Ye' erblöke Skéköl mik. ¡Ye' kimú kī erblök imik!

²⁵ Mik Jesús tō isué tō tajē pē' daparke, etā wimblu sulusi uñéitō i' es:

—A wimblu, kabēla i' tteke be' tō kukuö kē watsēr, kē tto. Ye' tō be' kē e' yótsšā kabēla i' a. Kē be' e' tiükwane ie' a.

²⁶ Wimblu anekā tā kabēla skā éna ká chōwéwaneitō. E' ukuökī ie' e' yétsšā tā kabēla atē wes s'duowā es. E' kuekī pē' tajē tō iché tō mokī iduowā. ²⁷ Erē Jesús tō iklö'wéwā iulā a tā ikimé e' kōkkā tā ie' e' kēka.

²⁸ E' ukuökī tā Jesús dewā weshké tā ittōkatapa tō ie' a ichaké bánet.

—¿I kuekī sa' kē a wimblu e' trēneshkar?

²⁹ Ie' tō ie'pa iūté:

—Wimblu sulusi ese trēoshkarmi ikiē S'yé a e' é wa*

Jesús skā e' biyö ché tō itterawā

(Mateo 17.22-23; Lucas 9.43-45)

³⁰⁻³¹ Jesús ena ittōkatapa e' yétsšā ee tkami Galilea. Ie' tso' ie'pa wōbla'uk, e' kuekī ie' kē kī ikiane tō wé ie'pa tso' e' jcherwā yi wā. Ie' tō iché ie'pa a:

—Ye' dör S'ditsō Alā, e' wōmerdatsšā pē' ulā a tā ye' tterawarakitō. Erē e' kī ká de mañat tā ye' shkērdakane.

³² Erē i ché ie' tō, e' wā kē ane ie'pa éna, ñies ie'pa suanerak ichakök.

Yi dör ibua'ie Skéköl wōā

(Mateo 18.1-5; Lucas 9.46-48)

³³ E' ukuökī ie'pa demi Cafarnaúm. Mik ie'pa dewā weshké, etā Jesús tō ie'pa a ichaké:

—¿I kī a' ñi iūtōro ñalā kī?

³⁴ Erē ñalā kī ie'pa ñi iūtōro tō wé dör ibua'ie imalepa tsatā, e' kuekī ie'pa siwā'bléwā. ³⁵ Etā Jesús e' tkésēr tā ie'pa dabom eyök kī bōl e'pa kiéitō tā ichéitō iā:

—Yi kī ikiane tō idō ibua'ie imalepa tsatā, e' tā ese kawōtā e' wōökwa imalepa dikīā ikanē mésoie ikimoie.

³⁶ E' ukuökī tā alala duésēritō eköl ie'pa shushāē tā ikékaitō ulā a tā ichéitō iarak:

³⁷ —Yi tō alala i'se kiéwā ye' ttō wa, ese tō ye' wák kiéwā. Es ñies yi tō ye' kiéwā, ese kē wā ye' é kinewā, yi tō ye' patké'bitū, e' kiéwāitō ñies.

Yi kē kī' ñippök se' tā ese tso' buaē se' tā

(Mateo 10.42; Lucas 9.49-50)

³⁸ Juan tō iché Jesús a:

* **9:29** ikiē S'yé a e' é wa: Yēkkuö kēchke wele tō ikī kuötkéka i' es: ena batsè wa.

—A s'wöbla'ukwak, wëm sué sa' tö eköl, e' tö aknama trë'wéyal be' ttö wa. Erë ie' kē ku' se' ta, e' kueki sa' tö iché ia tö kē iwaria.

³⁹⁻⁴⁰ Ie' tö ie'pa iüté:

—Yi tö ì kē or yi a ese wé ye' ttö wa, ese kē a ye' yënuκ suluë. Yi kē ku' ñippök se' ta, ese tso' se' ta. E' kueki kē iwöklö'war. ⁴¹ Yi isie tö di' kakla ē mé a' a yè, ye' dör Cristo e' icha a' dör e' kueki, mokj ye' tö a' a iché tö ese a' iské patordaë buaë.

A' tso' wösh wa ì tö s'ké ì sulu wamblök ese yöki

(Mateo 18.6-9; Lucas 17.1-2)

⁴² “Yi tö ikkëpala erblöke ye' mik, ese eköl kē ì sulu wamblök, esepa weirdaë taië shute tköka ak wawoie muéwa ikuli' a batrëemi dayë a' e' tsata. ⁴³⁻⁴⁴ A' ulä tö a' kē ì sulu wamblök, e' ta itö. A' döwa sene micho a' ulä etkë, e' dör buaë. E' skéie a' döwa bö' kē a' ulä bötkë e' dör suluë. Eë bö' kē wöitta'wa. ⁴⁵⁻⁴⁶ A' klö tö a' kē ì sulu wamblök, e' ta itö. A' döwa sene micho a' klö etkë, e' dör buaë. E' skéie a' uyëwa bö' kē a' klö bötkë e' dör suluë. ⁴⁷ A' wöbla tö a' kē ì sulu wamblök, e' ta iyöttsa. A' döwa ì blúie Skëköl tso' e' a' wöbla ek ë, e' dör buaë. E' skéie a' uyëwa bö' kē a' wöbla bötkë e' dör suluë. ⁴⁸ E' kē a' öña tö s'kateke kekraë kē duöta'wa, ñies bö' wöñarke kē wöitta'wa.

⁴⁹ “S'weir e' dör s'paiklë wës iyiwak jché ña'wè mè Skëköl a' ese paiklë dayë wa es. ⁵⁰ Dayë dör buaë, erë kē ikke ta'ia, e' ta kē ibuarpaiane. Kē a' tö dayë kke chöukwa a' er a. A' senú bërë ñita.”

10

Se' ñi öwa ese ché Jesús tö

(Mateo 19.1-12; Lucas 16.18)

¹ Jesús e' yéttsa Cafarnaúm miä Judea ta itkattsa Jordán a' wishet. Eë pë' e' dapa'wéne ie' ska' ta ie' tö ie'pa wöbla'wémítke wës ie' wöblar es. ² Eta fariseowakpa wëpa de ie' ska' ta ie'pa tö ie' a' ichaké itsaioie:

—¿Wëpa a' kawö ta' itayë owa ö au?

³ Ie' tö ie'pa iüté:

—¿ük Moisés tö a' ka' ttë dalöiëno ki?

⁴ Ie'pa tö ie'pa iüté:

—Moisés tö ikéwö me' se' a' ñi owa yëkuö muk s'tayë a' ta itrë'ukshkar.

⁵ Ie' tö ie'pa a' iché:

—A' er darërë, e' kueki Moisés tö ttë e' me'at a' a' es. ⁶ Erë mik ká i' yöne, eta kē idir es. Itso' kitule i' es: ‘Skëköl tö se' yö' wëm ena alaköl. ⁷ E' kueki wëpa kē serpaia' iyë ena imi e'pa dapömik ta iserdawa alaköl ta. ⁸ Ie'pa böi serdaë ñita ta ie'pa miä wës wák eköl ë es.* Es ikiteat, e' kueki ie'pa kē ia böi, ie'pa yöne wës wák eköl ë es. ⁹ E' kueki wëpa batséwa Skëköl tö esepa kē batsökök yi tö.

¹⁰ Mik ie'pa dene weshke, eta ittökatapa tö ie' ichaké ttë e' ki. ¹¹ Ie' tö ie'pa iüté:

—Wëm tö itayë éwa, ese tö alaköl ské tséwane, e' ta e' wa ie' tö isenewabak kewe e' dalösewéwa. ¹² Ñies tayë tö iwëm éwa, ese tö wëm ské tséwane, e' ta e' wa ie' tö isenewabak kewe e' dalösewéwa.

Jesús tö ikié S'yë a' ala'rla ki

(Mateo 19.13-15; Lucas 18.15-17)

¹³ Eta pë' wa ala'rla debitu as Jesús ulä mùka iki. Erë ittökatapa tö pë' e'pa uñëlor. ¹⁴ Mik e' suéitö ta iluneka ta ichéitö ie'pa a:

* 10:8 Génesis 2.24

—As ala'rla bitu ye' ska'. Wépa dör wés ie'pa es, esepa blúie Skéköl tso', e' kueki kē iwöklö'waria. ¹⁵ Moki ye' tö ichè tö yi kē e' wöowa wés alala es ì blúie Skéköl tso' e' kiowa, ese kē döpawa.

¹⁶ Eta ie' tö ala'rla paklö'wéwa ta iulà méka iki ta ier buaë ché ia.

Inuköl blu' eköl e' tö Jesús a ichaké

(Mateo 19.16-30; Lucas 18.18-30)

¹⁷ Mik Jesús shkémikte, eta wém debitu eköl tüneule, e' tkérö kuchè ki ie' wörki, ta ie' a ichakéitö:

—A s'wöbla'ukwak, be' dör buaë, çì wèmi ye' tö as sene michoë dö ye' ulà a?

¹⁸ Ie' tö iüté:

—Ì kueki be' tö ye' kié buaë? Skéköl eköl è dör buaë. ¹⁹ Ie' ttè dalöieno e' jcher be' wā: 'Kē a' kawō ta' s'ttōkwa, kē a' kawō ta' s'senewabak dalōseukwa, kē a' kawō ta' akblök, kē a' kawō ta' s'kkatök kachè wa, kē a' kawō ta' s'kitō'uk, a' yé ena a' mi e'pa dalöio.'†

²⁰ Wém ie' iüté:

—A s'wöbla'ukwak, ttè e' kos dalöie'bitu ye' tö ye' ià duladula e'tami.

²¹ Jesús ie' sué er bua' wa ta ichéitö:

—Íyi etkē kianeia a' wè, e' dör i': Be' yú ta ì tso' be' wā, e' wataúttsa seraa ta iské múttsa s'siarēpa a. E' ukuōki ta be' shkō ye' ta ye' ttökataie. Es ta íyi buaë tajè dōraë be' ulà a ká jai a.

²² Ie' dör inuköl blu' tajè, e' kueki mik e' ttséitö, eta iwö éwa iski ta imía eriane tajè.

²³ Jesús tö ká sué ipamik ta ichéitö ittōkatapa a:

—ìInuköl blúpa a darèrèè idir dōkwa ì blúie Skéköl tso' e' a!

²⁴ Ttè e' tö ittōkatapa tkiwéwa, erè ie' tö ie'pa a iská chéne:

—ìA ala'r; darèrèè idir dōkwa ì blúie Skéköl tso' e' a! ²⁵ Inuköl blu'pa a dōkwa ì blúie Skéköl tso' e' a, e' dör darèrèè tkōka kameio tkōmi datsi' yuo diké ese wōukla a e' tsata.

²⁶ Mik e' ttsé ie'pa tö, eta ie'pa kí tkinewa tajè ta ie'pa ñi chaké:

—E' dör es, e'ma çyi tsatkèrmi?

²⁷ Ie'pa webléitö ta ichéitö:

—E' kē onuk s'ditsō a wés, erè kē dör es Skéköl a, ie' a íyi ulitane ormi.

²⁸ Pedro tö ie' a ichémi:

—Sa' tö íyi ulitane me'at ta sa' bite be' ta.

²⁹ Jesús iüté:

—Moki ye' tö a' a ichè tö yi tö iu ö iēlpa ö ikutapa ö imì ö iyé ö ila'r ö iká méat ye' dalèrmik ena ye' tté buaë dalèrmik, ³⁰ e' ta ká i' ki ese ulà a iské dōrane tajè dōka u cien eyök. Es ñies iēlpa ö ikutapa ö imì ö iyé ö ila'r ö iká ese dōraë iulà a dōka cien eyök. Erè ñies iweirdaë siarè ye' tté buaë kueki. Erè aishkuō ta sene michoë dōraë iulà a. ³¹ Erè ì'ñe ta s'tso' tajè keweie esepa dōraë bataie, ena s'tso' bataie ì'ñe ta esepa dōraë keweie.

Jesús ská e' biyö chéne tö itterawa

(Mateo 20.17-19; Lucas 18.31-34)

³² Eta ie'pa mirka ñalā kī micho Jerusalén. Jesús shkōrami ittōkatapa yöki kewe. Ittōkatapa mir tkiruléwa ena pé' mir ie'pa itōki e'pa suane. Ie' ttōkatapa dabom eyök kī böl, e'pa kiémiitö bánet ta ì tkōraë ie' ta e' pakémiitö ie'pa a. Ichéitö: ³³ "Se' mirka Jerusalén i', eta eé ye' dör S'ditsō Alà, e' merdattsa

† 10:19 Éxodo 20.12-16; Deuteronomio 5.16-20

sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ulà a. Ie'pa tö ye' kichateraë ta ye' wömerattsä pë' kë dör judiowak esepa ulà a ttëwä. ³⁴Ye' wayueraë ie'pa tö, iwiri tuöraë ye' kî, ye' pperarakitö, ena ye' tterawarakitö; erë e' kî kâ de mañat etä ye' shkërdakane."

Santiago ena Juan tö kawö kié Jesús a

(Mateo 20.20-28)

³⁵Santiago ena Juan e'pa dör Zebedeo ala'r e'pa dewä Jesús o'mik ta ichéitö ia:

—A s'wöbla'ukwak, sa' kî ikiane tö i kieke sa' tö be' a e' mú sa' a.

³⁶Ie' tö ichakéрак:

—¿I kiane a' kî?

³⁷Ie'pa tö iiüté:

—Mik be' tkënekä s'blúie olo ta' tajë, etä kawö mú sa' a e' tkökser be' o'mik, eköl be' ulà bua'kka, eköl be' ulà baklî'kka s'wëttsuk be' ta.

³⁸Ie' tö ie'pa iüté:

—A' kë wä ijcher i kiök a' tso'. ¿Íyi yeraë ye' tö bacha'bachaë, e' yarmi a' a? ¿A' e' ché weinuk wës ye' weirdaë es?

³⁹Ie'pa tö iiüté:

—Tö, sa' dirmi.

Ie' tö iché ia:

—Ye' tka' wä yeraë a' tö. A' weirdaë wës ye' es. ⁴⁰Erë e' tkökser ye' ulà bua'kka ö ye' ulà baklî'kka, e' kë kéwö menuk ye' a. E' tso'tke klöule yi a imeke esepa a.

⁴¹Mik ttè e' tswéwä ittökäta malepa döka dabom eyök (10) e'pa tö, etä ie'pa uluneka Santiago ena Juan kî. ⁴²Erë ie' tö ie'pa kié seraä ta ichéitö:

—A' wä ijcher tö pë' kë tö Skëköl dalöië, esepa wökirpa kos e' alökëkä ie'pa kî kekraë, nies iblúpa tö ie'pa patkeke kësik wa. ⁴³Erë a' kë kâne e' wamblöк es. E' skéie, a' isie e' yuak s'wökirie, ese kawötä e' wöökwa s'malepa dikä diöshet ikanë mésoie. ⁴⁴Nies a' isie e' yuak ibua'ie s'malepa tsata, ese kawötä e' muktsä s'malepa a kanë mésoie. ⁴⁵Ye' dör S'ditsö Alä, e' kë dë'bitü as yi tö ye' kîmù, ye' dë'bitü s'kîmuk ena e' muktsä ttëwä s'tso' tajë e' nuì skéie. E' kuekî a' kawötä e' wöökwa s'malepa kanë mésoie.

Bartimeo bua'wéne Jesús tö

(Mateo 20.29-34; Lucas 18.35-43)

⁴⁶Ie'pa demi Jericó. Mik Jesús e' yökettsatke ittökäta ta ena pë' dami tajë itökî e'pa ta, etä eë wëm eköl siarë tkër ñala ska'. E' dör inuköl kak kiökwak kié Bartimeo dör Timeo alä, e' wöbla kë wawër. ⁴⁷Mik ie' ittsé tö Jesús Nazaret wak damitkö, etä ie' iché aneule:

—¡A Jesús, s'blú bak David e' aleri, ye' saü er siarë wa!

⁴⁸Tajë pë' tö ie' uñeke as isiwa'blöwä, erë ie' kî arkekä:

—¡A David aleri, ye' saü er siarë wa!

⁴⁹Etä Jesús e' duéser ta ichéitö:

—Ie' kiöttsä.

Etä wëm wöbla kë wawër, e' kiéttsä ie'pa tö ta ichéarakitö ia:

—Be' er kuú. Be' e' kōka. Ie' tso' be' kiök.

⁵⁰Etä wëm tö ipaio kikké yéttsä ppéumi ta ie' e' kéka bet dewä Jesús ska'.

⁵¹Tä Jesús tö ie' a ichaké:

—¿I kiane be' kî tö ye' tö iwë be' a?

Tä ie' tö iiüté:

—A s'wöbla'ukwak, ye' kî ikiane tö ye' wöbla buarne.

⁵² Jesús tō iché iā:

—Be' erblé ye' mik, e' wa be' buanene. Be' yúne.

E' wōshā tā iē' wōbla buanene tā imiā Jesús tā ñalā wa.

11

Jesús demi Jerusalén

(Mateo 21.1-11; Lucas 19.28-40; Juan 12.12-19)

¹ Mik Jesús ena ittōkatapa dōkemitke Betfagé ena Betania tso' tsinet Jerusalén, Olivo kébata kuli' a tā eē ie' tō ittōkatapa kié bōl ² tā ichéitō iarak:

—A' yú wj u wēne eruleē eē. Mik a' demi eē, e' bet tā burro pupula moulewa kueraē a' tō etō kē kǐ yi e' tkēulekā ese. E' wōtsōō tā itsūbitū ña. ³ Yile tō a' a ichakeke: 'ǀ uk a' tso?', e' tā iūtō: 'Skēkēpa kǐ ikiane', e' wa ie' tō imēne.

⁴ Etā iē'pa míyal tō burro ñē' kué, motēr ukkō a ñalā shaē. Iwōtsée iē'pa tō tsēmi.

⁵ Etā welepa iēter eē e' tō ichakérak:

—ǀ uk a' tso'? ǀ iē a' tō burro sē wōtsée?

⁶ Ittōkatapa tō iūtē wēs Jesús tō iché iā es tā iē'pa tō iébitu. ⁷ E' ukuōki ittōkatapa wā burro bitetsēr Jesús a. Iē'pa tō ipaio kǐkke méka burro kǐ tā Jesús e' tkēka iki. ⁸ Taiē pē' tō ipaio kǐkke shuēlor ñalā kǐ, iska tō kal kō tē'lor kañika tsēmi ese shuēlor ñalā kǐ Jesús ñalē tsōie.

⁹ Pē' mirwā keweie Jesús yōki ñies itōki, e'pa ulitane arke taiē:

—ǐskēkōl kǐkkōsō! Yi datse iē' ttō wa, ayēcha buaē e'. ¹⁰ E' datse s'wēttsukne s'blúie wēs se' yē David bak es. Ayēcha buaē iē'. ǐskēkōl tso' ká jai a e' kǐkkōsō!*

¹¹ Jesús dewā Jerusalén tā imiā dewā Skēkōl wé a. Iē' tō íyi weblé seraa. Ká tuirketke, e' kuēkǐ imiā Betania ittōkatapa dabom eyōk kǐ bōl, e'pa tā.

Jesús tō higowō yulé

(Mateo 21.18-19)

¹² Bule es tā mik iē'pa e' yélur Betania, etā Jesús dué bli wā. ¹³ Kāmiē iē' tō higuera klō sué kō arwā buaē. Iē' míā iweblōk tō iwō tā'. Erē kē iē' wā iwō kune. Kām iwō kéwō dōwā, e' kuēkǐ ikō ē arwā taiē.

¹⁴ Iē' tō iché higo klō a:

—ǐkē yi tō be' wō katēpaia!

E' ttsé ittōkatapa tō.

Jesús tō Skēkōl wé batse'wé

(Mateo 21.12-17; Lucas 19.45-48; Juan 2.13-22)

¹⁵ Iē'pa demi Jerusalén tā Jesús dewā Skēkōl wé a. Eē iē' e' kéka wépa tso' íyi tauk ena íyi watauk e'pa trē'ukyal. Inukōl mane'ukwakpa† mesa trélurkaitō. Ñies nubōl wataukwakpa kula' trélurkaitō. ¹⁶ Ñies iē' kē tō yi a kawō mē íyi tsuktō Skēkōl wé shūa. ¹⁷ Etā iē' tō s'wōbla'wémítke tā ichéitō:

—Skēkōl tō iyē'at iyēkuō kǐ: 'Ye' u kirdaē tto ye' tā wé ká ulitane wakpa a,† erē a' tō iia'wēka akblo wéie.

¹⁸ Mik e' ttsé sacerdotēpa wōkirpa ena s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa tō, etā iē'pa ileritsēmi Jesús ttowāie. Iē' tō s'wōbla'wēke e' tō pē' kōs tkiwēwā, e' kuēkǐ judiowak wōkirpa suane iyōki. ¹⁹ Erē mik ká tuine, etā iē' e' yēttsa Jerusalén ittōkatapa tā.

* **11:10** Salmo 118.25-26 † **11:15** inukōl mane'uk: Judiowak a inukōl tso' wakanewē Skēkōl wé ē a, e' tuēkene iē'pa tō inukōl ēse wa. ‡ **11:17** Isaías 56.7

Higo klō sinewa
(Mateo 21.20-22)

²⁰Bule es bla'mi ie'pa tkamine higuera klō o'mik, eṭa ie'pa tō isué tō isinewa ḡḡ iwí kicha ě. ²¹Eṭa ì bak e' anewa Pedro éna, e' kuęki ie' tō Jesús a iché:

—A S'wōbla'ukwak, isaṭu higuera klō wayé'abō e' sinewa.

²²Jesús iiuté:

—A' erblō Skėkōl mik. ²³Mokj ye' tō a' a iché tō yi tō iché kabata wj a: 'jBe' e' skōttsa ie anúwa dayē al' t̄a iklō'wéitō mokj kē ibikeitseka bōrbōt tō ì chéitō e' wà tkōraē, e' t̄a es iwà tkōraē. ²⁴E' kuęki ye' tō a' a iché tō iklō'ú tō ì kié a' tō Skėkōl a e' wà detke a' ulà a, eṭa iwà dōraē. ²⁵⁻²⁶Ñies mik a' tso' ikiōk ie' a, eṭa ilē ttē tso' a' wā yile k̄j, ese nuī olo'yō iki as S'yē tso' k̄a jai a e' tō a' icha olo'yō a' k̄j ñies.

¿Yi tō kawō mē Jesús a?
(Mateo 21.23-27; Lucas 20.1-8)

²⁷E' ukuōk̄j t̄a ie'pa dene Jerusalén. Jesús shkōdur Skėkōl wé a. Eṭa sacerdotepa wōkirpa ena s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa ena judiowak kuęblupa e'pa de ie' ska' ²⁸t̄a ichaké ia:

—¿Yi ttō wa be' tō íy ikkē wēke? ¿Yi tō e' kēwō mé be' a?

²⁹Ie' tō iiuté:

—Ñies ye' tō a' a ilē chakeke, e' iuté a' tō, e' t̄a ye' tō a' a icheke tō yi tō ikéwō me' ye' a. ³⁰¿Yi tō Juan patkē' s'wōskuōk? ¿Skėkōl tso' k̄a jai a e' o' s'ditsō? Ye' iutō.

³¹Ie'pa ñi iutémi t̄a ichekerakitō: “Sō ichēmi tō Skėkōl tō ipatkē'bitu, e' t̄a ie' tō se' a ichēmi: '¿Ì kuęki a' kē wā ie' ttē klōone?' ” ³²Pē' ulitane tō iklō'wé tō Juan dōr Skėkōl ttekōl chōkle, e' kuęki ie'pa suane pē' yōk̄j. E' kuęki ie'pa tō icheke ñi a: 'Kē se' a iyēnuk tō s'ditsō tō ie' patkē'.' ³³E' kuęki ie'pa tō iiuté:

—Kē sa' wā ijcher.

Ie' tō ie'pa a iché:

—Es ñies ye' kē tō a' a ichepa tō yi tō ye' a kawō mé íy ikkē woie.

12

Uva kanéukwakpa sulusipa e' tté
(Mateo 21.33-46; Lucas 20.9-19)

¹Jesús tō ttē kleé ie'pa a i' es: “Wēm ekōl tō uva kuatké tajē t̄a ikkōiéwaitō buaē, k̄auk biéitō uva diō tuoie. Ñies úla yuéitō kakķē uva kkō'noie. E' ukuōk̄j t̄a ie' tō ipeitēat wēpa wēlepa a as ie'pa tō ipataṭu ie' a iwōrke e' kak wa. E' ukuōk̄j t̄a ie' m̄ia k̄a bánet. ²Mik uva wōline tso'tke wē'iaē shtē, eṭa ie' tō ikanē méso patkēmi ekōl ie' icha tsuk. ³Erē ie'pa tō ikanē méso klō'wéwa ppé tajē patkémine ulà wōchka. ⁴Eṭa kanē wák tō ikanē méso sk̄a patkémine ekōl, erē e' shk̄a'wé ie'pa tō iwōkir k̄j t̄a iché suluē. ⁵E' ukuōk̄j t̄a ekōl sk̄a patkémine ie' tō t̄a e' ttéwā ie'pa tō. E' ukuōk̄j ikanē méso sk̄a patkēmiitō tajē, erē ie'pa tō wēlepa ppélor wēlepa ttélur.

⁶“Bata ekkē t̄a iaṭeja ekōl ě. E' dōr iwák alà, e' dalēr tajē ie' éna. E' patkēmiitō t̄a ie' ibikeitsē: 'Ye' alà idir, e' kuęki ie'pa tō idalōieraē.’ ⁷Erē ie'pa tō iché ñi a: 'K̄a i' atdaē ie' wj ulà a. Ittōwašō, es k̄a i' dōraē se' ulà a.’ ⁸E' kuęki ie'pa tō iklō'wéwa ttéwā t̄a inú kéumi ie'pa tō uva ké a bánet.”

⁹Eṭa Jesús tō ie'pa a chaké:

—¿Ima a' ibikeitsē? ¿Ì weraē kanē wák tō? Ie' mira kanéukwakpa ttōkular t̄a uva kanē meraneitō pē' kuā'k̄j a.

10 Ye' tté tso' kitule Skëköl yëkkuö kĭ, ç'e' kē sune a' wā? E' tō ichè:
 'Ák watéttsa u yuökwakpa tō
 e' yōnene ák bua'buaié.

11 E' kaneö' Skëköl tō,

tā e' tō s'ttsē'weke buaë, s'tkinewā iweblök.*
 Es Skëköl yëkkuö tō ichè.

12 Ie'pa tō isuéwā tō kleë e' wa Jesús tō ie'pa ché, e' kueĭ ie'pa éna
 iklö'wakwa. Erè ie'pa suane pē' yōki, e' kueĭ ie'pa tō iméat tā iponemi.

S'wōkirpa patauk, e' tté

(Mateo 22.15-22; Lucas 20.20-26)

13 E' ukuōki tā ie'pa tō fariseowakpa welepa ena Herodes klépa welepa
 patkémi Jesús ska'. Ie'pa kĭ ikiane tō ie' tō ilè chè ikkatoie. 14 Ie'pa demi ie'
 ska' tā ichérakitō ia:

—A s'wōbla'ukwak, sa' wā ijcher tō kekraë be' ttō moki. Be' tō sulitane
 sueke ñikkèë. İma pē' tō be' cheke e' kē kĭ be' tkine. E' kueĭ be' tō s'wōbla'weke
 yēsyesë Skëköl ñalé tté wa. Ichō sa' a, Roma wōkir kibi patuēsö ç'e' dör buaë ö
 kē idör buaë?

15 Erè ie' tō isuéwā tō ie'pa e' öke er sulu wa, e' kueĭ ie' tō iché iarak:

—Çĭ kueĭ a' tso' ye' ma'uk tsaiè? Inuköl wōshki tsúbitū ña et sué.

16 Etā ie'pa tō inuköl wōshki tsémi ie' a et tā ie' tō ichaké ie'pa a:

—Çyi diököl ena yi kiè me'rka ikĭ?

Ie'pa tō iüté:

—Roma wōkir kibi.

17 Etā ie' tō iché ie'pa a:

—E'ma kōs Roma wōkir kibi icha, ese mú ie' a, tā kōs Skëköl icha ese mú ie'

a. Ie' tō ie'pa iüté es, e' tō ie'pa tkiwéwā.

çS'duolur e' shkermikane ö au?

(Mateo 22.23-33; Lucas 20.27-40)

18 Etā saduceowakpa welepa de Jesús ska'. E' wakpa tō iklö'wé tō s'duowa
 e' kē shkenukkane. Ie'pa tō ie' a ichaké:

19 —A s'wōbla'ukwak, Moisés tō tté dalöiëno kitat yëkkuö kĭ e' tō ichè i' es:
 Wëm blënewā kē alà ate, e' tā ie' ël kawōtā ischö tsukwā as ilà kōka iël blënewā,
 e' a. 20 Etökicha wëpa bak dōka kul ñi ëlpa, ikibi alaköl tséwā, erè iblënewā
 kē alà ate. 21 Ie' itōki iël tō ischö tséwā, erè e' ñies blënewā kē alà ate. E' sù
 iwamblëne iël tā 22 ena imalepa tā. Ie'pa kul blërulune kē alà ate alaköl e' tā.
 Bata ekké tā ñies alaköl e' blënewā. 23 Wëpa kul e' bak alaköl eköl ë tā. Mik
 s'duowa e' shkënekane, etā çwéne dömi ie' wëm chökïe?

24 Ie' tō ie'pa iüté:

—A' kē wā Skëköl yëkkuö sūle, ñies ie' diché kē jcher a' wā, e' kueĭ a' wōa
 ká chowa. 25 Mik s'duolur e' shkënekane, etā wëpa ena alakölpa kē serpawāia
 ñita. E'pa míyal wës Skëköl biyöchökwakpa tso' ká jaĭ a kē sarta'wā ñita es. 26 ÇA'
 kĭ kiane jcheno tō moki s'duowa e'pa shkerdakane? Skëköl ut Moisés tā kal
 tsir wōñarke bö'ie, e' shūā, ç'e' pakè kē aritsule a' wā Moisés yëkkuö kĭ? E' kēwō
 ska' tā Skëköl tō iyè: 'Ye' dör Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa Këköl.'† 27 E' wā

* 12:11 Salmo 118.22-23 † 12:26 Ye' dör Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa Këköl: Mik tté e' yë' Skëköl
 tō Moisés a, etā Abraham, Isaac ena Jacob e'pa blërulunebak ká iaiāë. Wës ie' tō ichè, e' wā kiane ché tō
 ie'pa tso' ttsë'ka Skëköl tā. Éxodo 3.6 saü.

kiane chë tò ie' kě dör s'duowa, e'pa Këköl. ¡Ie' dör s'ttsë'ka, e'pa Këköl! Tajë a' wöa ká chowa.

¿Skëköl ttë dalöiëno e' isie dör ibua'ie?

(Mateo 22.23-40)

²⁸ Etä s'wöbla'ukwak ttë dalöiëno wa dur eköl ie'pa tso' ñi iütök e' ttsök. Ie' tò ittsë tò Jesús tò ie'pa iütë buaë, e' kueki ie' ichaké ia:

—Skëköl ttë dalöiëno, ¿e' wëne dör ibua'ie imalepa tsata?

²⁹ Ie' iütë:

—Skëköl ttë dalöiëno kibiie imalë tsata e' dör i': 'A Israel aleripa, a' tò ittsö. Këkë dör se' Këköl, e' ë dör Skëköl. ³⁰ E' dalëritsö a' er kos wa ena a' wák kos wa ena a' erbikë kos wa ena a' diché kos wa.' ³¹ E' itökí e' dör i': 'A malepa dalëritsö wës a' wákpa e' dalër es.' Kë ttë ta' dalöiëno tkökä ttë böt e' tsata.

³² Etä s'wöbla'ukwak ttë dalöiëno wa, e' tò iché ia:

—A s'wöbla'uk, be' iütë buaë. Ì ché be' tò e' dör mokí. Skëköl dör eköl ëme. Kë e' skà ta. ³³ Ñies s'kawötä ie' dalëritsök se' er kos wa ena se' kabikeitsö kos wa, ena se' diché kos wa, ñies s'kawötä s'malepa dalëritsök wës se' wák e' dalër es. E' wësö, e' ta e' dör buaë se' a tkökä iyiwak jchëule ña'wë wa'ñe ena iyiwak jchëule skà mësö Skëköl a' kos tsata.

³⁴ Mik ie' isué tò s'wöbla'ukwak ttë dalöiëno wa, e' tò ie' iütë buaë yësyësë, etä ie' tò iché ia:

—Ì blúie Skëköl tso' e' o'mik tsinet be' tso'.

Etä kě yi kësik dë'kaia ie' a' ì skà chakök.

¿Wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' dör yi aleri?

(Mateo 22.41-46; Lucas 20.41-44)

³⁵ Jesús tso' ie'pa wöbla'uk Skëköl wé a' ta ie'pa a' ichakéitö:

—¿Wës s'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa tò ichëmi tò wé pairine'bitü idi' wa s'blúie, e' dör s'blú bak kië David e' aleri? ³⁶ Erë David wák tò iyë' Wiköl Batsë'r wa i' es:

'Skëköl tò ichë ye' Këköl a:

Be' e' tköser ye' ulä bua'kka dalöiëno tajë,

dö mik ye' tò be' bolökpa mërö be' klö dikia eta.'†

³⁷ Wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' dör David aleri, e' ta ¿wës e' kiëmi David tò ie' Këköl?

Etä pë' tso' tajë, e'pa tò Jesús ttö tseke er bua' wa.

Jesús tò s'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa kkaté

(Mateo 23.1-36; Lucas 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ Jesús tò s'wöbla'weke e' shüa ie' tò iché: "A' e' kkö'nú s'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa yöki. Ie'pa wöbatsö shkök datsi' batsjë ese mik wé pë' tso' tajë ese ska' as pë' tò ie'pa shke'ù wës këkëpa dalöiërta' tajë es. ³⁹ Ñies se' ñi dapa'wo wé a' ena wé ie'pa kawö tkö'wekerakitö, ese ska' kula' tso' këkëpa dalöiërta' esepa a, ese yuleke ie'pa tò e' tkoie. ⁴⁰ Ie'pa tò alakölpa schö u yeta'ttsa iulä a, etä ittökerak S'yë ta' braraë sulitane wöwa idikiñoie tò ie'pa dör pë' buaë yësyësë. Ie'pa weirdaë siarë s'malepa tsata."

Alaköl siarë tò inuköl mé Skëköl a

(Lucas 21.1-4)

⁴¹ Etökicha ta' Jesús tkër kalkuö tso' inuköl ioie mè Skëköl a' e' wösha pë' tso' inuköl iök kalkuö a' e' sauk. Inuköl blúpa tso' tajë esepa tò inuköl ieke tajë. ⁴² E'

† 12:36 Salmo 110.1

wöshaë ta alaköl siarë dör schö debitu eköl, e' tö inuköl wöshkila yöule cobre wa tuë tottola ese iéwa böt kalkuö ek a. ⁴³ Jesús tö ittökatapa kié ta ichéitö ia:

—Moki ye' tö a' a' ichè tö alaköl siarëla dör schö wí tö inuköl iéwa kibiie imalepa tö iie kôs e' tsata. ⁴⁴ Ie'pa ulitane tö inuköl kuö aṭe ese ié, erë ie' siarë, e' tö ie' wa itso' sēnoie e' kôs méttsa. E' kuëki ye' tö ie' ché es.

13

Jesús tö iché tö Skëköl wé olordawa

(Mateo 24.1-2; Lucas 21.5-6)

¹ Mik Jesús e' yéttsa Skëköl wé a, eṭa ittökata eköl tö iché ie' a:

—iA s'wöbla'uk, isaú! U bua'buäë yöule ák bua'buäala wa.

² Ie' iüté:

—U kôs tso' bua'buäë sué a' tö ié, e' olordawa sēraa, iékwö ë kē aṭpa ñi bata ki.

¿I' wa sō isuëmi tö ká i' erkewatke?

(Mateo 24.3-28; Lucas 21.7-24; 17.22-24)

³ E' ukuöki ta ie'pa míyal kabata kié Olivo tkërka Skëköl wé wöshaë eë. Jesús e' tkéser ta Pedro, Santiago, Juan ena Andrés e'pa tö ie' a' ichaké bánet: ⁴ “Ichö sa' a': ¿mik íyi ekké wamblërmi? ¿I' wa sō isuëmi tö iwamblërketke?”

⁵⁻⁶ Ie' iüté: “Tajë pè' datse e' chök tö ie'pa dör ye'. Icherarakitö: ‘Ye' dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e’, ta pè' kiterarakitö tajë. E' kuëki a' tso' wösh wa as kē yi tö a' kütö'ü.

⁷ “Mik a' tö ibiyö tssé tö ká tajë wakpa ñippöke tajë wj a' dià a, eṭa e' kē tö a' tkiük. E' wake' tköraë, erë ká i' erwami e' kianeia. ⁸ Ká kuä'ki kuä'ki wakpa ñippöraë ñita. Ñies í tö ká wötü'wēraë ká wa'ñe. Ñies ká tseë wakpa tteräë bli tö tajë. Íyi ekké dör erpa s'tsä weirketke kam ye' döne e' yöki ese. E' dör wēs alaköl alá kūrketke ta ikirirke es.

⁹ “A' e' kkö'nú. A' merdattsa s'shulökwakpa a' ta a' burdaë siarë judiowak ñi dapa'wö wé a. Ie'pa tö a' keraë e' duökser shulé s'wökirpa ena s'blúpa wörki ye' tté kuëki. Es a' tö ye' tté pakeraë ie'pa a. ¹⁰ Erë kam ká i' erwa e' yöki ye' tté buäë e' kawötä pake ká ulitane wakpa a. ¹¹ Mik a' menettsa tté shulökwakpa a, eṭa kē a' tkinuk ima a' e' tsatkömi. Mik e' kēwö de, eṭa kē a' ttöpa a' wákpa er wa, e' skéie Wiköl Batse'r ttöraë a' wa. E' kuëki tté eraë Skëköl tö a' a' ché e' chö. ¹² Eṭa wēlepa tö iël wömerattsa ttēwa, iyé tö ilä wömerattsa, ñies ala'r e' kōrakä iyé ena imi kkatök as ittōwa. ¹³ Sulitane tö a' sueraë suluë ye' tté kuëki. Erë yi e' tkéwa darërëë dōka bata ekké, esepa tsatkërdaë.

¹⁴ “Íyi sulusi tö ì dör batse'r ia'wé ñáie e' tkërdakä wé kē ikawötä tkèka eë* (yi tso' yëkkuö i' saük, e' éna iwä anú). Mik e' sué a' tö, eṭa wēpa serke Judea e'pa tkōyalmi kabata a. ¹⁵ Yi tso' u bata ki ese kē dōkwane weshkë íyi yöktsa, itkōshkarmi. ¹⁶ Ñies yi tso' kaneblök kañika ese kē dōkwane weshkë idatsi' yöktsa. ¹⁷ E' kēwö ska' ta alakölpa alá kūrketke ena alakölpa tsu' muke ilä a' jwéstela ina esepa ta! ¹⁸⁻¹⁹ S'ditsö weirdaë tajë shütë kôs kē s'we'ikule ekké mik ká yö' Skëköl tö dō ikkë ta, ñies kôs kē s'weirpa aishkuö ta ekké. E' kuëki ikiö Skëköl a' as kē e' wamblër a' ta yuëdiö këska'. ²⁰ E' kēwö kē wōpawa Skëköl tö, e'ma kē yi isie aṭukia tssé'ka. Erë e' kēwö wöerawaitö, wēpa shukitbakitö esepa dalërmik.

* **13:14** Íyi sulusi...tkèka eë: Mateo 24.15 saú.

21-22 “Kachökwakpa e' körakä e' chök tö ie'pa dör wé pairine'bitü idi' wa s'blüie e' ö ie'pa dör Skököl tteköl wele. E'pa tö i kē or yi a ese weraē s'kitō'woie tö ie'pa ttē dör mokiē. Dō wēpa shukit Skököl tö, esepa kitō'wēmī e' mü kitērmī e'ma. E' kuēki yile tö ichē a' a: 'Isaú, wé pairine'bitü idi' wa s'blüie e' dur íe', ö 'Isaú, idur wjē', e' ta kē a' tö iklō'war. ²³ ¡A' tso' erki! Íyi ekkē biyö chétkeyö a' a kēweie.

Jesús dōrane olo ta' tajē

(Mateo 24.29-35, 42, 44; Lucas 21.25-36)

²⁴ “Erē s'weine e' kēwō tka, etā diwō wōtuirdawā, ñies si'wō kē wōñarpaia. ²⁵ Bēkwō darolordaē ena i kōs tso' ká jai a e' wōtirdaē. ²⁶ Etā ye' dör S'ditsō Alā, e' datse mò a diché ta' tajē olo ta' tajē, e' wērdaē. ²⁷ Skököl biyöchökwakpa patkeramiyō wēpa shukitbakyo, esepa dapa'ukka ek tsinī ēme. Ie'pa tö iyuleraē ká wa ñe dō wé ká i' bata erkerō eē ena wé ká jai bata erkerō eē.

²⁸ “A' e' wōbla'ü ttē ikkē wa iwā saú higo klō wa: Mik iulatska tso' ulölä ena erpa iköyök tskirdoka, etā a' wā ijcher tö duas dewatke tsinet. ²⁹ Es ñies mik a' tö isuē tö íyi ekkē wamblērke, etā a' wā ijchenü tö ye' datskene, e' diwō dewatke tsinet. ³⁰ Moki ye' tö a' a ichē tö íyi ekkē wamblērdaē wēpa dör wēs a' es esepa kam erwa e' yöki. ³¹ Kashuk ena ká i' erdawa, erē ye' ttē michoē e' kē erpawa yēs.

³² “Erē e' kēwō e' diwō kē jcher yi wā. Skököl biyöchökwakpa tso' ká jai a, e'pa kē wā ijcher, ñies ye' dör Skököl Alā e' kē wā ijcher. S'yé ē wā ijcher.

³³ “A' kē wā ijcher wekkē ta' idiwō de, e' kuēki a' tso' erki, a' senú wōsh wa. ³⁴ E' dör wēs wēm eköl mi'keā kamiē ká kuā'ki a es. Ie' tö ichē ikanē mēsopa a: 'U kkō'nú ña.' Etā kanē tulēgütitō ie'pa bik ekkē a. Ie' tö ichē ie' ká wékkō kkō'nukwak a: 'Be' tso' wōsh wa.' ³⁵ Es ñies a' tso' erki. A' kē wā ijcher mik ye' dör wēs u wák es e' dotkene. Ye' dōmibitü ká tuinetke ekkē alē, ká shāböts alē, dakro ane ekkē alē ö ká ñine alē ta. ³⁶ A' tso' wōsh wa dō' a' kuēwayō kapē a. ³⁷ Ttē chéyö a' a, e' chekeyö sulitane a: ¡A' tso' wōsh wa!”

14

Judiowak wōkirpa tö Jesús aleritsé klō'wēwā

(Mateo 26.1-5; Lucas 22.1-2; Juan 11.45-53)

¹ Ká böt ē kianeia Judiowak Yēpa Yērulune Egipto e' kēwō tkō'woie. Ñies e' kēwō ska' ta Pan Kē Yōule Iwölöwōkā Wa e' kēwō tkō'wēke judiowak tö. Sacerdotepa wōkirpa ena s'wōbla'uk ttē dalöiēno wa wakpa tö Jesús aleritsé kitō'wē iklō'wōwā ttēwā. ² Ie'pa welepa tö ichē:

—Kē sō wamblō Se' Yēpa Yērulune Egipto e' kēwō a as pē' kē shutirka. E' kuēki ie'pa éna iklō'wakwā ikitē wa.

Jesús klō ki kiō masmas téka alaköl eköl tö

(Mateo 26.6-13; Juan 12.1-8)

³ Jesús mineā Betania, Simón kiri'uk lepra bak, e' u a. Ie' tkēria mesa ki, e' dalewa alaköl debitü eköl e' wā kiō masmas kiē nardo ese chökle tuē darērē, ese debitü. Kiō e' ukkuō yöule ák kiē alabastro e' wa. Kiō ukkuō kuli' pēwaitō ta itéka Jesús wōkir ki. ⁴ Welepa uluneka ie' ki ta ñi a ichérak:

—¿Í kuēki alaköl tö kiō we'ikéwa? ⁵ Ituē darērē dōkā s'kaneblo duas ek ské ekkē. Iwatormittsa s'siarēpa kimoiē.

Etā suluē ie'pa tö alaköl e' paké.

⁶ Erē Jesús tö ichē:

—Imúat bërë. ¿Ì kuëkì a' itsiriwëke? Íyi buaë kanewé ie' tó ye' a. ⁷ S'siarëpa tso' kékraë a' shua, etá e'pa kímèmi a' tó mik a' kì ikiane e' ta. Erë ye' kè ku' kékraë a' ta. ⁸ Ie' tó iwé ye' a' kos ie' a' ior ekkè. Ie' kiò té ye' kì ye' kanéwoie kam ye' nu wötërwa e' yöki. ⁹ Mokì ye' tó a' a' ichè tó ká wa'ñe wé Skëköl ttè buaë pakarke eë ipakardaë ñies tó ie' tó i buaë o' ye' a. Es e' kè chöpawa yi éna.

Judas tó Jesús wóméttsa
(Mateo 26.14-16; Lucas 22.3-6)

¹⁰ Jesús ttókatapa dabom eyök kì bøl, e' eköl dör Judas Iscariote, e' mía sacerdotepa wókirpa ska' ichök tó ye' a' Jesús mermittsa a' a. ¹¹ Mik e' ttsé ie'pa tó, etá ittse'nerak buaë ta ikablé ie' a' inuköl muk. Etá ie' tó kawö yulémi bua'iewa Jesús wómottsa.

Jesús bata chkéia ittókatapa ta
(Mateo 26.17-29; Lucas 22.7-23; Juan 13.21-30; 1 Corintios 11.23-26)

¹² Kawö kiè Pan Kë Yöule Iwölöwoka Wa e' kéwö tsá diwö dewatke* E' diwö wa ie'pa obeja pupula jcheke Jüdiowak Yëpa Yërulune Egipto, e' kéwö tkö'woie. Etá Jesús ttókatapa tó ie' a' ichaké:

—¿Wé be' kì kiane tó sa' mi' kawö tkö'wëkesö e' chké kanéuk be' a?

¹³ Ie' tó iché ie'pa bøl a:

—A' yú Jerusalén. Mik a' demi eë, etá wëm kueraë a' tó eköl, e' wa di' dami skaüña a. E' itökì a' yú. ¹⁴ Ta u wé a' ie' demi e' wák a' ichö: 'S'wöbla'ukwak be' chakök ké: ¿Ushu wé a' ie' tó kawö tkö'wëkesö e' chké ñèmi ie' ttókatapa ta?' ¹⁵ Ie' tó úshu bërìe tso' kákke tso'tke kaneoule buaë, e' kkacheraë a' a. Eë ichké kaneü se' a.

¹⁶ Etá ie'pa bøl míyal Jerusalén ta íyi ulitane kuérakitö wës ie' tó iché es. Eë chké kanewérakitö kawö tkö'woie.

¹⁷ Mik ká tuine, etá ie' debitü ittókatapa dabom eyök kì bøl, e'pa ta. ¹⁸ Mik ie'pa e' tulésër chkök, etá ie' tó iché ie'pa a:

—Mokì ye' tó a' a' ichè tó a' eköl tó ye' wómerattsa. E' wák tso' ye' ta chkök.

¹⁹ Etá ie'pa erianeká tajë ta ie'pa tó ie' a' ichakémi eköl eköl:

—¿Ye' alè idir?

²⁰ Ie' tó iüté:

—E' dör a' dabom eyök kì bøl tso' ye' ta pan nuuk tka' etkë a' ñè, e' eköl. ²¹ Ye' dör S'ditsö Alà e' ta itköraë wës itso' kitule Skëköl yëkuuö kì es. Erë wéstela ina yi ye' wómekettsa e' ta. ¡Buaë idir wëm e' a' tó kè ikunúpa!

²² Ie'pa tso'ia' chkök, e' shua pan klö'wéitö, e' kì wéstela chéitö Skëköl a' ta iblatéitö watié ie'pa a' ta ichéitö:

—Pan së dör ye' chká, e' ñú a' tó.

²³ E' ukuökì tka' a' vino tso', e' klö'wéitö, e' kì wéstela chéitö Skëköl a' ta ie'pa ulitane tó tka' e' wayé. ²⁴ Ie' tó iché ie'pa a:

—Vino së dör ye' pé. Ye' tterawa e' pé' tërdaë tajë, e' wa ttè pa'alì me' Skëköl tó, e' wà de. E' wa pé' tajë tsatkërdaë. ²⁵ Mokì ye' a' a' ichè tó vino kè yepaiayö dö mik i' blúie Skëköl tso' e' kéwö de etá. Mik ide, etá iská yeraneyö a' ta.

Pedro tó icheraë tó ie' ké wa Jesús suule
(Mateo 26.30-35; Lucas 22.31-34; Juan 13.36-38)

²⁶ Etá ie'pa tó Skëköl ttseittsé, e' ukuökì ta ie'pa míyal Olivo kébata a. ²⁷ Jesús tó iché ie'pa a:

* **14:12** Pan Kë Yöule Iwölöwoka Wa e' kéwö: Kawö e' tkö'wëke judiowak tó dö ká kul, e' tsá diwö kièrakitö Se' Yëpa Yërulune Egipto e' kéwö.

—A' ulitane tköyaldäe. A' ye' meätäde ekörla. E' dör wës itso' kitule Skëköl yëkuö kī es, e' tō ichè: 'Obeja kkō'nukwak ttewaraëyö, etä obeja pordami wā a diä a.'† ²⁸ Erë mik ye' ttëwā shkënekane, e' ukuöki tā ye' miraë Galilea a' yöki kewe.

²⁹ Pedro tō ie' a' iché:

—Erë ie'pa ulitane be' memiät ekörla, erë ye' kë tō be' mepaät.

³⁰ Ie' iüté:

—Mokī ye' tō be' a' ichè tō i' nañewe, kam dakro skā arne, e' yöki be' tō icheraë mañatökicha tō be' kë wā ye' sūule.

³¹ Erë Pedro tō ikī ché ia kröröë:

—Erë ye' ttëwamirakitō be' tā, erë kë ye' ichepa tō kë ye' wā be' sūule.

Etä ie'pa ulitane ttöke es ëme.

Jesús ttë S'yë tā Getsemaní

(Mateo 26.36-46; Lucas 22.39-46)

³² E' ukuöki tā ie'pa míyal ká kië Getsemaní eë. Jesús tō iché ittökatapa a:

—A' atë tular íe, ye' miä ttök S'yë tā.

³³ Pedro, Santiago ena Juan e'pa mítser iwā e' tā. Etä ie' erianemi chkenewami taië. ³⁴ Ie' tō iché ie'pa a:

—Ye' eriane taië ttsëskaa ye' ttëwamiitō ekkë. A' e' tsúat íe, kë a' kapökwa.

³⁵ E' ukuöki ie' miä wishkë tā ie' e' këtër wöwakköt iski tā ikiéitō Skëköl a tō i' tköraë ie' tā, e' diwö tköami ie' kī, e' tā itköüü. ³⁶ Ie' ichè: "A yëwöla, íyi ulitane ormi be' a. Ì tköraë ye' tā e' dör wës íyi bacha'bachaë yëwasö es. E' ulā a ye' yöttsā. Erë kë iwar wës ye' kī ikiane es, iü wës be' kī ikiane es."

³⁷ E' ukuöki tā ie' dene wë ittökatapa tular eë tā ie'pa kuëitō kapötulur. Ie' tō iché Pedro a:

—A Simón, ¿be' kapowa? ¿Kë be' wā kapëwā wöklöne dö hora ek ë? ³⁸ Kë a' kapökwa. A' ikiö Skëköl a' as i' sulu tō a' erkiöweke ese kë e' alökā a' kī. Mokī a' éna i' buaë wak, erë a' diché kë dë'kā iwā uk, e' kuëki a' a' darërëë idir.

³⁹ Ie' miäne tā ttë Skëköl a' wës kewe ittë es. ⁴⁰ Mik ie' dene tā ie'pa kuëneitō kapötulur; ie'pa wöbla surirkewa kapë wā e' kuëki. Ie'pa kë wā ttë kune ie' iutoie. ⁴¹ Ie' skā miäne ttök S'yë tā e' dene, i' tā idare mañatökicha, etä ie' tō iché iarak:

—¿A' kapötuluria' enukeia? Wë' a' kapowa. Ye' dör S'ditsö Alā, e' diwö dekatke mëtsā pë' sulusipa ulā a. ⁴² A' e' kōka, yi tō ye' wömekettsā, e' dotke i' tā. Mishka ie' panuk.

Jesús klö'wéwā ibolökpa tō

(Mateo 26.47-56; Lucas 22.47-53; Juan 18.2-11)

⁴³ Jesús tso'ia' ttök, e' dalewa ittökatapa dabom eyök kī böi, e' eköl kië Judas, e' debitu pë' tā taië. E' wakpa debitu tabë kī ena kal wölö kī. Ie'pa patkë'mi sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa ena judiowak kuëblupa ekkëpa tō. ⁴⁴ Judas dör iwömëtsā e' tō ie'pa a' iyë'bak: "Wë shkë'wéyö wöalattse wa, e' dör ie', iklö'úwā a' tō tā itsúmi kkō'naule buaë as kë itköshkar." ⁴⁵ Etä ie' e' skéwā Jesús o'mik tā iché ia:

—¡A S'wöbla'ukwak!

Tā iwöalattsewäitō. ⁴⁶ Etä Jesús klö'wéwā pë' tō.

⁴⁷ Erë ie'pa iëter eë, e' eköl tō itabë yëttsā tā e' wa sacerdotë kibi e' kanë méso kukuöña téttsā. ⁴⁸ Etä Jesús tō ichaké pë' ekkëpa a:

—¿Ì kuekì a' bite ye' klò'ukwà tabè kì kal wölò kì wës akblökwakpa klò'wèwà es? ⁴⁹ Këkraë ye' bak a' shuà s'wöbla'uk Skèköl wé a, erè a' kè wà ye' klòonewà. Erè i' tkòke as itkò wës itso' kitudè Skèköl yèkkuò kì es.

⁵⁰ Età ittökätapa kòs tkayalmi tò iméat ekòrla. ⁵¹ Erè duladula eköl dowà ie' itòkì e' patrèwàbitù kà' kishuo wa, e' klò'wèwàrakitò, ⁵² erè idatsi' ppéeatitò wak tkashkarmi sume.

*Jesús demi ie'pa wà Judiowak wökir kibipa wörki
(Mateo 26.57-68; Lucas 22.54-55,63-71; Juan 18.12-14,19-24)*

⁵³ Jesús tsémirakitò sacerdote kibi ska'. Età eë sacerdotepa wökirpa malepa ena judiowak kueblupa ena s'wöbla'uk ttè dalöièno wa wakpa kòs daparke.

⁵⁴ Pedro datse ie'pa itòkì kamiè dottsà sacerdote kibi u pamik, età eë ie' e' tséat tkr Skèköl wé shkèkìpa tà bö' baiklök.

⁵⁵ Età sacerdotepa wökirpa ena judiowak wökirpa malepa tò ttè yuleke Jesús kkatöie as ie'pa tò iwómüttsà ttèwà, erè kè ie'pa wà i' ttè kune ikkatoie. ⁵⁶ Tajè pè' de ie' kkatök kachè wa, erè ie'pa ttè kè dè'ttsà ñittsèè. ⁵⁷ Welepa tò ie' kkatèmi kachè wa tà ichérakitò:

⁵⁸ —Sa' tò ie' ttsè'wà ichök tò Skèköl wé yò' s'ditsò tò i', e' olo'yerawaitò tà iské, kè yöne s'ditsò wà, ese yuérakaneitò kà mañat shuà.

⁵⁹ Erè ie'pa ttè kè dè'ttsà ñittsèè.

⁶⁰ Età sacerdote kibi e' kékà iyamìpa shuà, tà Jesús a' ichakéitò:

—¿Kè be' ie'pa iutekù' yès? ¿Ñe' ie'pa be' kkatèke, e' dör i'?

⁶¹ Erè Jesús siwà bléwà ie'pa yökì, kè ie' wà i' iutène.

Sacerdote kibi ie' skà chaké:

—¿Be' dör wé pairine'bitù idi' wa sa' blúie e'? ¿Be' dör Skèköl kikaulekà tajè e' Alà?

⁶² Jesús ie' iutè:

—Tò, ye' idir. Ye' dör S'ditsò Alà e' sueràè a' tò tkerkà Skèköl diché tà' íy ulitane tsatà e' ulà bua'kka dalöièrtà' tajè. Ñies ye' datskene kashuk a' mò a' e' sueràè a' tò.

⁶³ Età sacerdote kibi e' datsi' jchéè ikkachoie tò ilunekà tà ichéitò:

—¿Ie se' kì ikkatökwakpa kì kiarmià? ⁶⁴ A' ittse tò ie' e' chò tò ie' dör Skèköl Alà, e' wa ie' tso' Skèköl chök suluè. ¿Wës a' iweke?

Ie'pa ulitane ñi sini'kué tò ie' iane iwiiie, e' kuekì ikawötà ttèwà.

⁶⁵ Ie'pa welepa wirituèmi ikì ñies iwöbla pabakèwàrakitò tà itérakitò tà ichakérakitò:

—Be' dör Skèköl tteköl, e'ma sa' a' ichökà ¿yi tò be' té?

Età Skèköl wé shkèkìpa tò ippé iwò kì tajè.

*Pedro tò iblé tò kè ie' wà Jesús suule
(Mateo 26.69-75; Lucas 22.56-62; Juan 18.15-18,25-29)*

⁶⁶ Pedro tkèria' iskì u pamik, e' dalewa tayèla debitù e' dör sacerdote kibi e' kanè méso eköl. ⁶⁷ Ie' Pedro sué bö'iklök, tà isuèitò krereè tà ichéitò ia:

—Be' ñies dör Jesús Nazaret wak e' klé eköl.

⁶⁸ Pedro tò iblé. Ie' tò iché:

—Kè ye' wà ie' suule. Ye' kè éna iane tò i' chök be' tso'.

Età ie' e' yétsà ukkò a. E' wòshàè dakro àne. ⁶⁹ Kanè méso ñe' tò Pedro suéne tà ie' e' kékà ichök imalepa a:

—Ie' i' dör Jesús klépa e' eköl.

⁷⁰ Erè Pedro tò iskà bléne. E' kuölò tà wépa tso' eë ñies e'pa tò iché ie' a:

—Be' dör Galilea wak, e' kuekì mokì be' dör ie'pa éltè wak.

⁷¹ Ie' tō iché:

—¡Skëköl wörki ye' ichè tō wëm chök a' tso' e' kě sūule ye' wā! Kě idör es, e'ma as ye' kichatër.

⁷² E' wöshäë tã dakro ane etökichane, tã ie' éna ianewã tō Jesús tō ie' a iyè': 'Kãm dakro skã arne e' yökü be' icheraë mañatökicha tō be' kě wã ye' sūule.' Etã ie' iékã tajë.

15

Jesús mítser Pilato wörki

(Mateo 27.1-2,11-14; Lucas 23.1-5; Juan 18.28-38)

¹ Mik kã ñine, etã sacerdotepa wökirpa ena judiowak kueblupa ena s'wöbla'ük ttè dalöieno wa wakpa ñi dapa'wëkä tã Jesús aleritsétke. Ie'pa wã imítser moulewã mé Pilato a. ² Pilato tō ichaké ie' a:

—¿Be' dör judiowak blú?

Ie' iüté:

—Tö, wes be' iché, e'ma es idir.

³ Sacerdotepa wökirpa tō ie' kkaté tajë. ⁴ Etã Pilato tō iská chakéne:

—Ñekké ie'pa be' kkaté ¿e' ttsébö? ¿Ï kueki e' kě iütébö?

⁵ Eré ie' kě wã iüténe, e' tō itkiwëwã darërë.

Jesús métsã ttëwã

(Mateo 27.15-31; Lucas 23.13-25; Juan 18.38-19.16)

⁶ Judiowak Yëpa Yërulune Egipto e' këwö wa Pilato wöblar s'wötëulewã s'wöto wé a ese yöktsã eköl émine wé kié pè' tō e'. ⁷ Wëm kié Barrabás e' tso' wötëulewã s'wöto wé a imalepa sulusipa tã. Ie'pa wã s'kötulewã mik ie'pa e' ka'ka ñippök romawakpa tã etã. ⁸ Tã pè' debitu Pilato ska' e'pa tō ikié ie' a tō iü wes iwöblar es. ⁹⁻¹⁰ Ie' tō isuëwã tō ukyëne wa sacerdotepa wökirpa tō Jesús me'ttsã ie' ulã a. E' kueki ie' tō ichakérak ia:

—A' judiowak blú ¿e' émineyö?

¹¹ Eré sacerdotepa wökirpa tō pè' shutiwëkatke as ie'pa tō kiö Pilato a tō Barrabás yöttsã Jesús skéie. ¹² Pilato tō ichakéne:

—Etã ¿wes a' kï kiane tō ye' tō wëm kié a' tō judiowak blú e' wë?

¹³ Ie'pa iüté aneule:

—¡wötöwã krus mik!

¹⁴ Ie' tō ichaké ie'pa a:

—¿Ï kueki? ¿Ï sulu wambléitö?

Eré ie'pa kï arke:

—¡wötöwã krus mik!

¹⁵ Ie' atãk buaé ie'pa tã, e' kueki Barrabás yétsaitö. Etã Jesús ppök patkémitö tsa' bata daloie wa. E' ukuökü tã ie' tō imétsã wötëwã krus mik.

¹⁶ Etã iñippökwakpa wã Jesús mítser kã e' wökir u kié Pretorio e' shuã wé ulat tso' áie eë. Eë ie'pa tō iñippökwakpa malepa kiétsã dapa'wë ek tsiní éme.

¹⁷ Ie'pa tō datsi' mat daloshdalosh ese iékã Jesús kï blu'ie. Nies dika'kicha yuérakitö wöshkie tkëkarakitö iwökir kï blu'ie iwayuoie. ¹⁸ E' ukuökü tã ie' wayuémirakitö aneule:

—¡Be' dör judiowak blú! ¡Be' kikökka sa' tso'!

¹⁹ Etã iñémirakitö tajë iwökir kï kuaköl wölö wa ena iwiri tuérak ikü ena ie' e' tulésarak kuchë kï iwörki iwayuök tō sú sa' be' dalöie.

²⁰ Mik iwayué one, etã datsi' mat daloshdalosh, e' yétsarakitö tã iwák datsi' iékãnerakitö ikü tã imítserak iwã wötëwã krus mik.

*Jesús wötêne krus mik**(Mateo 27.32-44; Lucas 23.26-43; Juan 19.17-27)*

²¹ Ñippökwa kpa tō wēm kiē Simón dör Cirene wak, e' kué ñala kī, e' datse bānet micho Jerusalén. Ie' dör Alejandro ena Rufo yē. Ie' ké ie'pa tō Jesús krus tsukmi.

²² Ie'pa wa Jesús mítser ká kiē Gólgota eē. (Gólgota e' wà kiane chē s'wókirdiche.) ²³ Etā vino shūtuule kapōli kiē mirra e' wa, ese mé Jesús a yē, erē kē ie' wā iyanewa. ²⁴ Etā iwötérakitō krus mik. E' ukuōkī tā ie'pa iné ñi ma'woie suē tō wēs ie'pa tō Jesús datsi' blatemi ñi a.

²⁵ Mik ie'pa tō iwötéwā krus mik, etā diwō de sulitu (9). ²⁶ Kaltak tso' e' kī itso' kitule tō ichē: “I' dör judiowak blú e'”, e' dör iwā kkachoie tō i nuī kī ie' wöténewā krus mik. ²⁷⁻²⁸ Ñies wēpa bōl akblōkwaka wötéwārakitō krus mik, ekōl iulā bua'kka, ekōl iulā baklī'kka.

²⁹ Pē' tkōke eē e'pa tō icheke sulu, iwōkir wōtiukerak iwōa, es ichekerakitō:

—Íkēta, be' sē tō Skēkōl wé tkekettsa etā ká mañat ē tā be' tō iyuékane!

³⁰ jE'ma be' e' tsatkō, be' e' ōwa krus sē mik!

³¹ Es ñies sacerdotepa wōkirpa ena s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa tō Jesús wayuēke. Ie'pa tō icheke ñi a:

—O'kapa tsatkéitō erē ie' wák kē a e' tsatkēr. ³² Mokī ie' dör wé pairine'bitū idi' wa s'blúie, mokī ie' dör se' Israel aleripa e' blú, e'ma as ie' e' ōwa krus wī mik, e' iarma tā se' erblōmi ie' mik.

Wépa wötêne ie' tā krus mik e'pa tso'ñak ie' chōk suluē.

*Jesús duowa**(Mateo 27.45-56; Lucas 23.44-49; Juan 19.28-30)*

³³ Mik diwō de bata a, etā ká miā ttsettseē ká wa'ñe dō tsālī diwō de mañat ekkē. ³⁴ E' wōsha tā Jesús anekā tajē tā ichē: “Eloí, Eloí, ¿lemá sabactani?” (e' wà kiane chē: A ye' Kēkōl, a ye' Kēkōl, ¿iōk be' ye' we'íkéttsa?)

³⁵ Welepa tso' eē, mik e'pa tō ttē e' ttsé tā ichérakitō:

—¿A' ittsé? Ie' tso' Skēkōl ttekōl bak kiē Elías, e' kiōk.

³⁶ Etā ie'pa ekōl tunemi tō suiyōk nuwéka vino shkōshkō wa e' tkékaitō kuakōl bata kī tā itkéwā ikkō mik as ikuyōitō. Ie'pa tō ichē:

—Imúat bër, ipanusō suē tō Elías datse iōkwa.

³⁷ Jesús anekā tajē tā isiwa' bata tké. ³⁸ Etā Skēkōl wé a ie'pa wā datsi' buririē ese shūkuar u blatoie e' jhēnane kákkē dōttsa iskī. ³⁹ Etā Roma ñippökwa kpa ekōl dör capitán e' durshkō Jesús wōmik. Mik e' tō isuē tō wēs Jesús duowa, etā ichéitō:

—Mokī, wēm wī dör Skēkōl Alá je'.

⁴⁰ Ñies alakōlpa iēter eē ie' kī sauk kamiē. E' shua ekōl dör María Magdala wak. Iēkōl dör María e' dör Santiago tsirla ēk ena José, e'pa mi. Iēkōl dör Salomé. ⁴¹ Alakōlpa e'pa bak shkōk Jesús tā ena ikīme' mik ibak Galilea etā. Ñies alakōlpa skā tso' tajē dē'bitū Jesús tā dō Jerusalén.

*Jesús nu wötêne**(Mateo 27.57-61; Lucas 23.50-56; Juan 19.38-42)*

⁴²⁻⁴³ E' diwō dör judiowak a iyi kanéwoie eno diwō yōkī. Ká tuirketke* e' kuēkī wēm ekōl kiē José Arimateawak, e' kēsik iéwā tā imía Jesús nu kiōk Pilato

* **15:42-43** Ká tuirketke: Judiowak ttē dalōiēno tō ichē tō s'nu kē tserta'mi eno diwō a. Eno diwō e' tkérkewāmi Viernes ká tuine ekkē. Ñies kē idör buaē ie'pa a tō s'nu at áie nañewe. E' kuēkī José Arimateawak éna Jesús nu akwa bléwā bet kam ká tuir e' yōkī.

a blèwà. Ie' dör judiowak wökirpa e' eköl dalöiërta' tajë ese. Ñies ie' tso' ì blúie Skèköl tso' e' kèwö panuk. ⁴⁴ Pilato tkinewà tò Jesús duowatke, e' kueki ie' tò icapítan kié chakè tò mokì Jesús duowatke. ⁴⁵ Mik ie' wà ijchenewà, età ie' tò Jesús nu kèwö mé José a tsèmi. ⁴⁶ E' ukuöki tã José tò datsi' ukuö bua'buasaruru ese tué et. Jesús nu éwaitö krus mik, e' patrèwaitö datsi' ñe' wa blèwà ákuk biule s'nu blóie ese a. Etã ákuk kkö wötèwaitö ák bérie wa. ⁴⁷ Wé Jesús nu menewà e' sué María Magdala wak ena María dör José mi, e'pa tò.

16

Jesús shkenekane

(Mateo 28.1-10; Lucas 24.1-12; Juan 20.1-10)

¹ Mik eno diwö tka, etã María Magdala wak ena María dör Santiago mì ena Salomé e'pa tò kiö masmas bua'buasaruru ese tué mí ie'pa wã tèkã Jesús nu kã. ² Etã domingo bla'mi erpa diwö tsine tã ie'pa míyal wé Jesús nu blène ee. ³ Ie'pa ñi a iché:

—¿Yi tò se' a ák yèmittsã ákuk kkö a?

⁴ Erë mik ie'pa tò iweblé, etã ie'pa tò isué tò ák rratune bánet. Ák e' dör bérie.

⁵ Mik ie'pa dewã ákuk a, etã ie'pa tò isué tò duladula tkër eköl ulã bua'kka, e' datsi' saruruë batsjë. Ie'pa tkinewà iyöki. ⁶ Erë ie' tò iché ie'pa a:

—Kè a' tkinukwã. Ye' éna iane tò a' tso' Jesús Nazaret wak kòtewã krus mik e' nu yulök. Erë kè iku' íe, ie' shkenekane. Wé ie'pa tò ime'wã e' tò weblö. ⁷ A' yú Pedro ena ittökatapa malepa a ibiyö chök tò ie' mitke a' yökì kewe Galilea. Eë a' tò ie' suerã wes ie' tò a' a' iyè' es.

⁸ Alakölpã tkinewã painékã tajë, e' kueki ie' e' yélur ákuk a tkayalmi. Ie'pa suane, e' kueki kè wã ì yène yi a.

María Magdala wak tò Jesús sué

[⁹ Jesús shkenekane domingo bla'mi, e' ukuöki tã ie' e' kkaché kewe María Magdala wak a, e' a' ie' tò aknamapa bak kul (7) e' trèö'yãl. ¹⁰ Etã alaköl e' míã ibiyö chök wépa bak shkök Jesús tã e'pa a. Ie'pa eriarke iü tulus siarë. ¹¹ Erë mik ie'pa ittse tò Jesús shkenekane ñies tò alaköl ñe' tò isué, etã kè ie'pa wã iklöone.

Jesús ttökatapa bül e'pa tò ie' sué

(Lucas 24.13-35)

¹² E' ukuöki tã ittökatapa bül shkörãmi micho bánet, etã ñalã kã Jesús e' kkaché ie'pa a, erë iwër kua'kã. ¹³ Etã ie'pa míyal ibiyö chök imalepa a, erë ñies kè ie'pa wã ittö klöone.

Jesús tò ittökatapa patké s'wöbla'uk

(Mateo 28.16-20; Lucas 24.36-49; Juan 20.19-23)

¹⁴ E' ukuöki tã Jesús e' kkaché ittökatapa dabom eyök kã eköl e'pa a. Ie'pa tulus chkök e' dalewa ie' de. Wépa tò ie' shkenekane e' sué, e'pa ttö kè klöone ie'pa wã, ie'pa er darèrè e' kueki. E' kã ie' tò ie'pa uñélor. ¹⁵ Etã ie' iché ie'pa a: “A' yú kã wa'ñe ye' tté buaë e' pakök sulitane a. ¹⁶ Yi erblé ye' mik tã ie' e' wösüke esepã tsatkërdaë. Erë yi kè erblène ye' mik esepã kichatërdaë. ¹⁷ Wépa erblöke ye' mik esepã tò ì kè or yi a ese weraë iwã kkachöie. Ye' ttö wa ie'pa tò aknamapa trè'werattsã, ñies ie'pa a imeraë ttoie s'ttö kua'kã kua'kã wa. ¹⁸ Tkabë chök klö'wéwã ie'pa tò ulã wa ö kapöli sulusi yéwarakitö, e' tã kè ie'pa döpa wes. Ñies ie'pa ulã murakã s'kirirke esepã kã tã ibuardane.”

Jesús míkane ká jai a
(Lucas 24.50-53)

¹⁹ Mik Skékēpa Jesús ttè e' ché one, etā ibutséka mía ká jai a ta ee ie' tkéser Skékōi ulà bua'kka. ²⁰ Etā ittōkatapa míyal ká wa'ñe Jesús tté buaē pakök. Skékēpa Jesús tō ie'pa kímé, ì kè or yi a ese uk. E' wa ie' tō iwà kkaché tō ie' tté dōr mokì.]*

* **16:20** Yēkkuō kēchke wēle tō 16.9-20 kī kuōtkéka. Ttè e' kē ku' yēkkuō kēchke bua'ie ese kī.

Jesús Tté Buaë Kit Lucas tò Lucas

Wëm tò yëkkuò i' kit e' wák kiè Lucas. Ie' tò ikit wëm eköl kiè Teófilo e' a. Welepa tò ibikeitsè tò Teófilo dör romawak eköl ena ie' dör kékëpa tajë ese. Lucas tò ie' a yëkkuò i' kit as i o' Jesús tò ena i wa s'wöbلاق'itò e' jcherwà ie' wà yësyësë.

Yëkkuò i' kî Lucas tso' ikkachök tò Jesús dë'bitü sulitane tsatkök, Israel aleripa ena pë' ulitane. Jesús kë dë'bitü Israel aleripa ë a. Lucas tò ichè tò Jesús kune' ká i' kî sulitane kîmoie. Nïes Lucas kî ikiane tò s'wà ijcherwà tò Jesús dë'bitü iYë kkachök se' a.

Ì tso' kitule Colosenses 4.14 ena Filemón 24 ena 2 Timoteo 4.11, e' wa se' wà ijcher tò Lucas bak Pablo wapiöuk. Welepa tò ibikeitsè tò ie' kë dör Israel aleri. Ie' bak kanablök s'kapeyökwakie. Nïes welepa tò ibikeitsè tò ie' tò yëkkuò i' kit ká kiè Roma eë Jesús kune' e' kî duas de dabom teryök (60) ena dabom kuryök kî sulitu (79) e' shü ulat.

Ttë tsá kitule

¹⁻³ A kékëpa tajë Teófilo, i o' Jesús tò sa' shüa mik ibak ká i' kî etá, e' paka' sa' a wépa itsá su'bitü dö ibata ekkë e'pa tò. Ie'pa dör Jesús ttë buaë e' kanëukwakpa. Tajë sa' malepa imao' shtë yëkkuò kî, erë kë idë'ttsa wës ikiane shtë es. E' kuekî ye' tò iwá chakéwà bua'iewà itsá dö ibataë. Es ye' isuë tò buaë idir shtëmi be' a yëkkuò i' kî sërää wës ibak es ⁴ as be' éna iar tò ttë wa be' wöblane, e' dör mokî.

Juan S'wöskuökwak kurke e' biyö yëne

⁵ Mik Herodes bak judiowak blúie etá sacerdote tso' eköl kiè Zacarías. Judiowak sacerdotepa ñi dapa'oule erule erule kanablök Skéköl wé a. Zacarías dör sacerdotepa erule kiè Abías wakpa e' eköl. Ie' alaköl kiè Elisabet, e' dör ñies sacerdotepa ditséwò wës iwëm es. ⁶ Ie'pa bøl sërke yësyësë Skéköl wöa. Ie'pa tò Skéköl ttë me'bak dalöieno, e' dalöieke buaë, kë kî i sulu ttë ta'. ⁷ Erë Elisabet kë dötá' alàè. Nïes ie'pa bøl dör kékëpalatke.

⁸ Etökicha ta' mik Zacarías ena imalepa kàne iwakanëuk Skéköl wé a, ⁹ etá ie'pa iné ilè wa wës ie'pa wöblar es isuöie tò yi kàne shkökwa Skéköl wé shüa íyi masmas ña'uk Skéköl a. Etá idettsá tò Zacarías kawötá' shkökwa. ¹⁰ Mik ie' tso' Skéköl wé shüa íyi masmas ña'uk, e' dalewa tajë s'daparke ur'kî ttök S'yé ta'. ¹¹ E' wöshá ta' Skéköl biyöchökwak eköl e' kkachéwà ie' a ka' tso' íyi masmas ña'woie Skéköl a e' ulá bua'kka. ¹² Mik ie' tò Skéköl biyöchökwak sué ta' ie' tkinewá suane tajë iyökî. ¹³ Etá biyöchökwak tò iché ie' a:

—A Zacarías, kë be' suanuk. Ì kié be' tò Skéköl a, e' meraëitò be' a. Be' alaköl dör Elisabet, e' döraë alàè, e' wák wëm. Ie' kiè múka a' tò Juan. ¹⁴⁻¹⁵ Ie' döraë kékëpa tajë Skéköl wöa. E' kuekî e' be' ttsë'weraë buaë kaneë. Nïes ie' tò tajë pë' ttsë'weraë buaë. Ie' kë i shköshkö yepa. Kam ie' kur etá Wiköl Batse'r döraë ie' kî tajë. ¹⁶ Ie' tò Israel aleripa tajë, e' kerane ie'pa Kéköl yulökne. ¹⁷ Ie' döraë Skéköl yökî kewe ittë pakök. Ie' tò ipakeraë Wiköl Batse'r diché tajë e' wa wës Skéköl tteköl kiè Elías bak ká iaiäë es. Ie' ipakeraë as iyë er buarne ila'r kî ena ila'r er buarne iyë kî. Nïes ipakeraëitò as wépa tò Skéköl ttë dalösewéwá, esepa e' wöbla'ù senuk yësyësë. Es ie' tò ie'pa patteraë Skéköl datse e' panoie.

18 Etā Zacarías tō Skēkōl biyōchōkwak ā ichaké:

—ǀ wa be' ye' a ikkachēmi tō ttē e' dōr mokī? Ye' dōr kēkēpalatke. Nies ye' alakōl dewatke kēkēpalatke, tā ǀwēs sa' alala kōkāmīia?

19 Ie' iūtē:

—Ye' dōr Gabriel. Ye' kanēblōke Skēkōl ā. Ie' ye' patké ttē buaē i' chōk be' a. 20 Erē be' kē wa ye' ttē klōone, e' kuēkī be' ttō wōblērdawā kē ttōpaia dō mik be' alā kune eta. Mik i chéyō be' a e' kēwō de, eta be' ttōrane.

21 E' dalewa ie'pa tso' Zacarías panuk u'rki, e'pa tō ibikeitsé, “ǀ tō ie' wōklō'wé, e' kē dōttsa bet Skēkōl wé a?” 22 Mik ie' dettsa, eta ie'pa tō isué tō ie' ttō wōblēnewa, kē ie' ttoia tā ulā ē wa ie' tō iwā kkaché ie'pa a. Etā ie'pa éna iane tō ilē suéitō kabsueie. Es ie' atē me'ie.

23 Mik ie' kanē one Skēkōl wé a, eta imiane iu a. 24 E' ukuōkī tā ie' alakōl Elisabet duneka. Ie' e' tkéwa iu ā dō si' skel, kē dē'ttsa wērō. 25 Ie' tō iché, “Ikkēpa Skēkōl tō alā mé ye' a. Es ie' er buaē ché ye' a, ekké ye' jaēne.”

Jesús kurke e' biyō yēne

26 Elisabet duneka e' kī si' de terōl, eta Skēkōl tō ibiyōchōkwak kiē Gabriel, e' patké Nazaret, kā e' atē Galilea. 27 Eē busi serke ekōl kiē María. Ie' kam ser wēm tā, erē ie' ttē meule wēm ekōl kiē José e' a senowa ie' tā. José dōr blu' bak kiē David e' aleri ekōl. 28 Etā Skēkōl biyōchōkwak dewā wē María tkēr eē, tā ichéitō ie' a:

—ǀs be' shkēne? Skēkōl er buaē ché be' a. Ie' tso'ie be' tā.

29 Ttē e' tō María tkiwēwā tā ibikeitséitō, “ǀlōk ye' shkē'wé es?” 30 Etā Skēkōl biyōchōkwak tō iché ie' a:

—A María, Skēkōl er buaē ché be' a, e' kuēkī kē be' suanuk. 31 Be' durkaraē, be' alā kurdaē wāk dōr wēm, ikiē mūkabō Jesús. 32 Ie' dōraē kēkē tajē, dalō tajē. Ie' kirdaē Skēkōl dōr íyi ulitane tsatā, e' Alā. Skēkōl tō ie' merakā blu'ie wēs iyē bak kiē David es 33 as Jacob aleripa wēttsūtō blu'ie kēkraē kē ertā'wa.

34 Etā María tō ichaké Skēkōl biyōchōkwak ā:

—Kam ye' ser wēm tā, eta ǀwēs i ché be', e' wā tkōmi ye' tā?

35 Skēkōl biyōchōkwak iūtē:

—Wikōl Batse'r dōraē be' kī, Skēkōl dōr íyi ulitane tsatā e' diché ardaē be' kī. E' kuēkī be' alā kurdaē, e' serdaē Skēkōl ē a. Ie' kirdaē Skēkōl Alā. 36 Nies be' yami kiē Elisabet kēkēpalatke cheke tō kē idōtā' alāē, e' alā kurdaē. Si' i' wa tā ie' kī ide si' terōl. 37 I kōs or Skēkōl ā, kē i ku' darērē ie' a wē.

38 Etā María tō iché:

—Ye' dōr Skēkōl kanē méso, as ie' tō iū ye' tā wēs be' iché es.

Etā Skēkōl biyōchōkwak mīā.

María mīā Elisabet pakōk

39 E' ukuōkī tā María dali íe tā imīā bet Elisabet pakōk. Elisabet serke Judea kā dōr kabataie eē. 40 Mik ie' dewā Zacarías u a, eta ie' tō Elisabet shkē'wé. 41 Mik e' ttsé Elisabet tō, eta ilā wōtī'ne tajē ie' shuā tā Wikōl Batse'r de iki tajē. 42 Ie' ttēmi darērē tā ichéitō María ā:

—Skēkōl er buaē ché be' a alakōlpa ulitane tsatā. Nies ie' er buaē ché be' alā kurmi e' a. 43 Ye' siarē ǀwēs e' a ie' er buaē ché tō ye' Kēkēpa mī e' de ye' pakōk? 44 Mik be' tō ye' shkē'wé e' ttsé yō, e' bet tā ye' alā wōtī'ne ye' shuā ittse'ne buaē e' kuēkī. 45 I yē' Skēkōl tō be' a, e' klō'wēbō tō iwā tkōraē, e' kuēkī ayēcha buaē be' dōr.

46-49 María tō iché:

“Ye' dör Skëköl kanè méso ësela siarè ese ë,
erè e' ska' ie' er de.

E' kuekì ie' kikekëka ye' tò.

Ie' dör ye' tsatkökwa, e' tò ye' tssé'weke buaë.

Ie' diché tajë iyi ulitane tsata, e' tò i buaë shuteë wé ye' a.

E' kuekì i'tami ye' yërdaë: ¡Ayëcha buaë!

¡skëköl dör batse'r!

⁵⁰ Wépa tò ie' dalöieke, esepa suëke ie' tò këkraë er siarè wa.

⁵¹ Ì kë or yi a ese wéitò idiché tajë wa:

Pè' e' tssóka tajë esepa tò i bikeitseke wë ese wöklö'wéitò.

⁵² Ká wökirpa uyéttsaitò ikulé kì,

e' skéie s'siarëpa tkékaitò.

⁵³ Wépa siarè kë wá ì ku' ñè,

esepa a ì buaë méitò tajë.

Erè inuköl blúpa esepa patkémiitò ulà wöchka.

⁵⁴ Israel aleripa dör ie' kanè mésopa.

Ká iaiaë ie' tò ie'pa a iyé' tò ie' tò ie'pa suëraë er siarè wa.

Ttè e' kë ché'wa ie' éna.

⁵⁵ Es ie' tò iyé'bak Abraham a,

ñies ie' aleripa kos daiá ie' itökì e'pa a.”

Es María tò iché.

⁵⁶ María sené Elisabet ska' dō si' mañat ta imiáne iu a.

Juan S'wöskuökwak kune'

⁵⁷ Mik Elisabet alà kärke e' kéwö de, etá iwà kune wëm. ⁵⁸ Mik pè' serke

tsinet ena iyamipa ekka, e'pa ibiyö tssé tò Elisabet sué Skëköl tò er siarè wa,

etá ie'pa kos tssé'ne buaë wës Elisabet es. ⁵⁹ Mik ilà kune' e' kì ká de pàköl (8),

etá ie'pa debitù ilà tottola kkuölit tërke tsir, e' kéwö tkö'uk wës ie'pa wöblane

es iwà kkachoié tò alà e' dör judiowak. Ie'pa éna iyé'kiè Zacarías, e' kiè makka

ikì. ⁶⁰ Erè imì tò iché:

—Au, ie' kirdaë Juan.

⁶¹ Ie'pa tò iché:

—Kë yi ku' be' yamipa shua kiè es. Etá ì kuekì be' ikiè mekëka es?

⁶² Etá ie'pa ulà kkaché ichakoié alà yé a, “¿Ima be' éna ikiè makka?” ⁶³ Etá

iyé tò kaltak kiè, e' kì ie' tò ishtë tò “ikiè Juan.” E' tò ie'pa kos tkiwéwa. ⁶⁴ E'

wöshá ta Zacarías ttekáne, etá Skëköl kikéka ie' tò tajë. ⁶⁵ Pè' serke tsinet, e'pa

kos tkirulune tajë. Nies pè' kos serke Judea kébata a, e'pa shua itté bunëka

tajë. ⁶⁶ Ie'pa ulitane tò itté tssé e'pa tò ibikeitsé: “Alà e' döraë këkëpa tajë.”

Ie'pa isué tò Skëköl tso' ie' ta, e' kuekì ie'pa tò ibikeitsé es.

Zacarías tò Skëköl kikéka

⁶⁷ Etá Wiköl Batse'r de tajë Zacarías kì, e' wa ie' ttémi Skëköl ttekölíe ta ichéitò:

⁶⁸ “Skëköl dör Israel aleripa Këköl,

e' de ie' icha kos tsatkök,

e' kuekì ikikókasó tajë.

⁶⁹ Ie' tò S'tsatkökwa diché tajë, e' patké eköl,

e' dör ie' kanè méso bak kiè David e' aleri.

⁷⁰ E' dör wës Skëköl ttekölpa batse'r

bak ká iaiaë e'pa tò iyé'at es.

71 Skëköl tō iyë'atbak tō ie' tō se' tsatkeræ s'bolökpa ulà a, ñies wépa éna se' ar suluë esepa kos yöki.

72 Ie' tō ittè batse'r me' se' yépa bak ká iaiäe e'pa a tō ie' se' sueræ er siarë wa, e' kē ska' ie' er chë'wa.

73 Ie' tō iyë' se' yé bak ká iaiäe kiè Abraham e' a

74 tō se' tsatkeræitō s'bolökpa ulà a

as se' ser ie' a kē suarta',

75 ñies as se' ser batse'r ena yësyësë ie' wōa se' tso'ia ttsë'ka e' dalewa.

76 A ye' bēbēla, mik be' de kēchke,

eta be' miraë kewe s'pattök

as se' tō Skëköl kiōwā buaë mik ide eta.

E' kuëki be' kirdaë Skëköl dör iyi ulitane tsata, e' tteköl.

77 Israel aleripa a be' tō ttè pakeraë

as ie'pa wā ijcher tō ì sulu wambleke ie'pa tō,

e' olo'yëmi Skëköl tō ie'pa ki itsatkoie.

78 Skëköl tō se' suëke er siarë wa,

e' kuëki ie' tō S'tsatkōkwak patkekebitu se' a datse ká jai a

olo ta' tajë wes diwō tskir bla'mi es.

79 Wépa tso' klōulewā ì sulu ulà a wes s'tso' stui a es,

wépa tso' iduökewatke e' è kinuk,

esepa wōa ká ñi'weraë ie' tō as itsatkërdak.

Ie'pa wëttseraitō sene bërë ie' ta' e' ñalé ki."

Es Zacariás tō iché.

⁸⁰ Juan talane de kēchke ta Wiköl Batse'r tso' tajë ie' a. Ie' sené ká wé kē yi serku' ee dō mik ikéwō de e' kkachioie Skëköl ttekölíe Israel aleripa a eta.

2

Jesús kune'

(Mateo 1.18-25)

¹ Juan kune', e' kēwō ska' ta, Roma wōkir kibi kiè Augusto, e' tō ká kos tso' ie' ulà a, e' wakpa kiè shtök ké seraa. ² (Ì dör s'kiè tsá kite mik Cirenio dör ká kiè Siria e' wōkir e' kēwō ska' ta.) ³ Sulitane kawōta shkōkne ká wé iyëpa datse ee e' kiè shtök.

⁴⁻⁵ José dör David bak Israel blú e' aleri. David kune' Belén atë Judea ee. Erë José serke Nazaret atë Galilea ee. E' kuëki ie' mía María ta Belén e' kiè shtök. Ie'pa ttè meuletke ñi a senowaie, erë kam ie'pa serwā ñita. María batsō dur.

⁶ Ie'pa tso' Belén, e' dalewa ie' alà kurke, e' diwō de. ⁷ Wé s'kapōkerō, e' wé a, kē ká kuneia ie'pa a kapoie. E' kuëki ie'pa míyal iyiwak wé a kapōkrō. Eta ee ie' alà tsá kune wák wëm, ipatrëwaitō datsi'tak batsi wa mékaitō iyiwak tioie ese kulé' a ká skéie.

Skëköl biyöchökwaipa tō ttè buaë ché obeja kkō'nukwakpa a

⁸ E' nañewe tsinet Belén obeja kkō'nukwakpa tso' iyiwak kkō'nuk. ⁹ E' bet ta Skëköl biyöchökwaipa de eköl ie'pa ska' ta Skëköl olo tajë e' olo buneka ie'pa pamik, e' yöki ie'pa suane tajë. ¹⁰ Erë Skëköl biyöchökwaipa tō iché ie'pa a: "Ké a' suanuk, ttè buaë datse ye' wa a' a, e' tō pé' ulitane ttsé'weraë buaë. ¹¹ I'ñe a' tsatkōkwak kune David ká a, e' dör Skëkëpa pairine'bitu idi' wa a' blúie e'. ¹² A' tō ie' kueraë parratulewā datsi'tak batsi wa tēr kulé' tso' iyiwak tioie ese a. E' wa a' wā ijcher tō ì ché ye' tō a' a, e' dör moki."

¹³ E' bet ta Skëköl biyöchökwakpa kî de tajê shute, e' tö Skëköl kîkekeka ta ichekerakitö:

¹⁴ “jSkëköl tso' kâ jaî a, e' kîkôkasô!

jÑies wépa a Skëköl er buaë chö as esepa ser bërë ñita kâ i' kî!”

¹⁵ Mik Skëköl biyöchökwakpa míyalne kâ jaî a, eta obeja kk' nukwakpa tö iché ñi a:

—Mishka Belén, i ché Skëköl tö se' a, e' wà sauk.

¹⁶ Eta ie'pa míyal bet, ta María ena José kuérakitö, ta iyëne tö alà ar iyiwak tio kulé a. ¹⁷ Mik ie'pa isué, eta i kos ché Skëköl biyöchökwak tö ie'pa a alà e' kî, e' pakéne ie'pa tö itso' rak ee' e'pa a. ¹⁸ Mik wépa tö, i ché obeja kk' nukwakpa, e' ttsé, eta e'pa kos tkirulune. ¹⁹ Ttè e' kos bleke María tö ier a ta ie' iwà bikeitseke ë. ²⁰ Eta obeja kk' nukwakpa míyalne. I kos ttsé ie'pa tö, sué ie'pa tö, e' kî ie'pa tö Skëköl kîkekarami.

Alala Jesús tsémi Skëköl wé a

²¹ Mik alala kî kâ de päköl (8), eta ie'pa itóttola kkuölit téé tsir ta ikiè mékarakitö Jesús wës Skëköl biyöchökwak iyé' María a kam ie' buklurka e' yöki es.

²² Mik Jesús kune' e' kî kâ de dabom tkëyök (40), eta María ena José mí a e' batse'uk* wës ttè dalöiëno kit Moisés tö e' tö iché es. Ie'pa wà ilà mí mè Skëköl a Skëköl wé ate Jerusalén ee. ²³ Skëköl ttè dalöiëno e' kî itso' kitule e' tö iché: “Alaköl alà tsâ kune wëm, e' kirdaë batse'r Skëköl a.” E' kuëki ie'pa wà ilà mí mè Skëköl a. ²⁴ Ñies ie'pa mí a iyiwak muk jchè Skëköl a e' batse'woie wës Skëköl ttè dalöiëno tö iché es: e' dör dù kiè tórtola, et wé'ñe ena et alaki ö nuböl pupula böt.

²⁵ E' kéwö ska' ta wëm serke Jerusalén kiè Simeón. Ie' serke yësyësë wës Skëköl kî ikiane es. Skëköl tö Israel aleripa tsatkeke e' kéwö paneke ie' tö. Wiköl Batse'r tso' ie' a, ²⁶ e' tö ie' a iyé': “be' kè blèrpawà kam be' tö wé pairine'bitü idi' wa a' blúie patkeraë Skëköl tö e' saü e' yöki.” ²⁷ Ie' ittse Wiköl Batse'r wa tö ie' kawötâ shkök Skëköl wé a, e' kuëki ie' mí a demi ee. Eë ñies José ena María demi. Ie'pa wà ilala Jesús mí wakanewë wës Moisés ttè dalöiëno tö iché es. ²⁸ Simeón tö alala kéka ulà a ta Skëköl kîkékaitö ta ichéitö:

²⁹ “A Skëköl, ye' dör be' kanè méso,

i yé' be' tö ye' a, e' wà suéyö.

E' kuëki ire', ye' duöwami bërë.

³⁰ Sa' tsatkökwak patké be' tö e' wà suéiyäyö ye' wák wöbla wa.

³¹ E' patké be' tö kâ ulitane wakpa a.

³² Ie' doraë wës kâ olo es, pè' kè dör judiowak

esepa er ñi'woie as ie'pa éna be' ttè mokjë e' wà ar.

Ñies Israel aleripa dör be' icha, e'pa kîkardakâ tajê ie' batamik.”

Es Simeón tö iché.

³³ Jesús ché Simeón tö Skëköl a, e' tö Jesús mì ena iyé tkiwéwa. ³⁴ Ie' tö ikiè Skëköl a as e' er buaë chö ie'pa a ta ichéitö María dör Jesús mì e' a:

—Skëköl ibikeitsbak tö alà i' kuëki se' Israel aleripa tajê tsatkërdaë ñies e'pa tajê weirdaë. Ie' tö Skëköl olo kkacheraë se' a, eré tajê pè' tö ie' waterattsä.

* **2:22** e' batse'uk: E' batse'wë i' e' kè dör wës se' bribriwak e' batse'ü es awá wa i wa.

35 E' tō ì bikeitsekēsō e' wà kkacheraë. Be' er a idalërdaë tajë wēs tabë tiëwa be' wák er a es.

36-38 E' wōshā tā alakōl debitū ekōl ie'pa ska' kiè Ana, e' dōr Skëkōl ttekōl. Ie' yë kiè Fanuel, e' dōr Aser aleri. Ie' dōr kékëpalatke. Ie' senewā mik iia busi eta. Ie' senewā wēm e' tā duas kul (7) è tā iwēm blënēwa. Ie' schōnewā e' kī duas de dabom paryök kī tkël (84). Ie' serkeie Skëkōl wé a idalōiök ñiē nañē S'yë tā ttë wa ena batsë wa. Ie' tō wëstela chëmi Skëkōl a alala Jesús kuëkī. Ñies ipakëitō tajë Israel aleripa malepa tso' itsatkë panuk esepa a.

José ena María míyalne Nazaret

39 Mik José ena María e'pa tō ì kōs kanewé wēs Skëkōl ttë dalōiëno tō ichë es, etā ie'pa míyalne Nazaret atë Galilea eë, e' dōr iwakpa ká. 40 Alala talar è, e' tso' buaë, ñies ie' yörke buaë, ikābikeitsōke tajë tā Skëkōl er buaë chōke ie' a.

Jesús atë Skëkōl wé a

41 Duas bit tā Jesús mī ena iyë mi'ke Jerusalén Judiowak Yëpa Yërulune Egipto e' kēwō tkō'uk. 42 Mik Jesús kī duas de dabom eyök kī bök (12), etā ie'pa míyal kawō e' skā tkō'uk wēs ie'pa wōblar es. 43 Mik ikēwō tka, etā ie'pa míyalne iu a, erë Jesús atë Jerusalén, e' kē jcher imi wā iyë wā. 44 Ie'pa tō ibikeitsé tō ie' dami iyamīpa tā. Ie'pa shké ká et tā ie'pa isuë tō Jesús kē ku' ie'pa tā. E' kuëkī ie'pa iyulëmi iyamīpa dami tajë e'pa shuā. 45 Erë ie'pa kē wā ie' kune, e' kuëkī ie'pa míane Jerusalén iyulökne.

46 Ká de böiki es, etā ie'pa tō Jesús kuë Skëkōl wé a. Ie' tkër s'wōbla'uk ttë dalōiëno wa wakpa shuā ikjtsök ena ichakök. 47 Jesús tō iüteke e' ttsé ie'pa kōs tō e'pa wōkrarulene ittsock ena isa'uk tō wēs ie' wā íyí jcher tajë. 48 Mik imi ena iyë tō ie' suë eë, etā ie'pa tkinewā. Etā imi tō ichë iā:

—A alà, ¿iök be' e' wamblé sa' tā es? ¿iök be' tō be' yé ena ye' eriawé ekkë? Sa' be' yulé tajë.

49 Jesús tō ie'pa iüté:

—¿iök a' ye' yulé tajë? ¿Wes a' kē wā ijcher tō a' ye' kuëraë ye' Yé u a?

50 Erë ì ché ie' tō, e' wà kē ane ie'pa éna.

51 Etā imiāne ie'pa tā Nazaret tā ie' tō ie'pa ttō iüteke buaë kekraë. E' kōs bleke imi tō ie' er a. 52 Jesús talarke buaë, ñies ie' kī yörke tajë, kábikeitsōke buaë, wër buaë Skëkōl wa, ñies s'ditsō wa.

3

Juan S'wōskuökwak

(Mateo 3.1-12; Marcos 1.1-8; Juan 1.19-28)

1-2 Ká et tā Skëkōl ttë Juan dōr Zacarías alà e' tā wé kē yi serku' eë ipatkoie ittë pakök. E' kēwō ska' tā wēm kiè Tiberio e' dōr Roma wōkir kibi. Ie' tkënëkā ká e' wōkirie, e' kī duas de dabom eyök kī kşel (15). Ie' dikīa ká tsitsirpa wōkirpa tso'. E'pa kiè dōr i' es: Poncio Pilato dōr Judea wōkir, Herodes dōr Galilea wōkir, e' èl kiè Felipe e' dōr Iturea ena Traconítide e' wōkir ena Lisaniás dōr Abilinia wōkir. E' kēwō ska' tā Anás ena Caifás e'pa dōr judiowak sacerdotepa wōkirpa. E' kēwō ska' tā Skëkōl ttë Juan tā ká sir poë wé kē yi serku' eë. 3 Etā Juan míā dī' kiè Jordán kkōmik pë' serke eë, e'pa a Skëkōl ttë pakök. Ie' tō ichë ie'pa a: “A' er mane'ú Skëkōl a as a' nu' olo'yōitō a' kī tā a' e' wōskuölor iwà kkachoe.” 4 Isaías dōr Skëkōl ttekōl e' tō Juan ttë kit ká iaiäë Skëkōl yëkkuö kī, e' tō ichë:

“Ká sir poë wé kē yi serku', eë yile ttōraë aneule, e' tō icheraë:

'A' er mane'ú Skëköl datse e' yökí,
e' dör wes ñalá yuèsö yësyësë ie' yökí es.

⁵ Káblë kos kãwõtã wã iëka seraã,
ñies kabata ena kãkkuò kos kãwõtã wë ñikkëë,
ñalã shkuli'shkuli', e' kos kãwõtã yëttsã yësyësë,
ñies ñalã suluë, e' kos kãwõtã paiklëttsã buaë.

⁶ Skëköl tō s'tsatkë, e' suerãë sulitane tō.' *
Es Isaías iyë'.

⁷ Pë' debitu tajë Juan ska' as ie' tō ie'pa wöskuò tã ie' tō ie'pa a ichë: "¡A' dör s'kítō'ukwakpa suluë wes tkabë es! ¿Yi tō a' a' ichë tō a' tkömishkar Skëköl tō a' we'ikeraë siarë e' ulã a? ⁸ A' senú yësyësë, e' wa iwërmiwã tō moki a' er mane'wëtkë Skëköl a. Kë a' tō ibikeitsök tō a' dör Abraham aleripa e' ë kueki Skëköl kë tō a' we'ikepa. Ye' tō a' a' ichë tō Skëköl kï ikiane, e' tã ie' tō ák ikkë yuëmi Abraham aleripaie. ⁹ Ie' dör wes kal bikökwa es. Ie' tso'tke kal ulitane kë wörtã ese kos bikökök ñã'wëwa bö' a."

¹⁰ Etã ie'pa tō Juan a ichaké:

—¿E'ma ì wëmi sa' tō?

¹¹ Ie' tō ie'pa iütë:

—Yi wã datsi' tso' böt, e' etka mú wë kë wã itã' ese a. Es ñies yi wã chkë tso', ese tō chkë kãkmú wë kë wã itã' ese a.

¹² Inuköl shtökwaipa Roma wökirpa a, e'pa wëlepa debitu Juan ska' as ie' tō ie'pa wöskuò, ie'pa tō ie' a ichaké:

—A' s'wöbla'ukwak, ¿ì wëmi sa' tō?

¹³ Ie' tō ie'pa iütë:

—Kë a' tō inuköl shtök kos ikãwõtã shtë e' tsatã.

¹⁴ Ñies ñippökwaipa wëlepa ie' a ichaké:

—Ñe' tã ¿ì wëmi sa' tō?

Ie' tō ie'pa iütë:

—Kë a' s'pauñuk inuköl yottsãie. Kë a' kãchök s'ña'woie. Kos a' patörke, ekkë ë klö'ú, tã a' ttsë'nú buaë iwa.

¹⁵ Wë pairine'bitu idi' wa s'blúie e' datske bet, e' wã panuk sulitane tso'. E' kueki ie'pa tso' ibikeitsök tō isalema Juan dör e'. ¹⁶ Erë Juan tō ichë ie'pa ulitane a: "Moki ye' a' wöskueke di' wa. Erë ye' itökí idatse eköl, e' tō a' ierawã Wiköl Batse'r a ena bö' a. Ie' dör këkëpa tajë ye' tsatã, e' kueki ie' klökkuò kicha ë kë wötsënanuk ye' siarla e' a. ¹⁷ Ie' tō se' wöpperaë wes iyiwö wöppë es. Ibuabua bleraëitò idichakuò a, erë isulusi uyerawãitò bö' kë wöittã'wã e' a."

¹⁸ Es Juan ie'pa pattë tte ese wa tajë. Es ie' tō S'tsatkökwaipa tte buaë e' pakeke ie'pa a. ¹⁹ Ñies Juan tō Herodes dör Judea wökir, e' uñë. Herodes serke ie' wák ël e' alaköl kië Herodías e' tã. Ñies ie' tō ì sulu skã wamblë tajë. E' kueki Juan ie' uñë. ²⁰ Herodes tō ì sulu wamblë tajë, erë e' kñie tã ie' tō Juan wötökwa patkë s'woto wë a.

Jesús wösune

(Mateo 3.13-17; Marcos 1.9-11)

²¹ Mik Juan bak sulitane wöskuök, etã ñies ie' tō Jesús wöskuë. Mik Jesús tso'ia' ttok S'yë tã, e' dalewa kã jai kköbanane ²² tã Wiköl Batse'r de ie' kï wër nuböl sù. Etã tto ttsëne kã jai a, e' tō ichë:

—Be' dör ye' alã dalër tajë ye' éna, e' wër ye' wa buaë shute.

* 3:6 Isaías 40.3-5

Jesús yěpa bak e'pa kiè

(Mateo 1.1-17)

²³ Mik Jesús kī duas de dabom mañayök (30) ulatök, etä ie' tö Skëköl ttè pakémitke. Ie'pa tö ibikeitsë tö ie' dör José alà. José dör Elí alà[†], ²⁴ e' dör Matat alà, e' dör Leví alà, e' dör Melquí alà, e' dör Janai alà, e' dör José alà, ²⁵ e' dör Matatías alà, e' dör Amós alà, e' dör Nahúm alà, e' dör Esli alà, e' dör Nagai alà, ²⁶ e' dör Máhat alà, e' dör Matatías alà, e' dör Semeí alà, e' dör Josec alà, e' dör Judá alà, ²⁷ e' dör Johanán alà, e' dör Resá alà, e' dör Zorobabel alà, e' dör Salatiel alà, e' dör Neri alà, ²⁸ e' dör Melquí alà, e' dör Adi alà, e' dör Cosam alà, e' dör Elmadam alà, e' dör Er alà, ²⁹ e' dör Josué alà. e' dör Eliézer alà, e' dör Jorim alà, e' dör Matat alà, ³⁰ e' dör Leví alà, e' dör Simeón alà, e' dör Judá alà, e' dör José alà, e' dör Jonam alà, e' dör Eliaquim alà, ³¹ e' dör Melea alà, e' dör Mená alà, e' dör Matatá alà, e' dör Natán alà, ³² e' dör David alà, e' dör Jesé alà, e' dör Obed alà, e' dör Booz alà, e' dör Sélah alà, e' dör Nahasón alà, ³³ e' dör Aminadab alà, e' dör Admín alà, e' dör Arni alà, e' dör Esrom alà, e' dör Fares alà, e' dör Judá alà, ³⁴ e' dör Jacob alà, e' dör Isaac alà, e' dör Abraham alà, e' dör Térah alà, e' dör Nahor alà, ³⁵ e' dör Serug alà, e' dör Ragau alà, e' dör Péleg alà, e' dör Heber alà, e' dör Seláh alà, ³⁶ e' dör Cainán alà, e' dör Arfaxad alà, e' dör Sem alà, e' dör Noé alà, e' dör Lámec alà, ³⁷ e' dör Matusalén alà, e' dör Enoc alà, e' dör Jéred alà, e' dör Mahalalel alà, e' dör Cainán alà, ³⁸ e' dör Enós alà, e' dör Set alà, e' dör Adán alà. Adán dör Skëköl alà.

4

Bë tö Jesús erkiöwë

(Mateo 4.1-11; Marcos 1.12-13)

¹ Jesús tso' Jordán di' kkömik, ie' a tajë Wiköl Bats'e'r tso'. E' tö ie' tsémi ká sir poë wé kē yi serku' eë. ² Eë ie' sené döká ká dabom tkëyök (40), e' dalewa bë tso' ie' erkiöuk ì sulu wamblöc. E' kēwö kōs tã ie' kē chkane yēs, e' ukuökì tã ie' dué bli wã. ³ Etã bë tö ie' a iché:

—Be' dör Skëköl Alà, e' ma ichö ák se a tö iyömú chkeie.

⁴ Jesús tö iüté:

—Skëköl yëkkuö tö ichè: “Kë se' senuk chké ë mik.”*

⁵ E' ukuökì tã bë tö ie' tsémi kabata kakkeë a, tã eë ká kōs wēs ká tköke ekkë kkachéitö iã bet. ⁶ Ie' tö iché iã:

—Ká kōs suëbö e' meule ye' ulà a, e' kuekì yi a ye' éna imak, ese a ye' imeke. Ye' be' yuèmi ká kōs e' blúie. Nies íyi buaë tso', inuköl tso', ì tso' ká ulitane kì, e' kōs wákie be' yuèmi ye' tö. ⁷ Be' e' tkéwã kuchëwö kì ye' wörkì ye' dalöiök, e' tã e' kōs dōraë be' ulà a.

⁸ Erë Jesús ie' iüté:

—Skëköl yëkkuö tö ichè: ‘Skëköl dör a' Këköl, e' ë dalöiö; ie' ë a a' senú.’[†] E' kuekì be' e' sköttsã ye' yökì bánet.

⁹⁻¹¹ E' ukuökì tã bë wã imítser Jerusalén tã iduékãitö Skëköl wé e' bata kì kakkeë tã ichéitö iã:

—Skëköl yëkkuö tö ichè:

‘Skëköl tö ibiyöchökwakpa patkeraë be' kk'ö'nuk be' tsatök.

Ie'pa be' klö'wërakã iulà a as be' klö' kē tërwa ák kì.’[‡]

[†] 3:23 Kiè ikkëpa kōs dör wëpa ë kiè.

* 4:4 Deuteronomio 8.3

[†] 4:8 Deuteronomio 6.13

[‡] 4:9-11 Salmo 91.11-12

Es Skëköl yëkkuö tō ichè, e' kuëkj be' dör Skëköl Alà, e' ma be' e' ppöömi döttsg iski.

¹² Erë Jesús iituté:

—Ñies Skëköl yëkkuö tō ichè: 'A' kē kawō tā' a' Këköl wötsiriuk.'[§]

¹³ Mik bë kē wā ì skà kune Jesús erkiöwoie, etā ie' iméat dō iëttökicha.

Jesús dene Galilea

(Mateo 4.12-17; Marcos 1.14-15)

¹⁴ Jesús mineā dene Galilea. Këkraë Wiköl Batse'r diché tso' ie' a' tajë. Ie' tté bunekā ká e' kōs a. ¹⁵ Judiowak ñi dapa'wō wé kōs tso', e' a' ie' tō s'wōbla'weke Skëköl ttè wa tā sulitane tō ie' kikekekā buaë.

Nazaret wakpa tō Jesús uyétsg iká kj

(Mateo 13.53-58; Marcos 6.1-6)

¹⁶ Jesús demine Nazaret wé ie' talane eë. Mik judiowak eno diwō de, etā ie' dewā ie'pa ñi dapa'wō wé a' wēs ie' wōblane es. Etā eë ie' e' duésér Skëköl yëkkuö aritsök ie'pa tso' eë, e'pa kukua. ¹⁷ Yëkkuö kit Skëköl tteköl kiè Isaías e' tō, e' mé ie'pa tō ie' a' suë. Ie' ishuppée tā ikuéitō wé Skëköl kanè méso bua'iewā e' tté tso' kitule eë. E' tō ichè i' es:

¹⁸ "Skëköl Wiköl tō ye' pairi'bitū idi' wa tté buaë pakoie s'siārëpa a, e' kuëkj ie' tso' ye' a.

Ie' tō ye' patkë'bitū ichök s'tso' klöulewā ì sulu ulā a' esepa a tō 'a' yërdattsa.'

Ie' tō ye' patkë'bitū wépa wōbla kē wawër esepa wōbla bua'ükne.

Ie' tō ye' patkë'bitū wépa weirke siārë s'sulusipa ulā a, esepa tsatök.

¹⁹ Ie' tō ye' patkë'bitū ipakök sulitane a tō Skëköl er buaë chöke se' a, e' kēwō detke.*

²⁰ E' ukuökj tā Jesús tō yëkkuö wotrëwane mé judiowak ñi dapa'wō wé e' kimukwak a, tā ie' tkéser iwà pakök. Kōs s'daparke eë e'pa tō ie' suëwā krereë.

²¹ Etā ie' tō iché ie'pa a:

—Skëköl yëkkuö aritsé ye' tō ñe', e' wà tka i' tā.

²² Ie'pa ulitane tō icheke ie' dör pë' buaë. Ñies tté bua'buāë chekeitō, e' tō sulitane tkiwëwā. Ie'pa tō iché ñi a:

—A'kā, ¿ie' kē dör José alà?

²³ Ie' tō iituté:

—Ye' wā ijcher buaë a' tō ye' cheraë ttè i' wa: 'A' s'kapeyökwak, be' wák e' bua'üne.' Ñies a' tō ye' a' icheraë: 'Sa' ittse tō ì kē or yi a' ese wé tajë be' tō Cafarnaúm, ese ú ñies ië be' wák ká a.'

²⁴ Ie' tō ikí ché ie'pa a:

—Mokj ye' a' a' ichè tō Skëköl ttekölpa kōs kē dalöiërta' iwakpa ká kj. ²⁵ Mokj ye' a' a' ichè tō mik Skëköl tteköl kiè Elías bak, etā kalj kē yëne yës dōkā duas mañal kj shaböts tā bli bak poë Israel. E' kēwō ska' tā alakölpa schōpa tso' tajë Israel, ²⁶ erë Skëköl kē wā Elías patkëne ie'pa ska' ikimukrak. Ie' tō Elías patkë alaköl dör schö eköl serke Sarepta, ká e' atë tsjnet Sidón, e' kimuk. ²⁷ Es ñies mik Skëköl tteköl kiè Eliseo e' bak, e' kēwō ska' tā lepra tō s'teke tajë Israel. Erë ie'pa kōs kē buaone. Wëm kiè Naamán dör ká kiè Siria e' wak, e' ë buaone Eliseo tō Skëköl batamik.

²⁸ Mik ie'pa tō ttè e' ttsé, etā ie'pa kōs tso' judiowak ñi dapa'wō wé a, e'pa ulunekā tajë ie' kj. ²⁹ Ie'pa iënekā ie' kj tā iuyëtssarakitō ká e' a' bānet. Ká e' tso'

kabata kakkeë e' ki, ie'pa wa ie' mıtser dö katte kakkeë e' kkömik batrèmi aš iduöwa. ³⁰ Erë ie' tkami ie'pa şuā ta imía.

Wëm eköl a aknama tso' e' bua'wéne Jesús tö
(*Marcos 1.21-28*)

³¹ Jesús mía Cafarnaúm, ká e' aṭe Galilea. Eno diwö bit ekkë ta ie' tö s'wöbla'weke judiowak ñi dapa'wo wé a. ³² Ie' tö s'wöbla'weke ttë mokî diché ta' tajë ese wa, e' kueḱi ie'pa tkinewa.

³³ Ká et ta ie'pa ñi dapa'wo wé a wëm dur eköl e' a aknama ö wimblu sulusi tso', ie' tö iché aṇeule:

³⁴ —A Jesús Nazaret wak, sa' múat bërë. ¿Ie be' tso' sa' tsiriuk? ¿Be' debitu sa' eukwa? Ye' wa be' şule. Ye' wa ijcher tö yi be' dör. Be' dör batse'r patkë'bitü Skëköl tö e'.

³⁵ Jesús tö aknama e' uñë:

—iBe' siwa'blöwa, be' e' yöttsa wëm se a!

Etā aknama tö wëm e' éró isḱi sulitane wörki, ta ie' e' yëttsa ia kē wa wës wëm one. ³⁶ Sulitane tkinewa iweblök ta iñi chakérak:

—¿Ttë wése dör ñe'? Ttë diché ta' tajë e' wa wëm wí wimblupa sulusi ké e' yöktsa ta ie' yélur je'.

³⁷ Etā Jesús ttë buneka tajë ká e' koş a.

Jesús tö Simón yàk bua'wéne
(*Mateo 8.14-15; Marcos 1.29-31*)

³⁸ Jesús e' yëttsa judiowak ñi dapa'wo wé a ta imía Simón u a. Eḱ Simón yàk kiri'weke duè dalölö tö tajë. Ie'pa kköché Jesús a tö ibua'üne. ³⁹ Etā Jesús e' wöewa ie' ki ta duè dalölö uñëitö ta ibuanene. E' bet ta ie' e' kékā ta ilë yulémiitö ie'pa a ñë.

Jesús tö s'kirirke tajë esepa bua'wéne
(*Mateo 8.16-17; Marcos 1.32-34*)

⁴⁰ Diwö mi'kewatke ta tajë pë' wa iyamipa kiri'weke duè tsakjë tö, esepa debitu tajë Jesús ska'. Ie' ulā méka ie'pa kirirke koş ki eköl eköl, ta es ie' tö ibua'wenerak seraa. ⁴¹ Nies e' şuā tajë s'tso' tteke aknamapa tö. Mik ie' tö ie'pa bua'wéne, etā aknama e' yélur ie'pa a ta aknamapa tö iché ie' a aṇeule: —iBe' dör Skëköl Alā chök!e!

Erë ie' tö ie'pa uñë. Ie'pa wa ijcher tö ie' dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'. E' kueḱi kē ie' wa ie'pa kâne ttök.

Jesús tö Skëköl ttë paké judiowak ñi dapa'wo wé koş a
(*Marcos 1.35-39*)

⁴² Bule es ká ñine ta Jesús e' yëttsa mía bánet wé kē yi ku' ese ska'. Erë ie'pa tö ie' yulé. Mik ie'pa tö ikué, etā ie'pa tö ima'wé wöklö'wë aš kē imi'. ⁴³ Erë ie' tö ie'pa iuté:

—İ blúie Skëköl tso' e' ttë buaë pakök ye' kawöta ñies judiowak serke ká malepa a esepa a, eseie ye' patkëne'bitü.

⁴⁴ E' kueḱi ie' mía ttë pakök judiowak ñi dapa'wo wé tso' tajë Judea e' a.

5

Jesús ttö wa nima klöne tajë
(*Mateo 4.18-22; Marcos 1.16-20*)

¹ Etökicha ta Jesús dur s'wöbla'uk batsöri kiè Genesaret e' kkömik (batsöri e' kiè ñies Galilea). Tajë pë' dapane ie' ska' Skëköl ttë pakekeitö e' kittsök, e' kē wa ie' şhoiā. ² Nima klö'ukwakpa dene tso' ikla' skuök, e'pa kanö àr

bötö, e' sué Jesús tö. ³ Tā ie' e' iéka kanò etò a, e' dör Simón kanò. Ie' tö ikié Simón a: “Be' we'ikéyö, kanò patkómi béré wówik.” Ie' e' tkéser kanò a tā ie'pa wöbla'wéitö. ⁴ Mik ie' s'wöbla'wé one, etā ie' tö iché Simón a:

—Kanò patkóumi di' shuā tā a' tö kla' uyómi nima klö'woie.

⁵ Simón tö ie' iuté:

—A s'wöbla'ukwak, nañeé sa' ima'wé, eré ké sa' wā iwā klöne yés. Eré be' ttö wa ye' tö kla' uyekene.

⁶ Mik ie'pa tö ikla' uyémi tā iwā klö'wérakitö tajé, e' tö kla' batseeketke. ⁷ Tā iulā kkaché iyamipa tso' kanò etò a e'pa a' tö a' shkó sa' kímuk. Iyamipa debitu ie'pa kímuk tā kanò bötö wā iéraitö chié, tsir etā kanò wóturkewatke di' a.

⁸ Mik e' sué Simón Pedro tö, etā ie' e' tkéwa kuché kī Jesús klö ska' tā ichéitö iā: —¡A Skéképa, ye' dör pé' sulusi, be' e' skótsa ye' yóki!

⁹ Nima klöne tajé, e' tö Simón Pedro ena iyamipa kos tso' ie' tā, e'pa tkiwéwa tajé, e' kueki ie' tö iché es. ¹⁰ Nies Santiago ena Juan dör Zebedeo ala'r e'pa tkirulune. Ie'pa kaneblöke Simón tā nima klö'uk. Etā Jesús tö iché Simón a:

—Ké be' suanuk. Be' ké tö nima klö'wepaiā. I' tami be' wā s'ditsö biturāé ye' ska'.

¹¹ Etā ie'pa tö kanò ikléka, tā iyi kos tuléat ie'pa tö eé tā imiyal Jesús tā.

Wém eköl kiri'weke lepra tö e' bua'wéne Jesús tö
(Mateo 8.1-4; Marcos 1.40-45)

¹² Etókicha tā Jesús tso' Judea ké et a. Etā eé wém debitu eköl kiri'weke lepra* tö. Mik ie' tö Jesús sué, etā ie' wóewa dö iski tā ikkóché tajé Jesús a:

—A kéképa, be' kī ikiane, e' tā be' a ye' buarmine as ye' batse'rne.

¹³ Jesús tö ikéwa ulā wa tā ichéitö iā:

—Tö, ye' kī ikiane. Be' dene batse'r.

E' wóshā tā ie' buanene, ké kī lepra ku'ia. ¹⁴ Etā Jesús tö ie' a iché:

—Ké ichar yi a. Be' yú e' kkachök sacerdote a. Ì muk Moisés tö a' ka' e' batse'woie, ese tsúmi mè Skéköl a ie'pa a ikkachoie.

¹⁵ Eré Jesús tté tñekā tajé shute. Tajé pé' döke ie' ska' ie' tté kittsók, ñies as ie' tö ie'pa bua'üne. ¹⁶ Eré tajé ie' mi'ke bánet ttök S'yé tā wé ké yi ku' ese ska'.

Jesús tö wém eköl kraulewā e' bua'wéne
(Mateo 9.1-8; Marcos 2.1-12)

¹⁷ Etókicha tā Jesús tso' s'wöbla'uk tā eé fariseowakpa ena s'wöbla'uk tté dalöiëno wa wakpa tular Jesús tso' s'wöbla'uk e' kittsók. Ie'pa datse ká kos tso' Galilea ñies Judea ena Jerusalén. Jesús wā Skéköl diché tso' s'kirirke ese bua'wone. ¹⁸ Etā wépa wélepa debitu e'pa wā wém kraulewā debitu eköl ka'la kī. Ie'pa éna iduè tsakmi u shuā wé Jesús dur eé as ie' tö ibua'üne. ¹⁹ Eré tajé s'tso', e' kueki ie'pa ké a itkómi wes u shuā. E' kueki ie'pa mika u bata kī† tö u jché tā iduè émirakitö enaé dötsa iski wé Jesús dur pé' tso' tajé e' shuā eé.

²⁰ Mik Jesús tö isué tö moki ie'pa erblé ie' mik, etā ie' tö iché wém kirirke e' a: —A yami, i sulu kos wambléö, e' nuí olone be' kī.

²¹ Etā s'wöbla'uk tté dalöiëno wa wakpa ena fariseowakpa tö ibikeitsè: “¡Ima wém wī erbikö tö ie' dör yi e' tö Skéköl ché sulué es? Skéköl é a se' nuí oló'yarmi.”

²² Eré ì bikeitsök ie'pa tso' e' suéwā Jesús tö bet. E' kueki ie' tö ie'pa a ichaké:

* **5:12** lepra: E' dör duè s'méwöie ese. Judiowak tö iklö'wé tö duè e' tö yi tteke ese dör ñā. Esepa batseeketsā bánet ké a kawó tā' senuk pé' malepa shuā. Nies ie'pa ké a kawó tā' shkowā Skéköl wé a.

† **5:19** u bata kī: Ie'pa u ké dör wes se' bribriwak u es. Ie'pa u tsabata dör kkuéie klökata tā'.

—ǀ k̄ueki a' ibikeitseke es? ²³ Ye' tō wēm i' bua'wèmine as ishkōne, e' ta ǀwēs a' tō iklō'wēm tō ye' kē a' inuj oloyanuk ikj? ²⁴ Ye' dōr S'ditsō Alà, sū e' tō a' a' ikkachè tō ye' wā kawō tǀ k̄a' i' a' nuì olo'yoie.

Etǀ ie' tō iché wēm kraulewǀ e' a':

—Be' e' kōkǀ, be' kǀ'la kōkǀ tǀ be' yúne u a'.

²⁵ E' wōshǀ tǀ ie' e' kēkǀ sulitane wōrkǀ tǀ kǀ'la a' ie' debitu, e' kékaitō tǀ imǀane iu a' Skékōl k̄ikekaramiitō tajē. ²⁶ Ie'pa wōkrarulune iweblōk tǀ Skékōl k̄ikékarakitō tajē. Ie'pa suane tǀ ichéitōrak:

—ǀ sué se' tō i'ñe, e' kē sūle se' wǀ yēs.

Jesús tō Leví kié ittōkataie

(Mateo 9.9-13; Marcos 2.13-17)

²⁷ E' ukuōkǀ tǀ Jesús miǀ, e' tō wēm sué ekōl kié Leví, e' dōr inukōl shtōkwak Roma wōkirpa a. Ie' tk̄er ikaneblōke e' wé a. Tǀ Jesús tō ie' a' iché:

—Be' shkō ye' tǀ ye' ttōkataie.

²⁸ Etǀ Leví e' kēkǀ tō i' kōs méat tǀ imǀa Jesús tǀ.

²⁹ E' tsǀlǀ tǀ Leví tō ikéwō tkō'wé buaē chkē wa di'yè wa Jesús dalōioie. Inukōl shtōkwakpa de tajē. Ñies pē' kuǀ'kǀpa de, e'pa tultur chkōk Jesús ena ittōkatapa tǀ. ³⁰ Mik fariseowakpa ena s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa tō isué, etǀ ie'pa tō ichémi Jesús ttōkatapa a:

—ǀlōk a' chkōke di' yōke inukōl shtōkwakpa tǀ ena pē' sulusipa malepa tǀ?

³¹ Jesús tō ie'pa iūtē:

—Wépa kē kirirku' esepa kē kǀ s'kapeyōkwak kiane. Erē wépa kirirke esepa kǀ s'kapeyōkwak kiane. ³² Ye' kē dē'bitu wépa e' bikeitsō tō iserke yēsyesē esepa kiōk. Ye' dē'bitu pē' sulusipa kiōk as ie'pa er mane'.

ǀ k̄ueki Jesús ttōkatapa kē batsōtǀ'

(Mateo 9.14-17; Marcos 2.18-22)

³³ Judiopa wōkirpa welepa tō iché Jesús a:

—Juan S'wōskuōkwak ttōkatapa batsōke tajē, ttōke S'yé tǀ tajē, wēs fariseowakpa klépa tō iweke es, erē be' ichapa chkōke ena di'yōke kekraē kē batsōtǀ'.

³⁴ Jesús tō ie'pa iūtē:

—Mik s'kiule ulabatsè kéwō tkō'uk tǀ ǀwēs ie'pa batsōmi wēm ulabatske ese tso'ia' ie'pa tǀ e' dalewa? ³⁵ Erē ikéwō dōraē etǀ ie' mi'dats̄er ie'pa yōki. E' je' tǀ ie'pa batsōraē.

³⁶ Ñies Jesús tō ie'pa wōbla'wé tō judiowak ttē kēchke e' kē shuturpakǀ ie' ttē pa'alǀ tǀ. E' kleitō ttē i' wa:

—Kē yi tō datsi' pa'alǀ tak teepa batsèwǀ datsi' kēchke wōyuowǀie. Iwésō es, e' tǀ e' tō datsi' pa'alǀ we'ikéwa, ñies itak pa'alǀ kē mēne buaē datsi' kēchke kǀ.

³⁷ Ñies vino pa'alǀ kē tērtǀ'kǀ iyiwak kkuōlit yōule ibloie ese kēchke a. Itékasō es, e' tǀ mik ibacha'nebitu, etǀ ikkuōlit kēchke jhèemiitō. Es vino ena ikkuōlit weirwami éme. ³⁸ E' k̄ueki vino pa'alǀ tekeka ikkuōlit pa'alǀ a. ³⁹ Yi tō vino bacha'bacha yeke, ese tō ibikeitseke tō e' ya' bua' vino pa'alǀ tsǀata. E' k̄ueki ie' kē éna vino pa'alǀ yakia. Es ñies a' tō ibikeitseke tō ye' ttē pa'alǀ e' kē dōr buaē.

6

Jesús ttōkatapa tō trigo wōikléé eno diwō a

(Mateo 12.1-8; Marcos 2.23-28)

¹ Etökicha tã eno diwö a Jesús dami trigo shuã tã ittökatapa tö trigo wöiklérami tã iwösiëitö irikirik ulã wa tã ikatéramirakitö. ² Etã fariseowakpa welepa tö ie'pa a ichaké:

—¿Ï kueki a' tso' ì kë kéwö tã' wë eno diwö a ese uk?

³ Jesús tö ie'pa iutë:

—Ï o' David tö kã iaiãë çe' kë aritsule a' wã Skëköl yëkkuö kï? Etökicha tã ie' ena iklépa dué bli wa. ⁴ Ie' dé'wã Skëköl wé a tã pan meule Skëköl a e' klö'wëitö ñëitö. Nies ie' tö iblaté iklépa a tã inérakitö. Sacerdotepa ë a pan e' kéwö tã ñë. Erë a' éna iãne tö ì o' David tö ñë' kë dör suluë Skëköl wöã.

⁵ Nies Jesús tö iché ie'pa a:

—Ye' dör S'ditsö Alã, e' wã kawö tã' ichoie tö ì dör buaë ö ì dör suluë wë eno diwö a.

*Wëm eköl ulã siulewã e' bua'wéne Jesús tö
(Mateo 12.9-14; Marcos 3.1-6)*

⁶ Eno diwö skã tã Jesús dewã judiowak ñi dapa'wö wé a tã eë ie' tö s'wöbla'wëmitke. Tã eë wëm detkër eköl e' ulã bua'kka siulewã. ⁷ S'wöbla'uk ttë daloiëno wa wakpa ena fariseowakpa éna ie' kkatak ilë kï, e' kueki ie'pa tso' ie' weblök tö wëm ñë' bua'wëmineitö eno diwö a. ⁸ Erë ì bikeitseke ie'pa tö, e' suéwã ie' tö, e' kueki ie' tö iché wëm ulã siulewã e' a:

—Be' e' kôkã tã be' e' duöser ië sulitane wöshãë.

Etã wëm e' duësér. ⁹ Jesús tö iché ie'pa a:

—A' chakëyö: ¿Ï kéwö tã' se' a wë eno diwö a: ì buaë ö ì suluë? ¿S'tsãtkök ö s'ttökwa?

¹⁰ E' ukuöki tã ie' tö ie'pa ulitane weblé e' pamik tã ichéitö wëm ulã siulewã e' a:

—Be' ulã shulöö.

Tã ie' tö iwé es etã iulã buanene. ¹¹ E' tö ie'pa uluwéka taië, tã iñi chakérak, çwes se' tö Jesús wëmi?

*Jesús tö ittekölpa tsã dabom eyök kï böl e'pa shushtë
(Mateo 10.1-4; Marcos 3.13-19)*

¹² E' kéwö ska' tã Jesús miã kabata a ttök S'yë tã, eë ie' tté ie' tã nañëë. ¹³ Mik kã ñine, etã ie' tö ittökatapa kié dapa'wé ie' tã. E' shuã ie' tö wëpa shushtë dabom eyök kï böl (12), e'pa kiéitö ittekölpa tsã. ¹⁴ Ie'pa kié i' es: Simón, e' kié méka Jesús tö Pedro; Andrés dör Simón ël, Santiago, Juan, Felipe, Bartolomé, ¹⁵ Mateo, Tomás, Santiago dör Alfeo alã, Simón kine Celote, ¹⁶ Judas dör Santiago alã ena Judas Iscariote tö Jesús wömekettsã ibolökpa a e'.

*Jesús tö s'wöbla'wé ñies s'buawéne
(Mateo 4.23-25)*

¹⁷ Jesús biteatkene kabata a ittekölpa tsã e'pa tã, e' e' wöklö'wé kakkue kï. Eë iklépa tso' taië ie' panuk. Nies pë' datse Judea ena Jerusalén, esepa de taië. Nies pë' de taië datse Tiro ena Sidón. Kã böt e' atë dayë kkömik. ¹⁸ Ie'pa ekkëpa kos debitu Jesús tö s'wöbla'wëke e' kïttsök ñies as ikirirkerak e' bua'üneitö. Nies wëpa tteke wimblupa sulusi tö esepa bua'wëitö. ¹⁹ Taië diché tso' ie' a e' wa s'kirirke kos e' buanene, e' kueki sulitane éna ie' kakwã.

*Ï wër buaë Skëköl wa
(Mateo 5.1-12)*

²⁰ Jesús tö ittökatapa weblé tã ichéitö ie'pa a:

“A' wépa dör siarë kě wā ì tǎ' tajë, esepa tso' ì blúie Skéköl tso' e' a, e' kueḵi ayëcha buaë a'.

²¹ “A' wépa tteke bli tō ká i' a, esepa ttsë'rdaë dō wë', e' kueḵi ayëcha buaë a'.

“A' wépa iḵke ká i' a, esepa jañurane buaë, e' kueḵi ayëcha buaë a'.

²² “Ayëcha buaë mik pë' éna a' ar suluë, a' wateke, a' cheke suluë, a' cheke tō a' dör pë' sulusipa ye' dör S'ditsō Alà e' tté kueḵi. ²³ Mik e' tkōke a' tǎ, etǎ kě a' erianuk. E' skéie a' ttsë'nú buaë. Aishkuō tǎ ká jai a' ì buaë merdaë a' a' iskéie e' kueḵi a' ttsë'nú kanë. Kě a' éna ichökwa tō ká iaiäe ie'pa yépa bak Skéköl ttekölpa we'ikōk es.

²⁴ “Erë wëstela ina a' wā iḵi tso' tajë ká i' a esepa tǎ, e' ukuōki tǎ kě ì skà tǎ iä a' ttsë'woie buaë.

²⁵ “Wëstela ina a' wā iḵi tso' tajë ñè wë' i' ñe tǎ esepa tǎ, e' ukuōki tǎ a' tterane bli tō.

“Wëstela ina a' jañuke buaë ká i' a e'pa tǎ, e' ukuōki tǎ a' eriardaë, iḵraë siarë.

²⁶ “Wëstela ina a' tǎ mik sulitane tō a' kikéka, es ie'pa yépa bak ká iaiäe e'pa tō kachökwapka e' chō tō ie'pa dör Skéköl ttekölpa, e'pa kika'ka.

S'bolōkpa ché Jesús tō

(Mateo 5.38-48; 7.12)

²⁷ “Erë a' tso' ye' ttō kittsōk, esepa a' ye' tō ichè: a' bolōkpa dalëritsō. Wépa éna sulu a' ar, esepa a' ì buaë ú. ²⁸ Wépa alibchōke a' ki, esepa a' a' er buaë chō. Wépa tō a' cheke suluë esepa ki ikiō S'yë a' tō ikimú. ²⁹ Yi tō a' ppé a' ašwō ki, e' tǎ a' ašwō etta mú iä ppë. Yi tō a' paio kikkë tsémi, e' tǎ ñies a' paio mú iä. ³⁰ Yi tō ilè kak kiè a' a, e' tǎ imú iä. Yi wā a' iḵi mitsër, e' tǎ kě a' tō ikiōkneia. ³¹ A' senú s'malepa tǎ wës a' ki ikiane tō ie'pa ser a' tǎ es.

³² “Wépa tō a' dalëritseke, esepa ë ské dalëritseke a' tō, e' tǎ çe' ki Skéköl tō wëstela chëmi a' a? ¡Au! Ñies pë' sulusipa tō wépa tō ie'pa dalëritseke, esepa ské dalëritseke. ³³ Wépa tō ì buaë weke a' a, esepa ë a' tō iské weke buaë, e' tǎ çe' ki Skéköl tō a' kikékami? ¡Au! Ñies pë' sulusipa tō iweke es. ³⁴ A' tō iḵi peiteke, wépa klō'wé a' tō tō imeraneitō, esepa ë a, e' tǎ çe' ki Skéköl tō a' kikékami? ¡Au! Ñies pë' sulusipa tō iḵi peiteke ñi a, mik ie'pa tō iklō'wé tō imerdane etǎ.

³⁵ A' holōkpa dalëritsō. Ì buaë ú ie'pa a, iḵi peitō ie'pa a, kě iské panane. A' tō iweke es, e' tǎ Skéköl tō a' a iské merane buaë. Ie' er buaë chōke s'sulusipa a ena wépa kě tō wëstela cheta' ie' a esepa a. A' tō iweke es, e' tǎ a' tō ikkacheraë tō mokjië a' dör ie' dör iḵi ulitane tsatǎ, e' ala'r. ³⁶ S'malepa saú er siarë wa wës S'yë tō a' sueke er siarë wa es.

Kě se' kàne s'kchatōk

(Mateo 7.1-5)

³⁷ “Kě a' s'kchatōk, e' tǎ Skéköl kě tō a' kchatepa. Kě a' ichök yi a' tō Skéköl mú tō be' tsaiō, e' tǎ Skéköl kě tō a' tsaiëpa. Ì sulu qos wamblé ie'pa tō a' ki, ese nuí olo'yō ie'pa ki, e' tǎ a' nuí olo'yeraë Skéköl tō a' ki. ³⁸ Qos a' tō ì mé s'malepa a, ekké a' a imerdane. E' kueḵi iḵi kakmú s'malepa a, etǎ iské merane Skéköl tō a' a. Erë ie' tō imerane a' a tajë wës dakō'ukuō wā iësō chië wōtiḵle buaë ikí wā iè dōka ikkō a' katōtōë tsǎ tkënettsamitke es.”

³⁹ Ñies Jesús tō tté kleé ie'pa a' i' es: “çWé a' wā isuule tō s'wōbla kě wawër, ese tō eköl wōbla kě wawër ese ulà ièmi? çE'pa kě brutarmi bölë kauk a? ⁴⁰ Wé wōblarke ese kě dör iwōbla'ukwak tsatǎ. Mik iwōblaone, e' je' tǎ idōraë wës iwōbla'ukwak es.

41 “Kaltak jchëla tsir tso' a' yami wöbla a, ese sué a' tö, erë ÿi kuëki kaltak bërie tso' a' wák wöbla a, ese kë sune a' wä? 42 ÿWes a' ichëmi a' yami a: ‘A yami, süyö kaltak jchëla tsir tso' be' wöbla a, e' yëttsä?’ Erë kaltak bërie tso' a' wöbla a, e' kë sune a' wä. ¡A' e' ö suluë! Kaltak bërie tso' a' wöbla a, ese yötttsä këwe, es kaltak jchëla tsir tso' a' yami wöbla a, ese wërmi a' a buaë yëttsä.

Kal buaë ena kal sulusi
(Mateo 7.17-20; 12.34-35)

43 “Kal buaë kë wörtä' kalwö suluie, ñies kal sulusi kë wörtä' kalwö bua'ie. 44 Kal wërkewä iwö kï. Higowö ö uvawö ese kë shtetä'sö dika' kicha mik. 45 ÿ bikeitsekësö, ese ë chekesö. E' kuëki wëm dör buaë, ese er dör buaë, e' kuëki ie' serke buaë, ttö yësyësë. Erë wëm dör suluë, ese er dör suluë, e' kuëki ie' serke suluë, ttö suluë.

Uyuökwak böi
(Mateo 7.24-27)

46 “ÿi kuëki a' tö ye' kieke: ‘A Skëképa, a Skëképa,’ erë kë a' tö ye' ttë iuteku'?

47 Yi datsë ye' ska', tä ye' ttö tseke tä iwä iuteke, süyö a' a ichë tö wes ese dör. 48 Ese dör wes wëm eköl tö u yué es. E' tö u chki töbié iskië, ká dör ák ë, ese a. Mik di' pone tajë, tkami u kï tajë, erë u kë minetser iwä, iyöule buaë e' kuëki. 49 Erë yi tö ye' ttö ttsé erë kë iwä iuteku', ese dör wes wëm eköl tö u yué, erë kë wä itöbinewä iskië, tkëkäitö jalëjalë iyök ë bata kï es. Mik di' pone tajë e' tkami u kï, etä u mitsër iwä, kë ÿ atëia.

7

Jesús tö ñippökwakpa wökir eköl e' kanè méso bua'wéne
(Mateo 8.5-13; Juan 4.43-54)

1 Mik Jesús tö s'wöbla'wé one, etä imiä demi Cafarnaúm. 2 Etä eë Roma ñippökwakpa dökä cien, e' wökir serke eköl. E' kanè méso eköl kirinewä tajë duökewatke. Iwökir éna ie' dalër tajë. 3 Mik ñippökwakpa wökir tö Jesús tté ttsé, etä ie' tö ichë judiowak kuëblupa welepa a: “A' yú Jesús ska' tä ichö ie' a: ‘Be' we'ikë sa' tö, be' shkö ñippökwakpa wökir, e' kanè méso eköl duöke tajë, e' bua'ukne.’ ” 4-5 Mik ie'pa demi Jesús ska' tä ikköcherak tajë ie' wöa:

—Ñippökwakpa wökir e' éna se' judiowak dalër tajë. Ie' wák tö se' ñi dapa'wo wé e' yuök patké' se' a. E' kuëki sa' a tä buaë idir tö be' ie' kímë.

6 Etä Jesús miä ie'pa tä. Erë mik ie'pa dökemitke ñippökwakpa wökir e' u a, etä ie' tö iyamipa welepa patké ichök Jesús a: “A këképa, kë be' e' tsiriuk. Be' dör këké tajë, e' döwä ye' u a, e' kë dör ye' siarla e' a. 7 E' kuëki ye' kë dë'rö be' ska'. Erë ikëwö ë mú tä ye' kanè méso buardane. 8 Ye' wökirpa tä, e'pa ttö iütök ye' kawötä. Ñies ye' dör ñippökwakpa tajë e'pa wökir, ie'pa kawötä ye' ttö iütök. Mik ye' tö eköl a icheke, ‘Be' yú' tä imí. Eköl a ye' tö icheke, ‘Be' dou' tä ide. Ñies ye' tö icheke ye' kanè méso a, ‘Iyi ú' tä iwéitö. Ye' iklö'wé tö be' wä kawö tä' iyi ulitane tsäta, e' kuëki ye' wä ijcher tö be' tö ikëwö mé, e' tä ye' kanè méso buardane.”

9 Mik Jesús tö tté e' ttsé, etä e' tö ie' tkiwëwä. Ie' wötréene tä ichéitö pë' dami ie' itökï e'pa a:

—Ye' ichë a' a tö Israel aleripa qos shüa, kë yi kune ye' wä erblök ye' mik wes wëm i' es.

10 Etä mik ñippökwakpa wökir yamipa dene u a, etä ie'pa tö isuë tö ikanè méso kirirke, e' buanene.

Alaköl eköl schö alà blēnewā e' shkē'wēkane Jesús tō

11 E' ukuōkī tā Jesús mīā kā kiē Naín eē. Ie' dami ittōkatapa tā, ñies pē' dami ie'pa tā tajē. 12 Mik ie'pa de tsinet kā e' a, etā ie'pa isuē tō tajē pē' datse, e' wā s'nu datse micho wōtēwā. Dēütō e' mī dōr schö, ie' alà eköl ēme wēm, e' blēnewā. Tajē kā e' wakpa tō ie' pablerami. 13 Mik Skēkēpa Jesús tō isuē, etā ie' wa iwēr siarē tā ichéitō iā:

—Kē be' iūkīa.

14 E' bet tā ie' dēwā tsinet kā'la kī s'nu dami e' o' mik tā kā'la kēitō. Wēpa wa idami e'pa e' wōklō'wēwā. Jesús tō iché s'nu a:

—A duladula, be' a ye' tō ichē, iBe' e' kōkā!

15 E' bet tā s'nu shkēnekane e' tkēsēr tā ittē. Etā Jesús tō imé imī a. 16 Kōs pē' tso' ie'pa tā e'pa suane tajē, Skēköl kīkēkā ie'pa tō tajē tā ichérakitō:

—Skēköl tteköl chōk eköl, e' de se' shuā.

Ñies ie'pa tō iché:

—Skēköl de se' dōr ie' icha esepa kīmuk.

17 Etā ì wē Jesús tō e' ttē bunekā tajē Judea kē kōs e' a, ñies kā tso' Judea pamik e' a ittē tīnekā.

Juan S'wōskuōkwak ttōkatapa de Jesús ska' ichakök

(Mateo 11.2-19)

18 Juan S'wōskuōkwak ttōkatapa tō ì kōs wēke Jesús tō, e' pakē Juan tso' s'wōtō wē a e' a. E' kuēkī ie' tō ie'pa bōl kiē 19 tā ichéitō ie'pa a:

—A' yū Skēkēpa Jesús a ichakök tō i'be' dōr wē pairine'bitū idi' wa s'blúie yēüle tō idatse e', o' yi skā panēiā sa' tō?

20 Mik ie'pa de Jesús ska' tā ie'pa tō iché ie' a:

—Juan S'wōskuōkwak tō sa' patkē be' a ichakök tō i'be' dōr wē pairine'bitū idi' wa s'blúie yēüle tō idatse e', o' yi skā panēiā sa' tō?

21 E' wōshā tā Jesús tō s'kirirke duē tsākīē wā, esepa bua'wē tajē. Ñies s'tteke wimblupa sulusi tō, ena s'wōbla kē wawēr esepa bua'wēitō tajē. 22 E' ukuōkī tā ie' tō iché Juan ttōkatapa bōl a:

—A' yūne Juan ska' tā ì suē a' tō, ì ttsé a' tō, e' kōs pakō ie' a. Ichō ie' a tō s'wōbla kē wawēr esepa wōbla wawēnene; s'kraulewā kē shko esepa shkēne; wēpa kiri'wēke lepra tō esepa buanene batse'nene; s'kukuō kē watsēr esepa watsēnene; s'duowā shkēnekane; ñies Skēköl ttē buaē e' pakane s'siārēpa a. 23 iYi kē yōkī ye' sulune, ayēcha buaē ese!

24 Mik ie'pa mīyalne, etā Jesús tō Juan ttē pakēmitke pē' a, tā ichéitō ie'pa a: “Mik a' dē'rō kā sir poē wē kē yi serku' eē Juan sauk, etā iima a' erbikō wēm wēse suēmī a' tō? A' kē dē'rō wēm ēse, kəbikēitsō wī a' diā a' wēs kua'kō wōppē siwā' tō es, ese sauk. 25 A' kē dē'rō wēm ese sauk, e' tā i'wēm wēse sauk a' dē'rō? A' kē dē'rō wēm e' paiō datsi' bua'buwa, ese sauk. A' wā ijcher tō wēpa e' paiō es ena i'yi bua'buwa tso' iwā tajē e' ttsē'wōie buaē, esepa serke blu' u a. 26 Erē i'wēm wēse sauk a' dē'rō? A' dē'rō wēm dōr Skēköl tteköl ese sauk. Ye' tō a' a' iché tō mokī Juan dōr Skēköl tteköl, erē ie' kē dōr e' ē. Ie' dōr Skēköl tteköl ese tsatā. 27 Skēköl yēkuō kī itsō' kitule wē Skēköl tō iché wē pairi'bitūitō idi' wa s'blúie e' a, e' tō iché i' es:

‘Ye' tso'tke ye' ttē pakōkwak patkōk be' yōkī kēwe be' ñalē yuōk.’*

Skēköl ttē pakōkwak e' dōr Juan. 28 Ye' iché a' a' tō s'ditsō ulitane shuā, kē yi ku' Juan tsatā. Erē ì blúie Skēköl tso', e' shuā yi dōr ēsela, ese dōr ie' tsatā.”

* 7:27 Malaquías 3.1

29 (Mik pë' ulitane ñies inuköl shtökwakpa Roma wökirpa a, e'pa tö Jesús s'wöbla'weke e' ttsé, etä ie'pa tö iché tö Skëköl ttè dör yësyësé. Ie'pa dë' as Juan tö ie'pa wöskuö iwä kkachoie tö ie'pa tö Juan ttè klö'wé, e' kuekî ie'pa tö iché es. 30 Erë fariseowakpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa kë wä Juan ttè klöone, e' kuekî ie' kë wä ie'pa wösune, es ie'pa tö Skëköl er buaë chöke ie'pa a e' watëttsa.)

31 Jesús tö iché: “¿Ima a' chëmi ye' tö? ¿Wes a' dör? 32 A' dör wes ttè i' tö iché es: Ala'rla tso' inuk u itökî. Shabötspa arke tajë tã iché iyamipa a: ‘Sa' tö pulë bla'wé, erë a' kë klötëne'; sa' tö s'eriar tseittsé, erë a' kë iine.’ 33 E' wä dör tö Juan S'wöskuökwak de batsöta', kë blo' yeta' tã a' tö iché tö aknama tso' ie' a. 34 E' ukuökî tã ye' dör S'ditsö Alà, e' de kë batsöta', blo' yeta', tã a' tö ye' cheke tö ye' chkö tajë, blo' yè tajë, ñies tö ye' dör inuköl shtökwakpa ena pë' sulusipa malepa, esepa sini'. 35 A' tö ye' cheke es erë isuerasö bulebök tã tö wépa serke wes Skëköl siwé tö iché es, esepa dör yësyësé.”

Jesús miã upakök Simón dör fariseowak e' ska'

36 Fariseowak eköl kië Simón, e' tö Jesús kié chkök ie' u a. E' kuekî Jesús miã ie' ska' tã ie'pa e' tulésér chkök. 37 Etã alaköl sulusi serke kã e' a, e' wä ijchënewã tö Jesús tso' chkök fariseowak e' u a. Ie' wä kiö masmas de' u ukuö yöule ák bua'buã kië alabastro ese wa. 38 Ie' de dur Jesús ska', e' iuke Jesús tsikka, iwöriö yënanë tajë Jesús klö kî, e' pasiwéitö itsã wa, tã Jesús klö wöalattsémiitö tã kiö masmas téitö Jesús klö kî. 39 Mik fariseowak tö Jesús kié chkök e' tö alaköl sué, etã ibikeitséitö: “Wëm wî mú dör Skëköl tteköl moki, e'ma ie' éna iarmi alaköl wése tso' ie' kök. Ie' éna iarwami tö e' dör alaköl sulusi.” 40 Jesús iché ie' a:

—A Simón, ilè tso' ye' wä yënoie be' a.

Ie' iüté:

—A s'wöbla'ukwak, ichö ña.

41 Jesús tö iché:

—Wëm böi ñarke inuköl peitökwak ulà a. Eköl ñarke cien skeyök (500), iëköl ñarke dabom skeyök (50). 42 Ie'pa böi kë a ipator, e' kuekî inuköl peitökwak tö inui olo'yé ie'pa ki. Ye' tö be' a ichaké tö ie'pa böi, ¿wëne êk éna inuköl peitökwak dalërmi kibiie?

43 Ie' iüté:

—Ye' a tã, wëne nuí olone kibiie e' êk.

Jesús tö iché:

—Buaë be' iüté.

44 Etã Jesús tö alaköl sué tã ichéitö Simón a:

—Alaköl i' saú. Mik ye' dewã be' u a, etã be' kë wä ye' a di' mène ye' klö skuoie, erë alaköl i' tö ye' klö skué iwöriö wa tã ipasiwéitö itsã wa. 45 Be' kë wä ye' shkeone wöalattsé wa wes s'wöblar es. Erë ie' dewã ië, etã ie' tö ye' klö wöalattsémi tajë.

46 Be' kë wä kiö ësela, e' tène ye' wökir kî wes s'wöblar es. Erë ie' tö kiö masmas tuë darërëë ese té ye' klö kî. 47 E' kuekî ye' iché be' a tö ie' éna ye' dalër tajë e' wa iwënewã tö i sulu wamblé ie' tö tajë, e' nuí olone ie' kî. Erë wépa kë éna ye' dalërta' tajë, e' wa iwënewã tö esepa kî inui olone elkela ë.

48 E' ukuökî tã ie' iché alaköl e' a:

—Í sulu kos wamblé be' tö e' nuí olone be' kî.

49 Imalepa kiule chkök ñies tso' eë, e'pa ñi chakérak:

—A' iché ¿yi ie' dör e' ttö es? Skëköl ë a se' nuí olo'yarmi.

50 Erë ie' tö alaköl a iché:

—Be' erblé ye' mik, e' tō be' tsatkée. Be' yúne bĕrĕ.

8

Alakōlpa tō Jesús kímé

¹ E' ukuōkī tā Jesús mīa ì blúie Skĕkōl tso' e' tté buaē pakōk ká blublu ena ká tsitsir tso' e' a. Ie' ttekōlpa tsá dabom eyōk kī bōl, e'pa shkōke ie' tā. ² Nies alakōlpa welepa buaō'ne ie' tō, e'pa shkōke ie' tā. E'pa welepa bak weinuk wimblupa sulusi wā, ñies duè wā. Ie'pa ekōl, kiè Mariá Magdala wak, e' a aknamapa yĕ'ttsaitō dōkā kul. ³ Nies Juana dōr Cuza alakōl, e' shkōke ie' tā. Cuza dōr Herodes dali kkō'nukwak. Nies Susana ena alakōlpa malepa tajĕ shkōke ie' tā. Ie'pa tō Jesús ena ittōkatapa kímeké tajĕ, ì tso' ie'pa wā ese wa.

Tĕ kuatkōkwak, e' paké

(Mateo 13.1-9; Marcos 4.1-9)

⁴ Pĕ' e' yélur ikā kī debitū tajĕ Jesús ska'. Ie' tō ie'pa a ittĕ kleé i' es: ⁵ Wĕm mīa ekōl tĕ kuatkōk tā ie' tō iwō ppé ululu tĕ kī* Mik ie' tso' iwō ppōk, etā ditsōwō wele anewa ñalā ska' tā pĕ' dakélor ikī, e' tō iñatélur, ñies dù debitū tō ikatéwa. ⁶ Ditsōwō wele anewa áklo a tā e' kuōlō tā itskine buaē. Erĕ ká tsabe kĕ tā' ee, e' kuĕkī bet tā isinewa. ⁷ Ditsōwō wele anewa dika'chka shūa. Dika'chka ena ditsōwō talane ñita, erĕ dika'chka e' alékā ikī. ⁸ Erĕ ditsōwō wele ane iyōk bua'bua kī, ese tskine talane wōne buaē. Iklō wĕle wōne dōkā cien eyōk (100) elka elka.

Mik Jesús tō iché one, etā ikī chéitō ie'pa a aneule: “¡A' éna ye' ttō ttsak, e'ma ikukueblō bua'ie!”

Ī kuĕkī Jesús tō s'wōbla'wĕke kleaule

(Mateo 13.10-17; Marcos 4.10-12)

⁹ Jesús ttōkatapa tō ie' a ichaké:

—Ttĕ wakleébō, ¿ima e' wā dōr?

¹⁰ Ie' tō iché ie'pa a: “Ī blúie Skĕkōl tso' e' ttĕ blĕulewa, e' kĕwō meneat a' a ijchĕnoie. Erĕ pĕ' tso' tajĕ kĕ éna ye' ttĕ klō'wak, esepa a ye' tō ikleeke as ie'pa tō iweblō je', erĕ kĕ ie'pa a iwā wĕr, ñies as ie'pa tō ittso' je', erĕ kĕ ie'pa a iwā ar.†

Tĕ kuatkōkwak ttĕ e' wā paké Jesús tō

(Mateo 13.18-23; Marcos 4.13-20)

¹¹ “Ttĕ wakleéyō e' wā dōr i' es: Skĕkōl ttĕ pakēsō e' dōr wĕs ditsōwō kuatkēsō es. ¹² Pĕ' welepa tā itkōmi wĕs itka ditsōwō anewa ñalā ska' ñe' tā itka es. Esepa tō Skĕkōl ttĕ ttsé, erĕ bĕ de ie'pa ska' tā iyétttsaitō ie'pa er a as ie'pa kĕ tō iklō'ū tā itsatkĕr. ¹³ Welepa skā tā itkōmi wĕs itka ditsōwō anewa áklo a ñe' tā itka es. Esepa tō Skĕkōl ttĕ ttsé tā iklō'wĕrakitō ttsĕ'ne buaē wa erĕ ekuōlō ě. Ie'pa kĕ a e' tkĕrwa darĕrĕĕ Skĕkōl ttĕ a. Mik ie'pa weinemitke ie' ttĕ kuĕkī, etā ie'pa anemine tottola. ¹⁴ Welepa skā tā itkōmi wĕs itka ditsōwō anewa dika'chka shūa ñe' tā itka es. Esepa tō Skĕkōl ttĕ ttsé, erĕ ie'pa tō iyi tso' ká i' kī e' bikeitseke kibiie. Ie'pa er me'rie inukōl ena ì tso' ká ikī tō s'ttsĕ'wĕke buaē ese kī. Ese kōs tō Skĕkōl ttĕ kui'wĕwa ie'pa er a, tā ie'pa kĕ sene buaē Skĕkōl ttĕ a. ¹⁵ Erĕ welepa skā tā itkōke wĕs itka ditsōwō anewa iyōk buaē kī ñe' tā itka es. Esepa tō Skĕkōl ttĕ ttsé tā iklō'wĕ er buaē wa mokī. Ie'pa tō

* **8:5** tĕ kuatkōk ppé ululu: Ie'pa wōblar tĕ kuatkōk wō ppélur tĕ kōs e' kī. † **8:10** Isaiás 6.9

iiuteke buaë ta iwà dalöiekerakitö këkraë. E' kuekij ie'pa tö ì buaë qos ese wé wës Skëköl kji ikiane es.

Bö'wö tté

(Marcos 4.21-25)

¹⁶ “Mik bö'wö wötskékasö, etä kë sö ipabikepawä, kë sö ipatkepawä ka' dikija. E' skéie itkekeka kákke s'yamipa datse esepa wö a ká ñi'woie. ¹⁷ Es ñies tté tso' blëulewä j'ñe ta, ese jcherdawä sulitane wä aishkuö ta. I ché ye' tö, e' kë wà ane ie'pa éna j'ñe ta, eré e' wà ardaë ie'pa éna aishkuö ta.

¹⁸ “Yi e' yuak buaë ye' tté wa, ese a ikij meraëyö as ie' éna iwà ar buaë. Eré yi kë e' yuak ye' tté wa, ì bikeitsé ese tö tö ane iéna, e' qos yërdattsane iyöki. E' kuekij ye' ttö kukueblö a' tö bua'ie.”

Jesús mi ena ie' ëlpa debitu ie' weblök

(Mateo 12.46-50; Marcos 3.31-35)

¹⁹ Etä Jesús mi ena iëlpa ena ikutapa e'pa debitu ie' weblök. Eré ie' tkër wé pè' tso' tajë e' shua, e' kuekij ie'pa kë dë'wä ie' ska'. ²⁰ E' biyö ché yile tö ie' a:

—Be' mi ena be' ëlpa ena be' kutapa e'pa shkò be' weblök.

²¹ Ie' tö iiuté:

—Èkëkë, eré ye' tö a' a ichè tö wépa tö Skëköl tté ttsé ta iwà iütéitö, esepa dör wës ye' mi ena ye' ëlpa ena ye' kutapa es.

Siwä' tajë e' wöklö'wé Jesús tö

(Mateo 8.23-27; Marcos 4.35-41)

²² Etökicha ta Jesús e' iéka kanò a ittökatapa ta, ta ichéitö ie'pa a:

—Mishka batsöri wishët.

Etä ie'pa míyal. ²³ Ie'pa mirwäia ta ie' kapowä kanò a. E' dalewa siwä' batsineka tajë tö di' uyéka tajë ta kanò a di' iënekami katsirkewatke. ²⁴ E' kuekij ie'pa tö iti'wéka ta ichérakitö ia:

—jA s'wöbla'ukwak! jA s'wöbla'ukwak! jSe' duölurmi!

Etä ie' e' kéka ta siwä' ena di' yöli uñéitö ta iwöklönewa míane alamië.

²⁵ E' ukuökij ta ie' tö iché ie'pa a:

—¿Wës a' erblöke ye' mik, e' de?

Eré ie'pa suanéka tajë, tkinewa tajë ta iñi chakéka:

—¿Yi dör wëm wí? jE' ttö dalöié di' tö ena siwä' tö!

Wëm eköl a aknamapa tso' tajë e' bua'wéne Jesús tö

(Mateo 8.28-34; Marcos 5.1-20)

²⁶ E' ukuökij ta ie'pa mía demí ká kiè Gerasa atë batsöri wishët Galilea wöshäë ee. ²⁷ Mik Jesús e' yéttsa de ká sí kji, etä wëm eköl de ie' ska', e' a aknamapa tso'. Ie' dör Gerasa wak. Iajäë ie' sene'mi sume, kë serku'ia u a, ie' serke pò a. ²⁸ Mik ie' tö Jesús sué, etä ie' anekä tajë ta ie' tkéwä kuchë kji. Ie' iché Jesús a:

—A Jesús, be' dör Skëköl dör iyi ulitane tsatä e' alà. ¿Iök be' de ye' tsiriük? Ye' muät bëré. Ye' kköchö tajë be' a tö kë ye' we'ikar.

²⁹ Jesús tö ichétke wimblu sulusi a kewe: “Be' e' yöttssa wëm së a.” E' kuekij wimblu tö ie' a iché es. Iajäë ie' we'ikbitu aknama tö. Këkraë aknama tö ie' wö aliwëke. E' kuekij pè' tö ie' muëke iulä a iklö a tabechka daloie wa, eré e' batsélor ie' tö tottola ta aknama tö ie' kji aliwéka patkémi wé kë yi serku' ese ska'. ³⁰ Etä Jesús tö ie' a ichaké:

—¿Ima be' kiè?

Ie' iiuté:

—Ye' kiè Tajë Wakpa.

Ie' a aknamapa tso' tajë, e' kuëki ie' tö iütë es. ³¹ Ie'pa kköchöke tajë Jesús a: "Kë sa' patkarmi kauk tajë tso' iskië e' a." ³² Tsinet kabata kuli' a köchi iëter tajë chkök, e' kuëki wimblupa kköchöke Jesús a: "Kawö mú sa' a e' tiukwa köchipa jaì a." Jesús tö ikéwö mé ie'pa a. ³³ Eta' ie'pa e' yélur wëm a ta ie' tiélur köchipa a. Köchi qos poneka tunemirak ká spé mik brutolonemi batsöri a ta eë iduolur.

³⁴ Mik köchi kkö'nukwakpa tö isuë, eta' itkayalmi ta itté ppékarakitö ká e' wa'ne. ³⁵ Pë' de tajë iweblök tö ì tka. Mik ie'pa de Jesús ska', eta' wëm a aknamapa yërulune tajë, e' suë ie'pa tö itkër Jesús wörki datsi' iéne éna ká anene buaë. E' tö ie'pa suawé. ³⁶ Wépa tö ì tka e' suë, e'pa tö ipaké ie'pa a tö wës wëm a aknamapa bak e' buanene. ³⁷ Ká e' wakpa ulitane suane tajë, e' kuëki ie'pa kköché Jesús a: "Be' e' yöttsa sa' ká a." Eta' Jesús e' iéka kanö a ittökatapa ta ta imiatke. ³⁸ Eta' wëm a aknamapa yërulune e' kköché Jesús a: "Ye' shkakmi be' ta." Erë Jesús tö iütë:

—Au, be' e' tsüat. ³⁹ Be' yúne be' u a ta ì qos wé Skököl tö be' a, e' pakö sulitane a.

Ta ie' mia, ta ì qos buaë wé Jesús tö ie' a, e' pakéitö sulitane a.

*Jesús tö Jairo alà busi shké'wékane ñies alaköl bua'wéneitö eköl
(Mateo 9.18-26; Marcos 5.21-43)*

⁴⁰ Mik Jesús dene batsöri iöshet, eta' pë' tso' tajë ie' panuk, e' kuëki ie'pa tö ie' kiéwa ttsë'ne bua' wa. ⁴¹ Eta' wëm eköl kië Jairo e' de. Ie' dör judiowak ñi dapa'wö wé e' wökir eköl. Ie' e' téwa wöwakköt Jesús wörki ta ikköchöke tajë ie' a: "Mishka bet ye' u a." ⁴² Jairo alà dör ekla ë wák dör alaköl ki duas tso' dabom eyök ki böc ulatök (12), e' duökewatke.

Jesús miria, e' dalewa tajë pë' dami, e' tërdami ie' mik. ⁴³ E'pa shua alaköl dami eköl e' du'mi alakölpa duë wa e' ki duas de dabom eyök ki böc (12). Ì qos tso' ie' wa e' ewéwaitö yës s'kapeyökwak ki, erë kë yi a ibuanene. ⁴⁴ Ie' dewa tsinet Jesús tsj kker ta idatsi' bata kéwaitö. E' wöshä ta ipë wöklöne ta ibuanene buaë. ⁴⁵ Eta' Jesús tö ichaké:

—¿Yi tö ye' ké?

Sulitane tö iché:

—Kë sa' wa be' kàne.

Pedro tö iché ia:

—A s'wöbla'ukwak, pë' tso' tajë e' tërdami be' mik.

⁴⁶ Erë Jesús tö iché:

—Ye' ittsé tö ilë tka ye' diché wa. E' kuëki ye' wa ijcher tö yile tö ye' ké.

⁴⁷ Mik alaköl buanene, e' tö isuë tö kë ie' a e' blënukia ta ide Jesús ska' painéka tajë suane wa. Ie' e' tkéwa kuchë ki Jesús wörki ta ie' e' chéka sulitane kukua tö ì kuëki Jesús kéwaitö. Ie' tö iché: "Mik ye' tö be' kéwa, e' wöshä ta ye' buanene." ⁴⁸ Jesús tö iché ia:

—A alà busi, be' erblé ye' mik, e' kuëki be' buanene. Be' yúne bërë.

⁴⁹ Ie' ttökeia alaköl ta, e' dalewa eköl bite Jairo u a, e' debitu ta iché Jairo a:

—Be' alà busi blënewatke. S'wöbla'ukwak kë tsiriwaria.

⁵⁰ Mik e' ttsé Jesús tö, eta' ie' tö iché Jairo a:

—Kë be' tkinuk. Be' erblö ye' mik ë, be' alà busila buardane.

⁵¹ Mik ie'pa de Jairo u a, eta' Jesús kë wa yi kàne shkökwa wé busila nu me'r eë. Pedro ena Santiago ena Juan ena alà yé ena imi, e'pa ë kiéwaitö e' ta. ⁵² E' dalewa sulitane iuke alárke tajë. Erë Jesús tö ie'pa a iché:

—Kë a' iukia. Busila kë du'wa, ikapöme'r ë.

⁵³ Sulitane wā ijcher tō busila duowa, e' kueki ie'pa tō ie' wayuéka jañeitséka tajë. ⁵⁴ Erë Jesús tō busila ulà klö'wéwā, tã iché ie' a:

—¡A tayëla, be' e' kóka!

⁵⁵ Etã ishkenekane, e' bet tã ie' e' kékã tã Jesús tō iché ie'pa a:

—Itiö.

⁵⁶ Iyë ena imi tkirulune iweblök. Etã Jesús tō iché ie'pa a:

—Ì tka íe, e' kě char yi a.

9

Jesús tō ittökatapa patké s'wöbla'uk

(Mateo 10.5-15; Marcos 6.7-13)

¹ Jesús tō ittökatapa dabom eyök kí bö! e'pa dapa'wé tã diché méitö ie'pa a aknamapa ulitane trë'woyal. Nies kawö méitö ie'pa a s'kirirke bua'wone. ² Ipatkérak i blúie Skéköl tso' e' tté buaë pakök nies s'buau'ukne. ³ Tã ie' tō iché ie'pa a:

—Mik a' mi'ke, etã kě i tsarmi. Shko kéli, sku', íyi ñanoie, inuköl, datsi' skà, ese kos kě tsarmi.

⁴ Mik yile tō a' a' iché a' kapörö, etã a' tso' ká e' a' e' dalewa a' kapörö ie' u ë a. ⁵ Etã ká wele wakpa kě wā a' kinewa, e' tã a' e' yö!ur ká e' a, tã kapo tso' a' klöttö mik, e' ppöö a' tō. E' tō ie'pa a' ikkacheraë tō ie'pa dör Skéköl bolökpa.

⁶ Etã ie'pa míyal judiowak kě tsitsir kos a' Skéköl tté buaë pakök nies s'kirirke bua'ukne.

Herodes tō ibikeitséka tajë tō yi dör Jesús

(Mateo 14.1-12; Marcos 6.14-29)

⁷⁻⁸ Herodes dör Galilea wökir, mik e' tō i kos weke Jesús tō e' tté ttsé, etã ie' tō ibikeitséka tajë tō yi dör Jesús. Welepa tō icheke tō Jesús dör Juan S'wöskuökwak kötëwā e' shkenekane. Welepa tō icheke tō ie' dör Skéköl tteköl bak kië Elías e' shkenekane. Welepa tō icheke tō ie' dör Skéköl ttekölpa skà bak esepa wele shkenekane. ⁹ Erë Herodes tō iché:

—Ye' wák tō Juan kuli' tókök patké', e' tã wëm tté ttséyö tso' íyi uk tajë s'tkiwë ekkë ¿e' dör yi?

E' kueki Herodes éna suluë Jesús suakwā.

Pë' döka mil skeyök e'pa tié Jesús tō

(Mateo 14.13-21; Marcos 6.30-44; Juan 6.1-14)

¹⁰ Mik Jesús ttekölpa tsá e'pa dene, etã i kos wé ie'pa tō, e' pakéne ie'pa tō Jesús a. Etã Jesús tō ie'pa kiëmi e' tã dö tsinet ká kië Betsaida wé kě yi serku' eë.

¹¹ Erë mik pë' malepa wā ijchenewa, etã ie'pa mi itökí tã ie'pa kiëwãitö buaë. Ì blúie Skéköl tso' e' tté buaë paké ie' tō ie'pa a' nies s'kirirke bua'woneitö.

¹² Mik ká tuirketke, etã Jesús ttökatapa dabom eyök kí bö! (12) e'pa de ie' ska' tã ichérakitö ia:

—Ká i' kí kě i' ku' katanoie ñanoie, e' kueki ie'pa yuömi as ie'pa mi' ká tso' tsinet ena pë' serke tsinet esepa ska' chkë taük ñë ena kapökrö.

¹³ Jesús tō ie'pa a' iché:

—Ie'pa tiö a' tō.

Ie'pa tō iütë:

—Sa' wā pan skel ena nima böttö e' ë tso'. Kě sa' mîne ikí taük, e' tã i' tso' sa' wā e' kě döka ie'pa tajë ekkëpa tioie.

¹⁴ Wëpa tso' eë döka mil skeyök (5000), e' kueki ittökatapa tō iché es. Erë Jesús tō ie'pa a' iché:

—A' tō ie'pa kō e' tkōksēr iski ek tsjní ek tsjní dabom skeyök (50) dabom skeyök. ¹⁵ Es ie'pa tō iwé ta pē' ulitane e' tkésēr. ¹⁶ E' ukuōki ta ie' tō pan skel ena nima bötō, e' klō'wé ta iká sué ká jai a ta wéstela chéitō Skéköl a. E' ukuōki ta ie' tō pan ena nima blaté mé ittōkatapa a as ie'pa tō iwatiō pē' a. ¹⁷ Mik ie'pa chké de wé', etā ibata ate, e' shtérakitō iène dōka kkōla dabom eyök kī bök (12).

Pedro tō iché tō Jesús dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'
(Mateo 16.13-19; Marcos 8.27-29)

¹⁸ Etōkicha ta Jesús tso' ittōkatapa ē ta. Ie' tso' S'yé ta ttök, ta eē ie' tō ie'pa a ichaké:

—ǂima pē' tō iché tō ye' dör yi?

¹⁹ Ie'pa tō iüté:

—Welepa tō icheke tō be' dör Juan S'wōskuōkwak. Welepa skà tō icheke tō be' dör Skéköl tteköl bak kiè Elías e' shkēnekane. Welepa skà tō icheke tō be' dör Skéköl ttekölpa bak ká iaiäe e' wele shkēnekane.

²⁰ Ie' tō ie'pa a ichaké:

—Erē ǂima a' iché, ye' dör yi?

Pedro tō iüté:

—Be' dör wé pairine'bitu idi' wa sa' blúie e'.

Jesús e' biyö ché tō ie' tterawa
(Mateo 16.20-28; Marcos 8.30-9.1)

²¹ Erē Jesús kē wā ie'pa kàne yi a ichök yi dör ie'.

²² Ñies ie' tō iché:

—Ye' dör S'ditsö Alà, e' weirdaē tajē. Judiowak kuēblupa ena sacerdotepa wōkirpa ena s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa tō ye' waterattsā. Ye' tterawa, e' kī ká de mañat etā ye' shkērdakane.

²³⁻²⁴ E' ukuōki ta ie' tō iché ie'pa ulitane a:

—Yi e' tsatkak ittēwā yōki, ese kē ulā a sene michoē dōpa. Erē yi e' mettsā ttēwā ye' dalērmik, ese ulā a idōraē. E' kuēki yi e' yuak ye' ttōkataie, ese kē kàne tkinukia e' kī. E' skéie kekraē ikawōtā e' chök dō ittēwā wōtēulewā krus mik ekkē. Es ie' kawōtā shkōk ye' itōki. ²⁵ Iyi ulitane tso' ká i' a, e' de a' ulā a, erē sene michoē kē dē' a' ulā a, e' ta e' dör ǂie bua' a' a? ²⁶ Mik ye' dör S'ditsö Alà, e' dene ye' olo wa, ñies ye' Yē olo wa, ñies ibiyöchōkwakpa batse'r e'pa olo wa, etā wēpa jaēne ye' kī, esepa kī ye' jaērdaē ñies. ²⁷ Moki ye' tō a' a' iché tō a' tso' iē, e' welepa tō i' blúie Skéköl tso' e' sueraē kam iblērulur e' yōki.

Jesús tō ilo ta' tajē e' kkaché ittōkatapa a
(Mateo 17.1-8; Marcos 9.2-8)

²⁸ E' kī ká de pāköl (8) ulatök, etā Jesús míā kabata a ttök S'yé ta. Pedro ena Juan ena Santiago e'pa mītsēr iwā e' ta. ²⁹ Ie' tso' ttök S'yé ta, etā iwō manenettsā míā kuā'kī dalölöē ñies idatsi' míā saruruē wōñarke dalölöē. ³⁰ E' wōshā ta wēpa de iēter bōl tso' ttök ie' ta. Ie'pa dör Skéköl ttekölpa bak ká iaiäe kiè Moisés ena Elías e'pa. ³¹ Ie'pa olo bunekā tajē dalölöē. Ie'pa iēter kapakök Jesús ta wes ie' tterawa pē' tō Jerusalén as iwā tkō wes Skéköl kī ikiane es. ³² Pedro ena iyamipa bōl, e'pa tteke kapēwā tō tajē. Erē mik ie'pa tī'nekane bua'ie, etā ie'pa tō Jesús olo tajē e' sué, ñies wēpa bōl iēter ttök ie' ta e'pa suérakitō. ³³ Mik Moisés ena Elías mitkene, etā Pedro tō iché Jesús a:

—A S'wōbla'ukwak, buaē se' tso' iē. Sū sa' tō úla yuēkā mañatkuela, etkue be' a, etkue Moisés a, etkue Elías a.

Erë ì cheke Pedro tò e' wà kě әне ie' éna. ³⁴ Pedro ttókeia, e' wò shà tà mochka tò ie'pa kítéwa. E' tò ie'pa suawé tajë. ³⁵ Mochka shua ie'pa tò ttó tsé tò iché: “Sę dör ye' alà, e' pairi'bitubak ye' tò idi' wa a' blúie. Ie' ttó iütö.”

³⁶ Mik ie'pa tò tté e' ttsé, etä ie'pa tò isué tò Jesús atę dur ekörla. Erë ì tsé ie'pa tò, ì sué ie'pa tò, e' blé ie'pa tò ier a, kě ie'pa wä ipakane yi a dō aishkuō ta.

Duladula eköl tteke aknama tò e' bua'wéne Jesús tò
(Mateo 17.14-21; Marcos 9.14-29)

³⁷ Bule es tà ie'pa tso' kabata a e'pa biteyal, etä tajë pë' de Jesús ñaletsuk. ³⁸ E' shua wëm tso' eköl, e' tò iché aneule:

—A s'wöbla'ukwak, be' we'ikëyö, ye' aladulaköl saü, e' dör ye' alà eköl ë. ³⁹ Mik wimblu sulusi tò ie' éna ká chówéwa, etä ie' anekä tajë, painéka katötöë, tà ikkō a ishuya deka tajë. Këkraë ie' we'ikekeitö siarë. Wimblu kě éna ie' akwa. ⁴⁰ Ye' kköché tajë be' ttökatapa a tò wimblu trë'úshkar erë kě ie'pa a igne.

⁴¹ Jesús tò iché ie'pa ulitane a:

—A' wakpa kě erblötä Skëköl mik, a' kě éna ká әне. ¿Mik ye' sermirö a' ta? ¿Kos ye' tò a' dalë'ttsemirö? Be' alà tsübitü ña.

⁴² Mik duladula de tsinet, etä aknama tò ie' éna ká chówéwa kéu iski tà ipainéka tajë. Erë Jesús tò wimblu sulusi uñë trë'wëshkar tà duladula bua'wéneitö méneitö iyë a. ⁴³ Ì buaë wé Skëköl tò idiché tajë wa e' tò ie'pa ulitane tkiwéwa.

Jesús skà e' biyö chéne tò itterawa
(Mateo 17.22-23; Marcos 9.30-32)

Ì buaë wé Jesús tò, e' chekeia ie'pa tò ñi a, e' dalewa ie' tò iché ittökatapa a:

⁴⁴ —Ì cheke ye' tò a' a, e' ttsö buaë, kě a' éna ichökwa: Ye' dör S'ditsö Alà, e' wömerdatsa pë' ulà a.

⁴⁵ Erë ì ché ie' tò e' blëulewa ie'pa yöki, e' kuëki ie'pa kě éna iwà әне. Ñies ie'pa suane ichakök tò ima iwà dör.

Yi dör ibua'ie Skëköl wöa
(Mateo 18.1-5; Marcos 9.33-37)

⁴⁶ E' ukuökü tà Jesús ttökatapa ñi iütökerak tò ie'pa shua yi dömi ibua'ie imalepa tsata. ⁴⁷ Ì bikeitsök ie'pa tso', e' suéwa Jesús tò, e' kuëki ie' tò alala kié eköl duésę ie' o'mik ⁴⁸ tà ichéitö ie'pa a:

—A' shua yi e' wöéwa imalepa dikia diöshet ese dör ibua'ie. E' kuëki yi tò alala ì'se kiéwa ye' ttö wa, ese tò ye' wák kiéwa. Es ñies yi tò ye' kiéwa, ese tò yi tò ye' patkë'bitü, e' kiéwa.

Yi kě ku' ñippök se' ta ese tò se' bikeitseke er bua' wa
(Marcos 9.38-40)

⁴⁹ Juan tò iché Jesús a:

—A s'wöbla'ukwak, wëm sué sa' tò eköl, e' tò aknama trë'wéyal be' ttö wa. Erë ie' kě ku' se' ta, e' kuëki sa' tò iché ia tò kě iwaria.

⁵⁰ Jesús tò iüté:

—Yi kě ku' ñippök se' ta, ese tso' se' ta. E' kuëki kě iwöklö'war.

Santiago ena Juan e'pa uñë Jesús tò

⁵¹ Jesús mi'kekane ká jai a, e' këwö dökewatke, etä Jesús tò ibikeitsé tò ye' miä diché wa Jerusalén, tà imia. ⁵² Ie' tò wëpa wëlepa patkëmi ie' yöki kewe u yulök kaporöie. Ie'pa miä demí ká tso' etk Samaria ee. ⁵³ Erë Samaria wakpa

wā ijcher tō Jesús ena ittōkatapa mi'ke Jerusalén, e' kuękį ie'pa kē wā ikinewā.
 54 Mik Jesús ttōkatapa kiē Santiago ena Juan e'pa tō isuē tō Samaria wakpa kē
 wā ie'pa kinewā, e'tā ie'pa tō Jesús a iché:

—A Skēkēpa, ğbe' kį ikiane tō sa' tō bö' kiē ká jai a ie'pa ewowa?

55 Erē Jesús wōtréene ie'pa saųk tā ie'pa uñéitō. 56 E' ukuōkį tā ie'pa mía ká
 skā tso' tsjnet ee.

*Wēpa mañal e' yuak Jesús ttōkatapaie
 (Mateo 8.19-22)*

57 Ie'pa mirwā ñalā kį tā wēm ekōl tō Jesús a iché:

—A kēkēpa, ye' mi'ke be' tā ká wa'ñe wē be' mirō ee.

58 Jesús tō iųtē:

—Bakli' u ta', ñies dúla u ta', erē ye' dōr S'ditsō Alà, e' kē wā u ta' sēnoie.

59 Jesús tō iché wēm ekōl skā a:

—Mishka ye' tā.

Erē wēm tō iųtē:

—A kēkēpa, kawō mú ña, mik ye' yē blērkwā e' nu wōtōkwā, e' ukuōkį tā ye'
 mi'ke be' tā.

60 Jesús tō iųtē:

—Wēpa dōr wes s'duulewā es Skēkōl wōa, as esepa tō iyamipa nu wōtō. Erē
 be' yú, i blúie Skēkōl tso' e' ttē pakōk sulitane a.

61 Wēm ekōl skā tō iché Jesús a:

—Ye' e' yuak be' ttōkataie, erē kewe kawō mú ña shkoie e' chōkāt ye' yamipa
 a.

62 Jesús tō iųtē:

—Yi e' yué ye' ttōkataie tā i kōs méatitō ye' dalērmik, erē ibikeitséneitō tajē,
 e'tā ese kē kį i blúie Skēkōl tso' e' mēne.

10

Jesús tō ittōkatapa dabom kuryōk kį bōl (72) e'pa patkē

1 E' ukuōkį tā Skēkēpa Jesús tō ittōkatapa skā shushtë dōkā dabom kuryōk kį
 bōl (72) patkēmi ie' yōkį kewe bōl bōl wē ie' mi'ke ese ska'.

2 Ie' tō iché ie'pa a: “Mokį pē' tso' tajē e' kį Skēkōl ttē buaē kiane ttsē. Esepa
 dōr wes iyiwō tso'tke wē'iaē shtë es, erē ishtëkwakpa kē dōr tajē. E' kuękį a' tō
 ikiō kanē wák a tō ishtëkwakpa patkō. 3 A' yú. Ye' tso' a' patkōk ye' ttē pakōk
 pē' shuā wēs obejala èmi namu tso' tajē, ese shuā es. 4 Inukōl skúla ena dali
 skú ena klōkkuō skā, ese kōs kē tsarmi yēs. Ñies yi kué a' tō ñalā wa, ese kē tā
 a' ttōk tajē. 5 Mik a' dewā yile ska', e'tā kewe ichō ie'pa a tō 'Skēkōl er buaē chō
 a' a.' 6 Ie'pa tō a' kiéwā er bua' wa, e' tā Skēkōl er buaē chōraē ie'pa a. Erē kē
 idōr es, e' tā Skēkōl kē er buaē chōpa ie'pa a. 7 Ie'pa tō a' kiéwā buaē, e' tā a' e'
 tsuāt u e' a. Ttē tso' e' tō iché i' es: 'Kaneblōkwak chkōmi i kanewekeitō e' ské
 wa.' E' kuękį i meke ie'pa tō a' a' ñē yē, e' ñū, e' yō. U e' ě a' e' tsuāt a' tso' ká
 e' a' e' dalewa. 8 Ká wē a' demi tā ká e' wakpa tō a' kiéwā buaē, e' tā i mekeitō
 a' a' ñē e' ñū. 9 Ie'pa duōke, e' tā e'pa bua'úne. Ñies ichō ie'pa a: 'Í blúie Skēkōl
 tso' e' kēwō dewatke tsjnet a' o'mik.' 10 Erē ká wēle wakpa kē wā a' kinewā, e'
 tā a' yú ie'pa ñalā wa tā ichō ie'pa a: 11 'A' kapo tso' sa' klōttō mik, e' ppēe sa' tō
 iwā kkachoie tō a' dōr Skēkōl bolōkpa. Erē a' wā ijcher tō i blúie Skēkōl tso' e'
 kēwō dewatke tsjnet a' o'mik.' 12 Ye' tō a' a' ichē tō mik Skēkōl tō a' chakeketke
 inuí kį aishkuō tā, e'tā ká e' wakpa weirdaē siarē Sodoma wakpa bak senuk
 suluē e'pa tsata.

*Ká mañat wakpa weirdaë siarë
(Mateo 11.20-24)*

¹³ “A Corazín wakpa, a Betsaida wakpa, iwěstela ina a' ta! Ì kě or yi a ese wé ye' tō tajë a' wörki, erë kě a' er maneone. E' úpa ye' tō Tiro ena Sidón e' wakpa wörki, e' ma ká iaiäë ie'pa er mane'bak. Ie'pa tō eriane datsi' ajaë ese ië'kábak, ñies ie'pa e' tkë'kábak muluchka kǐ iwákkachoe tō ie'pa er mane'wé Skëköl a. ¹⁴ E' kuekǐ ye' tō iché tō aishkuö tǎ mik a' wöchakirketke a' nuǐ kǐ e' kěwö de, etǎ a' wömerdatsǎ weinuk tajë shute Tiro ena Sidón wakpa tsata. ¹⁵ A Cafarnaúm wakpa, kě a' tō ibikeitsök tō a' mi'mitser kǎ jai a. Ie' tō a' patkerami diöshet wé s'wimblu weirke ee.”

¹⁶ Etǎ Jesús tō iché ittökatapa a: “Yi tō a' ttō tseke tǎ iutekeitō, ñies ese tō ye' ttō tseke tǎ iutekeitō. Yi tō a' wateke, ñies ese tō ye' wateke. Ñies yi tō ye' wateke, ese tō Skëköl tō ye' patkë, e' wateke.”

Jesús ttökatapa dabom kuryök kǐ bö! (72) e'pa dene

¹⁷ E' ukuökǐ tǎ Jesús ttökatapa döka dabom kuryök kǐ bö! (72) patkë' ie' tō, e'pa dene ttsë'nerak buaë. Ie'pa tō iché ie' a:

—A Skëkëpa, aknamapa tō sa' ttō dalöie be' ttō wa.

¹⁸ Ie' tō ie'pa iuté:

—Tö. A' e' aléka Satanás kǐ je'. Ye' isuë tō ie' bateshkar kǎ jai a wes alá wöñar es. ¹⁹ Ye' tō a' a diché mé e' aloka tkabë' kǐ ena bachë' kǐ ñies e' aloka Satanás diché kǐ. Es kě ì tō a' we'ikepa. ²⁰ Kě a' ttsë'nuk buaë wimblupa sulusi tō a' ttō dalöie, e' ë kuekǐ. E' skéie a' kië tso' kitule kǎ jai a sene michoë yëkkuö kǐ, e' kuekǐ a' ttsë'nú buaë.

*Jesús ttsë'ne buaë
(Mateo 11.25-27; 13.16-17)*

²¹ Jesús tso'ia ttök ittökatapa tǎ, e' shua Wiköl Batse'r tō ie' ttsë'wé buaë shute. Ie' tō iché: “A ye' Yë, be' dör iyi ulitane tso' kǎ jai a ena kǎ i' a' e' Këköl. Be' tō ttë ikkë blé'wǎ pë' wǎ siwǎ' jcher iskië ena erbikö tajë esepa yöki. Erë ikkachéwǎbö s'ësela a. Es be' kǐ ikiane, e' kuekǐ be' iwé es. E' kuekǐ be' kíkëkayö.”

²² Jesús ttë S'yë tǎ one tǎ ichéitō pë' tso' ee e'pa a: “Ye' Yë tō iyi ulitane méat ye' ulǎ a. Ye' dör Skëköl Alǎ, kě yi wǎ ijcher mokǐ tō wes ye' dör, e' jcher ye' Yë ë wǎ. Ñies kě yi wǎ ijcher mokǐ tō wes ye' Yë dör, e' jcher ye' ë wǎ. Ñies wépa a ye' éna ikkachakwǎ esepa wa ijchermi.”

²³⁻²⁴ Etǎ Jesús wötréene ittökatapa kke tǎ ichéitō ie'pa ë a: “Ye' tō a' a iché tō Skëköl ttekölpa tajë ena blu'pa bak kǎ iaiäë esepa tajë tō, ì sué a' tō, e' kkeyë' siarë suë, erë ie'pa kě wǎ isune. Ñies ì tse a' tō, e' kkeyë' siarë ie'pa tō ttsë, erë ie'pa kě wǎ ittse. E' kuekǐ wépa tō ì sué a' tō e' sué, ayëcha buaë esepa.”

Samariawak buaë e' pakë

²⁵ Etökicha tǎ s'wöbla'uk ttë dalöieno wa ese eköl debitu Jesús ska', e' tō ie' a ichaké itsajioe:

—A s'wöbla'ukwak, ¿ì wëmi ye' tō as sene michoë dö ye' ulǎ a?

²⁶ Jesús tō ie' a ichaké ñies:

—¿ì tso' kitule Skëköl yëkkuö kǐ? ¿ìma e' wǎ dör be' a?

²⁷ Etǎ s'wöbla'ukwak tō iuté:

—Skëköl yëkkuö tō iché: ‘Skëköl dalëritsö a' er qos wa, a' wák qos wa, a' diché qos wa, ena a' erbikë qos wa.’ Ñies e' tō iché: ‘A' malepa dalëritsö wes a' wákpa e' dalër es.’

28 Jesús tö iché ie' a:

—Be' tö iüté buaë. Be' tö iwé es, e' ta sene michoë döraë be' ulá a.

29 Eré ie' e' tsatkak tté e' yöki, e' kueki ie' tö Jesús a ichaké:

—Eta s'yamipa ché Skéköl yékuu tö, zeseпа döр s'yamipa wése?

30 Eta Jesús tö iüté tté i' wa:

—Wém eköl datse Jerusalén, e' micho Jericó, eta ñala wa akblökwakpa tö ie' kló'wéwa. Ì dami iwa kos dö idatsi' e' bléwarakitö. Ie' ppéraitö taië ta imiyal. Ie' méat tär ie'pa tö ñala ska', tsir eta iduowa. 31 Eta judiowak eköl döр sacerdote e' dami ñala e' ki. Mik ie' tö wém tär shka'ule e' sué, eta ie' tkami bánet iyöki. 32 Es ñies judiowak ská eköl döр Levi aleri kanebloke Skéköl wé a, e' dami ñala e' ki. Mik ie' tö wém tär shka'ule, e' sué, eta ie' ñies tkami bánet iyöki. 33 Eré samariawakpa kë mik a' wödör, sueke a' tö suluë, esepa eköl döр wém, e' dami ñala e' ki. Mik ie' tö wém tär shka'ule e' sué, eta ie' wa iwër siarë. 34 Ie' de iska', ta wé ishka'ne e' paskuéitö vino wa, paikléitö kiö wa, ta ipatréwaitö datsi'tak wa. E' ukuökj ta ie' tö itkéka iwák burro ki tsémi wé s'kaporö ese wé a, ta ee' ie' tö ikkö'néia ipasuéia buaë. 35 Bule es ta samariawak tö s'kaporö wé, e' wák patué inuköl dóka s'kaneblo ká böt e' ské ekké, ta iché ie' a: 'Wém shka'ule i' kkö'nú ña. Ilé ki tué be' tö ie' a, e' ta e' ki ye' tö be' patuerane mik ye' dene eta.'

36 Eta Jesús tö ichaké s'wöbla'ukwak a:

—Wém shka'wé akblökwakpa tö e' sué ie'pa mañal tö, zie'pa wé tö idaléritse mokj wes s'kawöta s'yamipa daléritsök es?

37 S'wöbla'ukwak tö iüté:

—Wé tö isué er siarë wa e'.

Jesús tö ie' a iché:

—Es be' yú ta iü wes samariawak tö iwé es.

Jesús mía Marta ena María ska' upakök

38 Jesús ena ittökatapa míyal ñala wa dö Jerusalén, ta ie'pa de ká tsir ese a. Eë alaköl serke eköl kié Marta, e' tö Jesús kiéwa buaë ie' u a. 39 Marta ël, kié María, e' e' tkéwa tsinet Jesús ska', ta i cheke Jesús tö e' ttsök ie' tkër. 40 Eré Marta wa kanè tso' taië iu a kanewè, e' kueki ie' de Jesús ska' ta ichéitö ie' a:

—A Skékëpa, ye' ël tö ye' méat ekörla u kanéuk, ze' kë ki be' tkine? Ichö ie' a tö ye' kimú.

41 Eré Jesús tö iüté:

—A Marta, a Marta, taië be' e' tkiuke kanè tso' taië be' u a e' ki, 42 eré íyi etkë, e' döр ibua'ie, e' shushtë María tö wè. Kë yi tö iyepattsa iulá a.

11

Jesús tö ittökatapa wöbla'wé ttök S'yé ta

(Mateo 6.9-15; 7.7-11)

1 Etökicha ta Jesús tso' ttök S'yé ta. Mik ie' tté one, eta ie' ttökatapa eköl tö ie' a iché:

—A Skékëpa, Juan S'wöskuökwak tö ittökatapa wöbla'q ttök S'yé ta. Es ñies sa' wöbla'ú ttök S'yé ta.

2 Jesús tö ie'pa a iché:

—Mik a' ttöke S'yé ta, eta ichö ie' a i' es:

'A Sa' Yé, as be' dalöiö sa' tö i ulitane tsata.

As be' dö sa' blúie da' aie.

3 Chkë kiane sa' ki sènoie, e' mú sa' a ká bit ekkë.

4 Sa' malepa qos e' nuì olo'yeta' sa' tò ie'pa k_i,
e' kuęki sa' nuì olo'yó sa' k_i.
Kě sa' marttsa tò ì sulu tò sa' erkiöü.'

5-6 Nies ie' tò ie'pa wöbla'wé ttè i' wa:

—Sö ichëmi tò a' wele wä yami tso' eköl, ese ska' a' mía nañewe ká shäböts, tã a' tò iché ie' a: 'A yami, írö ye' yami datse bánet, e' debitu ye' ska', erë ye' kě wä ì tã' mè ie' a. Be' we'ikëyö, pan peitö ña mañat.' 7 Be' yami e' tò a' iütëmi i' es: 'Kě ye' tsiriwar. Ukkö wötënewatke. Ye' ena ye' ala'r, sa' e' tēwatke kapökwa. Ye' kě e' köpakã ì muk be' a.' 8 Jesús tò iché ie'pa a tò u wák e' kě e' köpakã chkě muk a' a, a' dör iyami e' ē kuęki. Erë a' tò ikié kröröë, kě wöklör ekkě, e' tã ie' e' kōrakã tã ì qos kiane a' k_i, e' meraëitö a' a, a' tò ie' a' ikié kröröë e' kuęki. 9-10 "Wépa tò İyi kié Skököl a, esepa a imeraëitö. Wépa tò İyi yulë ie' ska' esepa tò ikueraë. Wépa tò ie' chaké, esepa kierawaitö weshkë. E' kuęki ì kiane a' k_i e' kiö ie' a, etã ie' tò a' imeraë; e' yulö ie' ska', etã a' tò ikueraë; ie' chakö, etã ie' tò a' kierawa weshkë.

11 "Kě ala' yě wëne tò tkabë mepa ìla a nima kiéitö e' skéie. 12 Nies kě a' wëne tò bachë' mepa ìla a dakro sia' kiéitö e' skéie. 13 A' dör pë' suluë erë e' tò İyi buaë meke a' ala' a. İE' yitã buaë S'yë tso' kã jai a e' tò Wiköl Batse'r meraë yi tò ie' a' ikié ese a!"

*Judiowak tò Jesús kkaté
(Mateo 12.22-30; Marcos 3.20-27)*

14 Etökicha tã Jesús tso' aknama trë'ukshkar wëm eköl a. Aknama tò wëm e' ttö wöblë'ö'wã. Mik aknama mía, etã wëm ttékane buaë. Wépa qos tò isuë, e'pa tkirulune iweblök. 15 Erë ie'pa welepa tò iché: "Beelzebú dör bë, e' diché wa ie' tò ie'pa trë'wekeyal."

16 Ie'pa welepa skã éna Jesús tsaiak, e' kuęki ie'pa tò ikié ie' a tò ì kě or yi a ese ütö iwã kkachöie tò mok_i ie' patkë'bitü Skököl tò. 17 Erë ì bikeitseke ie'pa tò, e' suëwã ie' tò, e' kuęki ie' tò ie'pa a' iché:

"S'serke kã etkë k_i, e' ñi blabatsëlor tã iñippöke iwakpa ë ñita, kě wöklör, e' tã ie'pa wákpa ë ñi eukewa kě diché tã'ia. Nies ñi yamipa ë e' kékã ñippök ñita, kě wöklör, e' tã ie'pa sulunewã mía siarë. 18 Es nies Satanás mü tò aknamapa trë'wéyal, e' tã ie' tso' ñippök iwakpa ë tã. ¿Wes ì blúie ie' tso' e' sermiia? A' icheke tò aknamapa trë'wéyal ye' tò Beelzebú diché wa, e' kuęki e' ché ye' tò. 19 Ye' tò itrë'úpayal Beelzebú diché wa, e' ma ¿yi diché wa a' klépa tò itrë'wéyalmi? Ie'pa kě a' itrë'nukyal Beelzebú diché wa. E' kuęki ¿wes a' tò ye' kkatëmi tò ye' tò itrë'wekeyal Beelzebú diché wa? A' wakpa klépa tò iwã kkacheraë tò a' ttè kě dör mok_i. 20 Aknamapa trë'wéyalyö Skököl diché wa, e' tã e' wã kiane yënoie tò ì blúie Skököl tso', e' këwö dewatke a' a.

21 "Mik wëm diché tajë tò iu kkö'neke buaë tabë wa, ì wa, etã ie' İyi qos tso' blëule buaë. 22 Erë mik wëm skã datse diché tã' tajë shutë ie' tsata, ñippök ie' tã, etã e' e' alékã ik_i tã İyi mik ierblöke e' tsatkoie ena ì skã qos tso' ie' wã, e' yéttsã seraã iyök_i, tã ikakmëmiitö iyamipa a.*

23 "Yi kě dör ye' sini', ese dör ye' bolök. Yi kě tò ye' k_imë obeja kkö'nuk buaë, ese tò obeja po'wëkemi.

*Aknama dene wëm a
(Mateo 12.43-45)*

* 11:22 Ttè i' wa kiane chë tò Jesús e' alékã Satanás k_i, e' kuęki ie' tò aknamapa trë'wekeyal.

24 “Mik wimblu sulusi trëshkar yile a, etä imía ká sir poë wé kě yi ku' ese ska'. Ie' tso' ká yulök senoië, erë kě ie' wá ikune. E' kuëki ie' ibikeitsé: ‘Ye' míane wé ye' trëshkar ee senuk.’ 25 Mik ie' demine wëm e' a, etä ie' tó isuë tó wëm dör wës u shüiriule buaë maneneë es. 26 Etä ie' mía iyamipa kí yulök döká kul suluë shüte ie' tsatá ta ie'pa kos de senuk wëm e' a. Wëm e' míane suluë shüte kenet tsata.”

Ayëcha buaë e' dör yi

27 Jesús tso' ttök, etä alaköl eköl dur ee, e' tó iché aneule:

—iAlaköl tö be' tsöq', be' talaq', ayëcha buaë e'!

28 Erë ie' iütë:

—iAyëcha buaë shüte, wépa tó Skëköl ttë ttsé ta idalöiekerakitö esepa!

Wépa dör pë' suluë esepa kě tó Jesús tté klö'weta'

(Mateo 12.38-42; Marcos 8.12)

29 Ie'pa kí ñi dapa'wé Jesús pamik, etä ie' tó iché ie'pa a: “A' dör pë' suluë. A' tó ye' a ikieke tó i kě or yi a ese uyö iwà kkachoië tó mokí Skëköl tó ye' patkë'bitü. Erë ye' tó ilë weraë etökicha ëme iwà kkachoië, e' dör wës Jonás ta ibak es. 30 Í bak Jonás ta e' tó iwà kkayë' Nínive wakpa a tó Skëköl tó ie' patkë'bitü ie'pa pattök. Es ñies, ye' dör S'ditsö Alà, e' tó iwà kkacheraë a' a tó mokí Skëköl tó ye' patkë'bitü. 31 Aishkuö ta mik a' wöchakirketke a' nuí kí, etä alaköl datse ká bánet diwö tskirke e' o'mik[†] bak iká bluie, e' e' kōraká Skëköl wōrkí a' kkatök tó a' dör pë' suluë. Ká íaiäë ie' dë'bitü datse kamië shüte se' blú bak kië Salomón wa íyi jcher tajë, e' ttö kíttsök. Erë í'ñe ta ye' dur a' shua, e' dör Salomón tsatá, erë a' kě tó ye' ttö iütë. E' kuëki alaköl e' tó a' kkateraë. 32 Mik Jonás tó Nínive wakpa paut, e' tó ie'pa er mane' tsa Skëköl a, erë í'ñe ta ye' dur íerö, e' dör Jonás tsatá, erë a' kě er mane'ù Skëköl a. E' kuëki aishkuö ta mik a' wöchakirketke a' nuí kí, etä Nínive wakpa e' kōraká Skëköl wōrkí a' kkatök.

Se' wōbla buaë ena se' wōbla suluë

(Mateo 5.15; 6.22-23)

33 “Kě yi tó bö'wö tsepaká ta ibléwaitö ö ipatkéwaitö kalkuö dikia. E' skéie se' tó itkekeka kákkë se' yamipa datse e'pa wö a ká ñi'woie. 34 Se' wōbla dör wës bö'wö es se' chká kos a. E' kuëki se' wōbla dör buaë, e' ta se' chká kos e' a ká olo ta' buaë. E' dör wës se' er dör buaë es, i kos yësýësë buaë, ese kí se' er me'rie. Erë se' wōbla dör suluë, e' ta se' chká kos e' tso' stui a. E' dör wës se' er suluë es, i kos suluë, ese kí se' er me'rie. 35 A' e' kkö'nú buaë as a' kě e' kütö'ü tó a' wōbla wawër buaë, erë kě iwawër buaë. 36 A' wōbla dör buaë, e' ta i kos buaë, ese wër buaë a' wa. E' dör wës a' serke wé bö'wö ñarke kēkraë ee es, kě ku' stui a.”

Wéstela ina fariseowakpa ena s'wōbla'uk tté dalöiëno wa wakpa ta

(Mateo 23.1-36; Marcos 12.38-40; Lucas 20.45-47)

37 Mik Jesús tté one, etä fariseowak eköl tó ie' kiëmi chkök iu a. Etä ie' mía demi ee e' tkësër mesa kulé kí. 38 Erë fariseowak e' tó isuë tó kě ie' wá iulá pakōne wës ie'pa wōblar es, e' tó ie' tsiriwéka. 39 E' kuëki Jesús tó iché ie' a:

—A fariseowakpa, A' dör wës a' tka' kos pa skueke a' tó ikíkë ë es. A' wër buaë, erë a' er suluë. A' dör akblökwapka. A' kí s'yamipa íyi kos e' kianettsá a' ë a. 40 ¡A' kě éna i ane yés! ¿A' kě wá ijcher tó Skëköl tó se' chká yö', e' ë tó se' er yö'? 41 S'siärëpa kímú a' íyi wa, etä i kos atdaë maneneë a' a.

[†] 11:31 diwö tskirke e' o'mik: Si'kuaië ttë e' dör sur. Kě se' wá ijcher tó jma e' chëmisö bua'ie se' ttö wa.

⁴² ¡A fariseowakpa, wěstela ina a' ta! Kaköla tso' iëno chkë a kië menta ena ruda ena iskà tso', ese kôs tsá meke a' tó Skëköl a. Erë a' kë serku' yësyësë s'malepa ta. A' kë tó Skëköl dalëritseta', e' uk a' kawötã ñies.

⁴³ ¡A fariseowakpa, wěstela ina a' ta! Kula' tso' a' ñi dapa'wq wé a kékëpa dalöiërtã' esepa a, ese ki a' wöbatsö e' tkökser. A' ki iklar tó a' shkë'wë wës kékëpa tajë shkë'wë es, wé pë' tso' tajë, e'pa wöwa.

⁴⁴ ¡Wěstela ina a' ta! A' dör wes pö tso' kë jcher yi wa e' bata ki s'shkörami es. Ishu dör ñá tajë alar suluë, e' kë alar ttsëne s'wã.

⁴⁵ S'wöbla'ukwak ttë dalöiëno wa, ese tso' eköl ee, e' tó ichë Jesús a:

—A s'wöbla'ukwak, mik be' tó e' chë fariseowakpa a, etã ñies be' tso' sa' chök suluë.

⁴⁶ Jesús tó iüté:

—¡A s'wöbla'ukwak ttë dalöiëno wa wakpa, wěstela ina a' ta ñies! A' ttë dalöiëno tajë darërëë, ese meke a' tó s'malepa a wã dalöië wës dali ëkkëë ië s'ki es, erë a' ulatska ë kë tiëtã'wã a' tó ie'pa kimoie.

⁴⁷ “¡Wěstela ina a' ta! A' tó Skëköl ttekölpa bak kã iaiãë e'pa pö yuekene pa'ali, erë a' yëpa tó ie'pa kótulur. ⁴⁸ Es a' tso' iwã kkachök tó i wamblë' a' yëpa tó, e' dör buaë a' a. A' yëpa tó ie'pa kótulur, ta' ñie ta' a' tó ie'pa pö yuekene buaë.

⁴⁹ “E' kuëki Skëköl wã iyi jcher tajë, e' tó iyë'atbak: ‘Ye' tó ye' ttekölpa ena ye' ttë pakökwakpa patkeraë Israel aleripa a, etã e'pa welepa tterawã ie'pa tó, ñies welepa skã we'ikeraë ie'pa tó.’ ⁵⁰ Skëköl ttekölpa tajë kótulur a' yëpa tó. Mik kã i' yöne kuaë, ⁵¹ etã Abel kótwa Caïn tó. E' itöki a' yëpa bak tó Skëköl ttekölpa tajë kótmi. Ibatã kótwarakitö e' dör Zacarias. E' kótwa ie'pa tó kã' tso' iyi moka Skëköl a e' ena iwë e' shushã. Skëköl ttekölpa kôs kótulur bak a' yëpa tó, e' nu' kieranë ie' tó a' ena wëpa dör a' es, e'pa a. Mokí ye' tó a' a' ichë tó Skëköl ttekölpa kôs kótulur a' yëpa bak e'pa tó, e' nu' kuëki a' ena wëpa dör wës a' es, esepa weirdaë siarë.

⁵² “¡A s'wöbla'ukwak ttë dalöiëno wa wakpa, wěstela ina a' ta! A' wã Skëköl yëkuö tso', e' dör wes ukkó yottsã tso' es as se' wã ijcher tó wes Skëköl dör. Erë e' kke'uk a' tso' a' malepa yöki. A' kë wã ijcher mokí tó wes Skëköl dör, ñies wëpa ki e' kiane jchenoie, esepa wöklö'wëke a' tó as ie'pa kë wã ijcher.”

⁵³ Etã Jesús e' yëttsã u e' a. S'wöbla'ukwak ttë dalöiëno wa wakpa ena fariseowakpa ulunekã tajë ie' ki. Ie'pa tó ie' chakëmi tajë ttë darërëë wa. ⁵⁴ Ie'pa éna ie' klö'wãkwã ittë ki ikkatoie.

12

A' e' kkö'nú fariseowakpa yöki (Mateo 10.26-27)

¹⁻³ Etã pë' dapane tajë Jesús ska' dökã miles, e'pa tërke ñi mik tajë. Jesús tó ichëmi ittökátapa a kewe: “A' e' kkö'nú fariseowakpa pan wölöwoka yöki. E' wã kiane chë tó a' e' kkö'nú wës ie'pa ser e' yöki. Ie'pa e' wamblö suluë, erë ie' örak tó ie'pa dör buaë s'malepa tsatã. Kë i ku' blëulewã ese kë kkayëpawã aishkuö ta. Ese kôs jcherdane. Í cheke a' tó bikeitsë a' tó tó ittëne, ese ttserane sultitane tó. Í kôs cheke a' tó asas ukkó wötëulewã shuã, ese yërdane aneule sultitane kukua. E' kuëki a' e' kkö'nú as a' kë e' ö wës ie'pa es.

Yi yöki s'kawötã suanuk (Mateo 10.28-31)

⁴ “A ye' yamipa, kë a' suanuk yi tó s'tteta'wã esepa yöki. Ie'pa tó s'ttëwã, erë e' ukuöki ta kë wës ie'pa a se' onukia. ⁵ Erë súyö a' a' ichë tó yi yöki a' kë

suanuk. A' suanú Skëköl yöki. Ie' tō a' ttëwami, e' ukuökī tā ie' wā diché tā' a' uyowā bö' ké a. Ye' tō iskā chène a' a, a' suanú ie' yöki.

⁶ “Dúla skël tuë tottola, inuköl böt wöshkila ë, erë ie'pa kë ska' Skëköl er chōta'wa. ⁷ Ñies a' kë ska' ie' er chōpawa. Dō a' tsakō bitō tso' shtaqule ie' wā. Ie' a' tā a' tuë tajë tkōkā dúla tso' tajë ese tsata, e' kuëkī kë a' suanuk.

*Wépa kë jaëne Jesús kī
(Mateo 10.32-33; 10.19-20)*

⁸ “Yi e' chō sulitane wörki tō ie' dör ye' dör S'ditsö Alà, e' ttökata, e' tā ese cheraëyö Skëköl biyöchökwakpa wörki tō ie' dör ye' ttökata. ⁹ Erë yi tō iblé sulitane wörki tō ie' kë dör ye' ttökata, e' tā ñies ibleraëyö Skëköl biyöchökwakpa wörki tō ie' kë dör ye' ttökata.

¹⁰ “Yi tō, ye' dör S'ditsö Alà, e' ché suluë, e' nuí olo'yèmi Skëköl tō ikī. Erë yi tō Wiköl Batse'r ché suluë, e' kë kī inuī olorpa.

¹¹ “Mik pë' tō a' klō'wéwā tsémi kkaté ye' ttë kuëkī judiowak ñi dapa'wō wé a' ö s'shulökwakpa wörki ö s'wökirpa wörki, etā kë a' tkinuk tō ì chëmi a' dör e' tsatkoie. ¹² E' wöshā tā Wiköl Batse'r tō ttë eraë a' a' chë ie'pa a.”

Inuköl blú eköl e' er me'rie inuköl ë kī

¹³ Pë' dapané tajë e' eköl tō Jesús a' iché:

—A s'wöbla'ukwak, ichö ye' él a' tō sa' yé íyi ukuö atë kōs e' blatöö, ye' icha mü ye' a.

¹⁴ Jesús tō iüté:

—A wëm, ye' kë dör a' íyi shulökwak, ñies ye' kë dör a' íyi blatökwak.

¹⁵ Ñies Jesús tō iché:

—Sene chök e' kë dökü' s'ulà a' íyi tso' s'wā tajë ese wa. E' kuëkī a' e' kkö'nu íyi kkeché tajë ese kōs yöki.

¹⁶ Etā Jesús tō ttë kleë ie'pa í' es: “Wëm eköl dör inuköl blú tajë, e' tō íyi wöwé tajë shütë iká kī. ¹⁷ Ie' tō ibikeitsë: ‘Ye' íyi wöne tajë çwes e' wëmi ye' tō? Kë iché'kaia iwé a.’ ¹⁸ Etā ie' tō iché: ‘Ye' éna iane tō wës ye' tō iwëmi. Súyö iwé tkëttsa ské yuëkane pa'ali, bërie shütë, e' a' ye' iyiwö kōs ena ì kōs tso' ye' wā e' blekyö. ¹⁹ E' ukuökī tā ie' tō ibikeitsé: íyi tso' tajë ye' wā blëule, e' mik ye' sermi dō duas tajë. E' kuëkī sú ye' enü, chkö, di'yö, ttsë'r buaë.’ ²⁰ Erë Skëköl tō iché ie' a: ‘Be' kukuö darërëë, bëre nañewe be' duöwaraë, etā ì kōs tso' be' wā blëule, e' atë pë' kua'kī ulà a.’” ²¹ Etā Jesús tō iché: “Es itkōraë wé tō íyi blé tajë iwák a' ká í' a, erë kë serku' wës Skëköl kī ikiane es, ese wák dör siarë Skëköl a.”

*Kë a' tkinuk ì kī
(Mateo 6.25-34)*

²² E' ukuökī tā Jesús tō iché ittökatapa a: “Ye' tō a' a' iché: Kë a' tkinuk ì kiane a' kī senoië, chkeie, datsi' ë, ië, ese kōs kī. ²³ S'tso' ttsë'ka e' kë dör chkök ëme, ñies s'chká kë dör datsi' ë ioie. ²⁴ Dù saü a' tō. Ie'pa kë tō ì kuatketā' ì wösheta', kë tō chké bleta', erë Skëköl tō ie'pa tieke. E' yitā ie' a' tā a' tuë tajë dù kōs tsata. ²⁵ A' tkirke tajë e' kī, e' kë tō a' a' kawö kī mepa senoië ekuölö ë. ²⁶ E' dör tottola erë kë a' a' iqr. çWës a' tkirke íyi malë kī?

²⁷ “A' tō ma'ma wörkua bua'buāala ese saü wës italar, kë kanëblōta', kë datsi' yueta'. Erë blu' bak kië Salomón, e' wā íyi ulitane bua'buāe bak tajë, erë ye' tō a' a' iché tō ie' datsi' bua'buā, e' kë wër buaë wës ma'ma wër es. ²⁸ Kākō suésö í'ñe, bule tā iñanewa, erë Skëköl tō ikítkeke buāala iwörkua wa. Ie' tō kākō kítkeke es, je' yitā ie' tō a' kianeia' erblö buaë ie' mik, e' paieraë! ²⁹ E' kuëkī kë a' er mukwā chké kī, di'yè kī, ese kōs kë kī a' tkinuk. ³⁰ Pë' kë tō Skëköl dalöie

ešepa tkirke tajë iyi kōš ekkë kī. Erë ì kōš kiane a' kī e' jchertke a' Yë wā. ³¹ E' skéie ì kōš blúie Skëköl tso' e' kī a' er mú keweie. A' tō iwë es, e' tã ñies iyi ñekkë döraë a' ulä a."

Íyi buaë bleke ká jai a
(Mateo 6.19-21)

³² "A ye' obejapala, kē a' suanuk ì yöki. A' kē dör tajë, erë S'yë er buaë chōke a' a. Ie' tō a' shušhtë aš ì blúie ie' tso' e' dö a' ulä a ie' tã ñita. ³³ Í tso' a' wā, e' wataútsa tã iské mú s'siarëpa a. Í dör buaë Skëköl a, e' ú, e tã es a' a iyi bua' bua blërdaë ká jai a wēs inuköl blësö, ì kē nurta' wā, ese a es. Eē akblökwapka kē a iekiblënu, ñies powak kē a ikatanukwā. ³⁴ Wë a' iyi bua' bua tso' eē a' er me'rie ñies, e' kuëki a' iyi blö ká jai a."

A' tso' erkī Jesús datsene e' panuk

³⁵⁻³⁶ "A' tso' erkī wēs kanë mésopa tō iwökir tso' ulabatsë kēwö tkö'uk datsene, ese panë es. Ie'pa tso'tke ie' panuk datsi' iënetke ikanewoie, ibö'wö tskékatke buaë. Mik iwökir de tã ichaké ukkō a, e tã bet tã ie'pa ukkō ppëe ie' a. ³⁷ Wëpa kué iwökir tō ttsë'ka ie' panuk mik ide e tã, ayëcha bua esepa. Mokī ye' tō a' a ichë tō ie' e' paiöraë wēs chkë watiökwa es tã ikanë mésopa keraëitō e' tkökser kula' kī tã ie'pa tieräitō chkë buaë wa. ³⁸ Kanë mésopa kué iwökir tō ttsë'ka ie' panuk ká shäböts alë ö ká ñirketke alë e tã, ayëcha buaë esepa. ³⁹ Erë a' éna ianú tō u wák mú wā ijcher tō wëkkë akblökwa datse, e' ma ie' kē tō kawö mepa yi a dökwa iyi ekiblök. ⁴⁰ Es ñies ye' dör S'ditsö Alä, e' datsene mik a' kē ku' ye' panuk e tã, wēs akblökwa es. E' kuëki a' tso' erkī."

Kanë mésopa böl eköl dör buaë, eköl dör suluë
(Mateo 24.45-51)

⁴¹ Pedro tō Jesús a ichaké:

—A Skëkëpa, ttë wakleébö ¿e' dör sa' ë a ö sultane a?

⁴² Ie' iüté: "Kanë méso yësyësë kabikeitsö buaë, ese mekeka iwökir tō imalepa kuëbluie ie'pa tiök kekraë mik kē iku' e' dalewa. ⁴³ Iwökir dene tã ikuëitō iuk wēs iyëneia es, e' tã ayëcha e' dör buaë ie' a. ⁴⁴ Mokī ye' tō a' a ichë tō kanë méso e' merakaitō, ie' wā iyi tso' kōš, e' kuëbluie. ⁴⁵ Erë kanë méso ñe' erbikö tō 'ye' wökir kē döpane bet.' E' kuëki ie' tō imalepa wëpa ena alakölpä ppëmi darërëë. Ñies ie' chkëmi, di'yëmi tajë ena ie' ttëmi blo' wa. ⁴⁶ Erë idiwo ena ikëwö kē wa ie' ku' ipanuk, e tã iwökir dörane tã iwe'ikeraitō siarë wömeratsa weinuk wēs pë' kē erblöta' Skëköl mik esepa es.

⁴⁷ "Kanë méso wë wā ì kiane iwökir kī, ese jcher buaë, erë ie' kē wā ì one yës, kē tō ittö dalöie, ese we'ikeraë iwökir tō siarë. ⁴⁸ Erë kanë méso wë kē wā ijcher tã e' tō ì suluë wamblé, e' tã ese we'ikeraë iwökir tō erë kē tajë. Wëpa a imëne tajë kanëbloie Skëköl a, esepa a ikieraëitō tajë. E' sù wëpa a imëne tajë shutë, esepa a ikieraëitō tajë shutë. Kōš se' a imëne e' mik se' a ichakirdäë.

Jesús ttë kuëki se' ñi blabatsöraë
(Mateo 10.34-36)

⁴⁹ "Ye' dë'bitu ká i' a' s'aláuk wēs bö' tajë wöbatska ese tō s'alawë es, e' mú wöbatskatke. ⁵⁰ Erë kewe tã ye' weirdaë siarë, e' kawöta dalë'ttsëyö, e' tō ye' eriawëke tajë dö mik itka e tã. ⁵¹ ¿A' ibikeitsé tō ye' dë'bitu ká i' a' aš a' ser bërë ñita? Ye' ichë, au. E' skéie ye' dë'bitu a' blabatsök. ⁵² I' tã iñak tkënewamitke, se' serke skel ñita, e' ñi blabatsöraë ye' ttë kuëki, bö' ñippöraë mañal tã, mañal

ñippöraë bõl ta. ⁵³ Iyë ñippöraë ilà wëbie ta ena ilà ñippöraë iyë ta; imì ñippöraë ilà busi ta ena ilà ñippöraë imì ta; yàk ñippöraë iyàk ta.”

Ì weke Jesús tò e' wà kě ane ie'pa éna
(Mateo 16.1-4; Marcos 8.11-13)

⁵⁴ Ñies Jesús tò ie'pa a iché: “Mik a' isuë tò kalì moneka diwõ mi'ke e' ëka, eta a' tò icheke 'kalì yërdaë', eta mokì iwà yërdaë. ⁵⁵ Mik a' ittse tò siwa' datse ká sir poë e' ëka, eta a' tò icheke 'diba ardaë', eta mokì iwà ane. ⁵⁶ ¡A' e' õ suluë! A' éna iane mik kalì yërmi, mik diba armi, erë ì uk ye' tso' iwà kkachioë tò yi dör ye', ¿wes kě e' wà ane a' éna? ¡A' kě wà ì jcher tajë wes a' ibikeitseke es!”

A' ñi shulõ
(Mateo 5.25-26)

⁵⁷ “¿Ì kuekì a' kě a' ibikeits tò ì dör buaë, ì dör suluë Skëkõl a? ⁵⁸ Yile tò a' kkaté nuì kuekì e' wà a' mí s'shulõk wé a, e' ta ima'ú shulë ie' ta ñala kì as ie' kě tò a' wõmüttsa s'shulõkwak ulà a we'iké. A' kě tò iwë es, e' ta s'shulõkwak tò a' wõmerattsa s'shkëkìpa ulà a ta e'pa tò a' wõterawà s'wõto wé a. ⁵⁹ Ye' tò a' a' iché tò kě a' dõpattsa dõ mik a' tò nuì e' patuëttsa seraa eta. E' kuekì a' er mane'ú Skëkõl a kam iwà dõ a' kì e' yõkì.”

13

S'kawõtã er mane'uk Skëkõl a

¹ E' è kěwõ ta pè' wëlepa tso' ee, e'pa tò iché Jesús a tò Galilea wakpa wëpa wëlepa tso' iyiwak jchõk mè Skëkõl a iwé a. E' dalewa Pilato tò ie'pa ttõkukur patkè ta ipè shutueka iyiwak jchëne e' pè ta.

² Jesús tò iché ie'pa a: “¿Ìma a' erbikõ? ¿Galilea wakpa kõtulur ñe'pa dör pè' sulusipa tkõka imalepa tsata, e' kuekì ie'pa weine es? ³ Ye' tò iché au, kě idõr es. Erë a' kě er mane'ù, e' ta ñies a' wákpa kos duõlurdaë. ⁴ Ñies u tso' Jerusalén kiè Siloé, e' yõule kakkeë ak wa, mik e' anebitù aneka ie'pa kì, eta ie'pa duo dõka dabom eyõk kì pàkõl (18). ¿Ìma a' erbikõ? ¿Ie'pa duolur ñe'pa kì inuì tso' tkõka Jerusalén wakpa malepa tsata? ⁵ Ye' tò a' a' iché au, kě idõr es. Erë a' kě er mane'ù Skëkõl a, e' ta ñies a' duõlurdaë.”

Higuera klõ tté wà paké Jesús tò

⁶ Jesús tò tté kleé ie'pa a i' es: “Wëm ekõl wà kal kiè higuera tso' tkëule elka idali shua. Ie' mia iwõ yulõk, erë kě iwõ ta' yës. ⁷ E' kuekì ichéitõ idali kkõ'nukwak a: 'T ta duas mañal, ye' de kekraë higuera wõ yulõk, erë kě iwõ ta'. E' kuekì itõõbõ as kě iku' ar éanas.' ⁸ Erë idali kkõ'nukwak tò iché: 'A kékëpa, as iaria' duas ek. Súyõ iwì paiklè kapõli tkëka iki. ⁹ E' wa sõ isuë tò duas ètõ ta iwõrmi e'ma buaë idir. Erë kě iwõne, e' ta iteerasõ.' ”

Alakõ ekõl wõkõulewã e' bua'wëne Jesús tò

¹⁰ Eno diwõ et a Jesús tso' s'wõbla'uk Skëkõl tté wa ñi dapa'wõ wé etkue a. ¹¹ Eta ee alakõl tso' ekõl tteke wimblu sulusi tò wõkõulewã. Ie' kirirke es, e' kì duas de dabom eyõk kì pàkõl (18). Kě ie' a e' wõdurkã yësyesë. ¹² Mik Jesús tò isuë, eta ikiéitõ e' ska' ta ichéitõ ia:

—A tayë, be' buanene. Duè tò be' kiri'weke, e' ulà a be' tkashkar.

¹³ Eta ie' ulà mékã iki ta iwõdunekane yësyesë ta Skëkõl kíkëkamiitõ tajë.

¹⁴ Erë Jesús tò alakõl bua'wëne eno diwõ a, e' kuekì judiowak ñi dapa'wõ wé e' wõkir ulunekã iki tajë. E' kuekì ie' tò iché pè' dapanee e'pa a:

—Domingo etõ shua ká tso' kul. Ká terõl dör se' a kanebloie. Ká terõl shua a' shkõ jë bua'wëne. Kě a' kine eno diwõ a bua'wëne.

¹⁵ Jesús tò iché ie' a:

—ja' e' ò suluè! Èno diwö a a' ulitane tò a' iyiwak wöttseeke ta itsekemi di' yök. ¹⁶ Tayè i' dör Abraham aleri, e' tso' klöulewa Satanás ulà a dökä duas dabom eyök kï päköl (18) wës iyiwak moulewa es. Erè i' ñe dör eno diwö, erè ÷wes a' kè kï ikiane tò iwöttseeyo aknama yöki?

¹⁷ Mik Jesús tò e' ché, etä ibolökpa jaènekä tajè. Erè pè' malepa ttsè'nerak buaè, ì buaè kos wé Jesús tò e' kueki.

Mostaza wö tté

(Mateo 13.31; Marcos 4.30-32)

¹⁸ Ñies Jesús tò iché: “Ì blúie Skèköl tso' ÷wes e' dör? ÷Ttè wé wa yö ikleèmi? ¹⁹ E' dör wës mostaza wö tkéwa wëm eköl tò iyök a es. Mostaza wö dör tsirlala, erè itskine talane bërie kalie, ese ulà tsakä dù u yöke.”

Pan wölöwoka tté

(Mateo 13.33)

²⁰ Ñies Jesús tò iché: “Ì blúie Skèköl tso' ÷ttè wé wa yö ikleèmi? ²¹ E' dör wës pan wölöwoka wötué tayè tò harinachka mañayök a es. E' tò harinachka, e' kos wölöwéka tajè.”

Ukkö tsitsir

(Mateo 7.13-14,21-23)

²² Jesús dami Jerusalén ñalé wa, etä eë ká tso' tseè, ká blublú ena ká tsitsir, e' wakpa wöbla'weke Jesús tò. ²³ Etä yile tò ie' a ichaké:

—A kèkèpa ÷yène tò kè yi tsatkërpa tajè?

Ie' iuté:

²⁴—Tsatkè wékkö dör tsir. Tajè pè' tò ima'weraè shkökwaia, erè kè ie'pa döpa. E' kueki a' e' diché iö shkökwaia. ²⁵ Mik u wák e' kèka tò ukkò wötéwa, etä a' tso' u'rkï, e'pa tò ie' kiekie ukkò a. A' tò ichakeke: ‘A kèkèpa, be' ukkò kköppö sa' a.’ Erè ie' tò a' iüteraè: ‘Kè ye' wä a' sùule.’ ²⁶ Etä a' tò icheraè ie' a: ‘Sa' chka' be' ta. Sa' di'ya' be' ta. Be' tò sa' wöbla' sa' ká a.’ ²⁷ Erè ie' tò a' iüteraè: ‘Kè ye' wä a' sùule. A' dör ì sulu wamblökwakpa, a' yúshka bánet ye' yöki.’ ²⁸ Mik a' tò Abraham, Isaac, Jacob ena Skèköl ttekölpa kos e'pa sué ì blúie Skèköl tso' e' a, erè a' uyanettsa bánet, etä a' iüraè siarè a' kà yilidawa weine kueki. ²⁹ S'ditsö datse ká wa'ñe, esepa döraè chkök buaè ì blúie Skèköl tso' e' a. ³⁰ Es se' welepa kè dalöiërta' ká i' a, esepa dalöiërdaè tajè aishkuö ta. E' sù se' welepa dalöiërta' tajè ká i' a, esepa atdaè ibataie aishkuö ta.

Jesús eriane Jerusalén wakpa dalèrmik

(Mateo 23.37-39)

³¹ E' wöshä ta fariseowakpa welepa de Jesús ska' ta ichéitörak ia:

—Herodes éna be' ttakwa, e' kueki be' yúshka ká bánet.

³² Jesús tò ie'pa iuté:

—A' yú ta ichö s'kitó'ukwak ñe' a: ‘I'ñe ena bule ye' tso' aknamapa trè'ukyal, ñies s'buawükne, böiki ta ye' kanè ene.’ ³³ Ye' mitke i'ñe, e' shkömi bule böiki tkörö Jerusalén wé ie'pa wöblane Skèköl ttekölpa bak e'pa ttökulur eë, e' kueki ye' kè ttepawa ie.

³⁴ A Jerusalén wakpa, Skèköl ttekölpa kos ttekewa a' tò kekraè! ñies ittè pakökwakpa patkeke ie' tò a' a, e'pa ttekewa a' tò ák wa! ÷wèkkè ye' erkiè tò ye' mú a' dapa'wè e' ska' wës dakro mitchke tò ila'rla dapa'wè ipik dikia es, erè kè a' kï ikiane yès! ³⁵ Ye' ttö tso', Skèköl kè tò a' ká kkö'nepaia. Ye' tò a' a

ichè tò a' kě tò ye' suepaia dō mik ye' dene eṭa. E' kěwō ska' ṭa a' tò ye' cheraë: 'jAyëcha buaë yi datse Skëköl ttō wa e!'

14

Wëm eköl iënekā tajë e' bua'wë Jesús tò

¹ Etōkicha ṭa eno diwō a Jesús miā chkök fariseowakpa wōkir eköl, e' u a. Eṭa eë fariseowakpa wëṭepa tso' iweblök krereë ikkatoie ilë kī. ² Eṭa wëm eköl kirirke iënekā tajë, e' de dur Jesús wörki. ³ Eṭa Jesús tò ichaké s'wōbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa a ena fariseowakpa a:

—Kawō ṭa' se' a s'buaw'ukne eno diwō a?

⁴ Erë ie'pa kě wā ie' iütëne yës. Eṭa Jesús tò wëm e' klō'wë ṭa ibua'wëitō ṭa ichëitō iā: 'Be' yūshka.' ⁵ Eṭa ie' tò iché fariseowakpa a:

—A' alā ò a' baka anemi di' biule uk a eno diwō a, e' ṭa bet a' miā iyöktsa.

⁶ Ie'pa kě a ie' iütëne yës.

Skawōṭa e' ökwa s'malepa yöki

⁷ Jesús isuë tò pë' shkeñeule chkök, e'pa wëṭepa tò kula' tso' këkëpa dalöiërṭa' tajë, esepa a ese shushtë e' tkoie. E' kueki ie' tò ie'pa patté i' es:

⁸—Mik yile tò a' wele shkeñé ulabatsë kěwō tkō'uk, eṭa kě a' e' tkökser kula' tso' këkëpa tajë a ese kulé kī. Isalema këkëpa dalöiërṭa' tajë a' tsata ese de, ⁹ eṭa yi tò a' shkeñé, e' tò ichè a' a: 'Be' we'ikëyō, kula' se mú këkëpa i' a e' tkoie.' Eṭa a' jaërka mi tajë, miraë e' tkökser kula' tso' se' ësepa a ese kī. ¹⁰ E' skéie, mik yi tò a' shkeñé, eṭa a' e' tkökser kula' tso' se' ësepa a ese kulé kī. Es mik yi tò a' shkeñé, e' de a' ska', eṭa ie' tò ichè be' a: 'A yami, be' yú e' tkökser kula' tso' këkëpa a, ese kulé kī.' Es pë' kos tso' ee, e'pa tò a' dalöieraë weş këkëpa tajë es. ¹¹ Yi e' tssōka tajë, ese ardawa diöshet, erë yi e' wōëwa, ese kīkardakā tajë.

¹² Wëm tò ie' shkeñé chkök, e' a Jesús tò iché ñies:

—Mik be' tò pë' shkeñeke chkök be' ska' ò di'yök be' ska', eṭa be' sini'pa ena be' ëlpa ena be' yamipa malepa ena inuköl blúpa serke tsinet be' pamik, esepa kos kě shkeñar. Ie'pa tò be' shkeñëmine, eṭa es be' ulā a iské detke. ¹³ E' skéie mik be' kawō tkō'uke, eṭa s'siarëpa ena s'yulëpa ena s'klō bachiulewa ena s'wōbla kě wawër, esepa shkeñú. ¹⁴ Ie'pa kě a iské menukne be' a. Erë mik s'ser yësyësë, esepa duwā shkeñekā aishkuō ṭa, eṭa Skëköl tò be' a iské meraë, e' tò be' tssë'weraë buaë.

Këwō tajë e' tkō'wë

(Mateo 22.1-10)

¹⁵ Wëm eköl tkër chkök mesa kī ie'pa ṭa, mik e' tò ì ché Jesús tò e' tssë, eṭa ie' tò iché iā:

—Wëpa kawō tkō'weraë buaë aishkuō ṭa ì blúie Skëköl tso' e' a, ayëcha buaë esepa.

¹⁶ Jesús tò ie' a iché:

—Wëm eköl tò kawō tkō'weke tajë ṭa ie' tò tajë pë' shkeñé. ¹⁷ Mik ikawō tkō'uke e' diwō de, eṭa ie' tò iché ikanë méso a: 'Se' kawō tkō'uke, e' tso'tke kaneoule e' kueki be' yú s'kiule kos e'pa a ichök tò a' shkō kawō tkō'uk.' ¹⁸ Erë ie'pa ulitane tò iché kanë méso a: 'Wëstela be' ṭa, erë sa' wōtkërke tajë, kě sa' dōpa.' Itsá tò iché ie' a: 'Erpa ye' tò ká tuë e' sauk ye' mi'ke, e' kueki ye' kě dōpa. Ye' kköchō be' a' tò e' olo'yō ye' kī.' ¹⁹ Iskā tò iché: 'Baka wë'ñe tuéyō kanebloie dabop, e' wā ma'uk ye' mi'ke, e' kueki ye' kě dōpa. Ye' kköchō be' a' tò e' olo'yō ye' kī.' ²⁰ Iëköl tò iché: 'Írō ye' ulabatséwa, e' kueki kě ye' dōpa.'

²¹ Ikanë méso biteane iwōkir ska' ṭa ì kos ché ie'pa tò ie' a e' chéne ie' tò. Eṭa

u wák uluneká tajë tá ichéitò iá: 'Be' yú bet ñalá kibi kí, ñies ñalá malepa kí, tá s'siarëpa ena s'yulëpa ena s'wöbla kë wawër ena s'klö bachiulewá, esepa tsúbitú ië kawö tkö'úk ye' tá.' ²² Bërë tá kanè méso dene, e' tò iché iwökír á: 'A këkëpa, ì úk be' tò ye' patké, e' wétke ye' tò, erë be' u kam wà iër.' ²³ Etá iwökír tò iché ie' á: 'Be' skà yúne u tso' bánet ese ñalé kos wa, etá pé' kó shkókwa ye' u á as iwà iërka.' ²⁴ Ye' tò iché tò wépa shkeña' ye' tò kewe, e'pa kë wéne kawö tkö'ùpa ye' tá.'

Jesús ttökataie sene e' dör darëre
(Mateo 10.37-38)

²⁵ Tajë pé' mir Jesús itökí tá ie' e' wötrée tá ichéitò ie'pa á: ²⁶ "Yi senak ye' ttökataie, erë kë iéna ye' dalër iyé, imi, ilaköl, ila'r, iëlpa, iktupa tsata, ñies iwák tsata, e' tá ese kë döpa ye' ttökataie. ²⁷ Yi kë e' chö weinuk dö ittewá krus mik tá iser wës ye' ttökata es, ese kë döpa ye' ttökataie. ²⁸ Ichösö tò a' wële éna u yuak bérie. Kewe ie' e' tkökeser ibikeitsök tò kos u e' tuë isuöie tò inuköl dömiqá ö kë idöpaká iyuöie. ²⁹ Erë ie' kë wá ibikeitsë kewe, e' tá ie' tò ichki tuléwá tá inuköl kë tá'ia iyuöie. Sulitane tò isuëmi, e'pa tò ie' wayueraë. ³⁰ Ie'pa tò ichëmi: 'Wëm wí u yuëmi, erë kë ie' á iyöneia.' ³¹ Ñies ká blu' wële wá ijcher tò ká kua'ki blu' datse ñippök ie' tá, e' tá ie' e' tköraser ibikeitsök kewe: 'Ye' wá ñippökwa tso' döka 10.000. Ye' bolök wá ñippökwa tso' döka 20.000. ¿Ye' e' alömika iki ö kë ye' e' alöpaká iki?' ³² Ie' isuë tò ie' kë e' alöpaká ibolök kí, e' tá kam ibolök dö tsinet, e' yökí ie' tò ibiyöchökwa patkeraë ibolök á ichök tò '¿wës sö ishulëmi as se' ser bërë ñita?' ³³ E' kueki yi senak ye' ttökataie ese tò iwà bikeitsö kewe. Es a' kë e' chö ì kos tso' a' wá e' muqat, e' tá kë a' döpa ye' ttökataie.

Dayë kë kke tá'ia
(Mateo 5.13; Marcos 9.50)

³⁴ "Dayë dör buaë, erë kë ikke tá'ia, e' tá kë ibuarpaiane. ³⁵ Kë ibua'ia iyök kapeyoie. Kë ibua'ia iie. E' dör buaë këumi ë. ¡Yi éna ye' ttö ttsak, e'ma ikükueblö bua'ie!"

15

Obeja kkö'nukwak e' tté
(Mateo 18.10-14)

¹ Këkraë inuköl shtökwaqpa Roma wökirpa á, esepa döke tajë Jesús ska' ikittsök. Ñies pé' malepa cheke fariseowakpa tò e'pa dör pé' sulusipa, esepa döke tajë Jesús ttöke e' kittsök. ² Fariseowakpa ena s'wöbla'úk tté dalöiëno wa wakpa tò Jesús chëmi suluë ñi á. Ie'pa tò iché:

—Ie' tò pé' sulusipa suëke buaë, ñies esepa tá ie' chköke.

³ E' kueki tté kleé ie' tò ie'pa á i' es: ⁴ "A' isie wá obeja tso' döka cien, e' etö chowa, e' tá a' tò imalepa döka dabom suliyök kí sulitu (99), e' meraat iké á tá a' miraë ichowa e' yulök dö wé a' tò ikué eë. ⁵ Mik a' tò ikué, etá a' tssë'rdäë buaë tá a' tò ikeraka pperaká kuli' kí. ⁶ Mik a' dene iu á, etá a' yamipa ena pé' sërke a' o'mik, e'pa kiera a' tò a' u á tá a' tò icheraë ie'pa á: 'Ye' obeja chë'wa, e' kuéneyö. A' tssë'nú buaë ye' tá.' ⁷ Es ñies ye' tò a' á iché tò mik pé' sulusi eköl, ese er mane'wé Skëköl á, etá e' tò Skëköl tso' ká jai á, e' tssë'wé buaë shütë tköka imalepa döka dabom suliyök kí sulitu (99) e' bikeitsö tò ie'pa dör yësyësë, kë kawötá er mane'úk, esepa tsata.

Inuköl chowa, e' tté

⁸“Ñies alaköl wā inuköl tso' dökā dabop, e' chowa etk, e' tã ie' tō bö'wō tskéka iushkléttsa tã iyulé bua'iewā tã iwā kuéitō. ⁹E' ukuökī tã ie' tō iyamipa ena pē' serke iō'mik e'pa kié iu a tã ichéitō ie'pa a: 'jA' ttsē'nú buaē ye' tã! Ye' inuköl chē'wa, e' kuéneyō, e' kuekī e' kēwō tkō'ūsō ñita.' ¹⁰Es ñies ye' tō a' a ichē tō mik pē' sulusi eköl er mane'wé Skéköl a, etã e' tō Skéköl biyöchökwakpa ttsē'weke buaē shuē.”

Alà e' wamblō suluē e' nuí olo'yé iyē tō ikī, e' tté

¹¹Ñies Jesús tō ikleé ie'pa a tté i' wa: “Kékēpa eköl alà dör böi wēpa. ¹²Ilà tsirla tō iché iyē a: 'A yēwō, i mekeat be' tō ye' a mik be' duökewatke etã, e' mütke be' tō ye' a.' Etã iyē iyi kōs, e' blabatséitō méitō ila'r böi a eköl eköl kōs ikawōtã imuk ia ekkē. ¹³Kā kē bak tajē, etã i kōs méitō ilà tsirla a, e' watuéttsa ilà tō, e' ské klō'wéitō tã imiã kã kuã'kī. Eē ie' tō ie' inuköl kōs we' ikéwa iyi sulu ē kī. ¹⁴Mik ie' inuköl enewa, etã bli ane tajē kã e' kī, e' kuekī ie' ttémitke bli tō. ¹⁵Eē tã ie' miã kanē yulök kã e' wakpa eköl ska'. Etã wēm e' tō ie' a kanē mé köchi tiök. ¹⁶Ie' duéwa bli wā suluē. Köchi chké kē ñano se' a ese ñakwã ie' éna, erē kē yi tō ie' a imē. ¹⁷Bata ekkē tã ie' tō ibikeitsé: 'ǰlök ye' e' tōtkēr bli wã ié? Wēkkē ye' yé u a kanē mésopa tso', e'pa wã chké tso' tajē. ¹⁸Ye' miãne ye' yé ska', tã ye' tō icheraē ie' a: A yēwō, ye' tō i sulu wamblé Skéköl kī, ñies be' kī. ¹⁹Ye' jaēne tajē. Ye' kiök be' alà, e' kē dör ye' siarla e' a. E' skéie ye' saú wes be' kanē mésopa suekōb es.' ²⁰Etã ie' e' kēka miã iyē ska'.

“Mik idökemitke iyē ska', etã iyē wō de iska' tã idoiã kamiē tã ie' wa iwēr siarē. Ie' tunemi iñaletsuk tã ipaklō'wéwãitō iwōalattséitō. ²¹Etã ilà tō iché ie' a: 'A yēwō, ye' tō i sulu wamblé Skéköl kī ñies be' kī. Ye' jaēne tajē. Ye' kiök be' alà, e' kē dör ye' siarla e' a.' ²²Erē iyē tō iché ikanē mésopa a: 'Datsi' bua'ie yulō iökã ie' kī bet, tã ula'tsio iōwã tã klökkuō iökã ikī. ²³Baka pupula bua'ie yulō tã ittōwã. Ye' alà dene e' kēwō tkō'wēkesō. ²⁴Ye' alà i' dene, e' dör wes ie' du'wã e' shkēnekane es. Ye' alà mineã ye' yökī kē tté ttsēniã ye' wã, e' dene e' kuekī ikéwō tkō'ūsō.' Etã ie'pa tō ikéwō tkō'wēmi tajē.

²⁵“E' dalewa ilà kibi tso' kaneblök kañika. Mik ie' datse e' de tsinet u a, etã ie' tō ittsé tō iyamipa alárkerak tajē blarkerak, klötöke tajē. ²⁶Etã ie' tō kanē méso kié eköl tã ichakéitō: 'ǰl kēwō tkō'weke a' tō ekkē?' ²⁷Etã kanē méso tō ie' iuté: 'Be' èl dene, e' kuekī be' yé tō sa' patkē baka pupula bua'ie ttökwa be' èl dene buaē, kē wes ie' dē', e' kēwō tkō'woie.' ²⁸Erē e' tō ilà kibi uluwéka tajē. Ie' kē shkakwã weshké. E' kuekī iyē e' yéttsa u'rki tã iwöpablé tajē tã iché ie' a: 'Be' shkōwã sa' tã, kē be' ulunuk.' ²⁹Erē ie' tō iyē iuté: 'Ye' kaneblé'mi be' a e' kī duas de tajē. Ye' kē wã be' ttō dalōseoulewã yēs. Erē chibola ē kē meule be' wã ye' a katano ye' sini'pa tã. ³⁰Erē j'ñe tã be' alà e' dene. Ie' tō be' inuköl we'ikwa alakōlpa sulusipa tã etã be' tō baka bua'ie ttökwa patkē ie' dene e' kēwō tkō'woie.'

³¹“Iyē tō ie' iuté: 'A alala, be' tkēriã ye' tã kēkraē. Ì kōs tso' ye' wã e' dör be' icha. ³²Erē be' èl dene buaē, e' dör wes ie' du'wã e' shkēnekane es. Ie' mineã ye' yökī kē tté ttsēnene ye' wã, e' dene, e' kuekī s'kawōtã e' kēwō tkō'uk chké wa, di'yé wa, ttsē'ne bua' wa.' ”

16

Inuköl blú iyi kueblu e' erbikō buaē, e' tté

¹Ñies Jesús tō tté kleé ittōkatapa a i' es: “Wēm bak eköl kaneblöke inuköl blú a iíyi kuebluie. Etökicha tã pē' wēlepa tō ie' kkaté iwökir a tō ie' tso' iwökir inuköl we'ikōkwa. ²Iwökir tō ie' kié tã iché iã: 'Ye' wã ijchēnewã tō be' tso' ye' inuköl

we'ikök. Be' kē a kanē tā'ia. Ye' be' trē'wēkeshkar. E' yōkī i kōs kanewé be' tō, e' yēkkuō kkachō ye' a.' ³ Ie' ibikeitsé: 'Ye' wōkir tō ye' trē'wēkeshkar, ¿wes ye' e' ùmi? Kē ye' diché tā'ia kanē darērē woie ena ye' jaēne inukōl kakkīōk. ⁴ Ye' éna ianetke tō wes ye' e' ùmi mik ye' trēneshkar etā as yile tō ye' kkō'nū.' ⁵ Etā ie' tō pē' kōs ña'wēke iwōkir tō e' pa kiéttsa ekōl ekōl. Mik e' tsá de, etā e' a ie' tō ichaké: '¿Kōs be' ñarke ye' wōkir ulā a?' ⁶ E' tō iuté: 'Ye' ñarke ie' ulā a kiō dōka galon cien (100) ekké.' Ie' iché ia: 'I' be' yēkkuō. Be' e' tkōser bet tā yēkkuō se kī be' ñarke se, e' mane'úttsa tā ishtōka tō be' ñarke galon dōka dabom skeyōk ē (50).' ⁷ E' ukuōkī tā ie' tō ichaké iēkōl ñarke a: '¿Ñe be', kōs be' ñarke ye' wōkir ulā a?' E' tō iuté: 'Ye' ñarke trigowō dōka sacco cien (100) ekké.' Ie' tō iché ia: 'I' be' yēkkuō. Se kī be' tō imane'úttsa tā ishtō ikī sacco dōka dabom paryōk ē (80).' ⁸ Mik i wambléitō, e' jchenewā iwōkir wā tā ibikeitséitō: 'Ye' íyi kueblu kē wā ikanē one yēsýēsē, erē ie' kabikeitso buaē e' kīmoie. E' ē kuekī ikīkekekayō.'

Jesús tō ichéne: "Es ñies yō iché tō wépa kē tō Skékōl dalōie esepa kabikeitsō buaē e' kīmoie tkōka wépa dōr ie' olo tā' tajē e' icha esepa tsata. ⁹ E' kuekī yō iché a' a tō inukōl kē dōr ibua'ie. E' wa s'malepa kīmú as ie'pa tō Skékōl dalōiō. A' tō iwé es e' tā aishkuō tā ie'pa tō a' kierawā buaē weshké seno wé yōbiē e' a."

¹⁰ "Yi tō kanē tsitsir wēke yēsýēsē, ñies ese tō kanē tajē wēmi es. Erē yi kē tō kanē tsitsir wēku' yēsýēsē, ñies ese kē tō kanē tajē wépa yēsýēsē. ¹¹ E' kuekī inukōl kē wakanewē a' tō yēsýēsē, e' tā ¿yi erblōmi a' mik i tuéta' chōkle, ese wakanéwoie? ¹² Ñies a' kē tō o'ka icha wakanewē yēsýēsē, e' tā ¿yi tō a' icha mēmi a' a wakanewē?"

¹³ "Wé klōulewa kanē mésoie, ese kawōtā iwōkir ē ttō dalōiōk. Iwōkirpa chōpa bōl, e'ma ie' kawōtā ekōl ē dalōiōk ena iēkōl watōktsa. Es a' kē a er menukwā Skékōl kī ena inukōl kī ñita."

¹⁴ I ché Jesús tō e' tse seraā fariseowakpa tō. Ie'pa éna inukōl dalēr tajē, e' kuekī ie'pa tō iwayué. ¹⁵ Ie' tō iché ie'pa a: "A' e' ò sulitane wōrkī tō a' dōr pē' buaē yēsýēsē, erē a' er suule buaē Skékōl wā. I kīkekeka s'ditsō tō tajē, ese wēr suluē ie' wa."

I kōs kitule Skékōl yēkkuō kī e' wā tkōraē

¹⁶ "I kit Moisés ena Skékōl ttekōlpa tō yēkkuō kī, e' wa s'wōblaḡnebitū dō mik Juan S'wōskuōkwak dē'bitū etā. Erē e' itōkī tā i blúie Skékōl tso' e' ttē buaē pakarke tā sulitane tso' ima'uk darērē diché wa dōkwā e' a."

¹⁷ "Ká jai ena ká i' erta'wa. Erē Skékōl yēkkuō kitule, e' kē erta'wa yēs, e' wā tkōraē seraā dōwā ttē bataē."

Se' ñi dōwa ese ché Jesús tō (Mateo 19.1-12; Marcos 10.1-12)

¹⁸ "Wēm tō itayē éwa ese tō tayē skā tséwāne, e' tā e' wa ie' tō isenewābak kēwe e' dalōsēwéwā. Ñies tayē a'wa iwēm tō, ese tséwāne wēm o'ka tō, e' tā e' wa ie' tō tayē e' senewābak kēwe e' dalōsēwéwā."

Inukōl blú ena Lázaro, e' ttē

¹⁹ "Inukōl blú bak ekōl e' e' paiō datsi' bua'buwa ē wa. Kekraē ie' chkōke, di' yōke buaē. ²⁰ Ñies s'siārē bak ekōl kiē Lázaro, e' e' tkōkeser blu' e' u wékkō a. Ie' pa dōr smewō éme. ²¹ Ie' éna blu' chkē po darke, e' ñakwā suluē. Chichi dōke ie' smewō pakuyōk. ²² Ká et tā ie' siarla blēnewā, tā Skékōl biyōchōkwakpa tō

ie' wimblu tsémi ká jai a chkök Abraham ta. Nies inuköl blú ñe' blénewa ta inú wöténéwa.

²³ “Eta ie' tso' weinuk siarë wé s'wimblu weirke ee ta iwökéka ta Abraham suéitö kamië ká bánet, e' batsi' a Lázaro tkër. ²⁴ Eta ie' ar tajë Abraham wöa ta ichéitö: ‘JA kékëpa Abraham, ye' saú er siarë wa! Ye' weirke tajë bö' i' a. Be' we'ikëyö, Lázaro patkö iulatska bata nuukka di' a ta ipatkö ye' ku' nuukka as ipaser.’ ²⁵ Erë Abraham tö iüté: ‘Be' éna ianú tö mik be' bak ttsé'ka, eta iyi buaë kos bak be' wa. E' skéie Lázaro bak weinuk siarë. Erë j'ñe ta ie' wöpablëne buaë, e' skéie be' weirkene siarë. ²⁶ Kíie ta, káblë iskië e' tso' se' shushaë. E' kuëki sa' shkak a' ska', esepa kë döpa a' ska'. Nies a' shkak sa' ska', esepa kë döpa sa' ska'.”

²⁷ “Inuköl blú tö iché: ‘A yëwö Abraham, ye' kköchö be' a, Lázaro patkö ye' yë u a ²⁸ ye' ëlpa döka skel, e'pa pattök as ie'pa kë dö ká i' a wé s'weirke siarë ee.’ ²⁹ Abraham tö iché ie' a: ‘Í kit Moisés ena Skököl ttekölpa malepa e'pa tö yëkuö ki, e' tso' ie'pa wa, ja s' tte e' iütö ie'pa tö’ ³⁰ Blu' tö iüté: ‘A yëwö Abraham, e' kë dö r wé'. Erë se' duowa eköl shkenekane ese tö ie'pa patté, e' ta ie'pa er mane'uraë.’ ³¹ Erë Abraham tö iché ia: ‘Ttë kit Moisés ena Skököl ttekölpa e'pa tö, e' kë iütëne ie'pa wa, e' ta s'du'wa shkenekane ese miá ie'pa pattök, e' ta ñies ie'pa kë tö ie' tö iütëpa.’”

17

A' tso' wösh wa i tö ské i sulu wamblök ese yöki

(Mateo 18.6-7,21-22; Marcos 9.42)

¹ Jesús tö iché ittökatapa a: “Këkraë se' erkiörke i sulu wamblök; jerë yi tö se' erkiöwëke, esepa tö inuí suëraë! ² Yi tö ikkëpala erblöke ye' mik, esepa eköl ké i sulu wamblök, esepa weirdaë siarë shutë tkökä ak wawoie muëwa ikuli' a batrëemi dayë a e' tsata. ³ JA' tso' wösh wa!

“A' yami tö i sulu wamblé a' ki, e' ta iuñú. Ie' er mane'wëne, e' ta inuí olo'yö iki. ⁴ Erë ká etkë a ie' tö i sulu wamblé a' ki döka kuktökicha (7), erë ie' iché döka kuktökicha: ‘ye' er mane'wëne,’ e' ta ilo'yö iki.”

S'ki erblö Skököl mik

⁵ Eta Skökëpa Jesús ttekölpa tsá e'pa tö ie' a iché:

—Sa' kimú ki erblök Skököl mik.

⁶ Ie' tö ie'pa iüté:

—A' erblöpa Skököl mik tsir wës mostaza wö dö r tsirla ekkë, e' ma a' tö ichëmi kal bërie i' a: ‘Be' e' yöttsa je' e' tköwa dayë a', ta iyërdattsä.

Wës s'kawötä kanëblök Skököl a

⁷ “Ichösö tö a' wële wa kanë méso tso' eköl, e' miá të tök alë ö a' iyiwak kkö'nuk alë. Mik idene u a, eta a' kë tö ichëpa ie' a: ‘Wëshkë, be' e' tköser chkök, ye' tö be' tieke.’ ⁸ A' kë tö ichëpa ia es. E' skéie a' tö ichëra ie' a: ‘Be' datsi' mane'ú, be' ulö ye' a ta ye' tiö. Ye' panú, ye' chké one, ye' di' yane one, e' wa be' mi' chkök.’ ⁹ Ie' tö iwé wës a' tö ie' ké iük es, e' ki a' kë tö wéstela chëpa ia. ¹⁰ Es ñies mik i uk Skököl tö se' ké, ese wësö sëraa, eta ichösö ie' a i' es: ‘Í uk sä kâne, e' ë wé sa' tö. Sa' dö r kanë méso pa ësepala ë.’”

Wëpa dabop kiri'wëke lepra tö e'pa bua'wëne Jesús tö

¹¹ Jesús michöë Jerusalén, e' damitkö Samaria ena Galilea. ¹² Mik ie' dökemitke ká tsitsirla a ta ee wëpa döka dabop kiri'wëke lepra tö, e'pa e' yëttsa iëter kamië ¹³ ta iarakerak Jesús tsäka:

—JA Jesús, a s'wöbla'ukwak, sa' saú er siarë wa!

¹⁴ Mik ie' tō ie'pa sué, eṭa ichéitō ie'pa a:

—A' yú e' kkachök sacerdotepa a as sulitane wa ijcher tō a' buanene. Ie'pa mirwaia ñalaḡ ki e' dalewa ie'pa buanene. ¹⁵ Mik ie'pa eköl tō isué tō ibuanene, eṭa ibiteane Jesús ska' Skëköl kïkökka tajë aneule. ¹⁶ Ie' e' tkéwa kuchë ki iwō mewā iyök ki Jesús klō ska' wëstela chök. Wëm e' dör Samaria wak. ¹⁷ Jesús tō iché ia:

—¿A' buanene e' kë dör dabop? ¿Wé be' malepa sulitu (9)? ¹⁸ Wëm dör ká kua'ki wak ¿e' ë biteane Skëköl kïkökka?

¹⁹ Ie' tō iché wëm a:

—Be' e' köka be' yúshkane. Be' erblé ye' mik, e' tō be' bua'wëne.

*Ì blúie Skëköl tso', wes e' kéwō dör
(Mateo 24.23-28,36-41)*

²⁰ Fariseowakpa tō ichaké Jesús a:

—Ì blúie Skëköl tso', ¿mik e' kéwō datse?

Ie' tō ie'pa iuté:

—Ì blúie Skëköl tso' e' kë dör íyi suëmi sulitane tō ese. ²¹ Itso'tke a' shua, e' kueḡ ki kë yi a iyërpa, 'Íe itso', ö 'Wíe itso'.

²² Ta ichéitō ittökatapa a:

—Ikéwō dōraë mik a' tō ibikeitseraë: 'Jesús dör S'ditsö Alà, e' mú dö i' ta s'blúie. E' diwö et ë kkechekesó suë.' A' tō biekitseraë es, erë a' kë tō isuepa kam ye' döne e' yöki. ²³ Welepa tō icheraë: 'Íe ie' de', ö 'Diäe ie' de'; erë kë a' minuk isaḡ, kë a' minuk itöki. ²⁴ Ye' dör S'ditsö Alà, mik e' dene, eṭa sulitane tso' ká wa'ñe e'pa tō isueraë wes alá wõnar tō ká olo ppèe ká wa'ñe e' suësö es. ²⁵ Erë e' yöki kewe ye' kawõtá weinuk tajë ye' bolöpka ulá a, ie'pa tō ye' wateratssa. ²⁶ Ye' dör S'ditsö Alà, mik e' dene, eṭa e' kéwō dōraë wes Noé késka' es. ²⁷ E' kéwō ska' ta ie'pa tso' chkök, di'yök, senukwā wes kekraë es dö mik Noé dewā ikanö bérie e' a eṭa. E' bet ta di' dettsa tajë ie'pa ki, e' tō ie'pa ulitane ttélur. ²⁸ Es ñies iwamblène wëm bak kië Lot, e' kéwō ska' ta. Sodoma wakpa tso' chkök, di'yök, ie'pa tso' íyi tauḡ ena íyi watauk, ie'pa tso' íyi kuatkök ena u yuök wes kekraë es. ²⁹ Erë mik Lot e' yëttsa Sodoma, eṭa azufre datse ká jai a wõnarke bö'ie, ese yëne ká e' ki wes kalí es, e' tō ie'pa qos ttélur. ³⁰ Es itkōraë mik ye' dör S'ditsö Alà, e' dene eṭa.

³¹ "Mik e' kéwō de, eṭa yi tso' u bata ki, ese kë dōkwane weshke íiyi tsukmi. Ñies yi tso' kaneblok kañika, ese kë dōkwane weshke. ³² Í bak Lot alaköl ta * e' ska' a' er anú. Ie' yōnane dayë wōsie, ie' éna íiyi dalër tajë e' kueḡ. ³³ Yi e' tsatkak ittewā yöki, ese ulá a sene michoë kë döpa aishkuö ta. Erë yi e' mettsa ttewā ye' dalërmik, ese ulá a sene michoë dōraë aishkuö ta.

³⁴ "Ye' tō a' a iché tō e' nañewe se' bōl kapöke ka' etkë ki, ta eköl mira iwā ta iëköl atdaë. ³⁵⁻³⁶ Alakölpa bōl tulur ák wawök ñita ta eköl mira iwā ta iëköl atdaë.†

³⁷ Jesús ttökatapa tō ie' a ichaké:

—A Skëképa, ¿wé e' wamblërmi?

Jesús tō ie'pa iuté tté i' wa:

—Sulitane wa ijcher tō wé ölö daparke tajë, ee ilè nu tër. Es ilè sueraë a' tō iwā kkachoe tō wé iwamblërmi.

* **17:32** Génesis 19.26 saḡ. † **17:35-36** Yëkkuö këchke wele tō versículo 36 ki kuotkëka. E' tō iché i' es: Wëpa bōl tso' kaneblok tē a, eköl mitsër ta iëköl atë.

18

Alaköl dör schö ena s'shulökwak eköl, e' tté

¹ Jesús éna ikkachak ittökatapa a tö s'kawöta ikiök S'yé a kekraë kë shtrirta'wa, e' kleëitö ie'pa a i' es: ² "Ká et kǐ s'shulökwak eköl tso', e' kë suarta' Skëköl yöki, ñies ie' kë tö yi dalöieta'". ³ Ká e' a ñies alaköl dör schö tso' eköl, e' ñippöke ibolök ta. Kekraë ie' miá s'shulökwak ñe' ska' ta ichekeitö ia: 'Ye' kimú. Ye' bolök tö ye' we'ikeke, e' shulö ye' a'. ⁴ E' tka ká tajë erë s'shulökwak kë wa iiütëne. Bata ekkë ta s'shulökwak tö ibikeitsé: 'Alaköl schö i' tso' ye' tsiriuk ñie. Erë ye' kë suarta' Skëköl yöki, ñies kë ye' tö yi dalöieta', ⁵ erë ie' tté shuleraëyö as kë idöia ye' shtriuk tajë tté e' wa.' "

⁶ Skëképa tö iki ché: "Í ché s'shulökwak suluë ñe' tö e' bikeitsó buaë. ⁷ Wépa shukitulebak Skëköl wa, tso' ie' a ikiök ñie nañeë, ¿eseпа kë tsatkepaitö? ¿Ie' tö ie'pa keraë ipanuk? ⁸ Ye' iché, au. Ie'pa tsatkeraitö bet, kë dör ká tajë. Erë ye' dör S'ditsó Alá, mik e' dene, eta s'erblöke Skëköl mik, ¿eseпа kuëmiyö ká i' a? "

Fariseowak ena inuköl shtökwak Roma wökirpa a, e' tté.

⁹ Pë' tso' Jesús ttö kǐttsök, e'pa welepa e' bikeitsö tö ie'pa serke yësyëse Skëköl wöa, erë ie'pa wöska sulu s'malepa wër. Esepa a ie' tö tté kleë i' es: ¹⁰ "Wépa bül miá Skëköl wé a ttök S'yé ta. Eköl dör fariseowak, eköl dör inuköl shtökwak Roma wökirpa a. ¹¹ fariseowak ttödör S'yé ta, ie' iché i' es: 'A Skëköl, wéstela chekeyö be' a' tö ye' kë dör suluë wes s'malepa es. Ie'pa dör akblökwakpa ena pë' sulusipa ena s'senewabak e' dalöseukwa wakpa. Ñies ye' kë dör suluë wes inuköl shtökwak dur wǐ es. ¹² Domingo bit ta ye' batsöke ká böt ká böt kekraë. Ñies i kös de ye' ulá a, e' blatekeyö döka dabop, e' tsá eyök mekeyö be' a'. ¹³ Erë inuköl shtökwak e' dur bānet, ie' eriane tajë, ie' wö ë kë kaneka ká jai sauk, ie' batsǐ' ë töke iulá wa ie' eriane tajë kueki. Ie' tö iché: '¡A Skëköl, ye' dör pë' sulusi, ye' saü er siarë wa! "

¹⁴ Jesús tö ichéne: Ye' tö a' a iché tö yi e' ttsöká tajë ese wöardawa, erë yi e' wöëwa ese kǐkardaka tajë. E' kueki inuköl shtökwak ñe' miáne iu a klö'wé Skëköl tö wes pë' buaë yësyëse es. Erë fariseowak kë minene es.

*Jesús tö ikié S'yé a ala'rla kǐ
(Mateo 19.13-15; Marcos 10.13-16)*

¹⁵ Pë' wa ala'rla debitu Jesús ska' as ie' ulá mùka iki. Erë mik e' sué ittökatapa tö, eta ie'pa tö pë' uñélor. ¹⁶ Erë ie' tö ittökatapa kié ta ichéitö:

—As ala'rla bitu ye' ska'. Wépa dör wes ie'pa es, eseпа blúie Skëköl tso', e' kueki kë iwöklö'waria. ¹⁷ Moki ye' tö iché tö yi kë e' wööwa wes alala es, i blúie Skëköl tso' e' kiowa, ese kë döpawia.

*Inuköl blú eköl tö Jesús a ichaké
(Mateo 19.16-30; Marcos 10.17-31)*

¹⁸ Judiowak wökir eköl tö Jesús a ichaké:

—A S'wöbla'ukwak, be' dör buaë, ¿i wëmi ye' tö as sene michoë dö ye' ulá a?

¹⁹ Ie' tö iiüté:

—¿I kueki be' ye' kié buaë? Skëköl eköl ë dör buaë. ²⁰ Tté me'atbak ie' tö dalöiëno, e' jcher be' wa buaë. E' tö iché: 'Kë a' kawö ta' s'senewabak dalöseukwa, kë a' kawö ta' s'ttökwa, kë a' kawö ta' akblök, kë a' kawö ta' s'kkatök kachë wa, a' yé ena a' mi dalöiö.*

* 18:20 Éxodo 20.12-16; Deuteronomio 5.16-20

21 Wëm e' tö ie' a iché:

—Ttè e' kōs dalōiē'bitu ye' tö, ye' ià duladula eṭa.

22 Ie' tö ttè e' ttsé ṭa ie' iūté:

—Íyi etkē kianeia be' a wè, e' dōr i': i tso' be' wa, e' wataūttsa seraṭ ṭa iské mūttsa s'siarēpa a. E' ukuōkī ṭa be' shkō ye' ṭa ye' ttōkataie. Es ṭa íyi buaē taiē dōraē be' ulā a ká jaī a.

23 Erē wëm e' dōr inukōl blú taiē e' kuēkī mik ie' tö e' ttsé, eṭa ie' erianeka taiē. 24 Jesús tö isuē tö ieriane ṭa ichéitō iā:

—iInukōl blúpa a darērēē idir dōkwa i blúie Skēkōl tso' e' a! 25 Esepa a dōka ee, e' dōr darērēē tkōka kameio tkōmi datsi' yuo diké ese wōukla a e' tsatā.

26 Wépa tso' ittsok e'pa tö ichaké Jesús a:

—E' dōr es, e' ma çyi tsatkērmi?

27 Ie' tö ie'pa iūté:

—Ì kē or s'ditsō a, ese ormi Skēkōl a buaē.

28 Eṭa Pedro tö ie' a iché:

—Ittsó, sa' íyi kōs me'at sa' tö ṭa sa' bite be' ṭa.

29 Ie' tö iché ie' a:

—Mokī ye' tö a' a iché tö yi isie tö iu ö ilakōl ö iēlpa ö iyē ö imi ö ila'r, e' méat i blúie Skēkōl tso' e' dalērmik, 30 ese ulā a iské dōrane taiē shute ká i' a, ñies aishkuō ṭa sene michoē dōraē iulā a.

*Jesús skà e' biyō ché tö itterawa
(Mateo 20.17-19; Marcos 10.32-34)*

31 Jesús tö ittōkatapa dabom eyōk kī bōl (12), e'pa kiēmi bānet ṭa ichéitō ie'pa a: “Se' mirka Jerusalén i', eṭa ee i kōs kitat Skēkōl ttekolpa tö yēkkuō kī e' wā tkōraē, ye' dōr s'ditsō Alā, e' ṭa. 32 Ie'pa tö ye' wōmerattsa pē' kē dōr judiowak eseпа ulā a. E'pa tö ye' wayueraē, cheraē suluē, iwiri tuōrarak ye' kī. 33 Ie'pa tö ye' pperaē, ye' tterawa; erē e' kī ká de mañat eṭa ye' shkerdakane.

34 Erē i ché ie' tö ittōkatapa a, e' wā blēulewā ie'pa yöki, e' kuēkī ie'pa kē a iwā ane.

*Wëm ekōl wōbla kē wawēr tso' Jericó e' bua'wéne Jesús tö
(Mateo 20.29-34; Marcos 10.46-52)*

35 Mik Jesús demi tsinet Jericó, eṭa ee wëm tkēr ekōl ñala ska' inukōl kak kiōk. Ie' wōbla kē wawēr. 36 Mik ie' tö ittse tö pē' dami taiē ñala kī, eṭa ie' tö ichaké tö çl wamblērke? 37 Ie'pa tö iché ie' a tö Jesús Nazaret wak dami ñala kī. 38 E' kuēkī ie' tö iché aneule:

—iA Jesús, s'blú David bak e' aleri, ye' saú er siarē wa!

39 Pē' dami Jesús yökī kewe, e' tö wëm e' uñeke as isiwā'blōwā. Erē ie' tö ikī ché aneule:

—iA David aleri, ye' saú er siarē wa!

40 Jesús e' duēser ṭa itsuk patkéitō. Mik ide, eṭa Jesús tö ie' a ichaké:

41 —Çl kiane be' kī tö ye' tö iwē be' a?

Ie' iūté:

—A kēkēpa, ye' kī ikiane tö ye' wōbla buarne.

42 Jesús tö ie' a iché:

—iBe' erblé ye' mik, e' wa be' buanene!

43 E' wōsha ṭa ie' wōbla buanene ṭa imiā Jesús ṭa e' tö Skēkōl kīkeqarami taiē. Ñies wépa kōs tö isuē e'pa tö Skēkōl kīkeqarami taiē.

19

Jesús ena Zaqueo, e' pakè

¹ Jesús de Jericó, e' shkòdur ee. ² Eë wëm ekòl serke kiè Zaqueo, e' dör inukòl shtòkwakpa Roma wòkirpa a, e'pa wòkir. Ie' dör inukòl blú tajè. ³ Ie' kì Jesús kiane suè, erè ie' dör tsirlala iskìla, tajè pè' tso', e' kuekì ie' kè wò dè'kà Jesús sauk. ⁴ E' kuekì ie' tunemi wé Jesús tkòkemi ee tkakà kal ulà a ipanuk suè. ⁵ Mik Jesús dòkemitke kal e' dikjà, età iwökékà ta iché Zaqueo a:

—A Zaqueo, be' e' ówa bet. I'ñe ye' mi'ke be' ska' kapòkrò.

⁶ Zaqueo e' éwa bet ta Jesús kiéwaitò iu a tssé'ne buaè. ⁷ Mik pè' ulitane tò isuè, età ie'pa tò Jesús ché suluè. Ie'pa tò iché ñi a: “çìòk ie' mi'ke pè' sulusi u a?” ⁸ Zaqueo e' duékà ta iché Skèkèpa Jesús a:

—A kèkèpa, ye' ttò tssò. Ì kos tso' ye' wà, e' shàbòts meraëyò s'siarèpa a. Ñies yile iyi ekiblèyò, e' ta e' mekeneyò ie' a dòkà tkètòkicha.

⁹ Jesús tò iché ie' a:

—Be' dör Abraham aleri, erè be' erblé Skèkòl mik mokì wes Abraham es, e' kuekì i'ñe ta be' de Abraham alà chòkie. E' kuekì i'ñe be' tsatkéne, ñies wépa tso' be' u a erblé Skèkòl mik e'pa tsatkéne. ¹⁰ Ye' dör S'ditsò Alà, e' dè'bitù, wépa ché'ulur ì sulu ulà a esepa yulòk tsatké.

Inukòl mène wakanewè, e' tté

¹¹ Jesús dòkemitke Jerusalén. Pè' tso' ie' ttò kìttsòk, e'pa tò ibikeitsé tò mik ie' de Jerusalén età ì blúie Skèkòl tso' e' kèwò dewatke da'áie. E' kuekì ie' tò ie'pa a ikléé i' es:

¹² “Wëm tso' ekòl dör blu' ditséwò, e' míà kamiè ká kuà kì a iblú kibi ska' as e' tò ie' tkòkà blu'ie, wé ie' bitè ee. E' ukuòki ta ibitukeane. ¹³ Kam ie' mi', età ie' tò ie' kanè mésopa kiè dabop, e'pa a ie' tò inukòl mé tajè ñikkèè ekòl ekòl a. Ie' tò iché ie'pa a: ‘A' tò inukòl sè wakaneú dō mik ye' dōne età, isuoie kos a' tò ikì klò'wèmi.’ ¹⁴ Erè pè' serke ie' kaska', e'pa éna ie' ar suluè. E' kuekì ie'pa welepa patkérakitò blu' kibi ska' ichòk: ‘Sa' kè kì ie' kiane sa' blúie, e' kuekì kè itkarka.’

¹⁵ “Erè blu' kibi tò ie' tkékà blu'ie ta ie' míane wé ibitè ee. Mik ie' dene, età ie' tò ikanè mésopa dabop, wépa a ie' tò inukòl me'at, e'pa kiòk patké isuoie tò kos inukòl kì klò'wérakitò. ¹⁶ Itsá debitù tò iché iblú a: ‘A kèkèpa, be' inukòl wakanewéyò, e' kì klò'wéyò dòkà dabòtòkicha.’ ¹⁷ Blu' tò ie' iuté: ‘E' dör buaè. Be' dör kanè méso buaè. Ì elkela wakanewébö yesyèsè, e' kuekì ye' tò be' tkekekà ká dabop, e' wòkirie.’ ¹⁸ Iskà debitù tò iché: ‘A kèkèpa, be' inukòl wakanewéyò, e' kì klò'wéyò dòkà skètòkicha.’ ¹⁹ Ñies blu' tò ie' iuté: ‘Ye' tò be' tkekekà ká skèl, e' wòkirie.’

²⁰ “Erè ièkòl debitù, e' tò iblú a iché: ‘A kèkèpa, i' be' inukòl. Ye' tò ipatréwà tsamo a ta ibléyò. ²¹ Be' dör wëm er darèrèè ese. Ì kè dör be' icha ese klò'wèkewabò. Ñies be' tò iyi wòshteke wé kè be' wà ikuatkène ee. Ye' suane be' yòki, e' kuekì ye' tò be' inukòl blé.’ ²² Età blu' tò ie' a iché: ‘Be' dör kanè méso sulusi ese. Ye' tò be' kichaterattsa be' wák tè wa. Be' tò iché tò ye' dör wëm er darèrèè ese. Be' tò iché tò ì kè dör ye' icha ese klò'wèkewayò, ñies tò ye' tò iyi wòshteke wé kè ye' wà ikuatkène ee. ²³ E' dör es, e' ta çì kuekì be' kè wa ye' inukòl blène inukòl bló wé a as ee ikì klòr? Be' tò iúpa es, e' ma mik ye' dene, età ye' inukòl ena ikì klòne e' de ye' ulà a.’ ²⁴ Età blu' tò iché itso' rak ee, e'pa a: ‘Inukòl yòttsa ie' ulà a, ta imú wé wà itso' dabop, e' a.’ ²⁵ Erè ie'pa tò blu' a iché: ‘A kèkèpa, erè çì kuekì be' tò ie' a ikì meke, ie' wà itso'tke dabop?’

26 Ie' tō ie'pa iūté: 'Ye' tō a' a' iché tō wé wā íyí tso', ese a' ikí merdaë. Erë wé kē wā ì ku', ì tso' ese wā elkela, e' yerattsā iyōki. 27 Wépa kē kī ye' kiane blu'ie, e'pa dōr ye' bolōkpa; ie'pa tsúbitu íe' tã ittōlur ye' wōrkí.' "

Jesús demi Jerusalén

(Mateo 21.1-11; Marcos 11.1-11; Juan 12.12-19)

28 Jesús tte paké one, etã ie' mirkaia Jerusalén ñalé kī. 29 Mik idökemitke tsinet Betfagé ena Betania atë kabata kië Olivo kēbata e' kuli' a, etã ie' tō ittōkatapa bōl kié 30 tã ichéitō iarak:

—A' yú kewe, u tso' se' wōshaë e' a, etã eë burro kueraë a' tō etō moule kē kī yi e' tkēuleka ese. E' wōtsōō tã itsúbitu ña. 31 Yile tō a' a' ichaké: ¿Iie a' tō iwōtseeke? e' tã iūtō: Skēkēpa kī ikiane.

32 Ittōkatapa míyal tã ikuérakitō wes Jesús tō iché ie'pa a' es. 33 Ie'pa tso' burro wōtsōōk tã burro wakpa debitu tã ichakéitō:

—¿Iie a' tō burro sē wōtseeke?

34 Ie'pa tō iūté:

—Skēkēpa Jesús kī ikiane e' kuēkī.

35 Etã ittōkatapa wā burro bitetsēr Jesús a. Ie'pa tō ipaio kikkē méka burro kī, tã Jesús kimerakitō e' tkōkka ikī. 36 Jesús mirkaia Jerusalén ñalé kī, eë pē' tso' taijē, e'pa tō paio kikkē shuélor ñala kī kewe Jesús yōki. 37 Ie'pa mirwā Olivo kēbata kuli' a wō wa'k. Iklépa tso' taijē, e'pa anemi ttsē'ne buaë wa. Skēkōl kīkēkarakitō taijē. Ì kē or yi a' ese o' Jesús tō taijē ie'pa wōrkí, e' kuēkī Skēkōl kīkēkarakitō.

38 Ie'pa tō iché:

—¡Ayēcha buaë s'blú i' datse Skēkōl ttō wa! Skēkōl tso' ká jaì a' olo tã' taijē as e' ta se' ser bērē. Ie' kīkōkasō.*

39 Pē' shuā fariseowakpa welepa tso', e'pa tō iché Jesús a:

—Be' klépa uñú.

40 Erë ie' tō ie'pa iūté:

—Ye' tō iché a' a' tō ie'pa siwā bléwā, e' tã ák tō ye' kikerakā aneule.

41 Mik ie' de tsinet Jerusalén, etã ie' ikí sué tã ie' íe' idalérmik. 42 Ie' tō ibikeitsé: ¡A' mú wā ijcher i'ñe tō wes a' sermi bērē Skēkōl tã! Erë e' tso' bléule a' yōkí, e' kuēkí a' kē a' isurpa. 43 Kawō sulu dōraë a' kī. A' bolōkpa dōraë, e'pa tō a' ká köierawā shkit as a' kē tkōyal. Ie'pa mirāë ñippök a' tã. 44 Ie'pa tō a' ká ena a' wakpa kos ewerawa. A' u kos olordawā, e' éki kē atpa ñi bata kī. Skēkōl de a' tsatkök, e' kēwō de a' kī erë iwatéttsa a' tō. E' kuēkí e' kos tkōraë a' tã.

Jesús tō Skēkōl wé batse'wé

(Mateo 21.12-17; Marcos 11.15-19; Juan 2.13-22)

45 E' ukuōkí tã Jesús de Skēkōl wé a, tã ie' tō íyí wataukwakpa trē'wéyalmi, 46 tã ichéitō ie'pa a:

—Skēkōl tō iyē' iyēkkuō kī: 'Ye' u dōr tto ye' tã wé', erë a' tō iia'wéka akblo wéie.

47 Kēkraë Jesús tō s'wōbla'wēke Skēkōl wé a. Sacerdotepa wōkirpa ena s'wōbla'uk tte dalōiëno wa wakpa ñies judiowak wōkirpa malepa, e'pa tō ileritsekerak Jesús ttowajē. 48 Erë judiowak malepa ulitane tō ie' ttōke e' kīttsēke er bua' wa, e' kuēkí ibolōkpa kē ulà dē'wā ittōkwa.

* 19:38 Salmo 118.26

20

¿Yi tō kawō mé Jesús a?

(Mateo 21.12-17; Marcos 11.27-33)

¹ Etōkicha tã Jesús tso' s'wōbla'uk ena Skëköl ttè buaë e' pakök Skëköl wé a tã eë sacerdotepa wōkirpa ena s'wōbla'uk ttè dalōiëno wa wakpa ena judiowak kuëblupa e'pa de. ² Ie'pa tō ichaké ie' a:

—¿Yi ttō wa be' tō íyi ikké weke? ¿Yi tō e' kēwō mé be' a?

³⁻⁴ Ie' iüté:

—Ñies ye' tō a' a ilè chakeke: ¿Yi tō Juan patkë' s'wōskuök? ¿Skëköl tso' ká jai a e' ò s'ditsö? Ye' iütö.

⁵ Etã ie'pa ichémi ñi a: “Se' tō ichémi tō Skëköl tō Juan patkë', e' tã ie' tō se' iütémi: ‘¿I kuëki a' kē wã ie' ttè klōne?’ ⁶ Ñies pé' ulitane tō iklō'wé tō mokië Juan dö' Skëköl tteköl, e' kuëki kē se' a iyënuke tō ipatkë' s'ditsö tō. Se' tō iché es, e' tã ie'pa tō se' ttëwami ák wa.” ⁷ E' kuëki ie'pa tō iüté:

—Kë sa' wã ijcher tō yi tō Juan patkë' s'wōskuök.

⁸ Ie' tō ie'pa a iché:

—Es ñies ye' kē tō a' a ichepa yi tō ye' a kawō mé íyi ikké wõie.

Uva kanéukwakpa sulusipa, e' tté

(Mateo 21.33-44; Marcos 12.1-11)

⁹ E' ukuökí tã Jesús ttémi pé' tã tã ttè kleítö i' es: “Wëm eköl tō uva kuatké tajë. Ie' tō ipeitéat wëpa welepa a as ie'pa tō ipataù ie' a iwörke e' kak wa. E' ukuökí tã ie' míã ká kuá'ki dö ká tajë. ¹⁰ Mik uva wöline tso'tke wë'iaë shtë, etã ie' tō ikanè méso patkëmi eköl ie' icha tsuk. Erë kanéukwakpa tō ikanè méso klō'wéwã, ppé siarë, tã ipatkémine ulã wöchka. ¹¹ Etã iwák tō ikanè méso skã patkémine eköl. Ñies e' ché ie'pa tō suluë, ppé siarë, tã ipatkémine ulã wöchka. ¹² Ikanè méso skã patkémine ie' tō eköl, etã ñies e' shka'wérakitö tajë, tã itrë'wëshkar.

¹³ “Bata ekké tã iwák tō iché: ‘¿I wëmi ye' tō? Ye' alã dalër tajë ye' éna, e' patkerami ye' tō. Isalema ie'pa tō ie' dalōiëmi.’ ¹⁴ Erë mik kanè mésopa tō kanè wák alã sué, etã ie'pa tō iché ñi a: ‘Ie' wí dö' ká i' wak alã, e' a ká i' atdaë. E' kuëki ittöwasö, etã es ká i' atdaë se' ulã a.’ ¹⁵ E' kuëki ie'pa tō iklō'wéwã yétsã bánet tã ittëwarakitö.

“Ye' tō a' a ichaké: ¿Ima a' ibikeitsé? ¿I wëraë kanè wák tō? ¹⁶ Yö iché tō ie' miraë tã kanéukwakpa tteratulur, tã uva kanè meraneitö pé' kuá'ki a.”

Mik e' ttsé judiopa wōkirpa tō, etã ie'pa tō iché:

—E' mú kē wamblër es.

¹⁷ Erë ie' tō ie'pa sué krereë, tã ichéitö:

—¿Wes a' tō ibikeitsëmi tō e' kē tköpa a' tã? Skëköl yëkuö tō ye' ché i' es: ‘Ák watë'ttsã u yuökwakpa tō,

e' yönene ák bua'buaië.’* ¹⁸ Yi klastkëne ák e' mik ese parolordaë ena yi kí ák e' nekã ese yalitdawa idikíã.

¹⁹ Ie'pa tō isuéwã tō kleë e' wa Jesús tō ie'pa ché. E' kuëki ie'pa éna ie' klō'wakwã eë, erë ie'pa suane pé' yökí.

S'wōkirpa patuë, e' tté

(Mateo 22.15-22; Marcos 12.13-17)

²⁰ E' kuëki ie'pa tso' Jesús weblök isuõie tō ì kí ikkatërmi. Ie'pa tō wëpa welepa patkë ie' chakök ittö yoktsã, e' wa ikkatë Roma wōkirpa a as e'pa tō

* 20:17 Salmo 118.22

iklō'ūwā. Wēpa e'pa e' ð tō ie'pa dōr pē' buaē yēsēsē ese. ²¹ Ie'pa tō ie' a ichaké:

—A s'wōbla'ukwak, sa' wā ijcher tō i cheke be' tō ena ttē wa be' tō s'wōbla'weke, e' dōr moki. Be' a sulitane dōr ñies ēme. Be' tō s'wōbla'weke yēsēsē Skēkōl ñalé ttē wa. ²² ¿Ima be' tō ibikeitsē? Roma wōkir kibi patuēsō ¿e' dōr buaē ò kē idōr buaē?

²³ Ie' wā ijcher tō ie'pa tso' ie' chakōk er sulu wa, e' kuekī ie' iūtē i' es:

²⁴ —Inukōl tso' a' wā Roma wōkir patuōie, e' kkachō ye' a et. ¿Yi diōkōl ena yi kiē me'rka iki?

Ie'pa tō iūtē:

—Roma wōkir kibi.

²⁵ Ie' iché ie'pa a:

—E'ma kōs Roma wōkir kibi icha, ese mú ie' a. Tā kōs Skēkōl icha, ese mú ie' a. ²⁶ I kōs ché ie' tō sulitane wōrki, e' a ie'pa kē wā i kune ie' kkatoie. Ie' tō ie'pa iūtē es, e' tō ie'pa tkiwēwā. E' kuekī ie'pa siwā'blélur iyōki.

¿S'duolur e'pa shkermikane ò au?

(Mateo 22.23-33; Marcos 12.18-27)

²⁷ E' ukuōki tā saduceowakpa wēlepa debity Jesús ska'. E' wakpa tō iklō'wé tō s'duowā e' kē shkēnukkane. Ie'pa tō ie' a ichaké:

²⁸ —A s'wōbla'ukwak, Moisés tō ttē dalōiēno kitā yēkkuō kī se' a, e' tō iché i' es: Wēm blēnewā kē alā aṭe, e' tā ie' ēl kawōtā ischō tsukwā as ilā kōkā iēl blēnewā e' a. ²⁹ Etōkicha wēpa bak dōka kul ñi ēlpa. Ikibi alakōl tsēwā, erē iblēnewā kē alā aṭe. ³⁰ E' ukuōki tā ie' itōki iēl tō ischō tsēwā, erē ñies e' blēnewā kē alā aṭe. ³¹ Es itka iēl skā tā ñies imalepa kōs e'pa tā. Ie'pa kul blērulune kē alā aṭe yēs. ³² Bata ekkē tā ñies alakōl e' blēnewā. ³³ Wēpa kul e'pa bak alakōl ekōl ē tā. Mik s'duowā e'pa shkēnekane, eṭā ¿wēne dōmi ie' wēm chōkie?

³⁴ Ie' tō ie'pa iūtē:

—S'tso'ia ká i' a tā wēpa ena alakōlpa ñi tsukewā. ³⁵ Erē aishkuō tā wēpa kī sene michoē mēne, esepa shkerdakane tā eṭ wēpa ena alakōlpa kē serpawāia ñita. ³⁶ Ie'pa ser michoē kē duōtā'wā wes Skēkōl biyōchōkwakpa kē duōtā'wā es. Skēkōl tō ie'pa shkeō'kane, e' kuekī ie'pa dōraē ie' ala'rie. E' kuekī ie'pa kē serpawāia ñita. ³⁷ Ñies Moisés wák tō se' a ikkayē' tō s'duowā e'pa shkerdakane. Kal tsir wōñarke bō'ie e' paka'itō, eṭ ie' tō iyē' tō Skēkōl dōr Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa Kēkōl.† Es isuēsō tō ie'pa tso'ia ttsē'ka Skēkōl a. ³⁸ E' wā kiane chē tō s'tso' ttsē'ka ena s'duowā, e'pa kōs tso' ttsē'ka Skēkōl a kekraē. E' kuekī ie' kē dōr s'duowā e' Kēkōl. Ie' dōr s'ttsē'ka e' Kēkōl.

³⁹ Eṭā s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa wēlepa tō iché ie' a:

—A s'wōbla'ukwak, i ché be' tō, e' chēbō buaē yēsēsē.

⁴⁰ Eṭā saduceowakpa kē kēsik dē'kaia ie' a i skā chakōk.

¿Wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' dōr yi aleri?

(Mateo 22.41-46; Marcos 12.35-37)

⁴¹ Jesús tō ie'pa a ichaké:

—¿Wes ie'pa tō ichēmi tō wé pairine'bitu idi' wa s'blúie, e' dōr s'blú bak kiē David e' aleri? ⁴² Erē David wák tō ie' yē'at yēkkuō kiē Salmos e' kī. Ie' tō iyē'at i' es:

'Skēkōl tō iché ye' Kēkōl a:

Be' e' tkōser ye' ulā bua'kka dalōiēno tajē

† **20:37** Skēkōl dōr Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa Kēkōl: E' ché Skēkōl tō ie'pa blērulunebak ká iaiāē e' ukuōki.

43 dō mik ye' tō be' bolōkpa mērō be' klō dikija eta.†

44 Es se' isuē tō wé pairine' bitu idi' wa s'blúie, e' kié David wák tō ie' Kèköl, e' ta' z̄wes ie' dōr David aleri?

Jesús tō s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa kkaté

(Mateo 23.1-36; Marcos 12.38-40; Lucas 11.37-54)

45 Sulitane tso' Jesús ttōke e' k̄ittsōk, eta' ie' tō iché ittōkatapa a: 46 “A' e' kkō'nú s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa yōki. Ie'pa wōbatsō shkōk datsi' batsjē ese mik wé pē' tso' tajē ese ska' as pē' tō ie'pa shkē'ù wēs kēkēpa dalōiērtā' tajē es. Nies se' ñi dapa'wo wé a ena wé ie'pa kawō tkō'wēkerakitō, ese ska' kula' tso' kēkēpa dalōiērtā' esepa a, ese yuleke ie'pa tō e' tkoie. 47 Ie'pa tō alakōlpa schō u yekettsā iulā a ta' iwōkatekerakitō ittōkerak S'yē ta' braraē e' wa. Ie'pa weirdaē siarē s'malepa tsata.

21

Alaköl eköl siarē e' tō inuköl mé Skèköl a

(Marcos 12.41-44)

1 Jesús tso'ia Skèköl wé a, eta' ie' tso' inuköl blúpa tso' inuköl iök kalkuō tso' iioie mè Skèköl a ese a e'pa sauk. 2 Nies ie' tō alaköl eköl siarēla dōr schō e' suē inuköl wōshkila yöule cobre* wa ese bōt iōkwā. 3 Eta' Jesús tō iché:

—Mok̄i ye' tō a' iché tō alaköl eköl siarēla dōr schō e' tō inuköl iéwā kibiie imalepa kōs tsata. 4 Ie'pa ulitane tō inuköl kuō aṭe ese ié, erē ie' siarē, e' tō ie' wā itso' sēnoie e' kōs métt̄sa. E' kuēk̄i ye' tō ie' ché es.

Jesús tō iché tō Skèköl wé olordawa

(Mateo 24.1-2; Marcos 13.1-2)

5 Eta' Jesús ttōkatapa wēlepa tso' ichök tō Skèköl wé wēr buaala, k̄itkēule tajē ak bua'buwa wa ena íyi bua'buwa kakmeule Skèköl a tajē, ese wa. Jesús tō iché:

6 —Ikéwō dōraē eta' i kōs suē a' tō i', e' olordawa sēraa, iékwō ē kē aṭpa ñi bata k̄i.

7 Eta' ittōkatapa tō ichaké:

—A s'wōbla'ukwak, z̄mik e' wamblērmi? z̄i wa sō isuēmi tō iwamblērketke?

8 Ie' iūtē: “Tajē pē' datse e' chök tō ie'pa dōr ye'. Icherarakitō: ‘Ye' dōr wé pairine' bitu idi' wa s'blúie e’’. Nies icherarakitō tō s'erkewa e' kēwō detke. Erē kē a' minuk esepa itōk̄i. Pē' k̄iterarakitō tajē. E' kuēk̄i a' tso' wōsh wa as kē yi tō a' k̄itō'ù. 9 Mik a' tō biyō t̄tsé tō ká wēle wakpa ñippōke tajē ká kuā'k̄i wakpa ta, eta' e' kē tō a' tkiuk. Nies mik a' tō ibiyō t̄tsé tō pē' ñippōke tajē iké wakpa wōkirpa ta, eta' e' kē tō a' tkiuk. Ese wamblērdaē kam ye' dōne e' yōk̄i, erē ká i' erwa e' kam kēwō dōwa.”

10 Ie' tō ie'pa a' ik̄i ché ia: “Ká kuā'k̄i kuā'k̄i wakpa ñippōraē ñita. 11 Nies í tō ká wōt̄i'wēraē tajē. Nies ká kuā'k̄i kuā'k̄i k̄i bli tō ena duē tō pē' tteraē tajē. Ká jai a' íyi sueraēsō tajē suluē iwā k̄kachoie, e' tō ie'pa tkiweraē tajē.

12 Kam e' kēwō tkō, e' yöki ie'pa tō a' klō'wērawa, wē'ikeraē siarē. A' miraē ie'pa wā se' ñi dapa'wo wé a' shulē, ñies a' wōtērdawa s'wōto wé a. Ie'pa wā a' miraē duēsēr s'blúpa ena s'wōkirpa wōrk̄i ye' ttē kuēk̄i. 13 Erē es ñies a' tō ye' ttē pakeraē ie'pa a. 14 Eta' kē a' tkinuk tō ima a' e' tsat̄kōmi. 15 Ye' tō ttē eraē a' a' e' tsat̄koie buaē, e' kuēk̄i kē a' tkinuk e' k̄i. A' bolōkpa kē a' iwōklōnuk, ñies ie'pa kē a' iyēnuk tō e' dōr kachē. 16 A yē, a' mì, a' ēlpa, a' yamipa malepa, a' sini'pa, e'pa

† 20:43 Salmo 110.1 * 21:2 cobre: E' dōr tabechka ēse kē tuēṭā' darērē wēs orochka ena inukōlchka es.

wēlepa tō a' wōmerattsā a' bolōkpa ulā ā. Ie'pa tō a' wēlepa tterawā. ¹⁷ Sulitane tō a' sueraē suluē ye' ttē kuēkī. ¹⁸ Erē kē a' tkinuk, a' kē weirpa kēkraē, a' dōraē buaē kā jāi ā aishkuō tā. ¹⁹ A' e' tkēwā darērē dōkā bata ekkē, e' tā a' tsatkerdaē.

²⁰ Mik a' isuē tō kā kuā'kī ñippōkwakpa iēne tajē Jerusalén kkōiēule e' pamik shkit ñippōk Jerusalén wakpa tā, etā a' ēna iānū tō Jerusalén erdawa bet. ²¹⁻²² Mik e' kēwō de, etā wēpa serke Judea e'pa tkōyalmi kabata ā. Skēkōl tō Jerusalén wakpa we'ikeraē tajē siarē. E' kuēkī wēpa serke Jerusalén, e'pa e' yōlur. Nies wēpa tso' kañika, esepa kē kinewane ee. E' kōs tkōraē wēs itso' kitule Skēkōl yēkkuō kī es. ²³ Kāwō suluē dōraē kā i' kī, iwakpa we'ikeraē siarē Skēkōl tō. E' kuēkī e' kēwō ska' tā iwēstela ina alakōlpa alā kurketke ena alakōlpa tsu' muke ilā ā esepa tā! ²⁴ Judiowak wēlepa tterawā tabē wa; wēlepa tserdami klōulewā kā wa'ñe. Etā pē' kē dōr judiowak, esepa tō Jerusalén klō'werawā wēs iwākpa icha es, dō mik Skēkōl tō ikēwō mé ie'pa ā ekkē.

Jesús dōrane olo tā' tajē

(Mateo 24.29-35; Marcos 13.24-37)

²⁵ “Diwō ā, si'wō ā ena bēkwō ā iyi wērdaē tajē suluē iwā kkachioē tō kā i' erkewatke. Nies kā i' kī dayē blardaē tajē ena iyōli busdaka tājē, ese yōkī kā ulitane wakpa suardaē tajē, kē ie'pa ā e' onukia wēs. ²⁶ Ì sulu tkōraē kā i' kī, ese yōkī ie'pa suardaē tajē, isiwa' ardawarak suane ē wa. Ì kōs tso' kā jāi ā e' wōtirdaē. ²⁷ Etā ye' dōr S'ditsō Alā, e' datse mò ā diché tā' tajē olo tā' tajē, e' wērdaē. ²⁸ Mik iyi ikkē suē a' tō, etā bet tā a' tsatkerketke, e' kuēkī a' er kuū, a' wō kōkā siwā' kī.”

²⁹ Nies ie' tō ie'pa ā ikleē ttē i' wa: “Kal kiē higuera ò kal ulitane, e' bikeitsō.

³⁰ Mik a' isuē tō erpa kal kō shlōrketke, etā a' wā ijcher tō duas dewatke tsinet.

³¹ Es nies mik a' tō isuē tō iyi ekkē wamblērke, etā a' wā ijchenū tō ì blūiē Skēkōl tso', e' kēwō dewatke tsinet.

³² “Mokī ye' tō a' ā ichē tō iyi ekkē wamblērdaē wēpa dōr wēs a' es esepa kam erwa e' yōkī. ³³ Kashuk ena kā i' erdawa, erē ye' ttē michoē e' kē erpawa yēs.

³⁴ “JA' e' kkō'nú! Kē a' e' muktsā ì sulu ulā ā. Kē a' e' ttōkka blo' wa. Kē a' er mukwa ì tso' kā i' a, e' ē kī. E' kōs tō a' er darē'werawā Skēkōl kī. A' e' kkō'nú as ye' datskene, e' kēwō kē tō a' klō'ù ³⁵ wēs iyiwak klōr shō' ā es. Kāwō e' dōraē sulitane serke kā wa'ñe e'pa kī, e' kuēkī a' e' kkō'nú e' yōkī. ³⁶ A' senū wōsh wa. A' ikiō S'yē ā kēkraē as iyi suluē kēwō datse, e' kē dō a' kī. Nies ikiō ie' a' kēkraē as a' e' duōser buaē ye' wōrkī mik Ye' dōr S'ditsō Alā, e' datskene sulitane shlōk etā.”

³⁷ Nīwe tā Jesús tō s'wōbla'wēke Skēkōl wé ā, nañewe tā ie' mīā kabata kiē Olivo e' ā. ³⁸ Bla'mi sulitane mi'ke Skēkōl wé ā Jesús tō s'wōbla'wēke e' kīttsōk.

22

Judas ena judiowak kuēblupa tō Jesús aleritsé klō'wēwā

(Mateo 26.1-5,14-16; Marcos 14.1-2,10-11; Juan 11.45-53)

¹ Judiowak Yēpa Yērulune Egipto, e' kēwō tkō'wēkerakitō, e' dōkewatke tsinet, ese kēwō ska' tā judiowak wōblar pan kē yōule iwōlōwōgka wa ese ñuk.

² Sacerdotepa wōkirpa ena s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa suane pē' yōkī, e' kuēkī ie'pa tso' ikēwō yulōk Jesús ttōwā.

³ Etā Satanás tkawā Judas er a. Judas e' kiè ñies Iscariote. Ie' dör Jesús ttōkatapa dabom eyök kī bōl e' ekōl. ⁴ Ie' mīā ttök sacerdotepa wōkirpa tā ena Skëkōl wé shkëkipa wōkirpa tā. Wes ie' tō Jesús mëttsamī ie'pa ulā a e' chéitō ie'pa a. ⁵ E' tō ie'pa ttsè'wérak buaè tā ikablé ie' a inukōl muk. ⁶ E' dör buaè ie' a. E' kuekī ie' tō kawō yulēmi iwōmottsā mik kē yi ku' tajè Jesús tā e' dalewa.

Judiowak Yēpa Yērulune Egipto e' kēwō tkō'wé Jesús tō ittōkatapa tā (Mateo 26.17-29; Marcos 14.12-25; Juan 13.21-30)

⁷ Etā Pan Kē Yōule Iwōlōwōka Wa e' kēwō tsá de. E' diwō a judiowak tō obeja pupula jcheke Ie'pa Yēpa Yērulune Egipto, e' kēwō tkō'woie. ⁸ Jesús tō Pedro ena Juan kié, tā iché ie'pa a:

—A' yú kawō tkō'wekesō, e' chké kanēuk.

⁹ Ie'pa ie' a ichaké:

—¿Wé be' kī ikiane tō sa' mi' ikaneuk?

¹⁰ Ie' iüté:

—Mik a' de Jerusalén, etā eē wēm kueraè a' tō ekōl, e' wā di' dami skauña a. E' itōkī a' yú dō u wé a ie' demi eē. ¹¹ U e' wák a ichō: 'S'wōbla'ukwak be' chakōk ké: ¿Úshu wé a ie' tō kawō tkō'wekesō e' chké ñemi ie' ttōkatapa tā?' ¹² Ie' tō a' a úshu bérie tso' kákke, kanequletke buaè, e' kkacheraè. Eē ichké kaneú se' a.

¹³ Etā ie'pa mīā tā iyi ulitane kuérakitō wes ie' tō iché es. Eē chké kanewérakitō kawō tkō'woie.

¹⁴ Mik ichkōketke e' diwō de, etā ie' e' tkésēr chkök mesa o'mik ittekōlpa tsá e'pa tā. ¹⁵⁻¹⁶ Ie' tō iché ie'pa a:

—Ye' tō a' a iché tō kawō i' kē tkō'wepaiayō a' tā dō mik iwā tka mik ì blúie Skëkōl tso' e' kēwō de etā. E' kuekī suluè ye' éna ikéwō bata tkō'wakīā a' tā kam ye' ttōwā ie'pa tō e' yōkī.

¹⁷ Etā tkā' klō'wéitō, tā wéstela chéitō Skëkōl a, tā ichéitō ie'pa a:

—Íkē, a' itsá yō ekōl ekōl. ¹⁸ Ye' a' a iché tō vino kē yepaiayō dō mik ì blúie Skëkōl tso' e' kēwō de etā.

¹⁹ E' ukuōkī tā pan klō'wéitō, tā wéstela chéitō Skëkōl a tā iblatéitō wā tié ie'pa a tā ichéitō:

—Pan se' dör ye' chká wōmeuletsā ttēwā a' skéie e'. A' tō inū kekraè as a' er arne ye' ska'.

²⁰ Es ñies mik ie'pa chké one, etā tkā' klō'wéitō tā ichéitō:

—Vino i' dör ye' pē. Ye' tterawā e' pē tērdaè a' tsatkoie. E' wa ttē pa'alī me' Skëkōl tō, e' wā de. ²¹ Erè yi ye' wōmekettsā, e' tkēr ye' tā mesa i' o'mik.

²² Ye' dör S'ditsō Alà, e' tā itkōraè wes isuletēneatbak es, erè iwéstela ina yi ye' wōmekettsā, e' tā!

²³ Etā ie'pa ñi chakémitke: “A' iché, ¿yi ie' wōmekettsā?”

¿Yi dör kēkēpa tajè Skëkōl a?

²⁴ Jesús ttōkatapa ñi iütékā tō ie'pa wé ék dör kēkēpa tajè imalepa tsatā.

²⁵ Jesús tō iché ie'pa a: “Pē' kē tō Skëkōl dalōie, esepa blúpa e' alōka ie'pa kī kekraè, erè ie'pa e' chō tō ie'pa dör imalepa kīmukwakpa buaè. ²⁶ Erè e' kē dör es a' tā. E' skéie yi dör kēkēpa tajè imalepa tsatā a' shuā, ese kawōtā e' ökwa se' eselaie. Ñies a' wōkir kawōtā e' ökwa wes kanè méso es. ²⁷ E'ma ¿yi dör kēkēpa tajè? ¿Itkēr chkök mesa o'mik ese o' wé tso' chké watiök ese? Tō, itkēr mesa o'mik ese dör kēkēpa tajè. Erè ye' tso' a' shuā wes kanè méso tso' chké watiök es.

²⁸ “Kos ye' weirke e' a' tso' ye' ta' ye' wapie. ²⁹ E' kuęki ye' tō a' tkekeka blu'paie, wes ye' Yē tō ye' tkē'ka blu'ie es. ³⁰ Aishkuō ta' i' blúie ye' tso' e' a' a' e' tulōraser chkök di'yök buaē ye' ta. Nies a' e' tulōraser blu' kulé ki, Israel ditséwōpa dōka dabom eyök ki bōl (12), e'pa wēttsuk.”

Pedro tō icheraē tō ie' kē wā Jesús suule
(Mateo 26.31-35; Marcos 14.27-31; Juan 13.36-38)

³¹ Nies Skēkēpa Jesús tō iché:

—A Simón, a Simón, jye' ttō ttsó! Satanás tō a' kēwō kié ma'wē. Ie' tō a' ulitane wōpperaē darērēē wes iyiwō wōppē es. ³² Erē ye' ikiétke Skēkōl a' as be' erblō ye' mik e' kē olo'yōbō. Mik be' erbléne buaē ye' mik, e'ta' ye' ttōkatapa malepa kímú as ie'pa e' tkōwā darērēē ye' mik.

³³ Simón tō ie' a' iché:

—A Skēkēpa, ye' e' chétke wötenukwā be' ta' s'wōto wé a' dō ttēwā be' ta.

³⁴ Ie' iūté:

—A Pedro, ye' iché be' a' tō j'ne kam dakro ar, e'yōki be' icheraē mañatōkicha tō be' kē wā ye' suule.

Jesús weirketke e' kēwō dōkewatke

³⁵ E' ukuōki ta' Jesús tō ittōkatapa a' ichaké:

—Mik ye' tō a' patkē'mi Skēkōl ttē pakök inukōl kē ta', chkwō kē ta', klōkkuō kē ta', e'ta' i' kianeia' a' ki?

Ie'pa tō iūté:

—Kē i' kianeia' sa' ki.

³⁶ Ie' tō iché ie'pa a':

—E' skéie, j'ne ta, ye' tō a' a' iché tō a' wé wā inukōl ta', e' tsúmi; a' wé wā chkwō ta', e' tsúmi; a' wé kē wā tabē ta' e' tsatkoie, e'ta' a' paio wataúttsa ta' e' ské wa tabē taúttsa. ³⁷ Ye' tté kos tso' kitule Skēkōl yēkkuō ki, e' wā tkōraē wes itso' kitule es, e' tō iché: 'Ie'pa tō ye' we'iké wes pé' sulusi we'iké es.* Ttē e' wā tkōketke i' ta, e' kuęki a' tō iú wes ye' tō a' a' iché es.

³⁸ Ie'pa tō iché ie' a':

—A Skēkēpa, ié tabē tso' bōt.

Ie' tō ie'pa iūté:

—Wē' idir, jkē a' ttōkia!

Jesús tté S'yē ta' Getsemani
(Mateo 26.36-46; Marcos 14.32-42)

³⁹ E' ukuōki ta' Jesús miā Olivo kēbata a' wes iwōblar es, e'ta' ittōkatapa míyal ie' ta. ⁴⁰ Mik ie'pa demi wé ie'pa mīrō eē, e'ta' ie' iché ie'pa a':

—A' ikiō Skēkōl a' as i' sulu tō a' erkiōweke e' kē e' alōka a' ki.

⁴¹ Ie' miā bānet ie'pa yōki dō kos ak uyēmiso' ekkē, eē ie' e' tkēsēr kuchē ki ta' itté S'yē ta' i' es: ⁴² “A yēwō, i' tkōraē ye' ta, e' dōr wes íyi bacha'bachaē yēwasō es. Be' ki ikiane, e'ma be' ye' yōttsa e' ulā a. Erē kē iwar wes ye' ki ikiane es, iú wes be' ki ikiane es.”

⁴³ [E' wōshā ta' Skēkōl biyōchōkwak de ekōl ie' ska' idiché ki iök. ⁴⁴ Ie' eriane taiē, e' shuā ie' ttémitke S'yē ta' taniniē, ta' ipaali wēr s'pē es e' yerke taiē darke íyök ki.]†

⁴⁵ Mik ye' tté one, e'ta' idene ittōkatapa ska' ta' ie'pa kuéitō kapōtultur. Ie'pa shtrinewā eriar ē wā, e' kuęki ie'pa kapolur. ⁴⁶ Ie' tō ie'pa a' ichaké:

* 22:37 Isaías 53.12 † 22:44 Ttē i' kē ku' yēkkuō kēchke wele ki.

— İlök a' kapödtulur? A' e' köka, a' ikiö Skököl a aş à sulu tö a' erkiöweke e' kë e' alöka a' kî.

Jesús klö'wéwa ibolökpa tö

(Mateo 26.47-56; Marcos 14.43-50; Juan 18.2-11)

⁴⁷ Jesús tso'ia ttök e' dalewa tajë pë' de. Ie' ttökatapa dabom eyök kî böl, e' eköl kië Judas e' debitü ie'pa wëttsë. Ie' dewa Jesús ska' ishke'uk wöalattse wa.
⁴⁸ Erë Jesús tö ie' a' iché:

—A Judas, çwöalattse wa be' tö ye' dör S'ditsö Alà, e' wömekettsa?

⁴⁹ Mik Jesús ttökatapa tso' ie' ta, e'pa tö isuë tö ie' klörkewatke, eta' ie'pa tö ie' a' ichaké:

—A Skökëpa, çtabë yëttsa sa' tö ie'pa kî?

⁵⁰ Eta' ie'pa eköl tö sacerdote kibi, e' kanë méso eköl kuköña ulà bua'kka tëttsa. ⁵¹ Jesús tö iché:

—Imuat; wë' idir.

Eta' ie' tö kanë méso kukuöña kéwa ta' ibua'wëneitö. ⁵² E' ukuökî ta' sacerdotepa wökirpa ena Skököl wé shkëkipa wökirpa ena judiowak kueblupa debitü ie' tsukmi, e'pa a' ie' iché:

—İl kueki a' bite ye' ñalé kî tabë kî kal wölö kî ye' klö'ukwa wes akblökwakpa klö'wéwa es? ⁵³ Këkraë ye' bak a' shua Skököl wé a, erë a' kë wa ye' klönewa. Erë i' ta' a' a' ikewö de ye' klö'wowaie. Ñies bë a' ikewö de i' sulu wamblak ie' éna e' wambloie.

Pedro tö iblé tö kë ie' wa Jesús suule

(Mateo 26.57-58,69-75; Marcos 14.53-54,66-72; Juan 18.12-18,25-27)

⁵⁴ Eta' ie'pa tö Jesús klö'wéwa tsémi sacerdote kibi, e' u' a. Pedro dami ie' itökî kamië. ⁵⁵ Eta' eë pë' welepa tö bö' batséka upa shushaë baiklë, eta' Pedro e' tkéser ie'pa ta. ⁵⁶ Eta' alaköl eköl dör kanë méso, e' tö Pedro suë bö' kkö a ta' isuéwa kreerë ta' ichéitö:

—Ñies ie' wî dör Jesús klé.

⁵⁷ Erë Pedro tö iblé. Ie' tö iché:

—A tayë, ye' kë wa wëm e' suule.

⁵⁸ E' ukuökî kukuie ta' wëm eköl tö Pedro suë ñies ta' ichéitö:

—Be' ñies dör Jesús klépa eköl.

Erë Pedro tö iüté:

—A wëm, kë ye' dör ie'pa eköl.

⁵⁹ E' ukuökî hora de et ta' iskà tö iché:

—Wëm se' dör Galilea wak e' kueki mokî ie' dör Jesús klé eköl.

⁶⁰ Pedro tö iché:

—A wëm, i' cheke be' ye' a, e' kë jcher ye' wa.

Pedro ttökeia e' wösha ta' dakro ane. ⁶¹ Eta' Skökëpa Jesús wötrée, ta' Pedro suéitö ëk. Eta' Pedro éna ianewa tö ttë i' yë' Jesús tö ye' a: "I'ñe kam dakro ar, e' yöki be' tö icheraë mañatökicha tö be' kë wa ye' suule." ⁶² Eta' Pedro e' yëttsa kañika ta' ije' siarë.

Jesús wayué ie'pa tö

(Mateo 26.67-68; Marcos 14.65)

⁶³ Wëpa ulà a' Jesús tso' klöulewa, e'pa tö ie' wayué suluë, ippé tajë. ⁶⁴ Ñies ie'pa tö iwöbla pamuéwa datsi'tak wa, eta' ie'pa tso' ippök, e' dalewa ie'pa tö ie' a' ichakeke:

—Be' dör Skököl tteköl, e'ma sa' a' ichökä çyi tö be' ppé?

⁶⁵ Eta' ie'pa tö ie' skà cheke suluë ttë ulitane wa kuä'kî kuä'kî.

*Jesús mıtser ie'pa wə judiowak kuəblupa wörki
(Mateo 26.59-66; Marcos 14.55-64; Juan 18.19-24)*

⁶⁶ Mik ká ñine, etə judiowak kuəblupa ena sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttə dalöiëno wa wakpa tō Jesús tsémi wé judiowak wökir kibipa ñi dapa'uke ee. Tə ie'pa tō ie' a ichaké:

⁶⁷ —Ichö sa' a çmoki be' dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' ö au?
Ie' tō ie'pa iüté:

—Ye' tō ichèmi tō, erè kè a' tō ye' ttö klö'wepa. ⁶⁸ Ñies ye' tō a' a ilè chakèmi, e' ta a' kè tō ye' iütəpa. ⁶⁹ Erè ye' dör S'ditsö Alà, i' ukuöki tə ye' e' tkörasər Skököl diché dör iyi ulitane tsəta, e' ulà bua'kka dalöiërta' tajè.

⁷⁰ Ie'pa ulitane tō ie' a ichaké:

—ÇE'ma be' e' chö tō be' dör Skököl Alà?

Jesús tō ie'pa iüté:

—Tö, wəs a' tō iché es idir.

⁷¹ Etə ie'pa iché:

—Çlie se' ki ikkatökwakpa kī kiarmiia? İ ché ie' tō, e' ttsé se' wákpa tō.

23

*Jesús mıtser Pilato wörki
(Mateo 27.1-2,11-14; Marcos 15.1-5; Juan 18.28-38)*

¹ Etə ie'pa ulitane e' kékə tə Jesús tsémirakitö Pilato ska' as ishulöitö. Pilato dör ká e' wökir patké' Roma wökir kibi tō. ² Ie'pa tō Jesús kkatémi Pilato a tə ichérakitö:

—Sa' wə ijcher tō wëm i' tō tajè sa' judiowak mekeka ñippök s'wökirpa tə. Ie' iché tō sa' kè kawötə inuköl patauk Roma wökir kibi a. Ñies ie' iché tō ie' dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'. Ie' e' chö tō ie' dör sa' judiowak blú.

³ Pilato tō ichaké ie' a:

—ÇBe' dör judiowak blú?

Ie' iüté:

—Tö, wəs be' iché, e'ma es idir.

⁴ Etə Pilato tō iché sacerdotepa wökirpa a ena pè' tso' ee, e'pa a ñies:

—Ye' kè wə ì nuí kune wëm i' kī.

⁵ Erè ie'pa tō ikī kkatəke aneule tə ichekerakitö:

—Ttə wa ie' tō s'wöbla'weke, e' tō sa' wakpa mekeka ñippök ñita. Ie' tō itsə paka'bitü Galilea, i'ñe tə ide ie' Judea.

Pilato tō Jesús patkémi Herodes ska'

⁶ Mik e' tsé Pilato tō, etə ichakéitö: çwëm i' dör Galilea wak? ⁷ Mik ie' wə ijchenewə tō Jesús dör Galilea wak, etə ie' tō ipatkémi Herodes ska' as e' tō ishulö, e' dör Galilea wökir e' kuəkī. E' kéwö ska' tə ie' tso' Jerusalén. ⁸ Mik ie' tō Jesús sué, etə e' tō ie' ttsé'wé buaé. Bänet ie' éna isuak. Ie' wə itté jchenewə tō, i' kè or yi a ese wəkəitö, e' wə paneke ie' tō sué. ⁹ Ie' tō Jesús chaké tajè, erè Jesús kè wə ie' iütəne yés. ¹⁰ Ñies sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttə dalöiëno wa wakpa tso'ñak ee. Ie'pa tō Jesús kkatəke tajè ie' a. ¹¹ Ie' ena iñippökwakpa, e'pa tō Jesús sué sulué, tə ie'pa tō datsi' bua'buə, blu' datsi' sù, ese iékə ikī iwayuoie. E' ukuöki tə ie' tō ipatkémine Pilato ska'. ¹² Herodes ena Pilato dör ñi bolökpa, erè e' diwö shə tə ie'pa er buanene ñi kī.

*Jesús métsə ttèwə
(Mateo 27.15-26; Marcos 15.6-15; Juan 18.39-19.16)*

13 Sacerdotepa wökirpa ena judiowak wökirpa malepa ena judiowak tajë, e'pa kiéttsa Pilato tö e' dapa'uk ek tsiní ãme. 14 Ie' tö ie'pa a iché:

—A' wä wëm i' de ye' ska' kkatè. A' tö iché tö ie' tö a' wakpa mekeka ñippök sa' ta. Erë ye' tö ie' a' ichaké a' wörki, etä l'ki a' tö ie' kkaté, e' kē nuí kune ye' wä ie' ki yës. 15 Ñies Herodes kē wä i' nuí kune ie' ki, e' kueki ie' tö ipatkébitune ye' ska'. E' kueki a' tö isué tö ie' kē wä i' sulu nuí ki ittewami ese wamblène. 16-17 Súyó ippök patkè tsa'bata daloie wa iwe'ikoie bërëbërë, e' ukuöki ta ye' tö ie' ekemine.*

18 Erë ie'pa ulitane anemi ñikkë:

—¡Jesús ttöwä ta Barrabás òmine sa' a!

19 Barrabás e' tö iyamipa dapa'ka ñippök ká e' wökirpa ta, ñies ie' wa s'kötulewä. E' kueki ie' tso' wötëulewä s'woto wé a. 20 Pilato éna Jesús akmine, e' kueki ie' tö iská chéne Jesús tsatkoie. 21 Erë ie'pa a' kí arkeka tajë:

—¡Iwötöwä krus mik! ¡Iwötöwä krus mik!

22 Pilato tö iská chéne ie'pa a, i' ta ide mañatökicha:

—¿I' kueki? ¿I' sulu wambléitö? Ye' kē wä i' sulu kune ie' wömottsä ttëwä. Súyó ippök patkè tsa'bata daloie wa iwe'ikoie, e' ukuöki ta ye' tö ie' ekemine.

23 Erë ie'pa a' kí arkeka tajë shütë: “¡Iwötöwä krus mik!” Bata ekké ta Pilato tö ie'pa tté iuté. 24 Ie' tö iwé wes ie'pa ki ikiane es. 25 Es wëm tso' wötëulewä ñippé s'wökirpa ta kueki, ñies s'ttëwä kueki, e' émine Pilato tö. Etä Jesús ttökwa patkétö wes judiowak ki ikiane es.

Jesús wötëne krus mik

(Mateo 27.32-44; Marcos 15.21-32; Juan 10.17-27)

26 Mik Roma shkëkipa wä Jesús dami, e'pa tö isué tö ie' kē ki krus dë'kaia, etä ie'pa tö wëm eköl kiè Simón e' klö'wëwä ta iké krus ppökka tsëmi Jesús itöki. Wëm e' dör Cirene wak. Ie' tso' bánet, erpa e' de Jerusalén.

27 Tajë pë' mirwä Jesús itöki. E'pa shüa alakölpa tso' tajë iuramirak tajë ie' jeitsök. 28-29 Jesús wotrëene ie'pa sauk ta ichéitö:

—A Jerusalén alékölpa, kawö suluë döraë a' ki, e' kueki kē a' juk ye' jeitsök. E' skéie a' wäka e' jeitsö, ñies a' ala'r jeitsö. Aishkuö ta iyërdaë: 'Ayëcha buaë alakölpa kos kē döta' aläë. Ayëcha buaë alakölpa kos kē alä ta.' 30-31 Ye' dör wes kal pa'ali es e' weirke i' es, e' ta ¿i' kē wamblërpa a' dör wes kal sí es, e'pa ta? E' kueki e' këwö ska' ta iyërdaë kabata a: 'Be' anúka sa' ki as sa' duöwä wötëulewä íyök a.'†

32 Ñies wëpa böi dör pë' sulusipa e'pa mirwarak iwä Jesús ta wötëwä krus mik. 33 Mik ie'pa demirak ká kiè S'wökirdiche eë, etä ie'pa tö Jesús woté krus mik. Ñies wëpa böi sulusipa wotrakitö, eköl iulä bua'kka, eköl bakli'kka.

34 [Jesús tö iché: “A yëwö, i' wambleke ie'pa tö ye' ta, e' kē ane ie'pa éna, e' kueki e' nuí olo'yö ie'pa ki.”]‡

Etä Roma shkëkipa iné ñi ma'woie suë tö wes ie'pa tö Jesús datsi' blatemi ñi a. 35 Pë' iëter Jesús sauk. Dö judiowak wökirpa tso' ie' wayuök suluë, ie'pa tö icheke:

—Mokj ie' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie shukit Skëköl tö e' e' ma as iwák e' tsatkö wes o'kapa tsatkéitö es.

* **23:16-17** Yëkuö këchke wële tö kuötkéka. E' tö iché i' es: Pilato wöblar s'wötëulewä e' ökmi eköl mik judiowak tso' Ie'pa Yëpa Yërulene Egipto e' këwö tkö'uk etä. † **23:30-31** Oseas 10.8 ‡ **23:34** Ttë tso' iwakyöüle i' es...e' shüa, e' kē ku' yëkuö këchke wële ki.

³⁶ Ñies Roma shkëkipa tō ie' wayué. Ie'pa de ts̄inet ie' ska' t̄a blo' shkōshkō watkē ie'pa tō ie' a. ³⁷ Ie'pa iché:

—iMok̄i be' dōr judiowak blú, e'ma be' wák e' ts̄atkō!

³⁸ Kaltak k̄i itso' kitule tō iché: "I' dōr judiowak blú e'", e' batsulew̄a Jesús tsaka.

³⁹ Et̄a wēm ekōl àr wōtēulew̄a ikrus mik Jesús o'mik, e' tso' ie' chōk suluē. Ichéitō iā:

—iMok̄i be' dōr wé pairine'bit̄u idi' wa s'blúie e', e'ma be' e' ts̄atkō, ñies sa' tsatkō!

⁴⁰ Erē iëkōl tso' wōtēulew̄a ie' o'mik, e' tō iëkōl uñē t̄a ichéitō:

—Be' wōmenetts̄a t̄tēw̄a wēs ie' es, erē wēsua be' kē suar t̄a' Skëkōl yōk̄i.

⁴¹ Mok̄i se' weirke se' wák kuëk̄i, se' nūi kuëk̄i. Erē ie' kē w̄a ì sulu wamblēne yēs.

⁴² E' ukuōk̄i t̄a ie' tō iché Jesús a:

—A Jesús, mik be' detkene s'blúie, et̄a kē be' éna ye' chōkwa.

⁴³ Ie' tō iit̄é:

—Mok̄i ye' tō be' a iché tō i'ñe be' dōraw̄a k̄a buaala tso' k̄a j̄ai a e' a ye' t̄a.

Jesús duowa

(Mateo 27.45-46; Marcos 15.33-41; Juan 19.28-30)

⁴⁴ Mik diwō de bata a, et̄a k̄a mīa ttsettsē k̄a wa'ñe, dō ts̄al̄i diwō de mañat ekkē. ⁴⁵ Diwō kē dalōbunej̄a, et̄a Skëkōl wé a ie'pa w̄a datsi' buririē ese shūkuar u blatoie, e' jchēnane shūshaē. ⁴⁶ Et̄a Jesús tō iché āneule:

—A yēwō, ye' wikōl méat be' ul̄a a.

E' chéitō t̄a isiw̄a' bata tkē.

⁴⁷ Roma ñippōkwak ekōl dōr capitán, mik e' tō isuē, et̄a Skëkōl k̄ikék̄aitō t̄a ichéitō:

—Mok̄i, wēm w̄i sene' yēsyesē.

⁴⁸ Pē' daparke taiē isaṅk, mik e'pa tō isuē tō wēs Jesús blēnew̄a, et̄a ie'pa erianek̄a taiē t̄a es imíyalnerak iu a. ⁴⁹ Erē wēpa w̄a Jesús suule buaē ena alakōlpa manetw̄a ie' t̄a Galilea, e'pa kōs iēter ie' k̄i saṅk erē kamiē.

Jesús nu wōtēne

(Mateo 27.57-61; Marcos 15.42-47; Juan 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Wēm tso' ekōl kiē José, e' dōr k̄a kiē Arimatea e' wak. Arimatea āte Judea. Ie' dōr wēm buaē yēsyesē. Ñies ì blúie Skëkōl tso' e' kēwō panuk ie' tso'. Ie' dōr judiowak wōkirpa e' ekōl, erē ie' tō ibikeitsé tō wēs imalepa tō Jesús wé e' dōr suluē. ⁵² Ie' mīa Pilato ska', et̄a Jesús nu kiéitō. ⁵³ Ie' tō Jesús nu yétt̄sa krus mik éwa is̄k̄i t̄a ipatrēw̄aitō datsi' ukuō bua'buasaruru ese wa. E' ukuōk̄i t̄a ie' tō Jesús nu blēw̄a ákuk bine p̄a'ali s'nu blóie ese a. ⁵⁴ K̄a tuirketke et̄a eno diwō batseitekemitke, e' kuëk̄i ie' kawōt̄a Jesús nu wōtōkw̄a bet.

⁵⁵ Et̄a alakōlpa manetw̄a Jesús t̄a Galilea, e'pa mirw̄añak isaṅk tō wé Jesús nu mekw̄a. Ie'pa tō isuē tō wēs ie' nu blēne ákuk a. ⁵⁶ Mik ie'pa dene u a, et̄a kiō masmas tso' tē s'nu k̄i, ese kanewérakitō. Ie'pa tō eno diwō batseite sé wēs Skëkōl ttē dalóieno tō iché es.

24

Jesús shkenekane

(Mateo 28.1-10; Marcos 16.1-8; Juan 20.1-10)

¹ Erē domingo k̄a ñirketke, et̄a alakōlpa mīane Jesús pō a kiō masmas kanewétke ie'pa tō, e' mí ie'pa w̄a tē Jesús nu k̄i. ² Mik ie'pa de, et̄a ie'pa tō

isué tò ák bérie bastkër pö kkö a, e' rratune bánet. ³ Erë mik ie'pa dewa ákuk a, etä ie'pa tò isué tò Jesús nu kë ku'. ⁴ Ie'pa tso'ia ibikeitsök tò wek Jesús nu mí, e' bet ta ie'pa tò isué tò wëpa bõl de iëter ie'pa o'mik, e'pa datsi' wõnarke dalölöë. ⁵ E' tò alakõlpa suawëka tajë ta iwö éwarak dö iskí. Erë wëpa e'pa tò iché ie'pa a:

—¿Iók a' tò ie' tso' ttsë'ka, e' yuleke s'nupa shuá? ⁶ Ie' kë ku' íe, ishkenekane. Ì yë'bakitö a' a mik ibak Galilea etä, e' anú a' éna. ⁷ Ie' tò a' a iyë'bak tò ie' dör S'ditsö Alá, e' wõmerdattsa pë' sulusipa ulá a ta iwötërdawa krus mik, e' kí ká de mañat etä ishkerdakane. ⁸ Etä ì yë' Jesús tò, e' anewane ie'pa éna.

⁹⁻¹⁰ Alakõlpa dare Jesús pö a, e'pa kië María Magdala wak ena Juana ena María dör Santiago mì. Nies alakõlpa skà tso'ñak ie'pa ta. Ì sué ie'pa tò pö a, e' pakéne Jesús ttekõlpa tsá dabom eyök kí eköl (11) e'pa a, ñies imalepa a. ¹¹ Erë ì paké alakõlpa tò e' kë wà ta' ie'pa a, e' kuekí ie'pa kë wá iklõne. ¹² Erë Pedro tunemi pö a isaúk. Mik ie' demi ta' ie' tò isué ákuk shuá, etä datsi' wa Jesús nu parratëwa, e' ë tkëter. Etä ie' biteane u a, e' tò ibikeitsëro tò ¿wek imí?

*Jesús ttõkatapa bõl tò ie' suéne Emaús ñalé kí
(Marcos 16.12-13)*

¹³ E' diwö wa Jesús ttõkatapa bõl e' yëttsa Jerusalén michoë ká kië Emaús ee. E' ñalé dör kamië kilómetro dõkã dabom eyök kí et (11), e' ulatök. ¹⁴ Ì tka Jesús ta Jerusalén, e' kôs pakeramí ie'pa tò ñi a. ¹⁵ Ie'pa kapakõrami ñita, etä Jesús tò ie'pa kué etä ishkémi ie'pa ta. ¹⁶ Ie'pa tò isué, erë ie'pa kë a ikkayënewa tò yi idir.

¹⁷ Jesús tò ie'pa a ichaké:

—¿Ì pakeramí a' tò?

Etä ie'pa e' wõklö'wé iëter. Ie'pa eriarke tajë e' wënewa iwö kí. ¹⁸ Ie'pa eköl kië Cleofás, e' tò Jesús iüté:

—Wësua se' kôs dë'rö Jerusalén kawö tkö'uk e' shuá be' ë kë wá ijcher tò ì bak eç chki bõkli.

¹⁹ Ie' tò ie'pa a ichaké:

—¿Ì bak?

Ie'pa iüté:

—Ì bak wëm kië Jesús dör Nazaret wak e' ta e'. Ie' dör Skëköl tteköl buaë, diché ta' tajë Skëköl wõa. Ì kë or yi a ese wé ie' tò tajë sulitane wörki. Nies s'wõbla'wëitö ttë buaë mokí wa. ²⁰⁻²¹ Sa' tò ie' pana' tò isalema Skëköl tò ie' patkë' se' dör Israel aleripa e' tsatkök. Erë sacerdotepa wõkirpa ena s'wõkirpa malepa, e'pa tò ie' wõméttsa ttëwa wõtëulewa krus mik. E' kúie ta, ì kôs wamblëne, e' kí ká de mañat etä ¿ì panemiã sa' tò? ²² Nies alakõlpa wëlepa tso' sa' ska', e'pa tò sa' tkiwëwa. I'ñe bla'mi ie'pa dare Jesús pö a ²³ erë ie' nu kë ku' ee. Ie'pa tò sa' a iché tò Skëköl biyõchõkwakpa de ie'pa ska', ta ichéitö ie'pa a tò Jesús tso'ne ttsë'ka. ²⁴ E' ukuökí ta sa' wakpa wëlepa dare isaúk ta ie'pa tò ikué wës alakõlpa tò iché es, erë ie'pa kë wá Jesús sune.

²⁵ Etä Jesús tò iché ie'pa a:

—A' kukõña darërëë. A' kë wõblar bet. Ì kôs yë'atbak Skëköl ttekõlpa tò e' kë klõne a' wá bet. ²⁶ Skëköl yëkuö tò iché tò wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' kawõtã weinuk es kam ie' dö sulitane wõkirie olo ta' tajë e' yökí.

²⁷ Età ie' wák tté tso' kitule Skèköl yèkkuò kǐ, e' kòs wà pakémiitò ie'pa a. Kewe ì kit Moisés tò, e' wà pakéitò. E' ukuòkǐ tǎ ì kit Skèköl ttekkòlpa kòs e'pa tò, e' wà pakéitò ie'pa bõl a.

²⁸ Mik ie'pa demi wé ie'pa mǐrò ee, età iwër tò Jesús kí mǐ'keia ñala kǐ, ²⁹ erè ie'pa tò ie' kiemi kröröè kapòkrò ie'pa ska'. Ie'pa tò iché ia:

—Ká tuirketke, e' kuekǐ be' e' tsúat sa' ska' kapòkrò.

E' kuekǐ ie' dewa ie'pa tǎ weshke. ³⁰ Mik ie'pa e' tuléwa mesa o' mik chkök, età ie' tò pan klò'wé ulà a tǎ wèstela chéitò Skèköl a tǎ iblatéitò méitò ie'pa a.

³¹ E' wò shà tǎ ie'pa tò isuéwǎ tò Jesús idir; erè bet tǎ ie' kè ku'ia ie'pa tǎ. ³² Età ie'pa tò iché ñi a:

—Wèe', mik ie' kapakòratse se' tǎ ñala wa, Skèköl yèkkuò wà pakeratseitò, e' tò se' tse'wé buaè ichök.

³³ E' wòshà tǎ ie'pa e' yéttsa míyalne Jerusalén. Mik ie'pa demi ee, età ie'pa tò Jesús ttòkatapa tsá dòka dabom eyök kǐ eköl (11) ena imalepa, e'pa kué ee ñita. ³⁴ E' a ie'pa iché:

—Mokǐ Skèkèpa Jesús shkenekane. Ie' e' kkaché Simón a.

³⁵ Età wèpa bõl tò ì kòs tka ie'pa tǎ ñala wa e' paké imalepa a. Ñies wès ie'pa tò Jesús suéwǎ, mik ie' tò pan blaté età, e' pakéitörak.

Jesús e' kkaché ittòkatapa a

(Mateo 28.16-20; Marcos 16.14-18; Juan 20.19-23)

³⁶ Ie'pa tso'ia ipakök, età Jesús de dur ie'pa shua, e' tò ie'pa shkè'wé ttè i' wa: —As a' kawò tkò buaè.

³⁷ Ie'pa tkirulune tò ibikeitsé tò ie'pa tso' s'wimblu sauk. ³⁸ Erè Jesús tò iché ie'pa a:

—¿Ì kuekǐ a' tkirulune? ¿Ì kuekǐ a' ibikeitsé bõtbot? ³⁹ Ye' ulà kǐ itò saú. Ye' klò kǐ itò saú. Ye' kò, e' wa a' isuèraè tò ye' kè dör wimblu. S'wimblu kè chkà tǎ, kè dichéwò tǎ, erè a' isué tò ye' chkà tǎ ye' dichéwò tǎ.

⁴⁰ E' chök ie' tso' ie'pa a, tǎ ie' tò iulà ena iklò kkaché ie'pa a. ⁴¹ Ie'pa ièteria tse'nerak buaè tkirulune tajè, e' kuekǐ darèrè ie'pa a iklò' tò mokǐ idir. E' kuekǐ Jesús tò ie'pa a ichaké:

—¿Ì tso' a' wǎ ñè? ⁴² Età ie'pa tò nima katuule bö' a, e' mé ia. ⁴³ Tǎ ie' tò ikaté ie'pa wörki. ⁴⁴ Età ie' tò iché ie'pa a:

—Ì tka ye' tǎ, e' yè' ye' tò a' a, mik ye' bak a' tǎ età. Ye' tò a' a iyè' tò ye' tté kòs kit Moisés ena Skèköl ttekkòlpa tò yèkkuò kǐ ñies Salmos yèkkuò kǐ, e' kòs kawòtǎ wà tkök.

⁴⁵ Età ie' tò ie'pa er ñi'wé as ì chè Skèköl yèkkuò tò, e' wà ar ie'pa éna. ⁴⁶ Tǎ ichéitò ie'pa a:

—Itso' kitule Skèköl yèkkuò kǐ i' es: wé pairine'bitu idi' wa a' blúie e' kawòtǎ ttèwa, mik e' kǐ ká de mañat età ishkerdakane. ⁴⁷ Ñies tò iché i' es: Tté buaè pakardaè ye' ttò wa Jerusalén wakpa a kewe, e' itòkǐ ipakardaè kǎ ulitane wakpa a. Tté buaè e' dör tò wèpa er mane'wé Skèköl a, esepa kǐ ie' tò ì sulu wamblérakitò e' nuí olo'yeraè. ⁴⁸ Ì kòs tka ye' tǎ, e' sué a' tò, e' pakök a' kawòtǎ sulitane a. ⁴⁹ Ye' yé kablè' Wiköl Batse'r muk a' a, e' patkeraè ye' tò a' a. Ie' datse kǎ jai a, e' dòraè a' kǐ idiché tajè wa, e' panú je' Jerusalén.

Jesús miáne kǎ jai a

(Marcos 16.19-20)

⁵⁰ E' ukuòkǐ tǎ Jesús wǎ ittòkatapa mítser tsinet Betania. Ee Jesús ulà kèkǎ tǎ ie' er buaè ché ie'pa a. ⁵¹ Ie' tso'ia ie'pa a er buaè chök tǎ ie' butséka miá kǎ

jaī ā ie'pa wörki. ⁵² Ie'pa tö ie' dalöié taīë, e' ukuökī tā ie'pa míane Jerusalén
ttsë'nerak buaë. ⁵³ Kēkraë ie'pa tso' Skököl̄ k̄ikökk̄a iwé ā.

Jesús Tté Buaë Kit Juan tö Juan

Yëkkuö i' kit Juan tö e' dör Jesús ttökatapa dabom eyök kí böi e' eköl. Yëkkuö i' kí Juan tö Jesús ttökata eköl tté cheke (13.23; 19.26; 20.2,21; 7.7, 20, 24). E' kiëitö "Jesús ttökata dalër tajë iëna e'." Ibikeitsësö tö Juan wák tso' e' chök es. Ie' dör Israel aleri. Ie' ena iël Santiago e'pa ki' Jesús tö ittökataie. Ie'pa bak kaneblök nima kli'uk. Ie'pa bak senuk batsöri tajë me'r Galilea e' o'mik tsinet. Iklö'wésö tö yëkkuö i' kit ie' tö Jesús kune' e' kí duas de dabom paryök ena suli'yök e' shü ulat (80-90 DC).

Ie'pa tö ibikeitsë tö ie' tö ikit Israel aleripa bak senuk bánet Israel esepa a. Juan 20.31 ee ie' tö se' a ikkachë tö lie ie' tö yëkkuö i' kit. E' tö ichë i' es: yëkkuö i' kitule as a' tö iklö'ü tö Jesús dör Skëköi Alá pairine'bitü idi' wa s'blúie e'. Nies ikitule as sene michoë dö a' ulá a' erblö ie' mik e' wa. Es Juan tö ikit. Yëkkuö i' kí ie' tö se' a ikkachë bua'iewa tö Skëköi dör Jesús Yé.

Mik Juan wötënewá s'wöto wé a dayë nane kië Patmos ee etá ie' dewatke kékëlaie. Mik ie' bak ee, etá Jesús tö ie' ka' yëkkuö kië Apocalipsis e' shtök. Nies ie' tö yëkkuö tsitsirla ská kit döká mañat.

Skëköi Ttö yöne s'ditsöie

¹ Tsawe ta eköl kië Skëköi Ttö e' tso'tke. Ie' tso' Skëköi ta, nies ie' dör Skëköi. ² Kenet ie' tso'tke Skëköi ta. ³ Skëköi tö iyi ulitane yö' ie' ta ñita. Kë i' ku' ká i' kí, e' kë yöneñak ie' wa. ⁴ Ie' dör sene michoë e' wák. Ie' dör wes bö'wö es, e' tö se' er ñi'weke. ⁵ Bö'wö ñe' tö se' er suluë tso' wes stu' a es e' ñi'wemir. Kë i' sulu e' alöpaká iki.

⁶ Wëm eköl patkë'bitü Skëköi tö e' kië Juan. ⁷ E' dë'bitü yi dör bö'wö ñe' ttekölie itté pakök as sulitane erblö imik Juan tö itté pakeke e' wa. ⁸ Ie' wák kë dör bö'wö ñe', erë ie' dë'bitü itté pakök.

⁹ Yi dör bö'wö ñe' e' dör bö'wö chökke datse ká jai a sulitane er ñi'woie e'. ¹⁰ Ká i' kos yö' Skëköi tö ie' ta ñita, erë mik idë'bitü ká i' a, etá ká i' wakpa kë éna iane tö yi dör ie'. ¹¹ Ie' dë'bitü iwák ká a ena iwák ditséwöpa a, erë e'pa kë wa ikinewa. ¹² Erë wépa tö ikiéwa ta ierblé imik, esepa a kawö méitö as idörak Skëköi ala'rie. ¹³ Ie'pa de Skëköi ala'rie, erë e' kë dör wes se' ala'r kurke yé wa mi wa es. Ie'pa de Skëköi ala'rie ie' wák er wa.

¹⁴ Wé kië Skëköi Ttö ñe' yöne s'ditsöie ta isene' sa' shua. Ie' dör Skëköi Alá eköl é e'. Ie' wa Skëköi er buaë chö se' a ena wes Skëköi dör mokí, e' kos kkayëne se' a. E' su' sa' tö. ¹⁵ Juan tö ie' tté paka' ta ichéitö aneule: "Wëm i' yé'yö a' a mik ye' iché tö wëm eköl daia ye' ukuökí s'pattök ye' skéie, e' tso'tke ká iaiáe ye' yöki, e' kuëki ie' dör buaë ichökke ye' tsafa."

¹⁶⁻¹⁸ Skëköi tté dalöiëno e' mène Moisés wa. Erë kos Skëköi er buaë chö se' a ena wes ie' dör mokí e' jchenewa sa' wa Jesucristo wa. Kë yi wa Skëköi suule iwöbla wa, erë ilá eköl é tkérie iyé ta, e' dör nies Skëköi, e' tö iyé kkaché se' a. E' kuëki ie' dör er buaë chökwak. Ie' er buaë kí ché se' a tajë shute.

Juan dör S'wöskuökwa e' tö Jesucristo tté pake

(Mateo 3.11-12; Marcos 1.7-8; Lucas 3.15-17)

¹⁹ Judiowak wökirpa tö sacerdotepa ena Leví aleripa, e'pa welepa patké Juan ska' ichakök: "¿Yi dör be'? ¿Be' dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'?"

²⁰ Juan kë wa iblëne. Ie' tö ie'pa iuté yësyësë:

—Ye' kē dōr wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e'.

²¹ Ie'pa tō iskà chaké:

—E'ma ¿be' dōr yi? ¿Be' dōr Skèkōl ttekōl bak kiè Elías e'?

Juan tō ie'pa iuté:

—Au, ye' kē dōr ie'.

Ie'pa tō iskà chaké:

—¿Be' dōr Skèkōl tō iyē'at tō ittekōl skà datse e'?

Etā Juan tō iuté:

—Au, ye' kē dōr ie'.

²² Etā ie'pa tō iskà chaké ia:

—E'ma, ¿be' dōr yi? Sa' kī ikiane jchenowā yēsēsē chēne yi tō sa' patké e'pa a. E' kuekī ichō sa' a tō ¿yi dōr be'?

²³ Juan tō ie'pa iuté:

—Ye' dōr wé yē' Skèkōl ttekōl Isaías tō e'. Ie' tō iyē': 'Ká sir poē wé kē yi serku' eē yile ttōraē aneule, e' tō icheraē: A' er mane'ū Skèkōl datse e' yōki. E' dōr wes ñala yuēsō yēsēsē ie' yōki es.*

²⁴ Etā wépa patké fariseowakpa tō ttōk Juan tā, ²⁵ e'pa tō ie' a iskà chaké:

—Be' kē dōr wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e', be' kē dōr Elías, be' kē dōr Skèkōl ttekōl ñe', e'ma ¿i kuekī be' tō s'wōskueke?

²⁶ Ie' tō iuté:

—Ye' s'wōskueke di' a, erē ekōl dur a' shūā kē ijcher a' wā tō yi idir, ²⁷ e' dōraē ye' ukuōkī kanēblōk ye' skéie. Ie' dōr kēkē taiē ye' tsata, e' kuekī ie' klōkkuō kicha ē kē wōtsēnanuk ye' siarla e' a.

²⁸ E' kōs tka Betania. Ká e' atē di' kiè Jordán e' wishēt. Eē Juan tso' s'wōskuōk.

Jesús dōr Skèkōl obeja jchēne e'.

²⁹ Bule es tā Juan tō Jesús sué tō idatse ie' ska' tā ichéitō: "Isaú. Wī idatse e' dōr Skèkōl obeja pupula patkébitū jchē ì sulu wambleke sulitane tō e' nuí olo'yoie e'. ³⁰ Ie' wī paka' ye' tō a' a mik ye' tō iyē': 'Ekōl doia ye' ukuōkī, e' tso'tke ká iaiaē ye' yōkī, e' kuekī ie' dōr buaē ichōkle ye' tsata.' ³¹ Ye' wák kē wā ijcher bua'iewā tō yi dōr ie', erē ye' tō s'wōskueke as Israel aleripa wā ijcherwa tō yi dōr ie'."

³² Ñies Juan tō iché: "Ye' isué tō Wikōl Batse'r datse ká jaì a nubōlie, e' atē ie' a. ³³ E' yōki ye' kē wā ijcher tō yi idir, erē Skèkōl tō ye' patké' s'wōskuōk di' a, e' tō ye' a iyē': 'Yi kī Wikōl batse'r de atē ie' a, e' dōr wé tō a' iekewā Wikōl Batse'r a e' wák.' ³⁴ E' sué ye' tō, e' kuekī ye' tō ichē a' a tō ie' dōr Skèkōl Alà ichōkle."

Jesús ttōkatapa tsá

³⁵ Bule es tā Juan durne eē tā ie' tā ittōkatapa de bōl. ³⁶ Mik Juan tō isué tō Jesús damiā e' wa, etā ie' tō iché ie'pa a:

—iwēm wī dōr Skèkōl obeja pupula patkébitū jchē se' skéie e'!

³⁷ Ì ché Juan tō, e' ttsé Juan ttōkatapa bōl tō, etā e'pa míyal Jesús itōkī. ³⁸ Jesús e' wōtréene tā isué tō idatserak ie' itōkī tā ichakéitō:

—¿Ì kiane a' kī?

Ie'pa tō iuté:

—A Rabí (judioie ttē e' wà kiane chē s'wōbla'ukwak), ¿wé be' serke?

³⁹ Etā ie' tō ie'pa iuté:

—A' shkó isaúk.

* 1:23 Isaías 40.3

Etā ie'pa míyal ie' tā, tā wé ie' serke, e' sué ie'pa tō. Mik ie'pa mía ie' tā etā diwō detke tkēl. Ie'pa e' tséat ie' ska' dō katuirketke ekkē.

⁴⁰ Ittōkatapa bōl tō Juan ttō ttsē' tā imineyal Jesús itōki, e' ekōl kiè Andrés, e' dōr Simón Pedro ēl. ⁴¹ E' ukuōki bet tā Andrés tō iēl Simón e' kué tā ichéitō iā: —Wé pairine'bitū idi' wa s'blúie, e' kué sa' tō. (“Wé pairine'bitū idi' wa s'blúie” e' kiè judioie “Mesías” ena griegoie ikiè “Cristo”).

⁴² E' ukuōki tā Andrés wā Simón mītsēr wé Jesús tso' eē. Mik Jesús tō Simón sué, etā ie' tō iché iā:

—Be' dōr Simón, Juan alà, erē be' kirdaē Cefas (griegoie s'kiè Pedro, e' wā kiane chē ák.)

Felipe ena Natanael e'pa kié Jesús tō ittōkatapaie

⁴³ Bule es tā Jesús tō ibikeitsé tō “ye' mi'keā Galilea.” Kam ie' mi' e' yōki tā ie' tō Felipe kué tā ichéitō iā:

—Be' shkō ye' tā ye' ttōkataie.

⁴⁴ Felipe dōr ká kiè Betsaida e' wak. Andrés ena Pedro e'pa serke ñies Betsaida. ⁴⁵ Felipe tō Natanael kué tā ichéitō iā:

—Wé pairine'bitū idi' wa s'blúie kit Moisés ena Skēkōl ttekōlpa tō yēkkuō kī, e' wák kué sa' tō. Ie' dōr Jesús, José serke Nazaret, e' alà.

⁴⁶ Natanael tō iché:

—¿I buaē dōttsami Nazaret?

Felipe tō iché iā:

—Be' shkō sa' tā, tā iwā saú.

⁴⁷ Mik Jesús tō isué tō Natanael datse tā ichéitō:

—Wēm wí' e' je' dōr Israel aleri bua'ie. Ie' kē kachōta'.

⁴⁸ Natanael tō ie' a' ichaké:

—¿I be' a' ichök tō ye' dōr es?

Ie' tō iūté:

—Ye' kē ku' dur eē, erē kam Felipe tō be' kiō, e' yōki ye' tō be' su' higuera klō dikia.

⁴⁹ Natanael tō iché ie' a':

—A S'wōbla'ukwak, ¡Be' dōr Skēkōl Alà ichök! ¡Be' dōr Israel aleripa blú ichök!

⁵⁰ Jesús tō ie' iūté:

—Ye' be' a' iché tō “ye' be' su' higuera klō dikia,” ¿e' ē kueki be' erblé ye' mik? Erē e' tsata be' tō ikī sueraia.

⁵¹ Ñies ie' tō iché:

—Mokī ye' tō a' a' iché tō ká jai sueraē a' tō áie tā a' isueraē tō ye' dōr S'ditsō Alà e' dōr wēs klökata† es shkokaie ká jai a, e' kī Skēkōl biyōchōkwakpa shkōke wō'k wa'k.

2

Ulabatsè kéwō tkō'weke Caná

¹ Bōiki es tā ulabatsè Caná aṭe Galilea eē, eē Jesús mī tso'. ² Ñies Jesús ena ittōkatapa kiule, e'pa de ulabatsè e' kéwō tkō'uk. ³ Mik ie'pa vino enewa, etā Jesús mī tō iché ie' a':

—Vino enewa.

⁴ Jesús tō ie' a' iché:

—¿Iök be' tō e' ché ye' a? Kam ye' kéwō dō iwā kkachoie tō yi dōr ye'.

⁵ Etā imi tō iché íyi watiōkwakpa a:

† 1:51 Génesis 28.11 saú.

—Ì kòs chekeitö a' a, e' ú a' tö es.

⁶ Ee skaü tso' teröl (6) judiowak e' batse'ukerak Skëköl a, e' dí dapa'woie. Skaü ek ë ä di' choká galon döká dabom böyök (20) ö dabom mañayök (30) ekkë. ⁷ Jesús tö iché watiökwakpa a:

—Skaü ikképa wà iöká chië di' wa.

Ta watiökwakpa tö iwà iékarak es. ⁸ Eta Jesús tö iché iarak:

—I' ta itsá yöttsa elkela ta itsúmi ikéwö tkó'uk wökir a pattsé.

Es ie'pa tö iwé. ⁹ Eta iwökir tö di' yöne vinoie e' pattsé. Ie' kë wá ijcher tö wé vino e' datse (erë watiökwakpa tö di' yéttsa, e'pa ë wá ijcher tö wé idatse.) E' kuëki ie' tö wëm ulabatske, e' kië ¹⁰ ta ichéitö ia:

—Sulitane wöblane vino bua'iewa, ese watiök kewe. Mik s'kiulepa tö iyé tajë, eta vino ëse watieke. Erë be' tö vino bua'ie blé, ikké erpa be' tö iwatieke.

¹¹ I' wé Jesús tö Caná ate Galilea ee, e' dör ì kë or yi á ese tsá o' ie' tö. E' wa ie' tö ilo tajë, e' kkaché ie'pa a, ta ittökatapa erblé ie' mik.

¹² E' ukuökj ta ie' mía imi ta, iëlpa ta, ñies ittökatapa ta, ká kië Cafarnaúm ee. Ee ie'pa e' tséat ká böt ká mañat ekkë alè.

Jesús tö Skëköl wé batse'wé

(Mateo 21.12-13; Marcos 11.15-18; Lucas 19.45-46)

¹³ Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kéwö tkó'wé dökewatke tsinet, e' kuëki Jesús mía Jerusalén kawö e' tkó'uk. ¹⁴ Mik ie' de Skëköl wé pamik, eta ie' tö obeja ena bakala pupula ena nuböl ese wataukwakpa kuë. Ñies inuköl mane'ukwakpa* kuëitö tulurdak imesa o'mik. ¹⁵ Ta ie' tö ttsa' tréwa, e' wa ie' tö íyi wataukwakpa kòs tré'wéyal iobeja ibakala tso' kòs e' ta. Ñies inuköl mane'ukwakpa inuköl tulétsaitö ta imesa trélurka. ¹⁶ Ie' tö iché nuböl wataukwakpa a:

—Íyi i' yölor sëraa! ;Kë ye' Yë u klö'warwa a' íyi watuöie!

¹⁷ E' ukuökj ta ittökatapa éna ianewa tö Skëköl yëkkuö tö iché: “Be' u dalër tajë ye' éna, e' tsatkeræ ye' tö dö ye' duöwa ekkë.”

¹⁸ Judiowak wökirpa tö ichaké Jesús a:

—Ì kë or yi a ¿e' wése wëmi be' tö sa' a iwà kkachöie tö be' wá kawö ta' íyi ikké woie?

¹⁹ Ie' tö iüté:

—U i' tkéttsa a' tö, e' ta böiki es ta ye' tö iyuékane.

²⁰ Ie'pa tö iché ia:

—U i' kané dör duas dabom tkëyök kí teröl (46), eta ¿wes iyuékami be' tö ká mañat ë?

²¹ Erë u cheke ie' tö, e' dör iwák e' chöke. ²² E' kuëki mik ie' shkenekane, eta ittökatapa éna ianewa tö ie' tö iyé' es. E' kuëki ie'pa tö Skëköl yëkkuö ena ì yé' Jesús tö e' klö'wé.

Jesús wá sulitane er suule buaë

²³ Mik Jesús tso' Jerusalén Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kéwö tkó'uk, eta ì kë or yi a ese weke ie' tö tajë. E' kuëki tajë pë' erblé ie' mik. ²⁴ Erë ie' wa ie'pa er suule buaë, e' kuëki kë ie' erblène ie'pa mik. ²⁵ Ie' wák wá ijcher buaë wes sulitane er dör. E' kuëki kë yi a ì yënik ie' a tö wes se' er dör.

* **2:14** inuköl mane'ukwakpa: Inuköl tso' Skëköl wé a, e' dör kuá'ki, kë dör inuköl tso' judiowak wá yi tuöie bánet ese. E' kuëki yi tö íyi tuëke ee, ese kawötá ie'pa inuköl mane'uk inuköl ñe'se wa.

3

Jesús ena Nicodemo tté ñita

¹ Wëm tso' eköl kiè Nicodemo, e' dör judiowak wökirpa eköl. Ie' dör fariseowak. ² Ká et nañewe ie' de Jesús ska' ta' ichéitö ia:

—A S'wöbla'ukwak, i kē or yi a ese wēke be' tō. Skēkōl kē kupa be' ta, e'ma kē be' a i onuk. E' kuēki sa' wā ijcher tō ie' tō be' patkē' sa' wöbla'uk.

³ Jesús tō iché ia:

—Moki ye' be' a iché tō yi kē skà kunene etōkichane, ese kē dōpawā i blúie Skēkōl tso' e' a.

⁴ Nicodemo tō ie' a ichaké:

—Mik s'de kēchke, etā ¿wes s'kurmine etōkichane? ¿Wes s'mi' miwane s'mi shua, e' kurmi etōkichane?

⁵ Jesús tō iüté:

—Moki ye' be' a iché tō yi kē kune di' wa ena Skēkōl Wikōl wa, ese kē dōpawā i blúie Skēkōl tso' e' a. ⁶ S'kune s'mi wa s'yé wa ese ser wes s'ditsō ser es, eré yi kune Skēkōl Wikōl wa, ese ser wes Skēkōl ser es. ⁷ Ye' tō be' a iché tō be' kawōta kunukne etōkichane. ¿Wes e' tō be' tkiwemi? ⁸ I wakaneweke Skēkōl Wikōl tō se' a, e' dör wes siwā' bitsirke ká wa ñe es. E' blar ttsésō, eré wé idatse ena wé imirō e' kē jcher s'wā. Es itkōke sulitane kune Skēkōl Wikōl wa e'pa ta. Se' wā ijcher tō ie'pa kunene Skēkōl Wikōl wa, eré kē se' wā ijcher wes iwā tkōke.

⁹ Nicodemo tō iská chaké:

—¿E'ma ima iwā dör?

¹⁰ Etā Jesús tō iüté:

Be' dör s'wöbla'ukwak dalöiërta' tajē Israel aleripa shua ese, eré ¿wes be' kē wā iyi ikkē jcher? ¹¹ Moki ye' tō be' a iché tō i jcher sa' wā, e' cheke sa' tō a' a, ñies i sué sa' tō, e' pakeke sa' tō, eré a' kē éna sa' ttō klō'wak yēs. ¹² Iyi tso' ká i' kī, ese wa ye' tō ikleeke a' a, eré e' kē klō'wē a' tō. Ye' mú tō ipaké iyi tso' ká jai a ese wa kē kleaule, e'ma ¿wes e' klō'wēmi a' tō?

¹³ “Kē yi mine'ká ká jai a ese dene ká i' a. Eré ye' dör S'ditsō Alà, e' datse ká jai a, e' kuēki iyi tso' eē e' jcher seraa ye' wā buaē. ¹⁴ Mik Israel aleripa bak ká wé kē yi serku', ese kē a, etā Moisés tō tabechka yué tkabē diökölíe,* e' batséwāitō kalka mik ta' itkēka. Es ñies, ye' dör S'ditsō Alà, e' kawōta tkēka kal mik ¹⁵ as wépa erblé ye' mik, esepa ulà dō sene michoē e' ska'.” Es Jesús tō iché Nicodemo a.

Skēkōl éna sulitane dalēr

¹⁶ Skēkōl éna ká ulitane wakpa dalēr tajē. E' kuēki ie' alà eköl ē, e' me'ttsaitō ttēwā se' skéie, as yi erblé imik esepa kē duōwā aishkuō ta, e' skéie sene michoē dō iulā a. ¹⁷ Skēkōl kē wā ilà patkēne ká i' a se' kichatōktsa. E' skéie ipatkē'itō se' tsatōkō.

¹⁸ “Yi erblé Skēkōl Alà mik, ese kē kichatēne. Eré yi kē erblēne imik, ese kē erblēne Skēkōl Alà eköl ē e' mik, e' kuēki ikichatēnettsatke. ¹⁹ Skēkōl Alà dé' bitu ká i' a, e' dör wes bö'wō es se' er ñi'wōie. Eré s'tso' i sulu wamblōk, esepa dör wes s'tso' stui a es, e' wa ie'pa wōbatsō bua'ie. Ie'pa kē kī ie' kiane. E' kuēki wépa kē erblēne ie' mik, esepa kichatēnetke. ²⁰ Wépa tō i sulu wambleke, esepa éna suluē Skēkōl Alà ar. Ie'pa kē kī Skēkōl Alà ttē kiane ttsē as i sulu

* **3:14** Moisés tō tabechka yué tkabē diökölíe: Israel aleripa ukyēne Skēkōl kī ena Moisés kī. E' nuñie Skēkōl tō tkabē patkē' ie'pa ttōkukur. Eré Skēkōl tō iyē' Moisés a tō tabechka yuō tkabē diökölíe ta ibatsōwā kalka mik as wépa duōkewatke esepa isaū ta ibuarne. Números 21.4-9 saū.

wamblekerakitö, ese wà kě kkeyërwa. E' dör wës s'tso' stui a kě shkakwa bö'wö olo ska' es. ²¹ Erë wépa serke wës Skëköl ttë mokî tö ichë es, esepa kî Skëköl Alà kiar buaë. Ie'pa dewa buaë Skëköl Alà dör wës bö'wö es e' ska' iwà kkachöie tö ì wëke ie'pa tö, e' wëkerakitö Skëköl batamik.”

Juan S'wöskuökwa tö iché tö Jesús dör ie' tsatä

²² E' ukuökî tã Jesús miã Judea ittökatapa tã. Eë ie' e' tsëät kã tajë ie'pa tã s'wöskuök. ²³ Nies Juan tso' s'wöskuök kã kië Enón eë, eë di' tso' tajë e' kuekî. Kã e' atë tsinet Salim. Pë' döke ie' ska' tã ie' tö ie'pa wöskueke. ²⁴ (Íyi ikkë kaneone kam ie' wötërwa s'wöto wé a, e' yökî.)

²⁵ Erë ie' ttökatapa wëlepa ñi iütëmi judiowak eköl tã, ie'pa e' batse'uke di' wa, e' tté kî. ²⁶ E' kuekî ie'pa miyal Juan ska' tã ichéitö iã:

—A S'wöbla'ukwak, wëm dë' be' ska' Jordán di' wışhet yë' be' tö, e' wák tso' s'wöskuök tã sulitane mi'ke ie' tã. ¿E' kě tö be' tsiriwë?

²⁷ Juan tö iütë:

—Au, e' kě tö ye' tsiriwë. Skëköl kě wã se' a ikëwö mène, e' tã kě se' a ì onuk yës. ²⁸ Ye' tö iyë' tö 'ye' kě dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e', erë ye' patkëne'bitü ie' yökî keweie,' e' ttsé' a' wákpa tö buaë. ²⁹ Mik ulabatske, etã alaköl dör iwëm icha. Etã iwëm sini' tso' eë, ese tö wëm ttö ttsé, etã e' tö ie' ttsé'wé buaë. Ye' dör wës wëm sini' es. E' kuekî ye' ttsé'ne buaë i'ñe tö sulitane mi'ke Jesús tã. ³⁰ Ie' kawötã kîkëkã tajë ye' tsatã, e' skéie ye' kě e' wöökwa diöshët.

Jesús datse kã jai a

³¹ Yi datse kã jai a, e' dör sulitane tsatã. Wépa tso' kã i' kî, esepa dör kã i' wakpa, ì tso' kã i' kî, ese ë cheke ie'pa tö. Erë yi datse kã jai a e' dör sulitane tsatã. ³² Ì suule ie' wã ena ì ttsëule ie' wã kã jai a ese pakekeitö, erë pë' kibiiëpa kě wã ie' tté klöone. ³³⁻³⁴ Yi patkë'bitü Skëköl tö e' a Skëköl Wiköl mène tajë shüte, e' kuekî ie' tö Skëköl ttö pakekene. E' kuekî wépa tö ie' tté klö'wé, e' wa esepa tso' ichök tö Skëköl ttë dör mokîë. ³⁵ S'yë' éna ilã dalër tajë, e' kuekî íyi ulitane méatitö iulã a. ³⁶ Wé erblé Skëköl Alà mik, ese ser michoë. Erë wé kě tö Skëköl Alà ttö iütë, ese kě ulã döpa sene michoë ska'. E' skéie Skëköl kësik me'rie ikî.

4

Jesús tté alaköl eköl tã Samaria

¹⁻³ Fariseowakpa tö ittse tö Jesús klépa kî iërke ena s'wösurkerak tajë Juan tö s'wöskué e' tsatã. (Erë Jesús wák kě wã s'wösune, ittökatapa tö s'wöskué.) Mik ì cheke ie'pa tö e' ttsé Jesús tö, etã ie' e' yëttsã Judea miãne Galilea.

⁴ Erë ie' ittse tö ie' kawötã shkótkö Samaria. ⁵ Ie' ena ittökatapa de kã atë Samaria kië Sicar eë. Eë tsinet kã me' Jacob tö ilã José a, e' atë. ⁶ Di' bi' Jacob tö kã iaiãe e' tso' eë. Eë Jesús demí tã ishrinewa. Ie' e' tkëser di' biule e' kkömik etã diwö döketke bata a. ⁷⁻⁸ Jesús ttökatapa miyal Sicar chkewö tãuk ñë. E' dalewa alaköl eköl dör Samaria wak, e' debitü di' tsuk tã Jesús tö iché iã:

—A tayë, be' we'ikëyö, di' kakkú ña yè.

⁹ Ie' tkinewa tã iütëitö:

—Be' dör judiowak, ye' dör Samaria wak. ¿Wës be' tö ye' a di' kieke? (Judiowak ena Samaria wakpa kě wö dör ñi mik, kě dötã'wã ñi ska', e' kuekî alaköl tö iütë es.)

¹⁰ Jesús tò iüté:

—Ì meke Skëköl tò se' a ãme ena yi dör ye', e' jchenúpa be' wá, e' ma be' tò ye' a di' kieraë tá di' tò sene meke siã ese meraëyö be' a.

¹¹ Alaköl e' tò Jesús a iché:

—A kékëpa, be' kã wá tka' ku' di' i' yottsá, ñies di' i' tso' iskjë. ¿Wé be' tò di' e' kuëmi mè ye' a? ¹² ¿Ìma be' tò ibikeitsé? Se' yã bak dör Jacob, e' tò di' i' me'at sa' a. Di' i' ya' ie' wák tò ena ila'r tò ñies iyyiwak. ¿Be' tò ibikeitsé tò be' dör ie' tsata?

¹³ Jesús tò ie' iuté:

—Wépa tò di' i' yé esepa er sirdane. ¹⁴ Erë wépa tò di' meke ye' tò e' yé, esepa kã er sirpaiane yës. Di' e' dör ie'pa er a wës di' tskirke wötuö tajë es, e' tò sene michoë meraë ie'pa a.

¹⁵ Eta alaköl tò iché ia:

—A kékëpa, di' e' mú ye' a as kã ye' er siria, ñies as kã ye' döia di' watsuk íe.

¹⁶ Jesús tò iché ia:

—Be' yú, be' wëm kiök tá be' kiéne.

¹⁷ Eta alaköl tò iüté:

—Ye' kã wëm tá'.

Jesús tò iché ia:

—Buaë be' iché tò kã be' wëm tá'. ¹⁸ Be' ulabatsule skëtökicha tá ñie tá be' wá itso', e' kã tá be' ulabatsule. Ì ché be' tò, e' dör mokj.

¹⁹ Eta alaköl tò iché ie' a:

—A kékëpa, ye' tò isuë tò wësua be' dör Skëköl tteköl. ²⁰ Sa' dör Samaria wakpa, e' kékëpa bak kã iaiaë, e'pa tò Skëköl dalöie e' wakaneog kabata i' kji. Erë a' judiowak tò icheke tò s'kawötã e' kanéuk Jerusalén ë.

²¹ Eta Jesús tò iüté:

—A tayë, ye' ttö klö'ú. Kawö döraë tá Skëköl dalöie e' wakaneordaë kã wa'ñe, kã dör kabata i' ë kji ö Jerusalén ë a. ²² A' tò Skëköl dalöieke, erë e' kã jcher a' wá buaë. Erë s'tsãtkër tté e' datse sa' dör judiowak ditséwö wa, e' kuëki sa' wá ie' jcher buaë. ²³ S'yë dalöiökwakpa chökle, esepa tò ie' dalöieraë mokjé i'Wiköl wa. E' kãwö döketke, mokjé idetke i' ta. ²⁴ Skëköl dör wiköl, kã wërta'wã, e' kuëki wépa tò ie' dalöieke esepa kã idalöiök mokjé wës ie' kji kiane es i'Wiköl wa.

²⁵ Eta alaköl tò iché:

—Ye' wá ijcher tò wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' datse (e' kië “Cristo” griegoie ena “Mesías” hebreoie). Mik ie' de eta' ie' tò iyi ulitane wã pakeraë se' a.

²⁶ Jesús tò ie' a iché:

—E' ma e' dör ye' tso' ttök be' tá e'.

²⁷ E' wöshã tá ittökataka debitune. E'pa tò Jesús suë kapakök alaköl tá, e' tò ie'pa tkiwéwã tajë. Erë kã yi kësik dë'ka ichakök ie' a tò “¿ì kiane be' kji?” ö “¿iök be' tso' kapakök alaköl se' tá?” ²⁸ Eta alaköl tò iskau méat tkër eë tá imiãne wé iu tso' rak eë, tá ichéitö e' wakpa a:

²⁹ —Mishka wëm dur eköl e' sauk. Ì sulu kos wamblë'yö, e' chéitö ye' a seraa. ¿le' alè dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'?

³⁰ Eta kã e' wakpa biteyal Jesús weblök. ³¹ E' dalewa Jesús ttökataka tò iché ia:

—A S'wöbla'ukwak, be' chkö.

³² Erë Jesús tò ie'pa a iché:

—Ye' wá chkè tso', e' kã suule a' wã.

³³ Ie'pa ñi chakérak:

—¿Yile wā chkè debitu ie' a ñè?

³⁴ Erè Jesús tò ie'pa a iché:

—Ye' chkè dör, yi tò ye' patkè', e' ttö iütök ena kanè me'itö ye' a, e' eukwa seraa. ³⁵ A' wā ttè tso' e' tò ichè: 'Kawö kianeia si' tkël etā iyiwö tso'tke shtë'; erè ye' tò a' a ichè tò pè' datse tajè e'pa weblö. Ie'pa dör wes iyiwö alinetke tso'tke we'iaè ténuk es. Ie'pa tso'tke erblök ye' mik. ³⁶ Wépa tò ie'pa kimeke erblök ye' mik, esepa dör wes iyiwö shtökwakpa es, e' ské döraè ie'pa ulā a. Nies wépa shteke ie'pa tò, esepa ulā a sene michoë döraè. Es wépa dör wes íyi kuatkökwakpa es ena wépa dör wes iyiwö shtökwakpa es, esepa ttsè'rdaè buaè ñita. ³⁷ Pè' tò icheke: 'wele tò ikuatkeke, skà tò iwöshteke.' Ttè e' dör moki. ³⁸ Ye' tò a' patkè'mi iyiwö shtök wé a' kè wā ikuatkéule eë. Eë o'ka kanèblè', erè iwà de buaè a' ulā a.

³⁹ Alaköl e' tò ipaké Samaria wakpa a: "Í sulu kos wamblè'yö, e' chéitö ye' a seraa." E' kueki Samaria wakpa tajè serke ká e' a, e'pa erblé Jesús mik. ⁴⁰ Etā mik Samaria wakpa de Jesús ska', etā ie'pa kköché ie' a tã ichérakitö iã:

—Be' e' tsuat sa' tã.

Ie' e' tséat ie'pa tã ká böt. ⁴¹ Ie' kapaköke ie'pa tã, e' kueki ie'pa kí dapane tajè erblök ie' mik. ⁴² Etā ichérakitö alaköl a:

—Sa' erblé ie' mik e' kè dör be' tò sa' a iché, e' ë kueki. Í'ñe tã' sa' wákpa tò ittö tsé, e' kueki sa' tò iklö'wé tò moki ie' dör sulitane tsatkökwak.

*Jesús tò blu' kanè kueblu eköl e' alà bua'wéne
(Mateo 8.5-13; Lucas 7.1-10)*

⁴³ Böiki es tã Jesús e' yétsa Samaria e' michone Galilea. ⁴⁴ Ie' tò iyè': Skèköl tteköl kè dalöiërta' iwák ká kí. ⁴⁵ Mik ie' demi Galilea etā ká e' wakpa tò ikiéwā er bua' wa. Mik ie'pa de'rö Jerusalén Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kéwö tkö'uk, etā ì kos buaè o' Jesús tò, e' su' ie'pa tò. E' kueki ie'pa tò ikiéwā er bua' wa.

⁴⁶ Jesús dene Caná atë Galilea wé ie' tò di' yö' vinoie eë. Ká e' blú kanè kueblu eköl tso' Cafarnaúm, e' alà kirinewā tajè. ⁴⁷ Mik ie' wā ijchenewā tò Jesús tso' Judea, e' dene Galilea, etā ie' míã Jesús ska' tã ikköché iã:

—Mishka Cafarnaúm ye' alà duökewatke e' bua'ukne.

⁴⁸ Ie' tò iüté:

—Wësua ì kè or yi a ese kè one ye' wā a' a iwà kkachöie tò yi dör ye', e' tã kè a' erblöpa ye' mik.

⁴⁹ Erè blu' kanè kueblu tò iché iã:

—A kèképa, mishka bet kam ye' alà duōwā e' dalewa.

⁵⁰ Jesús tò iché iã:

—Be' yúne be' u a. Be' alà serdaia.

Ie' tò Jesús ttö klö'wé mokiè tã ie' míane iu a. ⁵¹ Kam idömine u a, etā ikanè mésopa tò ikué ñalã kí tã ie'pa tò ie' a iché:

—Be' alà buanene.

⁵² Ie' tò ie'pa a ichaké:

—¿Diwö wekkè ye' alà buanémime?

Ie'pa tò iüté:

—Chki diwö bata rrate ekkè.

⁵³ Iyè éna iane tò diwö ekkè Jesús tò iyè' ie' a tò be' alà serdaia. E' kueki ie' ena iyamipa kos e'pa erblé imik.

⁵⁴ Jesús tso' Galilea, i' tã, ì kè or yi a ese wéitö bötökicha eë.

5

Jesús tō wēm kraulewā bua'wéne

¹ E' ukuōki tā judiowak tso' kawō tkō'uk Jerusalén, eē Jesús mía. ² Jerusalén di'dape kuoie me'r ukkō kiē Obeja Ukkō e' o'mik tsinet. Di'dape e' kiē hebreoie Betsata, e' kkōmik úla tso' skel. ³⁻⁴ Úla ekkē a tajē s'kirirke esepa tso'. E'pa welepa kē wōbla wawēr, welepa kē shko, welepa kraulewā. Ie'pa tso' ipanuk tō as di' wōtir.* ⁵ Ie'pa shuā wēm tēr ekōl kraulewā. Ie' kirinemi e' kī duas de dabom mañayōk kī pākōl (38). ⁶ Jesús tō isuē tēr ee. Ie' wā ijchenewā tō ká iaiāē ikininemi. Eta ie' tō wēm kraulewā e' a ichaké:

—¿Be' kī ikiane tō be' buarne?

⁷ Eta ikinirke tō ie' iutē:

—A kēkēpa, kē yi ku' ye' kī muk e' iowā di' a mik iwōtirke eta. Bitōkicha ye' e' iakwā, eta yile e' iéwatke ye' yōkī kewē.

⁸ Jesús tō ie' a iché:

—Be' e' kōkā, be' ka'la kōka tā be' shkōmi.

⁹ E' bet tā wēm buanene ika'la kékaitō tā ishkémi ekka. Erē e' diwō dōr judiowak eno diwō. ¹⁰ E' kuekī judiowak wōkirpa tō iché wēm buanene e' a:

—I'ñe dōr eno diwō, e' kuekī be' kē a kawō tā' ka' sē tsukmi i'ñe.

¹¹ Ie' tō ie'pa iutē:

—Yi tō ye' bua'wéne, e' tō ye' a iché: 'Be' ka' shtōkā tā be' shkōmi.'

¹² Eta ie'pa tō ie' a ichaké:

—¿Yi tō be' a iché tō 'be' ka' shtōkā tā be' shkōmi'?

¹³ Jesús mía pē' tso' tajē e' shuā, kē wēneia, e' kuekī wēm buanene e' kē wā ijcher yi tō ie' bua'wéne. ¹⁴ E' ukuōki tā Jesús tō ie' kué Skékōl wé a tā ichéitō iā:

—Ye' ttō ttsō. Be' buanene, e' kuekī i sulu kē wamblariā dō' i sulu kī dōbitune be' kī.

¹⁵ Eta wēm e' mía judiowak wōkirpa ska' tā ichéitō, 'Jesús tō ye' bua'wéne.'

¹⁶ Jesús tō i kē or yi a ese wé eno diwō a, e' kuekī judiowak wōkirpa tō ie' suémítke suluē. ¹⁷ Erē ie' tō iché ie'pa a:

—Ye' yē kaneblōke kēkraē, es ñies ye' kaneblōke.

¹⁸ Ttē e' tō judiowak wōkirpa kī uluwéka, éna ie' ttakwā éme. Ie'pa kē ulune ie' kī, ie' tō eno diwō dalōsewéwā, e' ē kuekī. Erē ie' icheke tō Skékōl dōr ie' yē, es ie' e' chō tō ñies ie' dōr Skékōl, e' tō ie'pa kī uluwé tajē ie' kī.

Skékōl tō ilā a diché tajē mé

¹⁹ Jesús tō iché ie'pa a: "Mokī ye' tō a' a iché tō ye' dōr Skékōl Alā, e' kē a i onuk ye' wák er wa. I kos weke ye' Yē tō, e' sué ye' tō, e' ē weke ye' tō. I weke ye' Yē tō, e' kos weke ye' tō. ²⁰ S'yé éna ye' dōr ie' Alā e' dalēr tajē, e' kuekī i kos wekeitō, e' kkachekeitō ye' a. Ñies ilē kī kkacheraeitō tajē ye' a, e' tō a' tkiwerawā tajē. ²¹ S'yé tō s'duulewā e' shkewetā'kane tā sene mekeneitō ie'pa a. E' sué ye' dōr ie' Alā, e' tō sene meke wépa a ye' kī ikiane mé esepa a. ²² Ñies S'yé kē tō yi shuleta' ichoie tō yi kichatērdāē ō yi ser michoē, e' kéwō méitō ye' a as ye' tō s'shulō. ²³ Ie' tō iwé es as sulitane tō ye' dalōiō wes ie'pa tō ie' dalōieke es. Wépa kē wā ye' dalōiēne, ñies esepa kē wā S'yé tō ye' patké'bitū e' dalōiēne.

* 5:3-4 Ttē i' kē ku' Juan yēkuō kēchke kibipa e' kī. E' tō iché i' es: Mikle tā mikle tā Skékōl biyōchōkwak ekōl e' ōkewa di' wōtiuk. Di' wōtirke eta yi mīwā di' a kewē, e' buanene. Kē itkine tō dué wése tō ie' tteke. E' kuekī s'kirirke tso' ipanuk tō as di' wōtir.

24 “Mokj ye' tò a' a ichè tò wépa tò ye' ttè iuteke ena ierblökerak yi tò ye' patkè'bitu, e' mik, esepa ulà a sene michoë detke. Ie'pa kë kichatêrpatssa. Ie'pa kë ku'ia wes s'duulewà es, ie'pa ulà detke sene chökë ska'. 25-26 Ye' Yë dör sene mukwak ñies ye' dör sene mukwak, e' kèwö me' ie' tò ye' a e' kuekji. Wépa kë wà sene michoë ku', esepa dör wes s'duulewà es Skèköl a. Kawö dóraë tã ie'pa tò ye' dör Skèköl Alà e' ttò ttseraë. Wépa tò ye' ttò tssè tã iklö'wéitò mokj, esepa ser michoë. Mokj ye' tò a' a ichè tò e' kèwö datse, ñies e' de' i' tã. 27 Ñies ye' dör S'ditsö Alà, e' kuekji ie' tò kawö mé ye' a sulitane shuloie. 28-29 Kawö datse aishkuö tã, tã s'duulewà kos tò ye' ttò ttseraë tã ie' yörattsarak pö a. Wépa tò i buaë o', esepa shkerdakane sene michoë a. Erè wépa tò i sulu wambël', esepa shkerdakane kichatënoie. Ttè e' kë tò a' tkiukwã.

Wes se' wã ijcher tò Jesús tté dör mokjé

30 “Kë ye' a i onuk ye' wák er wa. Ye' kë kji i kiane wè ye' wák er wa. E' skéie i kiane wè Skèköl tò ye' patkè'bitu, e' kji, ese wëkeyö. E' kuekji ye' tò s'shuleke wes ye' Yë tò ye' a icheke es. E' kuekji ye' tò s'shuleke yësyësë. 31 Ye' wák e' chõpa tò ye' ttò dör mokj, e' ma e' kë wà tã'. 32 Erè itso' eköl e' tò ye' tté cheke, e' dör Skèköl. Ye' wã ijcher tò ima ie' tò ye' tté cheke, e' wà tã'. 33 A' tò ye' chakök patkè' Juan a' ta ie' tò ye' tté yè', e' dör mokjé ñies. 34 Erè s'ditsö tò ye' tté cheke, e' kë ska' ye' tkine. Erè i yè' Juan tò, e' chéyö a' a as a' tsatkër e' è kuekji. 35 A' a Juan dör wes bö'wö wõnarke olo burke es. Kuaë a' tò ie' tté klö'wé buaë tssé'ne bua' wa, erè ekuölö è. 36 Erè i skà tso', e' tò ye' tté cheke buaë, i yè' Juan tò, e' tsata. E' dör, i kë or yi a' ese wëkeyö tajë wes ye' Yë tò ye' patkè' iuk es. E' tò sulitane a' ikkacheke tò mokj ye' Yë tò ye' patkè'bitu. 37 Ñies ye' Yë tò ye' patkè'bitu, e' tò ye' tté cheke, erè a' kë wà ie' ttò tsséule, ñies a' kë wà ie' suule. 38 Ie' tò ye' patkè'bitu, erè a' kë erblène ye' mik. E' kuekji a' kë tò ye' tté klö'wéta' mokj a' er a. 39 A' tò ibikeitseke tò Skèköl yëkkuö tò ichèmi tò wes sene michoë dömi a' ulà a, e' kuekji a' tò isuekewã bua'iewã. Erè yëkkuö e' tò ye' tté cheke. 40 Erè a' kë erblak ye' mik as sene michoë dö a' ulà a.

41 “S'ditsö tò ye' kjkëka, e' kë ska' ye' tkine. 42 Erè ye' wã a' suule buaë tò wes a' dör. Ye' wã ijcher tò kë a' éna Skèköl dalër. 43 Ye' dè'bitu ye' Yë ttò wa, erè kë a' wã ye' kinewã. Erè o'ka bitúpa iwák ttò wa, e' ma e' kiéwã a' tò buaë. 44 A' wakpa ñi kjkökëka, e' wa a' wöbatsö bua'ie. Erè a' kë kji ikiane tò Skèköl eköl è, e' tò a' kjkökã, e' tã ¿wes a' erblömi ye' mik? 45-46 Moisés tò ye' tté kitat yëkkuö kji, e' kuekji mokj a' tò ie' tté klö'wé, e' ma ñies a' tò ye' tté klö'wëmi. E' kuekji kë a' ibikeitsök tò ye' tò a' kkatëmi ye' Yë a. I kit Moisés tò kã iaiã e' mik a' erblöke, e' je' tò a' kkatëraë. 47 Erè i kitbak ie' tò, e' kë klöne a' wã, e' ma ¿wes i cheke ye' tò, e' klö'wëmi a' tò?”

6

Pë' döka mil skeyök e'pa tié Jesús tò

(Mateo 14.13-21; Marcos 6.30-44; Lucas 9.10-17)

1 E' ukuökj tã Jesús miã batsöri kië Galilea e' wishët. Batsöri e' kië ñies Tiberias. 2 I kë or yi a' ese wëke ie' tò tajë. Ie' tò s'kirirke esepa bua'wéne, e' sué pè' tò, e' kuekji tajë pè' mir ie' itökj. 3 Ie' miã ittökatapa tã kabata a' tã eë ie' e' tkésër ie'pa tã. 4 Judiwak Yépa Yërulune Egipto e' kèwö dökewatke tsinet tkö'wè. 5 Mik ie' tò isué tò pè' de tajë ie' itökj, etã ichéitö Felipe a:

—¿Wé se' mi'mi iyi tauk pè' kos ikkëpa a' ñè?”

⁶ E' chéitō Felipe a isuōie tō ima Felipe tō ie' iūtēmi. Erē ie' wák wā ijcher buaē tō i wēmi ie' tō.

⁷ Felipe tō iūtē:

—S'kaneblōmi dō ká cien böyök, erē e' ské kē dör wē' iyi tuōie mē ie'pa a elke elke.

⁸ Ittōkata ekōl kiē Andrés dör Simón Pedro ēl, e' tō iché ia:

⁹—Iē duladula tso' ekōl, e' wā pan yöule cebada wa tso' skēl ena nima bötō; erē e' kē dōpakā s'tso' tajē e' kī.

¹⁰ Jesús tō iūtē:

—Ichō ie'pa ulitane a tō a' e' tulúser iškī.

(Ká e' a' a' tajē ta'tsi tso'.) Etā pē' ulitane e' tulúser. Eē wēpa ē dōkā mil skeyök (5.000). ¹¹ Jesús tō pan klō'wé tā wéstela chéitō Skékōl a. E' ukuōkī tā iblatéitō méitō ittōkatapa a aš iwatiōrakitō. Nies iwéitō nima tā es. Etā ie'pa tō inē kōs ie'pa kī ikiane ekkē. ¹² Mik ie'pa chké de wē' etā Jesús tō iché ittōkatapa a:

—Ibata aṭe e' shtō aš kē iweirwa.

¹³ Etā ittōkatapa tō pan yöule cebada wa dōkā skēl, e' bata aṭe, e' shté iēne dōkā kkōla dabom eyök kī bōk (12). ¹⁴ Mik pē' isuē tō, i kē or yi a ese wé Jesús tō, etā ie'pa iché:

—Mokī wēm wī dör Skékōl ttekōl cheke ká iaiaē tō idatse e'.

¹⁵ Erē Jesús wā ijchenewā tō ie'pa wā ie' mi'ketser diché wa tkēkā blu'ie, e' kuekī ie' miāne kabata a e' tsukat ekōrla.

Jesús shké di' kī

(Mateo 14.22-27; Marcos 6.45-52)

¹⁶ Mik ká tuirketke, etā Jesús ttōkatapa biteyalne dō batsōri a. ¹⁷ Jesús ichétke ie'pa a tō kē ye' panar. Ká ttsenewatke etā Jesús kām dōne, e' kuekī ie'pa e' iékarak kanō a tā imichorak batsōri wishet dō Cafarnaúm. ¹⁸ E' wōshā tā siwā' bitsinekā tajē, e' tō di' uyeke tajē. ¹⁹ Mik ishkérak dō kilómetro skēl ō terōl e' ulatōk, etā ie'pa isuē tō Jesús shkōratse ie'pa kker di' kī. E' tō ie'pa suawé. ²⁰ Ie' iché ie'pa a:

—iKē a' suanuk! Ye' idir.

²¹ Ie'pa ttsē'ne buaē ie' ikiōkwā kanō a, e' wōshā tā idemirak wé imi'kerak ee.

Pē' tō Jesús yuleke

²² Bule es tā, pē' aṭe batsōri wishet, e'pa wā ijchenewā tō Jesús ttōkatapa mineyal kanō ar eē etō ē, e' kī, erē Jesús kē mineā ittōkatapa tā. ²³ Etā kanō skā datse tseē Tiberias, e' irine tsjnetkla wé ie'pa pan ña' mik Jesús wéstela yē' Skékōl a pan kī etā eē. ²⁴ Mik pē' isuē tō ie' ena ittōkatapa kē ku'ia, etā ie'pa e' iéka kanō demi tajē ese kī tā imiyal Cafarnaúm iyulōk.

Jesús dör chké tō sene michoē meke e'

²⁵ Mik pē' demi batsōri wishet, etā ie'pa tō Jesús kué tā ie' a ichakérakitō:

—A S'wōbla'ukwak, ¿mik be' dē'bitu iē?

²⁶ Ie' iūtē:

—Mokī ye' tō a' a' iché tō a' kē ku' ye' yulōk, i kē or yi a ese wéyō, e' wā ane a' éna e' kuekī. A' tō chké ña' tajē, e' ē kuekī a' tso' ye' yulōk. ²⁷ Kē a' kaneblök chké erta'wa ese skéie. A' kaneblök chké kē erta'wa tō sene michoē meke a' a, ese skéie. Chké e' meraē ye' dör S'ditsō Alá e' tō, ye' Yē dör Skékōl e' tō ikéwō me' ye' a' e' kuekī.

²⁸ Ie'pa tō ie' a' ichaké:

—¿I wēmi sa' tō aš i kiane Skékōl kī ese ū sa' tō?

²⁹ Ie' tō iūtē:

—Skëköl tō ye' patkë' e' kī ikiane tō a' erblō ye' mik. E' ē kiane ie' kī.

³⁰ Ie'pa tō iché ie' a:

—Ì kē or yi a ¿e' wése wèmi be' tō as sa' tō isaù tã sa' erblō be' mik? ¿Ì wèmi be' tō? ³¹ Se' yëpa bak ká iaiãe' e'pa tō ì kiè maná e' ña' ká sir poè wé kē yi serku' eë. E' tso' kitule Skëköl yëkkuò kī wé iché: 'Moisés tō ie'pa dē' chkè datse ká jai a' wa.'

³² Jesús tō ie'pa iūtē:

—Mokj ye' tō a' a' iché tō Moisés kē wã chkè datse ká jai a' e' mène a' yëpa bak e'pa a. Ye' yé tō chkè e' me' ie'pa a. Erë chkè chökke datse ká jai a' e' watkeke ie' tō a' a. ³³ Chkè chökke meke Skëköl tō, e' dör yi datse eköl ká jai a' tō sene michoë mèmi sulitane a' e'.

³⁴ Ie'pa tō Jesús a' iché:

—A kékëpa, chkè e' mú sa' a' kékraë.

³⁵ Ie' tō ie'pa a' iché:

—Ye' dör chkè tō sene michoë meke e'. Yi bituke ye' ska' ena ierblöke ye' mik, ese kē tepaiã bli tō, ñies ese kē ersirpaia. ³⁶ Erë e' dör wes ye' tō a' a' ichétke tō erë a' wã ye' suule a' wöbla wa, erë a' kē erblökü' ye' mik. ³⁷ Wépa me' ye' Yé tō ye' a, esepa kos bituraë ye' ska' tã wépa bituke ye' ska', esepa kē watepattsayö. ³⁸ Ye' datse ká jai a, e' kē dë'bitü ì kiane ye' wák kī e' uk. Ye' dë'bitü ì kiane yi tō ye' patkë' e' kī e' uk. ³⁹ Yi tō ye' patkë', e' kī ikiane tō wépa kos me'itö ye' a, esepa kē wéne we'iköyö. E' kuekī ie'pa kē watepattsayö. E' skéie ie' kī ikiane tō ie'pa kos shkë'wëkaneyö aishkuö tã mik ká i' enewa e' këwö ska'. ⁴⁰ Ye' Yé kī ikiane tō wépa tō ye' sué ena erblé ye' mik, esepa kos ser michoë kékraë. Ie'pa shkë'werakaneyö aishkuö tã mik ká i' enewa e' këwö ska'.

⁴¹ Jesús tō ichétke: "Ye' dör chkè datse ká jai a' e'." E' kuekī ie'pa ukyënemi ie' kī suluë. ⁴² Ie'pa tō iché:

—¿I' kē dör Jesús dör José alà e'? Iyë ena imi suule se' wã buaë. ¿Wes ie' tō ichèmi tō ie' datse ká jai a'?

⁴³ Ie' tō ie'pa iūtē:

—Kë a' ukyënukiã ye' tã. ⁴⁴ Kë yi bitüpa ye' ska', ye' Yé tō ye' patkë', e' kē wã idë' e' ma. Wépa bitë ye' Yé wã, e'pa shkë'werakaneyö mik ká i' erkewatke etã. ⁴⁵ Skëköl yëkkuò kitule ittekölpa wã e' tō iché: 'Skëköl tō ie'pa kos wöbla'weraë.' Es wépa tō ye' Yé ttötsetã', ñies e' wöblautã' ie' wa, esepa kos bituraë ye' ska'.

⁴⁶ "Kë yi wã Skëköl suule. Erë ye' dë'bitü ie' ska', e' kuekī ye' ë wã ie' suule.

⁴⁷ Mokj ye' tō iché a' a' tō wépa erblé ye' mik, esepa ser michoë kékraë. ⁴⁸ Ye' dör chkè tō sene michoë meke e'. ⁴⁹ A' yëpa bak ká iaiãe' e'pa tō chkè kiè maná e' ña' ká wé kē yi serku' ese ska', erë ie'pa durulune. ⁵⁰ Erë chkè datse ká jai a, e' cheke ye' tō a' a. Wépa tō chkè e' ñë, e'pa kē duöpawã. ⁵¹ Erë chkè tō sene michoë meke datse ká jai a, e' dör ye'. Wépa tō chkè e' ñë, e'pa ser michoë. Chkè meraëyö ie'pa a, e' dör ye' wák chkà, e' merattsayö ttëwã as ká ulitane wakpa isiepa erblé ye' mik, esepa ser michoë."

⁵² Etã ie'pa ñi iütémi:

—¿Wes ie' tō ichkà mèmi se' a' katè?

⁵³ Ie' tō ie'pa iūtē:

—Mokj ye' tō a' a' iché tō a' kē tō ye' dör S'ditsö Alà, e' chkà katè, e' pë yè, e' tã sene michoë kē döpa a' ulã a. ⁵⁴⁻⁵⁵ Ye' chkà e' dör chkè chökke, ye' pë, e' dör di'yè chökke. E' kuekī wépa tō ye' chkà katè, ye' pë yé, esepa ulã a' sene michoë

detke. Aishkuö tã mik kã i' erkewatke, etã ie'pa shkë'wërakaneyö. ⁵⁶ Wépa tó ye' chkà katé, ye' pë ye', esepa bàtse buaë ye' mik. Nies ye' bàtse buaë ie'pa mik. ⁵⁷ Ye' yë tó ye' patké' e' serke iwák mik. Ie' mik ye' serke. Es nies wépa tó ye' chkà katé esepa serke ye' mik. ⁵⁸ Chkë dé'bitu kã jai a, e' chök ye' tso' a' a. Chkë e' kë dör wës chkë kiè maná ña' a' yépa bak kã iaiäe' e'pa tó e' es. Ie'pa tó iña' erë ie'pa durulune. Erë wépa tó chkë cheke ye' tó a' a' e' ñé, esepa ser michoë.

⁵⁹ Ttë e' wa Jesús tó ie'pa wöbla'wé judiowak ñi dapa'wo wé tso' Cafarnaúm e' a.

Jesús ttë batamik se' ser michoë

⁶⁰ Pë' shköke tajë Jesús tã, e'pa tó ttë ñe' ttsé tã ichéraitö:

—Ttë e' dör darëre. ¿Yi tó iklö'wëmi?

⁶¹ Ima ie'pa tso' ichök e' suéwaitö. E' kueki ie' tó ie'pa a' ichaké:

—¿Ttë e' kueki a' éna ye' wataksa? ⁶² Ye' dör S'ditsö Alà, e' míkane kã jai a wé ye' datse eë, e' mú sué a' tó, e'ma e' je' tã ¿a' erblömi ye' mik? ⁶³ Wiköl Batse'r tó sene michoë meke sia. Ì weke s'ditsö tó, ese kë dör iie bua'. Ttë wa a' pattekeyö e' wà datse Wiköl Batse'r wa. Ttë e' klö'wé a' tó, e' tã a' ser michoë.

⁶⁴ Erë a' welepa kë erblöku' ye' mik.

Wépa kë erblöku' ie' mik ena yi tó ie' mekettsã e' jchertke ie' wã kewe, e' kueki ie' tó iché es. ⁶⁵ Ie' tó ikí ché:

—È' kueki ye' tó a' a' iché tó kë yi bitúpa ye' ska, ye' Yë kë wã imène e' tã.

⁶⁶ E' ukuökí tã tajë pë' shköke Jesús tã, e' kibiiiepa tó iméat, kë shköia ie' tã.

⁶⁷ Etã Jesús tó ittökatapa dabom eyök kí böl (12), e'pa a' ichaké:

—¿A' shkakmi nies ye' yökí?

⁶⁸ Etã Simón Pedro tó iüté:

—A Skëkëpa, ¿yi tã sa' m'imi? Be' ttë ë wa sa' ser michoë. ⁶⁹ Sa' erblétke be' mik. Sa' wã ijchër mokíë tó be' dör yi dör batse'r patké'bitu Skëköl tó e'.

⁷⁰ Jesús tó ie'pa iüté:

—A' dabom eyök kí böl (12), e' shukit ye' tó, erë a' eköl dör bé icha.

⁷¹ Mik Jesús tó e' ché etã Judas chéitö. E' dör Simón Iscariote e' alà. Ie' dör Jesús ttökatapa dabom eyök kí böl (12) e' eköl erë ie' tó Jesús wömekettsã.

7

Jesús ëlpa kë erblëne ie' mik

¹ E' ukuökí tã Jesús shköke Galilea. Judiowak wökirpa éna ie' ttakwã, e' kueki ie' kë shkak Judea. ² Erë judiowak tó kawö tkö'weke kiekerakitö Úla Kéwö, e' kéwö tkö'wekerakitö Judea, e' dewatke tsjinet. ³ E' kueki Jesús ëlpa tó ie' a' iché:

—Kë be' e' tsukat íe. Be' yú Judea as i kë or yi a' ese weke be' tó, e' wã saü be' ttökatapa serke eë e'pa tó. ⁴ Yi kí ikiane tó s' malepa tó ikikëka tajë, ese tó iyi kos wé sulitane wörki. Mokí i kë or yi a' ese ormi be' a, e' tã iú sulitane wörki.

⁵ Jesús ëlpa kë erblëne ie' mik, e' kueki ie'pa tó iwayué es. ⁶ Ie' tó iché ie'pa a:

—Kam ye' kéwö döka, erë a' kawö kos ese dör buaë. ⁷ Wépa kë tó Skëköl dalöie esepa kë a' a' sunuk suluë. Erë ye' tso' ie'pa a' ichök tó i wambleke ie'pa tó, ese dör suluë. E' kueki ie'pa éna ye' ar suluë. ⁸ A' yúshka Úla kéwö tkö'wekerakitö e' a. Ye' kéwö kam döka, e' kueki kam ye' m'.

⁹ E' chéitö tã ie' e' tséat Galilea.

Jesús miã Jerusalén Úla kéwö tkö'uk

10 Jesús òlpa míyal, e' ukuòkì tã ñies ie' mía. Erè ie' mía bèrè, kè e' kkeyèule.

11 Kéwò tkò'weke, e' shujã judiowak wòkirpa tso' ie' yulòk. Ie'pa tò ichaké:

—¿Wé ie' tso'?

12 Pè' dapane tajè ee, e'pa tò Jesús cheke ñì a bèr ñì kukuò a. Welepa tso' ichòk: “Jesús dör buaè.” Erè welepa tso' ichòk: “Ie' kè dör buaè. Ie' tò se' kíteke.”

13 Erè ie'pa suane judiowak wòkirpa yòkì, e' kuèkì ie'pa kè ttòkù' darèrè.

14 Mik ikéwò tkò'wekerakitò, e' dòketke shabòts, etã Jesús dewã Skèkòl wé a tã ie' tò s'wòbla'wémi. 15 Etã judiowak wòkirpa tkirulune iweblòk ikittsòk tã ichérakitò:

—Ie' kè yòule ¿wes e' wã ttè jcher tajè?

16 Jesús tò iüté:

—Ttè wa a' wòbla'weke ye' tò, e' kè dör ye' wák ttè, e' dör Skèkòl tò ye' patkè' e' ttè. 17 Yi e' chétke ì kiane Skèkòl kì e' wã uk, ese wã ijcherdaè tò ttè wa s'wòbla'wekeyò, e' dör Skèkòl ttè. Ie' kè tò ibikeitsepa tò e' dör ye' wák ttè è.

18 Yi ttòke iwák er wa, ese kì ikiane tò pè' tò ie' kíkèkã. Erè wé kì ikiane tò yi tò ipatkè' e' kíkarkã, ese ttò mokì kè kachòtã'.

19 “Sulitane wã ijcher tò Moisés tò Skèkòl ttè dalòieno e' méat se' a. Erè a' ulitane kè tò iwà dalòie. ¿Ì kuèkì a' kì ye' kiane ttèwã?”

20 Etã pè' tso' tajè ee, e'pa tò iüté:

—Be' a' aknama tso'. ¿Yi éna be' ttakwã?

21 Ie' tò ie'pa a' iché:

—Ì kè or yi a' ese wé ye' tò etòkicha eno diwò a, e' tò a' ulitane tkiwéwã.

22 Moisés tò ttè dalòieno me'at a' a' tò a' ala'r wèpa kos wakyuòò itóttola kkuòlitla tèe tsir e' wa kã de ikì pàkòl (8) etã. (Ñermata se' wã ijcher tò ttè e' kè mène Moisés wã, imène a' yépa bak kã ìaiaè Moisés yòkì e'pa a.) Ñies Skèkòl yèkkuò tò ichè tò kè a' kawò tã' kanèblòk eno diwò a. Erè mik kã de ala'rla kì pàkòl, e' ane eno diwò a, etã a' tò a' ala'rla wakyueta' eno diwò a. 23 A' a' kawò tã' alala wakyuòk eno diwò a Moisés ttè dalòioie, e' tã ¿wes a' ulurmi ye' kì, ye' tò wèm ekòl bua'wéne wa'ñe eno diwò a e' kì? 24 Kè s'kkatar is iwèr e' è wa. E' skéie itò yulò yèsyèsè.

Jesús dör wé pairine'bitù idi' wa s'blúie e'

25 Jerusalén wakpa welepa tò ichaké:

—¿Wèm wí kè yuleku' s'wòkirpa tò ttèwã? 26 Isaú, wí idur ttòk sulitane wòrkì etã ie'pa kè tò ì chè ie' a' yès. ¿A' iché, s'wòkirpa tò iklò'wé tò mokì ie' dör wé pairine'bitù idi' wa s'blúie e'? 27 Erè se' wã ijcher buaè tò wé ie' datse. E' skéie mik wé pairine'bitù idi' wa s'blúie e' datse, etã kè yi wã ijcherpa tò wé idatse.

28 Jesús tso' s'wòbla'uk Skèkòl wé a. Mik e' tò ttè e' tse, etã ichéitò aneule:

—A' ibikeitseke tò a' wã ye' sùule buaè. A' ibikeitseke tò a' wã ijcher buaè tò wé ye' datse. Erè ye' kè dè'bitù ye' wák er wa. Yi tò ye' patkè'bitù e' mik s'erblómi, ie' kè sùule a' wã. 29 Erè ye' datse ie' ska', e' kuèkì ye' wã ie' sùule buaè. Ie' tò ye' patkè'bitù.

30 Ie'pa tò ima'wé klò'wèwã, erè kam ie' kéwò dòkã, e' kuèkì kè yi ulà dè'wã iska'. 31 Erè tajè pè' erblé ie' mik e'pa tò iché:

—Kè yi skà a' ì kè or yi ese onuk tkòkã Jesús tò iwé e' tsatã. Ie' wake' dör wé pairine'bitù idi' wa s'blúie e'.

Fariseowakpa éna Jesús klò'wakwã

³² Jesús cheke pë' tō bërë ñi kukuō a, mik e' tse fariseowakpa tō, eṭa ie'pa ena sacerdotepa wōkirpa, e'pa tō Skëköl wé shkëkipa patkë iklō'ukwā. ³³ Jesús tō iché:

—Ye' tso'ia a' ta bërëbër ëme ta ye' míane yi tō ye' patkë'bitu e' ska'. ³⁴ A' tō ye' yuleraë, erë a' kē tō ye' kuepa. A' kē dōpakā wé ye' mīrō eë, e' kuekī a' kē tō ye' kuepaia.

³⁵ Ta judiowak wōkirpa ñi chaké:

—¿Wé ie' wí mi'kea, e' kē kuepa se' tō? ¿A' iché imi'kea wé judiowak mineyal senuk ká kuā'kī wakpa shuā ese ska' pë' kē dōr judiowak, esepa wōbla'uk? ³⁶ Ie' tō iché: 'A' tō ye' yuleraë, erë a' kē ye' kuepa. A' kē dōpakā wé ye' mīrō eë, e' kuekī a' kē tō ye' kuepaia.' ¿Ima e' wà kiane ché?

Se' er a' ituōraë tajë wes di' klōka tuō es

³⁷ Ikéwō tkō'weke judiowak tō, e' kéwō bata e' dōr ibua'ie, e' kéwō Jesús e' kēka ta ichéitō aneule:

—Wépa ersine, esepa shkō ye' ska' di'yök. ³⁸ Wépa erblé ye' mik, esepa ta itkōraë wes Skëköl yëkuō tō iché es, e' tō iché: "Ie'pa er a' ituōraë tajë wes di' klōka tuō es."

³⁹ Mik Jesús tō di' klōka ché, eṭa ie' tso' Skëköl Wiköl merdaë wépa erblé ie' mik esepa a, e' chök. Erë e' kéwō ska' ta kam Jesús mi'kane iyé ska' olo ta' tajë, e' kuekī kam Skëköl Wiköl mer.

Judiowak ttë chilinekā Jesús batamik

⁴⁰ Wépa tō ttë e' tse, e'pa welepa tō iché:

—Mōkī wēm wí dōr Skëköl tteköl datse e'.

⁴¹ Welepa skā tō icheke:

—Ie' dōr wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'.

Erë welepa skā tō icheke:

—Au, kē idōr e'. Wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' kē bitupa Galilea. ⁴² Skëköl yëkuō tō iché tō ibituraë se' blú bak David e' ditséwō wa, ñies ibituraë Belén wé David bak senuk eë.

⁴³ Es ie'pa ttë chilinekā Jesús batamik. ⁴⁴ Ie'pa welepa éna iklō'wakwā, erë kē yi ulā dē'wā ie' ska'.

Judiowak wōkirpa kē erblëne Jesús mik

⁴⁵ Skëköl wé shkëkipa dë'bitu Jesús klō'ukwā, e'pa dene fariseowakpa ena sacerdotepa wōkirpa ska', eṭa e'pa tō ichakérak ishëkipa a:

—¿I' kuekī a' kē wā Jesús dë'?

⁴⁶ Ishëkipa tō iüté:

—¿Sa' kē wā yi tseule ttök wes wēm e' ttō es!

⁴⁷ Fariseowakpa tō iché ie'pa a:

—¿Ñies a' e' mettsā kītō'wè? ⁴⁸ ¿Ima a' ibikeitsè tō s'wōkirpa o fariseowakpa e'pa wele erblé ie' mik? ⁴⁹ Pë' esepa kē wā Moisés ttë dalöiëno suule, esepa e' mukettsā kītō'wè. Erë ie'pa kichatënettsatke.

⁵⁰ Erë fariseowak eköl kië Nicodemo dë'rō Jesús sauk nañewe, e' tō iché ie'pa a:

⁵¹ —Ttë mène se' a dalöiëno, e' tō iché kē se' kawō ta' yi wōmuktā we'iké kam itō yulöttsasō buaë e' yōkī. Es se' wā ijcher tō i sulu wambléitō o kē iwā iwamblëne.

⁵² Ie'pa tō ie' iüté:

—¿Wésua ñies be' dōr Galilea wak! Skëköl yëkuō saú bua'ie, eṭa be' isueraë tō Skëköl tteköl kē karpakā yës Galilea.

Alaköl eköl tö isenewabak dalösewéwə

⁵³ [Etə ie'pa ulitane míane iu a.

8

¹ Erë Jesús mía Olivo kébata a. ² Bule es bla'mi ie' dene Skéköl wé a ta pè' ulitane debitu ie' ska'. Ie' e' tkésér ie'pa wöbla'uk.

³ S'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ena fariseowakpa de ie' ska'. Ie'pa wa alaköl eköl kunewə isenewabak dalöseukwə e' debitu. Ie'pa tö iké e' duöksér sulitane wörki. ⁴ Ie'pa tö iché Jesús a:

—A s'wöbla'ukwak, alaköl i' kunewə isenewabak dalöseukwə. ⁵ Ttè dalöiëno me'at Moisés tö se' a, e' tö se' ké alaköl i'se ttökwa ak wa. ¿Ima e' ché be' tö?

⁶ Ie'pa tö Jesús a ichaké ima'woie tö ima ie' tö iütëmi ikkatoie. Erë Jesús e' wöéwa iski ta iulatska wa ishtëmiitö iski wés iyi shtësö yëkkuö ki es. ⁷ Ie'pa tö iki chaké ia. Ie' wöduéka ta ichéitö:

—A' wé ké wə i sulu wamblëule yës, ese tö ak tsá uyó ie' ki.

⁸ Etə Jesús e' wöéwane iski ta ishtëmineitö iski. ⁹ Mik ie'pa tö ttè e' ttsé, etə i sulu wamleke ie'pa tö, ese ane ie'pa éna ta imiyal eköl eköl. Ikékëpa míyal kéwe, e' itöki iduladulapa. Bata ekké ta alaköl è atë dur Jesús wörki. ¹⁰ Etə Jesús e' wöduékane ta ie' a ichakéitö:

—A tayë, ¿wé ie'pa? ¿Yi atë be' kkatök?

¹¹ Ie' tö iüté:

—A kékëpa, ké yi atë.

Jesús tö iché ia:

—Ye' ñies ké tö be' kkatè. Be' yúshka. Ké i sulu skà wamblariä.]*

Jesús dör wés ká olo es sulitane a

¹² Etə Jesús tö iskà chéne pè' a:

—Ye' dör ká ulitane wakpa a wés ká olo es. Wépa e' yué ye' ttökataie, esepa sér michoë ká olo e' a. Ie'pa ké serpaia wés s'shkö stu i a es.

¹³ Fariseowakpa tö iché ie' a:

—Be' wák tso' e' ttè chök, e' kuéki be' ttö ké wə ta'.

¹⁴ Ie' tö ie'pa iüté:

—E' yëne tö ye' e' ttè chöke, erë ima ye' e' chöke e' wə ta'. Ye' wə ijcher wé ye' datse, ñies wé ye' michoë, erë e' ké jcher a' wə. E' kuéki ima ye' e' chö e' wə ta'. ¹⁵ A' tö ye' bikeitseke wés a' wakpa kabikeitsö es, e' kuéki a' tö ye' kkatéke tö ye' dör kachökwak. Erë ye' ké tö yi bikeitseta' es. Ye' ké dë'bitu yi shulök, ye' dë'bitu s'tatkök. ¹⁶ Erë mik ye' tö s'shulè, etə ye' ké tö s'shuletə' ekörla, e' kuéki ye' tö s'shuleraë yës yës. Ye' yé tö ye' patké', e' tso' ye' ta' s'shulök. ¹⁷ Ttè dalöiëno tö iché tö s'ditsö böi tso' ittekölie, e'pa tö iché ñikkëë, e' ta' ie'pa ttè wə ta'. ¹⁸ Es e', ye' dör ye' wák tteköl. Ñies ye' Yé tö ye' patké', e' dör ye' tteköl. E' kuéki ye' ttekölpa dör böi.

¹⁹ Ie'pa tö ie' a ichaké:

—¿Wé be' yé tso'?

Ie' iüté:

—A' ké wə ye' suule, ñies a' ké wə ye' Yé suule. A' mú wə ye' suule, e' ma ñies a' wə ye' Yé suule.

* **8:11** Isalema ttè i' ké ku' yëkkuö kéchke kit Juan tö. E' ukuöki ta' yile skà tö ime'ka iki.

²⁰ Ttè ikkè ché Jesús tò itso' s'wöbla'uk e' dalewa. Ie' tkër s'wöbla'uk Skëköl wé a wé kalkuö tso' inuköl ioie mè Skëköl a eë. Erë kam ie' k'ewö dökä, e' kuëkj kè yi wä iklönewa.

A' kè döpa wé ye' mîrö eë

²¹ Jesús tò iskà ché ie'pa a:

—Ye' míä tã a' tò ye' yuleraë, erë a' duöralur ì sulu kôs wambleke a' tò e' a. E' kuëkj kè a' döpakä wé ye' mîrö eë.

²² Eta judiowak wökirpa tò iché:

—Ie' iché tò sa' kè döpakä wé ie' mîrö eë. Ie' e' ttökewa alè, e' kuëkj ie' iché es.

²³ Ie' tò ie'pa a iché:

—A' dör kã ì' wakpa ë, erë ye' dör kã jai wak. A' dör kã íe wakpa, erë ye' kè dör kã íe wak. ²⁴ E' kuëkj ye' tò a' a iché tò 'a' duöralur ì sulu kôs wambleke a' tò e' a.' A' kè wä iklöne tò ye' dör yi yë'bitü ye' tò a' a e', e' tã a' duöralur ì sulu kôs wambleke a' tò ese a.

²⁵ Eta ie'pa tò ie' a ichaké:

—¿Yí be' dör?

Ie' tò iüté:

—Ye' dör yi yë'bitü ye' tò a' a kuaë e'. ²⁶ Tajë ye' wä ttè tso' a' kkatoie. Erë ì kôs cheke ye' tò sulitane a' e' ttsëule ye' wä yi tò ye' patkè' e' kkö a. Ie' ttè dör mokië.

²⁷ Erë ie'pa kè éna iwä ane tò ie' tso' iyë dör Skëköl, e' chök. ²⁸ E' kuëkj ie' tò iché ie'pa a:

—S'ditsö Alà, e' dör ye'. Mik a' tò ye' batsékä krus mik, eta' a' tò isuëraë tò yi dör ye'. Ye' kè tò ì wëpa ye' wák er wa. Ì cheke ye' Yé tò ye' a' tò ichö, e' ë chekeyö. ²⁹ Yi tò ye' patkè' e' tso' ye' tã. Ì wër buaë ie' wa, e' ë wëkeyö, e' kuëkj kè ie' wä ye' meuleat ekörla.

³⁰ Mik e' ché Jesús tò, eta' tajë pë' erblé ie' mik.

Se' yënettsä ì sulu ulà a Jesús batamik

³¹ Jesús tò iché judiowak erblé ie' mik, e'pa a:

—A' serke kekraë ye' ttè dikia, e' je' tã a' dör ye' ttökatapa chökle. ³² A' wä Skëköl ttè moki e' jcherdaë buaë tã e' tò a' yerattsä, ì ulà a' klöulewä e' yökj.

³³ Ie'pa tò ie' iüté:

—Sa' dör Abraham aleripa. Sa' kè klöulewä ì ulà a. ¿Wes be' tò ichèmi tò sa' yërdattsä?

³⁴ Ie' tò ie'pa iüté:

—Moki ye' tò a' a iché tò wëpa tò ì sulu wambleke, esepa tso' klöulewä sene sulu ulà a. ³⁵ Erë s'klöulewä kanè mésoie ese serke iwökir ska', erë kè idör iwökir yami ëkka. Iwökir alà e' dör iyami ëkka kekraë. ³⁶ Ye' dör Skëköl Alà. Ye' tò a' yëttsä sene sulu ulà a, e' tã moki a' yënettsä. ³⁷ Ye' wä ijcher tò a' dör Abraham aleripa, erë a' kè tò ye' ttè klö'wë, e' kuëkj a' kji ye' kiane ttëwä. ³⁸ Ì kkacheke ye' Yé tò ye' a, ese cheke ye' tò a' a. Es nïes a' tò iwambleke wës a' yé tò a' a ikkacheke es.

³⁹ Ie'pa tò iüté:

—Sa' yë bak kã iaiä e' dör Abraham.

Erë ie' tò ie'pa a iché:

—A' mú dör Abraham aleripa, e'ma a' sermi wës ie' sene' es. ⁴⁰ Ye' tò ttè moki ché a' a wës Skëköl tò ye' a' ikkaché es. E' ë wëyö, erë a' kji ye' kiane ttëwä. Ese kè wamblène Abraham wä. ⁴¹ A' e' wamblö wës a' yé e' wamblö es.

Ie'pa tō ie' a' iché:

—¡Sa' kē dōr ñala' alé! ¡Sa' yē dōr ekōl ē e' dōr Skēkōl!

⁴² Ie' tō ie'pa a' iché:

—Ye' datse Skēkōl ska', e' tso' iē. Ye' kē dē' ye' wák er wa. Ie' tō ye' patkē'. E' kuekī mokī ie' chōpa a' yē, e' ma ye' dalēmi a' éna. ⁴³ ¿I' kuekī a' kē éna ye' ttē wà ane? A' kē kī ye' ttē kiane klō'wè, e' kuekī a' kē éna ye' ttē wà ane. ⁴⁴ A' yē dōr bē. A' dōr ie' ala'r. A' dōr ie' icha ta a' e' wamblō wēs ie' kī ikiane es. Kekraē ie' dōr s'ttōkwak. Ie' ttō kōs e' dōr kachē wōchka, e' kuekī Skēkōl ttō mokī, e' kē wa ie' wōbatsō. Ie' dōr kachōkwak, ie' wák dēr es, e' kuekī ie' kachō tajē. Ie' dōr kachē kēkōl. ⁴⁵ Erē ye' tō ttē mokī chē a' a, e' kuekī a' kē tō ye' ttē klō'wē. ⁴⁶ ¿A' wē tō ikkachēmi tō ye' tō i sulu wamblē? Ie' tō ttē mokī cheke a' a, e' ta ¿i kuekī a' kē tō ye' ttē klō'wē? ⁴⁷ Yi dōr Skēkōl icha, ese tō ie' ttē ttsē er bua' wa. Erē a' kē dōr ie' icha, e' kuekī a' kē éna ie' ttē tsaak.

Abraham kam kur e' yōkī Jesús tso'tke

⁴⁸ Eta judiowak kē erblēne Jesús mik, e'pa tō iché ie' a':

—Mik sa' iché tō be' dōr Samaria wak suluē, e' a' aknama tso', eta sa' tō iché yēsēsē.

⁴⁹ Jesús tō ie'pa iūtē:

—Au, kē ye' a' aknama ku'. Ye' tō ye' Yē dalōieke, erē a' kē tō ye' dalōiē. ⁵⁰ Ye' kē ku' i' yulōk ye' wák a' e' kīkoka. Erē itso' ekōl, e' kī ikiane tō a' tō ye' kīkēka. E' dōr s'shulōkwak. ⁵¹ Mokī ye' tō a' a' iché tō yi tō ye' ttē iūteke mokīē, ese kē duōpawa.

⁵² Ie'pa tō iché ie' a':

—I'ñe je' sa' tō iklō'wē mokī tō be' a' aknama tso'. Abraham ena Skēkōl ttekolpa kōs durulune. ¿Wēs be' tō iché tō yi tō be' ttē iūteke, esepa kē duōpawa? ⁵³ ¿Ima be' erbiō tō be' dōr se' yē Abraham e' tsata? Ie' blēnewa ñies Skēkōl ttekolpa kōs blērulune. ¿Ima be' erbiō tō be' dōr yi?

⁵⁴ Ie' tō ie'pa iūtē:

—Ye' wák e' kīkōkeka, e' ma e' kē dōr iie bua'. Erē ye' Yē tō ye' kīkekeka, e' wák cheke a' tō tō e' dōr a' Kēkōl. ⁵⁵ Erē a' kē wā ie' suule. Ye' je' wā isuule. Ye' ichōpa tō ye' kē wā ie' suule, e' ma ye' kachō suluē wēs a' es. Mokī ye' wā isuule. Ie' ttē iūtekeyō. ⁵⁶ Abraham dōr a' yē bak ká iaiaē e' tō ye' datse, e' kēwō sueraē, e' kuekī ie' ttsē'ne buaē. Ie' tō isu' ta e' tō ie' ttsēō' buaē.

⁵⁷ Ie'pa tō ie' a' iché:

—Kam be' kī duas dō dabom skeyōk (50), eta ¿wēs be' ichēmi tō be' wā Abraham sūle?

⁵⁸ Jesús tō ie'pa iūtē:

—Mokī ye' tō a' a' iché tō ye' tso'tke Abraham bak ká iaiaē e' yōkī kewe.

⁵⁹ Eta ie'pa tō ák klō'wē tajē Jesús toie. Erē Jesús e' bléwa ie'pa shua e' yéttsa Skēkōl wé a.

9

Jesús tō s'kune ekōl wōbla kē wawēr e' bua'wéne

¹ Jesús shkōrami e' tō wēm kune' wōbla kē wawēr ese sué ekōl. ² Eta ittōkatapa tō ie' a' ichaké:

—A S'wōbla'ukwak, ¿yi tō i sulu wamblē', e' nuí kuekī wēm i' kune' wōbla kē wawēr, ie' wák ō iyē ō imi?

³ Ie' tō ie'pa iūtē:

—Kê idör tö ie' ö iyë ö imì tö ì sulu wamblë' e' nuí kuëkí. Ie' kune' es aş Skëköl diché tajë e' wawër iki. ⁴Yi tö ye' patkë', e' kanë kawõtã wë se' tö kawö tã'ia se' a e' dalewa. E' dör wës se' kaneblö ñiwe es. Se' blënewã etã kë se' a ì kaneoneia. E' dör wës katuine s'ki es, kë se' a kaneblënukia. ⁵Ye' tso'ia kã ì' kí, e' dalewa ye' dör wës kã olo es sulitane er ñi'woie.

⁶Ie' tö iché one tã ie' wirituë íyök kí, e' wa ie' tö dôchka yué. Tã wëm kë wöbla wawër e' wöbla kí dôchka e' tiëitö. ⁷Tã ichéitö ie' a:

—Be' yú wöskuök di'dape kië Siloé eë. (Siloé e' wã kiane chë: “patkëule”).

Wëm wöbla kë wawër e' míã tã iwöskuëe tã iwöbla wawënene buaë tã imíã iu a. ⁸Pë' serke ie' o'mik ena pë' wã ie' sũule inuköl kak kiök e'pa ñi chaké:

—¿Wëm wí kë dör wëm e' tkökeser inuköl kak kiök e'?

⁹Welepa tö iché:

—Tö, ie' idir.

Erë welepa skã tö iché:

—Au, kë dör ie' erë ie' sù idir.

Erë ie' wák tö iché:

—Tö, ye' je' idir.

¹⁰Etã ie'pa tö ie' a ichaké:

—¿Wës ì' tã be' wöbla wawënene?

¹¹Ie' tö ie'pa iüté:

—Wëm kië Jesús e' tö dôchka yué, e' tiëitö ye' wöbla kí tã ichéitö ñã: 'Be' yú wöskuök di'dape kië Siloé e' a.' Etã ye' míã wöskuëe tã ye' wöbla wawënene.

¹²Etã ie'pa tö ie' a ichaké:

—¿Wé wëm e'?

Ie' tö ie'pa iüté:

—Kë ye' wã ijcher.

Wëm wöbla buanene e' kí chaké tajë fariseowakpa tö

¹³⁻¹⁴Mik Jesús tö dôchka yué ena wëm wöbla kë wawër e' bua'wénéitö, e' këwö dör eno diwö. E' kuëkí wëm buanene e' tsémirakitö fariseowakpa ska'.

¹⁵E'pa tö ie' a ichaké:

—¿Wës be' wöbla buanene?

Ie' tö ie'pa iüté:

—Wëm eköl tö dôchka tië ye' wöbla kí tã ye' wöskuëe tã ye' wöbla buanene.

¹⁶Ie'pa welepa tö iché:

—Wëm wé tö e' wé e' kë wã eno diwö dalöiene, e' kuëkí e' wák kë patkëne Skëköl wã.

Erë welepa skã tö iché:

—Ie' chõpa pë' sulusi, e'ma ¿wës ì kë or yi a ese ormi ie' a?

Es ie'pa ttë chilinekã.

¹⁷Ie'pa tö iskã chakéne wëm buanene e' a:

—Ie' tö be' wöbla bua'wéne, ¿ima e' wák bikeitsè be' tö?

Ie' tö ie'pa iüté:

—Ye' a tã ie' dör Skëköl tteköl.

¹⁸Erë ie'pa kë éna iklö'wãk tö ie' bak wöbla kë wawër tã iwasuëitö. E' kuëkí ie'pa tö imì ena iyë tsuk patké ¹⁹tã ie'pa a ichaké:

—¿Wëm ì' dör a' alã? A' iché tö ie' kune' wöbla kë wawër, e' tã ¿wës ì' ñe tã iwöbla wasuëitö?

²⁰Iyé ena imì tö iché ie'pa a:

—Sa' wã ijcher buaë tö ie' dör sa' alã. Ñies sa' wã ijcher tö ikune wöbla kë wawër. ²¹Erë wës ì' ñe tã ie' wöbla buanene e' kë ijcher sa' wã. Ñies kë sa' wã

ijcher yi tö ie' wöbla bua'wéne. E' chakö ie' wák a. Ie' detke këchke. ¡Ie' wák tö ichëmi a' a! ²² Iyë ena imi e'pa suane judiowak wökirpa yöki, e' kuëki ie'pa tö iché es. Judiowak wökirpa tö iyë'bak ñi a tö wépa ikló'wé tö Jesús dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e', e' ta esepa yekelur ie'pa tö ie'pa ñi dapa'wö wé a, kë kiëwáia yës. ²³ E' kuëki iyë ena imi tö iché: "Ie' detke këchke. Ie' wák tö ichëmi a' a."

²⁴ Eta ie'pa tö wëm buanene, e' skà kiéne ta ie' a ichaké:

—Be' ttö mokïë Skëköl wörki. Sa' wa ijcher tö wëm tö be' bua'wéne, e' dör pë' sulusi.

²⁵ Wëm tö iüté:

—Kë ye' wa ijcher tö wëm e' dör pë' sulusi ö au. Erë ye' wa ijcher buaë tö ye' bak wöbla kë wawër, erë i'ñe ta ye' tö iwasué. E' ë jcher ye' wa.

²⁶ Ie'pa tö iskà chakéne ie' a:

—¿Wës be' wéitö? ¿Wës ie' tö be' wöbla bua'wéne?

²⁷ Ie' tö ie'pa iüté:

—E' chétkeyö a' a, erë a' kë éna itt sak. ¿Ie' a' ki ikiane tö ye' tö iskà ché? Wësua ñies a' e' yuak ie' kléie.

²⁸ Ie'pa tö ie' ché sulué ta ichérakitö ia:

—Be' dör wëm e' ttökata, erë sa' dör Moisés ttökataka. ²⁹ Sa' wa ijcher tö Skëköl ut Moisés ta, erë wëm e', kë jcher sa' wa wé ie' datse.

³⁰ Ie' tö ie'pa iüté:

—¡I ché a' tö, e' tö ye' wökrawéwa! Ie' tö ye' wöbla bua'wéne ta ¿wës a' kë wa ijcher wé ie' datse? ³¹ Se' wa ijcher tö pë' sulusipa ttö kë iüteta' Skëköl tö. Erë wépa tö Skëköl dalöieke ena isërke wës ie' ki ikiane es esepa ë ttö iüteke ie' tö. ³² Ká i' tsá yöne e'tami kë yi wa ittseüle tö se' kune wöbla kë wawër esepa wöbla buarta'ne. ³³ Ie' kë patköpa Skëköl tö, e'ma kë i' orpa ie' a.

³⁴ Ie'pa tö iüté:

—Be' kune', be' talane i sulu ë a. ¿Wës be' kësik deka sa' wöbla'uk? Eta ie'pa tö itrë'wëshkar.

Wëm wöbla buanene e' erblé Jesús mik

³⁵ Jesús ittse tö wëm wöbla buanene e' trë'wëshkar ie'pa tö Skëköl wé a. Mik ie' tö ikué ta ie' a ichakéitö:

—¿Be' erblé S'ditsó Alà mik?

³⁶ Ie' tö iüté:

—A këképa, ichö ña yi idir as ye' erblö imik.

³⁷ Jesús tö iüté:

—Be' wa isüulebak; e' dör ye' tso' ttök be' ta e'.

³⁸ Eta ie' e' tkéwa kuchë ki idalöiök ta iché ia:

—A Skëképa, be' mik ye' erblé.

³⁹ E' ukuökü ta Jesús tö iché:

—Ye' dë'bitü ká i' a s'shulök as wépa dör wës s'wöbla kë wawër es esepa wöbla wawër. Ñies ye' dë'bitü wépa e' chö tö iwöbla wawër buaë esepa muat wës iwöbla kë wawër es.

⁴⁰ Mik fariseowakpa wélepa tso' ie' ska', e'pa tö tté e' ttsé, eta ichérakitö ia:

—¿Ima be' sa' bikeitsé? ¿Sa' dör wës s'wöbla kë wawër es?

⁴¹ Ie' tö ie'pa iüté:

—A' mú wöbla kë wawër, e'ma i sulu nuí kë ku' a' ki. Erë a' tö icheke tö a' wöbla wawër, e' kuëki a' ki i sulu nuí tso'ia.

10

Obeja kkö'nukwak e' tté

¹ Eta Jesús tò iché: “Mokí ye' a' a' ichè tò obeja ekiblökwa^{ka}, esepa kë shkötá'wá wé obeja tso' wötéule, e' wékkö chök^{le} a. E' skéie ie'pa shkökewá bánet. Esepa dör akblökwa^{ka}. ² Eré wé shkökewá obeja wékkö chök^{le} a, ese dör obeja kkö'nukwak chök^{le}. ³ Obeja wékkö kkö'nukwak, ese tò obeja wékkö kköppeeke obeja kkö'nukwak a' tã e' tò iobeja kieke ikié wa etó etó. Obeja tò ie' ttó ttséwá buaé, tã ie' tò iyekelur wé itso'rak wötéule eé. ⁴ Obeja tò ie' ttó ttséwá buaé, e' kuekí mik ie' tò iyélur seraa, etã imi'kerak ie' itókí. ⁵ Yi kë süule ie'pa wá, ese kë tóie ie'pa tò. Ie'pa kë wá ese ttó ttséule, e' kuekí ie'pa poneka iyóki.”

⁶ Tté e' paké Jesús tò judiowak a, eré ie'pa kë éna iwà áne.

Jesús dör wés obeja kkö'nukwak buaé es

⁷ Ie' tò iská ché ie'pa a: “Mokí ye' tò a' a' ichè tò ye' wák dör wés obeja wötéule ese wékkö es. ⁸ Pé' dè'bitú ye' yóki kéwe s'wöbla'uk kache tté wa, esepa dör wés obeja ekiblökwa^{ka} es, ie'pa dör pé' sulué. Eré wépa dör wés ye' obeja es, esepa kë wá ie'pa ttó ttséne. ⁹ Ye' dör wés obeja wékkö es, wépa shkökewá ye' wá, esepa tsátkérdaé. Ie'pa dóraé wés obeja shkökewá dökettšana chkök kkö'naule buaé ese es.

¹⁰ “Obeja ekiblökwa^{ka} datse iekiblök ena ittökulur ie'úkwá, e' é wamblök esepa datse. Eré ye' dè'bitú ká i' a' sene bua'ie muk' a' a, e' dör sene michoé chök^{le}. ¹¹ Ye' dör wés obeja kkö'nukwak buaé es, e' e' murattsa' ttéwá iobeja tsatkoie. ¹² Eré wé kanéblöke inuköl dalérmik, ese kë dör ikkö'nukwak chök^{le}. Ie' kë dör obeja wák, e' kuekí mik chichi kañiru datse, etã ie' tò obeja méat tã itkashkar tã chichi kañiru tò obeja ttéwá tã imalepa poneka. ¹³ Wém e' kë tkine obeja kí. Ie' tkirke inuköl é kí, e' kuekí itkashkar.

¹⁴⁻¹⁵ “Ye' wák dör wés obeja kkö'nukwak buaé es. Ye' Yé wá ye' süule buaé, es ñies ye' wá ie'pa süule. Wépa dör ye' icha e'pa dör wés ye' obeja es, ie'pa süule ye' wá buaé, ñies ie'pa wá ye' süule. Ye' e' murattsa' ttéwá ie'pa tsatkoie. ¹⁶ Ñies ye' wá ye' icha ská tso' bánet, esepa dör ye' obejapa ñies, eré ie'pa kë dör a' ditséwó. Ie'pa dóraé ye' wá ye' ska' tã ie'pa tò ye' ttó iüteráé tã iérdawarak ye' icha tso' íe' e'pa tã ñitá echka éme. Ye' é dóraé ie'pa kos e' kkö'nukwakie.

¹⁷ “Ye' e' murattsa' ttéwá e' shkerdakane, e' kuekí ye' Yé éna ye' dalér taié. ¹⁸ Ké yi a' ye' duökwa. Ye' e' murattsa' ttéwá ye' wák er wa. Ye' a' kawó mène e' mottsa' ttéwá ena shkenokane wés ye' Yé tò ye' patké' iwá uk es.”

¹⁹ Mik judiowak tò tté e' ttsé, etã ie'pa tté chiliwékane. ²⁰ Ie'pa kibiiepa tò icheke:

—íle' dör alíie! íle' a' aknama tso'! ¿íie a' tò ittó ttseke?

²¹ Eré imalepa tò icheke:

—íYi a' aknama tso', ese kë ttó es! Aknama kë a' s'wöbla buanukne.

Judiowak kë erbléne Jesús mik e'pa tò iwatéttsá

²² Tskiri kéwó de, etã Jerusalén wakpa tso' Skéköl wé batse'one ká íaiáé, e' kéwó tkö'uk. ²³ E' shüá Jesús shködur Skéköl wé úle kié Salomón úle e' a. ²⁴ Eta judiowak kë erbléne Jesús mik, esepa iénewá ie' pamik taié tã ie'pa tò ie' a' ichaké:

—¿Kos sa' tò be' tté panemiró? Iwá chö sa' a' yésyèsé tò be' dör wé pairine'bitú idi' wa s'blúie e' ö kë be' dör e'.

²⁵ Ie' tò ie'pa iuté:

—Ye' tò ichétke a' a, erë a' kē erblène ye' mik. Ì kē or yi a ese wéyö ye' Yé ttö wa. E' tò ikkaché buaë sulitane a tò yi dör ye'. ²⁶ Erë a' kē dör ye' obeja, e' kuekï a' kē erblöku' ye' mik. ²⁷ Ye' obeja tò ye' ttö ttseke. Ye' wä ie'pa sùle buaë ena ie'pa datse ye' itöki. ²⁸ Sene michoë mekeyö ie'pa a ta ie'pa kē duöpawa aishkuö ta. Ie'pa kē yërpattsaiä yi a ye' ulä a. ²⁹ Ye' Yé tò ie'pa me' ye' a e' dör iyi ulitane tsata. E' kuekï kē yi a ie'pa yërpattsä ie' ulä a. ³⁰ Ie' ena ye', sa' dör eköl ë.

³¹ Eta judiowak kē erblène Jesús mik, e'pa tò ák skà klö'wéne tajë ie' toie.

³² Ie' tò ie'pa a iché:

—Ye' Yé batamik iyi buaë wé ye' tò tajë a' wörki ze' wé kuekï a' ki ye' kiane ttèwä ák wa?

³³ Ie'pa tò iüté:

—Sa' kē éna be' ttakwä iyi buaë wé be' tò ese kuekï. Sa' éna be' ttakwä be' tò Skéköl ché suluë e' kuekï. Be' dör s'ditsö ë, erë be' e' chö tò be' dör Skéköl.

³⁴⁻³⁶ Ie' iüté:

—¿Wes a' tò ye' kcateke ttè e' ki? ¿A' kē éna iane tò ká iaiaë Skéköl tò iyé' a' shulökwakpa bak e'pa a: “a' dör kékölpa”?* Ttè e' tso' kitule Skéköl yëkuö ki. Se' wä ijcher tò yëkuö e' dör mokï kékraë. Ie'pa wépa a Skéköl tò ittè me'bak s'shulök, esepa ki' ie' tò kékölpa, e' yitä ye' kirmi buaë ie' alä. E' wä dör tò ie' wák tò ye' klöq' ta ye' patkë'bituitö ká i' a. ¿Wes a' ichëmi tò ye' tò ie' ché suluë mik ye' iché tò ye' dör ie' alä eta? ³⁷ Ì kiane ye' Yé ki' tò ye' tò iwë, e' mú kē uk ye' ku', e'ma kē a' erblök ye' mik. ³⁸ A' kē erblöku' ye' mik, erë i' wekeyö, e' mik a' erblö as a' wä ijcher mokï tò ye' Yé ena ye' sa' dör eköl ë.

³⁹ Judiowak tò Jesús skà ma'wé klö'wëwä, erë ie' tkashkar ie'pa yöki.

⁴⁰ E' ukuöki ta Jesús miáne Jordán wışhet wé Juan bak s'wöskuök ee. Eë ie' e' tséat. ⁴¹ Tajë pë' de ie' ska' ta ichekerakitö:

—Juan kē wä, ì kē or yi a ese one, erë wëm i' paka' Juan tò qos e' dör mokï.

⁴² Eta tajë pë' tso' ká e' a, e'pa erblé Jesús mik.

11

Lázaro blënewa

¹ Wëm tso' eköl duöke kië Lázaro serke Betania. Eë María ena iël kië Marta e'pa serke. ² María e' dör Lázaro kutà tò Skékëpa Jesús klö ki kiö masmas tē'ka ta ipasio'waitö itsakö wa e'. ³ Ie' ena Marta e'pa tò Jesús a ichök patké:

—A Skékëpa, Lázaro dalër tajë be' éna, e' duöke.

⁴ Mik Jesús tò ittse' ta ichéitö:

—Duè e' kē e' alöpakä iki da'a. E' dör buaë Skéköl olo kkachöie, ñies ye' dör ie' Alä e' olo kkachöie.

⁵ Marta ena iël ena Lázaro, e'pa dalër tajë Jesús éna. ⁶ Erë mik ie' ittse' tò Lázaro duöke, eta ie' kē mine iska'. Ie' e' tséatia dö ká böt wé itso' ee. ⁷ E' ukuöki ta ie' iché ittökatapa a:

—Mishkane Judea.

⁸ Ie'pa tò iché ie' a:

—A S'wöbla'ukwak, i' kukuie se' dë'rö ee, ta judiowak ki' be' kiane ttèwä ák wa. ¿Wes ee' be' shkakne?

⁹ Ie' tò ie'pa a iché:

—Kë a' tkinuk e' ki. Kam ye' kéwö döka, e' kuekï kē i' tköpa ye' ta. E' dör wes ttè i' tò iché es: Ká ñiwe a diwö tso' döka dabom eyök ki böt (12). Ñiwe ta ká

* 10:34-36 kékölpa: Si'kuaie ttè e' dör dioses.

olo buaë, e' kuëki se' shkôke ñiwe, e' ta kë se' klastkërpawä. ¹⁰ Erë s'shkôke ká ttsetse a, e' ta se' klastkërdaë. Ye' tso'ia shkôk wes s'shkôke ñiwe es, e' kuëki kë ì tkôpa ye' ta.

¹¹ E' ukuôki ta ie' tó ichéne:

—Se' yami Lázaro kapowä, erë ye' mi'ke ishke'ukkane.

¹² Eta ittôkatapa tó iché ie' a:

—A Skëképa, ie' kapowä, e' ta ibuarmine.

¹³ Ie' tó Lázaro blënewä e' ché ie'pa a es. Erë ittôkatapa tó ibikeitsé tó ë ikapowä. ¹⁴ E' kuëki ie' tó ie'pa a iché yësyësë:

—Lázaro blënewä. ¹⁵ Erë a' kuëki ye' ttsé'ne buaë tó ye' kë ku' eë as a' erblö ye' mik. Mishka isaük.

¹⁶ Eta Tomás (e' kië ñies Dídimo) e' tó iché imalepa a:

—Mishka as se' ttôwä ie'pa tó Jesús ta.

Jesús dör s'duulewä ese shke'ukkanewak.

¹⁷ Mik Jesús demi Betania, eta Lázaro nu wötënewä, e' ki ká de tkël.

¹⁸ Betania aṭe tsinet Jerusalén o'mik kilómetro mañat ekkë. ¹⁹ Marta ena María akë blënewä, e' kuëki tajë judiowak dë'bitü ie'pa pablök. ²⁰ Mik Marta wä ijchënewä tó Jesús döketke ta imía ññaletsük, erë María aṭe u a. ²¹ Ie' tó iché Jesús a:

—A Skëképa, be' chöpa tkër íe, e'ma ye' akë kë blënewä. ²² Ie' blënewatke, erë ye' wä ijcher tó ì kié be' tó Skëköl a, e' meraëitö be' a.

²³ Ie' tó ie' a iché:

—Be' akë blënewä e' shkerdakane.

²⁴ Marta tó iché ía:

—Ye' wä ijcher tó ie' shkerdakane aishkuö ta mik ká i' erkewatke eta.

²⁵ Jesús tó iché ie' a:

—Ye' dör s'duulewä e' shke'ukkane wak. Ye' dör sene michoë e' mukwak. Yi erblé ye' mik erë iblënewatke, erë ishkerdakane ta iser michoë. ²⁶ Yi serke ye' mik erblöke ye' mik, ese kë duöpawä aishkuö ta. ¿E' klö'wé be' tó?

²⁷ Marta tó iüté:

—A Skëképa, iklö'wéyo. Ye' tó iklö'wé tó be' dör Skëköl Alà, be' dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie cheke ká íaiaë tó idatse ká i' ki e'.

Jesús íe wé Lázaro nu blëne ee

²⁸ Marta tó ttë e' ché one, ta imía iël María kiök, ta iché ie' kukuö a:

—S'wöbla'ukwak detke. Ie' tó be' kié.

²⁹ Mik e' ttsé María tó, eta bet ie' e' kékä mía Jesús saük. ³⁰ Jesús tso'ia wé ie' ttë Marta ta ee. Kam ie' döwä wé ie'pa serke ee. ³¹ Mik wépa tso' María u a ipablök, e'pa tó isué tó ie' e' kékä mía bet, eta ie'pa mía itöki. Ie'pa ibikeitsé tó ie' mía iük idëütö nu blëne ee.

³² Mik María demi Jesús ska', eta ie' e' tkéwä kuchë ki iklö ska' ta ichëitö ie' a:

—A Skëképa, be' chöpa tkër íe, e'ma ye' akë kë blënewä.

³³ Mik Jesús tó isué tó María iüke ena wépa debitü ie' ta e'pa iükeñak, eta e' tó ie' chkewëwä tajë shüte. ³⁴ Ie' tó ie'pa a ichaké:

—¿Wé a' tó inú blé'wä?

Ie'pa tó iüté:

—A Skëképa, be' shkó isaük.

³⁵ Eta Jesús íe. ³⁶ Ie'pa tó iché:

—Isaü. Ie' éna Lázaro dalër tajë.

³⁷ Erë ie'pa welepa tó iché:

—Ie' tō wēm wōbla kē wawēr, e' buaŋ'ne tã çì kuękì ie' kē wã ì one ąs Lázaro kē blērwa?

Jesús tō Lázaro shk'e'wékane

³⁸ Etã Jesús skà ęrianekã tã idemi wé Lázaro nu blēne eę. E' dōr ákuk bērie. Ák bērie bastkēr, e' wa ákuk wōtēulewã. ³⁹ Jesús tō iché:

—Ák bastkēr ákuk kkō mik, e' skōttšã bánet.

Marta dōr dēutō kutã e' tō iché:

—A Skēkēpa, kã detke tkël inũ kì, e' kuękì suluē inũ alanewatke.

⁴⁰ Ie' tō iitúte:

—Ye' tō be' ą ichétke tō be' erblé ye' mik, e' tã mokì be' tō Skēkōl olo tajē e' sueraē.

⁴¹ Etã ie'pa tō ák skēu bánet tã Jesús wōkékã kã jai ą tã ichéitō:

—A yēwō, ì kiéyō be' ą e' ttsébō. E' kuękì wēstela chekeyō be' ą. ⁴² Ye' wã ijchēr tō kękraē ì kiekeyō be' ą, e' ttekebō. Erē ikiéyō be' ą pē' tso' tajē íe, e'pa kukua ąs ie'pa tō iklō'ũ tō mokì be' ye' patkē'.

⁴³ E' chéitō one tã ie' iché aneule:

—A Lázaro, jbe' e' yōttšã seę!

⁴⁴ Etã Lázaro blēnewã e' dettsã ttsē'ka. Ie' ulã, ie' klō parratulewã datsi'tak wa. Nies iwō parratulewã datsi'tak wa. Jesús tō iché iąrak:

—Iparratulewã datsi'tak wa, e' wōtsōō ąs imi'ą.

Judiowak tō Jesús ileritsé klō'wēwã

(Mateo 26.1-5; Marcos 14.1-2; Lucas 22.1-2)

⁴⁵ Judiowak dē'bitũ Mariã wapiōuk, e'pa tō ì wé Jesús tō e' sué, e' kuękì ie'pa tajē erblé ie' mik. ⁴⁶ Erē ie'pa wēlepa mía, ì wēitō, e' chōk fariseowakpa ą.

⁴⁷ Etã fariseowakpa ena sacerdote pa wōkirpa, e'pa tō judiowak wōkirpa kié tã iñi dapa'wékã tã ichérakitō ñi ą:

—¿Wēs se' tō Jesús wēmi? Ì kē or yi ą ese wēkeitō tajē. ⁴⁸ Se' tō ie' méat es, e' tã sulitane erblōraē ie' mik tã itkērdakã se' blúie. E' mú tšsē Roma wōkirpa tō, e' ma ie'pa bituraē tã Skēkōl wé tskerawarakitō, ñies se' judiowak ęwerawarakitō.

⁴⁹ Erē ie'pa šuą wēm tso' ekōl kié Caifás, e' dōr sacerdote kibi duas e' wa. Ie' tō iché ie'pa ą:

—A' kē wã ì jchēr yēs. ⁵⁰ Tštseskua a' kē éna iane tō wēm ekōl ē duōwã se' judiowak skéie, e' dōr bua'ie se' kōs ęrwa e' skéie.

⁵¹ Erē e' kē yēne Caifás wã iwák ęr wa. Ie' dōr sacerdote kibi duas e' wa, e' kuękì Skēkōl tō ie' ké ichōk es ittekōlie. Ie' tō iché Skēkōl ttekōlie tō Jesús tterawã judiowak ulitane skéie. ⁵² Kē idōr judiowak ē skéie, ñies itterawã Skēkōl ala'r ulitane serke kã wa'ñe e'pa skéie ąs ie'pa dō judiowak tã ñita wēs wakpa etōkicha ē es. ⁵³ E' diwō tã judiowak wōkirpa tō kawō mé ñi ą Jesús ttowã.

⁵⁴ E' kuękì ie' kē shkōiã sulitane wōšã judiowak šuą. Ie' e' yéttšã mía kã kié Efraim eę. Kã e' atē kã sir poē wé kē yi serku' ese ska' tsinet. Eę ie' e' tséat ittōkatapa tã.

⁵⁵ Judiowak Yēpa Yērulune Egipto e' kēwō dōkewatke tsinet tkō'wē. Judiowak serke bánet e'pa tajē dōkemitke Jerusalén e' batse'ukne ikawō tkō'uke e' yōki wēs ie'pa wōblar es. ⁵⁶ Ie'pa tso'ie Jesús yulōk. Ie'pa ñi chakōkerak Skēkōl wé ą:

—¿Ima a' tō iché, Jesús dōmi kawō tkō'uk ō kē idōpa?

⁵⁷ Fariseowakpa ena sacerdotepa wökirpa, e'pa tö iché sulitane a tö yi wä ijcher tö wé Jesús tso', e' ta ibiyö chö sa' a iklö'wowa.

12

Alaköl eköl tö kiö masmas téka Jesús klö ki

¹ Kawö kianeia teröl Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kəwö tkö'woie ta Jesús mia Betania wé Lázaro serke ee. Lázaro du'wä e' shkeo'kane ie' tö e' ska' ie' mia. ² Ee ie'pa ulérak, chkérak buaé Jesús kikoka. Marta tso' iwatiök. Lázaro tkér ie'pa shua mesa ki chkök Jesús ta. ³ Eta María wä kiö masmas kiè nardo chökke tuè darèrè, ese debitu litro shaböts, e' téitö Jesús klö ki. E' ukuöki ta ipasiwéwaitö itsakö wa. Kiö e' tö úshu kos alappowéka buaé jamamaé. ⁴ Eta Jesús ttökata eköl kiè Judas Iscariote tö iwömekettsä e' tö iché:

⁵ —Kiö masmas se tuè kanè duas ek ské ekké. ¿I kuəkī kē iwatonettsä s'siarëpa kimoie?

⁶ Erè e' kē yēne ie' wä, ie' éna s'siarpa dalër tajè e' kuəkī. Ie' dör akblökwak, e' kuəkī ie' tö iché es. Ie' dör Jesús ttökatapa inuköl blökwak, e' kak ekibleke ie' tö iwák a. ⁷ Jesús tö iché ia:

—Imuat. Kiö e' bleke tē se' nu ki, erè ité ie' tö ye' ki kam ye' ttöwa e' yöki.

⁸ S'siarëpa tso' kekraë a' shua as a' tö ikimù, erè ye' kē ku' kekraë a' ta.

Sacerdotepa wökirpa ki Lázaro kiane ttèwä

⁹ Tajè judiowak wä ijchenewa tö Jesús tso' Betania ta imiyal ee, kē dör Jesús è sauk. Nies ie'pa ki Lázaro shkeo'kaneitö e' kiane suè. ¹⁰⁻¹¹ Lázaro batamik tajè ie'pa erblé Jesús mik, ta sacerdotepa wökirpa ttè kē iutèia ie'pa tö. E' kuəkī sacerdotepa wökirpa tö ibikeitsétke Lázaro ttowa nies.

Jesús demi Jerusalén

(Mateo 21.1-11; Marcos 11.1-11; Lucas 19.28-40)

¹² Tajè pè' de Jerusalén Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kəwö tkö'uk. Bule es ta ie'pa wä ijchenewa tö Jesús datse nies Jerusalén. ¹³ E' kuəkī ie'pa si kō télor tsémi shuélor ie' datse e' ñalé ki idalöioie ta imiyal ñaletsuk. Ie'pa tö iché aneule:

—iSkököl kikökasó! ¡Ayècha buaé se' Israel aleripa blú datse Skököl ttö wa e'!*

¹⁴ Eta Jesús tö burro pupula kué etö, e' ki ie' e' tkéka wés ikitule Skököl yëkkuö ki es, e' tö iché:

¹⁵ A Sión wakpa, kē a' suanuk.

Isaú, a' blú datse

e' tkéuleka burro pupula ki.†

Es Skököl yëkkuö tö iché.

¹⁶ Ima Jesús tté tso' kitule Skököl yëkkuö ki e' wä tka ie' ta. Erè e' kəwö ska' ta ie' ttökatapa kē éna iwà ane tö Skököl yëkkuö kitule ká iaiaé e' tö Jesús tté pakeke. Erè ie' míkane ká jaí a olo ta' tajè, e' ukuöki ta ie'pa éna iwà ane tö i kos wé pè' tö ie' ta, e' tso'tke kitule Skököl yëkkuö ki.

¹⁷ Wépa tso' mik Jesús tö Lázaro shkeo'kane eta, e'pa tö ttè e' pakeke imalepa a. ¹⁸ E' kuəkī pè' wä tajè ttè e' jchenewa, e' kuəkī imiyal Jesús ñaletsuk. ¹⁹ Erè fariseowakpa tö iché ñi a:

—¡Isaú, sulitane mi'ke Jesús è itöki! ¡Se' tsaiène buaé!

* 12:13 Salmo 118.25 † 12:15 Zacarías 9.9

Griegowak welepa tö Jesús yulé

²⁰ Pè' mîne Jerusalén Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kéwö tkö'uk, e' shuá griegowak welepa tso'fiak. ²¹ Griegowak e'pa debitu Felipe ska'. Felipe dör ká kiè Betsaida e' wak. Ká e' aṭe Galilea. Ie'pa kköché tajë:

—A këképa Felipe, sa' kî Jesús kiane suè.

²² Eta Felipe mía ichök Andrés a ta ie'pa bøl míyal ichök Jesús a. ²³ Jesús tö iché ie'pa a:

—Ye' dör S'ditsö Alá, e' olo tajë e' kkayërkette. ²⁴ Mokî ye' tö a a' iché tö iyiwö etkla kè tkênewa íyök a, e' ta iatdaè ekörla, kè wö ta'. Erë iyiwö etkla tkênewa íyök a, ese shölöne ta iwödaló duowa, e' ta itskine wördaè tajë. ²⁵ Wé e' dalër tajë kè duakwa, ese weirdaè aishkuö ta. Erë wé e' mettsa ttëwa ká i' a, ese tsatkédaè ser michoë. ²⁶ Yi kaneblak ye' a, ese kawöta shkök ye' ta; wé ye' tso' ee ye' kanè mésopa tso' nîes. Yi kaneblöke ye' a, ese kîkeraka ye' Yë tö.

Jesús ttekewatke, e' ché ie' tö

²⁷ “Ye' ittsé i' ta, tajë ye' eriane. ¿Ì chëmiyö? ¿Yö ichëmi ye' Yë a: ‘A yëwö, ye' tsatköò ì tkökette ye' ta e' yöki? Au, e' kè chepayö. ¿Ye' wák e' dé'bitü ttëwa!

²⁸ A yëwö, be' olo tajë e' kkachö as be' kîkarka.”

Eta ká jai a ttö ttsène e' tö iché: “Ye' olo tajë e' kkachétkeyö be' kî, ta iská kkacheraneyö.”

²⁹ Pè' tso' ittsök ee, e'pa tö iché tö alá blane, erë welepa tö iché:

—Skököl biyöchökwak wele tté ie' ta.

³⁰ Jesús tö iché ie'pa a:

—Ttö ttsé a' tö, e' kè dör ye' a, e' dör a' kîmoie. ³¹ Ká i' wakpa shülè kéwö detke. Bè dör ká i' wakpa wökir, e' uyardatssa i' ta. ³² Mik ye' wötënewa krus mik e' tkênëka, eta ye' wa sulitane bituraè ye' ska'.

³³ Es ie' tö wes itterawa e' ché. ³⁴ Pè' tö iütë:

—Se' wa ijcher tö Skököl yëkuö kî ikitule tö wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' ser michoë. ¿Wes be' tö iché tö S'ditsö Alá, e' kawöta tkëka krus mik? S'ditsö Alá ¿e' dör yi?

³⁵ Jesús tö iché ie'pa a:

—Yi shköke stui a, ese kè wa ijcher wé imíró. Ye' dör wes ká olo es, erë ye' tso'ia a' shuá ekuölö è. E' kuekî a' shkö ye' olo a as kè stui tö a' kùwa. ³⁶ Ye' dör wes ká olo es, e' tso'ia a' shuá. Ye' mik a' erblö as a' dö ye' ichaie.

E' ché one Jesús tö ta imía e' bléwa ie'pa yöki.

Ì kuekî judiowak kè erblö Jesús mik

³⁷ Ì kè or yi a ese wé Jesús tö tajë judiowak wörki, erë ie'pa kè erblëne ie' mik. ³⁸ E' kos wamblëne wes Skököl tteköl Isaías e' tö ikit Skököl yëkuö kî es, e' tö iché:

“A Skököl, tté paka' sa' tö wësua kè yi wa iklöne.

Be' diché tajë e' kkayë' be' tö ie'pa a, erë ie'pa kè wa sa' ttö iütëne.”†

³⁹ Es ie'pa kè a Skököl tté klör. Nîes Isaías ikitat tö ì kuekî ie'pa kè wa Skököl tté klöone. E' tö iché:

⁴⁰ “Ie'pa er darërëè, kè éna Skököl tté klö'wak yës.

E' kuekî ie'pa wöa Skököl tö ká chówéwa.

Ie' tö ie'pa méat wes s'wöbla kè wawër es.

Ie' tö ie'pa er darë'wéwa as ie'pa kè éna iwà ar.

Skököl tö iché tö ye' tö iwé es

† 12:38 Isaías 53.1

as ie'pa kě er mane'ù ye' a ta ie'pa bua'wèneyö.”⁸

⁴¹ Isaías tō Jesús olo taië e' su' ena ie' tō Jesús cheke, e' kuëki ie' tō iché es.

⁴² Erë taië judiowak wōkirpa erblé Jesús mik. Erë ie'pa suane fariseowakpa yōki, e' kuëki kě ie'pa ichékā sulitane kukua. Ie'pa kě kī ikiane tō fariseowakpa tō ie'pa trë'wëshkar ie'pa ñi dapa'wō wé a. ⁴³ S'ditsō tō ie'pa kīkekeka e' wa ie'pa wōbatsō bua'ie, Skëköl tō ie'pa kīkekeka e' skéie.

Ì ché Jesús tō e' wa se' kichatërdaë

⁴⁴ Jesús tō iché aneule: “Wépa erblé ye' mik, esepa kě erbléne ye' ë mik. Ie'pa erblé ye' Yé tō ye' patkë' e' mik ñies. ⁴⁵ Wépa tō ye' sué, esepa tō ye' Yé tō ye' patkë' e' sué ñies. ⁴⁶ Ye' dör wes ká olo es. Ye' dë'bitü ká i' a as wépa erblé ye' mik, esepa kě ku'ia wes s'tso' stui a es. ⁴⁷ Wépa tō ye' ttō ttsé, erë kě iwā iwā iütëne, esepa kě kichatepa ye' wák tō. Ye' kě dë'bitü ká i' a s'ditsō kichatök. Ye' dë'bitü s'ditsō tsatök. ⁴⁸ Wépa tō ye' watekettsa, kě tō ye' ttō dalöie, esepa kkatökwak tso'tke, e' tō ie'pa kichaterattsä. Ttë yë'bak ye' tō, e' kě klöne ie'pa wā, e' kuëki mik ká i' erkewatke, etā ie'pa kichatërdattsä. ⁴⁹ Ye' kě wā i' yëule ye' wák er wa. Ì cheke ye' tō, e' chekeyö wes ye' Yé tō ye' patkë'bitü, e' tō ye' patkë' ichök es. E' kuëki ye' ttō dör mokjè. ⁵⁰ Ye' wā ijcher tō ì ché ie' tō e' tō sene michoë mé. Es ì chekeyö, e' chekeyö wes ye' Yé tō ye' kě ichök es.”

13

Jesús tō ittökatapa klö skué

¹ Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' këwö dökewatke bule es. Jesús wā ijcher tō ie' tō ká i' mekeattke ta imichone iyë ska', e' këwö dewatke. Wépa dör ie' icha tso' ká i' a, e'pa dalër këkraë ie' éna. Es ie'pa dalër michoë ie' éna këkraë.

² Jesús ena ittökatapa tso' chkök nañewe. Ie'pa eköl kië Judas, e' dör Simón Iscariote e' alä. Bë tō ie' këtke ibikeitsök Jesús wömútttsä. ³ Erë Jesús wā ijcher tō iyë tō ì kos këwö mé iulä a. Ñies ie' wā ijcher tō ie' dë'bitü Skëköl ska' e' mitkene eë. ⁴ Es ie' e' kékā wé ie'pa tso' chkök eë, ta ipaio kikkë yëttsaitō ta datsi' ukuö e' pasiwoie, ese muéwaitō e' kipa mik. ⁵ E' ukuök i' ta di' téitō kulë' a ta ie' tō ittökatapa klö skuémi. Datsi' ukuö tso' iwā moule e' kipa mik, e' wa ittökatapa klö pasiwéitō.

⁶ Mik Jesús mi' Simón Pedro klö skuök, etā e' tō ie' a iché:

—A Skëképa, be' dör sa' wöbla'ukwak. ¿Wes e' tō ye' klö skuèmi?

⁷ Jesús tō iüté:

—Ì uk ye' tso' e' wā kě ane be' éna i'ñe, erë i' ukuök i' ta be' éna iwā ardaë.

⁸ Etā Pedro tō iché ie' a:

—i'kě ye' tō kawö mepa be' a as be' tō ye' klö skuö!

Jesús tō iüté:

—Ye' kě tō be' klö skué, e' ta be' kě döpaia ye' ttökataie.

⁹ Simón Pedro tō iché ia:

—A Skëképa, e' dör es e'ma ye' klö skuö. ¡Ñies ye' ulä ena ye' wōkir e' kos skuö!

¹⁰ Erë Jesús tō iüté:

—Yi kuétke ñiköl pa sunetke maneneë, ese kě kawötā kuowène, iklö ë kiane skué. A' kibiiepa tso'tke maneneë, erë eköl dur a' shua, e' kě dör manene.

¹¹ Ie' wā ijcher tō yi tō iwömekettsä, e' kuëki ie' tō iché: “eköl dur a' shua, e' kě dör manene.”

12 Jesús tò ittòkatapa klò skué òne tã ipaio kikké iékaneitò tã imía e' tkéserne mesa o'mik tã ichéitò:

—¿Ì wé ye' tò a' a, e' wà àne a' éna? 13 A' tò ye' kiè S'wòbla'ukwak Ò Skékèpa, es je' idir, ye' dör e'. 14 Ye' dör a' wòbla'ukwak, ye' dör a' kékèpa, erè ye' e' wóéwa dõ diòshet a' klò skuök wés kanè méso es. E' yitã a' ké e' wóokwa dõ diòshet ñi yòki ñi kìmuk. 15 Ì wé ye' tò a' wòrkj, e' wà kkachéyò a' a as a' tò iwakaneù es. 16 Mokj ye' tò a' a ichè tò kanè mésopa kos, esepa ké dör iwókirpa tsatã. Ñies yi patkéule, ese ké dör yi tò ipatké ese tsatã. 17 Ttè e' wà àne a' éna tã iwawé a' tò es, e' tã ayécha e' dör buaé a' a.

18 “Ké ye' ku' a' ulitane chök. Ye' tò a' shukitbak, e' kuèkj ye' wã ijcher buaé wés a' dör. Erè Skéköl yèkkuò tò ichè: 'wépa chköke ye' tã, e' isie alè eköl miáne ye' bolökje.' Ttè e' kawõtã wà tkök es. 19 E' ché ye' tò a' a kam iwà tkò e' yòki. Es mik iwà tka, etã a' tò iklò'weraé mokj tò Skéköl tò ye' patké'bitu. 20 Mokj ye' tò a' a ichè tò yi tò yi patkekeyò, ese kiekewã er bua' wa, ese tò ye' kiekewã er bua' wa. Ñies yi tò ye' kiekewã er bua' wa, ese tò yi tò ye' patké'bitu e' kiekewã er bua' wa.”

Jesús tò iché Judas tò ye' wömerattsã

(Mateo 26.20-25; Marcos 14.17-21; Lucas 22.21-23)

21 Jesús tò iché òne tã ichkenewã tã ichéitò ittòkatapa a yésyèsè:

—Mokj ye' tò a' a ichè tò a' eköl tò ye' wömerattsã.

22 Ittòkatapa ñi suékã. Ie'pa ké wã ijcher tò yi chök ie' tso'. 23 Ie'pa eköl dalèr tajè Jesús éna, e' tkér io'mik tsjnet ie'pa chköke e' dalewa. 24 Ie' a Simón Pedro ulã kkaché tò ichakò yi cheke Jesús tò. 25 Ie' kí e' skéwã tsjnet Jesús skã tã ichakéitò ia:

—A Skékèpa, ¿yi idir?

26 Jesús tò iiüté:

—Ye' tò pan takla nuweke udiò a, tã yi a yò imé e' idir.

E' bet tã ie' tò pan takla nuwékã tã iméitò Judas dör Simón Iscariote alà e' a. 27 Judas tò pan takla ñé tã bet Satanás tkawã ie' er a. Jesús tò iché ia:

—Ì weke be' tò e' ú bet.

28 Erè ie'pa tso' chkök mesa o'mik, e'pa ké éna iane ì kuèkj Jesús tò iché es.

29 Judas dör inuköl blökwak, e' kuèkj Jesús ttòkatapa welepa tò ibikeitsé tò Jesús tò Judas ké ilè tãuk ikawò tkò'wekerakitò e' a ò ilè kakmuk s'sjarèpa a.

30 Es Judas tò pan ñé tã imía. Mik imía, etã kã detke nañewe.

Jesús tò ttè dalöieno pa'ali mé ittòkatapa a

31 Judas miã e' ukuökj tã Jesús tò iché:

—Ye' dör S'ditsò Alà e'. Ìñe ye' olo wërdaé, ñies Skéköl wák olo wërdaé ye' kj. 32 Skéköl olo wërdaé ye' kj, e' tã ie' wák tò ye' olo kkacheraé sulitane wòrkj, e' weraèitò bet. 33 A ala'r, ké ye' serpaia a' tã kã tajè. A' tò ye' yuleraé, erè ì yè'bak ye' tò judiowak wókirpa a, e' cheke ye' tò a' a ñies: a' ké dõpa wé ye' mi'ke ee. 34 Ye' tò ttè pa'ali meke a' a dalöie, e' dör i': a' ñi dalèritsò. A' kawõtã ñi dalèritsök wés ye' tò a' dalèritseke es. 35 A' ñi dalèritsöke es, e' tã sulitane wã ijcherdaé tò a' dör ye' ttòkatapa.

Pedro icheraé tò ie' ké wã Jesús suule

(Mateo 26.31-35; Marcos 14.27-31; Lucas 22.31-34)

36 Simón Pedro tò ichaké Jesús a:

—A Skékèpa, ¿wé be' mi'ke?

Ie' tò iiüté:

—Kě be' dōpami ye' itōkī wé ye' mi'ke eē, erē aishkuō tā be' dōmi ye' itōkī.

³⁷ Pedro tō iché ie' a:

—A Skěkēpa, ¿i kuękī ye' kě mi'pa be' itōkī i' tā? ¡Ye' e' chétke duōkwā be' tsatkōk!

³⁸ Jesús tō iūté:

—¿Mokī be' e' chétke duōkwā ye' tsatkōk? Ye' be' a ichè yēsyesē tō kām dakro ar, e' yōkī bō icheraē mañatōkicha tō be' kě wā ye' sūle.

14

Shkowā Skěkōl ska' e' ñalé dōr Jesús

¹ E' ukuōkī tā Jesús tō iché ittōkatapa a:

“Kě a' tkinuk. A' erblō Skěkōl mik. Ñies a' erblō ye' mik. ² Ye' yě u blatēule tajē. Ye' mi'ke iwakanēuk kewe a' yōkī. E' kě chōpa es, e' ma kě ye' wā iyēne.

³ Ye' miā tā mik iwakanēone, etā ye' datskene a' tsukmi aš a' mi' senuk wé ye' tkēr eē. ⁴ Wé ye' mi'ke e' ñalé sūle a' wā buaē.”

⁵ Tomás tō ie' a ichaké:

—A Skěkēpa, kě sa' wā ijcher wé be' mi'ke tā ¿wes sa' a' ñalé armi?

⁶ Ie' tō iūté:

—Ye' dōr ñalā e'. Ì dōr mokīē ena sene michoē e' dōr ye'. Kě yi dōpa S'yě ska', e' kě dōr ye' wa e' tā. ⁷ A' wā ye' sūle mokīē, e' tā es a' wā ye' Yē sūle. I' tami a' wā ie' sūle, mokīē isuťke a' tō.

⁸ Felipe tō iché ia:

—A Skěkēpa, S'yě kkachō sa' a' tā e' ē dōr wē'.

⁹ Jesús tō iūté:

—A Felipe, ká tajē ye' sené a' tā, ¿wes kě be' wā ye' sūle? Yi tō ye' sué, ese tō S'yě sué ñies. ¿Wes be' ichēmi, 'S'yě kkachō sa' a'?' ¹⁰ A Felipe, ¿be' kě wā iklōne tō ye' ena S'yě, sa' bōl dōr ekōl ē? Ì chekeyō a' a, e' kě cheku' ye' wā ye' wák er wa. Ì kos kanewēkeyō, e' kanewēke S'yě serke ye' a' e' tō. ¹¹ Iklō'ú tō ye' ena S'yě sa' bōl dōr ekōl ē. Ì chekeyō a' a, e' kě klō'wē a' tō, e' tā iklō'ú Ì kě or yi a, ese wéyo e' wa. ¹² Mokī ye' tō a' a ichè tō wépa erblé ye' mik, esepa tō Ì wēke ye' tō, e' weraē ñies. Erē ye' mi'ke S'yě skā e' kuękī Ì oule ye' wā, ese weraē ie'pa tō, ye' wā ioule e' tsata. ¹³ Ì kos kieke a' tō ye' ttō wa, e' weraēyō aš S'yě olo tajē e' kkayēr ye' dōr ilā e' wa. ¹⁴ Ì kos kieke a' tō ye' a, e' weraēyō.

Jesús kablé Wikōl Batse'r patkōk

¹⁵ “A' éna ye' dalēr, e' ma ye' ttē dalōiēno e' dalōieraē a' tō. ¹⁶ Ye' tō ikieraē S'yě a' tā ie' tō iskā patkeraē ekōl a' kīmuk, e' dōr Sulaiōkwak, ie' tso'ie a' tā kękraē. ¹⁷ Ie' dōr Skěkōl Wikōl. Ie' tō S'yě ttō mokī e' kkacheraē a' a. Wépa kě tō Skěkōl dalōiē esepa kě a' iWikōl wēnuk ena ie'pa kě wā isūle, e' kuękī ie'pa kě a' ikinukwā e' kīmoie. Erē a' wā ie' sūle. Ie' serke a' tā, ñies ie' serdaē a' er a.

¹⁸ “Ye' kě tō a' mepaat s'jchu'r'laie. Ye' datskene a' ska'. ¹⁹ Kukur tā wépa kě dōr ye' icha esepa kě tō ye' suēpaia. Erē a' tō ye' suerane. Ye' duowā shkēnekane, e' batamik sene michoē dōraē a' ulā a. ²⁰ Mik e' kēwō de, etā a' wā ijcherdaē tō ye' ena S'yě sa' bōl dōr ekōl ē. Ñies a' wā ijcherdaē tō a' ena ye', se' dōr wes wák ekōl ē es. ²¹ Wépa tō ye' ttē dalōiēno klō'wēke tā iwā iuteke, esepa éna ye' dalēr. Wépa éna ye' dalēr, esepa dalērdaē ye' Yē éna. Ñies ye' éna ie'pa dalērdaē ena ye' e' kkachōraē ie'pa a.

²² Etā ekōl skā kiē Judas, kě dōr Judas Iscariote, e' tō ie' a' ichaké:

—A Skëkëpa, ¿wes be' e' kkachömi sa' a, erë be' kë e' kkachöpa sulitane a?

²³ Ie' iüté:

—Wépa éna ye' dalër, esepa tö ye' ttë iüteraë. Ie'pa dalëritseraë ye' Yë tö. Ie' ena ye', sa' döraë ie'pa ska' senuk ie'pa ta. ²⁴ Wépa kë éna ye' dalër, esepa kë tö ye' ttë iütepa. Ttë chekeyö a' a, e' kë dör ye' wák ttë, e' dör Skëköl tö ye' patkë', e' ttë.

²⁵ “I' kôs chekeyö a' a, e' chekeyö ye' tso'ia a' ta e' dalewa. ²⁶ Erë Sulaiökwak, e' dör Wiköl Batse'r, e' patkeraë Skëköl tö a' a ye' ttö wa. I' kôs ye' ye' tö a' a, e' wa ie' tö a' wöbla'weraë as a' éna iarne.

²⁷ “Sene bërë méatyö a' a, e' datse ye' wa. E' dör ichök kë dör wes sene bërë cheke wépa kë tö Skëköl dalöie esepa tö es. E' kueki kë a' tkinuk, kë a' suanuk. ²⁸ A' wa ittseule tö ye' tö a' a iché tö ‘ye' mi'ke erë ye' datskene a' ska.’ A' éna ye' dalër mokî, e' ta a' tssë'rdaë buaë tö ye' mi'ke S'yë ska', e' dör ye' tsata e' kueki. ²⁹ I' ta ye' tö ichétke a' a kam iwà tkö e' yöki as mik iwà tka, eta a' erblö ye' mik.

³⁰ “Bë dör ká i' wökir, e' datsetke bet, e' kueki ye' kë a kawö ta'ia ttök a' ta tajë. Ie' kë diché ta' e' aloka ye' ki yës. ³¹ Erë ye' tö iwé wes ye' Yë tö ye' ka' iük es as sulitane tö isaü tö ye' Yë dalër ye' éna.

“Se' e' yölur je, mishkatke.

15

Jesús dör wes uva kicha es

¹ “Ye' dör uva kicha chökle, e' kaneweke ye' Yë tö. ² Iulà wé kë wör, ese télor ye' Yë tö. Iulà wör ta' kôs, ese paikléloritö buaë maneneë as ikî wör tajë. ³ A' pairiuletke maneneë ttë wa ye' tö a' wöbla'wé e' wa. ⁴ A' senu ye' ta' ñita, eta ye' serdaë a' ta' ñita. Mik ulà kë ku'ia iwi mik, eta kë iwöria. Kë iwönuk iwák ë mik. Es ñies a' kë ku' ye' mik, eta kë a' wörpa.

⁵ “Ye' dör uva kicha. A' dör iulà. A' kë ku' ye' mik, eta kë i onuk a' a yës. E' kueki wépa serke ye' mik, ñies ye' serke e'pa a, esepa wörke tajë. ⁶ Wépa kë serku' ye' mik, esepa tërdatsa kéu bánet ta' isinewa wes uva kicha ulà sir es. Iulà ese shtekeka uyëwa bö' a ta' iñanewa.

⁷ “A' serke ye' mik, ñies ye' ttë tso'ie a' er a, e' ta' i kôs kiane a' ki, e' kiö Skëköl a ta' imeraëitö a' a. ⁸ Mik i' kiane Skëköl ki, ese wé a' tö, eta e' dör wes uva wör es. E' tö ye' Yë kikekeka tajë. E' wa iwënewa tö mokî a' dör ye' ttökatapa. ⁹ Ye' éna a' dalër wes ye' Yë éna ye' dalër es. A' senu kekraë ye' mik as ye' tö a' dalëritsö kekraë. ¹⁰ Ye' ttë dalöiëno e' dalöieke a' tö, e' ta' ye' tö a' dalëritsè michoë. E' dör wes ye' tö ye' Yë ttë dalöiëno e' dalöieke ta' ie' tö ye' dalëritsè michoë es.

¹¹ “I' kôs chekeyö a' a as a' tssë'r buaë wes ye' es. Ye' ki' kiane tö a' tssë'r buaë shüte. ¹² Ye' ttë dalöiëno e' dör i': a' ñi dalëritsö wes ye' tö a' dalëritseke es. ¹³ Se' e' mettsa duökwa yile dalër se' éna, e' skéie, e' ta' kë se' éna yi dalëruk e' tsata. ¹⁴ I' uk ye' tö a' ké, ese weke a' tö, e' ta' a' dör ye' sini'pa. ¹⁵ I' bikeitseke i' kaneweke kanë wökir tö, ese kë jcher ikanë méso wa. Iwökir kë tö ipaketa' ie' a. Erë i' kôs ye' ye' Yë tö ye' a, e' chëneyö a' a, e' kueki a' kë kiëiyö ye' kanë mésopa, a' kiekeyö ye' sini'pa. ¹⁶ A' kë wa ye' shükite, e' skéie ye' tö a' shükit. Ye' tö a' patkeke as a' mi' wönuk buaë wes uva ulà es, erë iwö ese tso'ie kekraë. Es i' kôs kié a' tö ye' Yë a ye' ttö wa e' meraëitö a' a. ¹⁷ Ye' ttë dalöiëno dör i': a' ñi dalëritsö.

Pë' kë erblëne Jesús mik esepa tö Jesús ttökatapa suëraë suluë

18 “Wépa kě tō Skēkōl dalōiè esepa tō a' suēke suluē, e' t̄a a' éna ianú tō ie'pa tō ye' su'bak suluē a' yōk̄i kewe. 19 A' chōpa wes ie'pa es, e'ma ie'pa tō a' dalēritsēmi wes ie'pa ñi dalēr es. Erē ye' tō a' shukit ie'pa shua, e' kuēk̄i j̄ñe t̄a a' kě dōr wes ie'pa es. E' kuēk̄i ie'pa éna suluē a' ar. 20 Ye' tō iyē'bak a' a' tō 'ikanè méso kě dōr iwōkir tsat̄a,' e' anú a' éna. Ie'pa tō ye' we'iké siarē, e' t̄a ie'pa tō a' we'ikeraē siarē. Ie'pa tō ye' ttō dalōiè, e' t̄a ñies ie'pa tō a' ttō dalōieraē. 21 A' dōr ye' ichapa. Ie'pa kě w̄a ye' Yē tō ye' patkē' e' s̄ule. E' kuēk̄i i kōs suluē wambleraē ie'pa tō a' k̄i.

22 “Ye' kě dōpa k̄a i' a, ye' kě ttē pakōpa ie'pa a, e'ma ie'pa kě k̄i i sulu nuí t̄a'. Erē j̄ñe t̄a ie'pa kě tkōpashkar inuí ul̄a a. 23 Wépa tō ye' suēke suluē, esepa tō ye' Yē suēke suluē ñies. 24 Ì kě or yi a ese kě úpayō ie'pa wōrk̄i, e'ma ie'pa kě k̄i i nuí t̄a'. Erē ie'pa tō isu'bak erē ie'pa tō ye' suē suluē, ñies ye' Yē suē suluē ie'pa tō. 25 Erē itka es as i tso' kitule Skēkōl yēkkuō k̄i, e' w̄a tkō es, e' tō ichè: 'Ie'pa tō ye' suē suluē kě w̄a t̄a'.”*

26 “Ye' tō Sulaiōkwak tso' ye' Yē ska', e' patkeraē a' a, e' dōr Skēkōl Wikōl. Ie' dōr Skēkōl ttō mok̄i chōkwak. Mik ie' de, et̄a ie' tō ye' tté cheraē. 27 A' manetw̄a ye' t̄a kuaē, e' kuēk̄i a' tō ye' tté cheraē ñies.

16

1 Ttē e' kōs chéyō a' a as a' erblō ye' mik e' kě olo'yō a' tō. 2 Ie'pa tō a' uyeratt̄sa se' ñi dapa'wō wé a. Mok̄i kawō dōkewatke t̄a yile tō a' ttéw̄a, e' t̄a e' tō ibikeitseraē tō es ie' tso' Skēkōl kanè uk. 3 Ie'pa kě w̄a ye' ena ye' Yē s̄ule mok̄i, e' kuēk̄i ie'pa e' wamblō es. 4 Erē ttē e' chéyō a' a as mik ikéwō de, et̄a a' éna iar.

Ì weke Wikōl Batse'r tō, e' pakè

Ye' tso'ia a' t̄a, e' kuēk̄i kuaē ttē e' kě yēne ye' w̄a a' a. 5 Erē j̄ñe t̄a ye' mitkene, ye' Yē tō ye' patkē', e' ska'. Erē a' kě tō ye' a' ichakē tō '¿Wé be' mi'ke?' 6 E' skéie a' erianek̄a tajē, i ché ye' tō a' a e' kuēk̄i. 7 Mok̄iē ye' tō a' a' ichè tō buaē idir a' a tō ye' m̄ia. Ye' kě mine, e'ma Sulaiōkwak kě dōpa a' a. E' kuēk̄i ye' tō a' a' ichè tō buaē idir a' a tō ye' m̄ia. Ye' m̄ia, e' t̄a ye' tō Sulaiōkwak patkeraē a' a. 8 Mik ie' de, et̄a ie' tō ikkacheraē wépa kě tō Skēkōl dalōiè esepa a' tō ie'pa e' wamblō sulu. Ñies ie' tō ikkacheraē ie'pa a' tō ye' ekōl ē dōr yēsýesē Skēkōl wōa. Ñies ie' tō ikkacheraē ie'pa a' tō ie'pa kichatērdaē aishkuō t̄a. 9 Ie'pa kě erblōk̄i ye' mik, e' kuēk̄i ie'pa dōr i sulu wamblōkwakpa. 10 Ye' mi'kene ye' Yē ska', e' kuēk̄i kě ye' suēpaia a' tō. E' wa ikkayēne ie'pa a' tō ye' ekōl ē dōr yēsýesē Skēkōl wōa. 11 Bē dōr k̄a i' wakpa wōkir e' kichatēnetke, e' wa ikkayēne tō ñies ie'pa kichatērdaē.

12 “Tajē ye' w̄a i'yi tso'ia chē a' a, erē i' t̄a kě a' a iw̄a anuk. 13 Erē mik Skēkōl Wikōl ttō mok̄iē e' de, et̄a ie' kě ttōpa iwák er wa. Ì ttseke ie' tō Skēkōl ska', ese cherane ie' tō a' a. E' kuēk̄i ie' tō a' wōbla'weraē ttē mok̄i kōs ese wa. Ì tkōraē aishkuō t̄a, ese cheraeitō a' a. 14 Ì tso' ye' er a, ese cheraneitō a' a. Es ie' tō ye' k̄ikerak̄a. 15 Ì kōs tso' ye' Yē er a, ñies e' tso' ye' er a. E' kuēk̄i ye' tō a' a' iché tō, Ì tso' ye' er a, ese cherane Wikōl Batse'r tō a' a.

Ittōkatapa eriane e' manerdatt̄sqne ttsē'rdane buaē

16 “Bērbēr setcha, et̄a kě a' tō ye' suēpaia. Erē e' ukuōk̄i setcha, et̄a a' tō ye' suēm̄ine.”

*

17 Ie' ttökatapa wëlepa ñi chaké:

—Ie' tō iché, 'Bërbër setcha etā a' kē tō ye' suepaia. Erē ekuölō tā a' tō ye' suèmine.' ¿I cheke ie' tō es? ¿I ma iwā dör? Ñies ie' tō iché tō 'Ye' mi'ke ye' Yē ska.' 18 Ie' iché 'Bërbër setcha' ¿I ma e' wā kiane chē? ¿I ché ie' tō, e' wā kē ane se' éna!"

19 Jesús wa ijcher tō ie'pa éna ie' chakak, e' kueki ie' tō iché ie'pa a:

—Ye' tō iché a': 'Bërbër setcha, etā a' kē tō ye' suepaia. Erē e' ukuöki setcha, etā a' tō ye' suèmine.' ¿E' wā chakeke a' tō ñi a? 20 Moki yō iché a' a' tō a' iuraē kköchōraē siarē, erē wépa kē tō Skëköl dalöie esepa tse' rdaē buaē. Erē a' eriaradaē, erē e' manerdattsane tse' rdane buaē. 21 Mik alaköl alā kurketke, etā ieriane tajē, ikirine e' kēwō de, e' kueki. Erē mik ilā kune, etā ittsē' nene buaē. Ie' alā kune e' tō ie' tse' weke buaē. E' kueki ikirine weine siarē e' chowa ie' éna. 22 E' sū i' ñe tā a' eriarke siarē, erē se' ñi saurane, e' tō a' tse' werane buaē shūte. Tse' ne buaē e' kē yēnuksa yi a' er a.

23 "Mik e' kēwō de, etā kē i kiepaia a' tō ye' a. Moki ye' tō a' a' iché tō i kos kié a' tō ye' Yē a ye' ttō wa, e' meraëitō a' a. 24 Ikkē tā a' kē wā i kiule Skëköl a ye' ttō wa, erē i' tā ikiömitke ie' a, ikiö ie' a' kekraē etā imerdaē a' a' as a' tse' r buaē shūte.

Jesús e' alékatke pē' kē erblēne ie' mik esepa ki

25 "I' kos chéyō a' a, e' chéyō ttē kleaule wa. Erē kawō dōraē etā kē ye' tō ichéia a' a es. Ye' tō ye' Yē ttē pakeraē a' a wēs idör es kē kleaule. 26 Mik e' kēwō de, etā i kiane a' ki e' kieraē a' wákpa tō ye' Yē a ye' ttō wa. E' wā kiane chē tō kē ikianukia tō ye' tō i kos kiane a' ki e' kiö ye' Yē a. Ie' wák éna a' dalēr tajē, e' kueki i kiane a' ki, ese kiēmi a' wákpa tō ie' a ye' ttō wa. 27 Ie' éna a' dalēr, e' kueki a' wákpa tō ikiēmi ie' a. A' éna ye' dalēr, ñies a' tō iklö' weke tō ye' dē' bitū ie' ska', e' kueki ie' éna a' dalēr. 28 Ye' datse ie' ska' e' dē' ká i' a, i' ñe tā ye' mitkene ie' ska'."

29 Ittökatapa tō iché ie' a:

—I' tā be' tso' ichök sa' a wēs idör es kē kleaule. Be' kē ku' ichökia ttē kleaule wa. 30 Ire' sa' wā ijcher tō be' wā iyi kos e' jcher. Dō i chakak sa' éna be' a, e' jchertke be' wa. E' kueki sa' tō iklö' wé tō be' datse Skëköl ska'.

31 Jesús tō iütē:

—¿Ire' a' tō iklö' wé? 32 A' tō ye' meraat ekörla. A' michone eköl eköl a' u a. Kawō e' datse, e' detke i' tā. Erē moki ye' kē ku' ekörla. Ye' Yē tso' ye' tā. 33 E' kos chéyō a' a' as a' ser bërē a' batsulewā ye' mik e' wa. Ká i' ki a' weirdaē siarē. Erē a' er kuú, iye' e' ali' kabak i' sulu diché ki!

17

Jesús ikié S'yē a ittökatapa ki

1 Tē ekkē ché Jesús tō one tā iká sué ká jai a' tā ichéitō: "A Yēwōla, ye' kēwō detke. Ye' dör be' alā, e' olo kkachō as be' olo kkeyer sulitane a' ye' wa. 2 S' ditsö ulitane kēwō me' be' tō ye' a' as sene michoē mù ye' tō, wépa kos me' be' tō ye' a, esepa a. 3 Sene michoē e' dör tō ie'pa bats buaē be' dör Skëköl chökke eköl ē e' mik, ñies ye' dör Jesucristo patkē' be' tō e' mik.

4 "Kanē me' be' tō ye' a' wē ká i' a, e' wétkeyö. E' wa ye' tō be' olo kkeyē' bitū.

5 E' kueki i' tā, a yēwōla, ye' tō be' a' ikie tō mik ye' dene be' ska', etā ye' olo kkachō, wēs be' tō ye' olo kkeyē' mik ye' bak be' tā kam ká i' yör e' yöki etā es.

6 "Wépa shukitbak be' tō ká i' wakpa shūa' mē ye' a, e'pa a' ye' tō ikkaché tō be' dör yi. Be' ichapa idir, e'pa me' be' tō ye' a. Ie'pa tō be' ttē iuteke. 7 I' ñe tā

ie'pa wā ijcher tō ì kōs wéyō, ñies ì kōs chéyō, e' me' be' tō ye' a. ⁸ Ttè me' be' tō ye' a pakè, e' pakéyō ie'pa a, tã ie'pa tō iklō'wé. Ie'pa wā ijcher tō mokì ye' datse be' ska' patkè' be' tō.

⁹ “Ye' tso' be' a ikiök ie'pa kì. Ye' kè ku' ikiök wépa kè tō be' dalöieta' esepa kì. Ye' tso' ikiök wépa me' be' tō ye' a esepa kì, ie'pa dör be' icha e' kuekì. ¹⁰ Wépa kōs dör ye' icha, esepa dör be' icha. Ñies be' icha kōs esepa dör ye' icha. Ie'pa wa ye' olo tajè e' kkayène.

¹¹ “Kè ye' serpaia tajè ká i' kì. Ye' mitkene senuk be' ska'. Erè ie'pa atè ká i' kì. A Yéwōla batsè'r, be' dalō tajè, be' diché tajè me' be' ye' a, e' wa ie'pa kkō'nú as ie'pa ser ñitã wes wák eköl è es wes be' ena ye' es. ¹² Mik ye' tso'ia ká i' a ie'pa tã, etã ye' tō ie'pa kkō'né tsatké diché me' bō ña e' wa. Ie'pa kōs tsatkéyō. Wé wömenettsabak weinuk, e' è e' yè'ttsã sa' shüa. Ie' è weinewa as iwà tkō wes be' yèkkuō tō ichè es.

¹³ “Író ye' mitke be' ska', erè ttè i' chekeyō, ye' tso'ia ká i' a e' dalewa, as ie'pa tssè'r buaè mokìe wes ye' es. ¹⁴ Be' ttè yé'yō ie'pa a, erè wépa kè tō be' dalöie esepa tō ie'pa suke suluè. Ye' kè dör wes ká i' wakpa es, e' sù ye' ttökatapa kè dör wes ie'pa es. E' kuekì ká i' wakpa tō ie'pa suke suluè. ¹⁵ Ye' kè ku' ikiök be' a tō ie'pa yöttsã ká i' kì. Ye' tso' be' a ikiök tō ie'pa blö bē yökì. ¹⁶ Ye' kè dör wépa kè tō be' dalöie esepa eköl, ñies ye' ttökatapa kè dör ie'pa es. ¹⁷ Ie'pa klöübō be' wák è a be' ttè wa. Be' ttè dör mokì. ¹⁸ Ye' tso' ie'pa patkōk ká i' wakpa shüa, wes be' tō ye' patkè' ká i' wakpa shüa es. ¹⁹ Es ye' e' müttsã be' a as ie'pa e' müttsã mokì be' a ñies.

²⁰ “Ye' kè ku' ikiök be' a ie'pa è kì. Erè wépa erblömi ye' mik ie'pa ikképa ttō batamik, ñies esepa kì ye' tso' be' a ikiök. ²¹ Ye' tō be' a ikiè as ie'pa dō wes wák eköl è es. Be' ena ye', se' dör wák eköl è. Es ye' tō be' a ikiè tō ie'pa dō wes wák eköl è es se' tã wes se' dör eköl è es, as ká i' wakpa tō iklō'ü mokì tō be' tō ye' patkè'. ²² Diché me' be' tō ye' a, e' mé ye' tō ie'pa a as ie'pa dō wes wák eköl è es, wes be' ena ye', se' dör eköl è es. ²³ Ye' bàtsè buaè ie'pa mik, ñies be' bàtsè buaè ye' mik. Es idir as ie'pa dō mokìe wes wák eköl è es. E' dör es, e' tã ká i' wakpa wā ijcherdaè tō be' tō ye' patkè'. Ñies ie'pa wā ijcherdaè tō be' éna ye' ttökatapa dalèr tajè wes be' éna ye' dalèr es.

²⁴ “A yéwō, be' tō ie'pa me' ye' a. Ye' kì ikiane tō aishkuō tã ie'pa dömi ye' tã, wé ye' tso' eè, as ie'pa tō olo me' be' tō ye' a, e' saù. Kam ká i' yör, etã wake' be' éna ye' dalèr tajè, e' kuekì olo e' me'bak be' tō ye' a. ²⁵ A Yéwō, be' dör yéyèsè. Wépa kè tō be' dalöie esepa kè wā be' suule, erè ye' wā be' suule. Ñies ie'pa ikképa wā ijcher tō be' tō ye' patkè'bitü. ²⁶ Ye' tō ie'pa a ikkayè' tō be' dör yì, e' kkachekeiyō ie'pa a as ie'pa ñi dalèritsō wes be' tō ye' dalèritseke es, ñies as ye' dō senuk ie'pa er a.”

18

Judiowak tō Jesús klö'wéwa

(Mateo 26.47-56; Marcos 14.43-50; Lucas 22.47-53)

¹ Jesús ttè S'yé tã one, tã imia ittökatapa tã di'la kiè Cedrón, e' wishet. Ie'pa de wé kal klō tso' tkéule eè. ² Eè Jesús krá ñi dapa'uk ittökatapa tã, e' kuekì Judas tō ie' wömekettsã, e' wā ká e' suule buaè. ³ E' itökì Judas demi eè Roma ñippökwapka tã tajè. Ñies Skèköl wé, e' shkèkpa de ie' tã. E'pa patké judiowak sacerdotepa wökirpa ena fariseowakpa tō. Ie'pa de Judas tã bö'wō kì ena

kuatak sí wõnarke tajë ese k̄i, ñies tabè damirak iwā tajë. ⁴ Ì wamblërketke ie' t̄a, e' k̄os jcher buaë ie' wā, e' kuek̄i ie' dettsa t̄a ichaké ie'pa a:

—¿Yi yuleke a' t̄o?

⁵ Ie'pa iūté:

—Jesús Nazaret wak, e' yuleke sa' t̄o.

Jesús t̄o iché:

—Ye' idir.

Judas t̄o ie' wõmekettsa, e' tso' ñippökwa kpa t̄a. ⁶ Mik Jesús t̄o iché: “Ye' idir”, e' wõshā t̄a ie' skéurak tsikka t̄a ñanerörak iski. ⁷ Jesús t̄o iskà chaké ie'pa a:

—¿Yi yuleke a' t̄o?

Ie'pa t̄o iūté:

—Jesús Nazaret wak.

⁸ Jesús t̄o iskà iūté:

—Ye' t̄o ichétke a' a' t̄o ye' idir. A' ye' yuleke, e' ma wépa tso' ye' t̄a, e'pa múat bër.

⁹ Ie' t̄o iché es as ttè yè'it̄o iyë a, e' wà tk̄o. Ie' t̄o iyë: “wépa mé be' t̄o ye' a, esepa k̄é weinuk yës.” ¹⁰ Etā Simón Pedro wā tabè shk̄o, e' yéttsait̄o t̄a sacerdote kibi kanè méso, e' kukuõña ulā bua'kka téttsa, e' kiè Malco. ¹¹ Jesús t̄o iché Pedro a:

—Be' tabè bl̄õwane ikkuölit a. Ye' Yë t̄o íyi bacha'bacha i' mé ye' a, e' t̄a ¿wes e' k̄é yepawayõ?

Jesús mítser Anás wörki

(Mateo 26.57-58; Marcos 14.53-54; Lucas 22.54)

¹² Etā Roma ñippökwa kpa ena iwökir kibi ena Skëköl wé shkëkipa t̄o Jesús kl̄õ'wéwā muéwā iulā a. ¹³ Tā itsémirakit̄o kewe Anás u a. Anás dör Caifás nuaki. Duas e' wa Caifás dör judiowak sacerdote kibi. ¹⁴ Caifás e' t̄o iyë' judiowak wökirpa a t̄o buaë idir ie'pa a t̄o wëm eköl ë ttèwā ie'pa ulitane skéie.

Pedro iblé t̄o k̄é ie' wā Jesús suule

(Mateo 26.69-70; Marcos 14.66-68; Lucas 22.55-57)

¹⁵ Simón Pedro ena Jesús ttökata skā eköl, e'pa bõl mirwā Jesús itök̄i. Ittökata tso' Pedro wapieie, e' suule buaë sacerdote kibi wā, e' kuek̄i ie' dewā buaë Jesús t̄a sacerdote kibi upa a. ¹⁶ Erë Pedro at̄e dur u'rki ukk̄o tk̄er kañikā eē. Etā ittökata suule sacerdote kibi wā, e' biteāne ttök tayë tso' ukk̄o kk̄o'nuk e' t̄a as Pedro dōwā. Etā es Pedro dewā. ¹⁷ Etā tayë dur ukk̄o kk̄o'nuk, e' t̄o Pedro a ichaké:

—¿Yëne be' dör wëm kl̄õnewā e' klé?

Ie' t̄o iūté:

—Au, ye' k̄é dör iklé.

¹⁸ Ká dör s̄es̄eë, e' kuek̄i sacerdote kanè m̄eso ena Skëköl wé shkëkipa t̄o bõ' batsékā baiklè. Eē Pedro de bõ' baiklök ñies ie'pa t̄a.

Sacerdote kibi t̄o Jesús chaké

(Mateo 26.59-66; Marcos 14.55-64; Lucas 22.66-71)

¹⁹ Anás bak sacerdote kibi e' t̄o Jesús chaké ittökata k̄i ena ttè wa ie' s'wõbla'w̄eke, e' k̄i. ²⁰ Jesús t̄o iūté:

—Kekraë ye' tté sulitane kukua. Kekraë ye' t̄o s'wõbla'wé se' ñi dapa'wō wé k̄os a ena Skëköl wé a wé sulitane ñi dapa'uke eē. K̄é ye' wā i' yëule akir. ²¹ ¿Iõk be' t̄o ye' chaké? Ì chéyo' e' jcher wépa wā ye' ttsëule ichök, esepa wā. Ie'pa a ichakó.

²² Mik e' ché Jesús t̄o, etā Skëköl wé shkëkipa eköl t̄o ie' ppé iwõ k̄i iulat̄o wa t̄a iché iā:

—¿Wes be' tō sacerdote kibi iūtèmi es?

²³ Jesús tō iūtè:

—Ì chéyö, e' dör suluë, e' ma ichö wé isulune. Erè ì ché ye' tō e' dör mokì, e' ta ì kì be' tō ye' ppé?

²⁴ E' ukuökì ta Anás tō Jesús patkémi moule Caifás ska', e' dör judiowak sacerdote kibi.

Pedro tō ibléne tō kè ie' wá Jesús suule

(Mateo 26.71-75; Marcos 14.69-72; Lucas 22.58-62)

²⁵ E' dalewa Pedro duria bö' baiklök ta ichakérakitö:

—¿Yéne be' dör wëm klónewá e' klé eköl?

Ie' iūtè:

—Au, ye' kè dör ie' klé.

²⁶ E' ukuökì ta sacerdote kibi kanè méso kukuöña tēa' Pedro tō, e' yami eköl tō ie' a iché:

—Ye' tō be' sué ie' ta, kal klö tso' tkéule eë.

²⁷ Pedro tō iská bléne ta e' wöshá ta dakro ane.

Jesús mítser Pilato wörki

(Mateo 27.1-2,11-14; Marcos 15.1-5; Lucas 23.1-5)

²⁸ Bla'mi, diwö tskirketke, etá Jesús yétsarakitö Caifás u a tsèmi judiowak wökir kiè Pilato, e' ska'. E' kè dör judiowak. Ie' tkéuleka Roma wakpa wá judiowak wökirie. Eë ie'pa tō Jesús tsèmi. Judiowak éna Ie'pa Yépa Yérulune Egipto e' kèwö tkö'wak, e' kuekì ie'pa kè e' ia'wakka. Ie'pa a ta shkèwá yi kè dör judiowak ese u a e' dör ñá, e' kuekì ie'pa kè de'wá Pilato u a. ²⁹ E' kuekì ie' dettsá ie'pa ta ttök, ta ie'pa a ichakéitö:

—¿Ì kì a' tō wëm e' kkateke?

³⁰ Ie'pa tō iūtè:

—Wëm e' kè tō iyi sulu wamblöpa, e' ma sa' kè wá ie' mène be' ulà a.

³¹ Ie' tō ie'pa a iché:

—Itsúmine ta ishulö wes a' wakpa ttè dalöiëno e' tō ichè es.

Erè judiowak wökirpa tō iché:

—Kè sa' a kawö mène s'ttökwa.

³² Mik e' ché ie'pa tō es, etá e' wa Jesús tō wes ie' duörawá e' yé', e' wá tka.*

³³ Pilato miáne weshke ta Jesús kiéitö ta ichakéitö:

—¿Be' dör judiowak blú?

³⁴ Jesús tō iché ie' a:

—¿E' chaké be' tō be' wák er wa, ö yile tō ye' ché be' a e' kuekì?

³⁵ Pilato tō iūtè:

—¿Ttsékua ta ye' dör judiowak? Be' wák ditséwöpa ena sacerdote wökir kibipa, e'pa wá be' debitu ye' a shulè. ¿Ì sulu wamblébö?

³⁶ Jesús tō iūtè:

—Mokì ye' dör blu', erè ì blúie ye' tso' e' kè de'ka ká i' kì. Imú dör es, e' ma ye' ttökatapa ñippömi as judiowak wökirpa kè tō ye' klö'wèwá. Erè ì blúie ye' tso' e' kè de'ka ká i' kì.

³⁷ Etá Pilato tō ie' a ichaké:

—¿E' ma mokì be' dör blu'?

Jesús tō iūtè:

—Tö, wes be' iché e' ma es idir. Ye' dör blu'. Ye' kune' ká i' a ttè mokì e' choie, e' kuekì ye' de'bitu. Wépa éna ttè mokì dalër esepa kos tō ye' ttè iuteraé.

* 18:32 Juan 3.14 ena 12.32 saú.

³⁸ Pilato tō ie' a ichaké:

—¿Ì dör ttè mokì?

Pilato tō iché tō Jesús ttōwa

(Mateo 27.15-31; Marcos 15.6-20; Lucas 23.13-25)

Pilato tō ichaké òne tã ie' skà dettsã ttök judiowak tã, tã ichéitō ie'pa a:

—Ye' kě wã ì sulu kune Jesús kì. ³⁹ Erě a' wöblanewatke tō mik A' Yěpa Yërulune Egipto e' kěwō tkō'weke, etã s'wõtëule e' yekettsã òmine ye' tō eköl. ¿A' kì ikiane tō a' blú e' òmiyō?

⁴⁰ Ie'pa tō iüté ãneule:

—¡Ie' kě wõttsaar! ¡Barrabás wõttsōō sa' a!
(Barrabás e' dör akblök'wak.)

19

¹ Etã Pilato tō Jesús ppök patké ttsa' bata daloie wa. ² Roma ñippök'wakpa tō dika'kicha yué wöshkiie tã itkékarakitō Jesús wökir kì blu'ie. Nies ie'pa tō datsi' daloshdalosh ese iékã ikì blu'ie iwayuoie. ³ E' ukuökì tã idewarak tsinet ie' o'mik tã iché ia:

—¡Be' dör judiowak blú! ¡Be' mú kawō tkō buaë!

Tajë ie'pa tō ippé iwō kì.

⁴ Pilato dettsane tã iskã ché judiowak a:

—Isaú, ye' míã itsukbitu as a' wã ijcher tō ye' kě wã ttè kune ie' kkatōie.

⁵ Etã Jesús dettsã dika'kicha yòule wöshkiie, e' tkëulekã iwökir kì tã ipaiëule blu' datsi' daloshdalosh ese wa. Pilato tō iché:

—I' dör wëm e'. A' tō isaú.

⁶ Mik sacerdotepa wökirpa ena Skëköl wé shkëkpa tō Jesús sué, etã ie'pa tō iché ãneule:

—¡Iwõtōwã krus mik! ¡Iwõtōwã krus mik!

Pilato tō iché ie'pa a:

—Ye' kě wã ì ttè kune ie' kì, e' kuekì itsúmine, iwõtōwã a' wákpa tō krus mik.

⁷ Judiowak wökirpa tō iché ie' a:

—Sa' wã ttè dalöieno tso', e' tō iché ie' kawõtã ttëwã, ie' e' yè' tō ie' dör Skëköl Alà e' kuekì.

⁸ Mik e' ttsé Pilato tō, etã ie' kì suane tajë. ⁹ Ie' míãne u shuã tã Jesús a ichakéitō:

—¿Wé be' datse?

Erě Jesús kě wã iütëne yës. ¹⁰ Pilato tō iché ie' a:

—¿Iók be' kě ttō ye' tã? ¿Be' kě wã ijcher tō ye' a' kawō tso' be' wõtōwã krus mik ó be' òmine?

¹¹ Jesús tō iüté:

—Skëköl kě wã kawō meule be' a, e' ma be' kě a wës ye' onuk. E' kuekì wépa tō ye' me'ttsã be' ulã a, e'pa kì inuí tso' be' tsatã.

¹² Etã Pilato tō ibikeitsékã tajë tō wës ie' a Jesús armimine, erě judiowak tō iché ie' a ãneule:

—Be' ie' émine, e' tã be' míã romawak wökir kibi e' bolök. Wé e' chō tō ie' dör blu', ese dör se' wökir kibi e' bolök.

¹³ Mik e' ttsé Pilato tō, etã Jesús tsuk patkéitō u'rki. E' ukuökì tã ie' e' tkésër s'shulo kulé kì. E' ate uitō kì kiè hebreoie Gabatã eë (e' wã kiane chë uitō yòule ák wa). ¹⁴ E' dör judiowak Yěpa Yërulune Egipto e' kěwō tkō'weke e' chki es, diwō detke bata a' ekkë. Etã Pilato tō iché ie'pa a:

—¡I' dör a' blú!

15 Erë ie'pa tō iché aneule:

—¡l̄ttōwā! ¡l̄ttōwā! ¡l̄wōtōwā krus mik!

Pilato tō ie'pa a iché:

¿Ima a' ibikeitsè tō ye' tō a' blú ttèwami?

Sacerdotepa wōkirpa tō iūtè:

—Sa' blú ekōl ě, e' dōr romawak wōkir kibi.

16 Etā ie' tō iwé Jesús tā wes ie'pa k̄i ikiane es. Ie' tō iméttsa iñippōkwakpa ulā a wōtèwā krus mik tā ie'pa wā imítser.

Jesús wōtèwarakitō krus mik

(Mateo 27.32-44; Marcos 15.21-32; Lucas 23.26-43)

17 Etā Jesús e' yéttsa Jerusalén, krus kueramiiō michoë ká kiè S'wōkirdiche ee (ká e' kiè hebreoie Gólgota). 18 Ee ie'pa tō iwōté krus mik. Nies wēpa bōl sulusipa wōtène krus mik w̄'kē iō'kē, Jesús atē ie'pa shushāē. 19 Pilato tō ishtōk patké kaltak k̄i, e' batsèwarakitō Jesús krus mik. Ikitule e' tō iché: “I' dōr Jesús Nazaret wak dōr judiowak blú e'.” 20 Wé ie' wōtèwarakitō krus mik, e' atē Jerusalén ts̄inet, e' kuëk̄i tajē judiowak tō ikitule e' sué. Ikitule ttè mañatōkicha wa: hebreoie, latinie ena griegoie. 21 E' kuëk̄i judiowak sacerdotepa wōkirpa tō iché Pilato a:

—Kē ishtar tō ie' dōr judiowak blú. Ishtō tō ie' e' chō tō ie' dōr judiowak blú.

22 Erë Pilato tō iūtè:

—Ì shtétke ye' tō, e' shtétkeyō, iméattkeyō es.

23 Roma ñippōkwakpa tō Jesús wōtèwā krus mik, e' ukuōk̄i tā ie'pa tō idatsi' blatélor ie'pa tk̄el a. Erë Jesús datsi' batsjē e' atē. Datsi' e' yōule alabo, 24 e' kuëk̄i ie'pa tō iché ñi a:

—Kē se' tō ijchêlor. Mishka inuk ákwōla wa isuōie tō yi ulā a iatmi.

Es itka wes itso' kitule Skëkōl yëkkuō k̄i es, e' tō iché: “Ye' datsi' blabatsélor ie'pa tō ñi a, tā inérak ákwōla wa isuōie tō yi ulā a ye' datsi' batsjē e' atmi.”* Es Roma ñippōkwakpa tō iwé.

25 Krus o'mik Jesús mi ena imila ena María dōr Cleofás alakōl ena María Magdala wak e'pa iēter. 26 Mik Jesús tō imi ena ittōkata dalēr tajē ie' éna, e'pa sué iēter ee, etā ichéitō imi a:

—A tayē, se be' alà dur.

27 Etā ie' tō iché ttōkata ñe' a:

—Se be' mi dur.

Es ittōkata ñe' wā Jesús mi mítser kkō'nè ie' u a.

Jesús duowa

(Mateo 27.45-56; Marcos 15.33-41; Lucas 23.44-49)

28 Jesús wā ijcher buaē tō i uk ie' dē'bitu, e' wakaneone. Nies ttè kitule Skëkōl yëkkuō k̄i, as e' wā tkō, e' kuëk̄i ie' tō iché: —Ye' er sine.

29 Etā ee tkā tk̄er, e' a vino shkōshkōē tso'. E' wa ie'pa tō suiyōk nuwéka, tā itkéka kal kiè hisopo, ese ulatska k̄i, tā itkéwā ie' kkō a. 30 Ie' tō ikuyè tā ichéitō:

—Ì kos uk ye' dē'bitu, e' wakaneonetke.

E' ukuōk̄i tā ie' e' wōéwa tā iwikōl émiitō, es iduowa.

Jesús nu tkérakitō ichane a kuabōt wa

31 Kawō e' wa, judiowak e' katablōke Ie'pa Yēpa Yērulune Egipto e' kéwō tkō'wēkerakitō bule es, e' yōk̄i. Bule es e' dōr eno diwō. Erë eno diwō e' batseitseke tajē shutē ie'pa tō, e' kuëk̄i ie'pa wōkirpa kē k̄i ikiane tō pē'

* 19:24 Salmo 22.18

wõtëulewā krus mik, esepa nu mèt dō bule es. E' kuëkj̄ ie'pa tō ikië Pilato a tō itu' puḱlor patkō aš iduöür bet tã inü öwarakitö iskj̄ wõtëwā. ³² Etã Roma ñippökwaḱpa mĩa, tã wëm kewe e' tu' pëwā, e' ukuökj̄ tã ñies iëköl wõtënewā Jesús tã krus mik, e' tu' pëwā. ³³ Erë mik ie'pa de Jesús ska', etã ie'pa tō isuë tō iduowätkë. E' kuëkj̄ ie'pa kē wã itu' panewā.

³⁴ Erë ñippökwaḱ eköl, e' tō Jesús nu är e' tkë kuaböt wa ichane a tã pë ena di' dettsã. ³⁵ E' ḱos tka, e' suë ye' tō ye' wák wöbla wa, e' chök ye' tso' a' a. Ì chekeyö, e' dör mokj̄. Ye' wã ijcher tō e' dör mokj̄. Ipakekeyö a' a aš a' erblö ie' mik. ³⁶ E' ḱos tka aš i' tso' kitule Skëköl yëkkuö kj̄ e' wã tkö, e' tō ichë: "Ie' dichë kē paḱpawā yës."† ³⁷ Ikitule skã tō ichë: "Ie' tkëule kuaböt wa, e' suëraë ie'pa tō."‡

Jesús nu wõtëwā ie'pa tō pö a

(Mateo 27.57-61; Marcos 15.42-47; Lucas 23.50-56)

³⁸ E' ukuökj̄ tã wëm de eköl kië José Arimatea wak, e' dör Jesús klé eköl, erë ie' suane judiowak wökirpa yökj̄, e' kuëkj̄ ie' dör iklé eköl kē jcher yi wã ese. Ie' tō Pilato a ḱawö kië Jesús nu tsuḱmi blë. Pilato tō ie' a ikëwö mé, etã ie' mĩa tã Jesús nu mitsër iwã. ³⁹ Nicodemo dë'rö ttök Jesús tã nañewë, e' wák debitü Josë tã. Kapöli tso' s'nu patioie aš kē inurwã bet, e' debitü Nicodemo wã dō kilo dabom mañayök (30) ekkë. Kapöli e' shütule kiö masmas kië mirra ena áloe ese wa. ⁴⁰ Ie'pa böi tō Jesús nu patrëwã datsi'tak batsj̄e bua'buá saruru nuulekã kapöli e' wa wës judiowak wöblar es. ⁴¹ Wë Jesús du'wã krus mik, eë tsinet kal klö tso' tkëule. E' a ákuk tso' biule et s'nu blóie, erë ḱam s'nu blëria. ⁴² Pö e' atë tsinet wë Jesús dunewã eë, ñies judiowak eno diwö döketke, e' kuëkj̄ ie'pa tō Jesús nu blé eë.

20

Jesús shkënekane

(Mateo 28.1-10; Marcos 16.1-8; Lucas 24.1-12)

¹ Eno diwö, e' bule es bla'mi, ḱã iã ttsettsëë tã María Magdala wak mĩa wë Jesús nu blëne eë. Ie' tō isuë tō ák wa ákuk kkö wõtëule, e' sinettsã bánet. ² Ie' tunemi bet wë Simón Pedro ena Jesús ttökata skã tso' eë. Ittökata e' dalëritsök ie' bak tajë. Tã ichëitö ie'pa a:

—j̄yile wã Skëképa nu minetsër! j̄kë sa' wã ijcher tō wës ie'pa tō iwë!

³ Ie'pa míyal pö a. ⁴ Ie'pa böi tunemirak, erë Jesús ttökata ñe' tunemi bet Pedro tsata, e' kuëkj̄ ie' demi kewe pö a. ⁵ Eë ie' e' wöëwa tã ikã suë ákuk shuã. Jesús nu kē ḱu'. Ie' tō datsi' wa Jesús nu parratëwã e' ë suë, erë kē ie' minewã ákuk a iweblök. ⁶ Ie' itökj̄ Simón Pedro debitü míwã ákuk a tã ñies e' ë suëitö. ⁷ Ñies datsi'tak wa Jesús wökir monewã, e' suëitö wörrat tër bánet. ⁸ Jesús ttökata de kewe, e' míwãñak ákuk a tã isuëitö tã iklö'wëitö tō mokj̄ Jesús shkënekane. ⁹ ḱam ie'pa éna iwã arwã tō Jesús ḱawötã shkënuḱkane wës ikitule Skëköl yëkkuö kj̄ es. ¹⁰ E' ukuökj̄ tã ittökatapa böi míyalne wë ikapökerö eë.

María tō Jesús suë shkëulekane

(Marcos 16.9-11)

¹¹ María j̄ü dur ákuk kkö a. Ie' juḱeija tã ie' e' wöëwa ḱã saḱ ákuk a. ¹² Etã Skëköl biyöchökwakpa suëitö böi idatsi' saruruë, e'pa tulur wë Jesús nu bak

tër eë. Eköl tkër wé iwökir bak tër eë, iëköl tkër wé iklö bak tër eë. ¹³ Ie'pa tö María a ichaké:

—A tayë, ¿ì jëitseke be' tö?

Ie' tö ie'pa iüté:

—Ye' Këképa nu minetser yile wä. Kë ye' wä ijcher tö wes ie'pa tö iwé.

¹⁴ E' wöshä tä María wötrée tä eë Jesús dur. Ie' tö isué eré ie' kë wä isunewä tö Jesús idir. ¹⁵ Jesús tö ie' a ichaké:

—A tayë, ¿ì jëitseke be' tö? ¿Yi yuleke be' tö?

María tö ibikeitsé tö eë idur e' dör kal klö tso' tkëule, e' kanëükwak, e' kuëkì ie' tö iché ie' a:

—A këképa, be' wä iminetsër, e' tä ichö ña wé be' tö iblé, as ye' mi' itsük.

¹⁶ Etä Jesús tö iché ie' a:

—¡A María!

Tä María e' wötrée tä ichéitö ie' a hebreoie:

—¡Rabuni! (e' wä kiane ché: “S'wöbla'ükwak”)

¹⁷ Jesús tö iché ie' a:

—Ye' öwa. Kam ye' mi'ka ye' Yé ska', e' kuëkì kë ye' wöklö'waria. Eré be' yú ichök ye' ttökatapa a tö ye' mi'kekane ye' Yé ska', e' dör a' Yé ñies. Ie' dör ye' Këköl, a' Këköl ñies.

¹⁸ Etä María Magdala wak míä Jesús ttökatapa ska', tä ichéitö: “Ye' tö Skëképa sué.” Ñies ì qos ché Jesús tö ie' a, e' pakéneitö Jesús ttökatapa a.

Jesús e' kkaché ittökatapa a

(Mateo 28.16-20; Marcos 16.14-18; Lucas 24.36-49)

¹⁹ Eno diwö, e' bule es nañewe tä Jesús ttökatapa tulus ñita u etkue ë a. Ie'pa suane judiowak wökirpa yöki, e' kuëkì ie'pa u wékkö wöté'tkër darërë. Eré e' bet tä ie'pa tö isué tö Jesús de dur ie'pa shüa. Ie' tö ie'pa shke'wé ttè i' wa:

—¡A' senú bërë!

²⁰ Mik e' ché one tä ie' tö iulà ena ichane shka'ule, e' itö kkaché ie'pa a. Etä ittökatapa ttsë'ne buaë tö Skëképa suéne ie'pa tö ttsë'ka. ²¹ Ie' tö iskà ché ie'pa a:

—¡A' senú bërë! Wes ye' Yé tö ye' patkë'bitü ká i' a ie' ttè pakök, es ye' tö a' patkémi ye' ttè pakök.

²² Ie' tö ie'pa wöiké siwä' wa tä ichéitö ie'pa a:

—Wiköl Bats'e'r kiöwä buaë a' tö a' er a. ²³ Yi kì íyi sulu nuí tso', ese olo'yé a' tö, e' tä ñies Skëköl tö ilo'yeraë iki. Yi kì íyi sulu nuí tso', ese kë olo'yane a' wä, e' tä ñies Skëköl kë tö ilo'yepa iki.

Tomás tö Jesús suéne ttsë'ka

²⁴ Jesús ttökatapa dabom eyök kì bö! (12), e' eköl kiè Tomás, e' kiè ñies Dídimo. Ie' kë ku' imalepa tä mik Jesús dë'dur ie'pa shüa etä.

²⁵ E' kuëkì ie'pa tö iché ie' a:

—Sa' tö Skëképa sué.

Eré Tomás tö ie'pa a iché:

—Ye' kë wä iulà shka'ule clavo wa, e' itö sune, ye' kë wä ye' wák ulatska patkënewä itö a, ye' kë wä ye' ulà patkënewä ichane shka'ule e' a, e'ma ye' kë tö yi ttè klö'wepa yës.

²⁶ Ká e' päköl, etä Jesús ttökatapa skà iënene iu a, e'tä Tomás tso'ñak ie'pa tä. U wékkö wöté'tkër, eré Jesús skà dedurne ie'pa shüa, tä ichéitö ie'pa a:

—¡A' senú bërë!

²⁷ E' ukuökì tä ichéitö Tomás a:

—Be' ulatska patkōwā ye' ulā shkā'ule a, eṭā isaú. Be' ulā patkōwā ye' chane shkā'ule e' a. Kē ibikeitsariā bötböt. ¡iklō'ú!

²⁸ Eṭā Tomás tō iüté:

—¡Be' dör ye' Blú! ¡Be' dör ye' Kēköl!

²⁹ Jesús tō iché ie' a:

—Be' ye' sué, e' kuēkī be' erblé ye' mik. Erē wépa erblé ye' mik, erē kē iwā ye' sune, ¡ayēcha buaē esepa!

Yēkkuō i' wà dör i' es

³⁰ I kē or yi a ese o' taiē Jesús tō ittōkatapa wōrkī ikkachoie tō yi dör ie', ese kibiie kē kitule yēkkuō i' kī. ³¹ Erē yēkkuō i' shtekeyō aš a' tō iklō'ú tō Jesús dör Skēköl Alā pairine'bitū idi' wa s'blúie e'. Nies ishtekeyō aš sene michoē dō a' ulā a, a' erblō ie' mik e' wa.

21

Ittōkatapa kul tō Jesús suéne ttsē'ka

¹ E' ukuōkī ṭā Jesús e' kkachéne ittōkatapa a batsōri kiē Tiberias, e' kkōmik. E' pakē dör i' es: ² Ittōkatapa nī dapa'wé eē, e'pa dör Simón Pedro, Tomás (e' kiē nies Dídimo), Natanael (e' dör ká kiē Caná aṭe Galilea e' wak), Zebedeo ala'r bōl tso'ñak, nies Jesús ttōkatapa skā bōl tso'ñak. ³ Simón Pedro tō iché ie'pa a:

—Ye' miā nima klō'uk kla' wa.

Ie'pa tō iüté:

—Ša' mi'keñak be' ṭā.

Eṭā ie'pa miyal ṭā ie' iékarak kanò a. Erē e' nañewe ie'pa kē wā nima klōne yēs. ⁴ Mik ká ñirketke, eṭā Jesús demi batsōri kkōmik, erē ittōkatapa kē wā ijcher tō ie' idir. ⁵ Ie' tō ie'pa a ichaké:

—A wēpa, ¿a' nima klōne?

Ie'pa tō iüté:

—Au, kē sa' wā iklōne yēs.

⁶ Eṭā ie' iché:

—A' kla' uyō ulā bua'kka kke, eṭā nima klōrdaē.

Eṭā ie'pa tō iuyé ṭā iwā klōne taiē, kē dē'kaiā ie'pa kī. ⁷ Eṭā ittōkata dalēr taiē ie' éna, e' tō iché Pedro a:

—¡Skēkēpa Jesús idir!

Mik Simón Pedro tō ittse tō Skēkēpa Jesús idir, eṭā bet idatsi' iékanēitō, ie' dur kiparuó ē mik kanēblōk e' kuēkī. Eṭā ie' e' ppēē di' a ulaiklémi dōmi Jesús ska'. ⁸ Jesús ttōkatapa malepa wā kanò datse batsōri kkōmik, kla' wā deka chiē, e' kueratse énaēna. Ie'pa tso' kukuie batsōri kkō a, cien metro ekkē, e' kuēkī ie'pa tō kla' kueratse. ⁹ Mik ie'pa e' yéttsā kanò a, eṭā ie'pa tō isuē bō' ñarke, e' kī nima me'r etō. Nies pan tso'. ¹⁰ Eṭā Jesús tō iché:

—Nima klō'wé a' tō, e' wele tsūbitū.

¹¹ Simón Pedro e' iéka kanò a ṭā iklā' wā deka chiē nima blublu ē wa, e' yéttsaitō ká sí kī. Nima dōkā cien eyōk kī dabom skeyōk kī mañatō (153). Nima e' dör taiē, erē iklā' kē butsolone. ¹² Jesús tō ie'pa a iché:

—A' shkō chkōk.

Ie'pa wā ijcher tō Skēkēpa Jesús idir, e' kuēkī ie'pa kē wā ie' a ichakine tō ¿be' dör yi? ¹³ E' ukuōkī ṭā ie' miā bō' kkōmik ṭā pan ena nima klō'wēitō blaté méitō ittōkatapa a.

¹⁴ I' ṭā mañatōkicha Jesús e' kkachéne ittōkatapa a ishkenekane e' ukuōkī.

Jesús tté Pedro ṭā

¹⁵ Ie'pa chké one tã Jesús tō ichaké Simón Pedro a:

—A Simón, Juan alà, ¿be' éna ye' dalène, ye' ttòkatapa malepa éna ye' dalër, e' tsata?

Pedro tō iiuté:

—A Kékëpa, be' wã ijcher tō be' dalène ye' éna.

Jesús tō iché ia:

—E'ma wépa dör ye' icha, esepa kkö'nú ña buaë wës obeja kkö'nukwakpa tō iobjala kkö'neke buaë es.

¹⁶ Jesús tō iská chakéne:

—A Simón, Juan alà, ¿be' éna ye' dalène?

Pedro tō ie' a iché:

—A Skékëpa, be' wã ijcher tō be' dalène ye' éna.

Jesús tō iché:

—E'ma wépa dör ye' icha, esepa kkö'nú ña buaë wës obeja kkö'nukwakpa tō iobjala kkö'neke buaë es.

¹⁷ Jesús tō Pedro a iská chakéne i' tã ide mañatökicha.

—A Simón, Juan alà, ¿be' éna ye' dalène?

Jesús tō Pedro a ichaké mañatökicha, e' kuëkj Pedro erianekã. Ie' tō Jesús iuté:

—A Skékëpa, i kôs jcher be' wã. Be' wã ijcher tō be' dalène ye' éna.

Jesús tō ie' a iché:

—E'ma wépa dör ye' icha, esepa kkö'nú ña buaë wës obeja kkö'nukwakpa tō iobjala kkö'neke buaë es. ¹⁸ Mokj ye' tō be' a iché tō mik be' bak duladula, etã be' wák e' paiöke ena be' mi'ke wé be' wák shkak ee. Erë mik be' dewã wó'kela siarëla, etã be' ulã shulöraë tã o'ka tō be' kï datsi' ieraë tã be' tseramiitö wé be' kè shkak ee.

¹⁹ Ttë e' wa Jesús tō iwaché Pedro a tō wës ie' duörawã, e' wa ie' tō Skököl kikerakã. E' ukuökj tã Jesús tō iché ia:

—Be' e' tköwã darërë ye' ttökataie këkraë.

Ittökata dalër tajë Jesús éna, e' pakè

²⁰ Pedro e' wötrée tō isué tō Jesús ttökata dalër tajë ie' éna, e' datse ie'pa itöki. Mik Jesús ttökatapa bata chka' ie' tã, etã ittökata e' e' tkéser tkër Jesús o' mik tã ie' a ichakéitö, “A Skékëpa, ¿yi tō be' wömerattsã?” ²¹ Mik Pedro tō isué Jesús ttökata e' datse ie'pa itöki, etã ie' tō Jesús a ichaké:

—A Skékëpa, be' ttökata datse se' itöki ¿i tkömi e' tã?

²² Ie' tō iiuté:

—Ye' kï ikiane tō ie' at ttsé'ka dö mik ye' döne ekkë, e' tã ¿wës e' de be' yöki? Be' e' tköwã darërë ye' ttökataie këkraë.

²³ Ttë e' kuëkj Jesús ttökata e' ttë tinekã iyamipã shuã, tō kë iduöpawã. Erë Jesús kë wã iyëne tō kë iduöpawã. Ë ie' tō iché: “Ye' kï ikiane tō ie' at ttsé'ka dö mik ye' döne ekkë, e' tã ¿wës e' de be' yöki?”

²⁴ Jesús ttökata e' tso' ttë i' pakök a' a, e' tso' ttë i' shtök yëkkuö i' kï. Sa' wã ijcher tō ttë i' dör mokjë.

²⁵ Jesús tō i skã o' tajë, e' kôs shtëpa yëkkuö kï, e'ma ye' iklö'wé tō yëkkuö kitule e' kôs kë chöpakã kã i' a.

Ì ɔ' Jesús ttekòlpa tsá e'pa tò e' pakè Hechos

Yèkkuò i' dör yèkkuò skà kit Lucas tò Teófilo a e', i' tã ide böt. Itsá kite ie' a e' dör ì ɔ' Skèkèpa Jesús tò e' pakè. Ie' mine'kã kã jai a e' ukuòki tã ì kɪ ɔ' ie' tò kã ì' kɪ ittekòlpa tsá e'pa wa Wikòl Batse'r batamik, e' pakè Lucas tò yèkkuò i' kɪ.

Kam Jesús mi'kane kã jai a e' yòki ie' tò ittekòlpa tsá e'pa patké ttè i' wa: Mik Wikòl Batse'r de a' kɪ, etã ie' tò diché meraè a' a ye' ttè pakoie. A' miraè ipakòk s'tso' kòs Jerusalén e'pa a. Nies ipakeraè a' tò s'tso' Judea kã malepa a ena Samaria ena kã wa'ñe dō wé íyòk erkerò eē. E' tso' kitule yèkkuò i' kɪ 1.8 eē. E' ukuòki tã ì ɔ' Skèkòl tò Pedro wa Jerusalén ena Judea kã malepa ena Samaria e' ttè tso' kitule yèkkuò i' kɪ.

E' ukuòki tã Pablo tò Jesús ttè buaè paka' kã tajè wakpa a e' ttè kit Lucas tò yèkkuò i' kɪ. Yèkkuò i' wa Lucas tò se' a ikkaché tò Jesús dör sulitane tsãtkòkwak.

Lucas bak s'kapeyòkwakie. Iekkè tã kã kòs wé Pablo dè'rò eē Lucas mir ie' tã. E' kuèkɪ Lucas tò isu' iwák wòbla wa tò wēs Skèkòl kanèblè' Pablo wa. E' ttè tso' kitule yèkkuò i' kɪ.

Skèkòl tò iWikòl patkeraè

¹⁻² A kèkè Teófilo, ì ɔ' Jesús tò ena ì wa s'wòblaɔ'itò kuaè dō mik imine'kã kã jai a, e' kòs paka' ye' tò be' a yèkkuò tsá kityò e' kɪ. Kam ie' mi'kane kã jai a, e' yòki ì kiane ie' kɪ tò ittekòlpa tsá shukitbakitò, e'pa tò iwè, e' uk ie'pa kéitò Wikòl Batse'r wa. ³ Ie' kòtewã shkenekane, e' ukuòki tã ie' wák e' kkayène tajè ie'pa a dòkã kã dabom tkèyòk (40) ekkè. Es ie' tò ie'pa a ikkaché tò mokɪ ie' tso'ne ttsè'ka. Nies ie' tò ì blúie Skèkòl tso' e' ttè pakè ie'pa a. ⁴ Kã etã ie' tso' ittekòlpa tsá e'pa tã, tã ichéitò iarak:

—A' kè kàne e' yòktsã Jerusalén. Ye' Yè kablè' iWikòl patkòk a' a ye' ye' tò a' a, e' panú dō mik ide etã. ⁵ Juan tò s'wòsuk di' a, erè kã kè tkòpa tajè tã Skèkòl tò a' lerawã iWikòl Batse'r a.

Jesús mine'kã kã jai a

⁶ Mik Jesús ttekòlpa tsá ñi dapa'wéka ie' tã, etã e'pa tò ie' a ichaké:

—A Skèkèpa, ¿i' tã be' tò se' wakpa tkekekane se' Israel aleripa, e' wòkirpaie?*

⁷ Ie' tò iüté:

—E' kèwò kè mène a' a jchenoie. E' kèwò tso' ye' Yè wã klòuletke. ⁸ Erè mik Wikòl Batse'r de a' kɪ, etã ie' tò diché meraè a' a ye' ttè pakoie. A' miraè ipakòk s'tso' kòs Jerusalén e'pa a. Nies ipakeraè a' tò s'tso' Judea kã malepa a ena Samaria ena kã wa'ñe dō wé íyòk erkerò eē e'pa a.

⁹ Mik ie' tò e' ché one, etã ibutséka mía kã jai a ie'pa wòrkɪ tã ichowa mò shuã kè wèr tã'ia. ¹⁰ Ie'pa tso' kã sauk kã jai a krereè tò wēs imichokã, e' dalewa bet wèpa bøl datsi' saruruè de ièter ie'pa o'mik. ¹¹ E'pa tò iché iarak:

—A Galilea wakpa ¿iòk a' ièteriã kã sauk kã jai a? Jesús bak a' shuã e' mítser Skèkòl wã. Wēs a' tò isuè tò imiã kã jai a, e' suè idòrane kã ì kɪ.

Matías atè Judas skéie

* **1:6** Israel aleripa e' wòkirpaie: Jesús ttekòlpa tso'ia ibikeitsòk tò ie' e' tkòkèkã Israel aleripa blúie ie'pa kã kɪ tã ie'pa tkekekã ie' kayuapaie.

12 Etā Jesús ttekōlpa tsā e'pa tso' Olivo kēbata a, ie'pa biteane Jerusalén. E' ñalé dör wekkē ulat kawō mène judiowak a shkoie eno diwō a ekkē.† 13 Mik ie'pa dene Jerusalén tā ie'pa tkakā u etkuō kī wé ikapōkerak ee. Eē itso' rak Pedro, Juan, Santiago, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Santiago Alfeo alā, Simón Celote, ñies Judas Santiago alā. 14 Ie'pa ulitane ñi dapa'uke kekraē ttōk S'yé tā. Alakōlpa welepa ena María, Jesús mi, ena Jesús ēlpa, e'pa tso' ñak ie'pa tā ttōk S'yé tā.

15 Jesús mik erblōkwakpa e' dapa'uke e'pa dōkā cien eyök kī dabom böyök ekkē ulatök (120). E' kēwō ska' tā Pedro e' kēkā ie'pa wörkī tā ichéitō: 16 “A yamipa, ima Judas yé' Wikōl Batse'r tō se' blú bak David e' wa, e' wā tka wes itso' kitule Skēkōl yēkkuō kī es. Judas wā pē' míne Jesús klō'ukwā. 17 Tā ie' bak Jesús kléie wes se' es, ie' bak kaneblok Jesús tā wes se' es. 18 (Ie' tō ì sulu wamblé', e' ské wa ie' tō ká tué et. E' ukuōkī tā ie' anebitū wōwakkōt ñawi tskinewā tā ñattse yērulune. 19 Mik Jerusalén wakpa tō ttē e' ttsé, etā ká e' kiè mékarakitō iwákpa ttē wa Hacéldama e' wā kiane chē S'pě Ké). 20 Es itso' kitule Skēkōl yēkkuō kiè Salmo e' kī e' tō iché i' es:

‘As ie' u wir

ñies as kē yi seriā e' a.’‡

Ñies ichéitō:

‘O'ka múkā iskéie ie' kanè méat e' kanéukne.’ ”§

Es itso' kitule Skēkōl yēkkuō kī.

21 “Wēpa tso' iē e'pa manetwā se' tā kekraē Jesús bakia se' shuā etā. 22 Mik Juan tō Jesús wōsuk e' kos tā ie'pa tso' ñak se' tā dō mik Jesús mineā ká jai a etā. Se' kawōtā wēpa ekkēpa shushtök ekōl se' kīie as itō Jesús shkēnekane, e' ttē pakō se' tā.”

23 Es ie'pa tō wēpa shushté bōl. Ekōl kiè José, e' kiè Justo ñies. E' kkabata dör Barsabás. Iēkōl kiè Matías. 24 Etā ie'pa tō ikié S'yé a i' es: “A Skēkōl, be' wā sulitane er suule buaē. E' kuēkī ikkachō sa' a wēne shushté be' tō 25 as iat Jesús ttekōlpa tsā e' kīie Judas skéie. Judas e' wamblé sulu, e' kuēkī ie' tō kanē e' méat tā imía weinuk wé ikawōtā weinuk ee.”

26 Etā ie'pa iné isuōie tō wēpa bōl shushtétke ie'pa tō e' wēne kiè dōmittsa. Etā Matías kiè dettsa. Es ie' atē Jesús ttekōlpa tsā e' kīie imalepa dōkā dabom eyök kī ekōl (11) e'pa tā.

2

Wikōl Batse'r de Jesús mik erblōkwakpa kī

1 Mik Pentecostés kēwō* de, etā Jesús mik erblōkwakpa kos tso' dapaule ek tsjini éme. 2 E' bet tā ká jai a ì blane tajē wes siwa' darèrèè es, e' blane u shū kos a wé ie'pa tso' ee. 3 Etā ie'pa tō isué tō idebitū tajē ku'ie bö' wörkua sué, e' ane ie'pa ulitane kī et et. 4 Etā ie'pa a Wikōl Batse'r iēnewā tā ekōl ekōl ttémi ká bánet wakpa ttō wa kuā'kī kuā'kī wes Wikōl Batse'r tō ie'pa ké ttök es.

† 1:12 shkoie eno diwō a ekkē: E' dör kilómetro etk ulatök. ‡ 1:20 Salmo 69.25 § 1:20 Salmo 109.8

* 2:1 Pentecostés kēwō: Pentecostés wā kiane chē Ká Dabom Skeyök kēwō. Judiowak tō Ie'pa Yēpa Yērulune Egipto e' kēwō tkō'wé one, e' kī ká de dabom skeyök, etā kawō skā tkō'weke ie'pa tō e' kiekerakitō Pentecostés. Ñies e' kēwō kiērakitō Iyiwō Shtök Kēwō. Kawō e' dör wéstela choie Skēkōl a iyiwō kite e' kī. Éxodo 23.16 saú.

⁵ E' kɛwō ska' t̄a judiowak tō Skɛkōl dalōieta' dat̄sɛ ká ulitane k̄i, esepa tso' tajɛ Jerusalén. ⁶ Mik ie'pa tō Jesús mik erblōkwakpa aláneka tajɛ e' t̄sɛ, et̄a ie'pa e' dapa'wɛka ik̄i t̄tsōk bua'ie. Ie'pa tō itt̄sɛ ekōl ekōl iwákpa ttō wa kūa'k̄i kūa'k̄i es. E' kuɛk̄i ie'pa tkinewa tajɛ. ⁷ Ie'pa wōkranewa t̄a ichérakitō ñi a:

—¿A'ka ie'pa kɛ dōr Galilea wakpa tso' ttōk? ⁸ ¿Wes se' ulitane tso' itt̄sōk tō ie'pa ttōke se' ulitane ttō kūa'k̄i kūa'k̄i wa? ⁹ ¿Ie se' shūa se' tso' dat̄sɛ Partia, Media, Elam, Mesopotamia, Judea, Capadocia, Ponto, Asia, ¹⁰ Frigia, Panfilia, Egipto ena ká tso' Libia at̄e ts̄inet Cirene kke. Ñies pɛ' dat̄sɛ Roma serke íe esepa tso' íe. ¹¹ Se' welepa dōr judiowak chōkle. Welepa kɛ dōr es, esepa e' yō'bak judiowakie. Ñies se' tso' íe dat̄sɛ Creta ena Arabia. Erɛ ì k̄os kaneō' Skɛkōl tō buaɛ e' chōk ie'pa tso' e' ane buaɛ se' éna se' wákpa ttō kūa'k̄i kūa'k̄i e' wa.

¹² E' kuɛk̄i ie'pa ulitane wōkrarulune tajɛ ik̄itt̄sōk. Ie'pa wōa ká chowa. Ie'pa ñi chakérak:

—Íyi ikkɛ, ¿ima e' wà kiane chè?

¹³ Erɛ welepa tō Jesús mik erblōkwakpa wayuɛ sulu t̄a ichérakitō:

—Ie'pa tteke blo' tō.

Pedro tō ttɛ paké

¹⁴ Et̄a Pedro e' duéka shkɛ'ka Jesús ttekōlpa tsá malepa dōka dabom eyōk k̄i ekōl (11), e'pa t̄a. Ie' tō iché sulitane a aneule: “A yamipa judiowak, ñies a' ulitane serke Jerusalén. Íyi ikkɛ e' wà pakekeyō a' a. Ye' ttō t̄tsō buaɛ a' tō.

¹⁵ Sa' kɛ tteku' blo' tō wes a' tō ibikeitsɛ es. Erpa diwō de sul̄itu (9) bla'mi, diwō ikkɛ kɛ yi e' ttōt̄a'ka blo' wa. ¹⁶ Erɛ ì tkōke sa' t̄a, e' dōr wes Skɛkōl ttekōl kiɛ Joel, e' tō iyɛ'at̄bak es. Ie' tō iyɛ'at̄ i' es:

¹⁷ ‘Skɛkōl tō ichè tō mik ká i' erkewatke, et̄a ye' tō ye' Wikōl patkeraɛ sulitane k̄i.

E' kuɛk̄i a' ala'r, wɛpa ena alakōlpa, ekkɛpa k̄os ttōraɛ wes ye' ttekōlpa es.

A duladulapa a ilɛ kkayërdaɛ kabsuɛie ie'pa kɛ ku' kapōkwa e' dalewa.

Ñies a' kékɛpa a ilɛ kkayërdaɛ kabsuɛ a.

¹⁸ Ñies e' kɛwō ska' t̄a ye' Wikōl patkeraɛyō

ye' kanɛ mɛsopa k̄i, wɛpa ena alakōlpa.

Es ie'pa tō ye' ttɛ pakerane imalepa a.

¹⁹ Ká jai a ye' tō íyi tajɛ suluɛ kkacheraɛ, kɛ s̄ule a' w̄a ese.

Ká i' k̄i ñies íyi kkacheraɛyō as a' isāu:

s'pɛ suɛraɛ a' tō, bō' suɛraɛ a' tō, shk̄lɛ tajɛ suɛraɛ a' tō ñies.

²⁰ Diwō ttserdawa. Si'wō iardawa batsɛ wes s'pɛ es.

E' k̄os tkōraɛ kam Skɛkōl kɛwō dō e' yōk̄i.

Kawō e' dōr buaɛ shut̄ɛ, e' olo t̄a' tajɛ.

²¹ E' kɛwō ska' t̄a yi k̄os tō e' ts̄atkɛ kiɛ Skɛkōl a,

esepa ulitane ts̄atkërdaɛ.' †

Es Joel tō iyɛ'at̄.

²² “A Israel aleripa, ye' ttō t̄tsō. A' w̄a ijchɛr tō mik Jesús Nazaret wak sene' ká i' k̄i, et̄a ì kɛ or yi a ese wɛítō tajɛ se' shūa Skɛkōl batamik kkayènoie. Es Skɛkōl tō se' a ikkaché tō ie' tō ipatkɛ'. ²³ Erɛ Jesús menettsa' a' a klō'wɛwa wes Skɛkōl tō isuletɛ'at̄bak kuaɛ es, ñies wes ie' k̄i ikiane es. A' tō wɛpa sulusipa kɛ ie' ttōkwa wōtɛulewa krus mik. ²⁴ Ie' weine siarɛ ie' kōtɛwa, erɛ Skɛkōl tō

ie' shkeo'kane. Duewa kē a ie' wöklöne yēs. ²⁵ E' kueki ká iaiāē blu' David ut Skököl tā ima Jesús ttömi e' yē'itō i' es: 'Ye' wā ijcher tō kekraē be' tso' ye' tā.

Be' tso' ye' tā ye' ulā bua'kka ye' kimuk, e' kueki kē i a ye' orpa wēs.

²⁶⁻²⁷ E' kueki ye' ttsē'r buaē, ye' ttsō kanēē.

Be' kē tō ye' mepaāt pō a, e' kueki ye' enuraē iwā panuk bēre.

Ye' dōr be' kanē méso batse'r e', e' kueki be' kē tō imepaāt as ye' nurwa.

²⁸ Be' tō sene michoē ñalē e' kkayē' ye' a.

Ye' tso' be' wörki, e' kueki be' tō ye' ttsē'weraē buaē.†
Es David tō iyē'at.

²⁹ "A yamipa, ye' tō icheke a' a yēsēsē. Se' blú kēkē David bak ká iaiāē, e' du'wabak tā inú wötēnewa. Ie' pō tso'ia dō ikkē tā iē. ³⁰ Erē David bak Skököl ttekölīe. E' kueki ie' wā ijcher tō Skököl kablē' ie' a iwák ttō wa ttē i' wa: 'Ye' tō be' aleri tkerakā eköl blu'ie wēs be' es.' ³¹ E' jcher David wā, e' kueki ie' tō Cristo shkenekā e' yē'. Ie' tō iyē' tō inú kē atjuk pō a, kē inurpawā. ³² Es iwā tka. Skököl tō Jesús shkeo'kane, e' suē sa' ulitane tō sa' wákpa wöbla wa. ³³ Skököl tō ie' tsémikā tā itkékaitō iulā bua'kka dalöiērtā' taiē. Ie' Yē tō iWiköl mé ie' a wēs ikablē' imuk es. E' ukuökj tā ie' tō iWiköl Batse'r patké sa' kī. E' suē a' tō, e' ttsē a' tō enia. ³⁴ Erē David kē mine'ka ká jai a wēs Jesús es. Ie' wák tō iyē'at:

'Skököl tō ichē ye' Kököl a:

Be' e' tkōkā ye' ulā bua'kka,

³⁵ e' dalewa ye' tō be' bolökpa merarō be' klō dikia.'§
Es David tō iyē'.

³⁶ "A Israel aleripa ulitane. Ijchenú buaē a' wā tō ye' tso' Jesús chök. E' kötwa a' tō wötēulewā krus mik, erē e' wák tkéka Skököl tō se' wökirie ñies se' blúie."

³⁷ Mik ie'pa tō ttē e' ttsē, e'tā ie'pa erianekā taiē. Ie'pa tō Pedro ena imalepa a ichaké:

—A yamipa, ¿wēs sa' e' ùmi?

³⁸ Ie' tō iütē:

—A' er mane'ú Skököl a tā a' e' wöskuö eköl eköl Jesucristo ttō wa as a' nuì ol'yar a' kī. A' tō iwé es, e' tā Skököl tō iWiköl Batse'r meraē a' a. ³⁹ Kablē e' dōr a' a' ena a' aleripa ulitane a' ena sulitane serke ká kamiē, esepa a' ñies. Kablē e' dōr wépa kōs kieke Kēkē dōr Se' Kököl e' tō esepa a.

⁴⁰ Es ttē e' wa ena ttē skā taiē wa Pedro tō ichē iarak darērēē, ipattē taiē tā ichéitō iarak:

—A' e' tsatkō ì tkōraē pē' sulusipa tā e' yōki.

⁴¹ Es wépa tō ì ché Pedro tō, e' klō'wé, e'pa wöskuérakitō. E' diwō Skökēpa Jesús icha erule e' kī iēne taiē dōka mil mañayök ulatök (3000). ⁴² E'tā ie'pa e' ché ttē wa Jesús ttekölpa tsá e'pa tō s'wöbla'weke, e' ttsök kekraē er bua' wa. Ñies ie'pa e' ché ñi kimuk ì tso' ie'pa wā e' wa. Ñies kekraē ie'pa e' dapa'uke pan ñuk Jesús kötēwā e' kēwō tkō'woie. Ñies ie'pa e' ché ttök S'yé tā.

Wēs Jesús mik erblökwa kpa tsá e'pa ser

⁴³ Età ì kē or yi a ese weke tajē Jesús ttekölpa tsá e'pa tò Skèköl batamik. E' tò pē' ulitane wōkrawé tajē. ⁴⁴ Wēpa erblé Jesús mik e'pa kōs serke wēs wák eköl ē es. Ì tso' ie'pa wā ese kakmekerakitō ñi a. ⁴⁵ Es iyi tso' ie'pa wā, ká ò ilè skà, ese watuēke ie'pa tò tã iské blatekerakitō imalepa kìmè kiane esepa a. ⁴⁶ Diwō bit tã ie'pa ulitane e' dapa'ukerak Skèköl wé a. Ñies u a u a ie'pa chkōke ñita er bua' wa ttsē'rdak buaē. Jesús kōtewā e' kēwō tkō'weke pan ñè wa ñita. ⁴⁷ Skèköl kijekeka ie'pa tò. Sulitane wa ie'pa wēr buaē. Ká bit ekké Skèköl tò s'tsatkeke tajē, e' kuekī ie'pa kí daparke tajē.

3

Pedro tò s'kraulewā eköl e' bua'wéne

¹ Ká et tsáji diwō de mañat tã Pedro ena Juan míyal ttök Skèköl tã iwé a. Diwō e' dōr ttoie ie' tã. ² Etã eē wēm tkēr eköl kune' klō kraulewā. E' datse iyamipa wā itkekeser kekraē Skèköl wé wékkō kiè Wékkō Buaala e' a as inuköl kak kiōitō sulitane dōkewā eē esepa a. ³ Mik ie' tò Pedro ena Juan dōkewāke e' sué, etã inuköl kak kiéitō ie'pa a. ⁴ Etã ie'pa tò ie' suéwā krereē iwō kī tã Pedro tò iché ia:

—Sa' sa'j.

⁵ Etã ie' tò ie'pa sué tã ibikeitséitō tò ilè kakmekeitō ye' a. ⁶ Erē Pedro tò iché ia:

—Kē ye' wā inuköl tã'. Kē ye' wā oro tã'. Erē ì tso' ye' wā e' mekeyō be' a. Jesucristo Nazaret wak e' ttō wa, be' e' kōkã tã be' shkō.

⁷ Etã Pedro tò iklö'wéwā iulà bua'kka tã ibatséka. E' wōshã tã iklö a idiché iēne ⁸ tã itunekã e' duékaie tã ishkēmi wj'kē io'kē. E' ukuōkī tã imiwa Skèköl wé a Pedro ena Juan tã iwák klō wa. Ie' turkeka, es Skèköl kijekearamiitō. ⁹ Etã pē' tso' kōs e'pa tò isué tò ishkōrami tã Skèköl kijekearamiitō. ¹⁰ Ie'pa tò ie' suéwā tò ie' dōr wēm e' tkōke inuköl kak kiōk Skèköl wé wékkō kiè Wékkō Buaala e' a e'. E' tò ie'pa tkiwéwā tajē. Ie'pa wōkranewā iweblōk.

Pedro tò s'pattē Skèköl wé a

¹¹ Skèköl wé e' ùle kiè Salomón ùle, eē wēm buanene e' tso'ia Pedro ena Juan paklō'uk. E' dalewa pē' kōs datse tuneule wé ie'pa tso' eē tã ie'pa tkinewā tajē isa'uk. ¹² Mik e' sué Pedro tò, etã ie' tò ie'pa a iché: “A Israel aleripa çì kuekī a' tkirke? Çì kuekī a' tso' sa' sa'uk krereē wésua sa' wák tò wēm i' bua'wéne shkōwéne sa' wák diché wa ò sa' serke yēsēsē Skèköl a' e' kuekī? ¹³ Erē Skèköl dōr Abraham, Isaac, Jacob ena se' yēpa malepa bak ká iaiaē, e'pa Kèköl, e' tò ie' kanè méso kiè Jesús, e' kíkēkã iyi ulitane tsata, e' dōr yi me'ttsa ttēwā a' tò e'. Ie' watē'ttsa a' tò Pilato wōrkī erē e' tò ibikeitsbak iōkshka. ¹⁴ Jesús dōr batse'r ena yēsēsē warma a' tò iki' tò e' yōttsa. Erē e' skéie a' tò pē' suluē e' yōktsa ka'. ¹⁵ Es sene mukwak e' kōtwā a' tò, erē ishkeo'kane Skèköl tò. E' kōs su' sa' tò sa' wōbla wa. ¹⁶ Wēm i' kraulewā e' sjuale a' wā buaē. Ie' diché iēnene sa' erblōke Jesús mik e' wa. Jesús mik erblé, e' tò wēm i' bua'wéne buaē a' wōrkī.

¹⁷ “A yamipa, ye' wā ijcher tò mik a' ena a' wōkirpa tò Jesús kōtwā, etã a' kē wā ijcher mokī tò i' wamblōk a' tso'. ¹⁸ Erē ì yē'atbak Skèköl tò ittekölpa ulitane kkō wa tò wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e' kawōtã ttēwā es, e' wawé Skèköl tò es. ¹⁹ E' kuekī ì sulu watōttsa. A' er mane'ū Skèköl a' as a' nuì olo'yōitō a' kī. ²⁰ Etã es ie' tò a' er pableraē tã Jesús pairi'bituitō idi' wa s'blúie e' patkeraneitō se' a'. ²¹ Erē ì tã ie' kawōtã senuk ká jaì a' dō mik Skèköl tò ì kōs yuéne buaē wēs kenet es etã. Es Skèköl tò iyē'bak ká iaiaē ittekölpa batse'r e'pa wa. ²² Moisés tò Jesús yē' se' yēpa bak ká iaiaē, e'pa a' i' es: ‘A shuã Skèköl tò itteköl kerakã eköl

wes ye' es. E' ttö kqs dalöiö a' tö. ²³ Wépa kë wä ie' ttö dalöiëne, esepa ulitane skerattsa se' wakpa yöki bánet, ie'pa ərɗawa seraa.* Es Moisés tö iyë'at.

²⁴ “Es ñies Samuel ena Skëköl ttekölpa malepa dë'bitü ie' itöki, e'pa kqs tö i tköke kawö ikkë ta, e' yë'atbak. ²⁵ İ uk Skëköl kablë' ká iaiäë ittekölpa wa, e' wä döraë se' ulä a. Ñies ttë me'atbakitö se' yëpa bak ká iaiäë e'pa a, e' wä döraë se' ulä a. Ie' tö iyë'atbak Abraham a i' es: 'Be' aleripa batamik ye' ər buaë chöraë ká ulitane wakpa a.' ²⁶ E' kueki mik ie' tö ilä Jesús shkë'wékane, etä ipatkëitö se' a kewe se' a ər buaë choie as se' ser sulu ese olo'yösö eköl eköl.”

4

Pedro ena Juan e' tsatké judiowak wökirpa wörki

¹ Etä Pedro ena Juan tso'ia s'pattök, e' shüa sacerdotepa bitëshka Skëköl wé shkëkipa wökir ta ena saduceowakpa ta. ² Pedro ena Juan tso' s'wöbla'uk tö Jesús kötewä e' shkënekane. E' wa iwä kkachëitö tö s'duowa e'pa shkerdakane. E' tö sacerdotepa ena ie'pa malepa uluwëka tajë. ³ Ie'pa tö Pedro ena Juan klö'wëwa. Ká detke tsáli, e' kueki iméarakitö s'woto wé a dö bule es. ⁴ Erë wépa tso' Pedro ttö ttsök, e'pa shüa tajë ie'pa tö Jesús ttë buaë klö'wé. Es Jesús mik ərblökwakpa wëpa ë esepa deka mil skeyök e' ulatök (5000).

⁵ Bule es ta judiowak wökirpa ena ikuëblupa ena s'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa e' dapa'wëka Jerusalén. ⁶ Ñies sacerdotë kibi kië Anás e' tso'. Ñies Caifás, Juan, Alejandro ena imalepa dö'r sacerdotë kibi e' ditsëwö e'pa kqs tso'. ⁷ Ie'pa tö Pedro ena Juan tsuk patké ta iduésërak ie'pa wörki ta iwä chakërakitö:

—¿Yi diché wa, yi ttö wa wëm klö kraulewä e' bua'wëne a' tö?

⁸ Etä Pedro a Wiköl Batse'r iënewä tajë ta iütëitö:

—A s'wökirpa, a s'kuëblupa. ⁹ Sa' tö s'kirirke e' kime' ər bua' wa, e' chaké a' tö sa' a. A' ki ikiane jchenuk tö wes ibuanene. ¹⁰ I'ñe ta sa' tö ichë a' wörki, ñies Israel aleripa ulitane e'pa wörki tö wëm i' buanene sulitane wörki Jesucristo Nazaret wak e' ttö wa. E' wák kötwa a' tö krus mik erë Skëköl tö ishke'kane.

¹¹ Skëköl yëkkü ki itso' kitule: “Ák watë'ttsa u yuökwakpa tö, e' yönene ák bua'buaië.”* Ák e' dö'r Jesucristo chë. ¹² Ie' dö'r S'tsatkëkwak. Skëköl kë wä yi skä patkëule ká i' ki s'tsatkoie. E' kueki Jesucristo eköl ë wa s'tsatkërimi.

¹³ Mik iwökirpa tö isué tö Pedro ena Juan dö'r skle siarla, kë wöblaule yëkkü wa erë ittöke buaë kë suane, etä ie'pa tkinewä. Ie'pa éna ianewä tö ie'pa bak shkök Jesús ta ittökatapaie. ¹⁴ Wëm buanene e' dur Pedro ena Juan ta, e' kueki ie'pa kë a iyënik tö e' dö'r kache. ¹⁵ Etä ipatkëmirakitö u'rki ta ie'pa ate ileritsök.

¹⁶ Ie'pa iché ñi a:

—¿Wes sö wëpa i' wëmi? Kqs Jerusalén wakpa wä ijcher tö i kë or yi a ese wë ie'pa tö etk. E' kë yënik se' a tö e' dö'r kache. ¹⁷ Erë ipauñusö as i'tami Jesús ttë i' kë paköia ie'pa tö yi a, es kë ittë bunukka ká wa'ñe.

¹⁸ Etä ikiërakitö ta iché iarak:

—Kë a' kawö ta'ia Jesús ttë pakök yi a. Ñies a' kë kawö ta'ia yi wöbla'uk ttë e' wa.

¹⁹ Erë Pedro ena Juan tö iütëarak:

—A' wákpa tö ibikeitsö tö Skëköl wöa yi ttö dalöië dö'r buaë sa' a, a' ttö ö ie' ttö. ²⁰ Erë i' su' sa' tö ena i' tse' sa' tö, e' pakeraë sa' tö kekraë sulitane a.

* **3:23** Deuteronomio 18.15,18-19 * **4:11** Salmo 118.22

²¹ Etā iwōkirpa tō ie'pa kī pauñé darèrèè tã iémirakitō. Wēm kraulewā buanene e' kuekī pē' kōs tso' Skèkōl kīkōkka. E' kuekī iwōkirpa kē ulā dē'wā Pedro ena Juan we'ikōk. ²² Wēm buanene Skèkōl diché wa e' kī duas tso' dabom tkëyōk (40) kīta.

Jesús mik erblōkwakpa tō ikié Skèkōl a

²³ Etā Pedro ena Juan émirakitō tã imíyal wé imalepa tso' eē. Ì kōs yē' sacerdotepa wōkirpa ena judiowak kueblupa e'pa tō e' pakérakitō imalepa a seraa. ²⁴ Mik e' ttsé ie'pa tō, etā ie'pa ulitane kkōché ñita Skèkōl a i' es: "A Skèkōl, ká jaì ena ká i' ena dayé ena ì kōs tso' ikī, e' yō' be' tō. ²⁵ Ká iaiaè be' tō sa' kékëpa David dōr be' kanè méso, e' ka' ttōk Wikōl Batse'r wa. Ie' tō iyē' i' es:

‘ǀǀōk ká malepa wakpa uluneka tajé trokã tajé Skèkōl kī?
ǀǀōk ie'pa ileritseke ñippōk ie' tã? Kē e' wamblënuK ie'pa a.

²⁶ Ká wōkirpa ena blu'pa e'pa ulitane ñippakka ie' tã.

Ie'pa ileritseke ñippōk ie' tã ena wé pairi'bitūtō idi' wa s'blúie e' tã.'†
Es David tō iyē'.

²⁷ "Ttè e' dōr mokjè. Iwà sué sa' tō tō s'wōkirpa kiè Herodes ena Poncio Pilato, e'pa ñi dapa'wéka ká i' a Israel aleripa tã ena pē' kē dōr Israel aleripa esepa tã ñita Jesús we'ikōk. Ie' dōr be' kanè méso batse'r pairi'bitū be' tō idi' wa s'blúie e'. ²⁸ Es ì kōs wé ie'pa tō ie' tã e' wé ie'pa tō wes be' tō isuletè'atbak es. ²⁹ A Skèkōl, e' kuekī ie'pa tso' sa' pauñuk darèrèè, e' ttsō. Sa' dōr be' kanè mésopa e'pa a diché kī mú Jesús tté pakoie kē suane. ³⁰ Be' diché kkachō. S'kirirke bua'úne, ì kē or yi a ese ú iwà kkachoie, ñies iyi ese ú tajé Jesús dōr be' kanè méso batse'r e' ttō wa."

³¹ Mik ie'pa tō ikié one, etā wé ie'pa tso' e' ké wōtī'ne. Etā ie'pa ulitane a Wikōl Batse'r ienewã tã ie'pa tō Skèkōl tté paké kē suane.

Jesús mik erblōkwakpa ñi kímé

³² Jesús mik erblōkwakpa dōr tajé. Ie'pa kabikeitsōke ñikkèè, ulitane er tstsé'r ñittsèè. Kē yi tō icheku' tō ie'pa iyi e' dōr ie'pa è icha, e' skéie e' dōr ie'pa icha ñikkèè. ³³ Jesús ttekōlpa tsá e'pa tō Jesús shkenekane, e' tté kī pakeke diché tajé wa. Skèkōl tō ie'pa kōs kimeke tajé. ³⁴⁻³⁵ Yi wã ká tso' ò ilè skà tso'rak iwã, ese watuekerakitō tã iské mekerakitō Jesús ttekōlpa tsá e'pa a blatè wépa dōr siarè esepa a wes e'pa kiane kímè ekōl ekōl es. E' kuekī kē yi weirkū' siarè ie'pa shuã. ³⁶ Ie'pa shuã wēm tso' ekōl dōr Leví aleri datse ká kiè Chipre, e' kè José. Jesús ttekōlpa tsá tō ikié méka Bernabé (e' kiane yèno s'pablōkwak). ³⁷ Wēm e' wã ká tso'. E' watuèitō tã iské méitō Jesús ttekōlpa tsá a as ie'pa tō s'siarèpa kímù iwa.

5

Ì sulu wamblé Ananías ena Safira e'pa tō e' pake

¹ Erè wēm bak ekōl kiè Ananías, e' tayè kiè Safira. E'pa tō ká watuéttsa. ² Etā wēm e' tō iká ské tsá yéttsa iwákpa a tã iëyōk méitō Jesús ttekōlpa tsá a wes ká ské seraa es. E' jcher ilakōl wa seraa. ³ Etā Pedro tō iché ie' a:

—A Ananías, ǀǀōk be' e' mettsa Satanás a kitō'wè tã be' kéitō kachōk Wikōl Batse'r a? Ká watuébō e' ské kak tséatbō. ⁴ Kam be' tō iwatautttsa etā be' icha idir. Tã be' tō iwatuéttsa, etā iské dōr be' icha. ǀǀōk be' ibikeitsé wamblé es? Be' kē kayène s'ditsō a. Be' kaché Skèkōl a.

⁵ Mik e' ttsé Ananías tō etā ianewa duowaie. Etā ie'pa kōs wā ijchēnewā, e'pa suane tajē. ⁶ Etā duladulapa wēlepa debitū tā inū patrēwarakitō tsēmi blēwā.

⁷ Hora tka mañat e' ulatōk, etā Ananías tayē dewā Pedro ska'. Wēs iwēm de e' kē jcher ie' wā. ⁸ Tā Pedro tō ie' a' ichaké:

—Ichō ña. ¿Mokj a' tō ká watuē kōs a' tō iché ekké?

Safira tō iūtē:

—Tō, ekkē je'.

⁹ Pedro tō iché iā: ¿Iōk a' tō kawō mé ñi a' Skēkōl Wikōl wōtsiriuk? Wēpa wā be' wēm nu mí blēwā, se' e' wakpa doyalne tā írō ie'pa wā be' nu michoē blēwā ñies.

¹⁰ E' bet tā Safira anewa tā iduowā Pedro klō ska'. Mik duladulapa dewā tā Safira nu tēr tā ie'pa wā inū mītser blēwā iwēm o'mik. ¹¹ Etā Skēkēpa Jesús icha erule ulitane ena sulitane wā ijchēnewā, e'pa suanerak tajē.

Ì kē or yi a ese wé tajē Jesús ttekōlpa tsá tō

¹² Jesús ttekōlpa tsá e'pa tō ì kē or yi a, ese wēke tajē pē' shuā iwā kkachoiē. Jesús mik erblōkwakpa ulitane e' dapa'uke Salomón ùle a. ¹³ Pē' èltēpa tō ie'pa dalōieta' erē kē diché dē'ka e' tiukwā ie'pa shuā. ¹⁴ Erē wēpa erblé Jesús mik, wēpa ena alakōlpa, esepa kī iērkerak tajē kekraē. ¹⁵ Pē' tō s'kirirke tsémirak katā shuélor ñalā kkōmik as Pedro tkō tā ilo mú ar esepa wēle kī as ibuarne. ¹⁶ Ñies ká tso' kōs Jerusalén pamik, e' wakpa de tajē s'kirirke wēttsē. Ñies wimblupa sulusi s'teke esepa wēttsē. Etā e'pa ulitane buanene seraā.

Jesús ttekōlpa tsá wōtēnewā s'wōto wé a

¹⁷ Etā sacerdote kibi ena iklēpa kiē saduceowakpa, e'pa ukyēnekā tajē Jesús ttekōlpa tsá e'pa kī. ¹⁸ E' kuekī iklō'wēwarakitō wōtēwā s'wōto wé a. ¹⁹ Erē nañewe tā Skēkōl biyōchōkwak ekōl tō s'wōto wékkō ppée tā iyéttsarak tā iché iā: ²⁰ "A' yūne Skēkōl wé a. Eē a' e' duōkā sene pa'alī Jesús tā, e' tté pakōk sulitane a." ²¹ Bule es bla'mi tā idewarak Skēkōl wé a tā ie' kēkarak s'wōbla'uk wēs ie'pa a iyēne es.

Etā sacerdote kibi ena iklēpa tō Israel aleripa wōkirpa ulitane kiéttsā e' dapa'ukká ie'pa tā. Etā Jesús ttekōlpa tsá e'pa tsuk patkérakitō. ²² Erē mik ishkēkīpa demirak s'wōto wé a, etā kē iwā ikunerak. Tā idebiturak ibiyō mukne ²³ tā ichérakitō:

—Sa' tō s'wōto wékkō kué wōtēule buaē. Ñies shkēkīpa tso'rak iwékkō kkō'nuk. Erē mik sa' tō iwékkō ppée, etā kē sa' wā yi kune ee.

²⁴ Mik Skēkōl wé shkēkīpa wōkir ena sacerdote wōkir kibīpa, e'pa tō ttē e' ttsé etā ie'pa éna ká chowa tā ñi chakéarak: "¿Wēs iwā dōttsami?" ²⁵ E' ukuōkī tā bet ekōl de ibiyō muk tā iché iarak:

—Wēpa wōtē'wā a' tō s'wōto wé a, e'pa tso'ne Skēkōl wé a s'wōbla'uk.

²⁶ Etā shkēkīpa wōkir míā iyulōk ishkēkīpa tā. Iklō'wēwarak erē ie'pa suane dō' pē' tō s'tē ák wa, e' kuekī ie'pa kē wā iweineia. ²⁷ Mik ideminerak etā itsémirakitō judiowak wōkirpa wōrkī. Etā sacerdote kibi tō iché ie'pa a:

²⁸ —Sa' tō a' a' iyē' etkēme tō wēm e' tté kē pakar yēs. Etā ¿ì wamblé a' tō? A' tō Jerusalén wakpa ulitane wōbla'wēke ttē e' wa. Ñies a' tso' ichōk tō wēm e' kōtēwā, e' nuí tkēnewā sa' mik.

²⁹ Erē Pedro ena Jesús ttekōlpa tsá maļēpa tō iūtérak:

—Sa' kawōtā Skēkōl ttō dalōiōk s'ditsō ttō tsatā. ³⁰ A' tō Jesús ttōkwā ka' wōtēulewā krus mik. Erē se' wakpa bak iaiaē e' Kēkōl e' wák tō Jesús

shkeo'kane. ³¹ Skëköl tō ibatsékami e' ska' tkésér iulà bua'kka s'wökirie ena s'tsatkōkwakie as Israel aleripa er mane'ù tã ie'pa kí ie'pa nuì olo'yarmi. ³² Ýyi ikké kos su' sa' tō e' pakök sa' tso' a' a. Nies Wiköl Batse'r mène wépa tō Skëköl ttō dalöieke esepa a, e' tso' a' a ipakök.

³³ Mik ie'pa tō e' ttsé etã ie'pa ulunekã tajë Jesús ttekölpa tsá e'pa kí. Ie'pa éna ittakulur. ³⁴ Erë ie'pa shuã wëm tso' eköl e' dör fariseowak kië Gamaliel. Ie' dör s'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa ese eköl. Sulitane tō ie' dalöieke tajë. Ie' e' duékã tã iché: "Jesús klépa yölor kañikã ekuölö." Etã ie'pa tō iyélur.

³⁵ E' ukuökí tã ichéitō imalepa a:

—A yamipa Israel aleripa. A' isaú bua'ie tō ì weke a' tō wépa wíkképa tã. ³⁶ A' éna ianú tō barbane wëm kië Teudas e' e' ka'ka ichök tō e' dör wëm tajë ese. Wépa dökã cien tkëyök (400) e'pa e' yué ie' klépaie. Ie' du'wã kótulewã tã íklépa pone'mi wí a diã a. Es ilone'. ³⁷ E' ukuökí tã mik s'wökirpa s'kië shtök patkë', e' kéwö ska' tã wëm skã eköl kië Judas Galilea wak e' e' ka'ka. Pë' welepa e' yué ie' klépaie. Erë nies ie' kôtëwã tã íklépa pone'mi sërãã wí a diã a tã eë ilone'.

³⁸ E' kuekí ye' tō iché a' a tō wépa wí múat bërë. Kë ì sulu wamblar ie'pa tã. Ì aleritseke ie'pa tō ena ì weke ie'pa tō e' dör ttë ësë, e' tã bet tã kë itã'ia. ³⁹ Erë Skëköl ttë idir, e' tã kë a' e' alöpakã ikí. A' isaú buaë dö' a' tso' ñippök Skëköl tã.

Ie'pa tō Gamaliel ttō iütë. ⁴⁰ Ie'pa tō Jesús ttekölpa tsá e'pa tsuk patkéne tã ippök patkérakitō tã iché iarak: "Kë a' a kawö tã'ia Jesús ttë pakök." E' ukuökí tã iémirakitō. ⁴¹ Es Jesús ttekölpa tsá e'pa e' yélur judiowak wökirpa wé a. Skëköl tō ie'pa mé weinuk Jesús ttë kuekí, e' tō ie'pa ttsë'wé buaë. ⁴² Es këkraë kã bit ekkë Skëköl wé a nies u a u a ie'pa tō s'wöbla'weke s'patteke Jesús dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' ttë buaë wa.

6

Wépa kul shushtérakitō Jesús ttekölpa tsá kimoie

¹ E' kéwö ska' tã Jesús ttókatapa kí daparke tajë e'pa dör judiowak. Ie'pa welepa ttöke griegoie, esepa tō imalepa ttöke iwakpaie e'pa cheke suluë. Ie'pa tō ichéke:

—Mik chké blatërke këkraë, etã sa' tayëpa schö, esepa kë a imène kos imalepa ttöke judioie esepa a imène ekkë.

² E' kuekí Jesús ttekölpa tsá dabom eyök kí böi (12), e'pa tō Jesús ttókatapa ulitane kië e' dapa'uk tã ichéitörak:

—A yamipa, kë idör buaë sa' a s'wöbla'weke sa' tō Skëköl ttë wa e' kané mukat iyi watioie e' e' kuekí. ³ E' kuekí a' shuã wépa yulö kul as kané e' ù ie'pa tō. Wépa s'uule sulitane wã tō ie'pa a Wiköl Batse'r tso' tajë ena ikábikeitsö buaë, esepa shushtö tã sa' tō ie'pa mekekã kané ñe' uk. ⁴ Etã sa' e' ché këkraë ttök Skëköl tã ena s'wöbla'uk ie' ttë wa.

⁵ E' wër buaë ie'pa ulitane wa. Ie'pa tō Esteban shushté. E' erblé buaë Skëköl mik nies ie' a Wiköl Batse'r tso' tajë. Nies Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Pármenas ena Nicolás e'pa shushté ie'pa tō. Nicolás dör Antioquía wak, e' e' yó'bak judiowakie. ⁶ Etã itsémirakitō wé Jesús ttekölpa tsá e'pa tso' ee. Etã ie'pa ulà mékã wépa ñekképa kí tã ie'pa tō ikíe S'yé a tō ikímú.

⁷ Es Skëköl ttë kí pakanemi tajë. Nies Jesús ttókatapa kí daparke tajë Jerusalén. Nies judiowak sacerdotepa tajë tō ttë mik se' erblöke e' wã klö'wé.

⁸ Eta Skëköl er buaë ché Esteban a tajë tã diché méitö ia tajë. E' wa ì kè or yi a ese wëkeitö tajë pè' shua iwà kkachöie tö Jesús tté dör mokì. ⁹ Erë wëpa wëlepa tö Esteban chémi suluë. Ie'pa wëlepa dör judiowak ñi dapa'wq wé kië Kanè Mésopa Auleshka Esepa Wé e' wakpa. (Ie'pa bak klöulewã kaneblök erë iyërulunebak.) Ñies judiowak wëlepa tso' datse Cirene, Alejandria, Cilicia ena Asia, e'pa kos wönarke Esteban kì. ¹⁰ Erë Wiköl Batse'r tó Esteban a tté mé ttoie buaë, e' kuekì ie'pa kè a e' alirka ie' kì. ¹¹ E' kuekì ie'pa tó wëpa wëlepa patuë kachök: "Sa' ittse tó Esteban tso' Moisés ena Skëköl chök suluë." ¹² E' wa ie'pa tó pè' uluwéka tajë Esteban kì. Ñies judiowak kueblupa ena s'wöbla'uk tté dalöiëno wa wakpa uluwékarakitö Esteban kì. E' kuekì ie'pa de Esteban ska' tã iklö'wëwarakitö tsémirakitö judiowak wökirpa ska'. ¹³ Ñies wëpa yulërakitö kachöie, e'pa tó iché:

—Këkraë wëm wí tó Skëköl wé dör batse'r i' ena Moisés tté dalöiëno e' cheke suluë. ¹⁴ Ñies sa' tó ie' ttse ichök tó Jesús Nazaret wak e' tó Skëköl wé tskerawa ena sene me'at Moisés tó se' a e' mane'wëkettsaitö.

¹⁵ Eta judiowak wökirpa kos tulur ee, e'pa tó isuë tó Esteban wö wër dalölöë wes Skëköl biyöchökwak wö wër es.

7

Esteban e' tsatké

¹ Sacerdote kibi, e' tó Esteban a ichaké:

—Ì kì be' kkatërke ze' dör mokì?

² Ie' iüt: "A yamipa, a yëpa, ye' ttö ttsö. Mik se' këképa Abraham bak iaiäë Mesopotamia, kam imi' senuk Harán, eta ee se' Këköl olo tã tajë, e' e' kka'yë' ie' a. ³ Eta ichéitö ia: 'Be' kã ena be' yamipa, e' muat tã be' yushka senuk, kã kcacheyö be' a ee.' ⁴ Es Abraham e' yë'ttsã Caldea atë Mesopotamia ee, tã imiã senuk Harán. Iyë blënewã e' ukuökì tã Skëköl tó ie' patkë' senuk ie, wé se' serke j'ñe tã ee. ⁵ Kuaë Skëköl kè wã kã i' mène ie' a yës, elkela wë'ia è kè ie' a imène. Erë e' kèwö ska' tã ie' kè ala'r tã', erë Skëköl kablë' ie' a tté i' wa: 'Kã i' meraëyö be' aleripa a be' blënewã e' ukuökì tã.' ⁶ Ñies Skëköl tó iché ie' a: 'Be' aleripa serdaë kã kuã kì kì wes kã kuã kì wakpa es. Eë ie'pa klördawã kanë mésoie kè patuëta' ese. Iweirdarak siarë dökã duas cien tkëyök (400).' ⁷ Erë Skëköl tó iché ia: 'Kã wé wakpa tó ie'pa we'ikera, esepa ské we'ikerayö siarë. E' ukuökì tã ie'pa e' yörattsã kã e' a as ye' dalöiorakitö kã i' kì.' ⁸ Eta Skëköl tó iché ia: 'A' ala'r wëpa kurke kos esepa tottola kkuölitla tóó tsir. E' ù këkraë iwà kkachöie tó ye' tó tté me' be' a.' E' kuekì mik ie' alà kië Isaac kì kã de paköl, eta itóttola kkuölitla téieitö tsir. Es ñies Isaac tó iwé ilã Jacob* tã. E' sù Jacob tó iwé ila'rla dabom eyök kì böi (12), e'pa tã. Ie'pa dör se' dör Israel aleripa ditséwöpa dabom eyök kì böi e' yëpa tsá.

⁹ "Erë se' yëpa tsá, e'pa ukyëne iël tsirla kië José e' tã. E' kuekì ie'pa tó iwatö'ttsã tã yi tó ituë e' wa imitsër Egipto. Erë Skëköl tso' ie' tã. ¹⁰ Ie' tó itsatké këkraë kos iweirke e' shua. Ñies kabikeitsè buaë méitö ia. Ñies ie' tó Faraón ké isauk er bua' wa (Egipto wakpa tó iblúpa kos kië Faraón). E' kuekì Faraón tó ie' tkéka Egipto iyi kos e' wökirie ñies ie' wák u wökirie.

¹¹ "E' ukuökì tã ketba anekã Egipto ena Canaán, e' kos a. E' wakpa weine siarë. Se' yëpa tsá kè wã ì kune ñanoie katanoie. ¹² Erë mik Jacob wã ijchenewã tó iyiwö tso' Egipto, eta ie' tó ila'r dör se' yëpa tsá, e'pa patkëmi

* 7:8 Jacob: E' kië ñies Israel.

iyiwō taṅk ee, e' dōr ie'pa tsá dē'rō. ¹³ Mik ie'pa skà dē'rō etá José tò ie'pa a íché: 'ye' dōr a' èl.' Es Faraón wá ijchenewá tò yi ditséwō José dōr. ¹⁴ E' ukuōkí tã ie' tò iyé Jacob ena iyamipa kōs tsuk patké as idōbitu Egipto. E'pa dōkã dabom kuryōk kí skel (75). ¹⁵ Es Jacob minea senuk Egipto. Eé iblénewa. Eé ie' ala'r dōr se' yépa tsá, e'pa blērulune ñies. ¹⁶ Ie'pa nu minene Siquem wōtēwã iwakpa pō a. Ká e' wato' Hamor ala'r tò Abraham a pōie.

¹⁷ "Erē Skēkōl kablē' Abraham a ttē i' wa: 'Be' aleripa yerattsaṅe ye' tò Egipto.' Mik e' kēwō dōkewatke, etá se' yépa kí alōne tajē. ¹⁸ E' kēwō ska' tã Egipto blú ské tkēnekã, e' kē wã José pakē jcher. ¹⁹ Blu' e' tò se' yépa kītō wé we'íkē siarē. Ie' tò ie'pa ké kēsik wa ila'rla wépa kune erpa esepa kōs watōktsã as iduōlur. ²⁰ E' kēwō ska' tã Moisés kune', e' dōr buaala shutē. Iyé ena imi tò ikkō'né u a dōkã sí mañat. ²¹ E' ukuōkí tã ie'pa kawōtã iwatōktsã as iduōwã erē Egipto blú alã busi tò ikuéwã tsémi u a tala'wé wes iwák alã es. ²² Es Moisés yōne tajē iyi jcher Egipto wakpa wã, kōs e' wa. Ittō è kí ittšenewã, ñies i wekeito e' è kí iwēnewã tò ie' dōr wēm tajē ese.

²³ "Mik ie' kí duas de dabom tkēyōk, (40) etá ibikeitséito: 'Ye' mĩa ye' yamipa dōr Israel aleripa e' weblōk.' ²⁴ Etá ie' isué tò egiptowak ekōl tso' Israel aleri ekōl we'ikōk. E' kuekí ie' mishka itsatkōk tã egiptowak ttēwãitō iskéie. ²⁵ Ie' ibikeitsé tò iyamipa Israel aleripa éna iarṁi tò Skēkōl tò ie' patké ie'pa tsatkōk. Erē kē iwã ãne ie'pa éna. ²⁶ Bule es tã ie' tò Israel aleripa kué bōl ñippōk. Ie' kí ikiane tò ie'pa mú er buarne ñi kí, e' kuekí ichéitō iarak: 'A' dōr ñi yamipa. ¿Iōk a' ñi we'ikō?' ²⁷ Etá ekōl tò iyami we'ikeke, e' tò Moisés patkéumi tã ichéitō iã: '¿Yi tò be' tkéka sa' wōkirie sa' shulōkwakie?' ²⁸ ¿Be' éna ye' ttakwã wes chki be' tò egiptowak kōtwã es?' ²⁹ E' tssēwã Moisés tò tã itkashkar kã bánet kiè Madián ee. Eé isené wes kã kuã'kí wak es. Eé ila'rla kéka bōl.

³⁰ "Eé ie' sené dō duas dabom tkēyōk (40). Ká et tã Skēkōl biyōchōkwak ekōl e' kkaché ie' a Sinaí kēbata a tsinet kã sir poē wé kē yi serku' ese ska'. Ie' e' kkaché iã kal tsir wōñarke bō'ie e' shuã. ³¹ Moisés wōkranewã iweblōk. Erē mik ie' e' skēwã isaṅk bua'iewã tã Skēkōl ttō tsséitō, e' tò íché iã: ³² 'Ye' dōr be' yépa bak iaiã kiè Abraham, Isaac ena Jacob e'pa Kēkōl.' Etá Moisés painéka tajē suane kuekí. Ie' kē diché dé'kaia isaṅk. ³³ Etá Skēkōl tò íché iã: 'Wé be' dur, e' ké dōr batse'r, e' kuekí be' klōkkuō yōttsã. ³⁴ Mokí ye' isué tò wépa dōr ye' icha tso' Egipto e'pa weirke. Ie'pa kkōchōke e' tsséyō. E' kuekí ye' dé'ttsã ie'pa tsatkōk. E' kuekí ittso: 'Ye' tò be' patkerami Egipto.'

³⁵ "Israel aleripa tò iyé' Moisés a: '¿Yi tò be' tkéka sa' wōkirie sa' shulōkwakie?' Erē ie'pa tò ie' watē'ttsã, erē Skēkōl tò patké' ie'pa wōkirie ena ie'pa tsatkōkwakie. E' bak mik Skēkōl biyōchōkwak e' kkayé'wã ie' a kal tsitsirla shuã etã. ³⁶ Es Moisés tò se' yépa yē'ttsã Egipto a. Egipto ena dayē kiè Dayē Mat ee ie' tò i kē or yi a ese wé tajē. Ñies e' wéitō duas dabom tkēyōk ekkē kã sir poē wé kē yi serku' ee. ³⁷ Ie' wák tò íché ie'pa a: 'Skēkōl tò ittekōl kerakã ekōl a' shuã wes ye' es.' ³⁸ Mik Israel aleripa tso' rak echkaie kã sir poē wé kē yi serku' ee, etá Moisés tso' ie'pa shuã. Ñies Skēkōl biyōchōkwak ttē ie' tã Sinaí kēbata a. Skēkōl ttē tò sene meke siã e' yēne ie' a ee, e' pakéne ie' tò se' a.

³⁹ "Erē se' yépa kē wã ie' ttē dalōiēne'. Ie'pa tò ie' ttē watē'ttsã. Ie'pa shakne Egipto. ⁴⁰ E' kuekí ie'pa tò íché Aaron a: 'Moisés tò se' yé'ttsã Egipto a. Kē sa' wã ijcher i tka ie' tã. E' kuekí iyi diōkōl yuō se' a bōt mañat dalōiè skēkōlie as e' mi' se' wēttsuk.' ⁴¹ Es ie'pa tò baka pupula diōkōl yué dalōiè. Tã iyiwak jcherakitō mè baka diōkōl a idalōioie. Ie'pa tò e' kēwō tkō'wé tajē, baka diōkōl

yuérakitō iwákpa ulá wa, e' dalóioie. ⁴² E' kuękĭ Skėköl e' skėttśa ie'pa yōkĭ. Ie' tō ie'pa méat ąś bėkwō dalōiōrakitō ie' skėie. Es Skėköl ttekölpa tō ikĭt iyėkkuō kĭ. Ie'pa tō ichė:

'A Israel aleripa,

mĭk a' sene' ká sir poė wė kė yi serku' ee duas dabom tkėyōk (40) ekkė, etą a' tō iyiwak jchė' erė e' kė dōr ye' dalóioie.

⁴³ Wė dalóieke pė' tō skėkōlie kiė Moloc, e' diōköl wėla dami a' wą.

Ñies wė dalóieke pė' tō skėkōlie kiė Refán e' diōköl bėkwōie, e' dami a' wą. E' kōs diōköl yué a' wákpa tō, esepa dami a' wą dalóie.

E' kuękĭ ye' tō a' patkeraė kamiė winuk śarė Babilonia wĭ'kie.†

Es ikĭteat.

⁴⁴ "Es mĭk se' yėpa bak senuk ká sir poė wė kė yi serku' ee, etą ie'pa wą datsi'kuō dami e' śhukuękear Skėköl wėie. E' ą ie' bak e' kkachōk ie'pa ą. U e' yōne wes ie' tō Moisés ka' iyuōk es, wes ie' tō ikkayė' ia es. ⁴⁵ E' ukuōkĭ tą u e' méat se' yėpa bak e'pa tō ileripa ą. Mĭk ie'pa demi Josué tą pė' kuą'kĭ wakpa ká klō'ukwą, etą u e' mirwarak iwą. Skėköl tō pė' kuą'kĭ wakpa uyėttśa ie'pa yōkĭ. E' ukuōkĭ ká tajė tą David tkėneką blu'ie. E' kėwō ska' tą u yōne iaiaė datsi'kuō wa, e' tso'ia. ⁴⁶ David wėr buaė Skėköl wa tą ie' a' David tō kawō kiė ie' dalóio wė yuoie Israel aleripa ą. ⁴⁷ Erė David alá kiė Salomón, e' tō Skėköl wė e' yué. ⁴⁸ Erė Skėköl dōr íyi ulitane tsatą e' kė ser u yué s'ditsō tō ese ą. Es itteköl eköl tō iyė'at, e' tō ichė:

⁴⁹⁻⁵⁰ 'Skėköl tō ichė:

Ká jai e' dōr ye' e' tkoie.

ká i' dōr ye' klō tkoser.

Ye' wák tō íyi kōs yō',

e' kuękĭ ǀwes a' tō u yuėmi ye' ą?

ǀwes a' tō ká mėmi ye' ą enoie?‡

Es ikĭteat.

⁵¹ "Erė a' kė tō Skėköl dalóietą'. A' er darėrė. A' kukuōña darėrėė. Kėkraė Wikól Batse'r wōklō'wė a' tō. A' dōr wes a' yėpa bak ká iaiaė es. ⁵² Ie'pa tō Skėköl ttekölpa kōs wė'ik. Es ñies ittekölpa bak ichōk tō yi dōr Yėsyėsė Chōkle e' datśe, e'pa kōtulur ie'pa tō. I'ñe tą yi dōr Yėsyėsė Chōkle ñe' detke, erė iwatuėttśa a' tō ttėwą. ⁵³ A' ulá ą Skėköl ttė dalóieno dė' ibiyōchōkwakpa wa. Erė a' kė tō idalóie."

Esteban ttėwą ie'pa tō

⁵⁴ Mĭk iwōkirpa tō ì pakė Esteban tō e' ttsė, etą ie'pa uluneką ikĭ tajė. Ie'pa ká wótėwą ulune ě kuękĭ. ⁵⁵ Erė Esteban kĭ Wikól Batse'r kĭ de tajė tą iwō kėką ká jai ą tą Skėköl olo tajė e' suėitō. Ñies ie' tō Jesús suė dur Skėköl ulá bua'kka.

⁵⁶ Ie' tō ichė:

—|śaǀ! Ye' tso' isaǀk tō ká jai wėkkō ąr ąie. Ñies Jesús dōr S'ditsō Alá e' saǀk ye' tso' tō idur Skėköl ulá bua'kka.

⁵⁷ Erė ie'pa e' kukuōña wótėwą ąś kė iwattsėr. Etą iaņekararak tajė tą imishkarak serą Esteban kĭ. ⁵⁸ Tą iyėttśarakitō Jerusalén ą mĭtser u'rki ee, tą ie'pa tō ie' tėmi ąk wa ittowąie. Esteban kkatōkwakpa tso' itōk, e'pa datsi' me'itōrak duladula kiė Saulo e' ą blė.

⁵⁹ Ie'pa tso' Esteban tōk ąk wa, e' dalewa ie' tō ikiė Skėköl ą i' es: "A Skėkėpa Jesús, ye' wikól tsǀmi be' ska'." ⁶⁰ E' ukuōkĭ tą ie' e' tkėwą kuchė kĭ tą iaņeką tajė: "A Skėkėpa, ì sulu wambłōk itso'rak, e' nuĭ olo'yō ie'pa kĭ."

† 7:43 Amós 5.25-27 ‡ 7:49-50 Isaías 66.1-2

Mik e' chéitō tā iduowā.

8

¹ Esteban ttéwā ie'pa tō e' tō Saulo ttsé'wé buaë.

Saulo tō Jesús mik erblökwakpa we'ikémitke

E' diwō shā tā Skékēpa Jesús icha erule tso' Jerusalén e'pa we'ikémitke pē' tō. Ie'pa kōs tkayalmi dō Judea ena Samaria. Erē Jesús ttekōlpa tsá e'pa kē mineyal. ² Wēpa welepa tō Skékōl dalōieke tajē, esepa tō Esteban nu bléwā tā ie' ieitsérakitō tajē. ³ Erē Saulo tō Skékēpa Jesús icha erule e'pa we'ikémi siarē. Ie' mirwā u ā u ā ie'pa yōktsā kuulemi patkēmi wōtēwā s'wōto wé ā wēpa ena alakōlpa ñies.

Jesús tté pakane Samaria wakpa ā

⁴ Erē wēpa bakyalmi Jerusalén, e'pa tō Jesús tté buaë pakémir ká wa'ñe wé imirwarak eē. ⁵ Es Felipe míā Samaria. Eē ie' tō wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e' tté pakémi ká e' wakpa ā. ⁶ Mik ie'pa tō ie' ttōke e' ttsé ñies ì kē ɔr yi ā ese wēkeitō, e' suérakitō etā ie'pa tō ittō kittseke bua'iewā. ⁷ Es pē' ā wimblupa sulusi tso', esepa bua'wénéitō tajē. Wimblupa sulusi yērulune arkekarak tajē. Es ñies s'kraulewā tajē ena s'bachiwlewā tajē, esepa buanene buaë. ⁸ E' kuēkī ká e' wakpa kōs ttsé'ne buaë.

⁹ Etā ká e' ā wēm tso' ekōl kiē Simón. Ie' kanēblē'mi iaiāē wēs awá es. E' wa ie' tō Samaria wakpa kītē' tajē. Es ie' e' kkeō tō ie' dōr imalepa tsata. ¹⁰ Ká e' wakpa ulitane, siarēpa ñies inukōl blúpa, e'pa tō ie' ttō klō' buaë. Ie'pa tō iyē': "Skékōl kiē Diché Tajē, e' e' yué Simónie."

¹¹ Bānet ie' tō ie'pa kītē'bitū ikanē wa. E' kuēkī ie'pa tō ie' ttō iūtē' buaë. ¹² Erē mik Felipe tō ì blúie Skékōl tso' e' tté buaë paké ñies Jesucristo tté buaë paké, etā ie'pa tō iklō'wé tā ie' wōskuélor wēpa ena alakōlpa. ¹³ Ñies Simón wák erblé Jesús mik tā iwōskuēe. Ie' michoē Felipe tā kēkraē. Es ie' isué tō ì kē ɔr yi ā ese wēke Felipe tō tajē, e' tō ie' tkiwēwā.

¹⁴ Mik Jesús ttekōlpa tsá tso' Jerusalén, e'pa wā ijchenewā tō Samaria wakpa tō Skékōl tté klō'wé, etā ie'pa tō Pedro ena Juan patkēmi eē. ¹⁵ Mik idemirak, etā ikiérakitō S'yé ā Samaria wakpa tō iklō'wé, e'pa kī ās Wikōl Batse'r dō ie'pa kī. ¹⁶ Kam Wikōl Batse'r dōbitū ie'pa ulitane kī. Ie'pa wōsuule Skékēpa Jesús ttō wa, e' ē ɔ' ie'pa tō. ¹⁷ E' kuēkī Pedro ena Juan ulā mékā ie'pa kī tā Wikōl Batse'r de ie'pa kī.

¹⁸ Simón tō isué tō mik Jesús ttekōlpa tsá ulā mékā ie'pa kī etā Wikōl Batse'r debitū ikī. E' kuēkī ie' tō inukōl watkē Pedro ena Juan ā, ¹⁹ tā ie' tō iché iarak: —A' wā diché tso' se, e' mú ye' ā as yi kī ye' ulā mēkā tā ese kī Wikōl Batse'r dōbitū wēs a' tō iwēke es.

²⁰ Pedro tō iūtē:

—Be' tō ibikeitsē tō ì kāmē Skékōl tō e' tormi inukōl wa, e' kuēkī be' inukōl weinú kēkraē be' wák tā. ²¹ Be' er kē dōr yēsēsē Skékōl wōā, e' kuēkī diché i' kē menuk be' ā. ²² Be' er mane'ú ì sulu wamblekebō i', e' yōkī. Skékōl ā ikiō ās ì bikeitsēbō suluē isalema e' nuñ olo'yēmiitō be' kī. ²³ Ye' tō isué tō be' er dōr suluē kēsik ēme. E' wā be' wák kōs tso' klōulewā.

²⁴ Simón tō iūtē:

—Skékōl ā ikiō ās ì kōs ché a' tō e' kē tkō ye' tā.

²⁵ Etā ì ɔ' Skékōl tō ie'pa tā e' tté paké Pedro ena Juan tō. Ñies s'pattérakitō Skékēpa Jesús tté wa. E' ukuōkī tā ie'pa míyalne Jerusalén. Tā ñalā wa Samaria shūā ká tso' tajē, e' wakpa ā ie'pa tō Jesús tté buaë pakerami wēs imirdak es.

Felipe tō Etiopía wák eköl wöbla'wé

²⁶ E' ukuökī tā Skëköl biyöchökwak eköl tō iché Felipe a: “Be' yúshka dayë ñak kke Jerusalén ñalá wá dö Gaza.” Ñalá e' tkökemi ká sir poë wé kē yi serku' e' kke. ²⁷ Eta Felipe miá tā ñalá e' kī wëm kuëitö eköl, e' dör Etiopía wak. Ie' dör iká wökirpa e' eköl. Ie' dör alaköl tso' Etiopía blúie, e' inuköl blök wökir. Ie' dare Jerusalén Skëköl dalöiök. ²⁸ Ie' mirwane ikaska' karreta kī, e' a itkër yëkkuö kit Skëköl tteköl kië Isaiás tō, e' sauk.

²⁹ Eta Wiköl Batse'r tō iché Felipe a: “Be' yú, be' e' skówa karreta sē o'mik.” ³⁰ Mik Felipe e' skéwa karreta o'mik, eta ie' tō ittse' tō Etiopía wak tō Skëköl yëkkuö kit Isaiás tō, e' aritserami. Felipe tō ie' a ichaké:

—Yëkkuö sē aritseke be' tō ζe' wá ane be' éna?

³¹ Ie' tō iüté:

—Kē yi kú' ye' wöbla'uk tā ζwes ye' a iwá armi?

Ie' tō Felipe kié e' tkökkā ie' o'mik. ³² Ie' tō iaritserami wé ichéitö: “Ie' dör wes obeja urula tsëmi ttëwa es. Wes obeja pupula kē arta' mik iköyök tërke eta, es ñies kē ie' wá ì yëne.

³³ Ie'pa tō ijaewé siarë tā ikichatëttsarakitö, erë ì kī ikichatënettsa e' kē dör mokī. Ie' ttëwarakitö as kē iseriá ká ì kī, e' kuekī kē ie' alá ate.”*

³⁴ Etiopía wak tō Felipe a ichaké:

—Be' we'ikëyö, ichö ña, ζyi cheke Skëköl tteköl Isaiás tō ttë ì' wa? ζIe' wák e' chöke ö o'ka chekeitö?

³⁵ Eta ttë aritsétkeitö, e' wa Felipe tō ie' a Jesús tté buaë pakémi. ³⁶⁻³⁷ Es ittöramirak ñalá wa tā eë di' kuérakitö. Eta Etiopía wak tō iché Felipe a:

—Íe di' tso'. ζì kuekī be' kē tō ye' wöskuè?†

³⁸ Eta Etiopía wak tō iché karreta ñakökwak a tō karreta wöklö'úwa. Tā ie'pa e' éwa tā imiyal böle di' a. Eë Felipe tō Etiopía wak wöskué. ³⁹ Mik ie' yélune di' a eta Skëköl Wiköl tō Felipe batsékami bet ká bánet a, Etiopía wak kē wá isuneia yës, erë imiá ttsé'ne buaë kaneë. ⁴⁰ Eta Felipe tō isué tō ie' demi dur ká kië Azoto eë. Eta ie' miá Jesús tté buaë pakök ká tso' ñalá kī ese wakpa a dömi Cesarea.

9

Saulo er mane'wé Jesús a

¹⁻² E' dalewa Saulo tso'ia Skëképa ttökatapa paufñuk ttëwa. E' kuekī ie' miá sacerdote kibi ska' yëkkuö kiök shkowaie judiowak ñi dapa'wo wé tso' Damasco eë. Yëkkuö e' kī kawö mène ia s'tso' ttë kië Jesús dör Ñalá Pa'ali e' dikia esepa yulök klö'wowa tsëmi Jerusalén, kē tkine tō alakölpa ö wëpa idir. ³ Erë mik Saulo dökemitke tsinet Damasco e' bet ibitëshka ká jai a bö'wöie e' olo bune tajë ipamik. ⁴ Tā ie' anere iski. Eta ttö ttséitö tō iché ia: “A Saulo, a Saulo, ζiök be' tō ye' we'ikeke?”

⁵ Saulo tō ie' a ichaké: “A Skëképa, ζbe' dör yi?” Eta iüténeitö: “Ye' dör Jesús we'ikeke be' tō e'.” ⁶ Erë be' e' kökā. Be' yú Damasco. Eë be' a iyërmi tō ì uk be' ké.”

* **8:33** Isaiás 53.7-8 † **8:36-37** Yëkkuö kitule ká iaijë këweie imalepa yöki esepa kē wá 8.37 kiteka. Ttë e' tō iché: Felipe tō ie' a iché: —Be' tō ttë ì' klö'wé mokjé e' tā be' wösurmi. Eta wëm tō iüté: —Ye' tō iklö'wé tō Jesucristo dör Skëköl Alá e'.

⁷ Etā Saulo wapiepa tkirulune tajē. Ie'pa tō yile ttō ttsē, erē kē ie'pa wā yi sune. ⁸ E' ukuōki tā Saulo e' kēkā tā iwōbla shuppēe, erē kē iwawēr. E' kueki itsemirakitō ulā iērūle dō Damasco. ⁹ Eē ie' senē kā mañat kē wōbla wawēne, kē wā ñ ñane, kē wā ñ yane yēs.

¹⁰ Jesús ttōkata ekōl kiē Ananías serke Damasco e' a Skēkēpa Jesús e' kkachēwā kabsueie tā ichē iā: “¡A Ananías!” Ie' iūtē: “A Skēkēpa Jesús, ichō ña.”

¹¹ Skēkēpa tō ichē iā: “Be' yū ñalā kiē Yēsyesē e' ki dō Judas u a. Eē wēm tso' kiē Saulo datse Tarso, e' yulō. Ie' tso' ttōk S'yē tā. ¹² Ie' tō isuē kabsueie tō wēm kiē Ananías dewā ie' ska' iulā mēkā iki as iwōbla wawērne, e' dōr be'.”

¹³ Ie' iūtē: “A Skēkēpa Jesús, erē ye' a iyēule tajē ie'pa wā tō wēm e' tō be' icha batse'r tso' Jerusalén e'pa we'ikeke siarē. ¹⁴ I'ñe tā e' de iē. Sacerdotepa wōkirpa tō kawō mé ie' a as wēpa tō be' a e' tsatkē kiē esepa kōs klō'uluritō.”

¹⁵ Erē Skēkēpa Jesús tō ichē iā: “Be' yū. Ye' tō wēm e' shukitbak as ie' tō ye' ttē pakō pē' kē dōr Israel aleripa esepa a ena iblūpa a ñies Israel aleripa a.

¹⁶ Ye' wák tō ikkacheraē ie' a tō ie' kawōtā weinuk ye' ttē kueki.”

¹⁷ Etā Ananías demi Saulo ska' tā iulā mēkā iki tā ichē iā:

—A yami Saulo, Skēkēpa Jesús e' kkayē'wā be' a ñalā ki be' dē'bitū e' wa, e' tō ye' patké as be' wōbla wawērne ñies as Wikōl Batse'r iērwa be' a.

¹⁸ E' bet tā ñ tso' Saulo wōbla mik nima kkuō sū, e' darolone tā iwōbla wawēnene. Etā ie' e' kēkā tā imiā tā ie' e' wōskuēe. ¹⁹ E' ukuōki tā ichkēne tā idichē iēnene. Etā ie' e' tsēat Jesús ttōkatapa welepa tso' Damasco e'pa tā kā elke ulatōk.

Saulo tō Jesús ttē paké Damasco

²⁰ E' ukuōki tā bet Saulo tō Jesús ttē pakēmi judiowak a ie'pa ñi dapa'wō wē kōs a. Ie'pa a ichekeitō tō Jesús dōr Skēkōl Alā chōkle. ²¹ Wēpa kōs tō ie' ttō ttsē, e'pa wōkrarulune ittōk tā ñi chakérak:

—¿Ie' wí kē dōr wēpa tō e' tsatkē kiē Jesús a tso' Jerusalén esepa we'ik siarē? ¿Kē ie' wēbi wí dē'bitū ie'pa esepa tso' iē e'pa klō'ukwā wōmēttsā sacerdotepa wōkirpa ulā a?

²² Erē Saulo tō Jesús ttē pakēwāie kiṭa kiṭa, kē suane. Ie' tō ikkaché judiowak serke Damasco e'pa a tō mokí Jesús dōr wē pairine'bitū idi' wa s'blúie e'. Ttē e' wa ie'pa siwā blōwélur ie' tō.

Saulo tkashkar judiowak yōki

²³ Ká tajē ukuōki tā judiowak ttē ñita Saulo ttowa. ²⁴ Erē e' jchēnewā ie' wā. Ñiē nañeē ie'pa tso' ipanuk ttēwā kā wékkō dōketttsā ese ska'. ²⁵ Erē nañewe iklēpa tō ie' iēkā kkō blublu a tā iēmi kā tso' kkōiēule shkit kakkēe e' mik enaēna. Es ie' tkashkar.

Saulo dene Jerusalén

²⁶ Mik ie' demi Jerusalén, etā iē' dapa'wak Jesús ttōkatapa tā. Erē ie'pa kē wā iklōone tō mokí ie' erblé Jesús mik. Ie'pa suane iyōki. ²⁷ Erē Bernabé wā ie' mītser kkachē Jesús ttekōlpa tsá e'pa a. Bernabé tō ipaké ie'pa a tō Saulo tō Skēkēpa Jesús su' ñalā ki tā eē ittē ie' tā. Ñies ichēitō tō Saulo kapakétke Damasco Jesús ttō wā kē suane. ²⁸ Es Saulo e' tsēat Jerusalén demi Jesús ttekōlpa tsá e'pa tā. Kēkraē ie' tō Skēkēpa Jesús ttē pakeke kē suane. ²⁹ Ñies ie' tō ittē pakeke judiowak ttōke griegoie esepa a. Erē ie'pa ñi iūtēkā tajē ie' tā. E' kueki ie'pa tō ima'wé ttēwā. ³⁰ Mik e' jchēnewā iyamipa wā, etā ie'pa wā imītser Cesarea, eē tā ipatkēmi dō Tarso.

³¹ E' ukuöki tã Skëkëpa Jesús icha erule erule kôs tso' Judea ena Galilea ena Samaria e'pa atene bërë, kë yi tã ie'pa we'ikëia. Ie'pa yörke buaë Skëköl ttë dikia. Nïes ie'pa tã Skëköl dalöieke tajë. Wiköl Batse'r tã ie'pa kimeke as ikî iërdak tajë këkraë.

Eneas buanene

³² Pedro shköke kã wa'ñe ie'pa kôs pakök wé ie'pa tso' ese ska'. Etã ide ñies kã kië Lida s'batse'ra serke eë e'pa pakök. ³³ Etã eë wëm eköl kuëitö kië Eneas e' kraulewã me'r kã' kî e' kî duas de paköl (8). ³⁴ Pedro tã iché ia:

—Jesucristo tã be' bua'wëne. Be' e' kôka tã be' kã' pashuö.

E' bet tã ie' e' kékã. ³⁵ E' ukuöki tã pë' tso' Lida ena Sarón, e'pa ulitane tã ie' sué. E' kuëki ie'pa er mane'wé Skëkëpa Jesús a.

Dorcas shkenekane

³⁶ E' këwö ska' tã kã kië Jope eë alaköl serke eköl dör Jesús ttökata, e' kië Tabitã (griegoie ikië e' dör Dorcas*). Këkraë ie' bak ì buaë uk ena s'siarëpa kîmuk. ³⁷ Kã e' ulatök tã ie' kirinewã tã iduowã. Inú pasunetke tã iméka úshu kákke ese a. ³⁸ Jope atë Lida o'mik wé Pedro tso' eë. Jesús ttökatapa serke Jope, e'pa wa ijcher tã ie' tso' Lida, e' kuëki ie'pa tã wëpa patké bõl ichök ie' a: “Be' shkõ bet Jope.”

³⁹ Es ie' mîã ie'pa tã. Mik idemirak, etã ie' tsëmi u shuã wé Dorcas nu me'r eë. Alakölpa schö† kôs iuke tajë. E'pa iënewã ie' pamik. Etã ie'pa tã paio ena datsi' yõ' Dorcas tã mik ibak tse'ka etã, e' kkaché Pedro a. ⁴⁰ Etã Pedro tã ie'pa ké e' yökulur tã ie' e' tkéwã kuchë kî tã ittë S'yë tã. E' ukuöki tã ie' tã inú sué tã iché:

—A Tabitã, be' e' kôka.

Etã ie' wõbla shuppëe. Mik Pedro suëitö etã ie' e' tkëser. ⁴¹ Pedro tã iklö'wëwã iulã a duékã. E' ukuöki tã ie' tã alakölpa schö ena s'batse'r malepa kië tã Tabitã kkachëitö ie'pa a tse'ka. ⁴² E' jchenewã Jope wakpa kôs wã tã ie'pa tajë erblé Skëkëpa Jesús mik. ⁴³ Tã Pedro e' tsëat tajë Jope wëm kië Simón e' ska'. Wëm e' dör iyiwak kkuölit kanëukwak.

10

Pedro tã Jesús ttë buaë paké Cornelio a

¹ Kã kië Cesarea eë wëm serke eköl kië Cornelio, e' dör Roma ñippökwapka eruleë kië Italiano e' capitán. ² Ie' kë dör judiowak erë ie' dör wëm yësyëë Skëköl wõã. Ie' ena iyamipa ekka, e'pa tã Skëköl dalöieke tajë. Nïes ie' tã inuköl kakmeke tajë judiowak kîmoie. Këkraë ie' ttöke Skëköl tã. ³ Kã et tsálî tã diwö de mañat, etã ie' tã isuë buaë kabsueie tã Skëköl biyöchökwa eköl dewã wé ie' tso' eë tã ichëitö ia: “A Cornelio.” ⁴ Ie' tkinewã tã Skëköl biyöchökwa suëwãitö krereë tã ie' tã iché ia: “A këké, ¿I kiane be' kî?” Etã Skëköl biyöchökwa tã ie' iutë: “Be' ttöke Skëköl tã ena s'siarëpa kimeke, e' wër buaë ie' wa. ⁵ E' kuëki yile patkõmi Jope. Eë wëm tso' kië Simón, kië ñies Pedro e' kiök patkõ. ⁶ Ie' tso' wëm eköl kië ñies Simón dör iyiwak kkuölit kanëukwak, e' ska', ie' u me'r dayë kkõmik.”

⁷ Mik Skëköl biyöchökwa ttë one Cornelio tã e' mîã etã Cornelio tã ikanë mësopa kië bõl ena ñippökwa kiëitö eköl ñies. Ñippökwa e' tã Skëköl dalöieke

* 9:36 Dorcas: S'kië e' wã kiane chë suli. † 9:39 schö: E' dör alakölpa wëm blëulewã kam serwane ese.

tajë. Ie' dör Cornelio k̄imukwak bua'ie. ⁸ Cornelio tö ì k̄os tka ie' t̄a e' paké ie'pa a. E' ukuök̄i t̄a ie'pa patkém̄iitō dō Jope.

⁹ Bule es diwō de bata a t̄a Cornelio kanē mēsopa dami ñāla wa dōketke ts̄inet Jope. E' dalewa Pedro tkaka u bata k̄i ttök Skëköl t̄a. ¹⁰ Pedro dué bli w̄a erē ulirkeia ie' a, e' dalewa isuëitō kabsueie. ¹¹ Ie' tö isuë tö k̄a jai k̄kōbunane t̄a datsi' ukuō b̄erie suë iklōulew̄a ibata tkël a, e' bitew̄a dō iski. ¹² Datsi' ukuō e' shuā yiwak klōka, e' skōke ibatsi' k̄i ena dū dör ñā judiowak a esepa tk̄erki tsak̄ië. ¹³ Et̄a ie' tö ttō ttsé t̄a ichéitō iā: “A Pedro, be' e' kōka. Iyiwak s̄e ttō t̄a ikatō.”

¹⁴ Erē ie' tö iituté: “Au. A Skëköl, iyiwak dör ñā ese kē kataule ye' w̄a yēs.”

¹⁵ Ta ttō e' tö ichéne Pedro a: “Í batse'wétke Skëköl tö e' kē kiaria ñā.”

¹⁶ E' tka mañatōkicha t̄a datsi' ukuō m̄ikane k̄a jai a. ¹⁷ Pedro tso'ia ibikeitsök tajë ì suëyō kabsueie ç̄ima e' w̄a kiane ch̄e? E' wōsh̄aë t̄a wēpa patkē' Cornelio tö, e'pa tö Simón u kué t̄a iëter Simón ukkō a. ¹⁸ Ie'pa tö ichaké: “Ç̄ië wēm kië Simón kiekerakitō ñies Pedro, e' tso'?”

¹⁹ Pedro tso'ia ì suëitō kabsueie e' bikeitsök, et̄a Wiköl Batse'r tö iché iā: “Ittsō. Wēpa mañal tso' be' yulök. ²⁰ Be' e' ōwa t̄a be' yú ie'pa t̄a. Kē ibikeitsar bōbtōt. Ye' tö ie'pa patkēbitū be' tsukmi.”

²¹ Et̄a Pedro e' éwa t̄a iché ie'pa a:

—Yi yuleke a' tö, e' dör ye'. Ç̄i dör iwà?

²² Ie'pa iituté:

—Wēm kië Cornelio dör Roma ñippōkwakpa capitán eköl, e' tö sa' patkē' be' yulök. Ie' dör wēm yēsyesë. Skëköl dalōiekeitō tajë. Judiowak ulitane k̄i ie' kiar tajë. Skëköl biyōchōkwak batse'r e' eköl tö iyē' ie' a: “Pedro kiō as ie' bitū be' u a. Ì k̄os cheke ie' tö be' a, e' ttsō.”

²³ Et̄a Pedro tö ie'pa kiéw̄a weshk̄e. Eë ie'pa kapére. Bule es t̄a ie' m̄ia ie'pa t̄a. Ñies s'yamipa serke Jope e'pa welepa m̄ia ie' wapieie. ²⁴ Bökk̄i es t̄a idemirak Cesarea. Eë Cornelio tö iyamipa ena p̄e' suule iw̄a buaë e'pa ki' e' dapa'uk̄ka Pedro ttō ttsök. E'pa k̄os de ie' panuk. ²⁵ Mik ie' de Cornelio u a et̄a Cornelio dettsa ishke'uk t̄a ie' e' tkéw̄a kuch̄e k̄i ie' wōsh̄aë idalōioie. ²⁶ Erē ie' tö iké e' duōkk̄a t̄a iché iā:

—Be' e' duōk̄a. Ye' dör s'ditsō ñies wēs be' es.

²⁷ Pedro ttōramiia Cornelio t̄a et̄a idew̄arak weshk̄e t̄a ie' isuë tö tajë p̄e' dapanew̄a. ²⁸ Ie' tö iché ie'pa a:

—A' w̄a ijcher tö sa' judiowak kē a kawō t̄a' p̄e' kē dör judiowak esepa pakök ena shkōk p̄e' esepa t̄a. Erē Skëköl tö ikkaché ye' a tö kē ye' kawō t̄a'ia ichök tö yile dör ñā. ²⁹ E' kuëk̄i mik ye' kine, e' bet t̄a ye' bitea, kē w̄a ì chakine. Ye' tö a' a' ichaké ç̄iök a' tö ye' kié?

³⁰ Cornelio tö iituté:

—Tkali ikëkk̄e t̄a ye' tk̄er ttök Skëköl t̄a ye' u a wēs ye' wōblar k̄a bit ekk̄e diwō de mañat et̄a. E' bet t̄a wēm eköl de dur ye' wörki, e' datsi' dör dalōlōë. ³¹ E' tö ye' a' iché: ‘A Cornelio, be' ttōke Skëköl t̄a e' ttsé ie' tö. Be' tö s'siarëpa k̄imeke e' wēr buaë ie' wa. ³² Yile patkōmi Jope Simón kië ñies Pedro, e' kiökbitū. Ie' tso' wēm sk̄a kië Simón dör iyiwak kkuölit kanëukwak e' u a. E' u me'r dayë k̄kōmik.’ ³³ E' bet t̄a ye' tö be' tsuk patkē t̄a be' debitū er bua' wa. Es sa' ulitane e' dapa'wé ië Skëköl wōa ì chök ie' tö be' ké sa' a e' ttsök.

Pedro tö Skëköl tté buaë paké Cornelio ska'

³⁴ Et̄a Pedro ttēmi t̄a ichéitō ie'pa a:

—I'ñe ta ye' éna iane tö mokj sulitane dör ñies éme Skëköl a. ³⁵ E' kuekj ká wa'ñe wépa tö ie' dalóieke ta iserke yësyësë esepa kiar ie' kj. ³⁶ Ie' er buarmine se' kj Jesucristo dör sulitane Këköl e' batamik, e' tté buaë pakane sa' dör Israel aleripa e' pa a. E' jcher a' wa. ³⁷ Ñies i bak judiowak ké qos a' e' jcher buaë a' wa. Juan tö iyë' tö s'kawötä e' wöskuök. E' ukuökj ta Jesús tö s'pattémi Galilea. ³⁸ Ñies a' wä ijcher buaë tö Skëköl tö iWiköl Batse'r patké Jesús Nazaret wak e' kj idiché tajë. Ie' shkë këkraë pë' ulitane shüa iyi buaë kanéuk. Ñies s'we'ikeke bë tö esepa bua'wéneitö Skëköl tso' ie' ta e' kuekj. ³⁹ I wé ie' tö Jerusalén ena judiowak ká malepa a, e' qos sué sa' tö. E' ukuökj ta ittëwarakitö wötëulewä krus mik. ⁴⁰ Erë e' kj ká de mañat ta Skëköl tö ishke'wékane ta ikkachéitö sa' a. ⁴¹ Ie' ké e' kkeyëne sulitane a. Sa' é a ie' e' kkaché. Skëköl tö sa' shukitbak as sa' tö Jesús saü sa' wák wöbla wa. Ie' shkënekane e' ukuökj ta sa' chké sa' di'yé ie' ta. ⁴² Ie' tö sa' patké ittë buaë pakök sulitane a ñies ichök iarak tö ie' tkéka Skëköl tö s'ttsé'ka ena s'duulewä, e' pa shulökwakie. ⁴³ Ká iaiaë Skëköl ttekölpa ulitane tö Jesús paka'atbak ta iyë'atkrakitö tö yi erblé ie' mik esepa nuñ olordaë ie' pa kj ie' batamik.

Pë' kë dör judiowak esepa kj Wiköl Batse'r de

⁴⁴ Pedro tso'ia ipakök ie' pa a ta e' shüa Wiköl Batse'r debitü ie' pa qos tso' ie' ttö kittsök, e' pa kj. ⁴⁵⁻⁴⁶ Eta Jesús mik erblökwakpa dör judiowak dë'bitü Pedro ta e' pa tö isué tö wës Wiköl Batse'r debitü pë' kë dör judiowak, esepa kj ñies. Ie' pa tö ittse tö ittökerak ttö kuä'kj kuä'kj wa. Ñies Skëköl kikkökka itso' rak. E' tö ie' pa tkiwéwa. ⁴⁷ Eta Pedro tö iché:

—Wiköl Batse'r debitü ie' pa kj wës sa' kj itsä dë'bitü es. E' kuekj kë yi a iwöklönuk tö kë ie' pa wöskuar di' a.

⁴⁸ Ie' tö ikérah e' wöskuök Jesucristo ttö wa. E' ukuökj ta ie' pa tö ie' a ikié tajë: "Be' e' tsüat sa' ta ká böt mañat."

11

Pedro tö Cornelio tté paké Jerusalén

¹ Jesús ttekölpa tsä ena s'yamipa malepa tso' Judea, e' pa tö ittse tö pë' kë dör judiowak, ñies esepa tö Skëköl tté kló'wé. ² Mik Pedro dene Jerusalén, eta Jesús mik erblökwakpa dör judiowak, esepa welepa tö ie' ché suluë. ³ Ie' pa tö ie' a ichaké:

—¿Iök be' dare pë' kë dör judiowak esepa pakök ena chkök ie' pa ta?

⁴ Ie' tö i qos tka e' paké ie' pa a sëraa ta iché ia:

⁵ —Ye' bak Jope ta ye' ttöke Skëköl ta, e' shüa ye' tö i sué kabsueie. I suéyo e' dör datsi' ukuö bërie sué klöulewä ibata tkél a. E' bitewä ká jai a dö wé ye' tso' ee. ⁶ Eta ye' tö isué bua'iewä isuöie tö i tso' ishüa. Ye' tö iyiwak klöka, iyiwak kañiru, iyiwak e' sköke ibatsi' kj ena dü, esepa sué. ⁷ Eta ye' tö ttö tse e' tö iché ye' a: 'A Pedro, be' e' koka. Iyiwak se' ttö ta ikatö.' ⁸ Ye' iüté: 'Au. A Skëköl, ye' kë wä iyiwak dör ñá ese kataule yës.' ⁹ Ta ttö datse ká jai a, e' tö ichéne ye' a: 'I batse'wétke Skëköl tö ese kë kiaria ñá.' ¹⁰ E' tka mañatökicha ta imikane sekká ká jai a. ¹¹ E' wöshäe ta, wépa mañal patkéule datse Cesarea ye' yulök, e' pa debitü wé ye' tkër e' wé a. ¹² Wiköl Batse'r tö ye' a iché: 'Kë ibikeitsar bötböt. Be' yú ie' pa ta.' Ñies s'yamipa teröl i' dare ye' ta. Sa' qos dewä Cornelio u a. ¹³ Ie' tö sa' a ipaké tö wës ie' tö Skëköl biyöchökwak sué dur eköl ie' u a. E' tö iché ia: 'Yile patkömi dö Jope ee wëm tso' kië Simón, e' kië

ñies Pedro, e' kiöbity. ¹⁴ Ie' tö icheraë be' a wës be' ena be' yamipa kôs e'pa tsatkërmi.' ¹⁵ Mik ye' tö Jesús tté pakémi ie'pa a, e'ta Wiköl Batse'r debity ie'pa ki wës idë'bity sa' ki kuaë es. ¹⁶ E'ta ì yë' Skëképa Jesús tö ye' a, e' ane ye' éna. Ie' tö ye' a iyë': 'Juan tö s'wöskué di' a, erë a' iërdawä Wiköl Batse'r a.' ¹⁷ Iwënewä tö Skëköl tö iWiköl mé ie'pa a wës imenebak se' a kuaë mik se' erblé' Skëképa Jesucristo mik e'ta es. E' kueki zye' dör yi Skëköl wöklö'woie'?

¹⁸ Mik ì ché Pedro tö e' ttsé ie'pa tö, e'ta isiwä'bléwarak ta Skëköl kikëkarakitö. Ie'pa tö iché:

—E' wa se' wa ijcher tö pé' kë dör judiowak, esepa a ñies Skëköl tö imé as ie'pa er mane'ù ie' a senoië michoë.

Skëképa Jesús icha erule' tso' Antioquia e' pake

¹⁹ Esteban kötwarakitö e' ukuöki ta Jesús mik erblökwakpa we'ikémitke tajë pé' tö. E' yöki ie'pa welepa tkayal. Welepa miyal dö Fenicia. Welepa miyal dö Chipre. Iskà mirak dö Antioquia. Ká ekkëpa a ie'pa tö Jesús tté buaë pakeke judiowak ë a. ²⁰ Erë Jesús mik erblökwakpa datse Chipre ena Cirene, ese welepa miyal Antioquia. Eë Skëképa Jesús tté buaë pakërakitö pé' kë dör judiowak esepa a. ²¹ E'ta Skëképa tö ie'pa kimé tajë. E' kueki tajë ká e' wakpa erblé Skëképa Jesús mik ta ier mane'wërak ie' a.

²² Mik Skëképa Jesús icha erule tso' Jerusalén, e'pa tö tté e' ttsé, e'ta Bernabé patkëmirakitö tkörö Antioquia. ²³ Mik ie' demi, e'ta ie' tö isuë wës Skëköl er buaë ché ie'pa a. E' tö ie' ttsé'wé buaë. Ie' tö ie'pa ki patté as ie'pa e' tköwä darërë këkraë ier kôs wa ie'pa erblö Skëképa mik e' a. ²⁴ Ie' dör wëm yësyësë. Ie' a tajë Wiköl Batse'r tso'. Ie' tö Jesús bikeitseke bua'iewä. Es tajë pé' ki de erblök Skëképa mik.

²⁵ E' ukuöki ta ie' miä Tarso Saulo yulök. ²⁶ Mik ikuëitö, e'ta itsémi Antioquia e' ta. Eë ie' tsëarak duas ek. Ie'pa e' dapa'uke Skëképa Jesús icha erule e'pa ta. Ká e' wakpa tajë wöbla'wëkerakitö. Ká e' a Jesús ttökatapa tsá kine Cristo wakpa.

²⁷ E' këwö ska' ta Skëköl ttekölpa welepa tso' Jerusalén miyal Antioquia. ²⁸ E'pa shüa eköl kië Agabo, e' e' duéka ta ichéitö Wiköl Batse'r wa tö bli datse ká wa'ñe ki. E' debity mik Claudio bak Roma wökir kibi e' këwö ska'. ²⁹ E'ta Jesús ttökatapa tso' Antioquia e'pa tö iché ñi a: "Mishka inuköl shtök patké se' yamipa serke Judea, e'pa kimoie kôs se' a imer ekkë." ³⁰ Es ie'pa tö iwë. E'ta ipatkëmirakitö Bernabé ena Saulo ulä a as ie'pa tö imü Skëképa Jesús icha wökir kibipa tso' Judea e'pa ulä a.

12

Pedro wötëwërakitö s'wöto wé a

¹ E' këwö ska' ta blu' kië Herodes, e' tö Skëképa Jesús icha welepa klö'wëwä we'ikë. ² Ie' tö Santiago dör Juan ël, e' ttökwa patké tabë wa. ³ Mik ie' isuë tö e' wër buaë judiowak wa, e'ta ie' tö Pedro klö'ukwä patké. E' wëitö mik judiowak tö Pan Kë Yöule Iwölöwökä Wa e' këwö tkö'wëkerakitö e'ta. ⁴ Mik Pedro klönëwä, e'ta Herodes tö iwötëwä s'wöto wé a. Eë ñippökwakpa döka dabom yök ki teröl (16) e'pa tö ikkö'neke tkël tkël. E'pa mane'wëke tkël tkël kukur kukur. Herodes tö ibikeitsé tö kawö tkö'wëkerakitö, e' ukuöki ta iyekettsaneyö shülë sulitane wöa. ⁵ E' dalewa Pedro tso' s'wöto wé a. Erë Skëképa Jesús icha erule e'pa tso' ikiök Skëköl a darërëë ie' ki këkraë.

Skëköl biyöchökwak tö Pedro yëttsä s'wöto wé a

⁶ Herodes tō Pedro yekettsa şulè, e' nañewe Pedro kapötër ñippökwakpa bōl şuşşā moulewa tabechka kichaie bōtō wa. Ñies ñippökwakpa bōl tso' s'wōto wé ukkō kkō'nuk. ⁷ E' bet Skéköl biyöchökwak de dur ie' ska' ta bō'wō olo buneka dalölöe s'wōto wé a. Eta ikéwaítō ichane a as iti'rka ta iché ia: “¡Be' e' kōka bet!” E' bet ta imoulewa tabechka kichaie wa e' wöyêrulune. ⁸ Eta Skéköl biyöchökwak tō iché ia: “Be' datsi' iōka, be' klökküō iōka.” Ta ie' tō iwé es. Skéköl biyöchökwak ikí ché ia: “Be' paio kikküō iōka ta be' shkō ye' itōki.”

⁹ Eta Pedro mīa itōki, erè ie' kē éna iane tō ì weke Skéköl biyöchökwak tō e' dör moki. Ie' tō ibikeitsè tō ie' tso' kabsauk. ¹⁰ Eta ie' pa tkami wé ñippökwakpa iéter ukkō kkō'nuk ee. E' ukuōki ta wé ñippökwakpa skā iéter ee itkamirak ñies. Mik ie' pa demi ukkō kibi a yöule tabechka wa ate ñala kke, eta e' kköbunane er wa. Eta ie' pa deyal u'rki shkémirak ekuölō ta Skéköl biyöchökwak tō iméat eköl.

¹¹ Ekkē ta ie' éna iane tō ì suéitō e' dör moki. Ie' ibikeitsè: “I'ñe ta yö isué tō moki Skéköl tō ibiyöchökwak patké ye' tsatök Herodes ulā a ena ì qos wamblak judiowak éna ye' ki, e' ulā a ñies.”

¹² Mik ie' éna ianewa bua'iewa ta imīa María u a. María dör Juan mi. Juan kiè ñies Marcos. Ee ie' pa daparke tajē ttök Skéköl ta. ¹³ Mik Pedro de dur ukkō a ie' pa chakök, eta busi eköl dör kanè méso kiè Rode e' mīa iweblök tō yi idir. ¹⁴ Mik ie' ttō ttséwa Rode tō, eta ittse'neka bua'ie kē deia ukkō ppök ta itunemine weshke ichök tō Pedro de dur ukkō a. ¹⁵ Ie' pa tō iché ia:

—¡Be' alíneka!

Erè ie' iuté:

—Moki ye' ttöke.

Ie' pa ie' a iché:

—Au, e' kē dör ie'. E' dör Skéköl biyöchökwak patkéule ikkō'nuk e'.

¹⁶ E' dalewa Pedro tso'ia ichakök ukkō a. Mik ukkō kköppéerakitō, eta isuéakitō tō ie' e' idir ta itkinewarak tajē. ¹⁷ Erè ie' tō ikkaché ulā wa tō a siwa'blō. E' ukuōki ta ie' tō ipaké ie' pa a tō wes Skéköl tō iyétsa s'wōto wé a ta ichéitō:

—Ttē e' pakō Santiago a ena s'yamipa malepa a.

E' ukuōki ta ie' e' yétsa mīa bánet.

¹⁸ Mik ká ñine eta s'wōto wé a ñippökwakpa şutíneka tajē Pedro kē ku' e' kueki. ¹⁹ Herodes tō Pedro yulök patké. Erè mik ie' pa kē wa iküne, eta ie' tō inuí tkéwa iñippökwakpa mik ta ie' tō ie' pa ttökwa patké.

E' ukuōki ta ie' e' yétsa Judea mīa şenuk Cesarea.

Herodes du'wa

²⁰ E' kéwō ska' ta blu' Herodes ulurke tajē Tiro ena Sidón wakpa ki. E' kueki ie' pa kawō mé ñi a shkowaie ie' ska' ttök ie' ta. Ie' pa tō wēm kiè Blasto e' pablē'bak as ie' mi' ie' pa ttekölíe ttök Herodes ta. Ie' kaneblöke Herodes a iu kuebluie. Ie' ttō wa ie' pa tō kawō kiè Herodes a tō ie' pa múat bēre, ie' pa tō chkwō tūeke Herodes ká a e' kueki.

²¹ Ká et ta Herodes tō ie' pa kiétsa. Mik e' kéwō de, eta ie' tō blu' datsi' iéka ta ie' e' tkéka s'şhulo kulé tso' iwé a e' ki ta ee ikapaké ie' pa ta. ²² Ie' pa tō Herodes ché aneule i' es: “¡ittöke i', e' kē dör s'ditsō, e' dör kéköl wele ttöke!” ²³ E' ttsér bua'ie ie' kukua ta ie' e' kikéka tajē, kē wa Skéköl kikaneka. E' kueki e' wöşhaé ta Skéköl biyöchökwak eköl tō duè méka ikí. Ie' katéwa öña tō ta iduowa.

²⁴ E' dalewa ta Skéköl ttē pakarke éme ká wa'ñe.

²⁵ Mik Bernabé ena Saulo e' pa tō ì uk ie' pa de' Jerusalén e' wawé one, eta ie' pa mīyalne Antioquia. Ie' pa wa Juan kiè ñies Marcos, e' mitserñak.

13

Wiköl Batse'r tō Bernabé ena Saulo patké Jesús tté buaë pakök

¹ Skëkëpa Jesús icha erule tso' Antioquía, e'pa shuá Skëköl ttekölpa ena s'wöbla'ukwakpa tso'rak ee. E'pa dör Bernabé ena Simón (Simón e' kiè ñies Dalo'riwak), ena Lucio dör Cirene wak, ena Menahem (Menahem e' talane Galilea blú kiè Herodes e' ta' ñita), ñies Saulo tso'ñak. ² Ká et ta' ie'pa tso' Skëköl dalóök batsé wa ta' e' shuá Wiköl Batse'r tō iché ie'pa a: "Kanè kuá'ki tso' ye' wá Bernabé ena Saulo a. Ie'pa shushtétkeyö iwakanéwoie e' kueki ie'pa böl yöttsa ye' a kanè e' woie."

³ Ie'pa batsé ena tté S'yé ta' one, ta' iulá mékarak ie'pa böl ki' e' dalewa ikié S'yé a iki. E' ukuöki ta' ipatkémirakitö iwakanéuk.

Bernabé ena Saulo tō Jesús tté paké Chipre wakpa a

⁴ Es Bernabé ena Saulo míyal Seleucia patkéule Wiköl Batse'r wá. Ta' ee ie'pa e' iéka kanò a míyal ká kiè Chipre ee. ⁵ Idemirak Chipre wé kanò irirke ee, e' ké kiè Salamina. Mik idemirak ee, etá ie'pa tō Skëköl tté pakémi judiowak a ñi dapa'wo wé kos a. Juan mirwá ie'pa ta' ie'pa kímuk. ⁶⁻⁸ Chipre kos a itkarak demirak ká kiè Pafos ee. Eé ie'pa tō judiowak kué eköl kiè Barjesús (e' kiè griegoie Elimas). E' dör ie'pa awá eköl. Ie' e' chö tō ie' dör Skëköl tteköl. Ie' yé'arie kekraë ká e' wókir kiè Sergio Paulo, e' ska'. Sergio Paulo kabikeitsö buaë, ie' ki' Skëköl tté kiane ttsé. E' kueki ie' tō Bernabé ena Saulo tsuk patké. Eré awá ñe' ké ki' ikiane tō Sergio Paulo tō tté mik se' erblöke e' klö'wé. E' kueki ie' tō Bernabé ena Saulo ma'wé wöklö'wé. ⁹ Etá Saulo, e' kiè ñies Pablo, e' ki' Wiköl Batse'r debitu' tajé. Etá Elimas suéwaitö krereé ¹⁰ ta' iché ia:

—Be' kachö. Be' e' wamblö sulué. Be' dör wes bë es. Sene yésyësé kos, e' bolök be' dör. ¿Kos be' tō Skëköl ñalé yésyësé e' shkuji'wémirö? ¹¹ I' ta' Skëköl tō be' we'ikeraé. Be' wöbla ké wawërpaia. Ká tkóraé tajé be' ki' ta' be' ké tō diwö olo suepaia.

E' bet ta' Elimas wöa ká míá ttsettsé, iwöbla ké wawëneia, e' kueki yile yulekeitö as tō iulaiö. ¹² Mik ká e' wókir tō e' sué, etá ie' erblé Jesús mik. Ie' wökranewá wes Skëkëpa tté dör e' küttsök.

Pablo ena Bernabé tō Jesús tté paké Antioquía até Pisidia ee

¹³ Pablo ena ishköwapa e' iékarak kanò a Pafos ta' imíyal Perge até Panfilia ee. Etá Juan tō ie'pa méat ee, ta' imíane Jerusalén. ¹⁴ E' ukuöki ta' imíyal Antioquía até Pisidia ee. Etá ee judiowak eno diwö ta' ie'pa dewá judiowak ñi dapa'wo wé a e' tulésér. ¹⁵ Etá wele tō i' kit Moisés ena Skëköl ttekölpa tō yëkuö ki', e' aritsé dö ekuölö. E' ukuöki ta' ñi dapa'wo wé wókirpa tō ichök patké Pablo ena Bernabé a:

—A yamipa, a' wá ilè tso' sa' pattoie, e' ta' sa' pattö.

¹⁶ Etá Pablo e' kéká ta' ikkaché ulá wa tō a' siwa'blö ta' ichéitö:

—A Israel aleripa ñies ká kuá'ki wakpa tō Skëköl dalóieta', a' tō ye' ttö ttsö.

¹⁷ Skëköl dör Israel aleripa e' Këköl, kuaé e' tō se' bak ká iaiaé, e'pa shukitbak iwák a. Ie'pa sene' Egipto wes ká kuá'ki wakpa es. Eé ie' tō ie'pa kímé tajé alöne tajé. E' ukuöki ta' ie' tō ie'pa yétsa ká e' ki' idiché wa. ¹⁸ Ie' tō ie'pa dalé'ttsé ká sir poé wé ké yi serku' e' a döká duas dabom tkéyök (40). ¹⁹ Pé' ditséwöpa döká kul bak senuk Canaan e'pa e'w'waitö ká mè se' yépa bak ká iaiaé, e'pa a. ²⁰ E' kos ki' duas bak cien tkéyök ki' dabom skeyök (450) ekké.

"E' ukuöki ta' Skëköl tō ie'pa shu' kéká eköl eköl imalepa wëttsoie dö itteköl Samuel e' kéwö ska'. ²¹ E' ukuöki ta' ie'pa tō Samuel a blu' kié eköl. Es Skëköl tō

Saúl mékà ie'pa blúie, e' dör Quis aladulaköl. Ie' dör Benjamín ditsewö. Saúl sené ie'pa blúie dökà duas dabom tkëyök (40). ²² E' ukuöki tã Skëköl tö Saúl uyéttsã tã David mékãitö blu'ie iskéie. David ché Skëköl tö i' es: 'Ye' tö David dör Jesé alà, e' sué. Ie' wër buaë ye' wa, ie' erbikö wës ye' erbikö es. Ì kiane ye' kï wë, e' wakanewëraëitö.' ²³ David aleri eköl dör Jesús, e' patké Skëköl tö se' dör Israel aleripa e'pa tsatkök wës ie' kabl' es. ²⁴ Erë kam Jesús döbitü e' yöki Juan S'wöskuökwak tö se' Israel aleripa ulitane patté tö se' kawötã er mane'uk Skëköl a. Ñies se' kawötã e' wöskuöklor di' a. ²⁵ Mik Juan kané erkewatke tã ie' tö iché: 'Wëm datse eköl e' kinuk a' tso', e' kë dör ye'. Ie' datseia ye' itökï. Ie' dör ye' tsatã, e' kuëki ie' klökkuö kicha ë kë wötsënanuk ye' siarla e' a.'

²⁶ "A s'yamipa, Abraham aleripa, ñies a' wëpa kë dör ie' aleripa erë Skëköl dalöieta' esepa, se' ulitane a' s'atskè tté e' patkënetke. ²⁷ Jerusalén wakpa ena iwökirpa e'pa kë wã ijcher tö Jesús dör S'atskök'wak. Ñies eno diwö bit tã ie'pa tö ie' tté kitule yëkküö kï Skëköl ttekolpa wã, e' aritseke, erë e' kë wã wã ane ie'pa éna. Mik ie'pa tö Jesús wöméttsã ttëwã etã e' wa ie'pa tö ie' tté tso' kitule Skëköl yëkküö kï e' wã tkö'wé. ²⁸ Ie'pa kë wã ì sulu kune ikï ittowa erë ikkatéraitö Pilato a' as ittökwa patkötö krus mik. ²⁹ Es Jesús ttëwarakitö. Mik ie'pa tö ì kos kitule Skëköl yëkküö kï, e' wawé one, etã inü éwarakitö krus mik tã iwötëwarakitö pö a. ³⁰ Erë Skëköl tö ie' shkë'wékane. ³¹ E' ukuöki tã ie' e' kkachéne kã taië wëpa manetwã ie' wapie Galilea dö Jerusalén, e'pa a. Ì ñe tã e'pa kos dör ie' ttekolpa judiowak ulitane wörki.

³² "Es sa' tso' tté buaë i' pakök a' a. E' dör ì uk Skëköl kabl' sa' yëpa bak kã iaiã e'pa a' ³³ e' wã tka sa' dör ie'pa aleripa e' wörki. Itka mik Skëköl tö Jesús shkë'wékane etã. Itka wës itso' kitule Salmo böt kï es wé ichéitö: 'Be' dör ye' alà. Ì ñe yö ikkachétke tö ye' dör be' yé.*' ³⁴ Ñies Jesús yë'at Skëköl tö iyëkküö kï: 'Wës ye' tö ye' tté yësyësë batse'r taië e' me' David a' tö ye' er buaë chöraë ie' a, es ye' er buaë chöraë be' a.'† E' wã dör tö Skëköl tö ie' shkë'wërane as kë ichkã nurwã. ³⁵ E' kuëki ñies itso' kitule: 'Be' kané méso batse'r, e' kë mepaãtbö as ichkã nurwã.†' ³⁶ Es David, se' blú bak iaiã, e' tö imalepa bak e' këwö ska', e'pa wëttsé wës Skëköl tö iyë'ia es. E' ukuöki tã idu'wã tã itöbinewã iyëpa pö a' tã inunewã. ³⁷ Erë wé shkë'kane Skëköl tö e' chkã kë nune'wã. ³⁸ A yamipa, a' wã ijchenü tö se' nuì olo'yarmi se' kï Jesús batamik, e' tté pakeke sa' tö a' a. ³⁹ Ttè méat Moisés tö dalöiëno, e' kë a' se' nuì olonuk. Erë wëpa erblé Jesús mik esepa nuì olordaë ie'pa kï. ⁴⁰ A' tso' erki as a' kë tã itkö wës Skëköl ttekolpa tö ikit es wé Skëköl tö iché:

⁴¹ 'A ye' wayuök'wakpa, ye' ttö ttsö.

Ì wëraëyö a' këwö ska' tã, e' dör taië kë klöonuk a' a' ekké. Erë a' a' ipakarmi erë kë a' tö iklö'wëpa.

E' kuëki a' tkinü. A' enúwa.' "§

⁴² Etã Pablo ena Bernabé e' yélur ñi dapa'wo wé a. Etã pé' tö iché ie'pa a' a' kiéne tté ekképa skã pakökne sa' a' eno diwö ëtö wa. ⁴³ Mik ie' dapa'wërak e' one, etã judiowak, ñies pé' e' yué judiowakie esepa taië míyal Pablo ena Bernabé tã. Pablo ena Bernabé tö ie'pa patté tö a' e' tköwã darërëé Skëköl er buaë chöke se' a' e' a.

⁴⁴ Eno diwö ëtö wa etã kã e' wakpa iekké tã idettsarak seraa Skëköl tté kïttsök. ⁴⁵ Erë mik judiowak tö isuë tö pé' dapané taië Pablo ttö kïttsök, etã

* 13:33 Salmo 2.7 † 13:34 Isaías 55.3 ‡ 13:35 Salmo 16.10 § 13:41 Habacuc 1.5

ie'pa yöki isulune ta ie' kékarak ichök tö ì cheke ie' tö e' dör kache. Ie'pa tö ie' ché suluë. ⁴⁶ Erë ie' ena Bernabé kē suane ta iché iarak:

—Sa' kawōta a' dör judiowak e'pa pattoie kewe Skököl ttē wa, erë a' kē wa iklōne. Wēsua a' ibikeitseke tö sene michoë kē mēne a' kī. E' kuëki sa' mīyal ipakōk pē' kē dör judiowak esepa a. ⁴⁷ Es Skököl tö sa' patké. Ie' yëkkuō tö ichē:

'Be' tkékayō wēs bö'wō wōñar stui a es.

Es ye' tö be' patkeraë ká ulitane wakpa pattök,

Ie'pa tsatké e' ttē pakeraëbö ká wa'ñe dö wé ká i' erkerö ee.*

⁴⁸ Mik pē' kē dör judiowak e'pa tö ttē e' ttsé eta ie'pa ttsenekarak buaë. Ie'pa e' kékarak Skökēpa Jesús ttē kikökka. Wēpa qos suletēneat senuk michoë, esepa erblé Jesús mik. ⁴⁹ Es Skökēpa Jesús ttē pakane ká e' wa'ñe a. ⁵⁰ Erë alakōlpa dalöiërta' tajë ká e' kī esepa tö judiowak ttē dalöieke buaë, ñies wēpa dalöiërta' tajë ká e' kī, esepa shutiwéka judiowak tö as Pablo ena Bernabé we'ikōrakitō as ie' yōttsarak ká e' kī. ⁵¹ Eta Pablo ena Bernabé tö iklō po ppée ikkachoie ie'pa a tö ie'pa kī inuí ane ta imīyal Iconio. ⁵² Erë Jesús ttōkatapa ate e'pa ttsē'ne buaë ñies ie'pa a Wiköl Batse'r tso' tajë.

14

Pablo ena Bernabé tö Jesús ttē paké Iconio wakpa a

¹ Mik Pablo ena Bernabé demi Iconio, eta ie'pa dewa judiowak ñi dapa'wo wé a wēs ie'pa wöblar es. Ie'pa tö Jesús ttē paké buaë. Es judiowak ñies pē' kē dör judiowak, esepa tajë erblé Jesús mik. ² Erë judiowak kē erblēne imik, e'pa tö pē' kē dör judiowak, esepa shutiwéka ena iluwéka tajë s'yamipa kī as iwe'ikōrakitō. ³ Erë Pablo ena Bernabé e' tséat ká tajë ee. Ie'pa tö Skökēpa ttē pakeke kē suane. Skököl tö diché mé ie'pa a ì kē or yi a ese woie iwā kkachoie tö ie' er buaë chōke siä e' ttē dör moki. ⁴ Erë ká e' wakpa ñi blabatsélor, shabōtspa wa judiowak ttē wēr buaë, shabōtspa wa Jesús ttekōlpa tsá e'pa ttē wēr buaë. ⁵ Judiowak ena pē' kē dör judiowak, e'pa tö kawō mé ñi a iwōkirpa ta Pablo ena Bernabé we'ikoie, tē ák wa ittowaie. ⁶⁻⁷ Erë mik Pablo ena Bernabé, e'pa wa ijchēnewa, eta ie'pa tkayalmi dōmi ká kiè Licaonia ee. Ká kiè Listra ena ká kiè Derbe ate ee. Ká e' wa'ñe ie'pa tö Jesús ttē buaë paké.

Pablo tēne ák wa ittowaie ká kiè Listra ee

⁸⁻⁹ Eta wēm tso' eköl Listra, e' kune' klō bachiulewa. Ie' kē shko. Ie' tkēr Pablo ttōke e' ttsök. Pablo tö isuéwa krereë. Ie' wa ijcher tö wē' ierblé Jesús mik as ibuarne. ¹⁰ Eta ie' tö iché ia aneule:

—iBe' e' kōka, be' e' duōka!

Eta wēm e' kēka tuneka tsut ta ishkēmi. ¹¹ Mik pē' tö, ì wé Pablo tö e' sué, eta ie'pa tö ichēmi aneule ie'pa Licaonia ttō wa:

—iWēpa dalöiekesō skökölíe e'pa dettsa se' shua s'ditsöie!

¹² Pablo kapaké kibiie, e' kuëki ie'pa tö ie' klō'wé ie'pa kēköl kiè Hermes e' skéie. Bernabé klō'wérakitō ie'pa kēköl kiè Zeus e' skéie.* ¹³ Zeus wé merka ká e' ñalé ukuō o'mik tsinet. Zeus sacerdote wa baka wē'ñe ena ma'ma wörkua debitū tajë. Ie' ena pē' ulitane ena baka wē'ñe jchak mē Pablo ena Bernabé a idalöioie ikēkōlpaie. ¹⁴ Erë mik Bernabé ena Pablo wa ijchēnewa, eta ie'pa e'

* **13:47** Isaías 49.6 * **14:12** Zeus ena Hermes: E'pa dalöiök griegowak bak skökölíe ká iaiäe. Ie'pa a Zeus dör skököl bua'ie imalepa tsatä. Ie'pa tö iklō'wé tö Hermes dör Zeus tteköl. Romawak tö Zeus kiè méka Júpiter ena Hermes kiè mékarakitō Mercurio.

datsi' jché ikkachoie tō e' dōr suluē ie'pa a. Tā ie'pa mīa pē' shūa tā ichérakitō aneule:

¹⁵—A kēkēpa, çì uk a' tso'? Sa' dōr s' ditsō wēs a' es. Sa' debitū ttē buaē pakōk a' a' as a' tō iyi ikkē kē wà tā' ese kōs watōtsa tā a' er mane' i' Skēkōl chōk e' a. Ie' tō ká jai ena ká i' ena dayē ena i kōs tso' ikī e' yō'at. ¹⁶ Ká iaiaē dō ikkē tā sulitane serke wēs iwák kī ikiane es, e' dalē'ttsē'bitū Skēkōl tō. ¹⁷ Erē e' dōr es, erē ie' dōr buaē se' tā kekraē, e' wa ie' tō iwà kkachē sia tō ie' dōr Skēkōl chōk. Ie' tō kalī patkeke a' a. Ie' tō iyiwō weke a' a. Ie' tō chkē meke a' a' ñanoie a' ttsē'woie buaē.

¹⁸ Erē ie'pa tō i kōs ché iarak, erē iekkē tā baka wē'ñe jchérakitō Pablo ena Bernabé dalōioie wēs Zeus ena Hermes es.

¹⁹ E' shā tā judiowak welepa datse Antioquia ena Iconio, e'pa debitū tā Lистра wakpa dakīñerakitō Pablo ttōkwa. Iklō'wēwarakitō tā itērakitō tajē ák wa. Ibikeitsérakitō tō iduowa, e' kuekī ie'pa tō ikuēmi méat tēr Lистра ké kōk a wī'kie. ²⁰ Erē mik Jesús ttōkatapa malepa e' dapa'wéka ipamik, etā ie' e' kēka mīane Lистра. E' bule es tā ie' mīa Bernabé tā dō ká kiē Derbe eē.

²¹ Ie'pa demi Derbe tā Jesús ttē buaē pakérakitō ká e' wakpa a. Tajē ie'pa e' yué Jesús ttōkataie. E' ukuōkī tā ie'pa debitūne Lистра ena Iconio ena Antioquia. ²² Ká ekkē kōs a ie'pa tō Jesús ttōkatapa er diché ié ena ipablérakitō as ie' tkōwarak darērēē ttē mik se' erblōke e' a. Ie'pa tō iché iarak: “Se' wake' weirdaē ká i' kī dowāie aishkuō tā i blúie Skēkōl tso' e' a.” ²³ Ñies ká kōs e' kī ie'pa tō wēpa shūstē kanēblōk Skēkēpa Jesús icha erule erule e'pa wōkirpaie. E'pa kī ie'pa ikiē S'yē a ena batsé, e' ukuōkī tā iméarakitō Skēkēpa mik ie'pa erblōke e' ulā a.

Pablo ena Bernabé dene Antioquia qte Siria eē

²⁴ E' ukuōkī tā Pablo ena Bernabé tkami ká kiē Pisidia demirak Panfilia. ²⁵ Ie'pa tō Jesús ttē buaē paké ká kiē Perge e' wakpa a. E' ukuōkī tā ie'pa mīa ká kiē Atalía eē. ²⁶ Eē tā ie'pa e' iéka kanō a mīane Antioquia iyamipa tō ie'pa patkē'mi Jesús ttē pakōk e'pa ska'. Eē iyamipa tō ie'pa me' Skēkōl er buaē chōke se' a' e' ulā a i kanēuk ie'pa dare e' woie. ²⁷ Mik ie'pa demine Antioquia, etā Skēkēpa Jesús icha erule e' dapa'wékarakitō. Tā i kōs wē Skēkōl tō ie'pa tā, ñies wēs ie' tō ikkayē' pē' kē dōr judiowak, esepa a tō ie'pa erblōmi ie' mik wēs judiowak es, e' kōs pakérakitō iyamipa a. ²⁸ Etā ie'pa e' tséat ká tajē Jesús ttōkatapa tso' Antioquia, e'pa tā.

15

Skēkēpa Jesús icha e'pa wōkir kibipa ñi dapa'wé Jerusalén

¹ E' kēwōm tā, wēpa welepa e' yéttsa Judea demine Antioquia. Ie'pa tō s'yamipa wōbla'wēmi ttē i' wa: “A' wēpa kōs kawōtā tottola kkuōlit tē tsir wēs Moisés ikitāt es. E' kē kaneone a' wa, e' tā kē a' tsatkerpa.” ² E' kuekī Pablo ena Bernabé ñi iutēka darērēē ie'pa tā. E' kuekī iyamipa tō Pablo ena Bernabé ena welepa skā, e'pa shūstē as imi'yal Jerusalén ttē ñe' shulōk Skēkēpa Jesús icha wōkir kibipa ena Jesús ttekōlpa tsá, e'pa tā.

³ Es Skēkēpa Jesús icha erule tso' Antioquia, e'pa tō Pablo ena imalepa patkēmi Jerusalén. Ie'pa tkami Fenicia ena Samaria. Etā ipakeramirakitō iyamipa a tō wēs pē' kē dōr judiowak, esepa er mane'wē Skēkōl a. Ttē e' tō ie'pa ttsē'wē buaē.

⁴ Mik Pablo ena Bernabé demirak Jerusalén, etā eē Skēkēpa Jesús icha eruleē e'pa kōs ena iwōkirpa ena Jesús ttekōlpa tsá, e'pa tō ie'pa kiéwa buaē.

Etā ì kōs o' Skēkōl tō ie'pa wa e' pakérakitō imalepa a. ⁵ Erē Jesús mik erblōkwakpa dōr fariseowakpa, esepa wēlepa e' kēkā tā ichéitōrak:

—S'yamipa kē dōr judiowak esepa wēpa kawōtā itōttola kkuōlit tēe tsir. Nies ie'pa a ikawōtā chē tō Moisés ttē kitulebak e' dalōiōk ie'pa kawōtā.

⁶ Etā Skēkēpa Jesús icha wōkir kibipa ena Jesús ttekōlpa tsá, e'pa ñi dapa'wēkā ttē e' bikeitsōk bua'iewā. ⁷ Ie'pa tō ipaké tajē, e' ukuōkī tā Pedro e' kēkā tā ichéitō:

—A yamipa, a' wā ijcher tō ká ìaiāē Skēkōl tō ye' shukitbak a' shuā Jesús ttē buaē pakōk, pē' kē dōr judiowak, esepa a' as ie'pa erblō imik. ⁸ Ie' wā se' er suule buaē, ie' tō Wikōl Batse'r mé ie'pa a' wes se' a' ime'itō es. Es ie' tō se' a' ikkaché tō ñies ie' tō ie'pa klō'wé ie' ichaie. ⁹ Ie' tō ie'pa er paiklé ie'pa erblé Jesús mik e' wa. Es se' wā ijcher tō ie'pa ena se' dōr ñies ēme ie' wōā. ¹⁰ A' tō ie'pa kē Moisés ttē darērēe' e' dalōiōk, erē e' kē dalōiēne' se' a', ñies se' bak ká ìaiāē e'pa kē a' idalōiēne'. I'ñe tā çiōk a' tso' Skēkōl wōñatkōk es? ¹¹ E' kē dōr es. Se' tō iklō'wé tō se' tsatkēne Skēkēpa Jesús er buaē chōke siā e' ē wa. E' suē ie'pa tsatkēne ñies.

¹² E' ukuōkī tā ie'pa ulitane siwā' blélur tso' Bernabé ena Pablo e'pa kapakōke e' ttsōk. Ie'pa tso' ipakōk tō wes ì kē or yi a' ese wérakitō Skēkōl batamik pē' kē dōr judiowak, esepa shuā Skēkōl diché kkachoie. ¹³ Ie'pa kapaké one etā Santiago tō iché:

—A yamipa, ye' ttō ttsō. ¹⁴ Simón tō se' a' ipaké wes Skēkōl tō, pē' kē dōr judiowak, esepa tsá kímé er bua' wa as ie'pa wēlepa dō ie' wák ichaie. ¹⁵ Nies e' sinì'kuē Skēkōl ttekōlpa bak ká ìaiāē e'pa tō. Ie'pa tō iyē':

¹⁶ Skēkōl tō iché: 'Aishkuō tā ye' datsene.

Etā David jchúlipa kerakayō iwák suē.

Ie'pa dōrane diché tā' tajē wes ìaiāē es

¹⁷ as pē' malepa kē dōr judiowak dōr ye' icha esepa tō ye' yulō.

¹⁸ Es ye' tō ttē i' chétke.

Ká ìaiāē ttē i' me'atbakyo a' a.*

¹⁹ “Ttē i' kuēkī ye' ibikeitsē tō, pē' kē dōr judiowak er mane'wé Skēkōl a, esepa kē tsiriuk s'kàne judiowak ser ese wa. ²⁰⁻²¹ E' kuēkī yēkkuō patkōmisō ie'pa a' kī ichōsō tō ìyi meule ìyi diōkōl tso' dalōiē skēkōlie ese a, ese kē kar, ese kē katar. Nies ie'pa kē kàne trēnuk. Iyiwak ttéwā kuli' siulekā ese chká kē katar ñies ipē kē katar. Ká ìaiāē ttē i' pakanemi ká wa'ñe se' ñi dapa'wō wé a' eno diwō bit ekkē. E' kuēkī ìyi ekkē ē shtōmisō ie'pa a.”

Yēkkuō patkēne s'yamipa kē dōr judiowak, esepa a

²² Skēkēpa Jesús icha eruleē e'pa kōs ena iwōkir kibipa ena Jesús ttekōlpa tsá, e'pa wa iwēr buaē tō wēpa wēlepa shushtë ie'pa shuā as imi'rak Pablo ena Bernabé tā dōmi Antioquía. Es ie'pa tō Judas kiē ñies Barsabás ena Silas, e'pa shushtë. Wēpa e'pa dalōiēke tajē s'yamipa ulitane tō. ²³ Etā yēkkuō shtë iwōkirpa tō e' mé ie'pa a' as iwā imi'rak. Yēkkuō e' tō iché i' es:

“Sa' dōr Skēkēpa Jesús icha eruleē e'pa wōkir kibipa ena Jesús ttekōlpa tsá, sa' dōr a' yamipa. Sa' tso' yēkkuō i' shtōk a' dōr sa' yamipa erē kē dōr judiowak serke Antioquía ena Siria ena Cilicia e'pa a. A' shkē'wémi sa' tō.

²⁴ Sa' wā ijchenewā tō sa' yamipa wēlepa e' yē'ttsa sa' shuā, e'pa dē'mi a'

* 15:18 Amós 9.11-12

ska'. Ie'pa tò a' tsiriò iwákpa ttè wa. E' tò tajè a' wökir tsiriwéka. Kè sa' wá kawö mène ie'pa a' a' wöbla'woie ì wa. ²⁵ E' kuèkì sa' ulitane wa iwër buaè wèpa wèlepa shushtök sa' shua' as imi' a' sauk Bernabé ena Pablo ta. Sa' yami e'pa dalër tajè sa' éna. ²⁶ Ie'pa e' me'ttsa' weinuk tajè. Ie'pa kè suane ttèwa Skèkèpa Jesucristo tté kuèkì. ²⁷ Sa' tò Judas ena Silas patkési ttök a' ta. Ie'pa tò ipakeraè a' wöshaè yésyèsè wés yèkkuò i' kì ikitule es. ²⁸⁻²⁹ Buaè idir Wikòl Batse'r a, ñies sa' a, tò a' kè kawòta judiowak sèr e' blök sèraa. I' è blök a' ké: Chkè meule íy diököl tso' dalòie ese a, e' kè katar. Ñies ipè kè katar ena iyiwak ttèwa kuli' siuleka ese chkà kè katar. Kè a' kàne trènuuk. Íy ekkè è kawòta blè a' tò. A' tò iwé es, e' ta' e' dör buaè. Skèköl tò a' kìmè."

³⁰ Età ie'pa e' chéat ta imíyal Antioquia. Mik ie'pa demi eè ta ie'pa iyamipa dapa'wéka, e'pa a' yèkkuò mirdak iwá e' méitö. ³¹ Mik iyamipa tò yèkkuò aritsé, età e' tò ie'pa er pablé tajè, e' kuèkì ittse'nerak buaè. ³² Judas ena Silas, e'pa dör Skèköl ttekölpa ñies, e' kuèkì ie'pa tò iyamipa patté tajè. E' tò iyamipa er pablé tajè, ikimé tajè. ³³⁻³⁴ Ie'pa sené eè kukuie. Mik ie'pa mitkene itö wane età iyamipa tò iché iarak a' shkó wöbla wa. ³⁵ Erè Pablo ena Bernabé e' tséat Antioquia. Ie'pa ena imalepa tajè e'pa tso'rak Skèkèpa Jesús tté buaè pakök. Ñies tté e' wa s'wöbla'uk ie'pa tso'.

Pablo ena Bernabé kè kaneblöku'ia ñita

³⁶ Kawö tka tajè, e' ukuökì ta Pablo tò iché Bernabé a:

—Mishkane etökichane ká kos kì se' bak Skèkèpa Jesús tté pakök e' ane s'yamipa sauk tò is ie'pa tso'.

³⁷ Bernabé kì Juan kiane tsèmi ie'pa ta. Juan e' kiè ñies Marcos. ³⁸ Erè Marcos tò ie'pa me'at ká kiè Panfilia eè. Ie' kè kaneblèneia' ie'pa ta. E' kuèkì Pablo kè éna ie' tsakmi ie'pa ta. ³⁹ Íñi iutérak darèrèè erè kè ishuline. E' kuèkì ie'pa ñi blabatsélor. Bernabé wa Marcos mítser e' ta ta ie'pa míyal kanò kì dö Chìpre. ⁴⁰ Pablo tò wèm kiè Silas e' kièmi e' wapie. Iyamipa tò ie'pa meát Skèköl er buaè chò siá e' ulà a. Età ie'pa e' yéttsa eè ⁴¹ tkamirak Siria ena Cilicia. Ie'pa tso' Skèkèpa Jesús icha erule erule tso' ká e' kì e'pa diché kì iök Jesús tté wa.

16

Timoteo míq Pablo ena Silas wapie

¹ E' ukuökì ta Pablo ena Silas demi Derbe ta imíyal Lистра. Eè wèm kiè Timoteo e' serke, ie' dör Jesús ttökata. Ie' mi dör judiowak e' dör Jesús ttökata ñies. Erè iyè dör griegowak. ² S'yamipa serke Lистра ena Iconio, e'pa tò icheke tò Timoteo dör pè' buaè. ³ Pablo kì ie' kiane tsèmi e' wapie. Erè judiowak serke ká e' kì e'pa ulitane wa ijcher tò Timoteo yé e' dör griegowak. E' kuèkì Pablo tò ie' ké itóttola kkuölit tók tsir as judiowak kè ulurka ikì. ⁴ Ká kos wé ie'pa dami eè ì uk patkè' Skèkèpa icha erule tso' Jerusalén e'pa wökirpa ena Jesús ttekölpa tsá e'pa tò, e' wà paké ie'pa tò s'yamipa ulitane a. ⁵ Es Skèkèpa Jesús icha erule erule e'pa kos diché kì iène Jesús tté a. Ñies pé' kì iërke tajè kèkraè.

Pablo tò wèm dör Macedonia wak e' sué kabsueje

⁶ Età Wikòl Batse'r kè wá kawö mène ie'pa a' Jesús tté buaè pakök ká kiè Asia eè. E' kuèkì ie'pa tkami ká kiè Frigia ena Galacia ⁷ demi ká kiè Mísia e' kköröwa eè. Età ie'pa tò ima'wé shkókwa ká kiè Bitinia e' a, erè Jesús Wikòl

kê wā kawō mène ie'pa a. ⁸ E' kuekī ie'pa tkami yēsýēsē Misia kker demi ká kiè Tróade dayē kkō a wé kanō irirke eē. ⁹ Eta nañewe Pablo tō ì sué kabsueie. Ie' tō wēm sué ekōl, e' dōr ká kiè Macedonia e' wak. E' dur shkē'ka tã ikkōché iã: “Be' shkōtkō Macedonia sa' kimuk.” ¹⁰ Pablo tō e' sué one tã bet sa' dali iémi mitke Macedonia. Sa' wã ijcher buaē tō Skékōl kī ikiane tō sa' tō Jesús tté buaē paké ká e' kī.

Alakōl kiè Lidia e' erblé Jesús mik

¹¹ Eta sa' e' iéka kanō a Tróade, míyal yēsýēsē ká kiè Samotracia eē. Bule es tã sa' demi ká kiè Neápolis eē. ¹² Eē tã sa' míyal klō kī dō ká kiè Filipos eē. Ká e' a romawak tso' tajē. E' dōr ká bua'buā aṭe Macedonia. Eē sa' sené ká tkēl ká skel ulatōk. ¹³ Judiowak eno diwō tã sa' e' yélur míyal di' kkōmik wé sa' tō ibikeitsē isalema judiowak wã ká tso' ttoie Skékōl tã eē. Mik sa' tō ikué, eta eē sa' e' tulésér Jesús tté buaē pakōk alakōlpa ñi dapa'wéka e'pa a. ¹⁴ Ie'pa ekōl kiè Lidia, e' dōr ká kiè Tiatira e' wak. Ie' dōr datsi' bua'buā daloshdalosh ese wataukwak. Ie' tō Skékōl dalōieke tajē. Skékēpa tō ie' er ñi'wé as Pablo ttōke kos e' klō'ùitō mokjē. ¹⁵ Eta ie' e' wōskué iyamipa tso' ie' u a e'pa tã. E' ukuōkī tã ie' tō sa' a iché krōrōē:

—A' ibikeitsē tō mokjē ye' dōr Jesús mik erblōkwak, e' tã a' klōnúia ye' ska'. Es ie' tō sa' ké klōnukia ie' ska'.

Pablo ena Silas wōtēnewā s'wōto wé a Filipos

¹⁶ Ká et tã sa' mirwane wé s'ttōke S'yé tã eē. Sa' mirwāia tã pē' busi kuéwa sa' tō ekōl, e' a wimblu sulusi tso' ekōl, e' wa iyi tōtkekitō. Wēpa wēlepa tō ie' tō'tsã ie'pa a kanēblōk iyi tōtkōk, e' ské klō'wēke ie'pa tō tajē e' a. ¹⁷ Busi e' shkēmi Pablo ena sa' itōkī. Ie' ardatse:

—Wēpa ikkēpa dōr Skékōl iyi ulitane tsatã e' kané mēsopa. Ie'pa tō s'tsatkē ñalé e' tté pakeke a' a.

¹⁸ E' wambléitō ká tajē, bata ekkē tã Pablo ulunekã tajē. Ie' e' wōtréne tã ichéitō wimblu sulusi tso' busi a e' a:

—Jesucristo ttō wa ye' tō be' a iché be' e' yōttsã ie' a.

E' wōshāē tã wimblu sulusi e' yéttsã iã.

¹⁹ Mik busi wōkirpa tō isué tō inukōl kē dē'ia ie'pa ulā a busi batamik, eta ie'pa tō Pablo ena Silas klō'wéwã tsémirak wé tté shulōkwakpa tso' eē. ²⁰ Ie'pa tō ikkatérak tté shulōkwakpa a tã ichérakitō:

—Wēpa ikkēpa dōr judiowak. Tajē ie'pa tso' sa' shutiuk. ²¹ Sa' dōr romawak, e' kuekī kē sa' a kawō mène ie'pa tō s'wōbla'wēke sene wa e' klō'uk ena e' wã uk.

²² Eta ká e' wakpa biteshka Pablo ena Silas kī. Eta ishulōkwakpa tō idatsi' yōktsã ké ikī tã ippōk ké darērēē kal wa. ²³ Ibunerak siarē wōtēwarakitō s'wōto wé a. Tã ichérakitō s'wōto wé wōkir a tō ikkō'nú bua'iewã as kē itkōyal.

²⁴ Mik ie' a kawō e' mène, eta ie' tō Pablo ena Silas wōtēwã iwé wōtēulewã bua'iewã, ese a. Ie' tō ie'pa klō tiéwã kaltak wōbiule s'klō wōtowã ese a. Es iméarakitō.

²⁵ Ká de ká shabōts eta Pablo ena Silas tso' ttōk Skékōl tã ena ittseittsōk. Imalepa tso' ittsōk. ²⁶ E' wōshã tã j tka darērēē. S'wōto wé wōppéitō darērēē. E' wōshāē tã ukkō ulitane kkōburo lone. Ì kos wa ie'pa tso' moulewã, e' wōtsérolone. ²⁷ S'wōto wé wōkir tī'neka. Mik ie' isué tō ukkō kos tso' áie tã ibikeitséitō s'tso' wōtēule e' kos tkayal. E' kuekī itabē kuétsaitō e' ttowāie.

²⁸ Erē Pablo anekã:

—ikē be' e' ttōkwã! Sa' tso'ia ulitane.

²⁹ Etā s'wōto wé wōkir tō bö'wō kié tā itunewā Pablo ena Silas ska'. Eē ie' e' tkéwā kuchē kī ie'pa wōā painékā suane tajē. ³⁰ Etā ie' tō ie'pa yéttsā u'rki tā ie'pa a ichaké:

—A kékēpa, çì uk ye' kawōtā e' tsatkoie?

³¹ Ie'pa ie' iuté:

—Skékēpa Jesús mik be' erblō etā be' tsatkērdaē ñies be' yamipa tsatkērmi es.

³² Etā ie'pa tō Skékēpa tté paké ie' a ena iyamipa kos tso' iu a, e'pa a. ³³ Etā e' nañewe ulatōk s'wōto wé wōkir tō ie'pa tsémi e' tā. Ie'pa shka'ule tajē e' kapeyéitō. Etā ie' ena iyamipa kos e' wōskuélor. ³⁴ E' ukuökī tā ie' tō itsémirak iu a tā itierakitō. Ie' ena iyamipa e'pa erblé Skékōl mik, e' kuékī ie'pa kos tssē'ne buaē.

³⁵ Kā ñine tā ishulōkwakpa tō ishkékīpa patkēmi ichök s'wōto wé wōkir a tō Pablo ena Silas òmine. ³⁶ S'wōto wé wōkir tō iché Pablo a:

—Sa' shulōkwakpa tō ye' a kawō mé a' òkmine. E' kuékī a' yúne bërē.

³⁷ Erē Pablo tō iché iā:

—Sa' dör romawak* Ie'pa tō sa' buk sulitane wōshaē kam sa' shulir e' yökī. Sa' wōtē'waitō s'wōto wé a. I'ñe tā ie'pa kī sa' kiane èmine akir. Ie'pa kē a kawō tā' iwoie es. As ie'pa wákpa bitū sa' òkmine.

³⁸ Etā shkékīpa tō tté e' chéne ishulōkwakpa a. Mik ie'pa ittse tō Pablo ena Silas dör romawak, etā tajē ie'pa suane. ³⁹ Etā ie'pa míyal Pablo ena Silas ska' tā ichérakitō:

—Ì sulu wamblé sa' tō a' kī e' olo'yō sa' kī.

Etā iémine tā ikkōchérak iā: “A' e' yōlur sa' ká kī.” ⁴⁰ Etā Pablo ena Silas yénettsā s'wōto wé a míyal Lidia u a iyamipa weblök. Ie'pa pablérakitō etā imíyal.

17

Tesalónica wakpa tsirineka Jesús tté kuékī

¹ Pablo ena Silas tkami ká kié Anfípolis ena ká kié Apolonia demirak ká kié Tesalónica wé judiowak wā ñi dapa'wō wé tso' eē. ² Etā Pablo dewā e' wé a eno diwō wa wes ie' wōblar es. Eē ie' kapaké ie'pa tā Skékōl yékkuō wa eno diwō mañat. ³ Ie' tō ikkaché ie'pa a tō itso' kitule Skékōl yékkuō kī tō wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e' tterawā tā ishkerdakane. Ie' tō iché ie'pa a:

—Jesús pakök ye' tso' a' a, e' wák dör wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e'.

⁴ Judiowak welepa erblé Jesús mik, tā ie'pa de Pablo ena Silas kīie. Ñies griegowak tō Skékōl dalöieke wes judiowak es, esepa tajē erblé Jesús mik ena alakōlpa dalöiértā esepa tajē erblé imik ñies. ⁵ Erē e' tō judiowak malepa uluwéka tajē. Etā wēpa sulusipa tso' éme ñalā kī, esepa kiérakitō pé' dapa'uk tajē, e'pa kī uluwérakitō tā imíyal késik wa pé' malepa uluukkā. Etā itkawarak késik wa Jasón u a Pablo ena Silas yulök yéttsā mè imalepa ulurke tajē e'pa ulā a. ⁶ Erē kē iwā ikunerak eē. E' kuékī Jasón ena iyamipa welepa e'pa kuémirakitō ká e' wōkirpa wōā tā ichéitōrak aneule:

—Wēpa ikkēpa tō ká ulitane wakpa tsirio', e'pa de iē ñies. ⁷ Jasón tō ie'pa kiéwā iu a. Ie'pa ulitane tso' ichök tō se' blú kibi dör kuā'kī, e' kié Jesús. Ie'pa tō sa' blú kibi e' tté dalōsewēwā.

* **16:37** Romawak: Pablo ditsewō dör judiowak erē ie' yami bak e' wele e' yō' romawakie, e' kuékī ñies ie' dör romawak.

⁸ Mik pë' ulitane ena iwökirpa tö ttë e' ttsé, etä ie'pa shutineka tajë. ⁹ Erë Jasón ena iyamipa kërakitö inuköl mukat iwä kkachoe tö ie'pa datskene ishulök ta iëminerakitö.

Pablo ena Silas tö Jesús ttë paké Berea wakpa a

¹⁰ Kä tuinetke etä bet iyamipa tso' Tesalónica e'pa tö Pablo ena Silas patkëmi kä kië Berea ee. Ie'pa demí Berea etä imiyal judiowak ñi dapa'wö wé a. ¹¹ Judiowak e'pa er dör buaë judiowak tso' Tesalónica e'pa tsata. Ie'pa tö Jesús ttë kí ttsé er bua' wa. Këkraë ie'pa tö Skëköl yëkkuö suekewä bua'iewä isuie tö i ché Pablo tö e' yëne ö kë iyëne. ¹² Es tajë ie'pa erblé Jesús mik. Ñies tajë griegowak erblé imik alakölpa dalöiertä' ena wëpa ñies. ¹³ Erë mik judiowak serke Tesalónica e'pa wä ijchenewä tö Pablo tso' ñies Berea Skëköl ttë pakök, etä imiyal ee. Ie'pa tö Berea wakpa dapa'wëmi shutiwëmi Pablo kí. ¹⁴ Erë s'yamipa tso' Berea, e'pa tö Pablo ké e' yöksa ta ipatkëmi dayë kkömik. Erë Silas ena Timoteo e' tséat Berea. ¹⁵ Wëpa wä Pablo mirwä, e'pa wä imí dö kä kië Atenas ee. E' ukuökí ta ie'pa biteyalne. Pablo tö ie'pa ka' ichök Silas ena Timoteo a tö "a' kië bet."

Pablo tö Jesús ttë paké Atenas wakpa a

¹⁶ Pablo tso' Silas ena Timoteo kinuk Atenas, e' dalewa ie' tö isuë tö kä e' wakpa wä íyi diököl tso' dalöie, ese tso' tajë. E' tö ie' tsiriwëka tajë. ¹⁷ E' kueki judiowak ñi dapa'wö wé a ie' kapaköke judiowak ta ena pë' kë dör judiowak erë Skëköl dalöieta' esepa ta. Ñies ie' kapaköke këkraë Atenas wakpa ta wé ie'pa döke tajë íyi tauk ee. ¹⁸ Ñies ie'pa wöbla'ukwakpa wëlepa kiekerakitö epicúreo wakpa* ena estoico wakpa†, e'pa ñi iutëmi Pablo ta. Ie'pa wëlepa tö ie' cheke i' es:

—¿I kabeweke s'ñeñe diö tö?

Ie'pa wëlepa skà tö icheke:

—Ttsësua e' dör këkölpa tsakíë dalöieke kä bár wakpa tö e'pa ttë pakökwak.

Pablo tso' Jesús kötëwä shkenekane e' ttë buaë pakök e' kueki ie'pa tö ie' ché es. ¹⁹ E' kueki ie' tsémirakitö wé ie'pa e' dapa'uke ttë tsakíë pakarke ese ttsök ee. Kä e' kië Areópago. Ta ichakérakitö:

—Ttë pa'alí pakeke be' tö, ¿e' pakëmibö sa' a? ²⁰ Ttë pakeke be' tö, e' kë ttsëule sa' wä, e' kueki e' kiane jchenukwä sa' kí ¿ima e' wä dör?

²¹ Atenas wakpa kos ena kä kuakí wakpa serke Atenas, e'pa ulitane tö ttë pa'alí ttseke ese ë pakeke ñi a këkraë.

²² Etä Pablo e' duéka ie'pa shua Areópago wé a ta ichéitö:

"A Atenas wakpa, i kos suéyö, e' wa ye' wä ijcher tö a' tö këkölpa tsakíë dalöieke. ²³ Mik ye' tkami a' kä shua, etä wé a' tö këkölpa ñe' dalöieke ese ké suéyö tajë. E' shua ye' tö ka' tso' idalöioie ese kué et e' kí itso' kitule i' es: 'Skëköl eköl kë jcher se' wä tö yi idir, e' dalöioie'. Ie' dalöioie a' tö, erë a' kë wä ijcher tö yi idir. Skëköl e' pakeke ye' tö a' a."

²⁴ "Ie' tö kä ulitane ena íyi ulitane tso' iki e' yö'at. Ie' dör kä jai ena kä i' e' kos wák. Ie' kë serku' Skëköl wé yöule s'ditsö wa ese a. ²⁵ Sulitane serke ie' mik. Ñies íyi ulitane kiane se' kí sënoie, e' mekeitö se' a këkraë. E' kueki ie' kë kí ikiar tö se' ie' kímè i wa.

* **17:18** epicúreo wakpa: E' wakpa tö iklö'wé tö s'ser e' wä bua'ie dör ttsë'ne buaë. Ttë e' wa s'wöbla'weke ie'pa tö. † **17:18** estoico wakpa: E' wakpa tö iklö'wé tö s'ser e' wä bua'ie dör se' e' kkö'nü i sulu kos e' yöki. Ttë e' wa s'wöbla'weke ie'pa tö.

26 “Wëm eköl ë wa ie' tō se' ditsōwō ulitane alōwé. Ie' tō se' ké senuk ká wa'ñe. Mik ie' tō ká i' yō', etā ie' tō se' katatē'atbak tō mik se' sermi, wé se' sermi ditséwō wa ditséwō wa. 27 Ie' tō se' katatē'at es as se' tō ima'ù yulè isalema sō ikuèmi. Erë mokì ie' kē ku' kamiè se' yōkì. 28 E' dör wës yile tō iché es, e' tō iché: ‘Skéköl mik se' serke se' shkōke, ie' wa se' tso'.’ Nies e' dör wës a' wákpa tssököl eköl tō iyè'at es, e' tō iché: ‘Sulitane dör Skéköl aleripa.’ 29 Se' dör Skéköl ditséwō, e' kuëkì kē se' kàne ibikeitsök tō ie' dör wës íyì diököl yöule se' wā orochka wa ö inukölichka wa ö ákchka wa es. E' kōs yuésō wës se' ibikeitsè es wës se' wákpa a iyör es. Erë Skéköl kē dör es. 30 Iaiäè tã kē se' wã ijcher tō wës ie' dör, e' kuëkì e' nuí tkō'atbak ie' tō ie'pa kì. Erë j'ñe tã ie' tso' ichök ká ulitane wakpa a tō a' kawōtã er mane'uk. 31 Skéköl tō idiwō me'atbak wëkkè alè tã ie' tō sulitane shuleraè yēsýesè wëm eköl tké'kaitō e' wa. Wëm e' kōtewã erë ishkeō'kane Skéköl tō, e' wa ie' tō iwã kkaché sulitane a tō mokjè wëm ñe' tké'kaitō.”

32 Erë mik Atenas wakpa tō ittse tō Pablo tō s'du'wã shkenekane e' ché, etã ie'pa welepa tō ie' wayué, erë welepa skà tō iché:

—Ì pakeke be' tō, e' skà tssèmi sa' tō iëtökichane.

33 Etã Pablo mía. 34 Erë wëpa welepa míyal Pablo tã, tã e'pa erblé Jesús mik. Ie'pa e' shuã Dionisio tso'ñak, e' dör Areópago wökirpa eköl. Nies alaköl eköl kiè Dámaris ena pè' skà tso'ñak ishüã.

18

Pablo mía Corinto

1 E' ukuökì tã Pablo e' yétsã Atenas mía Corinto. 2 Eë wëm kuéwaitö eköl dör judiowak kiè Áquila, e' dör ká kiè Ponto e' wak. Ie' alaköl kiè Priscila. Ie'pa bak senuk Roma atë Italia eë. Ie'pa dē'bitü erpa Corinto. Ká tso' tseë romawak ttè dikjã e' wökir kibi kiè Claudio, ie' tō judiowak kōs serke Roma e' yökulur patké. E' kuëkì Áquila ena ilaköl e' yè'lur Roma demi Corinto. Pablo mía ie'pa pakök. 3 Ie' kanè dör ie'pa kanè ese ë, e' kuëkì ie' e' tséat ie'pa tã kanèblök. Kanè e' dör iyiwak kkuölit yueke üie tsèmi ese kané. 4 Eno diwō bit ekkè Pablo mi'ke judiowak ñi dapa'wō wé a. Eë ie' tō Jesús tté pakeke ie'pa ulitane a. Ie' tō judiowak ena pè' kē dör judiowak e'pa ulitane pableke as ie'pa erblö Jesús mik.

5 Mik Silas ena Timoteo tso' Macedonia, e'pa demirak Corinto, etã Pablo kē kanèblèneiã Áquila tã. E' skéie ie' e' mé Jesús tté buaè e' ë pakök kekraè. Nies ie' tō judiowak pablé kekraè tō Jesús dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'. 6 Erë ie'pa wötkémi Pablo tã tã iché suluè. E' kuëkì ie' datsì' wöppée iwã kkachöie tō ie' kē kì inuj k'u tã iché iarak:

—A' weirdäè siarè, e' wiie a' wákpa iane. E' kē wëneiã ye' wökì. I'tami ye' mía pè' kē dör judiowak esepa pattök.

7 Etã Pablo e' yétsã judiowak ñi dapa'wō wé a mía wëm kiè Ticio Justo, e' u a senuk. Wëm e' tō Skéköl dalöieke tajè. Ie' serke judiowak ñi dapa'wō wé o'mik. 8 Wëm miè Crispo, e' dör judiowak ñi dapa'wō wé, e' wökir. Ie' erblé Skékëpa Jesús mik iyamipã kōs e' tã. Es ñies tajè Corinto wakpa tō Jesús tté tse tã ierblérak imik tã ie' wöskuélor. 9 Ká et nañewë Skékëpa Jesús tō Pablo a iché kabsueie: “Kè be' suanuk. Ye' tté kì pakö kekraè. Kè be' siwã'blök. 10 Ye' tso' be' tã. Kè yi a ì sulu wamblénuk be' kì yès. Ye' wã pè' tso' tajè ká i' kì.” 11 Es Pablo atë duas ek kì shäböts Corinto ie'pa wöbla'uk Skéköl ttè wa.

¹² Mik Galión bak Acaya wòkirie, età judiowak serke Corinto e'pa ñi dapa'wéka Pablo naméie ie' tsémi ttè shulo wé a. ¹³ Ie'pa tò Pablo kkaté Galión a ta iché ia:

—Wém i' tso' sa' pablök tò Skèköl dalöiö sa' tò, erè kë dör wés ttè dalöiëno menea' sa' a e' tò iché es.

¹⁴ Pablo ttémitke ta Galión tò iché judiowak a:

—Mokj i sulu wamblöpaítö, e'ma ye' tò a' ttö ttsémi. ¹⁵ Erè a' tso' ñi wöñatkök ttè kji ena wépa welepa kiè kji, ena a' wákpa ttè dalöiëno e' kji, e' kuekji e' shulö a' wákpa tò. Ye' kë tò ttè ese shulè.

¹⁶ Eta Galión tò ie'pa uyéttsa ttè shulo wé a. ¹⁷ Eta pè' tso' tajè e'pa tò wém kiè Sóstenes dör judiowak ñi dapa'wo wé wòkir, e' kló'wéwa ppéraitö ttè shulo wé wöshä. Erè e' kji Galión kë tkine yès.

Pablo dene Antioquia

¹⁸ Pablo e' tséatiä tajè Corinto. E' ukuökj ta ie' e' chéat iyamipa a ta imía ká kiè Cencreas wé kanò irirke ee. Eta ee ie' e' iéka kanò mi'ke Siria ese a. Áquila ena Priscila mitke ie' ta ñies. Kam ie' e' iökä kanò a, età ie' tsà téé manene. E' wéitö ittè me'itö Skèköl a e' blóie wés iyé'itö es. ¹⁹⁻²¹ Mik ie'pa demi ká kiè Éfeso ee, età Pablo míä judiowak ñi dapa'wo wé a Jesús ttè buaé pakök judiowak ñi dapa'uke ee, e'pa a. Ie'pa tò iché ia tajè: “Be' e' tsúatiä sa' ta.” Erè kë ie' e' tsakat. Ie' e' chéat ie'pa a ta ichéitö: “Skèköl kji ikiane, e'ma ye' skà dörane a' pakök.” Áquila ena Priscila e' tséat senuk Éfeso.

E' ukuökj ta Pablo e' iéka kanò a ta imía. ²² Mik idemi Cesarea ta imía Jerusalén Skèképa Jesús icha erule e'pa shkè'uk. E' ukuökj ta imía Antioquia. ²³ Ee ie' sené ekuölö. E' ukuökj ta iskà míane Galacia ena Frigia, ká e' kos a Jesús ttókatapa er diché kji iök.

Apolo tò Jesús tté paké Éfeso wakpa a

²⁴ E' kéwö ská ta wém eköl kiè Apolo dör judiowak, e' de Éfeso. Ie' datse ká kiè Alejandría ee. Ie' dör wém ttö buaé ese. Ie' wä Skèköl yèkkuö sùle buaé.

²⁵ Ie' yöle buaé Skèköl ñalé tté wa. Ie' tò s'wöbla'weke kanéè yésyèsé Jesús tté wa. Erè ie' kë wä Jesús tté jcher seraa. Ie' wä Juan S'wöskuökwak, e' ttè è sùle.

²⁶ Ie' ttémi judiowak ñi dapa'wo wé a, kë suane. Eta mik Priscila ena Áquila tò ie' kapaköke e' ttsé, età ikiémirakitö iu a. Ta ee ie'pa tò ie' kji wöbla'wé buaé Skèköl ñalé tté wa. ²⁷⁻²⁸ E' ukuökj ta ie' shkakká kiè Acaya ee. E' kuekji iyamipa serke Éfeso, e'pa tò ie' kímé. Yèkkuö shtéraitö Jesús ttókatapa tso' Acaya, e'pa a as ie'pa tò ie' kiöwa buaé. Mik ie' demi Acaya ta wépa erblé'bak Jesús mik Skèköl er buaé ché ie'pa a e' kuekji, esepa kímé tajè ie' tò. Ie' e' alöke judiowak kji ie' tté wa sulitane wörki. Ie' tò ie'pa siwa'blöweke. Ie' tò ikkacheke yésyèsé Skèköl yèkkuö wa tò mokj Jesús dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'. Es ie' tò iyamipa kímé.

19

Pablo tò Jesús tté buaé paké Éfeso wakpa a

¹ Apolo tso'ia Corinto e' dalewa Pablo tkami kabata wa demi Éfeso. Ee ie' tò Jesús ttókatapa welepa kué. ² Ie' tò ie'pa a ichaké:

Mik a' erblé' Jesús mik età z'wiköl Batse'r dè' a' kji?

Ie'pa tò iüté:

—Kè sa' wä ittseüle tò Wiköl Batse'r tso'.

³ Pablo tō ie'pa a ichaké:

—Eta ¿wōskuè wése wa a' wōsune?

Ie'pa iüté:

—Juan s'wōskuè e' wa.

⁴ Ie' tō iché iarak:

—Wépa er mane'wé Skéköl a, esepa wōsuk Juan tō. Erë ie' tō iyè' ie'pa a tō wëm datse ie' itöki e' mik ie'pa ké erblök.

⁵ Ttè e' ttsérakitō ta iwōskuélor Skéképa Jesús ttō wa. ⁶ Pablo ulā méka ie'pa kī ta Wiköl Batse'r debitu ie'pa kī ta ie'pa ttémi ttō kuā'kī kuā'kī wa. Nies i mé Skéköl tō ie'pa a ché, e' ché ie'pa tō. ⁷ Sëraa ie'pa dōka dabom eyök kī böi (12) wépa.

⁸ Si' mañat Pablo shkére judiowak nī dapa'wo wé a, eë Jesús tté pakéitō ké suane. Ie' tō ie'pa pableke tajé as ie'pa e' tiüwa i blúie Skéköl tso' e' tté dikīa.

⁹ Erë ie'pa wélepa wökir darërëë, e' kueki ie'pa ké wa ttè e' klöne. Ie'pa tō Jesús dör se' ñalā e' tté ché suluë sulitane kukua. Eta Pablo e' skéttsa ie'pa yöki. Wépa detke Jesús ttökatapaie e'pa tsémi e' ta dö wé wëm kiè Tirano e' wa u tso' s'wōbla'woie eë. Eë Jesús tté pakeke Pablo tō kekraë. ¹⁰ Es iwéitō dö duas bök. Sulitane serke Asia, judiowak ena pè' ké dör judiowak, e'pa tō Skéképa Jesús tté ttsé. ¹¹⁻¹² I ké or yi a ese wé Skéköl tō kibiie Pablo wa tkōka imalepa tsata dö tsamo ena datsi' döne ie' mik ese mi'kerak iwa wépa kirirke esepa ska' ta ibuanene ta wimblupa sulusi e' yélur ie'pa a.

¹³ Erë judiowak wélepa shkórami ñalā kī wimblupa sulusi yökukur pè' a. E'pa tō iché 'ima'üsö Skéképa Jesús ttō wa.' Ie'pa ichémi wimblupa sulusi a i' es: "¡A' e' yölor Jesús pakeke Pablo tō, e' ttō wa!"

¹⁴ Es wëm kiè Esceva e' ala'r dōka kul e'pa tō ima'wémi nies. Esceva dör judiowak sacerdotepa wökirpa e' eköl. ¹⁵ Erë etökicha ta wimblu sulusi tō ie'pa iüté: "Yi dör Jesús e' jcher ye' wa. Nies yi dör Pablo e' jcher ye' wa. Erë ¿a' dör yi?"

¹⁶ E' wōshāë wëm a wimblu sulusi tso', e' unekā ie'pa kī. Ie' e' aléka ie'pa kī idiché tajé wa. Ie'pa ppéitō siarë. Ie'pa e' yélur tkayal sume shka'ule tajé.

¹⁷ Éfeso wakpa qos, judiowak ena ké judiowak, e'pa wa ijchenewa. Tajé ie'pa suane. Es Skéképa Jesús tté kī buneka tajé.

¹⁸ Tajé pè' erblé Jesús mik esepa debitu i qos wamblè'rakitō suluë e' chökka sulitane kukua. ¹⁹ E'pa shua tajé ie'pa awápa tso'ñak. E'pa qos wa iyëkkuö tso'rak iwa wakanewé, ese debitu ta iña'wéwa sulitane wōshāë. Ie'pa tō iyéttsa qos yëkkuö e' ské dör ta idettsa inuköl tajé. E' dör ie'pa inuköl dōka 50.000 ekké. ²⁰ Es Skéképa Jesús tté kī buneka tajé. Sulitane tō isuë tō ttè e' diché ta' tajé.

²¹ E' ukuöki ta Pablo ibikeitsé: "Ye' mi'ke ká kiè Macedonia ena Acaya e' wakpa pakök. E' ukuöki ta ye' michoë dö Jerusalén. Eë ta ye' kawōta shkök dö Roma nies."

²² E' ukuöki ta ie' kīmukwakpa böi, Timoteo ena Erasto, e'pa patkémiitō dö Macedonia, e' dalewa ie' atëja Asia ekuölö.

Éfeso wakpa shüüneka tajé

²³ E' kéwö ska' Éfeso wakpa shüüneka tajé Jesús dör Se' ñalā e' tté kueki. ²⁴ Wëm tso' eköl kiè Demetrio e' dör İyi diököl yöök inukölchka wa e' sté. E' tō Éfeso wakpa Kéköl kiè Artemisa wak dör alakölie, e' wé diököl yueke inukölchka wa. Kanè e' wa ie' ena ikanè mésopa inuköl klö'uke tajé. ²⁵ Ikanè

mésopa dapa'wékaitō imalepa kanēblōke kanē ese ē a e'pa tā, tā ichéitō: “A kēkēpa, a' wā ijcher tō kanē i' wa se' inukōl klō'uke. ²⁶ Erē a' isuég, a' ittsé tō Pablo e' tso' ichōk tō iyi diōkōl yuekesō dalōiē skēkōlie, e' kē dōr skēkōl mokī. Tajē pē' tō ttē e' klō'wētke iē Éfeso ñies Asia kōs e' a. ²⁷ E' dōr suluē. E' tō se' kanē sulu'wēmiwā. Ñies Artemisa, se' kēkōl tajē, e' wé dalōsēwēwāmīitō. Se' kēkōl tajē dalōiērtā' tajē Asia ena kā wa'ñe, e' dalōsēwēwaraitō.”

²⁸ Mik ttē e' ttsērakitō, etā ilunekarak tajē. Etā iānekarak: “Artemisa dōr Éfeso wakpa kēkōl, e' dōr kēkōl tajē.”

²⁹ Etā Éfeso wakpa kōs alānekā tajē. Wēpa datse bōl Macedonia. Ekōl kiē Gayo iēkōl kiē Aristarco, e'pa dōr Pablo wapiepa, e'pa tso'ñak eē. Éfeso wakpa tō ie'pa bōl klō'wēwā kuēmi dō wē ie'pa ñi dapa'uke e' wé a. ³⁰ Etā Pablo shkakwā eē ttōk ie'pa tā, erē Jesús ttōkatapa malepa kē wā ianemi. ³¹ Ñies Asia wōkirpa wēlepa éna Pablo dalēr tajē, e'pa tō ttē patké Pablo a: “Kē be' minukwā eē.” ³² E' dalewa Éfeso wakpa daparke e'pa shutinekā tajē. Ie'pa arkekarak tajē. Ikiēiepa kē éna iwā ane iōk iē' dapa'wérak. E' kuēkī ekōltēpa arke kuā'kī, iēkōltēpa arke kuā'kī. ³³ Etā judiowak tō wēm kiē Alejandro e' tsēmi patkēule duēsēr sulitane wōrkī, e' kuēkī pē' wēlepa tō ibikeitsé tō ie' wōkī iwērke. Etā ie' tō ikkachē ulā wa tō “A' siwā'blō. Ye' ttōke judiowak tsatkoie.” ³⁴ Erē mik ie'pa wā ijchēnewā tō ie' dōr judiowak, etā ie'pa skā e' kékane anuk: “Artemisa dōr Éfeso kēkōl. E' dōr kēkōl tajē.” Es ie'pa arkerak dō hora bōt.

³⁵ E' ukuōkī tā kā wōkirpa yēkuō shtōkwak, e' tō pē' ké siwā'blōkwā. Ie' tō ichē ie'pa a: “A Éfeso wakpa, kā ulitane wakpa wā ijcher tō se' dōr Éfeso wakpa e'pa dōr se' kēkōl tajē Artemisa e' wé kkō'nukwakpa, ñies ie' diōkōl anebitū kā jai a, e' kkō'nukwakpa. ³⁶ Kē yi a iyērpa tō kē idōr es. E' kuēkī a' siwā'blōlur. Kē i' wamblar kē bikeitsule buaē. ³⁷ Wēpa i' debitū a' wā, e'pa kē wā i' blēulewā se' kēkōl wé a. Ie'pa kē wā se' kēkōl yēule suluē. ³⁸ E' kuēkī Demetrio ena ikanē mésopa, ie'pa éna yile kkatak, e' tā as imi'rak ikkatōk ttē shulōkwakpa a ena s'wōkirpa a. E'pa tso' kanēblōk ttē shulo wé a. Eē iē' tsatkōmirak ñi wōshaē. ³⁹ Erē i' skā kianēiā a' kī yēnoie, e' tā e' choie a' kāwōtā mik se' daparke wēs ikanewēkesō es etā. ⁴⁰ I' tka iērō i'ñe, e' kī s'wōkirpa tō se' kkatēmi. Kē iwā tā' mokīē, e' kuēkī ie'pa tō se' kkatē i'kī, e' tā kē se' a e' tsatkēnuk iyōkī.” ⁴¹ Ie' ttē one tā ichéitō ie'pa a, “A' yūshka.”

20

Pablo miā Macedonia ena Grecia

¹ Éfeso wakpa shutinekā, e' olone tā Pablo tō Jesús ttōkatapa kiēttsā pattē. E' ukuōkī tā ie' e' chéat ie'pa a tā imiā Macedonia. ² Ie' tkami kā e' wa'ñe iyamipa pattōk, e' tō ie'pa er kuwē tajē. E' ukuōkī tā ie' miā Grecia. ³ Eē ie' senē si' mañat. Ie' tso'tke kanō klō'uk shkomi dō Siria, e' shuā tā ie' wā ijchēnewā tō judiowak ileritsétke ie' ttowā. E' kuēkī ie' miāne klō wa tkamine Macedonia. ⁴ Ie' wapiepa dōr kul. Ekōl kiē Segundo, e' dōr Berea wak, iyē kiē Pirro. Iēkōl kiē Aristarco. Iēkōl kiē Ekundo, e' dōr Tesalónica wak. Iēkōl kiē Gayo, e' dōr Derbe wak. Iēkōl kiē Timoteo. Ñies wēpa bōl dōr Asia wakpa, e'pa kiē Tíquico ena Trófimo. ⁵ Wēpa ekkēpa miā kewe sa' yōkī sa' kīnuk kā kiē Tróade eē. ⁶ Pan Kē Yōule Iwōlōwōkā Wa e' kēwō tka, etā sa' e' yélur Filipos miā kanō kī dō

Tróade. Ká skel ukuöki ta sa' demi Tróade, eta ie'pa kué sa' tö ee. Ee sa' e' tséat ká kul.

Pablo tö tté bata paké Skéképa Jesús icha erule tso' Tróade, e'pa a

⁷ Eno diwö tuinetke ta sa' e' dapa'wéka ñita Jesús kötewa e' kéwö tkö'uk. Pablo tso' iyamipa ta kapakök. Ie' kawöta e' yöksa bule es, e' kueki ie' kapaké dö ká shaböts. ⁸ Sa' dapaneka u kakké e' a. Tajé bö'wö tso' wötskieleka ee. ⁹ Duladula tker eköl ukkó tsitsir ki, e' kié Eutico. Pablo tso' kapakök tajé e' dalewa Eutico shtrinewatke kapakwatke. Bata ekké ta ikapowa ta ibrutanemi dötsa iski. Eta ikéka ie'pa tö eré iduowaie. ¹⁰ Eta Pablo dur kákke, e' e' éwa ta ie' e' méka duladula bata ki, ipaklö'wéwaitö ta ichéitö:

—Ké a' tkinukia. Itso' tssé'ka.

¹¹ E' ukuöki ta Pablo tkakane kákke ta Jesús kötewa e' kéwö tkö'wéitö ie'pa ta. Eta ie' kapakéia dö ká ñine ekké ta imía. ¹² Eta duladula tsémirakitö tssé'ka iu a. E' tö ie'pa ulitane ki tssé'wéka buaé.

Pablo e' yétsa Tróade mía Mileto

¹³ Sa' miyal kewe Pablo yöki kanö ki dö ká kié Aso ee. Pablo wák shkak klö wa dö ee, e' kueki sa' kawö me'atke ie' ta ñi kinuk ee. ¹⁴ Mik sa' tö ie' kué, eta ie' e' iéka sa' ta kanö ki ta sa' miyal ká kié Mitilene ee. ¹⁵ Ta sa' michoé. Bule es ta sa' tkami ká kié Quío, e' wöshäé. E' bule es ta sa' demi wé kanö irirke kié Samos ee. E' bule es ta sa' mía Mileto. ¹⁶ Pablo shkakmi bet dö Jerusalén Pentecostés kéwö tkö'uk, e' kueki sa' mineyal es. Pablo ké e' wöklö'wak tajé Asia, e' kueki ie' ké dé' Éfeso.

Pablo kapaké Skéképa Jesús icha erule tso' Éfeso e' wökirpa ta

¹⁷ Pablo tso' Mileto e' tö Skéképa Jesús icha erule tso' Éfeso e' wökirpa tsuk patké ñi dapa'uk ie' ta. ¹⁸ Mik idebiturak, eta Pablo tö iché iarak:

—Wes ye' sené a' shua ye' tsá dé'bitu Asia e'tami, e' jcher buaé a' wa. ¹⁹ Eré judiowak ileritseke ye' tsaiök e' ye' rreweke tajé, eré kekraé ye' e' wöawa diöshet ta Skéképa Jesús kané uk ye' bak a' shua ié wa i wa. ²⁰ Ñies a' wa ijcher tö tté buaé a' kimoie, ese ké blénewa ye' wa yés a' yöki. Ese wa ye' bak a' wöbla'uk sulitane wörki, ñies u a u a. ²¹ Ye' bak ichök wö yésyésé wa judiowak a ena pé' ké dö'r judiowak esepa a: 'A' ké er mane'uk Skéköl a. A' ké erblök Skéképa Jesús mik mokjé.' ²² I'ñe ye' mitke Jerusalén. Ye' ittse tö es Wiköl Batse'r ki ikiane. Ké ye' wa ijcher wes ye' wémirakitö ee. ²³ Ká wa'ñe wé ye' dé'ule ee Wiköl Batse'r tö ye' a icheke: 'be' wöterdaé, be' weirdaé siaré,' e' é jcher ye' wa. ²⁴ Ye' a ta ye' ttéwa ö ye' tso' tssé'ka, ké e' ki ye' tkine. Kané me' ye' a Skéképa Jesús tö, e' é ewakwa ye' éna er bua' wa. Kané e' dö'r Skéköl er buaé chöke sia, e' tté buaé pakök.

²⁵ I blúie Skéköl tso' e' tté pakéyo a' a. I'ñe ye' wa ijcher buaé tö a' ulitane ké tö ye' suepaiane. ²⁶ E' kueki i'ñe ta yö iché a' a mokjé tö a' wépa ké tsatkéne, e' ta ké ye' iane iwiie. ²⁷ I' kiane kanewé Skéköl ki, e' tté pakéyo a' a se. Ké ye' wa tté wéne blénewa yés a' yöki. ²⁸ E' kueki a' e' kkö'nú. Ñies Wiköl Batse'r tö a' tké'ka Skéköl ichapa erule e'pa wökirpaie ikkó'nukrak, e' kueki ie'pa kkö'nú buaé a' tö. Ie'pa tö'ttsa Skéköl tö iwák pé wa. ²⁹ Ye' wa ijcher tö mik ye' mía e' ukuöki ta pé' döraé s'yamipa eukwa wes chichi sulusi tö iyiwak ewéwa es. ³⁰ Ñies a' shua wélepa e' kóraká s'wöbla'uk kache tté wa as s'yamipa erblé Jesús mik e'pa mi' ie'pa é itöki. ³¹ A' tso' erki. A' éna ianú tö duas mañal, ñiwe nañewe, kekraé ye' bak a' ulitane pattök eköl eköl ié wa i wa.

³² Es ye' tō a' méat Skéköl ulā a. Nies a' méatyō Skéköl er buaē chōke se' a e' ttē a. Ie' wā diché tā' a' er diché kī ioie. Nies ie' wā diché tā' i kōs buaē moie a' a wēs ikablē' imuk ie' icha batse'r esepa a es. ³³ Kē ye' wā yi inuköl ena yi datsi' kkeyēule yēs. ³⁴ Erē a' wā ijcher buaē tō ye' kē bak senuk yi ulā mik. E' skéie ye' kaneblē' ye' wák ulā i' wa e' kkō'noie. Nies e' wa ye' tō ye' wapiepa kímé. ³⁵ Es ye' bak a' wōbla'uk kekraē tō s'kawōtā kaneblök darērēē wēpa kē a kaneblēr, esepa kímioe. Kē se' éna ichōkwa tō Skékēpa Jesús wák tō iyē': "Se' tō ikakmé e' dōr ibua'ie se' a, kē dōr ikaktsē."

³⁶ Mik Pablo ttē one, etā ie' e' tkéwā kuchē kī tā ittē Skéköl tā ie'pa ulitane tā. ³⁷ Ie'pa ulitane tso' e' chōkat Pablo a iūke tajē tā ie'pa tō ipaklō'wēmi iwōalattsēmi. ³⁸ Pablo tō ichétke ie'pa a: "A' kē tō ye' suēpaiane." E' tō ie'pa eriaiwé tajē. E' ukuōkī tā ie'pa mīa iñalemuk dō wé kanō irirke eē.

21

Pablo mīa Jerusalén

¹ Mik sa' tō sa' yamipa méat, etā sa' e' iéka kanō a. Sa' mīyal yēsēsē ká kiē Cos eē. E' bule es tā sa' mīyal ká kiē Rodas eē tā sa' mīyal ká kiē Pátara eē. ² Etā sa' tō kanō kué Pátara mi'ke ká kiē Fenicia, e' a sa' e' iéka tā sa' mīyal. ³ Sa' tkami tā sa' tō ká kiē Chipre e' sué, e' atē ulā baklī'kka. Etā sa' mir dō Siria. Dalī mir kanō a e' mekeat Tiro, e' kuekī sa' demi eē. ⁴ Etā Jesús mik erblōkwakpa serke eē, e'pa yulé sa' tō tā ikué sa' tō. Sa' sené ká kul ie'pa ska'. Ie'pa tō iché Pablo a Skéköl Wiköl wa: "Be' mú kē mi' Jerusalén." ⁵ Erē ká kul tka sa' kī etā sa' e' yéttsane. Ie'pa kōs, ilakōlpa ena ila'r, e' yéttsa ie'pa ká a mīyal sa' ñalemuk dōmi dayē kkōmik. Eē sa' e' tuléwā kuchē kī ttök Skéköl tā. ⁶ E' ukuōkī tā sa' e' chéat ie'pa a tā sa' e' iéka kanō a. Etā ie'pa mīyalne iu a.

⁷ Sa' e' yéttsa Tiro demi ká kiē Tolemaida eē. Sa' tō s'yamipa serke eē e'pa shkē'wé. Sa' e' tséat ie'pa ska' ká et. ⁸ E' bule es tā sa' e' yéttsane demi klō wa Cesarea. Eē sa' mí Felipe dōr Jesús ttē buaē pakōkwak e' u a. Ie' dōr wēpa kul shūkitulebak Jesús ttekōlpa tsá e'pa kímuk, e' eköl. Ie' ska' sa' e' tséat. ⁹ Ie' ala'r busipa dōka tkél kam iserdak wēpa tā. Ie'pa kōs dōr Skéköl ttekōlpa. ¹⁰ Sa' sené ie' ska' elkeē etā wēm debitu eköl datse Judea, e' kiē Agabo. Ie' dōr Skéköl tteköl. ¹¹ Ie' dewā sa' o'mik tā Pablo kipamo klō'wéwāitō. Tā e' wa ie' e' muéwā iklō a ena iulā a tā ichéitō:

—Wiköl Batse'r tō iché: "E' es judiowak tō kipamo i' wák, e' muērawa Jerusalén. Tā imerattsā ie'pa tō pē' kē dōr judiowak, esepa ulā a."

¹² Mik sa' tō ttē e' ttsé, etā sa' ena Cesarea wakpa tso'ñak sa' tā, e'pa ulitane kkōché tajē Pablo a: "Kē be' minuk Jerusalén." ¹³ Erē Pablo tō iūtē:

—¿I kuekī a' iūke? E' tso' ye' eriauk tajē. Ye' e' méttstake monukwā, ñies ttēwā Skékēpa Jesús ttē kuekī Jerusalén.

¹⁴ Ie' kē wā sa' ttō iūtēne, e' kuekī kē sa' wā i kī yēne iā. Sa' iché:

—As Skékēpa tō iū wēs ie' kī ikiane es.

¹⁵ E' ukuōkī tā sa' dalī ié mīyal Jerusalén. ¹⁶ Jesús ttōkatapa tso' Cesarea, e'pa wēlepa mīyal sa' tā. Ie'pa wā sa' mítser wēm kiē Mnasón, e' u a kapōkrō. Wēm e' datse ká kiē Chipre eē. Ie' dōr wēpa tsá erblē' Jesús mik esepa eköl.

Pablo mīa Santiago pakök

¹⁷ Mik sa' deka Jerusalén, etā s'yamipa tso' eē, e'pa tō sa' kiéwā buaē, ittse'nerak buaē. ¹⁸ E' bule es tā Pablo mīa sa' tā Santiago pakök. Nies Skékēpa Jesús icha e'pa wōkir kibipa tso'ñak Santiago ska' seraā. ¹⁹ Ie' tō ie'pa shkē'wé

ta i kōs wēitō Skēkōl batamik, pē' kē dōr judiowak, esepa shuā, e' pakēitō ie'pa a yēsēsē. ²⁰ Mik e' ttsē ie'pa tō, eṭa Skēkōl kīkēkarakitō tajē. Ie'pa tō ichē ia:

—A yami Pablo, be' isuē buaē tō iē judiowak dōka miles e'pa erblētkē Jesús mik. Ie'pa ulitane e' mettsa da'a Moisés ttē dalōiēno e' tsatkōk. ²¹ Ie'pa a iyēno tō be' tō judiowak tso' ká kuā'kī kuā'kī kī, esepa wōbla'wēke tō ttē e' olo'yō. Nies ichekerakitō tō be' tō icheke tō ila'r kurke wēpa, esepa tottola kkuolit kē tar. Nies ichekerakitō tō be' tō s'wōbla'wēke tō se' judiowak ser e' kē dalōiariā. ²² Ie'pa ulitane wā ijcherdawā tō be' dē'bitū. E' kuēkī çì wēmi be' tō ie'pa siwā'blōwōwā? ²³ Ì cheke sa' tō be' a e' ú. Iē sa' shuā wēpa tso' tkēl kawō me'bak Skēkōl a, e' orketke. ²⁴ E'pa tsūmi e' ta, ta be' e' batse'ú ie'pa ta. Kōs e' patuē e' pataúbō as ie'pa tsā tōttsa manene iwà kkachōie tō kawō me' ie'pa tō Skēkōl a e' onē. Be' tō iwē es, e' ta judiowak ulitane isuēraē tō i kōs kī pē' tso' be' chōk suluē e' dōr kache. Ie'pa tō isuēmi tō Moisés ttē dalōiēno e' dalōieta' be' tō nies. ²⁵ Erē s'yamipa kē dōr judiowak, esepa a i bikeitsē sa' tō e' kitmibak sa' tō yēkkuō kī. E' kī sa' tō ie'pa a iyē' tō ie'pa kē kane chke meule iyi diōkōl tso' dalōiē ese a ese katōk. Iyiwak pē kē katar. Iyiwak ttēwā kulī siulekā ese chkā kē katar. Nies ie'pa kē kane trēnuk.

Pablo klō'wēwarakitō Skēkōl wé pamik

²⁶ Es Pablo e' yéttsa wēpa tkēl, e'pa ta. E' bule es ta ie' e' batse'wé ie'pa ta. E' ukuōkī ta ie'pa tkawā Skēkōl wé a. Eē Pablo tō ibiyō ché tō mik ta ie'pa batse'ne e' diwō ēne ta ie'pa iyi meke Skēkōl a iwakpa bil ekkē.

²⁷ Kawō kul shuā ie'pa tso' batse'ne e' erkwatke e'pa judiowak wēlepa datse Asia, e'pa tō Pablo suē Skēkōl wé a. Ie'pa tō imalepa shutiwēka ta imishkarak Pablo kī iklō'wēwarakitō. ²⁸ Ie'pa anekarak: “A yamipa, sa' kimú. Wēm i' shkōke ká wa'ñe s'wōbla'uk tō se' judiowak ser, e' kē dōr buaē. Ie' icherami tō Moisés ttē dalōiēno ena Skēkōl wé i' kē dōr buaē. I'ñe ta pē' kē dōr judiowak esepa wēlepa debitū ie' wā iē Skēkōl wé a. E' tō ká i' dōr batse'r e' ia'wēka.”

²⁹ Wēm kiē Trófimo e' su' ie'pa tō Jerusalén ie' dōr Éfeso wak. Ie'pa tō ibikeitsē tō Pablo wā imí Skēkōl wé a, e' kuēkī ie'pa tō iché es.

³⁰ Ká e' wakpa kōs shutineka debitū tūneule. Ta Pablo klō'wēwarakitō kuēmi u'rki. E' bet Skēkōl wé wékkō ulitane wōtēwarakitō. ³¹ Ie'pa tō ittekewatke eṭa ttē de Roma ñippōkwakpa eruleē e' comandante a tō Jerusalén wakpa ulitane shutineka tajē. ³² Eṭa ie' tō ñippōkwakpa dapa'wé ikayuapa ta, eṭa itunemirak wé pē' daparke eē. Mik pē' tō ñippōkwakpa ena icomandante suē, eṭa ie'pa tō Pablo méat, kē ippēiā. ³³ Eṭa comandante debitū, e' tō Pablo klō'wēwā ta imaukwā kē tabechka kichaie bōtō wa. E' ukuōkī ta ie'pa a ichakēitō: “çì' dōr yi? çì' wambléitō?” ³⁴ Erē wēlepa tō iché kuā'kī aneule, iēltēpa iché kuā'kī aneule. Tajē ie'pa arkerak kuā'kī kuā'kī, e' wa kē ishulir, e' kuēkī ie' tō itsukmi kē ñippōkwakpa wé a. ³⁵ Pē' éna ie' klō'wakwā kēsik wa, e' kuēkī mik idemirak ñippōkwakpa wé klékata kī, eṭa ñippōkwakpa tō Pablo batsékami. ³⁶ Pē' kōs arke Pablo itōki: “ittōwā!”

Pablo e' tsatké judiowak wōrki

³⁷ Mik Pablo dōkewatke ñippōkwakpa wé a eṭa ie' tō comandante a iché:

—Kawō mú ña ttōk be' ta.

Eṭa comandante tō iūtē:

—Ye' kě wā ijcher tō be' ttō griegoie. ³⁸ E' ma be' kě dōr Egipto wak dē'bitu ekōl e' ka'ka ñippōk sa' ta e'. Ie' mīa ká wé kě yi ku' ee s'ttōkwā wakpa tā dōka mīl tkēyōk (4000).

³⁹ Etā ie' tō ichē ia:

—Au, ye' dōr judiowak kune Tarso, ká e' dōr ká kibi atē Cilicia. Kawō mú ye' a ttoie ie'pa ta.

⁴⁰ Etā comandante tō kawō mé ia. Etā ie' dur shkē'ka ñippōkwakpa wé klékata kī tā iulà kkaché pē' tso' tajē, e'pa a tō a' siwā'blólur. Mik isiwā'bléwarak, etā ie' ttē ie'pa tā hebreoie. Tā ichéitō iarak:

22

¹ “A yamipa, a kēkēpa, ye' e' tsatkōke, e' ttsō.”

² Mik ie'pa tō ittse' tō Pablo ttōke ie'pa tā iwákpa ttō wa, etā ie'pa kí siwā'blólur. Ie' tō ichē:

³ “Ye' dōr ñies judiowak wes a' es. Ye' kune' Tarso atē Cilicia ee. Erē ye' talane iē Jerusalén. Gamaliel tō ye' yō' yēsēsē wes se' ttē dalōiēno kitega'iaiaē e' tō ichē es. Kēkraē ye' tso'ie Skēkōl dalōiōk ye' er kōs wa kōs a' ulitane tō idalōieke i'ñe ekkē. ⁴ Mik se' wēpa tō Jesús dōr Se' ñala e' ttē klō'wé, etā esepa tōtiuk ye' bak ttēwā, klō'wēwā, wōtēwā s'wōto wé a. Kě ye' tkine tō wēm idir ō alakōl idir. ⁵ Ñies sacerdotē kibi ena s'kuēblupa ulitane, e'pa tō a' a' ichēmi tō e' dōr mokijē. Ie'pa tō ye' a' yēkuō me' tsēmi s'yamipa tso' Damasco e'pa a. Yēkuō e' tō kawō me' ye' a' Jesús mik erblōkwakpa esepa tsōbitū dō Jerusalén we'ikē.

⁶ “Erē ye' miria' ñala kī. Diwō de bata a' tā ye' dōkemitke Damasco tsinet, e' bet tā i' biteshka ká jai a' bō'wōie e' olo bune tajē ye' pamik. ⁷ Eē ye' anere iski. Etā ittō tseyō tō ichē ña: ‘A Saulo, a Saulo žiōk be' tō ye' we'ikeke?’ ⁸ Etā ichakēyō: ‘A Skēkēpa, žbe' dōr yi?’ Etā ie' tō iūtē: ‘Ye' dōr Jesús Nazaret wak, e' we'ikeke be' tō.’ ⁹ Itso' rak ye' tā, e'pa tō bō'wō sué, erē i' yēne ye' a, e' wā kě ane ie'pa éna. ¹⁰ Etā ye' tō ie' a' ichakē: ‘A Skēkēpa Jesús, ži wēmiyō?’ Tā ie' tō ichē ye' a: ‘Be' e' kōka. Be' yú Damasco. Eē i' kōs wēmi be' tō, e' yērdaē be' a.’ ¹¹ Bō'wō olo tō ye' wōbla batuwēwā, e' kuekī ye' wapiepa tō ye' ulà iémirak dō Damasco.

¹² “Eē wēm tso' ekōl kiē Ananías, e' tō Skēkōl dalōieke tajē. Moisés ttē dalōiēno kitule e' dalōiekeitō yēsēsē. Judiowak kōs serke Damasco e'pa tō icheke tō ie' dōr wēm buaē. ¹³ Ie' debitu ye' ska' tā ye' a' ichē: ‘A yami Saulo, be' wōbla buanú.’ E' wōshāē tā ye' wōbla buanene iwawēnene Ananías suéyō iwa. ¹⁴ E' ukuōkī tā ie' tō ye' a' ichē: ‘Skēkōl dalōiōk se' yēpa bak ká iaiāē, e' tō be' shukitātbak a' i' kiane wē ie' kī e' jcher be' wa. Ñies be' shukititō aš yi dōr Yēsēsē e' saūbō ena ie' wák ttō tso'ōbō. ¹⁵ Be' dōraē ie' ttekōlie. I' kōs s' be' tō, i' kōs tse' be' tō, e' cheraēbō sulitane a. ¹⁶ I' tā kě bō ipanukia. Be' e' kōka. Be' e' wōskuō. Skēkōl a' ikiō aš i' sulu kōs wamblēbō e' nuī olo'yōitō be' kī.’

¹⁷ “Mik ye' dene Jerusalén etā, ye' mīa ttōk Skēkōl tā iwé a, ee ye' tō i' sué kabsueje. ¹⁸ Skēkēpa Jesús suéyō tā ichéitō ña: ‘Be' tō ye' ttē pakēmi judiowak a, e' kě klō'wēpa ie'pa tō. E' kuekī be' e' yōttsa bet Jerusalén.’ ¹⁹ Etā ye' ichē ia: ‘A Skēkēpa, ie'pa wákpa wā ijcher tō ye' bak ie'pa ñi dapa'wō wé kōs a, be' mik erblōkwakpa, esepa yulōk ppē, wōtēwā s'wōto wé a. ²⁰ Mik Esteban dōr be' kanē méso bak be' ttē pakōk, e' kōtwā ie'pa tō, etā ye' tso' ee. E' wēne buaē ye' wa. E' dalewa ye' tso' ie'pa datsi' kkō'nuk.’ ²¹ Erē ie' tō ye' a' ichē: ‘Be' shkōmitke ñala kī. Ye' be' patkeke kāmīē pē' kě dōr judiowak esepa a.’ ”

Pablo atë comandante ulà a

²² Pablo ttöke e' ttsök ie'pa tso' buaë, erë mik pë' kē dör judiowak e' aritsëitö, etä ie'pa ñi kékā anuk darërëë: “iWëm ese kē kawõtā senukiā! jittōwasō!” ²³ Ie'pa arkekarak tajë, tã idatsi' wõtj'wëkerakitö kashuk a, ñies ká po uyekerakitö kashuk a kësik wa. ²⁴ E' kuekji comandante tō Pablo tsukmi kē weshke ñippökwakpa wé a tã ippök kē as itö ichökā i kuekji pë' wõñarke ie' kji tajë. ²⁵ Erë mik ie'pa tō Pablo muéwätke ppë ttsa'bata dalöie wa, etä ie' tō capitán dur ee, e' a ichaké:

—¿A' a kawō mène wépa dör romawak esepa ppök kam ishulir e' yökj?

²⁶ Mik e' ttsé capitán dur ee e' tō, etä imiā icomandante a ibiyö chök tã iché ia:

—¿Wes be' iwëmi? Wëm e' dör romawak.

²⁷ Etä comandante debitu Pablo ska' tã ie' tō ie' a ichaké:

—¿Mokj be' dör romawak?

Pablo iüté:

—Tö, es idir.

²⁸ Etä comandante tō iché:

—Ñies ye' dör romawak, e' patö'yö inuköl tajë wa.

Tã Pablo iüté:

—Erë ye' dör romawak ye' kune' es e' kuekji.

²⁹ Mik ittserakitö, etä ippökwakpa tō Pablo méat bërë. Mik comandante wã ijchenewã tō Pablo dör romawak, etä ie' suane tō iök ie' tō imaukwã patkë'.

Pablo e' tsqtké judiowak wökirpa wörki

³⁰ Comandante kji ikiane jchenewã mokjë tō i kji Pablo kcateke judiowak tō. E' kuekji bule es tã ie' tō sacerdotepa wökirpa ena judiowak wökir malepa kē e' dapa'ukka. E' ukuökj tã ie' tō Pablo wötsöök patkë tã iyëttsaitö tsëmi duëser ie'pa wörki.

23

¹ Etä Pablo tō ie'pa suéwã krereë iwö kji tã iché iarak:

—A yamipa, ikkë ye' senére, etä ye' er kē wã ye' kkatëne i kji Skëköl wöa.

² Etä sacerdote kibi kië Ananías, e' tō, itso'rak Pablo o'mik, e'pa kē Pablo ppök ikkō kji. ³ Erë Pablo tō iüté:

—jBe' dör e' ökwak, e' pperaë Skëköl tō! Së be' tkër ye' shulök Moisés ttë dalöieno e' wa. Erë çjök ye' ppök kébö? E' wa ttë ñe' dalösegewã be' tō.

⁴ Itso'rak ee, e'pa tō iché Pablo a:

—jBe' tso' Skëköl sacerdote kibi e' chök suluë!

⁵ Pablo tō iché:

—A yamipa, ye' kē wã ijcher tō ie' dör sacerdote kibi. Skëköl yëkküö tō iché: 'Yi tso' s'wökirie, ese kē char suluë.'

⁶ Mik Pablo wã ijchenewã tō iwökirpa shabötspa dör saduceowakpa, shabötspa dör fariseowakpa, etä ie' tō ie'pa a iché aneule:

—A yamipa, ye' dör fariseowak. Ñies ye' yëpa qos dör fariseowakpa. S'duowã shkerkane, e' wã panekeyö kröröë, e' kji a' tso' ye' kkatök.

⁷ Mik Pablo tō ttë e' ché, etä fariseowakpa ena saduceowakpa e'pa wõñanemi ñi kji. Etä ie'pa ñi blabatsélor. ⁸ Saduceowakpa tō icheke tō s'duowã kē shkertã'kane. Ñies ichekerakitö tō Skëköl biyöchökwakpa kē tã', wimblupa sulusi kē tã'. Erë fariseowakpa tō iyi ekkë qos klö'wé tō itso'. E' kuekji ie'pa ñi blabatsélor. ⁹ Ie'pa ulitane arkerak tajë. Fariseowakpa dör s'wöbla'uk ttë dalöieno wa wakpa welepa e' kékã tã ichërakitö:

—Wēm i' kē wā ì sulu wamblēne. Isalema wimblu ö Skëköl biyöchökwak wele utule ie' ta.

¹⁰ Erë ie'pa kî şuṭırkeka tajë kësik wa, e' kueḳi comandante suane dö' Pablo ttëwarakitö. E' kueḳi iñippökwakpa tsuk patkëitö Pablo yottsä eë tsëmi ñippökwakpa wé a.

¹¹ E' nañewe ta Skëkëpa Jesús debitü e' tö Pablo a iché: “Be' er kuü. Wës be' tö ye' ttë paké ië Jerusalén es ñies be' kawötä ipakök Roma.”

Judiowak kawö mé ñi a Pablo ttökwa

¹² E' bule es ta judiowak welepa tö kawö mé ñi a Pablo ttökwa. Ie'pa tö ittë mé Skëköl a ttë i' wa: “Kë sa' chköpa, kë sa' di' yöpa dö mik Pablo ttëwä sa' tö etä.” ¹³ Wëpa tö ittë mé es, e'pa döka dabom tkëyök (40). ¹⁴ Etä ie'pa mýal sacerdotepa wökirpa ena judiowak kueḅlupa, e'pa ska' ta iché iarak:

—Sa' tö ttë me' Skëköl a tö kë sa' chköpa, Pablo kam ttöwä sa' tö e' yöki. E' kë wa one sa' wä, e' ta as Skëköl tö sa' we'ikö. ¹⁵ E' kueḳi a' ena s'wökirpa malepa, a' ichö comandante a tö Pablo tsübitü bule. A' e' ö tö a' kî ie' kiane chakë bua'iewä ishuloie. E' dalewa sa' tso'tke ikinuk ñalä kî ttëwä kam idö a' ska' e' yöki.

¹⁶ Erë Pablo nauyö wä ijchenewä ta imía ñippökwakpa wé a ta ibiyö méitö Pablo a. ¹⁷ Etä Pablo tö capitán kié eköl ta iché ia:

—Duladula i' tsümi comandante ska'. Ie' wä ilë tso' yënoie ie' a.

¹⁸ Etä capitán e' tö itsëmi comandante ska' ta iché ia:

—Pablo tso' wötëule, e' tö ye' kié ta ikköché ye' a tö duladula i' tsümi be' ska'. Ie' wä ilë tso' yënoie be' a.

¹⁹ Etä comandante tö iklö'wëwä iulä a ta itsëmi bánet. Eë ie' a ichakëitö:

—¿I cheke be' tö ye' a?

²⁰ Ie' tö iché ia:

—Judiowak kawö métke ñi a be' a ichök tö bulepa Pablo tsümi wé judiowak wökirpa e' dapa'uke eë. Ie'pa e' öke tö Pablo ttë kiane shulë bua'ie ie'pa kî.

²¹ Erë ie'pa ttë kë klö'war. Judiowak wëpa döka dabom tkëyök (40) kîta, e'pa tso' blëule Pablo panuk. Ie'pa kablë' Skëköl a ttë i' wa: “Kë sa' chköpa, kë sa' di' yöpa dö mik sa' tö Pablo ttëwä etä.” Ie'pa tso'tke, ima be' icheke, e' ë panuk.

²² Etä comandante tö ipatkëmine ta iché ia: “Kë yi a ichar tö e' ché be' tö ye' a.”

Pablo patkëmi Judea wökir kié Félix e' ska'

²³ Etä comandante tö ikinukwakpa kié böi ta ichëitö ie'pa a: “Ñippökwakpa mi'ke klö'wa esepa klö'ü döka cien böyök (200). Ñies ñippökwakpa mi'ke kabaio kî esepa shtë döka dabom kuryök (70). Ñies ñippökwakpa wä kët mi'ke esepa klö'ü döka cien böyök (200). Kaṭuine de sulitu (9:00 pm) etä e'pa kos dapa'ü as imi'rak Cesarea.” ²⁴ Ñies ichëitö: “Kabaio yulö Pablo tsömi. Itsümi kkö'nú buaë dömi s'wökir Félix ska'.” ²⁵ Ie'pa ta comandante tö yëkkuö patkëmi më Félix a. Ikitule yëkkuö kî e' tö iché i' es:

²⁶ “A Félix, s'wökir kibi. Ye' dö'r Claudio Lisias. Yëkkuö i' shtëyö be' a. Be' shkë'wëyö. ²⁷ Judiowak wökirpa tö wëm i' klö'wä iminerak ittökwa. Erë mik ye' wä ijchenewä tö ie' dö'r romawak, etä ye' miä ye' ñippökwakpa ta ta itsatkëe sa' tö. ²⁸ Ye' kî ikiane jchenukwä tö ì kî ie'pa tö ikkateke. E' kueḳi itsëmiyö judiowak wökirpa wörki. ²⁹ Ie'pa tö ikkaté ie'pa ttë dalöiëno kitule, ese kî. Erë kë ye' wä ì sulu kune ie' kî ittowaie ö iwötoie s'wöto wé a. ³⁰ Erë

ye' wə ijchənəwə tə judiowak welepa kawō mé ñi a ittowaie, e' kuęki ye' tō ipatkébitu be' a. Ñies ye' tō ichétke ikkatōkwakpa a tō ì kị ie'pa éna ikkatak, e' chō be' wōshāé.”

³¹ Etə ñippōkwakpa wə Pablo mítser nañewe wēs ie'pa a ikéwō mène es. Ie'pa demi ká kiè Antípatris eę. ³² Bule es tə ñippōkwakpa dami klō wa, e' éltəpa biteane ñippōkwakpa wé a. Etə iéltəpa dami kabaio kị, e'pa wə Pablo mítser. ³³ Mik ie'pa demirak Cesarea eę, etə ie'pa tō yékuō mé iwōkir kibi a. Ñies Pablo méitōrak ia. ³⁴ Iwōkir kibi tō yékuō sué one etə ie' tō Pablo a ichaké: “¿Wé be' datse?” Mik ie' wə ijchənəwə tō idatse Cilicia, ³⁵ etə iché ia:

—Mik be' kkatōkwakpa debitu etə be' ttè ttseraeyō.

Etə ie' tō Pablo wōtōkwə patké s'wōto wé tso' u bérie yō' blu' Herodes tō ká e' wōkirpa a e' a. Eę iwōtəwərakitō.

24

Pablo e' tsatké Félix wōrkị

¹ Ká de skəl etə sacerdote kibi kiè Ananías, e' demi Cesarea judiowak kuęblupa welepa tə Pablo kkatōk. Ñies wēm ekōl kiè Tértulo, e' de ie'pa wə ie'pa ttekōlie Pablo kkatōk Félix a. ² Mik Pablo debitu etə Tértulo tō ikkatémi. Ie' tō Félix a iché:

A kékəpa s'wōkir kibi, be' ttè dikia ká tajé sa' serke bère ñita. Be' erbikō buaé, e' wa be' tō sa' wakpa kímé tajé. E' kuęki sa' tō wéstela ché be' a. ³ A Félix, kékəpa tajé, be' tō sa' kimeke tajé, e' kuęki kekraé ká ulitane kị sa' tō wéstela ché tajé be' a. ⁴ Ké ye' éna be' kawō chōwak tajé, eré be' we'ikéyō, sa' ttō ttsō bərbēr ē er bua' wa. ⁵ Sa' wə ijchənəwə tō wēm i' dōr pē' sulué. Ie' shkōke ká wañe judiowak shutiuk ñi kị as ñni blabatsōlor. Ie' dōr Jesús Nazaret wak e' klépa eruleé e' wōkir ekōl. ⁶⁻⁷ Ñies ie' éna Skékōl wé ia'wakka ñaie. E' kuęki sa' tō ikló'wéwa. ⁸ Be' wák a ie' chakirmi, es be' wə ijchermi tō ì kị sa' tō ikkateke, e' dōr mokié.

⁹ Judiowak tso' eę, e'pa ulitane tō Pablo kcateke ñittsē. ¹⁰ Etə Félix tō ie' a kawō mé ttoie tə ie' tō iché:

—Ye' wə ijcher tō ká iaiāé be' dōr ká i' wakpa ttè shulōkwak. E' kuęki ye' ttsē'ne buaé e' tsatkōk be' wōrkị. ¹¹ Be' wák wə ijchermi tō ye' dē'rōka Jerusalén Skékōl dalōiōk, e' kị ká detke dabom eyōk kị bōt (12). ¹² Ie'pa ké wə ye' kune yi tə ñi chōk. Ie'pa ké wə ye' sune pē' shutiukka Skékōl wé a, ñies judiowak ñi dapa'wō wé malepa a, ñies Jerusalén kōs a. ¹³ Ì kōs kị ie'pa tō ye' kcateke, e' ké yērpa ie'pa a yēsēsé be' a. ¹⁴ Eré ye' tō be' a iché tō Jesús dōr ñala chōkle, e' tté wa ye' tso' sa' yépa bak ká iaiāé e'pa Kékōl dalōiōk. Ie'pa tō iché tō tté e' ké dōr buaé. Eré ñies ì kōs kitābak yékuō kị Moisés ena Skékōl ttekōlpa tō, e' klō'wé ye' tō. ¹⁵ Ñies ye' erblōke Skékōl mik wēs ie'pa es tō se' yēsēsé ena se' sulué duowə e' shkerdakane. ¹⁶ E' kuęki kekraé ye' e' chōke senuk buaé Skékōl wōa ena sulitane wōa as ké ye' er tō ye' kkatō ì kị.

¹⁷ “Ye' mine sené duas tajé ké dē'ia ié, e' ukuōkị tə ye' dene ié ye' wakpa shuə inukōl kakmuk s'siarəpa a. Ñies ye' dene íyi muk Skékōl a idalōioie. ¹⁸ E' kanéuk ye' tso' Skékōl wé a e' dalewa ye' sué ie'pa tō. Ye' e' batse'wétke wēs

* **24:6-7** Yékuō kitule ká iaiāé welepa tō tté ì kị méka tté i' wa: Sa' kị ikiane shulé wēs sa' tté dalōiēno tō iché es. **7** Eré shkékpa wōkir kibi kiè Lisias, e' debitu tə iyéttsa sa' ulā a kēsik wa. **8** Ie' tō sa' a iché tō Pablo kkatōkwakpa kawōtə ikkatōk be' wōrkị.

sa' ttè kitule tò ichè es. Eë pè' kè ku' tajë. Kè yi shuṭineka. ¹⁹ Erè judiowak wēlepa datse Asia, e'pa tso' eë. E'pa éna ye' kkatok ilè kī, e' ta warma ie'pa kawōṭa shkōkrò ĩe ye' kkatōk. ²⁰ Ie'pa kè shkakrò, e' ta as ĩe itso' rak e'pa tò ichò tò ì sulu kué ie'pa tò ye' kī mik ye' dè' e' tsatkōk judiowak wōkirpa wōrkī eta. ²¹ Erè mik ye' bak ie'pa wōrkī, eta ttè ì' è yè' ye' tò aneule: 'S'duowa e' shkerkane e' klò'wéyò, e' kī a' tso' ye' kkatōk ĩ'ñe.' "

²² Jesús dör ñala chōkle e' ttè jchertke buaé Félix wā. E' kuekī mik ì ché Pablo tò, e' tsetsitò tā ie' kè kī ttè ì' kianeīa tse. Ie' iché ie'pa a:

—Mik comandante kiè Lisias, e' de, e' wa ye' tò a' ttè shulë.

²³ Eta Félix tò capitán ekōl ké Pablo wōtōkwane s'wōto wé a, erè ichéitò ia:

—Ikkō'nú er bua' wa wes kè s'wōtëule es. Kawō mú ie' a as iyamipa bitu ikané uk.

²⁴ Bōkī es tā Félix debitune ilakōl kiè Drusila e' tā. E' dör judiowak. Félix tò Pablo tsuk patké. Pablo tò s'kawōṭa erblōk Jesucristo ĩ mik e' wā paké Félix a. E' tso'k ie' tso'. ²⁵ Erè mik Pablo tò sene yēsýesè ena e' kkō'nè sene sulu yōkī ena s'shulir aishkuò tā e' wā paké, eta e' tò Félix tkiwēwā. Ie' tò iché Pablo a:

—Be' yúne. Mik ye' kawō kune e' wa ye' tò be' kiene.

²⁶ Ñies Félix tò ipaneke tò Pablo mú tò inukōl watké ia iomine bër, e' kuekī ie' tò Pablo kiekerò kekraè ttōk ie' tā. ²⁷ Es itka dō duas bōk. E' ukuōkī tā Félix kè kanebllōīa s'wōkirie. Ie' skéie wēm kiè Porcio Festo, e' de s'wōkirie. Félix atak buaé judiowak tā, e' kuekī Pablo méatitò wōtëule s'wōto wé a.

25

Pablo e' tsatké Festo wōrkī

¹ Festo demī Cesarea kanebllōk s'wōkirie e' kī ká de mañat tā imīa Jerusalén.

² Eë tā sacerdotepa wōkirpa ena judiowak wēpa kibipa, e'pa tò Pablo kkaté Festo a. ³ Ie'pa tò ikié ie' a: "Sa' kímú er bua' wa. Kawō mú Pablo tsōbitu ĩe Jerusalén." E' dör Pablo ttowa ñala kī. ⁴ Erè Festo tò iūtë:

—Pablo tso' Cesarea wōtëulewā s'wōto wé a. Eë ye' mi'ke kukuie. ⁵ Ì sulu wamblé ie' tò, e' tā as a' wōkirpa mi' ye' tā Cesarea ie' kkatōk eë.

⁶ Festo sené Jerusalén ká pākōl (8) ká dabom (10) e' ulatōk tā imīane Cesarea. E' bule es tā ie' e' tkéka ikula' kī ttè shulo wé a. Eta Pablo tsuk patkéitò shulë. ⁷ Mik Pablo dewa, eta judiowak datse Festo tā Jerusalén, e'pa dewa ie' o' mik tā ikkaté ĩyi sulué tajë ese kī. Erè ie'pa kè a iwōklōnuk yēs tò e' dör mokī. ⁸ E' ukuōkī tā Pablo tté e' tsatkoie. Ie' tò iché ia:

—Ye' kè wā ì sulu wamblëne yēs judiowak ttè dalōiēno kī, ñies Skékōl wé kī, ñies Roma wōkir kibi e' tā. Ekképa kè yëule ye' wā sulué.

⁹ Erè Festo atak buaé judiowak tā, e' kuekī ie' tò Pablo a ichaké:

—¿Be' shkak Jerusalén as ye' tò be' shulò eë?

¹⁰ Ie' tò iūtë:

—Au. Ye' tso'tke Roma wōkir kibi e' ttè shulo wé a. ĩe a' kawōṭa ye' shulōk. Be' wā ijcher buaé tò ye' kè wā ì sulu wamblëule judiowak tā. ¹¹ Erè ilè sulu wambléyò, ese kué a' tò, e' kī ye' kawōṭa ttëwā, e' tā ye' ttōwā. Erè ì kos kī ie'pa tò ye' kcateke, e' kè yēne, e' tā kè yi kawōṭa ye' muksa ie'pa ulā a. E' kuekī ye' tò ikié tò Roma wōkir kibi as e' wák tò ye' shulò*

¹² Eta Festo tté ipattōkwakpa tā eta ichéitò Pablo a:

* **25:11** Pablo dör romawak e' kuekī ie' a kawō tā ikiōk wōkir kibi a tò e' tò ishulò. Roma wōkirpa tsitsir kè a iwōklōnuk.

—Buaë be' ikiétke tō Roma wōkir kibi tō be' shulō. E' kuęki ye' tō be' patkekemi Roma as ie' be' shulō.

Festo tō Pablo tté paké blu' Agripa a

¹³ Ká tka wekké alé e' ukuōki tã blu' kié Agripa e' demi Cesarea ikutã kié Berenice e' tã Festo tkēnekã kã wōkirie e' kēwō tkō'uk. ¹⁴ Ie'pa e' tséat kã tajē. E' dalewa Festo tō ì tkōke Pablo tã e' paké blu' Agripa a: Ie' tō iché iã:

—İe wēm tso' ekōl méat Félix tō wōtēule s'wōto wé a. ¹⁵ Mik ye' bak Jerusalén, etã sacerdotepa wōkirpa ena judiowak kuęblupa, e'pa debitū wēm e' kkatōk ye' a. Ye' a ikiérakitō as ye' iwōmūttsã ttēwã. ¹⁶ Ye' tō ie'pa iūtē tō romawak wōkirpa kē yi tteta'wã, kam ie' tsatōk ikkatōkwakpa tã ñi wōshãé e' yōki. ¹⁷ E' kuęki mik ie'pa debitū İe, etã kē ye' kawō chōōne. E' bule es tã ye' e' tkékã ye' kula' kī ttē shulō wé a tã wēm e' tsuk patkéyō. ¹⁸ Erē mik ikkatōkwakpa debitū, etã ie'pa kē wã ikkatēne İyi sulu kī wēs ye' ibikeits es. ¹⁹ Ie'pa tō ikkaté wēs ie'pa Skēkōl dalōieke ese kī. Nies wēm kōtēwã kié Jesús, e' ché Pablo tō tō itso' tsts'ka, ese ē kī ie'pa tō ikkaté. ²⁰ Ye' kē wã ijcher wēs yō ttē e' wē, e' kuęki ye' tō Pablo a ichaké: “¿Be' shkak Jerusalén as ee' be' shulir ttē i' kī?” ²¹ Erē ie' ikié tō as se' wōkir kibi tō ishulō. E' kuęki ye' tō ikēwō mé tō as itkēr wōtēule dō mik ye' tō ipatkekemi etã.

²² Etã Agripa tō iché Festo a:

—Ye' éna wēm e' ttō tsak ñies.

Tã Festo tō iūtē:

—Bule bō ittseraë.

²³ Bule es tã Agripa ena Berenice, e'pa debitū, tkawã u a shkōrami wēs kēkē tajē es. Nippōkwakpa wōkirpa ena kã e' kēkēpa dalōiērtã' tajē, esepa debitū ie'pa tã ñies. Etã Festo tō Pablo tsuk patké ²⁴ tã ichéitō:

—A blu' Agripa ena kēkēpa ulitane tso' İe se' tã, İe wēm dur ekōl kié Pablo. Judiowak kōs tō ie' kcateke ye' a Jerusalén ñies İe Cesarea. Ie'pa kē shtrirtã'wã ye' a ikiōk aneule tō ikēwō mūttsã ttēwã. ²⁵ Erē ye' a tã ie' kē wã ì wamblēni i' kī yō ittōkwã ipatkēmi. Erē ie' wák tō ikié as Roma wōkir kibi tō ishulō. E' kuęki ye' tō ibikeitsbak patkēmi ee. ²⁶ Erē kē ì kune ye' wã shtëmi yēkkuō kī mēmi s'wōkir kibi a ikkatoie. A Agripa, e' kuęki ye' wã idebitū a' wōrkī, bua'ie be' wōrkī, as be' ichakō. İma be' iché, e' ukuōki tã iyēkkuō shtëmiyō. ²⁷ ¿Wēs ye' tō yi patkemimi shulē kē wayēule tō ì kī ikkatērke?

26

Pablo e' tsatké blu' Agripa wōrkī

¹ E' ukuōki tã Agripa tō Pablo a iché:

—Be' ttō e' tsatkoie.

Etã Pablo ulã kékã tã ittēmitke i' es: ²⁻³ “A blu' tajē Agripa. Se' judiowak ser, e' jcher buaë be' wã. Nies ttē i' kī sa' ñi chōke, e' jcher buaë be' wã. E' kuęki İ'ñe tã ye' tsts'ne buaë e' tsatōk be' wōrkī ì kōs kī judiowak tō ye' kcateke, e' yōki. Es ikiéyō be' a tō ye' ttō tsts' énaë.

⁴ “Se' wakpa kōs wã ijcher buaë tō wēs ye' ser ye' kaska' ena Jerusalén mik ye' bak duladula etã. ⁵ Nies ie'pa wã ijcher buaë tō kēkraë ye' dōr fariseowak. Ese wakpa e' tiuke Skēkōl ttē dikjã yēsýsē se' wakpa malepa tsatã. Ie'pa kī ikiane, e' tã ie'pa tō ichēmi tō mokī ye' dōr fariseowak. ⁶ Skēkōl kablē' se' yēpa bak kã iaiãé e'pa a tō s'duowã e' shkerdakane, e' wã panekeyō mokī, e' kī ie'pa tso' ye' kkatōk İ'ñe tã. ⁷ Se' dōr Israel aleripa e' ditséwōpa dōkã dabom eyōk kī

böl (12), e'pa tö iwà paneke ñies er mokj wa. E' kuekj ie'pa tö Skëköl dalöie e' wakanewëkerakitö ñie nañeë këkraë. A blu' Agripa, s'duowà shkerdakane, e' panekeyö wes se' wakpa malepa es, e' ta çì kì ie'pa tso' ye' kkatök? ⁸ Çì kuekj a' ibikeitseke tö s'duowà e' kë shkenukkane Skëköl a'?

⁹ "Ye' wák bak ibikeitsök tö ye' kawötà ì kos or ye' a' uk Jesús Nazaret wak e' tté wöklö'woie. ¹⁰ Es ye' tö iwamblë' Jerusalén. Sacerdotepa wökirpa tö ye' a' kawö me' iwamblöie. S'batse'rpa tajë wötë'wà ye' tö s'wötö wé a. Kë dör e' ë, ñies mik ie'pa ttekerakitö, età ye' a' ta e' dör buaë. ¹¹ Tajë ie'pa we'ikyö se' ñi dapa'wo wé ulitane a' ie'pa koie ie'pa erblö Jesús mik e' olo'yök. Ye' kësik blë' ie'pa kì tajë. Ye' tö ie'pa tötë'rö tkörö ká bár kì we'ikë.

¹² "Sacerdotepa wökirpa tö ye' a' kawö me' ena ye' patkë' ese wamblök Damasco, e' wakanëuk ye' mirwà. ¹³ Erë, a blu', ñala kì dibata a' ta ká jai a' ye' tö ì sué bö'woie e' tkökà diwö olo tsatà. Bö'wö e' olo bune ye' pamik ena imirwarak ye' ta e'pa pamik ñies. ¹⁴ Sa' kos anere iski ta ittö ttséyo e' tö iché ña hebreoie: 'A Saulo, a Saulo, çìök be' ye' we'ikeke? Ì sulu wamblekebö ye' kì e' wa be' wák e' mukettsà we'ikë wes iyiwak kë shkak ppësö kal wa es.' ¹⁵ Ye' tö ie' a' ichaké: 'A Skëkëpa, çbe' dör yi?' Ie' ye' iüté: 'Ye' dör Jesús, e' we'ikekebö. ¹⁶ Erë be' e' duökà. Ye' e' kkachë be' a' be' patkoie kaneblök ye' a. Ì kos suébö j'ñe ena ì kos kkacheraëyo be' a, e' pakerabö sulitane a. ¹⁷ Ye' tö be' patkeraë be' yamipa a' ena pë' kë dör judiowak esepa a. Ye' tö be' tsatkeraë ie'pa ulà a. ¹⁸ Ye' tö be' patkeraë ie'pa wöà ká ñi'uk as ishkörak Skëköl ta ká ñi a, kë ku'ia klöulewà stui a' Satanás ulà a; ñies as inuì olo'yardak iki as idörak Skëköl icha batse'r e'pa kùie ierblérak ye' mik e' wa.'

¹⁹ "A blu' Agripa, ì yène ña ká jai a' e' wawéyo. ²⁰ Jesús tté buaë tsá pakéyo Damasco wakpa a, e' ukuökì ta yö ipaké Jerusalén wakpa a' ñies ká malë tso' Judea e' kos wakpa a. Ñies ipakéyo pë' kë dör judiowak esepa a. Ye' tö ie'pa kos patté: "A' er mane'ú Skëköl a. A' senú buaë yësyësë ikkachoie tö mokj a' er mane'wétke ie' a." ²¹ E' kuekj se' yamipa judiowak e'pa tö ye' klö'wà Skëköl wé a' ttëwà. ²² Erë dö ikkë ta Skëköl tö ye' kímé, e' kuekj ye' tso'ia' ie' tté pakök sulitane a, s'dalöiërta' tajë esepa a, ñies se' ësepa a. Ì ye'atbak Skëköl ttekölpa ena Moisés, e'pa tö tö itkoraë, e' ë pakekeyö. Kë ye' wà tté ku'kì pakane. ²³ Ie'pa tö iyë'at tö wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' kawötà ttëwà. E' ukuökì ta ie' shkerdakane keweie sulitane yökj, ta s'tsatko tté pakeraëitö judiowak a' ena ká ulitane wakpa a. Tté e' dör wes bö'wö es se' er ñi'woie."

Pablo tö Agripa shkeñë erblök Jesús mik

²⁴ Es Pablo e' tsatköke e' shuà Festo tö iché ie' a' aneule:

—jA Pablo, be' alíneka! Be' e' yué yëkkuö wa tajë, e' tö be' alíwéka.

²⁵ Erë ie' iüté:

—A këkëpa Festo. Ye' kë alíneka. Ì chéyo e' kë dör alípa tté, e' dör tté mokj.

²⁶ Se' blu' Agripa tkër. Ie' wà tté ikkë sule buaë. E' kuekj kë ye' tkine ttök ie' wörkj. Íyi ikkë kos kë wamblëne blëulewà. E' kuekj ye' wà ijcher tö ie' wà íyi ikkë jcher buaë. ²⁷ A blu' tajë Agripa, ye' wà ijcher buaë tö be' tö ì ye'atbak Skëköl ttekölpa tö, e' klö'wé.

²⁸ Agripa tö iüté:

—Kë be' ibikeitsök tö be' ye' kèmi e' mane'uk Cristo kléie i' ta.

²⁹ Pablo tö iché:

—I' ta ö i' ukuökì ta, erë Skëköl mú kì iklar tö be' ena a' kos tso' j'ñe ye' ttö ttsök, e'pa mú dör wes ye' es, erë kë moulewà tabechka kicha wa wes ye' es.

30-31 Etā blu' ena s'wōkir kibi ena Berenice ena kōs itulur eē, e'pa ulitane e' kékā míyal bānet ttōk ñita Pablo tté kī. Ie'pa tō iché ñi a:

—Wēm i' kē wā ì sulu wamblēne ì kī ittēwasō, warma kē ie' kawōtā wōtēwa.

32 Etā Agripa tō iché Festo a:

—Wēm i' kē tō ichōpa: 'ye' patkōmi Roma wōkir kibi a shulè', e'ma sō iēmimi.

27

Pablo patkémirakitō Roma

1 Mik ie'pa tō ibikeitsétke tō sa' patkekemi Italia, etā Pablo ena pē' skā tso' wōtēule, e'pa méraakitō wēm ekōl kiè Julio e' ulā a. Wēm e' dōr ñippōkwakpa eruleē kiè Emperador Icha, e' capitán. 2 Etā sa' e' iékā kanò a. Kanò e' datse ká kiè Adramitio eē michoē Asia wé kanò irirke dayē kkōmik ese a. Wēm kiè Aristarco, e' tso' ñak sa' tã ñies. Ie' datse Tesalónica aṭe Macedonia eē. 3 Bule es tã sa' demi Sidón. Julio tō Pablo sué er bua' wa. Ie' tō iémi s'yamipa serke eē, e'pa pakōk as ì kiane ie' kī e' mù ie'pa tō ie' a. 4 Sa' e' yéttsa Sidón mir wōwí, erē siwā' bitsirke darērēē wōiá. E' kuekī sa' míyal dayē nane kiè Chipre e' kke wé siwā' kē bitsirku' taijē e' ēka. 5 Sa' tkami Cilicia ena Panfilia demi Mira aṭe Licia eē.

6 Etā eē capitán tō kanò datse Alejandría, e' kué etō. E' mi'ke Italia. Eē sa' e' mane'wé kanò e' etō a tã sa' míyal. 7 Siwā' kuekī sa' mirwā kanò kī enaē, kanè taijē wa. Ká bōt ò ká mañat alè etā sa' demi ká kiè Cnido wōshāē. Siwā' bitsirkeia sa' kke, e' kuekī sa' tkami Salmona wōshāē tã sa' tkami dayē nane kiè Creta e' wishet. 8 Sa' mí kanò kī dayē kkō ē wa kanè taijē wa. Etā sa' demi ká kiè Buenos Puertos (kiè e' wā kiane chē wé kanò irirke buaē), e' aṭe tsinet ká kiè Lasea eē.

9 Sa' kī kawō chó taijē tã yuēdiō dewatke. E' késka' tã kē se' a shkanukia dayē kī dō' ì sulu tkō s'tã. E' kuekī Pablo tō ipattérak:

10 —A kékēpa, yō isué tō se' mirwā i' etā ì sulu tkōmi. Kanò i' ena dali i', e' weirwami, ñies dō' se' wáka duḍlur.

11 Erē capitán kē wā Pablo ttō iūtēne. Ie' tō kanò wák ena kanò ñakōkwakpa wōkir, e'pa ttō iūtē. 12 Wé ie'pa kanò irine e' kē dōr buaē yuēdiō tkō'woje. E' kuekī kanò wakpa kibiiepa tō ibikeitseke tō se' mú dōmi Fenice yuēdiō tkō'uk eē, e' dōr bua'ie. Ká e' aṭe dayē nane kiè Creta eē. Eē dayē aṭe noroeste ena sudoeste.

Siwā' bitsirke taijē dayē kī

13 Etā siwā' datse sur kke, e' bitsinemitke bērebērē. Ie'pa tō ibikeitsē tō se' tkōmimi, e' kuekī ie'pa e' yéttsa míyal Creta dayē kkō ē mik kanò kī. 14 E' ukuōkī bet tã sērké bitsineka taijē datse nordeste kke, e' tērke kanò mik. 15 E' tō kanò uyēmi. Sa' kē a kanò wōklōneia siwā' kke. E' kuekī sa' tō iémi as siwā' wā imītser sa' tã. 16 Sa' tkami dayē nane tsitsir kiè Cauda, e' tsikka, wé kē siwā' bitsirku' darērē shuṭe eē. Sa' kaneblé darērēē, e' wa sa' tō kanóla tso' s'tsatkoie e' muéwā buaē as kē imi' a dayē a. 17 E' ukuōkī tã ie'pa tō kanò kibi etō kī payuēwā buaē tsa' wa. Ie'pa suane dō' kanò tkērka tsa' wō tso' taijē kiè Sirte, e' kī. E' kuekī ie'pa tō datsi' ukuō tso' kanò shkōwoje, e' iéwā dayē a kanò wōklō'woje as imi' enaē. Tã ie'pa tō iémi as siwā' wā imi'. 18 Bule es tã siwā' bitsirkeia taijē, e' kuekī ie'pa tō dali damirak iwā kanò a, e' tuléttsami dayē a. 19 Bōiki es tã ie'pa tō íyi taijē tso' kanò shkōwoje, e' kibiie tuléttsa dayē a iwákpa

ulà wa. ²⁰ Ká tka tajë età diwö kē wēneia bēkwö kē wēneia. Sērke tajë tērkeia sa' kī. E' kuekī sa' tō ibikeitsé tō sa' duölurdaë, kē sa' tsatkērpaia.

²¹ Sa' tka ká tajë kē chkaule. E' kuekī Pablo e' kēka ie'pa tso' kos e' shua ta ichéitō:

—A kēkēpa, a' tō ye' ttō tso'pa, e'ma kē se' e' yēnettsa Creta ena i sulu tka se' ta, e' kē bak se' ta. Nies kē se' íyi weinewa. ²² Erē i'ñe ta a' er kuú. Kē yi duöpawā. Erē kanò ē weirwami. ²³ Enia nañewe Skēköl dör ye' blú dalóieke ye' tō, e' tō ibiyöchökwak patké ye' ska', ²⁴ e' tō ye' a' iché: 'A Pablo, kē be' suanukia. Be' kawötā shkōkrö Roma wōkir kibi e' ska'. Skēköl er buaë ché be' a. E' kuekī pē' kos tso' be' ta kanò a, e'pa tsatkeraeitō.' ²⁵ A kēkēpa, e' kuekī a' er kuú. Ye' erblöke Skēköl mik. Ye' wa ijcher buaë tō i kos tkōraë wēs Skēköl biyöchökwak tō ye' a' iché es. ²⁶ Erē siwā' tō se' patkeraë dö ká wēle dayē kkōmik.

²⁷ Dayē kiē Adriático e' kī sa' dami siwā' wā wī'kē iö'kē. E' kī ká de domingo bötö e' nañewe ká shäbōts etā kanò ñakökwakpa éna iane tō sa' döketke ká sí kī. ²⁸ Ie'pa tō dayē shū ma'wé tō wēkké idir dötsa iskī ta ide metro döka dabom mañayök kī teröl (36). E' ukuökī ta wī'kie iskā ma'wénerakitō ta ide metro dabom böyök kī kul (27). ²⁹ Ie'pa suane dö' ák tso' blubluë ese mik kanò tēr, e' kuekī tabechka tso' kanò wöklö'woie e' émirakitō tkél kanò ñakka dayē shua. Ta ikiérakitō Skēköl a' tō sa' kímú ká ñirke e' dalewa. ³⁰ Erē kanò ñakökwakpa tō ibikeitsé: se' tkōyalmi as se' e' tsatkö. E' kuekī ie'pa tō kanóla éwami dayē a. Ie'pa e' é tō ie'pa mí tabechka tso' kanò wöklö'woie, e' ökmi kanò wökka dayē shua. ³¹ Erē i' wēke ie'pa tō e' biyö ché Pablo tō ñippökwakpa a' ena capitán a. Ie' tō iché:

—Ie'pa tkayal, e' ta a' kē tsatkērpa.

³² Etā ñippökwakpa tō kanóla e' ttsé télor ta iémirak dayē a.

³³ Ká ñirketke etā Pablo tō ie'pa ulitane a' iché:

—Ilè ñú. A' tso' ipanuk tō i' tkōmi, e' kī domingo de bötö e' dalewa kē i' ñane a' wā yēs. ³⁴ A' kēyö ilè ñuk. A' e' tsatkak, e' ta a' kawötā ilè ñuk. Kē a' weirpa yēs. ³⁵ Pablo tté one, etā pan klö'wéitō et, ta wéstela chéitō Skēköl a. Sulitane wörki iblatéitō ta ie' wák tō itsá ñé. ³⁶ Etā e' tō imalepa erkiöwé ta ichkérak ñies. ³⁷ Sa' döka cien böyök kī dabom kuryök kī teröl (276) seraä. ³⁸ Ie'pa chké one kos ie'pa kī kiane ekké ta dali éyök atē e' tuléttsarakitō dayē a' as kanò at öböbla. Dalí e' dö'r trigowö.

Kanò jchēnane

³⁹ Ká ñine ta kanò ñakökwakpa kē wā dayē kkö suule. Erē ie'pa tō isué tō tsa'wö buaë ulat tēr kanò ikloka. E' kuekī ie'pa tō ibikeitsétke tō kanò ma'üsö klēka eē. ⁴⁰ Etā íyi tso' kanò wöklö'woie, e' ttsé télor ie'pa tō émi dayē a. Etā kaltak tso' kanò ñakoie, e' wötsélor ie'pa tō. E' ukuökī ta datsi'kuö skékarakitō kanò wökka ta idökemitke dayē kkōmik. ⁴¹ Erē tsa'wö tkérka dayē dikia, e' kī kanò tkēne kuj. Ta kanò wökka bunewa tsa'wö a, kē yēnettsaia. E' dalewa dayē tērke kanò ñakka e' tō kanò tskélor tajë.

⁴² Wēpa mir klöulewā e'pa kiane ñippökwakpa kī ttélur as kē itkōyal ùkule. ⁴³ Erē capitán éna Pablo tsatkak, e' kuekī ie' kē wā ikéwö mēne ittökulur. Ie' tō iché: "Wēpa ukuo, e'pa e' ppölur kewe dayē a' as e'pa dötsa ká sí kī. ⁴⁴ As imalepa mí' kanò tak kī." Es sa' ulitane dettsa ká sí kī buaë.

28

Pablo sené si' mañat ká kiè Malta eë

¹ Mik sa' dettsa etá sa' wá ijchēnewa tō ká e' kiè Malta. ² Ká e' wakpa tō sa' kiéwa buaë seraá. Kase suluë ena kalí yērke, e' kuëkjí bö' batsékarakitō tajē tā sa' kiérakitō bö' baiklök. ³ Etá Pablo tō bö' ulatska shté, e' tuleke bö' a. E' wōshāē tā tkabē sulusi e' yéttsa bö'ba yöki, e' tō Pablo kuéwa iulá kkue a, kē éwa. ⁴ Mik ká e' wakpa tō isué tō tkabē moar Pablo ulá mik, etá ichérakitō ñi a: “Wēm i' wá s'kötulewá alè. Eré dayè a itsatkéne, eré s'shulökwak tso' ká jai a e' kē wá kawō mēne iá as iser.”

⁵ Eré Pablo ulá wōppé tā tkabē anewa bö' a. Kē wes Pablo dē'. ⁶ Wekké Pablo iērkeká ö wekké Pablo duómiwá etkēme, e' panuk ie'pa tso' seraá. Eré ie'pa tō ipané tajē. Mik ie'pa tō isué tō kē i bak ie' tā, etá ie'pa ibikeitséne kua'kí. Ie'pa tō ichémi tō Pablo dör kéköl wele.

⁷ Eë tsinet ká tso', e' dör Malta wökir kibi kiè Publio, e' icha. Ie' tō sa' kiéwa ena sa' sué buaë dō ká mañat. ⁸ Tā Publio yé, e' duöke dué dalölö wá ena ishütérke tajē. E' ie' teme'r. Etá Pablo míá iweblök tā ie' tō ikié S'yé a tā iulá méká ikí tā ibua'wéneitō. ⁹ E' ukuökí tā imalépa kirirke tso' ká e' a, e'pa kos debitu tā ibuanerak ñies. ¹⁰ E' kuëkjí ká e' wakpa tō íyi kákmé sa' a tajē. Mik sa' mitkene kanó kí tā i kos kiane sa' kí shkoie, e' kákmé ie'pa tō sa' a.

Pablo demi Roma

¹¹ Sa' sené ká e' a si' mañat tā sa' e' iéne kanó iétö a. Eë kanó e' tō yuédiö tköç'. E' datse Alejandria. Kanó e' kiè ie'pa kékölpa dalöiekerakitō dör klö e'pa kiè wa. ¹² Sa' míyal kanó e' kí ká kiè Siracusa eë. Eë sa' sené ká mañat. ¹³ E' ukuökí tā sa' míyal ká kiè Regio eë. E' bule es tā sa' e' yélur Regio a. Siwá' bitsírke buaë datse sur kke, e' wa ká böt tā sa' demi Pozzuoli wé kanó irirke eë. ¹⁴ Eë sa' tō s'yamipa wélepa kué. Ie'pa tō sa' kē e' tsukat ie'pa tā domingo etö. Bata ekké tā sa' demi Roma. ¹⁵ S'yamipa tso' Roma, e'pa wá ijchertke tō sa' datse. E' kuëkjí ie'pa de sa' ñaletsük dō wé dali wé tso' tajē kiekarakitō Apio eë. Ñies ie'pa ská de sa' ñaletsük ká kiè S'kaporö Wé Mañat eë. Mik Pablo tō ie'pa sué tā wéstela chéitö Skéköl a tā ittse'neká buaë. ¹⁶ Mik sa' demi Roma, etá Roma wökirpa tō ie' kē senuk u etkue a ekörla, eré ishkéki méarakitö eköl Pablo kkö'nuk.

Pablo tō Jesús tté paké Roma

¹⁷ Pablo demi Roma, e' kí ká de mañat, etá ie' tō judiowak wökirpa tso' Roma, e'pa kiök patké. Mik ie'pa e' dapa'wéká ie' ska' tā ie' tō iché iarak:

—A yamipa judiowak, kē ye' wá i sulu wamblēne se' wakpa kí. Ñies kē ye' wá i sulu wamblēne se' yépa bak ká iaiáe e'pa sene e' kí. Eré ye' tso' Jerusalén e' me'ttsarakitö Roma wakpa ulá a. ¹⁸ Roma wakpa tō ye' ichaké iskié, eré kē ie'pa wá i sulu kune ye' kí ye' ttowáie. E' kuëkjí ie'pa éna ye' akmi. ¹⁹ Eré judiowak kē kí ikiane tō ye' émi ie'pa tō. E' kuëkjí ye' kawötá ikiök tō ye' patkó Roma wökir kibi a as ie' tō ye' shulö. Eré ye' kē wá i tā' se' judiowak kkatoie. ²⁰ I paneke se' dör Israel aleripa e'pa tō, e' kuëkjí ye' tkér íe moule. Ñies e' kuëkjí ye' tō a' kiök patké a' suöie ena ttoie a' tā.

²¹ Ie'pa tō iché iá:

—Judea wakpa kē wá yëkkuö patkéule sa' a be' choie yës. Ñies sa' yamipa datse Judea, e'pa kē wá i sulu yéule sa' a be' kí. ²² Sa' wá ijcher tō tté pa'alí i' paké be' tō e' cheke suluë sulitane tō ká wa'ñe. E' kuëkjí sa' kí ikiane ttsé tō jima be' tō ibikeitseke?

²³ Ie'pa tö kəwō skà mé ñi ă kapakoie. Mik e' kəwō de, etə ie'pa dapaneka tajē Pablo ska'. Ie' tö ì blúie Skəkōl tso' e' tté paké bla'mi dō tsáli. Ì kit Moisés ena Skəkōl ttekōlpa tö yēkuō kī e' wa ie' tö ie'pa pablé tajē ă ie'pa tö iklō'ù tö Jesús dōr wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'. ²⁴ Ie'pa welepa tö tté paké Pablo tö, e' klō'wé. Erē welepa kē wā iklōone. ²⁵ Ie'pa kē wā ibikeitse ñikkēē, e' kuēki imítkerak erē Pablo tö tté i' bata ché iarak:

—Ì yē' Wikōl Batse'r tö a' yēpa bak iaiāē, e'pa ă, ittekōl bak kiē Isaiás e' wa, e' dōr mokī. Skəkōl tö iché ia:

²⁶ 'Be' yú tā ichō ká i' wakpa ă.

A' tö ittseraē je', erē kē a' éna iwà ănuk.

A' tö iwebleraē je', erē kē a' tö isuepa.

²⁷ Es ie'pa dōr, ie'pa wōkir suluē, e' kuēki.

Ie'pa tö ikukuō wōtéwā ă kē iwattsēr.

Ie'pa tö iwōbla tsjimiwéwā ă kē iwawēr.

Ie'pa kē éna iwà ănak.

Ie'pa kē shkakne ye' ska' ă ye' tö ibua'üne.*

Es Isaiás tö iyē'at. ²⁸⁻²⁹ A' wā ijchenú tö i' ukuōki tā Skəkōl tö s'tsatkè e' tté tso'tke paké pē' kē dōr judiowak esepa ă. Ie'pa e' tö iklō'weraē.

³⁰ Pablo e' tséat duas bōk wa'ñe wé u patuēkeitō ee. Sulitane mi'ke ie' weblōk tā ee ie' tö ikiéwā. ³¹ Ie' tso'ie ì blúie Skəkōl tso' e' tté pakōk ena s'wōbla'uk Skəkēpa Jesucristo tté wa. Kē yi wā ie' wōklōone. Kē yi wā ie' tsirione yēs.

* 28:27 Isaiás 6.9-10

Yëkkuö kit Pablo tö Roma wakpa a Romanos

Yi tö yëkkuö i' kit, e' wák kiè Pablo. Welepa tö ibikeitsè tö yëkkuö i' kit ie' tö etä ie' wák tso' Corinto. Ie' tö ikit duas dabom skëyök k̄i kul (57) Cristo kune'bak e' ukuöki ta. Ie' ikkeyè' tajè shkökmi Jesús mik erblökwakpa tso' Roma e'pa pakök. Erè kè ie' a kawö kune shkoie. E' kueki ie' tö yëkkuö i' kit patkëmi ie'pa a as ie'pa wa ijcher tö i' o' Jesús tö ie'pa dalërmik. Ie'pa kibiiepa kè dör Israel aleripa erè Israel aleripa erblé Cristo mik esepa e' iè'wa ie'pa ta. Israel aleripa erblé Cristo mik esepa tö ibikeitsè tö ie'pa klöo'bak Skëköl tö keweie e' kueki ie'pa dör ibua'ie pè' kè dör ie'pa ditséwö esepa tsata. E' kueki ie'pa kè n̄i sini'kune.

E' kueki Pablo k̄i ikiane kkachè ie'pa a yëkkuö i' k̄i tö sulitane dör ñies è Skëköl wōa. Israel aleri ö kè idör ileri e' dör ñies ème. Kewe Pablo tö ie'pa a ikkaché tö sulitane tö Skëköl watè'ttsa e' kueki e' nu' tso' sulitane k̄i. E' ukuöki ta ie' tö ie'pa a ikkaché tö Jesús tté buaè e' è wa Skëköl tö se' tsatkëmi ñikkèè, Israel aleripa ena kè idör ileripa esepa ñies. E' kkaché ie' tö ie'pa a. Ñies Pablo tö ikkaché tö erblé Jesús mik e' wa Skëköl tö se' klö'wëmi wës pè' buaè yësyèsè es. Israel aleripa tö ibikeitsè tö Moisés tté dalöiëno e' dalöiè wa Skëköl tö se' klö'wëmi wës pè' buaè yësyèsè es. Erè Pablo tö ie'pa a iché tö e' kè dör es. Se' kè a i' onuk Skëköl ttsè'woie buaè as se' tsatköitö. Erè Jesús mik erblé e' wa ie' tö se' tsatkeke. Es Pablo tö ichè yëkkuö i' k̄i.

Shkë'wè

¹ Ye' dör Pablo. Ye' dör Cristo Jesús kanè méso klöule ie' ttekölpa tsá e' ekölie. Ñies ye' klöule tté buaè kkayè' Skëköl tö e' pakök.

² Ká iaiaè Skëköl kablé' tö tté buaè ñe' kkayërdaè, e' kit ittekölpa tö iyëkkuö batse'r e' k̄i. ³ Tté buaè ñe', e' dör ilà Skëképa Jesucristo e' tté. S'ditsö wa ta ie' dör Israel blú bak kiè David e' aleri. ⁴ Erè mik ishkenekane, etä e' wa ikkayëne Wiköl Batse'r wa tö ñies ie' dör Skëköl Alà diché ta' tajè e'.

⁵ Ie' batamik Skëköl er buaè ché ye' a. Ie' ye' tkè'ka kaneblök Jesucristo a ittekölpa tsá e'pa ekölie as ká wa'ñe pè' kè dör judiowak esepa kur ie' ttö iutök erblé ie' mik e' wa. ⁶ Ñies a' tso' ie'pa shūa. A' klöule Jesucristo ichaie. ⁷ Ye' tso' yëkkuö i' shtök a' dalër tajè Skëköl éna serke Roma e'pa a. A' klöule ie' wa s'batse'rpä k̄ie. S'yé dör Skëköl ena Skëképa Jesucristo as e'pa er buaè chö ena sene bèrè mù a' a.

Pablo wëstela ché Skëköl a

⁸ Kewe ye' ichè tö a' erblé Jesús mik e' tté buneka ká wa'ñe. E' kueki wëstela chekeyö Skëköl a Jesucristo ttö wa a' ulitane k̄i. ⁹ Skëköl a ye' kaneblöke ye' er kos wa ie' alà tté buaè e' pakök, e' wák wa ijcher tö kekraè ye' er arke a' ska'. ¹⁰ Kekraè ie' a ikiekeyö tö ie' k̄i ikiane, e'ma as bata ekkè ta ie' kawö mù ye' a shkoie a' pakök. ¹¹ Sulu ye' éna a' suak. Ye' éna a' k̄imak as a' er diché k̄i iër buaè Skëköl Wiköl wa. ¹² E' wà dör tö se' erblöke Jesús mik eköl eköl, e' wa se' ñi er diché iö buaè.

¹³ A yamipa, ye' k̄i ikiane tö a' wa ijcher tö tajè ye' ileritsé shkoie a' pakök, erè dö ikké ta ye' wötkërke. Ye' k̄i ikiane tö kanè me' Skëköl tö ye' a e' wà dötsa buaè a' shūa wës ká malepa wakpa shūa idé'ttsa es. ¹⁴ Ye' ittse tö ye' k̄i kanè tso'ia Jesús tté buaè pakök sulitane a. Kè ye' tkine tö s'dalöiër ta' tajè ese idir

ö s'ësepa idir ö s'yöule ö kē s'yöule idir. ¹⁵ E' kuęki ñies ye' shkak Roma Jesús tté buaē pakök a' wakpa şuęa.

Jesús tté buaē dör Skėköl diché tajē s'tsatkoie e'

¹⁶⁻¹⁷ Jesús tté buaē e' wa Skėköl a wėpa kōs tō ikł'wé esepa tsatkėrmi. E' kuęki ye' kē jaēne tté e' kī. Tté e' pakane judiowak a kewe, e' itōki pē' kē dör judiowak esepa a. Tté e' tō ikkachē se' a tō wēs Skėköl tō se' klō'wēmi wēs pē' buaē yēsēsē es. Se' klō'wēitō es se' erblé Jesús mik e' wa. E' ē wa ie' tō se' klō'wēmi es. E' dör wēs itsō' kitule Skėköl yėkkuō kī es, e' tō ichē: "Yi dör yēsēsē ierblō Skėköl mik e' batamik, ese serdaē."*

Sulitane kī i sulu nuī tso' Skėköl wōa

¹⁸ Skėköl tso' ká jai a, e' tso' wėpa tō i sulu wambleta' ena kē ser yēsēsē esepa we'ikök. E' wa ie' tso' ikėsik kkachök. I sulu kōs wambleke ie'pa tō, ese tō ie' tté moki e' wökl'wēke. ¹⁹ Kōs s'ėna iane tō wēs ie' dör, e' kkeyē' ie' wák tō ie'pa a, e' kuęki buaē ie'pa wa ijcher. ²⁰ Kewe ta' ie' tō ká i' yō'at, e'tami sulitane wa ijcher tō wēs ie' dör. Ie' kē werta' erē i kōs yō'itō e' wa iwėnewa buaē tō ie' dör Skėköl, ñies tō ie' diché kē ertā'wa. E' kuęki kē ie'pa a iyėnuk tō kē sa' wa ijcher. ²¹ Erē ie'pa wa ijcher buaē tō ie' tso'tke, erē ie'pa kē wa ikįkaneka wēs ikawōta kįkėka es. Ñies ie'pa kē wa wěstela yēne ie' a. E' skėie i bikeitseke ie'pa tō ese kē wá ta'. Ie'pa erbikōke kōs ese dör sulu ěme. ²² Ie'pa e' chō tō ie'pa wa íyi kōs ese jcher buaē, ñermata ie'pa ianewa kē kabikeitsōta'. ²³ Ie' olo ta' tajē kē ertā'wa, e' kē dalōiēne' ie'pa wa. E' skėie ie'pa tō s'duōta'wa ese diököl dalōieke. Dō kal ö ak yöule düie ö bakaie ö talokie ese dalōiekerakitō ie' skėie.

²⁴ E' kuęki Skėköl tō ie'pa émi e' ia'ukka sene sulusi wa wēs ie'pa kī ikiane es. Es ie'pa ñi dalōsewėwa íyi s'jaewē tajē ese wa. ²⁵ Ie' tté mokiē e' olo'yérakitō, e' skėie kache tté ē klō'wėkerakitō. Íyi yō'at ie' tō ese ē dalōiekerakitō skėkolie, kē dör ie' wák dalōie. Ie' ē kī kįkėka mēne buaē kėkraē. Es e' idir.

²⁶ E' kuęki Skėköl tō ie'pa émi e' ya'uk wēs ie'pa er sulu kī ikiane es. Dō alakōlpa e' mane'wéttsa kē senakia wėpa ta' wēs imeneat es. Ie'pa senėka ñita iwakpa ē. ²⁷ Es ñies wėpa kē senakia alakōlpa ta. Ie'pa e' mane'wéttsa. Suluē ie'pa éna senakka iwakpa ē ñita. E' dör jaē tajē. Ie'pa e' ya'u sulu es, e' nuī kī iwakpa weirke siarē wēs ikiane we'ikē es.

²⁸ Ie'pa kē éna Skėköl bikeitsak, e' kuęki ie' tō ie'pa émi i suluē e' ē bikeitsök as i kē wamblök s'kane ese wamblörakitō. ²⁹ Es ie'pa er sulunewa da'ae. I sulu kōs e' wambleke ie'pa tō tajē. Ie'pa wōttsérke tajē. Ie'pa e' wamblōke suluē. Ie'pa ukyérke imalepa ta. Ie'pa s'ttekewa ena ñi wōñakkōke suluē ena s'kitō'wēke tajē. Kėkraē ie'pa er me'rie i sulu ē kī. Ie'pa biyōblōke ñi kī. ³⁰ Ie'pa tō s'malepa cheke suluē. Sulu ie'pa éna Skėköl ar. Ie'pa e' kkeōkeka tajē e' ttsōkeka tajē ena kē tkirku' imalepa kī. Íyi sulusi bikeitseke ie'pa wákpa tō, ese wamblekerakitō. Ie'pa kē tō imi ena iyē ttō dalōieta'. ³¹ I dör buaē e' kē ane ie'pa éna. I uk ie'pa kablé e' kē waweta'itō. Ie'pa kē éna yi dalerta'. Kē yi sueta' er siarē wa. ³² Erē ie'pa wa ijcher buaē tō Skėköl tté dalōiēno tō ichē tō wėpa tō íyi ekkē wambleke esepa kī duėwa kiane, erē ie'pa tō iwamblekia. E' kīie ta' ie'pa wa buaē iwēr tō s'malepa tō iwamblē.

2

Skėköl tō sulitane şuļeraē ñikkē

* 1:16-17 Habacuc 2.4

1 A' isie* tò pè' chéyò ñe'sepa kichatekettsa, esepa kè à ì yènuK e' tsatkoie Skèkòl wòrkì. Ì sulu kòs wambleke ie'pa tò ese wambleke a' tò ñies. E' kuèkì mik a' tò ie'pa kichatéttsa, età e' wa a' wákpa tso' e' kichatòktsa. E' kuèkì kè a' à e' tsatkènuK. 2 Se' wà ijcher tò Skèkòl tò s'shulè yèsyèsè, e' tò se' e' wamblò sulu es esepa kòs kichaterattsa. 3 A' tò ì sulu wamblé wes wépa kichatéttsa a' tò es, e' tà çwes a' ibikeitsèmi tò Skèkòl kè tò a' kichatepattsa ñies? 4 A' tò ibikeitseke es, e' tà e' wa ie' er buaè se' ta, e' watòktsa a' tso'. Ie' tò se' anewekeia tajè, ie' kè tò se' we'ikè bet. Ie' er buaè a' ta, e' tò a' dalè'ttsekeia buaè, e' wa ie' tso' a' ulaiòk as a' er mane'ù ie' a, çe' kè jcher a' wa? 5 Erè a' er darèrèè. A' kè éna er mane'wak ie' a, e' nuí kì a' tso' Skèkòl kèsik e' kì kiòk e' kì. Mik ie' s'shuleraè e' kèwò de età ie' tò s'shuleraè yèsyèsè. 6-11 Sulitane dör ñies éme ie' a, e' kuèkì ie' tò iské meraè ekòl ekòl à wes s'ser es. Wépa e' chòke kèkraè ì buaè uk, tso' ilo ena ikìkèka ena sene michoè yulòk, esepa ulà à sene michoè dóraè. Erè wépa tkirke iwák è kì, e' wamblò sulu, kè tò ie' ttè mokì dalòie, esepa we'ikeraèitò kèsik wa da'a. Wépa e' wamblò suluè esepa kòs weirdaè siarè kewe judiowak e' ukuòkì tà sulitane, e' dalèrdarak imik tajè. Erè wépa serke yèsyèsè esepa kòs à ilo ena ikìkèka ena sene bèrè e' merdaè tajè kewe judiowak à e' ukuòkì tà sulitane a.

12 Pè' kè dör judiowak esepa kè ku' Moisés ttè dalòieño e' dikìa. Ie'pa tò ì sulu wamblé, e' tà iweirdaè siarè erè ie'pa kè shulirpa ttè ñe' wa. Erè judiowak tso' ttè e' dikìa, e'pa tò ì suluè wamblé e' tà ttè e' wa ie'pa shulirdaè. 13 Wépa tò ttè dalòieño e' ttsé, e' è kuèkì ie'pa kè klò'wépa Skèkòl tò wes pè' buaè yèsyèsè es. E' skéie wépa tò ttè e' wà dalòie esepa klò'weraèitò es. 14-15 Pè' kè dör judiowak esepa kè wà Skèkòl ttè dalòieño kit Moisés tò yèkkuò kì e' jcher. Erè mik ie'pa tò ttè ñe' wà dalòie iwákpa wà ijcher e' kuèkì, età e' wa iwènewà tò ttè dalòieño tso' ie'pa er a. Ttè e' dikìa ie'pa tso'. Ttè e' è wa ie'pa er tò ie'pa a icheke tò ì dör buaè ì dör suluè. Ttè e' wa mikle tà ie'pa er tò ie'pa kkateke, mikle tà ie'pa tsatkeke. Ttè e' wa ie'pa shulirdaè. 16 E' tkóraè aishkuò tà mik Skèkòl tò ì kòs tso' blèulewà se' er a' e' shuleraè Cristo Jesús batamik età, wes ttè buaè pakekeyò e' tò ichè es.

17 Erè a' wèlepa dör judiowak, esepa erblòke Moisés ttè dalòieño e' mik. A' e' ttsòka tò a' dör Skèkòl icha. 18 Ì kiane ie' kì ese jcher buaè a' wà. A' yöule buaè ie' ttè wa, e' kuèkì ì dör ibua'ie e' shukitmi a' à wè. 19 A' ibikeitseke tò o'ka pautmi a' à buaè. E' dör wes s'wòbla kè wawèr esepa ulaiè es ö wes se' tso' stui a' esepa à bö'wò kkachè es. 20 A' wà ttè dalòieño tso', e' dör ttè mokì ena íyi jcher tajè e' tté. E' kuèkì a' ibikeitseke tò a' à se' kam yör esepa yömi ena wépa kè wà ì jcher esepa wòblarmi. 21 E' dör es, e' tà çwes a' kè e' wòbla'ù? A' tò s'patteke tò kè s'kàne akblòk tà çwes a' akblòke? 22 A' icheke tò kè s'kawòtá s'senewabak dalòseukwá tà çwes a' tò idalòsewèke? Íyi diòkòl tso' dalòie e' ar suluè a' éna tà çwes íyi tso' iwé a' e' ekibleke a' tò? 23 Ttè dalòieño meneat a' a, e' wa a' e' ttsòka tajè tà çwes a' kè tò idalòie? E' wa a' tò ie' dalòsewéwa. 24 Wèe' Skèkòl yèkkuò tò ichè: "Pè' kè dör judiowak, esepa tò Skèkòl chekè suluè a' ukuòmik."†

25 Mik wépa tò Moisés ttè dalòieño e' iuteke, esepa à itóttola kkuòlit tëule tsir e' dör buaè. Erè yi kè tò iutè, esepa à kè idör ìie bua', e' dör wes kè s'wakyöule es. 26-29 Wépa dör judiowak chòkle? E' kè dör iditséwò è wa. E' kè dör iwakyöule iyese alè kì e' wa. Judiowak chòkle e' dör wépa er yèsyèsè

* 2:1 Versículo ì a' Pablo ttòkemi judiowak ta. E' wènewà bua'ie vericulo 12 ena itòkì itso' e' kì. † 2:24 Isaiás 52.5; Ezequiel 36.22

Skèköl wöa esepa, e' dör wës ie'pa wakyöule ier a es. E' kë onuk ttè dalöiëno e' a. E' ormi Wiköl Batse'r ë a. Esepa wër buaë Skèköl wa, kë dör s'ditsö wa. E' kuëkì pè' kë dör judiowak, kë wakyöule, kë wä Moisés ttè dalöiëno e' ku', esepa tó idalöië buaë, e' tã ie'pa sueraë Skèköl tó wës judiowak wakyöule es erë kë iwakyöule mokì. Pè' tó ttè dalöiëno e' dalöië, erë kë iwakyöule ichkã kì, esepa tó judiowak kë tó iütè esepa kkataraë ikì aishkuö tã, erë iwakyöule ena ttè dalöiëno tso' iwã.

3

1 Yile tó ichakèmi: “E' dör es, e' tã ùie bua' idir tó se' dör judiowak? Se' tottola kkuölit tëule tsir ùie bua' e' dör?” 2 Ye' iüté tó e' dör buaë shütë ena iwã dör tajë. Idua'ie dör tó Skèköl tó itte me'atbak judiowak ulã a. 3 Yëne tó ie'pa welepa tó ttè ñe' dalöewëwëwã, erë e' ë kuëkì ùichëmìsö tó Skèköl kë ttö mokjè? 4 Au, kë idör es. Erë sulitane kachömi suluë, erë ie' ttö mokjè këkraë. E' dör wës itsö' kitule ie' yëkkuö kì es, e' tó ie' chë i' es: “Sulitane isueraë tó be' ttö mokjè.

Be' tté shulirmi, e' tã be' e' alörakã be' kkatökwapka kì.”*

Es Skèköl yëkkuö tó ichè.

5 Pè' welepa kë wä ijcher yësyësë, esepa tó icheke tó s'ser suluë, e' wa ikì wënewã bua'ie tó Skèköl dör yësyësë sulitane tsatã. E' kuëkì ie'pa tó icheke tó e' nuì kì s'we'ikéitö, e' kë dör yësyësë. ùEs idir? 6 Au, kë idör es. Skèköl chöpa kë dör yësyësë, e' ma ùwës ie' a sulitane shulirmi yësyësë?

7 Es yile tó ichakèmi: “Ye' kache wa Skèköl ttö mokjè e' kìkarkeka tajë, e' tã ùi kuëkì e' nuì kì ye' kcatekeiaitö?” 8 E' chöpa es, e' ma sö ichëmi tó “i sulu kì wamblöso as e' wa i buaë kì dö tajë.” Welepa tó icheke tó ttè ese wa ye' tó s'wöbla'weke. Ie'pa éna ye' wöakwa, e' kuëkì ie'pa tó ye' cheke sulu es. Erë ie'pa esepa kichatëttsã kiane.

Kë yi dör yësyësë Skèköl wöa

9 E' ma ùi chëmìsö? Sa' dör judiowak ùesepa dör buaë sulitane tsatã? Au, kë idör es. Ikkachétkeyö a' a tó sulitane, judiowak ena wépa kë dör judiowak, esepa kos tso' sene sulu dikjã. 10 E' dör wës itsö' kitule Skèköl yëkkuö kì es, e' tó ichè:

“i kë yi ku' eköl wë'ia dör yësyësë Skèköl wöa!

11 I dör buaë Skèköl a ese kë ãne yi éna yës.

Kë yi ku' Skèköl yulök.

12 Sulitane tsj tröuke ie' yökj;

Ie'pa er suluñewã suluë.

Kë yi ku' eköl wë'ia i buaë ese uk.†

13 Ie'pa ttö suluë, e' dör wës s'nu kélkuö kköppèe alar suluë es.

Ie'pa kkö kì s'kitö'wë me'rie.‡

Ie'pa kapakö e' dör wës tkabë ichök kapöli es.§

14 Ie'pa tso'ie alibchök s'malëpa kì kësik wa.*

15 Ie'pa er me'rie s'ttëwã ë kì.

16 Wë ie'pa dami ee s'we'ikë ena s'eriawë siarë ese mekearakitö.

17 Sene bërë ñalé e' kë suluë ie'pa wã.†

18 Skèköl dalöië e' kë eri tã' ie'pa wã yës.”‡

* 3:4 Salmo 51.4 † 3:12 Salmo 14.1-3; 53.1-3 ‡ 3:13 Salmo 5.9 § 3:13 Salmo 140.3 * 3:14 Salmo 10.7 † 3:17 Isaias 59.7-8 ‡ 3:18 Salmo 36.1

Es Skëköl yëkkuö tö ichè.

¹⁹ Se' wà ijcher tò ì qos chè Skëköl ttè dalöiëno tö, e' chëitö wépa tso' idikja, esepa a. Ttè e' wa sulitane siwa'blöwëkewà Skëköl tö. Nies ttè e' tò ikkacheke tò sulitane kï nuì tso' ie' wöa. ²⁰ Ttè dalöiëno e' dör ikkacheke se' a tò se' dör ì sulu wamblökwakpa. E' kuëkï kè yi a iyënuuka: "ttè dalöiëno iutëyö sëraa, e' kuëkï Skëköl kawötà ichök tò ye' dör pè' buaë yësyësë."

Wës Skëköl tò se' klö'wëmi wës pè' buaë yësyësë es

(3.21-31)

²¹⁻²³ Erë j'ñe ta Skëköl tò se' a ikkachétke tò wës ie' tò se' klö'wëmi wës pè' buaë yësyësë es. E' kè dör ttè dalöiëno iutësö e' wa. E' dör se' erblé Jesucristo mik e' wa. Wépa qos erblé ie' mik, esepa klö'wë Skëköl tò wës pè' buaë yësyësë es. Nies Skëköl yëkkuö qos e' tò isini'kuë tò mokï idir. Sulitane dör ì sulu wamblökwak. Kè se' serku' buaë yësyësë wës Skëköl olo ta' taië e' ser es. E' kuëkï sulitane dör nies ie' wöa. ²⁴ Erë Cristo Jesús tò se' yë'ttsa ì sulu ulà a. E' wa Skëköl tò se' klö'wë wës pè' buaë yësyësë es. E' kè kï se' ñarku', e' dör ème. Es ie' er buaë ché se' a. ²⁵ Ie' tò Jesucristo me'ttsa ttëwà se' skéie e' pè ttè taië se' nuì olo'yoie. E' de se' ulà a se' erblé Jesús mik e' wa. E' wa ie' tò ikkaché tò ie' dör yësyësë. Ká iaiaë ie' tò sene suluë dalé'ttsë'bitu enaë. ²⁶ E' kéwö ska' ta ie' kè wà se' weine wës s'kawötà weinuk es. Erë se' nuì patone Jesucristo weine e' wa. E' wa Skëköl tso' ikkachök j'ñe ta tò ie' dör yësyësë. Nies ie' tso' ikkachök tò wës ie' tò wépa erblé Jesús mik esepa klö'wëmi wës pè' buaë yësyësë es.

²⁷ E' dör es, e' ta çì wa se' e' ttsökami Skëköl wöa? jkè ì wa! Se' erblé Jesús mik, e' kuëkï ie' tò se' klö'wë wës pè' buaë yësyësë es. Kè idör ttè dalöiëno iutësö e' kuëkï. E' kuëkï kè se' a e' ttsënuuka ì wa yës. ²⁸ Es se' tò ibata chéat tò Skëköl tò se' klö'wë wës pè' buaë yësyësë es se' erblé Jesús mik e' kuëkï. Kè idör ttè dalöiëno e' iutësö e' kuëkï.

²⁹ Erë çskëköl dör judiowak è Këköl? çie' kè dör pè' malepa Këköl? Tö, ie' dör pè' kè dör judiowak esepa Këköl nies. ³⁰ Ie' dör eköl ème. Wépa erblé Jesús mik esepa klö'wëitö wës pè' buaë yësyësë es. Kè ie' tkine tò judiowak idir ö kè idir judiowak. ³¹ Se' tsatkërmi se' erblé Jesús mik e' wa, età çsö ichëmi tò Moisés ttè dalöiëno e' kè diché ta'ia? çAu, e' kè dör es! E' skéie se' tò ikï ché mokï tò idiché tso'ia iwák es.

4

Abraham erblé Skëköl mik

¹ Età sa' judiowak yë bak kië Abraham, çima e' chëmisö? çI jchenewà ie' wà erblé Skëköl mik e' wa? ²⁻³ Skëköl tò Abraham klö'úpa wës pè' buaë yësyësë es ì buaë wëitö e' kuëkï, e'ma buaë ie' a e' ttsërmika. Erë Skëköl yëkkuö tö ichè: "Abraham erblé Skëköl mik, e' kuëkï iklö'wëitö wës pè' buaë yësyësë es."* E' kuëkï ie' kè a e' ttsënuuka yës Skëköl wöa. ⁴ E' dör wës s'kaneblétke ese patuë es, e' kè dör kakmeule. E' dör ikaneblétke e' ské. ⁵ Erë yile erblé Skëköl tò s'sulusipa klö'wëmi wës pè' buaë yësyësë es e' mik, e' ta ese klö'wëraë Skëköl tò es, erë kè iwa ì buaë one e' tsatkoie. ⁶ Nies e' sini'ku' David tö. Ie' iché tò ayëcha buaë wë klö'wë Skëköl tò wës pè' buaë yësyësë es, kè dör ì buaë wëitö e' kuëkï. ⁷ Ie' tò iyë': "Wépa kï inuì olo'yé Skëköl tò ena itköwëé ikï, jayëcha buaë esepa!"

*

⁸ Wépa kē chakepaia₂ Skēkōl tō inu₁ k₁, jayēcha buaē esepa!”†
Es itso' kitule.

⁹ Ye' ichakē tō wépa yē' David tō ayēcha buaē *z*esepa dōr wépa wakyōule itōttola kkuōlit tēule tsir e' wa esepa ē? Au. Nies ie'pa dōr wépa kē wakyōule esepa. Ye' ichētē tō Abraham erblē Skēkōl mik, e' kue₁ iklō₁ itō wēs pē' buaē yēsēsēs es. ¹⁰ Erē *z*mik Skēkōl tō iklō₁ es? *z*E' dōr iwakyōne e' ukuōk₁ ō e' yōk₁? Kē idōr e' ukuōk₁, e' dōr e' yōk₁. ¹¹ Ie' tō iklō₁ wē es ierblē imik e' kue₁. E' ukuōk₁ t₁ ie' kēitō e' wakyōuk iwā kkachōie tō iklō₁ wēitō wēs pē' buaē yēsēsēs es. Es ie' de wépa erblē Skēkōl mik erē kē iwakyōule, esepa kōs yē tsaweie. Es ie'pa kōs klō₁ wē Skēkōl tō wēs pē' buaē yēsēsēs es. ¹² Nies ie' dōr wépa wakyōule ena ierblō Skēkōl mik wēs ie' es kam iwakyuō e' yōk₁, esepa kōs yē.

Skēkōl tō ttē me' Abraham a

¹³ Skēkōl kablē' Abraham a ttē i' wa: “Ye' tō k₁ ulitane meraē be' a ena be' aleripa a.” Erē ie' kē wā imēne Abraham a ttē dalōiēno e' iutē wa. Imēitō ia ierblē imik e' wa. E' wa Abraham klōne wēs pē' buaē yēsēsēs es. ¹⁴⁻¹⁵ Mik Skēkōl ttē dalōiēno dalōsewēwasō, et₁ e' nu₁ k₁ se' we'ikeraeitō. Erē ttē ñe' kē kunūpa, e' ma kē i ta' dalōsewēwa. E' kue₁ i uk Skēkōl kablē' Abraham a e' wā mū dō wépa tō ttē dalōiēno e' wā iutē esepa a, e' ma erblē Skēkōl mik ena ie' kablē' Abraham a e' kē dōr ie bua'.

¹⁶ E' kue₁ i uk Skēkōl kablē' Abraham a, e' wawēitō ēme wēs iyi kakmeule es ie' erblē imik e' wa. Ie' tō iwē es er buaē choie sulitane a as iwā dō Abraham aleripa ulitane ulā a. E' wā dōr tō i yēne Abraham a, e' kē dōr wépa tso' ttē dalōiēno dik₁ esepa ē a. Nies e' dōr wépa kōs erblē Skēkōl mik wēs Abraham es esepa a. Es Abraham de se' ulitane erblē Skēkōl mik esepa yēie. ¹⁷ E' dōr wēs itso' kitule Skēkōl yēkkuō k₁ es. E' k₁ Skēkōl tō ichē Abraham a: “Ye' tō be' tkēk₁ k₁ tajē wakpa yēie.”† Skēkōl dōr s' duowā shkē' ukkanewak e'. I kē ku' e' yuēmiitō ittō ē wa. Skēkōl e' mik Abraham erblē.

¹⁸ I yē' Skēkōl tō Abraham a wēsua kē iwā tkōpa suē. Erē Abraham tō iklō₁ wē mok₁ t₁ iwā panēitō. E' kue₁ ie' de k₁ ku₁ k₁ tajē e' wakpa yēie wēs ie' a iyēnebak es. Skēkōl tō ie' a iyē': “Be' aleripa alōrdaē tajē.”§ ¹⁹ Tsir et₁ ie' k₁ duas de cien eyōk (100). Ie' wā ijcher tō ie' ena ilakōl Sara dewatke kēkēpa alula kē dōpaia₂ alāē. Erē erblē Skēkōl mik e' kē olo'yane ie' wā yēs. ²⁰ Ie' kē wā ibikeitsek₁ bōtbōt. Skēkōl kablē' ie' a e' kē bikeitse₁ ie' wā tō kē iwā tkōpa. E' skēie ie' k₁ erblē Skēkōl mik t₁ ikikēkaitō. ²¹ Ie' tō iklō₁ wē mok₁ tō Skēkōl wā dichē tso' i uk ie' kablē' ese wōie. ²² E' kue₁ Skēkōl tō iklō₁ wē wēs pē' buaē yēsēsēs es.

²³ “Skēkōl tō iklō₁ wē wēs pē' buaē yēsēsēs es.” Ttē e' kē kiteat yēkkuō k₁ Abraham ē a. ²⁴ Nies ikiteat se' a. Skēkōl tō Skēkēpa Jesús shkēo' kane e' mik se' erblē, e' t₁ ñies ie' tō se' klō₁ weraē wēs pē' buaē yēsēsēs es. ²⁵ Jesús wōmenetts₁ ttēw₁ se' nu₁ k₁, e' ukuōk₁ t₁ ishkeo' kaneitō as se' klōr wēs pē' buaē yēsēsēs es.

5

Skēkōl er buanene se' k₁

¹ Se' erblē Jesucristo mik e' wa Skēkōl tō se' klō₁ wē wēs pē' buaē yēsēsēs es. E' kue₁ i ñe' t₁ ie' er buanene se' k₁ Skēkēpa Jesucristo batamik. ² Jesucristo batamik ie' er buaē chē se' a, se' erblē ie' mik e' wa. Ie' er buaē chō se' a, e' a se' e' tkēw₁ darērē. Se' wā ijcher tō se' dōrami ie' ska' olo t₁ tajē ie' t₁ ñita.

E' wà paneke se' tò kröröe, e' tò se' ttsë'wëke buaë. ³ Erë kě dör e' ë, ñies se' ttsë'rke buaë mik se' weirke etã. E' wà dör tò se' wã ijcher tò mik se' weirke, etã e' tò se' kí diché ieke idalë'ttsök er bua' wa. ⁴ Ì kos dalë'ttsësö er bua' wa e' wër buaë Skëköl wa. Se' wër buaë ie' wa, e' tã e' tò se' ké iwã kí panuk kröröe. E' kueki se' ttsë'rke buaë se' weirke e' shua. ⁵ Wiköl Batse'r mène se' a e' tò se' a ikkacheke tò Skëköl éna se' dalër tajë, e' kueki ipanë ñe' e' kě tò se' ériawëpa.

⁶ Mik Skëköl tò ikëwö me' e' de, etã Cristo kôtëwã se' nuí skéie se' tso'ia kě a e' tsatkër e' dalewa. ⁷ Darërë idir se' a e' muktsã ttëwã o'ka skéie, erë imú dör pë' buaë yësyësë ese. Isalema yile e' mumittsã ttëwã pë' buaë shutë ese skéie. ⁸ Erë Cristo e' me'ttsa ttëwã se' skéie, se' bakiã e' wamblök suluë e' dalewa. E' tò se' a ikkacheke tò kos Skëköl éna se' dalër. ⁹ Ie' kôtëwã ipë tène tajë e' wa Skëköl tò se' klö'wé wës pë' buaë yësyësë es. E' yitã buaë ie' wa se' tsatkërdaë Skëköl kësik yöki. ¹⁰ Mik se' bak Skëköl bolökpaie, etã ie' wák tò ier bua'wéne se' kí ilã ttëwã e' batamik. Erë j'ñe tã ie' er buanene se' kí, e' yitã buaë se' tsatkërdaë Cristo tso'ne ttsë'ka e' diché wa. ¹¹ Erë kě dör e' ë. Skëképa Jesucristo batamik Skëköl er buanene se' kí, e' kueki se' ttsë'rke buaë ie' batamik.

Adán ena Cristo

¹² Wëm tsã yöne kië Adán, e' wã sene sulu tsã dë'bitu kã i' a. Ie' dör sultane yëie. E' kueki mik ie' tò ì sulu tsã wamblë', etã e' dör wës sultane tò iwamblë' ie' tã ñitã es. E' tò sultane wöme'ttsã ì sulu wamblök ena e' nuí kí duökwa. E' kueki duëwã de sultane kí. ¹³ Kam ttë dalöieno mer Moisés a, e' yöki ì sulu wamblë'nembak je'. Erë e' këwö ska' tã ttë dalöieno kě tã', e' kueki kě yi kkatëne inuí kí. ¹⁴ Erë Adán këwö ska' dö Moisés këwö ska' sultane blërke. Ñies wëpa kë wã Skëköl ttö dalöseonëwã wës Adán es, esepa blërlune. Ie' dör wëm eköl doia' ie' itökí e' klíla.

¹⁵ Ì sulu wamblë' Adán tò ena ì buaë o' Skëköl tò se' a e' dör kua'kí. Adán tò ì sulu wamblë', e' kueki tajë s'blërlune. Erë wëm eköl skà, e' dör Jesucristo, e' batamik Skëköl er buaë ché se' a éme kě tuë tã'. E' dör buaë ichökle, e' wa s'tsatkërke tajë. ¹⁶ Adán tò ì sulu wamblë' etökicha éme, e' nuí kí sultane kichatë'ttsã Skëköl tò. Erë Skëköl er buaë ché se' a, e' kueki ie' tò se' klö'wé wës pë' buaë yësyësë es, erë se' tò ì sulu wambleke tajë. E' kueki ì buaë o' ie' tò se' a, e' kě dör wës ì sulu wamblë' Adán tò es. ¹⁷ Es wëm eköl ë tò ì sulu wamblë', e' wa duëwã e' aléka sultane kí. E' yitã ì o' Jesucristo tò, e' wa wëpa a Skëköl er buaë ché klö'wëitö wës pë' buaë yësyësë es, esepa kos ulã a sene pa'alí döraë tã ie'pa e' alörakã ie' tã ñitã. E' dör tajë tkökã ì wamblë' Adán tò e' tsatã.

¹⁸ Ì sulu wamblë' Adán tò etökicha, e' wa sultane kichatënettsã. Erë ì yësyësë wé Jesucristo tò etökicha, e' wa sultane klörmi wës pë' buaë yësyësë es as iser michoë. ¹⁹ Adán tò Skëköl ttö tsã dalöseowã e' wa sultane wömenettsã ì sulu wamblök. Erë Jesucristo tò Skëköl ttö dalöie, e' wa se' tajë klördaë wës pë' buaë yësyësë es.

²⁰ Skëköl tò ttë dalöieno mé se' a as ì sulu wamblekesö kos e' jcherwã se' wã yësyësë tò e' dör suluë. Erë mik ijchenëwã se' wã, etã se' éna iwã armi bua'ie tò kos Skëköl er buaë ché se' a. E' dör tajë ì sulu kos wamblekesö e' tsatã. ²¹ Mik se' bak klöulewã duëwã ulã a, etã sene sulu e' ali'ka se' kí. Erë Skëköl er buaë ché se' a, e' dikia se' tso' j'ñe tã wës se' bak kuaë sene sulu dikia es. Ie' er buaë ché se' a Skëképa Jesucristo batamik, e' wa se' klö'wëitö wës pë' buaë yësyësë es tã sene michoë méitö se' a.

6

Se' dör wes s'duulewə es sene sulu yöki

¹ E' dör es e'ma çima sö ichèmi? Çi sulu kı wamblèiasö as Skèköl er buaë kı chö se' a' tajië shütë? ² Au, e' kè dör es. Se' dör wes s'duulewə es sene sulu yöki. Çwes i sulu wamblèmiiasö? ³ ÇA' kè wə ijcher tö se' wösune e' tö iwà kkacheke tö se' batsulewə Cristo Jesús mik? E' dör wes se' ttëwəñak ie' tã es. ⁴ Se' wösune e' wà kiane chë tö se' tóbinewə ie' tã. E' dör es as se' serne kuə'kı wes Cristo shkënekane S'yé olo tã' tajië e' wa e' ser es.

⁵ Se' batsulewə ie' mik ie' dunewə eerö, es ñies se' shkerdakane wes ie' shkënekane es. ⁶⁻⁷ Se' wə ijcher tö s'duulewə kè ku'ia i sulu wamblök. Es ñies wes se' dör kuaë e' dunewə Cristo tã wötëulewə krus mik. E' tka es as s'wák dër suluë e' diché erwa tã s'tkòshkar sene sulu ulà a' kè ku'ia klöulewə. ⁸⁻⁹ Se' wə ijcher tö Cristo shkënekane, e' kuëki ie' kè duöpawane. Duewə kè e' alöpakaiä ie' kı. E' kuëki se' duulewatke ie' tã, e' tã se' tö iklö'wé mokjè tö se' serdane ie' tã. ¹⁰ Mik ie' kötwa, etã ikötwa etökicha ème se' nu'kı, kè iskà duöpawaiane. Erë ishkenekane serkene Skèköl a'. ¹¹ Es ñies a' e' ttsö mokjè tö a' duulewə sene sulu yöki, erë a' tso' ttsë'ka senoië yësyësë Skèköl a' a' batsulewə Cristo Jesús mik e' wa.

¹² E' kuëki kè a' kawö mukia sene sulu a' as kè ie' alöka' a' kı tã i sulu kos wamblak a' éna ese wamblè a' tö. ¹³ Kè a' e' muktsaiä sene sulu ulà a' as e' kè tö a' klö'üwa i sulu wamblöie. E' skéie a' e' múttsa Skèköl a' wes s'duulewə shkënekane es. A' e' múttsa wa'ñe Skèköl a' senuk yësyësë. ¹⁴ A' kè ku'ia Moisés ttè dalöiëno dikia. A' tso' Skèköl er buaë chöke se' a' e' dikia. E' kuëki a' e' múttsa senuk yësyësë tã es sene sulu kè e' alöpakā a' kı.

Skawötā senuk buaë yësyësë Skèköl a'

¹⁵ E' dör es, e' tã çima sö ichèmi? Se' kè ku'ia ttè dalöiëno e' dikia. Se' tso' Skèköl er buaë chö se' a' e' dikia. E'ma e' kuëki ç i sulu wamblösö? Au, kè idör es. ¹⁶ A' wə ijcher buaë tö yi ttö iutekesö, ese ulà a' se' tso' klöulewə wes s'klöulewə kanè mésoie tso' iwökir ulà a' es. Es sene sulu ttö iutekesö, e' tã e' ulà a' se' tso' klöulewə wes kanè méso es tã e' nu'kı se' duöralur weir michoë. Erë Skèköl ttö iutekesö, e' tã e' ulà a' se' tso' tã e' wa se' serdaë yësyësë. ¹⁷ A' bak klöulewə sene sulu ulà a' wes kanè méso es. Erë wéstela Skèköl a' tö i'ñe tã ttè buaë pakane a' a' e' iuté a' tö er mokj wa. ¹⁸ Es a' yëulettsatke sene sulu ulà a' tã i'ñe tã a' de sene yësyësë e' ulà a'. ¹⁹ (A' ià katötö Skèköl ttè a, e' kuëki ttè i' kleekeyö a' a' kanè méso ttè wa.) Kenet a' e' me'ttsa e' ia'ukka sene sulusi wa ena i sulu è kı wamblök. Erë e' sù i'ñe tã a' e' múttsa senuk yësyësë as a' ser batse'r.

²⁰ Mik a' bakia klöulewə sene sulu ulà a, etã kè a' tkine sene yësyësë kı. ²¹ E' wa ç i bua' dë' a' ulà a? E' ulà a' a' mîne duökulur weir michoë. I'ñe tã i sulu wamblé' a' tö ese tö a' jaëwéne. ²² Erë a' yënëttsa sene sulu ulà a. A' de Skèköl kanè mésopaie. E' ulà a' a' serke batse'r, e' bata dör sene michoë. ²³ I sulu wamblekesö ese skéie s'duörawə. Erë wépa batsulewə Skèképa Cristo Jesús mik, esepa a' sene michoë meraë Skèköl tö ème.

7

Se' du'ulur ttè dalöiëno yöki

¹ A' yamipa, Moisés ttè dalöiëno, e' sùle buaë a' wə. A' wə ijcher tö ttè e' dikia s'tso', s'tso'ia' ttsé'ka e' dalewa. ² E' dör wes alaköl senewabak es. Ese kè kawötā iwëm ökwa iwëm tso'ia' ttsé'ka e' dalewa. Erë mik iwëm blénewa, etã e' ttè olone ie' kı. ³ Alaköl ese sené wëm o'ka tã iwëm chökke tso'ia' ttsé'ka e'

dalewa, e' ta ttè e' dalösewéwaitö. Erë iwëm chökle blënewa, e' ta ie' kè ku'ia ttè e' dikja. Ie' a serwamine buaë wëm skà ta, e' kè dör trë.

⁴ A yamipa, es idör se' a ñies. Se' batsulewa Cristo mik, e' kuëki se' du'ulur ie' ta ttè dalöiëno e' yöki. Ñies se' shkenekane ie' ta as se' ser wes Skëköl wa iwër buaë es.

⁵ Mik se' bak senuk s'wák dër sulu e' dikja, eta ttè dalöiëno tö se' wörieikeke i sulu ki wamblök. E' ulà a se' mine duökulur. ⁶ Se' bak klöulewa ttè dalöiëno e' dikja, erë i'ñe ta se' durulune ttè e' yöki. Se' yënetsa ttè e' ulà a as se' kanëblö Skëköl a ku'a'ki sene pa'alí mé iWiköl tö se' a e' wa. E' kè dör wes se' bak kanëblök ie' a ttè dalöiëno kitule yëkkuö ki e' iütè wa es.

Sene sulu ta ñippök

⁷ Es idir, e'ma zima sö ichëmi? Moisés ttè dalöiëno kitule ze' dör suluë? Au, kè idör es. Ttè e' kè kunúpa, e'ma ye' kè wa ijcher tö i dör suluë. Ttè e' kè tö ichöpa: "Kè a' kawö ta' o'ka iyi kkechök," e'ma ye' kè wa ijcher tö e' dör suluë. ⁸ Erë ttè dalöiëno kè kunúpa, e'ma sene sulu kè diché ta'. E' kuëki ttè dalöiëno e' wa sene sulu tö ye' erkiöwéka i sulu tsäkië wamblök. ⁹ Kä iaiaë kam ye' wa ttè dalöiëno jcherwa, e' yöki ye' tts'e'ne' buaë. Erë mik ye' wa ttè e' jchenewa, eta sene sulu tso' ye' a e' diché iëne ta ye' éna ianewa tö ye' dör i sulu wamblökwa ¹⁰⁻¹¹ kichatéuletsa. Ttè dalöiëno batamik sene sulu tö ye' küt'wé as i sulu wamblöyö, ese tö ye' kichatétsa. Es ttè e' tö warma sene michoë mëmi ye' a, e' skéie ye' kichatétsaitö.

¹² Es Moisés ttè dalöiëno e' dör buaë, e' dör yësyësë, e' dör bats'e'r. ¹³ Eta ze' yëne tö ttè buaë e' tö ye' kichatétsa? Au, kè idör es. Ttè buaë e' batamik, i sulu wamblekeyö, ese tö ye' kichatétsa. Ttè dalöiëno e' tö se' a ikkacheke mokjé tö i sulu wamblekesö, ese dör suluë ichök. Es ttè dalöiëno dör buaë, e' wa sö isuëmi tö mokjé i sulu wamblekesö ese dör sulu ëme.

¹⁴ Se' wa ijcher tö ttè dalöiëno e' dör Skëköl wák ttè. Erë ye' dör siarë kè diché ta' klöulewa sene sulu ulà a ikanë mésoie. ¹⁵ I wamblekeyö ese kè ane ye' wák éna. I buaë wak ye' éna ese kè wëyö. Erë i ar suluë ye' éna, ese wamblekeyö. ¹⁶ I kè wamblak ye' éna ese wambléyö, e' ta e' wa ye' icheke tö ttè dalöiëno e' dör buaë. ¹⁷⁻¹⁸ I buaë wak ye' éna, ese kè or ye' a, e' wa ye' wa ijcher tö i dör buaë e' kè ku' ye' er a. Sö ichöma kè i bua' ku' ye' wák dër sulu e' a. Es idir e' kuëki ye' kè tö i sulu wamblak ye' wák er wa. Sene sulu tso' ye' er a, e' tö ye' kè iwamblök. ¹⁹ I buaë wak ye' éna, ese kè wëyö. Ñies i sulu kè wamblak ye' éna, ese wamblekeyö. ²⁰ Es i sulu kè wamblak ye' éna, ese wambléyö, e' ta e' kè dör tö ye' tö iwambleke ye' wák er wa. E' dör tö sene sulu tso' ye' éna, e' tö ye' keke iwamblök.

²¹ Es ye' éna iane tö erë i buaë wak ye' éna erë ye' a sene sulu tkër. ²² Ttè dalöiëno me'at Skëköl tö, e' wa ye' wöbatsö tajë. ²³ Erë ilè skà tso' ye' a, e' ttséyö tö e' tso' i buaë wak ye' éna ese wöklö'uk. E' dör sene sulu tso' ye' er a e', e' ulà a ye' tso' klöulewa.

²⁴ Ye' dör siarëla. I sulu tso' ye' er a, e' tö ye' kichatétsa. E' yöki zyí tö ye' tsatkëmi? ²⁵ Skëköl tö ye' tsatkë Skëképa Jesucristo batamik. E' kuëki wëstela chéyö ia.

Es ye' éna ttè dalöiëno me'at Skëköl tö e' ë iütak. Erë ye' wák dër suluë, e' tö ye' kè i sulu wamblök.

8

Se' sermi buaë yësyësë Skëköl Wiköl wa

¹⁻² Cristo Jesús batamik Skëköl Wiköl tö sene michoë meke se' a, e' tö ye' yëttsa sene sulu ena duëwa e' ulä a. E' kueki i'ñe ta wëpa batsulewa Cristo Jesús mik, esepa kë kichatepa Skëköl tö yës. ³ Ì kë onuk Moisés ttë dalöiëno a, e' wë Skëköl tö. Se' wák dër sulu e' kë tö se' kè ttë dalöiëno iutök buaë, e' kueki e' kë a se' tsatkënk. Erë Skëköl tö iwäk alä patkë'bitu' s'ditsöie ttëwa se' skéie se' nuì patuoie. Es ie' tö sene sulu tso' se' er a e' kichatë'ttsa. ⁴ E' wë ie' tö as se' klö'ütö wes pë' buaë yësyësë es wes ttë dalöiëno yësyësë e' tö se' a ikie es. Se' klöne es, esepa serke wes Skëköl Wiköl ki ikiane es. Ie'pa kë serku'ia wes s'wák dër sulu ki ikiane es.

⁵ Wëpa serke wes s'wák dër sulu ki ikiane es, esepa er me'rie ì kiane e' ki ese ë ki. Erë wëpa serke wes Skëköl Wiköl ki ikiane es, esepa er me'rie ì kiane e' ki ese ë ki. ⁶ Ì kiane s'wák dër sulu ki, ese ki se' er me'rie, e' ta e' bata dör se' duöwa. Erë se' er me'rie ì kiane Skëköl Wiköl ki, ese ki, e' ta e' bata dör sene michoë, ñies sene bërë Skëköl ta e'. ⁷ Erë wëpa er me'rie ì kiane s'wák dër sulu ki, ese ki, esepa kë tö Skëköl ttë dalöiëno e' dalöie, mokj ie'pa kë a idalöier. E' kueki ie'pa dör Skëköl bolökpa. ⁸ Wëpa serke wes s'wák dër sulu ki ikiane es, esepa kë a ì onuk wër buaë Skëköl wa.

⁹ Erë Skëköl Wiköl tso' se' a, e' ta se' kè ku'ia s'wák dër sulu ulä a. E' skéie se' tso' Skëköl Wiköl ulä a. Yi kë a Cristo Wiköl ku', ese kë dör ie' icha. ¹⁰ Erë Skëköl tö se' klö'wë wes pë' buaë yësyësë es, e' kueki Cristo tso' se' a. E' dör es, e' ta erë s'chkà nurdawa se' nuì kueki, erë se' wiköl ser michoë. ¹¹ Skëköl tö Cristo Jesús shke'kane, e' Wiköl tso' se' a, e' ta aishkuö ta ie' tö se' nu shke'weraka i'Wiköl tso' se' a e' wa.

¹² A yamipa, e' kueki kë se' kane senukia wes s'wák dër sulu ki ikiane es.

¹³ Se' serke es, e' ta se' duörawa. Erë se' e' alëka iki Skëköl Wiköl wa, e' ta se' ser michoë.

¹⁴ Wëpa wëttseke Skëköl Wiköl tö, esepa dör Skëköl ala'r. ¹⁵ Skëköl kë wa i'Wiköl mène se' a se' klö'wowa kësik wa as se' suarne. E' skéie i'Wiköl wa se' de ie' ala'rie. Ie' Wiköl wa ie' a ichëmisö: "A yëwöla." ¹⁶ Ñies ie' Wiköl tö se' ké ittök se' er a tö se' dör ie' ala'r. ¹⁷ Es se' dör ie' ala'r. Se' weirke Cristo ta ñita, e' je' ta ñies se' kirdawa buaë ie' ta ñita ie' olo ta' tajë e' ska'. Aishkuö ta ì kos tso' blëule Skëköl wa më se' a, e' döraë se' ulä a Cristo ta ñita.

Ì tso' se' a aishkuö ta e' dör buaë chökle

¹⁸ Ye' a ta ie' olo tajë e' a se' dörañak aishkuö ta, e' dör buaë shutë. E' o' mik ta se' weirke kos ká i' ki e' kë dör ì. ¹⁹ Aishkuö ta ikkayërdaë wöshaë tö se' dör Skëköl ala'r. E' këwö paneke kröröë iyi ulitane yö'at Skëköl tö ese tö. ²⁰ İyi ulitane yö'at Skëköl tö ese kos sulunewa. Ì kos yöule e' kë wák e' suluonewa. Erë Skëköl wák tö iwöme'ttsa es. Erë ibua'wëneraëitö aishkuö ta. ²¹ Ie' wák tö iyë'at: "Aishkuö ta iyi kos yö'at ye' tö e' yerattsaneyö iweirke tajë e' ulä a as itsatkënar ena ilökarka tajë ye' olo wa ye' ala'r ta ñita." E' kueki iyi ulitane yö'atitö e' tso' kawö e' panuk kröröë. ²² Se' wa ijcher tö dö ikkë ta iyi ulitane yö'atitö e' rrerkeia ena iweirkeia wes alaköl alä kurketke weir es. ²³ Erë kë e' rrerku' kawö e' panuk. Ñies se' a Skëköl Wiköl menetke wes iyi tsä kakkè siä es, e'pa rrerkeia kawö e' panekesö e' dalewa. E' këwö ska' ta Skëköl tö se' tseratkö da'ä ila'rie, ta se' chkà mane'werattsaneyö buaë kë duötä'waja. ²⁴ Se' tsatkëne erë se' tsatkërkette da'äie e' panekesö. Ì tso'tke s'wa ese kë paneku'sö. E' kueki mik se' tö ichë tö e' këwö panekesö, etä e' wä kiane chë tö kam sö isaü.

²⁵ Erë ì kām saṣṣō ese panekesō, e' t̄a se' k̄awōt̄a ipanuk b̄ērē s'weirke k̄os e' dalē'ttsē wa.

²⁶ Es ñies se' kē diché t̄a', e' kuēk̄i Skēkōl Wikōl tō se' k̄imeke. Kē se' wōblar buaē ttōk Skēkōl t̄a wēs se' kē ttōk it̄a es. Erë ie' wák Wikōl tso' se' ttē chōk ie' a tajē kkōché wa ena ttē kē yēr siā ese wa. ²⁷ Ie' w̄a se' er s̄uule buaē. Ie' Wikōl tō ikieke ie' ichapa batse'r k̄i wēs ie' k̄i ikiane es. E' kuēk̄i ì cheke iWikōl tō ie' a e' әне buaē ie' әне.

Se' e' aléka íyi ulitane k̄i Cristo batamik

²⁸ Se' w̄a ijcher tō wēpa әне Skēkōl dalēr, ñies iklōg'bakitō wēs ie' wák tō ibikeitsbak es, esepa t̄a ì k̄os tkōke, e' a ie' ulā ter ie'pa k̄imoie as idōtts̄a buaē wēs ie' k̄i kiane es. ²⁹ Wēpa sh̄ukitbakitō e'pa bikeitsbakitō tō idōraē wēs ie' Alā es as ie' Alā dō ie'pa tajē e' sh̄uā wēs ikok es. ³⁰ Wēpa bikeitsbakitō e'pa kiéitō ñies. Wēpa kiéitō e'pa klō'wéitō wēs pē' buaē yēsýēsē es. Wēpa klō'wéitō es, esepa dōraē ie' t̄a ñit̄a ilo tajē e' a.

³¹ E' dōr es, e' t̄a kē ì kianeia chē. Skēkōl tso' se' t̄a, e' t̄a çì e' alōmika se' k̄i? ³² Ie' kē w̄a iwák Alā kkēone, e' me'ttsaitō ttēw̄a se' ulitane skéie ie' yit̄a ì k̄os meraeitō se' a ilā t̄a ñit̄a! ³³ çYi tō wēpa sh̄ukitbak Skēkōl tō esepa kkatēmi? Kē yi. Ie' wák tō ie'pa klō'wétke wēs pē' buaē yēsýēsē es. ³⁴ çYi a ie'pa kichatēmi? Kē yi. Cristo Jesús kōtw̄a se' skéie, e' k̄iie t̄a ishkenekane tkēr Skēkōl ulā bua'kka se' ttē chōk. ³⁵ çÌ tō se' yētts̄ami Cristo әне se' dalēr tajē e' ulā a? çSe' weir tajē alē? çÌ darērēē alē? çSe' weir Jesús ttē batamik alē? çSe' duōke bli w̄a alē? çKē se' datsi' t̄a' alē? çIlē tkō se' t̄a alē? çS'ttēw̄a alē? Au. Kē ì a se' yērpatts̄a ie' ulā a. ³⁶ E' dōr wēs Skēkōl yēkkuō tō ichē es, e' tō ichē:

Be' dalērmik wēkkē alē t̄a sa' tteraw̄a pē' tō.

Sa' suēke ie'pa dōr wēs obeja tsēmi ttēw̄a es.*

Es Skēkōl yēkkuō tō ichē.

³⁷ Erë e' sh̄uā se' dōr e' alōkwakpa ts̄ata, Cristo әне se' dalēr tajē e' batamik. ³⁸ E' kuēk̄i ye' w̄a ijcher buaē tō kē ì tō se' yepatts̄a Skēkōl әне se' dalēr tajē e' ulā a. Duew̄a, sene, ie' biyōchōkwakpa, íyi wōkir kē wērt̄a'w̄a, ì tkōke se' t̄a ñ'ñe t̄a, ì tkōmi se' t̄a aishkuō t̄a, ì skā tso' diché t̄a', ³⁹ ì k̄os tso' k̄á jai a, ì k̄os tso' k̄á diōshet, ekkē k̄os ena ì skā yō'atitō, e' k̄os kē a se' yērpatts̄a ie' әне se' dalēr tajē e' ulā a. Ie' әне se' dalēr tajē, e' kkachéitō se' a Skēképa Cristo Jesús e' wa.

9

Skēkōl tō Israel aleripa sh̄ukitbak ie' ala'rie

¹ Ì cheke ye' tō a' a e' dōr mok̄iē. Ye' dōr Cristo icha, kē ye' kachō. Ñies Wikōl Batse'r wa ye' er tō ye' a icheke tō e' dōr mok̄iē. ²⁻³ Mok̄i ye' chkenew̄a siarē, tajē ye' eriarke kekraē ye' wák ditséwōpa kuēk̄i. Ye' wák mú kichatēe Skēkōl tō yētts̄a Cristo ulā a as ie'pa tsat̄kēr ye' skéie. ⁴ E'pa dōr Israel aleripa. Ká iaiāē Skēkōl tō ie'pa tse'tkō ie' ala'rie. Ie'pa a ie' tō ilo tajē e' k̄kayē'. Ie' ena ie'pa ttē me' ñi a tsak̄iē ñies ittē dalōiēno e' me'itō ie'pa a. Wēs íyi wakanewē ie' dalōioie e' wa ie'pa wōbla'itō. Ñies ie' kablē' ie'pa a er buaē chōk. ⁵ Ie'pa dōr sa' yēpa bak k̄á iaiāē dalōiērt̄a' tajē, e'pa aleripa. Ñies wé pairine'bit̄u idi' wa s'blúie e' k̄une' ie'pa ditséwō wa, e' dōr Skēkōl dōr íyi ulitane ts̄ata k̄ikarkeka kekraē e'. Es e' idir.

⁶ Kē ye' ku' ichōk tō Skēkōl kablē' er buaē chōk ie'pa a e' kē w̄a bak. E' kē dōr es. E' dōr tō kē ie'pa s̄eraa dōr Israel aleripa chōkle Skēkōl a. ⁷ Ñies Abraham

* 8:36 Salmō 44.22

aleripa, e'pa kibiiepa kě dör ie' aleripa chökle Skëköl a. Skëköl tö iyë' ie' a: "Be' aleripa chökle, e'pa döraë Isaac wa."* 8 E' wà kiane chë tö kě yi dör Skëköl ala'r s'ditséwó wa. E' skéie wépa tö ì uk Skëköl kablë' e' klö'wé wës Abraham tö iklö'wé es, esepa ë dör Abraham aleripa chökle Skëköl a. 9 Skëköl kablë' ie' a ttë i' wa: "Kawö ikkë tã duas iëk ye' dörane tã be' alaköl Sara alà tã'tke."† E' klö'wé Abraham tö.

10 Erë kě dör e' ë. Sara alà kune' ñe' dör sa' yě bak ká iaiãë kië Isaac e'. Ie' alà ka'ka itayë Rebeca tã e'pa dör klö wakpa wëm. 11-13 Erë kam ie'pa kur, kam ie'pa tö ì buaë ù ò ì sulu wamblö, e' yökj Skëköl tö iyë' Rebeca a: "Ikibi ëk döraë itsirla kanë mésoie."† E' dör wës iskà tso' kitule Skëköl yëkküö kj es, e' kj ie' tö ichë: "Jacob dalëne ye' éna, erë Esaú watéttsayö."§ Es iatëtke tö wéne shushtak ie' wák éna, ese shushtëitö as iwà döttsa wës ie' kj ikiane es. Kě dör ì wésö ese kueki.

14 Es idir, e' tã çsö ichëmi tö Skëköl kě dör yësyësë? Au, kě idör es. 15 Ie' tö iyë' Moisés a: "Wé a ye' er buaë chak, ese a ye' er buaë chöraë. Ñies wé suak ye' éna er siarë wa, ese suerayö er siarë wa."* 16 E' kueki ie' kě er buaë chö se' a, se' kj ikiane ò ì wëkesö e' kueki. Erë wépa suëke ie' tö er siarë wa, esepa a ie' er buaë chöraë. 17 E' dör wës itso' kitule Skëköl yëkküö kj es. E' kj Skëköl tö iché Egipto blú a: "Ye' tö be' tkéka ká i' blúie, e' wà tã' ye' wã. E' dör ye' diché kkachöie be' wa as yi dör ye' e' tté pakar ká wa'ñe."† 18 Es yi suak Skëköl éna er siarë wa, ese sueraëitö er siarë wa. Ñies yi er darë'wakwã ie' éna, ese er darë'werawa ie' tö.

19 Erë isalema a' wële tö ye' a ichëmi: "Mokj tö ì kiane wë Skëköl kj ese kě wöklönuk yi a çwes ie' tö se' chakëmi se' nuj kj?" 20 Erë ye' iütëmi: A wëm çjma be' erbikö be' dör yi, e' tö Skëköl iütë er sulu wa? Skaü kě tö ichëpa iyuökwak a: "çj kueki be' tö ye' yué i' es?" 21 Skaü yuökwak e' a iyörmi wës ie' éna iyuak es. Skaüchka e' ë yörmi skaü bua'buaië ena skaü ësieie ñies.

22 Es ñies Skëköl tö iwëmi wës ie' kj ikiane es. Ie' éna ie' kësik ena ie' diché kkachak ì sulu wamblök'wakpa wömeulettsa weinuk esepa ewëwa wa, e' tã e' wëmi ie' tö. Erë e'pa kos dalë'ttsekeia ie' tö bërë énaë 23 as ie' olo tajë shuteë e' kkachöitö se' shukitbakitö e'pa a. Ká iaiãë ie' tö se' shukitbak suë er siarë wa ñies se' klö'bakitö as se' dö ie' ska' olo tã' tajë ie' tã ñita. 24 Es judiowak ena pë' kě dör judiowak, e'pa shua ie' tö se' klö'bak ie' wák a. 25 E' dör wës Oseas tö ikit iyëkküö kj es. E' kj Skëköl tö ichë:

"Wépa kě dör ye' icha, esepa kieraëyö ye' icha.

Wépa kě dalër ye' éna, esepa a icheraëyö: 'ye' éna a' dalër.'†

26 Ñies ká wé kj ye' tö iyë': 'a' kě dör ye' icha'

ká e' ë kj ye' icherane: 'Ye' dör Skëköl chök e' ala'r a' dör.' "§

27-28 Isaías tö Israel aleripa yë' i' es:

"Ká wa'ñe wépa wömeulettsa kichatënik

e' wakanewëraë Skëköl tö bet kě wötkënik yës.

E' kueki erë Israel aleripa dör tajë wës dayë tséwó es,

erë ie'pa wëlepa ë tsatkërdaë, kě dör tajë."*

29 E' dör wës Isaías tö iyë' es. Ie' iché:

* 9:7 Génesis 21.12 † 9:9 Génesis 18.10,14 ‡ 9:11-13 Génesis 25.23 § 9:11-13 Malaquías 1.2-3

* 9:15 Éxodo 33.19 † 9:17 Éxodo 9.16 ‡ 9:25 Oseas 2.23 § 9:26 Oseas 1.10 * 9:27-28

Isaías 10.22-23

“Skèköl diché tã' iyi ulitane tsãta, e' kè tò se' aleripa múpaat, e'ma se' enewa seraã wës Sodoma ena Gomorra wakpa enewa es.”†

Jesús tté buaë e' dör Israel aleripa a ñies

³⁰ Es sô isuë tò pè' kè dör Israel aleripa, kè ku' sene yësyësë e' yulök, esepa klö'wë Skèköl tò wës pè' buaë yësyësë es ie'pa erblé Jesús mik e' wa. ³¹ E' skéie Israel aleripa kï ikiane tò Skèköl tò ie'pa klö'wë wës pè' buaë yësyësë es tté dalöiëno e' dalöie wa, erë e' kè ska' ie'pa ulà dè'. ³² ¿I kuekï e' kè dè' ie'pa ulà a? Ie'pa kè erblène Jesús mik e' kuekï. Ie'pa erblé i buaë wekerakitö e' mik. E' kuekï ie'pa tène Jesús mik wës s'klastkër ák mik es. ³³ E' dör wës itso' kitule Skèköl yëkkuö kï es, e' tò ichè:

“Ye' ttö ttsö. Ák tkè'atyö et Sión, e' mik pè' klastkërdaë, ák e' tò ie'pa eröraë iskï. Erë wépa erblé ák e' mik, esepa kè eriarpa.”†
Es Skèköl yëkkuö tò ichè. Ák e' tò Jesús chè.

10

¹ A yamipa, Israel aleripa mú tsatkër e' kkechekeyö tajë ye' er a, e' kiekeyö Skèköl a. ² Ye' ichè tò mokï ie'pa kaneblak darërëë Skèköl a. Erë ie' tté mokjé e' wà kè ane ie'pa éna buaë. ³ Ie'pa kè éna iane tò ie' tò s'klö'weke wës pè' buaë yësyësë es s'erblé Jesús mik e' wa. Tté e' watéttsã ie'pa tò. Ie'pa atãk buaë yësyësë ie' wöã ie'pa serke es e' wa. ⁴ Erë Moisés tté dalöiëno e' wà dör Cristo kkaché. E' kuekï mik ie' de, etã tté e' wà de. E' kuekï wépa erblé ie' mik esepa ulitane klö'weraë Skèköl tò wës pè' buaë yësyësë es.

⁵ Se' wër yësyësë Skèköl wa sene yësyësë wa, e' yè' Moisés tò i' es: “Yi tò tté dalöiëno e' dalöie yësyësë seraã, ese ser michoë tté e' wa.”* ⁶ Erë se' wër yësyësë Skèköl wa se' erblé Jesús mik, e' yè' Moisés tò i' es: “Kè a' tò ibikeitsar tò ¿yi mi'mi ká jai a?” —E' dör wës se' mú mi' Cristo yulök as ibitüne ká i' kï. — ⁷ “Ñies ¿yi mi'mi ká diã kaska?” —E' dör wës se' mú mi' Cristo yulök as ishkerkane s'duulewã tso' esepa shua.— ⁸ Erë tté e' tò ichè: “Tté buaë e' tso' tsinet se' ska' ena se' kkö a ena se' er a.”† Tté buaë e' dör as a' erblö Jesús mik, e' tté pakeke sa' tò. ⁹⁻¹⁰ Se' er a tté e' klö'wësö as Skèköl tò se' klö'ù wës pè' buaë yësyësë es. Ñies s'wák kkö wa ichësö tò Jesús dör Skèkëpa eköl ë e' as se' tsatkër. E' kuekï iché a' tò a' wák kkö wa tò Jesús dör Skèkëpa eköl ë e', ñies iklö'wé a' tò a' er a' tò Skèköl tò ishkeõ'kane, e' tã a' tsatkërdaë.

¹¹ Skèköl yëkkuö tò ichè: “Yi erblé ie' mik esepa kè eriarpa.”† ¹² Skèkëpa ñe' ë dör sulitane Kèköl. Judiowak ena wépa kè dör judiowak, esepa kës Kèköl ie' dör. E' kuekï ie'pa dör ñikkëë ie' wöã. Wépa kköchöke ie' a as ie'pa tsatköitö, esepa a ie' er buaë chö tajë. ¹³ E' dör wës Skèköl yëkkuö tò ichè es, e' tò ichè: “Yi kës tò e' tsatké kié Skèköl a, esepa ulitane tsatkërdaë.”§ ¹⁴ Erë kè s'erblène ie' mik, e' tã ¿wës s'kköchömi ie' a? Ñies kè s'wã ie' tté ttsëule, e' tã ¿wës s'erblömi ie' mik? Ñies kè yi wã ie' tté pakane siã, e' tã ¿wës ittsemisö? ¹⁵ Ñies ie' tté pakökwakpa kè patkëne yi wã, e' tã ¿wës e'pa dömi ie' tté pakök siã? E' dör wës Skèköl yëkkuö tò ichè es, e' tò ichè: “Wépa wã tté buaë datse siã, esepa de e' dör buaë shute.”*

† 9:29 Isaiás 1.9 ‡ 9:33 Isaiás 8.14; 28.16 * 10:5 Levítico 18.5 † 10:8 Deuteronomio 30.14
‡ 10:11 Isaiás 28.16 § 10:13 Joel 2.32 * 10:15 Isaiás 52.7

¹⁶ Erë kě sulitane wā ttè buaë e' klöne. Es Isaías tö iyë'bak: “A Skëköl, ttè paka' sa' tö wësua kě yi wā e' klöne.”† ¹⁷ Es sö isuë tö se' erblé Skëköl mik, e' datse ie' tté ttsésö, e' wa. Ttè e' dör Cristo tté.

¹⁸ Erë ye' ichakè: ¿A' ichè, kě iwarak ttè e' ttsëule? Erë ye' e' iütöne tö, ie'pa wā ittseule je'. E' dör wës Skëköl yëkküö tö ichè es wé ichèitö: “Skëköl ttè pakökwakpa, e'pa tka ká wa'ñe,

Ttè i' de dö wé ká i' erkerö ee.”‡
Es Skëköl yëkküö tö ichè.

¹⁹ Ye' iskà chakène: ¿A' ichè Israel aleripa kam éna iwà ar? E' iüté' Moisés tö mik ie' tö iyë' ie'pa a tö Skëköl tö iyë' i' es:

“Ye' tö a' keraë sabinukka pè' kě dör ì, esepa wa.

Ye' tö a' keraë ulunukka pè' kě éna ì ane, esepa ki.”§

²⁰ E' ukuökí ta Isaías diché dé'kà ichök tö Skëköl tö pè' kě dör Israel aleripa esepa yè' i' es:

“Wépa kě ku' ye' payulök, esepa tö ye' kué.

Wépa kě ku' ye' chakök, esepa a ye' e' kkaché.”*

²¹ Nies Isaías tö iskà yè' tö Skëköl tö Israel aleripa yè' i' es:

“Ie'pa tö ye' ttö dalösewéwā ñippöke ye' ta,

esepa a kékraë ye' tö ikimè watkè.”†

Es Skëköl yëkküö tö ichè.

11

Skëköl er buaë chöraë Israel aleripa a

¹ I' ta ye' ichakè: ¿A' ichè, Israel aleripa watéttsa Skëköl tö saraq? Au, kě idör es. Ye' wák dör Israel aleri eköl. Ye' dör Abraham aleri eköl Benjamín ditséwö wa. ² Kuaë Skëköl tö Israel aleripa shukitbak iwák ichaie. Kě ie'pa watëulettsa ie' wā. Elías tté tso' kitule Skëköl yëkküö kí wé Israel aleripa kkaté'kaitö Skëköl a, ¿e' kě jcher a' wā? Ie' iché Skëköl a: ³ “A Skëköl, ie'pa tö be' ttekölpa malepa kos ttélur. Nies ká' tso' íyi mokā be' a, e' kos tkéttsarakitö. Ye' é atéat ttsé'ka erë ye' ttakwā ie'pa éna ñies.”* ⁴ Erë Skëköl tö ie' iüté: “Wépa dökā mil kuryök (7.000) e'pa kě e' tkëulewā kuché kí Baal dalöioie ekképa tso'ia' ye' wā.”† ⁵ Es ñies i'ñe ta Israel aleripa tso' tajé, erë e' shua wépa a Skëköl er buaë yè' ta ishukititö, esepa kě dör tajé. ⁶ Ie'pa shukititö ie' er buaë ché ie'pa a e' kuékí, e' ta e' wā kiane ché tö e' kě dör ì buaë wé ie'pa tö e' kuékí. Ichöpa es, e' ma kě ie' er bua' yène.

⁷ E' kuékí sö isuë tö Israel aleripa bak tsatkè yulök, e' kě dè' ie'pa ulitane ulā a. Erë ie'pa wélepa shukit Skëköl tö, e'pa ulā a ide, erë imalepa er darërulune.

⁸ E' dör wës Skëköl yëkküö tö ichè es. E' ichè: “Skëköl tö ie'pa kè er chökwa ie' ska'. E' dör wës ie'pa wöbla ta', erë kě iwawër es. E' dör wës ie'pa kuköña ta' erë kě iwattsër. Dö i'ñe ta ie'pa dör es.”‡ ⁹ Es ñies David tö ie'pa yè' i' es: “Mik ie'pa tso' kawö tkö'uk kaneë, etā as ee ibolökpa tö iklö'üwā kësik wa as ie'pa klastkèr ta iweirdak.

¹⁰ Iwöbla mú kě wawëria.

Itsiwö mú kórwa dali ekkéë dikia kékraë.”§

† **10:16** Isaías 53.1 ‡ **10:18** Salmo 19.4 § **10:19** Deuteronomio 32.21 * **10:20** Isaías 65.1

† **10:21** Isaías 65.2 * **11:3** 1 Reyes 19.10,14 † **11:4** 1 Reyes 19.18 ‡ **11:8** Deuteronomio 29.4;

Isaías 29.10 § **11:10** Salmo 69.22-23

Pë' kě dör Israel aleripa esepa tsatkerdaë

¹¹ I' ta ye' ichakè: A' ichè Israel aleripa tō Jesús watè'ttsa ʒe' wà kiane chè tō ie'pa kě tsatkerpa? Au, e' kě dör es. E' skéie ì sulu wamblè ie'pa tō ñe' batamik pè' malepa tsatkermi. E' tka es as ie'pa sibirka pè' malepa kī ta ierkindak erblök Jesús mik. ¹² Ì sulu wamblè' ie'pa tō, e' batamik pè' malepa a Skèköl er buaè ché tajè ká wa'ñe. E' yitā buaè sulitana a ie' er buaè kī chōraë tajè shutē mik judiowak tajè erblè Jesús mik eta.

¹³ Erè a' kě dör judiowak, esepa a ye' tō ilè cheke. Skèköl tō ye' a kanè ì me' Jesús ttekölìe pè' kě dör judiowak esepa a ttè pakök. Kanè e' dalèr tajè ye' éna. ¹⁴ Isalema kanè e' wa ye' tō ye' wák ditséwōpa wēlepa mú ukyewēka ta ie'pa ñies erblōmi Jesús mik as itsatker. ¹⁵ Ie'pa watéttsa Skèköl tō e' batamik ie' ena ká wa'ñe wakpa malepa er buarmine ñi kī. E' yitā mik ie' tō ie'pa skà kiéwane buaè, eta' e' dör buaè shutē. E' dör buaè wēs s'duulewa e' shkenekane es. ¹⁶ Harinachka tsá meule Skèköl a* e' dör batse'r, e' ta ieyök dör batse'r ñies. Ñies kal wikicha dör batse'r, e' ta kal e' kōs dör batse'r ñies. Es judiowak yēpa tsá dör Skèköl icha, e' kuèkī ileripa dör ie' icha ñies.

¹⁷ Skèköl tō judiowak watéttsa, e' dör wēs kal uru kiè olivo e' ulà téé es. Pè' kě dör judiowak esepa dör wēs olivo klō kañiru ulà tkéwa olivo uru ulà téule eso skéie es. E' batamik i'ñe ta a' serke buaè olivo klō uru e' wì mik. ¹⁸ E' kuèkī olivo uru ulà téule, e' kě kī a' e' ttsökka. Erè a' e' tssakka, e' ta a' éna ianú tō ulà serke iwí mik; iwí kě serku' iulà mik.

¹⁹ Isalema a' ichèmi: "E' yène erè iulà uru tērolone as sa' tkérwane iskéie." ²⁰ E' yène erè ie'pa tērolone ie'pa kě erblène Jesús mik e' kuèkī. Erè a' erblè Jesús mik, e' è kuèkī a' tkéulewa olivo klō uru mik. E' kuèkī kě a' e' ttsökka. Warma a' kawōtā Skèköl dalōiök. ²¹ Ie' kě wa kal chök e' ulà meneat, e' yitā kě ie' tō a' mepaat. ²² A' éna ianú tō wēs Skèköl dör. Ie' er buaè chōmi se' a, erè ñies ie' a' s'kichatèrmi. Wépa anemi ì sulu a, esepa kichaterattsaitō. Erè ie' er buaè ché a' a. A' erblōkeia ie' mik, e' ma buaè idir. Erè a' kě serku'ia es, e' ta a' tērdattsa ñies. ²³ Judiowak kě erblène Jesús mik. Erè e' kě wamblèia ie'pa tō ta ierblé imik, e' ta Skèköl wa diché tso' ie'pa tkowane iwákpa kéli mik, e' kuèkī itkērdawarak. ²⁴ E' wà dör i' es: a' kě dör judiowak, e'pa dör wēs olivo kañiru ulà téule tkéulewa olivo uru mik es. Erè e' kě weta'sō es, erè es Skèköl tō iwé a' a. E' yitā buaè judiowak dör wēs ulà chök es, esepa tkérwane buaè iwákpa kéli mik.

Israel aleripa tsatkerdaë tajè

²⁵⁻²⁶ A yamipa, kenet ta ttè tso' bléule, ese chekeyō a' a. Ye' kī ikiane tō ttè e' jcherwā a' wā as a' kě e' tso'ka tō a' wā íy jcher Israel aleripa tsata. Ttè bléule e' dör i': i'ñe ta Israel aleripa kibiiepa er darerulune dō mik pè' malepa shukitbak Skèköl tō e' kōs tsatkéne eta. E' ukuökī ta ie'pa kōs tsatkerdaë wēs Skèköl yēkkuō tō ichè es, e' tō ichè:

“S'tsatkōkwak datse Sión,
e' tō sene sulu kōs yerattsa Jacob aleripa shua.

²⁷ Ttè e' meraëyō ie'pa a
mik ie'pa nuì olo'yéyo ie'pa kī eta.”†
Es Skèköl yēkkuō tō ichè.

* **11:16** Harinachka tsá meule Skèköl a: Pablo tso' ichök tō judiowak dör wēs harinachka es. Harinachka tsá e' dör wēs judiowak yēpa tsá Abraham ena Isaac ena Jacob es. Harinachka ieyök e' dör wēs ileripa datse itökì es. † **11:27** Isaías 59.20-21; 27.9

28-29 Mik Skëköl tō s'shüşhtë er buaë choie siã, etã e' kē mane'wepaitō. Israel aleripa tō Jesús ttē buaë watëttsa, e' kuëkî j'ñe tã ie'pa dör Skëköl bolökpã. Erë kã iãiaë ie'pa yëpa bak e'pa shukititō er buaë choie ie'pa a. E' kuëkî ie'pa aleripa dalërkeia ie' éna. E' tka es ie'pa tã as a' tsatkër. 30-32 Sulitane tō ie' ttē dalösewëwã, e' nuí ulã a se' tso' klöulewã. E' me'atbakitō es as ie' a sulitane sur er siarë wa ñikkëë. E' kuëkî kenet a' tō ie' dalösewëwã, erë j'ñe tã a' suëitō er siarë wa, ie'pa tō ie' dalösewëwã e' kuëkî. Es ñies j'ñe tã ie'pa tō ie' dalösewëkewã, erë e' dör as a' saüitō er siarë wa, ñies as ie'pa saüneitō er siarë wa.

33 Skëköl er buaë ché tajë shütë se' a. Ie' wã íyí ulitane jcher buaë sulitane tsata. Ie' kabikeitsō tajë jskîë. Í bikeitseke ie' tō ese kē wã pakanuk yi a. Í wëkeitō ese kē anuk yi éna. 34-36 Í kōs e' wí dör ie'. Í kōs tso' ie' batamik. Í kōs tso' ie' wák a. E' kuëkî Skëköl yëkkuō tō ichë:

“Skëköl erbikō e' kē jcher yi wã.

Kē yi a ie' pautuk.

Kē yi a ì menuk ie' a keweie

as ie' tō iské müne ia.”

jSkëköl kíkōkãso këkraë! jEs e' idir!

12

Wes se' kawöta senuk Skëköl alarie

1 A yamipa, Skëköl er buaë ché se' a tajë, e' kuëkî ye' kköchö a' a' tō a' e' múttsa eköl eköl ie' a këkraë wes ñ batse'r meule ie' a wër buaë ie' wa es. Es se' tō ie' dalöie e' wakanewëmi mokjë. 2 Kē a' senukia wës wépa kē tō ie' dalöie esepa ser es. E' skéie a' erbikë mane'úttsa pa'ali tã e' wa a' sermi buaë yësyësë. Es ñ kiane ie' kî ese jchermi buaë a' wã wawë. E' wã dör ñ dör buaë, ñ wër buaë ie' wa ena ñ dör yësyësë ese.

3 Ie' er buaë ché ye' a, e' kuëkî ie' tō kanè me' ye' a Jesús ttekölie. E' wa ye' tō a' kōs a' ichë tō kē a' e' bkeitsökka tköka kōs s'ké e' bkeitsök e' tsata. E' skéie se' e' bkeitsō yësyësë kōs Skëköl tō imé se' a' erbloie ie' mik ekkë. 4 E' dör wës se' dör es. Se' wöbla tã, ulã tã' ena s'yese skã tso' tajë kuã'kî kuã'kî, erë e' kōs wöieulewã ñita s'wák eköl ë a. 5 E' sù se' erblöke Cristo mik esepa dör tajë kuã'kî kuã'kî, erë se' kōs dör wës wák eköl ë es, se' kōs batsulewã ie' mik e' wa.

6 Es Skëköl tō imé se' a' kuã'kî kuã'kî ñi kimoie wës ie' kî ikiane es. E' kuëkî wépa a' iméitō ttoie ittekölie, esepa ttō es, ie'pa erblō Skëköl mik e' wa. 7 Wépa a' imé Skëköl tō s'kimioie, esepa tō s'kimú. Wépa a' iméitō s'wöbla'woie Skëköl ttē wa, esepa s'wöbla'ú. 8 Wépa a' imène s'er diché ioie, esepa tō s'er diché iō. Wépa a' imène íyí kakmoie, esepa ikakmú er bua' wa kē dör ñ skéie. Wépa a' imène s'wëttsioie, esepa s'wëttsú kaneë. Wépa a' imène s'malepa suoie er siarë wa, esepa tō iwã ú ttsë'ne buaë wa.

Jesús mik erblökwaipa ñi dalër

9 A' ñi dalëritsō er mokj wa. Senë sulu kōs e' watöttsã. E' skéie senë yësyësë kōs e' a' a' senú këkraë. 10 A' ñi dalëritsō wës ñi ëlpa ñi dalër es. A' ñi dalöiō tajë.

11 Í kōs wëke a' tō, e' ú kaneë. Kē a' bikë nuk. Skëköl kanè ú ttsë'ne buaë meke iWiköl tō se' a' e' wa.

12 Í buaë panekesö, e' kuëkî a' senú ttsë'ne bua' wa. A' weirke e' dalë'ttsö er bua' wa. A' ttō S'yë tã këkraë.

13 S'batse'rpa malepa weirke kî ilè kiane, esepa kímú. Yi de a' pakök, ese kiöwã er bua' wa.

14 Wépa tō a' we'ikeke Jesús tté kuéki, ké esepa kī alibchök, e' skéie er buaë chō iarak.

15 Wépa ttsë'rke buaë, esepa tã a' ttsë'nú buaë. Wépa iúke, esepa tã a' iú.

16 A' senú bërë ñita. Kë a' e' ttsókka s'malepa tsata. E' skéie a' e' batsö se' esepala tã buaë. Kë a' e' bikietsökka tō a' wã iyi jcher tajë.

17 Yi tō i sulu wamblé a' kī, e' tã ké iské wamblarne. Ì kos dör buaë yësyësë sulitane a' ese ú. 18 A' senú bërë sulitane tã kos a' dirmi ekkë. 19 A' yamipa dalër ye' éna, ké i sulu ské wamblarne yi kī. E' skéie imúat Skéköl kësik ulá a. Ie' tō ichè iyëkkuö kī i' es: "Ye' ë wöki iské wërke wë. Yi tō i sulu wamblé, e' ské wërayö iki."* 20 Ñies ichè: "A' bolökpã dué bli wã, e' tã itiö. Ie' er sine, e' tã di' mú iã yë. A' iwë es, e' tã ie'pa jaërdaë."† 21 Kë sene sulu kar e' alökkã a' kī. E' skéie a' e' alökkã sene sulu kī sene yësyësë wa.

13

1 Sulitane kawõtã kã wökirpa ttè dalöiök. Skéköl tō kawö me' ie'pa a' s'wëttsöie. Itso'rak kos e'pa tké'kã ie' tō. 2 E' kuéki wépa ké tō ie'pa dalöie, esepa ñippöke wépa tké'kã ie' tō esepa tã. Ese wakpa weirdaë iulá a. 3-4 S'wökirpa ké tkënekã s'ser yësyësë esepa we'ikök as isuardak. Ie'pa dör Skéköl kanë mésopa a' kimoie. Ie'pa tso' s'ser suluë esepa we'ikoie. Esepa je' kawõtã suanuk. A' senak ké suar tã s'wökirpa yöki, e' tã a' senú yësyësë tã ie'pa tō a' kikerakã. Erë wépa serke suluë, esepa je' kawõtã suanuk. Kë ë ichök ie'pa a' kawö mène s'we'ikoie. Ie'pa tso' kanëblök Skéköl a' s'ser sulu we'ikoie wës kawö meneat ie'pa a' es.

5 E' kuéki se' kawõtã ie'pa ttè iütök, e' ké dör as ké itö s'we'ikö e' ë kuéki. E' dör tō se' er tō se' a' icheke tō e' dör buaë yësyësë e' kuéki. 6 E' kuéki ñies inuköl patauk ie'pa tō se' keke ese patuekesö. Ie'pa dör Skéköl kanë mésopa kanëblöke ie' a' s'wökirpaie. E' dör ie'pa kanë, e' kuéki ie'pa patuë e' dör buaë. 7 E' kuéki imusö ie'pa a' eköl eköl wës s'kawõtã imuk es. Ilë kawõtã patuë etã ipataú. Wépa kawõtã dalöie esepa dalöiö.

8 A' wã nuñ tso' kos e' pataú. Erë nuñ tso'ia se' kī kekraë, e' dör ñi dalëritsë, e' ké patonuktsã se' a. S'malepa dalëritsesesö, e' tã e' wa ttè dalöieno me'at Moisés tō e' wã kos dalöiésö. 9 Ttè e' tō ichè: "Kë a' kawö tã s'senewabak dalöseukwã; ké a' kawö tã s'ttökwa, ké a' kawö tã akblök; ké a' kawö tã o'ka iyi kkechök."* Ttè e' ena imalepa kos e' wöienewa ttè etké a, e' dör i': "A' malepa dalëritsö wës a' wãkpa e' dalër es."† 10 S'malepa dalëritsesesö, e' tã ké i sulu wamblepasö yi tã. Es ttè dalöieno kos e' dalöiekesö mokjë yësyësë.

11 A' senú es. S'tsatkë kéwö kī dewatke tsinet se' erblë' Jesús mik kuaë e' tsata. E' kéwö a' se' tso' i'ñe tã, e' anú a' éna. E' kuéki ké a' senukia wës s'kapötër nañewe es. 12 Sene sulu kéwö erkewatke tã se' tsatkeke e' kéwö dökewatke wës kã ñirketke s'kī es. E' kuéki ké se' e' wamblöia suluë wës pë' tso'ia stui a' e' wamblö es. E' skéie se' senú yësyësë, e' dör wës s'ser kã ñi a' es. Se' e' duöser ñippök sene sulu tã wës ñippökwapka es. 13 Se' senú buaë yësyësë wës s'ser kã ñi a' es. Kë se' kãne e' wamblökia bloblopa es. Kë se' kãne trënu, e' ya'uk sulu. Kë se' kãne ñippök. Kë se' kãne ukyënu s'malepa tã. 14 E' skéie a' senú buaë yësyësë wës Skékëpa Jesucristo kī kiane es. Kë a' tō ibikeitsök tō wës a' a' wák dër sulu e' wöpatëmi.

* 12:19 Deuteronomio 32.35 † 12:20 Proverbios 25.21-22 * 13:9 Éxodo 20.13-17 † 13:9 Levítico 19.18

14

Kē a' nī bikeitsök suluē

¹ Wépa erblöke Jesús mik, erē kam ierblö bua'ie, esepa kiōwā er bua' wa. Ttē bikeitseke a' tō kuā'kī kuā'kī ese kē kī a' nī iūtōk. ² A' wēlepa tō ibikeitseke tō Jesús mik erblökwakpa a' iyi ulitane katarmi. Erē a' wēlepa skā kam erblö bua'ie Jesús mik, esepa tō iklō'wē tō iyiwak chkā kē katar. ³ Wépa tō iyi ulitane katē, esepa kē kane wépa kē ikatē esepa chök iki. Nies wépa kē ikatē, esepa kē kane wépa tō ikatē esepa chök iki, Skököl tō ie'pa klō'bak ie' ichaie e' kuekī. ⁴ Se' dör Sköképa Cristo kanē mēsopa. Wēs se' wēr ie' wa eköl eköl, e' wērke ie' wák wōkī. Ie' a' se' kimermi as se' wēr buaē ie' wa, e' kuekī se' wērdaē ie' wa buaē. E' kuekī ǀwēs s'yamipa chēmiso suluē?

⁵ Nies se' shuā wēlepa tso' tō ibikeitseke tō s'kawōtā diwō wēle batseitsök imalepa tsatā. Erē iēltēpa tō ibikeitseke tō diwō ulitane dör nies ēme. Se' kawōtā wā ijchenuk eköl eköl tō i klō'wēsō e' dör yēsēsē. ⁶ Wépa tō iklō'wē tō s'kawōtā diwō wēle batseitsök bua'iewā, esepa tō batseitseke Sköképa Cristo dalōioie. Nies wépa tō iyi ulitane katē esepa tō ikateke Sköképa Cristo dalōioie tā wēstela chekeitō Skököl a' iki. Wépa kē tō iyiwak chkā katēia, esepa tō ilo'yē Sköképa Cristo dalōioie tā wēstela chekerakitō Skököl a' i ñekerakitō e' kī.

⁷ Se' dör Sköképa Cristo icha, e'pa tso' tssē'ka ö e'pa duowā e' dör ie' dalōioie, kē idör se' wák dalōioie. ⁸ Mik se' tso'ia tssē'ka, etā se' serke ie' a. Mik se' duowā, etā se' duowā ie' a. Se' tso' tssē'ka ö se' duowā, erē se' dör ie' icha. ⁹ Ie' kötēwā e' shkenekane as ie' dö s'durulune ena s'tso' tssē'ka e'pa kōs Kēkölīe.

¹⁰ Se' ulitane dōraē Skököl tkēr s'shulo kulé kī e' wörkī. E' kuekī ǀjōk a' nī chō ö nī saū suluē? ¹¹ Skököl tō ichē iyēkkuō kī i' es:

“Ye' wák ser wa yō ichē:

Sulitane e' tulōrawā kuchē kī ye' wörkī.

Sulitane tō ye' kikeraka.”*

Es Skököl iyēkkuō tō ichē. ¹² Es sō isuē tō wēs se' serke e' kī Skököl tō se' chakerane eköl eköl.

¹³ E' kuekī kē se' kane nī chōkiā suluē. E' skēie a' e' tkōwā darērē i tō s'yamipa wöklō'wēmi ö i tō iēmimine sene sulu a, ese kē war. ¹⁴ Ye' wā ijcher buaē tō kē chkē wēne tō s'ia wēpa ñaie Skököl wōa. Ye' erblöke Sköképa Jesús mik, e' wa ye' iklō'wē yēsēsē tō es idir. Erē wépa tō iklō'wē tō chkē wēle tō s'ia wēmi ñaie, e' tā es idir esepa a. ¹⁵ E' kuekī a' tō s'yami wēle siawēwā i kateke a' tō e' batamik, e' tā e' kē dalēritseku'ia a' tō. Nies ie' skēie Cristo kötēwā, e' kē sulu'warwā i kateke a' tō e' batamik. ¹⁶⁻¹⁸ I blúie Skököl tso' e' wā kē dör chkē ena di'yē. E' wā dör sene yēsēsē ena sene bēre ena tssē'ne buaē Wiköl Batse'r wa. Yi tō Cristo kanē wēke es, ese wēr buaē Skököl wa nies sulitane wa. E' kuekī i tō a' yamipa kēmi a' chök suluē i dör buaē a' a' e' kī, ese kē war.

¹⁹ Es i kōs tō se' kimeke senuk bēre ñitā ena nī diché iök Skököl a, ese üsō. ²⁰ I buaē wētke Skököl tō a' er a, e' kē sulu'warwā chkē ē kuekī. Mokī chkē ena di'yē kōs dör batse'r. Erē sulu idir tō s'yamipa armine sene sulu a se' ukuōmik i katēsō i yēsō ese wa. ²¹ Buaē idir tō iyiwak chkā mú kē katēsō ö blo' mú kē yēsō ö i kōs mú kē wēsō. Erē kē idör buaē tō s'yamipa armine se' ukuōmik. ²² Ima a' ttē i' bikeitsē e' blō a' er a Skököl ē a. Wépa tō i wēr buaē ie'pa wa ese wē tā ittse tō kē iki i nuī ku', jayēcha buaē esepa! ²³ Erē yi tō i katē tā ibikeitsékaitō bötböt dö' ye' tso' i sulu wamblök, e' tā e' nuī tso' iki. Ie' kē wā

* 14:11 Isaías 45.23

iklōne mokī tō buaē idir, e' kueḡi e' dōr suluē ie' a. Ì ḡos wésō e' kē one se' wā yēsýēsē wēs iklō'wésō es, e' ḡa e' dōr suluē se' a.

15

S'kawōḡa s'malepa kimuk

¹ Se' wépa erblōke buaē Cristo mik, esepa ké wépa ḡam erblō buaē tso'ia katōtō esepa saḡk wēs se' wák katōrwa es. Kē se' káne ì tō se' wák ttsé'weke buaē ese ē bikeitsōk. ² Se' ḡos ké ì tō s'malepa ttsé'wēmi buaē ese bikeitsōk ekōl ekōl ikimoie ena idiché ioie buaē Skékōl a. ³ Cristo wák kē wā ì tō ie' ttsé'weke buaē ese ē bikeitḡe. E' skéie ie' ḡa itka wēs Skékōl yēkkuō tō ichē es, e' tō ichē: “A Skékōl, wépa tō be' cheke suluē esepa tō ye' cheke suluē ñies.”* ⁴ Ì ḡos kite ḡa iaiāē Skékōl yēkkuō kī, e' kite s'wōbla'woie as se' e' tkōwā darērēē ena as se' er pablō. E' wa ì buaē panekesō e' kē olo'yepasō. ⁵ Skékōl tō se' ké e' tkōwā darērē ñies se' er pablekeitō. As ie' tō a' ḡimū senuk bērē ñita wēs Cristo Jesús ser es. ⁶ A' serke es, e' ḡa Skékōl dōr Skékēpa Jesucristo Yē e' ḡikerakā a' ulitane tō sēḡkā ñita.

⁷ Es a' ñi kiōwā er bua' wa wēs Cristo tō a' ki'wā es as sulitane tō Skékōl ḡikōkā. ⁸ Mokī ye' ichē a' a' tō Cristo dē'bitū judiowak ḡimuk ikkachoie ie'pa a tō ì uk Skékōl kablē' sa' yépa bak ḡa iaiāē e'pa a, e' wawéitō. ⁹ Ñies idē'bitū as pē' kē dōr judiowak, esepa tō Skékōl ḡikōkā ie'pa suéitō er siarē wa e' kueḡi. E' dōr wēs Skékōl yēkkuō tō ichē es wé ichéitō:

“E' kueḡi ye' tō be' ḡikerakā pē' kē dōr judiowak esepa ulitane shūa.

Ye' tso'raē be' ḡikokaie buaē.”†

¹⁰ Ñies itso' kitule i' es:

“¡A' kē dōr judiowak esepa ttsé'nú buaē wépa dōr Skékōl icha esepa ḡa ñita!”‡

¹¹ Ñies ichéitō:

“¡A pē' kē dōr judiowak Skékōl ḡikōkā!

¡A ḡa ulitane wakpa, Skékōl ḡikōkā!”§

¹² Ñies Isaías tō ikitat iyēkkuō kī i' es:

“Jesé aleri ekōl dōraē se' shūa,
e' tkērdakā ḡa ulitane wakpa wēttsōie.

Pē' kē dōr judiowak esepa tō ie' ē paneraē e' tsatkoie.”*

Es itso' kitule.

¹³ Ì buaē ḡos doia se' a' e' panekesō krōrōē e' wì dōr Skékōl. As e' tō ttsé'ne buaē ena sene bērē mù a' ḡos erblē ie' mik e'pa a. As ie' tō a' ḡimū iwā kī panuk buaē Wikōl Batse'r diché batamik.

¹⁴ A yamipa, mokī ye' iklō'wé tō a' serke buaē yēsýēsē. Ñies ye' iklō'wé tō a' wā íyi jcher tajē. A' a' ñi pautmi buaē. ¹⁵ Erē yēkkuō ì' kī ye' er deḡa a' pattōk wōshāē ttē wésele wa as kē a' éna ichōwa. Skékōl er buaē ché ye' a' e' wa kanē me'itō ye' a, e' kueḡi ye' a' ḡawō ḡa' a' pattoie es. ¹⁶ Ye' dōr Cristo Jesús kanē méso ie' ttē buaē kḡayē' Skékōl tō se' a' e' pakoie pē' kē dōr judiowak esepa moie Skékōl a' batse'oule Wikōl Batse'r wā. E' dōr wēs íyi mè sacerdotepa tō Skékōl dalōioie wēr buaē ie' wa es.

¹⁷ Ye' batsulewā Cristo Jesús mik, e' kueḡi ye' kanēblōke Skékōl a' e' tō ye' ttsé'weke buaē. ¹⁸ Ye' kē er dē'ka kabenukka ì kē one Cristo wā ye' wa ese kī. Ie' batamik ye' tō pē' kē dōr judiowak esepa ulaiē Skékōl ttē iūtōk. E' wé ye'

* 15:3 Salmo 69.9 † 15:9 2 Samuel 22.50; Salmo 18.49 ‡ 15:10 Deuteronomio 32.43 § 15:11 Salmo 117.1 * 15:12 Isaías 11.10

tö ipakè wa ena iwakanewè wa ¹⁹ ena Skèköl Wiköl diché wa. Ñies ì kè or yi a ese wéyö tajè ie'pa wörkì ikkachoie tö ì chéyö e' dör mokì. Es kanè mène ye' a Cristo tté buaè pakoie e' wawétkeyö ká tso' qos Jerusalén dö Iliria e' shua. ²⁰ Këkraë ye' e' mukettsá tté buaè e' pakök wé kè yi tö Cristo dalöieta' ese ska'. Ye' iwé es as ye' kè dör wës yi tö u yuéka u chki tulu'wabak o'ka tö ese kì es. ²¹ E' skéie ye' éna iwak wës Skèköl yëkküö tö iché es, e' tö iché: "Wépa a ie' tté kè pakaule, esepa a ká ardaë; Wépa kè wá ie' tté ttsëule, esepa éna iardaë."[†]

Pablo shkak Roma

²² Këkraë ye' shkak a' weblök, erë kanè i' tö ye' wöklö'weke. ²³ Erë j'ñe ta ye' kaneone ká ikkëpa kì. Bänet ye' tö a' kkeyè'mi pakè, ²⁴ e' kuëkì ye' mú tkömi Roma a' pakök mik ye' mi'ke España etá. Eré ye' kè a kawö kunuk tajè a' ska' senuk, eré ye' tse'rimi buaè. E' ukuökì ta' a' mú ye' kímè as ye' dö España. ²⁵ Erë j'ñe ta ye' mitke Jerusalén s'batse'ra malepa serke e'pa kímuk. ²⁶ E' dör tö s'yamipa serke Macedonia ena Acaya e'pa tö inuköl kitbak iwákpa er wa patkèmi s'batse'rpa dör siarè tso' Jerusalén e'pa kímoe. ²⁷ E' wé ie'pa tö iwákpa er wa, eré mokì ie'pa kì inuí tso'. E' kuëkì buaè idir tö ie'pa tö judiowak kímè. E' dör tö ì buaè de judiowak ulá a Cristo wa, e' de ie'pa ulá a ñies judiowak wa. E' kuëkì buaè idir tö ì tso' ie'pa wá e' kadmè s'yamipa dör judiowak esepa a. ²⁸ Es mik ye' tö inuköl kitule qos ie'pa a' e' mé ie'pa ulá a, etá ye' miá España e' tkökemi a' pakök. ²⁹ Ye' wá ijcher tö mik ye' demi a' ska', etá se' ñi er diché iöraë buaè Cristo er buaè chö siá e' qos wa.

³⁰ A yamipa, Skèkëpa Jesucristo ttö wa, ñies se' ñi dalëritsöke Skèköl Wiköl wa, e' wa ye' kköchö a' a' tö a' e' chö darèrè ye' ta ñita kanè mène ye' a' e' wá uk. E' wèmi a' tö, a' tö Skèköl a' ikiè ye' kì e' wa. ³¹ Ikiö ie' a' as ie' tö ye' tsatkö Judea wakpa kè tö Jesús tté iutè esepa yökì. Ñies ikiö ie' a' tö ì qos mi'ke ye' wá s'batse'rpa tso' Jerusalén e'pa kímoe as ie'pa tö e' tsü er bua' wa. ³² Es ikiö ie' a' as ye' dömi a' ska' tse'ne buaè wa enuk a' pakekeyö e' dalewa, es ie' kì ikiane e'ma. ³³ Ie' dör sene bërè mukwak as e' tö a' wapiöü. Es e' idir.

16

Roma wakpa shké'wémi Pablo tö

¹ Tayè eköl kiè Febe dör s'yami, e' tté chekeyö a' a. Ie' dör Skèkëpa Jesús icha erule tso' Cnereas e' kímukwak eköl. ² Ie' kiöwá buaè Skèkëpa Jesús ttö wa wës s'batse'rpa ñi kiöwá es. Ie' tö s'yamipa tajè e'pa kímé, ñies ye' wák kíméitö. E' kuëkì mik ie' kì ilè kiane etá ie' kímü.

³ Prisca ena Áquila e'pa shké'ú ña. Ie'pa bak kanëblök ye' ta Cristo Jesús kanè a. ⁴ Ie'pa e' me'ttsá ye' tsatkök, kè tkine tö dö' ittëwá. Wëstela chekeyö ie'pa a, eré kè dör ye' è. Skèkëpa Jesús icha erule erule qos kè dör judiowak, e'pa tö wëstela cheke ie'pa a ñies. ⁵ Ñies Skèkëpa icha erule daparke Prisca ena Áquila u a, e'pa shké'ú ña. Ñies ye' yami dalër tajè ye' éna kiè Epéneto, e' shké'ú ña. Ie' dör s'tsá erblè' Cristo mik Asia e'. ⁶ María shké'ú ña. Ie' kanëblè tajè a' a. ⁷ Wépa ból kiè Andrónico ena Junias, e'pa shké'ú ña. Ie'pa dör judiowak wës ye' es. Ie'pa bak wötëule s'wöto wé a ye' ta. Ie'pa dör Jesús ttekölpa kkeauleka buaè imalepa wá. Ie'pa erblè' Cristo mik ye' yökì kewe.

⁸ Ampliato shké'ú ña. Ie' dör ye' yami Skèkëpa Jesús ttö wa, e' dalër tajè ye' éna. ⁹ Urbano shké'ú ña. Ñies ie' kanëblöke Cristo a wës sa' es. Ñies Estaquis

† 15:21 Isaías 52.15

shke'ú ña. Ie' dalër tajë ye' éna. ¹⁰ Apeles shke'ú ña. Ie' wër buaë Cristo wa. Ñies wépa dör Aristóbulo icha, e'pa shke'ú ña. ¹¹ Herodión, e' shke'ú ña. Ie' dör judiowak wës ye' es. Ñies wépa dör Narciso icha erblé Skéképa mik e'pa shke'ú ña. ¹² Tayépa kiè Trifena ena Trifosa shke'ú ña. Ie'pa kanablöke Skéköl a. Ñies tayë dalër se' éna kiè Pérside e' shke'ú ña. Ie' kanablöke tajë Skéköl a. ¹³ Rufo shke'ú ña, e' dör Jesús mik erblökwak buaë sùule sulitane wa. Ñies ie' mi e' shke'ú ña. Ie' dör wës ye' wák mi es. ¹⁴ Asíncrito, Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas ena s'yamipa kôs tso' ie'pa ta, e'pa kôs shke'ú ña. ¹⁵ Ñies Filólogo, Julia, Nereo ena ikutá, Olimpas ena s'batse'r malepa tso' ie'pa ta, e'pa kôs shke'ú ña.

¹⁶ A' ñi shke'ú ñi dalër wa. Cristo icha erule erule e' kôs tò a' shke'wémi.

¹⁷ A yamipa, ye' kköchö a' a' tò wépa éna se' blabatsak ena se' akmine sene sulu a, esepa yöki a' e' kkö'nú. Ie'pa se' a' icheke tò tte wa se' wöblaule kéwe e' ké dör mokjë. Esepa yöki a' e' skö. ¹⁸ Ie'pa ké ku' Skéképa Cristo kanëuk. E' skéie ie'pa tso' iwákpa è kanëuk. Se' kam éna iar buaë esepa dakjñekerakitö tte ttsër buaë ese wa. E' kuëki esepa yöki a' e' skö. ¹⁹ Sulitane wa ijcher tò Skéköl tte mokjë e' dalöieke a' tò buaë. E' tò ye' ttsë'weke buaë. Ye' ki ikiane tò a' mú wöblar tte buaë yësyësé wa wawè. Erè a' mú ké e' wöbla'ù kache tte wa i sulu wambloie. ²⁰ A' serke es, e' ta betka Skéköl dör sene bërè mukwak, e' tò Satanás shtowerawá a' klö dikja. As Skéképa Jesús er buaë chö a' a'.

²¹ Ye' yami Skéképa Jesús kanè a' kiè Timoteo e' tò a' shke'wémi. Ñies Lucio ena Jason ena Sosípatro, e'pa tò a' shke'wémi. Ie'pa dör judiowak wës ye' es.

²² Ye' dör Tercio, e' tso' Pablo ttöke e' shtök yëkkuö i' ki. Ñies ye' tò a' shke'wémi Skéképa ttö wa. I' ta i cheke Pablo tò e' shtekeneyö.

²³⁻²⁴ Gayo tò a' shke'wémi, e' u a' ye' serke. Eë Skéképa Jesús icha erule tso' ká i' ki e'pa daparke. Erasto tò a' shke'wémi. Ie' dör ká i' inuköl kuëblu. Ñies s'yami kiè Cuarto, e' tò a' shke'wémi.

Pablo tò Skéköl kikéka

²⁵ ¡Skéköl kikékasö! Ie' a' a' kimermi e' tkökwa darërè Jesucristo tté buaë pakekeyö e' a. Ká iaiaë tte buaë e' bléule se' yöki. ²⁶ Erè i'ñe ta ikkayënewa se' a' i' kit Skéköl ttekölpa tò yëkkuö ki e' wa. Skéköl yöbié e' tò ie'pa ka' ishtök. Tte buaë ñe' kka'yënewa as ká ulitane wakpa erblö imik ta iwà iütö.

²⁷ Skéköl e' dör Skéköl eköl ème e'. Ie' erbikö tajë sulitane tsata. ¡As e' kikarká kekraë Jesucristo wa! Es e' idir.

Yëkkuö tsá kit Pablo tö Corinto wakpa a 1 Corintios

Mik Pablo bak kanëblök Éfeso etá ie' tö yëkkuö i' kit Jesús mik erblökwakpa serke Corinto e'pa a. Pablo kéwö ska' ta Corinto dör Grecia ká bua'ie. Pë' bak senuk iki dōka 650.000. E'pa shua 400.000 klōulewā kanëblök ē. Pablo wák tö tsawe Corinto wakpa a Jesús tté buaē pakā'. E' tté tso' kitule Hechos 18.1-17 e' kī.

Alaköl eköl kiè Cloe e' yami wele de Pablo pakök ie' tso' Éfeso ee. E' tö ie' a iyè' tö Jesús mik erblökwakpa tso' Corinto e'pa ñippöke tajē ena welepa tso' İyī sulusi wamblök tajē, e' kuekī ie' tö yëkkuö i' kit. Nies ie' tö ikit ilē chaki' ie'pa tö ie' a e' iutoie ie'pa kimoie ena ipattoie.

Kam Corinto wakpa erblö Jesu mik etā ie'pa tö İyī tajē dalōieke Skëköl skéie, e' dör kabene et. İ dalōieke ie'pa tö e' a ie'pa tö İyīwak jcheke e' chká katekerakitō İyamipa ta İ dalōiekerakitō e' dalōioie. E' cheke Pablo tö yëkkuö i' kī.

Ñies İ dalōieke ie'pa tö e' wé kos a alakölpa sulusi datse ta wēpa serkerak itā. Erē mik wēpa ñekkēpa erblē' Jesús mik etā ie'pa kē éna İane tö wes ie'pa ké senuk. E' kuekī Pablo tö İkkaché tö wes wēpa alaköl ta' ena alaköl kē ta' e'pa kawōta' senuk.

Kīie ta' pē' wele bak ñi dapa'uk Jesús mik erblökwakpa ta, e'pa tö ie'pa wōbla'weke kache tté wa. Ese ché Pablo tö yëkkuö i' kī.

Shke'wè

¹ Ye' dör Pablo. Skëköl tö ye' klō'bak iwák er wa Cristo Jesús ttekölpa tsá, e'pa ekölīe. S'yami kiè Sóstenes tso' ye' ta. ² A' dör Skëköl İcha erule serke Corinto, e'pa a sa' tso' yëkkuö i' shtök. A' batse'oule a' batsulewā Cristo Jesús mik e' wa. A' klō' Skëköl tö ie' İcha batse'rpaiē wēpa kos tso' ká wa'ñe tö e' tsatké kiē Skëképa Jesucristo a e'pa ta' ñita. Jesucristo dör ie'pa ena se', e' Këköl. ³ Skëköl dör S'yé ena Skëképa Jesucristo, as e'pa er buaē chō ena sene bërē mü a' a.

Pablo tö wëstela ché Skëköl a

⁴ Skëköl er buaē ché tajē a' a Cristo Jesús batamik, e' kuekī ye' tso' wëstela chök ie' a kekraē. ⁵ A' batsulewā Cristo mik, e' wa İ kos kiane a' kī wakanewē Skëköl a, e' mēne a' a tajē. Skëköl tö İeri mé a' a İwā pakoie buaē, ñies İwā jchenowā buaē. ⁶ E' wa İwēnewā a' shua tö mokī a' tö Cristo tté klō'wé buaē. ⁷ Es İ kos kiane a' kī kanëbloie Skëköl a, ese métkē ie' tö a' a İWiköl wa. E' wakanewēke a' tö a' tso' Skëképa Jesucristo datskene e' panuk, e' dalewa. ⁸ Nies ie' tö a' kimerāē buaē as a' e' tkōwā darērēē ie' mik dō bata ekkē. Es a' kē kī İ nuī ta' ie' wōa mik Skëképa Jesucristo datskene e' kéwö ska'. ⁹ Skëköl ttō mokjē e' tö a' klō'bak as a' ser batsulewā ie' alā Jesucristo dör Skëképa e' mik.

Jesús mik erblökwakpa ñi blabatsélor

¹⁰ A yamipa, ye' tö a' a İché Skëképa Jesucristo ttō wa tö a' kos erbikō ñikkēē. Kē a' ñi blabatsök. A' senū buaē ñita. A' kabikeitsō ñikkēē wes wák eköl ē es. ¹¹ A yamipa, tayē kiè Cloe, e' yamipa welepa tö İbyiō ché ye' a' tö a' tso' ñippök tté kī. E' kuekī ye' tso' a' a İchök es. ¹² İe'pa tö ye' a' İché tö a' kos ñippöke ñita İ es: A' welepa tö İcheke: "Ye' dör Pablo klé." Welepa skā tö İcheke: "Ye' dör

Apolo klé.” Iëkölpa tö icheke: “Ye' dör Cefas* klé.” A' skà tö icheke: “Ye' dör Cristo klé.”¹³ ¿Ima a' ibikeitse tö Cristo tso' blabutsule? Au, kë idör es. ¿Ye' kötëwä krus mik a' skéie? Au. ¿A' wösune ye' ttö wa? Au.¹⁴ Wëstela chekeyö Skëköl a' tö ye' kë wä a' wösune tajë. Wëpa kië Crispo ena Gayo, e'pa ë wösuk ye' tö.¹⁵ Kë yi a' iyënk tö ye' tö a' wösuk ye' ttö wa.¹⁶ Ye' éna ianëwä i' ta tö ñies ye' tö wëm kië Estéfanas e' wösuk ena ie' yamipa ekka. Kë ye' éna iane tö yi skà wösuk ye' tö.¹⁷ Cristo kë wä ye' patkëne s'wöskuök, ie' tö ye' patké ie' ttë buaë pakök. Ye' kë tö ttë e' paketa' ttë iskië wa wës s'yöule tajë esepa kapakö es. Ye' tö ipakeke ttë wöshakla wa as Cristo kötëwä krus mik e' ttë diché kë chöwa.

Skëköl diché tajë ena ie' siwé iskië, e' wä dör Cristo

¹⁸ Wëpa weirdäe aishkuö ta, esepa a' Cristo kötëwä krus mik, e' ttë dör alipa ttëie. Erë se' tsatkërke, esepa a' Skëköl diché tajë, e' ttë idir.¹⁹ E' dör wës itso' kitule Skëköl yëkkuö kï es, e' tö ichë:

“Skëköl tö ichë: Wëpa wä siwä' jcher iskië,
esepa meraatyö wës kë wä i' jcher es.

Wëpa kabikeitsö tajë,

esepa éna ká chöwërawayö.”†

Es Skëköl yëkkuö tö ichë.

²⁰ Es idir e' kuëki s'ditsö wä siwä' jcher iskië, ¿wës esepa de? S'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa, ¿wës esepa de? Wëpa a' s'ditsö iyi ttë wä pakar ñi a' buaë ¿wës esepa de? Skëköl a' ta siwä' iskië jcher s'ditsö wä, e' kë wä ta', e' dör wës alipa ttë es.²¹ Ttë e' wä dör i' es: Skëköl wä iyi jcher iskië, e' kuëki ie' kë wä imeaët tö se' tsatkër i' jcher s'ditsö wä iskië ese wa. E' skéie ie' tö ime'at tö wëpa erblé Cristo mik itté pakarke e' wa, esepa ë tsatkërdaë erë ittser alipa ttëie.

²² I' kë or yi a' ese kiane suë judiowak kï ttë klö'woie. Griegowak tö siwä' iskië ese yuleke tajë.²³ Erë Cristo kötëwä krus mik, e' ttë pakeke sa' tö. Ttë e' sulune judiowak yöki. Pë' kë dör judiowak, esepa a' ta e' dör alipa ttë.²⁴ Erë wëpa kos klö'bak Skëköl tö iwäk a', judiowak ö pë' kë dör judiowak, esepa a' Cristo dör Skëköl diché tajë ena ie' siwé iskië e'.²⁵ I' wé ie' tö e' wër wës i' wë aliwakpa tö es. Ñermata ie' wä siwä' jcher iskië tköka sulitane tsata. Iwër wësua tö ie' kë diché ta', ñermata ie' diché ta' tajë tköka sulitane tsata.

²⁶ A yamipa, mik Skëköl tö a' klö'bak, eta ¿wës a' dör? E' anü a' éna. Ká i' wakpa a' ta a' kibiiepa kë wä siwä' iskië jcher. A' kibiiepa kë ttö dalöiërta'. A' kibiiepa kë dör këképa tajë ese ditséwö.²⁷ Erë wëpa cheke ká i' wakpa tö tö kë iwa i' jcher, esepa shukit Skëköl tö wöbla wa, wëpa wa siwä' jcher iskië, esepa jaëwoie. Wëpa kë dör këképa tajë ká i' wakpa a', esepa shukit ie' tö wöbla wa, wëpa dör këképa tajë, esepa jaëwoie.²⁸ Wëpa watëulettsa, wëpa bikeitseke ká i' wakpa tö tö kë idör iie bua', wëpa kë dör i, esepa shukit ie' tö, wëpa dalöiërta' tajë ká i' kï, esepa wöowaie diöshët.²⁹ Es kë yi a' e' tsënučka Skëköl wörki.³⁰ Erë Skëköl wák tö a' bätswä Cristo Jesús mik. Cristo batamik ie' tö se' ké siwä' mokï jchenukwa iskië. Ñies Cristo batamik ie' tö se' klö'wé wës pë' buaë yësyësë es, ñies se' de ie' wák ichaie batse'r yënettsa sene sulu ulä a'.³¹ E' kuëki s'kawöta senuk wës Skëköl yëkkuö tö ichë es, e' tö ichë: “Yi e' tsakka as ese e' tssöka i' wë Skëköl tö ese wa.”†

* 1:12 Cefas: E' ë kië ñies Pedro. † 1:19 Isaías 29.14 ‡ 1:31 Jeremías 9.24

2

Cristo kōtewā wōtēulewā krus mik, e' tté paké Pablo tō

¹ A yamipa, mik ye' dē' kewe Skēkōl tté buaē pakōk a' a, etā kē ye' wā iwā pakane siwā' iskiē ese wa wēs a' wakpa yōule tajē esepa tō s'wōbla'weke es. ² Mik ye' bak a' shūa, etā ye' kē kī ì bār tté kianeiā. Ye' ibikeitsétke Jesucristo kōtewā wōtēulewā krus mik e' tté ē pakōk. ³ Mik ye' dē'bitū a' ska', etā ye' ttsē'rke alabēbē kē diché tā' tajē, ye' suarke tajē painuke tajē. ⁴ Ye' tō Skēkōl tté buaē e' paké a' a, erē kē ye' wā ipakane siwā' iskiē s'ditsō a ese wa a' dakiñoie. E' skéie ì pakéyō a' a, e' wā kkaché a' a Skēkōl Wikōl tō idiché wa tō mokijē idir. ⁵ Skēkōl tō iwé es a' a kē erblō siwā' iskiē ese mik, e' skéie a' a erblō ie' diché mik.

Se' wā Skēkōl siwé jcher iWikōl wa

⁶ Erē wēpa tkēulewatke darērē Cristo mik, esepa je' éna iane tō tté pakeke sa' tō, e' dōr siwā' iskiē chōkle. Erē e' kē dōr s'ditsō ena iwōkirpa siwā' ese; esepa diché erkwatke. ⁷ Siwā' pakeke sa' tō, e' dōr Skēkōl siwā' bak blēulewā s'ditsō yōkī e'. Kā iaiāē kam kā ì' yōr, e' yōkī ie' tō ibikeitsbak tō sene michoē olo tā' tajē, e' meraëitō se' a' ie' siwā' wa. ⁸ Siwā' e' kē ane s'ditsō wōkirpa éna. Ie'pa éna ianūpa, e' ma ie'pa kē wā Skēkēpa Jesús olo tā' tajē e' kōtewā. ⁹ Erē e' dōr wēs itso' kitule Skēkōl yēkkuō kī es, e' tō ichē:

“Ì buaē kē sūule yi wā,
ì buaē kē tsēule yi wā,
ì buaē kē bikeitsule yi wā,

ese tso' Skēkōl wā mè wēpa éna ie' dalēr esepa a.”*

¹⁰ Erē e' kōs wā kkachéitō se' a' iWikōl wa. Iwikōl tō iyi ulitane shuyulekettsa sekka dō Skēkōl erbikō iskiē esēē.

¹¹ Se' wikōl tso' se' a, e' ē wā ijcher ì tso' se' er a. Es ñies Skēkōl Wikōl ē wā ijcher ì tso' ie' er a. ¹² Ie' tō iWikōl mé se' a, e' kuēkī kē se' kabikeitsōia wēs s'ditsō kabikeitsō es. Ie' tō iWikōl mé se' a a' s' ì buaē kōs méitō se' a er bua' wa e' wā ar se' éna. ¹³ E' kuēkī kē sa' tō s'wōbla'wekū' kā ì' a siwā' tso' ese wa. S'wōbla'weke sa' tō tté kkaché Skēkōl Wikōl tō sa' a' e' wa. Es sa' tō Skēkōl Wikōl iyi e' wā pakeke tté méitō sa' a ese wa.

¹⁴ Wēpa kē a Skēkōl Wikōl ku', esepa a' ie' iyi e' dōr a'lipa iyi, e' kuēkī ie'pa kē kī ikiane. Ñies ie'pa kē éna iwā ar, tté e' wā arke se' éna Skēkōl Wikōl ē wa e' kuēkī. ¹⁵ Erē wēpa a Skēkōl Wikōl tso', esepa éna ie' iyi ulitane wā armi buaē. Erē ì weke ie' tō ie'pa a' e' kē wā anuk yi éna. ¹⁶ E' dōr wēs itso' kitule Skēkōl yēkkuō kī es, e' tō ichē: “Skēkōl erbikō e' kē jcher yi wā. Kē yi a' ie' pautuk.”† Erē se' eltēpa wā Cristo erbikē tso'.

3

Se' kōs dōr Skēkōl kanè mēsopa

¹ A yamipa, mik ye' bak a' shūa, etā ye' kē a kapakar a' tā wēs s'wēttsēke Skēkōl Wikōl tō esepa tā kapakē es. E' skéie ye' kawōtā kapakōk a' tā wēs ye' kunūpa kapakōk s'tso'ia s'wák dēr sulu dikīā ò ala'r tsitsirla kē yōule buaē Cristo tté wa esepa tā kapakē es. ² Tté wa ye' tō a' wōblaō' e' dōr tottola wēs tsu'diō mè ala'rla a es, kam a' a chke darērē katar e' kuēkī. Erē ikkē tā kam a' a chke darērēē katar, ³ a' serkeiā wēs s'wák dēr sulu kī ikiane es e' kuēkī! A' ñippōke, a' ukyērke ñi kī tajē, e' wā kiane chē tō a' seriā wēs s'wák dēr sulu

* 2:9 Isaiás 64.4 † 2:16 Isaiás 40.13

kj ikiane es, wes pë' kě a Wiköl Batse'r ku' es. ⁴ A' welepa tö icheke: "ye' dör Pablo klé." A' welepa skà tö icheke: "ye' dör Apolo klé." A' ttökeia es, e' wa iwënewä tö a' dör wes pë' kě a Wiköl Batse'r ku' es.

⁵ Etä ichö ye' a tö ¿Apolo dör yi? ¿Pablo dör yi? Sa' dör Skëköl kanè mésopa ë. Sa' tö Jesús tté buaë paka' a' a, e' batamik a' de erblök Jesús mik. Kanè me' ie' tö sa' böl a' kuä' kj kuä' kj, e' wakanewé sa' tö. ⁶ Jesús tté buaë e' tsä tkéyö a' er a, wes íyi kuantkë es. Apolo tö ikkö' né as italar, erë Skëköl wák tö iwà tala'wëke. ⁷ Yi tö íyi kuantkeke, ñies yi tö ikkö' neke, esepa kě dör i. Skëköl tö iwà tala'wëke, e' dör ibua'ie. ⁸ Yi tö íyi kuantkeke, ñies yi tö ikkö' neke, esepa dör ñies ëme ie' a. Ie' tö iské meraë ie' pa a eköl eköl wes iwakanewëkerakitö es. ⁹ A' dör wes ie' té es, e' a sa' böl kanëblöke ie' a. Ñies a' dör wes u yörke ie' a es. ¹⁰⁻¹¹ Ie' er buaë ché ye' a, e' wa ime'itö ye' a ichki tkökwa wes u yuökwak bua' bua es. E' ukuöki ta u yuökwapka skà de ikí yuökmi. U yörke Skëköl a' e' chki tkënewatke e' dör eköl ë, e' dör Jesucristo. Kë yi a ichki kuä' kj tkënuwane. E' kuëkj se' ulitane eköl eköl kawötä e' kkö' nuk buaë tö wes iwà kj yuekemisö. ¹² Se' tö iwà yuëmi orochka wa, inukölchka wa ena ák bua' bua wa ö iwà yuëmisö kaltak wa, kakö wa ena kuaköl wa. ¹³ Mik Jesucristo datskene, etä iwërdaë tö is iwà yuésö. E' këwö ska' ta se' kanè ma'ordaë bö' wa isuöie tö is idir. ¹⁴ U chki tulunewä, e' kj se' tö iwà yué, e' ta e' kě ñanewä bö' a ta esepa a iské merdaë. ¹⁵ Erë i yuésö e' ñanewä, e' ta kanè e' weirdawa. Erë esepa tsatkërdaë bö' yöki, erë kě i atë ie' pa ulä a wes s' tköshkar u ñarkewa yöki es.

¹⁶ ¿A' kě wä ijcher tö a' wákpa dör Skëköl wé, ie' Wiköl serke a' shua e' kuëkj? ¹⁷ Ie' wé dör batse'r, e' dör a' wákpa. E' kuëkj e' olo'yéwä yi isie tö, e' ta ese olo'yerawä ie' tö.

¹⁸ Kě a' e' kütö' ukia. A' welepa e' bikeitsö tö a' wä siwa' iskië jcher wes s' ditsö tö ibikeitseke es, e' ta esepa kawötä e' ökwa aljie as siwa' moki jcher wä iwä. ¹⁹ I dör siwa' iskië s' ditsö a, ese dör alipa ttë Skëköl a. E' dör wes ie' yëkuü tö ichë es: "Wépa wä siwa' iskië jcher tajë, esepa klö'wërawä Skëköl tö iwákpa erbikö s' dakíñoie e' wa wes iyiwak klö'wëwäshö wa es." ²⁰ Ñies ichéitö i' es: "Skëköl wä ijcher buaë tö i tso' ká i' a, ese siwé jchermi s' wä tajë, e' kě dör ñie bua'." ²¹⁻²³ Erë a' dör Cristo icha ena Cristo dör Skëköl icha. E' wä kiane chë tö íyi ulitane mé Skëköl tö a' a' kimoie. Ye' ena Apolo ena Pedro, e' pa tso' a' kimuk. E' kúie ta i kos tköke i' ñie ta, ñies aishkuö ta, s' ser ena s' duöwä, ekkë kos tso' a' kimuk. E' kuëkj kě a' kâne s' ditsö wële kkeökä tajë tö e' dör ibua'ie as s' mi' ikléie.

4

Jesucristo ttekölpa tsá, e' pa kanè

¹ Sa' bikeitsö tö sa' dör Cristo kanè mésopa. Skëköl ttë bak blëulewä e' wä pakë wërke sa' wöki wes íyi kuëblu es. ² Íyi kuëblu kawötä iwakanëuk yësyësë wes iwökir tö iuk patkë es. ³ Es idir, e' kuëkj ima a' tö ö yile skà tö is ye' kanëblöke Cristo a' e' bikeitseke, e' kě kj ye' tkine. E' kúie ta ima ye' wák tö ye' kanè bikeitseke, e' kě kj ye' tkine. ⁴ Ye' er kě wä ye' kkatëne, erë kě e' wa yö ichëpa tö kě i sulu ku' ye' kj. Skëkëpa Jesucristo tö ye' shuleraë, ima e' tö ye' bikeitseke, e' ë kj ye' tkirke. ⁵ Mik ie' dene etä sulitane shuleraëitö. I kos tso' blëulewä se' er a, ñies i dalërmik se' serke, ese kos kkacheraëitö wöshak sulitane wörki. E' këwö ska' ta se' kos kanëblöke buaë ie' a, e' pa kikerakä ie' tö. E' kuëkj kě s' kkatär, kam s' shulir këwö döka e' yöki.

⁶ A yamipa, ye' tō ye' wák ena Apolo ché a' a' kimoie as e' wa a' tō iwá saü tō ké a' káne i tso' kitule Skéköl yékkuö kī chétkeyö ñe' dalöseukwá. Ké a' káne e' ttsöká tajé sa' eköl wa ena sa' eköl wöökwa diöshet. ⁷ ¿Wes a' tō ichèmi tō a' dör s'malepa tsata? I kos tso' a' wa, i buaé eri ta' a' wa, wes a' kabikeitsö, e' kos me' Skéköl tō a' a'. ¿Iök a' e' ttsöká tajé tō wësua iyi kos e' de'bitü a' wákpa wa, a' wákpa er wa?

⁸ Wësua e' ibikeitseke tō Skéköl siwá' jcher tajé a' wa, e' dör wè, ké i kī kianeia a' kī. A' e' ttsö tō a' s'wëttsémitke blu'paie, eré kam sa' döká ekké. Mokī a' mú s'wëttsémitke blu'paie, e'ma sa' detke a' ta' ñita s'wëttsük. ⁹ Eré ye' a' ta, wësua sa' dör Jesús ttekölpa tsá e'pa meät Skéköl tō s'ditsö malepa bataie. Ye' ittse tō ká ulitane wakpa ñies Skéköl biyöchökwakpa ulitane e'pa tso' sa' weirke e' weblök. Sa' dör wes s'bolökpa tō s'klö'wéwá tsémi sulitane wörki ttéwa es. ¹⁰ Cristo tté kuéki sa' wër aliie, eré a' e' bikeitsö tō a' wa siwa' iskié jcher buaé a' batsulewá Cristo mik e' kuéki. Iyerke tō sa' ké diché ta', eré a' diché ta' tajé. A' dalöiértá' tajé, eré sa' ké dalöiértá'. ¹¹ Dö ikké ta' sa' tekeia bli tō ersir tō; ké sa' datsi' ta' buaé; pé' tō sa' we'ikeke siaré; sa' wákpa ké wa u ta' senoié; ¹² sa' kaneblöke daréréé sa' wák ulá wa dö sa' shtrinewá da'á ekké. Mik pé' alibchöke sa' kī, etá e'pa a' sa' er buaé chöke. Mik ie'pa tō sa' we'ikeke, etá e' dalé'ttseke sa' tō er bua' wa. ¹³ Mik pé' tō sa' cheke sulué, etá e' iutekene sa' tō tté bua' wa. Dö ikké ta' ká i' wakpa wa sulu sa' wër. Ie'pa a' sa' dör wes ushña uyanettsá u'rki es.

¹⁴ Ye' ké wa tté i' kite' a' a' jaéwoie, é ye' tso' a' pattök wes iyé éna ila'r dalér ese pattéitö es. ¹⁵ Cristo Jesús tté buaé paka' ye' tō a' a' kéwe, e' wa a' batséwá ie' mik. E' kuéki mokī ye' dör wes a' yé es. A' mú wa s'wöbla'ukwakpa Cristo tté wa tso' döká 10.000, eré ye' eköl é dör wes a' yé es. ¹⁶ E' kuéki ye' tō a' patté tō a' senü wes ye' serke es. ¹⁷ E' kuéki ye' tō Timoteo patkémi a' ska'. Ie' dör wes ye' wák alá es Skéképa wa. Ie' dör ye' ttökata yésyésé dalér tajé ye' éna. Wes ye' dör Cristo Jesús mik erblökwak e' ser, e' tté wa ye' tō ie' icha kos tso' erule erule ká wa'ñe, e'pa wöbla'weke. Tté e' ska' Timoteo tō a' er erane.

¹⁸ A' welepa e' ttséka tajé tō ibikeitseke tō ye' ké döpa a' ska'. ¹⁹ Eré Skéképa kī ikiane, e' ta' ye' mi'ke a' pakök bet. Mik ye' de etá ye' tō isueraé tō a' wépa e' ttséka tajé, esepa wa Skéköl diché ta' ö ie'pa kaberke é. ²⁰ I blúie Skéköl tso' e' wá wénéwá idiché tajé e' kī, ké dör tté é wa. ²¹ ¿I kiane a' kī? ¿A' kī ikiane tō ye' dö késik wa a' uñuk? ö ¿a' kī ikiane tō ye' dö a' ska' er bua' wa, a' daléritse wa?

5

Sené sulu watötsqasö

¹ Ye' itté tse tō a' shüa wém tso' eköl e' trérke sulué tköká pé' ké tō Skéköl dalöie, esepa tsata. Ie' wa iyé alaköl tso'. ² I sulu e' tköke a' shüa, eré e' wa a' e' ttsökekaia' tajé. E' skéie ¿wes e' ké wá a' jaéne? ¿Wes e' ké wá a' eriane? Warma wém ñe' uya'ttsabak a' tō a' shüa. ³⁻⁴ Eré ye' wák ké ku' a' ta, eré ye' ttöke wes ye' wák tso' a' ta es. Wém ñe' shulétke ye' tō Skéképa Jesús ttö wa wes ye' wák tso' a' ta es. Mik a' ñi dapa'uke etá e' ye' tso'ñak a' ta Wiköl Batse'r wa. Ñies Skéképa Jesucristo diché tso' a' ta. ⁵ E' wöshá ta' wém ñe' wömútsá a' tō Satanás ulá a' as iwák dér sulué e' wöklör ta' iwák tsatkér mik Skéképa datskene e' kéwö ska'.

⁶ A' e' ttsöká tajé sené sulu wa, e' ké dör buaé. ¿Ké a' wa ijcher tō pan wölöwóka elkela tō harinachka kos wölöwéka? ⁷ Sené sulu e' dör wes pan

wölöwoka këchke* es, e' tō a' sulu'wəkewā. E' kuəkī ese kōs uyōttsā a' shuā. Es a' dōraē buaē yēsēsē kē a' i sulu tā'ia wēs pan yōule kē a' iwölöwoka iēne es. Cristo kōtewā se' nuī skēie. Ie' dōr wēs obeja jcheke Judiowak Yēpa Yērulune Egipto, e' kēwō tkō'woie es. E' kuəkī ñermata a' batse'oule Skēkōl wōa Cristo batamik. ⁸ Es kē se' kane Cristo kōtewā se' skēie, e' kēwō tkō'uk pan yōule iwölöwoka wa ese wa. Itkō'ūsō pan kē yōule iwölöwoka wa ese wa. E' wā kiane chē tō itkō'ūsō kēkraē sene mokī yēsēsē ese wa. Kē se' kane itkō'uk sene sulu tō s'sulu'wəkewā ese wa.

⁹ Yēkkuō iēt patkē' ye' tō a' a, e' kī ye' iyē' tō a' kē kane e' batsōk trēr wakpa tā. ¹⁰ Erē pē' kē tō Skēkōl dalōiē dōr trēr wakpa ō īyi kkechōk tajē ese wakpa ō akblōkwakpa ō īyi diōkōl dalōiōkwakpa, esepa kē chōk ye' ku' a' a. Esepa chōpa ye' tō, e' ma a' kawōtā duōkwā as kē a' e' batsō esepa tā. ¹¹ Wēpa yē' ye' tō a' a yēkkuō kī, esepa dōr wēpa e' chō tō ie'pa erblōke Jesús mik esepa. Erē ie'pa dōr trēnukwakpa ō īyi kkechōk tajē wakpa ō īyi diōkōl dalōiōkwakpa ō s'chōk suluē wakpa ō bloblopa ō akblōkwakpa. Kē a' e' batsōk esepa tā, ñies kē a' chōk esepa tā. ¹²⁻¹³ Wēpa kē dōr Skēkēpa Jesús icha ŷwēs esepa shulēmi ye' tō? Skēkōl wāk tō ie'pa shuleraē. Erē wēpa dōr Skēkēpa icha ñi dapa'uke a' tā, esepa kawōtā shulē a' tō. E' kuəkī a' tō iū wēs itso' kītule Skēkōl yēkkuō kī es, e' tō ichē: “Yi tō i sulu wamblē, e' uyōttsā a' shuā.”

6

A' ñippōke e' shulō a' wākpa tō

¹ Mik a' wēle tō i sulu wamblē iyami ekōl kī, e' ta ŷwēs ese mi'ke ie' wā kkatē s'shulōkwakpa kē tō Skēkōl dalōiē, esepa ska? ŷiōk e' kē shulē a' wākpa dōr batse'r e'pa tō? ² ŷA' kē wā ijcher tō se' batse'r, e'pa tō ká i' wakpa shuleraē aishkuō tā? E' dōr es, e' ta ŷwēs i'ñe tā īyi tsitsirla ese ē kē shulir a' a? ³ ŷA' kē wā ijcher tō ñies Skēkōl biyōchōkwakpa shuleraēsō? Ie'pa shuleraēsō, e' ta ŷwēs a' kē a' ñippē tso' ká i' kī ese shulir? ⁴ E' kuəkī a' wēlepa ñippōke ñita, e' ta ŷwēs ese mi'ke a' wā shulē pē' bānet ska? ⁵ I' chéyō a' jaēwoie. Yi a' a' shulirmi ŷese kē ku' a' shuā da'a? ⁶ Erē e' skēie a' mi'ke ñi kkatōk s'shulōkwakpa kē erblōtā' Jesús mik esepa ska'.

⁷ A' ñi kkatōke s'shulōkwakpa ska', e' ē wa iwēnewā tō sene sulu e' alékatke a' kī. Idalē'ttsōk bēre ŷe' kē dōr ibua'ie? ŷAs itō se' īyi ekiblō! ⁸ Erē e' skēie a' wākpa tō i sulu ñe' wambleke ñi tā dō s'yamipa erblōke Cristo mik esepa īyi ekibleke a' tō.

⁹ ŷA' kē wā ijcher tō wēpa dōr i sulu wamblōkwakpa, esepa kē dōpa i blúie Skēkōl tso' e' a? Kē a' e' kitō'uk. Wēpa dōr trēnukwakpa, wēpa dōr īyi diōkōl dalōiōkwakpa, s'senewābak dalōseukwā wakpa, wēpa dōr īyi dōkōl dalōiōkwakpa, trēr alakōlpa tā, esepa kōs kē dōpa i blúie Skēkōl tso' e' a. ¹⁰ Ñies wēpa dōr akblōkwakpa, wēpa dōr īyi kkechōk tajē wakpa, bloblopa, s'chōk suluē wakpa, esepa kōs kē dōpa i blúie Skēkōl tso' e' a. ¹¹ A' wēlepa bak senuk īyi ekkē wamblōk, erē Skēkōl tō a' pakōa'bak, a' batseō'bak, a' klōō'bak wēs pē' buaē yēsēsē es iWikōl wa Skēkēpa Jesucristo ttō wa.

Skēkōl kē wā se' tsatkēne as se' tō i sulu wamblōia

¹² A' wēlepa tō ichēke: “se' wā kawō tso', i kōs kiane wē se' kī, ese woie.” Erē ye' ichē tō kē i ulitane dōr buaē se' a' wē. Ye' wā kawō tā' i ulitane woie,

* 5:7 pan wölöwoka këchke: Judiowak wōblar pan wölöwoka tso' ie'pa u a' e' kōs uyōttsā Ie'pa Yēpa Yērulune Egipto e' kēwō tkō'wēketke ie'pa tō e' yōkī.

erë kē ye' e' mùpattsā ʒs ilè e' alōkā ye' kī. ¹³⁻¹⁴ A' wēlepa tō icheke: “chkè dōr s'ñawi ʒ, ñies s'ñawi dōr chkè ʒ.” E' yēne erë aishkuō tʒ ʒyi bōt ñe' ewerawa Skèkōl tō. Erë s'chkà kē dōr trēnoie. Skèkōl tō s'chkà shkēwerakane aishkuō tʒ idiché tʒiē wa wēs ie' tō Skèkēpa Jesús shkēo'kane es. E' kuēkī s'chkà kē meneat trēnoie wēs a' tō ibikeitseke es, imeneat i buaē wōie Skèkēpa ʒ, ñies ie' tō s'chkà kkō'neke.

¹⁵ ʒA' kē wʒ ijcher tō se' batsulewʒ Cristo mik, e' kuēkī se' chkà dōr etkē ie' chkà tʒ? E' dōr es, e' tʒ ʒwēs se' tō s'chkà dōr Cristo icha e' ia'wēmikʒ senukka alakōl sulusi tʒ ese wʒ? ʒKē se' kane e' ia'ukka yēs! ¹⁶ ʒA' kē wʒ ijcher tō mik yi sené alakōl sulusi tʒ, e' tʒ ie'pa bōl mīʒ wēs wák ekōl ē es? E' dōr wēs itso' kitule Skèkōl yēkuō kī es. E' tō wēm ena ilakōl e' chē i' es: “Ie'pa bōl serdaē ñitʒ tʒ ie'pa mīʒ wēs wák ekōl ē es.”* ¹⁷ Erë yi batsulewʒ Skèkēpa Jesús mik, ese dōr wēs wák ekōl ē es ie' tʒ.

¹⁸ E' kuēkī a' tkōshkar trē yōkī. Sene sulu skà kōs, e' kē tō s'chkà dalōsēwēwʒ wēs trē es. Mik se' trērke, etʒ s'chkà dōr Cristo icha, e' méttasō o'ka kē dōr Cristo icha, ese ʒ. E' wa s'wák chkà dalōsēwēwasō. ¹⁹⁻²⁰ ʒA' kē wʒ ijcher tō a' chkà dōr Wikōl Batse'r e' wé? Skèkōl tō i'Wikōl má a' ʒ, e' tso' a' ʒ. Ie' tō a' tō'ttsabak, e' ské dōr darērē. A' kē dōr a' wákpa icha, a' dōr ie' icha. E' kuēkī a' ké senuk yēsýēs ʒs ie' kīkarkʒ.

7

Se' serwʒ ñitʒ e' pakē

¹ I' chaki' a' tō ye' a' yēkuō kī, e' wʒ iuteke ye' tō i'ñe. A' tō ye' ʒ ichaki' tō ʒbuaē idōr tō se' kē serwʒ alakōlpa tʒ? ² Erë ye' ichè a' a' tō tʒiē trē tso', e' yōkī a' kōs maso tsúwʒ ekōl ekōl. ³ A' wēpa kōs kawōtʒ senuk ilakōl tʒ, es ñies a' alakōlpa kōs kawōtʒ senuk iwēm tʒ. ⁴ Alakōl chkà kē meneat ie' wák ē ʒ, e' meneat ñies iwēm ʒ. Es ñies iwēm chkà kē meneat ie' wák ē ʒ, e' meneat ñies ilakōl a'. ⁵ Ie'pa kē kane ichkà kkēuk ñi yōkī. Erë ie'pa kawō mé ñi a' e' batsōktsʒ ñi yōkī ekuōlō ē ttoie S'y'ē, e' tʒ e' ē dalewa kē ie'pa ñi kōpawʒ. Mik kʒ e' tka, etʒ ie'pa ñi kōwane dō' Satanás tō ie'pa erkiōwē trēnuk, kē ie'pa diché dē'ka e' kkō'nuk e' kuēkī. ⁶ Erë ye' kē ku' a' ʒ ichōk tō a' kawōtʒ ñi batsōktsʒ ñi yōkī es, a' kī ikiane, e' tʒ a' tō iwēm es. ⁷ Ye' ʒ tʒ sulitane mú dōr wēs ye' es, kē alakōl tʒ. Erë Skèkōl tō imé sulitane ʒ kuʒ'kī kuʒ'kī ñi kīmoie.

⁸ A' wēpa tso'ia' ekōrla ñies a' wēpa dōr schō, esepa ʒ ye' ichè tō buaē idōr tō ie'pa mú ser kēkraē ekōrla wēs ye' es. ⁹ Erë ie'pa kē e' kkō'nuk' trē yōkī, e' tʒ ie'pa mú maso yulōne senowʒie. S'serwʒ e' dōr bua'ie maso kkechekesō ñie e' tsatʒ.

¹⁰ A' wēpa senewʒabak, esepa ʒ ye' tō ttè dalōiēno i' meke: a' kē kane ñi ōkwa. Ttè e' kē dōr ye' ttè, e' mé Skèkēpa Jesús tō se' ʒ. Alakōlpa kē kane iwēm ōkwa. ¹¹ Erë ie' tō iéwʒ, e' tʒ ie' kē kane senukwʒ wēm o'ka tʒ, ie' kawōtʒ senuk ekōrla kē wēm tʒ. Ie' kē senak es, e' tʒ ie' ké er bua'ukne iwēm kī. Ñies wēpa alakōl tʒ, esepa kē kane ilakōl ōkwa.

¹²⁻¹⁴ A' malepa senewʒabak, erë e' maso kē erblōtʒ Jesús mik, esepa ʒ ttè dalōiēno kē meneat Skèkēpa Jesús wʒ. Erë esepa ʒ ye' ichè tō a' masopa kē arwa. Iwēm kē erblōtʒ Jesús mik, isalema e' tsatkēmi ilakōl olomik. Ñies alakōl kē erblōtʒ Jesús mik, isalema e' tsatkēmi iwēm olomik. Ie'pa ñi éwa, e' tʒ ie'pa ala'r dōr wēs pē' kē erblōtʒ Jesús mik esepa ala'r es, ie'pa tsatkē e' dōr darērē. Erë iyē ena imi serke ñitʒ, kē ñi anewa, e' tʒ isalema ie'pa tsatkēmi

* 6:16 Génesis 2.24

iyë ö imi olomik. E' kueķi ye' ichë tö a' maso senakia a' ta, e' ta kē iarwa. ¹⁵ Erë a' maso kē erblōta' Jesús mik, e' éna a' akwa krō wa, e' ta kē iwōklō'war a' kē klōulewā iulā a. Erë Skëköl tö se' klōo'bak senuk bërë ñita. ¹⁶ E' kueķi ibua'ie dlor tö a' sermiūa bërë ñita. A wëm çì tö be' a' ichök tö be' alaköl kē tsatkërpa be' olomik? A alaköl çì tö be' a' ichök tö be' wëm kē tsatkërpa be' olomik?

¹⁷ E' dör wes tte wa ye' tö Skëkëpa Jesús icha erule erule e'pa ulitane wöbla'weke kâ wa'ne es. Ye' tö ie'pa a' ichë tö wes a' ku' Skëköl tö mik a' klōo'itō iwák a' eta, es a' atū bër. Ie' tö ieri mé a' a' seno eköl eköl es. ¹⁸ Wëpa tottola kkuölit tēule tsir, mik ie'pa klōo' Skëköl tö iwák a' eta, esepa kē kâne e' mane'ukne wes. Es ñies wëpa kē wakyōule es, mik Skëköl tö ie'pa klōo' eta, esepa kē kâne e' wakyuök. ¹⁹ Se' wakyōule ö kē se' wakyōule e' ska' Skëköl kē tkine yës. Ie' tte dalōiëno, e' dalōiekesö, e' je' kī ie' tkirke. ²⁰ A' kos e' tsuāt wes a' dör mik ie' tö a' klōo' iwák a' eta es. ²¹ Mik ie' tö a' klōo', eta ça' klōulewā kanë mésoie? e' ta kē a' tkinuk e' kī. Erë a' a' kawō tso'ia e' yōktsa e' ulā a, e' ta a' e' yōttsa. ²² Mik ie' tö a' klōo', eta a' klōulewā kanë mésoie, e' ta e' yë'ttsa ie' tö sene sulu ulā a kanebloie Skëkëpa Jesús a. Es ñies mik Skëköl tö a' klōo', eta a' kē dör kanë méso ñe'se, e' ta e' klōo' Cristo tö ie' wák kanë mésopaie. E' kueķi a' klōulewā kanë mésoie, e' ta kē a' tkinuk e' kī. ²³ Skëköl tö a' to'ttsabak, e' kueķi kē a' e' tñukne yile skà tte dikia. ²⁴ A yamipa, wes a' ku' Skëköl tö mik a' klōo'itō eta, es a' atū bër. A' senú buaë yësyësë ie' a, sene me'itō a' a' e' a.

²⁵ İma a' tö ye' chaki' yëkuuö kī wëpa tso'ia ekörla, esepa kī, e' iuteke ye' tö i'ñe. Ese tte kē mēne ye' a' Skëkëpa Jesús wa. Erë İma ibikeitsyëö, e' chekeyö a' a. Skëköl ye' suë er siarë wa e' wa ieri méitö ye' a' iwā jchënowā buaë. E' kueķi i' chekeyö e' mik a' erblōmi. ²⁶ İ'ñe ta se' serke kawō darërë a, e' kueķi ye' a' ta buaë idir tö se' kos e' tsuāt wes s'tso' es. ²⁷ Wëm senewābak, ese kē tö ilaköl ökwa. Wëm duriā ekörla, ese tayë kē yular. ²⁸ Erë wëm senëwā, e' ta buaë idir. E' wa ie' kē wā i' sulu wamblëne. Ñies alaköl kam serwā, ese senëwā, e' ta e' dör buaë. E' wa ie' kē wā i' sulu wamblëne. Erë wëpa senewābak, esepa we'ikëmi kâ i' kī s'weirke ese tö tkōkâ wëpa kē senewābak esepa tsata. E' yōki ye' éna a' tsatkak, e' ë kueķi ye' ichë tö buaë idir tö a' ser ekörla.

²⁹⁻³¹ A yamipa, ye' ichë tö kē se' a' kawō ta'ia taië. Wes kâ i' dör i'ñe ta e' erkewatke. E' kueķi i'ñe ta' ena kekraë kē se' kâne senukia er me'rie i' tso' kâ i' kī ese kī. Se' senewābak, esepa kē er mukwā e' kī. Se' iūke siarë, esepa kē er mukwā e' kī. Ñies se' ttsë'rke buaë, esepa kē er mukwā e' kī. Se' tö i' tuë ta', esepa kē er mukwā i' tso'rak iwā ese kī. Se' serke buaë i' tso' kâ i' kī ese mik, esepa kē er mukwā ese kī.

³² Ye' kī ikiane tö a' mú ttsë'r buaë, kē tkir i' kī. Wëpa serke ekörla, esepa wā kawō tso' kibiie Skëköl İyi sauk ena i' wër buaë ie' wa ese uk. ³³ Erë wëpa senewābak, esepa kawōta' i' tso' kâ i' kī ese sauk as iwër buaë itayë wa. ³⁴ Es ie'pa kī İyi böt kanë tso'. Es ñies alakölpa dör schö ena busipa wëm kē ta', esepa wā kawō tso' kibiie Skëköl İyi sauk. Ie'pa e' mumittsa senuk batse'r. Erë alakölpa senewābak, esepa kawōta' i' tso' kâ i' kī ese sauk as iwër buaë iwëm wa. ³⁵ Tte ekkë chëyö a' kimoie, kē dör a' wöklō'woie. Ye' kī ikiane tö a' ser buaë yësyësë Skëköl ë a, kē wötkeku' i' tö.

³⁶ Wëpa tte meuletke tayë a' senukwā, esepa wele tö ibikeitsë: "Tayë duëswö detke senowa, ñies ye' kē a' seneia ekörla. Bua' idir ye' a' senukwā ie' ta", e' ta esepa a' ye' ichë tö a' senakwā, e' ta a' senúwā, e' kē dör suluë. A' senúwā. ³⁷ Erë wëpa tte meuletke tayë a' senukwā, erë esepa kē éna senakwāia, e' ta esepa a' ye' ichë tö e' dör buaë tö a' kē serwā. Erë a' kawōta' ibikeitsökwa bua'iewā

ķewē tō a' wákpa er wa a' kē senakwā. N̄ies a' kawōtā isauk buaē tō kē yi ku' a' a' ichök tō kē a' senukwā. A' tō ibikeitsétke tō a' senak ekōrla ķekraē, e' t̄a bua' idir tō a' kē serwā. ³⁸ Es ye' tō ichē tō wēpa senēwā, esepa tō iwē buaē. Erē wēpa kē sene'wā, esepa tō iwē bua'ie.

³⁹ Alakōl senewābak, e' kawōtā senuk iwēm ē t̄a dō mik iwēm blēnewā etā. Iwēm blēnewā e' t̄a ie' serwamine wēm o'ka t̄a. Erē ie' kawōtā senukwā wēm erblē Skēkēpa mik ese ē t̄a. ⁴⁰ Erē ye' ichē tō bua' idir ie' a' tō ie' mū ser ekōrla, kē senewāne. E' tō ie' t̄sē'weraē buaē šute. Ye' tō iklō'wē tō ye' a' Skēkōl Wikōl tso' n̄ies, e' kuēķi ye' tō a' ichē es.

8

Iyiwak jchēule ūyi diökōl tso' dalōiē ese a, e' pakē

¹ Chkē meule ūyi diökōl tso' dalōiē ese a, ese ķi a' tō ye' a' ichaki' yēkkuō ķi, e' iutekeyō j'ñe.

Ima a' tō ūyi diökōl ñe'se chē, e' dōr moki e' jcher se' wā. Erē kē a' éna ichökwa tō se' wā ūyi jcher, e' tō se' kēmi e' t̄tsökka tajē s'malepa ķi. Erē s'malepa dalēritsesesō, e' tō ie'pa dichē ķi ieraē. ² Yi e' bikeitsō tō ie' wā ūyi jchertke tajē, e' wa iwēnewā tō kam ie' wā jcher wēs ikawōtā jchenuk es. ³ Erē yi tō Skēkōl dalēritseke, ese mik ie' bātsē buaē.

⁴ Chkē meule ūyi diökōl tso' dalōiē ese a ese katēsō, e' ķi a' tō ye' a' ichaki'. Se' wā jcher buaē tō ūyi diökōl ñe'se wāk kē t̄a, e' kuēķi kē idōr iie bua'. Skēkōl chōkle, e' dōr ekōl ē. ⁵ Pē' kē tō Skēkōl dalōiē, esepa tō iklō'wē tō ì dalōiekerakitō, esepa tso' tajē serke ká jai a' o ká i' a. Esepa kiérakitō kēkōl o skēkēpa. Moki esepa tso', ⁶ erē Skēkōl dalōieke se' tō, e' dōr Skēkōl ekōl ěme e'. Ie' dōr S'yē. Ie' dōr ūyi ulitane wī, n̄ies se' tso' ie' ē a. N̄ies Skēkēpa dōr ekōl ē, e' dōr Jesucristo. ūyi ulitane tso' ie' mik, n̄ies se' tso' ie' mik.

⁷ Erē kē s'yamipa ulitane éna iwā ane buaē tō ūyi diökōl tso' dalōiē, ese ķos kē wā t̄a'. Ie'pa bak ūyi diökōl ñe'se dalōiōk, e' kuēķi e' tso'ia' ie'pa er a' dō ikkē t̄a. Mik ie'pa tō chkē meule ūyi diökōl a, ese katē, etā e' ķi ier tō ikkatē. Ie'pa dichē kē dē'ka ierbikō es, ese wōklō'wōie. E' kuēķi ie'pa tō it̄sē tō iianekane ñáie. ⁸ Se' bats Skēkōl mik e' kē dōr chkē wa. Ì katekesō o ì kē katēsō e' kē a' se' onuk buaē o suluē ie' wōa. ⁹ E' jcher a' wā, e' kuēķi a' tō iklō'wē tō chkē ķos katēmi a' tō. E' yēne, erē a' e' k̄kō'nū aš kē a' ukuōmik s'yamipa kam éna iwā ar buaē, esepa ar dōne sene sulu a. ¹⁰ Ichōsō tō be' éna iane buaē, e' miā e' tkēsēr chkē meule ūyi diökōl a, ese katōk iwē a. Erē e' dalewa s'yami kam éna iwā ar buaē ese ekōl tō be' suē chkōk t̄a e' tō ie' erkiōwēka t̄a imiā t̄a ikatēitō ñies. ¹¹ Be' tō iwē es, e' t̄a e' wa be' tō se' yami, kē dichē dē'ka wē', e' émine sene sulu a t̄a isulurdawā be' ukuōmik. Ie' dōr s'yami, n̄ies Cristo e' mettsa ttēwā ie' skēie. Be' tō iwē es, e' t̄a be' tō ì sulu wamblē s'yami ķi. ¹² Se' tō s'yamipa kam éna iwā ar buaē, esepa ķi ì sulu wamblē es, e' t̄a ñies se' tso' ì sulu wamblōk Cristo ķi. ¹³ E' kuēķi ye' ichē tō s'yami wele armine sene sulu a ye' ukuōmik, iyiwak chkā katēyō e' kuēķi, e' t̄a kē ye' tō ikatepaiāne.

9

Pablo tō ikanē tsqtké

¹ Ūwēs a' tō ibikeitsēmi tō ye' kē a' kawō t̄a' ì wōie wēs ye' ķi ikiane es? Wēsua a' tō ibikeitseke tō ye' kē dōr Jesús ttekölpā tsā e'pa ekōl. Erē ye' tō Skēkēpa Jesús su' ye' wāk wōbla wa, e' kuēķi moki ye' dōr ie'pa ekōl. A' dōr

ye' kaneblöke Skëkëpa a e' wà. ² A' wakpa kî iwënewa tö mokî ye' dör Jesús ttekölpa tsá e'pa eköl. Q'kapa tö ichëmi tö ye' kē dör es, erē e' kē yënu' a' a.

³ Wépa tö ye' ché es, esepa yökî ye' e' tsatköke i' es. ⁴ ¿Wes a' ibikeitsëmi tö wépa wöbla'wekeyö, esepa kē kawötä ye' kimuk inuköl wa chkoie di' yoie? ⁵ Nies ¿ima a' ibikeitsè tö ye' kē a kawö ta' senukwa tayè erblöke Jesús mik ese ta' tsëmi e' ta' wes Jesús ttekölpa malepa ena Jesús ëlpa ena Pedro e'pa tö iweke es? ⁶ ¿Ima a' ibikeitsè tö ye' ena Bernabé, sa' bôl ë kawötä kaneblök sa' wákpa ulà wa e' kkö'noie? ⁷ ¿Wé a' wà isuule tö ñippökwakpa mi'ke, erē iwákpa e' kkö'nuke ichkè wa idi'yè wa? ¿Wé a' wà isuule tö iyiwö tkësö, erē kē sö iwà katepa? ¿Wé a' wà isuule tö yi tso' chibo kkö'nuk, erē ese kē tö chibo tsu'diö yepa? ⁸⁻⁹ ¿chök ye' tso' a' a, e' kē bikeitse s'ditsö ë wà, ñies itso' kitule Moisés ttè dalöiëno kî, e' tö ichè i' es: "Baka wë'ñe tso' kanebloie trigo wöttsoie, e' kē kawö ta' kkö'payuëwa itso' kaneblök e' dalewa as trigowö katöitö." ¿Ima a' ibikeitsè? ¿Ttè dalöiëno e' me'at Skëköl tö baka wë'ñe ë kkö'noie? ¹⁰ Au, ié' tö ime'at se' a' ñies. Wépa tö iyiwö tkeke ena wépa tö ishteke, esepa tö iwakanewëke ie'pa tö iwö kak paneke e' kuekî. ¹¹ Es ñies sa' tö Wiköl Batse'r íyi tsá paka' a' a, e' dör wes iyiwö tkësö es, e' kuekî kē idör suluë tö a' tö sa' kimü i' tso' a' wà ese wa, e' dör wes iyiwö shtekesö es. ¹² A' wöbla'ukwakpa skà e' kkö'nuk a' kawötä, e' yitā buaë a' kawötä sa' kkö'nuk.

Erē e' wà kē kine sa' wà a' a. Mik sa' bak a' ska', etā sa' kē wà a' íyi kàne e' kkö'noie. Sa' kaneblè' sa' wákpa ulà wa e' kkö'noie. E' dör darèrè sa' a, erē e' kōs dalè'ttsè' sa' tö as kē i' tö a' wöklö'ü Cristo ttè buaë e' klö'uk. ¹³ A' wà ijcher tö wépa kaneblöke Skëköl wé tso' Jerusalén e' a, esepa serke i' kanewëke ie'pa tö ese mik. E' wà dö tö iyiwak jcheke ie'pa tö ka' tso' imokā Skëköl a' e' kî, ese chkà kak tsekeat ie'pa tö katè. ¹⁴ Es ñies Skëkëpa Jesús tö iyè'at tö wépa kaneblöke ie' a' ittè buaë pakök, esepa serdaë kanè e' mik. ¹⁵ Erē ye' kē wà íyi ikkè kine a' a yës. Nies ye' kē ku' i' chök a' a as a' tö ye' a' imü. Ye' tö Jesús ttè buaë pakeke ëme, e' tö ye' ttsè'wëke buaë shütë. E' kē yepattsā yi tö ye' ulà a. Ye' a' ta' buaë idir tö ye' duöwā, erē ye' kē tö a' ulà a' i' klö'wepa.

¹⁶ Erē ye' patkëule Jesús ttè buaë pakök, e' kuekî e' wa ye' kē a' e' ttsënukkā yës. Ye' kawötä iwà pakök. Ye' kē tö ipakè, e' ta' jwëstela'ina ye' ta! ¹⁷ Ipaköpayö ye' wák er wa, e'ma ye' wà kawö ta' s'ña'woie ikî. Erē kanè e' me'at Skëköl tö ye' ulà a, e' kuekî ye' kawötä ipakök. ¹⁸ E' dör es e'ma ¿i dör iské ye' a? Ye' ttsë'ne buaë ipakök ëme e' dör iské ye' a. E' wà kiane chè tö erē ye' wà kawö ta' senuk ye' kanè e' wa, erē e' kē kî ye' s'ña'wëku' yës. E' tö ye' ttsè'wëke buaë shütë.

¹⁹ Erē ye' kē dör yi kanè méso, erē ye' e' mettsā sulitane kanè mésoie as kōs ie'pa erblömi Jesús mik, ekkëpa dö erblök imik. ²⁰ Mik ye' tso' judiowak shūa, etā ye' serke wes sa' judiowak ser Moisés ttè dalöiëno dikîa es as ie'pa erblö Jesús mik. Erē ye' kē ku'ia Moisés ttè dalöiëno e' dikîa, erē mik ye' tso' ie'pa shūa, etā idalöiekeyö as ie'pa erblö Jesús mik. ²¹ Es ñies mik ye' tso' pè' kē dör judiowak esepa shūa, etā ye' serke wes ie'pa ser es as ie'pa erblö Jesús mik. (Erē kē i' sulu wambleku'yö. E' wà dö tö erē ye' kē ku'ia Moisés ttè dalöiëno e' dikîa, erē ye' tso'ia Skëköl ttè dalöiëno e' dikîa, ye' tso' Cristo ttè dikîa e' kuekî.) ²² Mik ye' tso' s'yamîpa kam éna Jesús ttè wà ar buaë, esepa shūa, etā ye' serke wes ie'pa ser es, as ye' a' ie'pa kimer as ie'pa éna iwà ar buaë. Es mik ye' tso' pè' shūa etā ye' serke wes ie'pa es as wes alè ie'pa wëlepa tsatkër. ²³ I' kōs wëkeyö e' dör Jesús ttè buaë kî shkōwoie as iwà döñak ye' ulà a.

²⁴ A' wə ijcher tō mik se' turke tseè isuoië tō wé e' alōmi, etə iturkerak sɛraə, erë eköl è e' alōmi, ese ulà a iské dōraë. E' sù a' senu Skëköl a buaë as iské dō a' ulà a wəs wé e' alé ese ulà a iské de es. ²⁵ Tunukwakpa ulitane e' kkō'nuke, e' yuöke kekraë e' aloka imalepa ki. Ì kos tō ie'pa wöklō'wëmi, e' olo'yeke ie'pa tō. E' kos wëke ie'pa tō as kal kō yuekerakitō wöshkie * tkëkə iwökir ki, ese dō ie'pa ulà a ie' alérak e' skéie. Iské e' chklörtə'wə, erë se' iyuleke, e' dör yöbië kē chklörtə'wə. ²⁶ Ye' serke Skëköl a wəs yi tur e' aloka ese es, kē dör wəs tunukwak turke éanas ese es. Ye' kē dör wəs ñippökwa tō iulà tsini uyeke é siwə' ki, kē wə ta' ese es. ²⁷ Ye' e' wöklō'uke darërë, ye' chkə kekeyö kësik wa as tō iü wəs Skëköl ki ikiane es. E' wëkeyö es dō' ye' s'patté tajë Skëképa ttë wa, erë ye' wák kē ulà a iské dō.

10

Kë a' minuk iyi diököl dalöie ese wé a

¹ A yamipa, ye' kē ki ikiane tō a' éna ichōwa tō ì bak se' yamipa bak ká iaiäë Moisés kéwō ska' e'pa ta. Ie'pa kos wëttsə' Skëköl tō mò ar tajë e' wa. Ñies Skëköl diché wa ie'pa kos baktsə klō wa dayë kiè Dayë Mat, e' shüə kē nune'ka dayë wə. ² E' dör wəs ie'pa wösunerak mò a ena dayë a es iwə kkachoië tō ie'pa batsulewə Moisés mik. ³ Es ñies chkë mé Skëköl wák tō ie'pa a, e' è ñë ie'pa ulitane tō. ⁴ Ñies di' mé ie' wák tō ie'pa a, e' è yé ie'pa ulitane tō. Di' e' dōwëttsaitō ákkuö a. Ákkuö e' tō Cristo wə ché, e' mir ie'pa ta kekraë ikimukrak. ⁵ Erë ie'pa kibiiepa kē wër Skëköl wa buaë. E' kuëki ie'pa kibiiepa durulune, nu atë tkëter ká wa ñë ká sir poë e' ki.

⁶ E' kos tka ie'pa ta se' a iwə kkachoië tō kē se' kàne ì sulu kkechök wəs ie'pa tō ikkeyë' es. ⁷ Se' kē kàne iyi diököl dalöiök wəs ie'pa wëlepa tō idalöie' es. Ì wamblé' ie'pa tō e' tso' kitule Skëköl yëkkuö ki. E' tō ichè: "Ie'pa e' tuléwə chkök di'yök tajë buaë iyi diököl dalöioie. E' ukuöki ta ie' kékarak klötök trënuκ ì sulu wamblök tajë e' ttsé'wəkarak buaë."* ⁸ Kē se' kàne trënuκ wəs ie'pa wëlepa trënerak es, e' nu'ki ie'pa tajë e'pa durulune ká etkə a dōkə 23,000. ⁹ Kē se' kàne Cristo wōñatkök ì sulu wa wəs ie'pa wëlepa iwōñatkë' es, e' nu'ki ie'pa kōtulur tkabë ki. ¹⁰ Kē se' kàne kköchökə Skëköl wōə wəs ie'pa wëlepa kköyë'ka es, e' nu'ki S'ttökulurwak tō ie'pa kōtulur.

¹¹ Iyi ekkë kos tka s'yamipa bak ká iaiäë, e'pa ta iwə kkachoië se' a tō se' kē kàne ì sulu wamblök wəs ie'pa es. E' kos kiteəat Skëköl yëkkuö ki se' serke i'ñe ta ká i' erkewatke e' kéwō ska', esepa a ikkachoië tō wépa tō Skëköl watéttsə, esepa weirdaë inu'ki.

¹² A' wëlepa e' bikeitsō tō "ye' e' tkéwə darërë Jesús mik, kē ye' arpamine ì sulu a." Ese wakpa kawōtə senu erki as kē iarmine ì sulu a. ¹³ Se' erkirke ì sulu wamblök, ese kos tköke sulitane ta. Erë Skëköl ttō mokjë, ie' kē tō se' mepattsə tō ì sulu tō se' erkiöwë tajë shütë kē se' a iwöklör ekkë. Mik se' erkiöwëke ì sulu tō, etə ie' tō se' a ikkacheraë wəs se' tköshkarmi iulà a as se' a iwöklör.

¹⁴ A yamipa, a' dalër tajë ye' éna, iyi diököl tso' dalöie ese kos yöki a' tköshkar bānet. ¹⁵ A' kabikeitsō buaë, e' kuëki ì chekeyö a' a, e' bikeitsō ta a' isueraë tō mokjë idir. ¹⁶ Mik se' ñi dapa'uke Cristo kōtəwə e' kéwō tkö'uk,

* **9:25** kal kō yöule wöshkie: E' merke tunukwakpa e' alé esepa a, e' kkecheke ie'pa tō tajë. Wé ki itkënekə ese wák dalöiërtə' tajë. * **10:7** Éxodo 32.6

eta wëstela chësö Skëköl a vino yekesö ñita tka' etkë a e' kî. Vino ñe' tö ie' pë tene tajë s'tsatkoie e' wà chë. E' wa se' kos tso' batsulewà ie' mik. Ñies pan etö ë blatekesö ñi a e' ñekesö ñita. E' tö ie' chkà wà chë. E' wa se' kos tso' batsulewà ie' mik. ¹⁷ Se' dör tajë, e' kos tso' pan etö ë e' ñeke, e' kuekî se' kos dör wes wák eköl ë es.

¹⁸ Ì weke Israel aleripa tö e' wà bikeitsö. Mik ie'pa tö iyyiwak jcheke ka' tso' imokà Skëköl a e' kî, eta wëpa tö ese chkà kak kateke, esepa kos tso' ie' dalöiök ñita. Es ñies a' mi'ke íyi diököl dalöio wé a, ta chké meule íyi diököl a, ese kak katé a' tö, e' ta a' tso' idalöiök ie'pa ta ñita. ¹⁹ E' wa ye' kē ku' ichök tö íyi diököl ese ena chké meule ia ese diché ta'. ²⁰ Au, kē idör es. Ye' tso' ichök tö pë' kē tö Skëköl dalöie esepa tö iyyiwak jcheke më íyi diököl a, ñermata e' meule aknamapa a, kē meule Skëköl ichök e' a. Ye' kē kî ikiane tö a' e' ti' aknamapa íyi shuà yës. ²¹ A' kē a Skëképa Jesús tka' ena aknamapa tka' e' wà yanuk ñita. A' kē a Skëképa chké ena aknamapa chké katanuk ñita. ²² Iwësö es, e' ta s'tso' Skëképa tsiriuk as isibirka s'kî. Ie' uluneka s'kî, e' ta çwes e' dalë'ttsërmi sia?

Ì kos ú Skëköl ë kîkoka

²³ A' wëlepa tö icheke tö "se' wà kawö tso', i kos kiane se' kî wë, ese woie." E' yëne erë kē ì ulitane e' dör buaë se' a wë. Ì kos kiane se' kî wë, e' wëmiso, erë kē ì ulitane a s'yamipa er diché iënuuk. ²⁴ Se' kē kàne tkinuk se' wák ë kî. Ñies s'kawötà tkinuk s'malepa kî.

²⁵⁻²⁶ Skëköl yëkkuö tö ichë: "Ká i' ena íyi kos tso' iki, e' dör Skëköl icha."† E' kuekî iyyiwak chkà watorke iwé a, ese kos katëmisö. Kē iwà chakar tö imeule íyi diököl a ö au as s'er kē tö s'kkatö iki.

²⁷ Yi kē erblötà' Jesús mik, ese eköl tö a' wële kié chkök ie' ta, ta a' shkak, e' ta a' yú. Ì kos wà a' dëne e' katö bërë kē ichakar as a' er kē tö a' kkatö iki. ²⁸ Erë o'ka tö a' a' iché: "Iyyiwak chkà se meule íyi diököl a", e' ta kē ikatar ie' dalërmik, ñies erbikë dalërmik. ²⁹ Ye' tso' ie' erbikë chök, ye' kē ku' a' erbikë chök.

Ye' a' kawö ta' iyyiwak chkà ulitane katök, çwes e' kē katepayö, imène sulu o'ka kî e' ë kuekî? ³⁰ Ì kateke ye' tö, ese kî ye' tö wëstela cheke Skëköl a, e' ta çwes e' sulurmi o'ka yöki? çwes e' kî ie' tö ye' chëmi suluë?

³¹ E' kuekî ì kos yekesö, ñekesö, ñies ì kos wekesö, e' usö as Skëköl kîkarka. ³² A' senú wösh wa as kē yi wöklör a' ukuömik. Judiowak idir ö kē idör judiowak ö wëpa dör Skëköl icha ese idir, ese kos kē wöklö'war. ³³ A' senú wes ye' serke es. Ye' wák e' ché senuk kekraë as e' wër buaë sulitane wa. Ye' kē tkirkü' ye' wák kî. Ye' tkirke sulitane kî ie'pa kimoie as itsatkërdak.

11

¹ A' senú wes ye' serke es. Ye' serke wes Cristo ser es.

Wes alakölpà kawötà e' uk mik se' ñi dapa'uke eta

² Kekraë a' er arke ye' ska'. Ñies ì kos wa ye' tö a' wöblag', e' wekeia a' tö. E' kuekî ye' tso' a' kîkökka. ³ Erë ye' kî ikiane tö a' wà ijcher tö Cristo dör wëpa dör ie' icha esepa kos wökir. Ñies wëm dör alaköl wökir. Ñies Skëköl dör Cristo wökir. ⁴ Mik a' ñi dapa'uke ttök Skëköl ta, eta a' wëpa wëlepa ttöke ie' ta ö ilë chekerakitö ie' ttekölíe ta iwökir pabakekewaitö, e' ta e' wa yi dör iwökir e' dalösewëkewaitö. ⁵ E' skéie kē dör es alakölpà a. Ie'pa ttöke Skëköl ta ö ilë chekerakitö ie' ttekölíe, kē wökir pabakulewà, e' ta e' wa ie'pa tö yi dör

† 10:25-26 Salmo 24.1

iwökir e' dalöšewéwā. Ie'pa dör wēs alakölpa tsà tō dabebe esepa es. ⁶ Alaköl wele kē éna iwökir pabakakwā, e' tã ese mú tō itsã tēe wēs wēm es. Erē e' dör jaē tajē ie' a. E' kuekī buaē idir ie' a tō iwökir pabakōwā. ⁷⁻⁹ Skëköl tō wēm yō' wēs ie' wák es, e' kuekī wēs ie' dör e' wërke wēm kī. E' kuekī wēpa kē kãne iwökir pabakökwa mik ittöke ie' tã e' dalewa. Erē alaköl dē'kã wēm wa, e' kē dör tō wēm dē'kã alaköl wa. Nies alaköl yöne wēm kuekī ikimoie, e' kē dör tō wēm yöne alaköl kuekī. E' kuekī wēs wēm dör e' wërke alaköl kī. ¹⁰ E' kuekī alakölpa kē e' wã kkachök iwökir pabakëwā wa. Nies ie'pa kē e' uk Skëköl biyöchökwa kua kua kuekī. ¹¹ Erē alakölpa ena wēpa batsulewā Skëkëpa mik esepa kē meneat ulawa ulawa ñi yökī. E' skéie imeneat ñi kī muk ñi dalöiök. ¹² Moki tō alaköl tsã dē'kã wēm tsã wa. Erē ñies e' ukuökī tã wēpa ulitane kurke alaköl wa. Erē se' kōs ena íyi kōs, e' dē'kã Skëköl wa.

¹³ A' wakpa tō ibikeitsō. ¿Buaē idir tō alakölpa ttöke Skëköl tã wökir kē pabakule? ¹⁴ Sulitane wa ijcher tō iwake' meneatbak tō wēm tsã batsi, e' dör jaē. ¹⁵ Erē alaköl tsã batsi, e' mēne ie' a iwökir pabakoie, e' kuekī e' mēne buaē ie' kī ikikoka. ¹⁶ Yile kē wā ye' sini'kune, e' tã ese éna íanú tō se' dör Skëköl icha erule erule ñi dapa'uke kã wa'ñe, e'pa kōs wöblar tō alakölpa ttöke Skëköl tã wökir pabakulewā.

Wēs se' kē Skëkëpa kōtewā e' kēwō tkō'uk

¹⁷ Í cheke ye' tō a' a' i' tã, e' kē kī ye' a' a' peñanuk. Mik a' ñi dapa'uke, e' tã e' wa dettsa suluē ichök i buaē tsatã. ¹⁸ Kewēie yö ichē tō ye' wā ibiyō jcher tō mik a' ñi dapa'uke, e' tã a' ñi blabatsélor. Wele tã ye' iklö'wé tō e' dör moki. ¹⁹ Moki e' dör buaē tō a' ñi blabatsō as iwērwa a' shuā tō a' wēpa wër moki Skëköl wa buaē. ²⁰⁻²¹ Mik a' ñi dapa'uke Skëkëpa kōtewā e' kēwō tkō'woie chkē wa di'yē wa, e' tã a' wákpa tō a' chkē nēwā kē wā iyamipa kē wā i' tã' esepa bikeitse. Bataie tã a' welepa atē kē chkale welepa e' ttékã tajē blo' wa. E' wa i' ché a' tō tō ikéwō tkō'weke a' tō e' dalöšewéwā a' tō. ²² Wēsua a' kē u' tã' chkoie di'yoie. Wēsua se' dör Skëköl icha e'pa dalöšewëkewā a' tō. Wēsua a' éna s'yamipa dör siarē, esepa jaewakka. ¿Í chëmiyō a' a' íyi ekkē kuekī? ¿A' kī ikiane tō ye' tō a' peñe ikī? Au, ye' kē tō iwēpa.

²³ Skëkëpa Jesús ttē meneat ye' a' paka'neyō a' a, e' dör i' es: Nañewe kām ie' mertsã, e' yökī ie' tō pan klö'wé. ²⁴ E' kī wéstela chéitō Skëköl a. E' ukuökī tã íblatéitō tã ichē: “Pan i' dör ye' chkã merdatsã a' tsatkoie e'. I' u' kēkraē as a' er arne ye' ska.” ²⁵ Es ñies mik ie'pa chkē one tã tkã a' vino tkēr, e' klö'wéitō tã ichē: “Vino i' dör ye' pē. Ye' tterawā e' pē tērdaē, e' wa ttē pa'alí me' Skëköl tō, e' wã de. Bitökicha a' tō iyeke, e' tã a' er anú ye' ska.” ²⁶ Es bitökicha a' tō pan ñe' ñé ena vino ñe' yé, e' wa a' tso' ichök tō ie' kōtewā se' skéie. Es a' tō ichē michoē dō mik ie' datskane e' tã.

²⁷ E' kuekī yi isie tō pan ñe' ñé ena vino ñe' yé, erē kē iserku' wēs kawō tkō'weke ñe' wã kiane chē es, e' tã esepa tso' Skëkëpa chkã ena ipē dalöšëukwā. ²⁸⁻²⁹ Íñésō ena iyésō, erē s'yamipa malepa dör wēs wák eköl ē es se' tã Skëkëpa batamik, esepa dalöšewéwāsō, e' tã Skëköl wō kiekēsō e' kī. E' kuekī se' kōs eköl eköl kawōtã e' sauk kewe tō is 'tso', e' ukuökī tã pan ñu ena vino yö. ³⁰ Erē a' kē ku' iwã dalöiök es. E' kuekī a' tajē kirirke íanewā alabēbē, ñies a' welepa duolor. ³¹ Se' e' suē buaē, e' ma Skëkëpa kē tō se' shulepa. ³² Erē ie' tō se' shuleke, e' tã e' dör se' kimoie as se' kē kichatēr aishkuō tã wēpa kē tō ie' dalöietã esepa tã ñitã. ³³ A yamipa, mik a' ñi dapa'uke chkök ñitã Skëkëpa kōtewā e' kēwō tkō'woie, e' tã a' ñi panú. ³⁴ A' wēpa dué bli wā, e' tã esepa

chköbitü iwák u a aš a' k'è tò Skèköl wö kiö e' k'j a' ñi dapa'uke chkök ñita e' wa. İyi malè kianeia şulè, ese şulekeyö mik ye' dene a' ska' eta.

12

İ merke Wiköl Batse'r wa e' pake

¹ A yamipa, i' ta ye' tö i merke Wiköl Batse'r wa se' a e' tté pakeke a' a. Ye' k'j ikiane tò a' éna tté e' wà ar buaë. ² A' wà ijcher buaë tò kenet ta kam a' tò Skèköl dalöiö, e' yöki a' bak e' muksa wëttsè wes alè iyi diököl kè ttö ta', ese dalöiök. ³ E' kuëki j'ñe ta ye' k'j ikiane tò a' wà ijcher tò wépa ttöke Skèköl Wiköl wa, esepa kè tò ichepa: “İjesús mú kichatèr!” E' sù wépa kè ttökü' Wiköl Batse'r wa, esepa kè tò ichepa mokj: “İjesús dör sulitane Kèköl!”

⁴ İ mène se' a' ñi kimoie ese dör kuä'k'j kuä'k'j, erè e' wì dör Skèköl Wiköl eköl è. ⁵ E' sù kanè tso' se' wà s'kimoie ese dör kuä'k'j kuä'k'j, erè e' wì dör Skèkèpa İjesús eköl è. ⁶ E' sù i wèkesö ese wà dökettsa kuä'k'j kuä'k'j, erè e' wì dör Skèköl eköl è, e' tò iwakaneweke se' a' aš iwà döttsa wes ie' k'j ikiane es. ⁷ Se' kòş eköl eköl a' imène Skèköl Wiköl wa s' malepa kimoie. ⁸ Welepa a' imerke Skèköl Wiköl wa Skèköl siwé iskië e' pakoie. Welepa skà a' Wiköl e' è wa imerke ttè blèule ese wà pakoie. ⁹ Welepa skà a' imerke Wiköl e' è wa erbloie Skèköl mik bua'ie. Welepa skà a' imerke Wiköl e' è wa s' duöke ese bua'wone. ¹⁰ Welepa skà a' imerke i kè or yi a' ese woie. Welepa skà a' imerke ttoie Skèköl ttekölie. Welepa skà a' imerke isuoie tò yile kapaköke ese dör Skèköl ttè mokj ö au. Welepa skà a' imerke ttoie ttö kuä'k'j kuä'k'j wa. Welepa skà a' imerke wépa ttöke ttö kuä'k'j kuä'k'j wa, ese wa pakone. ¹¹ Erè ekkè kòş dör Skèköl Wiköl eköl è e' kanè. İe' tò imeke se' kòş a' eköl eköl wes ie' k'j ikiane es. ¹²⁻¹³ Se' dör Cristo icha e'pa dör wes wák eköl è es. Se' ulà ta', klö ta' ena se' yese skà tso' tajè, erè e' kòş wöiëlewä etkème. Es ñies se' dör kuä'k'j kuä'k'j. Se' welepa dör judiowak, se' welepa skà kè dör judiowak, se' welepa klöulewä kanè mésoie, se' welepa skà kè dör es. Erè se' kòş iënewä Skèköl Wiköl a, e' è a' se' kòş tso'. E' wa se' de wes wák eköl è es Cristo ta' ñita.

¹⁴ S'chka kè dör etkème, iyese tso' tajè kuä'k'j kuä'k'j. ¹⁵ Ichösö tò s'klö mú tò ichè: “Ye' kè dör ulà, e' kuëki ye' kè ku' chka mik.” İe' tò ichèmi es, erè ie' tso' chka mik. ¹⁶ S'kukuöña mú tò ichè: “Ye' kè dör wöbla, e' kuëki ye' kè ku' chka mik.” İe' tò ichèmi es, erè ie' tso' chka mik. ¹⁷ S'chka kòş e' mú dör wöbla è, e' ma z'wes i' ttsémisö? S'chka kòş e' mú dör kukuöña è, e' ma z' wa İyi alar ttsémisö? ¹⁸ Erè Skèköl kè wà se' chka yöne es. İe' tò i' kòş tso' s'chka mik, e' méat wé ie' k'j ikiane mèat e' aš ikaneblö buaë ñita. ¹⁹ Es s'chka ulitane mú dör wöbla è ö kukuöña è, e' ma s'chka kè dör mokj. ²⁰ Erè kè idör es. S'yese tso' tajè.

²¹ E' kuëki s'wöbla kè a' iyënu'k s'ulà a: “Be' kè dör İie bua' ye' a.” Es ñies s'wökir kè a' iyënu'k s'klö a: “Be' kè dör İie bua' ye' a.” ²² E' skéie, s'chka wésele bikeitsekésö tò kè İa i' or buaë, e' kè ta' eta kè se' serpa. ²³ S'chka wésele k'j se' jaërke, kè k'kayèr ta', ese paiekésö buaë datsi' wa kkö'neke buaë. ²⁴ Erè s'chka wésele kè k'j se' jaërku', e' kè paieku'sö datsi' wa. S'chka wésele bikeitsekésö tò kè idör buaë chökle, ese kkö'nekésö bua'ie. Es Skèköl tò s'chka tulu'wä. ²⁵ İe' tò iwé es aš s'chka kè ñi blabatsö e' skéie İñi kkö'nurak buaë ñikkèè. ²⁶ Se' yese alè dalène s'mik, e' ta' s'chka kòş e' tò ittésé. Ñies se' yese alè peñarke buaë, e' ta' s'chka kòş e' ttsè'ne buaë.

²⁷ A' kòş eköl eköl tso' batsulewä Cristo mik wes wák eköl è es. ²⁸ Se' dör Skèkèpa İjesús icha e'pa şuä Skèköl tò se' tkè'ka kanè kuä'k'j kuä'k'j uk. Kewe

ie' tō Jesús ttekōlpa tsá, e'pa tkē'ka. E' ukuōkij ta ittekōlpa malepa tkēneka. E' ukuōkij ta s'wōbla'ukwakpa ittē wa esepa tkēneka. E' ukuōkij ta i kē or yi a ese ukwakpa tkēneka, ñies s'duōke ese bua'ukwakpa ena s'kimukwakpa ena s'wēttsukwakpa esepa tkēneka. Ñies wēpa ttōke ttō kua'kij kua'kij wa, esepa tkēneka. ²⁹ Se' ulitane kē dōr Jesús ttekōlpa tsá. Se' ulitane kē dōr Skēkōl ttekōlpa. Se' ulitane kē dōr s'wōbla'ukwakpa. Se' ulitane kē dōr i kē or yi a ese ukwakpa. ³⁰ Se' ulitane kē dōr s'duōke ese bua'ukwakpa. Se' ulitane kē ttōpa ttō kua'kij kua'kij wa. Ì chekerakitō ttō kua'kij kua'kij wa, ese wà kē pakanukne se' ulitane a. ³¹ Erē ì merke se' a Wikōl Batse'r wa, e' bua'ie yulō a' dōr poē.

Se' ñi dalēritsō e' dōr ñala bua'ie

Erē ñala bua'ie shutē, e' kkachekeyō a' a' i' ta.

13

¹ S'ttō kua'kij kua'kij dō Skēkōl biyōchōkwaqpa ttō e' kōs mú yēr ye' a, erē s'malepa kē dalēr ye' éna, e' ta ye' dōr wēs tabechka ppēsō ese blar es ò wēs panakuō ppēsō ese blar es kē wà ta'. ² Ye' mú ttō Skēkōl ttekōlie, ñies ie' siwē blēule e' kōs mú ar ye' éna ñies iyi kōs mú jcher ye' wā ñies ye' mú erblō Skēkōl mik tajē dō kabata skéy ekkē, erē s'malepa kē dalēr ye' éna, e' ta ye' kē dōr ì. ³ Ì kōs tso' ye' wā e' mú mēttsayō s'siarēpa a, ñies ye' wák mú e' müttsa we'ikē siarē Skēkōl ttē kuēkij e' ttsokā*, erē s'malepa kē dalēr ye' éna, e' ta e' kē dōr iie bua' ye' a.

⁴ Se' ñi dalēritsōke, e' ta ì kōs dalē'ttsekēsō bērē, ñies se' er buaē chōke s'malepa a. Se' ñi dalēritsōke, e' ta kē se' ukyērtā' ñi kī, kē se' e' ttsōtā'ka s'malepa kī, kē se' e' bikeitsōtā'ka tō se' dōr pē' tajē. ⁵ Se' ñi dalēritsōke, e' ta kē s'malepa suēsō er sulu wa, kē se' er mutā'wā se' wák ē kī, kē se' ulurta'ka bet, ì sulu wamblērke se' ta, e' ta ese nuj olo'yekēsō. ⁶ Se' ñi dalēritsōke, e' ta ì sulu wamblērke ese kē tō se' tstsē'wepa buaē. E' skéie mik s'malepa serke wēs ttē mokij tō ichē es, e' ta ese je' tō se' tstsē'wēke buaē. ⁷ Se' ñi dalēritsōke, e' ta ì kōs dalē'ttsekēsō, se' erblō michoē Skēkōl mik, ì buaē ye' Skēkōl tō se' a ese kōs wā panekēsō krōrōē, ì kōs wōklō'wēkesō.

⁸ Se' ñi dalēritsōke e' kē ertā'wa. Ì ñie ta imerke ttoie ttō kua'kij kua'kij wa, erē aishkuō ta e' kē merpaiā es. Ì ñie ta imerke ttoie ttō kua'kij kua'kij wa, erē aishkuō ta e' kē ku'ia. Ì ñie ta imerke iyi blēule ese jchēnoie Wikōl Batse'r wa, erē aishkuō ta e' erdawa. ⁹ E' wà dōr tō ì mēne se' a jchēnoie ñi ta ese kē dōr Skēkōl iyi wa'ñe, e' dōr ikakla ē. Ñies ì chekesō Skēkōl ttekōlie, ese kē dōr sēraa. ¹⁰ Ese kōs erdawa mik ì dōr ibua'ie e' de sēraa etā.

¹¹ E' dōr i' es: Mik ye' iā alala, etā ye' ttōke wēs alala es, ye' erbikōke wēs alala es, iyi suēkeyō wēs alala es. Erē mik ye' kibineone, etā ye' kē dōr alala, e' kuēkij ye' kē seriā wēs alala es. ¹² Ì ñie ta se' wā Skēkōl jcher wēs iyi olo suēsō wōsuō nula wa es. Erē aishkuō ta isuerasō ñi wōshaē. Ì ñie ta ie' kak jcher ye' wā, erē aishkuō ta ijcherdawa ye' wā buaē wēs ie' wā ye' jcher buaē es.

¹³ Ì ñie ta se' erblōke Skēkōl mik. Ñies ì yē'atbakitō, ese wā panekēsō krōrōē. Ñies se' ñi dalēritsōke. İyi mañat ekkē wawēkesō ñi ta, erē ibua'ie dōr se' ñi dalēritsō.

* **13:3** ye' wák mú e' müttsa we'ikē siarē: Yēkkuō kēchke wēle tō ichē: ye' mú e' müttsa ña'wēwa

14

Imène ttoie ttò kuà'kì kuà'kì wa, e' pakè

¹ A' e' chõ ñi dalèritsòk buaë. Ñies ì merke se' a Wikòl Batsè'r wa ñi kimoie ese yulò poë. Erë ttòk Skèkòl ttekòlie e' yulò bua'ie imalepa tsata. ² E' wà dör tò yì a imène ttoie ttò kuà'kì wa ese kè ttòku' imalepa ta, ittòke Skèkòl è ta. Kè yì skà éna ittòke e' anuk. Erë ttè blèulewà ese chekeitò Skèkòl Wikòl wa. ³ Erë yì a imène ttoie Skèkòl ttekòlie, ese ttòke imalepa ta ie'pa er diché kì ioie, ie'pa pattoie ena ie'pa er pabloie. ⁴ Yi ttòke ttò kuà'kì wa Wikòl Batsè'r wa, ese tò iwák è er diché kì ieke. Erë yì ttòke Skèkòl ttekòlie, ese tò Skèkèpa Jesús icha malepa er diché kì ieke. ⁵ Ye' kì ikiane tò a' ulitane mú a imer ttoie ttò kuà'kì kuà'kì wa. Erë a' mú ttò Skèkòl ttekòlpaie, e' dör ibua'ie ttòk ttò kuà'kì kuà'kì wa ese tsata. Erë a' ttòke ttò kuà'kì kuà'kì wa ta yile tò iwà pakène imalepa a as ie'pa er diché kì ier, e' ta e' dör buaë wës yì ttòke Skèkòl ttekòlie ese es.

⁶ A yamipa, e' wà pakekeyò a' a' i' es. Ichösò tò ye' de, e' ttòke a' ta ttò kuà'kì wa, e' ta ç'e' tò a' kìmèmi? Au, e' kè dör iie bua'. Erë ilè kkayène ye' a ese chényò a' a' ö ilè jcher ye' wà ese pakényò ö ilè chéyò Skèkòl ttekòlie ö a' wòbla'wéyò ttè wésele wa ese kòs chéyò a' wákpa ttò wa, e' ta e' je' tò a' kìmèmi buaë. ⁷ E' dör wës ma'ma tso' blarta' pulè sù ö ma'ma kicha ta' sù ese blar es. Kè iblane wës ikawòta bla'wè es, e' ta ç'i se' a' ichök tò ì bla'wekerakitò? ⁸ Ñies duk bla'weke ñippòkwakpa kioie ñippòk ibolòkpa ta, e' kè blane wës ibla'weke es, e' ta ñippòkwakpa kè bitúpa ñippòk. ⁹ E' sù a' ta itkòke. A' ttòke ttò kuà'kì kuà'kì wa, e' ta ç'wës e' wà armi yì éna? A' ttòke è, wës yì ttò ekòrla ese es. ¹⁰ S'ttò dakliliè, e' tso' tajè ká i' a, ese kòs wà ane iwákpa éna. ¹¹ Erë wele ttòke iwákpa ttò wa, kè wà ane ye' éna, e' ttsyéyò, e' ta ie' dör ká kuà'kì wak ye' a, ñies ye' dör ká kuà'kì wak ie' a. ¹² Ì meke Skèkòl tò se' a' i'Wikòl wa, ese kòs yuleke a' tò poë. E' kuèkì yò ichè a' a, e' wése tò se' malepa dör Skèkèpa icha e'pa er diché kì ieke, ese kòs yulò bua'iewa.

¹³ E' kuèkì yì ttòke ttò kuà'kì wa ese wák tò ikiò Skèkòl a' as imùitò ie' a' iwà pakone imalepa a. ¹⁴ Ichösò tò ye' tso' ttòk Skèkòl ta ttò kuà'kì wa, e' ta mokì ye' tso' ttòk ie' ta, erë iwà kè ane ye' wák éna. ¹⁵ Ç'wës ye' iwèmi? Ye' iweke i' es: ye' ttòke Skèkòl ta ttò kuà'kì wa, ñies ye' ttòke ie' ta ttò ane ye' éna ese wa. E' sù ye' ttsyòke ie' kíkokaie ttò kuà'kì wa, erë ñies ye' ttsyòke ttò ane ye' éna ese wa. ¹⁶ Ichösò tò a' wèle tso' wéstela chök Skèkòl a' ttò kuà'kì wa a' malepa kukua, erë iwà kè ane a' éna, e' ta ç'wës a' ichèmi, "Es e' idir"? ¹⁷ Mokì ie' tò wéstela ché buaë Skèkòl a, erë e' kè wa a' er diché kì iène. ¹⁸ Ye' ttòke ttò kuà'kì wa tajè a' tsata, e' kì ye' tò wéstela cheke Skèkòl a. ¹⁹ Erë mik se' ñi dapa'uke, eta e' ye' a' ta ye' kapakòke ttè bót mañat wà ane se' éna ese wa, e' dör buaë ye' kapakòke ttè tajè ttò kuà'kì wa dòka 10.000 kè ane yì éna e' skéie.

²⁰ A yamipa, kè a' kabikeitsòkia wës ala'rla es. A' kabikeitsò wës s'kibinetke es. Erë buaë idir tò sene sulu yòkì a' kabikeitsò wës ala'rla es. ²¹ Skèkòl tò ichè iyèkkuò kì i' es: "Erë ye' ttòraè ká i' wakpa ta s'ttò kuà'kì kuà'kì wa ena ká kuà'kì kuà'kì wakpa wa, erë ie'pa kè tò ye' ttò iutepa." ²² E' wa isuésò tò s'ttòke ttò kuà'kì wa e' dör ilè kkachioie wépa kè erblòta' Jesús mik esepa a, kè idór se' erblò Jesús mik esepa a. Erë se' ttòke Skèkòl ttekòlie e' je' dör se' erblò ie' mik esepa a. ²³ E' wà dör i' es: A' ñi dapa'uke e' kòs tso' ttòk ttò kuà'kì kuà'kì kè ane yì éna ese wa, e' wòsha pè' kè yöne Jesús ttè wa kè erblòta' ie' mik, esepa dewa a' shua, e' ta ie'pa tò ibikeitseraè tò a' dör alije. ²⁴ Erë e' skéie a' ulitane ttòke Skèkòl ttekòlie wà ane sulitane éna ta pè' kè erblòta' Jesús mik kè yöne ie'

ttè wa esepa dewa, e' ta ie'pa éna iardaë tö nuì tso' ie'pa ki ta ie'pa e' shulöraë.
²⁵ Ì tso' blëule ie'pa er a, ese yëneká sulitane kukua ta ie'pa e' tköralur kuchë ki Skëköl dalöioie ta icheraëraakitö, "Mokì Skëköl tso' a' ta."

A' ñi dapa'ú bërë kè chiliwarka

²⁶ A yamipa, ttè ikkë kos bata dör i' es: Mik a' ñi dapa'uke, etä a' ulitane wa ilë bitumi eköl eköl s'malepa er diché ioie. A' wele wa Salmo bitumi ttoioie. A' wele skà wa ttè tso' s'wöbla'woie. A' wele skà wa ttè kkaché Skëköl tö ese tso' chë. A' wele wa ilë skà tso' chë ttö kua'ki wa. A' wele wa i' yëne ttö kua'ki wa, e' wà pakë tso'ne. E' kos ú ñi er diché ioie. ²⁷ A' wépa ttöke ttö kua'ki kua'ki wa, e' ta buaë idir tö böl ë ttö, isalema mañal, erë e' dör wë'. Ñies esepa kawötä ttök eköl eköl. Ñies i' chekerakitö e' wà pakökne yile kawötä. ²⁸ Erë kë yi ku' iwà pakökne, e' ta ie'pa kawötä siwa'blökwa. As ie'pa ttö Skëköl ta ttö kua'ki wa bänet ekörla. ²⁹ Es ñies wépa a' imëne ttoie Skëköl ttekölle, esepa ttö böl ö mañal, e' ukuökì ta a' malepa tö iwà bikeitsö isuioie tö mokì idir ö au. ³⁰ Erë a' wele ttöke Skëköl ttekölle, e' dalewa a' wele skà tkër ee, ese a' Skëköl tö ittë é ñies, e' ta wé tso' ttök ese siwa'blö as iëköl tö icha chö. ³¹ Es a' ulitane ttömi Skëköl ttekölle eköl eköl as a' ulitane wöblar ena a' ulitane a' diché kí iër. ³²⁻³³ Skëköl dör sene bërë mukwak e' kè chilirta'ka. E' kueki ie' ki ikiane tö se' ñi dapa'ú bërë, kè chilirta'ka wës s'batse'rpa erule erule ñi dapa'uke ká wa'ñes es. E' kueki wépa a' imëne ttoie Skëköl ttekölpaie, esepa a' e' wöklörmi as ittö eköl eköl.

³⁴ Mik a' ñi dapa'uke, etä alakölpa kos kè siwa'blökwa. Ie'pa kë kàne ttök, e' skéie ie'pa kè ittök bërë wës Skëköl ttè dalöiëno tö ichë es. ³⁵ Ie'pa ttöke mik a' ñi dapa'uke, e' dalewa e' dör jaë. E' kueki ie'pa éna ilë chakak, e' ta as ichakörakitö iwëm a' iu a'.

³⁶ ¿Ima a' ibikeitsë? ¿Skëköl ttè de a' batamik? ¿A' ë ulä a' ide? Au. ¡A' e' kité! ³⁷ Yi e' bikeitsö tö ie' dör Skëköl tteköl ö Wiköl Batse'r tö ie' kè ichök, e' ta ese kawötä ichök tö i' shteke ye' tö a' a' e' dör i' uk se' patkë' Skëkëpa Jesús tö e'. ³⁸ Erë yi tö ttè i' watëttsa, ese watërdatta.

³⁹ A yamipa, es ye' tö a' a' ichë tö ttök Skëköl ttekölle, e' yulö poë. Ñies wépa ttöke ttö kua'ki wa, esepa kë wöklö'war. ⁴⁰ Erë íyi kos ese ú a' tö buaë yësyesë, kè chiliwarka.

15

Cristo shkënekane, e' pakë

¹ A yamipa, Jesús tté buaë paka' ye' tö a' a, e' skà pakekeneyö a' a' i' ta as e' ska' a' er döne. Ttè ñe' klöq'bak a' tö, e' a' a' tso' tkëulewa darërëë. ² A' e' tkéwa michoë tté buaë ñe' a' yësyesë wës ye' tö a' a' iwà paka' es, e' ta e' wa a' tsatkëne. Kè idör es, e' ta ë ichök a' erblë imik.

³ Ttè meneat ye' a, e' ë paka'neyö a' a. E' bua'ie dör i' es: Cristo kötëwa se' nuì kì wës itso' kitule Skëköl yëkuö kì es. ⁴ Ñies ie' wötënewa pö a, e' kì ká de mañat, etä ishkenekane wës itso' kitule Skëköl yëkuö kì es. ⁵ Ñies ie' kkaché Cefas a. E' ukuökì ta ie' kkaché ittekölpa tsá dabom eyök kì böl (12), e'pa a. ⁶ E' ukuökì ta ie' kkaché s'yamipa döká cien skeyök (500) kítä, e'pa a' mik iñi dapa'wé ek tsiní ëme etä. Ie'pa ekkëpa welepa blërlunetke, erë ikibiiepa dobyërkeia. ⁷ E' ukuökì ta ie' e' kkaché Santiago a. E' ukuökì ta ie' e' kkaché ittekölpa kos a.

⁸ Bata ekkë ta ie' e' kkaché ye' a. Ye' dör ittekölpa tsá e'pa yulë, erë ñies ie' e' kkaché ye' a. ⁹ Skëköl icha, e'pa we'ikök ye' bak. E' kueki ye' dör ittekölpa

malepa dikija diöshet. Ye' kiök ie'pa eköl, e' kē dör ye' siarla e' a. ¹⁰ Erē Skēköl er buaē ché ye' a, e' kueki ye' dör ie'pa eköl. Ie' er buaē ché ye' a e' kē dör ěme. E' wakanewéyö tajē ie'pa malepa tsata. Nermata kē dör tö ye' wák tö iwakanewé. Iwakanewéyö Skēköl er buaē chō ye' a e' batamik. ¹¹ Erē Jesús tté buaē, e' dör etkēme, e' paka' sa' tö a' a, e' mik a' erblé. Ye' tö ipakē ö ie'pa tö ipakē, e' kē dē' wes.

Se' duulewā shkerdakane

¹² Sa' tö ipakeke tö Cristo kōtewa, e' shkenekane. Erē a' welepa tö icheke tö s'duulewā kē shkerta'kane. ¿Wes e' chēmi ie'pa tö? ¹³ S'duulewā kē shkerta'kane, e'ma Cristo kē shkenekane. ¹⁴ Ie' kē shkenúpakane, e'ma ě ye' tö ie' tté buaē pakeke. Nies ě a' erblöke ie' mik. ¹⁵ Sa' tö ipakeke tö Skēköl tö ie' shkeō'kane, erē s'duulewā kē shkerta'kane, e'ma ie' kē shkenekane. E' mú dör es, e'ma tté pakeke sa' tö Skēköl ttō wa e' dör kache. ¹⁶ S'duulewā kē shkerta'kane, e'ma Cristo kē shkenekane. ¹⁷ Ie' kē shkenúpakane, e'ma ě a' erblöke ie' mik. Se' tso'ia se' nu' ulā a. ¹⁸ Nies e' mú dör es, e'ma wépa erblé' ie' mik blērulune, esepa tso'tke weinuk. ¹⁹ Se' tö Cristo paneke, e' kē wā tkōpa aishkuō tā, e'ma se' dör siarē chōkle s'malepa dikija.

²⁰ jErē moki Cristo shkenekane! Ie' dör se' shkerkane e'pa tsá, e' kueki se' wā ijcher tö nies se' shkerdakane. ²¹ E' wā dör i' es: Wēm eköl wa s'duōwā e' ali'ka sulitane ki. E' sū wēm skā eköl wa s'duulewā shkerdakane. ²² Sulitane dē'ka Adán wa, e' kueki sulitane wōmenettsā duōkwā wes ie' es. Erē se' batsulewā Cristo mik e'pa kos shkerdakane wes ie' shkenekane es. ²³ Erē e' kos mir wes ikawōta minuk es. Cristo shkenekane kewe. E' itōki mik idene, etā se' dör ie' icha, e'pa kos shkerdakane. ²⁴ Etā ká i' erdawa. E' kēwō ska' tā Cristo e' alōrakā iyi wōkir, iyi wák, iyi kēköl wā dichē tā' ese kos ki. I' kos blu'ie ie' tso' e' merattsaitō Skēköl dör S'yē e' ulā a. ²⁵ Erē i'ñe tā ie' tso'ia iyi kos wēttsuk blu'ie dō mik ibolōkpa kos menewa ie' klō dikija eta. ²⁶ Ie' bolōk bata, e' dör s'duōwā, e' ki ie' e' alōrakā bataie. ²⁷ E' dör wes itso' kitule Skēköl yēkuō ki es, e' tö ichē: “Iyi ulitane menewa ie' klō dikija.” Erē se' éna iane tö mik iyēne “Iyi ulitane” etā Skēköl kē ku' e' shua, ie' wák tö i' kos mērō Cristo klō dikija e' kueki. ²⁸ Erē mik iyi ulitane mērōtke Skēköl tö Cristo dör ilā e' klō dikija, etā nies Cristo e' murattsā iyē ulā a as iyi ulitane dō ie' dikija.

²⁹ S'duulewā kē shkerta'kane, e'ma wépa wōsune s'duulewā skéie* ¿iök e' wēkerakitō? S'duulewā kē shkerta'kane, e'ma ¿iök ie'pa wōsune esepa skéie? ³⁰ S'duulewā kē shkerta'kane, e'ma ¿iök se' e' mumi weinuk kēkraē ttē e' pakōk? ³¹ A yamipa, ká bit tā ye' ki idalō me'rie ttsēskua ye' ttēmiwā yile tö. E' dör moki wes a' tso' batsulewā Skēkēpa Cristo Jesús mik, e' tö ye' ttsē'weke buaē e' dör moki es. ³² Jē Éfeso ye' bolōkpa tso' nippök ye' tā wes iyiwak sulusi es. Kē se' shkerta'kane, e'ma ¿iök e' dalē'ttsekeyō? E' kē dör iie bua' ye' a. Moki tö s'duulewā kē shkerta'kane, e'ma iūsō wes welepa tö icheke es. E' dör i' es: “Bulepa s'duōralur, e' kueki i'ñe se' chkö, se' di'yō buaē kaneē.”

³³ Kē a' e' muktsā e' kjtō'uk es. E' dör wes yile tö iyē' es, e' dör i' es. “S'yamipa e' wamblō sulu esepa tö s'ser yēsyesē esepa sulu'wekewa.” ³⁴ A' erbiōkōne buaē yēsyesē. I' sulu kē wamblariā a' tö. A' welepa kē bātse Skēköl mik yēs. E' chéyō a' a' jaēwōka.

Se' duulewā shkerdakane ¿is e' chka' dör?

* **15:29** s'wōsune s'duulewā skéie: E' dör i' uk ie'pa welepa wōblar es. Kē iyēne Skēköl wā tö iū es.

³⁵ Isalema a' welepa tö ichakëmi: "Se' duowa, ¿wes e' shkermikane? ¿Is e' chká dör?" ³⁶ ¿I' chaké a' tö wes ké s'ka'bikeitsö ese i chaké es! Iyiwö tkësö, e' ké dé'kane, ikuala deka ta iwö dalola nunéwa. ³⁷ Mik se' tö trigo wö tkéwa, eta ké se' wa itkéne kuáie. Se' tö iwö dalola tké. ³⁸ E' ukuöki ta ikua deka wes Skéköl ime'atbak es. E' sü' iyiwö ulitane döraka iwakmik iwakmik wes imeneat es.

³⁹ S'ditsö ena iyiwak klöka ena dü ena nima e' wák dör kuá'ki kuá'ki ñies ichká dör kuá'ki kuá'ki. ⁴⁰ Ñies i meneat ká jaí a ena i meneat ká i' a e' dör kuá'ki kuá'ki. E' qos dör buaala, eré iwër kuá'ki kuá'ki. ⁴¹ Diwö si'wö bëkwö e' qos dalöburke kuá'ki kuá'ki. Ñies bëkwö qos e' wák dalöburke ek ek kuá'ki kuá'ki.

⁴² Mik se' shkenekane, eta se' manenetsatke wes iyiwö tkéne e' manerttsa es. Se' chká i' nurta'wa, eré mik ishkenekane, eta ké inurpawaia. ⁴³ S'chka i' dör ësela, eré ishkerdakane olo ta' tajé. S'chka i' ké diché ta', eré ishkerdakane diché ta' tajé. ⁴⁴ S'chka i' dör buaé senoie i'ñe ta, eré mik ishkenekane, eta imanenetsa senoie buaé aishkuö ta Wiköl Bats'e'r ta. ⁴⁵ E' dör wes Skéköl yëkkuö tö ichè es, e' tö ichè: "Wëm tsá kiè Adán, e' yöne se'ie ttsé'ka."† Eré wëm skà de eköl Adán es, e' dör Cristo, e' yöne sene michoë mukwak. ⁴⁶ Eré s'chka senoie aishkuö ta, e' ké mène Skéköl wa se' a kewe. S'chka i' me'itö se' a kewe. E' itöki chká senoie aishkuö ta Wiköl Bats'e'r ta ese merdaé se' a. ⁴⁷ Wëm tsá yöne iyök wa, e' kueki e' dör ká i' wak. Eré wëm skà de Adán es, e' datse ká jaí a. ⁴⁸ Wépa dör ká i' wakpa, esepa dör wes wëm tsá yöne iyök wa ñe' es. Eré wépa dör Skéköl tso' ká jaí a e' icha esepa dör wes wëm datse eé es. ⁴⁹ Se' tö wëm datse ká jaí a e' kítseraé wes wëm yöne iyök wa ñe' kítse'sö es.

⁵⁰ A yamipa, ye' tö a' ichè tö se' chká i' duöta'wa nurta'wa e' ké döpa wa i blúie Skéköl tso' e' a. ⁵¹⁻⁵² Ye' ttö tso'. Tè bak bléulewa ese chekeyö a' a i' ta: Ké se' ulitane duöpa wa eré mik Skéköl duk blane iwà kkachöie tö kawö i' enewatke eta se' qos maneordattsá bet wes s'wöbla tsimiü es. Mik duk ñe' blane, eta s'duulewa qos shkerdaka, ké duöpawaia. Ñies se' tso'ia ttsé'ka, e' chká maneordattsá. ⁵³ Se' chká i' nurta'wa, e' maneordattsá chká ké nurta'wa ese wa. Se' chká i' duöta'wa, e' maneordattsá chká ké duöta'wa, ese wa. ⁵⁴ Mik se' chká i' manenetsá ké duöpawaia, ké nurpawaia, eta i' tso' kitule Skéköl yëkkuö ki, e' wà de, e' tö ichè: "Düewa ki Skéköl e' aléka.† ⁵⁵ A Düewa, ¿wé be' diché tajé e'? ¿Wé be' e' alö tajé e'? Be' kirëbata tso' se' rrewöie tajé, ¿wé e' i' ta?"§ ⁵⁶ Se' ser sulu kueki düewa tö se' rrewéke ena sene sulu diché iéne ttè dalöiëno wa. ⁵⁷ Eré se' nuí olo'yane se' ki Skéképa Jesucristo batamik, e' kueki ké se' suaneiá s'duöwa yöki. E' kueki kékraé wéstela chekesö Skéköl a.

⁵⁸ E' kueki, a yamipa dalër ye' éna, a' e' tköwa darère kékraé Skéképa ttè a, ké a' e' skötsá bánet. A' wa ijcher tö i qos kanewé a' tö ie' a, e' ké weirpa éme. E' kueki a' ki kanéblö buaé kékraé ie' a.

16

Inuköl shteke s'siarépa kimoie, e' pake

¹ Inuköl shteke a' tö s'batse'ropa serke Jerusalén e'pa kimoie, e' pakeke ye' tö a' a i' ta. Inuköl shtö wes ye' tö iyé' Skéképa icha erule erule tso' Galacia, e'pa a es. ² Domingo bit ta a' wakpa bik ekké tö a' inuköl shta'ú tö qos a' ulá a ide. Eta qos a' a imermi, e' blö bánet. A' tö iwé es, eta mik ye' de a' ska', eta ké a' kawötá inuköl shtök, a' wa itso'tke bléule e' kueki. ³ Mik ye' de a' ska', eta

wépa shushtétke a' tō patkèmi Jerusalén inuköl ñe' muk, e'pa tté choie yèkkuō shtekemiyō e' mi'ke ie'pa wā. Es ye' tō ie'pa patkeke Jerusalén. 4 A' ibikeitsé tō buaé idir tō ye' mi'ñak ie'pa tā, e' tā ye' mi'mi.

Pablo tō ishkak e' aleritsé

5 Ye' k̄awōtā minuk Macedonia, e' ukuōk̄i tā ye' mi'ke a' ska'. 6 Isalema ye' e' tsukeat a' ska' si' et si' bōt ulatōk ò isalema ye' e' tsūmiat dō yuēdiō tka ekkē. Es a' a' ye' kimermi i kiane ye' k̄i shkoie ese wa as ye' mi' buaé wé ye' mi'mirō ee. 7 Ye' kē shkak a' pakōk shkaule. Ye' mú ser a' ska' ká tajē, Skēkēpa k̄i ikiane e'ma. 8 Erē ye' e' tsukeat iē Éfeso dō Pentecostés kēwō tka ekkē. 9 Iē buaé ye' a k̄awō kune Jesús tté buaé pakoie. Ye' bolōkpa tso' tajē, erē ñies tajē pē' éna Jesús tté buaé ttsak. E' kuek̄i kē ye' e' yaktsā i' tā iē.

10 Timoteo kanēblōke Skēkēpa a wēs ye' es, e' kuek̄i ie' de a' ska', e' tā ikiōwā buaé. 11 Kē yi kane ie' dalōseukwā. E' skéie ie' k̄imú as ie' dōne bēre ye' ska'. Ye' tso', ie' ena s'yamipa ūrke ie' tā, e'pa panuk.

12 Ye' tō s'yami Apolo e' cheke a' a' i' tā. Ye' kkōyē' ie' a' tajē tō ie' yūñak s'yamipa mi'ke a' pakōk e'pa tā. Ie' kē shkak i' tā, erē wēkkē alē tā ie' a' k̄awō kurmi, etā ie' mi'mi.

Pablo tō ie'pa bata patté

13 A' senū erk̄i. A' e' tkōwā darērē a' erblōke Jesús mik e' a. A' e' tkōwā wēbla suē, kē a' suanuk. A' erblō darērē ie' mik. 14 I wēke a' tō kōs ese ū ñi dalēritsē wa.

15 A yamipa, a' wā ijcher tō Estéfanas ena iyamipa e'pa dōr Acaya wakpa tsá erblē' Jesús mik e'pa. Ie'pa e' ché buaé s'batse'r malepa k̄imuk. 16 Ye' tō a' a' ikiē tajē tō ie'pa esepa ttō dalōiō er bua' wa. Ñies yi isie tso'ñak kanēblōk Skēkēpa kanē a' esepa ttō dalōiō.

17 Ye' ttsē'ne buaé tō Estéfanas ena Fortunato ena Acaico e'pa de ye' ska'. Ie'pa tso' ye' k̄imuk tajē a' kē k̄u' e' skéie. 18 Ie'pa tō ye' er pablé wēs a' er pablérakitō es. Buaé idir ie'pa esepa k̄ikōkka.

Pablo e' chéat

19 Skēkēpa Jesús icha erule erule kōs tso' Asia, e'pa tō a' shkē'wēmi. Áquila ena Prisca ena Skēkēpa icha ñi dapa'ūke ie'pa u a, e'pa tō shkēne patké tajē a' a' Skēkēpa ttō wa. 20 S'yamipa kōs tso' iē, e'pa tō a' shkē'wēmi. A' ñi shkē'ū ñi dalēr wa.

21 Ye' dōr Pablo e' tō shkēne i' shté ye' wák ulā wa.

22 Yi kē éna Skēkēpa dalēr, e' tā as ese kichatēr. ¡A Skēkēpa, be' shkōne bet!

23 As Skēkēpa Jesús er buaé chō a' a.

24 Ye' éna a' dalēr Cristo Jesús batamik. Es e' idir.

Yëkkuö skà kit Pablo tö Corinto wakpa a, i' ta ide böt 2 Corintios

Mik Pablo bak kanablök Macedonia etä ie' tö yëkkuö skà kit Jesús mik erblökwakpa serke Corinto ena ipamik e'pa a. Wëm kiè Tito e' kanablöke Pablo ta Jesús tté pakök. Ie' tso' Corinto, mik ie' dene Pablo ska' etä ie' tö Jesús mik erblökwakpa tso' Corinto e'pa kaberke ñitā e' paké Pablo a. E' kuekī Pablo tö yëkkuö i' kit. Ì tköke Corinto wakpa ta e' dör i': Welepa e' chō tö ie'pa dör Jesús ttekölpa erë kē idör mokī. Esepa dē'mi Corinto ta Jesús mik erblökwakpa tö iki'warak buaë. Ie'pa ñekkēpa tö s'wöbla'weke kache tté wa. Ie'pa e' ù tö ie'pa dör buaë Pablo tsatā. Ie'pa tö icheke tö Pablo dör siarē kē dör kēkēpa tajē. Es ie'pa tso' Jesús mik erblökwakpa kitō'uk. Pablo éna Jesús mik erblökwakpa dalēr tajē e' kē kiane ie' kī tö imi'yal ñala sulusi kī kachökwakpa itōkī. E' kuekī ie' tö yëkkuö i' kit ie'pa a as ie'pa tso' ttsē'ka kachökwakpa yökī ena er bua' wa ì kkayēne ie'pa a e' dalōiök. Ñies ie' tö ie'pa a iché tö ie' dör Jesús tteköl mokī.

E' kīie ta kam ie' tö yëkkuö i' shtō etä ie' tö inuköl ki' ie'pa a Jesús mik erblökwakpa siarēpa tso' Jerusalén e'pa kīmoie. S'kitō'ukwakpa tö iyē' tö Pablo tö inuköl e' tsetekō iwák a, erë ie' tö iché tö e' kē dör es. Ie' mi'ke betkā Jerusalén pakök e' kuekī Jesús mik erblökwakpa tso' Corinto e'pa kawōtā inuköl kī shtök tsēmi Jerusalén.

Shke'wē

¹ Ye' dör Pablo. Skököl wák er wa ye' dör Cristo Jesús ttekölpa tsá e'pa eköl. S'yami kiè Timoteo, e' tso' ye' ta iē. Sa' tso' yëkkuö i' shtök a' dör Skököl icha erule serke Corinto, e'pa a. Ñies sa' tso' yëkkuö i' shtök s'batse'r malepa serke ká malepa atē Acaya, e'pa ulitane a. ² Skököl dör S'yē ena Skökēpa Jesucristo as e'pa er buaë chō ena sene bēre mù a' a.

Pablo weirke e' shuā Skököl kīkēkātō

³ Skököl dör Skökēpa Jesucristo yē, e' kīkōkašō tajē. Ie' dör S'yē e' tö se' sueke er siarē wa ena se' er pableke kekraē. ⁴ Sa' weirke kos Cristo tté kuekī, e' shua sa' er pableke Skököl tö as s'malepa weirke esepe er pablō sa' tö wēs ie' tö sa' er pableke es. ⁵ Cristo weine tajē, e' ukuö miriā sa' kī tajē. Erë ñies ie' batamik sa' er pablērke tajē shūte. ⁶ Sa' weine es, etä e' dör a' er pabloie, a' tsatkoie. Ñies Skököl tö sa' er pablé, etä ñies e' dör a' er pabloie as a' weirke wēs sa' es ese dalē'ttsō a' tö er bua' wa. ⁷ Sa' wā ijcher tö a' weirke wēs sa' es, erë ñies a' er pablērke wēs sa' er pablērke es. E' kuekī sa' wā ijcher buaë tö a' kē tö sa' eriawepa.

⁸ A yamipa, sa' kī ikiane tö a' wā ijcher tö sa' weine Asia e' dör darērē sa' a. Sa' diché kē dē'ka iwöklō'woie. Sa' ibikeits tö kē sa' döpattsā ttsē'ka. ⁹ Sa' e' ttsē' wēs s'wōmenettsā ttēwā es. Erë e' wamblēne sa' ta as kē sa' erblō sa' wákpa mik, e' skéie as sa' erblō Skököl tö s'shke'wēkane e' wák mik. ¹⁰⁻¹¹ Sa' ttekeler ñe' e' ulā a' ie' tö sa' tsatkē'ttsā ena sa' tsatkeraēitō. Ie' dapōmik sa' monekā darērē. A' sa' kīmē S'yē a' ikiök sa' kī, e' ma ie' tö sa' tsatkē michōē. A' tajē tö iwē es, e' ta ie' tö sa' kīmeraē e' kī wēstela cheraē ie' a' se' tajē tö.

Ì kuekī Pablo kē dē' Corinto

¹² Sa' er kē tō sa' kkatē ì kī, e' tō sa' t̄sē'wēke buaē. Kēkraē Skēkōl tō sa' a imē senō yēsēsē e' batseitsōk buaē er mokī wa sulitane wō wa ena bua'ie a' wō wa. Sa' ser es, e' kē dōr siwa' iškī tso' k̄ā i' a' ese wa, e' dōr Skēkōl er buaē chō se' a' e' wa. ¹³⁻¹⁴ Yēkkuō kōs kitmi sa' tō a' a, e' wā kē dōr t̄tē blēulewā ese, iārismi a' a' ena iwā armi a' éna. Erē wēs sa' dōr e' kē ane a' éna bua'ie, erē ye' ipaneke tō wēkkē alē tā a' éna iardaē seraā. E' dōr es, e' tā mik Skēkēpa Jesús datskene, etā e' kēwō ska' a' e' t̄sōrakā buaē sa' wa wēs sa' e' t̄sōrakā buaē a' wa es.

¹⁵ Ye' ibikeitsé tō a' e' t̄sékā ye' wa buaē, e' kuekī warma ye' ibikeitsé tō ye' mi' a' pakōk bōtōkicha as a' t̄sē'r buaē bōtōkicha. ¹⁶ Ye' ibikeitsé tō mik ye' mi'ke Macedonia, etā warma ye' tkōkemi a' pakōk. Ye' datskene, e' tā ye' damitkōne a' pakōk. Es a' a' ye' kimermi shkoie Judea. ¹⁷ Erē kē ye' wā iōne es. Ye' dē' a' pakōk etōkicha ē, e' kuekī ça' ibikeitsé tō ye' kē wā iwā bikaitsē buaē kewe? çA' ibikeitsé tō ye' t̄tō bōtōt wēs s'ditsō ēse es? ¹⁸ Erē Skēkōl t̄tō mokīē, e' t̄tō wa ye' ichē a' a' tō ye' kē t̄tō a' tā bōtōt. ¹⁹ E' wā dōr tō Jesucristo dōr Skēkōl Alā, e' kē t̄tō bōtōt, ie' t̄tō etkēme. Ie' t̄tē buaē paka' ye' ena Silvano ena Timoteo, e'pa tō a' a'. ²⁰ Ì kōs uk Skēkōl kablē', e' wēitō Cristo wa. E' kuekī mik se' nī dapa'uke Skēkōl kīkōkka, etā se' tō icheke: "Es e' idir" Cristo Jesús t̄tō wa. ²¹ Yi tō a' ena sa' k̄kō'neke as se' tulurie Cristo mik, e' dōr Skēkōl. Ie' tō se' shukitbak iwāk a'. ²² Ie' tō se' er wakyué ie' wāk a'. Nies iWikōl meitō se' a' wēs íyī tsā patuēsō es ikkachoie tō se' tsatkeraitō da'a.

²³ Ie' wā ye' šuule buaē e' wōwa ye' ichē a' a' tō kam ye' dōne Corinto warma wēs ye' ibikeitsé es, e' wā dōr tō kē ye' éna a' kī eriawak. ²⁴ Sa' wā ijcher tō a' erblōke buaē Jesús mik, e' wa a' tkēnewā darērē. E' kuekī sa' tso' a' kīmuk er bua' wa as a' t̄sē'r buaē. Kē sa' ku' a' patkōk kēsik wa a' erblōke e' iūtōk.

2

¹ E' kuekī ye' ibikeits tō ye' kē shkakne a' pakōk a' eriawoie. ² A' ē tō ye' t̄sē'wēmi buaē. Erē a' eriawēyō, e' tā çyi tō ye' t̄sē'wēmi buaē? ³ Warma a' ye' t̄sē'wē buaē, e' kuekī yēkkuō iēt kitmiyō a' a' e' kī a' pautyō darērē as a' e' shulō, etā es a' kē tō ye' eriawēpa. Ye' iklōg' yēsēsē tō a' ulitane t̄sē'rdaē buaē ye' tā nīta. ⁴ Mik ye' tō yēkkuō ñe' kit, etā ye' eriane siarē, ye' chkenewā tajē dō ye' ijttsaie ekkē. Erē kē ye' wā ikite a' eriawoie. E' skēie ye' ikitmi as a' éna iar tō a' dalēr tajē ye' éna.

Yi tō ì sulu wamblē' e' nuī olo'yé Pablo tō

⁵ Wēm tō kabene tskī'kā a' shuā ì sulu wamblēitō e' wa, e' kē wā ye' ē eriaone. Isalema ye' tso' ikī kuōtkōkka, erē ye' ichē tō wēs alē ie' tō a' ulitane eriaone. ⁶ Kōs a' kibiiepa tō ie' kī inuī métkē e' dōr wē'. ⁷ Ì ñe' tā a' tō inuī olo'yō ikī tā ikimū as kē ieriar tajē kē er pablēneia ekkē. ⁸ E' kuekī ye' k̄kōchō a' a' tajē tō ikkachōne ie' a' tō mokī a' éna ie' dalēr. ⁹ Yēkkuō ñe' kitmiyō a' a' isuōie tō ye' t̄tō iūtē a' tō seraā ò au. ¹⁰ Yi isie nuī olo'yé a' tō ikī, ñies ese kī ye' tō ilo'yēke. Mokī yō ichē Cristo wōwa ena a' dalērmik tō ilē nuī tso' kiane olo'yé, e' tā e' olo'yétkeyō ¹¹ as Satanás kē e' alōkā se' kī. Wēs ie' éna se' sulu'wakwā, e' ane se' éna buaē.

Tito kē dē' Tróade

¹² Mik ye' de k̄ā kīe Tróade Cristo t̄tē buaē pakōk ee, etā ye' isuē tō Skēkēpa tō ye' a' ñala yuétke buaē ittē pakoie. ¹³ Erē s'yami Tito wā a' biyō done ye' a, e' kē kune ye' wā wēs ikablē' es. E' tō ye' tkiwē kabikeitsékā tajē. E' kuekī ye' e' chēat Tróade wakpa a' tā ye' miā Macedonia ie' yulōk.

Íyi ulitane kǐ se' e' alökami Cristo wa

¹⁴ ¡Erë wëstela Skëköl a! Këkraë ie' tō sa' wëttseke e' aloka íyi ulitane kǐ Cristo ta ñita. Sa' wa ie' tō Cristo tté buaë pakeke ká wa'ñe, e' dör wes kiō masmas alabur es. ¹⁵ Sa' tō Cristo tté pakeke, e' dör wes íyi alar masmas ña'wë Cristo tō Skëköl a ikikoka es. Sa' dör wes kiō masmas alar es. Erë wépa tsatkerke ena wépa kē tsatkerku' esepa bōltépa wōa ilār kuā'kǐ kuā'kǐ. ¹⁶ Wépa kē tsatkerku' esepa a tté pakeke sa' tō e' dör wes s'nu alar es, e' wa ie'pa duoralur e' kuekǐ. Erë wépa tsatkerke esepa a e' dör wes íyi alar buaë es, e' wa sene michoë dōraë ie'pa ulā a e' kuekǐ. ¿Yi dirmi tté i' wakanéuk? ¹⁷ Tajë pé' tō Skëköl tté pakeke inuköl ē klō'woie, erë sa' kē dör es. Ie' tō sa' patké ipakök, e' kuekǐ sa' tō ipakeke er mokǐ wa ie' wōwa Cristo dalërmik.

3

Skëköl tté pa'alǐ e' wakanéukwakpa sa' dör

¹ ¿Ima a' ibikeitsè tō sa' wákpa e' tté chōke a' a? ¿Ima a' ibikeitsè tō sa' kǐ yëkkuō kiane sa' tté choie a' a ó a' tō yëkkuō mēmi sa' a sa' tté choie wes wele tō iweke es? Yëkkuō ese kē kiane sa' kǐ. ² A' wakpa dör wes sa' tté choie yëkkuō es. E' kitule sa' er a' sule ena aritsule sulitane wa. ³ Iwënewa wōshak tō a' dör wes yëkkuō kitmi Cristo tō patkēne sa' ulā a es. Yëkkuō e' kē kitule tinta wa, e' skéie ikitule Skëköl ichōkle e' Wiköl wa. E' kē kitule ákkue kǐ wes tté dalöiëno kite ákkue kǐ es. E' skéie ikitule a' er a.

⁴ Sa' erblōke Skëköl mik Cristo batamik, e' ē kuekǐ sa' tō a' ché es. ⁵ Sa' kē a iyënuk tō kané wé sa' tō a' shuā, e' dör sa' wákpa diché wa. Skëköl tō sa' a ierǐ mé iwakanéwoie. ⁶ Ie' tō sa' a ierǐ mé ie' tté pa'alǐ mēne se' a e' wakanéuk. Tté e' kē datse tté dalöiëno mēne ká iaiaë e' wa. E' skéie idatse Skëköl Wiköl wa. Tté dalöiëno ñe' tō s'kichateta'ttsa erë Skëköl Wiköl tō sene michoë meke se' a.

⁷ Tté dalöiëno kēchke kitule ákkue kǐ, e' mēne ká iaiaë Israel aleripa a. Mik tté e' tsá mēne, eta Skëköl olo bune tajë. E' klōne Moisés wō kǐ dalölöë dō imalepa kē wō dē'wa ie' wō sauk ekkē. Erë dalō e' chowamine enaena. Tté ñe' mēne olo ta' tajë ikkachoie tō e' dör tté dalō ta' tajë ese. ⁸ ¡E' yita Skëköl Wiköl kané e' olo tkōka tajë tté ñe' tsata! ⁹ E' wā dör tō tté tō s'kichateta'ttsa ñe' mēne dalō ta' tajë, je' yita tté wa Skëköl tō s'klō'wemi wes pé' buaë yēsýēsē es e' paké olo ta' tajë shute tkōka tté tsá mēne e' tsata! ¹⁰ Moki tté pa'alǐ e' olo ta' tajë shute, e' o'mik tté iët olo kē dör i. ¹¹ Tté kē dör yöbië e' de olo ta' tajë, je' yita tté dör yöbië e' olo ta' tajë shute!

¹² Tté e' wā paneke sa' tō kröröë, e' kuekǐ sa' tō iwā pakeke sulitane kukua kē suarta'. ¹³ Sa' kē tō iwëku' wes Moisés tō io' es. E' wō pabakewā datsi'tak wa as Israel aleripa kē tō isā tō ie' wō dalō bune e' chowamine sera. ¹⁴ Erë ie'pa er darë'newa, kē éna iwā ane. Ie'pa er pabakulewā wes Moisés wō pabakwā es. Es ñies i'ñe ta' ie'pa aleripa er pabakulewā mik ie'pa tso' tté kēchke mēne iyēpa bak e'pa a e' aritsök eta. Ie'pa er pabakulewā e' sirmittsa erblë Cristo mik, e' ē wa. E' kuekǐ ie'pa icha kam sirttsa. ¹⁵ Dō ikkē ta, mik ie'pa tō yëkkuō kit Moisés tō e' aritseke, eta ie'pa er tso'ia pabakulewā. ¹⁶ Erë mik se' er mane'wé Skëképa a, eta se' er pabakulewā, e' sinettsa. ¹⁷ Skëképa e' dör Skëköl Wiköl. Wé e' tso', eta ee' se' yēnettsa tté dalöiëno ulā a. ¹⁸ Es se' dör wes s'wō kē pabakulewā es, esepa kōs kǐ Cristo olo wërke buaë wes wōsuo es. Sē' maner michoë as se' dō wes Skëképa olo ta' tajë es. E' kōs wakanewēke Skëköl Wiköl tō.

4

Sa' dör Jesucristo ttekölpa tsá

¹ Skëköl tö sa' sué er siarë wa, e' batamik kanè i' méitö sa' a. E' kuëkj kë sa' e' chkeuwa. ² E' skéie kë sa' tö iwakanewëkj blëule wës i' dör jaë ese es. Sa' kë ku' s'kitö'uk. Sa' kë ku' Skëköl ttë shütuökka kache tté wa. E' skéie ttë mokj pakeke sa' tö yësyëse Skëköl wöa as sulitane wa ijcher tö i' ché sa' tö, etä es idir. ³ Erë Jesús ttë buaë pakeke sa' tö, e' pabakulewa, e' ta ipabakulewa wëpa kichatërke esepa ë yökj. ⁴ Ie'pa kë erblöta' Cristo mik. Bë dör ká i' këköl, e' tö ie'pa er pabakëwa da'aie as kë ie'pa éna Cristo dör Skëköl wák suë olo ta' tajë e' tté buaë wà ar. ⁵ Sa' kë tö sa' wákpa tté pakeku'. Sa' tö Jesucristo dör Skëkëpa, e' tté pakeke. Sa' e' chö tö sa' dör wës a' kanè mésopa es a' kimoie Jesús dalërmik. ⁶ Mik Skëköl tö ká i' yö', etä ie' iyë': "ká ñinú," etä ká ñine. Ie' wák tö se' er ñi'wé as ie' olo tajë burke Jesucristo wö kj, e' ar se' éna. E' kuëkj sa' tö ie' tté buaë e' pakeke sulitane a.

Se' weirke ká i' kj, e' dör bërber ë

⁷ Jesús tté buaë, e' dör wës iyi bua'buwa ské darërë es, e' meneat sa' a wakanewë. Erë sa' kë diché ta'. Sa' dör tottola wës skau es. E' dör iwà kkachioie tö diché wa sa' tö iwakanewëke e' meke Skëköl tö sa' a, e' kë dör sa' diché. ⁸ Erë kabene tso' a' kj tajë këkraë, erë e' kë e' alineka sa' kj. Erë sa' kë wa ijcher wës sa' e' ùmi, erë kë sa' e' öwa e' yökj. ⁹ Erë sa' bolökpa tö sa' tötieke, erë Skëköl kë wä sa' meneat. Erë sa' dettsa iskj, erë sa' e' kökekane. ¹⁰⁻¹¹ Se' tso'ia ttsé'ka ká i' a, e' dalewa sa' chöke sa' bolökpa ulä a sa' ttekelur Jesús tté kuëkj wës ie' kötwarakitö es. Sa' weirke es as iwërwa sa' kj tö mokj ie' shkënekane, e' tso' sa' ta. ¹² Duewa dalö me'rie sa' kj, es sa' weirke a' dalërmik as sene michoë dö a' ulä a. ¹³ Ito' kitule Skëköl yëkkuö kj wës yile tö iyë': "Ye' erblé imik e' kuëkj ye' iché."* Es ñies sa' erblöke Skëköl mik wës yi ñe' es, e' kuëkj sa' tö ie' tté pakeke. ¹⁴ Sa' wä ijcher tö ie' tö Skëkëpa Jesús shkë'kane ñies ie' tö sa' shkë'wërakane wës Jesús shkë'kaneitö es, sa' batsulewa Jesús mik e' kuëkj. Aishkuö ta' ie' wä sa' miraë a' ta' ñita wé ie' tso' ee. ¹⁵ Sa' weirke kos e' dör a' kimoie as se' tajë tö wëstela chö Skëköl a' ier buaë ché se' tajë a' e' kuëkj. E' wa ie' kïkardaka tajë. ¹⁶ E' kuëkj sa' kë e' chkeuwa. Erë sa' chkä mir wa'k ë, erë sa' er diché kj iërke kïta kïta ká bit ekkë. ¹⁷⁻¹⁸ I' kos suëkesö s'wöbla wa ese ertä'wa. Erë i' kos kë wërta' ese dör yöbië. E' kuëkj kë sa' er menewa i' suëkesö ese kj. E' skéie sa' er me'rie i' kë wërta' ese kj. E' kuëkj sa' weirke siarë, e' kë dör tajë sa' a, e' dör ekuölö ë. E' wä dör tö e' wa i' dör buaë, olo ta' tajë yöbië, e' doraë sa' ulä a tajë shütë tköka kos sa' weine e' tsata.

5

¹ S'chkä dör wës üla es, e' dör buaë senioie ká i' kj ë. Se' wä ijcher tö mik se' üla i' panane, etä u yöbië tso'tke Skëköl wä se' a ká jai a. E' dör se' chkä pa'alí ser michoë yöule ie' wä e'. ² E' kuëkj mokj ká i' kj se' rrerke. S'chkä pa'alí merke se' a aishkuö ta' ká jai a, e' kkecheke se' tö poë. Se' éna s'chkä i' mane'waktke s'chkä pa'alí wa wës datsi' mane'wësö es. ³ E' kiane se' kj as se' wiköl kë at aishkuö ta' kë chkä ta' wës se' sume es. ⁴ Se' tso'ia se' üla i' a etä se' kköchöke se' serke chkeulewa wës dali ekkëë e' dikia es. Kë dör tö se' duakulurke senioie chkä kë ta'. E' skéie se' éna s'chkä i' mane'waktke chkä pa'alí ñe' wa as i' duöta' wä ese manerttsane i' ser michoë ese wa. ⁵ Skëköl wák tö se' kanewétke maneonuk ñe' es. Ie' tö i'Wiköl mé se' a wës iyi tsá patuësö es iwà kkachioie tö iwà doraë se' ulä a wake'.

* 4:13 Salmo 116.10

⁶ E' kuëkî kě se' tkirku' i kî, erě se' wā ijcher tō se' tso' kamiē Skëkëpa yöki, se' tso'ia ttsě'ka ká i' a e' dalewa. ⁷ I'ñe tã ie' kě sunuk se' a, erě se' serke se' erblé ie' mik e' wa. ⁸ Kě se' tkirku' i kî. Se' a tã s'chka i' mú mēatsō, e' tã es se' mīa senuk ie' ska', e' dōr ibua'ie. ⁹⁻¹⁰ Se' ulitane kawōtã dōkwã Cristo tkēr s'shulō kulok kî e' wōrkî. Eē i' kōs wě se' tō kã i' kî, buaē ena suluē, ese kkayērdaē tã e' ské meraeitō se' a ekōl ekōl. E' kuëkî se' tso'ia ttsě'ka ö se' mīa ie' tã, erě kekraē se' e' chōke senuk yěsyēsē as ie' wa iwēr buaē.

Skëköl er buarne se' kî e' pakè

¹¹ Sa' tō Skëkëpa dalōieke tajē, e' kuëkî sa' e' chōke darērē s'malepa pablök as ñies ie'pa tō ie' dalōiō. Skëköl wā ijcher buaē tō sa' er yěsyēsē, e' mú jcher a' wā ñies. ¹² Sa' kě skã ku'ne e' ttē chök a' a. E' skéie sa' tso' a' a kawō skã mukne e' ttsōkã sa' wa. E' wa a' tō sa' tsatkēmi wēpa tō sa' cheke suluē, esepa yöki. Ie'pa esepa e' ttsōkã tajē is imalepa wa iwēr ese wa, kě dōr is ie'pa er dōr Skëköl wōã ese wa. ¹³ Sa' wēr aljie, e' tã e' dōr Skëköl dalērmik. Kě sa' wēr es, e' tã e' dōr a' kimoie. ¹⁴ Sa' éna iane tō Cristo éna se' dalēr tajē, e' tō sa' kē senuk ie' a. Sa' éna iane tō ie' ekōl ē kōtewã sulitane skéie, e' wã kiane chē tō e' dōr wēs sulitane kōtewã es. ¹⁵ Ie' kōtewã sulitane skéie as se' tso'ia ttsě'ka esepa kě seriã wēs se' kî ikiane es, e' skéie as se' ser wēs ie' kōtewã shkēnekane se' skéie e' kî ikiane es.

¹⁶ E' kuëkî kě sa' ku'ia s'malepa bikeitsök wēs ká i' wakpa tō ibikeitseke es. Kenet sa' tō Cristo bikeits es. Sa' ibikeits tō ie' dōr se' ese ē. Erē i'ñe tã sa' kě tō ie' bikeitseku'ia es. ¹⁷ E' kuëkî yi batsulewã Cristo mik, esepa er maneonettsã yöne pa'alî. Wēs ie'pa bak senuk e' kě ku'ia, e' skéie isenémine pa'alî. ¹⁸ E' kōs wē Skëköl tō. Ie' er buanene se' kî Cristo batamik. Ñies ttē buaē pakè e' kané me'itō sa' a. ¹⁹ Ttē buaē ñe' dōr i' es: Skëköl er buarmine kã ulitane wakpa kî Cristo batamik kě ie'pa wōchakeku' inuî kî. Ñies ie' tō ttē buaē e' me' sa' a wã pakè sulitane a. ²⁰ Sa' dōr Cristo ttekolpa. E' dōr wēs Skëköl wák kkōchōke a' a sa' wa es. E' kuëkî sa' kkōchōke a' a Cristo ttō wa tō a' er bua'üne Skëköl a. ²¹ Cristo kě wã i' sulu wamblēne yēs, erē Skëköl tō ie' su' wēs i' sulu wamblökwa es se' skéie. Ie' tō iwē es as se' batsulewã Cristo mik e'pa saütō wēs iwák dōr yěsyēsē es.

6

¹ Sa' kaneblōke Skëköl tã ñita, e' kuëkî sa' kkōchōke a' a tō ie' er buaē chē a' a, e' kě tsar ē. ² E' wã dōr tō ie' tō ichē iyēkkuō kî i' es:

“Mik ye' er buaē chō be' a e' kēwō de,
etã be' kkōchōke e' ttséyō.
Mik be' tsatkē e' kēwō de,
etã be' kíméyō.”*

Ye' ttō ttsō: Skëköl er buaē chō a' a, e' kēwō detke. Ie' tō a' tsatkē e' kēwō de i' ñe.

³ Sa' e' kkō'nuke buaē kekraē sulitane wōrkî as kě yi tō Skëkëpa Jesús watōttsã sa' ukuōmik. E' kě dōr es, e' tã sa' kaneblōke Skëköl a' e' yēmi suluē. ⁴⁻⁵ E' skéie i' ulitane wa sa' tō ikkacheke tō mokî sa' dōr Skëköl kanē mēsopa. Mikle tã sa' weirke, mikle tã sa' kě wã i' tã, mikle tã kawō darērē tkōke sa' tã. Mikle tã sa' burke siārē, sa' wōtērke, pē' iērkeã tajē sa' kî. Sa' kaneblōke darērēē tajē shūtē, wōñirke tajē, tteke blî tō. Erē e' kōs dalē'ttseke sa' tō bērē. ⁶ Ñies sa' tō ikkacheke sa' ser batse'r ena i' jcher se' wã e' wa. I' kōs paneke sa'

* 6:2 Isaías 49.8

tö bërë er bua' wa. Sa' er buaë chöke s'malepa a. E' kos wa sa' tö ikkacheke tö mokı sa' dör Skököl kanë mésopa. Iwënewa tö Wiköl Batse'r tso' sa' ta. S'malepa dalëritseke sa' tö er mokı wa. ⁷ Ttë mokı pakeke sa' tö. İ kos weke sa' tö diché meke Skököl tö sa' a e' wa. Sa' serke yësyësë, e' dör sa' a wës tabë tso' ñippökwaipa wa ñippoie ena e' tsatkoie es. ⁸ Mikle ta sa' dalöierke, mikle ta kē sa' dalöierku'. Mikle ta sa' kikekeka buaë, mikle ta sa' cheke suluë. Sa' ttö mokı, erë mikle ta sa' sueke kachökwaipaie. ⁹ Ie'pa wa sa' suule buaë, erë ie'pa tö sa' sueke wës ie'pa kē wa sa' suule es. Wësua sa' duökelturke, erë sa' tso'ia tstsë'ka. Ie'pa tö sa' we'ikë siarë, erë kē itö sa' ttélur. ¹⁰ Sa' eriarke tajë, erë sa' tstsë'rke buaë kekraë. Wësua sa' dör siarëpa, inuköl kē ta', erë Skököl ttë wa sa' tö s'blu'weke tajë. Wësua sa' kē wa i ta', ñermata i ulitane tso' sa' wa.

¹¹ A Corinto wakpa, sa' ttöke a' ta yësyësë. A' dalër tajë sa' éna. ¹² E' kē blëne sa' wa a' yöki, erë a' je' tö iblé sa' yöki. ¹³ E' kuëki ye' kköchöke a' a wës alà a iyë kköchö es, sa' bikeitsö er bua' wa wës sa' tö a' bikeitseke es.

A' e' batsöttsa i sulu kos e' yöki

¹⁴ Kē a' e' batsök wëpa kē erblöta' Jesús mik esepa ta. ¿Wës sene yësyësë batsmi sene sulu ta? ¿Wës ká ttsettse ena ká ñi a' e' shuirimika ñita? ¹⁵ ¿Wës Cristo ena bé serni bërë ñita? Yi erblöta' Jesús mik ena yi kē erblöta' imik ¿wes esepa batsmi ñi mik? ¹⁶ Se' dör wës Skököl ichök e' wé mokı es. E' kuëki ¿wes e' ñi sini'kumi iyi diököl tso' dalöie ese ta? E' yë' Skököl tö i' es:

“Ye' serdaë ie'pa shua,
Ye' shkoraë ie'pa ta ñita;
Ye' döraë ie'pa Kököl

ena ie'pa döraë Ye' icha.”†

¹⁷ E' kuëki ñies Skököl tö iyë':

“A' e' yöttsa, a' e' sköttsa bánet pë' kē tö ye' dalöie esepa yöki.

İ kos dör ñá ese kē kar
e' ta Ye' tö a' kierawa buaë.

¹⁸ A' serke es, e' ta Ye' döraë a' yëie
ena Ye' tö a' klö'weraë Ye' ala'rie.

Ye' dör Skököl diché ta' tajë iyi ulitane tsata,
e' wák tö ichë es.”‡

7

¹ A yamipa dalër tajë ye' éna, es se' a Skököl kablë' e' kuëki se' e' paiklö sene sulusi kos tö se' er ena se' chká ia'wëmi, e' yöki. Se' e' chö senuk batse'r kekraë, ie' dalöie tajë er wa.

Pablo ttsë'wé buaë Corinto wakpa tö.

² Sa' bikeitsö er bua' wa! Kē sa' wa i sulu wamblëne yi ta. Kē sa' wa yi weine yës. Kē sa' wa yi kütëne kache ttë wa. ³ A' dalër tajë sa' éna, e' kuëki kē ye' ku' ttë i' chök a' kkatoie. Ye' tö a' a iyë'baktke kuaë tö sa' tö a' bikeitsë michoë dö sa' duolur ekkë. ⁴ Ye' erblöke buaë a' mik. A' wa ye' e' ttséka tajë. Sa' weirke kos e' shua ye' er künene buaë. Ye' tstsë'ne buaë shutë.

⁵ Sa' de Macedonia ta kē sa' wa kawö kune enoie. E' skéie kabene kı de tajë sa' kı. Tajë sa' tsiriwé sa' bolöka tö. Nies sa' suane tajë. ⁶ Erë Skököl tö s'er pableke, e' tö sa' er pablé s'yami Tito de sa' ska' e' wa. ⁷ Kē dör tö ie' de e' ë kuëki. Nies wës a' tö ie' er kuwé e' biyö tö sa' er pablé tajë. Ie' tö sa' a ichë tö

† 6:16 Levítico 26.12; Jeremías 32.38 ‡ 6:18 2 Samuel 7.14; Isaías 52.11; Ezequiel 20.34,41

suluë a' éna ye' suak. Ñies ie' iché tó ì wamblé a' tó sulu, e' tó a' eriawé tajé ta ì ñie ta a' tso'ne ye' tsatkök. Tté e' tó ye' kí ttsé'wé buaë.

⁸ Yëkkuö patké'miyö a' a, eré e' tó a' eriawé, eré ké ye' tkine tó iök ye' tó ipatké'mi. Tsawe ta ye' ttsé'wéitö sulu, eré ì ñe ta ké ye' ttsérku'ia es. Moki yëkkuö e' tó a' eriawé, eré e' dör ekuölö è. ⁹ Ì ñe ta ye' ttsé'ne buaë. E' ké dör tó ye' tó a' eriao' e' kueki. E' dör tó a' eriane es, e' tó a' er mane'wéne Skéköl a. A' eriane wés Skéköl kí ikiane es, e' kueki sa' ké wa a' suluone yés. ¹⁰ Mik se' eriane wés ie' kí ikiane es, etá e' dör se' er mane'woie ie' a as se' tsatkër. E' kueki ké se' káne ttsé'nuk suluë se' eriar ese kí. Eré se' eriar ése, ké mène Skéköl wa, ese tó duéwa tskeke. ¹¹ A' eriane wés Skéköl kí ikiane es, e' saü, jiwá dettsa buaë! E' wá bikeitsö. E' batamik a' er téwa daréré ta a' ñi kékarak wém tó ì sulu wamblé a' shüa, e' shülök. E' wa a' tó ikkaché tó a' ké ku' ì sulu e' a. Iwënewa tó a' e' tuléwáie daréré. Ì sulu e' tó a' uluwé a' suawéitö. Iwënewa tó a' éna ye' daléne tajé. Iwënewa tó a' tso'tke ì sulu shülök. E' kos wa iwënewa tó moki a' ké ku'ñak ì sulu ñe' a. ¹² Ye' ké wa yëkkuö ñe' kitemi a' a wém tó ì sulu wamblé' ñe' kkatoie. Ñies ye' ké wa ikitemi yi ta iwambléitö e' tsatkoie. E' skéie ye' tó ikitmi as a' wákpa éna iar buaë Skéköl wöa tó moki a' tó sa' bikeitseke tajé. ¹³ Ì wé a' tó, e' tó sa' er kí kuwéne buaë.

E' kúie ta a' tó Tito er kuwé tajé. Ie' ttsé'ne buaë e' tó sa' kí ttsé'wé buaë. ¹⁴ A' kúka'kayö ie' a ta a' ké wa ye' jaëone. Kékrae sa' ttö moki a' ta, ñies ima sa' e' ttséká a' wa Tito kukua, e' suéitö tó e' dör moki. ¹⁵ A' tó ie' kiéwa suane wa painé wa ena a' tso'tke ie' ttö dalöiök, mik e' ska' ie' er ane etá e' tó ie' ké a' kí daléritsök tajé. ¹⁶ Ye' erblömi a' mik e' tó ye' ttsé'wéke buaë.

8

Se' er buaë chö siarëpa kimoie

¹ A yamipa, sa' éna a' a ipakak tó wés Skéköl er buaë ché Skékëpa icha erule erule ñi dapa'uke Macedonia kos a, e'pa a. ² Ie'pa weine siarë íyi ulitane ulá a, eré e' shüa ie'pa ttsé'rke buaë. Ie'pa dör siarë, ké ì ta' tajé, eré ie'pa tó inuköl kákmé er bua' wa. Wësua ie'pa dör inuköl blüpa. ³ Ye' tó a' a iché tó ie'pa imé kos ie'pa a imermi, e' tsatá iwákpa er wa. ⁴ Ie'pa kköché tajé sa' a tó ñies kawö mú sa' a s'batse'r malepa serke Jerusalén, e'pa kimoie inuköl wa. ⁵ Ie'pa tó imé tajé shüte, sa' ké wa ibikeitse tó ie'pa a imermi ekké. Kewe ie'pa wákpa e' mé Skékëpa a, e' ukuöki ta ie'pa e' ché sa' a wés Skéköl kí kiane es. ⁶ E' kueki sa' tó ikié Tito a tó ie' mi'ne a' ska' inuköl tsá kítitö a' shü a e' bata shtöktsa s'siarëpa kimoie. ⁷ Ì kos wéke Skéköl a e' wéke a' tó tajé. A' erblö buaë Jesús mik. A' tó tté paké buaë. A' wa íyi jcher tajé. Sulu a' éna s'malepa kímak. Sa' dalër tajé a' éna. E' sù sa' kí ikiane tó ñies a' er buaë chö tajé s'siarëpa a.

⁸ Ye' ké ku' ichök a' a a' patkoie. E' skéie ye' éna isuak tó moki a' éna s'malepa dalër wés s'yamipa tso' Macedonia e'pa éna s'malepa dalër es. ⁹ A' wa ijchertke buaë tó Skékëpa Jesucristo er buaë ché a' a tajé. Ie' íyi tso' tajé ká jai a, e' me'atitö dë'bitü ká ì a' siarëpaie a' dalërmik as a' blur ie' íyi tajé wa.

¹⁰ A' tó ibikeits kéwe sulitane yök tó a' éna s'siarëpa kímak. Duas suköt bak e' wa a' tó iwá kímémi kéwe. E' kueki ima ye' tó ibikeitsé, e' chekeyö a' a. ¹¹ Kané buaë o'mi a' tó, e' éúwa er bua' wa wés tsawe a' tó ibikeits es. Inuköl shtö s'siarëpa kimoie kos a' a' ikít ekké. ¹² Ì ké ta' se' wa, ese ké kieku' Skéköl tó se' a. Eré ì tso' se' wa ese kákmésö er bua' wa kos se' a imer ekké, e' ta e' wër buaë ie' wa.

¹³ Ye' kē ku' ichök tō a' ŷi kakmú etā a' atne weinuk kē wā ì tā'. E' skéie buaē idir tō a' ñi kìmù ñikkēē. ¹⁴ I'ñe tā a' wā ŷi tso' tajē, e' kuēki buaē idir tō a' tō s'yamipa kē wā ì tā', esepa kìmù. Es aishkuō tā mik a' kē wā ì tā' tajē, erē ie'pa wā itso', etā ie'pa tō a' kìmēmi. Es a' ulitane ñi kìmùmi ñikkēē. ¹⁵ E' dōr wes itso' kitule Skēkōl yēkkuō kī es, e' tō ichē: “Wé tō ishtë tajē, e' icha kē bata atē. Wé tō ishtë bērebēre, e' icha deka wē.”*

Tito ena iwapiēpa

¹⁶ Skēkōl tō Tito erkiōwé a' kìmuk wes sa' éna a' kìmak es. E' kuēki ye' tō wēstela cheke Skēkōl a'. ¹⁷ Mik sa' tō ikié Tito a' tō ie' mi' a' ska' a' kìmuk inukōl shtëk, etā ie' éna a' kìmak tajē, e' kuēki ie' e' ché iwák er wa minuk a' ska'. ¹⁸ Tito tā s'yami skā patkekemi sa' tō ekōl. E' tō Jesús tté buaē pakeke buaē ká wa'ñe. E' kuēki ie' tté cheke buaē Skēkēpa Jesús icha erule erule tso' ká wa'ñe e'pa tō. ¹⁹ E' kīie tā ie'pa kos tō ie' shushtë as imi' sa' tā Jerusalén, inukōl shteke sa' tō e' muk. E' kaneweke sa' tō buaē Skēkēpa kīkoka ena iwā kkachoiē tō mokī sa' éna ie'pa kìmak. ²⁰⁻²¹ Sa' e' chōke iwakanéuk buaē Skēkēpa wōrkī ñies sulitane wōrkī. E' kuēki wēm ñe' mi'ke sa' wā, e' wa kē ŷi a' sa' kkatēnuk inukōl shteke tajē sa' tō e' kī.

²² Ñies sa' tō s'yami skā patkeke ie'pa bōl tā. E' er me'rie kaneblōk buaē kekraē. Bānet sa' tō ie' su'bitū, e' kuēki ie' suule buaē sa' wā. Ñies ie' isuē tō a' dōr pē' buaē, e' kuēki ie' e' ché sa' kìmuk kanē i' wa. ²³ Tito dōr ye' wapie e' kaneblōke ye' tā a' kìmuk. S'yamipa bōl ñe' mi'ke ie' tā, e'pa patké Skēkēpa Jesús icha eruleē tso' ká wa'ñe e'pa tō. Ie'pa wa Cristo kīkarkeka. ²⁴ E' kuēki ikkachō ie'pa a' tō ie'pa dalēr a' éna as Skēkēpa icha eruleē tso' ká wa'ñe e'pa kos wā ijcher tō mokī a' tō s'dalērissetā'. Ikkachō ie'pa a' tō wēe' sa' e' tso'ka tajē a' wa.

9

¹⁻² Ye' wa ijcher tō s'batse'r malepa serke Jerusalén, e'pa kìmak a' éna er bua' wa. E' kuēki inukōl shteke sa' tō ie'pa a, e' kī ye' kē kawōtā a' a' yēkkuō skā shtëkne. Kekraē ye' e' tso'keka a' tté pakōk Macedonia wakpa a. Ye' ichē ie'pa a' tō duas sukōt bak e' wa a' dōr Acaya wakpa, e'pa éna inukōl mak er bua' wa. E' tō ie'pa kibiie erkiōwé. ³ Erē s'yamipa mañal ñe' patkekeyō a' ska' as ye' e' tso'keka a' wa e' kē dōr ē. E' skéie ye' kī ikiane tō a' wā inukōl tso'tke kitule wā mè ē wes ye' tō a' pakē es. ⁴ Dō' Macedonia wakpa dōbitū ye' tā e'pa tō isuēwā tō kam a' tō inukōl e' shtë. E' tō sa' jaēweraē tajē sa' iklō'wé tō a' tō ishtëke e' kuēki. ¿Wes e' kē tō a' jaēwepañak? ⁵ E' ē kuēki ye' ibikeitsē tō buaē idir s'yamipa mañal ñe' a' ikiōk tō ie'pa mi' ye' yōkī kewe a' kìmuk inukōl muk a' kablē' e' shtëktsa. Es inukōl meke a' tō e' tso'tke kitule mik ye' de etā, iwā kkachoiē tō a' imeke er bua' wa, kē dōr kkē'blē wa.

⁶ Ttē i' anú a' éna: “ŷi tō ì kuatké elkela, ese ulā a' iwā wōrdane elkela. Erē ŷi tō ì kuatké tajē, ese ulā a' iwā wōrdane tajē.” ⁷ A' ulitane ekōl ekōl tō imú kos a' ibikeitsē mè ekkē. Wēpa tō imeke tssé'ne bua' wa esepa dalēr Skēkōl éna, e' kuēki kē imar er sulu wa ö diché wa. ⁸ Kē a' tkinuk. Skēkōl er bua' kī chōmi a' a' tajē as ì kos kiane a' kī senoiē ese dō a' ulā a' wē' kekraē. Ñies ie' tō ikī mēmi a' a' tajē shūte as a' ulā a' idō tajē ì buaē kos e' wōie. ⁹ E' dōr wes itso' kitule Skēkōl yēkkuō kī es. E' tō, ŷi tō ì meke er bua' wa, ese chē i' es: “Ie' tō ikakme' tajē er bua' wa s'siārēpa a; Ì buaē wēitō e' ska' Skēkōl er arke kekraē.”*

* 8:15 Éxodo 16.18 * 9:9 Salmo 112.9

Es Skëköl yëkkuö tö ichë. ¹⁰ Skëköl tö iwö meke kuantkè ena chkè mekeitö se' a ñë, ñies e' ë tö ì kôs kiane se' kî s'kîmoie, ese kî meraëitö a' a tajë as a' tö ì buaë ese kî ù tajë. ¹¹ Këkraë ie' tö a' a iyi kî meraë buaë wè' as a' tö s'malepa kîmù buaë këkraë. Ie' tö iwëraë es as wëstela yër tajë ie' a inuköl mëmi a' tö sa' ulà a' e' kî. ¹² Es ì meke a' tö ì Skëköl dalöioie, e' wa s'batse'r malepa kîmë kiane, esepa ulà a' ì kiane ie'pa kî ese dôraë. E' kîie ta' ie'pa tö wëstela cheraë tajë ie' a tssë'ne bua' wa. ¹³ Ì buaë weke a' tö ie'pa kîmoie, e' wa iwërdawà tö mokî a' tso' Cristo ttë buaë cheke a' tö tö mokî idir e' wà iutök. Ñies iwërdawà tö a' tö ie'pa ena sulitane kîmeke tajë er bua' wa. E' kôs kuekî ie'pa tö Skëköl kîkerakà tajë. ¹⁴ E' kîie ta' ie' er buaë ché a' a tajë shutë, e' kuekî ie'pa tö ikieraë ie' a' a' kî a' dalëritsë tajë e' wa. ¹⁵ Wëstela chösö Skëköl a' ilà méitö se' a' e' kî, e' dör buaë shutë kè se' a' iyënukekë.

10

Pablo tö kanë me' Skëköl tö ie' a, e' tsatké

¹⁻² Ye' dör Pablo, e' wák kköchöke a' a bëre er bua' wa wës Cristo es tö ye' ttö tssö. A' wëlepa tö sa' cheke tö sa' kanëblöke e' kè dör Skëköl a, e' dör sa' wákpa a' wës s'ditsö malepa es. Ie' pa icheke tö mik ye' tso' a' ska', etä ye' kësik kè ta' a' uñoie. Erë mik ye' tso' yëkkuö shtök ká bánet, e' je' ta' ye' kësik deka. Erë e' kè yëne. Ye' kësik ta' yi isie tso' ye' chök ese uñoie darërëë. E' kuekî ye' kköchöke a' a' tö a' e' shulö as kè ye' kawötä a' uñuk darërëë mik ye' de a' ska' etä. ³ Mokî sa' dör s'ditsö wës sulitane es, erë kè sa' ñippökü' wës s'ditsö ñippöke es. ⁴ Ì tso' sa' wà e' alokà ì sulu kî, e' kè dör wës ì tso' s'ditsö wà e' alokà ibolökpa kî es. E' skéie e' dör ì meke Skëköl tö sa' a' diché ta' tajë e' alokà ì sulu diché kî ese. E' wa sa' tö kache ttë ewëkewa. ⁵ Ñies ttë kôs pakarke e' tssëka wa s'wöklö'woie as kè s'wà Skëköl jcher, ese chöwëkewa sa' tö. Erbikë kôs klö'wëkewà sa' tö mekerö Cristo klö dikjä as itö ittö iutö. ⁶ Mik a' de sa' ttö iutök buaë, etä sa' tso'tke wëpa kè éna iütak, esepa kôs we'ikök.

⁷ A' tö pé' sueke ikikkë ë, e' kè dör buaë. A' wëlepa e' bikeitsö tö e'pa ë dör Cristo icha, e' ta' as esepa tö ibikeitsöne. Ñies sa' dör Cristo icha wës ie'pa es. ⁸ Skëköl tö ye' a' ikéwö me' a' wöbla'woie. Isalema e' wa ye' e' tssökà tajë shutë. Erë e' kéwö mène ye' a' a' er diché kî ioie, kè dör a' sulu'woie. E' kuekî kè ye' jaëne e' tssökka ikéwö mène ye' a' e' wa. ⁹ Kè a' tö ibikeitsar tö ye' éna a' tkiwák yëkkuö shtekeyö a' a' e' wa. ¹⁰ Wëlepa tö icheke: "Yëkkuö kôs kitbitü Pablo tö se' a, e' kî ie' tö se' uñëbitü darërë tssësua ie' kësik deka buaë se' uñuk. Erë mik itso' se' ska' etä ikësik kè ta' yës. Wës ie' kapakö e' kè wa yi wà ie' dalöiëne." ¹¹ Wépa tö icheke es, esepa wà ijchenú tö mik sa' demi a' ska' etä ì kit sa' tö yëkkuö kî ká bánet, e' wawëraë sa' tö.

¹² Ie'pa esepa ñi kîkökekà tajë. Kè sa' diché dé'ka e' chök tö sa' dör buaë wës ie'pa e' chö es. Ie'pa wákpa tö itské ier wa tö ì dör buaë wë. Wës ie'pa wakpa serke e' wéwa ie'pa ñi saü. ÌE' kuekî ie'pa dör me'ukuöie! ¹³ Kanë me' Skëköl tö sa' a, e' ë wa sa' a' e' tssërmikà. Kè sa' a' e' tssënukkà ì skà wa. Kanë mène sa' a' ñies e' wà dör a'. ¹⁴ E' kuekî kè sa' ku' e' tssökka tajë shutë. Sa' kè döpa kewë kanëblök a' shua, e' ma' ë sa' e' tssökà. Erë sa' tö Cristo ttë buaë e' paka' a' a' tsawe. ¹⁵ Ñies sa' kè e' tssökà o'ka kanë wa, e' kéwö kè mène Skëköl wà sa' a' kuekî. E' skéie sa' kî ikiane tö sa' kanë a' shua e' mú kî iër buaë wës a' kî erblö mir Skëképa mik es. Erë kè sa' kanëblöpa kôs sa' a' ikéwö mène e' tsatä. ¹⁶ Ñies Jesús ttë buaë e' kî pakak sa' éna a' serke eë ká bánet tso' diwö mi'kewà e' kke

ee. Erë kē sa' éna ipakak ká wé ɔ'ka tso' ipakök ee as kē sa' e' ttsöka ɔ'ka kané wa.

¹⁷⁻¹⁸ Wépa e' ttséka tajë, esepa kē wër buaë Skéköl wa. Erë wépa kikékä ie' wák tö, esepa je' wër buaë ie' wa. Wëe' itso' kitule iyëkkuö kī i' es: "Yi e' tsakka as ese e' ttsökä i wé Skéköl tö ese wa."*

11

Pablo tö s'kitö'ukwakpa ché

¹ Ye' ttöke aliwakpaie erë a' mú tö ye' dalë'ttsëiä bərbër ë. A' we'ikëyö, ye' ttö kī tssö ekuölö ë. ² Ye' éna a' dalër tajë. Ye' éna a' kkö'nak wës Skéköl tö se' kkö'neke es. Ye' kī ikiane tö a' e' tköwä kekraë darërëé Jesús ë a. E' dör wës ye' tö a' mé senukwä wëm eköl ë tá es as a' dö wës busi batse'r dö imaso ulä a es. A' maso e' dör Cristo. ³ Iñe ta a' tso' tkëulewä buaë darërëé Cristo ë a, erë ye' suane dö' a' e' müttsä e' kītö'uk wës Eva kītö'ɔ'ka Satanás e' a' tkabëie e' tö kache wa es. Ye' suane dö' a' er tso' buaë etkëme Cristo ë a, e' watë a' tö. ⁴ Wélepa de a' ska' Jesús tté pakök, erë kē idör imokī wës sa' tö ipakeke es. Erë e' tseke a' tö buaë. Wiköl tté pakeke ie'pa tö, e' kē dör Wiköl Batse'r dë'wä a' er a e'. Tté buaë pakeke ie'pa tö, e' kē dör imokī wës sa' tö ipaka' a' a es. Erë esepa kiekewä a' tö buaë. E' kuëkī ye' suane dö' a' erblö Cristo mik, e' olo'yëne a' tö. ⁵ Ie'pa de a' ska' sa' itökī e' chök tö ie'pa dör Jesús ttekölpa tsä bua'iewä, erë ye' kē e' tssë'ne ie'pa dikjä diöshët yës. ⁶ Isalema ye' kē a' ipakar buaë wës ie'pa icha pakö es. Erë tté pakeke ye' tö e' wä jcher buaë ye' wä. E' wä kkayë'bitu sa' tö a' a' tajë iyi ulitane shüa.

⁷ Mik ye' tö Skéköl tté buaë e' paka' a' a, etä ye' kē wä a' ña'one e' kī yës. E' kuëkī isalema a' tö ibikeitsé tö tté pakeke ye' tö a' a, e' kē dör buaë. Erë es ye' e' wöewa diöshët as a' dalöier. ¿Ima a' tö ibikeitsé? ¿I wéyö es e' dör suluë? ⁸ Skékëpa icha erule erule ñi dapa'uke ká bänet, e' dapömik ye' monekä kanebloie éme a' shüa. E' dör wës ie'pa iyi ekíbléyö a' kimoie es. ⁹ Mik ye' sene' a' shüa, etä ilë kiane ye' kī senoië, e' tá ye' kē wä a' tsirionë ese wa. Erë s'yamipa datse Macedonia, e'pa wä i kōs kiane ye' kī e' de ye' a. Es ye' kē wä i kine a' a, ñies kē yö i kiepa. ¹⁰ Ye' e' tssö es e' kē yënuksä ye' ulä a' a' dör Acaya wakpa e' kōs a. E' dör mokī wës Cristo tso' ye' a' e' dör mokī es. ¹¹ Ye' ttö es, ¿e' dör tö ye' kē éna a' dalër? Au, e' kē dör es. ¿Skéköl wák wä ijcher buaë tö ye' éna a' dalër!

¹² Ye' kanëblöraë a' shüa wës ye' iɔ'bitü es as ie'pa ñe' kē e' ttsökä tö ie'pa kanëblöke wës sa' es. ¹³ Ie'pa kē dör Jesús ttekölpa tsä mokī esepa. Ie'pa dör s'kitö'ukwakpa. Ie'pa e' ö tö ie'pa dör Cristo ttekölpa tsä mokī, erë e' kē dör es. ¹⁴ E' kē dör i kē suule se' wä ese. Satanás wák e' ö tö ie'pa dör Skéköl biyöchökwak olo tá' tajë ese. ¹⁵ E' kuëkī kē se' tkine tö ie' kanë mésopa e' ö tö ie'pa tso' sene yësyesë e' tsatkök. Bata ekké tá ie'pa ulä a' iské döraë wës ie' wamblörak es.

Pablo weine ie' dör Cristo tteköl e' kuëkī

¹⁶ Ye' tö iskä chëne a' a, kē a' tö ye' bikeitsök tö ye' dör aliie. Erë a' wélepa tö ye' bikeitsé es, etä kawö mú ña bərbër ë e' tsokä wës aliwak es. ¹⁷ Ye' e' tssökekä, e' tté kē mène Skékëpa Jesús wä ye' a. Ye' wák tö icheke aliie. ¹⁸ Tajë itso'rak e' tssökä iwákpa iyi wa, es ñies ye' e' tssökekä wës ie'pa es. ¹⁹ ¡Aj! A' dör iyi jcher tajë ese wakpa. Erë s'kukuö darërë esepa dalë'ttseke a' dö'er bua' wa. ²⁰ Wépa de a' ska' a' klö'ukwä wës ie'pa icha es, esepa kiekewä buaë a' tö.

* **10:17-18** Jeremías 9.24

Ie'pa de a kītō'uk a' íyi yottsā a' ulā a. Ie'pa e' ttsōke tajē a' kī, a' ppeke a' wō kī, a' cheke erē ie'pa kiéwā a' tō er bua' wa. ²¹ ¡Aj! ¡Ye' wák e' jaèüne mik ye' ichē tō sa' diché kē dē'kā a' sauk es eta!

Ie'pa diché deka e' ttsokā tajē, e' tā ñies ye' diché deka e' ttsokā. Ye' wák a tā ye' ttō es, e' dōr wēs aļiwakpa ttō es. ²² Ie'pa dōr hebreowak, e' wa ie'pa e' ttsōkeka tajē. Erē ñies ye' dōr ie'pa ditsēwō. Ie'pa e' chō tō ie'pa dōr Israel aleripa, erē ñies ye' dōr Israel aleri. Ie'pa e' ttsōkeka tajē tō ie'pa dōr Abraham aleripa. Ñies ye' dōr Abraham aleri. ²³ Ie'pa e' chō tō ie'pa dōr Cristo kanē mēsopa. Es ye' dōr ñies, erē ye' dōr ikanē mēso bua'ie ie'pa tsāta. Ye' ttō es e' dōr wēs aļiwak ttō es, erē Cristo a kanēblē e' wa ye' e' aléka tajē ie'pa kī. Ye' wōtēule s'wōto wē a tajē ie'pa tsāta. Ye' buule tsa'bata daloie ese wa tajē shuṭē ie'pa tsāta. Tajē ye' bakshkar ye' duōwā e' ulā a. ²⁴ Skētōkicha judiowak tō ye' buk tsa'bata wa. Bitōkicha ie'pa tō ye' ppé, etā ie'pa tō ye' ppé dō dabom tkēyōk tsā yēnettsā et ekkē* ²⁵ Mañatōkicha romawak tō ye' buk kal wa. Etōkicha ye' tē'rakitō ak wa ye' ttowā. Mañatōkicha kanō kī ye' mirwā, e' wōtunewā dayē a. E' shuā etōkicha ye' bak ar kaltakla kī dayē kī ká et ñiē nañeē. ²⁶ Ye' shkē tajē, e' shuā di' tajē ena akblōkwakpa tō ye' tkiwē siarē. Ye' wák ditsēwōpa ena o'kapa, e'pa tō ye' we'ikeke, e' dalō tajē e' shuā ye' shkē. Wé pē' serke tajē ena wé pē' kē serku' tajē, ñies dayē kī, ese ska' ye' shkē wōsh wa. Ñies wépa e' ō tō ie'pa dōr Jesús mik erblōkwakpa, esepa dalō mēne tajē ye' kī. ²⁷ Ye' kanēblē tajē darērēē. Ye' wōñine tajē, ye' bli dalē'ttsē' tajē, ye' ersi dalē'ttsē' tajē. Mikle tā ye' kē wā ì kune ñanoie, tteke kase tō tajē, kē datsi' tā' wē' e' patroiē.

²⁸ E' kī skā tso', e' dōr tō Skēkēpa Jesús icha erule erule, e'pa kos bikeitsekeyō kekraē tō is ie'pa mir. ²⁹ Mik ie'pa welepa diché kē dē'kaia' buaē e' tkowā darērē Jesús mik, etā ye' mik e' dalēne. Mik yile tō ie'pa kē ì sulu wamblōk, etā e' tō ye' uluwé suluē. ³⁰ Ye' mú e' ttsakka, e'ma ì tō ikkacheke tō ye' kē diché tā' ese wa ye' e' ttsōmika. ³¹ Skēkōl dōr Skēkēpa Jesús Yē ena iKēkōl kīkarka kekraē, e' wā ijcher tō ye' kē ku' kachōk. ³²⁻³³ Mik ye' bak Damasco, etā ká e' wōkir kanēblōke iblú kiē Aretas e' a, e' tō ishkēkipa patké ye' klō'ukwā ká e' kkōiēule shkit kakkēē, e' wékkō a. Erē s'yamipa welepa tō ye' iéka kkō a tā tsa' wa ye' émi enaēna iwékkō tsitsir tso' ese a dōttsā jskī. Es ye' tkashkar ie' yōki.

12

Ì kkaché Skēkēpa tō Pablo a kabsueie

¹ Kē dōr lie bua', erē ye' kawōtā kī e' ttsōkkaia' e' tsātkoie. Ì kkaché Skēkēpa Jesús tō ye' a kabsueie e' pakekeyō a' a' ì ta'. ² Wēm suule ye' wa ekōl dōr Cristo ttōkata, e' minetsēr ká jai a, e' kī duas de dabom eyōk kī tkēl (14). Ye' kē wā ijcher tō ie' mine'ka chkaē ō wikōlie, e' jcher Skēkōl ē wā. ³⁻⁴ Wēm e' suule ye' wā, e' minetsēr ká jai a e' dōr ká buaala eē. Eē ttē kē yēnuk se' a ena kē se' a ikéwō mēne chē, ese tstsētō. Iskà chekeneyō a' a' tō ye' kē wā ijcher tō imine'ka chkaē ō wikōlie, e' jcher Skēkōl ē wā. ⁵ Wēm ese kīkēmika ye' tō, erē ye' wák kē e' kīkōpaka. Erē ye' diché kē tā' e' ē wa ye' e' kīkōmika. ⁶ Ye' mú e' ttsakka, e'ma ye' a e' ttsēmika ttē mokī wa, e' kuekī e' kē dōr suluē. Erē kē ye' e' tstsōtā' ka

* **11:24** dabom tkēyōk tsā yēnettsā et: E' kēwō ska' tā judiowak ttē dalōiēno tō ichē tō kē kawō tā' s'ppōk dōka dabom tkēyōk tsāta. Ie'pa wōblane pē' sulusipa ppōk dōka dabom mañayōk kī sulitu as kē itkōka dabom tkēyōk tsāta.

as kē yi ibikeitsō tō wēs ye' wēr ena wēs ye' ttō e' tsat̃a ye' dōr. ⁷ Ƴi tajē buaē kkayēne ye' a k̃a j̃a i, ñe' kuēk̃i ilē mēne ye' a ye' wōowaie as kē ye' e' t̃sōk̃a i buaē su'yō e' wa. E' dōr wēs dika' tkērwa ye' chk̃a a es, e' wa ye' rreweke Satanás tō kekraē. ⁸ Mañatōkicha ye' kkōyē' Skēkēpa a tō iyōt̃sa ye' a. ⁹ Erē ie' ye' iutē: “Mik be' diché kē ta', et̃a e' k̃i Ye' diché wēnew̃a bua'iew̃a. E' kuēk̃i ye' er buaē chō be' a, e' ē dōr wē' be' a.” E' kuēk̃i buaē idir ye' a e' t̃sōk̃a ye' diché kē ta' e' wa as Cristo diché tajē e' wērwa bua'iew̃a ye' k̃i. ¹⁰ Mik ye' t̃sē'r tō ye' diché kē ta', e' je' ta ye' diché ta' tajē. E' kuēk̃i mik ye' diché kē ta', mik ye' yērke suluē, mik ye' kē wa i ta', mik ye' we'ikeke siarē pē' tō, mik ye' kawō tkōke suluē, mik ese kōs tkōke ye' ta Cristo dalērmik, et̃a ye' t̃sē'ne buaē.

¹¹ Erē ye' kē dōr yi, erē wēpa cheke a' tō tō e'pa dōr Jesús ttekōlpa tsá bua'iew̃a, e'pa kē dōr ye' tsat̃a. A' tō ye' tsat̃kōpa ie'pa yōk̃i erē e' kē ɔne a' w̃a. E' kuēk̃i a' tō ye' kē e' t̃sōk̃k̃a tajē wēs ãliwak es. ¹² Mik ye' bak s̃enuk a' sh̃ũa, et̃a ye' weine kōs e' dalē' t̃sēyō b̃ērē er bua' wa. Ñies i kē ɔr yi a' ese w̃yō tajē a' wōrk̃i Skēkōl diché tajē wa s' t̃kiwē ekkē. E' wa iwēnew̃a tō mok̃i ye' dōr Jesús ttekōlpa tsá, e'pa ekōl. ¹³ Ye' kē w̃a a' k̃ane ye' kanēuk. E' ē wa a' wōanewa Skēkēpa icha erule erule malepa e' dik̃ĩa diōsh̃et̃. A' we' ik̃eyō, e' nuí olo'yō ye' k̃i.

Pablo kablé ie'pa pakōk

¹⁴ Ye' tso'tke shkōk a' pakōk. I' ta' ide mañatōkicha. I' etōkicha wēs kekraē kē ye' e' maupaka a' mik as a' tō ye' kkō'nū. Ye' kē tkirku' a' Ƴi k̃i, ye' tkirke a' wákpa k̃i. A' dōr wēs ye' ala'r es. Ila'r kē kawōt̃a iyē kkō'nuk, e' skéie iyē kawōt̃a ila'r kkō'nuk. ¹⁵ E' kuēk̃i ye' e' chétke i kōs tso' ye' w̃a e' eukwa er bua' wa a' k̃imoie dō ye' wákē. Ye' tō a' dalēritseke k̃ĩta k̃ĩta, et̃a a' éna ye' dalēr Ʒe' mir wa k̃ ē?

¹⁶ A' ye' sini'kué buaē tō mik ye' bak a' ska', et̃a ye' kē e' monek̃a a' mik. Erē a' wēlepa tō icheke tō ye' tō a' k̃itō'wé a' inukōl klō'woie akir. ¹⁷ Ʒĩma a' erbikō tō wēpa patkē'yō a' ska', e'pa wa ye' tō a' k̃itō'wé? ¹⁸ Ye' kkōyē' tajē Tito a' tō ie' mi' a' ska', et̃a s'yami sk̃a ekōl patkē'miyō ie' ta. Ʒĩtito tō a' k̃itō'? Au, ie' sene buaē yēsēsē a' sh̃ũa wēs ye' es. Sa' bōl s̃enē a' sh̃ũa ñi suē.

¹⁹ Isalema a' tso'iã ibikeitsōk tō sa' e' tsat̃kōke a' yōk̃i. E' kē dōr es. Ñermata sa' tso' t̃tōk Skēkōl wōrk̃i wēs s'batsulew̃a Cristo mik esepa ttō es. A' yamipa dalēr ye' éna, i kōs wēke sa' tō e' dōr a' er diché k̃i ioie. ²⁰ Mok̃i ye' suane dō' mik ye' de a' ska', et̃a ye' kē tō a' suē wēs ye' k̃i a' kiane suē es. Ñies ye' suane dō' a' kē tō ye' suē wēs a' k̃i ye' kiane suē es. Ye' suane dō' ye' ikué tō a' ñippōke, a' ukyērke ñi k̃i, a' ulurke ñi k̃i, a' er me'rie a' wákpa ē k̃i, a' biyōblōke ñi k̃i, a' ñi chōke suluē, a' e' t̃sōkek̃a tajē, a' ñi chiliuke. ²¹ Ñies ye' suane dō' mik ye' dene a' ska' et̃a Skēkōl tō ye' jaewē a' kuēk̃i. Dō' a' tajē kē er maneone. Dō' a' e' ia'ukek̃aĩa sene sulusi wa. Dō' a' tso'iã tr̃enuk ena a' tso'iã i sulu sk̃a kukuēña a' w̃a e' a. E' dōr es, e' ta' Skēkōl tō ye' iuw̃eraē siarē a' wa.

13

¹ I' ta' mañatōkicha ye' mi'ke a' pakōk. I' tso' a' w̃a shulē, e' shuleraēsō wēs itso' kitule Skēkōl yēkkuō k̃i es, e' tō ichē: “T̃tē kōs sh̃ulekesō et̃a ittekōlpa kiane bōl ō mañal ichoie tō mok̃i idir ō au.” ² Mik ye' bata dē'rō a' ska', et̃a wēpa tō i sulu wamblē, e'pa a' ye' iyē' tō a' kawōt̃a ilo'yōk. I' ñe ta ye' kē ku' a' ska', erē ye' tō isk̃a chekene ekkēpa a' ena a' malepa tso' i sulu wambłōk, esepa a' tō mik ye' dene, et̃a a' shuleraēyō darērēē. ³ A' ichē tō a' k̃i ikiane suē tō mok̃i ye' t̃tōke Cristo diché wa. Mik ye' de a' ska', et̃a a' isueraē tō es idir. Cristo diché ta' tajē,

e' tso' iwakanéuk a' shuá, ie' kě dör wēs se' kě diché ta' es. ⁴ Mokj ie' kōtewa wōtēulewā krus mik wēs se' kě diché ta' es, erē ie' serkene Skēkōl diché tajē e' wa. Es ñies sa' batsulewā ie' mik, e' kuekij wēsua sa' kě diché ta', erē Skēkōl diché wa sa' serdaē a' kimoie.

⁵ A' wakpa e' saú tō mokj a' erblōke Jesucristo mik. A' ibikeitsō buaē. ¿A' kě wā ijcher tō ie' tso' a' er a? E' kě dör es, e' ta' e' wā kiane chē tō a' kě dör ie' icha. ⁶ A' mú wōa iwēne tō sa' kaneblē' a' shuá e' wā dettsa buaē. ⁷ Sa' tso' ikiōk Skēkōl a tō a' kě tō ì sulu wamblōkiā. Sa' kě ku' e' kiōk as iwēr tō ye' kaneblē' a' shuá e' wā dettsa buaē. E' skéie sa' kī ikiane tō a' ser buaē yēsyesē wēs Skēkōl kī ikiane es, erē welepa wa iwēr tō sa' kaneblē' e' kě wā dé'ttsa buaē. ⁸ Mik a' serke buaē wēs Skēkōl ttē mokj tō ichē es, etā e' kī kě sa' a' ì yēnuk. E' skéie e' kīkekeka tajē sa' tō. ⁹ Sa' kě diché ta', erē mik a' e' tkēulewā darērē Skēkēpa ttē a, etā e' tō sa' ttsē'weke buaē. Sa' tō ikiē michoē Skēkōl a tō a' mú dō senuk buaē yēsyesē kekraē wēs ie' kī ikiane es. ¹⁰ Mik ye' de a' ska', etā kawō mēne ye' a' a' kī, e' kě wā shulak ye' éna darērē kēsik wa. Skēkēpa Jesús tō e' kēwō me' ye' a, se' er diché ioie, e' kě dör se' sulu'woie. E' kuekij ye' tso' yēkuō ì shtōk a' a' kam ye' dō a' ska' e' yōkij as ì kōs tso' shulē, e' shulō a' tō kam ye' dō e' yōkij.

Pablo e' chéat

¹¹ A yamipa, bataie yō ichē tō a' ttsē'nú buaē. A' e' chō senuk yēsyesē. A' er kuú. A' kabikeitsō ñikkē. A' senú bēre ñita. A' serke es, e' ta' Skēkōl dör dalēritsōkwak ena sene bēre mukwak, e' serdaē a' ta' kekraē.

¹² A' ñi shké'ú ñi dalēritsē wa. S'batse'rpa kōs tō a' shké'wēmi.

¹³⁻¹⁴ As Skēkēpa Jesucristo er buaē chō a' a. As Skēkōl tō a' a' ikkachō tō a' dalēr tajē ie' éna. Ñies as Wikōl Batse'r tō a' kō senuk wēs wák ekōl ē es.

Yëkkuö kit Pablo tö Galacia wakpa a Gálatas

Pablo tö yëkkuö i' kit Jesús mik erblökwakpa tso' ká kiè Galacia e' shua ká wa'ne e'pa a ikjimoie. Iekketä ie'pa kos e' kè dör Israel aleripa. E' kueki kam ie'pa erblö Jesús mik etä ie'pa kè tö Moisés tté dalöiëno e' dalöie. Mik Pablo dë'rö Jesús tté buaè kkachök ie'pa a etä ie' tö ie'pa a iché tö kè se' tsatkërpa Moisés tté dalöiëno e' dalöie wa.

Erë mik ie' mineane etä Israel aleripa shua pë' demi e' ð tö ie'pa dör Jesús mik erblökwakpa. E'pa tö ie'pa wöbla'weke sulu ikjito'woie. Ie'pa tö iché tö se' kè tsatkërpa Jesús mik erblé e' è wa. E' kueki ñies se' kawötä Moisés tté dalöiök. Ì sulu e' wöklö'woie Pablo tö yëkkuö i' kit. Jesús mik erblökwakpa tö s'wöbla'uk kache tté wa, e'pa ki'wä buaé, e' kueki Pablo tö yëkkuö i' kit as ie'pa tso' tse'ka iyöki ena ie'pa shulir er bua' wa. S'wöbla'uk kache tté wa e'pa tö icheke tö Pablo kè dör Jesús tteköl chökle ie' kè wä Moisés tté e' dalöiëne e' kueki.

Pablo tö iché Jesús mik erblökwakpa a tö Jesús wák tö ie' klö'g' kaneblök ittekölie. Nies ie' tö iché tö Jesús mik erblé e' è wa Skököl tö se' klö'wëmi wes pë' buaé yësyëse es. Kè dör Moisés tté dalöie wa Skököl tö se' tsatkeke. E' skéie ie' er buaé ché se' a e' wa ie' tö se' tsatkeke señoie ie' a iWiköl wa. E' kcacheke Pablo tö yëkkuö i' ki.

Shke'wè

¹ Ye' dör Pablo. Ye' dör Jesús ttekölpä tsá, e'pa eköl. Ye' kè kine s'ditsö wä ñies ye' kè patkëne s'ditsö wä. E' skéie Skököl dör S'yé tö Jesús shke'kane, e' ena Jesucristo, e'pa tö ye' patkë' ie' tté buaé pakök. ² Ye' tso' yëkkuö i' shtök Skökëpa Jesús icha erule erule kos tso' Galacia e'pa a. Ye' ena s'yamipa kos tso' ye' ta íe, e'pa tö a' kos shke'wëmi. ³ Skököl dör S'yé ena Skökëpa Jesucristo, as e'pa er buaé chö ena sene bërë mù a' a. ⁴ Jesucristo e' me'ttsä ttëwä se' nuì skéie wes Skököl dör S'yé e' ki ikiane es. E' o' ie' tö se' yottsä sene sulu kos tso' ká i' a e' ulä a. ⁵ ¡e' kíkòkasó kekra! Es idir.

Jesús tté buaé, e' dör etkëme

⁶ Ye' tö a' me'at, e' itöki bet ta, Skököl olo'yé a' tö. Ie' tö se' klö'g'bak. Ie' er buaé ché taijë se' a Cristo batamik. Erë ie' olo'yé a' tö. E' skéie a' tso'ne tté kuä'ki klö'uk. E' tö ye' tkiwëwä eriwéka taijë. Welepa tö icheke tö tté e' dör Jesús tté buaé, ⁷ erë e' kè dör es. Jesús tté buaé moki, e' dör etkëme. Pë' welepa de a' wökir a ká chöukwa tté kuä'ki wa. Ie'pa tö Cristo tté buaé, e' ki kuötkëka. Es ie'pa tö ie' tté buaé moki e' shkulj'weke. ⁸ Erë ye' tö a' a iché tö yi tö tté kuä'ki pakeke a' a Jesús ttéie, kè dör wes sa' tö a' ipaka' kuaé es, e' ta as ese wák kichatër. Kè ye' tkine tö ye' wák alè tö ipakè ö Skököl biyöchökwak wele datse ká jai a, ese tö tté kuä'ki paké a' a, as esepa kichatër. ⁹ Ye' tö a' a iská chëne: Yi tö tté kuä'ki paké a' a Jesús ttéie, kè dör ie' tté buaé paka' sa' tö a' a e', kè dör tté klö'g' a' tö kewe e', e' ta as ese wák kichatër. ¹⁰ ¿Ima e' ibikeitsè? Ye' ttöke es, ¿e' wa ye' atak buaé Skököl ta ö s'ditsö ta? Ye' mù atak buaé s'ditsö ta, e'ma ye' kè dör Cristo kanè méso moki.

Jesús tté buaé, e' kè dë'bitu s'ditsö wä

11 A yamipa, a' wá ijchenú tó Jesús tté buaë pakekeyö, e' k'ê dë'bitü s'ditsö wá. 12 Tté e' k'ê yéne yi wá ye' a, k'ê yi wá ye' wöblane iwa, e' skéie Jesucristo wák tó ikkayé' ye' a.

13 Wés ye' bak senuk judiowak tté dikjá, e' ttsëule a' wá buaë. Ye' bak Skëköl icha e'pa we'ikök siarë töiök kësik wa. Ye' éna ie'pa ewákwá sëraa. 14 Mik ye' bak judiowak tté dikjá, eta ye' tó sa' yépa bak e' ser kos iuté buaë yësyesë, iwakpa bak kos ye' ta e' këska', e'pa tajë tsata. 15-16 Erë Skëköl er buaë ché ye' a tajë, e' kuëkj ie' tó ye' shukitbak iwák a, kam ye' kur e' yökj. Ie' tó ye' klöo'bak kaneblök ie' a. Mik ie' éna ilà kkachak ye' a, eta ie' tó ye' a ikkaché as ye' tó ilà tté buaë e' pakö pë' k'ê dör judiowak esepa a. Mik ie' tó ilà kkaché ye' a, eta ye' k'ê dë' s'ditsö ska' e' yuök. 17 Nies ye' k'ê dë' Jerusalén, wëpa dör Jesús ttekölpa tsá ye' yökj kewe, e'pa ska' e' yuök ie'pa tté wa. E' skéie bet ye' mía Arabia, e' ukuökj ta ye' dene Damasco.

18 Dwas de mañal, e' ukuökj ta ye' mía Jerusalén Pedro, k'ê sùule ye' wá, e' sauk. Erë k'ê ye' sene ie' ska' ká tajë, domingo bötö ë. 19 Nies Santiago dör Skëképa Jesús ël, e' suéyö. Erë k'ê ye' wá Jesús ttekölpa tsá, e'pa malepa sune. 20 Mokj ye' tó a' a ichë Skëköl wörkj tó i shtekeyö yëkkuö i' kj, e' dör mokj.

21 E' ukuökj ta ye' mía bánet Siria ena Cilicia. 22 E' k'ewö ska' ta Cristo icha erule erule tso' Judea, e'pa wá ye' tté jcher, erë ie'pa k'ê wá ye' sùule. 23 Ie'pa tó ittse: "Pablo bak se' we'ikök, tté mik se' erblöke e' olo'yakwá ie' éna, erë i'ñe ta ie' tso'ne ipakök." 24 E' kuëkj ie'pa tó Skëköl kikéká tajë ye' kuëkj.

2

1 Dwas de dabom eyök kj tkël (14), e' ukuökj ta ye' skà miáne Bernabé ta Jerusalén. Nies Tito mía ye' ta. 2 Skëköl tó ye' a ikkayé' tó ye' kawötá shkök Jerusalén ttök Skëképa Jesús icha kos e'pa wökirpa ta, e' kuëkj ye' mía. Se' ulitane wá ie'pa sùule tó ie'pa dör se' wökirpa. Mik ye' de Jerusalén, eta tté buaë pakekeyö pë' k'ê dör judiowak esepa a, e' wa pakéneyö se' wökirpa ulitane e'pa ë a bánet isuoié tó iyéne ö k'ê iyéne. Ye' k'ê kj ikiane tó yi tó ichë tó Jesús kanë kos o'bitüyö, e' dör ë.

3 Ie'pa tó iché tó tté pakekeyö, e' dör buaë yësyesë, k'ê i skà kianeia. Tito mirwá ye' ta, e' dör griegowak, e' kuëkj ie' tottola k'ê kkuölit tëule tsir wés judiowak wöblar es. Erë ie'pa k'ê wá ie' káne itöttola kkuölit tók tsir. 4 Erë pë' welepa tso' ee e' chö tó ie'pa dör Jesús mik erblökwakpa, erë k'ê idör es. Ie'pa k'ê ichöpa tó Tito tottola kawötá kkuölit tëe tsir, e' ma s'wökirpa k'ê wá i yéne. Pë' esepa tso' se' shüa se' weblök bër tó wés se' ser buaë, ttsé'r buaë Cristo Jesús tté a. Ie'pa a ta k'ê idör buaë tó k'ê se' tó judiowak tté dalöiëno e' iutéia. Ie'pa kj ikiane tó se' klörwane tté ñe' ulá a. 5 Sa' kj ikiane tó Jesús tté buaë mokjé, e' ë klö'ù a' tó kekraë. E' kuëkj sa' k'ê wá ie'pa tté iuténe yës.

6 Se' wökirpa kiësö skëképa tajë, e'pa iché tó tté pakekeyö e' dör buaë. Ie'pa k'ê wá ikj kuötkëne yës. (Skëköl a ta se' ulitane dör ñies ëme, e' kuëkj ë yö iché tó ie'pa dör kéképa tajë ö k'ê idör es, e' k'ê kj ye' tkine.) 7 Ie'pa éna iane tó Skëköl tó kanë me'at ye' ulá a Jesús tté buaë pakök, pë' k'ê dör judiowak, esepa a, wés ie' tó kanë me'at Pedro ulá a ipakök judiowak a es. 8 Skëköl tó Pedro patkë' Jesús tté buaë pakök judiowak a, e' ë tó ye' patkë' ipakök pë' k'ê dör judiowak esepa a. 9 Santiago ena Pedro ena Juan, e'pa sùule se' ulitane wá tó ie'pa dör se' wökirpa kibiie. Ie'pa éna iane tó Skëköl er buaë yé' ye' a kanë i' wa. E' kuëkj ie'pa ulá mé ye' a ena Bernabé a iwá kkachoie tó ie'pa tó sa' klö'wé ie'pa kjië. Ie'pa éna iane tó Skëköl tó sa' patkë' Jesús tté buaë pakök pë' k'ê dör judiowak

ešepa a, erë ie'pa patkë'itò ipakök judiowak a. Es buaë idir ie'pa a. ¹⁰ İyi etkë kié ie'pa tó sa' a, e' dör tó s'yamipa siarëpa serke Jerusalén, ešepa kimé sa' tó. E' wawekeyó kekraë er bua' wa.

Pedro uñe Pablo tó Antioquia

¹¹⁻¹² Erë e' ukuöki ta mik Pedro demi Antioquia sa' pakök, etä kewe ie' chköke buaë Jesús mik erblökwakpa kē dör judiowak, ešepa ta. Erë s'yamipa dör judiowak datse Jerusalén, patkë' Santiago tó, e'pa de. E'pa tó iklö'wé tó s'yamipa kē dör judiowak, ešepa kawötä itóttola kkuölit tók tsir. Nies ie'pa tó iklö'wé tó ešepa kawötä senuk weš judiowak ser es. Pedro suane ie'pa yöki, e' kueki mik ie'pa de, etä ie' e' batsétsä wépa kē dör judiowak, ešepa yöki. Ie' kē chköia ie'pa ta ñita. ¹³ Nies judiowak mašepa tó Pedro e' a' ñe' es, e' wambléñak dö Bernabée. ¹⁴ E' kueki, mik ye' isué tó Pedro kē ku' iwä iütök yesyésë weš Jesús tté buaë mokí tó iché es, etä ye' tó ie' a' iché sulitane kukua: "Be' tso' e' ök. Be' dör judiowak, erë be' kē serku' weš judiowak ser es. çlök be' tó, pē' kē dör judiowak, ešepa keke senuk weš judiowak ser es? ¹⁵ Se' böl dör judiowak se' ditséwó wa. Se' kē dör pē' sulusipa kē tó Skököl dalöie ešepa. ¹⁶ Erë se' wa ijcher tó Skököl kē tó se' klö'wépa weš pē' buaë yesyésë es, Moisés tté dalöieño e' iütësö e' batamik. Se' wa ijcher tó se' erblö Jesucristo mik, e' kueki ie' tó se' klö'wé weš pē' buaë yesyésë es. Ie' iché tó ie' kē tó se' klö'wépa weš pē' buaë yesyésë es, tté dalöieño e' iütësö e' batamik. E' kueki se' böl erblétke Jesucristo mik as Skököl tó se' klö'ü weš pē' buaë yesyésë es. E' kē dör tó Moisés tté dalöieño, e' iütësö buaë e' batamik." Es ye' tó iché Pedro a.

¹⁷ E' ukuöki ta ye' tó ie'pa ulitane a' iché: "Se' erblöke Cristo mik, e' batamik Skököl tó se' klö' weš pē' buaë yesyésë es, e' wä panke se' tó. Es se' kē erblökü'ia Moisés tté dalöieño e' mik. E' kueki judiowak tó se' chëmi tó se' dör i sulu wamblökwakpa weš pē' kē dör judiowak es. E' kueki çsö ichëmi tó Cristo tó se' kē i sulu wamblök? Au, kē idör es. ¹⁸ Se' éna iane tó Skököl kē tó se' tsatkepa tté dalöieño e' batamik. E' kueki se' kē erblëniä tté e' mik e' tsatkoie. Erë se' erbléne tté dalöieño e' mik e' tsatkoie, e' ta e' je' tó se' a' ikkcheraë tó mokí se' dör i sulu wamblökwakpa, se' kē a' iwä iütënik seraa e' kueki. ¹⁹ Mik ye' bak erblök Moisés tté dalöieño e' mik e' tsatkoie, etä ye' éna iane tó ye' kē a' tté e' iütënik yesyésë weš s'kawötä iütök es. E' kueki ye' éna iane tó nu' tso' ye' ki, e' ki Skököl tó ye' kichaterattsä. E' kueki i'ñe ta ye' kē erblöia tté dalöieño e' mik e' tsatkoie. Ye' a' ta e' dör weš ye' du'wä tté dalöieño e' yöki es. I'ñe ta ye' erblöke Cristo é mik as ye' ser yesyésë Skököl a'. Cristo kötewä krus mik ye' skéie ye' nu' patuoie, ²⁰ e' kueki e' dör weš ye' kötewä ie' ta krus mik es. I'ñe ta e' dör weš kē ye' serku'ia es, erë Cristo serke ye' er a' iWiköl wa. Ie' tó ye' dalëritsé, ie' e' mettsä ttëwä ye' skéie. E' é mik ye' erblöke, e' mik ye' serke ká i' ki. ²¹ Es Skököl er buaë ché ye' a, e' kē watepa ye' tó yës. Erë sene yesyésë mú dö se' ulä a' tté dalöieño e' iütë wa, e' ma e' wä kiane chë tó Cristo kötewä éme, kē wa ta'." Es ye' tó iché Jesús mik erblökwakpa tso' Antioquia, e'pa a.

3

Skököl tó iWiköl mé se' a, se' erblö Jesucristo mik, e' batamik

¹ ¡A Galacia wakpa, wësua a' kē kabikeitsötä! çYi alibché a' ki, e' tó a' wöliwëka tajë es? Jesucristo kötewä krus mik se' skéie, e' tté wa sa' tó a' wöblaö' buaë yesyésë, e' wä ane buaë a' éna kuaë. Etä çweš tté e' olo'yakne a' éna? ² I' chakeke ye' tó a' a, e' iütö: çI batamik Skököl Wiköl dé' a' ki? çE'

dör Moisés ttè dalöiëno e' iuté a' tò e' batamik? Au, kè idör es. Ie' dè' a' kî mik a' tò Jesucristo ttè buaè e' ttsè' ta' a' erblè' imik etä. ³ ¡A' kè kabikeitsöta'! Kuäè Skèköl tò se' yuè ie' ala'rie iWiköl wa, erè ¿wes a' tò ibikeitsè ñ'ne ta' tò se' kawötä Moisés ttè dalöiëno e' iutök se' wäpa diché wa as se' at buaè yësyèsë ie' wöa? ⁴ Es idör, e' ta' ème se' weine tajè Jesús ttè buaè kuekî. ¡Ayècha, e' kè weinewa ème! ⁵ Ye' tò iskà chakéne a' a: ¿Skèköl tò iWiköl me' se' a, ñies ì kè or yì a' ese o'itò a' shuä, e' dör Moisés ttè dalöiëno e' iutèsö, e' batamik? Au, kè idör es. E' kòs o' Skèköl tò, se' tò Jesucristo ttè buaè e' ttsè' ta' se' erblè' imik e' kuekî.

Abraham erblè Skèköl mik, e' kuekî Skèköl tò ie' klö'wé wes pè' buaè yësyèsë
es

⁶ Es ibak ñies sa' yè bak kiè Abraham e' ta. Skèköl yèkkuò tò ichè: Abraham erblè Skèköl mik, e' kuekî iklö'wéitò wes pè' buaè yësyèsë es. ⁷ E' kuekî a' wä ijchenú tò wépa erblö Skèköl mik, esepa dör Abraham aleripa chök. ⁸ Ká iaiäè Skèköl ibikeitsbak tò mik pè' kè dör judiowak, esepa erblè ie' mik, etä ie' tò ie'pa klö'weraè wes pè' buaè yësyèsë es. E' kuekî ttè buaè e' tso' kitule ie' yèkkuò kî wé ie' tò iyè' Abraham a' i' es: “Be' batamik ye' er buaè chöraè ká ulitane wakpa a.”* ⁹ Es se' isué tò wépa kòs erblöke ie' mik wes Abraham es, esepa kòs a' ie' er buaè chöraè wes ie' er buaè yè' Abraham a' es. Esepa è a' ie' er buaè chöraè.

¹⁰ Skèköl yèkkuò tò ichè i' es: “Wépa kè tò ì kòs tso' kitule ttè dalöiëno yèkkuò kî e' wä dalöieku' yësyèsë, esepa kòs kichateraè Skèköl tò.”† Erè kè yi tò iwa iutepa es, e' kuekî se' wä ijcher tò wépa erblè ttè dalöiëno mik e' tsatkoie, esepa kòs kichateraèitò. ¹¹ Ñies ie' yèkkuò tò ichè i' es: “Yi dör yësyèsë ierblö Skèköl mik e' batamik, ese serdaè.”‡ Es se' wä ijcher tò kè yi tsatkènk Moisés ttè dalöiëno iutè wa. ¹² Ñies Skèköl yèkkuò tò ichè i' es: “Yi tò ttè dalöiëno e' dalöie yësyèsë seraa, ese ser michoè ttè e' wa.”§ Ttè e' tò se' a' ikkachè tò ttè dalöiëno, e' tò se' kè idalöiök seraa. Erè se' erblö Cristo mik, e' kè dör es, e' kî erblè è kiane ie' mik. E' kuekî ttè e' kè shutunukka Moisés ttè dalöiëno e' wa, e' dör ttè kua'kî e' kuekî.

¹³ Skèköl yèkkuò tò ichè: “Yi ttéwä kichatkèule kal mik, e' wa iwènewä tò ese kichatéttsa Skèköl tò.”* Es Cristo kòtéwä krus mik, e' wä kiane ché tò ikichatéttsa Skèköl tò. Erè ikichatènettsa se' skéie, Skèköl ttè dalöiëno e' dalösewéwäsö e' nu' kî. Es Cristo tò se' yé'ttsa se' nu' ulä a. ¹⁴ Es ibak ie' ta' as Skèköl kablè' er buaè chök Abraham a, e' wä dō ñies pè' kè dör judiowak esepa ulä a Cristo Jesús batamik. E' dör tò Skèköl kablè' iWiköl muk se' a, se' erblö Cristo mik, e' batamik.

Skèköl er buaè ché se' a, e' kè dè' ttè dalöiëno e' batamik

¹⁵ A yamipa, se' a ta' mik se' tò se' ttè mé ñi a, e' shtésö yèkkuò kî ta' s'kie shtésö iki, etä ttè e' kè maneorpattsane yës, kè iki kuötökèrpakaiä yës. ¹⁶ Es ì uk Skèköl kablè' Abraham a ena ileri eköl a, e' dör. Skèköl yèkkuò tò Abraham ditséwö eköl è e' cheke, kè dör seraa. Abraham ditséwö chekeitò e' dör Cristo. ¹⁷ ¡ chök ye' tso' e' dör i': Skèköl tò ittè me'tke Abraham a ta' ikkachéitò ia' tò mokî iwaweraèitò. E' ukuökî ta' duas tka dökä cien tkéyök kî dabom mañayök (430) ta' ie' tò ittè dalöiëno me' Moisés a as Israel aleripa tò idalöiö. E' wa isuésö tò ttè mène Abraham a, e' mène ia' kewa, ttè dalöiëno mène Moisés a' e' yökî. E' kuekî ttè dalöiëno mène Moisés a, e' kè a' ì uk Skèköl kablè' Abraham a,

* 3:8 Génesis 12.3 † 3:10 Deuteronomio 27.26 ‡ 3:11 Habacuc 2.4 § 3:12 Levítico 18.5

* 3:13 Deuteronomio 21.23

e' wöitukwā. ¹⁸ ð uk Skëköl kablë' se' a, e' wà dõpa se' ulà a, Moisés ttë dalöiëno e' iutësö e' batamik, e' ma e' kë dë'ttsa se' a wës ì kablëule es. Erë Skëköl kablë' Abraham a imuk ëme.

¹⁹ E' dör es, e' ta çì kuekì Skëköl tò ittë dalöiëno me' Israel aleripa a? Ie' kablë' Abraham a, e' ukuökì ta ittë dalöiëno méitö ie'pa a ì sulu wamblekerakitö, e' wà kkachöie dõ mik Abraham aleri eköl yëne ie' a, e' de etā, e' dör Cristo. Ttë dalöiëno e' me' Skëköl biyöchökwakpa tò Israel aleripa a Moisés dör itteköl e' wa. ²⁰ Erë Skëköl wák kablë' Abraham a, e' kë dör itteköl wele wa. E' kuekì se' wā ijcher tò ttë e' dör kibiië, ttë dalöiëno mëne Moisés a e' tsata.

çì kuekì Skëköl tò ittë dalöiëno me' Israel aleripa a?

²¹ E' dör es, e' ta çe' wà kiane chè tò ttë dalöiëno, e' kë ñì sini'kune Skëköl kablë' Abraham a e' ta? çAu, kë idör es! Ttë dalöiëno tò sene miçhöë müpa se' a, e' ma se' dõmi buaë yësyësë Skëköl wörkì ttë ñe' dalöiësö e' wa. ²² Erë e' kë dör es. Skëköl yëkkuö tò ichë tò s'ditsö kôs klöulewā sene sulu ulà a, kë se' a e' tsatkënuK. E' dör es as Skëköl kablë', e' wà dõ se' ulà a, se' erblö Jesucristo mik e' wa.

²³ Kam Cristo döbitu s'tsatkök se' erblö ie' mik e' wa, e' yökì se' bak klöulewā ttë dalöiëno dikjā wës s'wötewā s'woto wé a es. Erë se' kë a e' yënuksa ttë e' dikjā dõ mik Cristo dë'bitu ikkachök se' a tò s'kawõtā erblök ie' mik e' tsatköie etā. ²⁴ Ñies ichëmisö tò Skëköl tò se' méwā ttë dalöiëno dikjā s'kkö'noie dõ mik Cristo de etā. E' dör wës alā yë tò yi yulë ilā kkö'noie es. Skëköl tò iwé es as ie' tò se' klö'u wës pë' buaë yësyësë es, se' erblö Cristo mik e' wa. ²⁵ I'ñe ta se' erblö Jesucristo ttë buaë e' mik, e' kuekì ttë dalöiëno kë ku'ia se' kkö'nuk wës alā kkö'nukwak es. ²⁶ A' kôs dör Skëköl ala'r, a' erblé Cristo Jesús mik e' wa. ²⁷ A' wëpa kôs wösune iwā kkachöie tò a' erblé Cristo mik, esepa kì Cristo ser iëne wës se' datsi' ið es. E' kuekì a' serke buaë wës Cristo ser es. ²⁸ Se' kôs batsulewā Cristo Jesús mik, e' kuekì se' dör wës wák eköl ë es. E' kuekì se' dör judiowak ö se' kë dör es, se' klöulewā kanë mésoie ö se' kë dör es, se' dör wëm ö se' dör alaköl, e' kë dë' wës Skëköl a. ²⁹ Se' dör Cristo icha, e' ta se' dör Abraham aleripa chök. Ñies ì uk Skëköl kablë' Abraham a e' wà dõraë se' ulà a.

4

Se' kë ku'ia Moisés ttë dalöiëno e' dikjā

¹⁻² Ye' tò ikleeke a' a ttë i' wa: Ichöso tò pë' eköl dör inuköl blu' tajë e' blënewā. Ie' iyi kôs méatitö ilā ulā a. Erë ie' alā iā tsirlala, kë a ikaneonuk. E' kuekì o'ka tso'ne ie' kkö'nuk, ie' wëttsuk. Ie' kawõtā ie'pa ttë iutök dõ mik wekkë iyë tò ikéwö me'at ekkë. Erë ie' dör iyë blënewā e' dali kôs e' wák, erë kam ikéwö dõ e' yökì ie' dör wës s'klöulewā kanë mésoie tso' iu a es. Erë mik iyë blënewā e' tò ikéwö me'at e' deka, etā iyë dali kôs dõraë iulā a. ³ E' sù sa' judiowak bak wës alala ñe' es. Kam Skëköl tò ilā patkó e' yökì sa' bakjā klöulewā ttë ëse tso' ká i' a ese dikjā idalöiök. ⁴ Erë mik kawö bikeitsitö e' de, etā ie' tò ilā patké ká i' kì, e' kune' s'ditsöie sene' Moisés ttë dalöiëno e' dikjā. ⁵ Ilā debitu sa' bak klöulewā ttë e' ulā a, e'pa yöktsā as sa' dõ Skëköl ala'rie. ⁶ A' erblé Cristo mik, e' kuekì a' dör Skëköl ala'r ñies wës sa' es. E' kuekì ie' tò ilā Wiköl patké senuk se' er a, e' wa se' kköchöke buaë Skëköl ska', ie' wa se' tò icheke buaë Skëköl a: “¡A yëwöla!” ⁷ Es se' kë ku'ia wës s'klöulewā kanë mésoie es. E' skéie se' detke Skëköl ala'rie, e' kuekì ì kôs tso' ie' wā e' dör se' icha ñies.

⁸ Kēnet t̄a a' kē e' batsöt̄a' ie' mik, e' kēwō ska' t̄a a' bak klōulew̄a skēkōlpa dalōiök a' bak esepa ulā a. N̄ermata ie'pa kē dör Skēkōl ichōkle e'. ⁹ Erē j'ñe t̄a a' bātse buaē Skēkōl chōk e' mik —ō ichēmīsō bua'ie tō ie' bātse buaē a' mik — ζwes j'ñe t̄a a' e' maktsane ttē ēse kōs e' ane? Ttē ekkēpa kē a se' ts̄atkēnuk. Ttē e' kē dör iie bua' se' a. Kē se' senukne ttē ese dik̄iā. ¹⁰ Judiowak tō idiwō tkō'weke, isi'wō tkō'weke, ikēwō tkō'weke ñies iduēs'wō tkō'weke. ζJōk se' tō e' wakaneweke es? ¹¹ Ye' suane dō' kanē kōs wēyō a' shūa, e' weirwa ē.

Kēnet t̄a Galacia wakpa tō Pablo kiēw̄a buaē

¹² A yamipa, ye' dör judiowak erē ye' kē serku'ia judiowak ttē dik̄iā. ζWes j'ñe t̄a a' e' tiakw̄a ttē e' dik̄iā? E' kē w̄ar a' tō es. Ye' k̄kōchō a' a tō a' senu wes ye' es. Mik ye' bak a' ska' kuaē, et̄a a' kē w̄a i sulu wamblēne ye' t̄a. ¹³ Mik ye' tō Jesús ttē buaē ts̄a paka' a' a, et̄a ye' kirirke tajē, e' kuēk̄i ye' e' ts̄eat a' ska'. ¹⁴ Ye' kirirke, e' dör darērēē a' a, erē e' kuēk̄i a' kē w̄a ye' watēnetts̄a. E' skēie a' tō ye' suē buaē wes Skēkōl biyōchōkwak suē es. A' tō ye' kiēw̄a buaē wes Cristo Jesús kiēw̄a a' tō es. ¹⁵ A' ttsē'ne buaē ye' t̄a kuaē, ζwes e' de j'ñe t̄a? Ye' ichē tō a' wāk wōbla mū yēr̄tts̄a a' a tkēw̄a ye' icha skēie, e' ma a' tō iō' es. Es a' k̄ikēkayō. ¹⁶ Erē j'ñe t̄a wēsua a' ye' suē a' bolōkie, ttē mok̄i chēyō a' a e' ē kuēk̄i.

¹⁷ Pē' tso' a' wōbla'uk judiowak ttē wa, e'pa tō ichē tō ie'pa k̄i a' kiar tajē, erē e' kē dör er bua' wa. Ie'pa k̄i kiane tō a' tō sa' watōtts̄a t̄a es a' mi' ie'pa ē ttē iūtōk. ¹⁸ Ie'pa tō a' saūpa, a' kimūpa er bua' wa mik ye' tso' a' t̄a o ye' kē ku' a' t̄a, e' ma buaē idir ye' a. Erē ie'pa tso' a' wōbla'uk ttē kē dör mok̄i ese wa. E' kuēk̄i ye' yōk̄i isulune. ¹⁹ A ye' ala'r, ye' skā weirke tajē a' dalērmik wes alakōl alā k̄urke weir es dō mik a' de senuk wes Cristo ser es et̄a. ²⁰ I' t̄a ye' mū dō a' ska' ttōk bua'ie a' t̄a as a' isau tō a' dalēr tajē ye' ēna. Ī wambleke a' tō es, e' tō ye' tkiwēw̄a suawē tajē.

Agar ena Sara, e' pakē

²¹ A' wēlepa senak judiowak ttē dik̄iā, erē i tso' kitule Moisés yēkkuō k̄i, ζe' jcher a' w̄a? ²² E' tō ichē tō Abraham ala'r bōl. Ekōl k̄une' alakōl kiē Agar, e' t̄a. E' kiē Ismael. Agar dör Abraham alakōl kiē Sara e' kanē mēso touletts̄a ese. Iēkōl k̄une Sara t̄a. E' kiē Isaac. Sara kē dör yi kanē mēso. ²³ Kanē mēso ñe' alā k̄une' wes se' ēsepa k̄ur es. Erē Sara kē dōt̄a' alāē, e' alā k̄une' mik idetke kēkēpalatke et̄a, wes Skēkōl kablē' Abraham a es. ²⁴⁻²⁵ E' tō ilē kleeke se' a. Alakōlpa bōl ñe' tō ttē mēne bōt e' wā chē. Agar bak kanē mēso e' tō ttē dalōiēno mēne Israel aleripa a Sinaí kēbata aṭe Arabia, e' wā chē. E' wā dör tō Israel aleripa erblē ttē dalōiēno e' mik e' ts̄atkoie. E' dör wes ie'pa tso' klōulew̄a ttē e' dik̄iā wes kanē mēso tso' klōulew̄a iwōkir ulā a es. E' kuēk̄i wēpa kōs tso' klōulew̄a ttē dalōiēno e' ulā a, esepa dör wes Agar ala'r es. Ñies Sinaí kēbata, e' tō Jerusalén tso' k̄a i' k̄i j'ñe t̄a e' wā chē. Eḡ judiowak serke. Ie'pa tso' klōulew̄a Moisés ttē dalōiēno dik̄iā wes kanē mēso es. ²⁶ Erē Sara alā k̄une' e' tō ttē mēne Abraham a, e' wā chē. Se' kē ku' klōulew̄a Moisés ttē dik̄iā, e' kuēk̄i se' dör wes Sara alā es. Se' dör Jerusalén ēt tso' k̄a j̄ai a e' wakpa. ²⁷ E' dör wes itso' kitule Skēkōl yēkkuō k̄i es, e' tō ichē i' es:

A alakōl, be' kē dōt̄a' alāē,
is alala k̄ur, e' k̄i alakōlpa weir, e' kē ttsēule be' w̄a.
Erē be' dōraē alāē tajē
tkōk̄a alakōl dōt̄a' alāē e' ts̄at̄a.
E' kuēk̄i be' ttsē'nū buaē.

Be' anú tajë ttsë'ne bua' wa.*
Es Skëköl yëkkuò tò ichè.

²⁸ A yamipa, se' dör wës Isaac es. Isaac kune' wës Skëköl kablë' Abraham a es. Es ñies se' erblé Cristo mik, esepa de Skëköl ala'rie wës ie' kablë' es. ²⁹ Agar ala' kune' wës s'ditsö kur es, erë Isaac kune' Skëköl Wiköl batamik. E' kewö ska' ta' Agar ala' tò Isaac we'ik tajë. E' sù ì'ne ta' wëpa tso' klöulewä Moisés tte dikja, esepa tso' se' dör Skëköl ala'r, esepa we'ikök. ³⁰ Erë Skëköl yëkkuò tò ichè i' es: "Iyë iyi tso' mè alaköl kè dör kanè méso, e' ala' a, e' kè kawö ta' blatè alaköl dör kanè méso e' ala' a. E' kuëkj iyuöshkar alaë."† ³¹ E' kuëkj, a yamipa, se' kè dör wës alaköl dör kanè méso e' ala'r es. Se' dör wës alaköl kè dör kanè méso, e' ala'r es.

5

Se'yënettsä tte dalöiëno dikja

¹ Cristo tò se' yë'ttsä Moisés tte dalöiëno e' yöki as se' kè ku'ia klöulewä tte e' ulä a. E' kuëkj se' e' tköwä darër erblök Cristo è mik. Kè se' e' tiukwane tte dalöiëno dikja wës s'klöulewä kanè mésoie es.

² A' tò ye' ttö ttsö. Ye' dör Pablo. Ye' wák tò ichè a' a' tò a' wëpa e' mettsä itóttola kkuölit tök tsir wës judiowak wöblar es e' tsatkoie, e' ta' Cristo kè tò a' kimepa yës. ³ Ye' tò iskä chëne wëpa ulitane e' mettsä itóttola kkuölit tök tsir, esepa a' tò ie'pa kawöta Moisés tte dalöiëno e' wä dalöiök sëraa. ⁴ A' ulitane éna tte dalöiëno, e' iutak as a' dö yësyësë Skëköl wöa, esepa kos e' batsëttsä bänet Cristo yöki. Es Skëköl er buaë ché se' a' Cristo batamik, e' watëttsä ie'pa tò sëraa. ⁵ Erë se' erblöke Cristo mik, esepa wa ijcher Skëköl Wiköl wa tò ie' tò se' klö'weraë wës pë' buaë yësyësë es, se' erblé Cristo mik, e' batamik. E' wä panekesö ttsë'ne bua' wa. ⁶ Se' batsulewä Cristo Jesús mik, e' ta' yi tottola kkuölit tëule tsir ö kè itëule e' kè ska' Skëköl tkine. Se' erblö Cristo è mik, e' tò se' kè ñi dalëritsök, e' dör ibua'ie.

⁷ Kuaë ta' a' mir buaë. ¿Yi tò a' wöklö'wé as a' kè tò tte mokj iutö? ⁸ E' kè dör Skëköl tò se' klö'bak iwák a' e'. ⁹ A' tajë e'pa sulu'wërawä tte suluë elkela è tò wës pan wölöwoka elkela tò harinachka kos wölöwëkeka es. ¹⁰ Erë ye' erblöke Skëképa Jesús mik tò a' kè mi'pa tte sulu e' itökj. Wë tso' a' tsiriuk tte ese wa, e' we'ikera Skëköl tò. Kè kj ie' tkine tò yi idir.

¹¹ Erë a yamipa, ye' mú tso'ia ipakök tò wëpa kawöta itóttola kkuölit tök tsir, e'ma ¿i kuëkj judiowak tò ye' we'ikekeia tajë? Ye' tò tte e' paköpaia, e'ma ie'pa kè ulurku' ye' kj mik ipakekeyö tò Cristo kötewä krus mik se' skéie etä. ¹² Erë wëpa tso' a' wökir a' ká chöukwa tte ese wa, jesepa mú e' biöttsaie i' ta!

Ñi dalëritsë

¹³ A yamipa, Skëköl tò se' klö'bak as se' kè sëriä tte dalöiëno dikja. Erë e' kè dör i' sulu wambloie wës s'wák dër sulu kj ikiane es. E' skéie se' ñi kimù, ñi dalëritsë kuëkj. ¹⁴ Moisés tte dalöiëno kos e' wöiënëwä tte etkë a, e' tò ichè: "A' malepa dalëritsö wës a' wákpa e' dalër es."* ¹⁵ A' e' kkö'nú. A' ñi saukeia suluë, a' ñipökeia tajë wës iyiwak sulusi es, e' ta' a' wákpa è ñi e'urawa.

Sene Wiköl Batsë'r wa

¹⁶ Es ye' tò a' a' ichè tò se' senu Skëköl Wiköl wa. Se' sërke es, e' ta' i' sulu kiane s'wák dër sulu e' kj wambëlë, ese kè wamblepasö. ¹⁷ I' kiar s'wák dër sulu e' kj, ese kè kiar Skëköl Wiköl kj. Ñies i' kiar Skëköl Wiköl kj, ese kè kiar s'wák dër

* 4:27 Isaías 54.1,2 † 4:30 Génesis 21.10 * 5:14 Levítico 19.18

suluë e' k̄i. S'wák dër suluë ena Skëköl Wiköl e'pa ñi wöklö'uke, e' kuek̄i ì kiar se' k̄i wè ese kē or se' a. ¹⁸ Erë Skëköl Wiköl tò se' wëttsëke, e' ta se' kē ku'ia tte dalöiëno dik̄ia.

¹⁹ Wépa tso' iwák dër sulu e' iütök, e' wërwa wöshak. Esepa trër ena e' ia'uke sene sulusi wa. Iyi sulu ese skà kakuetéwarakitö darëréë. ²⁰ Ie'pa tò iyi diököl dalöieke. Ie'pa dör alibchökwakpa. Ie'pa ñi saü suluë, ñi wöñatkö ñië, ñippö tajë, ukyër ñi k̄i. Ie'pa ulurk̄a bet. Ie'pa e' ttsök̄a imalepa tsata. Ie'pa dör s'blabatsökwakpa. Wépa e' batsöke ie'pa mik, e'pa ë ta ie'pa ser buaë. ²¹ Ie'pa kē wöbatsö tò ì kiane ie'pa k̄i, ese tso' s'malepa wa. Ie'pa e' ttöke blo' wa, e' kuek̄i ì sulu k̄i wamblekerakitö tajë. E' s̄ü iyi skà suluë wambleke ie'pa tò. Ye' tò a' a' ichekene wës ye' tò iyë'bak es tò wépa serke es, esepa kē döpa ì blúie Skëköl tso' e' a.

²² Erë mik se' serke Skëköl Wiköl wa, eta se' ñi dalëritsöke, se' ttsë'rke buaë, se' serke bërë, ì kos dalë'ttsekesö er bua' wa, se' ñi saü er bua' wa, se' er buaë chö s'malepa a, se' ttö mok̄i, ²³ kē se' e' ttsök̄a tajë, se' e' kkö'nü buaë. Se' serke es, e' ta tte dalöiëno kos, e' kē dalöseñewa se' wa. ²⁴ Se' wák dër suluë, ñies ì kos suluë wambak se' éna, ese kos watëttsa se' dör Cristo Jesús icha e'pa tò. E' dör wës se' tò ese kos ttéw̄a wötëulew̄a krus mik es.

²⁵ Se' serke Skëköl Wiköl mik, e' kuek̄i se' e' mü as ie' tò se' wëttsü. ²⁶ Kē se' e' ttsök̄a tajë, kē se' ñi tsiriük, kē se' ukyëñuk ñi k̄i.

6

Se' kawötã ñi k̄imuk

¹ A yamipa, a' wële anemine ì sulu wamblə a, e' ta a' serke Wiköl Batse'r wa, esepa kē ie' k̄imuk er bua' wa as ie' e' kōkane. Erë a' e' kkö'nü dö' ì sulu tò a' erkiöwë ta a' armi ì sulu wamblə a wës ie' es. ² A' wëlepa kawö tköke suluë, e' ta a' ñi k̄imú. A' tò iwë es, e' ta a' serke wës Cristo tte dalöiëno tò ichë es. ³ A' wële e' bikietsö tò buaë idir imalepa tsata, ñermata kē dör ì, e' ta ie' k̄itö'uke.

⁴⁻⁵ Is se' ser buaë ö suluë ese wërke se' wök̄i eköl eköl. E' kuek̄i se' ulitane kē e' saük̄ tò is se' ser, e' wa se' e' kkö'nü. Se' serke buaë yësyëë, e' ta se' ttsë'rdäë buaë se' wák a. Erë kē se' kane e' kkö'nuk wës s'malepa serke es.

⁶ Ì buaë kos tso' a' w̄a ese kaktmú wépa tò a' wöbla'wëke Skëköl tte wa esepa a.

⁷ Kē se' e' k̄itö'uk tò se' a' Skëköl wayörmi kē nuj ta'. Ì kuantkësö buaë ö suluë, e' wä wöweranesö. ⁸ Ì sulu kiane s'wák dër suluë e' k̄i wamblə, ese wamblesö, e' ta e' wä dörane s'k̄i ta se' weir michoë. Erë ì buaë kiane Skëköl Wiköl k̄i wë ese wësö, e' ta e' wä dörane s'k̄i ta sene michoë döraë se' ulä a. ⁹ Ì buaë wëkesö kekraë, kē ilo'yeta', e' ta aishkuö ta mik ikëwö de, eta iskë döraë se' ulä a. E' kuek̄i kē se' shtrinuk ì buaë uk kekraë. ¹⁰ E' kuek̄i mik se' a' ì buaë ormi, eta iüsö sulitane a, bua'iewa s'yamipa erblöke Cristo mik, esepa a.

Pablo e' chéat

¹¹ Tte bata i' shtök ye' tso' ye' wák ulä wa. A' isaü tò ikite bërë, es a' wä ijchermi tò mok̄i ye' tso' ishtök. ¹² Wépa tò a' keke a' wépa tottola kkuölit tök tsir, e'pa tò iwëke es as ie'pa at buaë judiowak malepa ta. Ie'pa tò ichöpa tò se' tsatkerke, Cristo kötew̄a krus mik se' skéie, e' batamik, e' ma judiowak tò ie'pa wë'ikera siarë. ¹³ Erë ie'pa wákpa tottola kkuölit tëule, e'pa kē tò Moisés tte dalöiëno e' iütë seraq̄. Ie'pa tò a' keke a' tottola kkuölit tök tsir e' ttsök̄a iwákpa a tò ie'pa tò a' kē e' wakyuök wës judiowak es. ¹⁴ Erë ye' i', e' kē e' ttsöpaka ì ulitane k̄i. Skëképa Jesucristo kötew̄a krus mik, e' ë k̄ikekekayö. E' batamik ì

sulu k̄os tso' k̄á i' ā ese dunew̄abak ye' ā, ñies ese ā ye' dunew̄abak. ¹⁵S'tottola kkuõlit tëule tsir ò k̄ě tëule, e' k̄ě k̄i Sk̄ëk̄öl tkine. Ie' t̄o se' er mane'wé pa' āl̄i i'Wik̄öl wa, e' ã k̄iar ie' k̄i. ¹⁶Wépa k̄os serke w̄es ttè i' t̄o ichè es, ās esepa ā ie' t̄o sene b̄ërè mù ena isaù er siarè wa. Esepa d̄ör ie' ala'r ch̄ök, esepa d̄ör Israel aleripa ch̄ök ie' ā.

¹⁷Ye' weine k̄os Jesús tté kuek̄i, e' t̄o tso' ye' w̄a ye' chkà k̄i. E' wa ye' t̄o iwà kkacheke t̄o ye' d̄ör ie' kanè méso mok̄i. E' kuek̄i i't̄ami k̄ě yi t̄o ye' tsiriw̄ariã ttè e' k̄i.

¹⁸A yamipa, ās Sk̄ëk̄ëpa Jesucristo er buaë ch̄ö a' ulitane ā. Es e' idir.

Yëkkuö kit Pablo tö Éfeso wakpa a Efesios

Pablo tö yëkkuö i' kit mik ie' bak Roma wötëulewā s'wōto wé a Jesús tté buaë pakë kuëkj e' ta. Ì bak ie' ta e' tso' kitule yëkkuö Hechos 28.17-31 e' kj. Pablo tö yëkkuö i' kit Jesús mik erblökwakpa tso' Éfeso ena ipamik e'pa a. E' k'ewö ska' ta Éfeso dör ká bua'ie ena eë tajë u tso' i dalöieke ie'pa tö Skëköl skéie e' dalöioie. E' bua'ie dör ie'pa kéköl eköl kiè Artemisa e' dalöioie (Hechos 19.23-31). Mik Pablo shka' Jesús tté buaë pakök, etā ie' d'emi Éfeso (Hechos 18.18-21). Erë eë ie' sené bərbër ë ta iminea. E' ukuökj ta iská mineane ta isené eë duas mañal Skëköl tté kkachök. E' tso' kitule Hechos 19 kj.

Jesús mik erblökwakpa kë wā kabene ku' tajë. E' kuëkj Pablo kë wā i kite tajë e' kj. E' skéie i buaë tsākië o' Skëköl tö se' a, ier buaë yë' siā e' batamik, e' kj ie' tö ikit kibiie. Ie' tö ichè tö e' kuëkj se' kawōtā senuk Skëköl kikokaie. E' kit ie' tö yëkkuö i' kj.

Jesucristo wa Skëköl tö se' ulitane tsātkë' Israel aleripa ena pë' ulitane, ñies e'pa er bua'wéitö ñi kj.

Shke'wë

¹Ye' dör Pablo. Skëköl wák er wa ye' dör Jesús ttekölpa tsá, e'pa eköl. Ye' tso' yëkkuö i' shtök s'batse'rpa e' tkëulewā darërë Cristo Jesús mik serke Éfeso, e'pa a. ²Skëköl dör S'yë ena Skëképa Jesucristo as e'pa er buaë chö ena sene bërë mü a' a.

Skëköl tö se' tsātké Jesucristo batamik

³Skëköl dör Skëképa Jesucristo yë, e' kikōkasö tajë. Se' batsulewā Cristo mik, e' kuëkj Skëköl er buaë ché se' a i kos buaë tso' ie' wā ká jai a e' wa. ⁴Kam ie' tö ká i' yuö, e' yöki se' shukitbakitö as se' dö batse'r, kë kj i sulu ta' yës ie' wōa, se' batsulewā Cristo mik e' batamik. Ie' éna se' dalër tajë, ⁵e' kuëkj ie' tö ibikeitsbak tö se' tseratköitö ila'rie Jesucristo batamik, e' kiane ie' wák kj, ñies e' tö ie' ttsë'weke buaë. ⁶Ie' tö iwé es as se' tö ie' kikōka michoë ie' er buaë ché se' a tajë shütë e' kuëkj. E' kos wé ie' tö ilā dalër tajë ie' éna, e' batamik. ⁷⁻⁸Cristo kötëwā se' skéie, ie' pé tēne, e' wa se' yēnettsā sene sulu ulā a ena se' nuñ olo'yé Skëköl tö se' kj. E' wa se' isué tö ie' er buaë ché tajë shütë se' a. Ñies ie' tö erbikë buaë mé se' a as i weke ie' tö e' wā ar se' a. ⁹Ì bikeitsbak ie' tö wë, e' wawéitö i' o' Cristo tö e' batamik. Kuaë ta' iblë'waitö sulitane yöki, erë iwa kkachéitö se' a. ¹⁰Ie' ibikeitsbak tö mik ikéwö de, etā ie' tö Cristo tkerakā íyi ulitane tso' ká jai a ena ká i' a e' wökirie.

¹¹Ì kos weke Skëköl tö, e' weke ie' tö iwák er wa wës ie' kj ikiane es, wës ie' tö ibikeitseke es. Es sa' dör judiowak e'pa shukitbak ie' tö as sa' dö ie' ichaie, sa' batsulewā Cristo mik e' batamik wës ie' tö ibikeitsbak es. ¹²Ie' tö iwé es as sa' erblë' kewe Cristo mik e'pa tö ie' olo tajë e' kikōka. ¹³Es a' ñies, mik a' tö s'tsātké tté buaë moki e' ttsé ta' a' erblë imik, etā a' bātsewā Cristo mik ena Wiköl Bats'e'r muk ikablë' e' méitö a' a' iwa kkachoië tö a' dör ie' icha. ¹⁴Wiköl Bats'e'r tso' se' a, e' dör iwa kkachoië tö i kos yë' Skëköl tö tö imeke, se' dör ie' icha, e'pa a' aishkuö ta, e' meraëitö se' a. E' kuëkj se' wā ijcher tö ie' tö se' tsātkeraë da'a. E' kuëkj ie' olo ta' tajë, e' kikōkasö.

Pablo tté Skëköl ta' Éfeso wakpa kj

¹⁵ E' kueḡi, mik ye' tō a' ttē tse tō a' erblōke mokiē Skēkēpa Jesús mik, ñies mik ye' ittse tō s'batse'r malepa ḡos dalēritseke a' tō tajē, ¹⁶ e'tami wēstela yē'miyō Skēkōl a' a' dalērmik kekraē mik ye' ttōke ie' ḡa eḡa. ¹⁷ Ie' dōr Skēkēpa Jesucristo e' Kēkōl. Ie' dōr S'yē olo ḡa' tajē e'. Ie' a' ye' tso'ie ikiōk tō ie' tō a' kīmē iWikōl wa ḡs ie' íyi wa ḡr buaē a' éna, ñies ḡs a' wā ijcher bua'iewā tō yi dōr ie'. ¹⁸ Ie' tō se' klōḡ ikablē se' ḡ a' wā panuk krōrōē. E' tso'ie' wā mē se' dōr ie' icha batse'ḡpa esepa a'. Ye' tso'ie' ie' ḡ ikiōk tō a' er ñi'úitō ḡs ḡos kablē ñe' bua' dōr ena olo dōr e' wā ḡr a' éna. ¹⁹ Ie' diché ḡa' tajē íyi ulitane tsata. Ì ḡos ḡrmi ie' a'. Diché e' wa ie' tso' se' erblōke Cristo mik, e'pa kīmuk. Ye' tso'ie' ikiōk ie' a' tō a' er ñi'úitō ḡs e' ḡos wā ḡr bua'ie' a' éna. Diché e' dōr tajē shute, ²⁰ e' wa Cristo kōtēwā, e' shkeḡ'kane ie' tō. Diché e' wa ie' tō Cristo tkēkā ká jaí ḡ iulā bua'kka íyi ulitane wōkirie. ²¹ Eḡ Cristo tkērka diché ḡa' tajē íyi wōkir, íyi wāḡ, íyi kēkōl wa diché ḡa', ese ḡos tsata. Ie' tkēnēka íyi ulitane tsata. Ie' dōr ì ḡos tso' i'ñe ḡa ena aishkuō ḡa' e' tsata. ²² Skēkōl tō ì ḡos mēwā ie' klō dikia. Ñies ie' tō imēkā se' dōr ie' icha e'pa ḡos wōkirie. ²³ Se' dōr wēs Cristo wák chká es, ḡa ie' dōr wēs s'wōkir es. Ie' tō se' wēttsēke ì ḡos kiane ie' kī wē ká i' kī, e' uk. Ie' tso' ká wa'ñe, kē ì ḡa ie' wōklōnuk.

2

Skēkōl er buaē ché se' ḡ se' tsatkoie

¹ Kam a' erblō Cristo mik, e' yōkī a' bak e' wamblōk suluē, e' kueḡi a' bak wēs s'duulewā es Skēkōl a'. ² E' kēwō ska' ḡa' a' bak senuk suluē wēs wēpa kē tō Skēkōl dalōiē esepa sēr es. Wimblu sulusi dōr ì sulu ḡos tso' ká i' a' e' wōkir e' ttō iūtōk a' bak. Ie' tso' Skēkōl ttē dalōsēukwā wakpa esepa wōrieikōk. ³ Se' ḡos bak senuk wēs ie'pa es. Ì sulu ḡos kiane s'wák dēr suluē e' kī wamblē, ese wamblōk se' bak. Se' erbike sulu, e' ē wā wamblōk se' bak s'wák tse'woie buaē. Se' bak wōmeulettsā weinuk Skēkōl ulā ḡ wēs pē' malepa es. ⁴⁻⁵ Se' bak duulewā se' nuḡ kī, erē Skēkōl tō se' suē er siarē wa tajē. Ie' tō se' dalēritsē tajē. E' kueḡi ie' tō sene michoē mé se' ḡ. E' dōr wēs ie' tō se' shke'wēkane Cristo ḡa es. Ie' er buaē ché se' ḡa' tajē, e' kueḡi se' tsatkēne. ⁶ Se' batsulewā Cristo Jesús mik, e' kueḡi e' dōr wēs Skēkōl tō se' shke'wēkane Cristo ḡa' ñita es. Ñies ie' tō se' tkēkā Cristo ḡa' ñita ká jaí a'. ⁷ E' ḡos wē ie' tō es iwā kkachōie aishkuō ḡa' tō ḡos ie' er buaē ché se' ḡa' wē Cristo Jesús tō se' dalērmik e' batamik. E' dōr tajē shute kē wōet ḡa' ekkē. ⁸⁻⁹ Skēkōl er buaē ché a' ḡ, e' batamik a' tsatkēne, a' erblōke Jesucristo mik e' kueḡi. E' kē dōr ì buaē wē a' tō ie' wōrkī ese skēie. Ie' tō a' ḡ imē ēme wēs íyi kakmē es. Ie' tō iwē es ḡs kē yi e' ttsōkā tō ie' tsatkēe ì buaē wēitō ese batamik. ¹⁰ Ie' tō se' er mane'wē pa'alī se' batsulewā Cristo Jesús mik e' batamik. Ie' tō iwē es ḡs se' tō ì buaē ḡos ese ū. E' ḡos bikeitsbakitō ḡs se' sēr wēs ie' kī ikiane es.

Judiowak ena wēpa kē dōr es, esepa de wēs wák ekōl ē es Cristo batamik

¹¹ A' wēpa kē dōr judiowak, kē a' éna ichōkwa tō wēs a' bak kam a' erblō Cristo mik e' yōkī. Judiowak wēpa ḡos esepa tottola kkuōlit tēule tsir iwā kkachōie tō ie'pa dōr Skēkōl icha. Pē' kē dōr judiowak, esepa kiē ie'pa tō tottola kkuōlit kē tēule ese wakpa. Es ie'pa tō a' cheke suluē. Ie'pa ḡ a' dōr ñá. ¹² A' éna ianú tō a' bak e' butsulettsā bánet Cristo yōkī. A' kē bak Israel aleripa shūḡ. Ì uk Skēkōl kablē' ie'pa ḡ ena ttē mēne ie'pa a' tsakīē e' shūḡ a' kē bak. A' bak senuk ká i' ḡ Skēkōl chōk kē ḡa', kē ḡ ì paneta'. ¹³ Erē i'ñe ḡa' a' batsulewā Jesucristo mik. E' kueḡi a' dewā Skēkōl ska' buaē, Cristo Jesús kōtēwā a' skēie, ie' pē tēne a' tsatkoie, e' batamik.

¹⁴ Cristo tō judiowak ena pē' kē dōr judiowak, esepa er bua'wé ñi kī. Se' bak ñi bolōkpaie, erē Cristo tō se' er bua'wé ñi kī. Ie' tō se' wōiéwā ká etké wakpaie. Ì tō se' wé ñi bolōkpaie ese shulé ie' tō ikōtēwā krus mik se' skéie e' wa. ¹⁵ Ttē me'atbak Skēkōl tō judiowak a dalōiēno, e' tō se' me'kā ñi bolōkpaie. Erē Cristo kōtēwā se' skéie e' kuēkī ttē e' kōs kē diché ta'ia. Skēkōl tō iwé es as sa' dōr judiowak ena a' kē dōr judiowak, e'pa dō ñi yampaie batsulewā Cristo mik wēs wák ekōl ē es. Es ie' tō se' er bua'wé ñi kī. ¹⁶ Ì tō se' wé ñi bolōkpaie, ese shulé Cristo tō. Ie' kōtēwā krus mik se' skéie, e' wa ie' tō Skēkōl er bua'wé judiowak kī ena pē' kē dōr judiowak esepa kī. Es se' de wēs wák ekōl ē es Skēkōl a. ¹⁷ Sene bērē Skēkōl ta, e' ttē buaē pakōk Cristo de, pē' kē dōr judiowak e' butsulettšā bānet Skēkōl yōkī, esepa a, ñies judiowak kē e' butsulettšā bānet esepa a. ¹⁸ Cristo batamik se' kōs dōwami buaē S'yé ska, iWikōl dōr ekōl ē, e' wa. ¹⁹ E' kuēkī j'ñe ta a' kē dōr wēs ká kuā'kī wakpa es. A' de s'batse'rpa kīie. Ñies a' de Skēkōl ala'rie. ²⁰ Se' dōr wēs u es. Jesús ttekōlpa tsá ena Skēkōl ttekōlpa, e'pa dōr wēs u kukulēwō es. Jesucristo wák dōr wēs u chkī es. ²¹ Cristo dōr u wōklō'ukwak. Se' kōs dōr u e' yese alē. Cristo batamik u e' yōmir dō ide u etkue batse'r Skēkēpa a ekkē. ²² Se' batsulewā Cristo mik, ñies se' batsulewā ñi mik, es se' kōs dō wēs Skēkōl wé es, e' a Skēkōl serke iWikōl wa.

3

Pablo klōne Cristo ttē pakōk pē' kē dōr judiowak esepa a

¹ Ye' wák tso' wōtēulewā s'wōto wé a Cristo Jesús ttē pakē kuēkī a' kē dōr judiowak esepa kīmoie. Skēkōl er buaē ché a' a tajē, e' kuēkī ie' a ye' tso' ikiōk a' kī. ² Ye' wā ijcher tō a' wā ittšēule tō Skēkōl er buaē ché ye' a, e' kuēkī ie' tō kanē i' me' ye' a Jesús ttē pakōk a' kē dōr judiowak esepa a. ³ Ibikeitsbak Skēkōl tō wē, e' blē'waitō erē iwā kkeyē'itō ye' a. E' wā shtétke ye' tō a' a yēkkuō i' kī bōt mañat. ⁴ Yēkkuō i' sué a' tō, eta' a' éna iwā armi tō Cristo ttē blēulewā se' yōkī kuaē, e' wā ane ye' éna buaē. ⁵ Ibikeitsbak Skēkōl tō wē Cristo batamik, e' blēulewā kuaē. Erē j'ñe ta ie' tō iwā kkaché iWikōl wa sa' dōr Cristo ttekōlpa tsá e'pa a, ñies Skēkōl ttekōlpa batse'r e'pa a. ⁶ Ttē e' blēulewā se' yōkī kuaē, e' wā dōr i' es: A' kē dōr judiowak, esepa kieke Skēkōl tō Jesús ttē buaē e' wa as i kōs tso' ie' wā mè sa' a, e' mūtītō a' a ñies, as a' dōñak sa' ta' ñita wēs wák ekōl ē es, as i kōs muk Skēkōl kablē' sa' a' e' dō a' ulā a' ñies, a' batsulewā Cristo Jesús mik e' kuēkī. ⁷ Skēkōl er buaē ché ye' a, e' kuēkī ie' diché wa ie' tō ye' me'kā ttē buaē ñe' wakanéuk.

⁸ S'batse'rpa kōs, e' sulula ye' dōr. Erē Skēkōl er buaē ché ye' a, ie' tō ye' shušhté Cristo ttē buaē e' pakōk pē' kē dōr judiowak esepa a. Ì tso' Skēkōl wā ie'pa a Cristo batamik, e' dōr buaē shūte, kē se' a iwā bikeitsuk ekkē. ⁹ Ñies ì bikeitsbak Skēkōl tō wē Cristo wa, e' wā pakōk sulitane a' ie' tō ye' patké. Ttē e' bak blēulewā ká iaiaē, ie' dōr iyi ulitane yuōkwak e' wā. ¹⁰ Ie' kē wā ikkayēne yi a ká iaiaē ta, ie' tso' se' dōr Skēkēpa Jesús icha e'pa panuk e' kuēkī. Se' wa ie' tō iwā kkaché j'ñe ta iyi wōkir ena iyi wák tso' kē werta' wā ese kōs a as ie'pa éna iar tō ie' siwā' dōr iskiē tsakiē iyi ulitane tsata. ¹¹ E' kōs wé ie' tō Cristo Jesús dōr Skēkēpa e' wa, wēs ie' tō iwā yōbiē e' bikeitsbak es. ¹² Se' batsulewā Cristo mik, se' erblōke ie' mik, e' kuēkī se' dōmīwā buaē ttōk ie' ta kē suarta', kē wōklōr i a. ¹³ Ye' weirke kōs a' dalērmik, e' wa a' ké e' tšsōkka. E' kuēkī ye' tō a' a ichē tō kē a' e' siaukwā.

Pablo tténe Skèkòl tq Éfeso wakpa kj

¹⁴ Ìyi ekkè kòs kuèkj ye' e' tkéwà kuchè kj S'yé wòrkj ttök ie' ta. ¹⁵ Ì kòs dör ttsè'ka ká jai a ena ká i' a, e' tso' ie' è batamik. ¹⁶ Ie' olo ta' tajè shùtè, e' a ye' tò ikieke tò ie' tò a' er diché iò iWikòl wa. ¹⁷ Nies ye' tò ikieke ie' a tò Cristo mú ser a' er a, a' erblòke ie' mik e' kuèkj. Ye' tò ie' a' ikieke tò a' e' tkòwà darèrèè ñi dalèritsòk ñies Skèkòl dalèritsòk. ¹⁸ Ye' tò ikieke ie' a es as a' ena s'batse'r malepa, e'pa kòs éna iwà ar tò kòs Cristo éna se' dalèr, e' dör tajè, shoè, batsjë, kakkeè, iskjè, kè enukwa. ¹⁹ Ye' kj ikiane tò a' éna iwà anù buaè tò kòs Cristo éna se' dalèr, e' tkòkà kòs se' kabikeitsò e' tsata. Es ye' kj ikiane as a' ser buaè yèsyèsè, kabikeitsò buaè mokjë wes Skèkòl wák es.

²⁰ Skèkòl diché ta' tajè, e' tso' iwakanéuk se' er a. Ie' tò i buaè wèmi se' a, i kòs kiekèsò ena i kòs bikiitsekèsò e' tsata, e' kuèkj ie' kjkòkasò. ²¹ As Skèkòl kjkòka se' dör Skèkèpa Jesús icha e'pa tò. Nies ikjkòkasò Cristo Jesús kuèkj kèkraè. Es e' idir.

4

Se' dör wes ñi yamipa es Wikòl Batse'r wa

¹ Ye' tso' wòtèulewà Skèkèpa Jesús ttè kuèkj. Skèkòl er buaè ché a' a tajè Cristo batamik, e' kuèkj ye' kkòchò a' a tò a' senù buaè yèsyèsè wes Skèkòl tò a' klòg'bak senuk es. ² A' e' wòowa bèrè, a' senù buaè ñita kè kèsik wa. A' ñi dalèritsò, ñies a' ñi dalè'ttsò er bua' wa. ³ A' kòs dör wes ñi yamipa es Skèkòl Wikòl wa. A' e' chò darèrè as a' kè ñi blabatsòlor ñi yòkj. A' senù bèrè ñita. ⁴ Se' kòs dör wes wák ekòl è es. Skèkòl Wikòl tso' se' ta e' dör ekòl è. Skèkòl tò se' kòs klòg' as se' ser' michò ie' ta, e' wà paneke se' kòs tò ñita ttsè'ne buaè wa. ⁵ Se' Kèkòl dör ekòl è, ttè mik se' erblòke e' dör etkè. S'wòskuè etkè a se' ulitane wòsune. ⁶ Skèkòl dör ekòl è, e' dör se' ulitane yè. Ie' dör se' ulitane wòkir. Ie' tso' iwakanéuk se' ulitane wa, ñies ie' tso' se' ulitane ta.

⁷ Se' kòs dör wes wák ekòl è es, erè Cristo tò imé se' a ekòl ekòl kanebloie ie' a kuà'kj kuà'kj wes ie' kj ikiane es. ⁸ E' dör wes itso' kitule Skèkòl yèkkuò kj es, e' tò ichè:

“Mik ie' e' aléka ibolòkpa kj età ie' míkane ká jai a.

Ibolòkpa klò'wéwaitò tajè, e'pa mítser iwà e' ta,

ñies i buaè méitò iwakpa a.”*

Es Skèkòl yèkkuò tò ichè.

⁹ Wé ichéitò tò “ie' míkane kákke”, età ¿ima e' wà dör? E' wà dör tò ie' dè'rò kèwe ká dià kaska'. ¹⁰ E' wà kiane ché tò ie' dè'rò ká dià kaska', e' è mine'kane ká jai a Ìyi ulitane tsatà ká kòs wà ioie ie' olo tajè e' wa.

¹¹ Cristo tò diché mé se' a ekòl ekòl kanebloie ie' a. Se' welepa shushtë ie' tò kaneblok ie' a ittekòlpa tsájie. Se' welepa skà shushtë ie' tò Skèkòl ttekòlpaie. Se' welepa skà shushtë ie' tò ittè buaè pakòkwakpaie. Se' welepa skà shushtë ie' tò ittè klò'ukwakpa wòkirpaie ena s'wòbla'ukwakpaie ittè wa. ¹² Esepa kanè dör s'batse'r malepa kòs wòbla'uk kaneblok buaè ie' a ena ñi kjmuk buaè. Se' serke wes ie' kj ikiane es, e' ta se' kòs dör wes Cristo chkà es, e'pa er diché kj ièrdaè Cristo ttè a. ¹³ Es se' kòs dóraè erblòk ñikkèè Jesús dör Skèkòl Alà, e' mik. Nies se' kòs wà ijcherdaè ñikkèè se' er a tò wes ie' dör. Se' dóraè wes wèm kibineone es. Se' serdaè buaè yèsyèsè wes Cristo es. ¹⁴ Es se' kè dōpaia wes alala es kjtèr tottola ttè ulitane wa. Esepa dör wes dichàwò ppé siwà' tò

* 4:8 Salmo 68.18

es. S'wöbla'ukwakpa kache tté wa, e'pa erbikö tajë, ie'pa tö tté pa'alí yuémí s'kítö'woie. Mik se' kibine Cristo tté a, eta esepa kē kítöönukia yi a. ¹⁵ Kē se' e' muktsa kítö'wē kache tté wa. E' skéie tté mokí, ese chekesö ñi a se' ñi dalërítsö e' kuekí. Se' tö iwé es, eta se' diché iërke buaë Cristo dör s'wökir, e' tté kos a. ¹⁶ Cristo batamik se' kos dör wes s'chka es. S'chka a s'dichéwö tso', s'kicha tso' ena s'yese skä tso' tsakjé, e' kos tso' iëulewä buaë ñikkëë, kaneblöke buaë ñikkëë ñita. Es se' dör tajë, e'pa kaneblöke Cristo a eköl eköl kanè dör kuä'ki kuä'ki, erë Cristo batamik se' dör wes chka etkë es, iëulewä buaë ñita, kaneblöke buaë ñita. Es se' mir buaë, ñi kí diché iöke buaë ñikkëë ñi dalër wa.

Kē se' senukiä wes pē kē tö Skököl dalöie es

¹⁷ Skökëpa Jesucristo ttö wa ye' tö a' a ichè tö kē se' seriä wes pē kē tö Skököl dalöie ser es. Ì kos bikeitseke ie'pa tö, e' wä kē dör ñie bua'. ¹⁸ Ie'pa erbiké ttsenewatke. Skököl tté mokí, e' wä kē ane ie'pa éna yës. Ie'pa er darëwë, e' kuekí sene mokí meke Skököl tö se' a, e' kē dē' ie'pa ulä a. ¹⁹ Ie'pa er burinewa. Ie'pa e' mettsä i sulu kukuétökwä darëwë. Ie'pa e' ia'uke sene sulusi wa, kē e' wöklö'utä yës.

²⁰ Erë Cristo tté kē wa se' wöblane senuk es. ²¹ Mokí a' tö ie' tté tse, a' e' yuë ie' tté mokí wa. ²² E' kuekí se' bak senuk suluë, ese kos olo'yösö. Ñies se' wák dër suluë, e' olo'yösö. E' tö se' kítö'weke i sulu wamblök. Se' tö iuté es, e' ta se' er sulurdawä. ²³ Erë se' erbiköne kuä'ki buaë yësyësë. ²⁴ Skököl tö se' wák dër suluë, e' mane wëttsä pa'alí wes ie' wák es, e' kuekí se' senu yësyësë ena batse'r wes tté mokí tö ichè es.

²⁵ E' kuekí a' kē kachökia ñi kí. Se' kos dör wes wák eköl è es, e' kuekí i cheke a' tö ñi a, e' chö tté mokí wa.

²⁶ A' ulune, e' ta kē iwä wamblar. A' er buanúne kam katuirwä e' yöki. ²⁷ Kē kawö mar bē a as ie' tö a' kō i sulu wamblök.

²⁸ Yi bak akblök, e' kē akblökia. E' skéie ese kaneblö iwák ulä wa as iulä a iwä dö ta ikakmëitö s'siarëpa a.

²⁹ Tté sulusi kē chariä. E' skéie a' tö tté buaë ese è chö s'malepa kukua as ie'pa kí er töwä Skököl mik darëwë. Es a' tö ie'pa kímëmi buaë mik ie'pa kí ikiane eta. ³⁰ Skököl tö iWiköl me' se' a iwä kkachöie tö se' dör ie' icha. Es se' wä ijcher mokí tö Skököl tö se' bleraë buaë dö mik se' tsatkërdattsä aishkuö ta, e' këwö ska' ta. E' kuekí kē i sulu wamblariä as Wiköl Batse'r kē eriar. ³¹ Kē a' kësik blökia ñi kí. Kē a' ñi saukia suluë. Kē a' ulunukia ñi kí. Kē a' wöñanukia ñi kí. Kē a' ñi chökia suluë. Ese kos olo'yö. ³² E' skéie i buaë è ú ñi a. A' ñi saü er siarë wa. Ì sulu wambleke a' tö ñi kí, ese nuí olo'yö ñi kí wes a' nuí olo'yé Skököl tö a' kí Cristo batamik es.

5

¹ A' dör Skököl ala'r dalër tajë ie' éna, e' kuekí a' senu buaë yësyësë wes ie' ser es. ² A' ñi dalërítsö kekraë wes Cristo tö se' dalërítsé es. Ie' e' mettsä ttëwä se' skéie. E' wër buaë Skököl wa wes íyi mekesö ie' a ala'r buaë masmas es.

³ A' senu wes s'batse'rupa ké senuk es. Kē a' kane trënuk. Kē a' kane e' ia'ukka sene sulusi wa. Kē a' kane íyi kkechök. Íyi ese yöki a' e' kkö'nú bua'iewä as kē yi tö a' kkatö iki. ⁴ Tté sulusi kos, tté kē wä ta' kos, tté tsuleie kulúie kos, ese kē char. E' skéie Skököl è kíkoka. ⁵ A' wä ijchenú buaë tö wépa trërke ena wépa tö íyi sulusi wambleke, ñies wépa tö íyi kkecheke (e' dör wes íyi diököl dalöie skökölíe es), esepa kos kē döpa i blúie Cristo ena Skököl e'pa tso' e' a.

Sene buaë yësyësë

⁶ İyi sulu ekkë kôs kuëki wépa tō Skëköl ttë dalösgewéwa, esepa ki Skëköl kësik ardaë. E' kuëki kē a' e' muktsa yi a kītō'wē ttē kē wā tā' ese wa. ⁷ Kē a' e' tiük ie'pa esepa tā, a' e' skō ie'pa yōki bānet. ⁸ A' bak senuk suluë, e' dör wēs a' bak senuk kâ ttsettsē a es. Erē ĩ'ñe tā a' tso' batsulewa Skëkëpa Jesús mik, e' dör wēs a' serke kâ ñi a es. E' kuëki a' senu wēs s'ser kâ ñi a es. ⁹ S'serke wēs kâ ñi a es, esepa er buaë, ser yēsēsē ena ttō mokïë. ¹⁰ A' e' chō e' wöbla'uk i wër buaë Skëkëpa wa ese wa. ¹¹⁻¹² İ sulu wambleke wépa ser wēs kâ ttsettsē a es, esepa tō, ese kē dör ñe bua'. İ sulu wambleke ie'pa tō akirie, ese pakē tō s'jaewē ekkë. E' kuëki kē i sulu wamblaria yēs wēs ie'pa es. E' skéie i buaë kī ũ këkraë. E' tō ie'pa a ikkachëmi tō i wambleke ie'pa tō e' dör suluë. ¹³⁻¹⁴ Erē kâ ñiwe tō İyi ulitane kkachëwā buaë mīa ñiweie. E' kuëki mik i sulu wambleke ie'pa tō e' kkachésō ie'pa a, e' tā ie'pa welepa éna iarmi tō e' dör suluë tā ier mane'umi tā imīa ser buaë wēs kâ ñiwe wakpa es. E' kuëki ttē tō ichē i' es: "A' dör wēs s'kapötkëter es, esepa tī'nú, a' dör wēs s'duulewā es, esepa shkënúkane, etā Cristo tō a' er ñi'weraë."

¹⁵ E' kuëki a' ser kkö'nú a' tō. Kē a' senukiā wēs wépa kē er tā' esepa ser es. E' skéie a' senu yēsēsē. ¹⁶ Taië pē' tō İyi sulu wambleke ĩ'ñe tā, e' kuëki i buaë ormi se' a, e' tā iüsō kôs se' a iormi ekkë. ¹⁷ Kē a' senuk wēs kē se' erbikötā buaë es. Erē i kiane Skëkëpa Jesús ki tō se' tō iwē, ese wā anú a' éna. ¹⁸ Kē a' e' ttökkaia blo' wa yēs. E' tō s'sulu'wëkewa da'a. E' skéie a' senu buaë yēsēsē këkraë Wiköl Batse'r diché wa. ¹⁹ Mik a' ñi dapa'uke, etā a' ttsō ñita Salmo wa ena Skëköl ttsé wa, ñies ttsé meke i Wiköl tō a' a ese wa. A' ttsō Skëköl a' ikikokaie a' er kôs wa. ²⁰ Wëstela chō këkraë Skëköl dör S'yë e' a Skëkëpa Jesucristo ttō wa.

Wēs se' ké senuk ñita

²¹ Cristo dalöieke a' tō, e' kuëki a' ñi dalöiö. ²² Alakölpa ké iwëpa dalöiök wēs ie'pa tō Skëkëpa dalöieke es. ²³ Alaköl wëm dör ie' wökir wēs Cristo dör ie' ichapa wökir es. Ie' dör ie'pa tsatkökwak. Ie'pa dör wēs ie' chkā es. ²⁴ E' kuëki alakölpa ké iwëpa dalöiök i kôs a wēs wépa dör Cristo icha esepa tō ie' dalöieke es.

²⁵ A wëpa, a' alakölpa dalërītsō wēs Cristo tō se' dör ie' icha esepa dalërítseke es. Ie' e' mettsā ttëwā se' skéie. ²⁶ Ie' tō iwē es se' batse'woie. Ie' tō se' paiklé ittē wā as se' dō maneneë Skëköl wōa. E' wā suëkesō mik se' wösune etā. ²⁷ Ie' tō iwē es as se' dō ie' wák wörki batse'r, kē ki i sulu tā' yēs, olo tā' taië wēs alaköl ulabatsökette es, ese paiëule buaë, kē iauleka, idatsi' kē wökliëuleka. ²⁸⁻³⁰ Es ñies wëpa ké ilakölpa dalërítsök wēs ie'pa e' dalërítsō es. Kē yi e' sauta' suluë. E' skéie se' e' kkö'nú buaë, e' tiö buaë. E' kuëki wëm tō ilaköl dalërítseke, e' wa ie' wák e' dalërítsō. Es ñies se' dör Cristo icha, e'pa dör wēs ie' chkā es, e' kuëki ie' tō se' kkö'neke buaë. ³¹ Itso' kitle Skëköl yëkuu ki i' es: "Wëm kē serpaia iyë ena imi e'pa dapömik, e' skéie iserdawā ilaköl tā. Ie'pa bōl serdaë ñita tā ie'pa mīa wēs wák kōl ē es."* ³² Ttē e' dör taië ĩskië, kē se' éna iwā ar bet. Erē ye' a tā, ttē e' tso' Cristo ena se' dör ie' ichapa e'pa chök. ³³ Erē ñies ttē e' tso' se' a' ichök tō wëpa kôs ké ilakölpa dalërítsök wēs iwákpa e' dalërítsō es. Ñies alakölpa kôs ké iwëpa dalöiök.

* 5:31 Génesis 2.24

6

1 A ala'rla, a' yé ena a' mi, e'pa ttò dalöiö Skèkèpa Jesús dalèrmik, e' dör buaë yësyësè e' kueki. 2-3 Ttè dalöièno me'atbak Skèköl tò e' et tò ichè: "A' yé ena a' mi e'pa dalöiö. A' tò iwé es, e' tã a' kawö tköraë buaë ena a' serdaë kã tajè kã i' kã."* Ttè e' dör ttè dalöièno tsã kablé se' a' ilè uk iyuutè skéie e'.

4 A' dör ala'rla yéwöpa ena imiwöpa, kè a' tò a' ala'r uluukka. E' skéie ie'pa tala'ú buaë, ie'pa shulö er bua' wa. Nies ie'pa wöbla'ú Skèkèpa Jesús ttè wa.

5 A' klöulewã kanè mésoie, a' wökirpa tso' kã i' kã, e'pa ttò iutö er moki wa. Ie'pa dalöiö suane wa painè wa. A' kaneblö ie'pa a' buaë wes a' chöpa kaneblök Cristo a' es. 6 A' kaneblö buaë ie'pa a' kekraë, kè dör mik ie'pa tò a' sueke e' è tã ie'pa wökatoie tò a' dör kanè mésopa buaë ese. Mokj a' dör Cristo kanè mésopa, e' kueki a' kaneblö ie'pa a' kaneë wes Skèköl kã ikiane es. 7 A' kaneblö ie'pa a' kaneë wes Skèkèpa Jesús wák a' s'kaneblö es, kè dör wes s'kaneblö s'ditsö a' es. 8 A' wã ijcher tò wépa tso' klöulewã kanè mésoie ena wépa kè dör es, esepa kos a' Skèkèpa Jesús tò iské meraë eköl eköl wes i' buaë wésö es.

9 A' dör kanè wökirpa, a' kanè mésopa dalöiö nies. Kè ie'pa pauñar. A' éna ianú tò a' ena ie'pa, e'pa kos wökir dör Skèköl tso' kã jaì a' e'. Se' kos kawötã ie' ttè dalöiök. Se' dör kanè wökirpa ö se' dör kanè mésopa esepa, esepa kos dör nies éme ie' a'.

Se' e' tsatkö bë yöki

10 A yamipa, ibataie ta ye' tò a' a' icheke tò a' e' diché iö kekraë a' batsulewã Skèkèpa Jesús tã e' wa, nies ie' diché tajè e' wa. 11 I' kos mé Skèköl tò a' a' e' tsatkoie i' sulu yöki, e' dör wes i' kos tso' ñippökwapka wã e' tsatkoie es. E' iö a' tò as a' e' tsatkö, e' wa a' e' tköwã darèrè bë éna se' kitó'wak e' yöki. 12 Kè se' ñippökü' s'ditsö tã. E' skéie se' ñippöke iyi sulusi diché tã kè wërta'wã esepa tã. E'pa dör iyi wökir ena iyi wák tso' i' sulu kos tso' s'pamik wes stui a' es ese wëttsuk. 13 E' kueki i' kos mé Skèköl tò a' a' e' tsatkoie, e' iö a' tò, e' klö'ú as mik i' sulu datse a' erkiöuk i' sulu wamblök, etã a' a' iwöklör. A' tò iwé es kekraë, e' tã a' e' alörakã i' sulu kã tã a' a' e' tkérdawã darèrè mokjè.

14 E' kueki a' tso' erki' ñippök i' sulu tã. Skèköl ttè mokj e' klö'ú a' tò, e' dör wes ñippökwapka kipamo es. A' senú yësyësè Skèköl a', e' tò a' kimeräe wes iyi daloie ieke ñippökwapka tò ibatsj' kã e' tsatkoie es. 15 Skèköl tò a' er bua'wéne ie' kã Cristo batamik, e' ttè buaë klö'wé a' tò, e' dör a' a' wes ñippökwapka klökkuö iökã as kè ikulirtsa' es. 16 Nies a' erblö kekraë Skèkèpa Jesús mik, e' dör wes i' tso' klöule ñippökwapka wã iulã a' shoë e' tsatkoie es. E' wa a' tò i' sulu kos patkeke bë tò a' kã ese kos wöklö'weraë. E' dör wes kuaböt wöñarke bö'ie uyeke ñippökwapka kã, e' wöklö'weke wöshteke i' tso' ie'pa wã iulã a' e' wa es. 17 Skèköl tò a' tsatkeraë, e' bikeitsö a' tò kekraë, e' dör wes iyi daloie tkekeka ñippökwapka tò iwökir kã e' tsatkoie es. Nies a' er múwã ie' ttè kã, e' dör wes ie' Wiköl tabè es. 18 I' kos a' tã ikiö ie' a' tò ie' tò a' kímè. Ie' tã a' ttö kekraë i'Wiköl wa, kè ilo'yar yës. Nies ie' a' ikiö s'batse'r malepa kos kã. 19 Nies ikiö ie' a' tò ye' a' ttè mèitò wã pakè as ye' tò Jesús ttè buaë bléulewã kã iajäë, e' wã pakö kè suarta'. 20 Ye' patkéule ttè buaë e' pakök, erè i'ñe tã ye' tso' wötéulewã s'wötö wé a' ttè e' kueki. A' ikiö Skèköl a' ye' kã as ye' tò iwã pakö buaë kè suarta'.

Pablo e' chéat

* 6:2-3 Deuteronomio 5.16

²¹⁻²² Ye' k̄i ikiane tō a' w̄a ijcher tō is ye' tso' ena ì w̄eke ye' tō. E' kuēk̄i ye' tō yēkkuō i' patkeke Tíquico ulà a. Ie' dōr s'yami dalēr tajē sa' éna. Ie' dōr Skékēpa Jesús kanè méso yēs̄yēsē ese. Ie' tō a' a ichèmi tō is ye' tso'. N̄ies ie' tō a' er diché ièmi.

²³ Skékōl dōr S'yē ena Skékēpa Jesucristo as e'pa tō sene b̄ērē mù s'yamipa kōs a. N̄ies as Skékōl tō ie'pa k̄imù ñi dalēritsōk buaē. N̄ies as ie'pa erblō Skékōl mik kēkraē. ²⁴ As Skékōl er buaē chō wépa éna Skékēpa Jesucristo dalēr kēkraē kē mānert̄a'tts̄a esepa kōs a.

Yëkkuö kit Pablo tö Filipos wakpa a Filipenses

Mik Pablo tö yëkkuö i' kit, etä ie' tso' Roma wötëulewā s'wōto wé a Jesús tté buaë paké kuëkī. E' tso' kitule Hechos 28.14-31 e' kī. E' yōkī mik Pablo dē'rō Filipos Silas ena Timoteo e'pa tā Jesús tté buaë pakök, etä tajē pē' erblē' Jesús mik (Hechos 16.11-40). Mik Jesús mik erblökwakpa wā ijchenewā tö Pablo tso' wötëulewā, etä ie'pa tö inuköl ena ilè skā patkē'mi Epafrodito ulā a ikīmoie. E' kī wěstela ché Pablo tö yëkkuö i' kī.

Filipos wakpa weirke Jesús mik erblē e' kuëkī. E' kuëkī Pablo tö ie'pa a ikkaché tö eré ie' weirke, eré ie' ttsé'rke buaë. Ie' tö ie'pa a iché tö ie'pa ké senuk wēs Jesús sené es. Ie' e' wōawa diōshet s'malepa kīmoie. Es se' kawōtā senuk ñi kīmoie.

E' kīie tā ie' tö ie'pa a ibiyö ché tö Israel aleripa wēlepa tso' s'wōbla'uk suluë. E' yōkī ie'pa kawōtā e' kō'nuk. Ie'pa ñekkēpa s'wōbla'weke tö kē se' tsatkēpa erblē Jesús mik e' ē wa. Eré Pablo tö iché tö e' kē idör es.

Shkē'wē

¹ Ye' dör Pablo. Ñies Timoteo tso' ye' tā iē. Sa' dör Cristo Jesús kanè mēsopa. Ye' tso' yëkkuö i' shtök a' dör batse'r batsulewā Cristo Jesús mik serke Filipos e'pa a, ñies a' wōkirpa ena ie'pa kīmukwakpa e'pa kōs a. ² Skököl dör S'yē ena Skökēpa Jesucristo as e'pa er buaë chō a' a ena sēne bērē mù a' a.

Pablo tö wěstela ché Skököl a Filipos wakpa dalërmik

³ Bitökicha ye' er ane a' ska', etä ye' tö wěstela cheke Skököl a a' dalërmik. ⁴ Kekraë mik ye' tö ikieke Skököl a a' kī, etä ye' ttsé'ne buaë. ⁵ Kuaë dö ikké tā, buaë a' tö ye' kīmeke Jesús tté buaë paké e' kané wa. E' kuëkī ye' ttsé'ne buaë a' dalërmik. ⁶ Ye' wā ijcher buaë tö i' buaë tsā tkéwamitke Skököl tö a' er a, e' wā kī wēraëitō buaë dö mik Jesucristo dōne etä. ⁷ A' dalër tajē ye' éna, e' kuëkī e' dör buaë tö ye' tö a' bikeitse es. Kekraë a' er tso' ye' ska'. Eré ye' tso' wötëule s'wōto wé a Jesús tté buaë kuëkī, eré a' er tso' ye' ska'. Ñies mik ye' kē kī wötëule tso' Jesús tté buaë tsatkök ena ichök tö e' dör moki, etä a' er tso' ye' ska'. Skököl er buaë ché ye' a e' kuëkī kanè méitō ye' a Jesús tté buaë pakök. Kanè e' a' ulitane tso' ye' tā ñita. E' kuëkī buaë idir tö ye' tö a' bikeitse es. ⁸ Skököl wā ijcher buaë tö kōs ye' éna a' dalër wēs Cristo Jesús éna a' dalër es. ⁹ Ye' tö Skököl a ikieke tö a' kī ñi dalëritsō tajē. Ñies ye' tö ie' a ikieke tö as a' kī erbiökō yēsyesē ena a' kī éna ká ar buaë ¹⁰ as i' dör ibua'ie ese shushtō a' tö wē kekraë. Es a' sēmi batse'r, kē kī i' nuī tā' dö mik Cristo dōne etä. ¹¹ Es Jesucristo batamik a' sēmi yēsyesē, e' wērdaë buaë wēs kal bua' bua wör buaë ese wēr es. E' dör es, etä Skököl dalöierdaë buaë ikīkardakā tajē a' batamik.

Pablo tso' wötëule eré Jesús tté buaë kī pakarke

¹² A yamipa, ye' kī ikiane tö a' wā ijcher tö i' sulu tköke ye' tā, moki e' kē wā Jesús tté buaë wöklōne. E' skéie ikī pakarke tajē. ¹³ Shkēkīpa kōs tso' iē ká i' wōkir kibi u a, ñies imalepa kōs tso' iē, e'pa wā ijcher tö ye' tso' wötëule Cristo tté kuëkī. ¹⁴ Ñies ye' tso' wötëulewā moulewā, e' tö tajē s'yamipa tso' ká i' a, e'pa kī erkiöwé tté pakök kē suarta'ia, ie'pa kī erblöke Skökēpa mik e' wa.

¹⁵ Moki s'yamipa welepa ukyërke ye' kɪ, ie'pa wõtököke ye' kɪ, e' kuəkɪ ie'pa tō Cristo tté pakeke. Erë welepa tō ipakeke er moki wa. ¹⁶ Ie'pa éna ye' dalër tajë, ñies ie'pa wā ijcher buaë tō ye' tso' wõtëulewā ñe, e' dör Jesús tté buaë tsatköie. E' kuəkɪ ie'pa tō Cristo tté pakeke. ¹⁷ Erë welepa skā tso' e' è bikeitsök, esepa tō ipakeke, erë e' kē dör er moki wa. Ie'pa éna ye' kɪ we'ikak ye' tso' s'woto wé a' e' dalewa. ¹⁸ Erë ipakarke er sulu wa ö er moki wa, e' kē dē' wes ye' a. Ihua'ie dör tō Cristo tté buaë e' pakarke, e' tō ye' ttsë'weke buaë.

Eta ye' kɪ ttsë'rdaë buaë. ¹⁹ E' wā dör tō ye' wā ijcher tō ye' yërdattsane e' kiekë a' tō Skëköl a' e' batamik, ñies Jesucristo Wiköl tso' ye' kɪmuk e' batamik. ²⁰ Moki yō iklö'wé tō ye' kē jaënukkā Cristo kɪ s'shulökwakpa wörki. Ye' wā ijcher tō mik ye' e' tsatköke ie'pa wörki, eta ye' ttöraë ie'pa tā kē suane wes këkraë ye' tō Cristo tté pakeke es as ie' kɪkarķa tajë ye' wa. Ye' serkeia ö ye' ttëwā e' wa Cristo kɪkarķeka. ²¹ Ye' a' tā, ye' serkeia, e' dör Cristo kɪkōkkā. Erë ye' blënewā, e' tā ye' e' alé. ²² Ye' serkeia ká i' a, eta es ye' kanëblömmiā Cristo a' tā e' wā kɪ dōrattsā buaë. Ye' wāk kē wā ijcher tō wëne dör ihua'ie. ²³ Darërë ishukit ye' a. Sulu ye' shkakmitke Cristo ska', e' dör ihua'ie ichökle. ²⁴ Erë a' a' buaë idir tō ye' serkeia a' kimoie. ²⁵ Ye' wā ijcher buaë tō e' dör moki, e' kuəkɪ ye' wā ijcher tō ye' serkeia ká i' a a' kimoie as a' kɪ ttsë'r buaë tté mik se' erblöke e' a. ²⁶ Ñies ye' serkeia ká i' a e' dör as a' tō Cristo Jesús kɪkōkkā tajë mik a' tō isuë tō ie' wā ye' denë a' ska' eta.

Sene wes Cristo kɪ ikiane es

²⁷ Ihua'ie dör tō a' senü yësyësë wes Cristo tté buaë tō ichë es. Ye' de a' ska' ö ye' kē dē' a' ska', erë ye' kɪ ikiane tō a' ser es as ye' tō a' tté ttsö tō a' er méwā ñita ñikkëë. Ñies as ye' tō ittsö tō a' e' tkëwā darërëë ñita Jesús tté buaë mik se' erblöke e' tsatkök. ²⁸⁻²⁹ Skëköl er buaë ché se' a, e' kuəkɪ ie' tō kawö mé se' a' erblök Cristo mik ñies weinuk idalërmik. E' kuəkɪ kē a' suanuk se' bolökpa yökɪ. Ie'pa tō se' we'ikeke, e' dalë'ttsésö er bua' wa, e' tā e' tō ikkacheke ie'pa a' tō ie'pa weirdaë siarë aishkuö tā, erë se' tsatkërdaë. E' kos dör Skëköl kanë. ³⁰ I'ñe tā a' weirke wes a' tō isu' tō ye' weine mik a' tā ye' bak eta es. Ñies i'ñe tā a' tō ittsé tō ye' tso'ia weinuk.

2

Se' ké e' wöökwa diöshet wes Cristo e' wöawa es

¹ Cristo tō a' er kuwëke. Ie' éna a' dalër tajë e' tō a' er pableke. A' batsulewā ñi mik Skëköl Wiköl wa. Ñies a' ñi saü er bua' wa, er siarë wa. ² E' kuəkɪ ye' tō a' a' ikie tajë tō a' er múwā ñita ñikkëë. A' ñi dalëritsö ñikkëë. A' erbikö ñikkëë Skëköl a. A' senü buaë ñita ñikkëë, e' wa a' tō ye' ttsë'ü buaë. ³ Kē i' war wõtöke ñita. Kē i' war e' ttsokā ñi kɪ. E' skéie a' e' wööwa bëre. Ibikeitsö tō s'malepa dör buaë a' tsatā. ⁴ Kē a' e' tkiuk a' wākpa iyi è kɪ. A' ké s'malepa kɪ tkinuk ikimë wa isuë wa.

⁵ Se' erbikö wes Cristo Jesús erbikö es, e' dör i' es:

⁶ Ie' wāk dör Skëköl je',
erë ie' kē tkine e' kɪ tō iwāk dör Skëköl.

⁷ E' kos méatitö iwāk er wa,
ie' de ká i' a yöne s'ditsöie wes kanë méso es.
Ie' kune' s'ditsöie.

⁸ Mik ie' bak ká i' a, eta i' kos kiane Skëköl kɪ e' iutë'itö seraa
dö ie' e' me'ttsā ttëwā wõtëulewā krus mik wes pë' sulusi es.

Ekkë ie' e' wöa'wa.

9-11 E' kuekî Skëköl tö ie' tkéka íyi ulitane tsata.

Ñies ikië mékãitö Këköl íyi ulitane tsata.

Ie' tö iwé es as ì kôs tso' ká jai a, ena ká i' a ena ká diöshet e'pa kôs e' tulöwa kuchë kî Jesús wörkî idalöioie,

ñies as sulitane tö ichöka tö Jesucristo dör Skëköl, Skëköl dör S'yé e' kîkoka tajë.

Sene yësyësë pë' sulusipa shua

12 A ye' yamipa dalër tajë ye' éna, Cristo tö Skëköl ttë iuté buaë, e' kuekî ye' tö a' a' ichë tö a' tsatkëne e' wà ù suane wa painè wa. Mik ye' bak a' ska' eta këkraë a' tö Skëköl ttë iuté buaë, erë ì'ñe ta ye' kè ku' a' ta, eta ìkí iütö bua'iewa.

13 Skëköl wák tö a' erkiöwé ì kiane ie' kî wë ese woie. Ñies ie' tö idiché mé a' a' iwakanewöie. E' kuekî a' tö iwakanewëmi buaë.

14 Ì kôs weke a' tö, e' ù bërë, kè dör kabene wa, kè dör ukýëne wa. 15 Iú es as kè ì sulu ttë kur a' kî. Es a' sermi pë' sulusipa shua yësyësë kè kî ì nuí ta' wës Skëköl ala'r es. Ie'pa shua a' dör wës bëkwö wöñar ká ttsettse a' es.

16 Jesús tö sene michoë mè se' a, e' ttë wà pakö ie'pa a. A' tö iwakanewé es, e' ta ye' tsë'rdaë buaë mik Cristo dene eta. Es ye' tö isueraë tö ye' kanëblé darërë e' kè weine ë. 17 A' erblöke Jesús mik, a' tö Skëköl ttë iúteke buaë. Ñies a' e' mettsa weinuk ie' ttë kuekî. E' dör wës iyiwak jchë sacerdote tö mè Skëköl a' es. Isalema ie'pa tö ye' ttëwami Jesús ttë kuekî. E' wà tka ye' ta, e' ta ye' doraë wës vino tekettsa iyiwak jchëne mè Skëköl a' e' kî es. Ie'pa tö ye' ttëwami, erë ye' tsë'r buaë a' ta ñita. 18 Es ñies a' tsë'nú buaë ye' ta ñita.

Timoteo

19 Skëkëpa Jesús ttö wa ye' mú tö Timoteo patkëmi bet a' ska'. Ie' tö a' a' ye' biyö meraë buaë, e' tö a' tsë'weraë buaë. Ñies ie' wà a' biyö doraë ye' a' as ye' tsë'r buaë. 20 Kè yi skà ku' ye' ta tkirke a' kî moki wës ie' es. 21 Imalepa tkirke ì kiane ie'pa wákpa kî, ese ë kî, kè tkirta' ì kiane Jesucristo kî ese kî. 22 Erë a' wà ijcher tö Timoteo tö ikkayë'bak tö ie' dör Jesús kanè méso buaë. Ie' kanëblëule buaë ye' ta Jesús ttë buaë pakök wës ye' wák ala es. 23 E' kuekî mik ye' wà ijchertke tö wës ye' dömi íe, eta ye' mú tö Timoteo patkëmi a' ska'. 24 Ñies ye' erblöke Skëkëpa mik tö ye' dömine a' ska' kukuie.

Epafrodito

25 Ñies ye' tö ibikeitsè tö ye' kawötã s'yami Epafrodito patkökmine a' ska'. Ie' dör wës ye' ël es. Ie' kanëblöke buaë ye' ta. Ie' tö Jesús ttë tsatkeke buaë ye' ta. A' tö ie' patkë'bitü ye' kîmuk a' skëie.

26 Ie' kî a' kiane suë kröröë. Mik ie' wà ijchenewa tö a' tö ibiyö tsë' tö ie' duöke, eta e' tö ie' eriwëka tajë. 27 Moki ie' kirinebak. Tsir eta ie' blënewa, erë Skëköl tö isué er siarë wa, e' kuekî ie' buanene. Es Skëköl tö ye' suë er siarë wa ñies. Epafrodito duöpawa, e'ma ye' kî eriane tajë. 28 E' kuekî sulu ye' éna ipatkakmi bet a' ska' as a' tsë'rne buaë isaükne, ñies as ye' kè kî eriarã. 29-30 A' tö ie' kiöwã tsë'ne bua' wa wës Jesús mik erblökwapka ñi kiöwã es. Tsir eta ie' blënewa Cristo kanè wë kuekî. Wës a' kè a' ye' kîmer, e' kuekî ie' tö ye' kîmé a' skëie. Eë iekkë ta ie' blënewa. E' kuekî se' esepa dalöio.

3

Cristo dör buaë ichökle ì ulitane tsata

¹ A yamipa, e' kúie ta ye' tò ichè a' a' tò a' tssè'nú buaë Skèkèpa Jesús batamik. Ì kitbak ye' tò yèkküò kî a' a, e' skà shtekeneyö a' a' i' ta. Ye' kè shtrine iskà chökne a' a. E' dör buaë a' a' a' tsatkoie wépa éna a' kütö'wak esepa yöki. ² A' e' kkö'nú pé' sulusipa datse wes chichi sulusipa es esepa yöki. Ie'pa e' wamblörak suluë. Ie'pa icheke tò wépa tottola kkuölit tëule tsir wes Moisés tò ikitat es, esepa è dör Skèköl ala'r chökke. Ie'pa éna a' er sulu'wakwa ttè ese wa. I' kuekî a' e' kkö'nú esepa yöki. ³ E' kè dör wes ie'pa tò ichè es. Se' tò Skèköl dalöieke iWiköl batamik, esepa je' dör Skèköl ala'r chökke. Kè se' erblöku' se' wákpa mik e' tsatkoie. E' skéie se' erblöke ì o' Cristo Jesús tò e' mik, e' wa se' e' tsökeka tajë. ⁴ Yile e' tssöka tò itsatkèrmi iwák batamik, e' ta ye' e' tssökami tajë e' tsata. ⁵ Mik ye' kî ká deka pàköl (8) eta ye' tottola kkuölit tëne tsir wes Moisés tò ime'at es. Ye' dör Israel aleripa e' eköl. Ye' dör Benjamín ditsewö. Ye' dör hebreo ditsewö chökke. Ye' bak fariseowakie e' kuekî Moisés ttè kitule dalöiëno e' dalöiök ye' bak buaë wes fariseowakpa es. ⁶ E' kèwö ska' ta ye' bak ttè e' tsatkök darèrè dō Skèkèpa Jesús icha esepa we'ikök siarë. Sene yësyësë kiekë ttè ñe' tò se' a' e' wà iütëule ye' wà sèraa, kè kî ì sulu ttè ta' yës. ⁷ Ye' bak ibikeitsök tò iyi ekkèpa kos e' dör buaë ye' a' e' tsatkoie, erè ì'ñe ta ye' éna iane tò e' kos kè dör ìie bua' ye' a. E' kuekî e' kos kè wà ta'ia ye' a Cristo dalèrmik. ⁸ E' kúie ta, Cristo Jesús dör ye' Kèköl, e' mik ye' bätse buaë, mokî e' dör buaë ye' a iyi ulitane tsata. Ie' dalèrmik iyi malë kos watëttsayö, e' dör ushñaie ye' a as ye' ulà dō ie' ska' ⁹ ena ye' bätswa ie' mik da'äie. Es Skèköl tò ye' klö'wé wes pé' buaë yësyësë es ie' wörki, e' kè dör Moisés ttè dalöiëno e' dalöiëyö buaë e' kuekî. E' skéie ie' tò ye' klö'wé wes pé' buaë yësyësë es ye' erblé Cristo mik e' kuekî. E' wà dör tò mik ye' erblé Cristo mik eta, e' kuekî Skèköl tò iché tò ye' dör pé' buaë yësyësë ie' a. Ñies ie' tò ye' kímé senuk yësyësë ie' a. ¹⁰ Ye' kî e' batsak Cristo mik bua'iewa. Ie' kótwa pé' tò e' shkeo'kane Skèköl tò ie' diché tajë wa, e' diché kiane ye' kî ye' er a. Ye' e' chak weinuk ie' dalèrmik wes ie' weine ye' dalèrmik es. Ye' e' chak ttèwa ie' dalèrmik wes ie' kótèwa ye' dalèrmik es. ¹¹ Ye' sènak es as Skèköl tò ye' shke'ükane aishkuö ta.

Kam se' ser yësyësë wes Cristo es

¹² Ye' kè tò icheku' tò e' kos wétkeyö. Ye' kè tò icheku' tò ye' dekatke ser yësyësë wes Cristo Jesús ser es. Erè ie' tò ye' klö'o'bak as ye' dō wes ie' es. E' kuekî ye' e' tkéwa darèrèè as ye' dō wes ie' es. ¹³ A yamipa, ye' kè ibikeitse tò iyi ekkè kos detke ye' ulà a. Ì o' ye' tò, ese kè bikeitseku'ia'yö. E' skéie ì tso' Skèköl wa ye' a aishkuö ta, ese è yuleke ye' tò darèrèè. ¹⁴ Ye' e' tkéwa darèrèè kèkraè dō mik ye' demi ká jai a eta as iské dō ye' ulà a. E' dör sene michoë Skèköl ta. E' tso' ie' wa bil yi klöule ie' wa Cristo Jesús batamik esepa a. ¹⁵ Se' ulitane erblö buaë Cristo mik, esepa kawötä ibikeitsök ñe' es. A' wèlepa tò ìle bikeitseke kuä'kî eta Skèköl tò a' er ñi'werane. ¹⁶ Erè ibua'ie dör tò se' ulitane kè senuk yësyësë kos se' a' ikkayëne eköl eköl ekkè.

Se' dör ká jai wakpa

¹⁷ A yamipa, a' senu' wes ye' serke es. Ñies wépa serke wes sa' serke es esepa weblö ta a' senu' es. ¹⁸ Ye' tò a' a' iyë' tajë tò pé' tso' e' chö tò ie'pa erblöke Jesús mik, erè ie'pa serke wes Cristo kótèwa krus mik e' bolökpa es. E' skà chèneyö a' a' i' ta jè wa. ¹⁹ Ie'pa ekkèpa michoë ewèwa. Ì kiane ie'pa kî ese dör ie'pa kèköl.

Warma ì tò ie'pa ké jaènuκ tajè, ese wa ie'pa e' t̄tsökeka. Ie'pa er me'rie ì tso' ká ì' a ese è k̄i. ²⁰ Erè se' dör ká jai wakpa. Skèkèpa Jesucristo dör S'tsàtkökwaκ tso' ká jai a, e' datskene, e' paneke se' t̄ò kröröè. ²¹ Ie' wà diché tso' tajè e' aloka ÿi ulitane k̄i. Idiché wa ie' t̄ò se' chka nurta'wà e' mane'werattsà as idö wes ie' wák chka olo ta' tajè es.

4

¹ A yamipa, a' e' tköwà darèrè Skèkèpa Jesús a kekraè. Suluè ye' éna a' suakne, a' dalèr tajè ye' éna. A' t̄ò ye' t̄tsè'weke buaè. A' dör wes ye' kaneblöke Skèköl a' e' ské es.

Evodia ena Síntique

² A Evodia ena Síntique, a' bül dör Skèkèpa Jesús icha, e' kuèk̄i ye' kköchö a' a' t̄ò a' erbikö ñikkèè. ³ Eköl tso' a' shua, e' dör ye' k̄imukwak buaè, e' a' ye' ikiè t̄ò alakölp a' pa k̄imú er buanukne ñi k̄i. Ie'pa bak kaneblök buaè ye' ta' Jesús t̄ò buaè pakè wa. Ie'pa ena Clemente ena imalepa bak kaneblök darèrèè ye' ta, e' pa kiè k̄os tso'tke kitule sene michoè yèkkuö k̄i.

A' t̄tsè'nú buaè kekraè

⁴ A' t̄tsè'nú buaè kekraè a' dör Skèkèpa Jesús icha e' kuèk̄i. Ye' t̄ò iskà chène a' a' t̄ò a' t̄tsè'nú buaè. ⁵ Sulitane saü er bua' wa kekraè. Skèkèpa Jesús datskene bet.

⁶ Kè ì tò a' eriauk, e' skéie ì kiane a' k̄i, ese k̄os mú Skèköl ulà a, ie' a' ikiè wa ena kköchè wa. Ñies wèstela chö ia. ⁷ A' t̄ò iwè es, e' ta' sene bèrè meke ie' t̄ò e' meraèitö a' a. E' dör tajè iskjè kè se' éna iwà ar ekkè. E' t̄ò a' er ena a' erbikè kkö'neraè Cristo Jesús batamik.

⁸ A yamipa, ibataie ta' ye' t̄ò a' a' icheke t̄ò ì k̄os dör mokiè, ì k̄os dalöièrta', ì k̄os dör yèsyèsè, ì k̄os dör batse'r, ì k̄os dör buaala, ì k̄os k̄ikaulekà buaè, ÿi ese k̄os k̄i a' er múwà kekraè. Ì k̄os dör buaè ena ì k̄os k̄ikarkata', ese bikeitsö kekraè.

⁹ Ì k̄os wa ye' t̄ò a' wöblaö', t̄ò ye' ye' t̄ò a' a, e' t̄tsè' a' t̄ò. Wes ye' serke, e' su' a' t̄ò. A' senú es, e' ta' Skèköl dör sene bèrè mukwak, e' tso' a' ta' kekraè.

Pablo t̄ò ie'pa q wèstela ché

¹⁰ Ye' t̄tsè'ne buaè t̄ò bata ekkè ta' a' er dene ye' ska. Ì patké a' t̄ò ye' a, e' wà de ye' ulà a, e' t̄ò ye' ké wèstela chök Skèkèpa Jesús a. Ye' éna iane t̄ò mok̄i a' kè er ché'wa ye' ska', erè a' kè ulà dè' wes ipatkoie ye' a. ¹¹ Ye' kè ku' e' chök a' a' illè k̄i kianeia ye' k̄i e' kuèk̄i. Ye' wöblanewatke t̄tsè'nuk buaè ì k̄os tköke ye' ta' e' a. ¹² Ye' wöblanewatke senuk mik ye' wà ÿi tso' tajè età, ñies mik ye' kè wà ÿi ta' yès età. Ye' wöblanewatke ì k̄os tköke ye' ta' e' dalè'ttsök. ÿi tso' ye' wà ñè ö ÿi kè ta' ye' wà ñè, erè ye' t̄tsè'rke buaè. Ì tso' ye' wà tajè ö ì kè ta' ye' wà yès, erè ye' t̄tsè'rke buaè. ¹³ ÿi k̄os dalè'ttsèrmi ye' a' buaè Cristo batamik, e' t̄ò ye' a' diché meke e' kuèk̄i. ¹⁴ Erè buaè idir t̄ò a' t̄ò ye' k̄imé ye' weirke tajè e' shua.

¹⁵ A yamipa, a' wà ijcher buaè t̄ò mik a' t̄ò Jesús t̄ò buaè e' tsá t̄tsè', e' kéwö ska' ta' ye' e' yè'ttsa Macedonia ta' a' erule serke Filipos e'pa è t̄ò ye' k̄imé inuköl wa. Kè imalepa skà wa ye' k̄imène wes a' es. ¹⁶ E' k̄iè ta' mik ye' bak Tesalónica, età a' t̄ò ÿi patkè' ye' a' e' k̄imoie bötökichakkè. ¹⁷ Ye' kè ku' ì kakmeke a' t̄ò ye' a' e' è bikeitsök. Ì buaè k̄i merke a' a' ká jai a' ì kakmé a' t̄ò ye' a' e' skéie, ese bikeitsök ye' tso' bua'ie. ¹⁸ A' wà ijchenú t̄ò ì k̄os patkè' a' t̄ò ye' a, e' dè' ye' ulà a, e' kuèk̄i tajè ye' wà itso'. E' k̄iè ta' ì ipatkè' a' t̄ò Epafrodito ulà a, e' k̄os ta'

ye' wā itso' taiē shute. Ì wé a' tò e' wër buaë Skëköl wa wes íyi meule ie' a ala'r buaë masmas es. Ese kiar ie' k̄i. ¹⁹E' kuëk̄i ye' Këköl tò ì k̄os kiane a' k̄i senoie ie' a ese meraë a' a ì tso' ie' wā buaë taiē shuteë e' wa Cristo Jesús batamik. ²⁰iskëköl dör S'yë, e' k̄ik̄okasö taiē kekraë! Es e' idir.

Pablo e' chéqt

²¹Jesucristo icha batse'r e'pa k̄os shke'ú ye' a. Ñies s'yamipa tso' ye' ta, e'pa tò a' shke'wémi. ²²Ñies s'batse'rpa serke íe, e'pa k̄os tò a' shke'wémi. Sa' shua wépa kaneblöke Roma wökir kibi a, e'pa tò a' shke'wémi bua'iewa.

²³As Skëképa Jesucristo er buaë chõ a' a.

Yëkkuö kit Pablo tö Colosas wakpa a Colosenses

Mik Pablo tö yëkkuö i' kit etä ie' tso'ia wötëulewā Roma s'wöto wé a. Wēs ì bak ie' tã e' tso' kitule Hechos 28.17-31 e' kî. Pablo wák kē wā Jesús tté buaë pakane Colosas. Wēm eköl kiè Epaфра, e' tö Colosas wakpa a ipaka'. E' ukuöki ie' dē'rō Pablo weblök s'wöto wé a tã ie' tö Pablo a ipaké tö Colosas wakpa shuā kabene tso' tajë.

Epaфра tö ie' a ipaké tö pē' wele tso' s'wöbla'uk Jesús tté wa erë kē dör yësyēsë. Pē' ñe'pa tö s'wöbla'weke tö Skëköl kē wā iyi kōs yöne Cristo wa. Ñies ie'pa tö icheke tö Jesús kē dör këkëpa tajë ese. E' skéie Jesús mik erblök wakpa kawōtã tkinuk bua'ie ì kî Israel aleripa tkirke ese kî, es ie'pa tö s'wöbla'weke.

E' kuëkj Pablo tö yëkkuö i' kit ñippoie ie'pa ñëkkëpa tã Jesús tté buaë tsatkoie. Ie' tö ichë tö Jesús ë a se' tsatkërmî. E' kuëkj Skëköl tö ie' tkë'ka sulitane ena iyi ulitane tsatã. Ñies ie' ichë tö ì kkacheke pē' esepa tö e' kē dör ñie bua' ena e' kē a se' tsatkëruk. E' kîie tã ie' tö ikkaché tö wēs se' kawōtã senuk Skëköl wörkî.

Shkë'wë

¹ Ye' dör Pablo. Skëköl wák er wa ye' dör Jesucristo ttekölpa tsá, e'pa eköl. Ñies s'yami Timoteo e' tso' ye' tã ñe. ² Ye' tso' yëkkuö i' shtök a' dör batse'r serke Colosas e'pa a. A' dör s'yamipa e' tkëulewā darërë Cristo mik. Skëköl dör S'yë as e' er buaë chō ena sene bërë mù a' a.

Pablo tö wëstela chë Skëköl a ie'pa dalërmik

³ Këkraë mik sa' tö ikieke Skëköl a a' kî, etã sa' tö wëstela cheke ie' dör Skëkëpa Jesucristo Yë e' a' dalërmik. ⁴ Sa' tö a' tté tse tö a' tso'ia erblök buaë Cristo Jesús mik. Ñies sa' tö ittse tö a' tö s'batse'r malepa kōs dalëritseke buaë. E' kuëkj sa' tso' wëstela chök ie' a' a' dalërmik. ⁵ Mik Jesús tté buaë mokîe e' dē' a' ska' kuaë, etã a' tö ittse tö Skëköl wā ì buaë tso' blëule a' a, e' tso' a' panuk kã jaì a. E' wã paneke a' tö kröröë, e' kuëkj a' erblöke Cristo mik ena a' ñi dalëritsöke buaë këkraë. ⁶ Tté buaë e' pakarke tajë kã wa'ñe, e' klö'weke pē' tö tajë. E' tö ie'pa er mane'weke as iser buaë yësyēsë. Es ñies lbak a' tã kuaë mik a' tö ittse' tã iklö'mi mokî tö Skëköl er buaë chë se' a' Cristo batamik. Kuaë dö ñne tã ttë e' wakaneorkear buaë a' shuā. ⁷ Tté e' paka' Epafras tö a' a, ie' dalër tajë se' éna. Ie' dör Cristo kanë méso wēs sa' es. Ie' dör Cristo kanë méso yësyēsë a' kîmoie. ⁸ Ie' wã a' tté de sa' ska' tö a' tö sa' dalëritseke tajë Skëköl Wiköl wa.

⁹ E' kuëkj mik sa' tö a' tté tse' kuaë, etã sa' utmi S'yë tã a' kî. E' kē olo'yeta' sa' tö dö ikkë tã. Sa' tö ikiear Skëköl a' tö ie' Wiköl tö a' er ñi'ú kabikeitsoie buaë, as ì kiane ie' kî tö a' iwë e' wã ar buaë a' éna. ¹⁰ E' ane buaë a' éna, e' tã a' serdaë buaë yësyēsë wēs wépa dör Skëkëpa Jesús icha, esepa ké senuk es. A' serke es, e' tã ì kōs weke a' tö, e' wër buaë ie' wa. Ì buaë kōs weraë a' tö tajë wēs kal wör tajë buaë es. Ñies wēs Skëköl dör, e' wã kî ar michöë a' éna buaë. ¹¹⁻¹² Sa' tö ikieke S'yë a' tö ie' tö a' er diché iö, ie' olo tajë, ie' diché tajë, e' wa. Es idir, e' tã a' weirke kōs e' dalë'ttsërmi a' a' er bua' wa. Ñies ì kōs wé S'yë tö a' a, e' kî wëstela cheraë a' tö ie' a' tse'ne bua' wa. Ì tso' ie' wa mē se' dör ie' icha batse'ra e'pa a' ilo bur tajë e' a, e' yök a' yuëkeitö as idö a' ulã a' ñies. ¹³ Ie' tö se' yëttsã ì sulu kōs dör wēs stui es, ese ulã a' tã se' tsëmiitö wépa blúie ilã dalër iéna e' tso' esepa kîie. ¹⁴ E' batamik se' tsatkëitö ena se' nuì olo'yëitö se' kî.

Skëköl er buanene se' kî Cristo batamik

¹⁵ Skëköl kë wërta'wä, erë Cristo wa ie' e' kKayë' s'ditsö a. Kam İyi ulitane yör, e' yökî Cristo tso'tke. Ie' dör İyi ulitane qos e' tsata. ¹⁶ İ qos tso' kâ jai a ena kâ i' a, e' yö' Skëköl tö Cristo ta ñita. İ wërta'wä, ñies İ kë wërta'wä İyi wökirie ena İyi këkölİe ena İyi wâkie wä diché ta' ese qos yö' ie' tö Cristo ta ena Cristo kîkoka. ¹⁷ Kam İyi ulitane yör, e' yökî Cristo tso'tke. İyi ulitane yöne ie' ta ñita ta İ'ñe ta e' qos kicha a tser ie' wa. ¹⁸ Ñies se' dör ie' icha, e'pa wökir ie' dör. Se' dör wes Cristo wák chkà es, etä ie' dör wes s'wökir es. Ie' kötëwä, e' shkenekane se' tsâie as ie' dö İyi ulitane tsata. E' kuekî ie' dör se' sene mîchoë, e' wî kicha bua'ie. ¹⁹ Wes Skëköl dör, e' qos wënewä Cristo kî, es Skëköl tö İbikeitsbak. ²⁰ Ñies ie' tö İbikeitsbak tö İyi ulitane tso' kâ jai a ena kâ i' a ena kâ wa'ñe e' dörane ie' ulä a Cristo batamik. Es ie' tö se' er bua'wëne ie' wák kî Cristo kötëwä krus mik, İpë tène tajë se' nuî skëie e' wa.

²¹ Kenet se' bak İ sulu wamblök ena İ sulu bikeitsök, e' kuekî se' bak Skëköl bolökpa siulettsä bänet ie' yöki. ²² Erë ie' tö se' er buao'ne ie' kî Cristo kötëwä se' nuî skëie e' wa as se' döwä ie' wörki batse'r, kë kî İ sulu ta, kë kî İ nuî ta'. ²³ Erë se' kawöta e' tkökwa darërëë këkraë se' erblö Cristo mik e' a. Ttë buaë ttsë' a' tö wä paneke a' tö e' kë olo'yar, e' ta İwä döraë a' ulä a. Ttë buaë e' pakane sulitane a kâ wa'ñe ñies ye' tso'ñak İpakök.

Kanè mène Pablo a

²⁴ Erë ye' weirke a' dalërmik, erë ye' ttsë'rke buaë. Cristo weine ie' icha dalërmik. Ie'pa dör wes ie' chkà es, e' kuekî ie'pa weirke e' dör wes ie' wák tso'İa weinuk es. E' kuekî ye' weirke qos a' dalërmik, e' dalë'ttsök ye' tso'. Es ye' tso'ñak weinuk Cristo ta. E' tö ye' ttsë'weke buaë. ²⁵ Skëköl tö kanè mé ye' a Skëképa Jesús icha e'pa kanëuk. Ie' tö ye' patké ie' ttë buaë qos e' pakök a' a. ²⁶ Se' bak kâ İaİäë, e'pa yöki ttë buaë e' bak blëulewä, erë İ'ñe ta İkkayëne ie' icha batse'rpä a. ²⁷ Ie' tö İbikeitsbak tö ttë e' kkacheraë ie'pa a. Ttë e' dör buaë shutëë, e' wa ie' er buaë chömi pë' qos kë dör judiowak esepa a. Ttë buaë blëulewä, e' dör tö Cristo tso' se' er a, e' batamik se' dörañak Skëköl olo ta' tajë, e' ska'. E' wä paneke se' tö kröröë.

²⁸ E' kuekî sa' tö Cristo ttë pakeke sulitane a. E' wa sa' tö sulitane patteke wöbla'weke kabikeitsë buaë yësyësë wa as sa' tö ie'pa qos mü Skëköl ulä a yöuletke buaë batsulewä Cristo ta ñita. ²⁹ E' kuekî ye' e' tkëwä darërëë kanëblök diché tajë meke Cristo tö ye' a, e' qos wa.

2

¹ Ye' kî İkiane tö a' wä İjcher tö ye' tso' kanëblök darërëë a' dalërmik kë shtrirta'wä. Ñies ye' tso' kanëblök s'yamİpa serke Laodicea e'pa dalërmik ena s'yamİpa malepa kë wä ye' suule, e'pa qos dalërmik. ² Ye' kanëblöke darërëë ie'pa dalërmik as ie'pa er diché kî İer buaë, ñies as ie'pa kî ñi dalëritsö tajë wes s'yamİpa ekka ñi dalëritsö es. E' dör es, e' ta ttë buaë blëulewä Skëköl wä kuaë, e' wä qos ardaë ie'pa éna buaë. Ttë buaë e' dör Cristo wák. ³ Skëköl erbikö qos, ena Skëköl wä İyi İjcher qos, e' tso' Cristo a blëule wes İyi bua'buä tuë darërë blësö es. ⁴ Ye' tö a' a İché es as kë yi tö a' kİtö'İ' ttë ttsër buaë, erë kë dör ttë mokî, ese wa. ⁵ Ye' wák kë ku' a' ta, erë e' dör wes ye' wák tso' a' ta es. Ye' wä İjcher tö a' e' tkëwä darërë ñİkkëë a' erblö Cristo mik e' a wes wák eköl ë es. E' tö ye' ttsë'weke buaë.

Sene pa'qİ Cristo a

⁶ A' tō Jesucristo klò'wétke e' kékòlie, e' kuekì a' senú wēs ie' kǐ ikiane es. ⁷ A' e' tkòwā darērēē ie' mik wēs kal wǐ kicha klòrwā es. A' talanú ie' mik wēs kal talar iwǐ mik es. A' kǐ erbló ie' mik kēkraē wēs a' wòblaone es. Wēstela mú kēkraē ie' a.

⁸ A' tso' erkǐ as kē yi tō a' kǐtò'ù tte kē wā tǎ' ese wa. Ttē e' ttsēr buaē erē iwā kē dōr mokǐ, ese dōr s'ditsō ttē ē. Ttē ese kōs pakane'bitū ká iaiāē, e' dōr ttē ēse tso' ká i' kǐ ese kē idōr Cristo ttē. ⁹ Cristo dōr s'ditsō erē wēs Skékōl dōr, e' kōs wēnewā ie' kǐ. ¹⁰ A' batsulewā ie' mik, e' kuekì kē ì skà kianeia' a' kǐ Skékōl wōrkǐ. Íyi wōkir wā diché tǎ' kē wērtǎ'wā ese kōs tsatǎ' ie' dōr. E' kuekì kē a' e' kǐtò'ùk ttē kua'kǐ wa.

¹¹ A' batsulewā Cristo mik, e' tō a' wák dēr suluē yéttsā. Es ie' tō a' wakyué a' er a' iwā kkachoe tō a' dōr ie' icha. E' dōr wēs sa' judiowak wōblar iwēpa tottola kkuōlitla tōk tsir es iwā kkachoe tō ie'pa dōr Skékōl icha. ¹² A' tō iklò'wé mokǐ tō Cristo shkēo'kane Skékōl tō idiché tajē wa. E' kuekì mik a' wōsune, etā e' dōr wēs a' wōtēnewā ena a' shkēkane Cristo tǎ' es. ¹³ Kenet tǎ' a' dōr ì sulu wamblòkwakpa, e' kēwò ska' tǎ' a' kē dōr Skékōl icha, e' kuekì a' dōr wēs s'duulewā es ie' a. Erē ie' tō a' shkēo'kane, sene mokǐ méitō a' a' Cristo tǎ' ñitǎ. Sene sulu e' nuǐ kōs olo'yéitō a' kǐ. ¹⁴ Ie' ttē dalōiēno, e' dalōseō'wā se' tō, e' nuǐ kōs e' kǐ se' kkatēne. E' dōr wēs se' nuǐ kōs tso' kitule yēkkuō kǐ es. Erē ie' tō e' nuǐ kōs patuéttsǎ Cristo kōtēwā e' batamik. E' dōr wēs ie' tō se' nuǐ yēkkuō wōtē'wā krus mik Cristo tǎ' ñitǎ es. ¹⁵ Cristo batamik ie' tō íyi wōkir ena íyi wák wā diché tǎ' kē wērtǎ'wā esepa diché yē'lur. Ie' e' ali'kǎ ie'pa kǐ tǎ' ijaēō'itō wēs s'klòulewā ñippē shujǎ jaewē sulitane wōrkǐ yi e' aléka' ikǐ e' tō es.

Ì tso' kǎ jai a' ese kǐ a' er múwǎ

¹⁶ E' kuekì kē yi kar a' kkatòk chké kǐ di'yè kǐ. Ñies kǎwò tkò'wēke judiowak tō duas bit ena si' pa'alǐ bit ena eno diwò bit ekkē, ese kē tkò'wè a' tō e' kē kǐ yi kar a' kkatòk. ¹⁷ E' kōs me'atbak Skékōl tō ie'pa a' iwā kkachoe tō ì weraē Cristo tō mik ide etā. Erē Cristo dē'bak. Es ttē e' kōs wā tka. E' kuekì ttē dalōiēno kēchke ese kē dalōiaria. ¹⁸ Wēpa e' ò tō ie'pa dōr pē' buaē sēr bēre, esepa tō Skékōl biyòchòkwakpa dalōieke. Ñies ie'pa e' chò tō Skékōl tō íyi kkacheke ie'pa a' kabsueie. E' wa ie'pa e' ttsòkēkǎ tajē. Erē ie'pa ttē kē wā tǎ', e' dōr iwákpa kabikeitsō ē. Kē a' e' muktsǎ e' kǐtò'ùk ie'pa esepa ttē wa. ¹⁹ Ie'pa esepa kē ku'ia' e' batsòkwǎ Cristo dōr s'wōkir e' mik. Cristo dōr wēs s'wōkir es, etā se' dōr wēs ie' chká es. Se' wòbla tǎ', se' kukuōña tǎ' ena s'yese skà tso' tajē kua'kǐ kua'kǐ, e' kōs iēulewā buaē ñikkēē tǎ' ikaneblòke buaē ñitǎ. Erē iwōkir kē tǎ' etā s'chká kōs e' kē dōr ñie bua'. Es se' dōr Cristo tǎ' ñies. Se' batsulewā Cristo tǎ', e' tǎ' se' kōs sēr buaē ñitǎ, ñi tsatkòke buaē wēs s'chká etkē es. E' dōr es, e' tǎ' se' er diché kǐ iērdaē buaē wēs Skékōl kǐ ikiane es.

²⁰ A' duulewǎbak Cristo tǎ' ñitǎ ttē ēse tso' ká i' a' ese kōs yōkǐ. A' kē ku'ia' idikǐa. ¿Wēs a' tō iuutekeia? Ttē ese dōr i' es: ²¹ Chké sē kē kar; chké wǐ kē katar, kē ñar; chké dió kē kar. ²² Ì kōs dōr ñá cheke ttē ese tō, e' ertǎ'wa. Mik ichké one, di'yé one, etā kē itǎ'ia. Ttē ese kōs e' dōr ttē dalōiēno me' s'ditsō tō ese ē. ²³ Kuaē tǎ' ittēsō tō ttē ese dōr mokǐ, wā tǎ'. Wēpa tso' ttē ese iutòk, esepa wēr wēsua ie'pa tō Skékōl dalōieke buaē mokǐē. Ie'pa e' ò tajē, suēsō tō wēsua mokǐ idir. Ie'pa wák e' we'ikòke tajē. E' kuekì iwēr tō ttē ese dōr buaē, erē kē idōr es. Ttē ese kē a' ì wamblak s'wák dēr suluē éna ese wòklonuk yēs.

3

¹ Se' shkeulekane Cristo tǎ' ñitǎ, e' kuekì ì kōs tso' ká jai a, e' kǐ se' er múwǎ. Eē Cristo tkēr Skékōl ulá bua'kka dalōiērtǎ' tajē. ²⁻⁴ Se' duulewǎ Cristo tǎ' ñitǎ.

Se' sene mokijë e' tso' blëule Skëköl wā Cristo tā ñita, e' kuëkj kam ikkayërwa da'äie. Cristo dör sene mokijë se' a. Mik ie' dene ká i' a, e'ta ikkayërdaë sulitane a. Se' k'kayërdaë ie' tā ñita olo tā' tajë. E' kuëkj se' er múwā kekraë i' tso' ká jai a ese kji. Kë se' er mukwa, i' tso' ká i' a, ese kji.

Wëpa dör Cristo icha, esepa serke wës ie' ki ikiane es

⁵ E' kuëkj, i' sulu tso' ká i' a tó se' erkiöweke, ese kôs olo'yó a' tó. Trë kôs, sene sulusi kôs, s'er me'rie trë kji, s'erbikö sulusi kôs, ese olo'yó a' tó. Ñies íyi kkechè tajë, e' olo'yó a' tó (e' dör wës íyi diököl dalöie skëkölíe es). ⁶ Íyi ekkë kôs kuëkj, wëpa kë tó Skëköl ttë iüteta', esepa kji Skëköl kësik ardaë. ⁷ A' bak senuk i' sulu kôs ese dichë dikja. ⁸ Erë j'ne tā a' kawötā i' sulu skā tso' kôs e' olo'yók. Ulune, kësik, ñi wamblö sulu, ese kôs olo'yó a' tó. Kë a' ñi chökia suluë. Kë a' tó ttë sulusi chökia. ⁹ A' wák dër suluë ena wës e' ser, e' olo'ya' a' tó, e' kuëkj kë a' kachök ñita. ¹⁰ A' wák dër suluë, e' maneñebak sene pa'älj wa. Skëköl tó a' er yuëne pa'älj. Ie' tó a' er mane'wë michoë kekraë as a' er dö wës ie' wák er es. E' uk ie' tso' as a' dö ie' sini'pa chökíe. ¹¹ Se' dör Cristo icha, e' shuā s'tso' dör judiowak ena s'tso' kë dör judiowak. Se' shuā s'tso' datse ká banet, ñies s'tso' kë yöle tajë esepa. Se' shuā s'tso' klöulewā kanë mésoie ese ena s'tso' kë dör es. E' kôs kë dé' wës se' a. Cristo batamik se' kôs dör ñikkë. Ie' dör íyi ulitane tsata, ñies ie' tso' se' kôs er a.

¹² Skëköl tó a' shukitbak iwák a. A' batseo'itö ena a' dalër tajë ie' éna. E' kuëkj a' ñi saú er siarë wa, er bua' wa. A' e' ówa diöshet ñi yöki. A' senu bërë. Íyi kôs panú a' tó énaë. ¹³ A' ñi dalë'ttsó er bua' wa. Yile tó i' sulu wamblé a' tā, e'ta e' nuí olo'yó a' tó iki. A' nuí olo'yó a' tó ñi kji wës Skëképa tó a' nuí olo'yé es. ¹⁴ Íyi ulitane ekkë tsata, a' ñi dalëritsó kekraë, e' dör iwí bua'ie. A' ñi dalëritsóke es, e' tā a' serdaë buaë ñita wës wák eköl é es. ¹⁵ Mokijë Skëköl tó a' klö'bak senuk bërë ñita wës wák eköl é es. E' kuëkj a' e' mú as Cristo tó a' wëttsü senuk bërë ñita kekraë. Ñies wéstela chó a' tó ie' a' kekraë.

¹⁶ Cristo ttë bló a' tó a' er a' kekraë. A' ñi wöbla'ú iwa, a' ñi pattó iwa erbiké buaë kôs meke Skëköl tó a' a, ese wa. Wéstela chó a' tó kekraë Skëköl a' a' er a' Salmo wa ena Skëköl ttsé wa ena ttsé meke Wiköl Batse'r tó se' a' ese wa. ¹⁷ Í kôs weke a' tó, ñies i' kôs cheke a' tó, e' kôs ú ena ichö Skëképa Jesús ttó wa. Kekraë wéstela chó a' tó Skëköl dör S'yé e' a' Cristo batamik.

Wës se' ké senuk ñita

¹⁸ A' alaköpa wëm tā', a' wëm ttó dalöiö wës Skëképa mik erblökwa káwötā iuk es. ¹⁹ A' wëpa, a' alaköl dalëritsó, kë kësik blök iki.

²⁰ A' ala'r, a' yé ena a' m'i, e'pa ttó dalöiö, e' wër buaë Skëképa wa e' kuëkj. ²¹ A' iyëpa, kë a' tó a' ala'r uluwar ká é ichökle as ie'pa kë eriar tajë shütë.

²² A' klöulewā kanë mésoie, a' wökirpa ttó dalöiö kekraë. A' kanëblö buaë ie'pa a' kekraë, kë dör tó mik ie'pa tó a' sueke e' é tā ie'pa wökatoie. E' skéie a' kanëblö ie'pa a' er mokijë wa, Skëképa dalöieke a' tó e' kuëkj. ²³⁻²⁴ Ñermata a' dör Cristo kanë mésopa, ie' dör a' wökir mokijë. A' kanëblöke buaë ká i' a' a' wökirpa a, e' tā e' ské meraë Cristo tó a' a' aishkuó tā. E' kuëkj i' kôs weke a' tó e' ú kanë wës a' tso' iuk Skëképa wák a' es, kë dör wës s'ditsö a' iwè es. ²⁵ Erë Skëköl a' sulitane dör ñies éme, e' kuëkj wëpa tó i' sulu wamblëke, ese nuí kji ie' tó ie'pa we'ikeraë aishkuó tā.

4

¹ A' wëpa wā kanë mésopa tso', esepa tó ie'pa saú er bua' wa yësyësë. A' éna ianú tó a' wā wökir tso' ñies, e' dör Skëképa tso' ká jai a' e'.

Se' e' chõ ttök Skëköl ta

² A' e' chõ ttök Skëköl ta kekraë, kë ilo'yar. Mik a' ttöke ie' ta, eta e' ë wa bikeitsõ, ñies wëstela chõ ie' a. ³ Ye' tso' wõtëule ie' s'wõtö wé a Cristo tté buaë blëulewã kuaë, e' pakë kuëkî. E' kuëkî ikiõ Skëköl a' tã ie' tã sa' kímú Cristo tté kî pakök buaë kã wa'ñe as kë ì tã sa' wökló'ù. ⁴ Ikiõ Skëköl a' tã ye' mú ipakë buaë yësyësë wës ye' kawõtã ipakök es as sulitane éna iwã ar buaë.

⁵ Mik a' tso' pë' kë dör Jesús mik erblökwakpa, esepa ta, eta a' senú buaë wës Skëköl ala'r ké senuk es. Kë a' kawõ chõuk é. Kawõ yõttsã kapakök ie'pa ta. Cristo tté buaë pakõ ie'pa a. ⁶ A' ké ttök ie'pa ta tté bua'buáë wa as ie'pa tã a' ttõ ttsõ er bua' wa. A' tso' erkî ì kos chakeke ie'pa tã a' eköl eköl, e' iütök yësyësë.

Pablo e' chéat

⁷ Tiquico tã ye' biyõ cheraë a' a. Ie' dör s'yami dalër tajë sa' éna ese. Ie' dör ye' kímukwak yësyësë ese. Ie' dör Skëkëpa Jesucristo kanè méso ye' ta. ⁸ E' kuëkî ye' tso' ie' patkök a' ska' as ie' tã a' ichõ tã is sa' tso', ñies as a' er kuütõ. ⁹ Ie' ta Onésimo mi'ke ñies. Ie' dalër sa' éna, ie' dör s'yami e' tkëulewã darërë ese. Ie' datse a' kã a. Ie'pa bõl tã a' a' icheraë tã is sa' kawõ tköke.

¹⁰ Aristarco tso' wõtëule ye' ta s'wõtö wé a, e' tã a' shkë'wémi. Ñies Marcos dör Bernabé duõ, e' tã a' shkë'wémi. A' a' iyënetke tã ie' de a' pakök, eta ikiõwa buaë. ¹¹ Jesús kië ñies Justo, e' tã a' shkë'wémi. Wépa tso' ye' ta ì blúie Skëköl tso' e' kanè a' e'pa shuã ie'pa mañal é dör judiowak. Ye' er pablérakitõ tajë. ¹² Epafra dör a' wakpa eköl, e' tã a' shkë'wémi. Ie' dör Cristo Jesús kanè méso. Kekraë ie' kköchöke Skëköl a' a' dalërmik tã a' mú e' tkëwã darërëé Cristo tté a' kë ibikeitsë bõtöt ena e' meulettsa da'aie ì kiane Skëköl kî ese woie. ¹³ Ye' wák tã ie' cheke mokî tã ie' kaneblöke darërëé a' dalërmik, ñies Jesús mik erblökwakpa tso' Laodicea ena Hierápolis, e'pa dalërmik. ¹⁴ Lucas tã a' shkë'wémi. Ie' dör s'kapëyökwak dalër tajë se' éna. Ñies Demas tã a' shkë'wémi.

¹⁵ S'yamipa serke Laodicea, e'pa shkë'ú sa' a. Ñies Ninfa ena Skëkëpa icha erule ñi dapa'uke ie' u a, e'pa shkë'ú sa' a. ¹⁶ Yëkkuõ i' arítsë one a' tã sulitane kukua, e' ukuõkî ta ipatkõmi a' tã Skëkëpa icha erule ñi dapa'uke Laodicea, e'pa a' as ie'pa tã iarítsõ ñies. Ñies yëkkuõ patkë' ye' tã Laodicea wakpa a, e' saú mik ide a' ska' eta. ¹⁷ Ichõ Arquipo a' tã Skëkëpa Jesucristo kanè mène ie' a wë, e' wã ú ie' tã seraã buaë.

¹⁸ Ñies ye' dör Pablo, e' tã shkëne i' shté ye' wák ulã wa. Kë a' éna ichökwa tã ye' tso' wõtëule s'wõtö wé a. As Skëköl er buaë chõ a' a.

Yëkkuö Tsá Kit Pablo tö Tesalónica wakpa a 1 Tesalonicenses

Pablo tö yëkkuö i' kit duas dabom skeyök ena skeyök kí et Jesús kune'bak e' ukuöki (50-51 AC) e' shu ulat. E' kuëki i' dör yëkkuö tsá kit ie' tö e'. Mik ie' ská dë'rö Tesalónica Skëköl tté buaë e' pakök etá Timoteo ena Silvano e'pa mir ie' ta. Mik Pablo tö Skëköl tté paka' ká e' a, etá tajë pé' ulunëkä ie' kí, e' kuëki ie' bakshkarmi dö Atenas. E' ukuöki ie' shkakmine kanëblökne Tesalónica Jesús mik erblökwakpa kimuk, erë kë ie' dë'röne. Erë Jesús mik erblökwakpa we'ikeke tajë pé' kë dör Jesús mik erblökwakpa esepa tö, e' kuëki Pablo tö Timoteo ë patkë'mi yëkkuö i' muk ie'pa a ier diché ioie (Hechos 12.1-14).

Ì kit Pablo tö yëkkuö i' kí e' dör i' es: Et: Ie' tö wëstela mé Skëköl a ì buaë o' ie' tö Jesús mik erblökwakpa tso' Tesalónica e'pa a e' kí. Nies Pablo tö ie'pa a ieri méne tö Skëköl tso' ie'pa ta.

Böt: Pablo tö ie'pa a ieri méne tö wës ie' bak senuk ie'pa shuá ena wës ie' tö ie'pa dalërits. Ie' tö ikit es ie'pa er diché ioie senuk Jesús a.

Mañat: Pablo tö ie'pa er diché ié senuk këkraë Jesús a. Nies ì tköraë Jesús mik erblökwakpa ta mik iblërulune etá, e' paké ie' tö ie'pa a. Nies ie' tö ikkachë tö wës se' kawötá Jesús datskene e' panuk kröröë.

Shkë'wë

¹ Ye' dör Pablo. Silvano ena Timoteo tso' ye' ta íe. Sa' tso' yëkkuö i' shtök Skëkëpa Jesús icha erule serke Tesalónica e'pa a. A' batsulewá Skëköl dör S'yé e' mik, nies Skëkëpa Jesucristo mik. As ie'pa er buaë chö ena sene bërë mü a' a.

Pablo wëstela ché Skëköl a Tesalónica wakpa dalërmik

² Këkraë sa' tö wëstela cheke Skëköl a a' dalërmik. Mik sa' ttöke ie' ta, etá këkraë sa' tö ikieke a' kí. ³ Sa' éna íane tö a' erblöke Jesús mik, e' kuëki a' tö ì kos buaë weke. S'yé dalër tajë a' éna, e' kuëki a' kanëblöke darërë ie' a. Skëkëpa Jesucristo datskene, e' paneke a' tö mokië, e' kuëki a' e' tkëwá darërë ie' mik. E' kos kuëki këkraë mik sa' ttöke Skëköl ta, etá sa' tö wëstela cheke ie' dör S'yé e' a a' dalërmik. ⁴ A yamipa dalër tajë Skëköl éna, sa' wá ijcher tö ie' tö a' shukitbak ie' ala'rie. ⁵ Mik sa' tö Jesús tté buaë paka' a' a, etá kë sa' wá ipakane tté ë wa. Nies Wiköl Batse'r diché e' kkayë' sa' tö a' a. A' tö isuë tö ì ché sa' tö, e' ché sa' tö er mokië wa. A' wá ijcher buaë tö sa' bak senuk yësyësë a' shuá iwà kkachöie tö a' kawötá senuk es.

⁶ Es a' dë'bak senuk yësyësë wës sa' ser es, nies wës Skëkëpa Jesús ser es. Mik a' tö Jesús tté buaë klöo'bak, etá e' kuëki pé' tö a' we'ik siarë, erë a' tö tté e' klö'wekeia ttsë'ne bua' wa Wiköl Batse'r batamik. ⁷ E' wa a' tö iwà kkachë Jesús mik erblökwakpa serke Macedonia ena Acaya, e'pa kos a' tö wës s'kawötá senuk Skëköl a. ⁸ A' batamik Skëkëpa Jesús tté bunëkä Macedonia ena Acaya. Ká wa'ne, wé ye' mirwá, eë pé' kos wá ijcher tö a' erblöke Skëköl mik. E' kuëki kë ì ku'ia chë yi' a' tté e' kí. ⁹ Sulitane tö sa' a' ichëke tö a' tö sa' ki'wá buaë. Nies ie'pa tö ichëke tö íyi diököl tso' dalöie, ese kos watëttsá a' tö kanëbloie Skëköl chökke eköl ë e' a. ¹⁰ Nies ie'pa tö ichëke sa' a' tö a' tso' Jesús datse' ká jai a, e' panuk er moki wa. Ie' dör Skëköl Alà. Ie' kötëwá, erë Skëköl tö ie' shkëo'kane. Ie' tö se' tsatkéë, se' weirdaë siarë aishkuö ta, e' yöki.

2

Ì o' Pablo tò Tesalónica

¹ A yamipa, a' wà ijcher buaë tò sa' sene' a' shuà, e' wà kě dör éme, e' tò a' kímé buaë. ² A' wà ijcher tò kam sa' dō a' ska' e' yōkī Filipos wakpa tò sa' yē' suluë, sa' we'ik siarë. Nies a' ká a' pē' bak e'pa éna sa' wōklō'wak erë Skëköl tò sa' kímé'. Ie' tò diché mé sa' a' Jesús tté buaë pakoie a' a'. ³ Sa' kě tò s'patteta' kache tté wa ö iyi sulusi dalërmik ö s'kītō'woie. ⁴ Sa' kě tò s'patteta' es. Skëköl tò sa' er webleke, e' tò sa' shukit. Ie' tò kanë me'at sa' ulà a' Jesús tté buaë pakök. E' kuëkī sa' ipakeke as sa' wër buaë ie' wa, kě dör s'ditsō wa. ⁵ A' wà ijcher tò sa' kě dē'rō a' ska' a' kīkōkkā kache tté wa. Kě sa' wà a' pautule inuköl kiane sa' kī e' kuëkī. Skëköl wà ijcher tò sa' kě wà iwamblëne es. ⁶ Sa' kě dē'rō a' ska' as a' tò sa' kīkōkā ö yi skā tò sa' kīkōkā. ⁷ Sa' dör Cristo ttekōlpa tsá, e' kuëkī sa' wà kawō ta' as a' tò sa' saū buaë, erë e' kě kine sa' wà a' a'. Sa' tò a' suë wës alà mī tò ila'rla suë es. ⁸ Sa' éna a' dalër tajë, e' kuëkī sa' ttsē'ne buaë a' pattök Skëköl tté buaë wa. Kě dör e' é wa, nies sa' e' mumittsa weinuk a' dalërmik. ⁹ A yamipa, a' éna iane tò mik Skëköl tté buaë paka' sa' tò a' a, e' dalewa sa' kaneblé' darërë. Sa' kaneblé' nīë nañeë as sa' kě tò a' ulà panū sa' toië.

¹⁰ A' wà ijcher, nies Skëköl wà ijcher, tò sa' sene' batse'r yësyësë kě kī ì sulu tté ta' a' dör Jesús mik erblökwakpa e'pa shuà. ¹¹⁻¹² A' wà ijcher tò sa' tò a' paut, a' er pablé' eköl eköl wës iyë tò iwë iwák ala'r ta es. Nies sa' tò a' a iyë' kekraë tò a' senú yësyësë wës Skëköl kī ikiane es. E' tò se' klō'bak as se' dō ì blúie ie' tso' olo ta' tajë e' kīie.

¹³ Mik sa' tò Skëköl tté paka' a' a, eta a' kě wà itsëne wës s'ditsō tté es. E' skéie a' tò itse' wës Skëköl tté mokī es, ta es je' idir. E' kuëkī kekraë sa' tso' wëstela chök Skëköl a' a' dalërmik. Ie' tté batamik, iwakanewëkeitō a' dör Jesús mik erblökwakpa e'pa er a. ¹⁴ A yamipa, a' wakpa ditsëwōpa e'pa tò a' we'ik siarë. Es nies ibak Skëköl icha erule erule erblō Cristo Jesús mik tso' Judea e'pa ta. Judiowak malepa tò ie'pa we'ik siarë nies. ¹⁵ Judiowak tò iwakpa we'ik Jesús tté kuëkī, e' wakpa é tò Jesús kōtwā wës ká iaiäë ie'pa tò Skëköl ttekōlpa kōtulurbak es. Nies ie'pa é tò sa' trëo'yal. ìle'pa kě wër buaë Skëköl wa! ìle'pa kě wödör yi mik! ¹⁶ Mik sa' tò Skëköl tté pakeke pē' kě dör judiowak esepa a' as nies ie'pa tsatkër, eta judiowak ñe'pa tò sa' ma'wé wōklō'wë as kě sa' tò tté e' pakō, erë ie'pa kě ulà dē' iska'. Es ì sulu nuí, e' kī kieke ie'pa tò e' kī tajë. Bata ekkë ta' Skëköl tò ie'pa kichatëttsatke.

Pablo shkakne ie'pa weblök

¹⁷ A yamipa, sa' manéyal, sa' kě ku'ia a' ta nita, erë sa' er me'rie a' kī. Sa' manéyal erë bet ta sa' éna shkakne suluë a' weblökne. ¹⁸ Sa' tò ima'wé, ye' wák tò ima'wé tseë erë Satanás tò sa' wōklō'wé. ¹⁹ Mik Skëképa Jesús dene, eta çyi tò sa' ttsë'wëmi buaë mokjë ie' wōä? ìE' dör a'! Ì buaë paneke sa' tò Jesús wörkī a' batamik. A' dē' Skëköl ala'rie, e' tò sa' ttsë'weraë buaë Jesús wörkī. ²⁰ Yëne e', a' wa sa' e' ttsōkeka, a' tò sa' ttsë'wëke buaë.

3

Timoteo patkémine Tesalónica wakpa ska'

¹ Bata ekkë ta, mik sa' kě a' idalë'tsëneia, eta sa' tò ibikeits tò "sa' bōl ate ìe Atenas ² ta s'yami Timoteo e' patkekemi sa' tò a' weblök." Ie' dör Skëköl kanë méso Cristo tté buaë pakök wës sa' es. Sa' tò ie' patkē'mi a' kīmuk as a' diché kī iër Jesús tté a' ena a' erblōia mokjë imik. ³ Sa' kě kī ikiane tò a' wële eriawë,

a' weirke siarë Jesús tté kuëki, e' tö. E' tköraë se' tã wake'. ⁴ Mik sa' bak a' ska', etã sa' tö a' a' iyë' tajë tö se' weirdaë pë' kē dör Jesús mik erblökwakpa esepa ulà a. A' wã ijcher buaë tö iwã tka es. ⁵ E' kuëki mik ye' wák kē a' idalë'ttsëneia, etã Timoteo patkë'miyö a' ttë ttsök tö çis a' erblöke Jesús mik e' mir? Ye' suane siarë dö' Satanás tö a' erkiöwë tã a' èmine tã kos sa' tö a' pattë e' weirdawa è.

⁶ Erë Timoteo tso' a' ska', irö ie' dene. Ie' wã biyö buaë debitu sa' a. Ie' ichë tö a' erblökeia Cristo mik, ñies a' ñi dalëritsökeia buaë. Ke kraë a' tö sa' bikeitseke er bua' wa. A' éna sa' suakne suluë wes sa' éna a' suakne es. ⁷ A' yamipa, a' erblöke Jesús mik buaë, e' tö sa' er pableke tajë sa' eriarke kos sa' weirke kos e' shua. ⁸ Mik sa' ittse' tö a' e' tkéwa darërë Skëkëpa mik, etã sa' er dekane. ⁹ A' tö sa' tse'wë buaë ichöke Skëköl wöa. Ke kraë sa' tö wëstela cheke ie' a' tajë a' kï, erë e' kē dör wë'. ¹⁰ Sa' tö ie' a' ikieke tajë ñie nañeë as kawö müitö sa' a' a' suojë a' kï wöbla'woie as a' kï yör erblök Jesús mik.

Pablo tté Skëköl tã

¹¹ Skëköl dör S'yë e' ena Skëkëpa Jesús e'pa a sa' tö ikieke tö sa' kímú shkoie a' ska'. ¹² As Skëkëpa tö a' kō ñi kï dalëritsök tajë shutë ñies sulitane dalëritsök wes sa' tö a' dalëritseke es. ¹³ As ie' tö a' er diché kï iö as a' dö Skëköl dör S'yë e' wörkï batse'r, kē kï i' sulu ttë tã', mik Skëkëpa Jesús datskene ie' icha batse' rpa tã etã. Es e' idir.

4

Sene wër buaë Skëköl wa ese

¹ A' yamipa, sa' tö a' wöbla'ö' tö a' senü wes Skëköl wa iwër buaë es, e' iuteke buaë a' tö. I' tã sa' tö a' a' ikieke, sa' tö a' patteke Skëkëpa Jesús ttö wa, tö a' kï senü yësyësh ke kraë.

² I' uk a' ka' ye' tö Skëkëpa Jesús ttö wa, e' jcher buaë a' wã. ³ Skëköl kï ikiane tö a' ser batse'r, e' wã kiane chë tö a' e' sköttsã trë kos yöki. ⁴ A' e' wöbla'ü e' kkö'nuk batse'r dalöiërta'. ⁵ A' kē kane senuk wes pë' kē e' batsötã Skëköl mik es. Ie'pa trër tajë wes iwákpa kï ikiane es. ⁶ A' dör ñi yamipa Jesús ttë wa, e' kuëki kē a' kane ñi tsiriuk a' alakölpa wa. A' ñi wamblö es, e' tã a' ñi dalöseukewa. Sa' tö a' a' iyë' bak tö wépa tö iwambeleke es esepa we'ikeraë siarë Skëkëpa Jesús tö. ⁷ Skëköl kē wã a' klöone e' ia' ukkã sene sulusi wa. Ie' tö a' klöo' senuk batse'r ie' a. ⁸ E' kuëki yi tö ttë i' watëttsã, ese kē wã s'ditsö ttë watënettsã, ie' tö Skëköl tö Wiköl Batse'r mé se' a, e' ttë watëttsã.

⁹ Skëköl wák tö a' wöbla'wë ñi dalëritsök, e' kuëki kē i' shteku'ia sa' tö ttë e' kï. ¹⁰ A' yamipa, e' yëne tö Jesús mik erblökwakpa serke Macedonia, e'pa kos dalër tajë a' éna. Erë sa' tö a' kï patteke tö a' kï ñi dalëritsö tajë shutë. ¹¹ Ñies a' e' chö senuk bèrë. Pë' kē tsiriwar kanë wa, ttë wa, i wa. A' wakpa i'yi è wã saü wã shulö. A' kanëblö a' wákpa ulà wa wes sa' tö a' iyë' es. ¹² A' tö iwë es, e' tã pë' kē erblö Jesús mik, esepa tö a' dalöieraë. Ñies a' tö iwë es, e' tã i kos kiane a' kï seneioe, e' döraë a' ulà a' as a' kē tö yile ulà panü a' kanëwoie.

Skëkëpa Jesús datskene

¹³ A' yamipa, sa' kï ikiane tö a' wã ijcher tö i' tköraë se' blërulunebak esepa tã as a' kē eriar wes wépa kē ku' i' panuk, esepa eriar es. ¹⁴ Se' tö iklö'wë tö Jesús kötëwa shkenëkane, e' kuëki ñies se' tö iklö'wë tö wépa batsulewã ie' mik blërulunebak, esepa tserabitu Skëköl tö Jesús tã mik idatskene etã.

¹⁵ E' kuëki i' kkey' Skëkëpa tö sa' a e' chekene sa' tö a' a, e' dör tö mik ie' dene, etã se' dör ie' icha tso' tse'ka, esepa kē mine se' malepa blënewã, esepa

yöki kewé. ¹⁶ Mik Skèkèpa wák bitukene ká jai a, etá ittöraë aneule darèrè ttseraë sulitane tö. Nies Skèköl biyöchökwakpa wökir kibi, e' ardaë ta Skèköl duk bla'weraëitö tajë. Etá wépa batsulewá Cristo mik blérulunebak, esepa shkërdakane kewé. ¹⁷ E' ukuöki ta se' tso' ttsë'ka ká i' a, esepa qos busdaka ie'pa ta ñita mò a ta Skèkèpa Jesús kueraësö kashuk a, etá es se' tso'ie ie' ta këkraë. ¹⁸ E' kueki a' ñi er diché iö ttè e' wa.

5

¹⁻² A yamipa, a' wa ijcher buaë tö mik Skèkèpa Jesús datskene, etá kèwö e' datse kè biyö yéule wés akblökwakpa döwa se' u a nañewe es. Kè yi wa ijcher tö mik idatskene, e' kueki e' kèwö kè kituk sa' a yèkkuö ká a' a. ³ Mik sulitane tö iché: "Ire' sulitane serke bèrè ñita, kè pauirku'", e' bet ta i sulu döraë ká i' ká ta s'ditsö weirdaë siarè. Ie'pa kè tköpashkar iulá a wés tayé alá kurke e' kè tköpashkar iweir tajë e' ulá a es. ⁴ Erè a yamipa, a' kè serku'ia ká ttsettse a wés ie'pa es. E' kueki e' kèwö kè döpa a' ká wés akblökwakpa döwa es. ⁵ A' qos serke yésyèsé Jesús ttè dikia, e' dör wés se' serke ká ñiwe a es. Skèkèpa Jesús kèwö, e' tö a' ttsë'weraë buaë. Kè se' tö i sulu wambleku'ia wés ká ttsettse wakpa es. ⁶ E' kueki kè se' kàne senuk wés ie'pa es. Ie'pa dör wés se' kapötulur es, kè ku' i panuk. Erè se' kawötá senuk wösh wa, kabikeitsöke buaë wés s'tso' kkáme es. ⁷ Wépa kapötkëter, esepa kapötkëter nañewe. Wépa tteke blo' tö, esepa tteke blo' tö nañewe. ⁸ Erè se' dör wés ká ñiwe wakpa es, esepa ké kabikeitsök buaë wés s'tso' kkáme es. Se' erblö Jesús mik, ñies se' ñi dalèritsö, e' tö se' bleraë wés iyi daloie ieke ñippökwaipa tö ibatsi' ká kuaböt yöki es. Nies se' tsatkërdaë, e' panusö kröröe, e' tö se' tsatkeraë wés iyi daloie tkekeka ñippökwaipa tö iwökir ká e' tsatkoie es. ⁹ Skèköl kè wa se' klöng ie' ala'rie se' we'ikoie. E' skéie se' klöng bakitö se' tsatkoie Skèkèpa Jesucristo batamik. ¹⁰ Cristo kótewá se' skéie as se' ser michoë ie' ta ñita. Se' blènewá ö se' tso'ia ttsë'ka, e' kè dè' wés ie' a mik ie' datskene etá. ¹¹ E' kueki a' ñi er pablö, a' ñi diché iö, ttè ikkè wa wés a' tso' iwá uk es.

Pablo tö ie'pa ká patté

¹² A yamipa, wépa tso' kanèblök darèrè a' wökirpaie Skèkèpa Jesús ttè a, esepa tö a' kkö'neke, a' patteke as a' ser buaë yésyèsé Skèköl a. E' kueki sa' tö a' a ikieke tö ie'pa dalöiö. ¹³ Ie'pa dalöiö tajë. Ie'pa dalèritsö ie'pa kanè kueki. A' senu bèrè ñita.

¹⁴ Nies sa' tö a' patté tö a' wépa bikène, kè éna kanèblak, esepa uñú. Wépa eriarke, esepa er pablö. Wépa kè ku' tkèulewá darèrè erblök Jesús mik, esepa kimú. Sulitane dalé'ttsö er bua' wa.

¹⁵ A' e' kkö'nú. Mik yi tö i sulu wamblé a' ká, etá kè a' tö i sulu wamblökne ie' ká iskéie. E' skéie a' e' chö këkraë er buaë chök ñi a ena sulitane a.

¹⁶ A' ttsë'nú buaë këkraë. ¹⁷ A' ttö me'rie Skèköl ta. ¹⁸ I qos ká wéstela chö Skèköl a. A' dör Cristo Jesús icha, e' kueki Skèköl ká ikiane tö a' ser es.

¹⁹ I weke Skèköl Wiköl tö a' shüa, e' kè wöklö'war. ²⁰ Ttè Skèköl ttekölie, ese kè watarttsa. ²¹ Iwá qos bikeitsö bua'iewá. Wé dör buaë ese blö. ²² I sulu qos, ese yöki a' e' sköttsa.

²³ Skèköl dör sene bèrè mukwak, as e' tö a' kimú senuk batse'r. Nies as ie' tö a' chká, a' er, a' wiköl, a' wák wa'ñe kkö'nú kè ká i sulu ttè ta' yès dö mik Skèkèpa Jesucristo datskene etá. ²⁴ Yi tö a' klöng bak, e' ttö mokjë. Ie' tö ese qos waweraë.

Pablo e' chéat

- 25 A yamipa, a' tō ikiō Skēkōl a sa' k̄j.
- 26 S'yamipa kōs shkē'ú sa' a ñi dalēr wa.
- 27 Ye' tō a' ké Skēkēpa Jesús ttō wa yēkkuō i' sauk s'yamipa kōs a.
- 28 As Skēkēpa Jesucristo er buaē chō a' a.

Yëkkuö Skà Kit Pablo tó Tesalónica wakpa a, i' ta ide böt 2 Tesalonicenses

Mik Pablo bak Corinto eta ie' tó yëkkuö i' kit Jesús mik erblökwakpa tso' Tesalónica e'pa a. I' dör yëkkuö skà kit ie' tó ie'pa a, i' ta ide böt. S'wöbla'ukwakpa wele tó ichè tó Jesús skà dè'röbakne e' kueki kè s'kawötà kanablök. Jesús mik erblökwakpa welepa tó e' klöo', e' kueki ie'pa kè kanablöia chké yulioie. E' kueki Pablo tó Jesucristo skà datskene e' paké ie'pa a.

Pablo éna ie'pa a ichak yësyësè tó Jesús kam döne e' kueki ie' tó yëkkuö i' kit. Ie' tó ie'pa a iché tó Jesucristo datsketkene e' yöki wëm döraé eköl sulitane kitö'uk. E' kanablöraé Satanás diché wa. Nies ie' tó ie'pa a iché tó mik Jesús dene eta pé' kos kè erblène ie' mik e' we'ikeraé Skéköl tó.

Erè kam Jesús döne eta ie' mik erblökwakpa kawötà senuk yësyësè ena ie'pa kawötà kanablök e' kkö'noie. Es Pablo tó ie'pa a iché.

Shke'wè

¹ Ye' dör Pablo. Silvano ena Timoteo tso' ye' ta ié. Sa' tso' yëkkuö i' shtök Skékèpa Jesús icha erule serke Tesalónica e'pa a. A' batsulewà Skéköl dör S'yé ena Skékèpa Jesucristo e'pa mik. ² As ie'pa er buaé chö ena sene bërè mù a' a.

Mik Jesús dene, eta pé' sulué we'ikeraéitö

³ A yamipa, kekraé sa' kawötà wéstela chök Skéköl a' a' dalérmik. A' erblöke Jesús mik, e' kí mir buaé. E' sù a' ñi daléritsöke, e' kí mir buaé. E' tó sa' ké wéstela chök Skéköl a. ⁴ Sa' tó a' tté ppéka buaé Skéköl icha eruleé kos e'pa shua. Erè a' weirke siarè s'bolökpa ulà a, a' töierke siarè Jesús tté kueki, erè a' e' tkéwà darèrèé, a' erblökeia Jesús mik buaé, e' kueki sa' tó a' kikéka. ⁵ E' kos wa iwènewà tó Skéköl tó s'shulè yësyësè. Ie' dör se' blú, e' tté kueki a' weirke. E' wa iwènewà tó ie' tó ibikeitseke tó a' je' didir i' blúie ie' tso' e' kije.

⁶ Skéköl tó s'shuleke yësyësè kekraé, e' kueki buaé idir tó wépa tó a' we'ikeke esepa we'ikeraé ie' tó siarè. ⁷ Ta' a' weirke siarè e'pa enuraé sa' ta ñita. E' kos tkóraé mik Skékèpa Jesús datskene ie' biyöchökwakpa diché ta' tajé e'pa ta' ena bö'wö ñarke tajé e' shua eta. ⁸ Wépa kè e' batsöta' Skéköl mik, kè wà Skékèpa Jesús tté buaé e' iütène, esepa kos we'ikök ie' datse. ⁹ Ie'pa weir michoé siarè busdattsa' bánat Skéköl diché ta' tajé olo ta' tajé, e' yöki. ¹⁰ E' kos tkóraé mik Skékèpa Jesús datskene eta. E' kéwö ta' ie' icha batse' rpa kos tó ie' kikeraka. Se' erblé ie' mik, esepa kos tó ie' dalöieraé. A' tó tté yé' sa' tó a' a, e' klö'wé e' kueki a' tso' ñak e'pa shua.

¹¹ E' kueki sa' tó Skéköl a' ikieke kekraé a' ki. Sa' tó ikieke ie' a' as ie' tó a' saü tó a' serke yësyësè wes ie' tó a' klöo' bak senuk es. Nies sa' tó ikie ie' a' tó ie' tó a' kimü i' buaé kos kiane wè a' ki e' wà uk buaé ie' diché wa. E' kos wak a' éna a' erblöke Jesús mik e' kueki. ¹² Sa' tó ikieke es as Skékèpa Jesús kikarka a' batamik, nies as Skéköl tó a' kikōka buaé. Ie' ena Skékèpa Jesucristo e'pa er buaé chö a' a, e' kueki ie'pa tó a' kimeräé iwà uk buaé.

¹ A yamipa, mik Skëkëpa Jesucristo datskene, etä se' busdaka kashuk a ñi dapa'uk ie' ta, e' ttë pakeke sa' tō a' a' i'ñe. Sa' tō a' a' ikieke kröröë tō ² yile iché tō Skëkëpa Jesús datskene, e' k'ewō detke, e' ta kē a' e' k'itō'uk e' t'kiuk ttë ese wa. Isalema yile tō a' a' icheke tō Wiköl Batse'r tō sa' a' ikkaché tō Jesús denetke. Isalema yile tō icheke tō sa' tō ie'pa a' iyē' ö sa' tō ikit yëkkuö k'ij tō Skëkëpa Jesús denetke ká i' a'. Yile tō iché es, e' ta e' dör kache. ³ Kē a' e' k'itō'uk ttë ese wa yēs. Skëkëpa Jesús kam döne e' yōki tajē pē' tō Skëköl waterattsä. Nies wēm sulusi ichökle wömenettsabak weinuk e' dōraē. ⁴ Ì kos tso' dalöie skëkölíe, ese kē kiarpa ie' k'ij. Ie' wák e' t'sörakā ese kos tsata. Ie' k'ij ikiane tō sulitane tō ie' ē dalöie. Ie' e' t'kōrakā Skëköl wé kibi a' ta iē' chōraē: "ye' dör íyi ulitane kéköl."

⁵ Mik ye' bak a' ska', etä íyi ekkē yē'yō a' a', ye' a' ta e' ane a' éna. ⁶ Ì tō wēm sulusi ñe' wöklō'wekeia as kē idō kam ikéwō dō e' yōki e' jcher a' wā. ⁷ Erē í'ñe ta Satanás tso'tke iwakanéuk bër akirie as s'ditsō tō Skëköl ttë watōttsa. Erē wēm sulusi ñe' kē dōpa dō mik yi tso' iwöklō'uk e' yēnettsä etä. ⁸ Mik iyēnettsä, etä wēm sulusi e' dōraē sulitane wörki. Erē mik Skëkëpa Jesús de, etä ie' e' alōrakā iki ilo tajē wa ta itterawaitō ikkō siwē ē wa. ⁹ Mik wēm sulusi ñe' de (kam Jesús tō ittōwā e' yōki), etä ie' dōraē Satanás batamik. Satanás diché wa, ie' tō ì kē or yi a' ese kos weraē s'k'itō'woie. ¹⁰ Ì sulu kos wa ie' tō s'wömeuletsä weinuk aishkuö ta esepa k'itō'weraē. Ie'pa kē wā Jesús ttë mokij e' dalëritsē e' tsatkoie, e' kuekij ie'pa wömeuletsä weinuk. ¹¹ E' kuekij Skëköl tō ie'pa wömerattsä as ie'pa e' k'itō'ù Wēm Suluē Ichökle e' kache wa. ¹² Es ie'pa kē tō ttë mokijē ñe' klō'wē. E' skéie ie'pa t'sē'r buaē ì sulu wamblök, e' kuekij Skëköl tō ie'pa wömerattsä weinuk aishkuö ta. Esepa kos k'ij inuí dōraē.

S'yě tō se' shukitbak tsatké

¹³ Erē, a yamipa, a' dalër tajē Skëkëpa Jesús éna. Tsawe ta Skëköl tō a' shukitbak tsatké iWiköl tō a' batse'wē e' batamik. Nies a' tsatkēne ttë mokijē klō'wé a' tō e' batamik. E' kos kuekij sa' kawōtā wěstela chök Skëköl a' kekraē a' k'ij. ¹⁴ Sa' tō Jesús ttë buaē paka' a' a', e' wa Skëköl tō a' klō'bak as a' s'er michoē Skëkëpa Jesucristo ta ñita' e' olo tajē e' a'.

¹⁵ A yamipa, e' kuekij, ttë wa sa' tō a' yō' mik sa' bak a' shuā etä, ñies mik sa' tō yëkkuö kit a' a' etä, ttë e' kos blō buaē a' er a', kē ilo'yar. ¹⁶ Skëkëpa Jesucristo ena Skëköl dör S'yě, e'pa éna se' dalër tajē. Ie'pa er buaē chē se' a', e' tō se' er pablē michoē. Nies ie'pa kablē' sene michoē muk se' a', e' panuk kröröë se' tso'ie. ¹⁷ As ie'pa tō a' er pablō. As ie'pa tō a' er diché k'ij idō as a' tō ì buaē kos ù ttë wa ena iwawatke.

3

S'yě a' ikiö sa' k'ij

¹ A yamipa, bata ekkē ta, a' tō Skëköl a' ikiö sa' k'ij as Skëkëpa Jesús ttë pakeke sa' tō, e' k'ij pakar bet ká ulitane wakpa a' ta e'pa tō iklō'wé wēs a' tō iklō' es. ² Nies pē' tso' tajē kē erblökü' Jesús mik, e' kuekij a' ikiö Skëköl a' tō ie' tō sa' tsatko pē' sulusi yōki. ³ Erē Skëkëpa Jesús ttō mokijē, ie' tō a' se'weraē tkëulewā darërē ie' mik ta' a' tsatkeraëitō ì sulu yōki. ⁴ Sa' e' mué ie' mik tō ie' tō a' k'imeraē. E' kuekij sa' wā ijcher tō ì uk a' kē sa' tō, e' wawé a' tō ta a' iwē michoē. ⁵ As Skëkëpa tō a' k'imū kos Skëköl éna se' dalër e' wā anuk. Nies as a' k'imuitō a' weirke kos e' dalē'tsök wēs Cristo tō ie' icha dalē'ttsē' es.

Se' kawōtā kanëblök

⁶ A yamipa, Skëkëpa Jesucristo ttō wa sa' tō a' a' icheke tō s'yamipa welepa bikërke, esepa yöki a' e' skō. Wépa kē tō ttē me'at sa' tō e' iuteku', esepa yöki a' e' skō, kē iutar. ⁷ A' wā ijcher buaë tō a' kawōtā senuk wēs sa' bak senuk a' ska' es. A' kē wā sa' sune bikënu. ⁸ Sa' kē wā yi chke ñane kē patoule. E' skéie sa' bak kaneblök darërë ñië nañeë shtrine wa ì wa choie, di' yoie as sa' kē tō yi tsiriü e' tië wa e' kanewë wa. ⁹ Mik sa' bak a' ska' warma a' kawōtā sa' sauk, sa' kkō'nuk, erë sa' kē wā ì kine a' a' es. Es sa' kaneblë' a' ska' as a' wöblar kaneblök wēs sa' tō a' a' iwà kkayë' es. ¹⁰ Mik sa' bak a' ska', etā ttē i' yë' sa' tō a' a': "Yi kē kaneblak, ese kē tiar." ¹¹ Sa' tō ittse tō a' welepa bikërke tajë. Ie'pa kē kaneblökü' yës, e' skéie wépa kaneblöke esepa tsiriwekerakitō ñië. ¹² Pë' esepa patté sa' tō, ñies ie'pa ké sa' tō Skëkëpa Jesucristo ttō wa kaneblök darërë bërë e' kanéwoie.

¹³ Erë, a yamipa, kē a' shtrinuk ì buaë uk kekraë. ¹⁴ Ttē shtéyö yëkkuö i' ki, e' kē iutë yile tō, e' tã ichö a' malepa a. Ie' yöki a' e' skō as ijaërka tã ier mane'üne. ¹⁵ Erë kē ie' suar suluë wēs s'bolök es, e' skéie ipattó er bua' wa wēs s'ël es.

Pablo e' chéat

¹⁶ Skëkëpa Jesús dör sene bërë mukwak, as e' tō sene bërë mù a' a' kekraë ì qos tköke a' tã e' shua. As ie' tkérie a' ulitane tã kekraë.

¹⁷ Ye' dör Pablo, e' tō shkëne i' shté ye' wák ulà wa wēs ye' tō ishteke yëkkuö qos shtéyö ese ki es. Es sulitane wā ijcher tō ye' wák tō ishtë. ¹⁸ As Skëkëpa Jesucristo er buaë chö a' ulitane a' tajë.

Yëkkuö tsá kit Pablo tö Timoteo a

1 Timoteo

Pablo tö yëkkuö kit mañat Jesús mik erblökwakpa wökirpa a, e' et e' dör tsá kititö Timoteo a e'. Yëkkuö i' dör ie' pattoie wës ie'pa kawöta s'wëttsük s'wökirpaie.

Timoteo dör Pablo wapiöyk ikané a. Mik ie' bak duladula eta Pablo tö ie' klöo' kanablök ie' ta. Timoteo bak senuk ká kiè Lистра ate Asia ee. Ie' yé dör griegowak ena imi dör Israel aleri. Mik Pablo tö Jesús tté buaé paka' Lистра eta Timoteo erblé' Jesús mik. E' ukuöki mik Pablo skà bak Lистра eta ie' tö Timoteo shukit kanablök ie' ta (Hechos 16.1-4). E' ukuöki Timoteo kanablé' tajé Pablo ta Jesús tté buaé pakök ká ku'a'ki ku'a'ki a. E' ukuöki ta Timoteo bak Jesús mik erblökwakpa wëttsük Éfeso. Pablo tö yëkkuö i' kit Timoteo a ie' kimoie wës ie' ké senuk kanablök.

E' kíieta se' wëse ké kanablök Jesús mik erblökwakpa wökirpaie ena e'pa kímukwakpaie, e' kit Pablo tö Timoteo a. Nies Jesús mik erblökwakpa tso' Éfeso e'pa shua kabene tso' tajé. Pé' wëlepa tö s'wöbla'weke kache tté wa, esepa kí talara tajé, e' ché Pablo tö Timoteo a tö wës ie' kawöta tté ese shulök.

Yëkkuö i' tö se' kímèmi tajé j'ne ta. Yëkkuö i' tö se' a ikkaché tö se' wëse kawöta shushtë s'wökirpaie, nies se' wëse kawöta shushtë s'wökirpa kímukwakie. E' kíieta wës s'wökirpa ké kanablök e' tso' kitule yëkkuö tsá kit Pablo tö Timoteo a e' kí.

Shké'wè

¹ Ye' dör Pablo. Ye' dör Cristo Jesús ttekölpa tsá, e'pa eköl. Skéköl dör S'tsátkökwak ena Cristo Jesús mik se' erblöke, e'pa ye' ka' kané e' wà uk. ² A Timoteo, ye' tso' yëkkuö i' shtök be' a. Be' dör wës ye' alà chök es tté mik se' erblöke e' wa. Skéköl dör S'yé ena Skéképa Cristo Jesús, as e'pa er buaé chö be' a ena be' saü er siarè wa nies sene bërè mù be' a.

Se' wöbla'ukwakpa kache tté wa, esepa wöklö'ú

³ Mik ye' minea Macedonia, eta ye' kköyè' be' a: "Be' e' tsáat Éfeso pé' wëlepa tso' ee e'pa a ichö tö ké s'wöbla'war kache tté wa." ⁴ Ie'pa kawö chöke tajé se' ditséwö bak ká iaiaé e' tté pakè wa. Tté e' ké erta'wa, e' dör tté èse. Ichö ie'pa a tö ké yi wöbla'waria kache tté ese wa. Tté ese kí sulu s'ni chö. Tté ese tö, i weke Skéköl tö se' erblé ie' mik e' wa, ese wöklö'weke.

⁵ Ye' kí ikiane tö s'yamipa ni dalëritsö er manenè wa, erbike bua' wa. Mik ie'pa ni dalëritsö es, eta e' wa iwënewa tö mokí ie'pa erblöke Jesús mik. E' kuéki ye' tö be' ké s'wöbla'ukwakpa kache tté wa esepa wöklö'uk, ké kar s'wöbla'uk. ⁶ Ie'pa wëlepa tö tté mokí méat ta ittémirak biraraé. ⁷ Ie'pa erkiöke s'wöbla'uk tté dalöiëno wa. Eré ipakekerakitö wës ichöpa éna iwà anerak buaé es, eré iwákpa ké éna iwà ane.

⁸ Se' wà ijcher tö tté dalöiëno e' dör buaé, eré se' kawöta iwà jchenukwa tö i kuéki imeneat. ⁹ Se' wà ijcher tö tté dalöiëno, e' ké meneat s'ser yësyèsè esepa shuloie. E' skéie imeneat wépa ké senak yësyèsè, wépa tö tté dalösewëkewa, wépa dör pé' sulusi, wépa e' wamblö sulu, wépa ké tö Skéköl ena ie' siwé dalöie, wépa tö imi ö iyé ttéwa, wépa dör s'ttökwakpa, ¹⁰ wépa trër, wépa serke wépa ta alakölpa skéie, wépa tö s'ditsö ekibleke watuè, wépa dör kachökwakpa, wépa tö s'kkateke kache wa, nies wépa tö i skà ké dör tté yësyèsè sini'kuè ese

wambleke, esepa kōs shuloie ttē dalōiēno meneat. ¹¹ Es ttē buaē ichōkle e' tō se' a ikkacheke. Ttē e' pakē kanē me'at Skēkōl kīkaulekā tajē, e' tō ye' ulā a.

Pablo tō wēstela ché Cristo a

¹² Skēkēpa Cristo Jesús tō ye' er diché ieke. Ie' isuēwā tō ye' ttō mokiē, e' kuēkī ye' me'kaitō kanēblōk ie' a. E' kuēkī wēstela chēyō ie' a tajē. ¹³ Ye' bak ie' chōk suluē. Nies ye' bak ie' ttōkatapa chōk suluē, we'ikōk siarē. Erē Skēkōl tō ye' suē er siarē wa, kam ye' erblō ie' mik e' kuēkī. Ì wamblē' ye' tō ie' ta, e' wā kē ane ye' éna tō e' dōr suluē, e' kuēkī ie' tō ye' suē er siarē wa. ¹⁴ Es Skēkēpa Jesús er buaē ché ye' a tajē shutē as ye' erblō ie' mik, nies as ye' tō s'malepa dalērītsō buaē Cristo Jesús ttō wa.

¹⁵ Cristo Jesús dē'bitū kā i' a pē' sulusipa tsatškōk. Ttē e' dōr yēsyesē je', sulitane ké iklō'uk. Ye' bak e' wamblōk suluē sulitane tsata. ¹⁶ Erē Skēkōl tō ye' suē er siarē wa, ie' tō ye' tsatkēe sulitane a ikkachoie tō kōs Jesucristo tō se' dalē'ttseke énaē er bua' wa. Ie' tō iwē es as sulitane erblō Jesús mik wēs ye' es ta sene michoē dō ie'pa ulā a. ¹⁷ Skēkōl dōr s'blū yōbiē, kē duōta'wā, kē wērtā'wā, e' dōr ekōl ēme. ¡As sulitane tō ie' dalōiō tajē, ie' kīkōkā tajē kekraē!

¹⁸ A Timoteo, be' dōr wēs ye' alā es, ye' tō be' kē iwakanēuk wēs Skēkōl ttekol tō iyē'bak be' a es. Be' e' tkōwā darērē wēs nippōkwak bua'buā nippō es. ¹⁹ Be' erblō michoē Jesús mik. Be' erbiškō buaē e' wā iūtō. Wēlepa kē wā ierbiškō buaē e' wā iūtēne, e' kuēkī ie'pa erblōke Jesús mik e' olo'yé ie'pa tō. ²⁰ Esepa tso' bōl kiē Himeneo ena Alejandro. Ie'pa méttsa ye' tō Satanás ulā a as iwōtkirdak tō Skēkōl kē yērtā' suluē.

2

Skēkōl a ikiōsō sulitane kī

¹ A Timoteo, ttē i' cheke ye' tō be' a e' dōr ttē bua'ie: Jesús mik erblōkwakpa kawōtā Skēkōl a ikiōk sulitane kī kekraē. Ichō ie'pa a tō ie' a ikiō tō ie' tō sulitane kīmē, nies wēstela chō ie' a sulitane kī. ² Ie' a ikiō wēpa tso' se' blūpaie se' wōkirpaie esepa kōs kī as ie'pa s'wēttsū buaē. Ie'pa tō iwē es, e' ta se' serdaē bēre buaē Skēkōl dalōiōk ē, kē nī chōtā' suluē. ³ E' dōr buaē, nies iwēr buaē Skēkōl dōr S'tsatškōkwak e' wa. ⁴ Ie' kī ikiane tō sulitane tsatkēr. Nies ie' kī ikiane tō sulitane éna ttē mokiē e' wā ar. ⁵ Ttē e' dōr i' es: Skēkōl dōr ekōl ēme.

Nies wēm tso' ekōl ēme, e' tso' se' ttē chōk Skēkōl a, e' dōr Cristo Jesús.

⁶ Ie' wák e' me'ttsabak ttēwā sulitane nuī skéie.

E' bak mik Skēkōl tō ikēwō me'wā eta, as sulitane wā ijcher tō moki ie' éna se' tsatkak.

⁷ Ttē e' wā pakōk Skēkōl tō ye' klō'bak Jesús ttekolpa tsā e'pa ekōlie. Ie' tō ye' patkē' pē' kē dōr judiowak esepa wōbla'uk ttē moki mik se' erblōke e' wa. Ì ché ye' tō e' dōr mokiē, e' kē dōr kache.

⁸ Bitōkicha a' nī dapa'uke kā wa'ñe, eta ye' kī ikiane tō wēpa ttō Skēkōl ta er batse'r wa, kē ulune yi kī, kē nī chōtā'. ⁹ Nies ye' kī ikiane tō alakōlpa e' paiō buaē, kē dōr ichkà kkachōk. Alakōlpa kē kane íyi tulōkka tajē itsā kī. Nies ie'pa kē kane e' kītkōkka tajē íyi wōnarke dalōlōe orōie iie ese wa. Datsi' tuē darērē ese kē iēr e' tso'kā tajē. ¹⁰ E' skéie ie'pa ké e' kītkōkka ì buaē wēkerakitō ese wa wēs alakōlpa e' chō tō ie' tkēulewā darērē Skēkōl ttē a esepa ké senuk es.

¹¹ Ie'pa kawōtā s'wōblarke e' kīttōk bēre dalōiē wa. ¹²⁻¹⁴ Skēkōl tō Adán yō' kewe, e' ukuōkī tā Eva yō'itō. Nies Adán kē kītēne, Eva kītēne, es ie' tō Skēkōl

tte dalöseŋwā. E' kueki mik a' n̄i dapa'uke Skëköl dalöiök, eṭa ye' k̄i ikiane tō alakōlpa tulur b̄erē. Ye' k̄ē tō kawō mē ie'pa a s'wōbla'uk. N̄ies ye' k̄ē tō kawō mē ie'pa a e' alōkka wēpa k̄i. ¹⁵ Erē alakōlpa tō ila'r kaneweke buaē ena ierblōke Jesús mik ena s'dalēritseke ena iserke batse'r ena ierbikōke buaē yēsyesē e' kōs a itkērie, e' ṭa itsat̄kērdarak.

3

Skëkēpa Jesús ichapa erule e'pa wōkirpa

¹ Ttē i' dōr yēsyesē: Yi ēna kaneb̄lak Skëkēpa Jesús ichapa erule e'pa wōkirie, e' ṭa ese ēna kanē buaē wak. ² E' kueki esepa kē senuk yēsyesē, kē k̄i i sulu kuepa yi tō ikkatoie. Esepa kē alakōl tsukwā ekōl ē, e' dalöiök tajē, kē kane trēnuk. Esepa kē e' kkō'nuk buaē, kabikeitsōk buaē, n̄ies senuk yēsyesē aš idalöier. Esepa kē s'yamipa datse bānet, esepa kiōkwā buaē iu a. Esepa a buaē s'wōblar Skëköl ttē wa. ³ Esepa kē kane e' ttōkka blo' wa. Esepa kē dōr kēsik tsiriwēṭa, e' skēie ie' er buaē chō sulitane a ṭa iserke b̄erē. Esepa kē er me'rie inukōl k̄i. ⁴ Esepa dōr iu wōkir buaē. N̄ies esepa ala'r wōblane buaē ie' ttō dalöiök, n̄ies sulitane dalöiök. ⁵ Esepa kē dōr iwāk u wōkir buaē, e' ṭa ṭwes idōmi Skëköl ichapa erule e'pa wōkirie buaē? ⁶ Wēpa miwā erpa Skëköl ttē a, esepa kē menukka s'wōkirpaie dō' ie' ttsōka tajē ṭa iwōmertsā weinuk wes bē es. ⁷ N̄ies e' wakpa kē senuk yēsyesē aš wēpa kē dōr Skëkēpa Jesús ichapa esepa tō idalöiō. Kē dōr es, e' ṭa ie'pa tō iwayuēmi ṭa ijaērkaṃi ṭa iarṃine wes bē k̄i ikiane es.

Skëkēpa Jesús icha wōkirpa e'pa k̄imukwakpa

⁸ Es n̄ies Skëkēpa Jesús ichapa erule wōkirpa e'pa k̄imukwakpa kē senuk yēsyesē aš idalöier. Esepa kē ttök moki. Esepa kē kane e' ttōkka blo' wa. Esepa kē kane inukōl klō'uk kache wa. ⁹ Esepa kē e' tkōkwā darērē ttē mik se' erblōke k̄kayēne se' a, e' a erbikē maneneē wa. ¹⁰ Wēpa merkeka iwōkirpa k̄imukwakpaie, esepa kawōṭa suē kewe tō is iserdak. Kē iki i nuṭ ṭa, e' ṭa imerkaṃi k̄imukwakpaie. ¹¹ Esepa alakōlpa n̄ies kē senuk buaē aš idalöier. E'pa kē kane biyöblök, kē kane e' ttōkka blo' wa. E'pa kē i kōs uk yēsyesē. ¹² Wēpa kaneb̄lak k̄imukwakpaie, esepa kē alakōl tsukwā ekōl ēme, e' dalöiök tajē, kē kane trēnuk. Esepa wōblane buaē ila'r wēttsuk n̄ies ie' dōr iwāk u wōkir buaē. ¹³ K̄imukwakpa tō iwakaneweke buaē, e' ṭa ie'pa dalöierdaē, n̄ies Cristo senuk ttē mik se' erblōke, e' pakeraeitō kē jaēne.

Jesucristo siwē k̄kayē' Skëköl tō se' a

¹⁴ Ye' m̄u mi' bet be' weblök. Ye' tso' yēkkuō i' shtök be' a ¹⁵ dō' ye' wōklör eṭa be' wā ijcher tō wes se' dōr Skëköl yamipaie esepa kawōṭa senuk. Se' dōr Skëköl chök e' ichapa, e'pa dōr wes u chki bua'ie es ttē mokiē e' tsat̄koie iwōklō'woie. ¹⁶ Jesucristo siwē e' k̄kayē' Skëköl tō se' a, ttē e' dōr mokiē buaē sht̄eṭē. Ttē e' dōr i' es:

Jesucristo yōne s'ditsōie.

Ie' dōr yēsyesē e' k̄kayē' Skëköl Wikōl tō.

Ie' su' Skëköl biyöchōkwakpa tō.

Ie' ttē buaē e' pakane k̄a wa'ñe wakpa a.

Ie' mik pē' erblōke k̄a wa'ñe.

Ie' kinewā buaē k̄a jai a olo ṭa' tajē ee.

4

S'wöbla'ukwakpa kache tté wa

¹ Skëköl Wiköl tò ichè yësyësè tò mik ká i' erkewatke, etá tajë pë' tò ierblö Jesús mik e' waterattsá. E' skéie tté datse wimblupa tò s'kitó'weke esepa wá ena aknamapa wá ese klö'wekerakitó. ² Pë' e' ò sulu kachó tajë erbikè burinewatke esepa iutekerakitó. ³ Pë' ñe'sepa kè tò s'kè senukwa. Nies ie'pa tò icheke tò chké wésele kè katar, kè ñar. Erë chké kos me'atbak Skëköl tò se' a katanioie ñanoie. E' kuëkí se' dör Jesús mik erblökwakpa wá tté mokjé e' jcher, e'pa wá kawó tá' chké ulitane katök ñuk wéstela chekesó ie' a e' wa. ⁴⁻⁵ Í kos yó' ie' tò e' dör buaë, kè se' káne iwatöktsa. Chké kos batse'ormi ie' tté wa ena ie' a ikiè wa. E' kuëkí ie' a wéstela chésó iki, e' tá iñëmiso.

Jesucristo kanè méso buaë

⁶ Tté ekké wa be' tò se' yamipa wöbla'wé, e' tá be' döraë Cristo Jesús kanè méso buaë ese. Nies iwënewá tò be' er diché iërke buaë tté mokj mik se' erblöke e' kos wa. Tté e' wá iutë'bitü be' tò buaë dö ikké.

⁷ Erë kapakè èse, kè wá tá', kè tò Skëköl dalöie, ese kos kè iutar. E' skéie be' e' paulaú kekraë senuk wës Skëköl kí ikiane es. ⁸ Se' e' diché iöke e' pa kè'woie e' dör bërëbërë buaë se' a ká i' kí è. Erë sene wës Skëköl kí ikiane es, e' tò sene buaë shutëë e' meraë se' a ká i' kí ñies aishkuó tá. ⁹ Tté e' dör yësyësè, sulitane ké iklö'uk. ¹⁰ Se' erblétke Skëköl chök e' mik, e' kuëkí se' dobchöke darërë kanëblök ie' a. Ie' dör sulitane tsatkökwak, erë bua'iewá ie' dör wépa erblé ie' mik esepa tsatkökwak.

¹¹ Tté ekké wa s'yamipa wöbla'ú tá ikó iwá iutök. ¹² Kè be' e' muktsá watè be' dör duladula e' kuëkí. E' skéie be' ttó wa, be' ser wa, be' s'dalëritsè wa, be' erblö wa ena be' ser batse'r wa ikkachó s'malépa erblöke Jesús mik esepa a tò wës se' ké senuk. ¹³ Kam ye' dö e' yökí be' e' chö Skëköl yëkkuó aritsök s'yamipa a mik a' ñi dapa'uke etá. Ie'pa wöbla'ú iwa, ie'pa pattó iwa. ¹⁴ Mik Skëképa Jesús icha e' wókirpa ulá me'kabak be' kí, etá Skëköl ttekölpa tò iyé' be' a tò i me' Wiköl Batse'r tò be' a kanëbloie Skëköl a, e' wakaneú ie' a buaë, kè iwe'ikar. ¹⁵ Be' e' chö tté ekké kos e' wakanéuk as sulitane tò isaü tò be' kí yörike buaë Cristo tté wa. ¹⁶ Wës be' ser ena wës s'wöbla'wëbö e' kkó'nú. Be' tò iwé es kekraë, e' tá be' ena wépa tò be' ttöke e' ttsé, e'pa kos tsatkërdaë.

5

Wës be' ké senuk Jesús mik erblökwakpa tá

¹ Wépa kéképatke esepa kè ñnar kësik wa, e' skéie ie'pa pattó er bua' wa wës s'yéwó es. Duladulapa pattó wës s'élpa es. ² Es ñies alakölpa kéképatke, e' pattó wës s'mi es. Nies busipa pattó wës s'kutapa es er yësyësè wa.

³ Alakölpa schö siarëla, kè wá yi tá' e' kkó'nuk, esepa dalöio, esepa kkó'nú. ⁴ Erë schöpa wá ala'r tá' ö uyökpa tá' ö wí'chkepa tá' esepa ala'r ö isibayökpa kawötá e' wöbla'uk iwíkelá ö imi atë siarë e' kkó'nuk imipa tò ie'pa kkóna' e' skéie. E' wër buaë Skëköl wa. ⁵ Alakölpa schö kè wá yi tá' e' kkó'nuk, serke ekörla, morke Skëköl è mik, ttöke ie' tá ñië nañëë, esepa kawötá kímè. ⁶ Erë alakölpa schöpa e' mettsá i sulu wamlök e' ttsé'woie buaë esepa tso' ttsé'ka, erë Skëköl a ie'pa dör wës s'duulewá es. Esepa kè kawó tá' kímè. ⁷ Tté e' wá iutök s'yamipa kó as kè yi tò i sulu kú ie'pa kí ikkatoie. ⁸ Es yi kè tò iyamipa kkó'nè, kè tò iyamipa ekka kkó'nè bua'iewá, ese tò tté mik se' erblöke e' watëttsá. Ie' dör sulué tköká pë' kè erblötá' Jesús mik esepa tsáta.

⁹ Alakölpa schö k_i duas de dabom teryök (60) ö k_i ta, s_en_ew_ab_ak w_em eköl ë ta, esepa ë kiè shtö k_imè. ¹⁰ E' k_iie ta ijcher sulitane w_a tö ie'pa s' k_imeke buaë, ie'pa ala'r tala_o' buaë, ie'pa tö ipakök_wakpa datse b_anet esepa ki'w_a buaë, k_e ie'pa tkine kanè ëse uk s'batse'r malepa k_imoie, ñies s'weirke esepa k_imeke ie'pa tö, ie'pa e' muke iyi buaë k_os ese uk e' waweke ie'pa tö. Alakölpa schö esepa kiè shtök se' kawöt_a y_ekkuö k_i ik_imoie.

¹¹⁻¹² Erë alakölpa schö k_am k_i duas dö dabom teryök (60) esepa kiè k_e shtar y_ekkuö k_i, esepa k_e kawöt_a k_imè. Ie'pa tö ichèmi Cristo a tö k_e sa' serpawane, erë ie'pa erkiöwéne w_epa tö, e' ta ie'pa serdawane. Es ie'pa ttè me' kuaë, e' k_e dalöiène ie'pa w_a, e' ta e' nu_i at_e ie'pa k_i. E' ku_ek_i esepa kiè k_e shtar y_ekkuö k_i as k_e itkö ie'pa ta es. ¹³ Ñies a' tö alakölpa schö esepa k_imé et_a ie'pa bikërdaka taië, michoë upakök u èt u èt biyöblök suluë, e' tiü mir mir s'yamipa tsiriuk, ttè k_e y_er ta' ese cherami shabatshabat. ¹⁴ E' ku_ek_i alakölpa schö i_a busipa, esepa a ye' tö ichè tö a' s_en_ew_ane, a' ala'r kökane, a' w_akpa u kaneü. Ie'pa tö iwé es et_a pè' k_e wöbatsö Jesús ttè wa e'pa k_e tö se' chepa suluë. ¹⁵ Alakölpa schö welepa anemibakne Cristo ttè yök_i tso'ne Satanás ttö iutök, e' ku_ek_i ye' tö ichè es.

¹⁶ Alaköl isie dö'r Jesús mik erblök_wak, e' yamipa alè dö'r alakölpa schö, et_a ie' k_e ie'pa kkö'nuk as kanè e' k_e arka Skëkëpa icha malepa k_i. Es imalepa tö alakölpa schö k_e w_a yi ta' e' kkö'nuk, esepa kkö'nemi.

¹⁷ Skëkëpa Jesús icha erule erule e'pa wökirpa tö se' wëttsëke buaë, esepa kawöt_a dalöiè taië patuë buaë. Ie'pa wépa e' ché s'pattök s'wöbla'uk Skëköl ttè wa, esepa kawöt_a pasuë bua'iewa. ¹⁸ Skëköl y_ekkuö tö ichè: "Baka wè'ñe tso' kanebloie trigo wöttsoie, e' k_e kawö ta' kkö payuèw_a itso' kaneblok e' dalewa as ie' tö trigowö katö." Ñies ichèitö: "Kaneblök_wakpa kawöt_a patuë." E' ku_ek_i s'wökirpa pasauk buaë se' kawöt_a.

¹⁹ Yile debitu s'wökirpa eköl kkatök, ese k_e iutar. Erë mik idebiturak bö'l mañal ikkatök ta' ichè tö ie'pa tö isuë, et_a ttè e' w_a chakö tö iyène ö k_e iyène. ²⁰ S'wökirpa tö i sulu wamblekeia, k_e éna ilo'yak, esepa wöuñü s'yamipa ulitane wörki as imalepa suarka ta' ie'pa k_e tö iyi sulu wamblö.

²¹ Ye' tö be' a icheke Skëköl wörki ñies Jesucristo wörki ñies Skëköl biyöchök_wakpa shukitule e'pa wörki tö ttè ekkëpa wa iutö ñikkëe s'wökirpa ulitane ta. Ie'pa saü ñikkëe. ²² K_e yi mark_a betbet s'wökirie. Mik be' tö imekeka, et_a iw_a bikeitsöw_a buaë kewe. Wëm tö i sulu wamblé, ese mékabö s'wökirie e' ta' ie'pa tö ichèmi tö be' tso' ie' pabakök. Ñies be' sueraë suluë ie'pa tö. Be' e' kkö'nú batse'r i sulu k_os e' yök_i.

²³ Be' shü dalër ñië, e' ku_ek_i k_e be' kane di' ë yök. Mikle ta' vino yö elkela kapölie.

²⁴ I sulu wambleke welepa tö ese jcherw_a sulitane w_a bet, k_am ishulir e' yök_i. Erë i sulu sk_a tso' ese k_e jcherw_a yi w_a dö aishkuö ta' mik ishuline et_a. ²⁵ Es ñies i buaë wëkesö ese wërwa bet. Erë k_e iwène bet, e' ta' iwërdaë aishkuö ta', k_e iblënik. E' ku_ek_i k_e yi mark_a betbet s'wökirie k_am iw_a bikeitsw_a buaë e' yök_i.

6

¹ Wépa tso' klöulew_a kanè mésoie, esepa a ichö tö ie'pa kawöt_a iwökirpa dalöiök er bua' wa as iwökirpa k_e tö Skëköl chö suluë, ñies as ie'pa k_e tö ttè buaë wa se' tö s'wöbla'weke, e' chö suluë. ² Ie'pa wökirpa dö'r Jesús mik erblök_wakpa, e' ta' ie'pa k_e kane idalöseukw_a, ie'pa de ñi yamiie Jesús ttè wa e'

kuęki. E' skėie ie'pa kė kanebłok bua'iewa. E' wà dör tō iwōkirpa dör ñies Jesús mik erblōkwakpa. Ie'pa dör ñi yamipa ñi dalēr tajē. Ttē ekkē wa s'wōbla'ú, ichō sulitane a tō iūtō.

Se' er me'rie inukōl kī, e' dör suluē

³ Ttē buaē wa se' wōblaō Skėkėpa Jesucristo tō, e' tō se' a ikkacheke tō wēs seneke yēsýēsē Skėkōl a. Ttē e' wa se' tō s'wōbla'weke. Yile tso' s'wōbla'uk ttē kuā'kī wa, kē dör wēs ttē wa se' tō s'wōbla'weke es, ⁴ e' t̄a ie' e' ttsōka tajē, erē ie' kē wā i jcher yēs. Ttē kē wā t̄a, ese ē tso' ie'pa er a, e' kabewekerakitō ñiē se' tsiriwoie. Wēpa tō ie'pa ttē iuteke, esepa ukyērke s'malepa t̄a, ñi blabatsōkelor, ñi chōke suluē ena ñi bikeitsōke suluē. ⁵ Kėkraē ñi tsiriukerak ttē kuęki. S'wōbla'ukwakpa ttē kuā'kī wa, esepa er me'rie i sulu ē kī. Ttē mokī ese kē ku'ia ie'pa wa. Ie'pa tō ttē kuā'kī pakeke ē blu'woie ēme. ⁶⁻⁷ Erē ye' tō a' a ichē tō mik se' kune, et̄a se' kē wā i dē'ka. Ñies mik se' blēnewa, et̄a kē se' wā i mīne yēs. E' kuęki se' serke yēsýēsē wēs Skėkōl kī ikiane es ena se' ttsē'r buaē, i tso' se' wā e' ē wa, e' t̄a e' dör buaē shutē se' a inukōl tajē tsata. ⁸ E' kuęki se' wā chkē t̄a' datsi' t̄a', e' t̄a se' kē ttsē'nuk buaē, e' dör wē' se' a. ⁹ E' skėie wēpa e' blu'wakka tajē, esepa erkirke i sulu wambłok t̄a ianemine i sulu ulā a wēs dūla klōrwā sho' a es. Ie'pa klōlewā sene sulu a, erē ese tō ie'pa sulu'weke, erē ie'pa tō iwawēkeia, bata ekkē t̄a ie'pa yilitewā idikiā weinuk. ¹⁰ Inukōl dalēr s'ēna e' dör i sulu tsąkiē e' wī. Wēlepa tō inukōl kkecheke tajē, e' ukuōmik ttē mik se' erblōke e' olo'yerakitō t̄a iweirke eriarke siārē.

Pablo tō Timoteo bata pattē

¹¹ Erē be' dör Skėkōl kanē méso buaē. Be' e' skōttsa i sulu kōs ekkē yōki. E' skėie be' e' chō senuk yēsýēsē wēs Skėkōl kī ikiane es. Be' erblō Jesús mik kėkraē. S'malepa dalērītsō. Be' weirke kōs e' dalē'ttsō er bua' wa. S'malepa saū er bua' wa. ¹² Be' erblōke Jesús ttē buaē e' mik, e' kuęki be' e' tkōwā darērē ñippōk i sulu datse be' kī e' ta. Mik be' erblē' Jesús mik kuaē, et̄a e' yē'ka be' tō pē' tso' tajē e' kukua. E' kēwō ska' t̄a Skėkōl tō be' klō'bak senuk michoē ie' t̄a, ttē e' mik be' e' klō'ú darērēē kėkraē, kē arwa as iwā dō be' ulā a. ¹³ Skėkōl dör sene mukwak e' wōrki, ñies Cristo Jesús e' tsat̄kē' ttē mokī wa Poncio Pilato ska', e' wōrki ye' tō be' a ichē tō ¹⁴ i uk ye' tō be' kē e' wā iūtō yēsýēsē as kē yi tō i sulu kū be' kī be' kkatōie dō mik Skėkėpa Jesucristo datskene olo t̄a' tajē et̄a. ¹⁵ Mik ikēwō de, et̄a Skėkōl tō Jesucristo patkerane kkachē sulitane a. Skėkōl kīkarkeka tajē,

e' ekōl ē dör iyi ulitane tsata.

Ie' dör blu'pa kōs e'pa Blú ena skėkōlpa kōs e'pa Kėkōl.

¹⁶ ¡Ie' ekōl ē kē duōt̄a' wā!
Ie' serke ie' olo t̄a' tajē e' shuā,
kē yi dōpawa e' ska'.

Kē yi wā ie' suule iwōbla wa,
ñies kē yi a ie' sunukwā.

¡Ie' ē kawōt̄a kīkēka kėkraē!
¡Ie' ē dichē t̄a' tajē kėkraē! ¡Es e' idir!

¹⁷ A Timoteo, inukōl blūpa a ichō tō ie'pa kē kàne e' ttsōkka tajē. Inukōl ert̄a' wa, chōt̄a' wa e' kuęki ichō ie'pa a tō ie'pa kē kàne e' maukka inukōl mik. E' skėie ie'pa a ichō tō a' e' mauka Skėkōl ē mik. Ie' tō se' a iyi buaē meke tajē senoie, se' ttsē'woie buaē. ¹⁸ Ichō ie'pa a tō i buaē ú tajē s'kimoie. A' kē kàne kkē'blōk. S'kimú a' inukōl wa er bua' wa. ¹⁹ Ie'pa tō iwē es, e' t̄a iské merane buaē Skėkōl tō ie'pa a aishkuō t̄a. Es sene chōke e' dōraē ie'pa ulā a.

Pablo e' chéat

²⁰ A Timoteo, Skéköl tté buaë mène be' ulà a, e' wakaneú er mokj wa. Kapakè kè wà tã', kè dör Skéköl dalöioie, ese kôs yöki be' e' sköttsa. Ie'pa wákpa tò iché tò e' dör ttè mokjè. Ie' chörak tò ie'pa wã íyi jcher tajè, erè e' dör kache. ²¹ Se' welepa tò iché tò ttè ese sini'kuérakitö tã ttè mik se' erblöke e' olo'yéraitö. E' kueki be' e' sköttsa bánet ttè ese kôs yöki.

As Skéköl er buaë chö a' ulitane a.

Yëkkuö skà kit Pablo tö Timoteo a, i' ta ide böt 2 Timoteo

Pablo bak wötëulewā Roma s'wōto wé a, e' yēnettšā duas dabom teryök ena teryök kī böt Jesús kune'bak e' ukuökī (60-62 DC) e' ulatök. E' ukuökī tā ie' skà mineā Jesús tté buaë pakök i' tā ide tkëtökicha. E' kēwō ska' ie' tö yëkkuö tsá kit Timoteo a ena Tito a. E' ukuökī tā wēm kiè Nero e' yōne Roma blúie etā Pablo skà wötënewāne s'wōto wé a. Mik ie' tso' wötëule e' dalewa ie' tö yëkkuö i' kit Timoteo a. I' ètökicha Pablo wötënewā kua'kī. Kewe ie' bak wötëule iwák u a. I' ètökicha ie' wötënewā ká suluë ena seseë ese a. Nies ie' monewā tabechka kicha wa. Ie' wā ijcher tö e' dör ie' kanè bata, e' kuëkī yëkkuö i' kit ie' tö Timoteo a. I' es ie' tö ikit. Et: Pablo ittšé' tö ie' atē ekörä e' kuëkī ie' siānewā. Wēpa kiè Figelo ena Hermógenes dör ie' wapiepa e'pa tö ie' méat. Nies wēm kiè Demas e' ena imalepa skà tö ie' méat. E' kuëkī ie' kī ikiane tö Timoteo bitu bet ie' kīmuk.

Böt: Jesús mik erblökwakpa we'ikeke siarë Roma blú ñe' tö, e' kī Pablo tkirke tajë. E' kuëkī ie' tö Timoteo patté tajë tö ie' kawōtā e' tkökwa darërë Jesús tté a. Nies ie' tö Timoteo a ichè tö ie' kawōtā Jesús tté buaë e' kī wa s'wōbla'uk. E' kīieta' ie' tö Timoteo a ichè tö ie' kawōtā e' chökke weinuk Jesús tté buaë kuëkī.

Yëkkuö i' tö se' a ikkachè tö wēs se' kawōtā senuk Jesús a. Nies se' a ichèitö tö se' kawōtā e' chök weinuk Jesús mik erblë kuëkī. Wēlepa tö ibikeitsè tö i' dör yëkkuö bata kit Pablo tö e'.

Shke'wè

¹ Ye' dör Pablo. Skëköl wák er wa ye' dör Cristo Jesús ttekölpa tsá, e'pa eköl. Ie' kablé sene michoë muk wēpa batsulewā Cristo Jesús mik esepa a, e' tté pakök ye' patkë'itö. ² A Timoteo, ye' tso' yëkkuö i' shtök be' a. Be' dalër tajë ye' éna wēs ye' wák alá es. Skëköl dör S'yé ena Skëképa Cristo Jesús, as e'pa er buaë chð be' a ena be' saü er siarë wa ñies sene bërë mù be' a.

Pablo wëstela ché Skëköl a Timoteo dalërmik

³ Skëköl dalöieke ye' tö erbièkè maneneë wa wēs ye' yēpa bak ká iaiaë idalöiök es. Kekraë mik ye' ttöke ie' tā ñiè nañeë, etā ye' er arke be' ska' tā wëstela chekeyö be' dalërmik. ⁴ Mik ye' minega, etā be' i' siarë. Mik e' anewā ye' éna, etā ttsësquia ye' mú be' suène as ye' tts'rne buaë. ⁵ Nies ye' éna iane tö be' erblöke Jesús mik er mokī wa. Ye' wā ijcher buaë tö be' erblöke Skëköl mik wēs be' wī'kela Loida ena be' mi Eunice e'pa erblë' imik kewe be' yökī es.

Kë be' jaënuK Jesús tté buaë pakök

⁶ E' kuëkī i me' Skëköl tö be' a kanebloie ie' a mik ye' ulà me'ka be' kī etā, e' kë olo'yar, e' kī wakaneü bua'iewā. ⁷ Skëköl kë wā se' a iWiköl mène as se' suar. E' skéie iWiköl tö se' a diché mé sēnoie yēsýsë ie' a, ñi dalëritsoie, ñies erbikoie buaë yēsýsë. E' kuëkī be' kanebllö Skëköl a kë suarta'. ⁸ Kë be' jaënuK Skëképa Jesús tté buaë pakök. Nies ye' tso' wötëule Jesús tté pakë kuëkī, e' kë kī be' jaënuK. E' skéie ye' tö be' a ichè tö be' e' chð se' weirke Jesús tté kuëkī e' dalë'ttsök ye' tā Skëköl diché wa.

⁹ Skëköl wák tö se' tsatkë'ttsā ñies ie' tö se' klöq' senuk bats'e'r ie' a.

E' kě dör tō se' tō ì buaē wé ie' a e' skéie.
 E' dör tō ie' wák tō ibikeitsé es tã iwawéitō,
 ie' er buaē chē se' a, e' kueki.
 Kam ká i' yör e' yōki ie' tō ibikeits
 tō ie' er buaē chōraē se' a Cristo Jesús batamik.
 10 Cristo Jesús dör S'tsãtkökwa e' dē'rō ká i' a
 se' a ikkachök tō Skëköl er buaē ché se' a.
 Ie' kōtewã shkënekãne, e' wa ie' tō iwã kkaché
 tō ie' e' aléka duewã kji.
 Ie' tté buaē e' tō se' a ikkacheke
 tō se' kě duōpawã da'a,
 e' skéie sene michoē dōraē se' ulã a
 ie' tté buaē e' batamik.

11 Tté buaē e' wã pakök ena s'wöbla'uk iwa Skëköl tō ye' klōg' Jesús ttekölpa tsã e'pa ekölie. 12 E' kueki eré ye' weirke, eré ye' kě jaēne e' kji. Yi mik ye' erblöke, e' mik ye' bãtse buaē, e' dör Jesús. Ye' wã ijcher buaē tō kanē me' Skëköl tō ye' a e' kkō'neraē ie' wák tō dō mik Skëkëpa Jesús datskene etã. E' kueki ye' kě jaēne weinuk ie' dalërmik.

13 Tté yēsēsē wa ye' tō be' wöblaq' e' wã iutō. Be' e' tkōwã darërēē erblök Jesús ã mik. Nies s'malepa dalëritsō Cristo Jesús batamik. 14 Tté mokjē mēne be' a, e' wã kkō'nú buaē Wiköl Batse'r tso' se' a e' wã as kě yi tō imane'üttsa.

15 Be' wã ijcher buaē tō s'yamipa serke Asia, e'pa seraa iekkē tã ye' watë'ttsã, e'pa bõl kiē Figelo ena Hermógenes. 16 Eré Onesiforo kě jaēne ye' tso' wötëule e' kji. Këkraē ie' tso' ye' er pablök. As Skëkëpa Jesús tō ie' ena iyamipa saũ er siarē wa. 17 Mik ie' de iē Roma, etã ie' tō ye' yulē poē tã ye' wakuéitō. 18 Skëkëpa Jesús datskene, mik e' kēwō de etã as ie' tō Onesiforo saũ er siarē wa. Be' wã ijcher buaē tō wekkē ie' tō se' kime' Éfeso.

2

Be' weirke Jesús tté kueki e' dalë'ttsō

1 A Timoteo, be' dör ye' alãie, Skëköl er buaē chō se' a Cristo Jesús batamik, e' mik be' e' diché iō. 2 Wëpa ttō mokjē dirmi buaē s'wöbla'uk esepa yulō tã ì yē'yō s'yamipa taiē e' kukua, ttsē' be' tō ese wa ie'pa wöbla'ũ as ie'pa tō s'malepa wöbla'ũ iwa.

3 Se' weirke Cristo Jesús tté kueki, ese dalë'ttsō darërēē wës ñippökwa buaē tō iweirke qos e' dalë'ttseke es. 4 Mik ñippökwa tso' ikanē a, etã ie'pa kě ku' e' tiuk ì ku'a'kji a as iwër buaē iwökir wa. 5 Es nies wëpa inukë esepa kawõtã ittë iutök buaē. Kě iwã iutēne, e' tã kě e' alōpaka. 6 Wëpa kanëblöke darërē iyi kuatök, esepa ulã a iyiwō tsã dōraē kewë. 7 Ì cheke ye' tō be' a tté i' wa, e' wã bikiëtsō buaē tã Skëkëpa Jesús tō be' kimerã as be' éna iwã qos ar buaē.

8 Be' tō Jesucristo bikeitsō me'rie. Ie' dör se' blú bak kã iaiã kiē David e' aleri. Cristo kōtewã shkënekãne, e' tté buaē pakeke ye' tō. 9 Tté buaē e' kueki ye' weirke siarē. Ye' tso' wötëulewã moulewã s'wōto wé a wës pë' sulusipa es. Eré Skëköl tté e' kě ku' wötëulewã. 10 E' kueki ye' tō ì qos dalë'ttseke wëpa shukitbak Skëköl tō esepa kimoie as ie'pa tsãtkër ena olo yöbiē dō ie'pa ulã a Cristo Jesús batamik.

11 Tté i' dör yēsēsē:

Se' bãtsewã Cristo kōtewã, e' tã ñita,

e' tã se' ser michoë ie' tã ñita.

¹² Se' weirke Cristo dalërmik, e' dalë'ttsesö,

e' tã ñies se' döraë s'wökirpaie ie' tã ñita.

Se' tö iché s'malepa a tö se' kë dö'r Cristo icha,

e' tã ñies ie' tö icheraë aishkuö tã tö se' kë dö'r ie' icha.

¹³ Ie' wák kë a e' watënuK,

e' kueki erë se' tö ie' watëmittsa,

erë ie' kë tö se' watepattsa.

Be' kanëblö as be' wër buaë Skëköl wa

¹⁴ Be' tö ttë ekkëpa chö ie'pa a as ie'pa er arne iska' kekraë. Ie'pa pattö

Skëköl wörki tö a' kë kãne ñi wötkök ñie ttë ëse ki. E' kë dö'r ñie bua'. E' tö wëpa

tso' ittök esepa sulu'wekewa. ¹⁵ Be' e' chö kanëblök Skëköl a buaë as ie' wa

be' wër buaë. S'wöbla'ú yësyësë ttë mokijë e' wa, kë shiliwar shilitshilit as be'

kë jaërka be' kanë ki. ¹⁶ Kapakë kë dö'r Skëköl dalöioie, kë wà tã', ttë ese kos

yöki be' e' sköttsa. Ttë ese tö se' wëttsemí i sulu ë a, kë tö Skëköl ttë iutëia.

¹⁷ Ttë ese tö s'sulu'wëwami wës smewö tö s'katë es. Wëpa böi kië Himeneo

ena Fileto e'pa s'wöbla'weke kache ttë wa. ¹⁸ Ie'pa tö ttë mokijë watëttsa. Ie'pa

tö s'wöbla'weke kache ttë wa. Ie'pa tö icheke tö mik se' wöskuë, etã e' dö'r wës

se' wiköl du'wã shkenekanetke Skëköl a es. E' kueki mik se' duowa, etã se'

nu kë shkerpakane aishkuö tã. Ttë e' wa ie'pa tso' wëlepa er sulu'uk tã kë

ierblöiarak Jesús mik. ¹⁹ Ie'pa tö s'wöbla'weke kache ttë wa, erë Skëköl ttë dö'r

mokijë e' kë manertã, e' kë wötirtã wës ak blubluë kë wötirtã es. Itso' kitule

Skëköl yëkuö ki, e' tö ichë: "Wëpa dö'r Skëköl icha, esepa suule ie' wã buaë."

Ñies e' tö ichë: "Wëpa iché tö ie'pa dö'r Skëköl icha, esepa kawötã i sulu kos

wamlekerakitö e' olo'yök."

²⁰ Inuköl blu' u a tã' tso' daklilie wëlepa yöule orochka wa, inukölchka wa,

ese dö'r tã' bua' bua' ikawö tkö'uke buaë ese tkëie. Ñies u e' a tã' ëse tso' yöule

skauchka wa, ñies kal yöule tã' ie ese dö'r tã' ëse. ²¹ Es se' dö'r. Se' e' kkö'nuke i

sulu ñe' yöki, e' tã se' dömi wës tã' bua' bua' maneneë es, batse'oule, dö'r buaë

se' Blü a iyi ulitaneie tso'tke i kos buaë ese wöie ie' a.

²² I sulu wamblak duladulapa éna, ese kos yöki be' tköshkar. E' skéie be' e'

chö senuk yësyësë. Be' kijë erblö Jesús mik. S'malepa dalëritsö. Ñies be' senu

bërë sulitane tã. E' kos yulö s'malepa tö Skëkëpa chakë er maneneë wa esepa

kos tã ñita. ²³ Ttë kë wà tã', ese kabewëkerakitö, e' kë iutar be' tö. Be' wã ijcher

buaë tö ttë ese tö sulu se' ké ñippök. ²⁴ Skëkëpa Jesús kanë méso kë kawötã

e' tiuk ñippë a. E' skéie ese ké senuk bërë sulitane tã. Ese a s'wöblarmi buaë

Skëköl ttë wa, sulitane dalë'ttsekeitö er bua' wa. ²⁵ Wëpa kë éna ttë mokijë iutak,

esepa kawötã shuleitö er bua' wa, isalema wëkkë alë tã ie'pa er mane'umi

Skëköl a tã iyörmine ttë mokijë wa. ²⁶ Ie'pa er mane'wëne, e' tã es ëme ie'pa

tkömishkar bé ulã a. Ie' wã ie'pa tso' klöulewã wës dúla klöulewã sho' a es as

ie'pa e' wamblö wës ie' ki ikiane es.

3

Mik kã i' erkewa, etã s'ditsö e' wamblöraë suluë

¹ Be' kawötã wã ijchenuk tö mik kã i' erkewatke, etã kawö suluë datse tajë

s'ki. ² Pë' wák ë e' dalëritsöraë. Ie'pa er murawã inuköl ki. Ie'pa e' ttsörakã tajë,

kë tkirpa yi skã ki. Ie'pa ñi chöraë suluë. Iyë ena imi, e'pa ttö kë iuteparakitö.

Ie'pa er suluë, kë wëstela chepa yi a. Ie'pa kë tö Skëköl dalöiepa. ³ Kë er ttsë' rpa

buaë yi ki, kë er buarpane yi ki. Ie'pa biyöblöraë tajë. I sulu datse ie'pa er

a, ese wà wambleraë ie'pa tò. Ie'pa tò s'we'ikeraë siarë. Ì buaë kqs suëraë suluë ie'pa tò. ⁴Íyi sulu wambleraë akirie, íyi wambleraë kë ulé klöule. Ie'pa e' ttsóraká taië shüteë. Skëköl kë dalëritsepaitö, e' skéie ì tso' ká i' a s'ttsé'weke buaë, ese ë wa ie'pa wöbatsóraë taië. ⁵Ie'pa e' ö tò mokjë Skëköl dalöiekerakitö, erë wës ie' wamblörak e' wa iwënewa tò e' dör kache.

Esepa yöki be' e' kkö'nuk. ⁶Wëpa esepa welepa micho u ët u ët ta iwachekerakitö tò itso' s'pattök, erë e' dör kache. Ie'pa tso' alakölpa kitër tottola esepa dakijnuk. Alakölpa esepa tso' klöulewa ì sulu wamblekerakitö ese ulá a. Ì sulu wa ie'pa wöbatsö, ese tò ie'pa erkiöweke taië. ⁷Ie'pa e' yuak ttë kuak'i wa mirmir kekraë, erë Skëköl ttë moki kë ska' ie'pa er dë'. ⁸Ie'pa esepa tò Skëköl ttë moki cheke suluë wës ká iaiäë Janes ena Jambrés tò Moisés yë' suluë Skëköl ttë kueki es. Ie'pa kë a kabikeitsia buaë. Ie'pa kë erblöku'ia mokjë Jesús mik. ⁹Erë ì wambleke ie'pa tò, ese wà kë k'i ká döpa taië. Bet ta sulitane wa ijcherdawa tò ie'pa ttë e' kë wà ta' wës ibak ká iaiäë Janes ena Jambrés e'pa ta es.

Pablo tò Timoteo bata pattë

¹⁰Erë ttë wa ye' s'wöbla'weke e' jcher buaë be' wa. Ñies wës ye' ser, ì kiane ye' ki, wës ye' erblö Jesús mik, wës ye' tò s'dalë'ttseke er bua' wa, wës ye' tò s'dalëritseke, wës ye' weine e' kqs dalë'ttsé'yö, e' kqs jcher buaë be' wa. ¹¹Wës ye' yë'bak suluë pë' tò, wës ie'pa tò ye' we'ik siarë Antioquia ena Iconio ena Litra, e' kqs suule buaë be' wa. Ye' weinebak taië siarë erë Skëképa Jesús tò ye' tsatkë' e' kqs yöki. ¹²Ttë ì' dör moki: yi senak yësyësë wës Cristo Jesús ki ikiane es, esepa kqs weirdaë siarë ie' ttë ki. ¹³Erë pë' sulusipa ena s'kitö'ukwakpa esepa ki e' wamblöraë suluë shüte, s'kitö'uk ena e' kitö'uk.

¹⁴Erë be' e' tköwa darërëë kekraë ttë wa be' wöblaone e' a. Ttë e' dör moki e' jcher yësyësë be' wa. Wëpa tò be' wöbla' iwa e'pa suule bua' be' wa, e' kueki be' e' tköwaia kekraë. ¹⁵Es ñies, mik be' ia alala, eta Skëköl yëkkuö batse'r e' suule be' wa, e' a be' talane. Ttë e' tò be' a ikkachëmi tò Skëköl tò se' tsatkëmi se' erblé Cristo Jesús mik e' batamik. ¹⁶Skëköl yëkkuö kqs, e' kitule yësyësë wës ie' wák tò ibikeits es. E' dör buaë se' a s'wöbla'woie, s'wöuñoie, s'shuloie, ñies ikkachoie se' a wës seneke yësyësë ¹⁷as wëpa dör Skëköl icha, esepa yör buaë da'äie tso'tke ì buaë kqs ese uk.

4

¹Cristo Jesús datskene s'blüie ká i' a olo ta' taië s'blërlunebak kqs ena s'tso' ttsé'ka kqs esepa shulök. Ie' wöa ena Skëköl wöa, ye' tò be' a ichë tò be' ké ²ie' ttë buaë pakök kröröë, be' éna ipakak ö be' kë éna ipakak, erë ipakö kekraë. S'shulö, s'uñú, s'pattö, s'wöbla'ú enaë er bua' wa. ³Kawö datse eta pë' kë tò Jesús ttë moki e' ttsepaia. E' skéie s'wöbla'ukwakpa yuleke ie'pa tò taië ie'pa wöbla'woie ttë wëse ttsak ie'pa éna ese ë wa. ⁴Ttë mokjë e' waterattsarakitö ta kapakë ëse kqs ese klö'wërarakitö. ⁵Erë be' e' tköwa darërëë. Be' erbikö buaë yësyësë. Kqs be' weirke e' dalë'ttsö buaë. Jesús ttë buaë pakö. Kanë kqs me'at Skëköl tò be' a, e' wakaneú er bua' wa.

⁶Ye' duökewa, e' këwö dökewatke. Ye' a ta' e' dör wës íyi mekesö Skëköl a idalöioie es. ⁷Ye' e' tkéwa darërëë kanë me' Skëköl tò ye' a e' a, e' wawéyo buaë, ye' e' batseitsé iwawöie kekraë. ⁸E' kueki sene yësyësë ské, e' tso' blëule ye' a. Mik ikéwö de, eta imeraë ye' a Skëképa Jesús dör s'shulökwak yësyësë e' tò. Kë dör ye' ë a, ñies e' dör wëpa éna ie' dalër taië ena itso'rak ie' datskene olo ta' taië e' panuk esepa kqs a.

Pablo ttè bata ché Timoteo q

⁹⁻¹¹ Demas tō ye' méat, ì tso' ká i' k̄i e' dalèrmik t̄a imía Tesalónica. Ñies Crescente mía Galacia ena Tito mía Dalmacia. Lucas è at̄e ye' t̄a. E' kuek̄i be' shkō bet ye' weblōk, k̄è be' e' wōklō'uk̄ ì wa. Marcos yulō t̄a ikiōbit̄u e' t̄a. Ye' k̄i ie' kiane e' k̄imuk ye' kanè wa. ¹² Tíquico patkém̄iyō Éfeso. ¹³ Be' we'ik̄èyō, mik be' dat̄e, et̄a ye' paio k̄ikkuō me'at̄yō Tróade Carpo u a, e' ts̄úbit̄u ña. Ñies ye' yēkkuō me'at̄ tseè, e' sh̄uā wele tso', e' dōr iyiwak̄ kkuōlit̄ yōule yēkkuōie, ese k̄os kiane ye' k̄i, ttè bua'iewā tso' kitule ik̄i e' kuek̄i, e' k̄os ts̄úbit̄u ña.

¹⁴ Alejandro dōr iyi yuōkwak̄ tabechka wa, e' e' wamblé suluē ye' t̄a. Skēkēpa Jesús tō ie' patueraē w̄es ie' e' wamblé es. ¹⁵ Ttè buaē pakekesō e' ché ie' tō suluē. E' kuek̄i be' e' kkō'nú ie' yōk̄i ñies.

¹⁶ Ye' ts̄á mine sh̄ulè s'wōkirpa ska' et̄a k̄è yi dē' ye' k̄imuk. Sulitane tō ye' méat ekōrla. Skēkōl mú k̄è tō ie'pa we'ik̄è e' k̄i. ¹⁷ Erē Skēkēpa Jesús tō ye' k̄imé, ie' tō ye' a idiché mé as ye' tō S'tsat̄kōkwak̄ ttè pakō sulitane tso' eē, k̄è dōr judiowak, e'pa kukua. Es Skēkēpa Jesús tō ye' ts̄atkée ye' bolōkpa éna ye' ttakwā e'pa ulā a. ¹⁸ Ñies ie' tō ye' yerattsā ì sulu k̄os e' ulā a. Ie' tō ye' tserami k̄á jai a wé ie' tk̄er s'blúie eē, es ye' ts̄atkeraëitō. ¡Ie' k̄ik̄ok̄asō tajē kek̄raē! Es e' idir.

Pablo e' chéat

¹⁹ Prisca ena Áquila ena Onesíforo yamipa, e'pa shk̄e'ú ña. ²⁰ Erasto e' ts̄éat Corinto. Trófimo kirirke, e' me'at̄yō Mileto. ²¹ Be' mú bit̄u k̄am tskiridiō dōwā e' yōk̄i. Eubolo, Pudente, Lino, Claudia ena s'yamipa k̄os tso' ierō e'pa tō be' shk̄e'wēmi.

²² As Skēkēpa Jesucristo tso'ie be' t̄a. As Skēkōl er buaē chō a' ulitane a tajē.

Yëkkuö kit Pablo tö Tito a Tito

Mik Pablo bak klöulewā Roma e' yēnettsa, eṭa yëkkuö i' kititö Tito a duas dabom teryök kī mañal ena teryök kī skel Jesús kune'bak e' ukuökī (63-65 DC) e' ulatök. S'wā ijcher tö Tito erblé' Jesús mik Pablo ttö wa. E' ukuökī ṭa ie' kaneblé Pablo ena Timoteo e'pa ṭa ñita. Mik Pablo tsá bak klöulewā e' yēnettsa eṭa ie' kaneblé Tito ṭa kánane blublué tso' dayé kiè Mediterráneo e' a e' et kiè Creta ee. E' ukuökī ṭa Pablo minea bánet ṭa ie' tö Tito méat e' skéie. Pablo ena Tito bak senuk e' kēwö ska' ṭa Creta wakpa bak senuk sulué. E' kuëkī Pablo tö yëkkuö i' kit Tito a ipattoie tö se' wése kawötā shushtë Jesús mik erblökwakpa wökirpaie ena ikimukwakpaie.

Ñies Pablo tö ie' patté tö wes ie' tö wépa ké kī Jesús tté buaé kiane, esepa wöklö'wëmi. E' kīie ṭa Pablo tö ie' a iché tö s'wöbla'ukwakpa kache tté wa esepa dōraé s'kitö'uk.

Shke'wë

¹ Ye' dör Pablo. Ye' dör Skéköl kanè méso. Ñies ye' dör Jesucristo ttekölpa tsá e'pa eköl. Ie' tö ye' patké' wépa shukitbakitö, esepa kīmuk as ikī erblörak bua'ie ie' mik ena siwā' mokī e' kī wā ar buaé ie'pa éna. ² Es ie'pa ser michoé aishkuö ṭa Skéköl ṭa, e' wā paneke ie'pa tö kröröé. Skéköl ké kachö ṭa'. Kam ká i' yör e' yökī ie' kablé' sene michoé muk se' a. ³ Mik kēwö me'bakitö e' de, eṭa ie' tö Jesucristo tté buaé e' wā kkaché sulitane a. Tté e' wā pakök ye' ka' Skéköl dör S'tsatkökwak e' tö. ⁴ A Tito, ye' tso' yëkkuö i' shtök be' a. Tté mik se' böi erblöke e' wa be' dör wes ye' alá chök es. Skéköl dör S'yé ena Jesucristo dör S'tsatkökwak, as e'pa er buaé chö ena sene bërè mü be' a.

Wes Skékëpa Jesús ichapa wökirpa ké senuk

⁵ Ye' tö be' méat Creta, kanè kianeia wë, e' eukwa. Ñies ye' tö be' méat ee as be' tö wépa tkökā Skékëpa icha wökirpaie wë itso'rak erule erule ee Creta kos a wes ye' tö be' a iyé' es. ⁶ Wépa serke yësyësé, ké yi tö i' sulu kuepa ie'pa kī ikkatoie, esepa yulö. Esepa ké alaköl tsukwā eköl è, e' dalöiök tajé. Esepa ala'r kos ké erblök Jesús mik buaé, ké kkatenuk i' kī. Esepa ala'r ké ie'pa ttö dalöiök buaé. Wépa esepa tkökā be' tö Skékëpa Jesús icha erule erule wökirpaie. ⁷ Skékëpa icha erule erule e'pa wökirpa dör wes Skéköl kanè kueblupa es. E' kuëkī esepa ké senuk yësyësé, ké yi tö i' sulu kuepa ie'pa kī ikkatoie. Esepa ké e' tso' tö ie'pa è wā íyi jcher tajé sulitane tsata. Esepa ké dör kësikie, ké e' ttötā'ka blo' wa. Esepa ké kane ñippök yi ṭa. Esepa ké kane inuköl klö'uk kache wa s'kitö'wë wa. ⁸ E' skéie ie'pa ké s'yamipa datse ie'pa pakök, esepa kiökwa er bua' wa. Esepa ttsë'r buaé i' buaé kos e' uk. Esepa ké erbikök buaé, senuk yësyësé ena batse'r ena e' kkö'nuk. ⁹ Jesús tté yësyësé wa ie'pa wöblaoule, e' a ie'pa ké e' tkökwa darërè, ké kane ilo'yök. Es esepa tö s'malepa kīmëmi Jesús tté mokī wa. Ñies wépa tö tté mokī cheke sulué, esepa a ikkayërmi tö wes ie'pa tö ibikeitseke, e' dör sulué.

S'wöbla'ukwakpa kache tté wa

¹⁰ Jesús mik erblökwakpa serke Creta e'pa shuā tajé s'tso' ké éna Jesús tté mokī e' iutak. Ie'pa esepa kibiiepa dör judiowak tö s'wöbla'wëke tö Jesús mik erblökwakpa kawötā senuk wes judiowak ser es. Tté pakeke ie'pa tö, e' ké

wà ta'. Ie'pa tò s'kitò'weke. ¹¹ Ie'pa mir u èt u èt s'wöbla'uk kache tté wa, es ie'pa tò u wáka wélepa tso', e' kos wöa kachöwekewa kache tté wa. Ie'pa tò s'wöbla'weke es inuköl è klö'woie. E' kueki ie'pa esepa kawötá wöklö'wé.

¹² Ká iaiä wém bak eköl Creta e' wá iyi jcher tajé, ie' tò iwakpa yé' i' es: "Creta wakpa kachö tajé kekraé. Ie'pa dör wés iyiwak kañiru es, ie'pa bikèr tajé, chkö tajé." ¹³ Ì yé' ie' tò, e' yéne, e' kueki ie'pa uñú darèrèè as ie'pa tò tté mik se' erblöke e' iutö yésyèsé. ¹⁴ Es ie'pa tò judiowak tò kache tté pakeke ké wà ta', ese ké iutepaia. Es ñies wépa tò tté mokjë e' watéttsa, esepa tté dalöiëno ké dalöiepaia ie'pa tò. ¹⁵ Wépa er maneneé, esepa a ì kos dör maneneé. Eré wépa er sulué, ké erblö Jesús mik, esepa a ké ì dör maneneé. Ie'pa er ena ie'pa erbiké dör sulué. ¹⁶ Ie'pa e' chö tò ie'pa batsé buaé Skököl mik, eré wés iserdak sulu, e' wa iwénewá tò e' dör kache. Ie'pa dör sulué ichök, ké tò Skököl ttö dalöierak, ké iarak ì buaé or yés.

2

Wés se' kawötá senuk Skököl a

¹ Eré be' ké s'wöbla'uk kekraé Jesucristo tté mokï wa. ² Wépa kéképatke, esepa wöbla'ú tò ie'pa ké e' kkö'nuk sene sulu yöki. Ie'pa ké senuk buaé yésyèsé as sulitane tò idalöiö. Ie'pa ké erbikök buaé yésyèsé. Ie'pa ké e' tkökwa darèrèè tté mik se' erblöke e' a. Ie'pa ké s'dalèritsök mokjë ena ì kos dalé'ttsök er bua' wa. ³ Es ñies tayépa kéképatke, esepa wöbla'ú senuk Skököl dalöie a. Ie'pa ké kàne blo' kukueblökwa. Ie'pa ké kàne biyöblök. E' skéie ie'pa ké s'wöbla'uk senuk buaé. ⁴ Ie'pa ké tayépa wöbla'uk tò ikawötá imaso ena ila'rla e'pa dalèritsök buaé. ⁵ Ie'pa ké erbikök yésyèsé. Ie'pa ké senuk ké tréta'. Ie'pa ké iu kanéuk buaé. Ñies ie'pa ké iwém dalöiök buaé as ké yi tò Skököl tté chö sulué.

⁶ Ñies duladulapa pattö tò ie'pa ké e' kkö'nuk sene sulué kos yöki. ⁷⁻⁸ Be' senu yésyèsé ie'pa wörki as ie'pa ser wés be' ser es. Mik be' tso' ie'pa wöbla'uk, eta iwöbla'ú yésyèsé er mokï wa Skököl dalöioie, es ké yi a ì sulu yërpa be' ki. Es be' bolökpa ké a ì sulu kunuk be' ki, e' kueki ie'pa jaérdaká se' ki.

⁹ S'tso' klöulewá kané meoie, esepa pattö tò ie'pa ké iwökirpa ttö kos e' iutök er bua' wa as iwérdak buaé iwökirpa wa. Ie'pa ké kàne iwökirpa iutök késik wa. ¹⁰ Ie'pa ké kàne iwökirpa iyi ekiblök, e' skéie ie'pa ké ì kos wékerakitö e' uk buaé yésyèsé iwà kkachöie ì kos wa tò Skököl dör S'tsatkökwak, e' tté dör buaé.

¹¹ Skököl tò s'tsatké, e' watkekeitö sulitane a. Es ie' tò se' a iwà kkacheke tò ie' er buaé ché se' a. ¹² Mik se' éna iane tò kos Skököl er buaé ché se' a, eta ké se' éna ì sulu wamblakia wés wépa ké tò ie' dalöie esepa es. Ie'pa er me'rie ì sulué è ki. E' skéie se' erbikak buaé. Se' senak yésyèsé ena batse'r ie' a wés ie' ki ikiane es, se' serkeia ká i' ki e' dalewa. ¹³ Se' tso'ia ká i' ki eta se' tso' Jesucristo datskene oló ta' tajé, e' panuk, e' tò se' ttsé'weke buaé. Ie' dör S'tsatkökwak, ie' dör Se' Kököl tajé e'. ¹⁴ Ie' e' me'ttsa ttéwá se' skéie se' yottsäie ì sulu kos e' ulá a, ñies se' er paikloie manene. Es se' de ie' wák a, es se' er de ì buaé uk kekraé.

¹⁵ A Tito, tté e' chö ie'pa a, ie'pa pattö, ie'pa uñú diché wa. Es ké yi tò be' watepattsá.

3

Wés Jesús mik erblökwapá ulitane kawötá senuk

¹ A Tito, iskà chõne ie'pa a tò ká wõkirpa ena s'shkëkpa, e'pa dalõio, ie'pa ttè iutõ. Ichõ ie'pa a tò a' tso' erki ì buaë qos e' wõje. ² Ie'pa kè kàne yi chõk suluë; ie'pa kè senuk bërè, sulitane a er buaë chõk. Ie'pa kè sulitane sauk er bua' wa.

³ Se' bak senuk suluë, kè kabikeitsõta' buaë, kè Skëkõl ttè iuteta'. Se' bak senuk kütõgule; se' bak klõulewa ì sulu ulà a. Ì sulu kiane se' kji wamblè, ese è wamblök se' bak. Ì sulu tò se' tse'weke buaë, ese è wamblök se' bak. Se' bak senuk ì sulu è a. Se' bak ukyënuke ñi kji. Se' sauk suluë s'malepa bak, ñies ie'pa sauk suluë se' bak. ⁴ Erè Skëkõl dör S'tsatkõkwak, e' er buaë ché sulitane a, ie' éna se' dalër tajë, e' kkachéitõ se' a Jesucristo wa. ⁵ Ie' tò se' tsatké ie' wák er wa, kè dör tò se' serke yësyësè e' kueki. Ie' se' suë er siarè wa, e' è kueki ie' tò se' tsatké. Skëkõl tò Wikõl Batse'r mé senuk se' a, e' tò se' er paiklé mane'wé yué pa'alj. Sene pa'alj méitõ se' a. ⁶ Skëkõl tò iWikõl mé se' a tajë Jesucristo dör S'tsatkõkwak, e' batamik. ⁷ Skëkõl tò se' klõ'wé wes pè' buaë yësyësè es ie' wõa, ie' er buaë ché se' a, e' kueki. Ie' tò iwé es as se' ser michoë ie' ta. E' wà paneke se' tò kröröë, tse'ne buaë wa. E' qos kueki ie'pa kè senuk buaë yësyësè Skëkõl a.

⁸ Ttè ikkè dör yësyësè. Ye' kji ikiane tò be' tò ttè ikkè wa s'kji wõbla'wè tajë buaë as wépa erblöke Skëkõl mik, esepa tso'ie ì buaë uk. Íyi ikkè dör buaë sulitane a s'kimioie buaë. ⁹ Erè be' e' skõttsa ttè tò suluë s'blabatsélor ñi yõki ese qos yõki. Pè' welepa éna s'bak ká iaiaë, esepa ditséwõ ese ttè pakak kekraë, esepa yõki be' e' skõ. Ñies pè' welepa ñi uñuke kësik wa kekraë ttè dalõiëno mène Moisés a e' kji, esepa yõki be' e' skõ ñies. Ñi uñè esepa qos kè wà ta', kè dör lie bua', kè a s'kimer ì wa. ¹⁰ Yi tò Jesús mik erblõkwakpa blabatsélor, ese wõñú darërèè etõkicha bõtõkicha. Kè itõ iutè, età ie' uyõttsa a' shua. ¹¹ Be' wa ijcher buaë tò pè' ese er sulu'wéwa ì sulu tò. Ì sulu wambléitõ, ese tò ikichatëttsatke.

Ttè bata yëne Tito a

¹² Artemas õ Tíquico, e' ekõl patkekeyõ be' ska'. Mik ie' de, età be' kawõ yõttsa ta be' shkõ kröröë Nicópolis wé ye' tso' eë. Eë ye' tò ibikeitsétke tskiridiõ tkõ'uk. ¹³ Zenas dör s'shulõkwak ena Apolo, e'pa kimú buaë ì kiane ie'pa kji qos e' wa, as imi'rak buaë. ¹⁴ Se' icha wõbla'ú buaë ì qos buaë e' uk. Ñies ie'pa wõbla'ú s'siarèpa kimuk. Es ie'pa sermi buaë Skëkõl wõrkji.

Pablo e' chégt

¹⁵ Ie'pa qos tso' ye' ska', e'pa tò be' shké'wémi. Wépa éna sa' dalër ttè mik se' erblöke e' dalèrmik, e'pa shké'ú ña. As Skëkõl er buaë chõ a' ulitane a.

Yëkkuö kit Pablo tö Filemón a Filemón

Pablo tö yëkkuö i' kit mik ie' bak Roma s'wöto wé a etä. E' kèwö ska' tä ie' tö yëkkuö kit Éfeso ena Filipos ena Colosas wakpa a. Ie' tö yëkkuö i' kit iklé eköl kiè Filemón e' a. Ie' serke Colosas eë. Ie' tö kanè méso kè patueta' ese to'tsa eköl e' kiè Onésimo. E' ukuöki tä Onésimo tö ie' iyi blélur tä ibakshkarmi. E' kèwö ska' tä akblökwakpa ttekelur. E' kuëki Onésimo bakshkarmi dö Roma. Eë Pablo tso' wötëulewä Jesús tté buaë pakè kuëki. Pablo tö Onésimo a Jesús tté buaë pakè tä ierblé Jesús mik. E' kuëki ie' shkakmine iwökir Filemón ska' ie' a kët kët chökne.

E' kuëki Pablo tö yëkkuö i' kit Filemón a as ie' kè ulurkä Onésimo ki. Pablo tö iché Filemón a tö Jesús éna ie' daléne tajé ena i sulu nuí tso' ie' ki e' olo'ya'itö tä iki'wä buaë. Es ñies ie' kawötä Onésimo ki inuì olo'yök tä ikiökwa wës iyami ekka es.

S'kiè Onésimo griegoie e' wà kiane chè kanenamé buaë. Erè yëkkuö i' tö iché tö kam Onésimo tö Jesús tté klö'ù etä ie' kè döer kanenamé buaë. Es Pablo tso' ichök tö Jesús batamik Onésimo dömi wës ikiè wà kiane chè es.

Shkë'wë

¹ A Filemón, ye' döer Pablo tso' wötëule Cristo Jesús tté pakè kuëki, e' tso' yëkkuö i' shtök be' a. Ye' ena s'yami Timoteo, e'pa tö be' shkë'wëmi. Be' dalër tajé sa' éna, ñies be' tso' kaneblök Cristo a wës sa' es. ² Ñies sa' tö s'yamipa kiè Apia ena Arquipo, e'pa shkë'wëmi. Arquipo döer Jesucristo tté buaë e' tsatkökwak buaë wës sa' es. Ñies Skékëpa Jesús icha erule daparke be' u a, e'pa kos shkë'wëmi sa' tö. ³ Skököl döer S'yé ena Skékëpa Jesucristo, as e'pa er buaë chö ena sene bèrè mù a' a.

Pablo tö wëstela ché S'yë a Filemón ki

⁴⁻⁵ Ye' tö be' tté ttsé tö be' erblöke buaë Skékëpa Jesús mik, ñies s'batse'r malepa kos dalër be' éna. E' kuëki mik ye' ttöke Skéköl tä, etä kekraë wëstela chekeyö be' dalërmik. ⁶ Tté mik se' erblöke e' a be' e' tköwä buaë s'yamipa tä ñita. Ye' tso' ikiök Skéköl a tö e' wa i buaë kos wëmisö Cristo dalërmik, e' ar be' éna. ⁷ A yami, s'batse'r malepa kos er pableke be' tö buaë, ie'pa dalër tajé be' éna. E' tö ye' ttsé'wëke buaë, ttsësua ye' er dekane.

Pablo tö Onésimo tté ché Filemón a

⁸⁻⁹ E' kuëki ye' tö be' a ikiè er bua' wa tö i kiekeyö be' a, e' wà ú. Cristo tö ye' a kawö mé be' kök iuk. Erè se' ñi dalër tajé, e' kuëki ye' tö be' a ikieke er bua' wa. Ye' döer Pablo kékëpatke tso' wötëulewä Cristo Jesús tté pakè kuëki e'. ¹⁰ Ye' be' a ikiè tö Onésimo sa'üne er bua' wa. Ie' erblé Jesús mik ye' ttö wä ié wé ye' tso' wötëule eë. E' kuëki ie' döer wës ye' alà es.

¹¹ Kuaë tä ie' bak be' wä toulettä be' kanè mésoie kè döer lie bua' be' a, erè i'ñe tä ie' döer buaë be' a ñies ye' a. ¹² Ie' dalër tajé ye' éna, erè ye' tö ie' patkémine be' a. ¹³ Ye' a tä imú e' tsuat ye' tä ye' kimoie be' skéie ye' tso'ia wötëulewä Jesús tté buaë pakè kuëki e' dalewa. ¹⁴ Erè kè ye' éna i wak kam be' tö ikéwö mù e' yöki. Ye' ki ikiane tö i wëke be' tö, e' übö be' wák er wa, kè döer tö ye' tö be' ké iuk e' kuëki. ¹⁵ Isalema ie' minea be' yöki ekuölö é as idöne tso' be' tä kekraë. ¹⁶ Erè ie' dene e' kè döer kanè mésoie é, ie' dene be' yamiie

Jesús ttè wa dalër tajë be' éna, e' dör buaë shütë kanè méso ëse tsata. Ie' dalër tajë ye' éna, erë ie' dör be' kanè méso, ñies ie' dör wës be' ël es Jesús wa. E' kueki be' ké idalëritsök, ye' tö idalëritseke e' tsata.

¹⁷ Be' tö ye' klö'wé be' yamiie Jesús mik erblë e' wa, e' ta' ie' klö'ú wës ye' wák es. ¹⁸ Ie' tö ilè sulu wamblë' ö be' tö ie' ña'weke ilè kueki, eta' ye' ña'ú iskieie. ¹⁹ Ye' dör Pablo tso' yëkküö i' shtök ye' wák ulà wa, e' wák tö ie' nuì patueraë. Kë ye' éna ichak, erë kë be' éna ichökwa tö ye' ttö wa be' tö Jesús tté klö'ö, e' kueki be' wa nuì ta'ia ye' a. ²⁰ A yami, be' we'ikèyö, be' mú er buaë chö ye' a Skëképa Jesús dalërmik. Ye' er pablö Cristo batamik.

²¹ Ye' wa ijcher buaë tö be' tö ye' iüteraë, e' kueki ye' tso' yëkküö i' shtök be' a. Ye' éna iane buaë tö i' kiéyö be' a, e' tsata be' tö iwëraë. ²² Ñies Skëköl mú tö kawö mè ye' a a' pakoie wës a' tso' ie' a ikiök es. E' kueki u yulö ye' a.

Pablo e' chéat

²³ Epafras tö be' shké'wémi. Ie' tso' wötëule ye' ta' Cristo Jesús tté pakë kueki. ²⁴ Ñies Marcos, Aristarco, Demas ena Lucas, e'pa kanëblöke Skëköl a ye' ta, e'pa tö be' shké'wémi ñies. ²⁵ As Skëképa Jesucristo er buaë chö be' a.

Yëkkuö kitule hebreowak a Hebreos

Yëkkuö i' kite Israel aleripa erblé Jesús mik e'pa a. Ñies ie'pa kiè hebreowak ena judiowak. Kë yi wa ijcher yi tö yëkkuö i' kit. Pë' wele tö ibikeitsè tö Pablo tö ikit. Wele skà tö ichè tö Bernabé tö ikit. Wele tö ichè tö Apolo tö ikit erè kë s'wà ijcher yi tö ikit. Wele tö ibikeitsè tö ikitë Roma wakpa tö Jerusalén suluo'wà e' yöki duas dabom kuryök Jesús kune'bak e' ukuöki (70 D.C.).

Israel aleripa erblé' Jesús mik e' kueki e'pa bak weinuk. Ie'pa welepa éna ierblö Jesús mik e' olo'yak ta ishkakne Moisés ttè dikja. E' kueki yëkkuö i' kite ie'pa a ikimorak e' tkökwa darërèé Jesús mik. S'kitökwakpa tö ie'pa wöbla'weke tö Jesús kë diché ta' ie'pa kimoie, e' kueki ie'pa kawötä ie'pa erblö imik e' olo'yök. E' kueki yëkkuö i' kite Jesús mik erblökwakpa a Jesús kkachoe ie'pa a i' es: Skököl e' kkaché se' a Jesús wa as se' éna iar buaé. Ká iaiä ta ie' utbitü se' ta ittekölpa wa ena ibiyöchökwakpa wa ena Moisés wa, erè bataia ta iut se' ta ilà eköl è Jesucristo e' wa.

E' kúie ta ká iaiä Skököl tö iyé'bak tö ie' kablörane Israel aleripa a. E' wa tka Jesucristo wa e' ché yëkkuö i' tö. Ñies sacerdotepa tö iyiwak jcheke Jerusalén ká bit ekké judiowak nuñ olo'yoie. Iyiwak jchërke e' kë diché ta' se' nuñ paiklottsa da'äie. E' kueki ie'pa tö ijcheke këkraé erè e' kë dör buaé shüte Skököl wöa. E' kueki Jesucristo kótewä etökicha è se' nuñ paiklottsa, e' je' dör buaé shüte Skököl wöa. E' kueki Jesús dör ibua'ie. E' kueki se' kawötä erblök ie' mik ena ie' è kawötä ttö iütè. I'ñeta ie' tkër Skököl wörki se' ttè chök Skököl a. Ie' dör ibua'ie e' kueki Israel aleripa erblé ie' mik e'pa kë kawötä ie' olo'yök. Ie' wa iyé tö ñala yö' se' a dökä ikaska'. E' kueki se' kawötä senuk e' meulettsa weinuk erblé Jesús mik e' kueki. Se' tö ie' watéttsa e' ta Skököl tö se' shuleraé wës ie' tö Israel aleripa shuli' es.

Skököl ut se' ta ilà wa

¹ Skököl utbitü tajé se' yépa bak ká iaiä e'pa ta ittekölpa wa. Ie' utbitü ie'pa ta tajé kua'ki kua'ki. ² Erè i'ñe ta, mik ká i' erkewatke e' kéwö ska' ta, ie' tté se' ta iwák alá patké'itö ká i' ki e' wa. Tsawe ta ie' tö iyi ulitane yö' ilà ta ñita. Ñies ie' tö ilà tkë'kabak as iyi ulitane dö ie' ulà a aishkuö ta. ³ Skököl Alà dör iyé olo tajé e'. Wës Skököl dör e' sué ie' dör. İyi ulitane kicha a'tser ie' wa itte diché tajé e' wa. Se' nuñ paiklétsaitö e' ukuöki ta ie' tkéka ká jai a dalöiërta' tajé Skököl ulà bua'kka.

Skököl Alà olo ta' tajé shüte Skököl biyöchökwakpa tsata

⁴ E' wa iwënewä tö Skököl Alà dör Skököl biyöchökwakpa tso' ká jai a, e'pa kos tsata. Es ñies wës Skököl tö ie' kié iwák alá, e' dör bua'iewa wës ie' tö ibiyöchökwakpa kié e' tsata. ⁵ Skököl yëkkuö ki itso' kitule tö Skököl tö iché ilà a:

“Be' dör ye' alá;

i'ñe yö' ikkachétke tö ye' dör be' yé.”*

Erè tté e' kë yëule ie' wa ibiyöchökwakpa isie a. Ñies Skököl yëkkuö ki Skököl tö ilà tté ché i' es:

“Ye' tö icheraé tö ye' dör ie' yé,

* 1:5 Salmo 2.7

etã ie' dör ye' alà."†

Erë Skëköl kë wã ibiyöchökwakpa isie ttë yëule es. ⁶ Ñies mik ie' tó ilà eköl ëme, e' patkeketke kã i' a, etã ie' tó ittë yë' i' es:

"Ye' biyöchökwakpa ulitane kawötã ie' dalöiök tajë."‡

Ttë ekkë kôs kuëkj se' wã ijcher tó Skëköl Alà dör Skëköl biyöchökwakpa ulitane tsatã.

⁷ Mik Skëköl tó ibiyöchökwakpa ttë cheke, etã ie' tó ichë i' es:

"Ye' tó ye' biyöchökwakpa patkeke wes siwã batsir es,

e'pa dör ye' kanë mésopa patkekeyö wes bö' wörkua wõñar es."§

⁸ Erë ie' tó ilà ttë cheke i' es:

"¡A Skëköl, be' tó s'wëttseke s'blúie e' dör yöbië!

Be' tó s'wëttseke yësyësë.

⁹ Sene yësyësë dalër be' éna, erë sene sulu ar suluë be' éna;

e' kuëkj, ye' dör be' Këköl, e' tó be' klö'wé tã ttsë'ne buaë méyö be' a tajë be' malepa ulitane tsatã."*

¹⁰ Ñies Skëköl tó ilà ttë cheke i' es:

"A Këköl, tsawe tã be' tó kã i' yö',

ñies kã jai ena ì kôs tso' ikj e' yö' be' wák tó.

¹¹⁻¹² E' kôs chörawa erdawa wes datsi' nurwa tã ierwa es,

e' kôs manerdatsã wes s'datsi' mane'wë tã iwötrëwã es.

Erë be' tso'tke kënet. Be' kë manerpattã, be' ser michoë."†

¹³ Skëköl tó ichë ilà a i' es:

"Be' e' tköser ye' ulã bua'kka

dö mik ye' tó be' bolökpa méro be' klö dikjã etã."‡

Erë Skëköl kë wã ttë e' yëule ibiyöchökwakpa isie a. ¹⁴ Skëköl biyöchökwakpa dör wes siwã' es kë wërta'. E'pa kôs kaneblöke Skëköl a. Ie' tó ie'pa patkeke wëpa tsatkërdaë, esepa kimuk. E' k uëkj ie' kë wã ttë ese yëule ie'pa isie a.

2

Skëköl Alà ttë buaë e' kawötã dalöie

¹ Skëköl Alà dör iyi ulitane tsatã, e' kuëkj se' ké e' tkökwa darërë ie' ttë buaë moki ttsëule se' wã, e' a as kë se' mi'ne wes kanö emi di' kj es. ² Skëköl tó ittë dalöiëno, e' me'atbak ibiyöchökwakpa wa se' yëpa bak kã iaiã e'pa a. Wëpa kôs kë wã ttë e' dalöiëne', e' nuí kj ie'pa weine wes ikawötã weinuk es. ³⁻⁴ Es ibak ie'pa tã, erë Skëköl Alà ttë buaë, e' ë wa se' tsatkërmi, e' dör ttë bua'iewã ttë ulitane tsatã. S'tsatko ttë, e' tsã yë' Skëképa Jesús wák tó. Wëpa tó ttë e' ttsë', e'pa tó iyë'ne se' a tã iwã kkachérakitö tó e' dör ttë moki. Ñies ì kë or yi a ese o' Skëköl tó ie'pa wa tajë kuã'kj kuã'kj iwã kkachoie tó ì ché ie'pa tó e' dör moki. Ñies Wiköl Bats'e'r wa ie' tó imé se' a kanebloie buaë ie' a tajë kuã'kj kuã'kj wes ie' kj ikiane es. E' wa ie' tó iwã kkaché tó ie'pa ttë dör moki. Ttë e' wã kë dalöiëne se' wã, e' tã ¿wes se' tkömishkar inuí ulã a?

Jesús dë'bitü se' yamiie

⁵ Aishkuö tã kã i' mane'werattsane Skëköl tó buaë pa'alj, e' chök sa' tso'. Skëköl tó ibikeitsbak tó kã pa'alj e' kë merpa ibiyöchökwakpa a as ie'pa dö iwökirpaie. ⁶ Kë idör es. Ie' tó ibikeitsbak tó imerdaë s'ditsö ulã a. E' dör wes itso' kitule Skëköl yëkküö kj es, e' tó ichë:

† 1:5 2 Samuel 7.14; 1 Crónicas 17.13 ‡ 1:6 Deuteronomio 32.43 § 1:7 Salmo 104.4 * 1:9 Salmo 45.6-7 † 1:11-12 Salmo 102.24-27 ‡ 1:13 Salmo 110.1

“A' Skëköl, ¿S'ditsö dör yi? ¿Iók e' ska' be' er de?
¿Wes ie'pa kǐ be' tkine?”

⁷ Erë ekuölö ë ie'pa yö' be' tō be' biyöchökwakpa dikǐa diöshet tsir.
Erë ie'pa yö'bö olo ta' tajë dalöier̄ta' tajë.

⁸ Ie'pa tkë'ka be' tō íyi ulitane yö'bö e' wökirie.”*

Yëkkuö e' ichè tō Skëköl tō se' tkë'ka íyi ulitane yö' ie' tō e' wökirie. “Íyi ulitane” e' wà kiane chè tō kē ì ku', e' kē ku' se' ulà a. Erë ì ñe ta kam se' tō isaüwa es. ⁹ Erë se' wa ijcher tō ì ché yëkkuö e' tō, e' wà tka Jesús wa. Ie' yöne s'ditsöie, e' wöanewa Skëköl biyöchökwakpa dikǐa diöshet tsir ekuölö ë. Skëköl er buaë ché se' a, e' kueǐi ie' tō Jesús me'ttsa ttëwa sulitane nuǐ skéie. Jesús weine siarë kötëwa se' skéie, e' kueǐi Skëköl tō ie' kǐka'ka tajë, tkë'ka íyi ulitane blúie dalöier̄ta' tajë.

¹⁰ Skëköl dör íyi ulitane wì, e' qos tso' ie' wa ñies ie' a. Ie' kǐ ikiane tō se' tajë dör ie' ala'r esepa dö ie' ta ñita olo ta' tajë. E' wawé ie' tō Jesucristo wa. E' kueǐi buaë idir ie' a tō Jesús weine kötëwa s'tsatkoie. Es ì qos kiane Skëköl kǐ tō Jesús tō iwë s'tsatkoie, e' wéitö seraa.

¹¹ Jesús ena se' batse'wëkeitö, e'pa Yé dör eköl ë, e' dör Skëköl. E' kueǐi Jesús dör Skëköl Alà, e' kē jaëne ichök tō se' dör ie' ëlpa ena ie' kutapa. ¹² Es itso' kitule Skëköl yëkkuö kǐ wé ie' tō ichè Skëköl a i' es:

“A Skëköl, ye' tō be' tté cheraë ye' ëlpa ena ye' kutapa a.

Mik ie'pa ñi dapa'uke, eta ye' tō be' kǐkeraká ttsé wa ie'pa kukua.”†

¹³ Ñies iská tso' kitule Skëköl yëkkuö kǐ wé Jesús tō iché i' es:

“Ye' erblöraë Skëköl ë mik.”‡

Ñies ichéitö:

“Íe ye' dur, wépa me' Skëköl tō ye' a ala'rie, e'pa ta.”§

¹⁴⁻¹⁵ Se' dör Jesús icha. Erë se' dör s'ditsö ë. Se' ulitane serkeia ta sulu se' suar s'duöwa yöki, e' wa se' tso' klöulewa. E' kueǐi Jesús yöne s'ditsöie. Ie' dé'bitü e' muktsa ttëwa se' skéie e' alokaie bë iane s'duöwa wiie e' kǐ. Es ie' tō se' tsatkéë, se' suar s'duöwa yöki, e' ulà a. ¹⁶ Iwënewa buaë tō Jesús kē dé'bitü Skëköl biyöchökwakpa kǐmuk. Ie' dé'bitü se' dör se' yé bak ká íaijë Abraham, e' aleripa kǐmuk. ¹⁷ E' kueǐi ie' yöne s'ditsöie wes se' es as ie' dö sacerdotë kibiie se' tté chök Skëköl a e' wakanewëkeitö yësyësë. Ie' dör s'ditsö wes se' es, e' kueǐi ie' tō se' suëke er siarë wa. Ie' wák e' me'ttsa ttëwa se' skéie as se' nuǐ olo'yar se' kǐ. ¹⁸ Ie' weinebak ñies ie' erkiögne ì sulu wamblök, e' kueǐi ñe ta wépa erkiöörke ì sulu wamblök, esepa kǐmermi buaë ie' a.

3

Jesús dör Moisés tsata

¹ A yamipa, a' batseo' Skëköl tō. Ie' tō a' klöo'nak as a' dö ie' ichaie. Jesús bikeitsö bua'ie. Se' tō ichekëka tō ie' dör Skëköl tteköl bua'ie ena se' sacerdotë kibi mik se' erblöke e'. ² Skëköl tō ie' tkë'ka kanëblök se' sacerdotë kibiie e' wakanewëitö yësyësë wes Moisés tō, kanë me' Skëköl tō ie' a, e' wakanë' yësyësë es. Qos ì kiane wë Skëköl wé a e' o' Moisés tō yësyësë. ³ Erë Jesús dalöier̄ta' tajë tköka Moisés tsata wes u wák dalöier̄ tköka u tsata es. ⁴ Se' wà ijcher tō u ulitane yuë yile tō, erë Skëköl dör íyi ulitane yuökwak. ⁵ Moki

* 2:8 Salmo 8.4-6 † 2:12 Salmo 22.22 ‡ 2:13 Isaías 8.17 § 2:13 Isaías 8.18

Moisés kanablè' yèsyèsè Skèköl wé a ikanè mésoie. Ì o' ie' tò, e' wa ie' tò ì buaè kkachera Skèköl tò aishkuò tã Cristo wa e' klea'.⁶ Erè Cristo dör Skèköl wák alà, e' kanablöke yèsyèsè se' dör wës Skèköl wé es e'pa wökirie. Ì buaè ye' Cristo tò tò idoia se' a, e' wà panekesö kröröè ttsè'ne bua' wa kè tò ilo'yè, e' tã mokì se' dör Skèköl icha.

A' e' kkö'nú Skèköl kè watarttsa

⁷E' kuekì, ì ché Wiköl Batse'r tò Skèköl yèkkuò kì, e' wà iutó buaè. E' tò ichè ì es:

“Ì cheke Skèköl tò e' ttsé a' tò ì'ñe tã,

⁸etã kè a' er darè'ukwã iyöki wës a' yépa bak kã iaiã es.

Ie'pa e' ka'kã e' uk kèsik kèsik Skèköl wöã.

Ie'pa tò ie' wöñatkè' kã sir poè wé kè yi sërku' tajè e' kè a.

⁹Skèköl tò iché tò duas dökã dabom tkéyök (40),

e' dalewa ye' tò ì kè or yi a ese wé tajè ie'pa se'woie, ie'pa kkö'noie,

erè ie'pa tò ye' wöñatkè' tajè.

¹⁰E' kuekì ye' ulunekã tajè ie'pa kì etã ye' tò ie'pa ché ì es:

‘Kekraè ie'pa kè kì ikiar tò ye' ie'pa wëttsè,

ie'pa kè senak wës ye' kì ikiane es.’

¹¹E' kuekì ye' ulunekã ie'pa kì etã ye' iché

tò ie'pa kè döpawã wé warma ie'pa enuweke ye' tò ee.”*

¹²A yamipa, a' e' kkö'nú dö' a' isie er sulurwã tã a' kè erblöia Skèköl chök e' mik tã a' e' batsöttsã iyöki. ¹³E' skéie a' ñi er diché iö kekraè s'tsatkè kéwö tso'ia ì'ñe tã e' dalewa. A' tò iú es as kè a' isie e' kitö'ù sene sulu wa tã a' er darèwã Skèköl yöki. ¹⁴Se' erblö Cristo mik buaè kekraè dö ibata ekkè wës kuaè es, e' tã mokì se' tso' ie' tã. E' kuekì a' ñi er diché iö buaè. ¹⁵Skèköl yèkkuò tò iché ì es:

“Ì cheke Skèköl tò e' ttsé a' tò ì'ñe tã,

etã kè a' er darè'ukwã iyöki wës a' yépa bak kã iaiã es.

Ie'pa e' ka'kã e' uk kèsik kèsik Skèköl wöã.”†

¹⁶Wépa tò Skèköl ttö ttsé' erè ie'pa e' o' ie' wöã kèsik kèsik, ¿e' wakpa dör yi?

¿Kè dör ie'pa ulitane yè'ttsã Skèköl tò Egipto Moisés wa, e'pa è? ¹⁷¿Yi kì Skèköl

ulune dö duas dabom tkéyök (40)? ¿Kè dör ie'pa tò ì sulu wamblè' kã sir poè

wé kè yi sërku' e' a' e'pa è? E' nuí kì idurulune. ¹⁸¿Yi a Skèköl tò ichétke: “A'

kè döpawã wé warma a' enuweke ye' tò ee”? ¿Kè dör ie'pa tò ie' ttè dalöseowã

e'pa è? ¹⁹Es se' tò isuè tò ie'pa kè erblène ie' mik, e' kuekì ie'pa kè de'wã wé

warma Skèköl tò ie'pa enuweke ee.

4

¹Ñies Skèköl kablè' se' a' tò se' döwami ie' tò se' enuweke e' a. E' kuekì e' tso'ia

e' dalewa se' kawötã e' kkö'nuk tajè dö' se' wele kè ulã a' idö. ²Se' a Skèköl ttè

buaè e' pakane wës ie'pa bak kã iaiã, e'pa a' ipakane es. Erè ie'pa kè erblène

imik, e' kuekì ttè buaè ttsé' ie'pa tò, e' kè dör ìe bua' ie'pa a. ³Se' erblé Skèköl

mik, e'pa dörawã ie' tò se' enuweke e' a. Erè wépa kè erblökü' ie' mik, esepa

ché Skèköl tò iyèkkuò kì ì es:

“Ye' ulunekã ie'pa kì etã yö ichétke

ie'pa kè döpawã wé warma ie'pa enuwekeyö ee.”*

* 3:11 Salmo 95.7-11 † 3:15 Salmo 95.7-8 * 4:3 Salmo 95.11

Ie' tō iché es, eré ie' kanè enewa mik ká i' yōne one etá. ⁴ Skèkōl tō iyi ulitane yō' dō ká terōl. Ká de kul tã ie' eni'. Es itso' kitule wele Skèkōl yèkkuō kī. E' tō iché:

“Ká de kul etá ì kōs yō'bituitō e' yōne one, e' kuekī diwō e' wa ie' kē kanēblēne.”†

E' kuekī se' wã ijcher tō mokī Skèkōl tō se' enuweke e' tso'tke. ⁵ Eré ttè kitule chétkeyō, e' kī Skèkōl tō iché:

“Ie'pa kē dōpawã wé warma ie'pa enuwekeyō eē.”‡

⁶ Es se' wã ijcher tō Skèkōl tō se' enuweke e' tso'tke se' a. Eré wépa a ttè buaé e' pakané kuaé, e'pa kē dē'wa, ie'pa tō idalōseō'wã e' kuekī. ⁷ E' ukuōkī tã duas tka tajē etá Skèkōl tō ttè e' ē skà pakēne se' a ì kit se' blú bak kiè David e' tō' wa. Ttè kitule ñe' chétkeyō, e' dōr i' es:

“Ī cheke Skèkōl tō e' ttsé a' tō ĩ'ñe tã, e' tã kē a' er darē'ukwã iyōkī.”

Es se' isué tō ikéwō skà mé Skèkōl tō se' a as se' dōwã ie' se' enuweke e' a, e' kéwō dōr ĩ'ñe. ⁸ Josué tō Israel aleripa enuúpa ie' kéwō ska' tã, e' ma Skèkōl kē wã ene skà yēnene. ⁹ E' wã kiane ché tō Skèkōl tō se' enuwēmi wēs ie' eni' mik ká i' yō'itō etá es, e' tso'ia wépa dōr ie' icha esepa a. ¹⁰ Wépa dewã Skèkōl ene e' a, esepa enuraé wēs ie' eni' es. ¹¹ E' kuekī se' ké e' diché iōk shkōwã ene e' a as se' kē isie tō ñe'pa kē wa Skèkōl ttè iutēne e'pa wakōū.

¹² Skèkōl ttè dōr ttsé'ka, diché tã' tajē, e' tō iwakanewēke buaé tkōkã tabé kã yaule di'diē wī'kē iō'kē e' tsatã. Idōkewã buaé dō se' er a, se' wikōl a. Ī kōs dalērmik se' serke tso' blēule se' er a, ena ì kōs bikeitsekēsō, ese weblekettšaitō tō buaé idir ō sulu idir. ¹³ Se' e' chōrakã Skèkōl a. Ie' yōkī ì kōs yō'itō e' kē a e' blēnukwã. Ī kōs tso' áie ie' wōrkī. E' kuekī se' e' tkōwã darērē ie' ttè a.

Jesús dōr se' sacerdote kibi buaé shutē

¹⁴ Se' wã sacerdote kibi tso' ekōl, e' dōr sacerdotepa ulitane tsatã. E' dōr Jesús, ie' dōr Skèkōl Alá. Ie' mineatke tso' ká jai a se' tté chōk Skèkōl a. E' kuekī se' kawōtã e' tkōkã darērēe ie' ttè buaé klō'wēkesō, e' a. ¹⁵ Se' sacerdote kibi e' wa se' wēr siarē. Mik ie' bak senuk ká i' kī, etá eré ie' ma'oule ì sulu kōs wamblōk wēs se' es, eré ie' kē wã ì sulu wamblēne yēs. E' kuekī ie' wã ijcher buaé tō is s'ttsēr mik se' ma'orke ì sulu wamblōk etá. ¹⁶ E' kuekī a' shkōwã Skèkōl wōrkī. Mik s'kimè kiane etá ikiōsō ie' a, kē suar tã'. Ie' tō se' sueke er siarē wa, e' kuekī ie' tō se' kimerāe er bua' wa.

5

¹ Wépa dōr sacerdotepa kibipa e'pa kōs tso' shukitule iwakpa shua kanēbloie imalepa ttè chōk Skèkōl a. Ie'pa kanè dōr iyiwak jchēule ena ilè skà merke Skèkōl a, ese wakanéuk imalepa nuì olo'yoie. ² Ie'pa dōr wēs imalepa es. Ie'pa diché kē dē'kã buaé ì sulu wōklō'woie. Ie'pa weirke siarē wēs imalepa weir ì sulu ulã a es. E' kuekī imalepa kē wōblaule iyi buaé wa, arkedō ì sulu a kekraé, esepa wērmã siarē ie'pa wa. ³ Ñies ie'pa wakpa tō ì sulu wamblētã', e' kuekī ie'pa kawōtã iyiwak jchōk mè Skèkōl a ie'pa nuì kī ñies imalepa nuì kī. ⁴ Kaneblōk Skèkōl a sacerdote kibiie, e' dōr kanè buaé, dalōiértã' tajē. Kē yī yōrtã' sacerdote kibiie iwák er wa. E' shushteke Skèkōl ē tō tã itkékã sacerdote kibiie wēs ie' tō Aarón tkē'kã es. ⁵ E' sù Cristo kē e' tkēnekã sacerdote kibiie iwák er wa e' kikokã. E' skéie Skèkōl tō iché ie' a:

“Be' dōr ye' alá;

† 4:4 Génesis 2.2 ‡ 4:5 Salmo 95.11

ì'ñe ye' tò ikkacheke tò ye' dör be' yë.*

⁶Ttè kitule skà tò ichè i' es:

“Be' dör sacerdote kekraë wës Melquisedec ese es.”†

⁷Mik Jesús tso'ia ká i' kî, etá ie' kköyè' Skèköl a tajë aneule wî'wië jè wa i wa. Skèköl è a ie' yërmittsa duèwa ulà a, e' kuëkî ie' tò iki' Skèköl a tò ye' yöttsa iulà a. Ie' tò Skèköl dalöieke tajë, ittè iuteke buaë, e' kuëkî i' kiéitò e' iuté Skèköl tò. ⁸Erè ie' dör Skèköl Alà, erè ie' weine tajë, e' wa ie' éna iane tò wës s'weir Skèköl ttè dalöie kuëkî. ⁹Mik i uk ie' patkène e' wëitò seraá, etá ie' de S'tsatkòkwakie. Wépa tò ie' ttè iuteke, esepa kôs tsatkè michoë ie' tò. ¹⁰Ñies Skèköl tò ie' tkéka sacerdote kibiië wës Melquisedec ese es.

A' erblöke Cristo mik, e' kè olo'yar a' tò

¹¹Ttè ese tso'ia sa' wá yëno tajë, erè kè a' éna ianuk bet, e' kuëkî iwà paké a' a' e' dör darèrè. ¹²⁻¹³Ká iaiä e' erblè'mi Cristo mik, ikkè tá warma a' detke s'wöbla'ukwakpaie. Erè a' ská kianene wöbla'wè Skèköl ttè tsawe tottola ese wa. A' dör wës ala'rla es kè a' chké darèrè ñar, tso' tsu' è mik. Kam a' a' iwèr tò ì dör buaë ì dör suluë. ¹⁴E' skéie chké darèrè ese dör s'wöblautetke esepa a. Ie'pa a' iwënetke tò ì dör buaë ì dör suluë. E' kuëkî ie'pa éna iane mik tá buaë idir mik tá sulu idir.

6

¹E' kuëkî Cristo ttè tsá wa s'wöblane, e' è kè chariá kekraë. E' skéie Cristo ttè kî tso' tajë, ese wa se' kî e' yuð as se' yör iskië wës se' kibirwa es. Kè se' kàne e' wöbla'ukne Cristo ttè tsá jchertke se' wá, ese wa. Se' wá ijchertke tò s'kawötá ì sulu nuí kî s'duöwami, ese kôs olo'yök. Se' wá ijchertke tò s'kawötá erblök Skèköl è mik. ²S'wöskuè ttè ena s'ulá mùka s'yamipa kî ese ttè wa se' wöbla'netke. S'duulewá shkerdakane ena s'weir michoë ese ttè jchertke se' wá. ³E' kuëkî kè se' e' wöbla'ukia ttè ese wa. E' skéie se' kî e' yuð Cristo ttè ská tso'ia ese wa. Skèköl tò ikéwó mé se' a, e' tá iwëraësö es.

⁴Wépa wöá ká ñine'bak Cristo ttè wa, erè e'pa tò ilo'yé, e' tá ¿wës kawö mermine ie'pa a' er mane'ukne? Ì buaë mé Skèköl tò se' a, e' kak ttsëule ie'pa wá. Wiköl Batse'r dè'ñak ie'pa kî. ⁵Ie'pa éna iane tò Skèköl ttè dör buaë. Skèköl kéwó olo tá' tajë datske aishkuò tá, e' diché kak suule ie'pa wá. ⁶E' kôs ttsëule ie'pa wá, e' watétsa ie'pa tò, e' tá ¿wës ie'pa dömine e' ska'? E' dör wës ie'pa tso'ne Skèköl Alà ttökwane wötèwane krus mik es. Ie'pa tso' ie' wayuök sulitane wö wa. ⁷Se' dör wës té es. Íyi kuatkène iki, kalí yëne iki buaë, warma e' wá tskirmi buaë wá wömi buaë wës iwák kî ikiane es. Té ese a Skèköl er buaë chöraë. ⁸Erè té e' kî dika'chka tschine, kualkò tschine, ì tschine, e' tá e' kè dör iie bua'. Kukur tá iwáyènarketke ì sulu a' tá ñardawá.

⁹A yamipa dalër tajë sa' éna, sa' ttöke a' tá es, erè mokî sa' iklö'weke tò a' shköke buaë s'tsatkè ñalè kî. A' kè dör wës wépa tò Cristo watétsa esepa es. ¹⁰Skèköl dör yësyesè. A' kanèblöke buaë ie' a. A' tò s'batse'r malepa kimeke buaë, e' wekeia a' tò buaë. E' wa iwënewá tò mokî a' éna Skèköl dalèr. E' kôs kè ska' ie' er chöpawa. ¹¹Erè sa' kî ikiane tò a' ulitane tò, ì buaë weke a' tò, ese kî ù er bua' wa dö ibata ekkè. Es ì buaë kôs panekesö, e' wá döraë a' ulá a' da'aie. ¹²Sa' kè kî ikiane tò a' bikèr. E' skéie sa' kî ikiane tò a' dö wës wépa erblöta' mokî Skèköl mik esepa es. Ì muk Skèköl kablè' se' a, e' wá panekesö enaë, e' wa iwá döraë se' ulá a.

Se' erblömi Skèköl kablè' se' a, e' mik

* 5:5 Salmo 2.7 † 5:6 Salmo 110.4

13 Mik Skëköl kablë' Abraham a, etä ie' kē kablëne yi skä ttō wa. Ie' kablë' iwák ttō wa, kē yi ku' ie' tsatä e' kuëki. 14 Ie' tō iyë' Abraham a: “Mokj ye' ichë tō ye' er buaë chōraë be' a tajë. Be' aleripa alōweraëyō tajë.”* 15 Ttë e' wā panë Abraham tō enaë tã Skëköl kablë'ia, e' wā de iulä a. 16 Mokj mik se' tō ttë mé yi a, etä imekesō yi dör se' tsatä, ese ttō wa. Mik se' tō ttë métkë es, etä ttë e' kī kē ì skä ku'ia chë. 17 Es ñies Skëköl kī ikiane kkachë wōshak wépa a ikablë' esepa a tō mokj iwā dōraë ie'pa ulä a, kē imane'wepaneitō yës. E' kuëki ikablë' iwák ttō wa. 18 Es se' éna iane buaë tō Skëköl tō ittë mé se' a iwák ttō wa, e' kē mane'wepaneitō yës, ie' kē kachōtä' e' kuëki. Ie' tō ittë mé se' a iwák ttō wa tō se' erblōke ie' mik e'pa tsatkeraitō. E' tō se' er pableke buaë. Ttë e' wā paneke se' tō kröröe, e' a se' e' tkōwā darërë këkraë. 19-20 Ttë e' wā paneke se' tō, e' tō se' tkéwā darërëë wës tabechna tso' kanò wöklö'woie dayë shuä es. Jesús mikane se' yōki këwe ká jai a. Eë ie' tso' Skëköl wé kibi e' úshu batse'r tajë shütë, e' a. Úshu e' kköiëule ar datsi' buririë shuqar e' wa, e' etmik ie' tso' se' ttë chök këkraë Skëköl wörki. Es ie' de se' sacerdote kibi këkraë wës Melquisedec ese es.

7

Jesús dör sacerdote kibi wës Melquisedec ese es

1 Melquisedec bak ká kië Salem e' blúie. Ñies ie' kaneblë' sacerdoteie Skëköl dör íyi ulitane tsatä e' a. Abraham e' ali'ka blu'pa skel wā ilayök Lot minetsër e'pa kī. Mik Abraham dotkene iu a, etä Melquisedec dettsä ie' ñalëtsuk tã ikië Skëköl a as e' er buaë chō ie' a. 2 Ñies dali kōs dë'ne Abram ulä a ñippë shuä, e' blatëitō dōkã dabop, e' eyök méitō Melquisedec a. S'kië Melquisedec, e' wā kiane chë “sene yësýesë e' blú.” Ñies ie' dör ká kië Salem, e' blú. Salem, e' wā kiane chë “sene bërë,” e' kuëki ñies ie' dör sene bërë blú. 3 Kē se' wā ijcher tō yi dör iyë, yi dör imi, yi dör iditsëwö, mik ikune ö mik idu'wā. E' kōs kē ku' kitle Skëköl yëkkuö kī. E' kuëki se' tō ichëmi tō ie' dör sacerdote kē ertä'wa wës Skëköl Alä es.

4 Ibikeitsō buaë, e' tã a' wā ijcherdaë tō Melquisedec dalöiërtä' tajë sacerdotepa dör Leví aleripa, e'pa kōs tsatä. Abraham dör se' yë bak ká iaiäë dalöiërtä' tajë ese. Ñippë shuä ibolökpa dali de ie' ulä a, e' blatëitō dōkã dabop, e' eyök tsä méitō Melquisedec a. 5 Leví aleripa yë tsä dör Abraham wës Israel aleripa malepa es. Leví aleripa ë meneat sacerdotepaie. Ie'pa dör Israel aleripa malepa yamipa, erë itso' kitle Moisés ttë dalöiëno, e' kī tō Israel aleripa kōs kawōtä' íyi kōs blatök dōkã dabop, tã e' eyök tsä muk Leví aleripa a. 6 Skëköl kablë' Abraham a tō ie' dōraë skëképa tajë. Erë Melquisedec kē dör Leví aleri, erë e' a Abraham tō íyi tsä mé. Ñies Melquisedec tō ikië Skëköl a as e' er buaë chō Abraham a. 7 Sulitane wā ijcher tō yi tō e' ché o'ka a, ese wák dör yi a iyëne e' tsatä. 8 Israel aleripa tō íyi tsä meke sacerdotepa duōtä'wā esepa a. Erë Skëköl yëkkuö tō Melquisedec chë wës ie' tso'ia ttsë'ka es. 9-10 Mik Abraham tō íyi tsä mé Melquisedec a, etä Leví kam kur. Erë se' tō ichëmi tō Leví aleripa bak tō íyi tsä mé Melquisedec a Abraham wa, Abraham dör ie'pa yë tsä e' kuëki.

11 Ttë dalöiëno me' Skëköl tō Israel aleripa a Moisés wa, e' ichë tō Leví aleripa ë meneat sacerdotepaie Israel aleripa ttë chök Skëköl a as e' tō ie'pa nu' olo'yō. Erë e' mú a nu' olo'yarmi se' kī seraq, e'ma kē sacerdote ské kuä'kī

* 6:14 Génesis 22.17

kianeia. E' kuęki Skęköl tő sacerdote skę patké. E' kę dör Leví aleripa e' eköl węs Aarón es. Ie' dör sacerdote węs Melquisedec ese es. ¹² Sacerdote węsępa skę maneęne kuą'ki, e' ta' ñies ttę dalöięno tsá e' kawötą mane'węttsą. ¹³⁻¹⁴ Sacerdote skę patkę' Skęköl tő chęyö a' a, e' dör Skękępa Jesús. E' kę dör Leví aleripa eköl. Sulitane wą ijcher buaę tő ie' dör Judá aleri. Moisés kę wą i' yęle tő Judá aleripa dőmi sacerdoteie. E' kuęki kę ie' aleri isie tkęuleką sacerdoteie.

¹⁵ Sacerdote skę tkęnekąne kuą'ki węs Melquisedec ese es, e' ta' se' ęna iwą ane tő ñies ttę dalöięno menęat Moisés a e' maneęnettsą. ¹⁶⁻¹⁷ Skęköl yękkuö kį itso' kitule tő ie' tő Jesús a ichę i' es:

“Be' dör sacerdote kękraę węs Melquisedec ese es.”*

E' kuęki se' wą ijcher tő Jesús kę tkęneką sacerdoteie ie' ditsęwö wą węs Moisés ttę kį itso' kitule es. Ie' de sacerdoteie ie' ser' michoę, kę duötą'wą, e' dichę wa. ¹⁸⁻¹⁹ Moisés ttę dalöięno bak kęnet, e' kę a yi onuk buaę yęsyęsę Skęköl wöą. E' kę dichę ta', kę dör ie' bua' ese wöie. E' kuęki ttę e' maneęnettsą. E' skęie ttę pa'alį wą panekesö kröröę e' dör ibua'ie ttę kęchke tsąta, e' wa se' e' batsöwami buaę Skęköl mik kę kį i' sulu nuį ta'ia.

²⁰ Ñies mik Skęköl tő Jesús tkę'ka sacerdoteie, etą ie' kablę'ia iwák ttö wa tő ikaneblö michoę sacerdoteie. Ie' kę kablęne es sacerdotępa dör Leví aleripa, e'pa a. ²¹ Erę mik ie' tő Jesús tkę'ka sacerdoteie, etą ie' kablę'ia iwák ttö wa ttę i' wa:

“Be' dör sacerdote kękraę.

Ye' kablę be' a ye' wák ttö wa, e' kę olo'yępayö yęs.”†

²² Es Skęköl kablę' Jesús a, e' wa se' wą ijcher mokį tő ttę pa'alį męne se' a, e' dör bua'iewą ttę kęchke męne Israel aleripa a e' tsąta. Jesús wa se' wą ijcher yęsyęsę tő iwą suęrasö.

²³ Ñies sacerdotępa dör Leví aleripa, e'pa duötą'wą, e' kuęki ie'pa kę a kaneblęne kękraę. E' kuęki ie'pa skę tkęuleką taję. ²⁴ Erę Jesús ser' michoę, e' kuęki ie' kę skęie yi tkęnukka. ²⁵ Wępa kęs shkökewą Skęköl wörkį Jesús batamik, esępa ttę chök ie' tso'ie kękraę Skęköl a, e' kuęki ie'pa kęs tsątkęrmi ie' a buaę kękraę.

²⁶ Es se' isuę tő Jesús dör sacerdote kibiie chökle. Ie' dör batse'r. Kę i' sulu ku' ikį, kę iauleką sęne sulusi wa. Ie' butsuletttsą pę' sulusipa yökį. Skęköl tő ie' tkęką ká jai a' i'yi ulitane tsąta. Sacerdote ese kiane se' kį. ²⁷ Ie' kę dör węs sacerdote kibi malepa es. Ká bit ta' ie'pa kawötą iyiwak jchök mę Skęköl a' ie'pa nuį kuęki. Ie' ukuökį ta' iyiwak kį jchekerakitö mę Skęköl a' imalepa nuį kuęki. Erę e' kęs skęie Jesús e' me'ttsą ttęwą etökicha ę se' nuį patuöie, e' kę ską tköpaią. ²⁸ Wępa tkęuleką sacerdotępa kibiie Moisés ttę wa, mokį e'pa dör węs s'malepa es, kę dichę dę'ka e' kkö'nuk buaę yęsyęsę. Erę Moisés ttę kite, e' ukuökį ta' Skęköl kablę' iwák ttö wa tő ie' alą tkęrdaką se' sacerdote kibiie, e' dör se' sacerdote kibi yöbię bua'iewą yęsyęsę e'.

8

Jesús dör ttę pa'alį me' Skęköl tő, e' wakanęukwak

¹ I' kęs cheratse sa' tő e' wą dör i': Jesús tso' se' wą sacerdote kibiie. Ie' tkęr dalöięrtą taję ká jai a' Skęköl ulą bua'kka. ² Ie' dör se' sacerdote kibi. Ie' tso' iwakanęuk Skęköl wę batse'r chökle tso' ká jai a' e' a. E' kę yöne s'ditsö wą, e' yö' ie' wák tő.

* 7:16-17 Salmo 110.4 † 7:21 Salmo 110.4

³ Sacerdote kibi kōs tkēnekā iyiwak tso' rak iwā jchē mè Skēkōl a ena ì skà mekerakitō, e' wakanéuk imalepa tsatkoie ie'pa nuì ulà a. E' kuēkì Jesucristo kawōtā ñies ilē muk Skēkōl a se' tsatkoie. ⁴ Erē ie' kē tō ikaneweku' ká i' a, iwakanewēkeitō ká jai a. Moisés ttē dalōiēno tō ichē tō Leví aleripa ē tkērka mi sacerdoteie. E' kuēkì Jesús mú tō iwakanewēke ká i' a, e' ma ie' kē tkēnukā sacerdoteie, ie' kē dōr Leví aleri e' kuēkì. ⁵ Ì kanewēke sacerdotepa tō ká i' a, ese dōr ibua'ie tso' ká jai a, e' kleeke ie'pa tō ká i' a. E' dōr wēs ibak Moisés tā es. Mik Moisés tō u yueketke Skēkōl a, etā Skēkōl tō ichē ie' a: “Tttsō, ì kōs yuō wēs be' a ikkayēne Sinaí kēbata a e' suē.” E' kuēkì se' wā ijcher tō Skēkōl wé kibi tso' ká i' a, e' dōr ichōkle tso' ká jai a e' kī ò. ⁶ Erē Jesús tkēnekā se' sacerdote kibiie, e' wakanewēkeitō buaē sacerdotepa tso' ká i' a e'pa tsatā. Ñies ie' batamik ì muk Skēkōl kablē' se' a ttē pa'alì wa, e' dōr ibua'ie. E' kuēkì ttē e' dōr buaē shūte ttē kēchke tsatā.

Ttē tsá mēne Israel aleripa a, e' kē dalōtā'ia

⁷ Ttē tsá mēne Israel aleripa a, e' mú dōr wē' as Skēkōl tō se' kiōwā buaē, e' ma ttē skà pa'alì kē kianukia. ⁸ Erē ie' isuē tō ie'pa kē wā ttē tsá mēne ie'pa a, e' wā iūtēne buaē. E' kuēkì itso' kitule Skēkōl yēkkuō kī e' tō ie'pa chē i' es: “Skēkōl tō ichē: Aishkuō tā kawō dōraē, e' kēwō ska' tā ye' tō ttē pa'alì meraē Israel wakpa a ena Judá wakpa a. ⁹ Ttē e' kē dōr wēs ttē tsá me' ye' tō ie'pa yēpa bak ká iaiaē e'pa a es. Ttē e' me'yō ie'pa a mik ie'pa ulaiē'yō er bua' wa ibak klōulewā Egipto e' yottsaiē etā.

Erē ttē me'yō ie'pa a, e' wā kē iūtēne ie'pa wā, e' kuēkì ye' tō ie'pa me'at.

¹⁰ Ñies Skēkōl tō ichē:

Ttē pa'alì meraēyō Israel aleripa a aishkuō tā, e' dōr i' es:

Ye' ttē dalōiēno e' merdaē ie'pa er a,

tā ie'pa tō iūtēraē er bua' wa iwákpa er wa.

Ye' dōraē ie'pa Kēkōl,

tā ie'pa dōraē ye' icha.

¹¹ Ie'pa kōs, tsitsirpa dō kēkēpa,

e'pa batsdaē ye' mik.

E' kuēkì kē ikiarpaia tō yi tō iyamipa ö o'ka wōbla'weia as ibats ye' mik.

¹² Ì sulu kōs wamblekerakitō, e' nuì olo'yeraēyō ie'pa kī,

kē ibikeitsepaiyō.*

¹³ Es Skēkōl tō ichē tō ttē pa'alì meraēitō se' a. E' wa ie' tso' ichōk tō ttē tsá mēne, e' dōr kēchke wōitēwā. Ì kōs ianewatke kēchke, e' bet tā kē iku'ia.

9

Cristo dewā Skēkōl wé a ká jai a se' ttē chōk

¹ Ttē dalōiēno tsá me' Skēkōl tō Israel aleripa a, e' a ttē tso' tō wēs ie'pa kawōtā Skēkōl dalōiē e' wakanéuk. Ñies ie'pa wā u tso' etkue batse'r ká i' a iwakanéwoie. ² Ie'pa tō u yō' Skēkōl dalōiē e' wakanéwoie, e' blatérakitō bōt. Úshū kēwe e' kiē úshū batse'r. Úshū e' a bō'wō talokā tso' et, ñies ka' tso' et, e' kī pan meke Skēkōl a, ese me'r. ³ Úshū skà tso' datsi' buririē shūkuar, e' etmik, e' kiē úshū batse'r tajē shūte. ⁴ Úshū e' a ka' tso' yöule orochka wa iyi masmas ña'woie Skēkōl a e'. Ñies kalkuō tkēr ek, e' paiēulewā orochka wa. Kalkuō e'

* 8:12 Jeremías 31.31-34

shuā tka' tso' etk yöule orochka wa. Tka' e' a chké me' Skëköl tō Israel aleripa a kiè maná, e' kak tso' blëule. Nïes kalkuö ñe' shuā Aarón shko kéli përi tskineka, e' tso' blëule. Nïes ishūā ák tak tso' böt, e' kī Skëköl tō ittē dalöiëno kit. Kalkuö e' kiè Ttē Mène Nī A Kélkuö. ⁵ Kalkuö e' bata kī Skëköl biyöchökwak pik ta' kiè kërüb, e' diököl tulur böt. E' tō se' a iwā kkacheke tō Skëköl olo tso' ee. Ipik meuleka kalkuö kköshto bata kī, eē Israel aleripa nu' olo'yarke. Erē i' ta' iyi ekkē kē wā pakanuktšā ye' a iskië.

⁶ Es iyi ulitane bak kaneöule buaë Skëköl wé a, ta' sacerdotepa bak shkōkwā kekraë úshū batse'r e' a iwakanéuk. ⁷ Erē sacerdotē kibi, e' è a kawō tso' shkōwā úshū skā tso' dör batse'r taië shuṭe e' a. Eē ie' döwāmi etökicha è duas wa duas wa. Mik ie' mi'kewa eē, eṭa ie' wā iyiwak pé mi'ke mē Skëköl a e' nuī kī, ñies i' sulu wamblé pé' malepa tō kē wā jcher ie'pa wa, ese nuī kī. ⁸ E' kōs wa Wiköl Batse'r tō se' a iwā kkacheke tō úshū batse'r, e' wakanerkeia, e' dalewa kē sulitane döpawā úshū batse'r taië shuṭe e' a. ⁹⁻¹⁰ I' kōs kaneweke judiowak sacerdotepa tō ttē dalöiëno tsá mène ie'pa a, e' wa, e' dör chkeie, di'yeie, se' batse'weie, ese kōs dör s'pa kīkķe è batse'woie. E' tō se' kīmeke kam ttē manerne e' dalewa è. E' kuëkī i' meke ie'pa tō Skëköl a idalöie e' wakanéwoie, ñies iyiwak kōs jcheke mē ie' a se' nuī kī, ese kōs kē a wépa tō ie' dalöieke es, esepa erbikē pairinuk. Ie'pa ittse' tō inuī tso'ia ie'pa kī. Erē i' kōs kaneweke ie'pa tō Skëköl wé a, e' tō ttē pa'alī mé Skëköl tō se' a Jesús batamik, e' wā kkacheke i'ñe ta'.

¹¹ Cristo dē'bitubak. Ie' dör se' sacerdotē kibi. Ie' dör ttē buaë pa'alī me' Skëköl tō se' a e' wakanéukwak. Ie' dur iwakanéuk Skëköl wé tso' ká jai a, e' a. Skëköl wé e' kē yöne s'ditsö wā, e' kē dör wēs iyi tso' ká i' a es. E' kuëkī Skëköl wé e' dör buaë shuṭe itso' ká i' a e' tsata. ¹² Etökicha ème Cristo dewā Skëköl wé tso' ká jai a e' shū batse'r taië shuṭe, e' a s'tsatkoie. I' wé ie' tō ee, e' dör wē', kē ie' mi'pane iskā kanéukne. Mik ie' dewā eē, eṭa kē ie' wā chibo ö baka pé mène mē Skëköl a se' nuī kī. E' skéie ie' wák kötewā e' pé mí ie' wā. Es ie' tō se' yëttsā michoë se' nuī ulā a. ¹³ Wépa bak ttē kēchke dikīa, esepa iane ñá, e' ta' chibo pé ö baka wē'ñe pé ese sklippeke sacerdotepa tō ie'pa kī ö isalema baka alaki pupula ña'weke ese muluchka diöbléka di' wa e' sklippakerakitō ie'pa kī. Moki e' tō ie'pa pa kīkķe batse'wéne paiklé. ¹⁴ Erē e' dör es, e' yitā buaë Cristo pé diché ta' taië iyiwak pé tsata. Skëköl Wiköl yöbië, e' batamik ie' wák e' me'ttsā ttēwā se' skéie wēs iyiwak kē kī i' sulu ku' mē Skëköl a ese es. Ie' pé tō se' erbikē paiklémi i' sulu nuī kī s'duöwāmi ese yökī as se' tō Skëköl chök e' dalöiö.

¹⁵ Jesucristo dör ttē pa'alī me' Skëköl tō se' a, e' wakanéukwak. I' sulu kōs wamblé wépa bak ttē tsá mène e' dikīa e'pa tō, e' nuī ulā a ie'pa yēnettsā Jesús kötewā krus mik e' batamik. Nïes e' batamik i' buaë yöbië muk Skëköl kablé' wépa klöo'bakitō as idö ie' ichaie esepa a, e' döraë ie'pa ulā a. ¹⁶⁻¹⁷ Ye' tō iwā paké a' a i' es: Kam s'duöwā e' yökī s'wöblane i' mekesö s'yamipa a, ese yëkkuö mukat. Yëkkuö e' wā kē merpa, yi tō imé ese tso'ia tšé'ka e' dalewa. Iwak blënewā, e' è ta' imermi. E' kuëkī s'kawōta isaukwā bua'ie tō yi tō imé, ese wák blënewatke yëkkuö e' wakanéwōmi. ¹⁸ Es ñies ttē tsá mène, e' mène iyiwak jchëule e' pé tēne ese wa. ¹⁹ Ttē tsá mène dalöiëno, e' wā paka' Moisés tō Israel aleripa kōs a. E' ukuökī ta' chibo ena baka wē'ñe pé shuṭuékaitō di' wa. E' sklippéitō yëkkuö kī Skëköl ttē dalöiëno tso' kitule e' kī, ñies e' sklippéitō Israel aleripa kōs kī kal kiè hisopo e' ulatska mik datsi'tak batsé rratulewā e' wa. ²⁰ E' wekeitō ta' icheramiitō i' es: "Pé i' dör iwā kkachöie tō ttē mé Skëköl tō

se' a e' tsá kaneḡnemitke.” ²¹ E' sù Skèköl wé ena ì kòs tso'ia Skèköl dalöie e' wakanéwoie, ñies ese kǐ Moisés tò pè sklippé. ²² Mokǐ ttè dalöièno tsá mène, e' wa tǎ tsir etǎ íyi ulitane batse'wekene pè wa. Ñies e' tò ichè tò iyyiwak jchëule ese pè kè tène, e' tǎ se' nuǐ kè olonuk se' kǐ. ²³ Íyi tso' Skèköl wé tso' kǎ i' a e' a, e' dör ì tso' Skèköl wé tso' kǎ jai a, e' klí ě. Íyi ekkè kawõtǎ batse'wè iyyiwak jchëule mè Skèköl a, ese pè wa. Erè Skèköl wé a íyi tso' kǎ jai a, e' kawõtǎ batse'wè ì dör buaè shùte iyyiwak pè tsatǎ, ese wa.

²⁴ I buaè e' dör Cristo. Ie' kè dè'wǎ Skèköl wé shù batse'r yöne s'ditsö wǎ tso' kǎ i' a, e' a. E' dör ibua'ie tso' kǎ jai a, e' klí ě. E' skéie ie' de kǎ jai a Skèköl wé chökke e' a, eǎ ie' tso' Skèköl a se' tté chök. ²⁵ Judiowak sacerdotepa kibipa, e'pa kawõtǎ shkökwa Skèköl wé shù batse'r tajè shùte, e' a iyyiwak pè muk Skèköl a se' nuǐ kǐ duas bik ekkè etökicha etökicha. Erè Jesús kè dè'wǎ tajè wés ie'pa es. ²⁶ Imú dör es, e'ma kǎ i' yöne dö ikké tǎ, etǎ ie' kawõtǎ e' muktsǎ ttèwǎ duas bit ekkè. Erè e' kè dör es. E' skéie, i'ñe tǎ mik kǎ i' erkewatke, etǎ ie' de e' muktsǎ ttèwǎ se' skéie etökicha ě se' nuǐ kòs paiklottsǎ. ²⁷ Sulitane a kawò meneat duökwa etökicha ě, e' ukuökǐ tǎ se' shulirdaè. ²⁸ Es ñies Cristo e' me'ttsǎ ttèwǎ etökicha ě, se' tajè e' nuǐ paiklottsǎ. Ie' skǎ dörane, erè e' kè dör se' nuǐ shulök. Ie' dörane wépa tso' ie' panuk esepa tsatkök.

10

Ttè dalöièno kè a se' nuǐ pairinuktsǎ

¹ Ttè dalöièno mène kǎ íaiǎe Moisés wa, e' dör ì bua'ie doia se' a Cristo batamik aishkuö tǎ, e' biyö yène. E' dör wés ilo es, kè dör iwǎ chök. E' kuèkǐ ttè e' kè a wépa dökewa Skèköl ska' iyyiwak jchök mè ie' a kèkraè duas bik ekkè esepa batse'onuk da'a. ² Ttè e' mú a ie'pa nuǐ pairinetsǎ mokǐ, e'ma ie'pa er kè tò ie'pa kkatepaiǎ tǎ ie'pa kè tò iyyiwak jchepaiǎ mè Skèköl a. ³ Erè e' kè dör es. E' skéie mik ie'pa tò iyyiwak jcheke mè Skèköl a duas bit ekkè, etǎ e' tò ie'pa er awékene ì sulu wamblekerakitö ese ska'. ⁴ E' wǎ dör tò se' nuǐ kè pairirpattsǎ baka wé'ñe pè wa ena chibo pè wa.

⁵ E' kuèkǐ mik Cristo dökette kǎ i' a, etǎ ì tso' kitule Skèköl yèkkuö kǐ, e' chéitö Skèköl a, e' tò ichè i' es:

“Iyyiwak jcheke mè be' a ena ilè skǎ tso' mè be' a, e' kè kiane be' kǐ.

Erè be' tò ye' yueketke s'ditsöie chká tǎ' diché tǎ'.

⁶ Iyyiwak jcheke ña'wè wa'ñe be' a ena ilè skǎ tso' mè be' a nuǐ paikloie, e' kè wèr bua' be' wa.”

⁷ E' ukuökǐ tǎ Cristo tò iché Skèköl a: “A Skèköl, i' ye' dur ì kiane be' kǐ wè e' woie, wés ye' tté tso' kitule be' yèkkuö kǐ es.”*

⁸ Kewe ie' tò iché Skèköl a: “Iyyiwak jcheke mè be' a ena ilè skǎ tso' mè be' a, ñies iyyiwak jcheke ña'wè wa'ñe be' a nuǐ paikloie, ese kòs kè kiane be' kǐ, kè iwèr bua' be' wa.” Erè ie' tò iché es, erè ese kòs yè'atbakitö dalöie Skèköl ttè dalöièno tso'tke kitule e' kǐ. ⁹ E' ukuökǐ tǎ ie' tò iché: “A Skèköl, i' ye' dur ì kiane be' kǐ wè e' woie.” E' wa se' éna íane tò iyyiwak jcheke ie'pa tò tté tsǎ dikǐǎ ese kòs skéttsǎ Skèköl tò iské pa'alǐ mokane, e' dör Cristo kòtewa se' skéie e'. ¹⁰ Ì kiane Skèköl kǐ e' wǎ o' Jesucristo tò. Ie' wák e' me'ttsǎ ttèwǎ se' skéie etökicha ě, kè skǎ tteta'waia. E' kuèkǐ Skèköl tò se' batseo'.

* 10:7 Salmo 40.6-8

¹¹ Kεkraē judiowak sacerdotepa tō iwakaneweke. Ká bit tã ie'pa tō iyiwak jcheke mè Skèkøl a sene sulu nuì kì. E' ē kaneweke ie'pa tō tajē kεkraē, erē e' kē a nuì pairinuktsa. ¹² Erē Jesucristo e' me'ttsa ttēwã se' nuì skéie etòkicha ē, kē skà tteta'waia, e' ukuökì tã ká jaì a ie' tkè'ka dalöiértã tajē Skèkøl ulã bua'kka. ¹³ Eē ie' tkēr Skèkøl e' alékã ibolökpa kos kì, e' mekerö ie' klö dikia e' panuk. ¹⁴ Ie' e' me'ttsa ttēwã se' skéie etòkicha ē, e' wa wépa dör ie' icha, esepa batse'wéitö buaē ichòke Skèkøl a etòkicha ē, kē batse'wē kianeia.

¹⁵ Nies Wikøl Batse'r tō ichè tō e' dör mokì. Ie' tō iché Skèkøl yèkkuö kì i' es: ¹⁶ "Kawö döraē tã ye' tō ttè pa'alì meraē ie'pa a, e' tō ichè i' es: Ye' ttè dalöiēno e' merdaē ie'pa er a, etã ie'pa tō iüterae er bua' wa iwákpa er wa. ¹⁷ Ie'pa e' wamblö sulu kos, kē e' bikeitsepaia ye' tō."† ¹⁸ Es se' éna iãne tō se' nuì olo'yane se' kì, kē se' kawõtãia ì skà muk Skèkøl a se' nuì kì.

Se' a kawö mène shkowã Skèkøl wörki

¹⁹ A yamipa, e' kuekì ì ñe tã se' dōwami buaē Skèkøl dör batse'r tajē shutē e' ska', kē suarta', Jesús kötewã ipē tēne tajē, e' batamik. ²⁰ Kē yi dõtã'wã Skèkøl wörki éanas wēs kē yi dē'wã éanas Skèkøl wé úshu nanetkëar datsi' buririē wa e' etmik es. Erē Jesús kötewã se' skéie e' chē datsi'ukuö jchēnane e' tō. E' wa ñala pa'alì dö Skèkøl ska', e' kköyē'ttsã ie' tō se' a, e' dör sene michoē e' ñalé. ²¹ Jesús dör se' sacerdote tajē. Ie' dör se' dör Skèkøl icha, e'pa kos wökir. ²² E' kuekì se' shkowã Skèkøl wörki er mokì wa ena erblè ie' mik yēsyesē e' wa. Se' erbike sulu e' pairiulettsã. Se' batse'ouletke, e' dör wēs s'pa skuē buaē manene di' maneneē wa es. ²³ Skèkøl ttö mokijē. Ì uk ie' kablè' se' a, e' weraëitö. E' wã panekesö kröröē. E' kuekì se' e' tköwã darèrè ttè e' a, kē tō ibikeitsè böt böt. ²⁴ A' tō ibikeitsö tō wēs a' a ñi kimermi as a' kì ñi daléritsö buaē, ñies as a' tō ì buaē kì ù tajē ñi kimoie. ²⁵ Se' ñi dapa'uke, e' kē olo'yar a' tō wēs se' welepa wöblane iwamblök es. E' skéie a' er kì diché iö ñita. E' yitã mik se' tō isuē tō Skèkëpa Jesús datskene, e' kēwö dökewatke, etã a' er kì diché iërmi ñita.

²⁶ Ttè mokijē e' jchertke se' wã, erē e' ukuökì tã ì sulu wamblekeiasö wöbla wa, e' tã kē ì ku'ia jchè mè Skèkøl a e' nuì olo'yoie se' kì. ²⁷ Iwamblēsö es, e' tã s'pauirke shulē wa, e' ē tso' se' panuk. E' dör bö' ñarke tajē wa Skèkøl tō ibolökpa ewerawa e'. ²⁸ Ká iãiaē yi tō ttè dalöiēno me'at Moisés tō, e' dalöšewéwã tã ikkatökwakpa dör böì ö mañal, e' tã ese wák ttekwã kē ulé klöule. ²⁹ E' dör es, e' tã wépa tō Skèkøl Alã dalöšewéwã çwēs esepa kē weirpa tajē shutē? Jesús pē wa ttè pa'alì mène se' a e' wakaneone, e' pē tuē tajē e' wa ie'pa batse'one, erē isuekerakitö wēs se' èse pē es. Nies Skèkøl Wikøl er buaē ché se' a, e' chekerakitö suluē. Çwēs ie'pa tkömishkar e' nuì ulã a? ³⁰ Skèkøl mik se' båtse e' tō ichè iyèkkuö kì i' es: "Ye' ē wöki iské wërke wē. Yi tō ì sulu wamblé ese ské wërayö ikì."† Nies ichéitö: "Skèkøl icha kos esepa shuleraē ie' tō."§ ³¹ Ise' arwa Skèkøl chök ulã a weinuk, e' dör siarē ichök!

³² Erē a' éna iãnú tō mik kuaē Skèkøl tō a' er ñi o' Jesús tté buaē wa, e' kēwö ska' tã pē' tō a' we'ik siarē Jesús tté buaē kuekì. Erē e' kos dalé'ttsē' a' tō er bua' wa. ³³ Mikle tã pē' tō a' yé' suluē, ie'pa tō a' we'ik siarē silitane wörki. Mikle tã

a' wák er wa a' e' ché weinuk wépa weirke es esepa ta. ³⁴ Wépa wötene s'wöto wé a Jesús tté kuëkj, esepa su' a' tó er siarë wa, ie'pa kime' a' tó. A' wá ijcher tó i' bua'ie kë ertá' wa ese tso' tajë a' wá ká jai a, e' kuëkj mik pé' tó a' íyi kos yë'lur a' yöki, etá e' dalë'ttsë' a' tó ttsë'ne bua' wa. ³⁵ A' kë e' ökwa a' weirke e' yöki, e' ské merdaë a' a' tajë, e' kuëkj iwöklö'ú a' tó darërë. ³⁶ A' weirke e' dalë'ttsök a' kawöta bèrë er bua' wa as a' tó iü wës Skëköl kî ikiane es, ñies as i' buaë muk a' a' ie' kablë' e' mütö. ³⁷ E' dör wës itso' kitule Skëköl yëkkuö kî es, e' tó Cristo tté chë i' es:

“Wé kawöta dök e' datse kukuie,
e' kë kî kawö tköpa tajë.

³⁸ Erë wépa dör ye' icha serke yësyësë,
esepa erblë buaë ye' mik, e' kuëkj ie'pa ser michoë.
Erë ie'pa wépa suaná ta ye' ttë olo'yérakitö,
e' ta kë ye' wa ie'pa wërpaia buaë.”*

Es itso' kitule Skëköl yëkkuö kî. ³⁹ Erë se' kë dör wës wépa tó Jesús tté buaë' olo'yé esepa es. Ie'pa weirdaë siarë aishkuö ta. Se' erblöke buaë Jesús mik, e' kuëkj se' tsatkërdaë.

11

Se' erblö Skëköl mik wës këkëpa bak ká iaiäë erblë' imik es

¹ Erblë Skëköl mik, e' wá kiane chë tó se' tó iklö'wé mokjé tó i' muk ie' kablë' panekesö, e' meraëitö se' a. Erë e' kë wërta' i'ñe ta, erë se' tó iklö'wé yësyësë tó iwá suerasö. ² Se' yépa bak ká iaiäë, e'pa bak erblök Skëköl mik, e' kuëkj ie'pa yë'ie' tó tó ie'pa dör buaë ie' wöa.

³ Se' erblöke Skëköl mik, e' kuëkj se' wá ijcher tó ie' tó íyi ulitane yö' iwák tté wa. E' wá kiane chë tó i' kos wërta' suésö i'ñe ta, e' yöne i' kë wërta', e' ë wa.

⁴ Abel erblë' Skëköl mik, e' kuëkj i' mé ie' tó Skëköl a' inu' kî, e' dör bua'ie i' mé Caïn tó, e' tsata. Abel erblë Skëköl mik, e' kuëkj Skëköl tó ie' klö'wé wës pé' buaë yësyësë es. Ñies i' mé ie' tó Skëköl a' e' wër buaë Skëköl wa. Ie' blënewabak ká iaiäë, erë ie' erblë Skëköl mik, e' ttë pakarkeia i'ñe ta.

⁵ Enoc erblë' Skëköl mik, e' kuëkj ie' kë blënewa. Ie' minetser ttsë'ka Skëköl wá, e' kuëkj kë yi wá ie' nu kune. Skëköl yëkkuö ichë tó kam Enoc mi'tser Skëköl wá, e' yöki ie' wër buaë Skëköl wa. ⁶ Yi isie shkakwá Skëköl wörki, ese kawöta iklö'uk tó mokj Skëköl tso'. Ñies ie' kawöta iklö'uk tó wépa tó Skëköl yuleke er mokj wa, esepa ulá a' iwá döraë. E' kuëkj kë se' erblökü' Skëköl mik, e' ta kë se' a' i' onuk wërmi buaë ie' wa.

⁷ Noé erblë' Skëköl mik, e' kuëkj mik Skëköl tó ie' a' iché tó i' sulu tköraë ká i' kî kë sùule yi wá ese, etá ie' tó ittë iuté. Ie' tó kanö bërie yué etö, e' a' ie' ena iyamipa e' ë tsatkëne. E' wa ikkayëne tó imalepa kî nu' tso'. Ñies sene yësyësë dömi se' ulá a' s'erblë Skëköl mik e' wa, e' de ie' ulá a.

⁸ Abraham erblë' Skëköl mik, e' kuëkj mik e' tó iché ia: “Be' yú ká yë'yö tó imeraë be' a' e' a,” etá iütëitö. Erë ie' kë wa ijcher tó ká wé a' ie' míró, erë bet ta' ie' yétsa iwák ká a. ⁹ Ie' erblë Skëköl mik, e' kuëkj mik ie' de ká yëne ie' a' eë, etá ie' sené wës s'dami shkal ser es. Ie' sené úla yöule datsi'tak wa, ese a. Ie' alá Isaac ena itala Jacob, e'pa ñies sené wës ie' es. Ñies ie'pa a' ká e' muk Skëköl kablë'. ¹⁰ Ká bua'ie kë ertá' wa bikeitsbak Skëköl tó, yö'itö ká jai a, e' wá pané Abraham tó. E' kuëkj ie' sene' wës s'dami shkal ser es, e' dalë'ttsëitö er bua' wa.

* 10:38 Habacuc 2:3-4

11 Skëköl tō iyë' ie' a: be' alà kōrakā be' alaköl Sara e' tã. Erë ie' dewatke këkëpala aluë, ñies Sara wake' kē dōtã aläë, erë ie' iklō'wë tō Skëköl kablë' ie' a e' weraëitō. E' kueķi diché mène ie' a alà koka. 12 Ie' dewatke këkëpala aluë, erë es ie' de aläë. Ilä e' wa ileripa dë'bitū tajë kē shtar ekkë wës bëkwō tso' tajë ö ttsã'wō tso' tajë dayë kkomik kē shtar es.

13 Ie'pa ekkëpa kōs erblë' Skëköl mik, kē ilo'yane ie'pa wã, es ie'pa blërulune. Kã muk Skëköl kablë' ie'pa a, e' wã kē dë' ie'pa ulã a ie'pa tso'ia ttsë'ka e' dalewa. Erë ie'pa tō iklō'wë tō iwã dōraë ie'pa ulã a aishkuō tã. E' dör ie'pa a wës ilo suë kamië es. E' kueķi ie'pa tō iyë' tō ie'pa ser kã i' kī wës kã kuã'kī wakpa dami shkal es. 14 Wëpa tō ichë es, e' wa iwënewã tō ie'pa tso'ia kã yulök iwãkpa a. 15 Ie'pa mú tso'ia wë ie'pa manetë, e' kē bikeitsök, e'ma ie'pa mi'mine buaë kã e' a. 16 Erë ie'pa tō kã bua'ie e' kkecheke, e' dör kã tso' kã jai a. Skëköl tō kã e' yō'bak ie'pa a, e' kueķi Skëköl kē jaëne tō ie' kië ie'pa Këköl.

17-19 Skëköl kablë' Abraham a ttë i' wa: "Be' aleripa chökke, e'pa dōraë Isaac wa." Erë e' ukuōki tã ie' tō ichë ia: "Isaac ttōwã më ye' a ye' dalōioie." Ie' kī ikiane suë tō mokī Abraham erblöke ie' mik, e' kueķi ie' ima'wë es. Abraham erblë Skëköl mik, e' kueķi mokī ie' tō Isaac mekettsã wës Skëköl tō ie' a iyë' es. Ie' tō ibikeitsé tō ie' tō ilã ttëwã, e' tã Skëköl a ishkerkamine, e' kueķi ie' tō ittekewã. Erë bata ekkë tã Skëköl tō ie' wöklō'wë. E' kueķi ichëmisō tō e' dör wës Isaac kötëwã shkënakë es.

20 Isaac erblë' Skëköl mik, e' kueķi ie' tō iyë', ila'r Jacob ena Esau, e'pa a tō aishkuō tã Skëköl er buaë chōraë ie'pa a.

21 Jacob erblë' Skëköl mik, e' kueķi mik ie' blërkewã, e' këwō döketke, etã ie' tō iyë' italapa dör José ala'r e'pa a eköl eköl tō Skëköl er buaë chōraë ie'pa a. Ñies Skëköl dalōié ie' tō ie' e' duedur ishko kéli mik e' dalewa.

22 José erblë' Skëköl mik, e' kueķi mik ie' blërkewatke, etã ie' tō ichë tō aishkuō tã Israel aleripa e' yōrattsarak Egipto. Es ie' ichéat tō mik a' e' yëttsã kã i' a etã ye' nu tso' blëule e' tsūmi a' tō blëwã wë a' mīrō ee.

23 Ñies Moisés yë ena imi, e'pa erblë' Skëköl mik. Mik ie' kune', etã ie'pa tō isué tō alala buaala kune. Egipto blú tō iyë' tō Israel aleripa alala kurke wëpa, e'pa kōs ttekelur. Erë Moisés yë ena imi, e'pa erblë Skëköl mik, e' kueķi ie'pa kē suane blu' ttë yōki. Ie'pa tō Moisés blé dōkã si' mañat itsatkoie.

24 Moisés talane Egipto blú duöchkeie dalōiertã' tajë. Erë ie' erblë Skëköl mik, e' kueķi mik ie' de këchke, etã e' kōs watëttsã ie' tō. Ie' kē kī ikiane tō ie' kirwã Egipto blú duöchke. 25 Ie' a tã weinuk wëpa dör Skëköl icha, esepa tã, e' dör buaë tkōkã sene sulu tō s'ttsë'weke buaë ekuölö ë, ese kōs tsatã. 26 I' buaë dōraë ie' ulã a aishkuō tã iskéie, e' ë kī ie' er me'rie. E' kueķi ie' tō bikeitsé tō iweir kōs wë pairine'bitū idi' wa s'blúie e' ttë kī, e' dör buaë shütë, iyi bua'buã tso' Egipto ese kōs tsatã.

27 Moisés erblë' Skëköl mik, e' kueķi ie' e' yëttsã Egipto, kē suane Egipto blú ulune yōki. Ie' e' tkëwã darërë Skëköl kē wërta' e' mik kē ilo'yane ie' wa. 28 Ie' erblë Skëköl mik, e' kueķi ie' tō Israel aleripa patké Ie'pa Yëpa Yërulune Egipto e' këwō tkō'uk. Ie' tō ie'pa a patké obeja pupula ttōkwã tã ipë sklippök ie'pa ukkō kōs e' mik. Ie'pa tō iwë es aš Skëköl biyöchökwak patké Skëköl tō s'ttökulur, e' kē mi'wã u a alã wëm tsã kune, esepa kōs ttökulur.

29 Israel aleripa erblë' Skëköl mik, e' kueķi ie'pa tkami Dayë Mat shuã wës iyök ë kī shkë es. Erë mik Egipto wakpa mí ie'pa itōki, etã e'pa kī dayë unekã tō ie'pa kōs ttëlur.

³⁰ Israel aleripa erblë' Skëköl mik, e' kuëki ie'pa shké ká kiè Jericó kköiëule e' pamik dôkâ kâ kul. E' ukuökî tã kâ e' kköiëule kos, e' tkënettsã iskî. ³¹ Nïes alaköl sulusi kiè Rahab, e' erblë' Skëköl mik. E' kuëki mik wëpa bôl patkë' Josue tò Jericó weblök bër akir; etã e'pa ki'wãitò bërë blë' itsatkoie. E' kuëki ie' kë dunewãñak wëpa tò Skëköl ttë dalôsëwëwã esepa tã.

³² Ye' a ikî yërmi tajë. Gedeón ena Barac ena Sansón ena Jeftë ena David ena Samuel ena Skëköl ttekôlpa kos, e'pa kos ttë pakarmi ye' a, erë ye' kë kãwö kune i' tã ipakoei seraa. ³³ Ie'pa ena pë' skà erblë' Skëköl mik wës ie'pa es, e' wa e'pa wëlepa e' aléka kâ kuã'kî kuã'kî wakpa kî. Nïes ie'pa wëlepa ttë dalöiëno e' wakanewé yësyësë. Nïes Skëköl kablë' ie'pa a, e' wã de ie'pa ulã a. Ie'pa wëlepa tò ma'name kkö tsatëwã. ³⁴ Ie'pa wëlepa kë kî bô' dakanekã. Ie'pa wëlepa ttekwatke tabë wa, e' tsatkéë Skëköl tò. Ie'pa wëlepa kë diché tã', erë idiché iëne. Ie'pa wëlepa ñippé darërë tã ie' aléka kâ kuã'kî ñippökwakpa kî. ³⁵ Nïes alakôlpa bak erblök Skëköl mik, e'pa wëlepa dëütöpa shkenekãne menene ie'pa a.

Pë' wëlepa skà erblë' Skëköl mik, e'pa klö'wëwã pë' tò tã iwe'ikërakitò tajë siarë dô iduowã ekkë. Erë ie'pa erblë' Skëköl mik, e' kë watënettsã ie'pa wã. Ie'pa wã ijcher tò ie'pa shkerdakãne aishkuö tã sënöie buaë shute, e' kuëki ie'pa ekemine áie, e' kë kinewã ie'pa wã. ³⁶ Ie'pa wëlepa wayöne tajë, bune siarë. Ie'pa wëlepa skà monewã tabechka yöule ttsa'ie ese wa, es iminerak s'woto wë a. ³⁷ Ie'pa wëlepa ttélur ák wa. Wëlepa ttélur jchëulettsã shushaë. Nïes wëlepa ttélur tabë wa. Ie'pa bak shkök wî a diã a paiëule obeja kkuölit ö chibo kkuölit wa. Ie'pa dör siarë, töiëne siarë, weine tajë. ³⁸ Ie'pa dör buaë shute, kë dör bua' tò ie'pa ser imalepa serke ká i' kî e' shua. Erë ie'pa bak shkök wî a diã a ká sir poë wë kë yi serku' tajë ese ska' ö kabata a. Ie'pa bak senuk siarë áukã ö kãuk a.

³⁹ Ie'pa ekkëpa kos erblë' Skëköl mik buaë, e' kuëki ie' wa ie'pa wëne buaë. Erë ie' kablë' ie'pa a, e' wã kãm mer ie'pa a, ⁴⁰ ie' tò iskã bikeitséne bua'ie se' batamik e' kuëki. Ì buaë meke ie' tò se' a aishkuö tã, e' kiane ie' kî tò ie'pa ena se', e'pa ulã a idö ñitã. E' kuëki kãm idö ie'pa ulã a.

12

A' erblö Skëköl mik wës Jesús es

¹ A yamipa, se' erblöke Skëköl mik ena se' serke ie' a, e' dör wës s'tur e' alokã as i merke siã e' dô se' ulã a es. Wëpa erblë' Skëköl mik kã iaiãe' e'pa durulunebak, e' dör wës ie'pa tũne e' ali'kabak es. Ie'pa ekkëpa dör tajë, e' kos erblë' buaë Skëköl mik, e' dör wës ie'pa iëne se' turke e' sauk es, tò is se' mir. E' kuëki i kos tò se' wöklö'wëke ese ulã watösö. Ì sulu wamblekesö, ese dör wës ttsa' mulitswã s'klö mik es, e' kuëki ilo'yösö. Etã se' tunú darërë dô mik se' deka wë se' mi'kerö eë. ² Se' er müwã Jesús ë kî. Se' erblöke Skëköl mik e' wërke Jesús wökî tsawe dô bataie. Ie' kötëwã krus mik, e' dör jaë tajë, erë e' kë kî ie' tkine yës. Ie' wã ijcher tò ie' ttsë'rdaë buaë aishkuö tã, e' kuëki idalë'ttsëitö er bua' wa. I'ñe tã ie' tkërka dalöiërta' tajë Skëköl tkër ikulé kî e' ulã bua'kka.

³ Pë' sulusipa tò ie' we'ik tajë, e' kos dalë'ttsëitö. E' bikeitsö buaë as a' kë shtrirwã erblök Skëköl mik tã ilo'yë. ⁴ Mokî a' tso' ñippök sene sulu tã, e' kuëki a' weirke tajë, erë kãm a' weir dô a' duöwã pë tër tajë ekkë wës Jesús es. ⁵⁻⁶ Skëköl yëkkuö kî ie' tò a' pattë wës ie' ala'r es, wësua e' chowa a' éna, e' tò iché i' es:

“A ye' alà, wépa kos dalër Skèköl éna, esepa paruekeitö. Wépa klö'wé ie' tó ila'rie, esepa uñkeitö. E' kuekji mik ie' tó be' parueke, etá e' ké watótsa be' tó.

Mik be' uñkeitö, etá ké be' erianuk.”*
Es itso' kitule Skèköl yékuuó kji.

⁷ A' weirke kos, e' wa Skèköl tso' a' paruök, e' kuekji e' dalè'ttsó er bua' wa. A' parueke e' wà kiane chè tó ie' tó a' sué wés ie' ala'r es. ¿Wé a' wá isuule tó alala ké parueta' iyé tó? ⁸ Skèköl ké tó a' paruè wés ila'r ulitane es, e' tã e' wà kiane chè tó a' ké dör ie' ala'r chökle, a' dör wés ñalá alé es. ⁹ Mik se' bak ala'rla, etá se' yé tso' ká i' kji, e'pa tó se' parueta' tã ie' dalöie se' tó. E' dör es, e' yita buaè se' kawötã S'yé tso' ká jai a e' dalöiök tajë as sene michoë dö se' ulá a. ¹⁰ Se' yé tso' ká i' kji, e'pa tó se' parueta' ekuölö ë wés ie'pa wa iwër buaè es. Erë Skèköl tó se' parueke se' kimoie as se' ser batse'r wés ie' es. ¹¹ Mik se' padurke, etá e' kéwó ska' tã ké ittse'r buaè idalène s'mik. Erë s'wöblane iwa, e' tã s'serdaë bërë yësyësë.

¹² E' kuekji a' er diché iöne. A' erblöke Jesús mik, e' ké armi a' tó a' shtrine kuekji. ¹³ A' shkó kekraë ttè yësyësë e' ñalé wa as a' wépa ké erblökü' buaè Jesús mik, shkokeia wés s'kló kranewã shkó es, esepa ké kji ardó, e' skéie ie'pa buarne tã ishkömi buaè.

Skèköl er buaè ché se' a, e' ké watarttsa

¹⁴ A' e' mú senuk bërë sulitane tã. Nies a' e' mú senuk batse'r wés Skèköl kji ikiane es. Yi isie ké serku' es, ese ké tó Skèkëpa Jesús suepa. ¹⁵ A' ñi kkö'nú buaè as Skèköl er buaè chöke se' a, e' ké watótsa yi tó. Yi tó iwatéttsa, ese dör a' shuã wés kalkua sulusi tskirka es. Mik ideka, etá imalepa tajë sulu'wéwaitö. ¹⁶ A' ké kàne trènuke. A' ké kàne i dör batse'r ese dalöseukwã wés Esau es. Ie' dör iyé alà tsá, e' kuekji iyé iyi kuó meke ie' a. Erë e' wato'ttsa ie' tó iël a chké tkã' etkë, e' ë skéie. ¹⁷ A' wá ijcher tó e' ukuókji tã ie' kji ikiane tó iyé mú er buaè chö ie' a wés ie'pa wöblar alá wëm tsá kune ese a er buaè chök es. E' kiéitö iyé a ië wa kköchë wa tajë, erë ké wés ie' a ionukia, iwake' watënettsa.

¹⁸ I'ñe tã a' ké döku' Skèköl wörki wés kã iaiaë se' yépa dë'ró ie' ska' es. Mik ie'pa dökewatke Sinaí kébata a, etá kã ttsenewã mia' ttsettsë, e' shuã bö' tajë ñarke kabata kji, siwa' bitsirke darërë, e' kos ttsé ie'pa tó sué ie'pa tó. ¹⁹⁻²⁰ Duk blarke tajë ttsé ie'pa tó. Nies Skèköl ttöke e' ttsé ie'pa tó. I' ché ie' tó ie'pa a, e' yöki ie'pa suane tajë. Ie' iché ie'pa a: “Yi deka kabata i' kji, se' ö iyiwak, ese kawötã ttëwã ák wa.” Ttè e' ké dalè'ttsenuk ie'pa a. E' kuekji ie'pa kköchë tajë tó mú ké ittöia' ie'pa tã. ²¹ Mokji i' sué ie'pa tó, i' ttsé ie'pa tó e' tó ie'pa suawé tajë. Nies Moisés wák kköchöwéitö tã ichéitö: “i' Tajë ye' painéka suane ë wa!”

²² Erë i'ñe tã ké idör es a' a. E' skéie a' detke kabata ké wërta' kië Siön kébata es, e' dör Jerusalén tso' ká jai a e'. Eë Skèköl chök serke. Eë ie' biyöchökwakpa tso' tajë, ké shtarta' ekkë, e'pa daparke ie' kikökka. ²³ Eë wépa kos de Skèköl alá tsáie esepa tso' ñi dapa'uk ttsé'ne bua' wa. Ie'pa kië tso' kitule yékuuó tso' eë e' kji, e'pa shu a' dör. Eë a' detke Skèköl dör sulitane shulökwak, e' wörki. Nies a' detke pë' bak senuk yësyësë ká i' kji, esepa tã ñita. Ie'pa yuétke Skèköl tó yësyësë, ké i' kianeia' ie'pa kji. ²⁴ Nies a' detke Jesús ska', ie' dör ttè pa'alji me' Skèköl tó se' a, e' kanéukwak. Ie' kótewã ipé tène tajë, e' wa se' batse'wé Skèköl tó. Ie' kótewã e' dör s'tsatkoie, e' ké dör wés Abel kótewã, e' nuji kji iël tsaiëne es.

* 12:5-6 Proverbios 3.11-12

²⁵ E' kuęki a' e' kk'ö'nú. Skėköl ttöke a' ta, e' kė watarttsa. Ká iaię wėpa ta ie' ut ká i' kį, e' watė'ttsa ie'pa tő, e' nuı kė ulá a' ie'pa bakyal, e' ta ęwes se' tkőyalmi i'ńe ta ie' ttöke ká jai a' e' ttő watėttsaső e' nuı ulá a? ²⁶ Ká iaię mik ie' ut ie'pa ta, e'ta e' tő ká i' wőtįo' darėrė. Erė i'ńe ta ie' ichė: "kawő dōraė ta ká i' wőtį'weraėyő etőkichane, erė kė dör ká i' ě, ńies ká jai kos wőtį'weraėyő."† ²⁷ Mik ie' tő ichė es, e'ta e' wá kiane chė tő i'yi kos yő'itő wőtįrta', ese wőtį'weraėitő, skerattsaıtő as i' kė wőtįrta' kė ertā'wa, ese ě atne iskėie.

²⁸⁻²⁹ İ blúie Skėköl tso' e' a se' tso', e' kė wőtįrta' kė ertā'wa. E' kuęki wėstela chőső ie' a. Ie' dalō ta' tajė węs bö' ńar tajė es, e' kuęki ie' dalōiōső tajė suane wa, węs ie' wa iwēr buaė es.

13

Węs Jesús mik erblökwakpa kawötą senuk

¹ A' ńi dalėritső buaė kękraė ńi ělpaie, kė ilo'yar.

² Yi kė suule a' wā, ese de a' u ā, e'ta ikiōwā buaė. Węlepa tő io' es e'ta Skėköl biyōchōkwakpa dē'wā ie'pa u ā, erė e' kė әне ie'pa ěna. E' kuęki kė a' ěna ichōkwa s'malepa kiōkwā buaė a' u ā.

³ S'yamipa tso' wőtėule s'wōto wė ā, esepa kįmú węs a' wákpa tso' wőtėule ie'pa ta ńitā es. S'yamipa węlepa weirke Jesús tte kuęki, e'ta a' tő ibikeitső węs a' wákpa weirke es.

⁴ S'senewābak e' ttė dalōiō. Wėpa tő ttė e' dalōsėwėwā trė wa i' wa esepa wōmerattsa weinuk Skėköl tő. E' kuęki kė a' trėnuk yės. Kė a' tő s'senewābak dalōsėukwā.

⁵ Kė a' er mukwā inuköl kį yės. Skėköl tő iyė'bak i' es: "Ye' kė tő be' mepaat yės, ye' tő be' kk'ö'nė michoė."* E' kuęki i' tso' a' wā, as e' tő a' tstsė'ų buaė. ⁶ Se' erblöke Skėköl mik, e' kuęki kė se' suane i' yōki. Se' tő ichėmi węs itso' kitule Skėköl yėkkuō kį es, e' tő ichė: "Skėköl dör ye' kįmukwak,

e' kuęki i' wėmi s'ditső tő ye' ta, e' kė yōki ye' suane."†

⁷ A' wōkirpa bak a' wōbla'uk Skėköl ttė wa, e'pa ska' a' er anúne. Węs ie'pa bak senuk kos ena węs ie'pa blėnewā, e' bikeitső buaė ta' a' erblō Jesús mik węs ie'pa es. ⁸ Jesucristo kė manertā'. Węs ie' dör ká iaię, es ie' dör i'ńe, ńies es ie' dōraė aishkuō ta kękraė. ⁹ E' kuęki kė a' e' muktsa e' kįtő'uk ttė kua'kį kos kė dör Jesús ttė mokį ese wa. Ttė dalōiėno węle tő ichė tő chkė wėsele kė katar. Ttė ese kos kė dör ěie bua' se' er dichė ioie. Wėpa tő ttė ese dalōieke, e' kė tő ie'pa kįmepa. Erė Skėköl er buaė chōke se' ā, e' je' tő se' er dichė iėmi buaė.

¹⁰ Sacerdotepa bak kā' tso' i'yi moka Skėköl ā e' wakanėuk, e'pa ā kawő mēne iyiwak ńa'wėkewa kā' e' kį ese chkā kak katök. Erė se' erblöke Jesús mik, e' dör węs kā' ńe' wakanewėkerakitő es, ie' wa se' tsątkėrmi. Erė wėpa tso'ia erblök kā' ńe' mik, esepa kė ā e' tsątkėnuk. ¹¹ Iyiwak jchök sacerdotie kibi bak duas bik ekkė nuı olo'yoie, ese pė tsukmi ie'pa bak Skėköl wė shų batse'r tajė shųte eę. Erė iyiwak ese nu ńa'ukwa ie'pa bak ie'pa ká dōwā e' wışhet. ¹² Es ńies Jesús kōtewā Jerusalén kkōiėule e' wışhet se' batse'woie ipė wa. ¹³ E' kuęki kė se' erblōiā judiowak ttė dalōiėno e' mik. Mishka bānet Jesús ta weinuk jaėnuk węs ie' weine jaėne es. ¹⁴ E' wā dör tő ká i' ā kė se' wā ká ta' węs Jerusalén es. E' skėie ká yōbiė doia aishkuō ta, e' panuk se' tso' kröröė. ¹⁵ E' kuęki Skėköl

† 12:26 Hageo 2.6 * 13:5 Deuteronomio 31.6 † 13:6 Salmo 118.6-7

kikōkasō kekraē Jesucristo batamik. E' dör buaë wēs iyiwak jchèsö mè ie' a idalöioie es. E' kuëkij ikikōkasō s'wák kkō wa. ¹⁶ Kē a' éna ichökwa i buaë uk ena ñi k̄imuk. E' dör buaë ñies wēs iyi mekesō Skëköl a es. A' tō iwē es, e' t̄a e' wër buaë ie' wa.

¹⁷ A' wökirpa wõñirke tajē a' kkō'nè batamik. Ie'pa éna iane tō e' k̄ij ie'pa chakerane Skëköl tō. E' kuëkij ie'pa ttō iütō ena idalöiö. E' ú as ie'pa ttsē'ù buaë ikanè tō, kē kköchöku'. A' kē tō iwē es, e' t̄a e' kē dör buaë a' a.

¹⁸ A' tō ikiö Skëköl a kekraē sa' k̄ij. Sa' wā ijcher tō sa' er kē tō sa' k̄kateku' i k̄ij. Kekraē sa' e' ché senuk buaë yēsyesē. ¹⁹ Ñies ye' kköchö a' a tō a' ikiö Skëköl a as ie' tō ye' a ikéwö mù tō ye' mi'ne bet a' weblök.

Yëkkuö shtökwak e' chéat

²⁰⁻²¹ Skëköl dör sene bërè mukwak e' tō Skëképa Jesús shkeo'kane. As ie' tō i kos kiane a' k̄ij senoié wēs ie' k̄ij ikiane es, e' mù a' a. Ñies i wër buaë ie' wa as ese kos uk ie' tō a' kō Jesucristo diché wa. Jesús tō ttē pa'alij yöbié mène se' a, e' kaneö' ie' pé wa. Ie' dör se' kkō'nukwak kibiie. ¡Cristo kikōkasō tajē kekraē! Es e' idir.

²² A yamipa, ttē böt mañat i' shtéyö a' pattoie, e' mú klö'ù a' tō er bua' wa. ²³ Ñies ye' k̄ij ikiane tō a' wā ijchenú tō s'yami Timoteo bak wötéule, e' yēnettsane. Ie' dē bet ye' ska', et̄a ye' wā ie' mi'ke e' t̄a mik ye' mi'ke a' weblök et̄a.

²⁴ A' wökirpa kos ena s'batse'r malepa kos shke'ú ña. Ñies s'yamipa dör Italia wakpa tso' ye' t̄a, e'pa tō a' shke'wémi.

²⁵ As S'yé er buaë chö a' ulitane a.

Yëkkuö kit Santiago tö Santiago

Yëkkuö i' kit Santiago tö. Welepa tö ibikeitsè tö ie' dör Jesús ël eköl. Ie' bak senuk Jerusalén ena eë ie' bak Jesús mik erblökwakpa wökirie. Nies mik Jesús ttekölpa tsá ena Jesús mik erblökwakpa wökirpa malepa e'pa ñi dapa' Jerusalén Pablo kanè pakoie, etá Santiago tso' iwökirie (Hechos 15 saú). Mateo 13.55,56 tö Jesús ëlpa ena ikutapa e'pa chë.

Israel aleripa erblë' Jesús mik esepa tajë bak senuk ká bánet kuá'kí kuá'kí a o'kapaie. E'pa a Santiago tö yëkkuö i' kit. Yëkkuö i' kit ie' tö kabene kuá'kí kuá'kí cheke erë e' yökí ie' tö iché: Mik se' serkeia ká i' kí etá se' weirdaë Jesús mik erblë kuëkí, e' wa Skëköl tö se' kimeke senuk yësyësë ie' a. E' kuëkí kë se' káne tkinukwá se' weirke e' wá. Se' ké ttsë'nuk buaë mik s'weirke etá. Es Santiago tö iché.

E' kúie ta ie' tö iché wës se' serke ena ì weke se' tö, e' wa iwënewá tö mokí se' erblöke Jesús mik ö au. Wës se' tö s'malepa suëke e' dör ibua'ie. S'siarëpa kí Skëköl tkirke ena ie' wöá ta sulitane dör ñies. E' kuëkí kë se' káne inuköl blúpa sauk bua'ie s'siarëpa tsata.

E' kúietá Santiago tö iché tö inuköl blúpa tö s'siarëpa watëttsá ena kë ipatuë buaë, esepa kí tajë kabene tso' S'yë wöá, e' tö iwe'ikeraë s'siarëpa we'ikë e' nuí kí.

Shke'wë

¹ Ye' dör Santiago. Ye' dör Skëköl ena Skëkëpa Jesucristo, e'pa kanè méso eköl. Ye' tso' yëkkuö i' shtök a' dör Skëköl icha* e'pa a. A' shke'wëmiyö.

S'weirke kos e' dalë'ttsösö

² A ye' yamípa, mik ì sulu tköke a' ta tsakíe a' ma'woie, etá a' ibikeitsö: "¡Ayëcha buaë ye' ta!" ³ E' wá dör tö a' wá ijcher tö mik se' erblöke Skëköl mik e' ma'orke, etá e' tö se' kimeke e' tkökwa darëréë. ⁴ E' kuëkí a' e' tköwa darëréë erblök Skëköl mik, kë ilo'yar as a' er kurwá buaë darëréë wës ie' kí ikiane es, kë ì kiarpaiá a' kí ie' wöá.

⁵ Erë a' welepa kë éna iane tö ì dör bua'ie wë, e' ta ikiö Skëköl a' ta ie' tö a' kimeræ as a' éna iwà ar buaë. E' kiésö ie' a, e' kë tö ie' tsiriwë. Ie' tö ì buaë meke sulitane a' tajë kë erta'wa ekkë. E' kuëkí ikiö ie' a. ⁶ Erë mik a' tö ilë kié ie' a, etá a' erblö darëréë ie' ë mik, kë ibikeitsar bötöt. Yi ibikeitsëka bötöt, ese dör wës dayë uyë siwa' tö wí a' diá a' es, kë mer'ta'wa bëré. ⁷⁻⁸ Yi dör es, ese erbiökö bötöt kekraë, kë erbiök etkëme. E' kuëkí ese kë tö ibikeitsök tö Skëköl tö ì mëmi ie' a.

⁹ S'yamípa siarëpa erblöke Jesús mik, esepa ttsë'nú buaë shütë, Skëköl tö ie'pa tkëka pë' tajë ie' a e' kuëkí. ¹⁰ Es ñies s'yamípa inuköl blúpa erblöke Jesús mik, esepa tsë'nú buaë shütë, Skëköl tö ie'pa wöëwa diöshët e' kuëkí. Ie'pa ta itkōraë wës ma'ma wörkua es. ¹¹ Mik diwö deka ba'baë, etá e' tö ma'ma wörkua alabëwëwá anewa, kë wëria buaë wës kuaë es. E' suë itkōraë inuköl blúpa ta, ie'pa íyi tso' tajë, e' shua iblërdawarak.

¹² Wëpa ma'orke e' dalë'ttsekerakitö er bua' wa, ayëcha buaë esepa. Ie'pa dettsá buaë, e' ta sene michoë merdaë ie'pa a' iskéie. E' muk Skëköl kablë' wëpa éna ie' dalër esepa kos a.

* **1** a' dör Skëköl icha: Griegoie ttë i' dör: ditsëwö dabom eyök kí bül bakyalmi ká wa'ñe.

¹³ Mik yi erkié i sulu wamblök, e' ta kë ichar: “Skököl tö ye' erkiöwé i sulu wamblök.” Kë yi a Skököl erkinuk i sulu wamblök. Nies Skököl kë tö yi erkiöwépa i sulu wamblök. E' kuëki kë yi kâne ichök: “Skököl tö ye' erkiöwé i sulu wamblök.” ¹⁴ E' skéie, se' wák dër suluë, e' tö se' erkiöwéke i sulu wamblök ta sulu se' éna iwamblak. ¹⁵ E' ukuöki ta iwawamblésö. E' ukuöki ta se' wöblanewatke i sulu ë wamblök, e' nuí ki s' duörawa.

¹⁶ A yamipa dalër tajë ye' éna, kë a' e' kitö'uk. ¹⁷ I kôs dör buaë yësyësë tso' se' wa, ese meke se' a S'yë tso' ká jai a, e' tö. I kôs dalöburke ká jai a, e' yö' ie' tö. Ýyi ekkë kôs e' olo maneorta'ne, erë ie' kë e' mane'uta'ne. Ie' wák dër buaë yësyësë kekraë. ¹⁸ Ie' wák er wa, ie' tö ibikeits se' er mane'uk pa'alí ie' ala'rie, se' tö ie' ttë mokí klö'wé e' batamik. Ie' tö iwé es as se' dö ýyi kôs yö' ie' tö ese tsá bua'ie.

Skököl ttë iütösö

¹⁹ A yamipa dalër tajë ye' éna, ye' ttö ttsö. Mik yile ttöke a' ta, eta ikukueblö bua'ie, kë iütar bet ena kë a' ulunukka bet. ²⁰ Se' ulur e' kë tö se' kè senuk yësyësë Skököl wörki. ²¹ E' kuëki e' ya'wë kôs ena i sulu ská tso' tajë, ese kôs watöttsa uyöttsa a' tö sèraa. E' skéie Skököl ttë tso' se' er a, e' klö'ú, e' wá iütö bërë er bua' wa. Ttë e' tkëule a' a wës ýyi kuatkësö es. Ttë e' a' a tsatkërmí.

²² Erë kë a' tö Skököl ttë kíttsar kukuö ë wa, iwá iütö mokíë. A' kë tö iwé es, e' ta a' e' kitö'uke. ²³ Yile tö Skököl ttë tsé kukuö ë wa, erë kë itö iwá iütë, e' ta ese dör wës wëm e' saü wösuö wa es. ²⁴ Ie' e' sué wösuö wa ta imía, erë bet iéna ichowa tö i suéitö iwö ki. Ta ¿iök ie' e' wö sué? ²⁵ Erë ýi er me'rie ttë dalöieno yësyësë tso' s'yottsá i sulu ulá a' e' ki, ta e' a' ie' tkökewá darërëé ena iwá iütekeitö buaë, kë ichötá'wa iéna, ese a' Skököl er buaë chöraë i kôs wekeitö e' a.

²⁶ Ýi e' biekeitsö tö ie' dör Skököl dalöiökwak mokíë, erë kë ikkö ki i sulu blërta'wá chë, e' ta ese e' kitö'uke siarë. Ie' e' biekeitsö tö ie' dör Skököl dalöiökwak, erë e' dör kache, kë wá ta'. ²⁷ Erë Skököl dör S'yë, e' wöa wépa tö ie' dalöieke yësyësë, kë i sulu ta', esepa tö jchu'rlapa ena alaköpa schöpa weirke siarë, esepa kimeke. Nies ie'pa kë e' ia'uta'ka i sulu tso' ká i' a ese wa.

2

Sulitane dalöiösö ñikkëë

¹ A yamipa, se' erblöke Sköképa Jesucristo olo ta' tajë e' mik, esepa ké sulitane sauk ñikkëë. ²⁻³ Iwá kcachekeyö a' a' i' es: ichösö tö wëm inuköl blú debitu eköl wé a' ñi dapa'uke ee, paiëule buaë datsi' bua'buwa wa, ñies ula'tsio iéitö dalölöë. E' kiéwa a' tö weshké ta ishké'wé buaë ta iché ia: “be' e' tköser íe kula' buaë i' ki.” E' wösha ta s'siarë debitu eköl datsi' nula sulu dö ë ta a' tö iché ie' a: “Be' e' duödur seë ö be' e' tköser iski.” ⁴ A' tö iwé es, e' ta a' e' wamblö suluë. A' er suluë, e' kuëki a' kë tö s' dalöieta' ñikkëë.

⁵ A yamipa dalër tajë ye' éna, ye' ttö ttsö: wépa dör siarë ká i' a esepa shukitbak Skököl tö as ie'pa dö erblé ie' mik e' blúie. Nies ie'pa shukitbakitö as idörak wépa blúie ie' tso' e' kúie wës ie' kablé' wépa éna ie' dalër esepa a es. ⁶ Ie' ie'pa dalösewékewa a' tö. E' skéie inuköl blúpa sueke a' tö buaë dalöieke tajë, erë esepa tö a' we'ikeke siarë. Ie'pa wá a' mi'ke kkaté s'shulökwakpa wörki. ⁷ A' dör Jesucristo icha erë inuköl blúpa tö ie' cheke suluë. ¿Wës esepa dalöiemí a' tö s'siarëpa tsata?

⁸ Skëköl ttë dalöiëno bua'ie kitule iyëkkuö kj, e' tö ichë, “A' malepa dalëritsö wës a' wákpa e' dalër es.”* Ttë e' wä iüté a' tö mokj, e' tã e' dör buaë. ⁹ Erë a' kë tö sulitane suë ñikkëë, e' tã a' tso' i sulu wamblök. E' wa a' tso' ttë dalöiëno bua'ie e' dalöseukwã. ¹⁰ Yi tö ttë dalöiëno e' dalöieke iëkkë tã sërã, erë e' et dalösewëwaitö, e' tã e' dör wës ie' tö ttë kôs dalösewëwã es. E' nuj kôs ane ie' kj. ¹¹ E' wä dör tö Skëköl tö iyë': “kë a' kawö tã' s'senewabak dalöseukwã,” ñies e' wák tö iyë': “kë a' kawö tã' s'ttökwa.” Kë se' wã s'senewabak dalöseonewã, erë s'ttëwasö, e'tã e' wa se' ianewã ttë dalöiëno e' dalöseukwawak. ¹² Ttë e' me'at Skëköl tö se' tsatkoie se' er sulu e' yökj. Ttë e' wa ie' tö s'shuleraë aishkuö tã. E' kuekj a' ttö, a' senü wës ttë e' tö ichë es. ¹³ Kë sö s'malepa suë er siarë wa, e' tã mik se' shulirketke, e'tã Skëköl kë tö se' suepa er siarë wa. Erë s'malepa suëkesö er siarë wa, e' tã idörattsã buaë se' a' mik se' shulirketke e'tã.

I' buaë wësö s'malepa a' e' wa iwënewã tö mokj se' erblöke Skëköl mik

¹⁴ A yamipa, yi e' chö: “ye' erblöke Skëköl mik”, erë ese kë tö i buaë wekj' s'malepa kimoie iwã kkachoie, e' tã ie' e' chö es, e' kë dör ië bua'. ¿Wës ie' tsatkërmi? ¹⁵ E' wä kkachekeyö a' a' i' es: ichösö tö s'yami eköl, wëm ö alaköl, ese tso' siarë, datsi' kë tã, chkewö kë tã, ¹⁶ e'tã a' wele tö ichë ie' a: “Be' shkõ wöbla wa, Skëköl be' kime. Be' e' paiö buaë, be' chkõ buaë.” A' tö ichë ie' a es, erë i kiane ie' kj e' kë mëne a' wã ie' a, e' tã e' wa ¿i buaë wë a' tö? ¹⁷ Es ñies se' e' chö tö se' erblöke Skëköl mik, erë se' kë tö i buaë wekj' s'malepa a' iwã kkachoie, e' tã se' e' chö es, e' kë dör ië bua'.

¹⁸ A' wele tö ichëmi ye' a: “ye' tsatkërdaë ye' erblöke Skëköl mik e' ë batamik.” A' wele skã tö ichëmi ye' a: “ye' tsatkërdaë i buaë wekeyö e' ë batamik.”

Ye' tö ie'pa iütëmi i' es: S'erblöke Skëköl mik ena i buaë wëkesö, e' mir ñita. Se' kë wã i buaë one, e' tã kë se' a' iwã kkayënuök tö se' erblöke Skëköl mik. Erë se' tö i buaë weke, e' tã e' wa se' tso' iwã kkachök tö mokj se' erblöke Skëköl mik. ¹⁹ Se' e' chö tö iklö'wësö tö Skëköl dör eköl ëme, e'tã e' dör buaë. Erë ñies aknamapa tö iklö'wë es, e'tã e' tö ie'pa suawekeka painuwekeka tajë.

²⁰ Kë a' senuk wës kë se' er tã' es. A' éna iwã anú tö yi e' chö tö ierblöke Skëköl mik, erë kë itö i buaë wekj' e' tã ie' chö es e' kë dör ië bua'. ²¹ Se' yë bak kã iaiãë kië Abraham, e' tö ilã kië Isaac, e' méka kã' yö'itö iyi moka Skëköl a' e' kj ttëwã ña'wëwa wës Skëköl tö iuk patkë' es. Mokj ie' mí e' wã uk erë Skëköl tö iwöklö'wë. Skëköl tö isuë tö mokj ie' mí ittö wã iütök. E' kuekj ie' tö iklö'wë wës wëm yësyësë es. ¿E' kë jcher a' wã? ²² Es a' éna iarmi tö mokj ie' erblé Skëköl mik. Ie' tö Skëköl ttö wã iüté, e' tö iwã kkaché tö mokj ie' erblé imik. ²³ Es i' tso' kitule Skëköl yëkkuö kj e' wã ane se' éna, e' tö ichë: “Abraham erblé Skëköl mik, e' kuekj iklö'wëitö wës pë' buaë yësyësë es.”† E' kuekj ie' kine Skëköl sini'. ²⁴ Es se' wã ijcher tö Skëköl tö se' klö'wë wës pë' buaë yësyësë es, i buaë wëkesö iwã kkachoie tö se' erblöke ie' mik ese batamik. E' kë dör tö se' erblöke ië' mik e' ë batamik.

²⁵ Es ñies ibak kã iaiãë alaköl trër tajë kië Rahab, e' tã. Josué tö wëpa patké Jeric wëblök tö wës iulã dömi iska'. Kã e' a' e'pa kiëwã Rahab tö buaë ie' u a' itsatkoie. E' ukuöki tã ie' tö ñalã kuã'kj kkaché ie'pa a' as e' wa itköshardak. Es ie' tö iwã kkaché tö ie' erblé Skëköl mik. E' batamik Skëköl tö ie' klö'wë wës alaköl yësyësë es.

²⁶ Mik se' duowa, e'tã se' wiköl miã tã s'nu ë atë. E' sù mik se' e' chö tö se' erblöke Skëköl mik, erë kë i buaë wekj' sö iwã kkachoie, e' tã se' e' chö es, e' dör wës s'nu es, kë dör ië bua'.

* 2:8 Levítico 19.18 † 2:23 Génesis 15.6

3

S'kkō paklōsō as kē sō ì sulu chō

¹ A yamipa, a' wā ijcher tō sa' wépa tso' a' wöbla'uk Skéköl ttè wa, esepa chakeraë aishkuö tã Skéköl tō taië s'malepa kē dör s'wöbla'ukwakpa esepa tsata. E' kuëki kē a' e' yuökka s'wöbla'ukwakpaie taië. ² Sulitane tō ì sulu wamblëtã taië. Erë wë kē tō ì sulu cheta' yës, ese dör buaë yësyësë. Ie' a' e' wöklörmi as kē itō ì sulu kōs wamblö. ³ Kabaio diché taië, erë ikkō payuekewasō tsa'ukuöla wa tã iwëttsëmisō wës se' k'j ikiane es. ⁴ Nies kanö blubluë shköke dayë k'j, ese bikeitsö. E'pa dör bërie, e' uyeke siwa' tō darërëë, erë ñakaoie e' dör tsirlala, e' wa ñakök'wak tō ñakeke buaë dō wë ie' k'j ikiane tō imi' ee. ⁵ Es s'kkō dör tsirlala, erë e' a' ì taië wamblërmi wës bö'wō tsir tō tē taië ña'wëwa es. ⁶ S'kkō dör wës bö' es, e' dör ì sulu chök tso' se' a. Se' tso'ia' tsë'ka, e' dalewa e' tō se' wák kōs e' sulu'wëkewã kekraë wës bö' s'ña'wë es. Bö' e' datse bö' kē a. ⁷ Iyiwak ulitane urutërmi se' a. Iyiwak kañiru kōs, dù, tkabë, ñies ì tso' dayë a, e' kōs urutöoule se' wa. ⁸ E' skéie kē yi a' ikkō paklönuk as kē itō ì sulu chō. S'kkō a' ì sulu dökettsã kekraë, kē wöklör se' a. E' tō s'ulu'wëke wës kapöli sulusi tō s'ttëwã es. ⁹ S'kkō wa se' tō Skéköl dör S'yë e' k'ikekëka e' ë wa se' alibchöke s'malepa yō'itō wës ie' wák es e'pa k'j. ¹⁰ Se' er buaë chöke, se' alibchöke s'kkō e' ë wa. A yamipa, kē se' kãne e' wamblök es. ¹¹ ¿Wë a' wã isuule tō di' tum etkë a' yëri tskirke ena di' sësë tskirke? ¹² A' wã ijcher buaë tō higo klö kē wörta' olivoie ö uva kicha kē wörta' higoie. A yamipa, es ñies di' sësë ena yëri kē tskirku' di' tum etkë a.

Skéköl siwé mok'j, e' tō se' kē senuk yësyësë

¹³ A' wëlepa e' bikeitsö tō a' wã siwa' meke Skéköl tō e' jcher taië iwà ane buaë a' éna, e' tã e' wã kkachö sene yësyësë e' wa. A' senu kē e' ttsötã'ka wës wëpa wa siwa' yësyësë jcher esepa ser es. ¹⁴ Erë a' ukyërkeia' ñita, a' kköwërkeia' ñita, ese tso'ia' a' er sulu'ukwã, e' tã kē a' e' ttsökã tō a' wã siwa' yësyësë jcher. A' e' ttsökã es, e' tã a' tso' kachök. ¹⁵ Siwa' ese kē mène Skéköl tso' kã jai a' e' wã. E' dör siwa' tskirke kã i' k'j s'ditsö er a' ese. E' meke se' a' bë tō. ¹⁶ Mik se' ukyërke kköwërke ñi tã etã eë taië se' ñi chiliuke, eë ì sulu kōs wamblërke. ¹⁷ E' skéie, wëpa tō Skéköl siwa' datse kã jai a' e' iuteke, esepa serke yësyësë. Esepa serke bëre ñita. Ie'pa er buaë ñi k'j. Ie'pa tō s'malepa suëke er siarë wa taië. Ie'pa tō ì buaë wëke kekraë sulitane a' ñikkëë er mok'j wa. ¹⁸ Wëpa tō s'patteke er bua'ukne ñi k'j, esepa dör wës iyi kuatkök'wak es. Sene bëre kuatkeke ie'pa tō tã e' wã dörattsã sene yësyësëie.

4

Yi éna sene sulu dalër, ese dör Skéköl bolök

¹ ¿Ì tō a' kē ñi tsiriuk ñippök ñita? E' dör tō a' éna ì sulu wamblak e' ttsë'woie buaë, ese tso' ñippök, ì buaë tso' a' er a, ese ta. ² Ilë kkecheke a' tō taië, erë e' wã kē dō a' ulã a, e' kuëki a' tso'tke s'ttökwa. Ilë tō a' ukyëwëke, erë e' kē dō a' ulã a, e' kuëki a' ñi tsiriuke ñippöke ñita. Erë ì kiane a' k'j, ese kē kië a' tō Skéköl a, e' kuëki kē idō a' ulã a. ³ Mik ilë kië a' tō Skéköl a, etã kē a' wã ikine er mok'j wa. A' éna iwà we'ikakwa a' wákpa k'j e' ttsë'woie buaë. E' kuëki kē a' ulã a idë'. ⁴ ¿A' kē tō Skéköl dalöie wës trër wakpa kē tō imaso dalöie es! ¿A' kē wã ijcher tō ì sulu tso' kã i' a, ese wa se' wöbatsö, e' tã se' mía Skéköl bolök'ie? Iskã chekeneyö, yi tō ì sulu tso' kã i' a' ese sini'kué, e' tã ese wák mía Skéköl bolök'ie. ⁵ Kē a' tō ibikeitsök tō ë Skéköl yëkkuö tō ichë: "Skéköl tō se' wiköl me'at senuk se' er a, e' ulatska tkënettsã se' k'j, e' tō se' sibirtseke taië." ⁶ Erë ì

sulu wamblak se' éna ese wöklö'uk Skëköl tō s'kimeke tajë. Es itso' kitule ie' yëkkuō kī wë ichëitō: “Wépa e' t̄tsōka tajë, esepa wöklö'weke Skëköl tō. Erë wépa e' wöéwa diōshet, esepa a ie' er buaë chō.”* 7 E' kueki a' e' mú Skëköl ttë dalöiök. Bé kē iutar tā ie' tkōrashkar a' yōki. 8 A' e' batsō Skëköl mik tā ie' e' batsōra a' mik. iA pë' sulusipa, sene sulu olo'yō, a' er batse'ú! A' erbikōkeia bötböt, e' olo'yō, e' skéie a' erbikō etkëme Skëköl ë a. 9 iA' erianú, a' kkōchō tajë, a' iú siarë! iKë a' jañukia, e' skéie a' iú siarë! iKë a' t̄tsë'nukia buaë, e' skéie a' erianú! 10 A' e' öwa bërë Skëköl wōa tā ie' tō a' kikerakā.

Kë se' ñi chök suluë

11 A yamipa, kē a' ñi chök suluë. Yi tō iyami cheke suluë ö iwatekeitō, e' dör wes Skëköl ttë dalöiëno cheke suluë ena iwateke es. Es ese tō idalösewëwa. A' tō iwë es, e' tā a' e' tkëka iwā shulök, kē dör iwā dalöiök. 12 Skëköl eköl ë tō ittë dalöiëno me'at se' a. Ie' ë dör s'shulökwak. Ie' ë a se' tsatkërmi. Ie' ë a se' kichatërmi. Etā çyi tō a' a kawō mé s'malepa kichatök?

Kë se' e' t̄tsōkka

13 Ye' ttō t̄tsō. A' wëlepa tō ichëmi i' es: “Bulebök sa' mi'ke ká kuā'ki, etā eë sa' serke duas ek tā sa' kaneblōmi tajë, inuköl klō'weraë sa' tō tajë e' blu'woie.” 14 A' tō ichëmi es, erë i' tkōmi a' tā e' kē ijcher a' wā. A' dör wes mochka es, bla'mi tā sō isuë, erë bet tā kē iku'ia. 15 A' kawōtā ichök i' es: “Skëköl kī ikiane, e' tā sa' sermiia tā kanë wésele wëmi sa' tō.” 16 Erë a' e' t̄tsōka tajë, e' kueki a' kē tō ichetā' es. A' ibikeitseke tō a' serke a' wákpa ë mik. Se' e' t̄tsōka es, e' kōs dör suluë. 17 I' dör buaë wë, ese jcher se' wā, erë kē se' wā iōne, e' tā e' dör suluë.

5

Inuköl blúpa pattë

1 iA inuköl blúpa, ye' ttō t̄tsō! iSkëköl tō a' we'ikeraë, e' këwō dōketke a' kī! iE' kueki a' iú, a' kkōchō tajë! 2 I' bua'buā tso' a' wā tajë, ese sulunewatke, a' datsi' katétke powak tō. 3 Ñies a' orochka, a' inukölchka kōs, e' dōli tokatke weirketke. Dōli e' tō iwā kkacheke tō a' kkë'blō suluë. E' kueki aishkuō tā a' weirdaë bö' kē a. Ká i' erkewatke, erë a' tso'ia iyi blök tajë a' wákpa a. 4 A' tō ittso. Wépa kaneblöke a' a' a' iyiwō shtök, e'pa kē patōne a' wā. E' tō ie'pa kkōchōweke tajë, e' t̄tsë Skëköl diché tā' tajë e' tō. 5 Ká i' a' a' wā iyi bua'buā tso' tajë e' t̄tsë'woie buaë. Ñermata a' dör wes köchi kiéiesō ttëwā es; köchi kē éna iane tō i sulu datse' iki. 6 Pë' ser yësyësë kē a' e' tsatkër a' yōki, esepa kkaté a' tō wömëttsā ttëwā.

Se' weirke dalë't̄tsōsö bërë er bua' wa

7 A yamipa, a' weirke kōs, e' dalë't̄tsō er bua' wa bërë dō mik Skëképa Jesucristo datskene etā. Iyi kuatökwakpa saú wes ie'pa tō iwörke e' wā paneke bërë er bua' wa es. Ñies ie'pa tō kañi paneke bërë er bua' wa as iyiwō tskir, talar buaë, wōne tajë. 8 Skëképa datskene e' këwō dōketke tsinet, e' kueki e' wā panú bërë. A' e' tkōwā darërë ie' a.

9 A yamipa, kē a' ñi chök suluë as a' kē we'ikō Skëköl tō. Jesucristo dör s'shulökwak, e' dōketke tsinet wes yi dökewatke ukkō a es. 10 A yamipa, Skëköl ttekölpa bak ká iaiä, e'pa weine tajë, e' dalë't̄tsë'rahitō bërë er bua' wa. E' saú, etā iwā ú es. 11 Se' tō ichë: “Wépa weine siarë, e' dalë't̄tsë'rahitō bërë er bua' wa, ayëcha buaë esepa.” A' wā ittseüle tō ká iaiä wëm bak eköl kië Job, e'

* 4:6 Proverbios 3.34

weine tajë, erë ie' tō idalë'ttsë' bërë er bua' wa. Ñies a' wā ijcher tō mik iweine siarë e' tka, etā Skëköl er buaë yë' ie' a tajë. Skëköl er dör buaë, se' wër siarë ie' wa, e' kuëkj ier buaë yë' Job a tajë.

¹² A yamipa, ttë chekeyö i' e' dör ibua'ie: Mik a' tō ì cheke, etā kē ichar: “Ì chéyö e' dör mokj Skëköl tō ká jai ena ká i' yö' e' wöwa” ö yile skà wöwa. A' ttö etkë. Mik a' icheke, “tö”, etā es idir; mik a' icheke, “au”, etā es idir. A' ichö es as kē a' kichatër.

Ikiösö Skëköl a ñi kï

¹³ A' wele weirke eriarke siarë, e' ta ese ttö Skëköl ta. A' wele ttsë'rke buaë, e' ta ese tō Skëköl kikōka ittse wa. ¹⁴ A' wele duöke, e' ta ese tō Skëkëpa Jesús icha erule e'pa wökirpa tsuk patkō, as e'pa bitu ikiök Skëköl a iki ena kiö tók iki Skëkëpa ttö wa. ¹⁵ Ie'pa tō ikié Skëköl a erblë imik mokj e' wa, e' ta ibuardane ta Skëkëpa tō ikerakane. Ñies ì sulu nuí tso' iki, e' ta e' olo'yeraëitö iki. ¹⁶ E' kuëkj a' e' kkatōka ñi a ta ikiö Skëköl a ñi kï as a' buarne. Mik s'ser yësyësë, esepa tō ì kié Skëköl a er mokj wa, etā ie' tō iwà iuteraë buaë tajë. ¹⁷ Skëköl tteköl bak ká iaiaë kié Elías, e' dör s'ditsö wës sulitane es. Erë ie' tō iki' Skëköl a er mokj wa tō as kalj kē yër, etā kalj kē yëne dō duas mañal kï shaböts. ¹⁸ E' ukuökj ta ie' tō ikiéne Skëköl a tō as kalj yërne, etā mokj kalj yënene ta iyi kuá kōs talane buaë.

Ì sulu wamblökwaqpa kïmusö ilo'yök

¹⁹ A yamipa, a' wele tō ttë mokj, e' olo'yé, erë a' wele skà tō ikimé as idöne iitökne, e' ta e' dör buaë. ²⁰ A' éna ianú tō wépa tō pë' sulusi kïmé ì wambléitö e' olo'yök, esepa tō ie' tsatkée ikichatër yökj, ñies inuì tajë e' kōs olo'yane iki.

Yëkkuö tsá kit Pedro tö 1 Pedro

Pedro, kiè ñies Simón, e' tö yëkkuö i' kit. Jesús ttökatapa shuá ie' dör kékë tajë imalepa tsata. Erë mik Jesús klönewa ttëwa eta Pedro ë tö iyë' tö ie' kë wä Jesús suule. E' ukuöki ta ie' eriane tajë ta ie' e' me' Jesús dalöiökne. Kë s'wa ijcher wë ie' bak senuk mik ie' tö yëkkuö i' kit eta. Ie' tö iché tö ie' bak senuk Babilonia (1 Pedro 5.13) erë ká bak böt kuá 'kí kuá 'kí Babilonia. Roma wakpa tajë bak senuk suluë Skëköl wöa wës Babilonia wakpa bak senuk es. E' kuëki ie'pa ká kiè ñies Babilonia. E' kuëki pé' tajë tö ibikeitsè tö mik Pedro tö yëkkuö i' kit, eta ie' tso' Roma.

Ie' tö yëkkuö i' kit Jesús mik erblökwakpa bak senuk ká kuá 'kí kuá 'kí tso' Asia Menor shuá e'pa a. I'ñe ta ká e' kiene Turquia. Ie'pa bak weinuk, e' kuëki Pedro éna ikimak senuk batse'ne këkraë Jesús a mik ie'pa weirke e' dalewa. Ñies ie' tö ie'pa a iché tö Skëköl wák tö ie'pa klö'bak iwák ichaie, e' kuëki ie'pa tuë tajë Skëköl a. E' kuëki ie'pa kë káne tkinuk iwák ë kí. E' skéie ie'pa ké senuk tso'tke e' meulettsa er bua' wa weinuk Jesús dalërmik wës ie' weine ie'pa dalërmik es. Mik ie'pa weirke Jesús kuëki eta ie'pa ké ttsë'nuk buaë Wiköl Batse'r tso' mokjé ie'pa a e' kuëki. Es Pedro tö iché.

Shké'wë

1 Ye' dör Pedro. Ye' dör Jesucristo ttekölpa tsá, e'pa eköl. Ye' tso' yëkkuö i' shtök wëpa shukitbak Skëköl tö iwák a mineyal senuk Ponto, Galacia, Capadocia, Asia, ñies Bitinia, esepa a.

2 Skëköl dör S'yë e' tö se' shukitbak wës ie' tö ibikeitsbak kuaë es. Iwiköl wa ie' tö se' batseq' as se' tö Jesucristo ttë iutö, ñies as se' er pairir Jesucristo pé wa se' nuì yöki. As Skëköl er buaë chö ena sene bèrë mù a' a tajë.

Skëköl kíkòkasö

3-4 Skëköl dör Skëképa Jesucristo yë, e' kíkòkasö tajë. Ie' tö se' sué er siarë wa. Jesucristo kötëwä shkenekane, e' batamik ie' tö se' a sene pa'ali mé. Aishkuö ta i' buaë kos tso' ie' wä blëule se' a ká jai a, e' döraë se' ulà a, e' wä panekesö kröröë. E' kos kë nurta'wa, kë sulurta'wa, kë erta'wa yës. 5 A' erblöke Jesucristo mik, e' kuëki Skëköl tso' a' kkö'nuk ie' diché wa as ie' tö a' tsatké, e' dö a' ulà a. E' tso'tke kkaché sultane a ká erkawatke eta.

6 Isalema a' kawötä weinuk ekuölö wì sù diö sù Cristo tté kuëki, erë e' dalewa a' ttsë'rke buaë a' wä ijcher tö Skëköl tö a' tsatkeraë aishkuö ta e' kuëki.

7 A' erblö Jesucristo mik, e' ské dör orochka weirta'wa, e' ské tsata. Se' tö orochka ma'weke bö' wa iwä kkachöie tö mokì oro wöchka idir. I' kë dör oro wöchka ese ñarkewa. E' sù a' weirke, e' dör a' ma'woie iwä kkachöie tö mokì a' erblöke Jesucristo mik. A' dettsa buaë, e' ta mik Jesucristo datskene, eta Skëköl tö a' tté keraká, a' kikeraká buaë.

8-9 A' kë wä Jesucristo suule a' wöbla wa, erë a' éna ie' dalër. I'ñe ta a' kë ku' ie' sauk, erë a' erblöke ie' mik, e' wä tö a' tsatkeraë. E' kuëki a' ttsë'rke buaë shute, kë tté ta' iwä choie ekké.

10 Ká iaiaë Skëköl ttekölpa tö s'tsatkë ñe' bikeits ena itö yulö'ttsarakitö. Ñies i' kos meraë Skëköl tö se' a' ie' er buaë ché se' a' dalërmik, e' yë'rakitö. 11 Cristo Wiköl tö ie'pa ka' ijchenuk tö Cristo weirdaë siarë, e' ukuöki ta ilo kardaká tajë. Erë kë ie'pa éna iwä ane tö yi idir ö mik ö wës iwä tkömi. 12 Erë Skëköl

tò ie'pa a iwà kkayè' tò ttè e' kè wà tkòpa ie'pa kèwō ska', e' skéie iwà tkōraè se' kèwō ska'. Ttè buaè yè' ie'pa tò, e' dōr Jesucristo ttè buaè ttsè'bak a' tò e'. Ipakōkwakpa tò a' a' ipaka' Wikōl Batse'r patkèulebitu ká jai a e' diché wa. Ýi ikkè jchénakwa suluè Skèkōl biyōchōkwakpa wà.

Skèkōl tò se' kié senuk buaè yèsyèsè

¹³ E' kueki a' erbiķō buaè yèsyèsè, a' e' kkō'nú, a' tso' erki. Mik Jesucristo datskene, età Skèkōl er buaè ché a' a', e' wà dōraè a' ulà a. E' wà panù krōrōè, e' ki a' er múwaie kekraè. ¹⁴ Skèkōl ttè iutō wēs ala'rla buaè tò s'ttō iutè es. Kè a' e' muktsanè a' bak i sulu wamblōk ese ane wēs a' bak kenet kè wà ie' ttè moki jcher es. ¹⁵ E' skéie a' senu' batse'r kekraè, Skèkōl tò a' klō' e' dōr batse'r e' kueki. ¹⁶ Skèkōl yèkkuō tò ichè i' es: "Skèkōl tò ichè: Ye' dōr batse'r, e' kueki a' senu' batse'r."* Es iyè'itō.

¹⁷ Skèkōl tò sulitane shuleke yèsyèsè ñikkèè wēs se' serke es, e' kiekie a' tò "S'yè", e' ta' a' kawōtā ie' dalōiōk suane wa a' serkeia ká i' ki e' dalewa. ¹⁸ A' wà ijcher tò ie' tò a' yè'ttsā a' er suluè wēs a' yēpa bak senuk suluè es, e' nuí ulà a. E' ské kè patone Ýi er' tsa'wa wēs orochka ò inukōlchka ese wa. ¹⁹ E' skéie ipatone Cristo kōtewā pè tēne tajē, e' wa. Ie' pè tuè tajē kè tonuk yi a. Ie' dōr wēs obeja wē'ñe pupula jchè judiowak tò mè Skèkōl a es. Obeja e' dōr bua'buā kè ikī i' sulu ku' yēs. E' sū Cristo kè ki i' sulu tā' yēs, erè ie' e' me'ttsā ttewā se' skéie. E' kueki Skèkōl dalōiōsō kekraè. ²⁰ Kam ká i' yōr, e' yōki ie' tò Cristo wōme'ttsabak ttewā, erè i'ñe tā mik ká i' erkewatke, etā iwā tka a' tsatkoie. ²¹ Cristo batamik a' erblōke ie' mik. Ie' tò Cristo shkeō'kane s'duulewā shūā tā ilo me'itō ie' a' buaè. Ie' tò iō'bak es as a' erblō ie' mik, ñies as i' weraè ie' tò, e' wà panù a' tò.

²² I'ñe tā ttè moki e' dalōiè a' tò, e' batamik a' batse'one ñi dalèritsoie er moki wa. Es a' ki ñi dalèritsō a' er kos wa. ²³ A' a' sene pa'alī mēne, e' dōr wēs a' kurne erpa etōkichane es. Erè e' kè dōr wēs s'kur erpa s'mi wa s'yè wa es, e' duōtā'wā. A' kurne' etōkichane Skèkōl ttè dōr ttsè'ka tso' kekraè e' wa. ²⁴ E' dōr wēs Skèkōl yèkkuō tò ichè es, e' tò ichè: "S'ditsō ulitane dōr wēs kākō es, Ie'pa dōr wēs ma'ma wōrkua es. Kākō sinewā tā iwōrkua anewa, ²⁵ erè Skèkōl ttè e' tso' kekraè."†

Ie' ttè e' dōr Jesús ttè buaè pakane a' a' e'.

2

¹ E' kueki, sene sulu kos olo'yō. Kè a' kachōkia ñi ki. Kè a' e' ōkia tò a' dōr pè' buaè. Kè ukyēnukia. Kè yi charia suluè a' tò. ²⁻³ Skèkēpa Jesús er buaè ché se' a, e' kke ttsétke a' tò, e' kueki ie' ttè wák wōchka yulō poè wēs alala kune erpa ese tò imi tsu' yulè es as a' er ki diché iēr buaè as a' tsatkr.

Cristo dōr wēs ák kibi tso' u katabloie es

⁴ A' shkōwā Skèkēpa Jesucristo ska', ie' dōr wēs ák tso' u yuoie es erè ttsè'ka. E' watè'ttsā s'ditsō tò wēs u yuōkwakpa tò ák kè dōr buaè u yuoie ese kēu es. Erè Skèkōl a' tā ie' dōr wēs ák shukitule tuè darèrè es. ⁵ Es ñies se' dōr wēs ák tso' u yuoie es erè ttsè'ka. Se' wa Wikōl Batse'r tso' iwé yuōk. U e' a se' dōr wēs sacerdotepa batse'r es. Eē se' tò i' wēr buaè Skèkōl wa ese meke ie' a' Jesucristo batamik. I' wēr buaè ie' wa, e' dōr tò se' tò ie' dalōiō Wikōl Batse'r wa se' er wa

* 1:16 Levítico 11.44-45 † 1:25 Isaías 40.6-8

ena se' ser kōs e' wa. ⁶ E' dōr wēs itso' kitule Skēkōl yēkkuō kī es. E' kī Skēkōl tō Cristo chē i' es:

“Ittsō. Ye' tō ák kibiie tkéat ye' u katabloie Sión, e' dōr ák bua'ie shūkitule tuē darērēē ese.

Yi erblōke imik, ese kē eriarpa.”*

⁷ Ák e' dōr Jesucristo. Se' erblōke ie' mik, esepa kīkeraka Skēkōl tō. Erē wēpa kē erblōku' ie' mik, esepa a' ta' e' kē dōr es. Itkōke ie' pa ta' wēs itso' kitule Skēkōl yēkkuō kī es, e' tō ichē:

“Ák watē'ttsa u yuōkwakpa tō, e' yōnene ák bua'buaiē.”†

⁸ Nies e' tō ichē:

“Ák e' mik pē' klastkērdaē, ie' pa ardarō iski ák e' kueki.”‡

Ie' pa kē wa Jesucristo ttē buaē e' iūtēne, e' kueki ie' pa weirdaē e' nuí kī. E' dōr wēs ie' pa klastkēr Jesucristo mik es. Skēkōl tō ie' pa wōme'ttsabak as itkō ie' pa ta' es.

⁹ Erē a' kē dōr es. Skēkōl tō a' shūkit as a' dō ie' wák ichaie. Ie' dōr a' blú ena a' dōr ie' sacerdotēpa. A' dōr batsē'r ie' a. A' bak senuk i' sulu dikija wēs s'ser stui a' es, erē ie' tō a' yē'ttsa e' ulā a' senoie ie' olo buaē taiē e' a. Ie' tō iwē es as i' buaē kōs wē ie' tō, e' wá pakō a' tō sulitane a. ¹⁰ Kenet ta' a' kē dōr ie' icha, erē i' ñe ta' a' dōr ie' wák icha. Kenet ta' ie' kē wa' a' sune er siarē wa, erē i' ñe ta' ie' tō a' suēke er siarē wa.

Se' senú wēs Skēkōl kī ikiane es

¹¹ A ye' yamipa dalēr taiē ye' éna, se' tso' bērbēra ē ká i' kī wēs upakē shkal es. Se' ká bua'ie e' dōr ká jai a. E' kueki a' wák dēr suluē tō a' erkiōweke i' sulu wamblök, e' kē iutar. E' tō a' wōklō'weke as a' kē tō Skēkōl ttō iūtē. ¹² A' senú yēsýēsē kekraē pē' kē tō Skēkōl dalōie esepa wōrkī. Erē i' ñe ta' ie' pa tō a' kateke wēs a' chōpa pē' sulusipa es, erē ie' pa tso' a' serke yēsýēsē e' wá sauk. E' kueki aishkuō ta' mik Skēkōl de' s'chakōk se' nuí kī, etā ie' pa tō ie' kīkeraka wēs a' serke e' kī. E' kueki a' senú buaē yēsýēsē kekraē.

¹³ S'wōkirpa kōs ttē iūtō a' tō Skēkēpa Jesús batamik. Ká wōkir kibi, e' ttē iūtō, ie' dōr s'wōkir kibi ká i' kī e' kueki. ¹⁴ Nies wēpa patkeke ie' tō s'wōkirpaie, esepa ttē iūtō a' tō. Ie' tō ie' pa patkeke wēpa tō i' sulu wambleke esepa we' ikōk ena wēpa tō i' bua' weke esepa kīkōkka. ¹⁵ Skēkōl kī ikiane tō a' tō i' buaē wē, pē' tō ie' ttē watēttsa, kē wa iwā jcher yēs, esepa siwā'blōwowaie as ie' pa kē tō a' chōia suluē.

¹⁶ A' senú wēs pē' tsatkēulettsa es. A' bak klōulewā i' sulu ulā a, e' yōki a' tsatkē'ttsa Skēkōl tō, erē e' kē klō'war a' tō i' sulu wambloie. E' skéie a' senú yēsýēsē ie' kanē mēsoaie. ¹⁷ Sulitane dalōiō. S'yamipa malepa dalēritsō. Skēkōl dalōiō. Nies ká wōkir kibi, e' ttē dalōiō.

S'weirke kōs e' dalē'ttsósō

¹⁸ A' wēpa klōulewā kanē mésoie, esepa tō a' wōkirpa ttō iūtō. Wēpa er buaē tō a' suēke buaē, ñies wēpa er suluē tō a' suēke kēsik wa, esepa ttō iūtō er bua' wa. ¹⁹ A' kē kī i' nuí ta', erē a' wōkir tō a' we' ikeke éme, e' dalē'ttseke a' tō bērē, a' er me'rie Skēkōl kī e' kueki, e' ta' e' wēr buaē ie' wa. E' kueki a' wōkirpa ttō iūtō. ²⁰ Se' weirke i' sulu wamblekesō ese nuí kī, ese dalē'ttsésō bērē, e' ta' Skēkōl kē tō se' kīkepaka yēs. Erē se' weirke i' buaē wēsō ese kueki, ese dalē'ttsésō

* 2:6 Isaiás 28.16 † 2:7 Salmo 118.22 ‡ 2:8 Isaiás 8.14

bërë, e' tã e' je' wër buaë ie' wa. ²¹ Ie' tã se' klõo'bak as se' tã idalë'ttsõ es. Cristo weine tajë se' dalërmik, e' dalë'ttsë' ie' tã bërë. Es ie' kã ikiane tã se' tã se' weirke ese dalë'ttsõ bërë wës ie' tã idalë'ttsë' es. ²² Cristo kã wã ì sulu wamblëne yës, ie' kã kayëne yës. ²³ Mik ie'pa tã ie' we'ik tajë, e' tã ie' kã wã yi pauine. E' skéie e' me'atitõ, Skëkõl tã s'shuleke yësyësë, e' ulã a. ²⁴ Cristo kõtewã wõtëulewã krus mik se' nuì kôs patuoie as se' ser yësyësë, ñies as ì sulu kã wamblõiasõ. Ie' shka'ne ichkã kã tajë, e' batamik a' buanene. ²⁵ A' bak wës obeja chõwa es, erë ì'ñe tã a' dene Cristo ska'. Ie' dõr a' kkõ'nukwak buaë, ie' tã a' kkõ'neke er bua' wa.

3

Wës s'senewabak esepa ké senuk ñita

¹ A tayëpa, a' wëpa ttõ iutõ er bua' wa. A' tã iwé es, e' tã a' wëpa wëlepa kã erblõkũ Jesús mik, esepa erblõmi alë Jesús mik, a' serke buaë ie'pa tã, e' ë batamik, kã wã pakaulë ie'pa a. ² A' wëpa tã isuë tã a' serke yësyësë, Skëkõl ttë dalõieke mokjë, e' tã ie'pa erkiõwëmi erblõk Jesús mik. ³ A' tayëpa, çmoki a' e' ttsakka buaala? e' tã kã a' e' kãtkarka tajë a' chkã kã. Kã ì tularka tajë e' kã ena a' tsã kã wõnarke dalõlõë oroie ie. Kã a' e' paiõkka datsi tuë darërëë ese wa. Ese kôs weirta'wa. ⁴ E' skéie er buaë ñies sene bërë, ese wa a' e' kãtkõ. E' kã weirta'wa ñies e' wër buaë shute Skëkõl wa. ⁵ Alakõlpa bak kã iaiaë tã Skëkõl dalõieta', esepa bak e' kãtkõk es. Ie'pa bak e' maukka Skëkõl mik, ñies ie'pa bak iwëpa ttë iutõk buaë. ⁶ Sara tã iwëm Abraham ttë iutë' buaë tã iki'itõ këkëpa. A' tã ì buaë wëke, kã suarta' ì yõki, e' tã a' dõr wës Sara es.

⁷ A wëpa alakõl tã, a' senu itã bërë er bua' wa. Ie'pa diché kã tã tajë wës se' wëpa es. Nies ie'pa ulã a sene michoë dõraë se' tã ñita Skëkõl er buaë ché se' a' e' wa. E' kuëki ie'pa dalõiõ. Iú es as ì kiekë a' tã Skëkõl a, ese kã wõklõr.

Jesús mik erblõkwakpa ké senuk buaë sulitane tã

⁸ Es bata ekkë tã ye' tã ichë a' ulitane a, a' senu buaë ñita bërë. A' ñi saú er siarë wa. A' ñi dalëritõ buaë ñi òlpa. A' ñi saú er bua' wa. A' e' õwa ñi yõki diõshet. ⁹ Yi tã ì sulu wamblë a' kã, ese kã kã iské wamblarne. Yi tã a' ché suluë, ese kã ské charne suluë. E' skéie esepa a a' er buaë chõne. Skëkõl tã se' klõo'bak er buaë choie se' a, e' kuëki a' er buaë chõ s'malepa a. ¹⁰⁻¹² E' dõr wës Skëkõl yëkuõ tã ichë es, e' tã ichë:

“Skëkõl wõbla me'rie s'ser yësyësë, esepa kã ikkõ'nuk.

Ì kiekë ie'pa tã ie' a, ese meraëitõ ie'pa a.

Erë wëpa e' wamblõ sulu, esepa sugekito ibolõkpaie.

E' kuëki yi kã ikiane tã ikawõ tkõ buaë tssene bua' wa kekraë,

ese wák kawõtã e' kkõ'nuk as kã itõ ì sulu chõ,

as kã itõ yì kãtõ'ù.

Ese wák kawõtã ì sulu kôs olo'yõk,

kawõtã senuk yësyësë.

Ie' ké e' chõk senuk bërë kekraë sulitane tã.”*

¹³ A' e' tkëwã darërëë senuk yësyësë kekraë, e' tã kã yi a a' sulunukwã da'a.

¹⁴ Erë a' serke yësyësë, e' kã a' weirmi alë, e' tã ayëcha e' dõr buaë. Kã a' suanuk wëpa tã a' we'ikeke esepa yõki. Kã e' tkinuk ì yõki. ¹⁵ E' skéie Cristo dalõiõ a' tã e' blúie. Yile tã a' chaké Cristo paneke a' tã krõrõë, e' kã, e' tã a' tso'tke erki kekraë iwã iutõk. ¹⁶ Erë iwã iutõ bërë er bua' wa. A' senu yësyësë as a' er kã tã

* 3:10-12 Salmo 34.12-16

a' kkatò ì k̄i. E' dör es, e' t̄a mik p̄e' t̄o a' ché suluë a' dör Cristo mik erblökwakpa e' kuëk̄i, et̄a e'pa jaërdak̄a ì ché ie'pa t̄o e' dör kache e' kuëk̄i.

¹⁷ Se' weirke ì buaë weke se' t̄o ese k̄i, Skëköl k̄i ikiane alë es, e' t̄a e' dör buaë. Erë se' weirke ì sulu wamblekesö ese k̄i, e' t̄a e' dör suluë. ¹⁸ Nies Cristo weine siarë se' nu' patuoie. Ie' kötëw̄a etökicha ëme kë duöt̄a w̄aia yës. Ie' dör yësyësë, erë ie' e' mettsa ttëw̄a se' kë dör yësyësë e'pa skéie se' tso'ni Skëköl ska'. Mok̄i ie' kötwa p̄e' t̄o, erë ie' shkeo'kane Skëköl t̄o iWiköl wa. ¹⁹ Nies Wiköl Batse'r wa ie' dë'rö wë wimblupa tso' wötëule eë, ie' e' ali'k̄a e' chök ie'pa a. ²⁰ Ká iaiaë ie'pa t̄o Skëköl ttö dalöseow̄a Noé këska'. Noé bak kanò tajë e' yuök, e' dalewa Skëköl t̄o ipana' enaë t̄o p̄e' er mane'ù ie' a, erë ie'pa kë w̄a ionë. E' kuëk̄i Noé ena iyamipa p̄aköl wa'ñe, e'pa ë tsatkëne kanò a di' tajë yöki. ²¹ Di' tajë bakmi Noé këska', e' t̄o di' a s'wöskueke e' tsatkoie i'ñeta e' klea' se' a. S'wöskuë e' kë dör s'chk̄a paskuoie. E' skéie iw̄a kkachekeitö t̄o se' tso' ikiök Skëköl a t̄o se' nu' olo'yö s'k̄i as se' er kë t̄o s'kkatöia. E' t̄o se' tsatkeke Jesucristo shkenekane e' batamik. ²² I'ñe t̄a Jesucristo mine'kane ká jai a e' tkër Skëköl ul̄a bua'kka† Skëköl biyöchökwakpa ulitane, ñies ì ulitane tso' s'wökirie w̄a diché t̄a' kë wërta'w̄a esepa kos tso' ie' klö dik̄ia.

4

¹ Cristo weine tajë se' skéie, e' kuëk̄i a' e' chö a' weirke kos e' dalë'ttsök er bua' wa wës Cristo es. Yi weine ì buaë wëitö e' kuëk̄i, esepa kë éna ì sulu wamblakia. E' kuëk̄i a' e' chö weinuk. ² Wëpa dör es, ese wakpa serkeia k̄a i' a et̄a kë ie'pa éna ì sulu wamblakia wës s'malepa t̄o iwambleke es. E' skéie ie'pa senak buaë yësyësë këkraë wës Skëköl k̄i ikiane es. ³ Kenet t̄a a' kë w̄a Skëköl suule, e' këwö ska' t̄a a' bak ì sulu ë wamblök tajë wës p̄e' malepa kë w̄a ie' suule esepa ser es. A' bak trënuuk tajë. Ì sulu kukué't̄w̄a darërëë. A' bak e' ttökka' blo' wa tajë. A' bak ñi dapa'uk blo' yök tajë. E' kewa a' t̄o ì sulu k̄i wambleke tajë. Nies iyi diököl t̄o s'dako'wë ekkë, ese dalöiök a' bak tajë skëkölle. ⁴ Erë i'ñe t̄a a' kë mineia p̄e' kë t̄o Skëköl dalöie esepa t̄a ì sulu wamblök wës ie'pa t̄o iwambleke kë wöklörta' es. E' t̄o ie'pa tkiwëw̄a, e' kuëk̄i ie'pa t̄o a' cheke suluë. ⁵ Skëköl dör s'duulew̄a ena s'tso'ia t̄së'ka, e'pa kos shulökwak. Aishkuö t̄a ì sulu wamblë' ie'pa t̄o, e' kos k̄i ie'pa kawöt̄a e' chökka ie' wörki. ⁶ Cristo ttë buaë e' pakanebak ñies s'durulune esepa a. Ie'pa durulune ì sulu wamblë' ie'pa t̄o e' kuëk̄i, wës Skëköl t̄o ime'at t̄o sulitane kawöt̄a duökwa es. Erë Cristo ttë buaë e' pakanebak ie'pa a as ie'pa wikölp̄a ser michoë wës Skëköl ser es.

Se' ké ñi k̄imuk

⁷ Ká i' erkewatke, e' kuëk̄i a' tso' erki, a' e' kkö'nú buaë as a' a s'yëyer buaë. ⁸ Iyi kos tsat̄a a' ñi dalëritsö a' er kos wa. A' ñi dalëritsöke es, e' t̄a wës alë s'yamipa e' wamblö suluë a' k̄i, ese kë k̄i a' tkirpa. ⁹ A' t̄o s'yamipa kiöw̄a er bua' wa a' u a, kë isuar suluë. ¹⁰ Skëköl er buaë ché a' a, e' kuëk̄i ie' t̄o imé a' a kuä'k̄i kuä'k̄i ñi k̄imoie, e' kuëblupa a' dör. E' kuëk̄i ì mène a' eköl eköl a s'malepa k̄imoie ese w̄a kaneü. ¹¹ A' wëlepa a imène ttë pakök, e' t̄a esepa kawöt̄a Skëköl ttë ë pakök. A' wëlepa a imène s'k̄imuk, e' t̄a esepa kawöt̄a s'k̄imuk kos Skëköl t̄o e'pa a diché métke ekkë. Ì kos wëkesö e' üsö buaë as Skëköl k̄ikarka' tajë Jesucristo batamik. Jesucristo diché t̄a' tajë, olo t̄a' tajë iyi ulitane tsat̄a këkraë. Es e' idir.

† 3:22 ul̄a bua'kka: E' këwö ska' t̄a yi tkër blu' ul̄a bua'kka ese wák dalöiërt̄a' tajë imalepa tsat̄a.

Se' ttsë'nù buaë se' weirke eta

¹² A yamipa dalër tajë ye' éna, mik a' weirke siarë Cristo ttë kueki, eta kë e' ki a' tkinuk. Kë a' tò ibikeitsök tò a' ta itkömi wes i kë sùle yi wà tkò s'ta es. ¹³ E' skéie a' ttsë'nù buaë. Cristo weine kos e' bata de a' ki ñies, e' kueki a' ttsë'nù buaë. E' tköke a' ta es as a' ttsë'r buaë shütë mik Cristo dene olo ta' tajë eta. ¹⁴ Ayëcha buaë mik ie'pa tò a' ché suluë Cristo kueki, e' wà dör tò Skököl Wiköl olo ta' tajë e' tso' a' ta. ¹⁵ A' weirke s'ttëwà kueki, akblë kueki, i sulu wamblë kueki ò ulà tië o'ka iyi a' e' kueki, e' je' ta' a' jaënu. ¹⁶ Erë a' weirke se' dör Cristo icha e' kueki, eta kë e' ki a' jaënu. E' skéie Skököl kiköka a' tò ie'pa tò a' kië Cristo icha e' kueki.

¹⁷ Skököl tò sulitane shüleketke, e' këwö dökewatke. Erë ie' tò iwák icha shuleraë kewe. Se' weirke i'ñe ta, e' dör sulitane weirdaë e' tsá, e' ta çì kë tköpa wépa kë tò ttë buaë me' Skököl tò e' dalöieta' esepa ta? ¹⁸ E' dör wes itso' kitule Skököl yëkkuò ki es, e' tò ichë:

“Pë' serke yësyëse, iëkkë ta esepa kë tsatkëne,

e' ta çì kë tköpa pë' sulusipa ena pë' e' wamblö sulu esepa ta?”*

¹⁹ Wépa mé Skököl tò weinuk ie' ttë kueki, esepa ké i buaë wekerakitö, ese ki uk. Ie' se' yö', ie' ttö mokjë, e' kueki se' e' mü bërë ie' ulà a.

5*Skökëpa Jesús icha wökirpa esepa patté Pedro tö*

¹ I'ñe ye' tò ilë cheke a' dör Skökëpa Jesús icha wökirpa esepa a. Ñies ye' dör Jesús icha wökir eköl. Cristo weine siarë, e' su'yö ye' wák wöbla wa. Mik ie' datskene, eta ie' olo tajë e' kkeyërdaë sulitane a, e' a ye' tso'ñak a' ta. E' kueki ye' tò a' a ichë tò ² wépa me' Skököl tò a' ulà a kkö'nè wes obeja es, esepa kkö'nù buaë, er buaë wa wes ie' ki ikiane es. Kë dör tò a' kë éna iwak, erë a' tò iwëke. E' skéie iwakaneú er bua' wa. Ñies kë ie'pa kkö'nar inuköl ë dalërmik, e' skéie ikkö'nù er bua' wa ie'pa kimoië. ³ Kë a' tò ie'pa wëttsuk kësik wa. Kë a' e' tso'kkà tajë ie'pa ki. E' skéie a' senù buaë yësyëse ie'pa wörki as ie'pa ser buaë wes a' ser es. ⁴ A' tò iwé es, e' ta mik Cristo dör se' ulitane wökir kibi e' datskene, eta iské buaë olo ta' tajë, kë sulurta'wà e' meraëitö a' a.

Jesús icha malepa patté Pedro tö

⁵ A duladulapa, a' kékëpa ttö iütö buaë. Ñies a' ulitane e' wööwa diöshët ñi yöki, a' ñi dalöiö er bua' wa. Skököl yëkkuò tò ichë:

“Wépa e' tso'kkà tajë, esepa wöklö'wëke Skököl tò.

Erë wépa e' wööwa diöshët, esepa a' ie' er buaë chö.”*

⁶ E' kueki a' e' wööwa diöshët ie' diché ta' tajë e' yöki, as ie' tò a' kiköka mik ikéwö de eta. ⁷ Ie' er me'rie a' ki a' kkö'noie, e' kueki kë a' tkinuk i ki. I kos tò a' tkiwëke, a' tsiriwëke, e' múat ie' ulà a.

⁸ I'a' tso' erkí, a' e' kkö'nù! Bé dör a' bolök. Ie' tso' a' tötüuk wes ma'name arke tajë, e' tò iyiwak tötieke katëwa es. ⁹ A' e' tköwà darërë a' erblöke Skököl mik e' a, es a' tò Satanás wöklö'weraë. A' wà ijcher tò ká wa'ñe s'yamipa tso' weinuk wes a' es. E' kueki a' e' tköwà darërë Skököl a. ¹⁰ Ie' er buaë ché se' a' tajë shütë. Ie' tò se' shükitbak as se' döñak ie' olo yöbië e' a, se' batsulewà Cristo mik e' wa. Se' weirke ekuölö ë ká i' a, mik e' tka, eta i sulu tso'ia' se' a, e' yerattsaitö sekkà. Ie' tò se' tkewaraë darërë. Ie' tò se' er diché ieraë, kë i' e' alöpakaiä se' ki. ¹¹ Ie' diché ta' tajë iyi ulitane tsata. Ie' dör iyi ulitane wökir këkraë. Es e' idir.

* 4:18 Proverbios 11.31 * 5:5 Proverbios 3.34

Pedro e' chéat

¹² Ye' tō Silvano ké yēkkuō i' shtök. Ye' wā ijcher tō ie' dör s'yami e' tkēulewā darērē ese. Yēkkuō i' shtéyō a' a' er diché kī ioie. Skököl er buaë ché se' a' tajē, e' shtéyō yēkkuō i' kī. Ye' tō ichè tō e' dör ttè mokië, e' a' a' e' tkōwā darērēë.

¹³ Jesús mik erblökwakpa kōs tso' Babilonia, e'pa tō a' shké'wémi. E'pa shükít Skököl tō wēs ie' tō a' shükít es. Nies Marcos dör wēs ye' wák alá es, e' tō a' shké'wémi. ¹⁴ A' ñi shké'ú er bua' wa.

A' kōs dör Cristo icha, e'pa senú bërë.

Yëkkuö skà kit Pedro tö, i' ta ide böt 2 Pedro

Yëkkuö skà i' kit Pedro tö. Ie' wà ijchënewa tö iblërkewatke, e' yë'itö 2 Pedro 1.12-15 e' kî. Jesús mik erblökwakpa weirke ierblö ñe' kuëkî, e' pa a Pedro tö yëkkuö i' kit ie'pa er one Jesús tté mokjë e' ska' as iserdak yësyësë ena këkraë Jesús a. E' kîieta ie' tö ie'pa a ieri mène tö pë' e' ö tö ie'pa dör Jesús mik erblökwakpa esepa döraë ie'pa shuä ikîtoukrak. Ie' tö ie'pa a iché tö wës s'kîtö'ukwakpa ñe'sepa serdaë. Nies ie' tö ie'pa a iché tö s'kîtö'ukwakpa we'ikeraë Skëköl tö. E' kîieta i' tkömi ká i' erkewatke eta e' eri mène Pedro tö ie'pa a. Ie' tö iché ká i' erkewa e' këwö dewatke tsinet, e' këwö ska' ta ie'pa kawötä senuk yësyësë Jesús kîkokaie.

Ñies Pedro tö iché tö mokjë Jesús datskene erë Skëköl tö sulitane suëke er siarë wa ena ie' kî ikiane tö se' er mane'ù ta se' erblö Jesús mik. E' paneke ie' tö er bua' wa, e' kuëkî kam ie' tö Jesús patköne.

Shkë'wë

¹ Ye' dör Simón Pedro. Ye' dör Jesucristo kanë méso. Nies ye' dör ittekölpa tsá, e' pa eköl. Jesucristo dör Skëköl ena S'tsatkókwak. Ie' dör yësyësë, e' batamik sa' de erblök ie' mik. Ye' tso' yëkkuö i' shtök wépa de erblök ie' mik buaë mokjë wës sa' es, esepa a.

² Skëköl ena Skëképa Jesús as e' pa er buaë chö ena sene bërë mù a' a tajë, a' kî batsmir buaë ie'pa mik e' a.

Se' er diché iö senuk yësyësë Skëköl a

³ Jesús tö se' klöo'bak as se' dö ie' ta ñita ie' olo tajë e' a, ñies as se' ser wës ie' ser es. Se' bätse ie' mik, e' wa i' kôs kiane se' kî sënoie wës ie' kî ikiane es e' me'tkeitö se' a ie' diché tajë e' wa. ⁴ Íyi ekkë kôs wa ie' kablä' se' a as se' dö wës ie' wák dër es, as se' tköshkar i' sulu tso' ká i' a wamblak se' éna tö se' sulu wëwami ese ulá a. Skëköl kablä' se' a, e' me'tkeitö se' a, e' dör tajë buaë shutë. ⁵ E' kuëkî a' e' diché iö a' erblöke Cristo mik, e' kîie senuk yësyësë. Sene yësyësë, e' kîie Skëköl íyi anak. ⁶ Skëköl íyi ane, e' kîie e' kkö'nuk. E' kkö'nè, e' kîie íyi panuk bërë. Íyi panë bërë, e' kîie er mukwä Skëköl ë kî. ⁷ Er mewa Skëköl ë kî, e' kîie ñi sauk er bua' wa wës ñi ëlpa es. Ñi suë er bua' wa, e' kîie ñi dalëritsök. ⁸ Íyi ekkë kôs weke a' tö, ñies ikí weke a' tö këkraë, e' ta e' wà kiane chë tö mokî a' bätse buaë Skëképa Jesucristo mik. A' serke es, e' ta i' kôs weke a' tö Skëköl a, e' wà dörattsä buaë. ⁹ Erë wépa e' chö tö ie'pa erblö Cristo mik, erë ie'pa kë tö íyi ekkë wawë, esepa dör wës s'wöbla kë wawë buaë es. Ie'pa kë éna iwá ane buaë. Wësua ie'pa éna ichowa tö i' sulu wamblë' ie'pa tö, e' pairi'ttsä Skëköl tö ie'pa kî. ¹⁰ A yamipa, a' e' diché iö senuk buaë yësyësë këkraë, e' wa iwá kkayërdaë tö mokî Skëköl tö a' klöo'bak, a' shukitbakitö iwák a. A' tö iwé es, e' ta a' erblöke Cristo mik, e' kë olo'yepa a' tö yës. ¹¹ E' wa aishkuö ta a' kirdawä buaë i' blúie Skëképa Jesucristo dör S'tsatkókwak, e' tso' e' a. E' dör yöbië.

¹² Íyi ekkë jcher a' wä buaë. Ttë mokî wa a' e' wöblaç, e' a' a' tso' e' tkëulewä darërëë. Erë ye' tö a' a' ikí chë michoë as a' kë éna ichöwa. ¹³ Ye' tso'ia' ttsë'ka, eta ye' a' ta buaë idir tö ye' tö a' a' ttë i' kî chë as a' tö íyi ekkë wä bikeitsö këkraë.

¹⁴ Skëképa Jesucristo tö ye' a' iyë' tö wekkë alé ta ye' kë ku'ia' ká i' kî. ¹⁵ Ye' tö i'

kos weraë as ttè i' kě chōwa a' éna yēs j'ñe ta ñies mik ye' blēnewatke e' ukuōki ta.

¹⁶ Skěkēpa Jesucristo olo ta' tajē, e' su' sa' tō sa' wákpa wōbla wa. E' kuēki mik sa' tō a' wōbla^o ie' diché ta' tajē ena ie' datskene e' tté wa, etā kě sa' wa ipakane a' a' tté kě wà ta' wes sa' wákpa tō ibikeitsè ché es a' k'itō'woiē. ¹⁷⁻¹⁸ Mik sa' dē'rō ie' ta' kabata bats'e'r, e' tukir kī, etā eē Skěkōl dōr S'yē, e' tō ie' k'ikéka tajē. Ttō datse Skěkōl olo ta' tajē e' ska', e' tō ie' ché i' es: "Sē dōr ye' alà dalēr tajē ye' éna, e' wēr ye' wa buaē shute." E' kos su' sa' tō. Ttō ñe' datse ká jai a, e' ttse' sa' tō, sa' tso'ñak ie' ta' eē e' kuēki.

¹⁹ I' su' sa' tō, i' ttse' sa' tō, e' tō ikī cheke se' a' tō Jesús tté tso' kitule Skěkōl yēkuō kī ká iaiāē ittekōlpa wa, e' yēne moki. E' kuēki tté kit ie'pa tō yēkuō kī, e' wà iūtōk a' kawōtā bua'iewa. Ttè e' dōr wes bö'wō batsēka stui a' tō ká olo ppeeke ese es. E' tō se' er' ñi'wēke as se' éna iar tō i' dōr moki, i' dōr kache. Ttè e' tō se' k'imeraē dō mik Skěkēpa Jesucristo datskene etā. Mik ie' de, etā i' kos ardaē buaē se' éna, e' dōr wes ká ñir s'kī es. Jesucristo dōr wes bēkwō bērie wērke bla'mi e' es. ²⁰⁻²¹ Erē i' kos tsatā a' wā ijchenú tō i' yē' Skěkōl ttekōlpa tō, tso' kitule Skěkōl yēkuō kī, e' kě yēne ie'pa wa ie'pa wákpa er wa. Erē Skěkōl tō ie'pa ké ichōk wes ie' kī ikiane es Wikōl Bats'e'r wa. E' kuēki i' kit Skěkōl ttekōlpa tō ká iaiāē, e' kě yēne ie'pa wa iwákpa er wa, e' dōr Skěkōl tté moki.

2

S'wōbla'ukwakpa kache tté wa

¹ Ká iaiāē Israel aleripa shūa kachōkwakpa e' ka'ka e' chōk tō ie'pa dōr Skěkōl ttekōlpa. Es ñies i'ñe ta' a' shūa kachōkwakpa e' kōrakā e' chōk tō ie'pa dōr s'wōbla'ukwakpa Skěkōl tté wa. Ie'pa e' ō tō ie'pa tso' tté moki pakōk, erē tté wa ie'pa tō s'wōbla'wēke, e' tō s'er sulu'wēwami e' iūtēsō, e' ta' Skěkōl tō s'we'ikeraē. Skěkēpa Jesucristo tō ie'pa nuī to'ttsa, erē e' wák watétsa ie'pa tō. E' kuēki ie' tō ie'pa we'ikeraē bet. ² Erē tajē s'yamipa ardarō kache tté e' a' itrērdarak tajē wes iwōbla'ukwakpa es. Ie'pa kuēki tté moki e' cheraē suluē pē' malepa tō. ³ S'wōbla'ukwakpa kache tté wa, e'pa kī inukōl ē kiane tajē, e' kuēki ie'pa tō a' inukōl yerattsā tté kě wà ta' pakeke ie'pa tō ese wa. E' kuēki ká iaiāē ie'pa esepa wōme'ttsābak weinuk Skěkōl tō, e' kě chē'wa ie' éna.

⁴ Ká iaiāē Skěkōl biyōchōkwakpa wēlepa tō i' sulu wamblē' ie' kī, e' nuī kě olo'yane ie' wā ie'pa kī. Ie' tō ie'pa batrélor bö' ké a, eē ie'pa tso' wōtēule moulewā stui a' ie'pa kichateraēitō aishkuō ta' e' panuk. ⁵ Ñies ká iaiāē wakpa bak senuk Noé kēska' ta, e'pa tō i' sulu wamblē' tajē, e' nuī kě olo'yane ie' wā ie'pa kī. Noé tō ipaka' ie'pa a' tō ie'pa kawōtā senuk yēsýsē, erē ie'pa kě wā ie' tté iūtēne. E' kuēki Skěkōl tō ie'pa ewēwa di' tajē wa. Noé ena imalepa dōka kul (7), e'pa ē tsatke Skěkōl tō di' tajē yōki. ⁶⁻⁸ Ñies ká iaiāē ká bōt kiē Sodoma ena Gomorra, e' wakpa dōr pē' sulusi. E'pa shūa wēm serke ekōl kiē Lot, e' serke yēsýsē. Ie'pa trēr tajē, e' ttseke, e' suēke ie' tō kekraē, e' tō ie' dōr buaē e' eriawēke siarē. Ie'pa nuī kī Skěkōl tō ie'pa wōmēttsā ewēwa. Ie' tō ie'pa ena ie'pa ká e' kos ña'wēwa seraā imuluchka ē ate. Erē Lot, e' ē tsatkétsāitō. Ie' tō ie'pa ewēwa es iwā k'kachoie sulitane a' tō es itkōraē pē' sulusipa kos esepa ta.

⁹ E' kos bak ká iaiāē, e' wa se' wā ijcher tō wépa serke buaē yēsýsē, esepa tsatkērmī buaē Skěkōl a' i' kos tō ie'pa we'ikeke e' ulā a. Ñies se' wā ijcher tō wépa dōr i' sulu wamblōkwakpa, esepa tso' blēule ie' wā ishulirkerak e' kēwō panuk. ¹⁰ Wépa e' mettsā e' ia'ukka sene sulusi wa wes ie'pa wák dēr sulu kī

ikiane es ena Skëköl ttë watëttsarakitö, esepa kôs we'ikeraëitö tajë s'malepa tsata.

S'wöbla'ukwakpa kache ttë wa, e'pa e' wamblörak kësik kësik, kë tö ì ulé klö'weta', iwökir darërëë. Ie'pa kë suane wëpa olo ta' tajë, esepa chök suluë. ¹¹ Skëköl biyöchökwakpa diché ta' tajë, olo ta' tajë s'wöbla'ukwakpa kache ttë wa, esepa tsata, erë ie'pa kë tö imalepa dör suluë esepa cheta' Skëköl a suluë as ikichatër. ¹² Erë ì sulu wambleke s'wöbla'ukwakpa kache ttë wa, esepa tö, e' wamblekerakitö kë wà bikeitsule wës iyiwak kañiru kë a ká arta' tso' klö'wëwä ttëwä es. Ì kë ane ie'pa éna, e' kôs cheke suluë ie'pa tö. Ie'pa duörawä wës iyiwak kañiru ttëwä es. ¹³ Ie'pa tö s'malepa we'ikeke, e' skéie ie'pa weirdaë siarë. Ì sulu tö ie'pa tssë'weke buaë, ese kôs wambleke ie'pa tö tajë ñiwe kë jaër ta'ia, ese tö ie'pa tssë'weke buaë. Mik a ñi dapa'uke chkö ñita' di'yök ñita, etä ie'pa tso' a' shuä ì sulu wamblök e' tssë'woie buaë. Ese wa ie'pa éna a' kitö'wak. Es ie'pa tö a' kawö sulu'wekewa. Ie'pa tö a' jaëwekëkä tajë. ¹⁴ Ie'pa er me'rie trë ë kj. Ie'pa kë shtrirta'wä ì sulu wamblök. Wëpa kë e' tkënewä darërë S'tsatkök'wak ttë a, esepa dak'iñkerakitö as ie'pa tö ì sulu wamblöne wës ie'pa es. Ie'pa tö inuköl ë kkecheke tajë kekraë. Ie'pa wöme'ttsabak kichatëe Skëköl tö. ¹⁵⁻¹⁶ Ie'pa dör wës s'cholur es. Ñalä yësyësë e' olo'yé ie'pa tö e' wambloie wës ká iaiaë Beor alä kië Balaam dör Skëköl tteköl, e' e' wamblë' es. Ie' mí ì sulu wamblök inuköl ë dalërmik, erë Skëköl tö ie' burro ké ttökka ie' ta' ta' iuñéitö ta' ichéitö ia: ¿Ì wambleke be' tö aljie? E' tö Balaam wöklö'wé.

¹⁷ S'wöbla'ukwakpa kache ttë wa, e'pa dör wës di' tum itö kë a di' ta' es. Ie'pa dör wës kalj' morkä mochka a uyë siwä' tö kë wä yërta' bua. Ie'pa wömeuletsä weinuk michöë stui kë a. ¹⁸ Ttë pakeke ie'pa tö e' tssë'r buaë, erë kë iwä ta'. Ì sulu kukuëña ie'pa wä ena ì sulu kiane s'wák dër sulu e' kj, e' wa ie'pa tö wëpa e' yëttsä tsaririë iserkerak kitëule e' ulä a, esepa erkiöwekëkane as iarmine ì sulu a. ¹⁹ Ie'pa tö icheke: "A' tö sa' ttë iutë, e' ta' a' kë ku'ia klöulewä ì ulä a, a' sermi wës a' wákpa kj ikiane es." Ie'pa tö icheke es, erë ie'pa wákpa tso' klöulewä ì sulu ulä a, ie'pa kë a' e' yërpattsä wës. Mik se' kë a' e' yënetsä ì ulä a, etä e' wä dör tö se' tso' klöulewä iulä a. ²⁰ Skëkëpa Jesucristo dör S'tsatkök'wak e' mik se' e' batsé, e' wa sene sulusi tso' ká i' a' e' olo'ya'sö. Erë se' anemine ì sulu ulä ane, kë tö ilo'yeta', e' ta' se' a' e' dör sulu ichökle kewe tsata. ²¹ Se' tö sene yësyësë e' ttë klöç'bak buaë kewe. Erë e' ukuökj ta' ttë dalöiëno batse'r mène se' a, e' olo'yésö, e' ma buaë idir tö kë sö iklö'úpa. ²² E' dör wës ttë mokj i' tö iché es: "Chichi chöli tuëttsä, e' ukuökj ta' iñëwaneitö."* Ñies skä tö iché: "Köchi kuöwësö buaë, e' mía kuekane dö a."

3

Skëkëpa Jesús dörane

¹ A yampa dalër tajë ye' éna, ye' tö yëkkuö tsá kit a' a, e' skä shtekeyö a' a, i' ta' ide böt. Yëkkuö böt e' kj ye' tso', ttë jchertke a' wä, e' chökne a' a' pattök as a' er arne iska' ta' iwä bikeitsö bua'iewä yësyësë. ² Ì yë' Skëköl ttekölpa batse'r e'pa tö ká iaiaë, e' ska' a' er anú. Ñies ttë dalöiëno me'at Skëkëpa dör S'tsatkök'wak e' tö, e' ska' a' er anú. Sa' dör ittekölpa tsá, e'pa tö ttë e' yë' a' a.

³ A' wä ijchenú bua'iewä tö ká i' erkewatke e' kéwö ska' ta' pë' serke suluë esepa döraë. Ie'pa tö ì sulu ë wambleke wës ier sulu tö ikieke ia es. Ie'pa tö

* 2:22 Proverbios 26.11

a' wayueraë ⁴ta a' a' ichakeraë: “Jesucristo kablë' dökne ¿wes e' de? Ikkë ta kë iwër ta, ¿wé idir? Se' kékëpa blërulunebak, etä iyi kos mir iwák suë wes iyöne kuaë es.” ⁵Erë ie'pa wa ijcher tö i cheke ie'pa tö e' k' yëne. Ie'pa kë k' ikiane ttsëno tö ká iaiä Skëköl tö ká jai ena i kos tso' ia, e' yö' ittö ë wa. Nies ká i' ena i kos tso' iki, e' yö' ie' tö ittö ë wa. Ká i' dë'ka ie' wa di' a, es di' tso' ká i' pamik shkit. ⁶Ie'pa kë k' ikiane ttsëno tö i ulitane bak senuk ká i' a, e' eo'wa Skëköl tö di' tajë bak e' wa. ⁷Erë ká jai ena ká i' tso' i'ne ta, e' kicha a'ria ie' wa iwák ttë wa dö mik ie' tö iewëkewa bö' wa aishkuö ta etä. E' kos tköraë mik pë' sulusipa shulirke kichatërketsa e' k'ewö de etä.

⁸A yamipa dalër tajë ye' éna, kë a' éna ichökwa tö Skëköl a ká etkë, e' dör wes duas dökä mil eyök es, nies duas dökä mil eyök, e' dör wes ká etkë es. ⁹Skëképa Jesús kablë', e' wä tköraë. Ie' datskene sulitane shulök mik Skëköl k' ikiane eta. E' kë dör tö ie' kablë' e' chowa ie' éna wes pë' welepa tso' ibikeitsök es. E' kë dör es. Ie' kë k' ikiane tö yi weir aishkuö ta. Ie' k' ikiane tö sulitane er mane'ü ie' a. E' wä panuk ie' tso' énaë. E' kuëk' ie' kam döne.

¹⁰Erë ie' dörane, kë tköpa. Mik ie' datskene, etä e' k'ewö döraë kë e' biyö yëule wes akblökwapka döwa nañewe es. Mik ie' de, etä ká jai kos blardaë tajë ta ichörawa kë wërpaia. I kos tso' ká jai a, e' ñardawa diardawa. E' s'ü ká i' ena i kos tso' iki, e' ñardawa sekkä, kë i' atukia. ¹¹E' kos erdawa es, e' ta ¿wes kë se' serpa bats'e'r e' tkëulewa darërëë Skëköl ë a? ¹²E' k'ewö panuk se' tso' poë, e' dalewa se' e' chö senuk wes Skëköl k' ikiane es as ik'ewö e' dö bet. Mik e' k'ewö de, etä ká jai ñardawa ena i kos tso'ia, e' diardawa erdawa bö' wa. ¹³Erë Skëköl kablë' ká jai pa'ali ena ká i' pa'ali e' yuök se' a. Wépa serke yësyësë, esepa ë serdaë ee. Eë i sulu kë ta'. E' wä paneke se' tö poë.

¹⁴A yamipa dalër tajë ye' éna, a' tso' iyi ekkë wä panuk, e' dalewa a' e' tköwa darërëë senuk as mik e' k'ewö de, etä ie' tö a' k'ü senuk bërë ñita, kë iauleka, kë k' i' sulu ttë ta'. ¹⁵A' éna ianú tö Skëképa Jesús kam dö, ie' tso'ia ipanuk as s'tsatkër. Nies ttë e' kitat a' a' yëkkü k' s'yami Pablo dalër tajë se' éna e' tö. Ie' tö ikitat erbikë tajë me' Skëköl tö ie' a' e' wa. ¹⁶Ttë i' kit Pablo tö yëkkü kos kit ie' tö ekkë k' i. Ie' ttë wele dö darërë, kë wa ar se' éna bet. Pë' welepa kë yöle buaë, kë e' tkëulewa buaë Jesucristo ttë a, esepa tö Pablo ttë darërë, e' wä shkul'i'wëkewa wes ie'pa tö Skëköl ttë kitule yëkkü k' malepa, e' wä shkul'i'wëkewa es. E' nu' k' i' ie'pa weirdaë siarë.

Ttë bata

¹⁷A yamipa dalër tajë ye' éna, iyi ekkë kos jchertke a' wa buaë. E' kuëk' a' e' kkö'nü pë' sulusi ñe'sepa yöki as a' kë tö ie'pa ttö iutö. A' tso' erk' i' as a' e' tkëulewa buaë S'tsatkökwak mik, e' kë olo'yö a' tö. ¹⁸Skëképa Jesucristo dö S'tsatkökwak, e' er buaë ché se' a, e' ttë wa a' k' i' e' yuö. Ie' mik a' k' i' e' batsö bua'ie. ¡As ie' k'ikarka tajë i'ne ta ena këkraë! Es e' idir.

Yëkkuö tsá kit Juan tö 1 Juan

Yëkkuö i' kit Jesús ttekölpa tsá e' eköl kiè Juan e' tö. Ie' tö ikit Jesús mik erblökwakpa serke Asia e'pa a. I'ñe ta ká e' kiè Turquía. Ie' tö ikit etá ie' dewatke kékëla. Ñies yëkkuö skà kit ie' tö döká tkël, e' böt dör tsitsir, böt dör blublu. Yëkkuö blublu e' et kiè 'Jesús Tté Buaè kit Juan tö' ena iët kiè 'Í Kkayë' Jesucristo tö Juan a e' Pakè.'

Skököl éna Jesús mik erblökwakpa dalër tajë ena íyi tajë buaè o' ie' tö ie'pa a Jesucristo batamik, e' pakè Juan tö yëkkuö i' kî. Ñies ie' tö iché tö mik se' ñi dalëritsöke etá se' wá ijcher tö Skököl dör se' wák, e' kuëki se' kawötá ñi dalëritsök.

E' kúie ta ie' tö yëkkuö i' kit Jesús mik erblökwakpa a s'wöbla'ukwakpa kache tté wa esepa biyó choie. Ie'pa tö s'wöbla'weke tö Jesús kè dör wës s'ditsö es. Ie'pa tö iché tö ie' wër se' sù erè kè idör se' es. Jesús mik erblökwakpa kè kane ie'pa ttö tsök. Ie'pa dör s'kitö'ukwak. Skököl Wiköl e' je' tö Skököl ena ilà Jesucristo e'pa tté mokî e' kkacheraë se' a. Es Juan tö iché yëkkuö i' kî.

Senë michoë mukwak

¹ Itso' eköl dör tté tö senë michoë meke se' a e'. E' tté pakeke ye' tö a' a yëkkuö i' kî. Tsawemi ta ie' tso'tke, erè i'ñe ta sa' tö iché a' a tö ie' ttö ttsë' sa' tö, ie' su' sa' tö ena i' o' ie' tö e' su' sa' tö, ñies ie' ka' sa' tö sa' ulá wa. ² Ie' dör senë michoë mukwak, e' patkë'bitü S'yë tö ká i' a s'ditsöie e' kkachök se' a, e' su' sa' tö. E' kuëki sa' tö ie' tté mokî e' pakeke a' a. Sa' tö iché a' a tö ie' tö senë michoë meke se' a. Ie' bak S'yë ta ñita kuaë kekraë, erè S'yë tö ie' kkayë' sa' a. ³ Es ie' su' sa' tö, ittö ttsë' sa' tö, e' tté pakeke sa' tö a' a i' ta as a' bàtswá sa' mik wës sa' batsulewá S'yë mik ena ilà Jesucristo mik es. ⁴ Yëkkuö i' shteke sa' tö a' a as a' tsst'ër buaë mokîe.

Senë yësyësë

⁵ Tté wa Jesucristo tö sa' wöblaq, e' wà pakeke sa' tö a' a, e' dör i': Skököl dör buaë yësyësë, kè kî ì sulu ta' wës ká ñi kè a ká ttsettse ta' es. ⁶ E' kuëki se' e' chö tö se' batsulewá ie' mik, erè se' tso'ia' ì sulu wamblök, e' ta se' tso' kachök. Se' kè tö tté mokî e' iuteku'. E' dör wës se' serkeia' ká ttsettse a' es. ⁷ E' skéie, se' serke yësyësë wës ie' ser yësyësë es, e' ta se' bàtsë buaë ñi mik. Ñies ie' alà Jesucristo, e' pë wa se' pairirke se' nuí qos e' kî.

⁸ Se' e' chö tö se' kè tö ì sulu wambléta', e' ta se' wák e' kitö'uke, ñies tté mokî kè ku' se' er a. ⁹ Erè Skököl ttö mokîe ena ie' dör yësyësë. E' kuëki se' e' kkatéka' ie' a, e' ta se' nuí olo'yeraëitö se' kî, ñies senë sulu nuí qos paikleraëitö se' er a. ¹⁰ Se' e' chö tö se' kè tö ì sulu wambléta', e' ta se' tso' ichök tö Skököl kachötá', ñies iwënewá tö ie' tté kè ku' se' er a.

2

¹ A' ye' ala'ría, ye' tso' tté ikkë shtök a' a as a' kè tö ì sulu wamblö. Erè se' wële tö ì sulu wamblé, e' ta s'tsatkókwak tso' eköl S'yë ska', e' dör Jesucristo dör yësyësë e'. ² Jesucristo e' me'ttsá ttëwá se' skéie senë sulu nuí olo'yoie se' kî. Erè ie' kè kötëwá se' ë nuí kî, ñies ie' kötëwá ká ulitane wakpa nuí kî.

Se' kawötá ñi dalëritsök

³ Skëköl ttë dalöiëno e' dalöiëkesö, e' ta e' wa se' wa ijcher buaë tö se' bätse ie' mik. ⁴ Yi e' chö: "Ye' bätse buaë Skëköl mik", erë ese kë tö ittë dalöieku', e' ta ie' tso' kachök, kë ittö mokj. ⁵ Erë yi tö ie' ttë dalöieke, ese je' éna ie' dalër mokjé. Es se' wa ijcher tö se' batsulewä ie' mik. ⁶ Yi e' chö: "Ye' tkërie Skëköl mik", ese ké senuk sene Jesucristo sene' es.

⁷ A yamipa dalër tajë ye' éna, ttë dalöiëno shtekeyö a' a' i', e' kë dör ttë pa'alj a' a'. Tsawe ta ttë e' yënebak a' a'. Ttë e' meneat ká iajäë, e' ttsëuletke a' wa, e' dör i': se' kawöta ñi dalëritsök. ⁸ Ttë e' meneat ká iajäë, erë e' këwö ska' ta se' er tso'ia wes ká ttsettse a' es, e' kuekji kë se' éna iwä ane buaë. Erë i' ñe ta se' er a' ká ñirketke Cristo ttë mokj e' kuekji. Wes Cristo éna se' dalëne, ñies wes a' ñi dalër, e' wa iwër wësua tö ttë e' dör pa'alj.

⁹ Yi e' chö: "Cristo ttë tö ye' er ñi'wé", erë ese éna iyami ar suluë, e' ta ie' er kam ñir, ie' er tso'ia ká ttsettse a'. ¹⁰ Erë yi éna iyami dalër mokj, ese er a' ká ñine buaë, kë i' tö ie' epamine sene sulu a'. ¹¹ Erë yi éna iyami ar suluë, ese er tso'ia ká ttsettse a'. Ie' e' wamblö suluë, kë ie' wa ijcher i' dör suluë. Ie' dör wes s'shköke ká ttsettse a' es. Ká ttsettse kë tö ie' kawö më ká sauk, e' kuekji kë ie' wa ijcher wé ie' mïró.

A' kë kàne er mukwä i' kos tso' ká i' a' ese kji

¹² A ala'rla, a' nuj kos olo'yane a' kji Jesús batamik, e' kuekji ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a'. ¹³ A' dör këkëpatke, a' bätse Jesús tso'tke tsawe ta e' mik, e' kuekji ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a'. A duladulapa, a' e' ali'ka bë kji, e' kuekji ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a'.

A ala'r, a' dör wes ye' ala'rla es, a' bätse S'yë mik, e' kuekji ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a'. ¹⁴ A' dör këkëpatke, a' bätse Jesús tso'tke tsawe ta e' mik, e' kuekji ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a'. A duladulapa, a' e' tkëwä darërë Skëköl ttë a, e' tso' a' er a, ñies a' e' ali'ka bë kji, e' kuekji ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a'.

¹⁵ Kë a' er mukwä ká i' kji ena i' tso' ikj ese kji. Yi er méwä ikj ese kë éna S'yë dalërta'. ¹⁶ J' tso' ká i' a? E' dör i' kos tö s'wák dër sulu ttsë'wëke buaë ese. Ñies e' dör i' kos wa s'wöbatsö kkechekesö tajë ese. Ñies e' dör íyi tso' se' wa wa se' e' ttsökä tajë ese. Íyi ekkë kos tso' ká i' a, ese kë menebitu S'yë wa se' a, e' datse i' sulu tso' ká i' a ese wa. E' kuekji kë se' er mukwä íyi ekkë kji. ¹⁷ Ká i' erkewatke, ñies i' sulu kos tso' ikj tö se' erkiöwëke ese erkewatke. Erë wépa tö i' kiane Skëköl kji ese wëke, esepa ser michoë.

¹⁸ A ye' ala'rla, ká i' erkewa e' këwö döketke. A' éna iane tö sa' tö a' a' iyë' tö mik ká i' erkewatke, etä eköl idatse kië Cristo Bolök. Es i' ñe ta a' tö isueke tö tajë Cristo bolökpa tso', e' kuekji se' wa ijcher tö ká i' erkewa e' këwö döketke. ¹⁹ Ie'pa bak se' éltëpa ta, erë ie'pa e' yélurne. E' wa iwënewä tö ie'pa kë dör mokj se' éltëpa. Ie'pa chöpa se' éltëpa mokj, e' ma ie'pa tso'ia se' ta. Erë ie'pa e' yélurne, e' wa iwënewä wöshak tö ie'pa kë dör se' éltëpa.

²⁰ Cristo dör yi dör batse'r ichökle, e' tö a' batse'wé Wiköl Batse'r wa, e' kuekji a' wa Cristo ttë mokjé e' jcher. ²¹ Ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a, e' wa kë dör tö a' kë wa Cristo ttë jcher. E' skéie a' wa ie' ttë jcher buaë, e' kuekji ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a'. A' wa ijcher tö kachökwakpa kë tö ttë mokj paketa'. ²² Etä zwépa dör kachökwakpa? Wépa tö icheke tö Jesús kë dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e', esepa dör kachökwakpa. Esepa dör Cristo bolökpa, ie'pa tö S'yë ena ilä watëttsa e' kuekji. ²³ Wépa tö icheke tö Cristo kë dör Skëköl Alä, esepa tso' ie' watöktsa, ñies ie'pa tso' S'yë watöktsa. Erë wépa tö icheke tö Cristo dör Skëköl Alä, esepa tso' buaë S'yë ta.

²⁴ Cristo ttè mokj ttsè' a' tò mik a' tò iklöꝝ' tsawe ta, e' seü a' er a kekraë. E' wé a' tò es, e' ta a' serdaë batsulewá S'yé ena ilà mik kekraë. ²⁵ Ì muk Jesucristo kablè' se' a' e' dör i': sene michoë e'.

²⁶ Ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a' as a' e' kkö'nù s'kitö' ukwakpa yöki. ²⁷ Erë Cristo tò a' batse'wé Wiköl Batse'r wa, e' tso'ie a' a, e' kueki ye' wa ijcher tò ie'pa kè tò a' kitö'wépa. Wiköl Batse'r mène a' a, e' tò a' er ñi'weke as ttè ikkè kos wá ar buaë a' éna. Ttè wa ie' tò a' wöbla'weke, e' dör ttè mokj, kè dör kache. E' kueki a' kè ki ikiane tò yi skà bitu a' wöbla'uk. Es a' senú batsulewá Cristo mik wes Wiköl Batse'r tò a' wöbla'weke es.

A' kè e' muktsá e' kitö'uk yi a' i sulu wambloie

²⁸ A ala'rla, a' senú batsulewá Cristo mik kekraë as a' kè suar ena a' kè jaër ie' wörkj mik idatskene eta.

²⁹ A' wá ijcher tò Cristo ser yësyësë, e' kueki a' wá ijcher ñies tò wépa serke yësyësë, esepa dör Skököl ala'r.

3

¹ A' ittso' tò wekkè Skököl dör S'yé e' éna se' dalër, ie' tò se' kiè iwák ala'r. Mokj se' detke ie' ala'rie. Erë wépa kè tò ie' dalöië, esepa kè e' batsötá' ie' mik, e' kueki ie'pa kè éna iwá ane tò se' dör ie' ala'r. ² A yamipa dalër tajë ye' éna, i'ñe ta se' tso'tke Skököl ala'rie, aishkuö ta ie' tò se' mane'weraë bua'ie, erë kam se' éna iwá ar tò wës se' maneormi. Mik Cristo datskene, eta se' tò ie' wák sueraë, e' kueki se' wá ijcher buaë tò se' doraë wes ie' wák es. ³ Wépa kos tso' ttè e' wá panuk, esepa e' batse'uke senoie yësyësë wes Cristo ser es.

⁴ Yi tò Skököl ttè dalöiëno e' dalösëwekewa, ese tò i sulu wambleke. E' kueki wépa tò i sulu wamblekeia, esepa tò Skököl ttè dalöiëno, e' dalösëwekewa.

⁵ A' wá ijcher buaë tò Jesucristo dë'bitu ká i' a se' nuü olo'yök. Ie' kè tò i sulu wambleta' yës. ⁶ E' kueki wépa tkërie Cristo mik, esepa kè ku'ia i sulu wamblö. Erë wépa tò i sulu wamblekeia, esepa kè wá Cristo suule mokj, ie'pa kè bats ie' mik. ⁷ A ye' ala'rla, a' kè e' muktsá e' kitö'uk yi a' i sulu wambloie. Yi serke yësyësë, ese dör yësyësë wes Cristo dör yësyësë es. ⁸ Erë yi tò i sulu wambleke, ese dör bé icha. Ie' e' wamblö sulu kuaëmi', es ie' dör kekraë. E' kueki yi tò i sulu wambleke, ese dör ie' icha. Erë Skököl Alà dë'bitu e' wá dör bé kanë kos e' olo'yökwa. ⁹ Wépa erblë Jesucristo mik, esepa kunene etökichane Wiköl Batse'r wa, ie'pa dör Skököl ala'r, e' kueki ie'pa wák dër wes Skököl wák es. E' kueki ie'pa kè serku'ia klöulewá i sulu ulá a. Ie'pa dör Skököl ala'r e' kueki ie'pa kè a' i sulu wamblenülia. ¹⁰ ¿Ì wa isuëmisö tò wépa dör Skököl ala'r ö bé ala'r? Wépa kè ser yësyësë, kè tò s'yamipa dalëritsë, esepa kè dör Skököl ala'r.

Se' ñi dalëritsö

¹¹ Kuaë, mik a' tsá erblë' Cristo mik, e'tami ttè i' ttsë'bitu a' tò: se' ñi dalëritsö. ¹² Kè se' kàne ñi sauk suluë wes Caïn tò iël su' suluë es. Ie' dör bé icha. Ie' tò iël kötwá. Ie' e' wamblö suluë erë iël ser yësyësë, e' kueki ie' tò ikötwa.

¹³ A ye' yamipa, wépa kè tò Skököl dalöië esepa tò a' suëke suluë, e' ta kè e' ki a' tkinuk. ¹⁴ Se' ñi dalëritsöke e' wa iwënewá tò Skököl tò se' er mane'wëttsa pa'alí. Kam se' erblö Skököl mik, eta se' dör wes s'duulewá es ie' a, erë i'ñe ta se' dör ttsë'ka ie' a. Yi kè tò iyami dalëritsë, ese tso'ia wes s'duulewá es ie' a. ¹⁵ Ie' a wépa kos tò s'yamipa suëke suluë, esepa dör s'ttökwa wakpa. A' wá ijcher tò s'ttökwa wakpa kos kè wa sene michoë ta'. ¹⁶ Jesucristo e' me'ttsa ttëwá se' skéie, e' wa ie' tò iwá kkaché tò wes se' kawötá ñi dalëritsök. E' kueki se' kawötá e' muktsá s'yamipa kjmuk se' wák er wa dö s'ttëwá ie'pa skéie ekkë.

17 E' kuęki yi wā iyi tso' ká i' a, ese tō s'yamipa sué tō iweirke, erē ie' er téwa darērē iyōki, kē tō ì kakkè ia, e' tã ʒwes ie' ichēmi tō ie' éna Skékōl dalēr? 18 A ye' ala'rla, kē se' kane ñi dalēritsōk kkō ē wa, e' skéie se' kawōtã ñi dalēritsōk mokjē iwawatke.

19-20 Se' ñi dalēritsōke, e' wa se' wā ijcher mokjē tō se' serke buaē wes Skékōl ttē mokjē tō ichē es. Mikle tã se' wák er tō se' kkatēke tō kē se' ku' iwā iutōk buaē. Erē Skékōl dōr se' er tsata, ie' wā iyi ulitane jcher. E' kuęki se' ñi dalēritsōke, e' tã se' er ttsē'rdaē buaē ie' wōã kē suane. 21 A yamipa dalēr tajē ye' éna, se' er kē tō se' kkatē, e' tã se' ttsē'rmi buaē Skékōl wōã kē suane. 22 Ie' ttē iutekesō ena ì wēr buaē ie' wa ese wēkesō, e' tã ì kos kiekēsō ie' a, e' meraēitō se' a. 23 Ie' ttē dalōiēno, e' dōr i': se' kawōtã erblōk ie' alá Jesucristo mik, ñies se' kawōtã ñi dalēritsōk wes Cristo tō se' a iyē'at es. 24 Wépa tō ie' ttē dalōieke, esepa serke batsulewā ie' mik, ñies ie' tso' batsulewā ie'pa mik. Ie' tō iWikōl me' se' a, e' wa se' wā ijcher tō ie' tso' batsulewā se' mik.

4

A' ké ttē ulitane wà sauk buaē tō mokjē idir

1 A yamipa dalēr ye' éna, tajē kachōkwakpa tso' ká wa'ñie e' chōk tō ie'pa dōr Skékōl ttekōlpa. Esepa weblō buaē tō ie'pa dōr Skékōl icha ò au. 2 Wépa tō ichekeka tō Jesucristo yōne s'ditsōie, esepa dōr Skékōl icha. Es a' wā ijchermi tō wépa a Skékōl Wikōl tso'. 3 Erē wépa kē tō Jesús chē es, esepa kē a Skékōl Wikōl ku'. E' skéie Cristo Bolōk wikōl tso' iarak. A' wā ittseule tō ie'pa esepa datske, itso'raktke j'ñie tã ká i' a.

4 A ala'rla, a' dōr Skékōl icha. Ie' Wikōl tso' a' a, e' diché tajē tkōka yi tso' wépa kē tō ie' dalōieta' esepa a' e' tsata. E' kuęki a' e' aléka kachōkwakpa ñie'pa ki. 5 Ie'pa kē tō Skékōl dalōie, e' kuęki ie'pa tō s'wōbla'weke ttē ese wa. Imalepa tō ie'pa ttē tseke buaē. 6 Erē se' kē dōr es, se' dōr Skékōl icha. Wépa bātse ie' mik, esepa tō se' ttē tseke buaē. Wépa kē dōr ie' icha, esepa kē tō se' ttē ttsepa. E' wa sō isuēmi tō yi tō s'wōbla'weke ttē mokjē wa Wikōl Bats'e'r wa, ò yi tō s'wōbla'weke kache ttē wa.

Skékōl tō se' dalēritseke tajē

7 A yamipa dalēr tajē ye' éna, Skékōl tō se' a diché mé ñi dalēritsoie, e' kuęki se' ké ñi dalēritsōk. Wépa ñi dalēritsōta', esepa dōr ie' icha, ñies ie'pa bātse ie' mik. 8 Skékōl wák éna s'dalēr, es ie' dōr, e' kuęki wépa kē ñi dalēr, esepa kē bats ie' mik. 9 Ie' tō ilà ekōl éme e' patkē' ká i' a as sene michoē dō se' ulà a ilà batamik, e' wa ie' tō se' a iwā kkaché tō se' dalēr ie' éna. 10 Skékōl dalēr se' éna, e' kē dōr iwā. Iwā dōr tō ie' tō se' dalēritsé tã ilà patkéitō ttēwā se' skéie as se' nuj olo'yar.

11 A yamipa dalēr tajē ye' éna, ekkē Skékōl tō se' dalēritsé, e' kuęki se' ké ñi dalēritsōk. 12 Kē yi wā ie' suule iwōbla wa, erē se' ñi dalēritsōke mokjē, e' tã e' wa iwēnewā tō ie' batsulewā se' mik ena se' ñi dalēritsōke wes ie' ki ikiane es. 13 Ie' tō iWikōl me' se' a, e' wa se' wā ijcher tō se' batsulewā ie' mik ena ie' batsulewā se' mik. 14 Ñies sa' tō isu' tō S'yē tō ilà patkē' ká i' a sulitane tsatkōk. Ì cheke sa' tō, e' dōr mokjē. 15 Wépa tō iklō'wé tã icheke tō Jesús dōr Skékōl Alá, esepa mik Skékōl batsulewā, ñies ie'pa batsulewā ie' mik.

16 Es se' wā ijcher ena iklō'wésō tō Skékōl éna se' dalēr tajē. Kēkraē ie' wák éna se' dalēr tajē. Wépa éna s'malepa dalēr ena ie' dalēr, esepa batsulewā ie' mik ena ie' batsulewā ie'pa mik. 17 Se' ñi dalēritsō wes ie' ki ikiane es, e' tã es se' serke yēsýesē ká i' a wes Jesucristo ser es. Se' serke es as kē se' suar

s'shulirke e' k'ewö yöki. ¹⁸ Se' suane Skëköl yöki, e' ta e' wà kiane chè tò se' éna iane tò se' weirdaé ì sulu wamblekesö ese nuí kî. Erë wépa éna ie' dalër ena s'malepa dalër, esepa kè suane ishulirketke aishkuö ta e' yöki. E' kuekî wépa suane e' yöki, e' wà kiane chè tò kam ie'pa éna ie' dalër ena s'malepa dalër buaé wës ie' kî ikiane es.

¹⁹ Skëköl tò se' dalërítésé kewe, e' kuekî se' ñi dalër. ²⁰ Se' e' chö tò se' éna ie' dalër, erë s'yamipa erblöke Jesús mik, esepa suekesö suluë, e' ta se' tso' kachök. S'yami suésö, ese kè dalër se' éna, e' ta çwes Skëköl kè sune s'wa e' dalërmi se' éna? E' kuekî se' wà ijcher tò se' e' chö es, e' ta s'tso' kachök. ²¹ Ie' tò ttè i' me'at se' a dalöië: yi éna Skëköl dalër, ese ké iyamipa dalërítésök ñies.

5

Se' erblö wa se' e' alöka ì sulu tso' ká i' a ese kî

¹ Wépa kos tò iklö'wé mokîë tò Jesús dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e', esepa dör Skëköl ala'r mokîë. Yi tò iyé dalërítseke, ese tò ila'r dalërítseke ñies.

² Skëköl dalër se' éna ena ittè dalöiëno e' wà iutekesö, e' wa se' wà ijcher tò mokî se' tso' Skëköl ala'r dalërítésök ñies. ³ Skëköl dalër se' éna e' wà dör tò ittè dalöiëno e' wà iutekesö. Ie' ttè dalöiëno, e' kè dör darërëë se' a iuté. ⁴ E' wà dör tò wépa dör Skëköl ala'r, esepa e' alöka ì sulu tso' ká i' a ese kî. Se' erblöke Jesús mik, e' wa se' a diché mène e' aloka ì sulu kos ese kî. ⁵ Wépa tò iklö'wé mokîë tò Jesús dör Skëköl Alà, esepa è e' alöka ì sulu kos tso' ká i' a ese kî.

⁶ Jesucristo dë'bitü ká i' a, e' wösuk Juan tò di' a, ñies ie' kötëwä krus mik ipé tène tajë; e' wa se' tò isueke tò ie' dör Skëköl Alà. Ie' kè dë'bitü wöskuë è, ñies ie' dë'bitü ttëwä pé tène tajë. Skëköl Wiköl tò se' a ikkacheke tò mokîë idir, ie' ttò mokîë këkraë e' kuekî. ⁷ Jesucristo dör Skëköl Alà, e' wà kkayëne se' a fyí mañatökicha wa. ⁸ Skëköl Wiköl tò icheke se' a tò mokî idir, ñies ie' wösune di' a, ñies ie' kötëwä krus mik ipé tène; ttè mañat e' tò icheke ñikkëë. ⁹ S'ditsö ttè klö'wésö, e' yita Skëköl ttè klö'wëmisö buaé, e' dör ibua'ie e' kuekî. E' dör ie' Alà chéitö se' a e' tté. ¹⁰ Yi erblöke ie' alà mik, ese wà ijcher buaé tò mokî Jesús dör ie' Alà wës ie' tò iyé' es. Erë yi kè tò iklö'wé, ese tò Skëköl sueke kachökwakie, ie' kè tò ittè klö'wë e' kuekî. ¹¹ Ttè e' dör i' es: Skëköl tò sene michöë meke se' a ie' Alà batamik. ¹² Yi batsulewä ie' Alà mik, ese wà sene michöë tso'. Erë yi kè ku' batsulewä imik, ese kè wà ita'.

Ttè bata

¹³ Ye' tso' yëkkuö i' shtök a' erblöke Skëköl Alà mik esepa a as a' éna iar buaé tò a' wà sene michöë tso'.

¹⁴ E' dör es, e' ta kè se' suane ilè kiök Skëköl a. E' wà dör tò se' wà ijcher tò ilè kiésö ie' a e' dör ì kiane ie' kî ese, e' ta ie' tò ittésé. ¹⁵ Se' wà ijcher tò ie' tò ittésé, e' ta se' wà ijcher tò ì kiésö ie' a, e' detke se' ulà a.

¹⁶ Yile tò isué tò iyami erblöke Cristo mik, ese tso' ì sulu wamblök, erë e' kè kî ie' kichatënuik aishkuö ta, e' ta a' kawötä ikiök Skëköl a ikî ta ie' tò inuí olo'yeraë ikî ta sene michöë meraëitö ia. Erë ì sulu tso' et, e' nuí kè olo'yepa Skëköl tò se' kî, e' nuí kî se' kichatërdaë wake'. Ye' kè tò icheku' tò a' tò ikiö yi tò ì sulu e' wamblé ese kî. ¹⁷ Ì sulu kos wamblekesö, e' dör suluë S'yé wöa. Ì sulu wamblekesö kos e' nuí olo'yëmiitö se' kî. Erë ì sulu chéyö ñe' è nuí kè olo'yepaitö se' kî.

¹⁸ Se' wà ijcher tò wépa wà Skëköl tso' iyëie, esepa kkö'neke Skëköl Alà tò as bë kè a' ie'pa or wës, e' kuekî ie'pa kè tò ì sulu wamblëia. ¹⁹ Se' wà ijcher tò se' dör Skëköl icha, ñies se' wà ijcher tò pé' malepa kos tso' klöulewä bë ulà a.

²⁰ Ñies se' wā ijcher tö Skëköl Alà dë'bitu ká i' a, e' tö se' er ñi'wé as se' e' batsö yi dör Skëköl ichökle e' mik. I'ñe ta se' serke batsulewā yi dör ichökle e' mik, se' batsulewā ilà Jesucristo mik e' wa, e' dör Skëköl ichökle ena sene michoë e' mukwak. ²¹ A ala'rla, a' e' kkö'nú, íyi diököl tso' dalöiè ese kōs yōki.

Yëkkuö skà kit Juan tó i' tã ide böt 2 Juan

Yëkkuö i' kit Jesús ttekölpa tsá e' eköl kiè Juan e' tó. Ie' tó yëkkuö skà kit doka tkèl. Pè' wëlepa tó ibikeitsè tó ie' tó yëkkuö i' kit alaköl eköl ena ila'rla e'pa a. Erè ièltëpa tó ibikeitsè tó "alaköl" ena "ala'rla" e' wà kiane chè Skèkëpa Jesús icha erule wële. E' kuëki wëlepa tó ibikeitsè tó ie' tó ikit Skèkëpa icha erule wële a.

S'kitö'ukwakpa dë'mi Jesús mik erblökwakpa shua e'pa kè tó s'wöbla'wëku' Jesús tté buaè e' wa. Ie'pa éna Jesús mik erblökwakpa tsakmi ñala sulusi ki. E' kuëki Juan tó yëkkuö i' kit pè' ñekkëpa biyó choie ie'pa a. Ñies ie' tó ichè tó Jesús mik erblökwakpa kawötã ñi dalëritsök.

Shkë'wë

¹ A tayë*, be' shukitbak Skèköl tó. Ye' kiè a' tó blë'këkëpa, e' tso' yëkkuö i' shtök be' a ena be' ala'r a. Mokjë a' dalër tajë ye' éna. Ñies wépa tó Skèköl tté mokj e' klö'wé, esepa kôs éna a' dalër tajë. ² Tté mokj e' tso' se' kôs er a, e' tso' se' tã kekraë, e' kuëki sa' éna a' dalër tajë. ³ Skèköl dör S'yé ena ilà Jesucristo, as e'pa er buaè chõ a' a ena a' saü er siarë wa. As ie'pa tó sene bërë mù a' serke tté mokj a ena ñi dalëritsè a, esepa kôs a.

Se' kawötã ñi dalëritsök

⁴ Ye' wã ijchenewã tó be' ala'r wëlepa tso' S'yé tté mokjë, e' wà dalöiök buaè wës ie' tó ime'at se' a es. E' tó ye' ttsé'wëke buaè. ⁵ A tayë, ye' tó be' a ichè tó se' ulitane kawötã ñi dalëritsök. Tté e' kè dör tté dalöiëno pa'alj shtekeyö a' a. E' dör tté yënebitu se' a tsawe e'. ⁶ Se' serke yësyësë wës Skèköl tté dalöiëno tó ichè es, e' tã se' tso' Skèköl dalëritsök mokjë. Ie' tté dalöiëno tó ichè tó se' kawötã ñi dalëritsök. Tté e' ttsé'bitu a' tó tsawe.

S'wöbla'ukwakpa kache tté wa

⁷ Tajë s'kitö'ukwakpa tso' kã wa'ñe. Ie'pa tó icheke tó Jesucristo dë', erè kè idé'bitu s'ditsöie. Yi tó icheke es, ese dör s'kitö'ukwak ena Cristo Bolök. ⁸ A' e' kkö'nú pè' esepa yöki as sa' kaneblë' a' shua, e' kè wã weirwa éme. Ye' ki ikiane tó iské mú dõ a' ulã a seraa.

⁹ Tté wa Cristo tó s'wöblaö', e' kè klö'wëku'ia yile tó erè iki kuötkékaitö tajë kôs Cristo tó iyé', e' tsatã, e' tã ese kè batsulewã Skèköl mik. Erè yi e' tkëwã darërëe Cristo tté mokj a, ese batsulewã S'yé mik ena ilà mik. ¹⁰ Yile de a' ska' kè wã Cristo tté mokj mir, etã kè ese a weshkë char, kè ishke'war. ¹¹ Yi tó ishke'wé, ese tó ì sulu wamblekeitö e' kimeke. E' kuëki esepa kè shkë'war.

Juan e' chéat

¹² Tajë ye' wã iyi tso' chè a' a, erè kè ye' éna ishtak yëkkuö ki. Ye' mú mi' a' ska' tã se' tó iwã chèmi ñi a. Es se' ttsé'rdaé buaè shütë.

¹³ Be' èl shukitbak Skèköl tó, e' ala'r tó be' shkë'wëmi.

* 1:1 tayë: Es Juan tó Skèkëpa icha erule a ie' tso' yëkkuö i' shtök e'pa kiè.

Yëkkuö skà kit Juan tö i' ta ide mañat 3 Juan

Juan tö yëkkuö et ena böt kit e' wák tö i' kit. Ie' tö ikit isini' eköl kiè Gayo e' a. Ie' tö yile patkë' Gayo ska' Jesús tté buaë pakök erë wëm eköl e' ttsòkà tajë kiè Diótréfes e' kè éna Juan tö ipatkë' e' pa kiakwà. E' kè mène buaë Juan a, e' kuekì ie' tö yëkkuö i' kit Gayo a. Ie' wòä iwëne buaë tö Gayo tö s'wòbla'ukwakpa kiekewà buaë e' chak ie' éna Gayo a ena ie' kì ikiane tö e' kì wè Gayo tö es. E' kuekì ie' tö yëkkuö i' kit.

Shke'wè

¹ A Gayo, ye' dör blë'këkëpa, e' tso' yëkkuö i' shtök be' a. Ye' éna be' dalër tajë Jesús tté mokì e' kuekì.

Juan tö Gayo kíkëkà buaë

² A yami dalër tajë ye' éna, ye' tso' ikiök Skëköl a tö be' mú mir buaë ì kòs tso' be' wà e' a, ena be' mú tso' buaë kè duòtá wës be' er tso' buaë Skëköl ta es. ³ Mík s'yamipa welepa dè' ye' ska', età e'pa tö ye' a iyè' tö be' serke buaë kékraë yësyèsè wës Skëköl tté mokìè tö ichè es. E' tö ye' ttsè'wëke buaë. ⁴ Kékraë mik ye' tö ittse' tö wépa dör wës ye' ala'r es, esepa serke buaë yësyèsè wës Skëköl tté mokì tö ichè es, età e' tö ye' ttsè'wëke buaë tkòkà iyi ulitane tsata.

⁵ A yami, be' dalër tajë ye' éna, s'yamipa shkòke ká wa'ñe Jesús tté buaë pakök, esepa kiekewà be' tö buaë kékraë, bua'iewà wépa kè sùle be' wà esepa. ⁶ Ie'pa welepa dene sa' ska', e'pa tö be' paké Skëkëpa Jesús icha erule e'pa a tö be' éna ie'pa dalër tajë. Ye' tö be' a ichè tö ie'pa esepa kì kìmú. Ì kòs kiane ie'pa kì shkoie Jesús tté buaë pakök, ese kòs wa ie'pa kìmú. Ie'pa kìmú er bua' wa wës Skëköl kì ikiane es. ⁷ Ie'pa mi'ke ká wa'ñe kanëblök Jesucristo a, ie'pa kè tö ì kietá' pè' kè tö Skëköl dalòietá' esepa a. E' kuekì ie'pa kìmú. ⁸ Se' ulitane kawòtá ie'pa kìmuk, ì kòs kiane ie'pa kì e' wa. Es se' kòs tö ie'pa kimekeñak Jesús tté mokì e' wà pakök.

Diótréfes dör se' e' ttsòkà tajë ese

⁹ Skëkëpa Jesús icha erule serke a' ká a, e'pa a ye' tö yëkkuö kit. Erë wëm tso' eë eköl kiè Diótréfes, e' wòbatsó e' tkòkà imalepa wòkirie, e' kuekì kawò mène ye' a Jesús ttekòlie, e' watéttsaitò. ¹⁰ E' kuekì mik ye' de a' ska', età ì sulu wamblé ie' tö, e' cherakayó a' ulitane kukua. Ie' tso' kachök ye' ta. E' kùie ta mik s'yamipa de a' weblök, età e'pa kè kièwà ie' tö. A' welepa éna ie'pa kiakwà e'pa wòklö'wëkeitò, uyekettsaitò Skëkëpa Jesús icha erule e' shùa.

¹¹ A yami dalër tajë ye' éna, ì sulu wamblëke pè' tö, ese kè wamblar be' tö. E' skéie pè' ser buaë yësyèsè, es be' senú buaë yësyèsè. Yi serke yësyèsè, ese dör Skëköl icha. Yi e' wamblò sulu, ese kè bàtsë Skëköl mik.

¹² Sulitane tö icheke tö wëm kiè Demetrio, e' dör pè' buaë. Ie' serke buaë yësyèsè wës Skëköl tté mokì tö ichè es. E' wa iwënewà tö ie' dör pè' buaë. Nies sa' tö ichè tö ie' dör pè' buaë. Be' wà ijcher tö ì kòs cheke sa' tö e' dör mokì.

Juan e' chéat

¹³ Ye' wà iyi tso' tajë chè be' a, erë kè ye' éna ishtak yëkkuö kì. ¹⁴ Ye' mú mi' be' ska' bet, e' wa ye' tö be' a iwà chè.

¹⁵ As be' ttsë'r buaë. Íe s'yamipa tö be' shke'wémi. S'yamipa tso' be' ska', e'pa shke'ú ña eköl eköl.

Yëkkuö kit Judas tö Juan

Yëkkuö i' kit Judas tö. Kë s'wä ijcher mokië tö yi dör ie'. Erë welepa tö ibikeitsë tö Jesús ttekölpa tsä e' eköl kië Judas cheke Lucas tö (Lucas 6.16; Hechos 1.13), e' tö ikit. Pë' tajë tö ibikeitsë tö ie' dör Jesús ël eköl wës Santiago es. Mateo 1.55 ena Marcos 6.3 e' tö Jesús ël kië Judas e' chë, e' kuekï welepa tö ibikeitsë es.

Judas tö yëkkuö i' kit Jesús mik erblökwakpa a, ie'pa a s'wöbla'uk kache ttë wa, esepa biyö choie. Pë' esepa dë'bitu e' chök tö ie'pa dör Jesús mik erblökwakpa erë ie'pa dör s'kitö'ukwakpa ëme. Ie'pa kï Jesús mik erblökwakpa kiane tsëmi ñälä sulu kï. E' chök Judas tso' ie'pa ä tö a' e' kkö'nú iyöki. Ie'pa esepa tö s'wöbla'weke tö Skëköl ëna se' dalër tajë ena i' sulu nuï tso' se' kï e' olo'ya'itö s'kï, e' kuekï se' ä i' sulu kï wamblërmi. Judas tö ichë tö e' kë dör es. Kä iaiäë wépa bak e' wamblök suluë e'pa we'ik Skëköl tö siarë. E' sù ie' tö s'kitö'ukwakpa ñe' we'ikeraë. E' kkachak Judas ëna Jesús mik erblökwakpa a e' kuekï ie' tö yëkkuö i' kit.

Shke'wë

¹ Ye' dör Judas, ye' dör Jesucristo kanë méso, ñies ye' dör Santiago ël, e' tso' yëkkuö i' shtök a' a. Skëköl dör S'yë e' tö a' klöo'bak ie' ala'rie. Tajë a' dalër ie' ëna. Jesucristo tso' a' tsatök i' sulu kos yöki. ² As Skëköl tö a' saü er siarë wa ena sene bërë kï mù a' a. Ñies as a' kï ñi dalëritsö tajë.

Jesús ttë buaë, e' tsatkö

³ A yamipa, a' dalër tajë ye' ëna. Kewe ta ye' ibikeitsë yëkkuö shtök a' a se' tsatkëne e' ttë pakoie. Erë ye' ittse tö ye' kawötä kköchök a' a tö ttë mik se' erblöke e' tsatkö kekraë. Ttë e' meneat etökicha ëme s'batse' rpa a' kkö'në kekraë. ⁴ Pë' welepa dewä a' shua, erë a' kibiiepa kë wa ijcher tö e'pa dör s'kitö'ukwakpa. E' kuekï ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a. Esepa kë tö Skëköl dalöietä' moki. Ie'pa tö ichëke tö ie' er buaë chë se' a, e' kuekï i' sulu kos wamblak se' ëna, e' wamblëmisö, kë ulé klöule. Erë kë idör es. Ttë e' wa ie'pa tö Skëkëpa Jesucristo dör se' blü eköl ë, e' dalösewéwa. Kä iaiäë Skëköl tö iyë'bak iyëkkuö kï tö esepa kos wömeulettsatke weinuk aishkuö ta. E' kuekï ye' tso' a' a ichök tö Jesús ttë buaë tsatök ie'pa esepa yöki.

Skëköl tö i' sulu wamblökwakpa we'ikeraë

⁵ A' wa ijcher tke buaë, erë ye' ëna ichakne a' a, as a' ëna iarne tö Skëköl tö Israel aleripa tsatkë'ttsa egiptowak ulä a, yë'ttsa Egipto. E' ukuöki ta ie'pa wépa kë erblëne ie' mik e'pa e'waitö. ⁶ Ñies a' ëna ianú tö Skëköl biyöchökwakpa, e'pa welepa tö kanë mène ie'pa a, e' olo'yé ta ie' yélur wé ie'pa bak senuk eë. E' kuekï ie' wa ie'pa tso' wötëule stui ké a. Eë ie'pa tso' moule tabechka kë butsta'ttsa yöbië ese wa. Eë ie'pa tso' ikichatërke e' kéwö panuk. ⁷ Es ñies a' ëna ianú tö Sodoma ena Gomorra wakpa, ñies kä tso' tsinet ie'pa o'mik e' wakpa, e'pa bak trënuke tajë ena e' ya'uk suluë. E' kuekï Skëköl tö ie'pa kos we'ik michoë bö' wa. Ie'pa wa ie' tö ikkaché tö i' tköraë i' sulu wamblökwakpa ta'.

⁸ Es ñies wépa chök ye' tso' a' a, esepa e' wamblö suluë. Ie'pa e' ia'ukekä trë wa ta ichekerakitö tö e' kkayëne ie'pa a kabsuë a. Ñies Skëköl ttë watekerakitö

ena ibiyöchökwakpa olo ta' tajë, e'pa chekerakitö suluë. ⁹ Ká iaiäë mik Moisés blënewa, eta bé kî inú kiane, erë Skëköl biyöchökwak wökir eköl kië Miguel, e' kë tö imë ie' a, e' kuekî ie'pa ñi iutë iki. Miguel dör Skëköl biyöchökwak olo ta' tajë ese, erë ie' kë wä bé yëne suluë as ikichatër. Ie' tö ichë ia: "Skëköl tö be' uñü." E' ë chë Miguel tö ie' a. Eta çwes wëpa chök ye' tso' esepa tö Skëköl biyöchökwakpa chëmi suluë? ¹⁰ Ì kë ane ie'pa éna, ì kë jcher ie'pa wa, ese kos cheke suluë ie'pa tö. Erë ì jcher ie'pa wa iwákpa er wa, ese wambleke ie'pa tö kë wä bikeitsule wes iyiwak es. E' kuekî ie'pa weirdaë siarë aishkuö ta.

¹¹ ì Wëstela ina ie'pa ta! Ie'pa e' wamblö suluë wes Caïn e' o' es. Ie'pa tö ttë moki olo'yé inuköl klö'woie wes Balaam es. Ie'pa tö Skëköl dalösewëwä wes Coré tö Moisés dalösewëwä es. E' kuekî aishkuö ta ie'pa weirdaë siarë wes Coré es. ¹² Mik a' ñi dapa'uke chök di'yök ñita er bua' wa Cristo kötëwä e' këwö tkö'uk, eta e' sulu'wëkewa ie'pa tö wes ie' wamblörak ese wa. Ie'pa kë jaër ì sulu wamblök kawö e' a. Ie'pa er me'rie iwákpa ë kkö'nuk. Ie'pa dör s'kitö'ukwakpa wes kalî dami siwä' wa tajë, erë kë iwä yër yës es. Ie'pa dör wes kal kë wör ta' mik iwörke e' këwö ska' es. Ie'pa dör wes kal ponettsä iwïë e' sirwä es. ¹³ Ie'pa tö ì sulu wambleke kë jaër ta', e' uyekerakitö wes dayë tö íyi tso' kos ie' a e' uyëttsä u'rki es. Ie'pa dör wes bëkwö kë ku'ar ek tsiní ëme es. Skëköl wa ká tso' ie'pa a ttsettseë, eë ie'pa wötërdawä kë yërpattsäia.

¹⁴ Adán aleripa de ie' itöki döka kul, e' shuä wëm eköl bak, e' kië Enoc. Ie' tö pë' sulusi esepa yé' i' es Skëköl ttekölie: "Ye' ttö tso'. Skëköl döraë ibiyöchökwakpa batse'r tajë shutë e'pa ta ¹⁵ sulitane shulök. Pë' sulusipa kë tö ie' dalöieku' tö ì sulu wambleke tö ie' cheke suluë, esepa kos wömerattsä ie' tö weinuk." ¹⁶ Wëpa chök ye' tso' a' a, esepa wa íyi ulitane wër suluë, íyi ulitane tö ie'pa kköchöweke. Ì sulu kiane ie'pa kî wamblë ese wamblekerakitö. Ie'pa e' ttsöka tajë. Nies s'malepa dakîñekerakitö ttë ttsë'r bua' ese wa as tö iü wes ie'pa kî ikiane es.

A' e' tköwä darëërë Skëköl ttë a

¹⁷ Erë a yamipa, a' dalër tajë ye' éna. Ì yë' Skëképa Jesucristo ttekölpa tsä e'pa tö, e' ska' a' er anü. ¹⁸ Ie'pa tö se' a iyë': "Mik ká i' erkewatke, eta s'wayökwakpa datse tajë. Ie'pa serdaë wes ie'pa wák dër suluë kî ikiane senuk es." ¹⁹ Ye' tö a' a ichë tö pë' esepa tso' a' shuä a' blabatsök. Ie'pa serke wes ie'pa er tö ikieke ia es. Skëköl Wiköl kë ku' ie'pa ta.

²⁰ Erë a yamipa dalër tajë ye' éna, ttë batse'r ichökle mik se' erblöke, e' a' a' kî er dichë iö. A' ttö Skëköl ta Wiköl Batse'r wa. ²¹ Skëképa Jesucristo tö se' suë er siarë wa, e' kuekî sene michoë döraë se' ulä a aishkuö ta, e' wä panuk se' tso' er bua' wa. E' dalewa kë a' éna ichökwa tö Skëköl éna se' dalër tajë, e' a' a' e' tköwä darëërë.

²² A' wëpa erblöke Jesús mik, erë ibikeitsekeia bötböt, esepa saü er siarë wa ta ie'pa kimú. ²³ A' wëpa skä mi'ketke ì sulu a, esepa tsatkö wes s'ñarkewa ese tsatkësö es. A' wëpa skä tso' ì sulu wamblök tajë ichök, esepa saü er siarë wa ta ikimú, erë a' tso' erki dö' a' armi ì sulu wambleke ie'pa tö e' a. Ì sulu wambleke ie'pa tö, e' yöki a' suanú tajë; e' kë kiarwä a' a' elkela wë'ia.

Ttë bata

²⁴ Skëköl ë a se' kkö'narmi as kë s'armine ì sulu a. Ie' ë a se' nuü olo'yarmi as se' dö ie' olo tajë e' wörki ttsë'ne buaë wa, kë kî ì sulu ta' yës. E' kuekî ie' kikökasö ttë bua' wa. ²⁵ Ie' kikökasö Skëképa Jesucristo batamik. Ie' dör eköl ëme. Ie' dör S'tsatkökwak. Tsäwe ta, ì'ne ta, nies dö këkraë ie' olo ta' tajë, ie'

diché t̄a' t̄ajë íyi ulitane tsat̄a. Ie' dör se' blú t̄ajë. As sulitane tö ie' k̄ik̄õk̄a er
bua' wa k̄ekraë. Es e' idir.

Ì kkayë' Jesucristo tö Juan a, e' tté pakè Apocalipsis

Jesús ttekölpa tsá eköl kiè Juan e' tö yëkkuö i' kit. Ie' bak klöulewá dayénane kiè Patmos eë. Eë ie' bak senuk mik ie' tö yëkkuö i' kit etá.

Jesucristo wák tö Juan ka' ishtök. Ì kos kkayëne ie' a ena yëne ie' a kabsueie, e' shtök Jesucristo tö ie' ka'. Mik Jesucristo e' kkayë' ie' a kabsueie etá e' tö ika' yëkkuö i' shtök Skëképa icha erule erule doka kul serke ká kua'ki kua'ki tso' Asia shua e'pa a.

E' kúie tá Satanás ñippöke Skëköl tá wës e' ukuö miria Juan kéwö ska' ena e' ukuöki, e' paké ie' tö yëkkuö i' kú as Jesús mik erblökwakpa wá ijcher tö Skëköl ena Jesucristo e' alöraká da'áie Satanás ena iklépa kú.

Shke'wé

¹ Tté shtök ye' tso' yëkkuö i' kú e' dör ì kkayë' Skëköl tö Jesucristo a as ie' tö ikkachöne ikanè mésopa a as ie'pa éna iar tö ì tköraé bet. Ye' kiè Juan, ye' dör Cristo kanè méso. Ie' tö ibiyöchökwak patké' eköl ye' ska' íyi ikké kkachök ye' a. ² Ì kos sué ye' tö, e' shteke ye' tö yëkkuö i' kú saraq. Ye' tö a' a ichè tö e' dör Skëköl tté mokí, ñies e' dör tté mokí kkayë' Jesucristo tö e'.

³ Ì shteke ye' tö yëkkuö i' kú, e' wá dökette bet. E' kuékú wépa tö iaritseke ena ittseke ena iwá iuteke, ayécha buaé esepa.

⁴⁻⁵ Ye' tso' yëkkuö i' shtök Skëképa Jesús icha eruleé serke ká kua'ki kua'ki doka kul até Asia e'pa a. Skëköl ena iWiköl ena Jesucristo, as e'pa er buaé chö ena sene bërè mù a' a. Skëköl e' tso'tke tsawe tá, í'ñe tá, ñies kékraé. Wikölpa Kul* tso' wé Skëköl tkër s'blúie e' wörki. Jesucristo tö Skëköl tté cheke yësyèsé kékraé. Ie' dör s'duulewá e' tsá shkenekane sulitane yöki kéwe e'. Ie' dör ká ulitane blúpa e'pa blú. Ie' éna se' dalër tajë. Ie' kótewá, ie' pé tène se' skéie, e' wa ie' tö se' tsatkée sene sulu nuí ulá a. ⁶ Ie' tö se' shukit as se' dö s'blúpaie ena sacerdotepaie kaneblök Skëköl dör ie' yé e' a. Jesucristo olo tá' tajë, ie' diché tá' tajë, as sulitane tö ie' kíkoka kékraé. Es e' idir.

⁷ ¡Ittsó! Jesucristo datse mò a.

Sulitane tö ie' sueraé,
ñies wépa tö ie' kótewá, ie' tké'rakitö kuaböt wa,
e'pa tö isueraé.

Mik ká ulitane wakpa tö isué,
etá ie'pa juraé siaré suane yöki.

Es iwá tköraé. Es e' idir.

⁸ Skëköl diché tá' tajë íyi ulitane tsatá, ie' tso'tke tsawe tá, í'ñe tá, ñies kékraé. Ie' tö ichè: "Ye' dör íyi wí ena íyi bata."

Juan tö Jesucristo sué kabsueie

⁹ Ye' dör a' yami Juan, e' batsulewá Jesús mik e' wa ye' tso'ñak a' tá wépa blúie Skëköl tso' esepa shua. Ñies ye' tso'ñak weinuk a' tá ena idalé'ttsök a' tá er bua' wa. Ye' tö s'wöbla'wé Skëköl tté wa, ñies ye' tö Jesús tté paké sulitane a,

* **1:4-5** Wikölpa Kul: Mik yëkkuö i' tö Wikölpa Kul cheke, etá e' wá kiane ché Wiköl Batse'r. Isalema Juan tö ikie es ichoie tö ì kanewéke Wiköl Batse'r tö ese dör tsakíé buaé ké ì kianeia' ikí. Apocalipsis 3.1; 4.5; 5.6 saú.

e' kueki ie'pa to ye' uya'mi senuk daye nane kiè Patmos e' a. ¹⁰ Skèkèpa Jesús diwō, e' dōr Domingo, e' kèwō ska' tã Skèkōl Wikōl de ye' ki tajè, etã ye' ittse ye' tsikka tō yi ttè ye' tã, e' ttō dōr darèrèe wēs duk blar es. ¹¹ Ie' tō ye' a ichè: “Ì sueke be' tō, e' shtō yèkkuō ki tã ipatkōmi Skèkèpa Jesús icha erulee serke Éfeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardes, Filadelfia ena Laodicea e'pa kos a.”

¹² Ye' wōtrée isauk tō yi ttōke ye' tã, etã bö'wōla wōbastalur dōkã kul, e' sué ye' tō. E' tulur itulokã yöule orochka wa e' ki. ¹³ Bö'wōla kul shua, ye' tō isué tō i dur s'ditsō suè. Ie' datsi' dōr batsjè dōttsa iklökue ki. Ikiparuo àr icho' mik e' dōr oro. ¹⁴ Ie' tsakō dōr saruru shutee wēs suiyök es wēs mochka saruruè es† Ie' wōbla wēr wēs bö'wō wōñar es. ¹⁵ Ie' klō wēr dalölöe wēs tabechka bua'buwa wè bö' a ena ipaiklè tã iwēr dalölöe es. Ie' ttō ttsēr wēs di' blar tajè ákttō mik es. ¹⁶ Ie' ulattō bua'kka a ie' wã bèkwō tso' dōkã kul. Ie' kkō a tabè dettsa kaoule di'diè wj'kè iq'kè. Ie' wō wēr dalölöe wēs mik diba arke buaè etã diwō wēr es.

¹⁷ Mik ye' tō ie' sué, etã ye' anewa wōwakkōt ie' klō ska' wēs s'duowã es. Erè ie' ulã bua'kka mèkã ye' ki tã ichéitō ye' a: “Kè be' suanuk. Ye' dōr ttè tsã ena ttè bata. ¹⁸ Ye' dōr sene michoè e' wák. Ye' du'wã e' tso'ne ttsè'ka kekraè. Ye' wã dichè tso' s'duowã ki. S'wimblu kè e' wèkkō yottsã tso' ye' wã. Ie'pa shkeormikã ye' a. ¹⁹ I' tso' j'ñe tã ena i kos datseia sueke be' tō e' shtō yèkkuō ki. ²⁰ Bèkwō dōkã kul sué be' tō ye' ulattō bua'kka a ñies bö'wōla tulokã yöule orochka wa, e' wã cheke ye' tō be' a i' tã. Bèkwō kul, e' tō Skèkōl biyöchökwapka dōkã kul e'pa wã chè. E'pa dōr Skèkèpa Jesús icha erulee serke kã kul a ñe' kkō'nukwapka. Bö'wōla dōkã kul, e' tō Skèkèpa Jesús ichapa erulee serke kã kul a ñe' wã chè.”

2

Ì ché Jesucristo tō ie' ichapa erule serke Éfeso, e'pa a

¹ Etã ie' tō ye' a ichè: “Yèkkuō shtō Skèkōl biyöchökwaq tso' ye' icha erule serke Éfeso, e'pa kkō'nuk e' a. Yèkkuō e' ki ishtōmi ie' a i' es:

“Yi wã bèkwō kul tso' iulatō bua'kka a, ñies yi shkōdur bö'wōla tulokã yöule orochka wa, e' shua, e' tō ichè a' a i' es: ² Wēs a' serke e' kos jcher ye' wã. A' kaneblöke darèrèe, a' weirke kos ye' kueki, e' dalè'ttseke a' tō er bua' wa, e' kos jcher ye' wã. Ye' wã ijcher tō pè' sulusipa kè wēr a' wa buaè. Wépa de a' ska' e' chök tō ie'pa dōr ye' ttekōlpa erè ikachōrak, esepa ma'wé a' tō tã a' isué tō ie'pa dōr kachökwapka. ³ A' weirke tajè ye' ttè kueki, e' dalè'ttseke a' tō er bua' wa, kè ilo'yane a' wã. ⁴ Erè ye' wã ilè tso' ki' a' kkatè: a' kè ñi dalèritsōku'ia ena a' kè ye' dalèritsèia wēs kuaè es. ⁵ E' kueki wēs kuaè tã a' éna ye' dalèr, ñies wēs kuaè tã a' ñi dalèrits e' anú a' éna. A' er mane'üne tã a' senúne wēs a' sene' kuaè es. A' kè er maneone, e' tã ye' batskene bet a' ska' tã a' bö'wōla tulokã e' yerattsa ye' tō. ⁶ Erè i sulu wambleke Nicolaiwapka tō e' sueke a' tō suluè wēs ye' tō isuèke es, e' tō ye' ttsè'wé buaè. ⁷ j' cheke Skèkōl Wikōl tō ye' icha erulee e'pa a, e' ttsó a' ulitane tō! Wépa e' alékã i sulu ki, kè wã ye' ttè olo'yaule, esepa kos a' ye' tō kawō meraè sene michoè e' kéli wō katök. E' kéli àr kã buaala tso' kã jai a ee.”

Ì ché Jesucristo tō ie' ichapa erule serke Esmirna, e'pa a

⁸ E' ukuökj tã ie' tō ichè ye' a: “Yèkkuō shtō Skèkōl biyöchökwaq tso' ye' icha erule serke Esmirna, e'pa kkō'nuk e' a. Yèkkuō e' ki ishtōmi ie' a i' es:

† 1:14 suiyök ena mochka: Si'kuaie e' dōr lana ena nieve.

'Yi dör ttè tsawe ena ttè bata. Yi kötewā e' shkēnekane, e' tō ichè a' a' i' es: ⁹ A' weirke siarè ye' ttè kuekī ñies a' kē wā ì ta', e' kōs jcher ye' wā, erè a' dör Skèkōl icha e' kuekī a' dör wēs inukōl blúpa es. Ñies ye' wā ijcher tō pē' wēlepa tō a' cheke suluē. Ie'pa e' chō tō ie'pa dör Skèkōl icha, ñermata ie'pa dör Satanás icha. ¹⁰ A' weirdaē kōs, e' kē yōkī a' suanuk. Ye' ttō ttsō: Bē tō a' wēlepa uyerawā s'wōto wé a, a' erblōke ye' mik e' ma'woje. A' weirdaē siarè dōkā ká dabop ē. Ie'pa tō a' ttēwami ye' ttè kuekī, erè a' erblōke ye' mik, e' kē olo'yar a' tō yēs, e' tā sene michoē meraëyō a' a' iskéie. ¹¹ ¡I cheke Skèkōl Wikōl tō ye' icha eruleē esepa a, e' ttsō a' ulitane tō! Wépa e' alékā ì sulu kī, kē wā ye' ttè olo'yaule, esepa kē duōpawā bōtōkicha.' »*

¡ ché Jesucristo tō ie' ichapa erule serke Pérgamo, e'pa a

¹² E' ukuōkī tā ie' tō iché ye' a: "Yēkkuō shtō Skèkōl biyōchōkwak tso' ye' icha erule serke Pérgamo, e'pa kkō'nuk e' a. Yēkkuō e' kī ishtōmi ie' a' i' es:

'Yi wā tabē tso' kaoule di'diē wī'kē iō'kē, e' tō ichè a' a' i' es: ¹³ Ye' wā ijcher tō a' serke wé Satanás tkēr blu'ie eē, erè a' e' tkéwā darērēē ye' a. Erè ye' ttè chōkwak ekōl yēsēsē kiē Antipas, e' kōtwā ie'pa tō a' kē a wé Satanás serke eē, erè a' kē wā a' erblōke ye' mik e' olo'yane. ¹⁴ Erè ilè tso' ye' wā bōt mañat kī a' kkatè: A' shuā wēlepa tso', e'pa tso' ttè sulu iūtōk. Ttè e' dör wēs ttè wa Balaam bak s'wōbla'uk es. Ká iaiāē Balaam tō Balac wōbłao' as ie' tō Israel aleripa kō ì sulu wamblōk. Balaam tō Israel aleripa dakīñē chkē meule íyi diōkōl tso' dalōiē ese a, ese katōk ñies trēnuk tajē. ¹⁵ Es ñies a' shuā wēlepa tso', e'pa kē éna Nicolaiwakpa ttè olo'yak. ¹⁶ E' kuekī a' er mane'üne Skèkōl a. A' kē tō iwē es, e' tā bet ye' datske ñippōk ie'pa tā tabē tso' ye' kkō a' e' wa. ¹⁷ ¡I cheke Skèkōl Wikōl tō ye' icha eruleē e'pa a, e' ttsō a' ulitane tō! Wépa e' alékā ì sulu kī, kē wā ye' ttè olo'yaule, esepa kōs tierāyō chkē tso' blēulewā kiē maná ese wa. Ñies ákwōla sarurula meraëyō ie'pa a ekōl ekōl, e' kī kiē pa'alī tso' kitule. Kiē e' kē jcher yi wā. Yi a imène, ese ē wā ijcherdaē.' »

¡ ché Jesucristo tō ie' ichapa erule serke Tiatira, e'pa a

¹⁸ E' ukuōkī tā ie' tō iché ye' a: "Yēkkuō shtō Skèkōl biyōchōkwak tso' ye' icha erule serke Tiatira, e'pa kkō'nuk e' a. Yēkkuō e' kī ishtōmi ie' a' i' es:

'Skèkōl Alà, e' wōbla wēr wēs bō'wō wōñar es. Ie' klō wēr dalōlōē wēs tabechka bua'buā paiklēsō tā iwēr dalōlōē es, e' tō ichè a' a' i' es: ¹⁹ Wēs a' serke e' kōs jcher ye' wā. Ye' wā ijcher tō a' ñi dalēritsōke buaē ena a' erblōke ye' mik. Ñies ye' wā ijcher tō a' ñi kīmuke ñikkēē buaē ena a' weirke kōs, e' dalē'ttseke a' tō er bua' wa. I'ñe a' tō ikī wēke bua'ie, kuaē a' tō iō' e' tsatā. ²⁰ Erè ye' wā ilè tso' kī a' kkatè: alakōl tso' a' shuā kiē Jezabel, e' a' a' tō kawō meke s'wōbla'uk. Ie' e' chō tō ie' dör Skèkōl ttekol, erè ie' tō s'wōbla'weke, e' wa ie' tō ye' kanē mēsopa dakīñeke as itrēr ñies as itōrak chkē meule íyi diōkōl dalōiē ese a, ese katō. ²¹ Ye' tō ie' pané tajē as ie' tō íyi suluē e' olo'yō tā ier mane'ū ye' a, erè ie' kē er mane'wak yēs. ²² E' kuekī súyō duē patkē ie' kī darērēē as kē ikarkaiā. Ñies wépa kōs trēne ie' tā, esepa we'ikerayō. Ie'pa kē er mane'ū, kē tō ì sulu e' olo'yē, e' tā bet ye' tō ie'pa we'ikeraē. ²³ Ñies ye' tō alakōl e' klépa tteralur. Es ye' icha eruleē serke ká wa'ñe, e'pa wā ijcherdaē tō ye' wā sulitane er sūle buaē tō wēs idir, wēs iser. Ye' tō a' ulitane a' iské meraē ekōl ekōl wēs iser es. ²⁴ Erè a' malepa tso' Tiatira, a' kē ku' ttè sulu e'

* **2:11** kē duōpawā bōtōkicha: S'duōwā bōtōkicha e' dör se' uyewā bō' kē a wé s'weir michoē eē e'. Apocalipsis 20.16 saū.

iutök. Ttè e' kiè ie'pa tò “Satanás ttè blèulewà se' èsepa yöki.” Ttè e' dör suluë. E' kë iutène a' wà, età e' dör buaë. E' kueki ye' tò a' a' ichè tò ye' kë tò ttè dalöiëno darèrèè ese skà kî meku' a' a' dalöië. ²⁵ Erè ye' ttè tso'tke a' wà klöule, e' a' a' e' tköwà darèrè michoë dō mik ye' datskene età. ²⁶⁻²⁷ Wépa e' aléka ì sulu kî, kë wà ye' ttè olo'yaule, wépa serke wés ye' kî ikiane es dō mik s'ènewa ekkë, esepa a' ye' tò kawō meraë s'blüpaie wés ye' Yë tò ye' a' imé es. I'e'pa tkeraka ye' tò ká ulitane wakpa wökirpaie. I'e'pa tò ká ulitane wakpa wéttseraë yësyesë kë janéweta' yës. Wépa tò ie'pa ttè dalösewéwà, esepa olordawà wés skauña olorwà es. ²⁸ Nies ye' tò bëkwō kiè dukir wërke bla'mi e' meraë ie'pa a. ²⁹ ì cheke Skëköl Wiköl tò ye' icha eruleë e'pa a, e' tso' a' ulitane töl' ”

3

Ì ché Jesucristo tò ie' ichapa erule serke Sardes, e'pa a

¹ E' ukuökî tã ie' tò ye' a' ichè: “Yëkkuō shtō Skëköl biyöchökwak tso' ye' icha erule serke Sardes, e'pa kkö'nuk e' a. Yëkkuō e' kî ishtëmi ie' a' i' es:

“Yi wà Skëköl Wikölpa Kul* tso'. Nies yi wà iulatō a' bëkwō tso' dōka kul, e' tò ichè a' a' i' es: Wés a' serke e' kos jcher ye' wà. Sulitane tò ibikeitseke tò a' serke buaë ye' a' erè ye' wà ijcher tò e' kë dör es. A' kë serku'ia ye' a' buaë. Ye' a' tã a' dör wés s'duulewà es. ² Ye' tò isuë tò a' serke Skëköl a, e' kam dōka wé' ie' wōa. E' kueki a' tî'nüne, a' senüne ye' a' buaë. Ì buaë tso'ia a' a' elkela, e' a' e' diché iöne kam ichōwa da' a' e' yöki. ³ Ttè buaë wa a' wöblane, e' ska' a' er anüne. Ttè e' iutöne. Ì sulu wamblé a' tò, ese olo'yō tã a' er mane'ú ye' a. A' kë tò iwè es, e' tã ye' dōraë a' ska' wés akblökwak es a' we'ikök, e' kéwō kë jcherpa a' wà. ⁴ Erè a' tso' Sardes, e'pa welepa kë e' iaoneka sene sulu wa. E'pa serke yësyesë ye' a, e' kueki aishkuō tã ie'pa shkōraë ye' tã paiëule buaë datsi' saruru wa. ⁵ Es nies wépa e' aléka sene sulu kî, kë wà ye' ttè olo'yaule, esepa kî datsi' saruruë iërdaë. I'e'pa kiè kë yepattsayō sene michoë e' yëkkuō kî. E' skéie ye' tò icheraë Skëköl wörki ena Skëköl biyöchökwakpa wörki tò ie'pa dör ye' icha. ⁶ ì cheke Skëköl Wiköl tò ye' icha eruleë e'pa a, e' tso' a' ulitane töl' ”

Ì ché Jesucristo tò ie' ichapa erule serke Filadelfia, e'pa

⁷ E' ukuökî tã ie' tò ye' a' ichè i' es: “Yëkkuō shtō Skëköl biyöchökwak tso' ye' icha erule serke Filadelfia, e'pa kkö'nuk e' a. Yëkkuō e' kî ishtëmi ie' a' i' es:

“Yi dör batse'r ena ttō mokjé e' ulà a' s'blü bak kiè David e' ké ukkō yottsã tso'. Ie' wà kawō tã' iyî ulitane kî. Mik ie' tò iukkō yéttsã, etã kë yi a' iwötënukwane. Mik ie' tò iukkō wötéwã, etã kë yi a' ikkō yënuksane. Ie' tò ichè a' a' i' es: ⁸ Wés a' serke e' kos jcher ye' wà. Ye' wà ijcher tò erè a' kë dalöiërta' tajë, erè a' tò ye' ttè iuté buaë, a' kë wà ye' watënettsã. E' kueki ukkō yéttsã ye' tò a' a', kë yi a' iwötënukwane. ⁹ Ye' ttō tso'. A' shuã welepa tso', e'pa dör Satanás icha. Ie'pa e' chō tò ie'pa dör Skëköl icha, erè ie'pa kachō. Ie'pa keraë ye' tò e' tulökwa kuché kî a' wörki. Es ie'pa wa ijcherdaë ye' tò a' dalëritseke. ¹⁰ A' weirke ye' tté kueki, e' dalé'ttsé a' tò er bua' wa wés ye' tò a' patké' iwã uk es. E' wà iuté a' tò buaë, e' kueki ye' tò a' tsatkeräë mik s'weirke tajë e' kéwō de ká ulitane wakpa kî ima'woie etã. ¹¹ Ye' datsene bet. Ye' ttè wa a' wöblane, e' a' a' e' tköwà darèrè këkraë as kë yi tò a' ulà a' iské buaë e' yöttsã. ¹² Wépa e' aléka sene sulu kî, kë wà ye' ttè olo'yane, esepa dōraë wés u chki bua'ie es Skëköl wé tso' ká jai a' e' a. Eë ie'pa ser michoë këkraë. Skëköl kiè shteraëyō

* **3:1** Apocalipsis 1.3 saq.

ie'pa mik. Ñies Skëköl kē, e' kiè shteraëyö ie'pa mik. Ká e' kiè Jerusalén Pa'alì, e' datse ká jai a. Ñies ye' wák kiè pa'alì, e' shteraë ye' tò ie'pa mik. ¹³ jì cheke Skëköl Wiköl tò ye' icha eruleë e'pa a, e' ttsó a' ulitane tò! ”

Ì ché Jesucristo tò ie' ichapa erule serke Laodicea, e'pa

¹⁴ E' ukuökì tã ie' tò ye' a' iché i' es: “Yëkkuö shtë Skëköl biyöchökwak tso' ye' icha erule serke Laodicea e'pa kkò'nuk e' a. Yëkkuö e' kì ishtëmì ie' a' i' es:

‘Yi dör i kôs yë' Skëköl tò e' wà, yi tò ie' tté cheke yësyësë kekraë, yi tã ie' tò iyi ulitane yö', e' tò ichè a' a' i' es: ¹⁵ Wës a' serke e' kôs jcher ye' wã. Ye' wã ijcher tò a' tò ye' tté dalöieke bërëbërë ë, kē bua'ie. A' dör wës di' bashbash es, kē dör ba'baë, kē dör sësëë, a' dör bashbash ë. jA' mü dör ba'baë ö sësëë! ¹⁶ Erë a' dör wës di' bashbash es ye' a. A' kē dör ba'baë, ñies a' kē dör sësëë. E' kuekì ye' tò a' tuerattsa ye' kkò a. ¹⁷ A' tò ichè tò a' dör inuköl blúpa. A' tò ichè tò a' kãwö tköke buaë, kē i' kì kianeia a' kì. Erë a' kē wã ijcher tò ñermata ye' a' tã a' dör wës pë' weirke siarë es. A' dör wës se' wër siarë s'yamipa wa es. A' dör wës pë' kē wã i' ku'ia es. A' dör wës pë' wöbla kē wawër es. A' dör wës pë' kē wã datsi' tã' es. ¹⁸ E' kuekì ye' tò a' patteke tò a' tò orochka tãú ye' ska'. Oro ese dör oro bua'bu diaqule bö' wa ìbua'bua yottsã ese. E' jë' tò a' blu'wëmi buaë. Ñies datsi' saruruë ese tãú ye' ska'. E' wa a' e' paiömi buaë as a' kē jaëria. Ñies a' tò kapöli tãú ye' ska' a' wöbla bua'wöje as iwawër buaë. ¹⁹ Wëpa dalër ye' éna, e'pa kôs uñeke ye' tò shurueke ye' tò as iserdak buaë. E' kuekì ye' dalöiö er bua' wa. Ì sulu wambleke a' tò, ese watöttsã. A' er mane'ú bua'iewã ye' a. ²⁰ jYe' ttö ttsó! Ye' dör wës wëm dur eköl ukkò a' a' a' ikiök tò ye' a' kãwö mü shkowã es. Yi tò ye' ttö ttsé tã ye' kiéwãitö wëshkë, e' tã ye' dörwã tã ye' chköraë ie' tã. ²¹ Ye' e' alékã iyi ulitane kì tã ye' e' tkéka ye' Yë tã wé ie' tkër blu'ie eë. Es ñies wëpa e' alékã i' sulu kì, kē wã ye' tté olo'yane, esepa a' kãwö meraë ye' tò e' tkökser ye' tã wé ye' tkër blu'ie eë. ²² jì cheke Skëköl Wiköl tò ye' icha eruleë e'pa a, e' ttsó a' ulitane tò! ”

4

Skëköl kìkarkekã buaë ká jai a

¹ E' ukuökì tã ye' tò iyi skã suë kabsueie. Ye' isuë tò ká jai a' ukkò tso' áie tã s'ttö ttsé' ye' tò kewe wës duk blar es, e' tò ye' a' ichè: “Be' shkökã ië, etã i' wamblërmì i' ukuökì tã, e' k'kacheke ye' tò be' a.”

² E' wöshã tã Skëköl Wiköl de ye' kì tajë, tã ye' tò blu' kulé tso' ká jai a' e' suë et. E' kì itkër eköl. ³ Yi tkër kula' e' kì, e' dalöburke dalöiöë wës ák bua'bu dalöbur es, e' wöaule spaspa ena mat wës ák bua'bu kiè diamante ena rubí es. Ie' kula' pamik shkaba' tkërke oloburke dalöiöë, e' wöaule spaspa wës ák bua'bu kiè esmeralda es. ⁴ Ñies ie' kula' pamik blu' kulé skã suëyö dökã dabom böyök kì tkël (24). E' kì kékëpa tulus dökã dabom böyök kì tkël (24), e'pa paiëulewã datsi' saruruë wa, ñies ie'pa wã orochka tso' yöule tkëulekã iwökir kì wës blu'pa es. ⁵ Blu' kulé suë ye' tò kewe, eë alá wöñarke tajë, talachke blarke tajë. Kula' e' wöshã bö'wö ñarke kul wës kuàtak wöbatsesö es. Bö'wö kul, e' tò Skëköl Wiköl chë. ⁶ Kula' e' wöshã i' me'r dayëie kkuëie wër sarërëë wës widrio es.

Ì ttsé'ka tso' kula' pamik dökã tkël e'pa wöbla dör tajë tsikka wökka. ⁷ Itsã e' wökir wër ma'name suë. Iëtö wökir wër baka wë'ñe suë. Iëtö skã wö dör s'ditsö wö suë. Iбата wër wës pu ur àr es. ⁸ Itsã pik dör teröl, es imalepa kôs

pik dör teröl ñies. Ie'pa pa qos e' dör wöbla ë döttsa ipik dikia. Ñië nañeë ie'pa tso' Skëköl ttseittsök, kë ie' wöklö'uta' rak ta' ichekerakitö i' es:

“Skëköl dör batse'r tajë, ie' dör batse'r tajë, ie' dör batse'r tajë.
Ie' diché ta' tajë iyi ulitane tsata.
Ie' tso'tke tsawe ta, j'ñe ta, ñies këkraë.”

Es ie'pa tö icheke këkraë.

⁹Skëköl yöbië tkër kula' e' ki, e' pamik i' ttsë'ka tso' tkël, e'pa tso' ie' kikökka, ie' olo kikökka, ie' a wëstela chök këkraë. ¹⁰Mik ie'pa tso' e' uk, e' dalewa këkëpa doka dabom böyök ki tkël (24) tulur ie' pamik, e'pa e' tulökeser iski wöwakköt itkër kula' ki e' dalöioie. Ie'pa tso' Skëköl ser michoë e' dalöiök, e' dalewa i' tkër ie'pa wökir ki yöule orochka wa, e' qos mekewarakitö iski Skëköl kula' wöshaë ta' ichekerakitö:

¹¹“A Sa' Këköl, iyi ulitane yö' be' tö.

Iyi ulitane tso' be' wák ttö wa.

E' kueki sa' ulitane kawöta' ichök tö be' olo ta' tajë.

Sa' ulitane kawöta' be' dalöiök ñies be' diché kikökka.”

5

Yëkkuö kitule wörratule ena Obeja Pupula, e' pake

¹E' ukuöki ta ye' tö isuë tö itkër kula' ki, e' wa yëkkuö wörratule a'tser iula' bua'kka, e' ki'itso' kitule ikikke ena ishua. Yëkkuö e' kkö wöbatsulewa doka kul. ²Eta Skëköl biyöchökwak sué ye' tö eköl, e' diché tajë, e' tö ichaké aneule: “¿A yi wëë, yi e' didir yëkkuö wöbatsulewa, e' kkö batsöök wë iwöbatsulewa ee ta' ishuppöök?” ³Erë ká jai a ena ká i' ki ena ká dià kaska' kë yi didir yës yëkkuö e' shuppöök ena iwà sauk. ⁴Ye' i'uke tajë, kë yi didir yëkkuö e' shuppöök ena iwà sauk e' kueki. ⁵Eta skëkëpa tso' ee dabom böyök ki tkël (24), e' eköl tö ye' a' iché: “Kë be' iukia. Ittsö, eköl kië Ma' name e' dör judawak ditsëwö, ie' këköl dör blu' bak ká iaiäë kië David e'. Ie' e' ali'kabak ibolökpa qos ki. Ie' je' didir yëkkuö wöbatsulewa kul e' kkö batsöök ena ishuppöök.”

⁶Eta ye' tö obeja wë'ñe pupula sué etö, e' pa ki itö tso' wësua ijchëulea më Skëköl a, ese shkenekane. E' dur itkër kula' ki e' o'mik, i' ttsë'ka doka tkël ena këkëpa doka dabom böyök ki tkël (24) e'pa shusha. Obeja e' dula' doka kul ñies iwöbla doka kul. Iwöbla doka kul e' wa dör tö Skëköl Wiköl Kul* patké Skëköl tö ká wa'ñe. ⁷Obeja Pupula e' de itkër kula' ki e' ska' ta' yëkkuö a'tser itkër kula' ki e' ulà bua'kka, e' klö'wëitö. ⁸Mik ie' tö yëkkuö klö'wë, eta i' ttsë'ka doka tkël ena këkëpa doka dabom böyök ki tkël (24), e'pa qos e' télur wöwakköt Obeja Pupula wörki. E'pa qos wa ma'ma tso' blanco kicha ta' kië arpa. Ñies tka' yöule orochka wa, ese tso' ie'pa qos wa. Tka' e' a' iyi masmas tso' ña'wë Skëköl a, ese tso' chikchië. E' tö s'batse'rpa ttöke ie' ta' e' wa chë. ⁹⁻¹⁰I' ttsë'ka doka tkël ena këkëpa doka dabom böyök ki tkël, e'pa qos ttsémi ttsë pa'ali' wa Obeja Pupula kikokaie. Ie'pa tö ittseittsé i' es:

“Be' kütulewa, be' pé tene tajë

wes obeja pupula jchë më Skëköl a es,

e' wa be' tö s'ditsö ttö kuä'ki kuä'ki ena ditsöwö kuä'ki kuä'ki ena ká kuä'ki kuä'ki wakpa to'ttsa

* 5:6 Apocalipsis 1.3 saü.

as ekképa ulitane shuá se' dō tajē Skéköl ichaie.

E'pa klö'wé be' tō as ie'pa kaneblō Skéköl a blu'paie ena sacerdotepaie.

Ie'pa dōraē ká ulitane wakpa blúpaie, es ie'pa tō s'wéttseraē.

E' kuekí be' je' didir mokí yékkuō wórratule se, e' klö'uk ena ikkō batsökök wé iwōbatsulewá ee.”

¹¹ E' ukuökí tã ye' wókéka etã ye' tō isué tō Skéköl biyöchökwakpa tso' tajē, kē ishtanuk yi a, e'pa ttō tse' ye' tō. Ie'pa tso' itkēr kula' kí ena ì tse'ka dōka tkél ena kéképa dōka dabom böyök kí tkél, e'pa pamik. ¹² Ie'pa tō ittseittsé wí'wíe i' es:

“Obeja Pupula kótulewá, e' je' kí sulitane ie' kíkèka e' mène buaē.

Ie' olo tã tajē, ie' dör íyi ulitane wák, ie' wá íyi ulitane jcher, ie' diché tã tajē,

e' kuekí sulitane kawõtã ie' dalöiök, ie' kíkòkka.”

¹³ Nies ye' tō ittse tō íyi ulitane yö' Skéköl tō tso' ká jai a ena ká i' kí ena ká diã kaska' ena dayé a, e' qos tō iché i' es:

“Itkēr kula' kí ena Obeja Pupula, e'pa olo tã tajē, diché tã tajē íyi ulitane tsata, e' kuekí sulitane kawõtã ie'pa kíkòkka, ie'pa dalöiök kekraē.”

¹⁴ Ì tse'ka dōka tkél e'pa tō iché: “¡Es e' idir!” Kéképa dōka dabom böyök kí tkél, e'pa e' telur wōwakköt Skéköl ena Obeja Pupula wörki e'pa dalöiök.

6

Yékkuō wórratule e' kkō batsulewá dōka kul e' batsé Obeja Pupula tō etk etk

¹ E' ukuökí tã ye' tō isué tō Obeja Pupula tō yékkuō wórratule e' kkō batsulewá dōka kul e' tsá batsée. Etã ì tse'ka dōka tkél, e' eköl ttō tseyó, e' ttō darerēe wēs alá blar es. Wépa tso' ipatkērke e' panuk e' eköl a ie' tō iché: “¡Be' yú!” ² Ye' wókéka tã kabaio saruru suéyó etó. Yi tkērka iki, e' ulá a shkame' ar, nies ì tkekeka wókir kí iwá kkachoié tō ie' dör e' alókwak ese mène ie' a et. Ie' míã kí e' alókka ibolókpa kí.

³ Mik Obeja Pupula tō yékkuō kkō batsulewá, e' skà batsée et, etã ye' tō ittse tō ì tse'ka dōka tkél, e' skà tō iché wépa tso' ipatkērke e' panuk e' skà a: “¡Be' yú!” ⁴ Etã kabaio batsé dettsã. Yi tkērka iki, e' a kawō mène sene bère ñita e' yótttsã ká i' a as pē' ñi ttōwá. Ie' a tabé bérie mène.

⁵ Mik Obeja Pupula tō yékkuō kkō batsulewá, e' skà batsée et, i' tã ide mañat, etã ye' tō ittse tō ì tse'ka dōka tkél, e' skà tō iché wépa tso' ipatkērke e' panuk e' skà a: “¡Be' yú!” Ye' wókéka etã ye' tō kabaio dalolo sué etó. Yi tkērka iki, e' wá íyi es ma'woie dami iulá a. ⁶ Ì tse'ka dōka tkél, e' shuá ye' tō ttō tse' tō iché: “Harinachka kilo elka ē e' tordaē s'kaneblō ká et e' ské ekké. Nies cebada kilo mañalka torðae s'kaneblō ká et e' ské ekké; eré olivo kié ena vino e' kē sulu'warwá be' tō.”

⁷ Mik Obeja Pupula tō yékkuō kkō batsulewá, e' skà batsée et, i' tã ide tkél, etã ye' tō ittse tō ì tse'ka dōka tkél, e' bata tō iché wépa tso' ipatkērke e' panuk e' skà a: “¡Be' yú!” ⁸ Ye' wókéka etã kabaio tskrittskris suéyó etó wēr sulué. Yi tkērka iki, e' kié dör S'ðuówa. E' itóki eköl skà datse e' kié dör S'wimblu Ké. Ie'pa a kawō mène ká ulitane wakpa e' mú blatèsó tkél tsiní tã e' et tsiní eukwa tabé wa, bli wa, dué wa ena iyiwak dör se' name ese wa.

⁹ Mik Obeja Pupula tō yēkkuō kkō batsulewā, e' skà batsée et, i' tã ide skēl, etã s'kõtulewā Skëköl ttë paka' ie'pa tō taninië e' kueki, e'pa wimblupa suéyō kã' tso' iyi moka Skëköl a e' dikia. ¹⁰ Ie'pa tso' ichök Skëköl a aneule: "A Sa' Këköl, be' dör iyi ulitane tsata, be' dör batse'r, be' ttō mokië. ¿Dō mik be' tō wépa serke diã iyök ki tō sa' kõtulur esepa dalë'ttsekeró? ¿Mik be' tō ie'pa wōmekettsa weinuk i wamblë'rakitō sa' ki, e' nuí skéie?" ¹¹ Etã ie'pa wakpa bil ekkë e'pa a datsi' saruru mène ië. Skëköl tō iché ie'pa a: "A' enúia bërber è dō mik pë' tō a' malepa dör ye' kanë mésopa kianeia ttèlur, e'pa kōs ttekeluria wës a' kõtulurakitō es etã. E'pa panúia tsir."

¹² Mik Obeja Pupula tō yēkkuō kkō batsulewā, e' skà batsée et, i' tã ide teröl, etã í tka darërëë. Diwō ttsenewā miã ttsettseë wës datsi' daloloë es. Si'wō miã batsë wës pé es. ¹³ Bëkwō darolone iyök ki wës kalwō tkëttsa siwã' tō mik ibitsirke tajë etã es. ¹⁴ Etã kã jai, e' wörratëwã wës yēkkuō wötrëwasó es, kë iwërtaia. Kãbata ulitane, dayë nane ulitane, e' kōs e' skélur bánet. ¹⁵ Etã kã blúpa kōs, pë' tajë kōs, ñippökwa kã wökirpa kōs, inuköl blúpa kōs, s'daloiër tã' tajë esepa kōs, ñies s'klöulewã kanë mésoie, ñies kanë mésopa malepa, esepa kōs e' blélur ákuk a ena ák blublu tso' kãbata a ese dikia e' tsatkoie. ¹⁶ Etã ie'pa tō iché aneule kãbata a ena ák blublu a: "¡Sa' bló a' dikia, sa' kkö'nú Skëköl tkër ikula' ki kã jai a e' yöki! Ñies Obeja Pupula kësik yöki sa' kkö'nú. ¹⁷ Ie'pa tō sulitane we'ikeraë siarë e' këwō detke, kë yi tköpashkar e' ulã a."

7

Skëköl kanë mésopa wakyöule ie' a

¹ E' ukuöki tã ye' tō Skëköl biyöchökwakpa sué döka tkël, e'pa iëter wé kã i' erkeró e' kkō mik. Ból iëter diwō tskirke e' kke; eköl dur ulã bua'kka, eköl dur ulã bakli'kka. Ból iëter diwō mi'kewa e' kke; eköl dur ulã bua'kka, eköl dur ulã bakli'kka. Ie'pa tso' siwã' kōs bitsirke e' wöklö'uk as kë ibitsiria kã i' ki, dayë ki, kal ki, i ki yës. ² Ie'pa a kawō mène kã i' ena dayë sulu'ukwã. Ñies ye' tō Skëköl biyöchökwak skà sué eköl, e' datse diwō tskirke e' kke. E' ulã a iyi tso' s'wakyuoie Skëköl chök wã, e' a'tser. Ie' ane imalepa tkël tsaka tã ichéitō ie'pa a: ³ "¡A' kë tō kã sulu'ukwã, dayë sulu'ukwã, kal sulu'ukwã kam sa' tō Skëköl kanë mésopa wakyuö iwötsã ki e' yöki!"

⁴⁻⁸ Etã bil wakyöule e' yëne ye' a. Wépa wakyöule e'pa dör se' yë bak kã iaiã kië Israel, e' ala'r dabom eyök ki böl (12), e'pa aleripa shukite iditséwō wa iditséwō wa. Ie'pa ditséwō kië Judá, Rubén, Gad, Aser, Neftalí, Manasés, Simeón, Leví, Isacar, Zabulón, José ena Benjamín. Ekkëpa ditséwō shukite döka 12.000 iditséwō wa iditséwō wa. Ishukite e'pa dör seraã 144.000 ekkë.

⁹ E' ukuöki tã ye' wö kã tã ye' isué tō s'ditsō dapane tajë kë shtanuk yi a ekkë. E'pa dör kã ulitane wakpa, ttō kuã'ki kuã'ki, ditsöwō kuã'ki kuã'ki. Ie'pa iëter, itkër kula' ki ena yi kië Obeja Pupula, e'pa wörki. Ie'pa kōs datsi' ië saruruë. Ie'pa ulitane wã si kō dami iulã a. ¹⁰ Ie'pa tō iché aneule:

"¡S'tsatkë e' datse

Skëköl tkër kula' ki ena Obeja Pupula e'pa wã!"

¹¹ Këkëpa döka dabom böyök ki tkël (24) ena i' tssë'ka döka tkël, e'pa pamik Skëköl biyöchökwakpa kōs iëter. E'pa kōs e' télur wöwakköt, itkër kula' ki, e' dalöioie ¹² etã ichërakitō:

“Es e' idir!
 Be' dör sa' blú yöbië, sa' tö be' kikekeka kekraë.
 Be' olo ta' tajë, be' wa' ýi ulitane jcher buaë.
 Sa' tö wëstela cheke be' a kekraë.
 Be' dalöieke sa' tö kekraë.
 Be' diché ta' tajë ýi ulitane tsata, be' ë a ì qos or,
 jEs e' idir!”

¹³ E' ukuökì ta' kèkèpa dökà dabom böyök kì tkël (24), e'pa eköl tö ye' a ichaké: “Je'pa paiëule datsi' saruru wa, e'pa dör yi? ¿Wé ie'pa datse?” ¹⁴ Ye' tö ie' iuté: “A kèkèpa, ye' kè wa' ijcher, ichö ye' a.” Eta' ie' tö ye' a iché: “Ie'pa dör wépa weine siarë sulitane weirke tajë e' kèwö ska' e'pa. Erë e' dalé'ttsë' ie'pa tö buaë. Ie'pa tö idatsi' skué yi kië Obeja Pupula e' pé wa eta' idatsi' miá saruruë.

¹⁵ “E' kuekì ie'pa iëter Skèköl tso' ikulé kì, e' wörki.

Ñië nañë ie'pa tso' ie' dalöie e' wakanéuk iwé a.
 Ie'pa tso' ie' ta' ena ie' tö ie'pa kkö'neraë kekraë.

¹⁶ Ie'pa kè duöpaia bli wa, ie'pa kè er sirpaia.

Diba kè tö ie'pa ña'wepaia, kaba kè tö ie'pa we'ikepaia.

¹⁷ Obeja Pupula tso' Skèköl kula' o'mik,

e' dör ie'pa kkö'nukwak, e' kuekì ie'pa kè weirpaia yës.

Obeja Pupula tö ie'pa wëtseraë di' tum tö sene michoë meke se' a, e' di' yök.
 Skèköl tö ie'pa wöriö qos e' paikleraë as ie'pa ttsë'r buaë.”

8

Obeja Pupula tö yëkküö wörratule e' kkö batsulewa dökà kul, e' bata batsée

¹ Mik Obeja Pupula tö yëkküö wöbatsulewa, e' bata kkö batsée, eta' ká ja' a ká miá mejmeë dö hora shäböts ekkë.

² E' ukuökì ta' Skèköl biyöchökwakpa dökà kul iëter Skèköl wörki, e'pa suéyö. Ie'pa a duk mène eköl eköl. ³ E' ukuökì ta' Skèköl biyöchökwak skà de wé ka' tso' ýi mokà Skèköl a e' wörki. Ie' wa' iulà a tka' yöule orochka wa ese a'tser. Ie' a ýi masmas mène tajë s'batse'rpa qos e'pa ttöke Skèköl ta' e' kì ioie as ie' tö iña'ù ka' yöule orochka wa iña'woie tso' Skèköl kulé wö shaë, e' kì. ⁴ Eta' ie' tö ýi masmas ña'wé ka' ñe' kì, e' shklë tka ie' ulà mik deka' Skèköl wörki s'batse'rpa ttöke ie' ta' e' ta' ñita. ⁵ Ie' tö itka' wà iéka bö' wörkua tso' ka' ñe' kì, e' wa. Bö' wörkua e' uyémi ie' tö ýök kì. Eta' ká wa' ñe kì alá wöñane tajë, iblane tajë, ká wötj'wé tajë í tö.

Duk dökà kul

⁶ Skèköl biyöchökwakpa dökà kul, e'pa wa' duk tso' iwakpa bil ekkë, ie'pa tso'tke iduk bla'wéke e' panuk.

⁷ Eta' Skèköl biyöchökwak eköl tö iduk bla'wé kewe. Eta' mò wöli wösi seseë, ñies bö'wö shutuule pé ta, ese dane tajë ýök kì wes kalì yër es. Ká i' ena kal e' ñanewa' tajë. Ká i' ena kal qos e' mú blatèsö mañat tsjini ta' e' et tsjini ñanewa'. Ñies kakö qos tso' ká i' kì e' ñanewa' seraa.

⁸ E' ukuökì ta' Skèköl biyöchökwak skà tö iduk bla'wé. Eta' ì biteshka kabataie bërie wöñarke bö'ie, e' anewa dayë a. Eta' dayë mú blatèsö mañat tsjini ta' e' et tsjini miá péie. ⁹ Iyiwak qos serke dayë a ena kanö qos shköke dayë kì, e' mú blatèsö mañat tsjini ta' e' et tsjini enewa.

¹⁰ E' ukuökì ta' Skèköl biyöchökwak skà tö iduk bla'wé, i' ta' ide mañatökicha. Eta' bëkwö bërie wöñarke wes kuatak wöñar es, e' biteshka anewa di' a ena di'

tum a tajë. Di' tso' qos ena di' tum tso' qos, e' mú blatèsò mañat tsíní tã e' et tsíní a bëkwò anewa. ¹¹ Bëkwò e' kiè Bacha'bachaë. Wë bëkwò e' anewa, e' di' qos míã bacha'bachaë. Di' e' t'ò s'ttélur tajë.

¹² E' ukuòkí tã Skèkòl biyòchòkwak skà tò iduk bla'wé, i' tã ide ktètòkicha. Etã diwò ena si'wò ena bëkwò, e' qos mú blatèsò mañat tsíní tã e' et tsíní qos ttsenewa. E' kuekí ñiwe ena nañewe, e' mú blatèsò mañat tsíní tã e' et tsíní ttsenewa.

¹³ E' ukuòkí tã ye' wòkèkã tã ye' tò pu sué et ur àr kashuk a, e' tò iché aneule: “¡Ayëwëë, ayëwëë, ayëwëë! ¡Wëstela ina kã ulitane wakpa tã, mik Skèkòl biyòchòkwakpa tso'ia mañal e'pa tò iduk bla'weke etã!”

9

¹ E' ukuòkí tã Skèkòl biyòchòkwak skà tò iduk bla'wé, i' tã ide skètòkicha. Etã bëkwò et anewabak, e' suéyò iskí. Eë kãuk tãr tajë iskië, kè s'wò dè'mi ekkè. Kãuk e' kkò wòtèule, e' kkòyottsã mène bëkwò suéyò iskí, e' a. ² Mik ie' tò kãuk kkòyéttsã, etã e' a ishklé deka tajë wës bö' wõnar tajë e' shklé es. E' tò kashuk ttsewewa, e' kuekí diwò kè olo bunea. ³ Shklé e' shua ditski blublue dettsa tajë iyòk kí, ponekã kã wa'ñe, kã ulitane wã iéwa. Ie'pa a kãwò mène s'we'ikòk wës bachè' tò s'kuèwã tã idalè'r es. ⁴ Ie'pa kè a kãwò mène kãkò qos, kalkò qos, e' katòk. Ie'pa a kãwò mène, wépa kè wakyòule Skèkòl wã iwò tsã kí, esepa ë we'ikòk. ⁵ Erè ie'pa kè a kãwò mène ittòkulur. Ie'pa a kãwò mène irreuk idalè'r tajë wa dõ si' skel ekkè. E' dalèr tajë wës bachè' s'kuèwã es. ⁶ E' kèwò ska' tã s'ditsò tò duèwã yuleraè poè, erè duèwã wák, e' tkòrashkar ie'pa yòkí.

⁷ Ditski e' wër wës kabaio tso' ñippoie ese payòule es. Iwòkir kí itkèulekã, ì tkèkã blu' tò iwòkir kí yòule orochka wa ese sué. Iwò wër wës s'ditsò wò wër es. ⁸ Itsã batsjè wës alakòlpa tsã es. Ikà dör wës namu kà es. ⁹ Tabechka àr ibatsj' mik wës ñippòkwakpa tò ieke e' tsatkoie e' sù. Ipiq blar tajë wës carreta skè kabaio tò tũneule michoè ñippòk es. ¹⁰ Ikirè dör wës bachè' kirè es, e' diché wa ie'pa tò s'we'ikeke dõ si' skel ekkè. ¹¹ Ie'pa blú e' dör Skèkòl biyòchòkwak dör kãuk iskië, e' wòkir. Hebreoie e' kiè dör Abadón. Griegoie e' kiè dör Apolión (kiè e' wa kiane chè: Se' eukwawak).

¹² Íyí sulu e' tsã tka et, erè iskã kianeia bö.

¹³ E' ukuòkí tã Skèkòl biyòchòkwak skà tò iduk bla'wé, i' tã ide tektòkicha. Ye' tò s'ttò ttsé datse kã' tso' yòule orochka wa íyí mokã Skèkòl a eë. Kã' e' bata tkèl a iyòule dula'ie, e' shua s'ttò ttséyò. ¹⁴ E' tò iché Skèkòl biyòchòkwak tò iduk bla'wé írò e' a: “Skèkòl biyòchòkwakpa dõkã tkèl tso' moulewa di' tajë kiè Éufrates e' kkòmik, e'pa wòttsólor be' tò.” ¹⁵ Skèkòl biyòchòkwakpa dõkã tkèl e'pa tso'tke Skèkòl wã iwakanéwoie i' kèwò ska'. Ie'pa kanè dör pè' tajë eukwa. Pè' ulitane mú blatèsò mañat tsíní tã e' et tsíní erdawa seraa ie'pa ulã a. Etã Skèkòl biyòchòkwakpa dõkã tkèl wòttsèrolone iwakanéuk. ¹⁶ Etã ye' a iyèné tò ñippòkwakpa dami kabaio kí, e'pa dõkã 200.000.000.

¹⁷ Ñippòkwakpa ekkèpa dami kabaio kí, e' sué ye' tò, e'pa wã tabechka àr ibatsj' mik e' tsatkoie, e' wòuale batsé wës bö' wòrkua suèsò es ena siè wës ák bua'buá kiè jacinto es, ena tskiriri wës azufre es. Kabaio ekkèpa wòkir wër wës namu wòkir es. Nies ikkò a bö' ena shklé ena azufre, e' dòketttsã. ¹⁸ Bö' ena shklé ena azufre dòketttsã kabaio ekkèpa kkò a, e' dör ì mañat suluè dõké pè' kí e'. E' tò pè' gwéwa tajë. Pè' ulitane mú blatèsò mañat tsíní tã e' et tsíní enewa seraa. ¹⁹ E' wã dör tò kabaio ekkèpa wã diché tso' ikkò a ena ikirè a s'we'ioie. Ikirè bata dör tkabè chòk wòkir es, e' wa s'shka'wèkeitò.

20 Erë pë' malepa aṭe kē durulune ì sulu tka e' wa, e'pa kē wā ì sulu wamblekerakitō ese olo'yane. Nies aknamapa ena ìyi diököl dalöiekerakitō esepa kē olo'yanerak iwā. Ìyi diököl ñe'pa yöule orochka wa, inukölchka wa, broncechka wa, ákchka wa ena kal tak wa, ese kōs wōbla kē wawër, kē kukuō watsër, kē shko, erë ie'pa tso'ia idalöiök ikëkölíe. 21 Ie'pa kē er maneone. Ie'pa s'ttekewaja, alibchökeia, trërkeia, akblökeia.

10

Skëköl biyöchökwak e'wā yëkkuō a'tser iulā a

1 E' ukuōkí ṭa ye' tō Skëköl biyöchökwak sué eköl, e' diché ṭa' taijë. Ie' datse ká jai a paiëulewā buaë mò wa. Shkaba' tkënear iwökír tsaka. Ie' wō dalöburke wës diwō es. Ie' klölobo wa'ñe wër wës bö' wōñar es. 2 Ie' wā yëkkuō tsitsirla a'tser iulā a shubukaule. Ie' klö bua'kka tkékaitō dayë kí, iklö bakl'íkka tkékaitō ká sí kí. 3 Eta ie' ane taijë wës ma'name ar es. Mik e' one, eta alá blane dōkā kuktökicha. 4 Ì ché alá tō e' shtök ye' mí yëkkuō kí, erë ttō ttsyéyo datse ká jai a e' tō iché: “Kë ishtar, iblöwābō bërë.”

5 Eta Skëköl biyöchökwak suéyo iklö et tkërka dayë kí, iklö et tkërka ká sí kí, e' ulā bua'kka kékā ká jai a 6 ṭa ichéitō: “Skëköl ser michoë e' tō ká jai ena ká i' ena dayë ena ì kōs tso'ia, e' yö'. Ie' wörkí ye' tō iché tō ì cheke ye' tō e' dör mokí. Skëköl kē tō ì panepaiā. 7 Ì tso' Skëköl wā ier a blëule wë, e' yë'bakitō ikanë mésopa dör ittekölpa e'pa a, e' wā ordaë mik Skëköl biyöchökwak bata tō iduk bla'wé eta.”

8 Eta s'ttō ttsyéyo datse ká jai a, e' tténe ye' ṭa ṭa ichéitō: “Be' yú Skëköl biyöchökwak klö et tkërka dayë kí eta iklö et tkërka ká sí kí, e' ska, eta yëkkuō a'tser iulā a shubukaule, e' klö'ú.” 9 Eta ye' mí Skëköl biyöchökwak dur e' ska' ṭa yëkkuō e' kiéyo ie' a. Ie' tō ye' a iché: “Íkë, ikatōwābō. Be' kkō a be' tō ittseraë tō blo'bloë idir wës bulali es, erë be' shua imiaraë bacha'bachaë.”

10 Eta yëkkuō a'tser Skëköl biyöchökwak ulā a, e' klö'wéyo ṭa ikatéwayō. Ye' kkō a ṭa blo'bloë idir wës bulali es, erë mik ie' ye' shua, eta imia bacha'bachaë. 11 Eta ttè i' yène ye' a: “Ì wamblërmi ká kua'kí kua'kí wakpa taijë ṭa, ñies ditsöwō kua'kí kua'kí wakpa taijë ṭa, ñies s'ttō kua'kí kua'kí wakpa taijë ṭa, ñies ká blúpa taijë ṭa, e' kōs chök be' kawōṭa Skëköl ttekölíe.”

11

Skëköl ttekölpa böl

1 Eta ye' a kua' mène ká ma'woie. Ye' a iyène: “Be' yú, Skëköl wé kibi, e' ma'uk. Nies ká' tso' ìyi moka Skëköl a, e' ma'ú. Bil s'tso' Skëköl dalöiök iwé a, e' shta'úttsa. 2 Erë Skëköl wé kibi upa aṭe u'rki e' meule pë' kē dör judiowak esepa a, e' kuekí e' kē ma'war be' tō. Ie'pa tō Skëköl kē, e' dör Jerusalén dör batse'r e', e' klö'wërawā, sulu'wërawā ì sulu wa dō si' dōkā dabom tkëyök kí böt (42) ekkë. 3 Eta eë ye' tō ye' ttekölpa patkeraë böl ye' tté pakök ká dōkā mil eyök kí cien böyök kí dabom teryök (1.260 días) ekkë. Ie'pa paiëule datsi' kra'kraë wa s'ká datsi' sù.”

4 Olivo klö bölka ena bö'wōla tulur ituloka kí dōkā böt tso' Skëköl wörkí ká jai a, e' yë'bak ká iaiäë Zacarias tō, e' wā dör ttekölpa böl e'. 5 Yi datse ie'pa böl we'ikök suluë kiane ppë, kiane ttëwā, e' ṭa ese ewërawa ie'pa tō bö' dōkettsā ie'pa kkō a e' wa. 6 Ie'pa tso' Skëköl tté pakök ittekölpaie, e' dalewa ie'pa a kawō mène kañi wöklö'ukwā as kē iyër. Nies ie'pa a kawō mène di' mane'uktsane

pëie. Nies kawö mène ie'pa a ì sulu qos mukka ká i' wakpa kî bitökicha ie'pa kî ikiane ekkë.

⁷ Erë mik ie'pa tö Skëköl tte paké one, eta iyiwak sulusi aknamaie e' döraka kawk tajë iskië e' a. E' ñippöraë ie'pa ta, eta ie' alöraka ie'pa kî, eta itteraluritö.

⁸ Ie'pa nu ardaë tkëter Jerusalén ká shushaë sulitane wörki. Ká e' a ie'pa Këköl kötwarakitö wötëulewa krus mik. Skëköl a ká e' dör suluë wes Sodoma ena Egipto es. ⁹ Pë' datse ká wa'ñe, ditséwö kuá'kî kuá'kî, ttö kuá'kî kuá'kî ena ká kuá'kî kuá'kî wakpa e'pa tö Skëköl ttekölpa nu sueraë dö ká mañat kî shaböts ekkë. Ie'pa kë tö kawö mepa yi a inú wötökwa. ¹⁰ Ká ulitane wakpa tstsë'rdäë buaë, ie'pa böl duolur e' kueki. Skëköl ttekölpa böl tö ie'pa we'ik siarë, e'pa duolur, e' tö ie'pa tstsë'weraë buaë, e' kueki ie'pa íyi kakmeraë ñi a.

¹¹ Mik ká mañat kî shaböts e' tka, eta Skëköl tö ittekölpa böl duolur, e'pa shkë wékane ta ie'pa e' duéka. Wépa tö e' sué, e'pa qos suane iyöki tajë. ¹² E' ukuöki ta ttö darërë datse ká jai a, e' tstsé ittekölpa tö, e' tö iché: “jA' shkoka íe!” Eta ie'pa mika ká jai a mò shua, e' sué ibolökpa tö. ¹³ E' wösha ta í tka darërëë, e' tö Jerusalén mú blatësö doka dabop ta e' et tsini chöraë í ulá a. Iwakpa duolur doka mil kuryök (7.000). Imalepa ate tstsë'ka, e'pa qos suanerak tajë. Ie'pa tö Skëköl tso' ká jai a, e' kikéka.

¹⁴ Es ì suluë skà tka, i' ta ide bötökicha. Ì suluë skà datseia bet, e' ta ide mañatökicha.

Duk blane, i' ta ide kuktökicha

¹⁵ Eta Skëköl biyöchökwak bata tö iduk bla'wé, i' ta ide kuktökicha. Eta s'ttö tstséne tajë darërëë ká jai a, e'pa tö iché:

“I' ta ká ulitane wakpa ena iwökirpa, e'pa de Skëköl ena wé pairine'bitü idi' wa s'blúie, e'pa ulá a. Ie'pa tö s'wëttsë michoë blu'ie.”

¹⁶ E' ukuöki ta këképa doka dabom böyök kî tkël (24) tulur ikula' kî Skëköl ska, e'pa e' télur wöwakköt Skëköl wörki idalöiök. ¹⁷ Ie'pa tö iché:

“A sa' Këköl, be' diché ta' tajë íyi ulitane tsata. Be' tso'tke tsawe ta, be' tso' í'ñe ta, ñies be' tso' aishkuö ta kekraë. Be' e' tkéka ká ulitane wakpa blúie be' diché tajë wa, e' kueki sa' tö icheke wéstela be' a.

¹⁸ Ká ulitane wakpa wépa dör be' bolökpa, esepa we'ikeketke be' tö kësik wa, e' kéwö de i' ta. E' kueki ie'pa ulune tajë be' kî.

S'duulewa qos e' shulirke, e' kéwö detke.

Nies be' kanë mésopa ena be' ttekölpa ena s'batse'r malepa tö be' dalöieke, pë' dalöiértá' esepa ena pë' esepa,

e'pa qos a iské meketke be' tö, e' kéwö de.

Wépa tö s'ditsö ewéwa ká i' kî,

esepa ewékewa be' tö, e' kéwö detke.”

¹⁹ Eta Skëköl wé tso' ká jai a, e' wékkö bunane, e' shua Skëköl tö ittë me' se' a, e' kélkuö suéyö. Eta alá wöñane blane tajë, e' ttsyö. Í tka darërëë, nies mò wösi sesëë blubluë, e' dane tajë kaljie.

¹ E' ukuökj tã ilè tajë suéyö kã jai a ilè wà kkachöie. E' dör alaköl eköl parratulewã diwö wã. Si'wö tso' ie' klö dikjã. Iwökir kj ì tkërã wës blu' wökir kj itkëkã es, e' yöule bëkwö dökã dabom eyök kj böt (12) e' wa. ² Alaköl batsöketkër buklú, e' kirinemitke, e' tö ie' kköchöweke tajë.

³ E' ukuökj tã ye' tö ilè skã sué kã jai a ilè wà kkachöie. E' dör iyiwak sulusi aknamaie blublüë, e' dör këtali këköl wák batsë e'. Iwökir dökã kul, e' kj idula' tulurka dökã dabop. Nïes iwökir kos kj itulurka wës blu' wökir kj itkër es.

⁴ Bëkwö kos mú blatësö mañat tsiní tã e' et tsiní kaléttsaítö dö kã i' kj ikirë wa. Ie' e' duékã alaköl alá kurketke, e' wöshaë ipanuk ilã kurketke e' katowaie.

⁵ Alaköl alá kune wëm, e' suletënebak kã ulitane wakpa wëttsuk iblúie. Ie' tö ie'pa wëttseraë yësyesë idichë tajë wa. Erë alá e' yënetsã imì ulã a, minetser wë Skëköl tkër ikulé kj ee. ⁶ Alaköl e' tkashkar këtali këköl yökj tã imíã kã sir poë wë kë yi serku' tajë ese ska'. Eë Skëköl tö kã me'baktke ie' a. Eë ie'pa tö alaköl se'weke kã dökã mil eyök kj cien böyök kj dabom teryök ekkë (1260).

⁷ E' ukuökj tã ie'pa ñippémi tajë kã jai a. Skëköl biyöchökwak kibi kië Miguel, e' ena imalepa, e'pa ñippé tajë këtali këköl tã. Këtali këköl ena iklépa, e'pa ñippé tajë ñies, ⁸ erë Miguel e' aléka ie'pa kj. E' kuëkj këtali këköl ena iklépa, e'pa kë a kawö mène senukiã kã jai a. ⁹ Es këtali këköl bërie uyéttसारakitö kã jai a dötttsã kã i' kj iklépa kos etã. Këtali këköl e' dör tkabë bak kã iaiã kië Bë ena Satanás e'. Ie' dör kã ulitane wakpa kitö'ukwak as ie'pa i' sulu wamblö.

¹⁰ E' ukuökj tã ttö darërëë ttséyö kã jai a tö ichë:

“Bata ekkë tã Skëköl tö se' tsatkéë,
ie' e' tkëkatke i ulitane blúie ðiché tã tajë.

Wë pairi' bitu ie' tö idi' wa s'blúie
e' detke kã ulitane wakpa wökirie.

Satanás bak s'yamipa kkatök ñië nañë Skëköl a,
erë bata ekkë tã ie' uyéttsaítö.

¹¹ Obeja Pupula kötëwã, e' pë tëne se' skéie,
ie' mik s'yamipa erblé,

e' tté buaë paké ie'pa tö,
e' kuëkj ie'pa e' aléka Satanás kj.

Ie'pa kë tkine tté buaë e' dalërmik ittëwã e' kj.

¹² A Skëköl biyöchökwakpa serke kã jai, a' ttsé'nú buaë!

Erë iwëstela ina wëpa tso' kã i' kj ena dayë kj esepa tã!

Bë wã ijcher tö ie' kéwö dökewatke tsinet,
e' kuëkj ie' ulune tajë, ie' dé'ttsã a' we'ikök.”

¹³ Mik këtali këköl tö isué tö ie' uyanettsã dötttsã kã i' kj, etã ie' tö alaköl alá kune', e' tötiëmi. ¹⁴ Erë alaköl a pu pik mène as iur kamie këtali këköl yökj ie' kã tso' kã sir poë wë kë yi serku' ee. Eë ie'pa tö ie' se'weraë dö duas mañal kj shaböts. ¹⁵ Etã këtali këköl tö di' tué ikkõ a tajë as e' tö alaköl katömi. ¹⁶ Erë iyök tö alaköl kimé. Iyök tskinane tã di' tué këtali këköl tö ikkõ a, e' yëwa iyök tö. ¹⁷ E' tö këtali këköl uluwéka tajë alaköl kj. E' kuëkj ie' míã ñippök alaköl e' aleripa datse ie' itökj e'pa tã. Ie'pa dör wëpa tö Skëköl tté dalöiëno, e' iuteke buaë e'pa. Nïes ie'pa e' tkëwã darërëë këkraë Jesús tté mokj e' a kë olo'yeta'.

¹⁸ Etã këtali këköl demi e' duékã dayë kkõ mik.

13

Iyiwak sulusi aknamaie e' deka dayë a

¹ Eta ye' tō isué tō iyiwak sulusi aknamaie deka etō dayë a, e' wōkir dōka kul, idula' tulturka dabop. Idula' kōs kī itulturka wes itkēr blu' wōkir kī es. Ie' wōkir bik ekkē kī kiè kitule et et, e' kōs tō Skēkōl cheke suluë. ² Iyiwak sulusi sué ye' tō, e' dōr wes namu es, iklō dōr wes sini'urri bērie klō es, ikkō dōr wes ma' name kkō es. Iyiwak sulusi e' a kētali kēkōl tō idiché ena kawō mé s'blúie s'wēttsōie. ³ Iyiwak sulusi e' wōkir dōka kul, iwōkir ek shka'ule tajë wēsua ittēwamiitō ekkē. Erë e' buaneen bet. E' tō ká ulitane wakpa tkiwēwajajë. E' kuekī ie'pa tō ie' klō'wë iblúie. ⁴ Kētali kēkōl tō idiché me'baktke iyiwak sulusi dē'ka dayë a e' a, e' kuekī ie'pa tō idalōie ikēkōlie. Nies ie'pa tō iyiwak sulusi e' dalōie. Ie'pa tō iché: “Kē yi dōr wes ie' es. Kē yi e' alōpakā ie' kī.”

⁵ Iyiwak sulusi dē'ka dayë a e' a kawō mēne e' tstsōkka tajë, Skēkōl chōk suluë. Nies kawō mēne ie' a blu'ie s'wēttsuk si' dōka dabom tkēyōk kī bōt ekkē (42). ⁶ Eta es ie' tō iwà wamblé. Ie' tō Skēkōl ena Skēkōl kiè e' ché suluë. Nies ie' tō Skēkōl wé ena wépa serke ká jai a, e' kōs ché suluë. ⁷ Nies kawō mēne ie' a nippōk s'batse'rpa tso' ká i' kī e'pa tã e' alōkka ie'pa kī. Kawō mēne ie' a blu'ie ká ulitane wakpa, s'ttō kua'kī kua'kī, ditsōwō kua'kī kua'kī, e'pa kōs wēttsuk. ⁸ Wépa dōr Obeja Pupula kōtulewā se' skéie, e' icha, esepa kiè tso' kitule iyēkkuō kī kuaë, mik Skēkōl tō ká i' yō' e' yōkī. Yēkkuō e' dōr sene michōë e' yēkkuō. Wépa kiè tso' kitule yēkkuō e' kī, esepa kē wā iyiwak suluë e' dalōiēne'. Erë ká ulitane wakpa malepa, wépa kiè kē ku' kitule sene michōë yēkkuō kī, esepa kōs tō iyiwak sulusi dē'ka dayë a e' dalōie ikēkōlie.

⁹ Ì cheke ye' tō, e' tssō a' ulitane tō:

¹⁰ “Wépa suletë'bak Skēkōl tō klō'wëwā, esepa tserdami klōulewā.

Wépa suletë'bak Skēkōl tō duōkwā tabè kkō a, esepa tterawā tabè wa.”

E' wa s'batse'rpa e' tkōwā darërë ena ierblō ie' mik e' wërdaë.

Iyiwak Sulusi aknamaie deka etō iyōk a

¹¹ E' ukuōkī tã ye' tō iyiwak sulusi aknamaie skà sué etō, e' deka iyōk a. Idula' dōr bōtō wes obeja wē'ñe dula' es, ittō wes kētali kēkōl ttō es. ¹² Ie' wā kawō tso' i' kōs wōie wes iyiwak sulusi dē'ka dayë a e' wā itso' es. Ie' kanēblōke iyiwak sulusi dē'ka dayë e' a. Ie' kanē dōr ká ulitane wakpa kōk iyiwak sulusi dē'ka dayë a shka'ule tajë iwōkir kī wēsua ittēwamiitō, e' dalōiōk. ¹³ Ì kē or yi a, ese wētō tajë dōka bō' kiēitō ká jai a, e' tã ibitēshka tajë dōttsa ká i' kī silitane wōrkī. ¹⁴ Ì kē or yi a, ese wé tajë ie' tō iyiwak sulusi dē'ka dayë a e' wōrkī. E' wa ie' tō ká ulitane wakpa kē dōr Skēkōl icha, esepa kōs kitō'wë tajë. Ie' tō ie'pa a iché: “Iyiwak sulusi dē'ka dayë a e' shka'ule tajë iwōkir kī tabè wa erë ishkenekane e' diōkōl yuō iwák suë idalōioie.” ¹⁵ Iyiwak sulusi dē'ka iyōk a e' a kawō mēne siwā muk iyiwak dē'ka dayë a e' diōkōl yōne e' a as ittōka, nies as tō wépa kē tō idalōie, esepa ttōkwā patkō. ¹⁶ Nies iyiwak sulusi dē'ka iyōk a, e' tō ká ulitane wakpa kē e' muk wakyuë iulà bua'kka kī ò iwōtsa kī. Pē' ēsepa ena pē' dalōiērtā', pē' siarēpa ena pē' inukōl blúpa, pē' klōulewā kanē mésoie ena pē' kē dōr es, e'pa kōs kawōtā e' muk wakyuë. ¹⁷ Wépa wakyōule es, esepa ë

a kawō mène iyi taṭuk ena iyi wataṭuk. Ie'pa koş wakyöule iyiwak sulusi dē'ka dayē a e' kiē wa ö ikiē e' número wa.

¹⁸A' kawōtä iwā bikeitsökwa buaē as a' éna iar tō i kiane yēnuk. Wépa didir ena ká ane buaē, esepa éna iwā armi buaē. Iyiwak sulusi dē'ka dayē a e' número dör s'ditsö eköl e' número, e' dör cien teryök kī dabom teryök kī teröl (666).

14

Obeja Pupula ena wépa tsatkēne esepa

¹E' ukuökī ta ye' tō Obeja Pupula suē tō idur kabata kiē Sión e' wōbata kī. Ie' ta pē' tso' tajē dōka 144.000 ekkē. Ie'pa koş wōtsa kī Obeja Pupula ena iyē, e'pa kiē tso' kitule. ²E' ukuökī ta ye' tō ittse tō i blarke tajē ká jai a, e' blar wēs di' blar tajē ákttō mik es, wēs alá blar tajē es, e' dör wēs s'blar tajē ma'ma kiē arpa wa es. ³Pē' tso' tajē dōka 144.000, e'pa iēter Skéköl kulé wōshaē nīes itso' ttsē'ka dōka tkēl ena kēkēpa dōka dabom böyök kī tkēl (24), e'pa wōshaē ie'pa iēter. Ie'pa tso' ttsök tse pa'alī wa. Ká ulitane wakpa shūa e'pa ē tsatkēne, e' kuekī kē yi skā a e' yōnuk tse e' wa. ⁴Ie'pa dör yēsyesē, kē e' iaoulekā trē wa yēs. Ie'pa michoē Obeja Pupula itōkī wē imi'ke ee. Ie'pa tsatkēne, ie'pa dör wēs iyi tsá mène Skéköl a ena Obeja Pupula a es. ⁵Ie'pa kē kayēule yēs. Ie'pa kē kī i sulu ta' Skéköl wōa.

Skéköl biyöchökwakpa dōka teröl

⁶E' ukuökī ta ye' tō Skéköl biyöchökwak skā suē eköl urkear kashuk a. E' wa Skéköl ttē buaē yöbiē e' dami wā pakē ká ulitane wakpa a, s'ditsöwō ulitane a ena s'ttō kua'kī kua'kī ulitane a. ⁷Ie' tō iché aneule: “Skéköl tō sulitane shuleketke, e' kēwō detke. E' kuekī Skéköl dalöiö, ie' kīkōka. Kashuk ena ká i' ena dayē ena di' ulitane, e' koş yö'itō, e' kuekī idalöiö sulitane tō.”

⁸Etā Skéköl biyöchökwak skā debitū idē'bitū kewe, e' itōkī, e' tō iché: “Ká kibi tajē bua'iewā kiē Babilonia, e' enewa seraā, sulunewā. Babilonia wakpa tō ká malepa wakpa erkiōwē i sulu wamblök ie'pa ta wēs s'ttēka blo' wa senokka itā es. E' kuekī ká e' wakpa enewa.”

⁹Etā Skéköl biyöchökwak skā debitū itōkī, e' tō iché: “Wépa tō iyiwak sulusi dē'ka dayē a e' ena idiököl dalöiē ta ie' mērak wakyuē iwōtsa kī ö iulā kkue kī, ¹⁰esepa we'ikeraē Skéköl tō. Ie' kēsik tajē e' ardaē seraā ie'pa kī. E' dör wēs ie' tō ie'pa ké i bacha'bachaē e' yōkwa seraā es. Ie' tō ie'pa we'ikeraē tajē kekraē bö' wōnarke azufre ta e' wa ibiyöchökwakpa batse'r e'pa wörkī ena Obeja Pupula wörkī. ¹¹Wépa tō iyiwak sulusi dē'ka dayē a e' dalöiē, nīes idiököl dalöiērakitō, e'pa e' me' wakyuē iyiwak sulusi e' kiē wa, esepa weirke bö' kē a, e' shklē batró michoē kē iwōittā'wa nīē nañē.”

¹²S'batse' rpa tō ie' ttē dalöiēno, e' iutē buaē, nīes ie'pa tkēulewā darērēē Jesús mik. E' wa ie'pa diché wērdaē.

¹³E' ukuökī ta ye' tō ttō datse ká jai a e' tse. E' tō ye' a iché: “Iñe ta ena aishkuō ta wépa erblē' Jesús mik ta idurulune es, ayēcha buaē esepa.” Nīes Skéköl Wiköl tō iché: “E' dör mokī, ie'pa kanēblē' darērēē Skéköl a ká i' kī, e'pa enuraē aishkuō ta. I buaē koş o' ie'pa tō, e' ské dōraē ie'pa ulā a.”

¹⁴E' ukuökī ta ye' tō mò saruru suē, mò saruru e' kī yi tkēr eköl wēr tō ie' dör S'ditsö Alā. Ie' wōkir kī itkēulekā i tkekekā blu' wōkir kī yöule orochka wa ese. Tabe ká di'diē tso' iyiwō toie, ese a'tser ie' wa. ¹⁵Etā Skéköl biyöchökwak eköl e' yétsa Skéköl wé tso' ká jai a e' a, etā iché aneule yi tkēr mò bata kī e' a: “Ká ulitane wakpa dör wēs iyiwō es, e' kēwō detke wōstē wēs iyi wōstēsō

es. E' kuękį e'pa wöshtö be' tabè wa.” 16 Etą yi tkēr mò bata kį, e' tō itabè watè ká i' kį, etą iwà wöshtéitö.

17 E' ukuöki tą Skėköl biyöchökwak skà e' yéttsa Skėköl wé tso' ká jai a e' a. Ie' wà tabè kà di'diè a'tser. 18 E' ukuöki tą Skėköl biyöchökwak skà tso' e' dör ká' tso' iyi moka Skėköl a e' bö kanėukwak. Ie' dettsa tą ichéitö aneule wé wà tabè dami e' a: “Uwawö kōs tso' ká dià a e' detke wöshtè, e' kuękį uwawöli kicha tō tabè wa.” 19 Etą Skėköl biyöchökwak, e' tō uwawöli kōs kicha té tą iékaitö ákuk a wé iwöli ñateke idiö yottsai e' a. Ákuk e' wà kiane chè tō Skėköl tō ibolöpka we'ikeraè ikėsik wa wēs uwawö ñatèsö es. 20 Ákuk e' tso' Jerusalén bánet, e' a iwöshté Skėköl biyöchökwak tō e' iène. Mik iñatène, etą s'pè tène tajè wēr wēs di' tajè suēsö es. Ibatsį dör kilómetro dōka cien mañayök (300) ekkè, ishölö dör metro et kį shaböts.

15

İ sulu bata datse

1 E' ukuöki tą ye' tō i skà sué ká jai a ilè wà kkachöie, e' tō ye' tkiwéwa. E' dör Skėköl biyöchökwakpa dōka kul, e'pa wà i sulu bata datse dōka kul ká i' wakpa kį, e' dami. Mik i sulu ikkēpa tka, etą Skėköl kėsik tajè e' wöklöne.

2 Ñies ye' tō isué tō i me'r bėrie dayè sué, e' wēr wösuoçhka sué sarērėe shutuule bö' wörkua wa. Ñies wépa e' ali'kabak iyiwak sulusi dē'ka dayè a e' kį ena idiököl kį, esepa suéyö. Ie'pa kē e' menettsa wakyuè iyiwak sulusi kiè e' número wa. Ie'pa iēter dayè e' kkömik. Ma'ma blarta' kiè arpa me' Skėköl tō ie'pa a, e' a'tser ie'pa wà. 3 Skėköl kanè méso kiè Moisés e' ttsè, ñies Obeja Pupula ttsè, e' ttseitseke ie'pa tō, e' tō ichè i' es:

“A Skėköl, be' diché tą' tajè iyi ulitane tsata.

İ kōs wé be' tō, e' dör tajè buaè, e' tō sa' tkiwéwa.

Be' ě dör ká ulitane wakpa blü.

Be' dör yėsyēsè, be' ttö etkè.

4 A Skėköl, sulitane tō be' dalōieraè.

Sulitane tō be' kįkeraka.

Be' ě dör batse'r.

Sulitane wà ijcher tō be' tō s'shuleke yėsyēsè,

e' kuękį ká ulitane wakpa dōraè be' ska' be' dalōiök.”

5 E' ukuöki tą Skėköl wé tso' ká jai a, e' úshü dalōiērtą' tajè shute, e' suéaryö aie, e' shüa ttè me'bak Skėköl tō se' a e' tso' blėule. 6 Skėköl biyöchökwakpa dōka kul wà i sulu datse ká i' kį e' damirak iwà iulà a, e'pa dettsa Skėköl wé e' a. Ie'pa datsi' yöule datsi' kiè lino ese wa e' dör saruruè wōñarke dalalae, ikiparuo àr iwà icho' mik, e' dör oro. 7 İ tso' ttsē'ka dōka tkěl, e' eköl tō tką' yöule orochka wa, e' mé Skėköl biyöchökwakpa kul a eköl eköl. Tka' e' a Skėköl ser michoè e' kėsik iène chiè. 8 Etą Skėköl wé e' wà iēneka Skėköl olo tajè ena idiché tajè e' shklę wa. Kē yi dōpawa Skėköl wé e' a dō mik, i sulu dami Skėköl biyöchökwakpa kul wà, e' wà tka etą.

16

1 Ye' tō yile ttö ttsé darērėe Skėköl wé a, e' tō iché Skėköl biyöchökwakpa kul a: “i'A' yú tą a' tką' wà iène Skėköl kėsik wa, e' wà tkóttsa ká dià kį!”

Tka' wà iène Skėköl kėsik wa dōka kul

² Skëköl biyöchökwak tsá, e' tó itkã' wà tkéttsã ká i' kî, etã wépa wakyöule iyiwak sulusi dë'kã dayë ä e' kië wa ñies idiököl dalöierakitö, esepa kôs kî s'mëwö sulusi tschine dalër tajë.

³ E' ukuökî tã Skëköl biyöchökwak skà tó itkã' wà tkéttsã dayë kî. Etã dayë miã péie wës wëm kötulewã pé es. Iyiwak kôs tso' dayë ä duolur yës.

⁴ E' ukuökî tã Skëköl biyöchökwak skà tó itkã' wà tkéttsã di' kôs kî. Etã di' kôs miã péie. ⁵ E' ukuökî tã ye' tó ittsé tó Skëköl biyöchökwak dör di' kkö'nukwak, e' tó iché:

“A Skëköl, be' dör batse'r,
be' tso'tke tsawe tã, i' ñe tã ena kekraë.
Kekraë be' tó s'shuleke yësyësë,
e' kuëkî e' dör buaë tó be' tso' ie'pa we'ikök es.

⁶ Ie'pa tó s'batse'rpa ena be' ttekölpã,
e'pa kötulur pé tene tajë, e' kuëkî e' dör buaë tó be' tó ie'pa we'ikë es.
I' ñe tã be' tó ie'pa ské kene pé yök.
Es ie'pa kî inuî ské dene.”

⁷ E' ukuökî tã kã' tso' iyi mokã Skëköl ä eë ttö ttséyö se' ttöie e' tó iché: “A Skëköl, be' diché tã' tajë iyi ulitane tsatã, ayëcha e' dör mokîë, be' tó ie'pa nuî shulé mokîë yësyësë.”

⁸ E' ukuökî tã Skëköl biyöchökwak skà tó itkã' wà tkéttsã, e' ane diwö kî. Etã diwö ä kawö mène s'ditsö ñã'ukwa iba tajë e' wa. ⁹ Diba e' tó sulitane pa shayowétttsã tajë. Ì sulu ikkë kôs patké Skëköl tó ie'pa kî, erë ie'pa kë éna ì sulu wambleke ie'pa tó ese olo'yak, ie'pa kë er mane'wak ie' ä. Ie'pa kë éna ie' kikakka. E' skéie ie'pa tó ie' ché suluë.

¹⁰ E' ukuökî tã Skëköl biyöchökwak skà tó itkã' wà tkéttsã, e' ane wé iyiwak sulusi dë'kã dayë ä e' tkërka e' kî. Etã ie' kã kôs ttsenewã wës stui es. Kã ulitane wakpa tó iku' kueke ipã dalër tajë e' ë kuëkî. ¹¹ Erë ì sulu wambleke ie'pa tó, ese kë olo'yè ie'pa tó. Ie'pa pa dalër tajë ñies ie'pa tteke smewö sulusi tó, e' kuëkî ie'pa tó Skëköl tso' kã jai ä e' ché suluë.

¹² Skëköl biyöchökwak skà tó itkã' wà tkéttsã, e' ane di' tajë kië Éufrates e' ä. Etã di' tajë e' sinewã as blu'pa datse diwö tskirke e' wa, esepa tkömi buaë iñippökwapka tã. ¹³ E' ukuökî tã ye' tó wimblupa sulusi suë bukuë'ie mañat. Et dettsã kétali kéköl e' kkö ä. Èt dettsã iyiwak sulusi dë'kã dayë ä e' kkö ä. Ibatã èt dettsã iyiwak sulusi e' tteköl kkö ä. ¹⁴ Bukuë' e'pa dör aknamapa. Ì kë or yi ä, ese ormi ie'pa ä. Ie'pa mi'ke blu'pa tso' kã wa'ñe, e'pa dapa'uk ñippök Skëköl diché tã' tajë iyi ulitane tsatã, e' tã, mik ikéwö de sulitane shulök etã.

¹⁵ Skëképa Jesucristo tó iché i' es: “Ye' ttö ttsö. Mik ye' datsene, etã ye' datse kë e' biyö yeule wës akblökwak döwã es. Wépa tso' erki ye' panuk, idatsi' tso'tke buaë iénoie, ayëcha buaë esepa. Es ie'pa kë shköpa sume sulitane wörki tã ija'ëkrarak.”

¹⁶ Etã aknamapa mañal, e'pa tó blu'pa dapa'wékã kã kië hebreoie Aragedón ee.

¹⁷ Etã Skëköl biyöchökwak bata tó itkã' wà tkéttsã, e' ane kashuk ä. Etã se' ttöie darërëë ttsé ye' tó datse blu' kulé tso' Skëköl wé ä e' ska', e' tó iché aneule: “i'Ye' tó iwakanewétke!” ¹⁸ Etã alá woñane tajë iblane tajë. Í tka darërëë, e' tó kã wötî'wé tajë kôs ì bakule kã i' kî e' tsatã. ¹⁹ Kã wa'ñe wé s'ditsö serke, e' kë kôs enewa. Kã kibi tajë bua'iewã kië Babilonia, e' tskinewã atë mañat tsini. Es Babilonia kî Skëköl kësik suluë blé, ì sulu wamblekerakitö ese nuî kuëkî.

E' dör wēs Skëköl tō ie'pa kè i bacha'bachaë yökwa sēraā es. ²⁰ Dayē nane kōs, kabata kōs, e' cholur. ²¹ Nies mò wōli wōsi sēsēē, e' wōsi es tkōkā dabom tkēyōk (40) kilo tsatā, ese dane tajē s'ditsō kī wēs kalī yēr es. E' tō s'ditsō we'ikē tajē e' kuekī ie'pa ulunekā Skëköl kī tā ie' ché suluē.

17

Alaköl trēr tajē e' weirdaē

¹ Skëköl biyōchōkwakpa dōkā kul wa tka' tso', e' eköl de ye' ska' tā ye' a ichéitō: “Be' shkō ye' tā, sūyō be' a ikkachē wēs Skëköl tō alaköl trēr tajē kkeaulekā tajē, e' we'ikē. Alaköl e' tkērka' di' tso' tajē e' bata kī. ² Kā ulitane blūpa e' mettsa trēnuk ie' tā. Nies ká ulitane wakpa e' mettsa i sulu wamblōk wēs ie' es kē wōklōrtā' wēs s'tteke blo' tō es.”

³ E' ukuōkī tā Skëköl Wiköl de tajē ye' kī tā Skëköl biyōchōkwak wā ye' mītsēr ká sir poē wē kē yi serku' tajē ese ska'. Etā eē ye' tō alaköl suē eköl tkērka' iyyiwak sulusi dē'ka' dayē a wák batsē e' kī. Iyyiwak sulusi e' pa kōs kī kiē tso' kitule tajē kuā'kī kuā'kī. Kiē e' wā kōs tō Skëköl cheke suluē. Iwōkir dōkā kul, idulā' dōkā dabop. ⁴ Alaköl e' paiēule buaē idatsi' dōr siēlsiel' ena batsē. Ikītkēule buaē tajē oro wa ena ák bua'buā wa ena ákwōla bua'buā kiē perla ese wa. Tka' yōule oro wa, e' a'tser iwā wā iēule chiē blo' wa. Blo' e' tō i kōs wēr suluē Skëköl wa ena alaköl e' ia'wēkā trē wa e' chē. ⁵ Ie' wōtsā kī ttē tso' kitule. Ttē e' wā blēulewā sē yōkī, e' tō ichē: “Ye' dōr ká kibi tajē kiē Babilonia. Ye' dōr alakōlpa trēr suluē esepa kōs mī. Nies ye' dōr i kōs tso' ká i' kī wēr suluē Skëköl wa ese mī.” ⁶ Etā ye' tō isuē tō alaköl tteke blo' tō. Blo' e' dōr s'batsē rpa kōtuluk ie'pa tō Jesús ttē kuekī, e'pa pē. E' tō alaköl e' tteke blo'ie. Mik ye' tō ie' suē etā ye' tkinewā tajē. ⁷ Etā Skëköl biyōchōkwak tō ye' a ichakē: “¿I kuekī be' tkinewā? Alaköl e' ena iyyiwak sulusi wōkir dōkā kul, idulā' dōkā dabop, e' kī alaköl tkērka, e' wā pakeke ye' tō be' a. ⁸ Iyyiwak sulusi suē be' tō, e' bak senuk ká iaiaē, e' kē ku'ia i'ñe tā, erē ie' dōrakā kauk tajē iskiē, kē s'wō dē'mi ekkē, e' a. E' ukuōkī tā Skëköl tō ie' we'ikōk patkeraē kekraē. Wēpa kīē kē ku' kitule kwaē sene mīchoē yēkuō kī kam Skëköl tō ká i' yuō e' yōkī, esepa kōs tkirdawarak mik ie'pa tō iyyiwak sulusi dē'ka' dayē a e' suē etā. Iyyiwak sulusi e' bak senuk, e' kē ku'ia i'ñe tā, erē ie' dōrane.

⁹ “Wēpa didir ena ká āne buaē, esepa ēna i cheke ye' tō a' a e' wā armi buaē. Iyyiwak sulusi e' wōkir dōkā kul, e' wā kiane chē kabata dōkā kul, e' kī alaköl sulusi tkērka. Nies e' wā kiane chē blu'pa dōkā kul. ¹⁰ E' skēl blērulunebak, e' eköl tso' blu'ie, blu' bata doia itōkī erē e' kē kaneblōpa ká tajē blu'ie. ¹¹ Iyyiwak sulusi bak senuk ká iaiaē, e' kē ku'ia i'ñe tā, mik ie' dene blu'ie, etā ide pākōl, ie' dōr blu' bak kul e' eköl nies. Erē ie' dene blu'ie weinuk ē.

¹² “Idulā' dōkā dabop suē be' tō, e' wā kiane chē tō blu'pa dōkā dabop e'pa doia. Ie'pa a kawō merdaē s'wēttsōie iyyiwak sulusi e' tā ekuōlō ēme. ¹³ Blu'pa dōkā dabop, e'pa er mē ñikkēē iwákpa bil ekkē, kawō ena dichē tso' ie'pa wā s'wēttsōie, e' muk iyyiwak sulusi e' a. ¹⁴ Ie'pa ñippōraē Obeja Pupula tā, erē e' e' alōrakā ie'pa kī. Ie' dōr skëkōlpa ulitane e' kēkōl, nies ie' dōr blu'pa ulitane e' blū, e' kuekī ie' e' alōrakā ie'pa kī. Wēpa tso' ie' tā, e'pa klōō'bak Skëköl tō, nies ie'pa shukītbakitō. Ie'pa dōr Obeja Pupula ttōkatapa e' tkōkewā darērēē ie' a ese.”

¹⁵ Nies Skëköl biyōchōkwak tō ye' a ichē: “Di' tso' tajē suē be' tō, e' bata kī alaköl trēr tajē, e' tkērka, e' wā kiane chē, ká tso' tajē e' wakpa s'tso' tajē ttō kuā'kī kuā'kī e'. ¹⁶ Idulā' dōkā dabop ena iyyiwak sulusi, e'pa tō alaköl trēr tajē

e' sueraë suluë. Ì kos tso' ie' wa, e' yerattsarakitö iulà a, imeraarakitö sume. Ie'pa tö ie' chkà katerawa età ikuö ate e' ña'werawa ie'pa tö. ¹⁷ Skëköl wák tö blu'pa dabop er méwa ñikkëë as ie'pa wa kawö tso' s'wëttsöie, e' müitörak iyiwak sulusi e' a. Es ie'pa tö iweraë dö mik iwà tka wes Skëköl tö iyè'at es. ¹⁸ Alaköl trër tajë sué be' tö, e' wà dör ká kibi tajë. Ká e' wakpa e' aléka ká malë blúpa kj."

18

Babilonia wakpa enewa ta iké sulunewa

¹ E' ukuökj ta ye' tö Skëköl biyöchökwak skà sué eköl datse ká jai a, e' diché ta' tajë. Ilo tajë, e' buneká ká i' kos kj. ² Ie' tö iché aneule:

"jBabilonia wakpa enewa ta iké sulunewa!

Ká e' sulunewa míane aknamapa kéie.

Eë wimblupa sulusi tsakjé e' dapa'wéká senuk.

E' dör iyiwak sulusi dör ñá ena dù dör ñá, ese wé.

³ Ká ulitane wakpa erkiöwéká Babilonia wakpa tö trënuk wes s'tteke blo' tö es.

Ká ulitane blúpa senéka ie' ta.

Ì sulu kos tuéke ie' tö ì sulu wamblöie,

e' tö dali wataukwakpa ulitane blu'wéká tajë."

⁴ Ttö skà ttsé ye' tö datse ká jai a, e' tö iché:

"Wépa dör ye' icha, e'pa kos e' yölor Babilonia

as a' kè tö ì sulu wamblërke eë e' wamblöñak.

Ñies a' e' yölor as ì sulu datse ie'pa kj e' kè dö a' kj.

⁵ Ì sulu wamblé ie'pa tö, e' dör tajë shüte,

e' mú dapa'wësö, e'ma ideka ká jai a.

Ì sulu wamblé ie'pa tö, e' jcher buaë Skëköl wa.

⁶ Età ttö ttsé ye' tö e' iché inamépa a:

Ì sulu wamblé ie'pa tö pè' malepa kj,

e' nuí ské patköne ie'pa kj tajë dö bötökicha.

Ì sulu wamblé ie'pa tö pè' malepa kj,

e' dör wes ie'pa tö pè' malepa ké ì bacha'bachaë yök es.

E' kuékj ibaché döka bötökicha,

e' ské yökwa ie'pa kó inujie.

⁷ Ie'pa e' kkeöká tajë, ie'pa wa íyi bua'buatso' tajë shüte,

ekké ie'pa we'ikó tajë shüte.

Ie'pa e' bikeitsö:

'Se' tso' buaë wes alaköl dör blu' es,

se' kè dör wes schö es weir siarë.'

⁸ Ie'pa e' bikeitsö es, e' kuékj ì suluë döraë ie'pa kj bet.

Ie'pa teraë bli tö, ie'pa weirdaë siarë,

ie'pa duöralur, ie'pa ñardawa bö' a.

Skëköl diché ta' tajë íyi ulitane tsata,

e' wa ie' tö ie'pa wöme'ttsabak weinuk."

⁹ Ì sulu wambleke Babilonia wakpa tö, ese wamblé'ñak ká blúpa tö ie'pa ta. Ñies íyi bua'buatso' tajë Babilonia, e' tö ie'pa ttsé'wé buaë. Mik ie'pa tö

Babilonia ñarkewa e' shkle sué, etá ie'pa eriardaé tajë, iuraé siarë. ¹⁰ Ie'pa suardaé dô' ì sulu e' dô ie'pa kî ñies. E' kuekî ie'pa e' tsuraarak kamië ikî sauk ta icherarakitô:

“iWéstela ina Babilonia wakpa ta!
Ie'pa dôr pè' tajë. Ie'pa ká dôr tajë buaé.
jÌ sulu wamblé ie'pa tò e' nuí de ie'pa kî bet,
ekuölóie ie'pa enewa, ie'pa ká sulunewa!”

¹¹ Dalí wataukwakpa tso' ká i' kî e'pa eriardarak siarë jurarak tajë, kè yi ku'ia Babilonia ie'pa dalí tauk e' kuekî. ¹² Dalí watueke ie'pa tò e' dôr orochka, inukölchka, ák bua'buá, ákwöla bua'buá kiè perla, datsi' bua'buá kiè lino ena seda, ñies datsi' bua'buá wöaule siëlsieël ena batsë; ñies kal ulitane alar jamamaë; ñies íyi ulitane bua'buáë yöule marfil*, ena kaltak bua'buá wa, ena tabechka kiè hierro e' wa ena tabechka kiè bronze e' wa, ena ák bua'buá kiè mármol e' wa; ¹³ ñies canela klö e' kkuölit, ñies íyi poie alar jamamaë ena íyi masmas ña'wë, kiö masmas kiè mirra ena íyi masmas poie tuè darërë kiè olibano; ñies vino ena kiö, ñies harina bua'buá ena trigowö; ñies baka ena obeja ena kabaio ena carreta; ñies pè' klöulewá kané mésoie ena pè' ská tso' watuë ese. Íyi ekkë kos watuëke ie'pa tò. ¹⁴ Dalí wataukwakpa tò icheraë:

“A Babilonia wakpa, ì kos bua'buáë kiarke a' kî tajë,
e' kè ku'ia a' wá.
Íyi bua'buá kos wër buaë wöñarke dalölöë,
e' kos kè dè'ia a' ulá a.”

¹⁵ Dalí wataukwakpa e' blu'wé Babilonia wakpa wa, e'pa e' tsuraarak kamië ikî sauk. Ie'pa suane dô' ì sulu tka Babilonia wakpa kî, e' dô ie'pa kî ñies. Ie'pa eriardaé siarë, iuraé tajë. ¹⁶ Ie'pa tò icheraë:

“iWéstela ina Babilonia wakpa ta!
A' e' paiëule datsi' bua'buá kiè lino ese wa
ñies datsi' wöaule siëlsieël ena batsë ese wa.
A' e' kîtkëule buaë oro wa ena ák bua'buá wa ena ákwöla bua'buá kiè perla ese
wa.

¹⁷ jKá etkë ta a' wá íyi tso' bua'buáë tajë, a' blune tajë, e' enewa!”

Es ñies kanò blublué shkóke tajë dayë kî, e' wökirpa kos ena ikaneblökerak kos ena wépa shkóke kanò shüa, wépa kos inuköl klö'weke kaneblök kanò wa, esepa kos e' tséat kamië Babilonia kisauk. ¹⁸ Mik ie'pa tò ká e' ñanewa e' shkle sué, etá ie'pa ane tajë: “¿Ká wé ská dôr buaé tajë wës Babilonia es?” ¹⁹ Ie'pa tò ká po tkéka e' wökir kî iwà kkachoie tò ie'pa erianerak tajë ta iuke tajë ta ichéarakitô aneule:

“iWéstela ina ká e' buaé tajë, e' wakpa ta!
Sa' kos wá kanò tso', e'pa blune tajë ie'pa batamik.
jKá etkë ta ká e' sulunewa!”

²⁰ jA a' tso' ká jai a,
Skëköl tò Babilonia wakpa ewéwa,

* **18:12** marfil: E' dôr iyiwak kiè elefante ese ká talëki wa.

e' kuɛkɪ a' ttsɛ'nú buaɛ!
 A' dör batse'rpa,
 ñies Jesús ttekölpa tsá,
 ñies Skököl ttekölpa, je'pa kɔs ttsɛ'nú buaɛ!
 Skököl tō Babilonia wakpa we'iké,
 ì sulu wamblé ie'pa tō a' kɪ, e' nuɪ ské de ie'pa kɪ,
 e' kuɛkɪ a' ttsɛ'nú buaɛ.

²¹ E' ukuökɪ tã Skököl biyöchökwa skà de eköl diché tã tajë. E' tō ák bërie kékã, ák e' dör kɔs ák tso' wawè ekké, e' uyémiitō dayè a tã ichéitō:

“A Babilonia wakpa, a' chōrawa
 wɛs ák i' chowa dayè a es,
 ké yi tō a' suepaia.

²² Ma'ma tso' bla'wé kiè arpa ena flauta ena duk,
 ese ké blarpaia a' kã a.
 A' kanè mésopa kɔs ké ku'ia.

Ák tso' wawè ese ké blarpaia a' kã a.

²³ Bō'wō ñarke e' ké wōñarpaia a' kã a.

Ké yi ku'ia ulabatsök.

A' dali wataukwakpa e'pa kkeaulekã tajë,
 ie'pa dör pè' tajë kã i' kɪ.

Es a' tō kã ulitane wakpa kitō'wé alibchō wa,
 e' kuɛkɪ íyi ikké sulu de a' kɪ.”

²⁴ Skököl ttekölpa ena s'batse'r malepa kɔs kótulur Babilonia wakpa tō, e'pa pè tène ie'pa kã kɪ. Ñies pè' malepa tajë kótulur ie'pa tō. E' kuɛkɪ e' nuɪ de ie'pa kɪ.

19

¹ E' ukuökɪ tã ye' tō ittse tō kã jaɪ a pè' daparke tajë, e'pa tté darèrè tã ichéraitō aneule:

“Skököl tō s'shulè yésyèsè ttè mokɪ wa,

e' kuɛkɪ jikikōkasō!

Ie' dör S'tsatkōkwak.

Ie' olo tã tajë, ie' diché tã tajë íyi ulitane tsatã. ² Babilonia wakpa dör wɛs alaköl trér tajë es.

Ie'pa bak kã ulitané wakpa erkiöuk ì sulu wamblök wɛs ie'pa es.

Ie'pa tō Skököl kanè mésopa kótulur.

E' nuɪ kɪ Skököl tō ie'pa kã sulu'wéwa tã iwakpa ewéwaitō.

E' kuɛkɪ se' wã ijcher tō ie' s'shuleke yésyèsè mokɪ.”

³ E' ukuökɪ tã ie'pa tō iskã chéne:

“¡Skököl kɪkōkasō!

Babilonia shkɫè dià e' batrō michoë.”

⁴ Kékèpa dōkã dabom böyök kɪ tkél (24) ena ì ttsé'ka dōkã tkél, e'pa e' télur ìski wōwakkōtã tã Skököl tkérkã ikulé kɪ, e' dalóierakitō. Ie'pa tō iché: “¡Es e' idir! ¡skököl kɪkōkasō!” ⁵ Skököl tkér e' ska' ttō ttsé ye' tō, e' iché:

“¡A' ulitane tō se' Kéköl kɪkōkã,

se' tsitsipa ñies se' blublupa.
A' dör ie' kanè mésopa tò ie' dalöieke,
e'pa qos tò Skököl küköka!"

Obeja Pupula ulabatsöke e' kéwö tkö'uk

⁶ Etä ye' tò ittsé tò ì blarke tajë wës s'tso' tajë ttö es, wës di' blar tajë áttö mik es, wës alá blar tajë es, e' tò iché:

"¡Skököl kükökasö!
Kékë dör se' Kéköl, e' diché ta' tajë iyi ulitane tsata.
Ie' detke s'blúie s'wéttsuk,
e' kueki ikükökasö.

⁷ Obeja Pupula ulabatsöketke, e' kéwö dewatke,
e' tayë e' kané wétke ulabatsoie ie' ta.

E' kueki se' ttsé'nù buaë kaneë, ie' olo kükökasö.

⁸ Ie' tayë a datsi' bua'buá kië lino e' mène e' paioie,
Datsi' e' dör saruruë, wöñarke dalaläë.
Datsi' e' wà kiane chë
s'batse' rpa ser yësyësë e'."

⁹ Skököl biyöchökwaq tò ye' a iché: "Ishtë yëkkuö ki i' es: 'Wépa shkéñauale Obeja Pupula ulabatsöketke, e' kéwö tkö'uk, ayécha buaë esepa.' " Ñies ie' tò iché ye' a: "Ttë e' dör Skököl ttë mokjë."

¹⁰ Ye' e' téwá iski wöwakköt Skököl biyöchökwaq wöshäë idalöiök, erë ie' tò ye' a iché: "¡Së kë war! Ye' dör Skököl kanè méso wës be' ena be' malepa e' tkëulewá darërë Jesús tté a e'pa es. ¡Skököl ë dalöiö!"

Jesús tté e' tò Skököl ttekölpa erkiöweke s'pattök.

Itkërka kabaio saruru ki

¹¹ E' ukuöki ta ye' tò isué tò ká jai a ukkö tso' áie, eë kabaio suéyö etö saruruë. E' ki itkërka, e' kië dör Ttö Yësyësë Këkraë. Ie' tò s'wéttsëke yësyësë. Mik ie' e' kéká ñippök e' kë dör ë. ¹² Ie' wöbla wër wës bö'wö wöñar es. Ie' wökir ki i tkërka tajë wës itso' tkëka blu' wökir ki es. Ie' ki ikië tso' kitule. Kië e' kë jcher yi wá, e' jcher ie' wák ë wá. ¹³ Ie' datsi' nuuleka pë wa. Ie' kië dör Skököl Ttë. ¹⁴ Ñippökwaqpa tso' tajë ká jai a, e'pa datse ie' itöki kabaio saruru ki. Ie'pa paiëule datsi' bua'buá kië lino ese wa, datsi' e' dör saruruë wöñarke dalaläë.

¹⁵ Ie' kkö a tabè dökettsá ká yëule di'dië, tabè e' wa ie' e' alöraká ká ulitane wakpa ki. Ie' tò ie'pa wéttsëraë yësyësë idiché tajë wa. Skököl diché ta' tajë iyi ulitane tsata, e' kësik wa ie' tò ibolökpa ñatskerawá wës uwawö ñatskëwásö s'klö wa idiö yottsá es. ¹⁶ Itu' shä ie' paio ki itso' kitule, e' tò iché: "Blu'pa ulitane e'pa Blú, skökölpa ulitane e'pa Kéköl."

S'tsqtökwaq e' aléka iyiwak sulusi ki

¹⁷ E' ukuöki ta ye' isué tò Skököl biyöchökwaq dur eköl diwö ki. E' tò iché aneule dù qos urke kashuk a e' a: "¡A' shkó, a' ñi dapa'úka chké tso' tajë Skököl wá a' a' katök! ¹⁸ A' shkó blu'pa chká katök, ñies ñippökwaqpa wökirpa ena wépa kësik suluë, esepa chká katök a' shkó. Kabaio ena iwákpa e'pa chká katök a' shkó. S'klöulewá kanè mésoie ena pë' kë dör es, ñies s'dalöier ta' tajë ena se' ésepa ena pë' ulitane chká katök a' shkó."

¹⁹ Etä ye' tò iyiwak sulusi dë'ká dayë a e' sué. Ká ulitane blúpa ena ñippökwaqpa, e'pa tso' ie' ta. E'pa ñi dapa'úke ñippök itkërka kabaio saruru ki ena ñippökwaqpa e'pa ta. ²⁰ Iyiwak sulusi dë'ká dayë a ena itteköl e'pa

kló'wéwarakitō. Itteköl e' tō i kē or yi a ese o' iyiwak sulusi wörki. Ese wa ie' tō wépa e' me' wakyuè iyiwak sulusi e' kiè wa ena idiököl dalöie', esepa kitōo'ka. Etā iyiwak sulusi ena itteköl, e'pa batréormi ttsé'ka bö' me'r tajē batsöriie e' a. Eē bö' wōnarke tajē azufre tā. ²¹ Imalepa ttélur itkērka kabaio kī e' tō, tabē döketsa ikkō a e' wa. Etā dù tō ie'pa chkā katé tajē dō che.

20

Skököl e' aléka Satanás kī

¹ E' ukuökī tā Skököl biyöchökwak sué ye' tō eköl, e' datse ká jai a. Ie' wā kauk ter tajē iskiē e' kköyottsā tso'. Nies tabechka kichaie bérie e' a'tser iwā. ²⁻³ Etā ie' tō kətali kéköl kló'wéwā. Kətali kéköl e' dör Bē kiè Satanás dē'ka tkabēie ká iaiāe e'. Skököl biyöchökwak tō ie' muéwā tabechka kichaie wa batréemi kauk ter tajē iskiē e' a. Tā e' kkō wötéwaitō dalöie ena iwakyuèitō as kē yi a ikköyerttsāne. Eē ie' wötēne dō duas mil eyök as kē ie' a ká ulitane wakpa kītēria. Erē mik duas mil eyök deka, etā ie' wötsēnardaē erē ekuölō ē.

⁴ E' ukuökī tā ye' tō s'blúpa kulé sué tular ká jai a. Wépa tular kula' e' kī, e'pa a kawō mēne s'wēttsuk. Nies wépa kuli' tērdulune Skököl tté ena Jesús tté mokī pakē kuēkī, esepa wiköl sué ye' tō. Ie'pa kē wā iyiwak sulusi dē'ka dayē a ena idiököl dalöiene'. Nies ie'pa kē e' mēne wakyuè iyiwak sulusi kiè wa iwōtsā kī ō iulā kkue kī. Ie'pa shkēnekāne, etā ie'pa tō s'wēttsé Cristo tā dōka duas mil eyök. ⁵ Ie'pa shkēnekāne e' dör s'duulewā e' tsā shkēnekāne. S'duulewā malepa e'pa kē shkēpakāne dō mik duas mil eyök ene etā. ⁶ Wépa shkēdakāne kēwe, ayēcha buaē esepa. Ie'pa dör wépa batseō' Skököl tō esepa kī. Ie'pa kē duōpawā bötökicha. Ie'pa kaneblōraē Skököl a ena Cristo a sacerdotepaie. Nies ie'pa tō s'wēttsēraē Cristo tā nīta dō duas mil eyök ekkē.

⁷ Mik duas mil eyök deka, etā Satanás yērdattsāne wé itso' wötēulewā eē. ⁸ Ie' e' yōratsā Gog ena Magog kītō'uk. Gog ena Magog, e' wā kiane chē ká ulitane wakpa. Satanás tō ie'pa dapa'weraē nīppök Skököl tā. Ie'pa nīppökwakpa dör tajē wēs dayē tséwō es.

⁹ Ie'pa ulitane datse ká wa'ñe demi Jerusalén. Eē s'batse'rpa serke. Ká e' dalēr tajē Skököl éna. Ie'pa tō ká e' kkóiwā shkit s'batse'rpa ewōwa, erē bö' bitēshka ká jai a, e' tō Skököl bolókpa ewéwa seraā. ¹⁰ Etā Bē tō ie'pa kītōo', e' batréemi bö' wōnarke azufre tā me'r tajē batsöriie e' a. Eē iyiwak sulusi dē'ka dayē a ena itteköl e'pa uyanemibak. Eē ie'pa weir michōē nīe nañeē.

Skököl tō sulitane shūleke bata ekkē tā

¹¹ E' ukuökī tā ye' tō isué tō Skököl tkēr ikulé kī. Ikula' dör bérie saruruē. Ká jai ena ká i' e' tkashkar ie' yōkī, kē iwēneia yēs. ¹²⁻¹³ Etā ye' tō isué tō s'duulewā kōs iēter Skököl kulé wörki as ishulirdak. Wépa datse s'wimblu kē a esepa tso', nīes wépa durulune dayē a esepa tso'. S'dalöiērtā' tajē ena s'ēsepa kōs iēter Skököl wörki as ie' tō ie'pa shulō wēs ie'pa e' wamblē' es. Yēkkuō tso' tseē ee, e' kī i kōs o'sō ena i kōs wamblē'sō e' tso' kitule. Yēkkuō skā tso' eē et, e' dör sēne michōē yēkkuō. Yēkkuō e' kī wépa ulā a sēne michōē dōraē, e'pa kiē tso' kitule. Yēkkuō e' shuppélor, etā s'duulewā kōs shulé Skököl tō wēs ie'pa e' wamblē' es, nīes wēs itso' kitule iyēkkuō kī es. ¹⁴ E' ukuökī tā s'duōwā ena s'wimblu kē e' kōs batréemi bö' me'r tajē batsöriie e' a, e' dör s'duōwā bötökicha e'. ¹⁵ Wépa kōs kiè kē ku' kitule sēne michōē yēkkuō kī, e'pa batréemi bö' nīe a.

21

Ká jai pa'ali ena ká i' pa'ali

¹ E' ukuöki ta ye' tö isué tö ká jai tsá ena ká i' tsá, e' kě ku'ia, e' kos ské yönene pa'ali. Nies dayë kě ku'ia. ² Eta ye' tö isué tö ká bats'e'r dör Jerusalén pa'ali e' datse ká jai a Skëköl ska'. Ká e' wër buaala wës tayë ulabatsketke e' paiö buaala iwëm wörki es. ³ Skëköl tkër, e' ska' ttö ttsé ye' tö, e' tö iché aneule: "Ittsö, i'ñe Skëköl de senuk s'ditsö shua. Ie' serdaë ie'pa ta kekraë. Ie'pa döraë ie' ichaie. ⁴ Ie'pa wöriö kos paikleraëitö. Kě yi duöpawaia, kě yi eriarpaia, kě yi kköchöpaia, kě yi mik i' dalërpaia, iyi ekkë kos bakbak e' kueki."

⁵ Eta Skëköl tkër ikula' ki, e' tö iché: "Ye' tso' iyi kos yuökne pa'ali." Nies ie' tö ye' a iché: "Ttë i' dör mokië, e' mik be' erblömi, e' kueki ishtö yëkuö ki."

⁶ E' ukuöki ta ie' tö iché ye' a: "Iwä yöne one. Ye' dör iyi wì ena iyi bata, ttë tsá ena ttë bata. Wépa ersine, esepa a kawö meraë ye' tö, sene michoë di' yök éme, kě tuë ta'. ⁷ Wépa e' aléka i' sulu ki, kě wa ye' ttë olo'yaule, esepa a iyi ekkë kos ské meraë ye' tö. Ye' döraë ie'pa Këköl ena ie'pa döraë ye' ala'rie. ⁸ Erë wépa tö ye' ttë olo'yé suane kueki, wépa kě erblöta' ye' mik, wépa e' ia'uke i' sulu wamblekerakitö ese wa, wépa dör s'ttökwapka, wépa trërta', wépa wöbatsö alibchök, wépa tö iyi diököl dalöieke skëkölíe, nies wépa dör kachökwapka, esepa kos batreerami bö' wönarke azufre ta me'r tajë batsöriie e' a. E' dör s'duöwa böttökicha e'."

Jerusalén pa'ali kkayëne Juan a

⁹ Skëköl biyöchökwapka döka kul suéyö kewe tö tka' damirak iwä wà tkëttsa ká ulitane wakpa we'ikoie, e' eköl de ye' ska', e' tö iché ye' a: "Be' shkó ye' ta. Obeja Pupula ulabatsöketke, e' tayë kkacheke ye' tö be' a." ¹⁰ Eta Skëköl Wiköl de tajë ye' ki ta Skëköl biyöchökwa wa ye' mítser kabata bërie kakkë e' ki. Ie' tö Jerusalén dör bats'e'r datse ká jai a e' kkaché ye' a, e' dör Skëköl ké. ¹¹ Ká e' wönarke dalölöë Skëköl olo' tajë e' wa. Ká e' olo burke tajë dalölöë wës ák bua'buwa tuë darërëë kië jaspe es. Ák e' wöaule spaspa ena mat, e' wër sarërëë. ¹² Ká e' kköiëulewa shkit kakkëë buririë. E' ukkö döka dabom eyök ki böt (12). E' ukkö kos a Skëköl biyöchökwapka iëter eköl eköl. Nies Israel aleripa ditséwö döka dabom eyök ki böt, e'pa kië tso' kitule eköl eköl ukkö kos e' mik. ¹³ Ukkö tso' mañat diwö tskirke, e' kke. Ukkö tso' mañat diwö mi'kewa, e' kke. Ukkö tso' mañat wì wa. Nies ukkö tso' mañat i' wa. ¹⁴ Ká e' kköiëulewa shkitkke, e' yöule ák blublüë ki döka dabom eyök ki bök. Obeja Pupula ttekölpa tsá dabom eyök ki böt, e'pa kië tso' kitule eköl eköl ák blublüë kos e' mik.

¹⁵ Skëköl biyöchökwa tso' ttök ye' ta, e' wa orochka yöule batsjë ká ma'woie, ese a'tser. E' wa ie' tö ká kos ñe' ma'weke, ikköiëulewa shkit ena iukkö kos e' ma'weke ie' tö. ¹⁶ Ká e' yöule ñikkëë, kos ibatsj dör, ekkë ishöló dör. Skëköl biyöchökwa tö ká e' ma'wé ká ma'wo a'tser ie' wä e' wa. Ká e' batsj dör kilómetro döka mil böyök ki cien tkëyök (2.400); nies ishöló ena ikákke e' dör ekkë nies. ¹⁷ E' ukuöki ta Skëköl biyöchökwa tö ká kköiëulewa shkit, e' burri ma'wé. E' dör metro döka dabom teryök ki teröl (66). Skëköl biyöchökwa tö ima'wé wës s'ditsö tö ká ma'wë es.

¹⁸ Ká kköiëulewa shkit, e' yöule ák bua'buwa kië jaspe ese wa. Ká e' yöule orochka wák ë wa; e' damiwa sarërëë wës widrio es. ¹⁹ Ák blublüë tuluulewa ká kköiëulewa e' chkië, e' mik ák bua'buwa kua'ki kua'ki bastulur tajë. Ák blublüë e' tsá e' dör ák bua'buwa kië jaspe; ák blublüë ská dör zafiro; iská dör ágata; iská dör esmeralda; ²⁰ iská dör ónice; iská dör cornalina; iská

dör crisólito; iská dör berilo; iská dör topacio; iská dör crisoprasa; iská dör jacinto; ibata dör amatista. ²¹ Ukkö döká dabom eyök kí böt, e' dör ák bua'buasaruru kiè perla döká dabom eyök kí böt. Ukkö bit e' dör perla et. Ká e' ñalé kibi e' yöule orochka wák ã wa damiwa sarërë.

²² Kë ye' wá Skëköl wé sune ká e' kí. Skëköl diché tá' tajë íyi ulitane tsatá ena Obeja Pupula e'pa serke ee, e' kueki Skëköl wé kë tá'. ²³ Skëköl olo burke tajë ká e' á, ñies Obeja Pupula olo burke tajë ká e' kos á wës bö'wö tajë olo bur es. E' kueki diwö kë tá', si'wö kë tá'. ²⁴ Ká ulitane wakpa serdaë ká e' olo burke e' á. Ká ulitane blúpa wá íyi bua'buatso' e' bituraë ie'pa wá mè ká e' wakpa á. ²⁵ Ká e' a nañewe kë tá', kékraë ká dör ñiwe. E' kueki iukkó kë wötérta'wá yës. ²⁶ Ká ulitane wakpa wá íyi bua'buatso' e' bituraë mè ká e' wakpa á. ²⁷ Erë íyi ulitane kë dör bats'e'r, ñies wépa tò ì wër suluë Skëköl wa ese wambléta' o' s'kitó'wéta', esepa kos kë döpawá ee. Wépa kiè tso' kitule Obeja Pupula yëkuö kí, yëkuö e' dör sene michoë yëkuö, e'pa ã dōwami ee.

22

¹ E' ukuöki tá Skëköl biyöchökwak tò ye' á di' kkaché etö. Di' e' dör maneneë, damiwa sarërë, e' dör sene michoë dí. E' tskirke wé Skëköl ena Obeja Pupula tulur ikulé kí e' ska'. ² Di' e' dami ká e' ñalé kibi e' shushaë. Di' e' kkömik kal tso' wí'kë ío'kë. Kal e' dör sene michoë moie se' á. E' wörke si' bit ekké. E' wá kiane chë tò duas ek tá iwöne döká dabom eyök kí bötökicha (12). Kal e' kó dör buaë kapölie ká ulitane wakpa bua'woie. ³ Í kos kë dör buaë Skëköl wöá, e' kë ku' ká e' á. Eë ie' ena Obeja Pupula, e'pa tulur ikulé kí. Eë Skëköl kanè mésopa tò ie' dalóieraë. ⁴ Ie'pa tò ie' sueraë iwöbla wa. Ie' kiè tso' kitule ie'pa wötsá kí. ⁵ Ká e' ñi'weraë ie' olo tò, e' kueki nañewe kë tá'ia ká e' á. Kë yi kí diwö ena bö'wö kiarpaia ká suojie. Ká e' wakpa tò s'wëttsë michoë blu'paie.

Jesucristo datskene e' k'ewö dökewatke tsinet

⁶ Eta Skëköl biyöchökwak tò ye' á iché: “Ttè kos ttsé be' tò e' dör mokjë e' mik be' erblömi. Skëköl tò ittekölpa patkë' ittë pakök, e' wák tò ibiyöchökwak patkë' ì tköraë bet, e' kkachök ikanè mésopa á.”

⁷ Jesús tò iché: “Íttso! Ye' datskene bet. Í tköke í'ñe tá ena ì tköraë aishkuö tá ese tté tso' kitule yëkuö i' kí. Wépa tò tté e' wá iuteke, ayécha buaë esepa.”

⁸ Ye' dör Juan. Ye' tò íyi ikké ttsé sué. Mik ye' tò ittse ena isuë, eta ye' e' téwa wöwakköt Skëköl biyöchökwak wörki idalóioök. ⁹ Erë ie' tò ye' á iché: “Ísë kë war! Ye' dör Skëköl kanè méso wës be' ena be' yamipa dör Skëköl ttekölpa ena wépa kos tò tté tso' kitule yëkuö i' kí e' wá iuteke, esepa es. ¡Skëköl ã dalóio!”

¹⁰ Ñies ie' tò ye' á iché: “Ttè tso' kitule yëkuö i' kí, e' wá tköketke bet, e' kueki kë iblarwá be' wák ã á. ¹¹ Wépa e' wamblö sulu esepa múat as ikí e' wamblö sulu. Ñies wépa e' ia'úke sene sulusi wa esepa múat as ikí e' ia'ú sene sulusi wa. Erë wépa dör yësyësë as esepa kí ser yësyësë. Ñies wépa bats'e'r Skëköl tò as esepa kí ser bats'e'r.”

¹² Jesús tò iché: “Ye' datskene bet. Ye' wá iské datse mè sulitane á eköl eköl wës iser es. ¹³ Ye' dör íyi wí ena íyi bata, tté tsá ena tté bata. Ye' tso'tke íyi ulitane yöki kéwe, ñies ye' ser michoë kékraë.”

¹⁴ Wépa tò idatsi' skueke Obeja Pupula pë wa as idötsá buaë maneneë Skëköl á, ayécha buaë esepa. Esepa ã á kawö merdaë dökwa Skëköl ká á, sene michoë e' kéli wö katök. ¹⁵ Erë wépa dör ì sulu wamblökwakpa, wépa wöbatsö

alibchök, wépa trërta', wépa dör s'ttökwakpa, wépa tö íyi diököl dalöieke, wépa wöbatsö kachök, esepa kos ate u'rkí, kë dë'wá Skököl ká a.

¹⁶ Jesús tö ichè: “Ye' dör Jesús, e' tö Skököl biyöchökwak patké ttè i' kos chök ye' icha eruleë e'pa a. Ye' dör s'blú bak ká íaiaë kiè David, e' aleri datse s'blúie ie' skéie e'. Ye' dör wes bëkwö olo burke dalölöë ká ñirketke eta es.”

¹⁷ Wiköl Batse'r ena Obeja Pupula tayë, e'pa tö ichè: “¡A' shkó!” Ñies wépa tö ttè i' ttsé, e'pa tö ichö: “¡A' shkó!” Wépa kos ersine éna sene michoë dí yák, esepa mú dö sene michoë dí yök éme kë tuè ta.

¹⁸ Í tköraë e' tso' kitule yëkkuö i' kí, wépa tö ittsé, esepa a ye' tö ichè i' es: Yi tö ttè i' kí kuötkéka, e' ta esepa we'ikeraë siarë Skököl tö ì sulu kos tso' kitule yëkkuö i' kí ese wa. ¹⁹ Ñies yi tö ttè tso' kitule yëkkuö i' kí e' wele yéttsa, e' ta esepa a Skököl kë tö kawö mepa senuk Skököl ká batse'r e' a, sene michoë kéli wö katök wes itso' kitule yëkkuö i' kí es.

²⁰ Jesús tö ttè i' kos ché a' a, e' tö ichè: “Mokí ye' datskene bet.”

Es e' idir. ¡A Skökëpa Jesús, be' shkó!

²¹ As Skökëpa Jesús er buaë chö s'batse'rupa ulitane a.